Roberti Holkot: natione Angli: professione sacri Predicatorum ordinis: viri lōge perspicacissimi: atq3 adeo non vulgaris inter theologos nominis: operū hoc in volumine contentorum catalogus.

In quatuor libros Sententiarum questiones argutissime.

Quedam (vt ipse auctor appellat) cōferentie.

De imputabilitate peccati q̄stio nō penitenda.

Determinationes item quarūdā aliarū q̄stionū.

Tabula duplex omnium predictorum.

Auctoris ipsius vita nuper adiecta.

Que sane omnia q̄ castigate prodeāt in lucem: penes eum sit fides: qui vetusta illa exemplaria cum recentioribus his contulerit.

Roberti Holkot vita ex eo Joannis Tritenhemii abbatis Spanhemensis libro cui titulus est De scriptoribus ecclesiasticis.

Robertus Holkot: natione Anglicus: ordinis fratrum Predicatorum: vir in diuinis scripturis eruditissimus: et secularium literarum non ignarus: ingenio prestans: et clarus eloquio: declamator quoque sermonum egregius. Scripsit multa preclara opuscula: quibus nomen suum posteris notificauit. E quibus ista feruntur.

Super sententias:	Li.iiii.	Utrum quilibet viator;
In librum sapientie:	Li.j.	Dns petra mea et ro.
De septe pctis mortalibus:	Li.j.	Hec est via: ambulate;
Moralizationes:	Li.j.	Theodosius de vita.
De immortalitate anime:	Li.j.	
In cantica canticorum:	Li.j.	
In ecclesiastici impfecte:	Li.j.	

Et alia plura.

Moritur ex peste: posteaque lecturam super librum Ecclesiastici inchoauerat: sub Carolo Imperatore quarto: et Clemente papa sexto. Anno domini. M.CCCXLIX. Indictione secunda.

¶ Clarissimi et longe disertissimi viri Roberti Holkot sacre theologie professoris excellentissimi: et sacri ordinis predicatorum observātissimi: nationis Anglice: Tabule seu indices q̄stionum sup. iiij. lib. sniarum: de imputabilitate peccati: et quarūdā q̄ eiusdē dicunt determinationū: feliciter incipiūt.

¶ Tabula q̄stionū in primū librū sniarū.

Qō. j. Libri primi. **Utrū quilibet viator existēs in grā assentiēdo articulis fidei mereat? Questio prima.**

In hac aūt questione multa sane vtilia disquiruntur.

Primū. An aliquis posset peccare et mereri simul et semel. de quo habetur ibidē A et N. Item

Utrū viator plus posset mereri de pmio: q̄ deus posset sibi dare. ibidē in. ij. argu. prin. et eius solu.

Utrū ds posset plus pmiari p actu minoris bonitatis: q̄ alius p actu maioris bonitatis. ibi. in. iij. arg. prin. et eius solu. P.

An sit dare summū gradū meriti viatori alicui possibilē. ibidē in. iiij. argu. prin. et eius solu.

Utrū ds posset mereri p fidē falsam. ibidē in arg. v. prin. et eius solu.

Utrū teneamur scire expsse oēs articulos fidei. ibidē in arg. vj. prin. et eius solu.

An teneamur credere oēs articulos fidei equali firmitate. ibidem argu. vij. princi. et eius solu.

Utrum credere articulis fidei sit in libera hoīs ptāte. ibidē arti. j. hoc est C.

Utrū sit in ptāte hoīs q̄ act9 suus sit meritorius vel demeritorius. ibidē D.

Utrū deus possit sine cā rōnabili causare assensum vel dissensum in eadem creatura: ipsa non coagēte. ibi. arti. ij. post D

Utrum hō posset mereri vel demereri sine vsu liberi arbitrij. ibidē ar. iij. hoc est F

Qualiter titulus questionis sit intelligendus. ibidem G

Utrū fides sit 3 naturalē rōnem. ibidē in terti arti. dubio. ij. et eius solu.

Utrum fidelis necessitetur ad credendum ibidem arg. iij. etc.

Utrū in ptāte liberi arbi. sit saluare rectitudinem. ibi. in. iij. dubio et eius solu.

Utrū meritū sit infinitū intēsiue. ibidē P.

Utrū vna ppō vera sit verior alia. ibidem circa finē. hoc est ad septimum princi.

Qō. ij. **Utrum obiectum actus credēdi sit ipm cōplexū an res significata per cōplexū? Qō. ij. sed imperfecta.**

Qō. iij. **Utrum voluntas creata sit libera in vtēdo et fruēdo libertate 3dictionis? Qō. iij. in qua hec disquiruntur.**

Utrū volūtas pōt libere suspendere oēm actū suū. ibidē in. ij. prin. et eius solu.

Utrū voluntas pōt libere oēm actum suū abscindere. ibidem 9sequenter: hoc est tertio prin. et eius solu.

Utrū pōt velle 3 q̄d̄cūq3 iudiciū. ibidē in quarto prin. et eius solu.

Utrum contradictoria sint simul vera. ibidem. in. iiij. prin.

Utrū pt libe se 9formare iudicio rōnis. ib.

Utrum sine actu voluntatis sit peccatum. ibidem quarto.

Utrum obligans se sub conditione teneat conditione adimpleta: et quō. ibidem in v. prin. cum solu.

Utrū premiū pōt correndere tpi. ibidem.

Utrū pctm̄ pōt esse infinite malitie intēsiue. ibidē in. ix. prin. cū eius solu.

Utrū voluntas pōt elicere actū in instāti. ibidē in. x. prin. cū eius solu.

Utrū christus meruit in pmo instanti sue cōceptionis. ibidē arg. xij. x. prin. cū solu.

Utrū christ9 subito ē i altari. ibidē ar. iiij.

Utrū diabolus peccauit q̄n fuit obstinatus. ibidem arg. x.

Utrū res pmanēs possit moueri solū p instans. ibidē arg. xij. x. prin. et in solu.

An volūtas solū sit potentia passiua et nō actiua. ibidē arg. xj. prin. et in eius solu.

An potest non diligere deum clare visum. arg. xij. prin.

An posset libere vitare peccatum. ibidē argu. xiij. prin.

An post necessitet ad pctm̄. ibidē arg. ij.

Utrū pctōr pt libere penitere. ar. xiiij. prin.

An volūtas possit simul tristari et gaudere ibidē ar. ij. cū eius solu. q̄ post argu. semper videnda est.

Utrū idē actus posset esse voluntarius et inuoluntarius. ibi. arg. iiij. xiiij. prin.

Utrū rectitudo volūtatis sit alia res a voluntate. ibidē post. j. arti. ar. scdo cum neque ipm respiciunt in solu. Item quid sit libertas voluntatis. ibidem arti. ij.

Qō.iij. **Utrum demones libere** peccauerunt.lib.ij.q.iij.cōtinēs hec.

Utrum potuerūt vitare peccatum.ibidem arg.ij.prin.

Utrum electio sit impossibiliū. ibidem argu.iij.prin.

Utrū peccauerint male volēdo.ibidē arg. iiij.⁊.v.principalib⁹ ⁊ eoꝝ solu.

Utrum potuerūt peccare in primo instāti sue creationis.ibidem argu.ix.prin.⁊ in eius solutione.

Utrū appetierūt equari deo.ibidē argu.xj.princi.

Quomodo potuerit primus angelus peccare:⁊ quo genere peccati.ibidem per totam fere questionem.

Qō.iiij **Utrum angelo cōfirmato** conueniat deputari ad custodiēdū hominem viatorem. Questio quarta secūdi libri:in qua hec habentur.

Utrum angelus posset errare.ibidem arg. primo prin.

Utrum sciat occultas cogitationes hominum.ar.ij.prin.

Utrū vn⁹ possit alteri loq̄.ibidē ar.iiij.p̄n.

Utrum posset moueri localiter.ibidē arg. v.prin.

Utrum boni angeli possent peccare:⁊ mali bene velle.ibidem arg.vj.prin.cū solu.

An q̄libꝫ hēat discretōēꝫ spūuꝫ.ar.vij.p̄n.

Utrū angel⁹ posset sibi vnire corp⁹ ⁊ quō. ibidē ar.viij.prin. ⁊ eius solu.

Utrū in angelo sint volubiles cogitatiōes ibidē ar.ix.prin.⁊ eius solu.

Utrꝫ christ⁹ habuit āgelū custodē.ibi.ar.x

Utrū beatus posset errare.ibidē C

Utrū de facto aliq̄ angeli errēt.ibidē D

Utrū angeli mali possent delectari:⁊ boni contristari.ibidē post E ad tertium.

Qualiter angel⁹ cognoscat deū. Utrꝫ ī ipo debeat aliquid poni ꝑ qđ cognoscat deū Qualr̄ cognoscat seipm. Qualiter ceteros angelos. Qualr̄ res corꝑales. Quomodo debeat intelligi dictū Aug.de duplici cognitiōe angeloꝝ: matutina ⁊ vespertina. Itē vtrū angel⁹ recipiat cognitionē a rebus. Et vtrum cōponat ⁊ diuidat ⁊c.ibidem post G per ordinem.

Utrum oporteat ponere in angelo tot species quot sunt res cognite,ibidem J ⁊ in replica.

Utrū sit dare maximā multitudinē simul cognitoꝝ ab angelo.ibidē cōsequēter.

Quomō angelus est in loco sine corꝑe vnito. Qualiter est in loco ꝑ accidens cū corpore vnito. Utrū possit moueri in instāti de loco ad locū. Utrū possit moueri successiue ad motum corporis a se moti. An possit moueri de loco ad locū nō ꝑtranseundo mediū.ab M vsq₃ AA ꝑ ordinē.

Que sit causa confirmationis in beatis: et obstinationis in damnatis. Utrum beati possent mereri ⁊ damnati demereri. ibidem DD vsq₃ OO

Quot modis accipi possit libtas.ibiđ GG

Utrum angelus bonus aut malus posset in corpore assumpto exercere operationes vitales:vtpote comedere/bibere/generare ⁊c.Et q̄d de incubis ⁊ succubis sit sentiendum.ibidem ZZ ⁊ VV

¶ Questio vnica super tertium.

Utrum filius dei potuerit incarnari. q. tertij li. continens hec. Qō.sꝫ Libri tertij.

Utrum quis posset poni omnino similis filio dei sic incarnato. ibidem ar. primo prin.⁊ solu.

Utrū votū ex natura voti plus obliget q̄ iuramētū ceteris parib⁹. Utrū aliq̄s debeat potius eligere adnihilari q̄ puniri pena eterna in inferno:si deus sibi conferat liberam electionem. Utrū voluntas posset necessitari ad volendū nō esse per penas. Utrū damnatus ad mortē cōstitutus in tali casu in quo possit fugere sine iniuria proximi:posset declinare mortem ad quā dānatus est:⁊ fugere. Utrū adorās diabolū transfiguratū in effigiē christi:excuset ab idololatria ꝑ errorē inuincibilē. Utrū aliq̄s posset mereri per fidē falsā. Utrꝫ Abraā credidit absolute q̄ debuit īmolare filiū suū. Utrū de⁹ posset aliquem fallere ⁊c.ibidem post B per ordinem in diuersis articulis.

Utrum quis peccet in eo quod vitare non potest.ibidem FF

Qualiter contingit aliquem errare. ibidē OO

Utrum conscientia erronea obliget. ibidē ⁊ PP

Utrū in lege dei sit ꝑplexitas. ibidē QQ

Utrum philosophi denegauerunt christū. ibidem ZZ

¶ Questiones super quartū sniarum.

Qō.j. Libri quarti

Utrū baptismus rite susceptus conferat gratiam baptizato. Questio .j. iiij.li. continens hec.

Utrū puulus recēs baptizatus: et adultus qui actualr meruit: eqlr pmientur. arg.j. puin. (v.pn.

Utrū plꝰ pferat infanti ꝙ adulto. ibi.arg.

Utrū auferat culpā et penā.ibi.ar.vj.pn.

Utrū contulit anime christi gratiam. ibidem arg.vij.pn.

Utrum intentio ministri sit necessaria. ibidem arg.viij.puin.

Utrū qs posset meritorie baptizare seipm ibidē arg.x.puin.addendo semper solu.

Que sint de essentia sacramenti baptismi. Que forma: ꝗ materia: qs recipiēs: qs ministrans: qs effectus eius. ibidē post B. p diuersos articulos ſm ordinem: vt notatur in margine.

Quō procedēdum sit in varijs casibus dubijs hmōi sacramentū ꝯcernentibus: qui ponunt ibidem arti.vij.J. per ordinē litterarum et articulor.

Utrum creatura posset cāre grām.ibi.EE

Qō.ij. **Utrum cōfirmatio sit sacrm.** Qō.ij.li.quarti disquirens hec.

Utrū sit instituta a christo. arg.j. puin.

Utrū habeat certā formā et certā materiā et que sint.ibidē arg.ij.p:in. cū solu.

Utrum sit sacramētum necessitatis.ibidē arg.iij.puin.

Utrum quilibet cōfirmatus posset confirmare.ibidem arg.iiij.puinci. Et vtrū pñes degradatus posset hoc sacrm pferre.ibidem arg.v.et in fine questionis.

Qō.iij **Utrum in sacramēto eucharistie** sub speciebus panis vere et realiter existat corpus christi.q.iij.libri.iiij. continens hec.

Utrū fiat ꝯuersio panis et vini in corpus christi: et quō.hoc est an panis adnihilet an maneat.ibidē arg.j. pn.cū eius solu.

Utrū hmōi ꝓpōnes sint ꝯcedēde: de pane fit corpus christi et c.ibidē arg.ij.puin.

Utrū oculus corpis christi in sacro videat se in alia hostia.ibidē arg.iij.puin.

Utrū nos videamus corpus christi. ibidē arg.iiij.puin.

Utrum requirat intētio sacerdotis certa. ibidem arg.v.puin.

Utrū forma ꝯsecrādi sit ꝓpō vera: et qd demōstret ly hoc: dicēdo hoc ē em.c.m. ibi. arg.vj.pn.vbi annotatū est.viij.puin.

Utrū panis ꝯuertat in corpꝰnatū de Maria vgine.ibidē.viij.pn. cū eius solu.

Utrū veri sint isti vsiculi. Rex sedet in cena turba cinctus duodena. Se tenet in manibus: se cibat ipse cibus.ibidem arg. ix.puin.et in solu.

Utrū in triduo passionis christi potuisset fieri consecratio corporis christi. post.ix. pn.argu.v.

Utrum spēs possent moueri: et an sit dare motū sine mobili.post.x.puin.arg.iiij.

Utrū maneant ibi accidentia sine subiecto post ꝯsecrationē.ibidem arg.x. puin.

Utrū incredibilior sit trāssubstantiatio panis in corpus christi: ꝙ transformatiōes multe que ab antiquis narrant. ibidē C hoc est conclusione.ij.

Utrū christus sit sub qualibet parte specierum totius.ibidē ꝯnter ꝯclusione.iij.

Que sit forma huius sacri. Que materia. Quis minister. et quō differat transmutatio hmōi ab alijs transmutationibus.ibi dem D vsq D

Utrū sacerdos obligatus varijs ad dicendum missam: satisfaciat per vnā.ibidē D

Quid sit celebrare pncipaliter p aliquo. et vtrum tantū valeat cuilibet si pro pluribus vna fiat: sicut si pro singulis singule. ibidem J cū annexis argumentis.

Utrū tm̄ debeat sumi a ieiuno.ibidē L

Utrū cōsecratio debeat sub vtraqꝫ specie necessario fieri.ibidem cōsequenter paulo ante M

Utrum confessio sacerdoti faciēda sit hoi necessaria ad salutē. Qō.iiij Questio.iiij.li.iiij.disquirens.

Utrū sola ꝯtritione pctm̄ dimittat sine cōfessione vocali.arg.j.puin.

Utrꝫ scia acqsita dicat clauis.ibi.argu.iij.

Ubi sit instituta ꝯfessio.ibi.arg.v.et vlti.

Utrum penitenti et confesso nō ꝓprio sacerdoti: habēti tm̄ generalē cōmissionē audiēdi ꝯfessiōes: necesse sit eadē peccata iterū ꝯfiteri ꝓprio sacerdoti. Questio.v.sup quartū librū sententiarum; in qua hec disquirunt. Qō.v.

¶ Finis vtriusqz tabule.

¶ De imputabilitate peccati.

De imputabilitate peccati

Utrum oẽ peccatũ sit imputabile voluntati ad culpã? Questio principalis disquirẽs hec subsequẽtia.

Utrum peccatum originale sit imputabile. arg. i. prin.
Utrũ oẽ veniale sit imputabile. arg. ij. p̃n.
Utrum omne mortale sit imputabile. arg. iij. princi.
Utrũ oẽ pctm̃ ignorãtie sit ĩpu. ar. iiij. p̃n.
Utrum quelibet transgressio p̃cepti sit etc. arg. v. princi.
Utrũ pplexitas sit ĩputabilis. ar. vi. prin.
Utrũ pctm̃ finalis impenitẽtie. ar. vij. p̃n.
Utrum quelibet omissio precepti sit etc. ar. viij. prin.
Utrũ p̃mi mot⁹ sint ĩputabiles. ar. ix. p̃n.
Utrum omnis actio infideliũ sit etc. argu. x. princi. Et quod semp faciendum est in solu. eius.
Quõ pctm̃ dicit̃ dupliciter. ibidem. C
Utrum pctm̃ originale foret in paruulis si sine libidine generarent̃. et vtrũ possit fieri naturalr̃ g̃natio sine libidine. ibidẽ. H.
Utrum peccatũ originale cõtraheretur si anima materie a deo create infunderetur ibidem. V.
Quomodo pctm̃ sit ex carne. ibidem. N.
Utrum adulteriũ semper sit mortale. ibidem. BB
Utrum anima sit ex anima parentum. ibidem. K et L
Plura tangentur in tabula alphabetica.

¶ Contenta in determinationibus quarũdam questionum: que eiusdem Roberti Doctoris dicuntur.

Qõ. i. determinationum.

Utrũ aliq̃s in casu posset ex precepto obligari ad aliquid qd̃ est cõtra ɔscientiam suam. Determinationum questio prima prin. disquirens hec.

Utrum sit dare maximũ qd̃ sic et minimum qd̃ nõ. ibidẽ C vsq3 ad O. Jtẽ verũ loquẽdo de talibus agentibus que p̃ducunt similes effectus cũ principalibus agẽtib⁹: sit dare maximũ effectũ quẽ talia agẽtia possent p̃ducere: et minimum quem non. ibidem ab O vsq3 P
Utrum oẽ quod est licitũ et nõ contra salutem anime: posset precipi rationabiliter a deo. ibidem ar. ij. A
Quomodo aliquid dicatur licitum dupliciter. ibidem. B
Quale preceptum sit rationabile. ibidem C D E.
Utrum pars p̃positionis posset supponere pro contradictoria ad illã p̃põnem cuius est pars. ibidẽ J. vide de insolubilib⁹ ibidem vsq3 ad M.
Utrum iudex posset ẽm ecclesiam p̃ducere sñiam cõtra innocentẽ quẽ scit innocẽtem: licet aliter allegetur ɔ eum. ibidem N. Et vtrum tunc liceat quando cũ formidine dubitat. ibidem. O
Utrum alicui posset rõnabiliter precipi q̃ sit deus: aut aliud impossibile. ibidem. Q R S T
Utrum aliquis posset faciendo contra p̃ceptum dei mereri. ibidẽ Y. Et vtrũ odiũ dei posset rationabiliter precipi. ibidẽ. Z

Utrum vie viuẽdi quas christus docuit sint meritorie vite eterne. Qõ. ij.
Questio secunda principalis disquirens huiusmodi.

Utrum viator conseruatus a deo in statu viatoris posset augere meritũ suũ vltra quemcũq3 gradum datum. ibidem. C
Utrũ opus penitentie sit meritorium vite eterne. ibidem articulo secundo princip. hoc est M.
Utrum sola continuatio temporis addat bonitatem vel malitiã operationi morali. ibidẽ arti. iij. N

Utrum voluntas humana in vtendo creaturis sit libera. Questio tertia A. Qõ. iij.

Quomodo posset euidenter p̃bari q̃ vna res sit cã effectiua alterius rei. ibidẽ M

Utrum viator existens in gratia ordinate vtẽdo et fruẽdo posset vitare omne peccatũ. Questio. iiij. A Qõ. iiij

Utrum anima christi fruens deo fruatur ex ipso necessario quolibet qd̃ est deus. Questio. v. Circa cui⁹ solutionem mouentur articulo secũdo hoc est D. xij. dubia. que soluũtur statim per ordinem, ibidem J. Qõ. v.

Plura annotabuntur in tabula alphabetica sequenti: que nunc generaliter tetigimus.

Finis.

Incipitur tabula alphabetica pn̄tis operis: indicãs fm ordinẽ alphabeti pcipuas totius operis materias: qb⁹ locis tractate fuerint. Pro cuius faciliori cognitiõe aiaduertat lector opus ipm in tres ptes diuidi quaꝝ prima ptinet qões sup quatuor libros sniaꝝ: scđa qõnẽ vnã de imputabilitate peti: tertia quarũdã aliaꝝ questionũ pcipuẽ sup primũ ⁊ scđm sententiaꝝ determinationes. Pro prima aũt pte signabitur sic li.j.sen.q.j.⁊c.hoc ẽ libro.j sup snias qõne pma ⁊c. Pro scđa sic.q.de impu.i.q.de imputabilitate peti. Pro tertia autẽ sic.deter.q.j.⁊c.hoc ẽ determiatiõe qõnis pme. Articulus aũt signaf sicut.arti. Argumẽtũ sic.argu. Principale sic.pn. Solutio sic.solu.⁊c. Multũ aũt cõfert ad facile indiciũ faciendũ ꝙ articulos argumẽta cum eoꝝ solutionibus: ⁊ nõnulla alia notatu digna sepe cũ characteribus alphabeticis in marginib⁹ annotauimus: ⁊ libroꝝ qõnũq3 discrimina in frontibus chartarũ posuim⁹. Sit ꝙ hec prenotatio de incipientibus ab A.

Abraam absolute credidit se debuisse filium immolare.lib.iij.sen q.j.ZZ ⁊ Cõfer. K.

Absolutio qualr ⁊ a quibus debeat fieri: ⁊ qbus casibus qs debeat remitti ad superiorẽ p absolutione sua.li.iiij.sen.q.vj. per totũ.

Acceptio psonaꝝ nõ est apud deũ.li.ij. q.j.arg.iij.prin.cũ eius solu.

Accidẽtia an maneãt sine subiecto circa eucharistiã.li.iiij.sen.q.ij.arg.x.prin.

Actũ suũ nõ hꝫ hõ in ptãte vt faciat meritorium vel demeritorium.li.j.sen. q.j. D.

Actus idem an possit eẽ voluntarius ⁊ inuoluntarius.li.j.sen.q.iij.arg.iiij.xiiij.prin.

Actus volũtatis an possit ab ea libere suspendi.li.j.sen.q.iij.in.ij.pn.⁊ solu. Et vtꝝ possit elici ab ea in instanti.ibidem argu. x.prin.

Actus medius inter frui ⁊ vti q̃ neutrũ sit an sit possibilis.li.j.sen.q.iiij.D.

Actus minoris bonitatis plus pmiari põt ꝙ act⁹ maioris.li.j.sen.q.j.arg.iij.prin.

Actus credendi deus est causa.li.j.sen.q.j. post.Z.vbi notatum est in margine. Plura de actu credendi videbis.ibidem.ad argumenta princi.

Actus meritorius quõ intelligaf fieri debere cum perseuerantia.li.j.q.j.Z.hoc est in fine.

Actus vtendi ⁊ fruendi an sit vn⁹ act⁹ voluntatis an aggregatio pluriũ.eadẽ.q.C.

Actus ide an sit amor ⁊ odiũ.ibidẽ.hoc est li.j.sen.q.j.arti.viij.Dubio.ij.

Actus credẽdi an habeat subiectũ simplex an cõpositum.li.j.sen.q.ij. A.

Actus venialis.requiratur infra veniale.

Actio dei an sit naturalis an libera. deter. q.xj.ad quartũ articulũ signatum per A.

Adam vtrũ potuit vitare peccatũ: ⁊ sic qlibet peccans.li.ij.sen.q.iij.D.

Adorans diabolũ transfiguratũ in effigiẽ christi tantũ meret ac si christũ adoraret: dũmodo error sit omnino inuincibilis. li. iij.sen.q.j.MM ⁊ NN.⁊ in sequentibus

Adulterium nõ semper est peccatũ mortale.de imputabilitate peccati. BB.

Adult⁹ qui personaliter meruit: equaliter potest premiari cum paruulo recẽs baptizato de lege statuta.li.iiij.sen.q.j.arg. v. princi.

Angelus malus an libere peccauerit sic ꝙ potuisset nõ peccasse.li.ij.q.iij.per totũ.

Angelus malus quomodo potuit primum peccare: ⁊ quo genere peccati: disquiritur li.ij. senten.q.iij.fere per totam.q. Uide infra demones.

Angelo confirmato in gratia an congruat deputari ad custodiã hominum.li.ij.q.iiij per totum.

Angelus an possit errare.ibidem. argu.j. principali.

An sciat occultas cogitationes hominum. arg.ij.prin.

An alter alteri loquatur. ibidem.argu.v. princip.li.

An moueatur localiter.ibidem.argumẽ.v. princi.

An bonus possit peccare: ⁊ malus bene vel le operari.ibidem argu.vj.princi.

An quilibet tenetur habere discretionem spirituum.ibidem.arg.vij.prin.

Angelus quomodo potest sibi vnire corp⁹ argu.viij.princi.

An habeat volubiles cogitationes. argu. ix.princi.

Utrum christo fuerit aliquis deputatus. argu.x.prin.

Angelus beatus an possit errare.ibidẽ. C.

An de facto erret. ibidem: hoc est libro. ij. q.iiij.D.

¶ Clarissimi et longe disertissimi viri magi-
stri Roberti Holkot sacre theologie ꝓfes-
soris eminentissimi: et sacri ordinis Predi-
catorum obseruantissimi: ex Britannia ma-
gna: que nunc Anglia dicit̄ oriundi: opus
questionū ac determinationū super libros
sententiarum feliciter incipitur.

Qō pri ma. ¶ Circa p̄mū librū sententiaꝝ. Questio. j.

Trū qui
libet viator exi-
stens in gratia
assentiēdo arti-
culis fidei me-
reat̄ vitā eter-
nam? Et argui-
A tur ꝙ nō: q̄ si
Primū sic: sequeretur
argu. ista conclusio:
princi. posito possibili: ꝙ in casu idē viator simul
et semel peccaret mortaliter et mereret̄. ꝯn̄s
est falsum: quia si sic: simul et semel haberet
gratiā et careret gratia. qd̄ includit cōtra-
dictionem. Consequentiā ꝓbo sic: supposi-
to ꝙ deus p̄cipiat sorti ꝙ credat hāc ꝓpō-
nem esse verā. sortes dānabit̄. et simul cum
hoc ꝙ sortes obediat ei. quo facto: tūc ar-
guitur sic. Sortes credit se dānari ꝓpter
auctoritatē dei p̄cipientis. igit̄ sortes me-
retur ꝑ cōclusionē. et iterū: sortes credit se
damnari: ergo desperat. et per ꝯn̄s peccat
Scdm mortalr̄: ergo simul et semel peccat morta-
argu. liter et meret̄. Scdō sic. Si questio foret
princi. vera: sequeret̄ ꝙ aliq̄s viator plus posset
mereri de p̄mio: ꝙ̄ deus posset sibi dare.
Probatio. Pono aliquē adultū accedentē
ad fidē: et sit sortes exēpli gratia: et accipio
primū actū credendi quē ipse habet in gra-
tia: et sit a. tunc arguit̄ sic. si questio esset ve-
ra: hec foret cōcedenda: sorti ꝓ a debet̄ vi-
ta eterna. ꝯn̄s est falsum. nā si sortes pro a
meruerit vitā eternā: ergo per actū duple
bonitatis ad a posset mereri duplū p̄miū
corrn̄dens ipsi a. sed p̄miū corrn̄dens ipsi
a est infinite bonitatis. ergo sortes posset
mereri p̄miū duplū ad p̄miū infinitū: qd̄
includit ꝯdictionem. Qz aūt premiū corrn̄-
Proba dens ipsi a sit infinitū p3: q̄ est p̄miū eter-
tio. num et vita eterna. Si dicat̄ ad ista ꝙ sor-
Euasio tes nō pōt postea ꝙ̄ habuit a: habere actū
in duplo meliorē a. Hoc est omnino irrōna-
Repre bile. qd̄ ꝓbo: q̄ certū est ꝙ pōt habere ali-
hensio. quem actū equalē ipsi a: et tunc sequeretur
vel ꝙ ille actus nō p̄miabit̄ ad ꝯdignū: q̄
nō tantū quātū a: vel ꝙ ille p̄miandus re-
cipiet premiū duplū ad illud qd̄ meruit ꝑ
a. ꝯn̄s est falsum: q̄ deus nō pōt aliqd̄ da-
re premiū qd̄ sit duple bonitatis ad vitam
eternā. ergo nec ipse sortes pōt hoc recipe-
re. Tertio si questio foret vera: sequeret̄ Tertiū
ista cōclusio: ꝙ aliq̄s viator plus p̄miabit̄ argu.
ꝓ actu minoris meriti et minoris bonitatis princi.
moralis ꝙ̄ alius ꝓ actu maioris meriti.
Nā capio sortē et platonē: et sit sortes opti-
mus hō: et plato pessimus infidelis. tūc sor-
ti deberetur vita eterna: et platoni nō: cer-
tū est ex casu posito mō. tūc volo ꝙ sortes
faciat opus optimū: puta ꝙ saluet aīam
ꝓximi sui eternaliter perituri: vel ꝙ offe-
rat se ad moriēdū ꝓ fide ecclesie: qd̄ opus
sit a. plato vero habeat minimū motū cōtri-
tionis qui sufficit ad deletionē culpe: qui
mot⁹ sit b. tūc arguit̄ sic. Plato plus mere-
bit̄ per b ꝙ̄ sortes per a. igit̄ plato pl⁹ me-
rebit̄ ꝑ actū minus bonū ꝙ̄ sortes ꝑ actū
multo meliorē. Cōsequētia patet: q̄ a est
in cētuplo magis meritoriū et virtuosum:
et elicitur ab habēte in centuplo maiorem
gratiam. igit̄ sibi debet̄ s̄m iustitiā distri-
butiuā premiū melius in cētuplo. Antece-
dens ꝓbo. Nā sortes merebit̄ tātū ꝑ a ali-
quē gradū premij: vltra quē sibi prius nō
debebat̄. sit gradus ille f. plato merebit̄ ꝑ
b vitā eternā q̄ sit g. tūc sic arguit̄. Istud
premiū qd̄ est habere g vitā eternā: in quo
cūq3 gradu beatitudinis ꝙ̄tūcūq3 remisse
est melius ꝙ̄ habere f gradum intēsioris
beatitudinis. cuius ꝓbatio est. q̄ maius
malū est carere g ꝙ̄ carere f. ergo melius
est habere g ꝙ̄ habere f. ergo sortes opti-
mus minus meret̄ ꝙ̄ plato pessimus: et tn̄
facit optimū factum: et plato minimū vel
quasi minimū. Potest dici ad istud: ꝙ Rn̄sio.
nō est verū illud qd̄ accipit̄ de sorte: ꝙ nō
meret̄ per a vitā eternā: q̄ nō meret̄ solū
vitā eternā de nouo per a: inmo meretur
vitā eternā in f gradu. qd̄ est maius ꝙ̄ me-
reri vitā eternā in gradu aliquo remisso
in q̄ meret̄ ipsam plato. Cōtra istō arguit̄ Argui
sic. nullus iuste p̄miat̄ ꝓ nouo actu ꝑ illō tur ꝯ
idē premiū qd̄ sibi correspōdebat ꝓ actu rn̄sio.
antiquo. Cuius ꝓbatio est: q̄ illud sibi de-
beretur dato ꝙ istū actū nouū nō fecisset:
et ꝑ ꝯn̄s frustra fecisset istum nouū actū: si
eidē nullū nouū premiū correspōderet. s3
sorti anteꝙ̄ eliceret actū a: debebat̄ eterni

tas visionis ⁊ fruitionis diuine essentie: ⁊ etiā securitas ⁊ oīa ꝗ̄ sunt de essentia beatitudinis. ꝗ ꝑ nullum istoꝝ nec ꝑ oīa simul pōt iuste pmiari ꝓ isto nouo actu: sꝫ nihil pertinēs ad btitudinē est melius ꝙ̄ ista: ꝗ nihil meliꝰ istis: nec aliqͥd equalēs istꝭ pōt sorti retribui ꝓ a actu: sꝫ ista pn̄t deberi et de facto debētur platoni ꝓ b actu pcise: ꝗ plus merebiꝭ plato ꝑ b ꝙ̄ sortes ꝑ a. qḋ ē ꝓpositū. Et sic generalr ꝯtingit ꝓbare ꝙ impossibile est hoiem ꝑsistēre in grā facere actū ita meritoriū/sicut faceret cōmittēdo pctm̄ mortale ⁊ penitendo. ⁊ silr ꝙ impossibile est hoiem facere opꝰ melius ꝙ̄ est suū pmū opus meritoriū: ꝙ̄tūcunqꝫ sit remissum.

Confirmatur ratio. Et ꝯfirmo istā rōnem: ⁊ ꝓbo ꝙ minimus actꝰ ꝯtritiōis ē magis meritoriꝰ ꝙ̄ quicūqꝫ actꝰ martyrij in duplo saltem. Sint sortes ⁊ plato sicut pus: sortes optimus ⁊ plato pessimꝰ: ⁊ ꝯteratꝭ plato. ⁊ arguiꝭ sic. Plato mereꝭ duo bona infinita: ⁊ sortes nō nisi vnū: qꝛ certū gradū intensionis gaudij ꝓ semꝑ. igiꝭ plato mereꝭ in duplo plus. Assumptū ꝓbaꝭ. nā plato mereꝭ liberationē a pena eterna sibi debita: ⁊ vltra hoc mereꝭ collationem vite eterne sibi nō debite. ꝗ mereꝭ duo bona. sꝫ vtrūqꝫ est infinitū. Probo. nā de scḋo cōstat. de vita eterna videlꝫ de pmo ꝓbo. nā tātū bonū ē liberatio a pena eterna: ꝙ̄tū malū est obligatio ad penā eternā. sꝫ certū est ꝙ hoc est malū infinitū igiꝭ illud est bonū infinitū. igiꝭ plato mereꝭ duo bona īfinita.

Confirmaꝭ secundo. Et cōfirmaꝭ illud: qꝛ si plato fuisset semꝑ innocēs: non meruisset ꝑ primū opus bonū nisi vitā eternā: ⁊ ꝑ ꝯñs nō nisi alterū istorum bonoꝝ. igiꝭ plus mereꝭ mō propter pctm̄ pcedēs: ꝙ si illud pctm̄ non pcessisset. igiꝭ videtur mirabile ꝙ pctm̄ debet esse causa maioris pmij.

Quartū arg. princi. Quarto ad principale. si aliqͥs assentiendo articulis fidei mereret: qro vtrū est dare summū gradū meriti sorti viatori possibilē an nō? Si dicaꝭ ꝙ non est dare gloriā summā vel summū gradum meriti quē sortes pōt acqrere sibi: igiꝭ sequunꝭ duo incōueniētia.

Primū incōueniens. Primū: ꝙ pmiū sortis posset equari pmio christi: immo excedere: cū pmiū aīe christi sit finitū.

Scḋm incōue. Scḋo sequiꝭ ꝙ anima sortis nō sit virtutis finite nec in agendo nec in patiēdo: qꝛ oīs virtus finita siue actiua siue passiua hꝫ suum terminū: sicut declaraꝭ. j. de celo versus finem. Si dicaꝭ ꝙ sit dare maximū gradum meriti quem sortes potest habere in hac vita: sit ille a. ⁊ pono ꝙ sortes habuit a gradum. ꝯseruet igiꝭ deus post gradū acquisitū a meriti vitā sortis: quero an pōt mereri an nō? si non: igitur est dare viatorē perfectum in naturalibus: ⁊ informatum excellēti gratia gratū faciēte: ⁊ tm̄ non potentem mereri: qḋ videꝭ inconueniens: qꝛ opa sua possunt elici a maiori habitu gratie ꝙ̄ prius: ⁊ cū equali conatu volūtatis. ergo possunt ⁊ debent esse equaliter accepta a deo. Si potest mereri: igiꝭ a non fuit summꝰ gradus possibilis sorti.

Scḋo ꝓbaꝭ idem. Itē si sit dare maximū gradum meriti possibilem viatori: accipio aliquem qui in principio mūdi meruit sūmū gdū sibi possibilē. ⁊ accipio vnū aliū equalē sibi in naturalibꝰ. ⁊ volo similiter ꝙ mereaꝭ summū gradum sibi possibilē: istū nō pōt deꝰ iuste premiare. Probo: qꝛ iste non premiabiꝭ iuste: nisi sibi ꝯferaꝭ tātū bonū quātū collatū ē alteri sibi equali tam in naturalibus ꝙ̄ in merito: qui mortuus est centū vel mille annis elapsis. sꝫ hoc est impossibile: quia ceteris paribus diuturnius bonū est melius. ergo qui prius decessit: habebit melius. nec pōt fieri recōpēsatio ꝑ intensionē pmij: qꝛ ipse pmiaꝭ ꝭm totū posse suorū naturaliū. igitur hoc dato: deus talē nō posset iuste premiare.

Quintū princi. Quinto sic ad principale arguitur si deus vellet nos mereri credendo articulis fidei: sequereꝭ ꝙ hō posset mereri ꝑ fidem falsam credēdo falsum. ⁊ sic hō errando ⁊ ꝑ errorē mereretꝭ. ꝯñs est falsum ⁊ ꝯ Ansel. ij. lib. cur deus hō. c. xvj. arguit em̄ sic. si christꝰ nō fuisset mortuus: tūc nō fuisset vera fides mortis sue future: ꝑ quam ⁊ virgo maria de qua natꝰ est ⁊ multi alij mūdati sunt a pctō. Nā si vera nō fuisset: nihil ꝓdesse potuisset. sed certū est ꝙ ista ꝓpositio resurrectio hoim erit pōt esse falsa: qꝛ si resurrectio erit: a deo libere fiet. ergo possibile est ꝙ sit falsa. accipio ergo sortem qui heri meruit credēdo istū articulū: ⁊ arguo sic. hec est necessaria sortes meruit qꝛ credēdit resurrectionē futuram: ⁊ resurrectio nō erit: igitur sortes meruit qꝛ credidit falsum ergo meruit ꝑ fidē falsam. maior est necessaria: ⁊ minor est possibilis. ergo ꝯsequētia est possibilis ꝯtra Anselmū.

Ad idē. Itē ex eodē sequereꝭ ꝙ christꝰ posset nos fallere. Nā velle aliquē credere illḋ qḋ ē falsum: ⁊ causare ī illo fidē ⁊ adhesionē ad illḋ falsū: est

ipm fallere:sʒ christ⁹ pdicauit ⁊ docuit nos credere istud:resurrectio erit:⁊ voluit nos istud credere:ergo hec est necessaria: christus libere creauit in hoib⁹ talē fidē:sʒ hec fides pōt eē falsa:ḡ christ⁹ potuit eos fallere ⁊ fefellisse.pn̄s est falsū:⁊ ꝯ Aug.lib. lxxxiij.q.q.xiiij. vbi intēdit pbare ꝙ corp⁹ qđ christ⁹ ondit discipulis suis post resurrectionē suā:nō fuit phātasma.Et arguit sic.si phātasma eēt corp⁹ christi:fefellisset christ⁹:⁊ si fefellit:veritas nō est.Est aūt veritas christ⁹:nō ḡ phātasma fuit corp⁹ ei⁹. ecce ex h̄ qđ ē christū fefellisse:ducit ad h̄ icōueniēs:ꝙ christ⁹ nō ē veritas.sʒ cōstat ꝙ h̄ ē īpossibile.ḡ illud ex q̄ seqtur:sʒ pn̄a Augustini valeat. Sexto sic ad principale.

Sextū argumentū principale. Si teneremur credere articulis fidei: aut q̄libet fidelis simul tenet ad oēs: aut nō.si sic:ergo q̄libet vetula tenet scire totā scripturā.si nō:ꝯ.q̄libet tenet vitare heresim. sed oppositū cuiuslibet articuli est heresis ergo q̄libet tenet nosse oppositū cuiuslibʒ articuli:q: qđ ignorat/nō vitat.

Cōfirmatio. Confirmat ista rō.q: si sufficit vetule credere sicut platus su⁹ ei pdicat: ⁊ sit ita ꝙ platus sit hereticus: ista ergo meret credēdo heresim.ponat ergo ꝙ illa vetula interficiatur p articulo heretico:quē putat esse catholicū:aut est martyr:vel nō.Si sic:ꝯ.nō est testis veritatis:nec mouet p fide:nec p iustitia:ergo caret cā.Si nō:ꝯ.facit qđ in se est:⁊ intēdit defendere fidē:⁊ est ignorātia inuincibilis:ergo intētio est integra.ḡ aliqs mereri pōt in fide falsa: imo in credendo oppositū fidei: dū tū nō malitiose nec ptinaciter defendat. ⁊ sic esset possibile ꝙ aliqs efficeret martyr: h̄ est dign⁹ premio martyr:⁊ tū crederet oppositū articuli:⁊ mereret pāise q: credidit oppositū articuli fidei.

Septimū argumētū principale. Septimo ad principale. si hō teneret credere articulos fidei esse veros:vel ergo equali firmitate ⁊ certitudine:vel aliqs maiori certitudine ⁊ aliqs minori certitudine.Si dicat ꝙ oībus articulis dʒ hō assentire equali certitudine:ergo tanta certitudine tenet hō assentire ꝓponi quā tenet credere esse verā cōtingenter:sicut ꝓponi quā tenet credere esse necessariā:qđ videt incōueniens.q: non videtur possibile ꝙ ego ita certitudinaliter assentiā propositioni quā credo posse esse falsam:sicut ꝓpositioni quā scio nū ꝙ posse esse falsam.Cōsequētia ptʒ: q: si oībus articulis teneor assentire equali certitudine:ergo tāta certitudine teneor assētire isti/resurrectio erit:sicut isti/ christus natus est de virgine.⁊ tū pmā teneo credere esse cōtingentē:⁊ scdam teneo credere esse necessariā. Si dicat ꝙ nō oībus teneor equaliter assentire:sʒ sufficiat ꝙ magis vni ꝙ alteri. Cōtra.tātā euidētiam habeo ꝙ hec est va resurrectio mortuoꝝ erit:sicut ꝙ hec est va christ⁹ nat⁹ ē de virgine.q: deus reuelauit vtrāq;:⁊ p eadem miracula vtrāq; est cōfirmatū.Cōfirmat q: q̄cq̄d fides tradit:firmissime credendū est iuxta informationē beati Aug.de fide ad petrū:ergo nō ꝙ null⁹ articulus firmi⁹ alio credi debet:sed oēs eq̄liter ⁊ firmissime.

Octauū argumētū pn. Octauo ad principale arguo sic.nullus actus credēdi est meritoꝛi⁹ vite eterne:nisi ei adsit pseuerātia finalis: sʒ nullū actū credēdi cōcomitat ꝙdiu hō viuit pseuerātia finalis:ergo nullus actus credendi est meritorius.igit. Minorē ostēdo.q: si aliquē actū credēdi ꝯcomitaret pseuerātia finalis:sit tps inquo actus ille fuit elicit⁹ a:cuius mediū instās sit b.tunc post b hec fuit necessaria iste habuit pseuerantiā finalē.pn̄s est impossibile:ergo ⁊ ān̄s.īpossibilitas ꝯn̄tis ostēditur:quia in quolibet instāti post b pōt peccare mortaliter.ergo in quolibet istāti post b hec est possibilis: iste nūq̄ habuit pseuerātiam finalē.⁊ per ꝯn̄s hec nō fuit vera iste in a habuit pseuerantiā finalē. Maioꝛ pbat. videlʒ ista nullus actus est meritoꝛi⁹ vite eterne nisi sit cū pseuerātia finali: q: nulli viatoꝛi dabit vita eterna nisi sic cū pseuerātia finali ergo null⁹ actus est meritorius vite eterne nisi ei adsit pseuerātia finalis.

Probatur maioꝛ ar. dicti.

B Ad oppositū. Ad oppositū q̄stionis est illud ad Hebre.xj. Sācti p fidē vicerūt regna:opati sunt iustitiā adepti sunt repromissiones.sed adipisci repromissiones est mereri vitā eternā. ergo scī p fidē meruerūt credendo articulis fidei vitā eternā.

Decisio questionis tāgēs septē articulos. In ista questiōe sunt septē faciēda. Pmo videndū ē vtrʒ act⁹ fidei q̄ ē credere articul' fidei: sit in libera hoīs ptāte.Scđo videndū ē vtrʒ sit in libera ptāte hoīs ꝙ act⁹ su⁹ sit meritoꝛi⁹ vl' demeritoꝛi⁹.Tertio vtrʒ de⁹ possit cāre ī creatura rōnali assensū vl' dissensum ipa creatura nō coagēte.Quarto vtrʒ sit possibile ꝙ hō mereat sine vsu liberi arbitrij.Quinto dicet ad formā q̄nis.Sexto soluēt q̄dā dubia

Prim⁹ articu- lus. Septio dicet ad rōnes pncipales. Est ergo prim⁹ articulus: an credere articulis fidei sit in libera ptāte hoīm. ad istū intellectū ꝙ appꝛehēso articulo fidei quocūq; sicut ꝙ deus est trin⁹ ⁊ vnus: libere possit hō ꝑ solū imperiū volūtatis credere illi articulo: vel istā ꝓpositionē esse verā: vel credere eā esse falsam. Un̄ nō intelligo istū articulū ad talē intellectū: vtrū habens habitū fidei pōt ꝓducere actū credēdi ⁊ nō ꝓducere: qꝛ sic haberet hō actū sciētie ⁊ opinionis ⁊ intellect⁹ principioꝝ in sua ptāte. Sed pono aliquē nō habituatū in fide: ⁊ audiat talis aliū predicātē istū articulū: deus est trin⁹ ⁊ vnus: et ꝙ q̄ hoc crediderit: habebit vitā eternā. Tūc q̄ro an iste statim sine alia euidentia rōnis possit libere assentire isti. Et vniuersaliter q̄ro an volūtas possit ꝑ suū imperiū causare assensū in itellectu: respectu alicui⁹ ꝓpositiōis sibi dubie sicut āte imperiū propter pmiū vite eterne. Et ad istū intellectū teneo in

Cōclu- sio ꝙ creder̄ alicui articu- lo nō ē in ptā- te hoīs hoc articulo partē negatiuā: videlz ꝙ credere articulis fidei: vel quācūq; ꝓpositionē: nō est in hoīs libera ptāte. istud ꝓbo ꝑ tres rōnes. Primo sic. nō est in ptāte hoīs opinari libere vnā ꝓpositionē sibi dubiā. ergo nō est in ptāte hoīs credere articulo fidei: vel assentire ꝓpositioni sibi dubie.

Rō pri- ma ꝓ- bās cō- clusio- nem. Vel sic. non est in ptāte hoīs causare in se actū opinionis. ergo nec est in sua ptāte causare in se actū fidei respectu eiusdē ꝓpositionis respectu cui⁹ nō potest causare actū opiniōis. ꝯñam ꝓbo sic: qꝛ potētia q̄ nō pōt in id qđ min⁹ est ⁊ facili⁹: nō pōt in id qđ est mai⁹ sibi ⁊ difficilius: sed difficilius ⁊ maius est hoīem causare in se assensum firmū ⁊ sine formidine: cuiusmodi est assensus fidei: q̄ꝫ assensum cū formidine: cuiusmodi est assensus opiniōis. Si ergo in hūc assensum nō pōt hō libere: ergo nec in assensum fidei. ātecedēs ptz tā per experimentū q̄ꝫ ꝑ auctoritatē. experiri em̄ quilibet pōt in seipso: ꝙ ꝓposita sibi ꝓpositione que ē sibi neutra vel dubia: puta ꝙ rex sedet: vel ꝙ papa est Rome: non pōt sine alia rōne addita assentire vel dissentire: sz velit nolit / nisi plus ꝯcipiat: ꝓpositio erit sibi dubia sicut pri⁹: ⁊ manebit sibi dubia donec cogat assentire ei propter euidētiā cōnexionis illius ad aliā ꝓpositionē quā credit esse verā: vel ꝓpter testimoniū aliquoꝝ q̄b⁹ rōnabiliter dꝫ credere: vł ꝓpter notitiā aliquā intuitiuā nouā in eo: vł qꝛ aliquo mō aliter sibi apparet de significato illius ꝓpositiōis q̄ꝫ ante apparuit. Itē ptz ꝑ auctoritatē cōmētatoris scđo de anima cōmēto. cliij. vbi intēdit ꝓbare ꝙ imaginatio nō ē opinio: vt ꝑ hoc ꝓbet ꝙ imaginatio nō est intellectus. Et arguit ꝑ duas rōnes. Prio sic. imaginari possum⁹ cū volum⁹: qn̄ habem⁹ speciē rei sensibilis in memoria: sz opinari nō possum⁹ cū volumus: qꝛ opinio nō est nisi illius qđ apparet nobis veꝝ. ergo opinio nō est imaginatio. Scđa rōne ibidē facta ad p̄ns dimissa ptz ex hac rōne plane ꝙ apud Aristotelē ⁊ cōmētatorē nō est in libera potestate hominis operari qn̄ vult.

Scđo sic ꝓba- tur cō- clusio. Scđo arguo sic principaliter. nō est in ptāte hoīs assentire ꝓpositionib⁹ magis ineuidētib⁹ naturaliter: ⁊ dubitare velit nolit de ꝓpōnib⁹ min⁹ ieuidētib⁹. Sz articuli fidei sūt maxime ꝓpōnes q̄ ineuidētes īter oēs ꝓpōnes credūtur esse ✠ e. nā sunt ꝯ oēm rōnē naturalē. sicut ꝙ vna res sit tres res: ⁊ q̄libet illarū triū: vel ꝙ virgo pariat dei filiū ⁊ hmōi: ergo nō est in ptāte hoīs assentire talib⁹ libere. ⁊ tn̄ quilibet hꝫ dubitare velit ꝰnolit de talib⁹: rex sedet: rex nō sedet: imo arguit sic. libere pōt hō: ⁊ in ptāte sua est assentire ꝓpositionib⁹ q̄ minime apparent vere ductu naturalis rationis: ⁊ q̄b⁹ est diffinitū assentire: ergo pōt assentire q̄buscūq; alijs ꝓpōnib⁹ in q̄b⁹ apparet minoꝛ difficultas vel ineuidētia.

Tertio sic ꝓ cō- clusiōe Tertio arguo sic. nō est ī ptāte hoīs ꝙ appareat sic esse ex ꝑte rei sicut totaliter ꝑ ꝓpōnē denotat. ergo nō est in ptāte hoīs ꝙ ꝓpositio appareat sibi vera: nec ꝑ cōsequēs ꝙ credat eā esse verā. Nam hō nō credit aliquā ꝓpōnē esse verā / nisi illa appareat sibi vera: nec aliqua apparet sibi vera / nisi appareat sibi sic esse sicut per eā denotat. si ergo ī ptāte hoīs esset credere ꝓpositionē sibi ꝓpositā: etiā illā ad quā nō hꝫ rōnem mouentē: in ptāte hoīs esset facere res apparere sibi sicut vellet. ⁊ iđ cōtradictio est. Credo ꝙ hec ꝓpō est vera: ⁊ ista ꝓpō nō apparet mihi esse vera ⁊c. Ex quo cōcluditur ꝙ hec similiter de virtute vocis est falsa: fides est non apparentiū vel de nō apparentibus esse veris: qꝛ si non apparerēt esse vera: nullo modo esset fides de eis. Ad auctoritatē aūt apostoli de descriptiōe fidei ad Heb: e. xj. cap. dicet infra. cū de hac

Ad se/cundā. materia agetur. Ad scd̄am rōnem a qui
busdā ꝯcedit ꝙ articuli fidei nō sunt ꝯtra
Rn̄sio rōnem naturalē: sʒ sunt supra rōnem natu
cuiusd. ralem. Dico tn̄ ꝙ naturalē apphensionem
Opin. rōnis excedunt. ⁊ ꝓ tanto videnť rōni re/
rōnis. pugnare: ꝗuis nō repugnent: sicut rustico
videtur rōni repugnās ꝙ sol sit maior to/
ta terra: ⁊ ꝙ diameter comensurabilis sit
coste: que tn̄ sapiēti rōnabilia apparent. ⁊
qꝛ voluntas pōt imperare intellectui ꝙ ta
libꝰ assentiat ꝓpter p̄miū vite eterne. Un̄
lʒ tale p̄miū ꝓpositū hoi/non sufficiat ad
cogēdū intellectū ad assensum: sufficit tn̄
ad mouēdū volūtatē vt ipsa imper intelle
ctui talibꝰ assentire. Un̄ nō ꝓpter euidētiā
ꝓpōnū: qꝛ sunt ſm eos simplr ineuidētes
⁊ supra rōnē naturalē assentit eis fidelis:
sʒ ex impio voluntatis. ⁊ iō credere est actꝰ
meritorius: qꝛ est actus imperatꝰ a volūta
te: sicut dicunt multi. Unde in fide ſm eos
assensus nō causať ex cognitiōe: sʒ ex volū
tate. qꝛ volūtas eligit assentire determina
te vni pti ꝯdictionis. ⁊ iō intellectꝰ nō de/
terminať ad assensū ꝓpter significata ter
minoꝝ sicut in principijs: nec ꝓpť cōnexio
nē ad p̄ncipia sicut in ꝯclusiōibus. sʒ volū
tas determinať ꝓpť aliq̄d qđ est sufficiēs
ad mouendū volūtatē: vtpote qꝛ videť bo
nū hoi ⁊ cōueniēs isti pti assentire. qꝛ pro
mittiť nobis p̄miū eternū si credamus. et
h̄ p̄mio moueť voluntas ad assentiēdū ijs
q̄ dicunť. sicut dꝛ in p̄mo articulo: ꝙ fideľ
assentit ijs q̄ sunt fidei/p motū illū quo
voluntas elicit assentire determinate vni
pti ꝯdictionis: ⁊ impat itellectui vt illi pti
assentiat ꝓpter p̄miū vite eterne: qđ ei pro
mittiť si assentiat. Un̄ nō ꝓpter euidentiā
ꝓpositionū istarum crediť: qꝛ sunt ſm eos
simplr ineuidētes. qꝛ sup rōnē naturalē fi
deles assentiūt eis: sʒ ex imperio volūtatis
inde est ꝙ actꝰ credēdi est meritoriꝰ: qꝛ est
imperatꝰ a volūtate. hoc enī hʒ volūtas: ꝙ
pōt impare intellectui ꝙ ꝓpter premium
vite eterne assentiat. Addit opi. ꝙ rōnes ⁊
miracula p̄nt causare in nō assentiēte vel
in nō affectato opinionē si prediceť: sed tn̄
nō assensum firmū: nisi adsit imperiū volū
tatis. qꝛ nisi posset causare opi. frustra p̄di
careť: sed essent alliciēdi p dona infideles.
Cōtra opin. Contra ista ⁊ primo ꝯ hoc qđ dꝛ ꝙ arti/
culi fidei nō sunt ꝯ rōnē naturalē/arguiť
Primo sic. Ratio naturalis dictat oppositum esse
verū. Un̄ ⁊ phi concludunt ꝙ impossibile

est mulierē concipere sine viro et hmōi. et
ideo est ꝙ actus credēdi est meritoriꝰ. igiť
nō sunt solū supra vel iuxta: sed ꝯ rationē
naturalē. Cōfirmať p exēplū suū de quāti Scdo.
tate solis. nā certū est ꝙ solē eē maiorē to/
ta terra/est ꝯtra rationē ⁊ dictamē rustico
rū: qui credūt oppositū. ⁊ si esset similiter cō/
tra dictamen astrologi: tūc diceret esse cō/
tra dictamen naturalis rōnis: nec est alia
cā quare aliq̄d dꝛ ꝯ naturale dictamen ra/
tionis: nisi qꝛ est ꝯ sapiētes qui sequuntur
experimentū ⁊ cognitionē certissimā quā
hō pōt habere ⁊ ex naturalibꝰ colligere. sʒ
alij ſm ea que apparēt sensui/iudicāt op/
positū illiꝰ. Tertio cōtra hoc qđ dꝛ: volū Tertio
tas eligit determinate assentire vni parti ꝯ opi.
contradictionis ꝓpter p̄miū ꝓmissū ei. da
to hoc: sequereť ꝙ si aliq̄s tibi ꝓmitteret
decē ad h̄ ꝙ crederes regē sedere: ⁊ alius
viginti ad hoc ꝙ crederes regē nō sedere:
libere posses velle quodcumqꝫ de numero
istoꝝ eligere. ꝯn̄s est falsū ⁊ ꝯ experientiā.
Quarto sic. si volūtas p solū suū impe/ Quar/
riū posset determinare intellectū ad assen to ꝯtra
tiendū ꝓpōni sibi dubie: sequereť ꝙ nūꝗ opi.
oporteret ꝙ hō dubitaret de q̄cūqꝫ ꝓpo
sitione si ipē vellet. ⁊ sic hō rn̄dendo in qua
cumqꝫ materia nūꝗ haberet dubitare nisi
qn̄ vellet. ꝯn̄s est falsum ⁊ cōtra oēm expe
rientiā. Quinto sequeretur ꝙ hō dicere Quito
posset quicq̄d vellet: ⁊ quascumqꝫ ꝓpōnes
vellet sine mēdacio: qꝛ qn̄ vellet dicere vnā
ꝓpōnē falsam: posset volūtarie credere ꝙ
esset vera: ⁊ qn̄ vellet dicere oppositū: pos/
set libere credere illā esse verā. ꝯn̄s est fal/
sum. igiť. Sexto. qꝛ si sic: frustra p̄dicarē Sexto
tur infidelibꝰ miracula ⁊ gesta antiquoꝝ ⁊ ꝯ opi.
fierēt rōnes: nisi talia essent nata causare
assensum ad illa q̄ hō predicat. Si dicať Rn̄sio.
ꝙ causant assensum cū formidine: q̄ est as/
sensus opinionis. Cōtra. nō minorē assen
sum causant talia ꝗ testimoniū humanū: Cōtra
sʒ nos videmꝰ ꝙ testimoniū humanū ⁊ hi rn̄sio.
storie antique q̄s inuenimus in libris: cau
sant i nobis assensum sine formidine. ergo
Septimo spāliter ꝯ hoc qđ dꝛ ꝙ ratio/ Septi/
nes ⁊ miracula causant tantū opinionē in mum.
nō affectatis. ꝯtra. assensus in articulos fi
dei est in demonibꝰ: qꝛ demones credūt et
cōtremiscunt. Jaco. ij. quero ergo vtrū ille
assensus causat ex euidentia rei? ⁊ hoc est
impossibile: qꝛ illa euidētia foret ex visiōe
essentie diuie. ergo est ꝓpť miracula mul/

ta que viderūt: sȝ ɔstat ꝙ ipsi nō sunt affe
ctati ad credēdū: nec credūt ꝑ impiū volū
tatis. ergo assensus fidei pōt esse sine imperio
volūtatis. sed illa q̄ impellunt intellectum
demōis: possent impellere intellectū hoīs
Octa- absq̧ imperio volūtatis: ergo ⁊c. Octa-
uum. uo accipio aliquē habēre ɔsciam erroneā.
talis credit ꝙ eleuare festucā sit pctm̄ mor
tale: sit ita gratia exempli: quero an libere
credit hoc an nō libere: si libere: ergo libe-
re pōt dimittere illā fidē: ergo in nullo est
perplexus. ɔn̄s est falsum. quia habentes
ɔscias erroneas vel nimis strictas/patiun
tur maximam penā: eo ꝙ nō possunt tales
ɔscias deponere: ⁊ libētissime deponerēt:
sed nō possunt. si ɔcedatur ꝙ nō libere cre
dit errores suos: ergo actus credēdi nō re
quirit impiū volūtatis: imo est in hoīe cō
Nonū. tra voluntatē. Nono contra hoc qđ dr̄
ꝙ volūtas ɔcipiēs pmiū eternū promitti
solis credēntibus: pcipit intellectui vt assen
tiat vni parti ɔdictionis determinate. Ar-
guo sic. antequā volūtas pcipiat intellectui
ꝙ assentiat determinate vni parti ⁊ in cer
to articulo: ɔcipit premiū eternū posse da-
ri: vel dandū credentibus ⁊ credituris. q̄
ꝓpter hoc solū pcipit intellectui: vt assen
tiat. ergo ante omnē assensum illoꝝ que fi
dei sunt: credit homo articulum fidei. ɔn̄s
impossibile. Istam ɔn̄am ꝓbo sub hac for
ma. ante oēm assensum fidei credit ꝙ pre-
mium eternū dabitur credētibus. sȝ pmiū
eternū dari credētib⁹: est vnus articul⁹ fi-
dei. ergo anteq̄ credat pmiū eternū dari
credētib⁹: credit pmiū eternū dari credēti
bus. qđ est ipossibile. Vn̄ manifeste ponit
hec opinio ꝙ hec fides est ante assensum: ⁊
ꝙ fides nō est ante assensum: que sunt con
Deci- tradictoria. Decimo arguo sic. ad fidem
mum. de certa ꝓpositiōe sequit delectatio: ⁊ cor-
rumpit tristitia: si prefuerit ex fide articu-
li oppositi sicut fides certa de morte pr̄is
causat in filio tristitiā. si ergo filius posset
libere opinari seu credere patrē suum non
esse mortuū: quātūcūq̧ ab alijs narraret:
sequeret ꝙ esset in ptāte sua tristari ⁊ non
tristari ꝑ morte patris: sicut placeret sibi.
Similiter in ptāte mea esset causare gau-
diū summū; vel vltra quodlibet datū cau-
sare maius. Probo. nā possem libere assen
tire isti ꝓpositioni: cras ero ita btūs sicut
est modo sctūs Petrus. certū est ꝙ istā fi-
dē ɔsequet aliqđ gaudium. tunc vel illud
esset maximū qđ possum habere: vel nō. si
sic: habetur ꝓpositum: ꝙ possum quando
placet mihi/causare in me maximum gau
dium qđ possum habere. si nō est maximū:
volo ꝙ credā ꝙ ero cras in duplo beatior
tunc constat ꝙ gaudiū intēdetur in certo
gradu: qui sit a. Item tertio credam ꝙ ero
in triplo beatior. sequitur ꝙ iterū tantus
gradus sicut a daretur: ⁊ sic vltra qđcūq̧
gaudium datum possem augere gaudium
meum: vel est dare maximum quod habe-
re possem. ⁊ tūc illud gaudium libere pos-
sem in meipso causare. cōsequens falsum:
sicut quilibet experitur. De secundo arti D
culo: videlicet vtrū sit in potestate homi- Secun
nis ꝙ actus suus sit meritorius vel deme- di arti.
ritorius. Dico istā conclusionem: ꝙ non est ɔclusio
in potestate voluntatis create ꝙ actus su-
us sit meritorius alicuius boni: vel deme-
ritorius vt ei correspondeat aliqua pena.
Hec conclusio sic apparet: omne meritū vel Proba
demeritum est ex hoc ꝙ actus creature est tur con
ɔformis vel difformis legi diuine: ideo enī clusio
homo meretur: q̄ facit sicut deus vult eū primo:
facere. s. voluntate precepti vel consilij: et
ideo demeret q̄ facit contrariū legi diui-
ne. sed non est in potestate voluntatis crea
te/ꝙ sibi aliqua lex a deo ponatur. posset
enī deus permittere hominē sine lege sibi
data ⁊ sine preceptis vel ɔsilijs: sicut pmit
tit bestias: si volūtati sue placeret. ergo nō
est in ptāte hoīs ⁊c. Scđo sic. Et est qua Scđo:
si eiusdem virtutis: omnis actus volunta-
tis create ideo est meritorius si est merito-
rius: quia deus illum acceptat. sed non est
in potestate voluntatis create ꝙ de⁹ actū
suum acceptet pro libito suo. ergo non est
in potestate volūtatis create ꝙ act⁹ suus
sit meritorius. ⁊ eodem modo cōtingit ar-
guere de demeritorio. q̄ nullus actus de-
meritorius vel malus dr̄: nisi quia reproba
tur a deo. Tertio pꝫ hoc idem de meri- Tertio
torio: q̄ nullus actus est meritorius vite
eterne/nisi sit actus liberi arbitrij: ⁊ ꝙ sit
in gratia: sed non est in potestate liberi ar-
bitrij ꝙ sit in gratia absolute loquendo: sȝ
quodāmodo ex pacto habito inter deum
⁊ hominem sit modo de facto in eius pote
state. si tamen deus illud pactum de dādo
gratiā cuiq̧ creature rationali nō prestan
ti obicem sue salutis abrogaret: ⁊ simul cū
hoc non acceptaret actum nisi coniun-
ctum gratie; tūc non posset homo mereri:

sicut si deo placeret: ipse posset ordinare de
vna certa ꝑsona humana / ꝙ illa nūꝗ̄ ha-
beret gratiā: ⁊ ꝑ cōsequēs ꝙ nunꝗ̄ mere
retur. talis ergo nō haberet in sua potesta
te mereri ⁊ demereri: sed forte neutrū: vel
Terti⁹ articu-lus. saltē nullo mō mereri. ergo ⁊c. Tertius
articulus est an deus possit sine causa rō-
nabili causare assensum vel dissensum in
eadem creatura ipsa nō coagente: ita ꝙ h̄
sit vera: homo vel iste angelus assentit isti
ꝓpositioni: sine hoc ꝙ iste hō vel iste ange
lus causet aliquo modo talē assensum. et
in hoc articulo similiter sine preiudicio te
neo ꝯclusionē istam negatiuā: De⁹ nō pōt
in aliqua creatura rationali causare assen
sum vel dissensum intellectus seu volūta-
tis ipsa nō coagente: vel nō cōcausante ta
lē assensum vel dissensum. hoc ꝑsuadetur
sic. Omne iudiciū ītellect⁹ creati est actio
intellect⁹ creati: sed oīs assensus vel dissen
sus intellectus creati ꝓpositioni apprehē
se est quoddā iudiciū intellectus eiusmo-
di. ergo assensus vel dissensus intellectus
creati est aliquo modo actus eiusmodi. er
go impossibile est deū facere assensum vel
dissensum intellectus creati alicui propo-
sitioni sine coactione intellectus creati.
Dico tamē ꝙ oēm assensum vel dissensum
pōt de⁹ ꝓducere sine intellectu creato: sed
illa res q̄ est modo assensus: si sic ꝓducere
tur: nō foret assensus. Vn̄ sicut hec est con
cedēda: omnem actū meritoriū volūtatis
create potest deus ꝓducere sine volunta-
te creata: ⁊ hec est negāda: deus pōt pro-
ducere actū meritoriū voluntatis in volū
tate sine volūtate creata coagēte: sic omni
no in ꝓposito de assensu ⁊ dissensu est di-
cendum. Unde dato ꝙ deus admhilaret
in homine vnam animam habentem in se
vnum actum meritorium simul cum actu
suo: ⁊ illā eandem cū eodē actu vniformi-
ter repararet ad decem annos subito ⁊ in
instanti: dico ꝙ ille actus nunꝗ̄ postea fo
ret meritori⁹: vel saltē tūc nō foret merito
rius q̄n prīo esset. cā est: q: oē meritorium
importat actū esse elicitū a volūtate merē
tis. Maior isti⁹ rōnis videlicꝫ hec: oē iudi
ciū intellect⁹ creati est ei⁹ actio: videt ma-
nifesta: q: iudicare ē agere: ꝯm qd̄ pōt ha
beri a cōmētatore scdo de aīa commento
cxlix. vbi loquitur de iudicio sensus cōmu
nis: ⁊ dicit sic. Iudicium enī digni⁹ est at
tribui isti potentie ꝯm qd̄ est actus: ꝙ ꝯm
quod est potentia: quēadmodum motio
eius passiua de sensibus dignior est attri-
bui ei ꝯm qd̄ est recipiēs: ꝙ ꝯm qd̄ ē agēs
Est ergo apud istum scꝫ Aristotelē: vt vi-
delicet recipiens ꝯm sensus sicut est agēs
iudiciū. recipere enī est aliud ꝙ iudicare:
⁊ recipere aliquid aliud ꝙ iudicare illud.
⁊ ratio est. Videmus ꝙ hec virtus iudicat
intentiones quas ꝓprie percipit ⁊ earum
priuationes: ⁊ similiter est in virtute ratio
nali. hec ille. Ex quo patet ꝙ iudicare est
agere ꝯm eū. g̊ assentire ⁊ dissentire intel
lectus non possunt esse ex eo quod recipit
nisi etiā simul agat eum. Quartus arti-
culus est videre vtrū posset homo mereri **Quar-tus ar-ticul⁹.**
vel demereri sine vsu liberi arbitrij. Ad h̄
est dicendū ꝙ iste termin⁹ mereri est equi
uoc⁹. Nā vno mō mereri est simpliciter fa
cere vel cōmittere aliquē actum cui debe
tur p̄miū ex aliqua lege statuta. Alio mō
mereri est facere libere ⁊ sponte aliquem
actum cui debetur premium ex aliqua le-
ge statuta. Dico tunc istam conclusionem:
ꝙ de⁹ pōt acceptare ad vitā eternam oēs
actus naturales alicuius hominis: ⁊ face
re oēs actus liberos atqꝫ indifferētes aut
nō meritorios. Ista ꝓpositio quantum **Proba-tur cō-clusio.**
ad vtramqꝫ partē probatur sic. q: hoc fie
ri nō includit ꝯdictionē: ergo deus potest
hoc facere. Preterea deus libere acceptat
actum voluntatis. ergo non necessitat ad
acceptandum eum nec a se nec a creatura
ergo si sibi placeret: posset acceptare actus
naturales: sicut esurire / sitire / descendere /
⁊ huiusmodi. Unde nulla contradictio est
si statueret talem legem: ꝙ quicūqꝫ ex im
prouiso lapsus fuerit / saluus erit: Vel cui
cumqꝫ sol illuxerit saluabitur: vel q̄cumqꝫ
natus fuerit sub tali cōstellatione / saluus
erit: vel quācumqꝫ legem similem. sed sta-
tuta tali lege quilibet actus talis cadens
sub cōformitate legis erit meritorius illo
modo: licet nullo mō sit a libero arbitrio.
ergo non est contradictio: dicendo ꝙ act⁹
naturalis sit meritori⁹ si deo placet: ⁊ hoc
quia eque libere posset illum acceptare ad
vitam eternam: sicut modo sub ista lege ac
ceptat de facto vsum liberi arbitrij. ⁊ isto
modo videt deus acceptasse mortē inno-
cētium: in quibus nullus fuit vsus liberi
arbitrij. Hic possunt addi alique cōclusio-
nes cū tp̄s vacauerit. Prima: ꝙ omitte
re actū volūtatꝭ est in aliq̄ casu meritoriū

⁊ in aliquo casu demeritoriũ: ꝓprie loquẽdo de meritorio ⁊ de demeritorio. Primũ pz. precipiat de⁹ volũtati ꝙ nihil velit citra crastinũ diẽ. Scđo similiter pz. indicet deus vel precipiat alicui ꝙ diligat dñm: vel ꝙ velit aliqđ: põt ne iste venire cõtra hoc iudiciũ vel illud preceptũ: si sic: pz ppositũ. Nota ꝙ iste articul⁹ est diminut⁹

B Quint⁹ articulus. ⁊ incõpletus: sed nũcꝗ est reperire pfectũ. Quintus articulus est respõdere ad formã questionis: vbi sciendũ est ꝙ q̃stio de forma põt habere tres sensus. põt enĩ eẽ cõditionalis: vl' causalis: vl' tẽpalis: ꝓpter verbũ gerundiuũ qđ in ea ponit: qđ q̃dẽ sicut cõiter dr/ põt exponi per si: ⁊ tunc est cõditionalis: vel per q̃: ⁊ tũc est causalis: vel per dũ: ⁊ tunc est tẽporalis. ⁊ ſm istos tres sensus diuersimode opz respõdere ad questionem. Primo mõ qđ est talis. vtrũ si viator assentiat articulis fidei: mereaẗ. Secundo modo est sensus iste: an q̃ viator assentiat articulis fidei: ideo meretur: supposito ꝙ sit in gratia semper in omni sensu: q̃ alś nõ foret questio vera: eo ꝙ sine gratia nullum meritum esse posset: nisi deo placeret. Tertio mõ sensus ẽ iste: vtrũ

Rñsio ad qõnem. dum viator assentit articulis fidei: mereatur. Ad questionem sub primo sensu q̃ñ queriẗ vtrũ si viator existẽs i gratia assentiat articulis fidei: mereaẗ: dico ꝙ nõ. nã hec est vna cõditionalis: cuius antecedẽs põt esse verũ ↄsequẽte existẽte falso. ergo nõ est vera. Assumptũ ꝓbaẗ. nam ista cõsequẽtia nõ valet: iste viator existẽs i gr̃a assentit articulis fidei: ergo mereẗ: cuius cã est ista. nã ita põt esse sicut denotaẗ per hoc antecedẽs: licet nõ sit sicut denotatur p cõsequẽs. ergo consequentia non valet.

Rñsio ad questionẽ Probatur assumptũ ratiõe ꝑ bãte cõclusionem. Istud assumptũ pz p̃io sic. possibile est ꝙ aliquis existẽs in gratia assentiat articulis fidei necessitatis p rõnẽ que videtur sibi demõstratiua: vl' que sic saltẽ generat fidẽ: ꝙ ipse non põt non credere: similiter propter cõsuetudinẽ credẽdi certis articulis/ multi assuefacti ⁊ habituati i fide nõ possunt nõ assentire: ꝫ talis non meretur credendo: accipiẽdo meritum stricte: secũdum ꝙ includit actum liberũ ⁊ assensum liberum: ⁊ credere pro assentire. q̃ non est in potestate talis ꝑsone nõ assentire illis

Arguitur aliter. articulis quib⁹ ipse assentit. Primo arguitur sub hac forma. nullus libere assentit articulis fidei: ergo nullus assentiẽdo articulis fidei meretur: accipiendo mereri stricte: ⁊ exponendo gerundiũ p si vel p q̃: Añs istius consequentie ꝓbatũ est in primo articulo. nã ostẽsum est ꝙ credere articulos fidei nõ est in libera potestate hominis. Scđo ostendo ꝙ hec ↄña nõ valet: Probatur secundo. iste viator est in gratia: ⁊ assentit articulis fidei: ergo mereẗ: q̃ possibile est legẽ que nũc est/ mutari de merẽdo. potest eñ de⁹ statuere ꝙ licet viator sit in gratia: ⁊ licet credat omnes articulos fidei siue necessario siue libere: ꝙ plus nihil mereaẗ apud deũ. Illđ patet p ea que ꝓbata sunt in secũdo articulo: q̃ nõ est in potestate hominis ꝙ actus suus sit meritorius vel demeritorius. ergo possibile est ita esse sicut mõ denotaẗ per antecedens: licet non sit ita sicut modo denotaẗ per cõsequens. Unde sicut ista cõsequentia non valet: hec est va homo est animal: ergo homo est asin⁹: q̃ possibile est esse sicut denotatur p antecedens: ⁊ impossibile est esse sicut denotaẗ per consequens: eodem modo in proposito causa est mutatio institutiõis terminorũ antecedentis. Nam posito ꝙ hec ꝓpositio homo est asinus ĩstituatur cras ad significandũ cõuertibiliter idẽ cũ ista/ de⁹ est eternus tunc manifestũ est ꝙ ita erit a parte rei sicut per hanc denotaẗ modo/ homo est asinus: ⁊ tñ non est ita sicut p hanc denotatur homo est asinus: ⁊ ideo ↄsequẽtia non valet nec est formalis. Eodem mõ nulla cõsequẽtia cuius antecedens dependet a lege diuina: est formalis: ⁊ ideo non sequitur: iste existẽs in gratia diligit deũ maximo conatu: igitur meretur. Iste moriẗ p fide: ergo mereẗ. Iste facit summũ opus charitatis: ergo mereẗ. nã in omnibus istis p mutationẽ legis quã de⁹ põt facere: possibile est ita esse sicut mõ denotatur p añs: licet nõ sit ita sicut modo denotatur per cõsequẽs: cuius tota causa est quia deus libere statuit ⁊ precipit: ⁊ oppositum cuiuscũꝗ precepti precipere posset si vellet: nec necessitaẗ plus acceptare gratiã vel actũ existẽtis in gratia: ꝙ necessitatur acceptare actũ naturalẽ: licet modo ꝓ nũc sit statutũ oppositum. Sic ergo intelligẽdo questionẽ vt est cõditionalis dicendũ est negatiue ad q̃stionẽ. Si aũt sen-

Scđs sensus qõnis. sus q̃stionis sit iste: an viator q̃ assentit/ iõ mereẗ: Dicẽdũ ẽ a multo fortiori ꝙ nõ nã ista causalis infert ↄditionalẽ: sicut pz

sequit̃ em̃ manifeste. iste existẽs in gratia
q: assentit: ideo meret̃. ergo si assentit me
retur. nã oĩs talis causalis vera infert cõ
Terti⁹ sensus ditionalẽ veram. Si vero intelligit̃ ques
stio sub tertio sensu: vt sit vna temporalis
sic oportet dubie rñdere. Nã dubiũ ẽ verũ
aliquis viator assentiat ꝑ tẽpore pro quo
querit q̃stio. Si ponat̃ ꝙ aliq̃s assentiat:
⁊ sit in gratia. Dicendũ est ꝙ talis meret̃:
nõ q: credit: nec q: vult credere precise: s;
q: vult credere: ⁊ de⁹ acceptat actũ suũ cre
dẽdi tanq̃ dignũ premio. ideo tanq̃ p̃ci
pua causa cõcedendũ est ꝙ ipse meret̃. sic
Sext⁹ articl's ergo p;; ad formã questionis. Sextus ar
ticulus est soluere quedã dubia circa pre
Primũ dubiũ. dicta. Primo dubitat̃ de conclusione pri
mi articuli: q̃ est ꝙ nõ est ĩ libera potesta
te volũtatis humane credere articulos fi
dei. hoc enim videt̃ falsum ꝑpter multa.
Arguitur contra primo. Primo q: si nõ: de⁹ irrationabiliter pre
ciperet hoĩ ꝙ crederet: ⁊ irrõnabiliter pu
niret eũ si nõ crederet. sed vtrũq; facit de⁹
Marci vltimo. Qui crediderit ⁊ baptiza
tus fuerit: saluus erit. quantũ ad primũ.
Scd̃o. Qui nõ crediderit: cõdẽnabit̃. quãtum
ad secundũ. Preterea Augustin⁹ de fide
ad Petrũ frequẽter ĩ multis capitulis sic
incipit. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubi
ta. s; hoc frustra precipit̃ ẽm p̃dicta. Nam
si hõ possit cõuinci per rationẽ ad creden
dũ: tũc expediret rõnẽ facere ⁊ p̃dicare: et
sic possent hoĩes necessitari ad assentiẽdũ
fidei nostre: sicut necessitant̃ ad assentien
dũ conclusionib⁹ physicis q̃n docent̃. cõñs
est falsum: ⁊ cõtra Augustinũ: q̃ dicit sic.
Cetera põt hõ nolẽs: credere non põt nisi
volẽs. Unde Augustin⁹ super Joannẽ ho
milia. xxvj. Intrare quisq; ecclesiã potest
nolẽs: accedere altare põt nolẽs: accipere
sacramẽtũ põt nolẽs: credere nõ põt nisi
Tertio volens. Preterea si nõ sit in libera po
testate volũtatis assentire articulis: nec est
virtuosum nec meritoriũ hmõi eis assenti
Quarto. re. Preterea tũc nec infidelitas nec he
resis foret pctm̃: posito ꝙ aliq̃s nesciens
soluere sophisma factũ ꝯ fidẽ/ assentiret
conclusioni. Cõsequentia p;: q: qua rõne
vnũ argumẽtũ necessitat intellectũ ad as
Scd̃m dubiũ sentiẽdũ articulis: eadẽ rõne vna alia rõ
necessitat ad oppositum si nequeat solui.
Scd̃o dubitat̃ de eo qd̃ in eodẽ articulo
dictũ est: ꝙ ea q̃ fides p̃dicat/ sunt ꝯ rõnẽ
naturalẽ: ⁊ nõ solũ supra rõnẽ naturalem

sicut cõiter solet dici. Cõtra. oẽ qd̃ ꝯriatur arguit̃ primo
fidei: est falsum: s; cõclusum ꝑ rõnẽ natu
ralẽ ꝯriat̃ fidei. ergo cõclusum ꝑ rõnẽ natura
lẽ est falsum. ergo ꝯclusio demõstrationis est
falsa. Preterea grã nõ destruit naturam Scd̃o.
s; ꝑficit. ergo fides christiana q̃ est potissima
via vel secta grẽ: ꝑficit naturã: ⁊ nõ destru
it. ergo nõ ꝯriat̃ nature nec naturalẽ dictami
ni rõnis. Preterea si rõ naturalis dicta Tertio
ret oppositũ fidei: cũ rõ naturalis natura
liter distringat ⁊ cõuincat intellectum ad
assensum illius qd̃ ꝑ talẽ rõnẽ õndit̃ sicut
cõcludit̃: sequit̃ ꝙ hõ necessitat̃ ad infide
litatẽ: nec posset aliq̃ mõ soluere rõnes fa
ctas ꝯ fidẽ: sicut nec põt soluere demõstra Quarto.
tiones quascũq;. Preterea si sic: tota na
tura humana naturaliter erraret: ⁊ esset
natura hũana totalr̃ instituta a deo: sic ꝙ
nata esset naturalr̃ credere falsum: qd̃ vi Confirmatur
detur incõueniens: ⁊ iniuriã dei creatoris
sonare. Cõfirmatur ista rõ: q: principia
sunt nobis indita a deo naturalr̃. ergo oĩs no
titia q̃ ex eis naturalr̃ colligit̃: est radicali
ter deo imputãda. Si ergo talia p̃ncipia du Tertiũ dubiũ.
cerẽt naturalr̃ in errorẽ: de⁹ eet cã suffici
ciẽs hoĩes errare. Tertio dubitat̃ de con
clusione secũdi articuli: qua d̃r ꝙ nõ est in Arguitur.
ptãte hoĩs ꝙ actus suus sit meritori⁹ vel
demeritorius. Cõtra istam cõclusionẽ ar
guo sic. In cui⁹ potestate est seruare recti
tudinẽ ⁊ eã deserere: in eius ptãte est face
re actũ suũ meritoriũ vel demeritoriũ: q̃a
seruãdo rectitudinẽ põt mereri: ⁊ eã dese
rẽdo põt demereri. S; in ptãte cuiuscũq;
existẽtis liberi arbitrij est seruare rectitu
dinẽ ⁊c. ergo in ptãte cuiuscũq; habentis
liberũ arbitriũ est facere ꝙ actus suus sit
meritori⁹ vel demeritori⁹. Maior videtur
manifesta. minor p; ꝑ Anselmũ de libero
arbitrio. c. iij. Diffinit em̃ arbitriũ liberũ:
dicẽs liberũ arbitriũ nihil aliud esse q̃ ar
bitriũ potẽs seruare rectitudinẽ volunta
tis ꝑpter ipsam rectitudinẽ. ergo si ista diffi
nitio sit bene data: cuicũq; cõuenit liberũ
arbitriũ: eidẽ cõuenit ptãs seruãdi rectitu
dinẽ voluntatis. sed oĩ hoĩ cõuenit liberũ D
arbitriũ. ergo ⁊c. Ad ista tria dubia alijs Ad dubia rñ
multis omissis rñdeo. Ad p̃mũ dico ꝙ detur.
difficultas p̃ncipalis ꝑpter quã mouet̃ q̃ Prim⁹
stio: stat in trib⁹ ꝑpositionib⁹: quarũ vnã modus
op; cõcedere: ⁊ tñ difficile est elicere. Uel
em̃ oportet dicere ꝙ act⁹ credẽdi nõ ẽ me
ritorius: q: nõ est in potestate volũtatis.

Scd̃s mod⁹ ⁊ ꝫ hoc sunt assertiones diuersorũ docto‑
rum. Ul' opꝫ dicere ꝙ act⁹ credẽdi sit me‑
ritori⁹ ⁊ in ptãte voluntatis. Et circa hoc
sunt rõnes quas feci in primo articulo q̃‑
stionis ⁊ experiẽtia cõis vt mihi videtur
Terti⁹ mod⁹ Uel oportet dicere ꝙ act⁹ credẽdi sit meri
tori⁹: ⁊ tñ ꝙ nõ sit in ptãte voluntatis. Et
cõtra hoc videntᷣ multe auctoritates tam
sctõrũ ꝙ̃ phoꝝ: dicẽtiũ ꝙ nullus act⁹ est
laudabilis vel vituperabil'/virtuosus vel
vitiosus/meritori⁹ vel demeritori⁹/nisi sit
a libero arbitrio libere elicit⁹ vel impera‑
Meri‑ toriũ capitᷣ tripl'r tus. Ad euidẽtiã huius difficultatis ad
presens primo distinguo de meritorio: qꝛ
aliquid dicitᷣ tripliciter meritorium. Uno
mõ dispositiue ⁊ antecedẽter: qꝛ nisi illud
presupponatᷣ: nullum meritũ potest sequi
in homine. ⁊ sic potest dici ꝙ habere gra‑
tiã est meritorium: vel habere vsum liberi
arbitrij. ⁊ istud est satis improbe dictum.
Secũdo modo aliq̃d dicitᷣ meritoriũ for‑
maliter ⁊ essentialiter: qꝛ est ipm meritũ.
⁊ sic apud multos/actus soli⁹ voluntatis
dꝛ meritori⁹ adsistente grã. Tertio mõ di
citᷣ aliq̃d meritoriũ qꝛ ẽ a tali merito essen
tiali causatũ: quẽadmodũ dicimus ꝙ da‑
re eleemosynam est meritorium: ⁊ talesc õ
similes operationes imperate a volunta‑
te elicite ꝯformiter legi diuine: per quam
Iterũ meritũ capitᷣ dupl'r legem promittitᷣ premiũ sic libere faciẽti.
hec est vna distinctio. Scd̃o adhuc pono
vnam diuisionẽ de eodem termino. qꝛ me
ritum vel demeritũ potest accipi duplici‑
ter. Uno mõ large ⁊ improprie. alio modo
stricte ⁊ ꝓprie. Largo mõ loquẽdo potest
dici meritũ ois operatio vel omissio opera‑
tionis cõformis legi diuine: ꝑ quã ꝓ tali
operatione vel omissione ꝓmittitur premiũ
quodcumqꝫ per legẽ taxatã: siue illa ope‑
ratio sit libere causata vel casualiter vel na‑
turaliter. ꝓprie aut stricte dicitᷣ meritum
libera operatio vel omissio operatiõis cõ
formis legi per quam pro tali operatione
vel omissione premiũ quodcũqꝫ promitti
tur per eandem legem. immo ipsa volitio
talis operationis si sit alterius potentie a
volũtate: operatio dicitur meritoria. Dixi
aũt ad hoc ꝙ quicũqꝫ actus sit meritori⁹
requiritᷣ ꝙ sit cõformis alicui legi pollicẽ
ti premiũ pro eodẽ actu ipsi facienti vel al
teri: qꝛ si deus preciperet aliquid absolute
sub nullo premio cõferendo: vel ꝓhiberet
quocũqꝫ mõ ꝓhiberet nullã penã trans‑
gressoribus infligendo: nec esset meritum
facere diuina precepta: nec demeritũ face
re ꝓhibitũ. cuius probatio est: qꝛ ꝓ nullo
actu quo sic ꝑcipitur: merces foret debita
ipsi facienti. posset enĩ deus precipere ho‑
mini ꝙ faceret aliquid: ⁊ tñ nihil velit si‑
bi dare seu ꝓmittere si suũ preceptũ impletᷣ
⁊ eodẽ mõ ꝓhibere ne aliq̃d faceret: ⁊ ta‑
mẽ trãsgredientẽ in nullo punire: nec ei ꝑ
legẽ penam taxare. ⁊ tunc talis transgre‑
diens prohibitionem licet forte peccaret:
vel saltẽ licet esset trãsgressor legis: tamẽ
non demereretᷣ: nec foret sibi debita pena
qꝛ legislator nullã taxat. Tertio distin‑ Credere capitur tri pliciter.
guo de isto termino credere: ⁊ pono duas
distinctiones. Prima est: ꝙ credere est du‑
pliciter. vel actualiter vl' habitualiter. Se
cũda est ista: ꝓpter diuersum modũ loq̃n‑
di sanctorũ ꝙ credere dicitᷣ multipliciter.
Uno modo assentire ꝙ sic est in re sicut ꝑ
illam ꝓpositionẽ denotatᷣ. ⁊ sic accipitur
credere cõmunissime. Uñ illa ꝓpositio dꝛ
credita: cui fit assensus. ⁊ sic credimus tã
illa que scimus: ꝙ̃ illa que formaliter opi
namur. ⁊ sic diffinit Aug. credere lib. suo
de ꝑdestinatione sctõꝝ. c. j. Credere (inq̃t)
est aliqua cũ assensione cogitare. In diffi‑
nitione nihil ponitᷣ ad libertatẽ pertinẽs
Item Dug. lib. primo senten. ca. ix. Fides
est ꝑceptio ỽitatis cuiuscũqꝫ rei cũ assen‑
sione. Alio mõ accipitᷣ credere magis stri‑ Scd̃o modo.
cte: ꝓ assentire ꝓpositionib⁹ de quarũ ve
ritate nõ cõstat nisi ꝑ testimoniũ alienũ: ⁊
sic dicimur credere ea q̃ nõ videm⁹ neqꝫ ꝑ
sensum neqꝫ per rõnẽ. Uñ Augu. sup Io.
homil'. seu tractatu. lxviij. ⁊ lxxix. Quid ẽ
fides: nisi credere qd̃ nõ vides? Tertio Tertio
modo accipitᷣ credere strictissime ꝓ assen‑
tire reuelato a deo ⁊ testimonio per mira‑
cula: ⁊ velle viuere ⁊ operari ſm ea. sic crede
re includit tã actus voluntatis ꝙ̃ intelle‑
ctus. Et istud solum credere est meritoriũ:
loquendo de meritorio stricte: ⁊ secundo
modo scd̃e distinctionis. ⁊ isto modo loq̃‑
tur Aug. de fide in multis locis: ⁊ de actu
credẽdi. Unde Aug. super Ioã. homilia
xix. Credere in deum est credẽdo amare:
credendo in eum ire: credẽdo ei adherere:
eius mẽbris incorporari. Item magister
senten. li. iij. dilectio op⁹ fidei dꝛ. Sitr põt
dici ꝙ velle assẽtire vl' acceptare assensum
vl' gaudere de assẽsu ẽ meritoriũ. qꝛ oẽ qd̃
est meritũ essẽtial'r est act⁹ volũtatis que

sola meret̄ ⁊ demeret̄ ſm Anſ. de cōceptu
virginali.c.iiij.⁊ ideo ꝓprie ⁊ ſtricte loquē
do de merito: aſſentire articulis fidei nō ē
meritū nec meritoriū: ſed accipiendo meri
tum ꝓ illo qđ ſupponit merito: ſicut arti
culus fidei: aſſentire eſt meritoriū: ſil'r act⁹
credēdi pōt imperari a volūtate: ſicut act⁹
cōſiderādi aliquā ꝯcluſionē geometricam
vel phyſicā quācūqȝ. ⁊ hoc pōt eſſe merito
rium in caſu ſic credere. Un̄ ſi hō tēret̄ vel
per rōnes impugnet̄ ad laudādū deū: vel
ex deuotiōe velit elicere actū credēdi: tunc
dicendū eſt ꝙ tale credere imperatū a vo
lūtate cū bonis circūſtātijs eſt meritoriū:
ſicut q̄libet act⁹ credēdi ali⁹ impatus a vo
lūtate ⁊ exercitat⁹ ꝑ potētias alias exterio
res: cuiuſmodi ſunt dare eleemoſynā ⁊ pe
grinari ac cōſimiles. Ad primū argumē
Ad pri- tū primi dubij: qn̄ arguit̄ ꝙ ſi credere non
mū ar. ſit in ptāte libera volūtatis: ſic ꝙ itellect⁹
primi neceſſitet̄ ad credēdū ex impio voluntatis
dubij. ſequit̄ ꝙ de⁹ irrōnabiliter pciperet homi
ni credere: ⁊ irrōnabiliter puniret ſi nō cre
deret. nego iſtā ꝯn̄am. qꝛ ꝯn̄s eſt impoſſi
bile: qꝛ de⁹ nō pōt aliq̄d irrōnabiliter pci
pere: cū ſua voluntas ſit ſufficiēs reſpectu
oim̄ p̄ceptoꝝ ſuoꝝ. Un̄ Anſ. Cur deus hō
lib.j.c.viij. Sufficere nobis d3 ad rōnē vo
lūtas dei cū aliq̄d facit: l3 nō videam⁹ cur
velit. volūtas nāqȝ dei nunq̄ eſt irrōnabi
lis. hec ille. Sil'r leges humane ſtatuunt ⁊
precipiūt ꝙ aliq̄ hoīes ſciāt ſcientias pra
cticas: ⁊ aliq̄ ſpeculatiuas: ⁊ puniūt igno
rantes q̄ tenent̄ ſcire eas: ſicut pt3 tā de ar
tib⁹ mechanicis q̄ȝ de ſciētijs ſpeculatiuis
Un̄ Damaſce.li.ij.ſen.c.xxvj. vbi oſtēdit q̄
ſunt i nobis ⁊ in noſtra ptāte: ⁊ q̄ nō ſunt:
Alibi. dicit. In nobis em̄ eſt pcipere quantācūqȝ
Necȝ volumus artem: ⁊ nō percipere. Et Ariſt.
em̄ in no dicit.ij.Ethi.c.ij. ꝙ ignorantes aliq̄d eoꝝ
bis ē p que ſunt in legib⁹ que op3 ſcire: ⁊ nō ſunt
cipe ⁊c. difficilia: punirētur: etiā puniūt quoſcūqȝ
qui ꝓpter negligentiā legis ignorāt veꝝ.
Ex his tn̄ non ſequit̄ ꝙ hō poſſit aſſentire
cōcluſioni ſciende ſtatim ex ſolo impio vo
luntatis: ſed op3 ꝙ addiſcat: ⁊ per rationē
cauſetur in eo aſſenſus: qui cōiter vocatur
ſciētia. ⁊ eodē mō in eis q̄ fidei ſunt/ ſtatu
it de⁹ ꝙ hō ſit ſolicitus circa ſalutē ꝓpriā:
Rn̄ſio. ⁊ inq̄rat ⁊ addiſcat. Et videt̄ mihi ꝙ ſuffi
cienter inq̄renti ſunt rōnes ſufficiētes ad
Ad ſe- cauſandū aſſenſum fidei. Ad ſcđam rō
cundā. nem qn̄ allegat̄ de btō Aug. qui inquit ſic

Firmiſſime tene ⁊ nullaten⁹ dubita ⁊c. ꝙ
hō poſſet dubitare ⁊ nō dubitare de certa
ꝓpōne qn̄ placeret ſibi: qđ nō eſt veꝝ. Di
co ꝙ intētio beati Aug. eſt informare fide
lem q̄ ſunt credēda. ⁊ qꝛ poſſet ꝯtingere ꝙ
aliq̄s fidelis crederet in gn̄ali ſicut eccleſia
credit: ⁊ ignoraret in ſpāli q̄ ſunt illa cre
dēda: iō btūs Aug. talia enumerat q̄ deus
reuelauit eccl'ie eſſe credēda. Sil'r eſt notā
dū ꝙ l3 voluntas nō poſſit impare intelle
ctui ꝙ credat certā ꝓpōnē: ſic ꝙ ex vi illi⁹
imperij intellect⁹ aſſentiat ꝓpōni ſibi du
bie an̄ imperiū q̄ȝ volūtas poſſit certifica
re intellectū de dubio: tn̄ volūtas pōt vel
le credere vnā ꝓpōnē neutrā ſibi vel du
biā. ſicut ꝓpoſito hoī aliquo theoremate
geometrico dubio ſibi: pōt deſiderare vel
le ⁊ ſcire illō ꝑ demōſtrationē: ⁊ eodē mō
hō pōt velle credere articl'os credēdos: qꝛ
d3 velle ꝯſeq̄ oīa q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē
ſuā: ſicut natural'r vult ꝯſeq̄ ſalutē ſiue btitu
dinē. ⁊ ſil'r qn̄ h3 h' ipm̄ credere: pt de actu
tali credēdi gaudere ⁊ ipm̄ acceptare. ⁊ ta
les volitiones habite circa actum credēdi
pn̄t eſſe libere ⁊ meritorie: ꝓprie loquēdo
de merito. Et qn̄ arguit̄ vlteri⁹: ꝙ ſi q̄libet
credēs credit nō libere: ſ3 ꝓpter euidentiā
rōnis: tūc ſequit̄ ꝙ q̄libet infidelis poſſet
neceſſitari ad aſſentiēdū. ꝯn̄s eſt falſum ⁊
ꝯ Aug. ſup Jo. homil.xxvj. Cetera pōt hō
nolēs ⁊c. Rn̄ſio ad iſtā rōnē. p̄mo dico ad
incōueniēs qđ infert̄. ſcđo ad mentē beati   Ad ali
Aug. Ad incōueniēs qđ infert̄: ꝙ quilibet   ud ar.
infidelis poſſet neceſſitari ad aſſenſum fi   qđ ini
dei. Dico ꝙ nō vr̄ mihi incōueniēs ꝯcede   tit' vu
re iſtā ꝯcluſionē. Un̄ ꝯcedo ꝙ hō quantū   cto. Au
cūqȝ fuerit ifidelis: ſi corā eo fierēt miracu   guſti.
la inſolita ad oſtēſionē ꝟitatis taliū articu
loꝝ: puta ꝙ mortui reſuſcitarēt̄ ꝑ p̄dicatō
nes taliū articuloꝝ: q̄ mortui ſil'r teſtarēt̄
ꝟitatē taliū. Dico ꝙ talis infidelis neceſſi
taret̄ ad credēdū. Sil'r ſi ꝯſtaret ſibi euidē
ter vnā multitudinē hoīm eſſe veracem in
ꝟbis: ⁊ honeſtā i vita: ⁊ pitā ⁊ circūſpectā
i naturalib⁹ ſiue in natural'r ſcibilib⁹: ⁊ ta
lis mltitudo aſſereret ꝯſtāter q̄dā eē credē
da: ad q̄ rō natural' nō attigit nec attigere
pōt in pn̄ti. Dico ꝙ eēt bn̄ poſſibile neceſ
ſitare talē infidelē ⁊ capacē rōnis ad aſſen
ſum q̄rūcūqȝ credēdoꝝ. ad h' em̄ deſeruiūt
miracula ⁊ rōes q̄dā ꝓbabiles: q̄ ſufficiūt
ad cāndū fidē. Manifeſtū ē aūt nobis in
iſtis agibilib⁹ ꝙ teſtimoniū duoꝝ vel triū

quos reputamus veraces:determinat to/
tā dubitationē in nobis aliq̄n de occultꝫ ⁊
dubijs:de quib⁹ nihil scim⁹ nisi p eos.cui⁹
cā est:qꝛ naturalr̄ hō natus est credere te/
stimonio alioꝝ in ijs q̄ ipse non nouit. silr̄
de⁹ naturalr̄ indidit hoī quandā ꝓmpti/
tudinē ad credēdū mūdū regi p quasdam
causas:qđ pꝫ ex h̄ ꝙ in omni gēte reperit̄
aliq̄s cult⁹ ⁊ aliq̄ religio/vel in tota multi
tudine/vel in aliq̄bus psonis illi⁹ multitu
dinis/instituta in reuerētiā aliquarū sub/
stantiarū nō pfecte cognitarū. Ad h̄ addo
ꝙ de⁹ ipse cōicat assensum fidei infidelib⁹
sicut sancta ecclesia credit. Preterea q̄libet
hō prudēs aduertit se ita frequēter erras/
se in iudicādo ⁊ falsa ꝓbādo p veris: ꝙ si
credat aliquā ꝓpositionē vehemēti assen/
su:⁊ aliq̄ multitudo hoīm sciētificoꝝ dice
ret assertiue oppositū:nō obstāte vehemē/
ti assensu ⁊ euidētia p̄cedēte: incipiet dubi
tare ⁊ corrūpere assensum causatū p ꝓpō/
nes notas vel p euidētiā rei: ⁊ fieret assen
sus oppositus. vn̄ satis mō adhereo isti ꝓ
positiōi:si linea recta supra lineā rectā ste/
terit:causabit duos angulos rectos vel eq̄
les duob⁹ rectis: ⁊ apparet mihi euidēs. ⁊
tn̄ si tota multitudo studētiū ī geometria
assereret me esse deceptū: ⁊ oppositū eē ve/
rū;inciperē dubitare:imo assentirē opposi
to illi⁹ ꝓpter solū testimoniū alienū. Et iō
credo ꝙ vna magna cā assensus in ijs que
fidei sunt/modernis tpībus ī multis fide
libus est:qꝛ sciūt tam peritos viros ⁊ vera
Ad formam Aug. ces q̄ nec falli potuerūt/nec fallere volue/
rūt:talia credidisse. Ad auct. Aug. q̄n dic̄.
Cetera pōt hō nolens:credere nō pōt nisi
volēs ⁊c. Dico ꝙ btūs Au. eq̄uocat freq̄n
ter de credere:sicut patuit. s̄. in di. facta de
credere. Vn̄ accipit credere prout includit
actū volūtatis ⁊ silr̄ intellectus. Silr̄ illa
aucto. nō dicit nisi ꝙ hō p corpalē cōpul/
sionē vel violētiā sensibilē nō pōt cōpelli
ad credēdū. ⁊ h̄ videt̄ innuere p ipa verba
auctatis. Si inq̄t corpe crederet̄: fieret in
Cōtra rnsio: Rnsio. nolētib⁹. Cōtra. saltē ergo Aug. habuit
ꝓ incōueniēti ꝙ fides fiat in nolētib⁹. Di
cendū est ꝙ hꝫ ꝓ incōueniēti/ꝙ fides for/
mata q̄ est fides operās per dilectionē:fie
ret in nolētib⁹. ⁊ h̄ est impossibile maxime
p cōpulsionē corpalē: qꝛ iste termin⁹ fides
sic accept⁹ cōnotat actū liberū volūtatis.
Ad tertiū ar. Ad tertiū arg. q̄n infert̄ ꝙ si sic: tunc cre
dere nō foret virtuosum nec meritoriū:stri
cte loquēdo de meritorio: sicut schola mo/
derna loquit̄:nihil formalr̄ vocans merito
rium nisi actū liberū volūtatis:est tn̄ meri
toriū large loquēdo: qꝛ est op⁹ ꝯforme legi
diuine:p quā ꝓ tali actu ꝓmittit̄ premiū
ab institutore legis. ⁊ q̄n dr̄ ꝙ nō est ꝟtuo
sum credere:dico ꝙ est virtuosum denomi
natiue a ꝟtute intelligibili. Est enī credere
opus sapiētie vel prudētie. Ad quartum **K**
argumētū q̄n arguit̄ ꝙ si sic: īfidelitas nō **Ad q̄rtum.**
foret pctm̄ nec heresis: qꝛ assensus ad op/
posita articuloꝝ posset causari in hoīe ve/
lit nolit per aliqđ sophisma. Ad istud pōt **Quid īfidelitas ⁊ heresis**
dici ꝙ infidelitas est nolle credere q̄ ecclia
credit: vel nolle viuere s̄m fidē. i. s̄m prece
pta fidei. vn̄ odire fidē mores ⁊ ritū christi
anoꝝ est pctm̄ infidelitatis. Nō oīs aūt er
ror in ijs q̄ fidei sunt/est pctm̄ infidelitatꝫ
vel heresis: qꝛ posito ꝙ aliq̄s ī generali ve
lit credere oīa q̄ spūssanctus reuelauit ec/
clesie esse credēda: ⁊ sub hac fide credat er
rando cōtineri quoddā oppositū alicui ar
ticulo subtili:ad cui⁹ fidē explicitā nō oēs
tenent̄. ⁊ p ꝯn̄s si adhereat illi: hn̄s tn̄ ꝓm
ptum animū credēdi ea sola q̄ ecclia credit
talis nō est hereticus nec īfidelis. Vn̄ Vin
cētius in scđa parte speculi historialis nar
rat allegādo helinādū epm̄ de quodā epo
Asie qui dicebat̄ Papias: q̄ fuit auctor he
reticoꝝ qui dicunt̄ chiliaste. i. millenarij. il
li s̄m Papiā dixerunt ꝙ hō per mille an/
nos foret cū christo in vita corporali: ⁊ fru
eretur corpis voluptate: ⁊ tn̄ nō obstāte ꝙ
iste Papias sic erat istoꝝ auctor: nō inter
hereticos sed inter scōs in martyrologio
cōputat̄. Silr̄ Hyreneus Lugdunen̄. ⁊ Vi
ctorin⁹ Pictauen̄. quoꝝ vterq̃ p̄dictū Pa
piam sequunt̄: gloriosi tn̄ martyres extite
runt. similiter btūs Cyprianus de hereticis
rebaptizādis errauit. isti ergo errores pre
dictis sanctis nō imputant̄: qꝛ nō ex ptina **L**
cia: sꝫ ex simplicitate errauerunt. Ad pri/
mū argumētū scđi dubij: q̄n arguit̄ ꝙ si ar **Ad primū secundi dubij.**
ticuli fidei essent ꝯtra rōnem naturalē: se/
queretur ꝙ ꝯclusio demonstrationis esset
falsa. nego illā ꝯn̄am. ⁊ ad ꝓbationē cum
dr̄: omne ꝯ̄rium fidei est falsum: sꝫ tu dicis
ꝙ cōclusum p rōnem naturalē est ꝯ̄rium
fidei: ꝯcedo. Et ideo cōclusum ꝓut als di/
xi sepius ⁊ frequēter: per rōnem naturalē
nō est demōstratio: sꝫ sophisma. Vn̄ oīs ta
lis demōstratio concludēs oppositū fidei/
etiā si nesciat̄ solui ab aliq̄ hoīe scientifico

est credēda sophistica. et hoc vult Anselm⁹

Ad se cundū secūdi dubij. Ad scōm ᵽcedo ꝙ fides ᵽficit naturam īmo dico ꝙ fides est instituta in pñti po tius ad credendū ꝗ ad sciēdum. Un̄ illud desideriū naturale quo hō scire desiderat nō satiabit nisi videndo deū. et nō sequitur cōtrariaꝛ rōni vł argumēto naturalis rō nis: ergo nō ᵽficit naturā. īmo magis op positū. nā natura eo ipo ꝙ imperfecta est sine fidei grā: eo ipso errat vel errare pōt. et iō fides istū errorē excludēdo naturam ᵽficit.

Ad ter tiū scōi dubij. Ad tertium qn̄ arguiꝛ ꝙ si sic: hō posset necessitari ad infidelitatē: qꝛ rō na turalis cōuincit itellectū ad assensum ⁊c. nego ꝯñam: qꝛ oīs rō naturalis q̄ conclu dit oppositū fidei: debet dici ⁊ credi sophi stica.

Obie ctio. Cōtra. aut libere potes talē rōnē cre dere sophisma: sicut ē illud. nulla vna res est tres res distincte simul accepte: ⁊ queli bet earū. de⁹ est vna res. ergo de⁹ non est tres res distincte simul accepte: ⁊ qlibet il larū. aut necessitaris per rōnē ad credēdū istū syllogismū esse sophisticū vel nō. si sic hoc nō pōt esse ᵽpter formā. nā in modo est ⁊ in figura. ergo opoꝛtet ꝙ sit pꝛopter materiā syllogismi. ꝗ habes aliā rōnē ne cessitātē te ad credēdū maioꝛē esse falsam ergo illa rō posset necessitare intellectū al

Rñsio terius hoīs. Ad istud respōdeo ꝙ credo illō argumētū ⁊ quodlibet cōsimile eē so phisma: qꝛ oē argumētū credo esse sophis ma: ⁊ peccare vel in materia vel in forma: cui⁹ cōclusio est cōtraria fidei. ⁊ qn̄ argui tur: aut spōte credis hoc: aut necessitatus dico ꝙ nō spōte: sic ꝙ ideo credā/ qꝛ p̄cise volo: sed necessitat⁹: qꝛ credo articulos fi dei a deo reuelatos: ⁊ ᵽ miracula sufficiē

Repli ca. ter ᵽbatos. Sꝫ cōtra. aut credis articu los fidei a deo reuelatos ⁊ ᵽ miracula cō firmatos: aut vero credis tales articulos spōte: ⁊ qꝛ vis eligis credere magis istos articulos ꝗ oppositos: aut qꝛ rō necessi tat te: qꝛ credis aliquā aliā ᵽpōnē ex qua ista sequtur. ⁊ si hoc: q̄rā de illa q̄re credis illā: vtrū ᵽpter se: an ᵽpter aliā? ⁊ cū nō cōtingat ᵽcedere in infinitū: erit dare ali quā quā tu ᵽpter seipsam credis. ⁊ de il la q̄ro vtrū ipa te necessitat ad assensum: an libere eligis illi assentire? et si libere eligis assentire: hr̄ ᵽpositū. Si necessitat te: ꝗ talis ᵽpō necessitaret intellectū alte

Solu tio. ri⁹: qꝛ idē agēs in pꝯ̄ria passa pōt īducere cōsimiles effect⁹. Ad istā rōnē cōcedo ꝙ est dare ṗmā ᵽpōnē creditā tā oꝛdine tē poꝛis in vno quoqꝫ hoīe ꝗ oꝛdine ꝯñtie: ita ꝙ illa nō credit qꝛ seqtur ad aliā: sꝫ ᵽ pter se. vn̄ est dare pꝛopōnē quā vnus hō

Primū creditū. cōceptā credet. qꝛ videt sibi ꝙ sic est sicut ᵽ eā denotaꝛ. ⁊ ali⁹ eidē nō credet. ⁊ si ab hoīe credēte q̄raꝛ vtrū credit talē ᵽposi tionē: respōderet ꝙ sic. si queraꝛ de causa: nescit dare aliā nisi talem: ꝙ ideo credit qꝛ videt sibi ita esse sicut ᵽ eā denotaꝛ. Hoc tū experiꝛ: ꝙ nō libere nec ᵽ imperiū soli⁹ volūtatis. Hec aūt diuersitas pōt esse vel ᵽpter diuersitatē habituū in illis homi nibus: vel cōsuetudines diuersas. sicut di cit cōmētatoꝛ in ᵽlogo. ij. phyꝭcoꝛ. ⁊ Ari sto ij. meta. q̄d est in textu cōmentatoꝛis. s. lib. cōmento. xiiij. Ibi em̄ dicitur ꝙ con tingunt auditiones ꝺm cōsuetudines: vel ꝙ dedignamur qn̄ nō dr̄ sicut cōsueuim⁹. Et ibi multe dant cause q̄re hoīes diuersi mode se habēt in assentiēdo ⁊ credēdo di uersis ᵽpositionib⁹. Similiter alia causa pōt esse ꝯplexio naturalis ꝑhantasie. Un̄ dr̄ ꝙ illi quoꝝ cōplexionē disponit Mer curi⁹: sunt faciles ⁊ apti ad credēdū supna turalia. Puto aūt ꝙ modernis tpib⁹ mul ti chꝛistiani ideo credūt: qꝛ inter credētes educati: articulos credēdos a pueritia cō sueuerūt audire: nosationē etiā dei ⁊ eius timoꝛē ab infantia cōceperūt: qꝛ suos pro genitoꝛes ⁊ alios veraces et honestos ta lia credere vident. Similiter inter cau

De⁹ est cā act⁹ creden di. sas quare vn⁹ credit ⁊ alius nō: q̄ cōputa ri debet: deus p̄cipue isti infundit aliqn̄: ⁊ illi nō grām credēdi. Unde q̄dā ducti sūt ad fidē ᵽ oꝛationes scōꝝ. Silr aliq̄ solici ti de salute cōsequēda/ volūt ⁊ desiderāt scire q̄ sunt media ⁊ ad salutē necessaria: ⁊ ⁊ cū intellexerint ꝙ credere sit necessariū ad salutē: tunc desiderant credere: ⁊ volūt credere: ⁊ habēt animū ꝓ̄ptū ad facien dū q̄cq̄d est necessariū ad salutem. ⁊ qui cūqꝫ fuerint tales in quacūqꝫ secta: credo eos per diuinā gratiā aliquo modo saluā

Argui tur cō tra ra tionē replicā do. dos. Cōtra. tu cōcedis ꝙ hō teneꝛ velle credere: īmo dicis ꝙ est naturale ꝙ velit credere. ergo actus credēdi depēdet a vo lūtate: quēadmodū act⁹ sciēdi.

Rñsio. Rñdeo. cō cedo ꝙ actus credēdi depēdet a volūtate ita sicut actus sciendi: nō tū actus credēdi causaꝛ totaliter a volūtate sic ꝙ hec sit ve ra: credo qꝛ volo credere. sicut hec est ī ca su ꝑa: moueo digitū: qꝛ volo mouere digi

tū. Verbi grā. ego volo scire q triāgulus
hȝ tres: ⁊ tn̄ nunq̄ȝ hoc possum scire p so-
lū imperiū volūtatis: sȝ certe q ego volū
tate studeā circa hoc: multū iuuat ad sciē
dū. nō est dubiū. Vn̄ breuiter nō est aliter
in ptāte volūtatis hūane credere q̄ȝ scire
Ad q̄r tum. vel opinari. Ad q̄rtū qn̄ dr̄ q tunc natu
ra esset instituta ad errandū et credēdum
falsa: ⁊ tūc idē posset imputari si illa q̄ ra
tio dictat sint falsa: q: ꝯ̄ria fidei. Ad istud
dico q sicut naturā humanā cōsequūtur
defect⁹ corpales: sicut esurire ⁊ sitire ⁊ pa
ti tam a calido q̄ȝ a frigido ⁊ multa talia.
Ita errare ⁊ credere falsa cōsequunt̄ itel-
lectū hūanū: maxime post pctm̄: q: hō est
vulnerat⁹ in naturalib⁹: sicut fides docet
Vn̄ sicut docēt Aug. ⁊ magr̄ sen. li. j. ⁊ cō
cedūt q liberū arbitriū est corruptū post
pctm̄: ⁊ eodē modo pōt dici de intellectu:
isti tn̄ errores sanant̄ p ea q̄ fidei sunt: q̄a
Replica. fides captiuat intellectū. i. captiuū ondit
in errorib⁹ suis. Sed ista respōsio nō suffi
cit. nam in statu innocētie fuisset fides ne
cessaria sicut mō. ergo cū fides sit de non
apparētib⁹: sequit̄ q ita fuisset in statu in
nocētie: q fides fuisset ꝯ̄ illa que rō natu
Alia respōsio. ralis dictasset: ⁊ hoc de rōne dico accepta
a sensibilibus. Et ideo pono aliā rn̄sionē:
⁊ cōcedo q gn̄aliter natura hūana in sta-
tu innocētie q̄ȝ in statu nature lapse nata
est errare ⁊ decipi in cognitione: nisi a deo
doceat̄. Unde sicut ſm corpus hō in statu
innocētie esurisset ⁊ sitisset: nisi fuisset p ci
bū esuries preuenta: ita intellect⁹ errasset
nisi a deo ad credēdū fuisset instruct⁹. de⁹
aūt nunq̄ȝ deficit in gratuitis: sicut nec in
Ad argu. contra terciū dubium. naturalib⁹. ⁊ iō nō errasset hō in statu in-
nocētie: nisi prius peccasset. Ad tertium
dubiū qn̄ dr̄ q in ptāte hoīs est q actus
su⁹ sit meritori⁹ vel demeritori⁹: qd̄ pbat̄
p hoc q in ei⁹ ptāte est seruare rectitudi-
nē. dico salua reuerētia venerabilis Anſ.
quē in ista materia nō itelligo: sicut nec in
qbusdā alijs. Dico q nō est in ptāte hoīs
simplr̄ loquēdo seruare rectitudinē ⁊ de-
serere rectitudinē: q̄ȝuis de lege statuta q̄
mō est: sit in hoīs ptāte seruare rectitudi-
nē. verūtn̄ pper h nō debuit diffinisse li-
berū arbitriū: nec debuit niti ad pbandū
deū nō posse auferre rectitudinē a volūta
te siue volēte siue nolēte. Presertī cū recti
tudo importet multas res distinctas a volū
tate: videlicet tā actū volūtatis q̄ȝ legē di

uinā. Vn̄ ꝯ̄ illā diffinitionē libertatis vl̄ li
beri arbitrij, q̄ dr̄ q libertas arbitrij ē po
testas seruādi rectitudinē. Cōtra ipam Arguitur ꝯ̄ ipsam descrip. recti.
rectitudinē arguo sic. In oī diffinitiōe bn̄
data diffinitio cōuertit̄ cū termino diffini
to q̄ ad supposita ⁊ q̄ ad tpa: ita q de q̄cū
q̄ȝ verificat̄ diffinitū: de eodē verificabit̄
diffinitio: ⁊ qn̄cūq̄ȝ in q̄cūq̄ȝ casu possibili
de aliq̄ verificat̄ diffinitū: de eodē verifice
tur diffinitio: sicut quocūq̄ȝ casu possibili
posito: si aīal rōnale sit diffinitio hoīs: ⁊ h
sit v̄a sortes est hō: hec erit vera si sit: sor-
tes est aīal. sȝ nō est sic in pposito. Nā ca-
su posito possibili hec pōt eē v̄a a est liber
tas: hac existēte falsa, a ē ptās seruādi re-
ctitudinē ⁊c. ḡ diffinitio non est bn̄ data.
Minorē pbo: q: pono q de⁹ creet vnū ho
minē: cui nullā legē tribuat. quo posito ar
guo sic: volūtas a, vocet̄ iste hō a, est liber
tas: sȝ volūtas a nō est ptās seruādi recti-
tudinē: ḡ hec pōt esse vera, a est libertas:
hac existēte falsa, a est ptās seruādi recti-
tudinē. Qz aūt sua volūtas sit libertas pa
tet: q: est aīal rōnale: ⁊ p ꝯn̄s potēs in op
posita. Minorē pbo: q: sequit̄: voluntas
a nō pōt qd̄ de⁹ vult eā velle: ergo volun
tas a nō pōt seruare rectitudinē. ꝯ̄ña ptȝ
p eū. q: h est voluntatē esse rectā, eā velle
qd̄ de⁹ vult eā velle ſm eū. añs patet: q̄a
sua opposita est falsa: scȝ hec, a pōt velle
qd̄ de⁹ vult eā velle: q: est implicatiua fal
si. importat enī q velit eā aliq̄d velle: ⁊ tn̄ Alia respōsio.
per casum de⁹ nihil vult eā velle. Potest
dici isto casu posito, q hec volūtas est re-
cta necessario quicq̄d velit. q: ex quo deus
eā sic creauit: ⁊ nullā legē ei dedit: q̄cquid
fecerit: est iuxta volūtatē dei. Vl̄ aliter po Alia respōsio.
test dici q si viuat ſm rōnem rectā: tūc est
recta: q de⁹ eo ipso q vult hoīem eē homi
nē: vult hoīem viuere ſm rōnē rectā. ⁊ iō
tal̄ hō si velit ſm rectā rōnē: volūtas ei⁹
est recta. ⁊ q: hoc pōt: ideo hȝ potestatem
seruandi rectitudinē. Sȝ cōtra hāc secun- Cōtra solu.
dā respōsionē que videt̄ esse magis ratio
nabilis: arguo sic. sit a sicut pri⁹ iste hō: q̄ Replica prima.
ro vtrū seruat rectitudinē volūtatis volū
tarie an naturaliter? si naturaliter: ḡ non
potest deserere rectitudinē: ⁊ per ꝯsequēs
nec meret̄ in seruādo: imo ſm mētem An
selmi proprie loquēdo non seruat rectitu-
dinem: licet viuat recte. si volūtarie: ergo
vult illā rectitudinē. ⁊ vltra, ergo cogno-
scit rectitudinē: sȝ rectitudo sua nihil aliō

est nisi velle qđ deus vult eam velle. ergo
cognouit illud velle qđ de⁹ vult eā velle: ⁊
vult ꝯformiter deo ꝓpter ipam ꝯformita
tē siue rectitudinē. ergo cognoscit deū: et
deū velle eū aliqd velle. ꝯñs est falsum: qꝛ
naturalr nullā cognitionem de deo posset
Scđa habere. Preterea qñ aliqua potētia vel
replica ỽtus est solū partialis causa alicui⁹ opa
tiōis: ita ꝙ in illā nō pōt naturalr nisi cō
currētib⁹ alijs q̄ nō sunt in sua ptāte: illā
opationē nō h̄ȝ talis potētia in sua ptāte
sȝ voluntas creata est solū partialis causa
respectu huius opatiōis q̄ ē seruare recti
tudinē: ⁊ nō pōt i illā nisi ꝯcurrētib⁹ alijs
q̄ nō sunt in sua ptāte: videlȝ gratia ⁊ ac
ceptiōe diuina: q̄ est ipse deus. ergo illam
opationē q̄ est seruare rectitudinē: non h̄ȝ
Rñsio. voluntas in sua potestate. Potest dici ad
istud sic: ꝙ voluntas pro tāto habet pote
statem seruādi rectitudinē: qꝛ pōt si vult
habere grām. Unde si disponat se: et non
prebeat obicē viuendo cōtra dictamen na
turalis ratiōis: habebit grām. ⁊ qꝛ grā ⁊
liberū arbitriū sufficiūt ad seruandā recti
tudinē: iō qcqd ad hanc opationē reqrif
est in ptāte voluntatis: qꝛ si voluntas dis
ponat se: deus infundit grām ⁊ acceptat.
Replica. Sȝ contra istud. nihil qđ ex libera volū
tate alteri⁹ dependet: est in mea ptāte sim
pliciter ⁊ absolute loquēdo: sȝ solū vt nūc
⁊ ex ꝯditione: immo eoipso ꝙ tale qd de
pendet ex libera ptāte alterius vt videf:
nō est in ptāte mea. sed grām quocūqȝ se
habeat volūtas mea: est mere in libera vo
luntate diuina an velit mihi dare vel nō:
qcquid ego fecero. ergo gratia nō est in mea
Confir libera ptāte. Cōfirmaf rō per exemplū:
matur. si rex videns fortē leuare centū libras/ p
mouerer eū in militē. ⁊ silr platonē ꝓpter
idem: ⁊ Ciceronē: ⁊ sic de multis. si vellē ergo
postea diffinire potentiā vel virtutē Joā
nis q̄ esset eq̄lis ỽtutis cū forte ⁊ ceteris
⁊ dicerē. Uirt⁹ Joānis est ptās essendi mi
les vel ptās habēdi militiā: manifestū est
ꝙ male diffinirē. sȝ sic debet diffiniri. ptās
Scđo. Joānis est ỽtus leuādi cētū libras. Pre
terea qñ ỽtus aliq̄ diffinif per opationē:
debet diffiniri p terminū significātē opa
tionē ⁊ nō cōnotantē aliqd extrinsecū vel
accidētale opatiōi: ⁊ qđ aliqñ accidit opa
tioni: ⁊ aliqñ nō: sicut si diceref ꝙ potētia
visiua est ỽtus vidēdi lucē motā: qꝛ hoc ac
cidit ꝙ lux moueaf vel qescat: qꝛ nihilo
minus videref. silr si vellē dicere de auri
fabro q̄ facit calicē: ꝙ ipe h̄ȝ in ptāte face
re vasa sacra: vel de argentario ꝙ ipse h̄ȝ
in sua libera facultate facere p̄ciū: certe di
cerē falsum: qꝛ primū est in ptāte epi: ⁊ ab
eo dependet ꝙ vasa fiant sacra. Uñ lȝ ve
rū sit dicere post ꝯsecrationē de aurifabro
ꝙ ipe fecit vasa sacra: qꝛ fecit ista: hec tñ ē
falsa: Iste h̄ȝ in ptāte sua facere vasa sacra
sȝ tātū h̄ȝ posse facere vasa. Silr si rex or
dinaret ꝙ nullū argētū foret p̄ciū: argen
tarius nō haberet in ptāte sua facere mo
netā vel facere preciū. ⁊ iō nihil tale poni
debet in cōuenienti diffinitiōe argētarij ex
primēte qd noīs argētarij. sȝ seruare recti
tudinē est terminus cōnotatiu⁹: aliqd ad
dēs opationi volūtatis vel libertatis. ergo in
diffinitione libertatis vel volūtatis poni
nō debet. ptȝ ꝙ cōnotat: qꝛ importat deū
velle volūtatē velle aliqd: qꝛ rectitudo vo N
lūtatis est velle qđ deus vult eā velle sm
eūdē. ergo incōuenienter diffinif. Ad argu Ad ar
menta p̄ncipalia lȝ fiant ad vnā partem: p̄ncipa
qꝛ ꝓbāt ꝙ assentire nō ē meritoriū ꝓpe: lia.
tñ qꝛ aliqua de eis ꝯcludunt insufficiēter
⁊ q̄dam dubia accipiūt: ideo ad ea respon
deo sigillatim. Ad p̄mū qñ ponif ꝙ de⁹ Ad pri
p̄cipiat forti ꝙ credat se esse dānandū ⁊c. mum.
Dico ꝙ casus pōt poni duplr. Uno modo
ꝙ forte existite fideli/ deus ei p̄cipiat ꝙ cre
dat se esse dānandū: ⁊ abroget legem quā
modo statuit de spe habenda. Alio modo
potest casus poni ꝙ de⁹ nihil abroget de le
ge statuta: ⁊ tñ sic precipiat. Primo modo
admitto casum: ⁊ ꝯsequēter cōcedo ꝙ for
tes mereretur: qꝛ credit se dānari: qꝛ hoc ē
p̄ceptum a deo: ⁊ deus acceptat actū fortis
ꝙ sic credit ad p̄miū. Et qñ arguif: ergo si
mul meref ⁊ peccat mortaliter: nego ꝯñam
qꝛ nō peccat. ⁊ qñ arguif contra: qꝛ despe
rat. cōcedo. ⁊ qñ arguitur vltra. ergo pec
cat. nego ꝯñam: qꝛ nulla talis ꝯña est for
malis: sicut dictū est prius. si deo placeret:
ita potest homo mereri desperando sicut
sperando. hoc tñ posito ꝙ diffinitio expri
mens quid nominis istius termini despe
ratio sit ista: fides est ꝙ homo damnabif.
Si secūdo modo ponatur casus: dico ꝙ nō
est admittendus: quia sic deus preciperet
homini duo cōtraria: qđ videf irrōnabile.
qꝛ preciperet sibi ꝙ simul desperaret ⁊ spe
raret. Si tñ placeret sibi sic alternatim p̄
cipere pro diuersis tpibus alicui homini:

bene posset: qz omia que p̄cipit: libere pre
cipit: ꝛ nõ includit ꝯdictionẽ cũ sic precι-
O pere: vt videt. Ad scdm argumẽtũ pnci
Ad se- pale qd tẽdit ad ꝓbãdũ hãc ꝯclusionẽ: ꝙ
cundũ hõ per primũ actũ meritoriũ vite eterne
princi. plus meret q̄ ꝛc. ꝛ similiter ꝙ plus me-
ret per actũ cõtritiõis: q̄ p actũ martyrij
vel per ingressum religiõis: vel quẽcũqꝫ
bonũ actũ elicitũ postea ab eodẽ existẽte
in charitate: cõcedo cõclusionẽ ꝓ nũc: acci
piendo premiũ precise correspõdẽs actui
scdo: ꝛ distinguẽdo illud ꝯtra premiũ cor
respõdẽs actui prĩo: alioqn oporteret cõ-
cedere ꝙ eẽt aliqd premiũ melius q̄ hr̃e
vitã eternã in remisso gradu/totaliter dif
ferens ab omni eo qd includit vitã eternã
in remissimo gradu: qd nõ est verũ. ꝛ cõ
cedo ꝙ maius bonũ ꝛ magis eligibile cõ-
fert puero baptizato p meritũ christi: q̄
fuerit bonũ qd p̄cise meruerit Petrus per
martyriũ: distinguẽdo ꝯ illud qd merue-
rat an de vita eterna. Et si arguit ꝙ deus
tũc p̄miat irrõnabiliter: nõ valet: qz nihil
põt dici fieri irrõnabilr a deo. Un̄ Ansel.
li. j. cur de⁹ hõ. ca. viij. Sufficere nobis dꝫ
ad rõnem voluntas dei: cũ aliqd facit: lꝫ
nõ videamus cur velit. voluntas nãqꝫ dei
nũq̄ est irrõnabilis. ꝯcedo similr ꝙ pctõr
cõtritus meritorie nunq̄ põt postea face-
re actũ meritoriũ ita bonũ nec ita vtilem
sibi: sicut facit cũ cõterit: nisi iterũ ꝯterat:
qd nõ põt nisi per iteratũ lapsum. vñ cũ
accipit in argumento ꝙ a sit p̄mus actus
credendi adulti baptizati: dico ꝙ nunq̄
postea põt elicere actum duple bonitatis
ad a nec equalis bonitatis: nisi iterũ pec-
cet mortaliter: ꝛ iterũ resipiscat. ꝛ ideo cõ
clusio est ꝯcedẽda: vt mihi ꝓ nũc videt: ꝙ
ꝯtritio meritoria pctõris est duple boni-
tatis ad quemcũqꝫ aliũ bonũ actũ: immo
Ad ter maioris bonitatis. Ad tertiũ principa-
tiũ p̄n. le patꝫ idẽ: excepto hoc ꝙ accipit in princi
pio vnũ falsum. videlꝫ ꝙ aliquis act⁹ mo
ralis possit esse maioris bonitatꝫ moralis
q̄ act⁹ prim⁹ meritorius: ꝛ hoc intelligen
do maiorẽ bonitatẽ moralẽ in actu: actu. s.
dignũ esse maiori p̄mio: distinguendo ꝯ p̄-
miũ correspõdens actui primo meritorio:
P sicut ad scdm dictũ est. Ad quartũ prin-
Ad q̄r- cipale qñ arguit: aut est dare summũ gra-
tũ p̄n. dũ meriti possibilẽ viatori sorti vel nõ ꝛc.
Ad istud põt faciliter dici ꝙ non est dare
summũ gradũ meriti possibilẽ viatori: sic

ꝙ in aliquo instãti vite sue sit verũ dicere:
iste nũc hꝫ summũ gradũ meriti. qz inter
illd instãs ꝛ instãs mortꝫ sue ẽ tp̄s mediũ
in quo mereri potest. sꝫ quia argumẽtũ nõ
vadit ad hoc: sꝫ querit an sit dare summũ
gradũ possibilẽ siue in vita siue in morte:
ideo dico distinguendo: quia aut sit q̄stio
de summo gradu possibili sorti viatori exi
stenti in tali dispositione circa naturalia:
ꝛ stãte lege dei q̄ mõ est: aut absolute que
ritur an sit dare summum gradum meriti
possibilẽ sorti viatori. Si primo mõ fiat De sũ'-
q̄stio: mihi videt ꝓ nũc ꝙ sit dare summũ mo gra
gradũ possibilẽ viatori. s. sorti. Est enĩ dare du me-
maximã periodũ vite sortis: cũ sit natura- riti.
liter corruptibilis. Est etiã dare maximum
conatũ sue volũtatis tã extẽsiue q̄ intensi
ue quẽ posset hr̃e. ꝛ s̄m hoc gr̃a de lege cõ
muni cõfert. ꝛ ideo dico ꝙ cũ meritũ corre
spondeat intensioni actus volũtatis ꝛ diu
turnitati: ꝛ ĩ vtroqꝫ istoꝝ sit dare summũ
gradũ: cõcedo ꝓ nũc ꝙ est dare summum
gradũ meriti quem sortes põt hr̃e in vita
sua. ꝛ eodẽ mõ dico de demerito. Et cũ ar-
guit ꝯ. ponat ꝙ sortes habeat iam in actu
illũ gradũ: ꝛ ꝙ de⁹ cõtinuet vlterius vitã
suã. Dico ꝙ hoc nõ est possibile. nã hoc cũ
casu posito includit ꝯdictionẽ: puta ꝙ sit
summ⁹ gradus meriti sortꝫ: ꝛ sortes viuat
vlterius cũ vsu liberi arbitrij. nã bonitas
actus auget ꝛ ex intẽsione conat⁹ ꝛ ex diu
turnitate cõtinuatiõis. Unde nunq̄ habe
bit illũ gradũ meriti in vita sua ip̄o viuen
te ꝛ aĩa existẽte in corpore. sꝫ in primo in-
stanti sui nõ esse erit p̄mo verũ dicere: iste
meruit a gradũ beatitudinis. ꝛ sic impro-
prie loquẽdo dicimus ꝙ in aĩa sortis tunc
erit a gradus bonitatis: cũ tñ in rei verita
te meritum suũ pro tunc nihil sit. qd patꝫ: qz
iste termin⁹ meritũ vel est vnũ nomen col-
lectiuũ significãs oẽs actus bonos vnius
persone: sicut dicimus in fine hoĩs: meritũ
istius hoĩs exigit magnum premiũ. vel est
nomen cõe cuilibet actui meritorio: ꝛ siue
accipiat vno mõ vel alio: patet ꝙ meritũ
nihil est postq̄ actus preterierunt. ꝛ iđ qñ
dicimus: ista aĩa habet magnũ meritũ co-
ram deo: loquẽdo de aĩa separata: impro-
prie ꝛ metaphorice loqmur: sicut volentes
dicere ꝙ ipsa multa bona fecit: ꝓpt̄ q̄ de⁹ Repli-
ei tenet s̄m legẽ quã statuit. Cõtra. moria ca.
tur sortes ĩ sũmo gradu sibi possibili meri
ti: ꝛ postea resuscitet, q̄ro vtrũ põt mereri

an non: dico q̧ pōt mereri: q2 vltra perio-
dū certā naturalē iā miraculose viuit: ⁊ in-
cidit tūc in scōm casū p̄dictū. Un̄ absolute
loquēdo nō est dare summū gradū meriti
quē viator pōt mereri. Tū q2 de9 posset ac
ceptare minimū actū: puta semel ire duos
passus p̲ amore sui ad vnū premiū ꝯtinue
intendēdū in vita eterna: ita q̧ p̲ illo actu
sortes si fecisset illū actū: gauderet ⁊ frue-
ret deo in p̲petuū: sic q̧ vna die in a gradu
beatitudinis: scōo die plus p̲ medietatē a:
⁊ tertio plus p̲ medietatē illi9 medietatis:
⁊ sic in infinitū. tūc planū esset q̧ nō esset
dare maximū gradū meriti sortis: ⁊ tn̄ qli
bet foret finit9: nec vnq̄ tātū gauderet sicut
christ9. Tū q2 p̲ aliā legē deus posset ordi-
nare q̧ sortes in eternū mereret: ⁊ sic simul
cū p̄mio actus p̄cedētis mereret nouū pre
miū: ⁊ sic videret satis ꝯueniēs ponere de
btis, q̧ ꝯtinue merētur ⁊ ꝯtinue p̄miātur
p̲ p̄cedētibus: sicut est de seruiētibus dn̄is
suis bonis in p̄senti: q̄ nō ideo statim ces-
sant seruire: q2 preueniant p̲ seruitio p̄cedē-
te. ⁊ silr dici pōt de dānatis: q̧ cōtinue de-
merentur ⁊ ꝯtinue puniunt: sicut etiā qdā
moderni dicūt. ⁊ adhuc neutra istarū viarū
Rn̄sio ad scōs venien tis q̄rti p̄ncipa lis. equiparat meritū sortis merito christi. Un̄
qn̄ arguit. si nō esset dare summū gradū
meriti sortis: sequerent duo incōueniētia.
Primū: q̧ aīa sortis nō esset virtutis fini-
te. Scōm: q̧ aliqs viator possit equipara-
ri christo in merito. neutra ꝯn̄a valet. quia
añs pōt esse verū sine ꝯsequente in vtraqȝ
ꝯn̄a. Nam patet de prima ꝯn̄a. si sortes me
reatur plus habere per medietatē ⁊ post:
⁊ etiā plus p̲ medietatem medietatis: ⁊ sic
sm̄ partes p̲portionabiles tendēdo min9
⁊ minus. ⁊ planū est q̧ stat q̧ sit virtutis
finite: ⁊ tn̄ premiet plus ⁊ plus in infinitū
De scōa vero ꝯn̄a: videlicet q̧ aliqs viator
Q possent equiparari christo in merito. Dico si
No. de merito christi si aliqs viator possit mereri tantū. ne p̄iudicio q̧ siue meritū christi fuerit fini
tum intensiue siue infinitū: ꝯcedo ꝯclusio-
nem posse esse verā multiplr. Primo q2 ea
dem persona viuendo aliā naturā vel me-
liorē seu etiā alia p̲sona possȝ facere q̧ vn9
ali9 viator ⁊ cōprehensor vt christus fuit:
tantū mereret extēsiue ⁊ intēsiue. Scōo cū
deus nō acceptet meritū hois ex cōdigno
ipsi9 operātis: sȝ sicut sibi placet: nō video
qn̄ posset acceptare tātū leuare festucā sicut
facere vnū mōasteriū si placeret sibi. an vero
meritū christi fuerit finitū an infinitū: pa-
tebit sup̲ tertiū. Cōtra. si nō sit dare maxi- Replica.
mū meritū qd̄ sortes pōt hr̄e absolute lo-
quendo: g̃ pōt hr̄e meritū maius quocūqȝ
demōstrato. ergo gaudiū maius quocūqȝ
gaudio dato. hoc ē mihi dubiū: an aīa chri
sti tātū gaudeat quātū pōt de potētia dei
absoluta. Videt q̧ sic. q2 tātū meritū quā- Rn̄sio.
tū creatura mereri potuit. Hic dico q̧ gau
diū aīe christi nō fuit p̄cisum p̄miū corn̄-
dēs suo merito. Ad q̄rtū p̄ncipale qn̄ in R
fertur p̲ incōueniēti, q̧ hō possȝ mereri p̲ Ad q̄rtū p̄n.
fidē falsam: ꝯn̄s est ꝯ Ans. ij. cur deus ho
c. xvj. Dico q̧ illud verbū allegatū ē argu
mentū discipuli: ⁊ nō determinatio mgri.
vn̄ nō habēdo respectū ad auctoritatē: sed
ponderando p̲pōnem que infert p̲ incon
ueniēti: videlȝ q̧ hō posset mereri per fidē
falsam: ꝯcedo eam. hō eñ volendo credere
certā p̲positionē que p̄cipit esse credenda:
⁊ est falsa: pōt mereri: nec p̲tinet ad meri-
tū fidei verā sit vel an falsa: sȝ hoc p̲ se p̲ti
net ad rōnē meriti fidei, q̧ volūtarie cre-
dat sicut de9 vult credi. Posse aūt deū p̄ci-
pere aliqd̄ falsum credi nō est dubiū. Silr
de facto videt q̧ Abraā crediderit filium
suū interficiendū: ⁊ se filiū interfecturum.
Silr Dauid volēdo edificare templū credi
dit q̧ hoc esset facturus: q2 p̲pheta dixit si
bi. Oē qd̄ est ī corde tuo vade ⁊ fac: q2 dn̄s
tecū est. ij. Reg. vij. Et forte discipuli q̄ fu-
gerunt: nec in morte christi p̄ntes fuerūt:
crediderūt istū articulū: christus morietur
postq̄ fuit mortuus. Et silr manifestū est
q̧ multi discipuli crediderūt istū: christ9 re
surget postq̄ resurrexerat: ⁊ per ꝯn̄s credi
derunt falsum. Ad scōm incōueniēs qd̄ Ad secundū incō.
infert in eodē argumento: q̧ deus posset
fallere ⁊ decipere. dico q̧ nō habēdo respe
ctū ad auctoritatē: sȝ respiciēdo ad virtutē
volūtatis: ꝯcedo q̧ de9 pōt fallere ⁊ deci-
pere. i. volūtarie causare errorē in mēte ho
minis: ⁊ facere eū credere alr q̄ res se hȝ.
Augustin9 aūt accepit fallere ⁊ decipe sic
videlȝ q̧ in diffinitiōe exprimēte qd̄ nois
isti9 qd̄ dico fallere: includat iniuste causa
re errorē: vel deordinate causare errorē: vel
aliquis talis termin9 siue determinatio q̄
deo ꝯuenire nō posset: ⁊ sic tenet argumen
tū suū de. lxxxiij. qōnibus. q. xiiij. sȝ ad vir
tutē vocās capiēdo p̲pōnes: argumētū suū
nō ꝯcludit nisi sicut ex īpossibili sequit qd̄
libet: q2 hec mō est impossibilis: christ9 fe-
fellit in hoc facto. Ad sextum principa- Ad sextū p̄n.

le qñ arguif sic. si hõ tenef credere articu-
los fidei: aut qlibet tenef ad oẽs explicite.
dico qꝫ nõ. sꝫ ad quosdã tenef hõ explicite:
sicut ad articulũ trinitatis ⁊ incarnatiõis/
passionis/ ⁊ resurrectiõis/ ⁊ hmõi: ⁊ alios
nõ. Et cũ arguif ꝯ. quilibet hõ tenef vita-
re errorẽ oppositũ articulo. dico qꝫ nõ qli-
bet tenef vitare quẽlibet errorẽ sub pena
pctĩ mortalis. sꝫ licet qbusdã simplicibus
errare ĩ obscuris ⁊ occultis fidei: dũmõ ve-
lint credere sicut ecclesia catholica credit.
nec est piculũ pctĩ mortalis: si vn⁹ simplex
crediderit qꝫ Abraã non habuit duas vxo-
res: vel aliqd aliud cui⁹ oppositũ dr in scri-

Ad replicam

ptura: ⁊ est verũ ⁊ creditũ a theologo. Et
ad ꝯfirmationẽ qñ arguif qꝫ sufficit vetu-
le credere sicut audiuit p̄latũ suũ p̄dicãtẽ:
ĩmo ei obedire tenef: ponaf ergo qꝫ sit he-
retic⁹: ⁊ ip̄a putat eũ eẽ fidelẽ: tũc est possi-
bile qꝫ ip̄a mereaf volẽdo credere heresim
⁊ tũc vltra ponaf qꝫ ip̄a interficiaf ꝑ eo qꝫ
hꝫ credit ⁊ assentit. ip̄a põt effici martyr: ⁊
tñ mori ꝑ errore: ꝯñs falsum. Ad istud di-
co qꝫ vetula qcũqꝫ tenef ad fidẽ explicitã
de qbusdã articulis: sꝫ ĩ subtilib⁹ nõ tenet
ad explicitã fidẽ vt dictũ est. Un [si vetula audiat]
p̄latũ p̄dicantẽ errorẽ vel ꝓpõnẽ erroneã:
quã ip̄a nescit esse erroneã: ⁊ credat ei: nõ
peccat: sꝫ tenef errare: qr tenef ei credere:
nisi ita esset qꝫ ip̄a sciat eũ indubitanter er-
rare. Sꝫ cõcedo qꝫ possibile est ponere ca-
sum in quo talis vetula tenef errare: ⁊ me-
ref volẽdo credere errorẽ. Nã ꝯsciã sua po-
test sibi dictare qꝫ tenef ei obedire ⁊ crede-
re: ⁊ tũc simplicitas ⁊ ignorãtia eam excu-
sant. Et vlteri⁹ ad argumẽtũ: ꝯcedo qꝫ ip̄a
põt adipisci meritũ debitũ martyri: si ip̄sa
interficit ꝑ tali errore quẽ ip̄a credit errã-
do esse articulũ fidei: qr error talis est ei in-
uincibilis: ⁊ ideo non diminuit de merito.

Ad septimũ principa.

Ad septimũ p̄ncipale qñ arguif. si tenef
credere articulos fidei: vel ꝫ eqli firmitate
dꝫ credere oẽs: aut aliquos minori firmita-
te: ⁊ alios maiori. si eqliter oẽs: ergo tenef
ita firmiter credere articulũ quẽ ego tene-
or credere ꝯtingentẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs posse esse fal-
sum: sicut illũ quẽ teneor credere nũqꝫ pos-
se esse falsum: sicut istum articulũ: christus
mortu⁹ ẽ: vel christ⁹ resurrexit: quẽ teneor
credere esse necessariũ ⁊c. Ad istud dico qꝫ
teneor ita firmiter credere qꝫ hec ẽ ṽa con-
tingens tñ: resurrectio erit: sicut qꝫ hec est
necessaria: christus resurrexit. Et ꝯcedo qꝫ
credo hãc eẽ ita verã: resurrectio erit: sicut
hãc/christ⁹ resurrexit. ⁊ tñ credo qꝫ põt eẽ
falsa: ⁊ nũqꝫ fuisse ṽa. Et ꝓpꝫ loquẽdo põt

Verũ nõ suscipit magis ⁊c.

dici qꝫ nulla ꝓpositio põt esse alia verior:
qr verũ nõ suscipit magis ⁊ min⁹. satis est
notũ: qr verũ ꝯsistit in indiuisibili. Nã vel
est sicut ꝑ ꝓpositionẽ denotaf: vł nõ sicut
ꝑ eã denotaf. si sic: est vera. si nõ: est falsa.
Nã nõ magis hec est vera: deus est: qꝫ hec/
sortes currit. sꝫ hec: sortes currit: põt eẽ fal-
sa ⁊ alia nõ. sicut ista: aliqd põt esse album.
qđ erit postea nigrũ: sicut margarita erit
nigra. Et sic dicẽdũ est qꝫ nõ magis est hec
ṽa: christ⁹ resurrexit: qꝫ hec/ sortes resurget.
Nec necessariũ est magis verũ qꝫ verũ ꝯtin-
gens. Et nego istã ꝯseqñtiã. possibile est
hoc esse falsum: ergo ip̄sum est minus verũ
qꝫ qđ impossibile est esse falsuꝫ: sicut illud
qđ põt esse nigrũ: est ita albũ mõ: sicut ali-
quid qđ nũqꝫ erit nigrũ. Contra. tu credis

Replica.

qꝫ hoc põt esse falsum. ⁊ tu credis qꝫ illud
non potest esse falsum. ergo maiori assensu
tu credis vnũ qꝫ reliquũ. Nego istam conse-

Rñsio.

qñtiã: qr licet credã qꝫ possit esse falsum:
credo tamẽ qꝫ de facto est verũ: ⁊ ita verũ
sicut reliquũ: qr omne verũ equaliter ẽ ve-
rum: ⁊ equaliter credo oẽs articulos eẽ ve-
ros. Ad vltimũ qñ arguif. Nullus act⁹

Ad octauũ princi.

credendi est meritorius vite eterne nisi sit
cũ perseuerantia finali: sed nullus act⁹ cre-
dendi in vita hoĩs est cũ ꝑseuerantia fina-
li: qr dato qꝫ sic: sit ille nũc in hoc instãti: ⁊
tũc sequif qꝫ hec erit vera: iste ꝑseuerauit
finalr̃ imediate post hoc. ꝯñs falsum. Ad
istud dico negãdo primã ꝓpositionẽ. nam
dico qꝫ dãnand⁹ põt facere ita bonũ actũ
sicut predestinat⁹ ⁊ ita meritoriũ. tñ verũ
est qꝫ nullus habebit vitã eternã nisi q ꝑ-
seuerauerit vsqꝫ in finẽ: hoc est qui fuerit
finaliter bonus. accipiendo tñ vnũ p̄sci-
tum ad penã eternã/ existentẽ tñ in chari-
tate ⁊ in grã: verũ est dicere qꝫ est dignus
vita eterna. cuius ꝓbatio est: qr capio illũ
predestinatũ in minori gratia ⁊ in minori
charitate existentẽ. hec tũc est vera. iste est
dignus vita eterna: sꝫ ali⁹ est melior isto.
qr sequif: habet maiorẽ charitatẽ: ergo est
melior ẜm beatũ Aug. Enchi. c. cxvj. Sed
cũ inquit querif vtrum qsqꝫ sit hõ bonus:
nõ querif quid speret aut qd credat: sꝫ qđ
amet. nã q recte amat: procuidubio recte cre-
dit ⁊ sperat. q nõ amat: inaniter credit: etiã
si sunt vera q credit. ergo talis existens in

charitate est dign⁹ vita eterna: ꝛ iō hec est falsa: nullus act⁹ est meritori⁹ nisi sit cū ꝑseuerātia finali: nec est imaginādū ꝙ ꝑseuerātia sit q̄dā ꝟtus siue res vna existens in aīa siue in hoīe: sȝ vtimur isto abstracto ꝓpter eloquētiā: loco ꝟbi isti⁹ ꝑseuerare. Cū dicim⁹: iste hȝ ꝑseuerātiā: hoc est iste ꝑseuerat: ꝛ iō vna ꝓpositio accipit̄ ꝓ alia: ꝛ sic est vera. Et hec de prima questione.

¶ Questio scd̄a quā nō oēs codices habēt

Questio. ij. De obiecto actus credēdi: vtꝝ sit ipsum cōplexū an res significata ꝑ complexū? Est apud quosdā dubiū: ꝛ tenet Occhā ꝙ vniuersaliter sciētie ꝛ opinionis ꝛ fidei ꝛ cuiuslibet talis assensus obiectū est res significata ꝑ ptes ꝓpōnis: siue res significata per cōplexū: ꝛ nō ipsum cōplexū.

Opinio Occham. Cōclusio probatur primo. Hoc ꝓbatur multipliciter. Primo. posita sola formatione demōstrationis est facere scire: sȝ posita tali demōstratione nō opȝ ꝙ ipsa demonstratio cognoscat̄: nec etiā cōclusio: nec aliqua premissa. qꝛ non opȝ ꝙ appꝛehēdat̄: ģ assensus est respectus rei: ꝛ nō respect⁹ signi.

Scd̄o. ꝓbat̄ idem. Scd̄o sic: spēs rei vel habit⁹ causat cognitionē rei. ergo multo magis ꝓpositio cōposita ex cognitionibus rei extra causat actū assentiendi rei extra.

Tertio. Tertio sic. ꝓpositio in mēte/ ꝛ res extra/ sunt distincta cognoscibilia. ergo distinctis assensibus eis assentit̄. Cōfirmat̄: qꝛ ab eterno nō fuerūt ꝓpositiones nec cōplexa: sed tm̄ de⁹. et tn̄ posito ꝙ tu nūc nō sedeas: ipse assensit ꝙ tu nō sedes.

Quarto. Quarto. in eo ꝙ res est vel nō est ꝛc. ergo opȝ ꝙ intelligatur ꝙ res sic se habeat: sed cōplexū denotāt anteꝙ̄ assentit̄ ꝙ ꝓpō sit ꝟa: ergo primus assensus est respectus rei.

Quinto. Quinto. tūc oīs assensus foret actus reflexus ꝛ oīs scientia. Cōtrariū tenent alij: dicētes ꝙ actus sciēdi est ipsa cōclusio demōstrationis. ꝛ articul⁹ actus credēdi: qꝛ si scire esset act⁹ sequēs: tūc nō foret actus veridicus: sȝ simplex intelligētia. Dubiū est de ꝓpōne mētali quā hōmo dicit dubitādo vel opinādo: ꝛ de cōsimili quā dicit asserēdo: quō differūt: qꝛ in ꝓpōnibus vocalibus nulla est differētia. Per obiectū actus credendi non intelligo aliud/ nisi illud qd̄ denoīatur creditū: ꝛ ꝑ obiectū act⁹ sciendi illud qd̄ vere dr̄ scitū ꝛ qꝛ nulla res extra excepto deo ꝓprie loquēdo dr̄ esse scita: nō eñ scio lapidē: sȝ lapidē esse grauē: vel ꝙ lapis est grauis. ita ꝙ hoc ꝟbū scit̄ nec tale ꝑncipiū sicut ē scitū vel creditū ꝑdicat̄ de aliq̄ incōplexo: sȝ tm̄ de cōplexo: qd̄ q̄dē cōplexū vario mō format̄. ꝛ iō tenet̄ ꝙ solū cōplexū est obiectū act⁹ credēdi. Tn̄ videt̄ ꝓ nūc ꝙ aliqn̄ ꝯplexū ē creditū ꝑ scita ꝙ idē assensus ē illud cui assentit̄ sciā ꝛ scitū scd̄m Aris. aliqn̄ cōplexo credito assentit̄ ꝑ vnū aliud cōplexū. sicut qn̄ aliqd̄ cōplexū ꝑcedit dubiū ꝑ no: ꝛ postea certū. ꝛ sunt due notitie. sicut dico: hec ꝓpō est ꝟa: demōstrata illā q̄ fuit mihi āte dubia: tn̄ qn̄ sic dictū est: credit̄ a me. Ad primū argumētū. non video euidētiā. si ster in isto: cōclusio nō est ꝯprehensa: ģ nō est scita. cōcedo ꝯñam: ꝛ nego ātecedēs. qꝛ cōclusio est formata ꝛ appꝛehēsa. dico tm̄ sicut dicit Arist. i de me. ꝛ re. c. iiij. ꝙ hō vtit̄ cognoscendo speciē in memoria ꝓ se vel ꝓ alia re. Eodē mō ꝙ mens vtit̄ cognitiōe sua: aliqn̄ ꝓ se: aliqn̄ ꝓ rebus. Vn̄ assentio istis terminis naturalit̄ acceptis: sed nō significatiue. Ad scd̄m nego ꝯñam. qꝛ assensus nō est nat⁹ etiā respectu rei extra: sed tm̄ respectu signi. Ad tertiū verū est sunt distincta cognoscibilia. et ideo pñt distinctis cognitionibus cognosci: sed nō seq̄tur qn̄ possint vna cognitiōe cognosci. ꝛ ad residua argumenta pōt dici cū vacauerit. Finis q̄stiūcule impfecte.

¶ Sequitur questio tertia.

Circa distinctionē primā in qua agit̄ de frui ꝛ vti: q̄ritur vtrū voluntas creata in vtēdo ꝛ fruēdo sit libera libertate ꝯdictiōis? Qō. iij.

Qd̄ nō: qꝛ si sic: seq̄ret̄ ꝙ voluntas creata posset libere velle ꝛ libere nō velle libertate ꝯdictiōis. ꝯñs falsum: qꝛ pōt libere velle ꝓ vtraqȝ pte: vt ꝓbabo. ģ ꝛ añs. ꝯñtia ē nota. falsitatē ꝯñtis quo ad p̄mā ptē: videlȝ voluñtas libera pōt libere velle: ꝓbo sic. Nā si h̄ sit ꝟa: ponat̄ in esse: ģ possibile est ꝙ h̄ sit ꝟa: volūtas libere vult: ꝯñs falsum: qꝛ si sic qn̄ voluñtas accidētaliter vult eēt i libtate ꝯdictiōis ad volēdū: qd̄ ē manifeste falsū: qꝛ actu vult: ģ qñcūqȝ voluñtas vult: caret libtate ꝯdictiōis ad volēdū illo actu q̄ tūc vult ģ h̄ ē īpossibilis: voluñtas libere vult. Preterea si hec sit possibilis hō libere vult. pari rōne h̄ eēt possibil̄: hō

Argumentū principale pꝛimum. Probatur falsitas cōseq̄ntis primo. Scd̄o.

libere intelligit: vel hõ libere loquitur. cõsequẽs falsum: q2 arguo sic: homo libere intelligit: ergo intelligit. ⁊ sequitur: actu intelligit: ergo nõ est in potẽtia cõtradictionis ad intelligẽdũ: q2 oẽ qd est in potẽtia ꝯdictionis ad aliquem actum: caret illo actu

Tertio Preterea si volũtas posset libere velle: ergo haberet in sua ptãte volitiones suas futuras. cõsequẽtia ptz p magistrũ sniarũ. lib. ij. di. xxiiij. vbi dicit ꝙ liberũ arbitriũ nõ est nisi respectu futurorum: sz hoc ꝯñs est falsum. Probo: q2 sortes põt cognitionẽ habere ⁊ diligere platonẽ cẽteris in die distinctis volitionib⁹ ⁊ eque intensis. ergo oẽs iste volitiones sunt eque in potestate sortis: ꝯñs est falsum: q2 sic libere posset eligere quãcumq3 de numero istarũ qñ vellet: immo nõ magis posset vnã causare q̃ aliã: q2 arguo sic. tã obiectum qd est plato/ q̃ etiã volũtas sortis equaliter se habẽt ad oẽs volitiones causandas: ⁊ cognitio sortis de platone ⁊ oĩa sunt paria. ergo vel oẽs iste

Quarto. volitiones pducent vel nulla. Preterea si aliqd est in ptãte volũtatis: aut ergo actus q̃ iã est: aut actus q̃ nõ est. primũ non põt dari: q2 illũ non põt volũtas mõ causare. nec scdm: q2 qd nihil est: in nullius est ptãte ptz ergo falsitas ꝯñtis prime consequentie quo

Probatur falsitas cõsequentis q̃ ad secũdã ptẽ primo. ad primã eius partẽ. Scdo probo falsitatem eiusdẽ ꝯñtis quo ad scdam ei⁹ partẽ: videlicet istam: volũtas creata põt libere nõ velle: ⁊ arguo sic. hec est impossibilis: volũtas creata libere nõ vult: ergo ⁊c. antecedẽs pbo: q2 volũtas talis libere non vult q̃ volũtarie nõ vult. ergo inuite non vult aut volũtarie nõ vult. Si dicat ꝙ nõ volũtarie vel inuite nõ vult. ergo nõ libere. ꝯña ptz: q2 oẽ liberũ est volũtariũ: ⁊ oẽ qd libere fit vel nõ fit: voluntarie fit vel non fit. ergo relinquitur ꝙ si volũtas libere nõ vult volũtarie nõ vult. sz seqtur. Volũtarie nõ vult: ergo volẽdo nõ vult. ⁊ vltra: simul vult ⁊ nõ vult: qd includit ꝯdictionẽ: ergo voluntas creata nõ põt libere velle ⁊ libere non velle: qd est ppositũ. Scdo ad principa

Secundũ principale. le. si volũtas creata foret libera: põt libere suspẽdere oẽm actũ suũ. ꝯña ptz per illud August. de libero arbi. li. iij. c. iij. Nihil magis est in ptãte volũtatis q̃ ipsa volũtas id est act⁹ volũtatis. Idẽ etiã Aug. libro retractationũ. c. ix. ⁊ ca. xiij. falsitas ꝯñtis ptz. q2 si põt libere suspẽdere oẽm actum suũ: ponat in esse: sequunt contradictoria inter se eẽ simul vera. nã sequit: libere suspendit actũ suũ: ergo suspẽdit oẽm actũ. ⁊ vltra. ergo nullũ actũ elicit: neq3 aliũ actũ hz. Itẽ libere suspẽdit oẽm actũ suũ: ergo voluntarie: ergo volendo suspẽdit oẽm actũ: ergo vult suspẽdere oẽm actũ suũ. ergo volũtas respectu huius qd est suspẽdere oẽm actũ suũ/ hz actũ volẽdi. ergo nõ suspẽdit oẽm actũ suũ. ergo hec ppositio: volũtas libere suspendit oẽm actũ suũ: infert ꝯdictoria inter se esse simul vera. ergo est impossibilis: quod est

Tertiũ princi. ppositũ. Tertio ad pncipale. Si sic volũtas creata posset libere abscindere ⁊ corrumpere quãcumq3 intellectionẽ positam in intellectu. Ista ꝯña pbat. q2 sm beatũ Aug. lib. de nuptijs ⁊ cõcupiscẽtia. Volũtas est regina in regno aĩe. Et sm Anselmũ de cõcordia. c. xxiij. Ipa mouet oĩa instrumenta in nobis ⁊ extra nos. Et vocat ibi Anselm⁹ istrumẽta nõ solũ naturalia imo intellectũ ⁊ volũtatẽ. Ex his auctoritatib⁹ ptz ꝙ volũtas nata est regulare intellectũ in actu scdo. Nec est in intellectu aliqua rebellio vel resistẽtia. ergo põt qñ

Scdo ad idẽ sub alia forma. vult/ quãcũq3 suã intellectionẽ suspẽdere ⁊ abscindere. Preterea sic arguit Aristo. in de memoria ⁊ reminiscẽtia in fine: probans ꝙ reminisci est passio corporea ⁊ materialis: q2 nõ statim cũ volum⁹/ possum⁹ reminisci alicui⁹. ergo est passio corporea. Ubi ptz ꝙ pħs ex hoc infert ꝙ reminisci est passio corpalis: q2 nõ obedit voluntati Ergo ex opposito cũ itellect⁹ nõ sit passio corporea: sz incorporea ⁊ imaterialis: obedit volũtati. ergo hõ põt eo vti cum vult

Tertio Preterea. ix. meta. dat differentia inter potẽtias rõnales ⁊ irrationales: p hoc ꝙ agente ⁊ patiẽte dispositis: ⁊ cessante impedimẽto extrinseco in potẽtijs irrõnalibus statim sequit act⁹ scdo. Sicut si graue hz formã grauitatis: ⁊ nõ sit impediẽs extrinsecũ: statim descendit: sed in potentia rõnali posita dispositione tã ex parte obiecti q̃ ex parte potẽtie: reqrit volũtas Vñ textus dicit. Necesse est ergo alterum aliqd esse: quod est ppositum in hac potẽtia. Dico aũt hic appetitum synteresim pheresim. id est electionẽ ⁊ volũtatẽ. Quod enĩ desiderat pricipaliter hoc faciet. ergo cũ intellectus sit potentia rationalis: ad eius actũ secundũ requirit tã volũtas q̃ species vel obiectũ. ergo intellectus impediri põt tã per volũtatẽ: siue velit siue non

Quar- lit: ꝙ ꝑ absentiā spēi vel obiecti. Preterea.
to. Hoc est de mēte bti Aug. in de trini. ꝙ ad
formādū actū cognitionis requirit volun
tas copulans parentē cū ꝓle: q2 alr nō es-
set trinitas in illa ꝓductione. ergo nō pōt eē
actualis cognitio: nisi sit volūtas copulās
ſm eā. Pz ergo hec ꝯña. voluntas creata
est libera: ergo pōt abscindere actū scdm intel
lectus qñ vult. Sz falsitas istius consequē
Proba tis ostendit multipliciter. Primo sic. Si
tur fal sic: ergo existens in igne cōburēte ⁊ agente
sitas in eum quantū pōt: pōt libere abscindere
ꝯñtis actū intelligēdi illā cōbustionē: ⁊ ꝑ ꝯñs fa
tertij cere ꝙ nō aduerteret eā. Si dicat ꝙ nō se-
articu- quit: q2 illa cōbustio ē passio sensus: ⁊ sen
li pmo. sus pnt necessitari per obiecta. Cōtra. qro
de actuali intellectione isti⁹ pene: vtrū pōt
eā volūtas abscindere an nō? Si sic: ergo hō
Tertio pōt itelligere se nō esse in pena. Preterea
stante sensu exteriori in actu suo: ⁊ imagi-
natione nō ipedita: necessario causat intel
lectio respectu eiusdē obiecti: sicut experi-
Quar- mētū satis docet. Preterea aliqđ obiectū
to. cū certis circūstātijs ⁊ certis dispositioni-
bus est maioris virtutis ad causandū ⁊ cō
tinuandū intellectionē: q̄z volūtas ad ab-
scindendū. ergo tali obiecto posito in sui opti
ma dispositione: nō pōt volūtas ipsi⁹ intel
lectionē interrūpere. ꝯña pz. ꝓbo añs. q2
voluntas nō est nisi potentie vel virtutis
finite ad abscindendū intellectionem obie
cti: qđ sit a. Si a sit virtutis finite: ⁊ mino-
ris virtutis ad ꝯtinuandū vel causandum
intellectionē sui: ergo virtus voluntatis ab-
scissiua excedit virtutē obiecti ꝯtinuatiuā
siue intellectionis in aliquo certo excessu.
Uolo ergo ꝙ de⁹ causet aliqđ obiectū exce
dēs virtutē a obiecti ſm excessum quo vir
tus volūtatis excedit virtutē a: ⁊ sit illud
obiectū b. tūc ꝑ casum virt⁹ b ⁊ virt⁹ volū
tatis sunt equales: ergo voluntas non potest
īpedire actionē b. ergo intellectionē ipsius
b non poterit volūtas abscindere. si ponat
ergo volūtas creata: nō pōt abscīdere quā
cūq3 intellectionē intellect⁹. Quarto ad
Quar- principale sic. si sic: ergo voluntas pōt velle ꝯ
tū pn. quodcūq3 iudiciū rōnis libere: ⁊ se confor
Proba mare cuilibet iudicio rōnis. ꝯñs falsum q̄
tur fal ad vtrāq3 partē. Falsitas prime partis pz
sitas sic. q2 volūtas pōt libere velle ꝯ quodcūq3
ꝯñtis iudicium rōnis. posito ergo ꝙ rō fortis dictet
q̄ ad p forti: ꝙ ex q̄ pōt velle ꝯ oē iudiciū rōnis:
mā ptē debeat velle ꝯ omne iudiciū rōnis: ⁊ sit il-
lud dictamen fortis a. tūc arguo sic. volun
tas fortis pōt ꝯ oē iudiciū suū velle. ergo pōt
velle ꝯ a. q2 a ē vnū iudiciū. ꝯña pz ab vni
uersali ad vnā suā singularē. ꝯñs ē falsum
q2 si pōt velle: igit ponat in esse: ⁊ sequit
duo ꝯdictoria esse simul vera. videlz ꝙ for
tes velit ꝯformiter isti iudicio: ⁊ ꝙ non ve
lit ꝯformiter isti iudicio. ꝓbo. q2 ꝑ te vult
ꝯ oē iudiciū rōnis: sed a est iudiciū quo di-
ctatur ꝙ dz velle ꝯ oē iudiciū rōnis: ergo vult
ꝯformiter isti iudicio. sz ꝙ nō velit ꝯformi
ter: ꝓbo. q2 sequit. vult ꝯ oē iudiciū rōnis
⁊ hoc iudiciū dictat ꝙ dz velle ꝯ oē iudiciū
rōnis: ergo nō vult ꝯformiter isti iudicio:
ergo si vult ꝯformiter isti iudicio: non vult
ꝯformare se isti iudicio. ergo ad pmā partē
pmi ꝯñtis sequit duo ꝯdictoria simul esse
vera. Scdo ꝓbo ꝙ scda pars sit falsa. s. Proba
ista volūtas pōt libere se ꝯformare cuilibz tur fal
iudicio rōnis: ⁊ hoc pōt ꝓbari ꝑ eandē rō- sitas
nem. Sed alr arguo sic. posito ꝙ rō dictet ꝯñtis
volūtati ꝙ nihil sit ab ea volendū citra a: quo ad
sit a dies crastin⁹. quero vtrū volūtas pōt scdam
se ꝯformare isti iudicio an nō: si nō: hoc est partē.
ꝓpositū. si sic: ꝯtra. ꝯformat se isti iudicio:
ergo vult se ꝯformari isti iudicio. ⁊ vltra. ergo
vult aliqđ citra a. ⁊ vltra. ergo nō ꝯformat se
isti iudicio. Dicat hic ꝙ ꝯformat se isti iudi Rñsio.
cio: sz nō volēdo. Un̄ h ꝯña nō valet: ꝯfor
mat se isti iudicio: ergo vult ꝯformiter isti iu-
dicio: q2 istud iudiciū nō ē de volēdo: sz de
nō volēdo. ⁊ iō nō volendo fit ꝯformit isti
iudicio. Sz ꝯ istud arguit sic. si ponatur ꝙ Cōtra
istud dictamē ꝑscandat seu ꝑcipiat forti a rñsio.
deo ⁊ det ꝯñter ista rñsio: sequit ꝙ rectitu
do volūtatis male diffinit a venerabili An
sel. de lib. ar. c. viij. Nā arguit sic. ista volū-
tas ꝯformat se isti ꝑcepto diuio: ⁊ sic se hz
sicut de⁹ ꝑcepit eā se hre. ergo est recta. sz ꝑ rñ
sionē ꝓ nūc nihil vult. ergo est recta qñ nihil
vult. ⁊ tunc arguo vltra. hec volūtas nihil
vult: ergo nō vult qđ de⁹ vult eā velle: ⁊ h vo
lūtas est recta ⁊ meret: ergo seruat rectitudi- Proba
nem: ⁊ tñ nō vult qđ de⁹ vult eā velle: ergo re tur ꝙ
ctitudo volūtatis nō est volūtatē velle qđ volun-
de⁹ vult eā velle: nec seruare rectitudinē vo tas nō
lūtatis ē vnicuiq3 velle qđ de⁹ vult eā vel pt se cō
le: cui⁹ oppositū dicit ibidē Anſ. Preterea forma-
ꝓbo ꝙ volūtas nō pōt libere se ꝯformare re cuili
cuilibz iudicio rōnis: q2 pono ꝙ rō dictet bet iu-
alicui ꝙ magis dz velle primū suū dāna- dicio
ri q̄z semꝑ peccare mortalr: ⁊ sit ille fortes rōnis.
grā exempli: ⁊ dictet ꝙ magis dz velle pla Tertio.

b iij

tonē dānari ꝙ seipm peccare mortalr ꝗ cūqꝫ genere peccati. ponaꝰ ꝙ sortes ꝯformet se isti iudicio. ⁊ arguo sic. Sortes magis vult ꝙ plato dānetꝰ: ꝙ ꝙ sortes peccet mortalr. ergo sortes magis vult ꝙ plato dānetꝰ: ꝙ ꝙ sortes velit platonē dānari. ꝯña ista ptꝫ: qꝛ sortē velle platonē dānari est sortē esse extra charitatē ⁊ peccare mortalr: ⁊ sortes magis vult ꝙ p. dānetꝰ: ꝙ ꝙ sortes peccet mortalr quocūqꝫ gn̄e pctī: ꝗ sortes magis vult ꝙ p. dānetꝰ: ꝙ ꝙ sortes velit platonē dānari. ꝯñs includit ꝯdictionem: qꝛ sic magis vult ꝙ plato damnetꝰ: ꝙ vult ꝙ plato dānetꝰ: qḋ includit ꝯdictionē

Quarto. Preterea nisi iudiciū intellectꝰ necessitaret volūtatē: tūc sequeretꝰ ꝙ hō posset peccare mortalr sine quolibet actu voluntatis. ꝯñs falsum. qꝛ pctm̄ ꝭm Aug. est adeo volūtariū: ꝙ nisi sit voluntariū: nō est pctm̄ ꝯñam pbo. qꝛ pono ꝙ aliqs actualissime iudicet ꝙ dꝫ velle subuenire isti paupi indigēti. isto iudicio posito: aut pōt suspēdere actū volūtatis: aut nō. si nō: tūc habeo ꝓpositū. si sic: fiat. ⁊ arguo sic. Iste videt ꝓximū suū in extrema necessitate: ⁊ nō cōpatitꝰ: ꝗ claudit viscera sua ab eo: ꝗ charitas dei nō est in illo. Similr nō vult ꝭm rectū iudiciū rōnis: ergo peccat in materia ꝓhibita sub pena eterna. ꝗ peccat mortalr: et tn̄ sine actu voluntatis: qḋ est ꝓpositum.

Quīto. Preterea pono ꝙ voluntas habeat iudiciū clarissimū de aliquo agibili: ⁊ volo ꝙ ꝑsistat in isto iudicio. q̄ro tunc an volūtas pōt in oppositū illiꝰ agibilis an nō? si nō: habetur ꝓpositū. si sic: ꝗ stante isto iudicio pōt oppositū huiꝰ agibilis sibi appere bonum. ꝗ pōt hō hr̄e iudiciū ꝙ hoc nō ē agēdum: stante clarissimo iudicio ꝙ est agēdū ꝯñs falsum. qꝛ hr̄et simul iudicia ꝯria ⁊ alterū in summo: qḋ est ipossibile.

Sexto. Preterea pono ꝙ rō dictet alicui ꝙ magis dꝫ velle illud qḋ summe est ad honorē dei: ꝙ qḋcūqꝫ qḋ est ad cōmodū suū. si volūtas possit se isti iudicio ꝯformare: sit illud a. tūc pbo ꝙ sequatur ꝯdictio. Et arguo sic. Magis vult a ꝙ qḋcūqꝫ qḋ est ad cōmodū suū: ꝗ magis vult a ꝙ vult a. qḋ includit ꝯdictio nem vt ptꝫ.

Quītū princi. Quinto ad ꝓncipale: si voluntas creata vtēdo ⁊ fruēdo sit libera: tunc pōt hō libere obligare se alteri sub ꝯditione: ⁊ ꝯditiōe adimpleta tenetur ei ꝭm formā obligationis ꝑsitē sub ꝯditione. Pꝫ ꝑ illud dictū vulgare. Omne promissum ab oīe fidelis est debitū. Et pn̄t ad hoc allegari iura ciuilia: sꝫ transeo ea. Et ꝯñam ꝓbo ꝑ illḋ qḋ dꝛ ex̄ de iureiu. Peruenit ad nos ij. vbi habetꝰ ꝓmissum iuramento vel fidei attestatiōe vallatū: tenet: nisi ꝯditiōe nō seruata. ꝗ a ꝯrio simili ꝯditiōe seruata tenet. Pꝫ ꝗ ꝙ si hō libere se obliget sub cōditione: tenet ꝯditione stante. Sed ꝓbo ꝙ ꝙ sit falsum multipliciter. Ptꝫ primo sic.

In contrariū primo. Pono ꝙ sor. obliget se platoni sub hac forma: ꝙ teneatꝰ dare platoni decē: si plato obuiet in a instanti solūmō hoī qui sibi nō tenetur: ⁊ aliter non. isto casu posito volo ꝙ plato in a obuiet soli sorti: quo facto q̄ro vtrū sor. teneatꝰ platoni in decē an non? si nō tenetꝰ platoni in decē: ⁊ plato nō obuiet nisi sorti: ergo plato in a obuiat solūmō hoī qui sibi non tenetꝰ. ⁊ sub hac ꝯditione sortes obligauit se platōi in decē. ꝗ sortes tenetꝰ platoni in decē. ꝗ si tenetꝰ: nō tenetur Si ꝯcedatꝰ ꝙ sortes tenetꝰ platoni in decē: arguo sic. sortes in a tenetꝰ platoni in decē: ⁊ plato in a obuiat soli sorti: ꝗ plato solum obuiat hoī q̄ sibi nō tenetꝰ. ergo ꝯditio nō stat. ergo sor. sibi nō tenetur: qꝛ ꝯditio fuit ꝙ sibi non teneretꝰ: nisi obuiaret plato hoī solūmodo in a instāti qui sibi nō teneretꝰ. ꝗ aliquo casu posito aliquis hō obligatꝰ sub licita ꝯditione ⁊ possibili: ⁊ tn̄ in nullo tenetur illi cui se obligauit: nec per iudicē cōpelli pōt sibi in aliquo satisfacere.

Scḋo. Preterea sint tres hoīes sortes/plato/cicero. et volo ꝙ sortes obliget se ciceroni in. xx. libris: si tū plato obliget se eidē immediate post in instanti: ⁊ nō alr. pono ergo ꝙ plato obliget se ciceroni in decē: si sortes ī nullo teneatꝰ ciceroni: ⁊ nō alr. quo posito q̄ro vtrū plato tenetꝰ ciceroni in decē an non? Si tenetꝰ ciceroni in decē: ꝗ sor. tenetꝰ in duplo: per ꝓmā ptē casus. Et sequitꝰ. sortes tenetur ciceroni: ꝗ plato nō tenetꝰ: per scḋam partē casus. ergo si pla. tenetꝰ: plato nō tenetur. Si dicatꝰ ꝙ plato nō tenetꝰ. Cōtra. sequitꝰ pla. nō tenetꝰ: ꝗ sortes nō tenetꝰ: qꝛ plato obligauit se si sortes non teneretꝰ: qꝛ non alr. ergo si pla. nō tenetꝰ: sortes nō tenetur Et sequitꝰ: sor. nō tenetꝰ: ergo plato tenetur ex ꝓma parte casus. si ergo pla. nō tenetur pla. tenetꝰ.

Tertio. Preterea ponatꝰ ꝙ dn̄s cicero habeat duos seruos: sortē ⁊ platonē: et ꝙ idē dn̄s libere ꝯcedat vtriqꝫ libertatē sub hac ꝯditiōe ꝙ sit liber: si ꝓmꝰ cui obuiauerit non sit liber. isto casu posito volo ꝙ im

mediate postea obuiēt sibijpsis: q̄ facto q̄
ro nunq̄d soz.⁊ pla.sunt liberi an nō? ⁊ ꝙ
neuter sit liber ꝓbat: q2 seq̄t: soz.est liber:
ergo pla.est seruus: ꝑ p̄mā partē casus.et
eodē modo sequit: plato est liber: ergo soz.
est seruꝰ: ꝑ scd'am ptē casus: g̃ neuter eoꝝ
est liber: q2 si soz.est liber: pla.est seruus: ⁊
si pla.est seruꝰ: pla.non est liber. Et eodem
Quarto. mō cōuenit arguere de platone. Preter-
ea ponat ꝙ Petrꝰ ⁊ Joānes sic se habeāt
ad inuicē: ꝙ Petrꝰ velit religionē intrare
si Joānes vult intrare religionē: ⁊ nō ali-
ter: ⁊ ꝙ ioannes velit intrare religionē: si
petrꝰ nō velit intrare: ⁊ nō aliter. q̄ posito
q̄ro vtrū petrus velit intrare religionē an
nō? si petrꝰ vult intrare: g̃ ioannes vult in
trare: ꝑ primā ptē casus: ⁊ si ioannes vult
intrare: petrꝰ nō vult intrare: ꝑ scd'am ptē
casus. ergo si petrꝰ vult itrare: pe. nō vult
intrare. Si dicat ꝙ pe. nō vult itrare: tūc
arguit. Petrus nō vult intrare religionē:
ergo Jo. vult intrare religionē: per scd'am
partē casus. Et si Jo. vult itrare religionē
g̃ pe. vult intrare religionē: ꝑ p̄mā ptē ca-
sus: g̃ si petrꝰ nō vult intrare religionem:
petrꝰ vult itrare religionē. g̃ nō oīs q̄ vult
aliq̄d sub ꝯditione: vult illud stāte ꝯditio
Quito ne. Preterea. Cōtrahant martinꝰ ⁊ ber-
tha matrimoniū ꝑ v̄ba de p̄nti: ⁊ sub tali
cōditione dicat martinꝰ: accipio te in vxo-
rem si imediate post a dixeris mihi verū: ⁊
sit a vnū instās crastine diei. Dicat eodem
modo bertha martino: accipio te in virū si
cras imediate post a dixeris mihi verum.
quo facto pono ꝙ obuiēt sibi mutuo ī cra
stino martinꝰ ⁊ bertha. Dicat vir mulieri:
non es vxor mea: ⁊ illa econuerso: nec tu es
vir meꝰ. Isto casu posito: q̄ro an ꝯtꝰ pri-
stinꝰ valeat an nō? Si cōcedat ꝙ valeat:
⁊ fuit ꝯtus cōditionalis: g̃ cōditio stat. s3
cōditio fuit ꝙ vterq3 diceret verū alteri ī
mediate post a. g̃ vterq3 dicit verū alteri i-
mediate post a g̃ ita est ꝙ vterq3 dixit ve-
rū. ⁊ vterq3 dixit neuter est cōiunx alteriꝰ
g̃ ita est ꝙ neuter est cōiunx alteriꝰ: ⁊ per
ꝯñs ꝯtꝰ nihil valet. Si ꝯcedat ꝙ ꝯtus
nihil valet: Cōtra. si ꝯtꝰ nō valet: g̃ vterq3
istoꝝ dixit verū statim post a. ergo ꝯditio
ꝯtus est adimpleta. g̃ ꝯtꝰ tenet. g̃ si ꝯtꝰ
Sexto nō valet: ꝯtus valet. Preterea. p̄cipiat
deꝰ sorti ꝙ caueat oē falsum: ⁊ indulgeat
ꝙ liceat q̄cq̄d libet: h̄ excepto ꝙ caueat ne
dicat falsum: ⁊ certificet eū ꝙ si dicat fal-
sum: dānabit. Casus ptz: q2 deꝰ pōt libere

ordinare q̄cq̄d voluerit circa sortē: q̄ posi-
to nihil aliud dicat sortes postea nisi istud
soz. dānabit. hoc etiā pōt libere facere. tūc
q̄ro vtrū sortes iuste dānabit an nō? si sic:
g̃ dixit verū: ⁊ dicit ꝙ dānabit: g̃ nō ē ita
ꝙ dānabit: g̃ si dānabit: non dānabit. Si
dicat ꝙ nō dānabit: Cōtra. g̃ ita ē ꝙ hoc
est falsum soz. dānabit. ⁊ h̄ dixit. g̃ falsum
Et vltra: g̃ iuste dānabit: g̃ si nō dānabit: Sextū
dānabit. Sexto ad principale. Si volun princi.
tas hoīs eēt libera: qua rōne volūtas hu
ius esset libera: eadē rōne ⁊ volūtas alte-
rius ⁊c. ⁊ sic sequeret ꝙ iste hō posset aliū
diligere ⁊ nō diligere simul ⁊ semel: conse
quēs falsum: quia ponat casus ꝙ sint tm̄
tres hoīes sortes plato et cicero. ⁊ volo ꝙ
soz. diligat oēm hoīem diligētem se: ⁊ tm̄
diligat talē: silr pla. soz. solum: ⁊ sit cicero
tertiꝰ q̄ velit diligere soz. si nō diligat nisi
solū vnū hoīem. Iste casus est possibilis:
ex q̄ q̄libet eoꝝ libere pōt velle sicut pla-
cet sibi. q̄ posito: q̄ro an soz. diligit solum
platonē: an nō diligit solū platonē? si dili
git solū pla. g̃ cicero diligit eū: q2 cicero di
ligit soz. si soz. diligat solū vnū hoīem: per
tertiā ptē casus. ⁊ vltra: g̃ pla. diligit cice.
ꝑ p̄mā ptē casus. ⁊ vltra: g̃ diligit duos: ⁊
ꝑ ꝯñs nō solū pla. Cuiꝰ oppositū ē ꝯcessū.
Si dicat ꝙ soz. nō diligit solū pla. tūc ar-
guit sic. soz. nō diligit solū pla. g̃ cice. non
diligit soz. ⁊ vltra: g̃ soz. nō diligit cice. ⁊ vl
tra. g̃ diligit solū pla. g̃ si nō diligit solum
pla. diligit solū pla. g̃ si nō diligit solū pla
to. diligit solū pla. ⁊ sequunt ꝯdictoria iter Scd'o
se. Preterea. ad idē arguit sic. sit soz. albꝰ
⁊ plato niger: ⁊ velit pla. esse albꝰ: ⁊ soz. ni
ger. ⁊ arguit sic. soz. vult esse similis pla. ⁊
nō vult esse similis pla. ergo idē vult ⁊ nō
vult. Prima ps añtis ptz sic. sortes vult eē
talis qualis est pla. ꝑ casum: q2 vult eē ni-
ger: g̃ vult eē similis platoni. Scd'a ps ptz
q2 sortes ⁊ pla. volūt esse dissimiles. ergo
soz. vult esse dissimilis pla. ⁊ pla. vult esse
dissimilis sorti. Et silr sequit: soz. ⁊ pla. vo
lūt esse similes: g̃ soz. ⁊ pla. volunt habere Septimū prin.
qualitates easdē. Septimo ad principa
le. Si voluntas ⁊c. sequit ꝙ hō posset vti
habitu sciētie acq̄site: ⁊ cōsiderare ꝓm illū
toties q̄ties sibi placeret. vt ptz. ij. de aīa.
⁊ ī cōmētatore cōmē. lx. vbi dr ꝙ itellige-
re possumꝰ qñ volumꝰ: s3 sentire nō possu
mus qñ volumus: q2 in sensatione indige
mus sensatis extra que nō sunt in nostra
potestate. Et expressiꝰ. iij. de aīa cōmento

xviij. Dispositio habit⁹ est: ꝙ habēs illum
pōt cōsiderare de illo cū voluerit sine aliq̄
medio extrinseco mouēte. Uerba cōmen.
sunt ista. Hec est eni dispositio habit⁹. s. ꝙ
habēs habitū/intelligat ꝑ illū illḋ qḋ est
sibi primū ex se: ⁊ qn̄ voluerit: absq̄ eo ꝙ
indigeat aliq̄ alio extrinseco. Si hō ḡ ſm
eū sit libere volūtatis: ⁊ habeat habitum
alicui⁹ sciētie: pōt libere qn̄ vult/⁊ q̄tiēscū
q̄ vult considerare. sed ꝙ hoc ꝯn̄s sit fal-
sum: ꝑbo sic. sit talis habituat⁹/gr̄a exem
pli sortes habēs habitū alicui⁹ considera
bilis: qui sit a: ⁊ pono ꝙ nō cōsideret actu
ipm a. tūc per te sortes pōt libere cōsidera
re de a. ponat ḡ inesse. ⁊ arguo sic. sortes
nūc cōsiderat de a libere. ḡ sortes pri⁹ vo-
luit cōsiderare de a. ꝯn̄a ptz. ideo nūc cōsi
derat a: q: voluit cōsiderare a. ⁊ vult cōsi-
derare a. igit nulla cā est q̄re nūc ꝯsideret:
nisi q: libere vult cōsiderare. ḡ pri⁹ voluit
cōsiderare a: q̄ ꝯsideraret a: siue q̄ cōside
rauit a. tūc arguit. prius voluit cōsidera-
re a/q̄ cōsiderauit a: sꝫ cū voluit cōsidera
re a: cōsiderauit a. ḡ pri⁹ considerauit a q̄
Proba cōsiderauit a. qḋ includit ꝯdictionē. Hec
tur ꝯse vltima ꝯn̄a ꝑbat: q: seq̄tur. pri⁹ voluit cō
quētia siderare a: ḡ pri⁹ cōsiderauit a. Nā si volu-
it cōsiderare a: cū oē volitū sit cognitū: er
go pri⁹ cogitauit de a. q: īpossibile est vel-
le a actualr: sine ꝯsiderare de ipo a. Unde
Ans. frequēter dās differētiā inter volun
tatē q̄ est instrumentū: ⁊ volūtatē que est
vsus: dicit ꝙ vsus nunq̄ est nisi qn̄ cogi-
tat illud qḋ est volitū. igit sequit ꝙ si pri⁹
ante b instās voluit cōsiderare a: pri⁹ cōsi
derauit a: ḡ cōsiderauit anteq̄ ꝯsiderauit
Ad idē ꝯn̄s īpossibile. Preterea sub alia forma
secūdo sic. Si hoc esset verū: hō posset libere eoꝝ
sub q̄ sunt in memoria sua/ recordari. ꝯn̄s fal
alia for sum: q: si sortes vult recordari: ḡ recordat
ma. q: volūtas recordādi de a: ꝑcedit ex recor
datiōe ipsi⁹ a. Si igit recordatio ipsi⁹ ꝑce
dit a volūtate: q: volūtas vult libere recor
dari de a: seq̄t ꝙ respectu eiusdē idē erit cā
⁊ effect⁹. Cū aūt volūtas recordādi de a ꝑ
cedit ex ipsa recordatione: dicit expsse btūs
Aug. ij. de lib. c. xxi. de puis. ⁊. vij. c. de ma
gnis vbi dicit sic. Quicq̄d eni recordari vo
lum⁹: iā recordati sum⁹ in memoria nr̄a eē
Tertio vel fuisse. Preterea si libere possum cōsi-
ad idē. derare de a: cui⁹ habitū habeo: ḡ anteq̄ cō
siderē de a: libere possum deliberare an ve
lim cōsiderare de a: an nō. ꝯn̄a ptz: q: nul

lus act⁹ est liber nisi ꝑcesserit deliberatio:
ꝯn̄s falsum. Nā sequit: delibero si velim
cōsiderare de a vel nō: ergo cōsidero de a.
Si igit cōsidero de a: anteq̄ cōsidero de a
⁊ delibero ad cōsiderādum de a: sequit ꝙ
pri⁹ cōsidero q̄ considero: qḋ est ꝯdictio.
Preterea pari rōne volūtas pōt diuer- Quar-
tere intellectū libere a cōsideratione illi⁹ to.
a/ad cōsiderādū aliq̄d aliud qḋ mō nō est
cōsideratū. ꝯn̄s falsum. Nā sit illud nō cō
sideratū b. tūc arguo sic. volūtas vult di-
uertere intellectū a cōsideratione a ad cō
siderādū b: ḡ vult cōsiderare b: ⁊ nondum
cōsiderauit b. q: tūc nō pōt diuertere in-
tellectū ad b. q: tūc foret diuersus intelle
ct⁹ an̄ diuersionē. ḡ an̄ diuersionē nō cōsi-
derat de b: ⁊ tn̄ an̄ diuersionē vult cōside
rare de b. ergo vult cōsiderare de b: qn̄ ni-
hil cōsiderat de b. quod est impossibile: q:
si nihil cōsiderat de b: nihil cōsiderat circa
b: nec vult circa b. Octauo ad principale Octa-
si volūtas ⁊c. ergo libere pōt elicere duos uū pn̄.
actus oppositos successiue ⁊ immediate.
consequens falsum. Nam si est possibile:
pono ꝙ a sit vna hora: ⁊ b sit alia imedia
te sequens. ⁊ pono ꝙ angelus velit per to
tum a sortem sedere: ⁊ per totum b sortem
non sedere. Tūc arguitur sic. per totum b
vult sortē nō sedere: ⁊ hoc libere. sꝫ omne
qḋ aliquid vult libere: prius mouet se ad
volendū illud. ſm Ansel. de casu diaboli
ca. xij. Quicquid mouet se ad volēdū: pri⁹
vult se ita mouere: ergo in instanti media
inter b ⁊ a ille angelus incipit se mouere
ad volendum. ergo prius ante b voluit se
ita mouere: ergo prius ante b voluit sortē
nō sedere: sed semp ante b voluit sortem se
dere: ergo voluit simul sortē sedere ⁊ nō se
dere. Istud argumentū stat in pōdere hu
ius auctoritatis. Nono ad pricipale. Si Nonū
sic: sequit ꝙ voluntas posset simul mere- pn̄ci.
ri ⁊ demereri libere. ꝯn̄s falsum. Quod ꝑ Proba
bo multipliciter. Primo sic. ponat ꝙ ali- tur ꝯse
q̄s hō in pr̄ia pte ꝑportionabili vni⁹ ho- quens
re mereat: ⁊ in scḋa peccet: ⁊ in tertia me- esse fal
reatur: ⁊ in q̄rta peccet: ⁊ sic semp alterna sum.
tim ſm oēs ptes ꝑportionabiles hui⁹ ho
re: in cui⁹ hore vltio instāti moriat: ⁊ sit il
lud instās a. tūc seq̄t ꝙ istū hoīem nō pōt
de⁹ pmiare nec punire: q: nec fuit finali-
ter malus nec finaliter bon⁹: ergo talē nō Rn̄sio.
pōt deus nec sciet iudicare. Si dicatur ꝙ Repli-
fuit finaliter mal⁹: Cōtra, ergo ꝑ aliqḋ tē ca.

pus immediate ante instās a fuit malus. sit illud tēpus b. Et arguit̄ sic. In b sunt diuerse ptes ꝓportionabiles: ꝗ in aliqua parte ipsi⁹ b est bon⁹. ergo per totū b non fuit malus. ergo si fuit malus in p:ia me⸗ dietate b tpis: sequit̄ ꝙ fuit bonus in alia medietate post illā. Et eodē mō conuenit arguere ꝙ nō fuit finaliter bon⁹. Preter
Scdo. ea sortes intēdit actū meritoriū vsq₃ ad in stās a: in quo moriat̄. ⁊ arguit̄ sic. Iste in⸗ tēdebat libere actū meritoriū p totā horā: ꝗ nō est dare maximū gradū meriti quem ipse habuerit. ergo cū p:emiū debeat sm gradū maximū: ⁊ nullus fuit gradus ma xim⁹ i sorte: q: quocūq₃ gradu dato/post⸗ ea habuerit maiorē: sicut faciliter p casum
Tertio deduceret̄: ꝗ de⁹ nesciet eū p̄miare digne. Preterea. sint duo hoīes sortes ⁊ plato: ⁊ mereātur p vnā horā eq̄liter: cui⁹ vltimū instans sit a. ⁊ moriat̄ sortes in a. ⁊ viuat plato vlteri⁹: s₃ nō mereatur plus. isto ca⸗ su posito q̄ro an sor. ⁊ pla. eodē mō p̄mia⸗ būtur an nō: Si ineq̄liter: cū plato nō de⸗ beat habere min⁹ aliq̄ rōne: sequitur ꝙ ha⸗ bebit plus. Q: nō d₃ habere min⁹ manife ste apparet: q: eq̄liter meruit: ⁊ diuti⁹ fu it in gra. Si diceret̄ ꝙ plus habebit de p̄ mio: q̄ro vtrꝫ p̄miū platonis tunc excedit p:emiū sortis in indiuisibili an in diuisibi li: Si in indiuisibili: ꝗ p instāti correspon det p:emiū diuisibile. ergo q̄ in īfinitis in stātib⁹ meret̄: foret dign⁹ p̄mio infinito. ⁊ sic p ꝯñs quicūq₃ mereret̄ p aliqđ tēpus: foret dign⁹ p̄mio infinito. Silr̄ equale p̄⸗ miū correspōdet isti tpi ⁊ instāti. nā capio meritū platonis in tpe aliquo: qđ sit b. et excessum meriti quē tu dicis eū habere vl tra sortē p illo instāti a p:ecise: quē ponis excessum diuisibilē q̄ sit c. tūc quero vtrꝫ b est equale c an nō: si sic: habeo ꝓpositū ꝙ equale p̄miū correspondet platoni p istā ti sicut p certo tpe dato. si b nō est equale c nec est min⁹: cōstat: q: sic meritū elicitū in istāti excederet meritū elicitū p tps ab eodē conatu: ergo est maius. sed certū ē ꝙ nō est maius nisi in ꝓportione finita. Sit gratia exēpli ꝙ in triplo sit b maius c. vo lo tunc ꝙ plato eliciat vnū actū vel vnum meritum in tēpore in triplo minoris boni tatis ꝙ est b. ergo illud meritū est eq̄le c.
Quar⸗ to. ⁊ tñ erit elicitū in tpe. ꝗ tpale meritū ⁊ in stātaneū erūt equalia. Preterea. suppono ꝙ circūstātia bona finis diminuat pctm̄.

Sint ergo duo hoīes sc₃ sortes ⁊ plato: ⁊ pono ꝙ sortes occidat patrē suū gratis/ nullū bonū finē intēdēdo: ⁊ occidat plato patrē suū ꝓpter bonū reipublice. Isto po sito ꝓbo ꝙ sortes peccat pctō infinite ma litie intēsiue. Et arguo sic. sortes cōmittit pctm̄ in infinitū graui⁹ platone: ergo com mittit pctm̄ infinite malitie. Antecedens ꝓbo: q: sortes peccat in triplo grauius ꝙ plato: q: si sortes peccaret ꝓpter finē i du plo minus bonū ꝙ sit finis intētus a pla⸗ tone: adhuc in duplo peccaret graui⁹ pla⸗ tone. ⁊ nūc peccat graui⁹ ꝙ tūc: q: ꝯstat ꝙ nullū bonū finē intēdit: ergo peccat nunc plus ꝙ in duplo graui⁹ ꝙ plato. Eadē rō ne ꝓbo ꝙ in q̄druplo peccat graui⁹: q: si cōsimilē actū illi quē mō facit/faceret pro pter finē i q̄druplo min⁹ bonū ꝙ sit finis nūc intētus a platone: adhuc in q̄druplo graui⁹ peccaret platone. s₃ nūc peccat gra uius ꝙ tūc faceret: ꝗ nūc peccat i quadru plo grauius. Et sic pōt argui de quacūq₃ ꝓportione finita. Et tūc arguit̄ sic. Peccat in duplo grauius: ⁊ in triplo: ⁊ in quadru plo: ⁊ sic in infinitū: ꝗ ꝯmittit pctm̄ infini te malitie intēsiue: qđ est ꝓpositū. Pre⸗ Quito terea arguo sic. Velle occidere duos hoīes est pctm̄ alicui⁹ grauitatis. ergo velle occi dere q̄tuor est pctm̄ quadruple grauitatis ꝗ velle occidere infinitos est pctm̄ infinite malitie intēsiue. Preterea. velle peccare Sexto p duos dies est graui⁹ ꝙ velle peccare p vnū diē tm̄. ꝗ velle peccare per īfinitū tps est in infinitū graui⁹ ꝙ velle peccare per vnū diē tm̄. ergo si sortes vult peccare per tps ifinitū: cōmittet pctm̄ infinite mali⸗ Septi tie siue grauitatis. Preterea arguit̄ sub mo. hac forma. velle peccare p tps infinitū est grauius ꝙ velle peccare p vnū diē tm̄. ma nifestū est. quero tūc vtrū in infinitū gra⸗ uius: an in aliqua certa ꝓportione: Si in infinitū grauius: habet̄ ꝓpositum. Si in aliqua certa ꝓportiōe: det̄ illa: ⁊ sit gratia exempli centupla. ⁊ tunc arguit̄ sic. pecca⸗ re p duos dies est grauius ꝙ per vnū tm̄: ⁊ p q̄tuor ꝙ p vnū vel duos tm̄. ꝗ sic addē do numerū dierū erit deuenire ad aliquā multitudinē dierū finitā: p quā velle pec⸗ care est in cētuplo graui⁹ ꝙ velle peccare p vnū diē tm̄. ⁊ tamē cū non sit graui⁹ per se velle peccare p tps infinitū ꝙ velle pec care p vnum diem tm̄ in centuplo: sequi⸗ tur ꝙ velle peccare per tps infinitū nō est

grauius ꝙ̄ velle peccare per certū nume-
Octauo rū dierū. ꝯñs falsum. Preterea cōmittēs
pctm̄ ebrietatis/cōmittit peccatū infinite
grauitatis: q2 ex vna ebrietate possent ꝯtin
gere mala infinita: sed non minus peccat
ebrius si non contingant: qꝛ quantum in
eo est cōtingerēt. ergo peccat mō peccato
infinito. Confirmat̄ ista ratio: qꝛ tot mere
tur ebrius increpationes vel penas: quot
peccata sequūtur ex ebrietate. Unde phs
iij. Ethico. c. v. Ebrius si in tali ignorantia
cōmiserit flagitiū: tunc nō excusat̄: sed me
ret̄ duplices increpationes. vnam ꝓpter
ebrietatē qua fact⁹ est ignorās: ꝛ aliā pro
pctō ex illa ignorātia cōmisso: qꝛ dñs eius
fuit. i. habuit in sua ptāte inebriari. ergo
si ex ebrietate sequunt̄ vitia infinita: debe
ret puniri pena infinita intēsiue. Sed nō
minus peccat modo: licet non sequant̄: qꝛ
Nono. quantū in eo est/cām prestitit vt sequant̄
Preterea: ponat̄ ꝙ sortes iuret ꝙ reue
labit platoni oē pctm̄ qd̄ faciet citra a in-
stans omittēdo vel cōmittendo. ponat̄ er
go ꝙ statim deueniat ebri⁹: ꝛ ꝙ non reue
let platoni ante a. tūc arguit̄ sic. sortes iu-
rauit ꝙ reuelaret platoni oē pctm̄ omit-
tendū vel cōmittēdū a se ante a. ꝛ ipse fu-
it ebrius ante a. ꝛ illud peccatū nō reuela
uit platoni. ergo ante a fuit piurus. ergo sor-
tes ante a omisit vel cōmisit aliqd̄ pecca-
tum aliud ab ebrietate. ꝛ illud fuit secun-
dū pctm̄ nō reuelatū platoni ante a. ergo sor
tes ante a fuit piurus ꝓ illo scd̄o pctō nō
reuelato. ergo ante a iterū fuit piurus ꝓ
illo scd̄o piurio: ꝛ p idē ꝓbat̄ ꝙ fuit tertio
piurus: ꝛ sic in infinitū. ergo ante a pecca
Deci- uit pctis infinitis: ꝛ meruit penā infinitā
mū pn intēsiue. Decimo ad principale. si volun-
cipale. tas ꝛc. tūc pōt elicere actū suū in instanti
vel in tpe libere sicut sibi placeret. ꝯñs est
falsum: qꝛ nihil ꝓhibet: nec est ibi aliqua
resistētia. ergo statim sequitur actio. Ista
ꝯñia ptz. iiij. physicoꝝ. cō. lxxj. alibi. iij. phy
Scd̄o. sicoꝝ cō. v. Scd̄o. qꝛ si volūtas nō possit
velle de nouo nisi in tpe: sequit̄ ꝙ hō exi-
stens in aliq̄ pctō/necessario erit postea in
pctō p tps: qꝛ necessario āteq̄ eliciat̄ act⁹
cōtritionis: erit tēpus lapsum: ꝛ toto illo
tpe est in pctō: ergo velit nolit est in pctō.
Tertio Tertio. si volūtas nō pōt libere velle in
instāti: seqtur ꝙ christ⁹ nō meruit in pmo
instāti sue cōceptionis. ꝯñs falsum: qꝛ sm
magistrū. iij. sen. di. xviij. A principio sue
cōceptiōis habuit summū meritū. Quar Quar-
to: qꝛ aliter christ⁹ nō esset subito in altari to.
ꝯñs est falsum: ꝯña ꝓbat̄: qꝛ vel est ibi de
nouo volēdo: vl̄ nō volēdo. si volēdo: ꝛ nō
pōt velle nisi in tpe: seqtur ꝙ pri⁹ fuit ibi
q̄ voluit: vel pri⁹ voluit ibi esse ꝙ̄ fuit: qꝛ
vtrūq̄ est incōueniēs. Quito: qꝛ tāte po Quito
tētie est virt⁹ libera sicut virt⁹ naturalis:
sed virt⁹ naturalis hꝫ opationē in instāti
ergo ꝛc. Maior ptz: ꝛ cōfirmat̄ p Aug. de li-
bero arbitrio ca. iij. Nihil est tā in nra po-
testate q̄ ipsa volūtas: ea em̄ prorsus nul
lo interuallo ꝛ mox vt volum⁹ p̄sto ē. Minor
ptz: qꝛ lūinosum corp⁹ agit subito. sic ptz
vj. phyli. cō. xxxij. Et in de sensu ꝛ sensa-
to. Sexto: qꝛ intellect⁹ intelligit subito. Sexto
ergo voluntas pōt velle subito. ꝯña ptz:
qꝛ volūtas est potētia ita actiua ꝛ ita im-
materialis ꝛ ita potēs: nec hꝫ maiorē resi-
stentiā. Añs ꝓbat̄. iij. de aia. cō. xxiiij. vbi
dicit phs ꝛ commentator ꝙ intellectio est
actio pfecta: ꝛ fit in non tpe: ꝛ nō precedit
ipam actio determinata. Septio: qꝛ. xij. Septi
meta. cō. iij. Uoluptas delectatio vel volū mo.
tas sequit̄ apphēsionē sicut vmbra corp⁹:
sꝫ delectatio nō est sine volitione: ergo volitio
seqtur apphēsionē in eadē mēsura. Octa Octa-
uo: qꝛ visio fit subito: igit̄ ꝛ volitio. Añs uo.
ptz. iij. de aia. cō. xviij. vbi dicit cōmētator
ꝙ sentire est pfecta actio ꝛ sine tpe: ꝛ abs-
q̄ hoc ꝙ eā pcedat actio determinata. Et
infra intēdit declarare cām ꝓpter quā in
telligit sine tpe: pari rōne ergo etiā volitio fit
in nō tpe. Cōfirmat̄: qꝛ quādocūq̄ aial videt Confir
volūtas copulat ꝯtutē visiuā cū obiecto: matur
qꝛ aliter aial nō videret. sicut dicit Augu.
ij. de tri. p totū. Et. ij. de li. ar. ca. viij. Sed
volūtas nō copulat aliq̄ nisi p actum suū:
ergo quādocūq̄ animal videt: habet actū
suū. Et ita si visio fit in instāti: volitio erit
in instanti. Nono: qꝛ aliquod agens na- Nono.
turale agit subito: sicut corp⁹ luminosum
sm cōmentatorem. vj. physicorum cōmē.
xxxij. igitur volūtas multo magis agit su
bito. Decimo arguitur sic. si volitio non Decio;
posset esse nisi in tpe: sequeret̄ ꝙ diabolus
peccauit qn̄ fuit obduratus: ꝛ sic nunq̄ li
bere peccauit. ꝯsequētia patet: qꝛ diabol⁹
postq̄ peccauit: nō mansit per aliqd̄ tem-
pus sine obduratione: quia tunc potuisset
penituisse: vel igit̄ peccauit in primo instā
ti: quia si in tempore: ergo sua mala voli-
tio nō habuit primum instans; quia dura

uit p tps τ sic in scda pte tpis potuit penis
tuisse. Tūc arguo sub hac forma: aut pctm̄
suū pcessit induratione suā: vel nō: si nō: ergo
nulla culpa pcessit penā. si sic: cū nō possit
esse nisi in tpe: ergo tps pcessit anteq̄ esset
Undecimo. induratio. τ sic i scda medietate potuit pe
nituisse. ꝯñs falsum τ ꝯ Augustinū. Un
decimo. si nō sit dare pmū instās act⁹ volū
tatis: eadē rōne nec vltimū: τ p ꝯñs inter
demeritū τ penā pmi angeli esset instans
in quo neutrū hēret: τ p ꝯñs tūc pmus an
gelus non fuisset btūs nec miser: qd negat
Aug. iij. de li. ar. ca. xxiiij. vbi dicit sic. Non
sinit aīa peccatrix nō reddere debitū deo:
aut em̄ reddit bene vtēdo qd accepit: aut
reddit omittēdo quo bn̄ vti noluit. Nāq si
non reddit faciendo iustitiā: reddit patiēs
do miseriam. Et paulo post sequit. In nul
lo interuallo tpis ita diuiduntur: vt qd in
aliquo tpe nō faciat qd dz: τ alio patiatur
qd dz: vel in puncto tpis vniuersi pulchri
tudo deturpet: vt sit in ea pcti dedecus si
Duodecimo. ne decore vindicte. Duodecio scdm Augu.
iij. de lib. ar. vbi supra. pcti m̄ diaboli nullo
interuallo tpis fuit sine pena debita: ergo
si nō fuit aliqd primū instās in quo pecca
uit: sequit q̄ pctm̄ nō precessit suā penam.
ꝯñs falsum: qz cā efficiēs necessario prece
dit suū effectū tpe. xij. meta. cōmen. xvij. et
ix. meta. cō. xiij. vbi habet q̄ agēs necessa
Decio tertio. rio precedit suū effectū tpe. Decimotertio
si nō sit dare primum instās: sequitur q̄ sit
dare vltimū instās charitatis: τ p ꝯñs qn̄
res pmanēs corrūpit: in medio instāti in
ter esse τ nō esse pmanens habebit eē. ꝯñs
est ꝯ cōmētatorē τ pħm. viij. physicoꝝ cō.
ix. vbi habet q̄ qn̄ res pmanens corrūpit:
in instāti medio inter esse τ nō esse res non
Decio quarto est: τ ecōuerso qn̄ res gnāt. Decimoquar
to sic. precipiat alicui q̄ in aliquo instanti
incipiat aliqd opus meritorium: τ volo q̄
omittat illud facere gratis: isto posito non
obstāte omissione illius qd sibi precipieba
tur pbo q̄ non peccauit pctō omissionis:
qz qro qn̄ pmo peccauit: nō in pmo instan
ti: qz tūc nō dimisit facere qd debuit: quia
tūc nō tenebat ad aliquā volitionē: nec pec
cauit post illud instās: qz nō erat sibi prece
ptū q̄ illud inciperet p illud instās. ergo
post illud instans hec fuit falsa: iste pecca
uit: ergo nūq̄ peccauit: τ p ꝯñs peccauit τ
Decio quinto non peccauit. Decimoquito sic. si sic: foret
possibile q̄ res pmanēs nō pmaneret nisi
p instans. ꝯñs est falsū τ ꝯ pħm. viij. phy
si. cō. lxviij. alibi cō. lxxxiij. vbi habetur sic.
Impossibile est q̄ motus gnātionis sit cō
tinuus cū motu corruptionis: qz si isti duo
mot⁹ essent ꝯtinui: non haberent gnāliter
esse in actu: oē em̄ extēs in actu est in tpe.
Nec ꝯña pbat. ponat q̄ deus creet chari
tatē in instanti aliquo in hoīe: τ q̄ ille hō
imediate post eliciat actū maximū peccati
mortalis: sequit q̄ charitas illa nō manet
nisi p instās. Decimosexto: qz angel⁹ sta Decio sexto.
tim qn̄ fuit creatus: cognouit deū: τ lauda
uit deū. ergo in pmo instāti habuit actum
volūtatis. Decimoseptimo. si nō sit dare Decio septio.
pmū instās volūtatis: sequit posito possi
bili q̄ angelus qn̄ fuit creat⁹ peccauit: nec
pri⁹ fuit bon⁹. ꝯñs est ꝯ Aug. xij. de ci. dei
c. vj. vbi pbat q̄ nulla volūtas pōt eē ma
la ab eterno. Et arguit sic. vitiū est in hac
volūtate: ergo adimit aliqd bonū huic vo
lūtati. ergo aliqd bonū pcessit in hac volū
tate. ergo bonitas illa pcessit hoc vitium.
Un̄ cōcludit. Nō igit potuit esse sempiter
na volūtas mala in ea re i qua bonū natu
rale precesserat: qz voluntas mala nocēdo
pōt adimere. hec ille. Undecimo arguit Xj. pn.
principaliter sic. Si voluntas τc. sequeret
q̄ ipa sit potētia passiua τ nō actiua. ꝯñs
est falsum: ꝯña pbat p cō. iij. physi. cōmē.
xx. als. ij. physi. cō. xlviij. Cōtingēs equali
ter nō inuenit in potētijs agētib⁹ p se: sed
in potētijs passiuis: τ in illis quaꝝ ppria
rō ad receptionē duoꝝ ꝯrioꝝ est eq̄lis. Et
parū ante in eodē cōmē. Actio nō pueniet
ab eo qd est ꝯtingēs equalr. s. ad vtrūlibz:
nisi ex aliq̄ cā extrinseca adiuncta cū eo. ergo
si voluntas sit libera librate ꝯdictiōis ad
suū actū: ipsa respectu illi⁹ est ꝯtingēs ad
vtrūlibet. ergo respectu illi⁹ nō est actiua: sed
passiua tantū. Falsitas ꝯñtis pz. quia si Proba
eēt tātū passiua: tūc pñte agēte vel pñtib⁹ tur fal
agētib⁹ q̄ sunt nata causare actū: ipa neces sitas
sario pateret: nec potētia passiua hz suam ꝯñtis.
opationē i sua ptāte. Nā nō est i ptāte sua
q̄ patiat τ nō patiat agēte approximato:
τ sic piret libtas volūtatis. Duodecio ad Xij. pn.
pncipale. Si volūtas τc. ergo volūtas pōt li
bere nō diligere deū clare visum. ꝯñs fal
sum τ ꝯ mgrm li. iiij. q̄ vult q̄ ipijs nō ma
nifestabit filius dei in forma dei in finali
iudicio: qz sic non pōt videri nisi ad gau
diū: ergo deus nō pōt clare videri a volun
tate: qn̄ ipsa circa eū habeat actū gaudij:

ergo non nisi diligat. vñ dicit mgr̃. Deitas
christi sine gaudio videri nõ põt. ꝯña ꝓba
tur: q2 sic def oppositũ ꝯñtis. s. ꝙ volũtas
necessario velit vel diligat deũ clarevisum
sequif ꝙ volũtas nõ est volũtas. Ista ꝯña
ꝓbaf ꝑ btm̃ Aug. iij. de li. ar. ca. iij. vbi ar⸗
guit ꝙ diuina p̄sciẽtia nõ īponit necessita
tẽ volũtati: ⁊ arguit sic. Si necesse ẽ vt vo
lũtas velit: vñ volet cũ volũtas nõ erit: et
īfra. Volũtas nr̃a nec volũtas eẽt: nisi eẽt
in nr̃a ptãte. Porro q2 est in nr̃a ptãte: iõ
libera est. ĝ fm Aug. volũtas nõ eẽt volũ⸗
tas: nisi eẽt in nr̃a ptãte: nec eẽt libera. Et
cõstat ꝙ loquif de volũtate q̃ ẽ volitio vel
vsus: ⁊ nõ instr̃m. ergo illa volitio que est
necessario in volẽte: nõ est libera: nec ẽ vo⸗
litio dicẽda fm eũ. Itez. si sic: volũtas põt
nolle beatitudinẽ. ꝯñs falsum ⁊ ꝯ Au. xiij.
de tri. ꝙ ꝓ ꝯussimo certissimoq3 possumus
dicere brevivere oẽs hoĩesvelle. ca. viij. ix.
Xiij. pñ ⁊. x. ꝑ totũ. Itẽ decimotertio arguit ad
apa. ꝓpositũ sub hac forma. Si volũtas ⁊c. vo
lũtas creata posset libere velle vitare pec⸗
catũ. ꝯñs falsũ: q2 si volũtas Ade potuiss3
vitasse pctm̃: aut ergo qñ peccauit: aut an
teꝙ peccauerit: aut postꝙ peccauerit. Nõ
aũt potuit vitare qñ peccauit: q2 tunc non
fuit ille act9 futur9: nec ꝑ ꝯñs in sua ptãte
Nec postꝙ peccauerit: q2 nõ potuit facere
p̄teritũ nõ fuisse p̄teritũ postq3 fuit p̄teri⸗
tũ. ergo relinquit ꝙ Adã nõ potuit vitare
pctm̃: nisi precise in tpe anteꝙ peccauerit.
Tũc sit illud tp̃s a. ⁊ arguo sic. Tãtũ i a po
tuit vitare pctm̃: ⁊ nunꝙ ante a: nec post
a. ergo tm̃ in a tenebaf vitare pctm̃. ĝ post
a nõ tenebaf vitare pctm̃. ergo post a non
Scdo. peccauit. Itẽ arguo sub hac forma. si hõ
põt vitare pctm̃: aut pctm̃ presens: aut fu⸗
turum: aut p̄teritũ. p̄teritũ ⁊ pñs nõ põt:
vt pz ꝑ p̄dicta. Relinquif ergo ꝙ hõ an⸗
teq3 peccaret siue peccet: põt vitare pctm̃
futurũ. ꝯñs falsum. q2 si põt vitare pctm̃
futurũ: sit illud a. ⁊ arguo sic. a est futurũ:
ergo ab eterno fuit futurũ. s3 nõ est ĩ ptãte
volũtatis create vitare vel impedire ne il⸗
lud sit qđ fuit ab eterno futuz: q2 sic esset
in ptãte sua decipe deũ vl aĩam christi. Nã
aĩa christi heri assensit isti ꝓpõni: a ab eter
no fuit futurũ: ergo volũtas creata nõ põt
Tertio vitare pctm̃ futurũ. Itẽ si voluntas põt
vitare pctm̃ futurũ: ponaf in esse: ⁊ sit gr̃a
exẽpli a. hoc est verũ: in instãti pñti volun
tas vitauit a. ⁊ arguo sic. hec volũtas vita
uit a: ergo nõ cõmisit peccatũ a: ergo a nõ
fuit futurũ. igif a nõ vitauit pctm̃ futurũ.
Itẽ si volũtas tenef vitare peccatũ: q̃ro Quar⸗
vtrũ pctm̃ cõmittendũ a se: an pctm̃ nõ cõ to.
mittendũ a se aut ab alio: scõm nõ põt da
ri: q2 illud nõ põt vitare: ex q̃ illud nunꝙ
cõmittet. Si teneaf vitare pctm̃ cõmitten Quito
dum a se: tenef ad impossibile. nã hec ẽ ne⸗
cessaria: omne cõmittẽdũ a se est cõmitten
dum a se: ergo videf ꝙ volũtas ⁊c. Pre⸗ Sexto
terea ad idẽ ꝓbaf ꝙ posito possibili in eẽ:
voluntas necessitabif ad peccandũ. ꝓbo:
pono ꝙ deus reuelet sorti existẽti in chari
tate istã ꝓpõnẽ certificãdo eũ de ea: tãtũ
ille de numero istoz / sorte ⁊ platone demõ
stratis / saluabif: qui cras peccabit morta⸗
liter. hoc est satis possibile. nã põt ꝯtinge⸗
re ꝙ omnes hoĩes electi cras sint peccatu⸗
ri mortaliter: ⁊ post futuri penitentes. illo
casu posito: sortes non põt vitare pctm̃: q2
q̃ro vtrũ vult cras peccare mortalr̃ an nõ?
si sic: ergo iã peccat mortalr̃: q2 q̃ nũc vult
peccare mortalr̃: aut qñ põt: peccat morta
liter. Si nõ: ꝯ. ergo vult damnari: q2 scitꝙ
tm̃ ille saluabif q̃ cras peccabit mortalr̃.
⁊ ipse nõ vult cras peccare mortalr̃. ĝ non
vult saluari. ⁊ si nõ vult saluari: nõ diligit
se ad vitã eternã. ⁊ si sic: nõ est in charitate
ĝ peccat mortalr̃. Preterea. reuelet deus Septi⸗
sorti ꝙ nũꝙ saluabif nisi ꝑ cõmissionẽ ho mo.
micidij platonis faciendã per eũ: tunc q̃ro
vtrũ debeat cõmissionẽ desiderare an nõ?
Si nõ: ꝯ. d3 velle saluari. Si sic: ergo deb3
velle homicidiũ platonis. Sed ꝯ illud est
btũs Aug. Pctm̃ est adeo voluntariũ ꝙ si
⁊c. Preterea. suppono ꝙ quicũq3 assentit Octa⸗
peccato mortali suo vel alterius: peccat uo.
mortalr̃. quo supposito: ꝓbaf ꝙ aliq̃s ne⸗
cessitef ad peccandũ. nam possibile est esse
hoĩem ꝑplexũ inter duo pctã mala eligen⸗
da: s3 in tali casu tenef hõ eligere min9 ma
lũ: ĝ ĩ aliquo casu hõ tenef peccare. Assum
ptũ ꝓbaf ex casu p̄cedẽti. vbi sortes d3 eli
gere minus malũ: ⁊ ꝑ ꝯñs min9 peccatum.
Probo assumptũ ꝑ canonẽ distin. iij. Duo
mala ⁊c. vbi suadet eligere min9 malum ⁊
min9 pctm̃: ⁊ ꝑ ꝯñs ẽ aliqñ eligẽdũ. Itẽ Nono.
ꝓbaf idẽ assumptũ multiplr̃. Reuelet ti⸗
bi aliq̃s ꝙ aliq̃s ĩterficiet te: nisi assenser3
sibi in pctõ mortali: q̃ro qđ faciendum est?
Q2 si assent3: peccas mortalr̃. Si nõ assen⸗
tis: ĝ mag3 vis ꝙ te ĩterficiat. ĝ ꝯsent3 in
pctm̃ suũ: ⁊ ꝑ ꝯñs peccas. Preterea. sciat Decĩo.

aliquis dñs q̄ si ipse exiret certa hora de
sua domo: aliq̄s famulus quē hȝ cōmitteret
fornicationē: ⁊ si remāserit: fornicationē ⁊
homicidiū: ita q̄ nullo mō sit in ptāte sua
eū ipedire: tunc talis necessitat̄ ad peccm̄.
Undecimo. Preterea. sciat iudex aliq̄d matrimoniū
fuisse ꝯtū inter duas ꝑsonas occulte: tñ
ꝓbetur legitime corā eo oppositū in foro
publico: iste iudex vl̄ assentiet in diuortiū
iudicādo ꝭm allegata: vel faciet iustitiam
⁊ forte scandalū alijs: ⁊ forte diffamatio-
nē sue ꝑsone si nō ministrat copiā iustitie
sue ꝭm allegata corā eo. Uñ siue sic siue
sic: iste iudex assentiet in pctō vt videt̄ ⁊c.
Duodecimo. Preterea. sit aliq̄s existēs cū vsurario: ⁊
sit in extrema necessitate: nec possit habe-
re aliquo mō quicq̄ nisi tñ ab eo sub vsu-
ra: tunc vel capiet: vel nō. si sic: assentit in
vsurā alteri⁹: q2 scit q̄ nullo mō faciet sine
vsura. si nō: est causa mortis sue: ergo ho-
Decimotertio. micida. Preterea. sit inter sortē ⁊ plato-
nē existētes in extrema necessitate vn⁹ pa-
nis in equali distātia. ⁊ sint sortes ⁊ plato
precise equalis virtutis ad mouēdū se ad
apprehendēdū panē illū: ⁊ sit panis ille ꝑ-
cise tāte quātitatis q̄ possit releuare ne-
cessitatē sortis: ⁊ nō platonis: ⁊ ecōuerso:
q̄ sit a. ita q̄ nō sufficiat ꝓ vtroq̄ȝ. tūc cū
tot⁹ casus iste sit possibilis: q̄ro vtrū ābo
sor. ⁊ pla. debēt niti ad apprehēdēdū panē
illū an neuter an tñ alter⁹. si vterq̄ȝ simul:
ergo simul attingēt a. Maior est manife-
sta. ꝯña pȝ ꝑ casum: q2 si eq̄lis ꝟtutis ⁊ est
equalis distātia ⁊c. ⁊ suppono q̄ nihil im-
pediat. ipsis ꝰ sic approximatis ad a. ꝰ q̄-
libet rapiet ptē ipsi⁹ a: cū sint eq̄lis ꝟtutis.
cū ꝰ vterq̄ȝ sciat q̄ medietas non sufficit
ad saluādū vitā suā: vel ꝰ vn⁹ tenet̄ cede-
re alteri vel nō. si nō: ergo vterq̄ȝ peccabit
vt ptȝ. Si vnus cedat alteri: ꝰ ille q̄ cedit:
diligit aliū cui cedit plus q̄̄ se. ꝰ peccat: q2
Decimumquartum principali. nō est in charitate. ꝰ in tali casu ⁊c. neces-
sitatur ad peccādum. Decimoquarto ad
principale. si volūtas ⁊c. tunc peccator pos-
set libere penitere: vel saltē posset als vir-
tuose penitere. ꝯñs falsum. ꝯña ptȝ. Nam
penitētia est virtus. ꝰ hȝ aliquē actū quē
volūtas pōt libere causare. Falsitatē ꝯñ-
tis ꝓbo: q2 si sic: seq̄retur q̄ in eadē aīa si-
mul ⁊ semel formarent̄ act⁹ ꝯrij. Nā arguo
sic. sit sortes q̄ peniteat ꝟtuose: tūc sequit̄
sortes penitet: ꝰ dolet ⁊ tristat̄. ⁊ ex alia p-
te sequit̄. agit ꝟtuose: ꝰ delectat̄ ⁊ gaudet
ꝑ pħm. iij. Ethicoꝝ. c. iij. Habituat⁹ in ꝟ-
tute delectabiliter opat̄. signū aūt hñtis
ꝟtutē est supueniens delectatio. ergo si sor-
tes ꝟtuose penitet: sil̄ gaudet ⁊ dolet: dele-
ctatur ⁊ tristat̄ pnia. Dici pōt q̄ h̄ nō est Rñsio.
incōueniēs respectu diuersoꝝ obiectoꝝ: q2
gaudet de cōtritiōe: ⁊ dolet de pctō cōmis- Replica.
so. Sȝ ꝯ istō est pħs. x. Ethi. vbi dicit q̄ de-
lectatio excludit tristitiā ꝯriā: ⁊ nō solū il- Scdo. ꝓbat.
lā: imo oēm cōtingentē. Preterea. si simil̄
dȝ gaudere a dolore vere penitēs: iuxta il-
lud beati Aug. de vera. ⁊ falsa pnia. ⁊ po-
nit̄. iiij. sniaꝝ di. xiiij. c. xiij. Hic semꝑ dole-
at: ⁊ de dolore gaudeat. ꝰ de modico dolo-
re minus dȝ gaudere: ⁊ de maiori magis.
ꝰ quāto magis dolet: tāto magis dȝ gau-
dere. ꝯñs falsum. q2 hoc nō potest facere. Tertio
Preterea. delectatio ꝑficit opationē ꝟtu-
tis. x. Ethi. ꝰ si dolor etiā sit opatio virtu-
tū: dȝ ꝑfici ꝑ delectationē. ꝰ delectatio pos-
set ꝑficere dolorē. ꝯñs falsū. nā corrūpit
dolorē. Preterea. act⁹ pnie est volūtari⁹ Quarto.
⁊ tūc nō est penalis ꝑ Anſ. de cōceptu ꝟ-
ginis. c. x. Nihil penale est alicui: nisi qd̄ ē
ꝯ ei⁹ volūtatē. vl̄ nō ē volūtari⁹: ⁊ tūc nō
est ꝟtuosus: vel est sil̄ volūtari⁹ ⁊ nō volū-
tari⁹: ⁊ hoc est ipossibile. In oppositū q̄ō- A
nis est tot⁹ ꝓcessus Arist. iij. ethi. Itē. ix. me- Arguitur in oppositum.
ta. de differētia inter potētias rōnales et
irrōnales: q2 rōnales pñt in opposita: sed
irrōnales determinant̄ ad vnū. Itē Aug.
⁊ Anſ. ⁊ Ber. q̄ libros de libero arbitrio
scripserūt. Ad q̄ōnē dico q̄ sic: sicut habȝ Rñsio ad questionē.
q̄libet dicere. Ad cui⁹ euidentiā ⁊ maiorē
declarationē circa hāc materiā sic volo ꝓ-
cedere. Primo recitabo sniam Anselmi de B
libertate volūtatis: ad inquirēdū q̄d sit li- Decisio q̄ōnis.
bertas volūtatis. Scdo an rectitudo vo-
lūtatis sit alia res a voluntate. Tertio an
volūtas creata possit ad aliquē actū neces-
sitari. Quarto an volūtas sit actiua an pas-
siua. Quīto an volitio sit cognitio. Sexto
an passiones volūtatis ⁊ intellectus sint
res alie ab operationib⁹. Septimo an vo-
litio fiat subito an successiue. Octauo mo-
uebo quedā dubia ⁊ soluā: Nono ⁊ vltio
dicetur ad rationes principales. C

Circa primum sciēdum Primus articulus. Quid sit libertas volūtatis
est q̄ intētio venerabil̄ Anselmi circa hāc
materiā colligi pōt cōplete ex libro suo de
libero arbitrio: ⁊ de cōcordia: ⁊ de casu dia-
boli: maxime ad propositū meū. Et de cō-

cordia ca.xvij. vbi distiguit de equocatio
ne hui⁹ nois volũtas: qđ accipit p instru
mẽto volendi affectiue vel appetitiue: vel
instrumẽtaliter p vsu ipsi⁹ instrumenti. q̃
vsus instrumẽti nõ est sine actuali cogni-
tione illi⁹ obiecti respectu cui⁹ diceret: sic-
ut freq̃ñter replicat in eodẽ capitulo. Et
de eodẽ vsu dicit de libero arbitrio. ca. vij.
Uolũtas (inq̃t) quã voco instrumẽtũ vo-
lendi: vna et eadẽ est semp: q̃cq̃d velim⁹: il-
la vero q̃ opus eius est causa multiplex est
q̃ multa et q̃ sepe volum⁹. Uolũtas vero
q̃ est affectio: est duplex. Una ad volendũ
cõmoditatẽ: alia ad volẽdũ rectitudinem
sicut visus ẽm eũ habet plures appetitio
nes ad videndũ. Et he affectiones sunt si-
ne actuali cognitione obiecti. Uñ in hoie
dormiẽte visio est affectio iustitie etiã si ni
hil somniet. et hec affectio est rectitudo. De
aũt due affectiones cõsociant ipsi volũta
ti a deo: sed affectio iusti est separabilis a
volũtate: affectio cõmodi nõ. Similiter af
fectio iusti est maior et minor in diuersis:
Diffini sed affectio cõmodi nõ. Istis positis An-
tio An selm⁹ diffinit libertatẽ de libero arbitrio
selmi. c. iij. dicẽs. Iã ĝ clarũ est de libero arbitrio
q̃ nõ ẽ aliđ q̃ arbitriũ liberũ potẽs serua
re rectitudinem. Et paulo post. Oĩs liber-
tas est potestas voluntatis seruãdi recti-
tudinẽ. De qua volũtate pbat q̃ de⁹ non
põt ab ea auferre rectitudinẽ. de libe. arbi
Cõtra trio. c. vj. al's. viij. Cõtra istã diffinitionẽ
diffini est illud. iij. de libe. arb. c. iij. vbi Augu. in-
tionẽ q̃rit q̃d est esse in potẽtia volũtatis: et di-
Ansel. cit sic. Optime et volũtas clamat neminẽ
Primo posse sentire aliq̃d esse in potẽtia nr̃a: nisi
qđ cũ volum⁹ facim⁹. Et retractationum
lib. ij. c. j. Non dicim⁹ esse in ptãte nr̃a nisi
qđ cũ volum⁹ fit. Ubi pri⁹ et marie ẽ ipm
velle sine quocũq̧ interuallo tpis presto ẽ
ipsa volũtas cũ volum⁹: vide ibidẽ. Ergo
ẽm Aug. isti termini cõuertunt habere ali
q̃d in ptãte nr̃a: et posse facere illud cũ vo-
Scdo. lumus. sed rectitudinẽ non possumus fa-
cere cũ volum⁹. ergo. Preterea iste affe-
ctiones vident poni supflue alie res a vo-
lũtate. nam posita sola voluntate saluan-
tur oĩa que saluantur per eas. nec experiẽ-
tia nec rõ nec auctoritas scripture tales
res distinctas a volũtate ponit. ergo fru-
Confir stra ponunt. Cõfirmat per exẽplũ suum
matur de instrumento videndi. dicit em̃ q̃ aliam
habitudinem habet ad videndum lucem: et

aliã ad videndã colores: et aliã ad vidẽdã
figuras: sed manifestũ est q̃ nulla res req̃
ritur alia ab instrumento videndi: scʒ po-
tentia visiua et organo bñ disposito: ĝ nec
in voluntate. Preterea si rectitudo volun-
tatis sit affectio iusti: et illa est alia res ab
ipsa volũtate: ergo naturaliter separabi-
lis ab ipsa voluntate. ergo deus põt eam
separare vel auferre ab ipsa voluntate qđ
est cõtra Anẞ. de libero arbi. c. viij. ɔseq̃ñ
tia ptʒ: q: oẽm rẽ põt de⁹ auferre ab alia
que nõ est pars etc. sed in de ɔcordia. c. vj.
Aliud est volũtas: aliud rectitudo q̃ recta
est. Si dicat q̃ nõ põt ipa inuita. Cõtra Euasio
si voluntas velit habere ipsam rectitudi- Replica.
nem: tũc sunt hec tria: scʒ volũtas, instru-
mẽtũ, et opus ei⁹ affectio. certũ est q̃ affe-
ctio que est opus eius: non impedit deum
quin possit adnihilare affectionẽ. Preter Tertio
ea affectio ita per eum intenditur in iusto
Accipio ergo aliquẽ in q̃ est affectio mul-
tum intensa: et peccet iste mortalr. nõ põt
dici q̃ vnicus actus peccati corrũpat to-
tum istũ habitũ: q: nullus vnus act⁹ põt
corrũpere habitũ: sicut quidam dicunt: et
satis verisimile est q̃ habit⁹ intẽsus non
põt statim corrũpi: al's sicut habemus in
nr̃a ptãte opationes facere: ita haberem⁹
priuationes et habitus. ɔñs est falsum. et
ɔtra Arist. iij. Ethi. Et sic dicat q̃ si aliq̃s
peccet mortalr actu: q̃ totus habit⁹ acq̃si Rñsio.
tus p mille opationes diminuitur: q: al's
oportet concedere q̃ rectitudo põt esse in
peccatore dãnato si statim moriat. Pre- Quarto.
terea illa opatio que minus imputat libe
ro arbitrio: non debet poni in diffinitione
liberi arbitrij quasi existẽs in ptãte liberi
arbitrij: sed seruare rectitudinẽ minus im
putat libero arbitrio q̃ gratie. ergo male
ponit in diffinitione liberi arbitrij. mino-
rem pbo per eundẽ Anẞ. de libero arbi.
c. xix. Uel de ɔceptu virgi. vbi dicit sic. Nẽ
pe q̃uis illa seruet p liberũ arbitriũ: non
est tñ tm̃ iputandũ libero arbitrio q̃ grẽ
cũ rectitudo seruat. Confirmat ista ratio.
q: illud qđ liberũ arbi. nõ põt nisi p aliud
a se: nõ dʒ dici habere in sua potestate. nec
per talẽ opationẽ dʒ diffiniri: sed liberum
arbi. ẽm eundẽ vbi prius nõ seruat recti-
tudinẽ nisi p aliud. Uñ dicit. Rectitudinẽ
liberũ arb. nõ nisi p grãm pueniẽtẽ et sub-
sequẽtẽ hʒ et seruat. ĝ pdicta diffinitio nõ
est cõueniẽs. Preterea argumẽtũ q̃ nititur Quinto

ꝓbare ꝙ deus nō pōt auferre rectitudinē
nō videt ꝯcludere. arguit enī sic de libero
arbitrio. c. viij. deus separat rectitudinem
ab alicuius volūtate: vel hoc facit nolēs aut
volēs. nolēs nō: ꝯstat. Si igit̄ hoc facit vo
lēs: ergo vult auferre ab ea rectitudinē. ⁊
vltra: ergo nō vult eā seruare rectitudinē
⁊ vltra: ergo nō vult eā velle q̄d q̄d vult eā vel
le: quo nihil est impossibilius vīn cū. Istud
argumētū nō videt ꝯcludere icōueniens.
Nā ꝯclusio est vna negatiua; q̄ nihil ponit
Uñ lapis nō vult qd̄ deus vult eū velle: q̄
sua opposita ē falsa. Accipio ergo aliquē
dormiētē: vel aliquē circa quē deus nihil
velit nisi ꝙ sit hō. Et arguo sic. hec est fal-
sa: deus vult istū velle qd̄ vult eū velle: ergo
sua opposita est vera. i. deus non vult istū
velle qd̄ deus vult eū velle: ergo incōueniēs
ad qd̄ deducit/nō est aliqd̄ ipossibile. Pre
terea. ista ꝯña est bona: deus nihil vult sor-
tē velle: ergo non vult eū velle qd̄ vult eū
velle. In scđo articulo vbi q̄rit̄ vtrū liber-
tas sit alia res a volūtate. Anteq̄ ostēda-
tur: p̄mittēde sunt distinctiōes q̄dā q̄ pro
isto ⁊ alijs articulis valere poterūt: ꝓpter
diuersos modos loquēdi q̄ in doctorū dic-
tis inueniūtur. Prima ergo distinctio
est libertatis: quā mgr̄ sniaꝝ. li. ij. dist. xxv
c. x. ponit dicens ꝙ libertas est triplex. A
necessitate: a miseria: ⁊ a peccato. Liberta-
tē a necessitate vocat ipse libertatē a coa-
ctione: iō dic̄ volūtatē humanā esse liberā
hac libertate tam āte p̄cm̄ q̄ post. q̄ nec
tūc nec nūc cogi pōt. Libertatē a pctō ibi
vocat imunitatē a pctō: q̄ hō pōt esse in
gratia ⁊ mereri. Libertatē a miseria vocat
priuationē vel statū in quo homo potest
carere omni nociuo ⁊ oī penali. Secūda
distinctio. Libertas a necessitate ē duplex
ſm qd̄ necessitas dr̄ dupliciter. Est enī ne-
cessitas idē qd̄ coactio vel violētia. Et est
necessitas idē quod ineuitabilitas: siue sit
violentū illi respectu cuius est ineuitabili-
tas: siue non. Tertia distinctio ꝙ hec li-
bertas a coactione est duplex. Nā q̄dā di-
citur libertas indifferētie: ⁊ q̄dā dicit̄ li-
bertas ꝯdictionis. Nec ista v̄ba sunt syno
nima: scʒ libertas indifferētie ⁊ ꝯdictiōis
Nā oīs libertas indifferētie est libertas
ꝯdictionis: ⁊ nō ecōuerso. Est enī libertas
indifferētie: q̄n volūtas ad neutrā partē
ꝯdictiōis inclinat̄ magis vel determinat̄
sed libertas cōtradictionis esse pōt: lʒ ma-
gis ad vnā partē determinat̄ voluntas q̄
ad aliā. sicut aliquis habituatus ad orandū
certo tpe/est in potētia ꝯdictionis ad orā-
dū ⁊ ad nō orandū: sed nō in ptāte indiffe-
rētie: imo inenit se magis promptū seu in-
clinatū ad orandū q̄ ad non orādū. Et sic
ꝓprie loquēdo nullus virtuosus nec vitio-
sus est liber libertate indifferentie ad ope-
randū virtuose vel vitiose ꝓpter determi-
natiōnē habitus virtuosi vel vitiosi ſm na-
turā. Si qs tñ vti voluerit istis terminis
tanq̄ synonimis: hoc est idē: sed iproprie.
Quarta distinctio est ista. ꝙ hō aliqd̄ li-
bere facere dr̄ dupliciter. Uno modo vere.
Alio mō interpretatiue. Uere libere dr̄ ali-
qd̄ fieri: q̄n aliqd̄ positiuū precedit ip̄m qd̄
fuit in hoīs potestate. Et hoc duplr̄. Uno
modo per deliberationē ⁊ collectionē vel
cōpositionem rōnis: quādo vel soli vel cū
alijs cōsiliamur. Alio modo per habitum
prius acquisitū: ꝓpter quē nō requiritur
deliberatio nostra. Et ideo dicit Aristo. ꝙ
in repentinis maxime operamur per habi-
tum. iij. Ethi. Unde etiā sine actuali cogni-
tione multa facimus que nobis imputan-
tur: vel sunt ex habitu vel cōsuetudine ma-
gna. Et certe si sint virtuosa: laudamur. et
si mala: vituperamur. Unde ⁊ talia dicun-
tur voluntaria: ⁊ libere a nobis fieri: quia
principiū ⁊ generatio istorū habituum no-
bis debet imputari. Interpretatiue dicit̄
homo libere facere aliqd̄: quādo delibera-
re potest: ⁊ habet deliberationē in sua po-
testate: ⁊ nō deliberat: sed ad determinatā
partem assentit naturaliter: vel ex impetu
cōsuetudinis. Dico aūt naturaliter quan-
do voluntas ex omissione deliberationis
causat actum suū modo nature: non modo
rationis. Istis distinctionibus positis:
dico ꝙ libertas quantū ad rectitudinem
quam principaliter importat: ⁊ ꝓ qua sup-
ponit: quocūq̄ modo accipiat̄: est volūtas
in diuersis tamē acceptionibus diuersa ha-
bet cōnotata. Nam libertas a peccato sup-
ponit ꝓ voluntate: ⁊ connotat eam esse in
gratia. Libertas a miseria cōnotat eā esse
sine pena. Libertas a necessitate connotat
eam nō posse cogi ad actū suum. Libertas
indifferentie cōnotat eam nō magis incli-
nari ad vnum oppositorū q̄ ad aliud. Li-
bertas contradictionis cōnotat eam velle
posse vtrunq̄ oppositorum. Et sic omnes
isti termini supponūt ꝓ vna re que est vo-

Marginal notes: Articulus secūdus. — Distinctio prima. Libertas triplex. — Scđa. — Tertia — Quarta. — Rñsio ad art.

luntas: nō tñ sunt noīa synonima propter diuersa cōnotata. Q̄ aūt volūtas non sit libera p̄ rem additā sibi: sicut dicimꝰ aqua est calida: vel aer est lucidus per res additas: pbo. q2 si sit alia res: deus posset eā separare a volūtate. ꝯñs falsum: q2 tūc foret volūtas nō rōnalis: ꝛ nō potētia rōnalis. sed hoc est falsum: q2 volūtas est rōnalis p̄ ad essentiā.

Proba tur q̄ volun tas nō sit libe ra p̄ ali quā rē sibi ad ditam.

Sic ergo quātū ad q̄d rei istius termini libertas volūtatis: dico q̄ est ipsa volūtas. quantū v'o ad q̄d noīs huiꝰ termini libertas: s'm q̄ modo vtimur ea: ꝛ s'm q̄ phs vtebat: Libertas est ptās quedā: qua volūtas ꝯcurrētibus oībus causis requisitis ad suū effectū h3 q̄ possit cum eis coagere ꝛ ponere actū suū in effectum: vel nō ponere: sicut ei placuerit. Et hec vocat libertas contradictionis: de qua intelligo titulum q̄ōnis.

Quid sit liber tas vo lūtatis

Scd'o hic videndū est an rectitudo volūtatis sit alia res a volūtate. Et hic dico primo q̄ diffinitio exprimens q̄d noīs/ nō est volūtatē velle q̄ deꝰ vult eā velle. ꝛ hoc loquendo ꝓprie de velle. q2 sine quocūq3 velle volūtas pōt hr̄e rectitudinē. s3 diffinitio exp̄mens q̄d noīs huius termini rectitudo/ pōt sic dari. Rectitudo volūtatis est status volūtatis cōformis legi diuine in volēdo: sicut deꝰ vult eā velle vel nō velle. Et sic ꝯsequenter debet dici q̄ rectitudo volūtatis aliq̄n est alia res a voluntate: puta q̄n volūtas recte vult q̄ deꝰ vult: q2 tunc volitio conformis legi diuine est sua rectitudo. Aliq̄n rectitudo volūtatis nō est alia res a voluntate: sicut q̄n voluntas nihil vult cōformando se legi diuine nihil volēdo: q2 tūc rectitudo est ipa voluntas recta. Un̄ possibile est q̄ voluntas sit ita recta nō volēdo/ sicut volēdo vel nolendo: ꝛ ita recta nihil volendo. Et sic pōt dici ad istū articulum/ q̄ aliqua rectitudo est volūtas: ꝛ aliqua nō: s3 res est distincta a volūtate: q2 pono q̄ volitio sit res distincta a volūtate.

Scd'o viden dū an rectitu do vo lūtatis sit alia res a volun tate.

Tertiꝰ articulꝰ est videre an voluntas creata possit ad actum suum necessitari: non necessitate coactionis: sed necessitate naturalis ꝓductionis: an videl3 volūtas creata possit esse simplr̄ disposita ꝛ sic circūstātionata: q̄ eliciat actū suum mō nature ꝛ non libere: nec habeat in sua ptāte coagere illa que req̄runt ad actū suū ꝛ nō coagere.

Tertiꝰ arti.

Una opinio est q̄ non: et vult q̄ voluntas creata si vult se exponere ad experiendū suā libertatē: pōt omne obiectum libere diligere ꝛ libere odire. Unde pōt libere velle miseriā: ꝛ odire beatitudinē: ꝛ constituere sibi pro fine quicq̄d est in vita ista.

Opin.

Ista opinio non est directe ad ꝓpositū. Nā ꝓpositum est inuestigare an volūtas possit sic esse disposita vt dr̄ p̄us. Ad h̄ est opinio dicēs q̄ sic: ꝛ h̄ in tribꝰ casibus: vel pluribus forte. Primo videl3 q̄n est ita q̄ est intensa apprehensio excessiui tristabilis: nec est in ptāte volūtatis illam apprehensionē impedire. In tali casu pōt dici q̄ volūtas necessitat ad fugam illius. Scd'o q̄n ita est q̄ ē intēsa apprehēsio excessiui delectabilis: nec est in ptāte volūtatis illam apprehēsionē impedire. possibile enī foret q̄ apprehēsio eēt tā delectabilis: q̄ volūtas aliquē actū volēdi vel delectādi hr̄et in illo. Tertio pōt etiā dici q̄n volūtas vult aliq̄d: ꝛ scit aliquid aliud esse ꝯñs ad illud: ꝛ vult illud esse ꝯñs: eoipso vult ipm ꝯñs forte velle distincto: ꝛ forte eodē velle. Dico aūt signanter q̄ voluntas sciat ipm esse ꝯñs: ꝛ velit ipm esse ꝯñs. Nam nō sequit: volo trāsire mare: g̃ volo nauigare. Nā forte nescio q̄ nauigare sit necessario ꝯñs ad h̄. nec iterū dato q̄ esset necessario ꝯñs ad hoc: adhuc nō valet. Nā sicut nō sequitur. volo viuere in corpore mortali: ergo volo mori: q2 possibile est q̄ nolim hoc esse consequens: q2 licet sit necessario consequens: est tñ imaginabile q̄ non sit consequens: q2 volūtas est impossibiliū. ꝛc. Et hic cor. Et ideo possum velle volare vltra mare: ꝛ possum velle in tali corpore semp̄ viuere: q2 hec sunt imaginabilia: licet nō possibilia. Quarto pōt dici q̄ aliq̄s habitꝰ pōt esse ita intensus in volūtate: q̄ stante gradu intēsionis sue ꝛ habitu cū aliis circumstantiis requisitis ad actū in quē habitus talis inclinat: volūtas necessario produceret actū consimilē illi habitui. Unde de facto q̄ voluntas humana cōiter producat actus suos modo nature ꝛ nō libere: sed libere interpretatiue: patet per experientiā in vita humana. Nā paucos de actibꝰ nostris deliberamus per collectionē vel syllogismū practicū: sed regulamus per ꝯsuetudinē in illis ad quos maxime consueuimus. sicut hō raro deliberat q̄n vult ponere capitiū vel alia indumenta: sed sicut consueuimus ꝛ habituati sumus: sic quasi naturaliter operamur: ꝛ ita de valde multis experimur. Sicut aliqui habituati in distra

Cōtra opin.

ctionibus: ita bñ operãtur sicut si optime
scirent vel aduerterent quid facerent. Hoc
facit tamen habitus acquisitus: ꝙ hõ non
ita indiget deliberatione. Unde Arist. j. po
steriorum ca. viij. dicit ꝙ ars non deliberat.
Ubi cõmentator ponit exemplũ de arte su
Proba endi ꝛ texendi. Ad cõclusionẽ istius articu
tur cõ li: que dicit ꝙ voluntas creata põt necessi
clusio tari ad volendũ ꝛ nolendũ: possunt addu
huius ci rationes multipliciter. Et primo arguit
articli ex eodem pcessu Arist. vj. ethicorum. c. iij. vbi
Primo docet qualis est pcessus scientie practice:
dicẽs ꝙ in naturali pcessu sciẽtie practice
ẽ duplex opinio vel notitia necessaria. Una
vniuersalis: alia singularis de actu cadẽte
sub sensu. Uerbi gra: si in aĩa fit hec opi
nio: omne dulce est gustãdum. ꝛ simul hec
singularis: hoc est dulce. sequit cõclusio ꝙ
hoc est gustandũ. Unde dicit Arist. In syl
logismo speculatiuo anima discit cõclusio
nẽ solũ: sed in practico statim operatur cã
si potest. Unde dicit. In factiuis autẽ ope
rari confestim ꝛc. Ex istis arguitur sic. Tan
ta est necessitas syllogismi practici ad suã
conclusionem: sicut syllogismi speculatiui
ad suam: sed stante assensu principiorum scʒ
premissarum: ꝛ applicatis premissis adin
uicem: nõ relinquitur aliquis dissensus in
anima: nec potest anima nõ assentire con
clusioni: sed simul inducẽs cognoscit. j. po
steriorum. ergo eodẽ modo in syllogismo pra
ctico si sit assensus premissarum: erit assensus
conclusionis. Unde dicit phs vbi pri⁹. Ne
cessarium est potentẽ nõ prohibitũ opera
Scdo. ri confestim. Preterea quanto bonũ ostẽ
sum alicui magis apparet: tãto difficilius
voluntas respuit illud. ergo cum potentia
qua hõ respuit hoc / sit finita: ꝛ bonũ põt
apparere melius ꝛ melius in infinitũ: seq
tur ꝙ continget excedere oẽm potentiã re
spiritiuam voluntatis: ꝛ sic necessitabit vo
Tertio luntas. Preterea agit de illecebra ex quo
difficultat voluntatẽ. vel ergo est dare dif
ficultatẽ maximã super quã volũtas põt:
vel minimã super quã voluntas non põt.
ꝛ siue sic siue sic: est dare aliquã potentiam
voluntatis excedentẽ: ꝛ per ꝯñs voluntas
F poterit necessitari. Ad istud argumentũ
Rñsio. ꝛ ad formas ꝯsimiles multiplr respondet
Un[illegible] modo ꝙ in operatione ppũe volun
tatis nulla est difficultas. s. in ipso velle: sʒ
est rebellio vel inobediẽtia virtutis appeti
tiue quo ad eius operationes ad volunta

tem: ita ꝙ nõ potest faciliter passiões eius
domare vel corrũpere: vel amputare eas:
tñ velle eas nõ esse eque faciliter põt sem
per: concedit tñ ꝙ volũtas nõ põt statim
cũ voluerit / illas passiones vel ꝯcupiscẽti
as refrenare vel reprimere: sʒ stant p aliqđ
tẽpus in appetitu sensitiuo: inuita volun
tate ꝛ renitẽte ꝛ penitẽte de eis. quelibet
enĩ ꝯcupiscentia recipit certũ: ꝛ etiã reqrit
alterationẽ ꝛ motum spirituũ ad sui mo
tionẽ etiã localẽ. ꝛ ideo requirit tẽpus. nã
ira: tristitia: gaudiũ: ꝛ hmõi requirũt mo
tum localẽ spirituũ. ꝛ ideo nõ possunt sta
tim ad nutũ volũtatis deleri vel generari.
Isti opinioni ꝯcordat Auicẽ. primo cañ.
ꝛ Galenus tertia parte regiminis: ꝛ alij
medici dicentes ꝙ gaudiũ ꝛ dolor ꝛ alia
accidentia anime non sunt nisi cũ motu lo
cali spirituũ. in delicijs autẽ est motus lo
calis spirituũ ꝛ sanguinis ab interioribus
ad exteriora: ꝛ tũc fit ĩfrigidatio interiorum
ꝛ calefactio exteriorũ. ꝛ ideo sine tali mo
tu spirituũ / imaginatio potest esse: sʒ con
cupiscentia non erit. ꝛ qr eadẽ est ratio de
ira ꝛ concupiscentia: de qua dicit Aristot.
in de memoria: ꝙ nõ statim põt reprimi a
voluntate. Sed contra istã responsionẽ ar Repli
guitur: qr tunc nõ foret maior difficultas ca pma
volũtati nec magis laudabile vincere ma
iorem tentationẽ ꝙ̃ minorẽ: qr eque facile
potest vnũ respuere sicut aliud. sʒ hoc ẽ sa
tis ad vincendũ tentationẽ. nã quãtũcũqʒ
maneat in sensitiua: si voluntati displiceat
nullũ peccatum est: ergo nõ est magis lau
dabile voluntati refrenare maximã tenta
tionẽ ꝙ̃ minimã. consequens est falsum ꝛ
contra experientiam. Secũdo confirmat Confir
ista: qr concupiscentia adiuncta peccato si matur.
ue annexa / vel tentatio diminuit de graui
tate peccati: ꝛ absentia tẽtatiõis est circũ
stantia aggrauans peccatũ ẜm btm Aug.
de ci. dei. vbi dicit ꝙ Adam plus peccauit
qr cupiditas volũtati nõdũ resistebat nec
sensualitas: quod de pena transgressionis
postea subsecutũ ꝛ concausatũ est. est ergo
modo cupiditas resistens voluntati: sʒ nul
lo modo resistit nisi faciendo difficultatem
voluntati: ğ ꝛc. Preterea ẜm apostolum. Scda
Caro concupiscit aduersus spm ꝛc. sʒ hoc
nõ potest esse nisi sibi aliquã inferat diffi
cultatem. Preterea tũc stãte dolore sen Tertia
sus: volũtas potest sine difficultate istum
dolorem accipere ꝛ velle: ꝛ equaliter maxi

Quar/tũ. mũ ficut minimũ. Preterea ſi quacumq paſſione ſtante in ſenſu/põt volũtas velle õriũ huius paſſionis:g ſtãte quacũq paſſione ire vel appetitus: ad motũ corporis in loco põt voluntas impedire talẽ motũ. Cõñs falſum.õña ptz:qr alr nõ moueretur in loco:ſi volũtas nõ cõcordaret appetitui ſenſitiuo: quia motus localis corporis eſt partim a volũtate. Ũñ appetitus inferior videt hr̃e duas opationes:videlicet appetere ⁊ mouere partes corporis:ſicut colligitur ex. iij. de aĩa. de mouere ẽſus finẽ. Et cõcordãs Anſ. de cõcepru virginali.c. iiij. Si (inqt) de actiõib⁹ volũtarijs q̃ iniuſte fiũt arguit:mẽbra ⁊ ſenſus qb⁹ fiũt rñdere põt.de⁹ nos ⁊ ptãtẽ q̃ l motu nr̃o ẽ ſub iecit volũtati vt ad impiũ ei⁹ non poſſim⁹ nos non mouere ⁊ facere qd̃ vult. Ex quo arguit ſic. Mẽbra corporis nõ pñt nõ obedire volũtati qñ vult: ſꝫ voluntas põt velle oppoſitũ õcupiſcentie vel ire:maxie ſtãte õcupiſcẽtia vel ira: g̃ ꝑ tũc ptes nõ pñt nõ obedire.g̃ nõ foret maior difficultas q̃ hõ õtineret manũ ſtante magno appetitu vindicte:q̃ qñ rotaliter eſt quietatus.õñs falſum ⁊ õ experientiã: g̃ non eſt ita facile volũtati velle elicere volitionẽ õriã concupiſcẽtie qñ õcupiſcẽtia eſt ⁊ qñ nõ eſt: ⁊ ꝑ õñs voluntati ſit difficultas. Preterea volũtas nõ reſpuit illecebrã niſi ꝑ volitionem õriã illi:ſed voluntas in cauſando talem volitionẽ/nullã difficultatẽ patitur in reprimendo paſſiones:ergo nullã difficultatem patit.õñs falſum. Iſte eſt articulus de neceſſitate volũtatis:⁊ hic tãtũ recitat⁹ nõ aſſertus. Quartus articulus eſt inquirere an voluntas ſit potẽtia actiua an paſſiua. Et in hoc articulo dico q̃ volũtas eſt actiua ⁊ paſſiua reſpectu ſue operationis. Eſt actiua:qr eã efficit ſaltẽ ſicut cauſa partialis. Paſſiua:qr eã in ſe recipit ſicut ſubiectum. Iſtã cõcluſionẽ ſuadeo ſic quantũ ad primã partẽ. Ariſt.iij.ethi.c.iiij.diffinit voluntariũ ſic. Uoluntariũ eſt cuius principium eſt in ipſo operante principio ſciente ſingularia in quibus eſt opatio. In qua diffinitione excludit duo que cauſant inuoluntarium:videlꝫ violentiã ⁊ ignorantiã. Uiolentiã excludit per hoc qd̃ dicit. Cuius principiũ eſt in ipſo. Ignorantiã excludit per hoc qd̃ dicit:in ipſo ſciente ſingularia. Quero igitur an loquaf de principio actiuo:an de paſſiuo tantũ: Si ſecũdo modo;

Quinta

Quar/tus ar.

Cõclu/ſio pro/batur.
Primo

nõ excludit violentũ:namin eo qd̃ violenter patif: eſt principiũ paſſiuũ. Planũ eſt ergo q̃ loquif de principio actiuo diſpoſito ⁊ ſufficienter approximato. Itẽ ſic. Nõ eſt in potẽtia principij paſſiui pati ⁊ nõ pati ab obiecto actiuo pñte ⁊ ſufficienter approximato. Si ergo volũtas eſſet potentia paſſiua tantũ:nõ foret in ptãte ſua velle ⁊ nou velle obiecto pñte. õñs falſum: qr ſic periret oĩs libertas. Preterea Augu.xij. de ciui. Oĩs actio erit inuolũtaria cui⁹ principiũ nõ eſt in opante. Si igit volitio non haberet principiũ actiuum in hoĩe:volitio foret inuolũtaria. Preterea ſi ſic meritũ ⁊ demeritum nõ foret in ptãte volũtatis: õñs falſum. Preterea ſi ſic: tãtũ reciperet ⁊ nõ ageret:⁊ ꝑ õñs nõ peccaret:quia pati malũ nõ eſt pctm̃ ſiue malũ: ⁊ pati iniuſtũ nõ eſt iniuſtum. Et Anſ.iij.de lib.ar. Pati iniuſtũ nõ eſt pctm̃. Etiã de li.ar. Augu.in multis locis. Nihil eſt tã in poteſtate volũtatis ſicut ipſa voluntas:igif. Quintus articulus eſt inquirere an volitio ſit cognitio. Et hic videt mihi dicendũ q̃ oĩs volitio eſt cognitio cõpleta:⁊ nõ ecõuerſo. Ũñ põt poni q̃ oĩs volitio vel nolitio eſt qdã oratio optatiui modi:vel equalẽs tali orationi:ſicut cũ format in mẽte/ vtinã haberem hoc:vel hoc fieret:vel õſimiles. Tales aũt ꝓpõnes mẽtales: appero hoc: diligo hoc:odio illud:nõ ſunt actus exerciti volũtatis:ſꝫ ſignificãt act⁹ volũtatis. Impoſſibile eſt aũt q̃ volũtas ferat in aliqd niſi ĩ illud qd̃ apparet ſibi bonum. ſicut dr̃.ſ.de aĩa.c.xv. Sextus articulus eſt inquirere an delectatio ſit aĩa res a volũtate: ⁊ ſimiliter an paſſiões volũtatis ⁊ intellect⁹ ſint res alie ab operationibus. Et lꝫ multi teneant q̃ nõ:videf tñ melius q̃ ſic. hoc enim multũ cõcordat ꝓceſſui phĩ:⁊ õbis cõmẽtatoris. Ũñ pbs expſſe.x. ethicoꝝ pbat q̃ delectatio pficit opationẽ:ſicut pulchritudo iuuentutẽ. Ũñ textus hꝫ. Perficit autẽ opationẽ delectatio:nõ vt habit⁹ q̃ ineſt:ſꝫ ſupueniẽs qdã finis: ſicut venit iuuenib⁹ pulchritudo. Ubi exponit Tho. q̃ formal pfectio eſt duplex. Una intrinſeca:q̃ conſtituit eſſentiã rei. Alia q̃ ſupuenit in ſua ſpecie conſtituente. Dicit em̃ q̃ delectatio perficit operationem: non ſicut habitus cui ineſt.i. ſicut nõ forma intrãs eſſentiã rei:ſꝫ ſicut finis.i. quedam perfectio ſuperueniens:ſicut pulchritudo ſuperuenit iuueni;

Secũdo pbat.

Tertio

Quar/to.

B
Quin/tus ar.

D
Sext⁹ articu.
Cõclu.
pbat
Primo

bus nõ q̃si existẽs de esse iunctutis. Eodẽ mõ delectatio cõseq̃t bonã dispositionem causaꝝ opationis. Ex quo videt expresse ꝙ delectatio fit alia res ab opatione quã cõsequitur.

Eõclusio pbatur secũdo.

Preterea. ponat ꝙ aliquis vehementer appetat aliq̃d qð nõ habet: tũc ista volitio adhuc non est delectatio: nec delectationẽ h3: imo est magis dolor ꝙ voluptas. sicut dicit cõmẽta. xij. meta. cõmẽto. xxxviij. vbi dicit ꝙ desideriũ pcedẽs apprehẽsionẽ rei desiderate est magis dolor ꝙ voluptas. ⁊ si ponat ꝙ statim adipiscatur illud delectabile qð appetit: delectatio talis nõ est sine alteratiõe corporis. Tũc arguit. Si ista delectatio in corpore non est nisi ꝓpter aliq̃d existẽs in volũtate: ⁊ hec alteratio est noua sine alteratiõe corporis eã ergo talis alteratio in corpore nõ ẽ nisi ꝓpter aliq̃d existens in volũtate aliud ab ipsa volũtate q̃ respuit: s3 hec delectatio ẽ noua: g ꝓpter aliqð nouũ existẽs in volũtate: s3 volitio pri9 fuit: g illa ẽ aliq̃d ĩ volũtate aliud ab illa volitiõe q̃ pcessit: s3 nihil est nisi delectatio. g.

Probatur tertio.

Preterea. delectatio est in operatione sensus exterioris. s3 null9 act9 appetitiue virtutis est in opatione sensus exterioris: g delectatio nõ est appetit9. Minor ẽ bti Aug. de li. ar. c. vij. vbi dicit. Nã aliud est q̃ videt bestia: ⁊ aliud q̃ vidẽdo ea q̃ sentit vel vitat vel appetit. Maior habet a pho. ij ethicoꝝ. ꝙ qlibet sensus h3 opationẽ circa suũ obiectũ cõueniẽs. Sed ista ratio nõ valet: q2 cum aĩa sit appetit9: ⁊ aĩa ẽ sensus: seq̃t ꝙ sensus est appetit9.

3 Septimus articul9.

Septim9 articulus est an volitio fiat subito an successiue. Et ad istud sunt tres modi dicẽdi.

Tres sũt modi dicẽdi.

Un9 est ꝙ tñ fit in tpe: ita ꝙ nõ fit dare primũ instãs in q̃ hec fit vera: volũtas vult. Scðs modus dicẽdi ꝙ volitio põt eẽ subito. Terti9 mod9 ẽ ꝙ res vel act9 q̃ ẽ volitio: bñ fit subito. S3 tñ nõ ẽ dare primũ instãs in q̃ illa est volitio: vel in q̃ volũtas illa re vtit: vl p illã vult. De istis nescio vtra ẽ verior: de duab9 primis: teneo tñ primã ad pñs: videlꝫ ꝙ ois volitio data fiat successiue ⁊ in tpe: ⁊ nõ subito.

Cõtra tertiũ modũ dicẽdi.

Tertiũ nõ apparet multũ rõnabilis: q2 posita illa re q̃ prio vocat volitio: nõ ẽ rõ q̃re pmo non dr volitio: et postea dr volitio: nisi q2 aliq̃d cnotat qð mõ est: ⁊ pri9 nõ fuit: sicut ĩ istãti q̃ ignis est approximat9 ad lignũ: ille calor ignis nõ est calefactio: ⁊ imediate post h̃ erit calefactio. Rõ ẽ: q2 imediate post h̃ habebit calorẽ causatũ in ligno: ⁊ h̃ iportat iste termin9 calefactio. iportat eñ aliq̃d qð causat calorẽ. iõ pcedim9 prĩo ꝙ iste calor nõ ẽ calefactio: ⁊ imediate post h̃ erit calefactio. s3 talẽ rẽ ponere ĩ volũtate nõ est manifestũ. Illa eñ res poti9 diceret act9 volũtatis: qð als oñdet: q̃n aget de distictione itellect9 siue itelligibilis ad intellectũ.

Qꝫ nulla volitio possit esse subita.

Qꝫ aũt nulla volitio causata possit eẽ subito declarat: q2 si sic tunc foret possibile ꝙ ãgel9 peccaret siue peccasset in instãti sue creatiõis. pña ptz: q2 si in istãti bret cognitionẽ boni ⁊ mali ⁊ vsũ liberi arbitrij: tũc in illo instãti posset bñ vl male velle: ⁊ peccaret. Falsitas pñtis ostẽdit multiplr.

Probatur falsitas cõsequentis primo.

Prĩo p btm Aug. xij. de ciui. ca. vj. vbi arguit sic. Vitiũ est in hac volũtate. g voluntas ista pri9 fuit bona. Probat pña: q2 oẽ vitiũ adimit aliqð bonũ qð fuit ĩ volũtate. g istãs datũ nõ fuit primũ instãs in q̃ hec volũtas fuit mala.

Scðo

Scðo p eundem xj. de ciui. ca. xv. vbi arguit ꝙ pctm ex hoc ꝙ ponit in primo instãti angeli: est naturale. Et reprobat quosdã q̃ dixerũt primũ angelũ peccasse in primo instanti sui esse: propter illud. j. Jo. iij. Ab initio diabolus peccat Et si est naturale: deducit ꝙ nõ est peccatũ. Etiã cap. xviij. dicit. Sine dubio vbi est malitie vitiũ: natura nõ vitiata precessit Ecce ꝙ expresse concludit ꝙ natura necessario pcessit vitiũ.

Tertio

Tertio. Si angelus peccauit in hoc instãti: ergo potuit vitiũ vitasse.

Quarto

Quarto. Si sic: pari rõne talis põt mereri in primo instãti sui esse. cõsequẽs est falsum: q2 prius nõ potuit iustitiã amittere: nec ĩ hoc istãti põt. ergo necessario seruat iustitiã. Et vltra: ergo non magis laudãd9 est de iustitia quã seruat. ꝙ de rõnabilitate quã seruat. Sicut arguit Ans. de casu diaboli ca. v. pbãs ꝙ boni angeli potuerunt peccare.

Quinto

Preterea. si actus volũtatis fiat subito: aliq̃s angel9 necessario peccaret ⁊ inuit9: q2 supposito ꝙ de9 creet in hoc instãti angelũ: ⁊ pcipiat sibi actualiter ꝙ diligat ꝙ citissime poterit: ⁊ seq̃stret actũ volũtatis sue p h̃ istãs pcise. g facto: iste in aliquo instãti amabit deũ: ⁊ sit illud istãs a. Et arguo sic. Inter a ⁊ hoc instans fuit tempus medium in quo ille angelus non amauit deum: ergo tunc peccauit: ⁊ tamen hoc vitare non potuit. ergo inuitus et necessario peccauit.

Proba Nec valet dicere ꝙ p̄ceptū est irrationabi
tio. le:q₂ ingratus foret si haberet cognitionē
dei ⁊ vsum liberi arbitrij: nisi amaret deū
Scd̄o ꝙ̄ citissime posset. Scd̄o circa p̄ncipale.
ꝓbat Si sic:tūc meritū instātaneū ⁊ tp̄ale forēt
primo. eq̄lia ceteris parib⁹. Probat ꝯña sic. po⸗
no duos hoīes q̄ sunt eq̄les in gratuitis ⁊
naturalib⁹ ⁊ in conatu volūtat[is]: ⁊ merea
tur vn⁹ ꝑ instās:⁊ ali⁹ ꝑ horā. iste scd̄s ha
bebit plus de merito:⁊ nō in infinitum:ğ
suū meritū factū in hora excedit aliud in
aliq̄ ꝓportione finita. sit ḡra exēpli ꝙ in
duplo:accipio ğ tertiū hoīem:⁊ volo ꝙ il
le mereat̄ i medietate hore:⁊ sit eq̄lis secū
do in oīb⁹. ğ iste meret̄ subduplū ad scd̄m
⁊ ꝑ ꝯñs eq̄le ad p̄mū. Q᷑ aūt meret̄ sub⸗
duplū p₃:q₂ si primus habuisset interru⸗
ptionē ꝑ instās solū:⁊ fuisset possibile me
ritū vtriusq₃ medietatis:scd̄m fuisset eq̄le
merito tertij. Silr̄ si iste terti⁹ cū eq̄li co⸗
natu meruisset ꝑ totā horā:habuisset eq̄le
Scd̄o. meritū cū scd̄o:ergo nūc habet subduplū
Falsitas cōsequētis p₃: q₂ tunc nihil ꝓ⸗
desset cōtinuare meritū ꝑ tēpus. Preter
ea. Si sic: ꝓ pctō mortali vnius instantis
tm̄ deberet̄ vna pena:⁊ sic seq̄ret̄ ꝙ possi
bile eēt aliquē angelū tātū peccare:ꝙ de⁹
nō posset eū punire. ꝯña ꝓbat̄:q₂ cū ange
lus sit natura finita:erit dāda aliqua pe⸗
na quā angelus nō poterit recipe. sit talis
a. tūc inter a ⁊ penā debitā angelo ꝓ pec
cato instātaneo est aliqua ꝓportio:nō in⸗
finita. sit ğ ꝙ sit decupla. cū ergo in quo⸗
cūq₃ tp̄e accepto ille angelus pōt in decē
instātibus peccare:pōt mereri decē tales
Tertio penas:⁊ ꝑ cōsequēs ipsum a. Preterea.
Cōtinuans meritū vel demeritū per cer⸗
tum tēpus haberet p̄miū vel penā intēsi⸗
ue infinitā:q₂ sicut merēti ꝓ prio instanti
extrinseco debet̄ aliq̄d p̄miū: ita ꝓ q̄libet
instāti illius tp̄is. aut ergo ꝓ quolibet de
bet̄ eq̄le:⁊ tūc patet ꝓpositū. Aut ꝓ prio
instanti debet̄ maius:tunc accipio mediū
instans illius tēporis: pro hoc debet̄ ali⸗
q̄d p̄miū:ergo ꝓ infinitis que precesserūt
debētur infinita p̄mia maiora isto. Si se⸗
cūdo mō:tūc ꝓ infinitis oīb⁹ sequētibus
illud instās debētur premia infinita:quo
rū quodlibet est maius debito huic instā⸗
Rñsio ti. Si dicat̄ ad istā rōnē ꝙ proprimo in⸗
Cōtra stanti tm̄ debet̄ p̄miū:⁊ ꝓ nullo posterio⸗
rñsio⸗ ri. Cōtra. sequit̄ prio ꝙ inequaliter me⸗
nem. rentes eq̄liter debeāt premiari: posito ca⸗
su possibili. pono ergo ꝙ sortes mereat̄ in
aliqua hora:⁊ in primo eius instāti:⁊ in vl
timo similiter:⁊ mereat̄ plato vniformi⸗
ter cū sorte:excepto solo instanti vltio. q̄d
sit c. Tūc arguo sic. aut p̄miū sortis ⁊ pre⸗
miū platonis erunt eq̄lia:vel p̄miū sortis
erit maius. Si eq̄lia:ğ ineq̄liter merētes
habebūt equalia p̄mia. Et silr̄ si male vo⸗
luisset plato in c instāti:demeruisset. ğ mo
do meruit. Si ineq̄lia:h̄ est maius. ergo ꝓ
c debet̄ p̄miū. ergo pari rōne ꝓ quolibet
instanti posteriori. Preterea sequit̄ ꝙ si Quito
aliq̄s peccaret venialiter vniformiter per
tēpus in cuius fine mereret̄:talis deberet
esse in ꝑpetuū i purgatorio:vel habere pe
nā infinitā intēsiue. Et silr̄ si peccaret mor
taliter:planū est ꝙ sibi debet̄ pena infini⸗ Articu
ta intensiue. ꝯñs falsum. Octauo restat lus o⸗
mouere q̄dam dubia ꝯtra p̄dicta. Fuerūt ctau⁹.
eñi dicte septē cōclusiones in septē articu
lis. Prima fuit:ꝙ volūtas est libertas: et
nō res addita. Scd̄a:ꝙ rectitudo volūta
tis ē aliq̄n volūtas. videlicet q̄n ē a volū⸗
tate. s. q̄n volūtas est recta:vel volēdo sic⸗
ut deus vult eā velle. Tertia fuit:ꝙ volū⸗
tas pōt necessitari ad eliciēdū actū suum
mō nature:⁊ nō libere. Quarta:ꝙ volun⸗
tas respectu sue oꝑatiōis est actiua ⁊ pas⸗
siua:⁊ nō passiua tm̄. Quīta:ꝙ oīs volitio
ē q̄dā cognitio ꝯplexa: videlicet oīo opta
tiui modi:affirmatiua vel negatiua. Sex⸗
ta:ꝙ delectatio non est volitio nec actus
volūtatis quē ꝯsequit̄:ita ꝙ eadē sit voli
tio prio ⁊ nō delectatio:⁊ postea ꝯñter fi⸗
at delectatio. Septia: ꝙ volitio sit succes
siue ⁊ nō subito. Circa oīa ista pōt merito
q̄s dubia ꝯtēplari:s₃ q₂ tp̄s nō sufficit: ar
guo ꝯ q̄dā istorū tm̄. Et prio cōtra primā Argui
cōclusionē ꝓbo ꝙ libertas sit res addita tur ꝯdi
volūtati:ꝑ quā volūtas diceret̄ libera: sic cta in
ut aer d₂ lucidus ꝑ lucē. Nā arguit̄ sic. Li⸗ primo
bertas suscipit magis ⁊ minus:voluntas articu⸗
nō. ğ ⁊c. Añs ꝓbo. q₂ volūtas beati est li⸗ lo ⁊ po
berior q̄₃ volūtas viatoris:⁊ liberior est il nit pro
la que peccare nequit: q̄₃ illa q̄ peccare po primo
test. Vñ Anß. de lib. arbi. Potestas peccā dubio.
di addita volūtati minuit libertatem. Et Primū
Augu. enchi. ca. ciiij. Multo quippe libe⸗
rius est arbitriū q̄d oīno nō poterit serui⸗
re pctō. Ex q̄ arguit̄ sic. Volūtas non po⸗
test minui:nec suscipit magis ⁊ min⁹: q₂ ē
substātia aīe:s₃ libertas pōt: vt p₃ ex di⸗ Scd̄m
ctis. ğ libertas nō est volūtas, Secundū dubiū.

dubiũ pôt esse an odium sit amor. Et appa
ret ꝙ nõ: qꝛ nõ sunt ꝯria. Tamen videt ꝙ
sic: qꝛ sequit / odio sortẽ: ergo volo sortẽ nõ
esse vel male esse. ergo sortẽ male esse est vo
litum ⁊ desideratũ a me ⁊ dilectũ: ergo eo
dẽ actu diligo sortẽ ⁊ odio sortẽ: ergo omẽ
odiũ est amor. Et idẽ actus dr̃ odiũ: amor:
Tertiũ dubiũ. ⁊ desideriũ. Tertio pôt esse dubiũ an idẽ
numero possit esse oditũ simul ⁊ dilectum.
Et videt ꝙ nõ: quia si diligo hoc: volo hoc
bene esse. si odio hoc: volo hoc male esse. sꝫ
nõ possum simul ⁊ semel velle hoc bene eẽ
⁊ male esse vel nõ esse: ergo nec odire ⁊ dili
gere simul ⁊ semel. Sed contra istud sunt
casus possibiles. Primo. Odiat sortes in
terfectorem patris sui: ⁊ nesciat q̃s sit: ⁊ di
ligat platonẽ: ⁊ sit ita in rei veritate ꝙ pla
to occiderit patrẽ sortis. Sic ex casu sequit
sortes odit oẽm interfectorẽ patris sui: er
go platonẽ odit sortes. sed platonẽ diligit
ꝑ casum: ergo sortes eundẽ diligit ⁊ odit.
Quartũ dubium. Quarto pôt esse dubiũ an aliquis possit
diligere: ⁊ tñ nihil diligere. odire: ⁊ tamen
nihil odire. desiderare: ⁊ tñ nihil deside
In ꝯrium primo. re. Videt ꝙ nõ: qꝛ sequit: sortes nihil dili
git: ergo nulla dilectio est in sorte. Et vltra
Scdo. g̃ non diligit. Preterea cuiuslibet actus
volẽdi est aliqͦd obiectũ: ergo cuiuslibet di
lectionis est aliqͦd obiectũ. sed obiectũ dile
ctionis est dilectũ: ergo in q̃libet dilectiõe
Tertio est aliq̃d dilectũ. Nã etiã sequit: sortes di
ligit: ergo vult alicui bonũ. Et vltra. ergo
Quarto. diligit aliq̃d. Preterea. iij. de aĩa. ca. xvi
ponit phs ꝙ ad motũ aĩalis req̃ritur sem
per vnũ mouẽs imobile. s. appetibile: ⁊ ali
ud mouẽs qͦd mouet. s. appetitus: ⁊ tertiũ
motũ ⁊ nõ mouẽs. s. ipm aĩal: g̃ ad talem
dilectionẽ req̃rit aliqͦd appetibile vel odi
Quito bile qͦd moueat voluntatẽ. Preterea eo
dem libro cõmentator cõmen. xv. Semper
quidẽ mouet appetitũ: sꝫ hoc aut est bonũ
aut videt bonũ. ergo oĩs dilectio vel est re
spectu boni veri: vel respectu boni apparẽ
Sexto tis. Preterea si dilectio pôt esse: ⁊ tñ ni
hil diligi per eã: sequit ꝙ summa dilectio
posset esse: ⁊ tñ hñs eã in nullo delectaret.
In oppositũ. In oppositũ est casus possibilis. Ponatur
ꝙ plato diligat sortẽ: ⁊ nihil aliud a sorte:
⁊ interim stante dilectione adnihilet sor
tes: tunc hec est vera: dilectio est in plato
ne: ⁊ tñ nihil diligit a platone. Hec enim
vniuersalis est vera: qꝛ quelibet singularis
Scdo. est vera: sicut pꝫ inductiue. Preterea ali
quis desiderat: ⁊ tñ nihil desiderat. Primo
quia infirmus desiderat sanitatẽ: ⁊ tamen
nullã rem: qꝛ nulla sanitas desiderat ab eo
Pꝫ: qꝛ q̃libet singularis est vera: quia nec
hec sanitas q̃ est in sorte: nec q̃ est in plato
ne: ⁊ sic de alijs. Sꝫ oĩs sanitas est aliqua
istaꝝ: ergo nulla desiderat ab eo. Preter Tertio
ea si sortes desiderat edificare castrũ: tunc
in sorte est edificij desideriũ: ⁊ tñ nulla res
desiderat: qꝛ nec presens nec futura: qꝛ sor
tem edificare castrũ nihil est. Quinto du Quintũ dubiũ.
bitatur de eo qͦd dictũ est: ꝙ voluntas est
actiua respectu sue opatiõis. Et ꝯ h̃ argui Arguitur ꝯ.
tur prĩo. qꝛ si sic: sequit ꝙ volũtas altera
bit se. ꝯñs est falsum: ⁊ ꝯña pꝫ: qꝛ causa Primo
ret in se vnã aliã qualitatẽ successiue. Nam
volitio successiue ꝑducit: sicut dictum fuit
in alio articulo. Sed omne ꝑducens suc
cessiue qualitatẽ i aliquo subiecto / vere al
terat illud. ergo si volũtas ꝑducit successi
ue vnã qualitatẽ: sequit ꝙ vere alterat se.
Falsitas ꝯ̃sequẽtis pꝫ. qꝛ est vere cõtra cõ
men. s. ꝯ. vij. physicoꝝ cõmento. x. Probat
enĩ ꝙ in parte itellectiua nõ est alteratio.
Siliter ꝑbat in eodẽ ꝙ omne qͦd muta Scdo.
tur: ab alio mutat. Preterea. si sic: idẽ re Tertio
spectu eiusdẽ foret in actu ⁊ in potentia: vi
delꝫ volũtas respectu sue operatiõis: quia
omne agẽs in actu respectu illius qͦd agit:
⁊ omne recipiẽs est in potẽtia respectu illi
us qͦd recipit. ꝯñs est contra cõmentatorẽ
ix. meta. cõmento. ij. vbi deducit ad h̃ rõ̃
ad impossibile. s. ꝙ aliquid pateret ⁊ ꝑdu
catur a se. Preterea. Volũtas nõ est cau Tertiũ
sa effectiua sue dilectiõis: ergo nec sui act⁹ pñcipaliter ꝯ dictũ i dubio
Ista ꝯña pꝫ per cõmentatorẽ. xij. meta. cõ
mento. xxxix. Delectatio sequit appreben
sionẽ: sicut vmbra corpus. ergo si volũtas
sit causa effectiua sui actus: tũc erit effecti
ua sue dilectionis. g̃ non est causa sue dile
ctionis: nec per ꝯñs erit causa efficiens sui
actus. Cõfirmat ista ratio: qꝛ apprebensio Confirmatur.
nõ causat a volũtate: sꝫ ab extrinseco. ⁊ de
lectatio sequit necessario apprebensionẽ.
ergo delectatio causat ab extrinseco. Item
si esset causa sue delectationis: esset etiã cã
sue tristitie. ⁊ tunc in potestate voluntatis
dãnati foret facere penã nõ esse afflictiuã.
Itẽ sub alia forma arguit sic. sicut volitio Aliter.
ad tristitiã: sic volitio ad delectationẽ: sed
volitio sequit necessario tristitiam: ⁊ tristi
tia total' causatur ab extra ⁊ nõ a volunta
te; ergo delectatio. ⁊ vltra, ergo ⁊ volitio

naturaliter est sequens istā delectationē.
Tertiū Preterea arguit sic. si volūtas esset cau
sa effectiua sufficiēs respectu volitiōis: po
sita cognitiōe alicuius obiecti delectabilis
ipsa libere posset stante illa cognitiōe/vel
le illud vel nolle. ꝯn̄s falsum. Falsitas con
sequentis ꝓbat᷑: q᷑ ponat᷑ ꝙ velit obiectū. ⁊
arguo sic. capio instans in quo incipit vel
le. aut nūc primo h᷑ posse sufficiēs ad cau
sandum illā volitionē/⁊ ad volendū: aut
nō primo. Si nō nunc primo h᷑ posse suffi
ciens ad volendū. Contra. nūc incipit vel
le: ꝫ h᷑ posse sufficiēs ad volendū. Si cōce
datur ꝙ nunc primo h᷑ posse sufficiens ad
volendum: ꝫ prius nō habuit posse suffici
ens: ergo aliqua mutatio facta est circa vo
luntatē: quare modo potest ⁊ prius nō po
tuit. q̄ro de illa mutatione vnde causabit᷑:
vtrū a se an ab extrinseco. Si ab extrīseco:
ergo nō libere ꝓducit hanc volitionem: q᷑
p̄ter cognitionē obiecti ⁊ semetipsam/volū
tas nō requirit ab extrinseco dispositionē
ad ꝓducēdū volitionē. Si a se fit illa mu
tatio: q̄ro vtrū nūc p̄mo pōt causare illam
mutationē: an prius potuit. Si prius po
tuit: ergo prius ꝓduxit: q᷑ q̄ncunq̧ agēs
h᷑ posse sufficiēs ad ꝓducēdū effectū: pro
ducit illū: q᷑ aliter agēs h̄ret habitudinē
eandem ad effectum q̄n non ꝓducit ⁊ q̄n
ꝓducit. Si ꝫ prius potuit istā mutationē
sufficienter causare: prius causauit ipsam.
Rn̄sio. Replicā. ⁊ si sic ꝫ prius voluit. Si diceretur ꝙ nunc
primo potest istā mutationem in se: ergo
prius non potuit: ergo aliqua mutatio fa
cta est in voluntate vel in aliquo extrinse
co: quare modo potest ⁊ prius nō potuit.
Si in aliquo extrinseco: nō iuuat volunta
tem vel ad volitionem. Si in seipsa: quere
tur vnde: vtrū a se an ab alio: queret᷑ etiā
q̄n primo potuit causare mutationē istā:
⁊ sic ibitur in infinitū in talibus mutatio
Quartum. nibus: ita ꝙ oēm mutationē precessit mu
tatio in infinitū. Preterea ponatur sicut
prius/ꝙ voluntas habeat sufficiētē cogni
tionē alicuius obiecti: nihil tn̄ velit circa
illud obiectū. ꝓbo ꝙ nō possit velle illud
obiectū nisi moueat᷑ ab extrinseco: q᷑ dato
ꝙ sic: ꝫ erit in oībus dispositionibus suis
vniformis oīno q̄n causat volitionē/⁊ q̄n
nō: ergo nō est magis cā q̄n vult/ꝙ̄ q̄n nō
vult. nec est magis cā volitionis nunc ꝙ̄
prius: sit nūc instās in quo voluit. Confir
matur ista rō sicut p̄cedens: p argumentū
cōmē. viij. physicoꝝ cōmēto. v. vbi probat
ꝙ ante oēm motū fuit mot⁹. Motor inq̄t
nō mouet nisi in tpe in q̄ mouet: ⁊ non an:
q᷑ ante nō habebat dispositionē in q̄ pos
sibile erat ei mouere. Et planius cōmento
viij. vbi dicit q̄n ꝓportio illi⁹ qd̄ habet po
tētiā agēdi duo ꝯtraria: fuerit eadē: nō fa
ciet alterū eoꝝ. In cōmēto nono ꝓbat ꝙ
nulla virtus rationalis pōt agere postꝙ
nō egit/nisi p trāsmutationē p̄cedentē in
illa ꝟtute: vel in extrinseco: ergo si volun
tas nūc vellet: ⁊ ante nō voluit: aliquā dis
positionē habet quā ante nō habuit. ⁊ nō
ab extrinseco: q᷑ cognitio obiecti sufficiēs
prefuit: per positū: ergo aliud requirit᷑ ad
causandū volitionē p̄ter voluntatē ⁊ intel
lectū: ergo causat᷑ ab extrinseco: ergo volū
tas est tantū passiua. Preterea. si volun Quintū
tas foret actiua respectu sue volitiōis: voli
tio nō foret actus immanens in ipsa. ꝯn̄s
falsum. ꝯn̄a patet: q᷑ potētia actiua est p̄n
cipium transmutādi alterū inquantū alte
rum. ix. meta. ca. x. scꝫ de potentia. Pre Sextū
terea. iij. de aīa. c. de voluntate/siue de mo
uente dicit ꝙ voluntas est mouēs motū: ⁊
appetibile mouēs ⁊ nō motū. igit᷑ volun
tas mouet᷑ ab obiecto: ⁊ non mouetur nisi
motu appetendi ⁊ volēdi obiectū: ergo vo
lūtas tātū patit᷑ volēdo. Ad p̄mū dubiū M
de libertate/dico ꝙ libertas est voluntas. Rn̄sio
Et ad argumētū in oppositū nego ꝯn̄am. ad pri
Sꝫ tantū sequit᷑ ꝙ libertas nō sit termin⁹ mū du
synonimus cū isto termino voluntas: quia bium.
iste termin⁹ libertas cōnotat aliq̄d aliud a
volūtate: qd̄ non significat p̄ncipalr̄ ⁊ in
recto: ideo pōt de diuersis p̄dicari s̄m ma
gis ⁊ minus. Ad secūdū dubiū pōt ꝯcedi N
ꝙ idē actus sit odiū ⁊ dilectio respectu di Ad se
uersorū: sicut manifeste patet si velim sic. cundū.
vtinā sortes occidat᷑ vt plato ꝓmoueatur.
vnica volitione possum velle finē ⁊ ea que
sunt ad finē. Silr̄ idē act⁹ est quo volo sor
tem nō esse: ⁊ odio sortē: ⁊ desideriū respe
ctu ipsi⁹. Et q̄n arguit᷑ ꝙ amor ⁊ odiū sunt
ꝯtria. dico ꝙ nō nisi respectu eiusdē obiecti
sicut duplū ⁊ dimidiū nō sunt diuersa seu
ꝯtria nisi respectu eiusdē: ⁊ nō respectu di
uersoꝝ. Nam etiā idem est actus quo volo
sortē nō esse: ⁊ desideriū respectu eiusdem:
sic ꝙ nō esset sicut denotat᷑ per hanc ꝓpo
sitionē: sortes nō est. Ad tertium dubi O
um an idem possit esse simul ⁊ semel odi Ad ter
tus ⁊ dilectus. Dico ꝙ sic apprehendendo tium.

per duas ꝓpositiones siue intētiones: q̄-
rum vna causat sicut partialis causa dile-
ctionē: ⁊ alia odiū. vt patuit in isto exēplo
de sorte odiente interfectorē pris sui: quē
nesat esse platonē: ⁊ diligit platonē: ⁊ scit
P Ad q̄r tum. se diligere platonē. Ad quartū dubium
qd̄ mouet quosdā ad ponēdū res in eē co
gnito in quodā esse diminuto: dico ꝙ bn̄
stāt: sortes diligit: ⁊ tn̄ sortes nihil diligit
Nā per istā ꝓpositionē sortes diligit: ni-
hil aliud designat nisi ꝙ dilectio est in sor
te. Hac aūt dilectione aliqn̄ aliquid diligi
tur: sicut quādo sortes est aliqd. Et aliqn
nihil per eam diligitur: sicut quando sor-
Q tes nō est. Ad primū in oppositum. Ne-
Ad ar- go ꝯñam. sor. nihil diligit: ergo dilectio
gumē- nō est in sorte. Ad scdm̄. nego istam: cu-
tum in iuslibet dilectionis est aliqd̄ obiectū dile-
opposi ctum. Ad tertium. nego istam cōsequen-
tū q̄r- tiam: plato diligit: ergo vult alicui bonū.
ti du- sorte tn̄ putat se velle alicui bonum. Ad
bij. quartū de pho ꝙ in motu aīalis reqrunt
Ad se- appetibile: mouens: īmobile. Illud soluit
cundū cōmētator. xij. meta. cōmento. xxxvj. p exē
Ad ter plum cōmune de balneo: ꝙ balneū habet
tium. duplicē formā: scꝫ in anima ⁊ extra animā
Ad q̄r Per formā in aīa agit desideriū ⁊ modum
tum. ⁊ per formā extra animā vt finis. Et dicit
ꝙ nō debēt talia dicta intelligi quasi bal
neū sit in anima hoīs loquendo proprie.
Sed vult dicere ꝙ intētio vel species vel
cognitio balnei est in anima: que est causa
partialis desiderij: quod est respectu bal-
nei. Et similiter philosophꝰ dicit. ij. de aīa
ꝙ requiritur appetibile: ⁊ hoc verum est
vel ſm qd̄ est in anima tm̄: vel ſm qd̄ est
in anima ⁊ extra aīam. sicut aliqn̄ accipit
vt loqtur ad respondēdum ad hoc qd̄ est
R manifestius: quia vel requirit appetibile
Ad qn extra vel intētio appetibilis. Manifestū
tum. est em̄ ꝙ ita vere mouet aliquādo animal
Ad sex creatum sine quocunqꝫ terribili extra: sic
tum ar ut si verissimū terribile extra appareret.
gumē- . Ad quintū argumētū cōcedo ꝙ potest
tum sa esse dilectio sine re circa quā: q2 sic non est
tis rn̄- dubiū. Ad quintū dubiū dico sicut di-
sum est ctum est ꝙ volūtas nō solū est actiua: sed
in p2ia etiā passiua respectu sui actus: sicut causa
rn̄siōe. partialis. Nā cognitio p̄cedens volitionē
Ad qn est etiā causa volitionis. Et quecūqꝫ sunt
tū du. cause cognitionis p̄cedentis: sunt cause vo
Ad pri litionis aliquo mō. Ad primū in op. de
mū ar. pho. vij. phys. verū est ꝙ ibi probat ꝙ in

virtute intellectiua nō est alteratio ibidē:
tamē in. ij. de anima textus commēti. lvj.
dans differentiā inter scientē in potentia
anteqꝫ habeat sciētiam: ⁊ scientē in poten
tia ad ꝯsiderādū: dicit sic. Utrīqꝫ ergo ſm
potētiam scientes. Sed hic quidē per do-
ctrinā alteratus est: ⁊ multoties ex cōtra-
rio mutatus est in habitū. hic autē ex eo
ꝙ habet sensum ⁊ grāmaticam: naturali-
ter agit in agendo aliquo modo. Ecce pla
ne duo dicit. Unum: ꝙ intellectꝰ alteratur
quādo deducit de ignorantia dispositio-
nis ad habitū sciētie. Aliud: dicit ꝙ sciēs
habitum quādo deducitur ad actum secū
dum in agēdo: aliquo modo mutat. Com
mentator etiam commē. lviij. in fine. Que
est euasio facientis: est duplex: scilicet alte
ratio de nō esse ad perfectionem: ⁊ altera
tio de prima perfectione ad vltimā. Et in
alijs commētis circa passum istū frequen
ter replicat ꝙ intellectus alteratur. Et iō
ad saluādum intētionem Aristo. ibi opor
tet scire ꝙ intentio sua est ꝓbare ꝙ̄ i mo-
uentibus ⁊ motis non est ꝓcessus in infi-
nitum. Ad quod probandum prius ꝓbat
ꝙ in tali motu aliquod mouēs est motū.
⁊ hoc ꝓbat in motu locali inductiue: ⁊ cō
sequēter de pulsione: vectione: tractione:
⁊ vertigine. hoc idem probat in motu alte
rationis: vbi ostendit ꝙ non est alteratio
nisi ad qualitates sensibiles: que sunt de
tertia specie qualitatis: ⁊ in omni tali alte
ratione mouens ⁊ motū sunt simul. quali
tates autem que sunt in parte itellectiua
causantur vel a sensibus: ⁊ sic per sensum
ad intellectum: ⁊ semper aliquod mouēs
est semper cum moto. immo quando intel
lectus possibilis recipit speciem a phātas-
mate: simul est intellectus q̄ mouet: ⁊ phā
tasma qd̄ mouet: vel intellectus agens.
Si ponat ita ꝙ intētio phi est principalr
ostēdere ꝙ in oī motu aliqd̄ mouēs est si-
mul cum moto: in parte autē intellectiua
nō est alteratio: verū est ꝙ alteratio illā ꝓ
positionē falsificet: mouēs ⁊ motū sunt si
mul. Sic g̃ intelligit ad p̄ns: ꝙuis p ter-
tū suū videat ibi magis eum secutū fuisse
sniam Platonis de sciētia: qꝫ sniam ꝓpri
am. ⁊ lꝫ ponēdo viā Platonis de cōcrea-
tione sciētie cū aīa: planū sit ꝙ in aīa non
fiat alteratio qn̄ acqrit scientiā: tamē ſm
opinionē Aristo. erit alteratio in aīa qua
alterās ⁊ alteratū sint simul: mlto magꝰ qꝫ

Ad se- sensibile alterās mediū. Ad aliud quod
cundū accipit̃ ex alio: omne qđ mouet̃ ₇c. ergo vo
luntas nō mouet̃ a se. Dico ꝙ volūtas mo
uetur a se tamē̄ a cā partiali ₇ ab alio: q₂
volūtas nunq̄ causat in se volitionē nisi
cognitione voliti p̄habita: ₇ ideo nō mo-
Ad ter uetur a se sicut a cā totali. Ad tertiū qñ
tium. deducit̃ ad hoc incōueniēs: ꝙ idē esset in
actu ₇ in potētia respectu eiusdē. Dico ꝙ
incōueniēs esset ꝙ idē haberet aliq̄d: ₇ tñ
esset ī potētia ad illud: q₂ sic idē hr̃et ₇ nō
haberet. Uñ volūtas nō est in actu volēs
anteq̄ velit: sed in potētia tātū: vt dictū
Ad se- fuit: tñ sic est in potētia: q₂ pōt se reducere
cundū ad actū scđm cū coactiōe cognitiōis. Ad
princi- scđm principale de isto dubio: cuiꝰ vis stat
pale hu in hoc ꝙ volūtas nō est causa sue delecta-
ius du tionis: ergo nō est cā sue volitionis: dato
bij. ꝙ delectatio aliqua sequat̃ naturaliter co
gnitionem alicuius delectabilis: sicut po-
nūt aliq̄ ꝙ ad clarā dei visionē sequit̃ na
turaliter delectatio: ₇ ad istā delectationē
sequit̃ volitio. hoc posito adhuc ista ꝯña
nō valet: ista delectatio est ab extrinseco: ₇
istā delectationē seq̄tur naturalr̃ ista vo-
litio: ergo ista volitio est ab extrinseco: sed
seq̄tur ꝙ est ab extrinseco totaliter: vel est
ab extrinseco ₇ volūtate nō libere s₃ natu-
raliter: ₇ hoc ē īpossibile: si ita sit ꝙ aliquā
visionē sequat̃ naturalr̃ delectatio. sed nō
sequit̃: nō est libere a volūtate: ergo nō est
effectiue a volūtate. Dico tñ ꝙ in casu vo-
lūtas pōt esse cā sue delectatiōis indirecte
Pōt eñ volūtas cōtinuare cōsideratione
intellectꝰ circa aliqđ delectabile in quo de
lectatur: ₇ copulare ad illud cognitionem
sensitiuā: ₇ sic intēdit delectationē suā: ₇ ꝑ
ꝯñs causare delectationē in se. Et silr̃ cōce
do ꝙ volūtas pōt causare in se tristitiam:
intēdēdo eā ꝑ continuationē cognitionis
circa causam tristitie. Uñ ille q̄ attentiꝰ et
diligētius vult causas tristitie cōsiderare
certe causat ₇ augmētat tristitiā suā: eo ꝙ
augmētū cognitionis de tristibꝰ in causis
seq̄tur augmētatio tristitie. Et lic₃ volitio
tristitie sequat̃ tristitiā naturalr̃: nō tñ iō
seq̄tur ꝙ illa nō sit a volūtate: sed est a vo
T lūtate: lic₃ nō libere: sed tātū naturaliter.
Ad ter Ad tertiū principale dubij: cuiꝰ vis stat
tium. in hoc ꝙ volūtas nō pōt esse in consimili
dispositiōe qñ causat volitionē ₇ qñ non:
propter istā ꝓpositionē. viij. phys. Si mo
tor moueat postq̄ nō mouebat ₇c. Dicēdū

Et ad hāc propositionē vltimā ꝙ ipsa ha
bet intelligi de motu locali ab extrinseco
extra volūtatem. sic ꝙ si moueat modo: et
prius nō mouebat: h₃ aliquā dispōnē quā
prius nō habuit: q₂ saltē nūc vult mouere
₇ prius nō voluit: qr si prius voluisset: pri
us mouisset: vel nō habuisset posse sufficiē-
ens. tñ in rei veritate ꝓpositio est falsa de
virtute sermonis: tam de agente libero q̄
de deo: q₂ agens liberū respectu volitiōis
h₃ posse sufficiēs respectu volitiōis qñ nō
vult ad volendū. Et ideo đr liberū: qr pōt
agere: ₇ per cōseq̄ns h₃ posse sufficiēs ad
agendū: ₇ pōt nō agere. Et ad primā ꝓpō
nē: que est ꝙ volūtas nō pōt oīno esse in
cōsimili dispositione qñ causat volitionē
₇ qñ nō. Nec h₃ eandē habitudinē ad effe
ctū illū q̄ est velle qñ vult: ₇ qñ non vult.
Cōcedo ꝙ qñ causat volitionē: informat̃
ꝑ volitionē suā: ₇ disponit̃ ꝑ eā: ₇ habet se
ad eā in habitudine cause ad suū effectū.
De nouo tñ nullā rē recipit: q̄ cogat ad
causādū volitionē quā prius nō habebat
Et ideo ad formā argumēti qñ capit̃ istās
in quo voluntas incipit velle a obiectum.
Dicitur ꝙ nō est dare tale instans. Et qñ
querit̃ vtrū nūc primo h₃ posse sufficiens
ad volendū an nō: Dico ꝙ nūc nō primo:
q₂ priꝰ ꝑ casum habuit posse sufficiens ad
volendū. Et qñ arguit̃: ergo prius voluit.
Nego ꝯñam de agēte libero: s₃ si naturalr̃
egisset: ꝯña foret bona. Ad quartū prin Ad q̄r
cipale pt₃ ꝑ idē: q₂ est equalis ṽtutis. Et tum.
ad auctoritatē cōmētatoris. viij. physicoꝝ
cōmēto. v. q̄ dicit ꝙ motor mouet in tpe ī
quo mouetur ₇ nō ante: nisi qr ante nō ha
bebat dispositionē in qua possibile erat ei
mouere. Dicendū ꝙ ista propositio sua est
falsa. plane pt₃ de deo: qui posse sufficiens
h₃ ad ꝓducendū mūdos alios: ₇ nō facit:
₇ sufficiēs posse habuit ad ꝓducēdū ipm
anteq̄ ipm ꝓduxerit: ₇ nō fecit. Cuius op
positū nititur cōmentator declarare com-
mento. viij. eiusdē libri: ₇ in alijs cōmētis
multis. Et verū est ꝙ ratiōes Aristotelis
in. viij. super quas fundat se ad concludē-
dū vnū motorē primū separatū a magni-
tudine ₇ īmobilē sunt false: sc₃ p̄mo eter-
nitas motus ₇ tēporis a parte ante ₇ a p-
te post: ₇ ideo totus processus suus in. viij
est nimis debilis ad intentum suū probā-
dum: ₇ ideo nō oportet auctoritatē suā in Ad q̄n
tali recipere. Ad quintū qñ arguitur ꝑ tum.

diffinitionē potentie actiue quā ponit. est
pricipiū trāſmutādi ⁊c. Pōt dici ꝙ ꝑ iſtā
diffinitionē ſatis innuit ꝙ idē poſſit ſe ali
quo modo trāſmutare. Et ideo nō dicit ꝙ
potētia actiua eſt principiū trāſmutādi al
terū a ſe abſolute: ſed dicit ſub diſiūctiōe
vel alterū a ſe vel inquātū alterū. i. inquā
tū caret aliqua ꝑfectione quā a ſe pōt reci
pere: ⁊ ita volūtas trāſmutat ſe ad volitio
nem: large loquendo de tranſmutatione.

Ad ſextum. Ad ſextum de pħo. iij. de aīa ⁊c. Dico ꝙ
pħs loquit̄ grā doctrine: ſicut manifeſti⁹
videbimus de motib⁹ aīalium: videlicet ꝙ
mouent ſe ꝓpter appetibile ſenſatum ab
eis: qđ cōuenit oībus aīalibus: ⁊ tūc appe
tibile mouet: verū eſt cauſando cognitio-
nem ſui ⁊ appetitū: nō tñ vult negare qn
in ꝑfectis aīalib⁹ ſic eſt ꝙ moueant̄ aliqñ
⁊ appetāt illud qđ nō vidēt nec ſentiunt:
imo appetūt/⁊ nullā rem appetūt: ſicut ſi
in hyeme appetā roſas. Et ideo dicēdum
ꝙ appetibile accipit̄ ibi ꝓ appetibili cōi-
ter: pro eo qđ eſt appetibile in rei veritate
⁊ pro intētione ſeu cognitione q̄ eſt cauſa
partialis volitionis: vel actus volendi: ita
ꝙ ſemꝑ ad cauſandū volitionē vel appeti
tum cōcurrit intētio obiecti vel obiectum
vna cū potētia appetitiua: ⁊ ideo potētia
appetitiua nō eſt niſi cauſa partialis effe-
ctiua act⁹.

V Rñſio ad argumēta pri. Ad primū principale queſtio
nis hui⁹ qñ arguitur. Si volūtas foret li-
bera ⁊c. ſequit̄ ꝙ volūtas poſſet libere vel
le ⁊ libere nō velle libertate cōtradictiōis
cōcedo. Et qñ arguit̄. ſi hec ſit vera: volun
tas pōt libere velle: ponat̄ in eſſe: tūc erit
hec vera: volūtas libere vult ⁊ non vult.
Poteſt dici ꝙ hec de poſſibili nō dꝫ ſic po
ni in eſſe. Verbi gratia. iſta ꝓpoſitio: volū
tas pōt indifferēter velle ⁊ non velle in a:
nō debet ſic poni in eſſe: volūtas indifferē
ter vult ⁊ non vult in a. ſꝫ ſic: volūtas vult
in a: ⁊ potuit immediate ante a noluiſſe in
a. Vel ſic: volūtas nō vult in a: ⁊ potuit vo
luiſſe in a. Eodē modo iſta: voluntas pōt
libere velle: debet ſic poni in eſſe: volūtas
vult: ⁊ immediate anteꝗ̄ incepit velle/po
tuit nō incipere velle. Similiter alius de-
fect⁹ ⁊ in iſto argumēto eſt: ꝙ iſta ꝯña nō
valet: hec ē poſſibilis/volūtas libere vult
ergo iſta pōt eſſe vera: volūtas libere vult
Nā hec: poſſibile eſt tm̄ deū eſſe: ⁊ poſſibile
eſt nullā propoſitionē eſſe verā: ⁊ deus po
teſt nihil creare: ⁊ multe tales ſunt poſſibi
les: ⁊ tñ nunꝗ̄ poſſunt eſſe vere: ſed ideo
dicūtur poſſibiles: q2 ita pōt eſſe ſicut per
eas ſignificat̄: nec ꝑ iſtā/poſſibile eſt nul-
lā ꝓpoſitionē eē verā: denotat̄ ꝙ hec pōt
eē vera: nulla ꝓpoſitio eſt vera: ſed deno-
tatur ꝙ poſſibile eſt ꝙ ita ſit ſicut ꝑ illam
denotat̄: nulla ꝓpoſitio eſt vā. Aliter po- Alia reſpōſio.
teſt dici ꝙ hec ꝓpoſitio: volūtas pōt libe
re velle: eſt diſtinguēda: eo ꝙ libere poteſt
determinare primū verbū vel ſcđm: prece
dens vel ſequens. Si precedens: ꝓpoſitio
eſt vera. ſi ſequēs: ꝓpoſitio eſt falſa. Et cū
arguit̄. hec foret poſſibilis: libere vult ⁊
ſimiliter libere nō vult. concedo ꝙ hec eſt
poſſibilis: volūtas libere vult. ⁊ hec ſimili
ter: volūtas libere nō vult. ſed debet ſic ex
poni: volūtas poſitis oībus que requirū-
tur ad actū ſuū: habet in poteſtate ſua in-
cipere velle ⁊ nō incipere velle. ⁊ ſimiliter
ideo libere vult: quia pōt deſinere velle qñ
ſibi placet. ⁊ qñ arguitur: voluntas libere
vult: ⁊ eſt in potentia contradictionis ad
velle. ergo qñ libere vult: caret actu nolen
di. Nego conſequētiā: quia nō dicit̄ ꝙ vo-
luntas libere vult: quia vult libertate con
tradictionis quā tunc habet ad actū ſuū
quē habet. ſed dr̄ libere velle a libertate cō
tradictionis in qua eſt ad cōtinuādū ſuū
velle in futurū vel ad diſcontinuandum. Cōtra rñſionem.

Contra. ſi volūtas vult: ergo de neceſſi-
tate vult ſiue volet per aliqđ tēpus. ⁊ ſi ſic
nō poteſt libere nō velle pro futuro: q2 de Replica.
neceſſitate volet pro aliquo futuro. Ad
iſtud ꝯcedo ꝯñam ⁊ ꝯñs. q2 ſi vult: de ne- Rñſio.
ceſſitate volet ꝑ tēpus: per nullū tñ tēp⁹
de neceſſitate volet: ⁊ q2 in poteſtate volū
tatis eſt qñꝫ in ſuis actibus pec hoc tem
pus futurū velle: ſicut velle ꝑ horā vel ꝑ
medietatē hore: ideo qñꝫ qñ vult: ab illa
poteſtate reſpectu futuri denominat̄ libe
ra: licet nō ſit verū in oīb⁹ ſuis actib⁹: q2
nō in illis in quibus neceſſitat̄ agere mo-
do nature. Itē nota circa iſta/ꝙ iſta ꝓpo
ſitio de poſſibili nō dꝫ ſic exponi: videlicet
ꝙ volūtas poteſt indifferēter velle ⁊ non
velle in a. ſed ſic: volūtas vult in a: ⁊ potu-
it imediate ante nō voluiſſe in a. vel ſic: vo
luntas nō vult in a: ⁊ potuit imediate an-
te voluiſſe in a. Eodē modo iſta: voluntas
pōt libere velle: debet poni in eſſe: volun-
tas vult: ⁊ imediate anteꝗ̄ inceperit velle
potuit nō icipere velle. Siīr ali⁹ defectus Alia ſolutio.
eſt in iſto argumēto: quia iſta ꝯña nō va-

lēt.hec est possibilis:volūtas libere vult:
ꝙ ipsa pōt esse vera. Nā multe sunt ꝓposi-
tiones possibiles:q̄s posse esse est impossi-
bile. Sed ideo dicuntur possibiles: q2 ita
pōt eē sicut p eas denotat̄ esse:⁊ h̄ sufficit
Dicat̄ ergo vt prius dictū est: ꝙ voluntas
pōt libere velle.⁊ volūtas vult. sic intelli-
Alia re- gēdo ꝙ positis oib⁹ q̄ reqrūtur ⁊c. Et sic
spōsio. ptꝫ solutio ad primā formā. Aliter pōt
dici ꝙ hec ꝓpō:volūtas pōt libere velle:
est cōcedenda:eo ꝙ libere pōt determina
re primū verbū/vel scdm:precedēs vł sub
Ad se- sequens. q2 si p̄cedens: ꝓpositio est vera. si
cundū sequens:erit falsa. Ad scdm qn̄ dicit̄:tūc
primi hec posset esse vera:homo libere intelligit
princi- cōcedit̄ illo mō vt prius. Et eodē mō expo
palis. nit̄.nō ꝙ ꝓ instāti ꝓ q̄ hec est vera: sit in
potētia cōtradictionis:sed q2 imediate an
teq̄ inciperet intelligere:cōcurrentib⁹ oi-
bus reqsitis ad itellectionē:habuit in sua
Ad ter- potestate incipere intelligere ⁊ nō intelli-
tiū eius- gere. Ad tertiū quādo arguitur. si volū-
dem. tas foret libera: haberet in sua potestate
volitiones futuras:⁊ cum possit cēties in
die cōsimiles volitiōes habere:esset in sua
potestate quā vellet primo causare. Nego
istā vltimā ꝯn̄am:qꝛ ipsa nō est nisi causa
Cōtra partialis actus volēdi:ideo hāc volitionē
rn̄sio. primo causabit:⁊ nō aliā. Contra. oēs
cause sunt eedē:puta volūtas ⁊ cognitio.
Nā stante vna cognitione cōtinuata p ho
rā:possum in prima parte hore diligere a
dilectiōe:⁊ in scda nō diligere: ⁊ in tertia
Solu- diligere b dilectiōe oino sili ipi a:⁊ i quar
tio. ta nō.tūc q̄ritur quare magis volūtas p
ducit in prima parte a:q̄ b:si tēpus sit ali
Ad q̄r- quo mō causa seu celū:tūc facile erit solue
tum. re. Ad quartū qn̄ arguit̄. si actus volū-
tatis sit in ei⁹ ptāte:tūc aut act⁹ q̄ est: aut
actus qui nō est. Dico ꝙ nō est ille q̄ non
est:qꝛ nullus act⁹ est q̄ nō est:sed q̄libet a-
ctus est. Dicit̄ tn̄ ꝙ anteq̄ volūtas habe-
at actū:actus su⁹ est in sua potestate:q̄ est
ꝓpō falsa de in esse:⁊ ideo est ipropria lo-
cutio. Sed concedit̄ in vsu loquētiū:⁊ ad-
mittitur ꝓ vna de possibili:q̄ est ista: volū
tas pōt libere velle causare actū suū. Silr
in aliquo casu qn̄ volūtas vult:hec cōcedi
tur:iste actus est in potestate volūtatis:q2
volūtas pōt libere ꝯtinuare actū suū diu
Ad q̄n- tius vel minus diu. Ad q̄ntū qn̄ arguit̄
tum. ꝙ hec est impossibilis: volūtas libere non
vult.q2 tūc volēdo nō vult. Nego ꝯn̄am:

q2 di libere nō velle a ptāte ꝯdictiōis pre
cedente:p quā potuit qn̄ incepit nō velle
voluisse:sicut de libere velle dictū est. Et
ideo cōcedo istā: volūtas nihil volēdo libe
re nō vult. Uti libertate est duplr.s. positi
ue ⁊ negatiue. Scdo mō vtit̄ voluntas li-
bertate nihil volēdo. Ad scdm principa- Ad se-
le q̄stionis qn̄ d::si voluntas foret libera: cundū.
posset libere suspendere actū suū. ꝯn̄s fal prin.
sum.q2 seq̄tur:libere suspēdit:ꝙ vult suspē
dere. Dico hic ꝙ exponēdo istū terminum
suspēdere actū suū:sic ꝙ suspēdere actum
suū nihil aliud sit q̄ libere nō h̄re aliquē
actū;sic cōcedo ꝙ pōt suspēdere oēm actū
q2 libere nihil volēdo suspēdit oēm actum
suū. Si aūt iste termin⁹ suspēdere alit̄ ex-
ponat̄:videlꝫ sic velle nullū actū habere:
ita ꝙ iste termin⁹ suspēdere actū denotet
sic esse a parte rei sicut per hanc copulati-
uā signat̄:tūc manifestū est ꝙ hec ē ipossi
bilis: voluntas suspēdit oēm actū suū:q2
iportat̄ p eā ꝙ nullū actū hꝫ:⁊ nullū actū
vult habere:qd̄ includit cōtradictionē. et
certe ad talē itellectū argumētū ꝓcedit:⁊
cōcludit verū. videlꝫ ꝙ hoc includit cōtra
dictionē:volūtas libere suspēdit oēs actū
suū:q2 si sic volūtarie suspēdit:⁊ si volun-
tarie vult:ꝙ non oēm actū suū suspendit.
Ad tertiū p̄ncipale. si volūtas ⁊c. ꝙ pos-
set abscindere ⁊c. nego illā ꝯn̄am. ⁊ ꝯn̄s si- Ad ter
militer. q2 sicut argumēta facta ꝓbant:q̄ tiū prin.
bus ondit̄ falsitas ꝯn̄tis: cognitio pōt cō
tinuari in sensu p aliqd̄ excellēs sensibile.
ꝙ ⁊ intellectus silr:ita ꝙ talē notitiā nul-
lo mō possit volūtas corrūpere. sicut parꝫ
de existēte ꝓpe ignē:⁊ eodē mō ē de intel-
lectu separato. Un̄ aīa dānata siue in purga
torio/hꝫ intellectiōes quas nō pōt libere
abscindere:sed cōtinuātur vel per diuinā
actionē:vel p actionē obiecti:siue aliunde
velit nolit. Et qn̄ arguit̄ in oppositū ad ꝓ
bādū ꝯn̄am:ꝙ volūtas ē regina sui act⁹:
⁊ regulat intellectū:⁊ intellect⁹ nō pōt re
sistere. Dico ꝙ dato ꝙ sit regia:nō iō pōt
facere q̄cq̄d vult. nā ista regina est ita mi-
rabilis:ꝙ aliqn̄ vult ipossibilia:nec pōt in
tellect⁹ in oibus suis p̄ceptis obedire ei: Cōtra
nec etiā sensus. Cōtra. Ansel. dicit de cō- solutio
ceptu ỽginali.ca.iiij. ꝙ sensus nō possunt nem.
deficere:eo ꝙ volūtas mouet eos in actio
nibus suis:⁊ ꝙ nō p̄nt ei nō obedire. Dico Rn̄sio.
ꝙ intētio Ans.nō est alia nisi ꝙ null⁹ act⁹
sentiēdi est peccatum:nisi sit imperatus a

volūtate. vñ dicit. Si de volūtarijs actio-
nibus q̄ iniuste fiūt: arguantur sensus: re-
spōdere pñt ꝛc. Siliter qñ accipit in rōne
ꝙ volūtas est regina ꝛ ratio intellect⁹. nō
est verū: q: tūc intellect⁹ foret rō ꝛ regina
suimet: q: idem est intellect⁹ ꝛ voluntas.
Ad ali- Ad scđam formam qñ arguit ꝙ remini
am for- sci nō est opatio materialis: q: non obedit
mā eius- volūtati ꝛc. Dico ꝙ ad intellectū Aristote
dem. lis nunꝙ̄ pōt homo reminisci cum vult: q:
reminisci est recordari alicui⁹ quod homo
tradidit obliuioni. Et ideo sequit̄ ſm Ari
sto. ꝙ omne reminisci dependet ab organo
corporali. Et similiter ex opposito sequit̄.
Si intelligere est immaterialis opatio: se-
quit̄ ꝙ voluntas pōt in aliqđ intelligibile
Ad ter- licet nō in omne. Ad tertiā formam qñ
tiam. arguit̄ per differentiā inter potentiā rōna
lem ꝛ irrōnalem. Dico ꝙ potentia rōnalis
aliqñ opatur mō nature ꝛ non libere: ꝛ in
tali casu nō requirit̄ voluntas copulans.
Ad q̄r- Ad quartā de intentione beati Aug. di
tam. centis. Ad formandū actū/al's aciem/cogi
tantis: requirit̄ voluntas copulans ꝛc. Di
co ad tp̄s differendo difficultatē illi⁹ vſq;
alias: quātum requirit argumētū. Dico ꝙ
verū est ꝙ in quibusdam intellectionibus
ita est ꝙ voluntas cōcurrit copulans spe-
ciem in memoria cū actuali intelligentia.
hoc est ꝙ homo habet speciē: ꝛ intelligit
ꝑ illā: ꝛ delectat̄ intelligendo forte: ꝛ tunc
magis nitit̄ intellectionē istam cōtinuare:
ꝛ tunc cōcurrit voluntas cū specie ad in-
telligēdū intellectionē ꝛ ad causandū in-
tellectionē. Et sic quodāmodo metaphori
ce cōiungit parentē cū ꝓle. Similiter in
sensu cōtingit: puta visum imutari aliquā
do ab obiecto: ꝛ recipere speciē: ꝛ tñ non
videre: sicut accidit cū homo vehementer
cogitat de aliqua re: vel cum auditus vel
tactus est vehemēter in actu suo intentus:
tūc verū est ꝙ species coloris est in visu: ꝛ
tamē visus nihil videt. Causa est ſm Aug.
q: ibi nō est voluntas copulās speciē: q̄ est
quasi ꝓles forme sensate: que est quasi pa
rens in memoria. hoc est dictu: ibi non est
cognitio vel attētio q̄ est visio realiter: si-
cut al's dicet̄: q: aīa taliter intenta sensibi-
li nihil causat ad intentionē istius visibi-
lis. Dicta aūt Augustini in ista materia sunt
quedam adaptatiōes metaphorice: ꝛ hñt
Ad q̄r- quādā silitudinē ad interū suū: licet exilē.
tū pn. Ad quartū principale qñ arguit̄ ꝙ sic

tūc voluntas pōt libere velle ꝯ qđcumq;
iudiciū rōnis: ꝛ libere ꝯformare se cuilibet
iudicio rōnis. Dico ꝯ nūc negādo ꝯñam
ꝯ vtraq; ꝑte: q: nec rōni nec etiā cuilibet
tali iudicio se cōformare pōt. possibile est
tñ ꝙ volūtas velit ꝯ qđcūq; iudiciū ratio
nis. q: habeat sortes tm̄ hoc iudicium ra-
tionis: ꝙ eundū est ad ecclīam in a: potest
tamen velle ꝯ hoc iudiciū. ꝛ tūc cōcedo ꝙ
vult ꝯ oē iudiciū rōnis: q: iudicium rō-
nis ꝓ tūc nō hʒ plura supposita. Sʒ dico
ꝙ est dare tale iudiciū rōnis ꝯ qđ volun-
tas nō pōt velle: ꝛ tale iudiciū est istđ: non
est viuēdū misere: q: impossibile est sicut
ꝓ nūc teneo/ꝙ volūtas velit se esse mise-
rā: licet possit velle se nō eē beatā: vl' possit
velle se nō esse. sicut ī ꝓxima q̄stiōe dicet̄.
Silr ꝓ materia argumēti est notandum
ꝙ aliđ est volūtatē se ꝯformare iudicio ra
tionis: ꝛ aliud eā velle conformari iudicio
rōnis. q: nō sequit̄: voluntas cōformat se
iudicio rōnis: ergo vult cōformari iudicio
rōnis. Nam ponat̄ ꝙ ratio dictet non esse
volendū in a: sit a vna hora futura cras: et
sit ita ꝙ sortes in a dormiat: tunc in a vo-
luntas sortis conformat se iudicio ratiōis:
ꝛ tamen non vult conformiter iudicio pre-
cedenti: q: nihil vult: immo si aliquid vult
siue vellet: nō ꝯformaret se illi iudicio rō-
nis. Unde voluntatē cōformare se iudicio
rōnis: est voluntatē facere ꝙ ita sit sicut ꝑ
tale iudiciū principalr̄ denotat̄. Sʒ cōfor-
miter velle iudicio rōnis: est velle ꝛ optare
ita esse sicut ꝑ iudiciū denotat̄. ꝛ ideo ali-
qua iudicia possunt esse: quibus voluntas
nō pōt ꝯformiter velle. sicut si rō dictet nū
ꝙ̄ esse volendū: voluntas nō pōt isti iudi-
cio ꝯformiter velle. Ad formā argumen Ad for-
ti qñ arguit̄: si volūtas pōt velle ꝯ oē iudi mā ar.
ciū rōnis: posset velle ꝯ hoc iudiciū rōnis:
qđ est/volendū est ꝯ omne iudicium ratio
nis: vel contra omne iudicium rationis vo
lendum est. sit ergo illud dictamen a. tunc
querit̄ an sortes pōt velle cōtra a an non?
Dico ꝙ sortes pōt velle cōtra a: ꝛ velle dif
formari tali iudicio. Nā sortes pōt hr̄e ali-
quod iudiciū oppositum illi iudicio: ꝛ tūc
tale iudiciū/videlicet velle conformari se
illi: est primo se velle difformari iudicio a.
Et qñ arguit̄. Contra. si vult cōtra illud iu
dicium: ꝛ hoc iudiciū est ꝙ volendū est cō
tra omne iudicium rationis: ergo non vult
contra omne iudicium rationis, concedo,

Et si arguaṫ. ergo non vult contra a. nego ꝯñam. Tñ dico ꝙ ꝯ hoc iudiciũ bñ pōt volũtas velle: sꝫ dico ꝙ impossibile est ꝙ velit cōformari isti iudicio/ stãte illo iudicio solo: qꝛ si vult cōformari isti iudicio: vult cōformari alicui iudicio. ⁊ ꝑ ꝯñs non vult cōtra omne iudiciũ: vel nō cōtra omne iudiciũ vult. ⁊ h nō cōtra omne iudiciũ vult ergo nō vult conformari isti iudicio. ideo pōt dici ꝙ stante tali iudicio solo in intellectu hoīs: nō pōt libere velle cōformiter illi iudicio nec difformiter: qꝛ si vult difformari: vult cōtra hoc iudiciũ. ⁊ si vult ꝯtra hoc iudiciũ: vult ꝯtra omne iudiciũ: quia nō sunt plura iudicia. ⁊ si vult cōtra oīe iudiciũ: vult cōformari isti iudicio. ⁊ ideo stante isto iudicio/ nō pōt velle cōformari vl̄ difformari: sꝫ trãsibit istud iudiciũ sine volitione sequẽte: ⁊ ideo cōcedendũ est ꝙ voluntas nō vult cōformiter isti iudicio. Istud eñi iudiciũ denotat ꝙ volendũ est sicut ꝑ ipm̄ denotaṫ esse volẽdũ: ⁊ nō esse volendũ sicut ꝑ ipm̄ denotaṫ esse volẽdũ. Pōt etiã dici ꝙ stãte illo iudicio solo/ potest volũtas velle ꝯ hoc iudiciũ: sed nullo modo cōformaṫ totaliter isti iudicio: quia istud iudiciũ denotat ꝙ debet velle cōtra hoc iudiciũ: ⁊ nō debet velle ꝯ hoc iudiciũ ideo pōt negari ista ꝯñа: vult ꝯ omne iudiciũ: ⁊ istud iudiciũ est ꝙ debet velle cōtra omne iudiciũ: ergo vult cōformari totaliter isti iudicio.

Ad secundã formã eiusdẽ.

Ad scḋam formã eiusdẽ qñ arguiṫ ꝙ voluntas nō pōt se cōformare cuilibet iudicio rōnis. Cōcedo cōclusionem. ꝗuis argumentũ nō cōcludit. Dico tñ ad argumentũ cũ dicit volũtas sortis ꝙ nihil sit volẽdũ ab ea citra a: ⁊ sit a dies crastina. Dico sicut dicebaṫ: ꝙ volũtas cōformat se in nō volendo. Dico tñ ꝙ si ista cōformitas fiat: nō est laudabilis nec virtuosa: qꝛ nũꝙ fuit volita: qꝛ nec post dictamen nec simul cum dictamine voluit se nō velle. Et cōcedo ꝙ voluntas nō potest velle conformari isti dictamini citra a. qꝛ nō est idem iudiciũ voluntatẽ velle cōformari iudicio rōnis: ⁊ se ꝯformare vt dictũ est

Ad tertiam eiusdẽ.

Ad tertiã formã que ꝓbat ꝙ volũtas nō pōt se cōformare cuilibet iudicio rationis. cōcedo cōclusionẽ. Tñ ad rōnem dico ꝙ si esset tale dictamen apud sortem: ꝙ ratio sua erraret: quia nec debeo velle proximum meũ dãnari: nec me peccare mortaliter: sed vtrũqꝫ debeo nolle. De lege tñ minus debeo nolle proximũ meũ damnari ꝙ̄ me peccare mortaliter: ⁊ tũc nō ꝓcedit argumentũ.

Alia responsio.

Aliter rñdeo: ⁊ dico ad ꝓpositionẽ sup quã totũ argumentũ dependet: videlꝫ ad istã: sortes magis vult plato. dãnari ꝙ̄ peccare mortaliter: qꝛ hec est falsa ⁊ negãda: qꝛ hec dictio ꝙ̄ cōfundit cōfuse ⁊ distributiue terminũ cui additur. ⁊ ideo cōfundit istũ terminũ sortẽ peccare mortaliter: qꝛ pro quolibet suo supposito: scꝫ pro quolibet pctō mortali qḋ sortes pōt committere: ⁊ per ꝯñs cōtingit descendere sub isto termino distributo ad oīa sua supposita. ⁊ ideo sequiṫ: sortes magis vult platonem dãnari ꝙ̄ se peccare mortaliter: ergo sor. magis vult plato. dãnari ꝙ̄ se peccare mortalr̄ hoc pctō vel isto vel isto: et sic de singulis. sicut sequiṫ: margarita est magis alba ꝙ̄ homo: ergo ē magis alba ꝙ̄ sortes vel plato vel petrꝰ: ⁊ sic de singulis. Quia igiṫ inter pctã q̄ sortes pōt cōmittere: vnũ est istud: sortes vult platonẽ damnari: ad istud contingit descendere. ergo sortes magis vult platonẽ dãnari/ ꝙ̄ se velle platonẽ dãnari. qḋ includit contradictionẽ: ideo ꝑma ꝓpositio ex qua sequiṫ talis cōclusio: falsa est ⁊ negãda.

Ad quartã eiusdem.

Ad q̄rtã formã argumenti qñ arguitur ꝙ vbi intellectus necessitaret volũtatem: hō posset peccare mortalr̄ sine actu quocũqꝫ volũtatis. cōcedo illã cōclusionẽ: qꝛ casus est possibilis: ꝙ hō pōt peccare mortalr̄ sine quocũqꝫ actu volũtatis. ⁊ in isto casu ꝯcedo ꝙ pctō omissionis nullus actus corrñdet nec interior nec exterior. Et qꝛ nō habet actũ volendi: sed ꝑuaṫ illo actu: ideo peccat mortalr̄. Nam ad habendum actũ illũ teneṫ ex precepto diuino qꝛ tñ libere nō vult eum hre: vt expositum fuit in primo ꝑncipali: iō peccat mortalr̄.

Ad quintã formam.

Ad quintã. qñ ponitur in volũtate summũ clarissimũqꝫ iudicium ⁊c. pōt dici vno mō ꝙ nō obstãte illo iudicio/ pōt volũtas illud nō velle: lꝫ nō pōt velle oppositũ stãte illo iudicio: qꝛ si oppositũ vel aliud ostẽdereṫ: illud iudiciũ remittereṫ: ⁊ iō stante illo iudicio volũtas bñ pōt suspẽdere actũ suũ: non tñ aliqḋ aliud velle.

Alia responsio.

Aliter pōt dici/ ꝙ clarũ iudiciũ de vno oppositoꝝ est sufficiens notitia respectu vtriusqꝫ: ita ꝙ per illud iudiciũ sufficienter representetur volũtati vtrũqꝫ oppositoꝝ. sicut per illud iudiciũ: eundũ est ad ecclesiã cũ hac intentione recta: qꝛ semꝑ est ꝑsto menti volũtas

hꝫ notitiā sufficiētē ad eliciēdū q̄ꝺcūq̄
Ad sex- voluerit de nūero illoꝝ duoꝝ. Ad sextū
tā for- q̄n accipit ꝙ sortes magis vult illō qꝺ est
mam. ad honorē dei: ꝙ qꝺcūq̄ aliud ptinēs ad
cōmodū ꝓpriū. Dico ad illā sicut dixi ad
cōsimilē in forma: ꝙ ipa ē falsa: qꝛ ly q̄ꝫ cō
fundit ꝯfuse ⁊ distributiue ptinens ad cō
modū sortis: sub q̄ ꝯtinet velle illud quod
summe est ad honorē dei. ⁊ ideo ꝑ illā pro
pōnē denotat ꝙ magis velit illō qꝺ sum-
me est ad honorē dei: ꝙ velit illud qꝺ sum
me ē ad honorē dei: qꝺ īcludit ꝯdictionē.
AA Ad q̄ntū p̄ncipale. q̄n arguit: si volun-
Ad q̄n tas posset esse ⁊c. ad illas formas r̄ndet
tū prin ƀm quosdā/ ꝙ in tali casu vel cōsimili ob
cipale. ligās se ꝑ modū istū sub conditione: tenet
sub illi ƀm formā obligationis cui fit obliga-
vtraq̄ tio: siue cōditio adimpleat siue nō. ⁊ iō ne
forma. gat illa ꝯn̄a: dedit sibi sub ista ꝯditione ⁊
R̄nsio nō aliter: ⁊ cōditio nō est adimpleta: g̃ nō
ƀm ali- tenet. Sed in casu sequit oppositū: qꝛ q̄n
os. aliq̄s obligat se alicui: vel promittit aliq̄d
sub cōditione: ⁊ ex opposito cōditionis se-
quit ipm teneri sibi siue vt nūc siue simpl̄r
siue cōditione adimpleta siue nō/ tenetur
tūc facta tali obligatione: ⁊ rōne talis ob
ligationis: est in ptāte mea facere ipm te-
neri mihi: ⁊ ex opposito conditionis facte
tūc ille tenet ex opposito cōditionis facte
⁊ tūc illud erat ꝓpter p̄mā obligationē. si
tn̄ casus ponit sic: ꝙ sortes tenet platoni
dare. x. den̄. si plato obuiet in a instāti hoī
q̄ sibi nō tenet: ⁊ nō aliter. tūc obuiet p. in
a sorti. diceret ꝙ casus est īpossibilis: q̄a
ex p̄ria pte sequit ꝙ illa ꝯuertunt: sortes
dabit platoni decē denarios: si pla. obuiet
hoī q̄ sibi nō tenet dare decē denarios. Et
ꝑ scꝺam ptē casus seq̄tur ꝙ nō ꝯuertunt
⁊ sō casus si sic ponit: est īpossibilis. Si tn̄
supponit ꝙ sortes dꝫ platoni sub ꝯditiōe
posita in casu: casus est possibilis. Et q̄n ar
guit: tūc tenet dare vel nō. Dicit ꝙ sic: q̄a
siue ꝯditio sit adimpleta siue nō: tenet: qꝛ
si cōditio nō sit adīpleta: tūc plato nō ob-
uiat hoī q̄ sibi non tenet: ergo obuiat hoī
q̄ sibi tenet. ⁊ negat ꝯn̄a: ꝯditio nō ē ad-
impleta: g̃ nō tenet ꝓpter casum supradi-
Ad ter ctū. Ad tertiū dꝛ ꝙ pla. ē liber: et sortes
tium. est seruꝰ: qꝛ platonē esse liberū sequit ad-
impletionē cōditionis: ⁊ ad nō īpletionē
cōditionis: sꝫ sortē eē liberū nō sequit nisi
ex impletione q̄ nō pōt esse. Et negat ꝯn̄a
plato ē liber: g̃ obuiat libero. ⁊ tn̄ sub ista

conditione dedit dn̄s platoni libertatem.
Ad quartū admittit casus. ⁊ q̄n querit Ad q̄r
vtrū petrꝰ vult intrare religionē an non. tum.
Diceret ex casu ꝙ neutra pars seq̄t: qꝛ nō
seq̄tur: petrus vult intrare religionē si io-
ānes vult: ergo petrꝰ vult intrare religio-
nē. Quia sic velle nō est velle nisi sub con-
ditione: qꝛ sic volēdo cadit actꝰ volūtatis
sup isto toto: petrꝰ vult intrare religionē
si ioānes vult. Nec sub isto casu valet con
sequētia: petrus vult ītrare si ioānes vult
intrare: ergo petrus vult ⁊c. Nec ecōuerso
Joānes nō vult: ergo petrus vult. Sꝫ cō-
tra ista pōt argui. Nā accipit pro radice ꝙ
aliq̄n obligās se sub cōditione ⁊ nō aliter
tenetur virtute obligationis: etiā si cōdi-
tio non sit adimpleta ex opposito cōditio
nis. Cōtra illud arguit primo sic. tota
ratio quare sortes tenetur: est forma obli Cōtra
gās: qꝛ nullo mō teneret si se nullo modo r̄nsio-
obligasset. ergo nō aliter obligat nisi ƀm nes ⁊
formā obligatiōis. sed forma obligatiōis funda-
est ꝙ non tenet nisi cōditione adimpleta. mentū
ergo non tenetur conditione nō adimple- Primo
ergo ex hoc qꝺ est cōditionē nō adimpleri
nō seq̄tur eū teneri. Preterea. si aliquid Scꝺo.
antecedit ad aliud sicut causa principalis
ad suū effectū: oppositū cause nō ātecedit
ad eundē effectū: qꝛ illud ān̄s nō foret pre
cisa causa istius effectus. sed in illa conse-
quentia cōditione nō adimpleta sortes te
net aliq̄d est causa p̄cisa cōsequētis: qꝛ ob
ligauit se cōditione adimpleta ⁊ nō aliter
g̃ oppositū nō infert illud ꝯn̄s: nec antece
dit ad illud. Preterea ī eodē instāti in q̄ Tertio
sortes tenetur platoni: obuiant se scꝫ in a.
ergo in a obuiat homini qui sibi tenetur:
⁊ nulli alteri obuiat nisi sorti: g̃ nō obuiat
ei q̄ sibi nō tenet. Et vltra. ergo nō implet
cōditionē. Et vltra. ergo sortes non tenet.
Jdeo aliter ⁊ magis rōnabiliter pōt dici
ꝙ predicto casu posito: sortes nō tenetur.
Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ si aliq̄s Solu-
obligatus est vel obligat se sub conditiōe tio do-
impossibili ⁊ nō aliter: in nullo tenetur: qꝛ ctoris
cōditio non pōt adimpleri: nec ipse se ob- ad qui
ligat nisi conditio adimpleatur: ⁊ ideo oīs tū pn.
qui obligat se sub ꝯditione: obligat se sub Obli-
cōditione q̄ pōt adimpleri. Si autē condi gatio
tio deueniat impossibilis ex aliq̄ euentu sub cō
post obligationē ante tp̄s quo deberet im ditiōe
pleri: in nullo obligat ꝓmittēs sub tali cō vtrū te
ditione: ⁊ hoc dico si promittēs nullo mō neat.

sciuerit causam quare cōditio deuenit impossibilis in hora qua dꝫ impleri. mō ita est in ꝓposito: ꝙ hora qua ꝯditio interposita est inter sorẽ ⁊ platonẽ: deberet adimpleri: videlicet in a. ex euẽtu cuiꝰ sortes nō est volũtaria causa q̄re sit impletio conditionis īpossibilis: q: impossibile est ꝙ ita totaliter fit in a sicut cōditio denotaꝛ ī a. Illo casu posito ꝙ fit totaliter in a: sicut ꝑ cōditionẽ denotaꝛ. Isto iquã casu posito: inferꝛ ꝯdictoria: ⁊ ergo est impossibilis: q̄re sortes nō teneꝛ. Similiter ipse accipit ⁊ nō ꝓbat istã ꝓpōnẽ: qñ ita est ꝙ in ptāte est illius cui fit ꝓmissio / facere promittẽtem sibi teneri: tã ex opposito cōditionis q̄ȝ ex impletione cōditionis: tunc tenetur ipse obligãs. Et ego accipio vnã aliã magis vel saltẽ eque rationabilẽ ꝓpositionẽ ⁊ cōcludo ꝙ ꝓmissio non teneꝛ: qñcumqȝ est ita ꝙ aliqs obligat se sub cōditione: ⁊ hora impletionis cōditionis ipsiꝰ ipsa cōditio infert ꝓmittentẽ nō teneri: tũc promittẽs nō teneꝛ. sed sic est in casu isto hora cōcursus. Nã seqtur ex cōditione: plato obuiat hoī q̄ sibi nō teneꝛ: ergo sortes nō teneꝛ: q: sortes est solus ille cui obuiat. Et aliter seqtur ex opposito: plato obuiat hoī q̄ sibi teneꝛ: ergo plato nō implet cōditionẽ Et vltra. ergo sortes nō teneꝛ. igiꝛ hec sortes nō teneꝛ: seqtur tã ex opposito cōditionis q̄ ex ipsa coditione: ergo sortes nō teneꝛ. Preterea cōtra eũ. videꝛ ꝙ ipe dicit ꝙ si casus sic poneretꝛ: ꝙ teneatur sortes platoni in decẽ si obuiet in a homini q̄ sibi nō teneꝛ: ⁊ aliter nō. ⁊ tũc obuiet plato soli sorti: tũc dicit ꝙ casus est impossibilis. ⁊ totũ istud poniꝛ in cōditione cũ casu. ḡ casus cũ cōditione est impossibilis: ⁊ cōditio est impossibilis cũ casu. ergo ꝯditio in

BB Vicrñ def implicite ad quĩtum argumentũ qñsti pncipalis.

a est impossibilis. ergo nō teneꝛ qui se sub illa obligauit. Preterea. oīs conditio repugnãs ꝯctui ꝑncipali / in sui adimpletione inficit principale ꝯtractũ. verbi gratia si vir cōtrahat cũ muliere sub tali cōditione: accipio te in meã: tali cōditione ꝙ nunq̄ reddã tibi debitũ. certe cōtractꝰ nullus est: q: adimpletio cōditionis repugnat impletioni contractus matrimonialis: q: ex cōditione non teneꝛ ei reddere debitum: ⁊ ex contractu teneꝛ ei necessario reddere debitũ: ideo cōtractus nullus est. Sic arguo in ꝓposito. impletio ꝯditiōis arguit sortem in casu posito nō teneri platoni: et sortẽ teneri platoni est principalis ꝯctus: ergo cōditio interposita ex euentu sequenti repugnat cōtractui ⁊ inficit totũ ꝯctũ: ⁊ sic ꝑ ꝯñs sortes nō teneꝛ.

Ad argumentum in oppositum.

Ad argumẽtum in oppositũ rñdeo: qñ diciꝛ: si sortes non teneꝛ: ḡ plato obuiat hoī in a qui sibi nō tenetur. cōcedo. ⁊ qñ arguitur vltra: ḡ implet cōditionẽ. nego cōsequẽtiã: q: implere cōditionẽ est facere esse sic totaliter sicut ꝑ cōditionẽ denotatur. iō nō implet cōditionẽ: q: hoc non facit plato: q: conditio cōuertitur in a cũ hac copulatiua: plato obuiat hoī scȝ sorti: ⁊ sortes ẽ hō q̄ platoni non tenetur: ⁊ sortes teneꝛ platoni. q̄ copulatiua est impossibilis: ⁊ iō nō implet cōditionẽ: nec totaliter facit sicut ꝑ conditionẽ denotaꝛ: ideo nō implet cōditionẽ: sed diminute facit ad cōditionẽ: quare nō teneꝛ. Similiter certum est ꝙ intentio ꝓmittẽtis sub ꝯditione fuit: q: impletio cōditiōis infert sortẽ teneri. modo impletio quãcumqȝ sortes facit / non infert sortem teneri: sed potius sortẽ non teneri. ⁊ ideo nō implet ꝯditionẽ: q: implere cōditionẽ est facere sicut per eã denotatur ad intentionẽ ꝓmittẽtis.

CC Ad sextũ ꝓn.

Ad sextum principale: qñ diciꝛ ꝙ tunc seqtur ꝙ idem hō eundẽ diligeret ⁊ nō diligeret. Nego ꝯñam. ⁊ ad casum cũ poniꝛ ꝙ sortes diligat oēm hominẽ ⁊c. Dico breuiter ꝙ ptes casus sunt oīno incōpossibiles: q: ex primis duabus partibꝰ habeꝛ ista copulatiua: sortes diligit oēm diligentẽ se: ⁊ sortes diligit platonem. Et ex tertia parte habeꝛ cōtradictio eiusdẽ copulatiue: videlicet ꝙ sor. nō diligat oēm hoīem diligentẽ se.

ad aliã formã.

Ad aliam formã qñ arguiꝛ ꝙ sortes vult ⁊ non vult idẽ. ⁊ poniꝛ casus sic. sit sortes albus ⁊c. Nego illã ꝯñam. sortes vult esse silis platoni: ⁊ plato vult esse similis sorti: ḡ sortes ⁊ plato volũt esse similes: q: aliquid denotaꝛ per ꝯñs: qđ non denotaꝛ ꝑ antecedẽs q: per ꝯñs denotaꝛ si volũt esse similes: ꝙ volunt habere qualitatẽ eiusdem speciei: qđ non est verũ: nec per cōsequẽs denotatur. Sed antecedẽs pōt habere duas causas veritatis: cōsequẽs ṽo nō nisi vnã tantum: ergo est fallacia consequentis in argumento.

DD Ad septimũ princi.

Ad septimũ principale quando arguiꝛ: ꝙ si voluntas foret libera: tũc homo posset libere vti habitu scientie acquisite ⁊c. Pro materia illius argumenti dico ꝙ intentio philosophi ⁊ commenta-

totis ibidē cōmē.xviij.est ꝙ hn̄s habitum
sciētie/pōt eo vti qn̄ vult.i.non indiget ad
hoc ꝙ vtat̄ sua sciētia/ actiōe sensibilis ex
terioris :sed ꝑ ea q̄ habet in sua memoria :
vna cū voluntate pōt ea vti qn̄ vult:nō q̄
sua voluntas sola sufficiat sine noua ad de
ducendū sciētē in habitu ad actualē cōsi⸗
deratiōnē:sȝ quicūq̄ deducit̄ de habituali
notitia ad actualē ꝯsiderationē libere per
volūtatē:hȝ priꝰ vnā ꝯfusam notitiā ipsiꝰ
cōsiderabilis:⁊ scit quid est considerare:et
tūc virtute illiꝰ notitie pōt libere velle cō⸗
siderare illud in speciali ⁊ distincte : ⁊ ideo
impossibile est ꝙ hō per voluntatē dedu⸗
cat se ab habituali notitia ad distīcta: nisi
prius ꝑuenerit ad confusam eiusdem obie
Ad pri cti. Et tunc ad primā formā qn̄ arguit̄.
mā for habeat sortes habitum alicuius cōsidera⸗
mam. bilis:qd̄ sit a ⁊c. Dico ꝙ nō plus cōcludit̄:
nisi ꝙ priusq̄ consideret distincte: conside
rat cōfuse de a. sufficit enī cōsideratio con⸗
fusa ad velle cognoscere a : lȝ non sufficiat
ad volendū distincte a: q: nō est idem dice
re vult distincte a :⁊ vult distincte cogno⸗
scere a. q: ad primū req̄rit̄ distincta cogni
Ad se⸗ tio:ad scd̄m sufficit cognitio confusa. Ad
cundā scd̄am formā q̄ arguit ꝙ si q̄stio foret vtr̄
formā. hō posset libere recordari ⁊ reducere ⁊c.
Dico ad istud sic ad p̄us:ꝙ iō diceret̄ ꝙ hō
pōt libere recordari:q: hȝ in se principium
actus recordandi: nō ꝙ per solā volitionē
possit recordari. Et ꝯcedo ꝙ q̄cūq̄ vult re
cordari/iam recordat̄:sȝ forte ꝯfuse.⁊ ꝑ il⸗
lam recordationē ꝯfusam appetit recorda
ri de re distincte. et hoc innuit Augu.x.de
trini.c j.dicēs. Oīs amor studentis animi;
hoc est volētis scire qd̄ nescit : nō est amor
eiꝰ rei quā nescit:sȝ eiꝰ quā scit: ꝓpter quā
Ad ter vult scire qd̄ nescit. Ad tertiā qn̄ arguit̄
tiā eius libere possum ⁊c Dico ꝙ oīa cōcurrūt sup
dem. idem:q: ꝑ confusam notitiā de a delibero
an velim distincte an diutius considerare
Repli⸗ de a Cōtra. volo scire quod nescio : ergo
ca. volo quod nescis. Preterea. vellem scire
Scd̄a. quod nullo modo scio: ergo volo qd̄ nullo
Rn̄sio. modo cognosco. Ad argumenta ista re⸗
spondet Augustinus.xj.de tri.c.vij.de ma
gnis. Et dico cū eo ad illa ⁊ ad similia/ ꝙ
volo me scire quod nescio in particulari.⁊
tn̄ nō sequitur:ergo volo quod nescio.quia
bene scio quid est scire qd̄ nescio .i. quicq̄d
per hanc ꝓpositionem denotat̄.⁊ hoc suffi
cit ad volendū. Ad secundum quando ar

guitur:volo qd̄ nullo modo scio nec ī gene
rali nec in speciali:hoc forte est impossibile
Nam per intentiones generales habeo no
titiam confusam de omni scibili per inten
tionem scibilis.⁊ hoc est verū. Ad quar Ad q̄r⸗
tum quando arguitur ꝙ voluntas potest tā eius⸗
libere velle siue diuertere intellectum a cō dem.
sideratione a/ad considerationem b.conce
do.sed dico ꝙ non est possibile : nisi intel⸗
lectus apprehendat determinate a:⁊ indi⸗
stincte seu confuse b . tunc enim quādo in⸗
telligit vel vtrūq̄ confuse:vel b cōfuse: po
test velle distinctiꝰ cognoscere ipm̄ b:⁊ sic
diuertere ꝯsideratione de a.sȝ diuertere in
tellectum ad consideratione incogniti nul
lo modo potest voluntas. Ad octauum EE
principale.dico ꝙ argumētū stat in pōde Ad
re auctoritatis Anſ.iō videturꝙ facile est octauū
homini volēti illo onusto pōdere seipsum princi.
deonerare/negare illā auctoritatē Anſ.de
casu diaboli.xij.ca. Ad nonū principale FF
qn̄ d̄r ꝙ voluntas ⁊c.cōcedo ꝯnam. Et ad Ad no
primū quod ꝓbat falsitatem ꝯn̄tis: quan nū pn̄.
do arguit̄. posito ⁊c. cū cōcludit̄ ꝙ in fine
nesciet deus istū iudicare , potest dici vno
modo ꝙ debet dānari:q: in a instanti mor
tis sue hec esset vera:immediate ante a ille
fuit malꝰ.⁊ sufficit ad hoc ꝙ dicat̄ finalr̄
malus. Sed contra.immediate ante a fuit Repli⸗
bonus:ergo fuit finaliter bonus. añs pa⸗ ca pma
tet.quia nullum tempus fuit ante postq̄
fuit bonus. Preterea.post qd̄libet pecca Scd̄a.
tum ipse penituit:ergo fuit finaliter bonꝰ
Verū est ꝙ isto casu admisso opȝ vtrumq̄ Rn̄sio.
concedere:ꝙ.s. immediate ante a fuit bo⸗
nus:⁊ immediate ante a fuit malus. Ideo Rn̄det̄
posset casus negari:⁊ dici ꝓbabiliter ꝙ est alr̄ ad
minimū tēpus in quo potest hec creatura nonū
mereri : vel maximū in quo non pōt.⁊ siue princi.
sic siue sic detur:argumentū impeditur. q:
qn̄ alternasset peccans ille vsq̄ ad tale tē⸗
pus qd̄ foret minus minimo in quo pōt :
vel maximū in quo nō pōt:vel minus eo :
in illa dispositiōe inueniret̄ in instāti mor⸗
tis sue:⁊ ſm illā deberet iudicari:⁊ istud ē
sensibilius. quo viso dicendum est ad argu
menta. Ad secundam formam quando Ad se⸗
arguitur.intendat sortes actū meriti vsq̄ cundā.
ad instās mortis ⁊c. ad illud dico et nego
consequentiam illam : non est dare maxi⸗
mum gradum ⁊c. ergo deus nescit ⁊c. Nā
deus iudicabit eum ſm gradum quē ani⸗
ma habuit in primo instanti sui non esse ;

Ad ter- videlicet in instanti mortis. Ad tertiã p
tiam. idem p3: quia si sortes & plato mereant̃ p
vnã horã: in cui⁹ vltimo istãti qđ sit a: mo
riat̃ sortes: & plato suꝑuiuat: s3 nũq̃ post
a mereat̃ nec demereat̃: tũc arguit̃ q̃ meri
tũ platonis excedit: vt sit tale meritũ sor-
tis ꝑ minimũ instantiũ. Et q̃rit̃ vtrũ exces-
sus meriti platonis sit diuisibilis an indi-
uisibilis: Si diuisibilis: g̃ ẽ dare tꝑale me
ritum illi equale. Si indiuisibilis: est g̃ im
perceptibilis. Ad illud dico q̃ sortes & pla
to eq̃liter ꝑmiabunt̃: q2 eq̃liter meruerũt.
Nã instanti nullũ meritũ corrñdet distin-
ctũ a merito corrñdente tẽpori. Et ideo ꝫm
gradũ meriti quẽ aĩa sortis habuit in in-
stanti mortis: ꝑmiabit̃. Et qñ arguit̃. pla-
to eq̃liter meruit: & diutius fuit in grã: g̃
magis ꝑmiabit̃. Negat̃ ꝯña: q2 esse in grã
sine oꝑatiõe meritoria nõ facit ad augmẽ-
tũ ꝑmij. Habitib⁹ eñ & potẽtijs nõ mere-
mur: s3 actib⁹. sicut habetur ꝑmo ethicoꝝ.
Ad q̃r- Ad quartã qñ arguit̃. posito casu sortes
tam. peccat in infinitũ grauius &c. Ad illud re-
spõdeo negando añs & ꝯñam & ꝯñs sĩr: ex
ponendo pctm̃ infinite malitie/ꝑm pctm̃
ꝓ quo deberet̃ infinita pena intensiue. Et
rõ quare negat̃ añs: videl3 ħ sortes peccat
in infinitũ grauius q̃ plato &c. est ista: q2
Nota- negabo sĩr istã: sortes peccat in duplo gra
bile. uius q̃ plato. Ad cui⁹ euidẽtiã ẽ sciedũ
q̃ qñ aliq̄ plura requirũtur ad aliquẽ effe
ctũ: sicut si decẽ hoĩes requirantur ad tra-
hẽdũ nauẽ ꝑ spatiũ vni⁹ stadij vna hora:
tunc certe .xx. hoĩes ꝑtrahẽt eandẽ nauẽ ꝑ
idẽ spatiũ in medietate hore: sicut p3 ex re
gulis cõparationũ .vij. phy. S3 si virtus
quocunq3 ex istis precise foret duplicata:
nõ ideo sequit̃ dupla velocitas. S3 ad hoc
q̃ sit dupla velocitas/req̃rit̃ duplicatio to
tius ꝟtutis. Modo ad ꝓpositũ. ad graui
tatẽ alicuius peccati mortalis puta parici-
dij multe circũstantie ꝯcurrũt. ꝓhibitio le
gis: machinatio ꝯ ꝓpriũ sanguinẽ: intẽtio
occidentis: vtilitas patris occisi in republi
ca. Nã grauius est occidere patrẽ vtilẽ rei-
publice aut ꝓ republica: q̃ patrẽ inutilem
reipublice & ꝓ eadem. Sĩr multe alie cir-
cũstantie possunt esse ex parte tꝑis/loci/et
alioꝝ que agunt ad grauitatem peccati a.
Ad hoc aũt q̃ a foret in duplo graui⁹: nõ
sufficit duplare vnã circũstantiam de istis
causantibus istã grauitatẽ. puta q̃ fiat ꝓ
pter finem in duplo minus bonũ: q2 licet
sequatur duplatio istius circũstantie: non
tñ duplatio omniũ aliaꝝ circũstãtiaꝝ cau
santiũ grauitatẽ: ideo bene sequit̃ q̃ a erit
grauius: s3 certe nõ est graui⁹ ꝫm aliquam
spẽm ꝓportionis: q2 nec in duplo: nec ĩ tri
plo: & sic de alijs. ideo dico q̃ in casu sortes
nõ peccat in duplo grauius platone: s3 pec
cat in alia ꝓportione simpliciter grauius.
Et hec est cã quare nego añs: videl3 illud:
sortes peccat in infinitũ grauius platone:
ergo peccat pctõ infinite malitie intẽsiue.
Nam peccans mortaliter peccat in infini-
tum grauius q̃ peccans venialr̃: & tamen
nõ peccat pctõ infinite malitie: ad illũ in-
tellectum q̃ sibi debeat̃ pena infinita intẽ
siue. Ad quintã formã qñ arguit̃. velle Ad q̄n
occidere duos hoĩes &c. p3 ꝑ ꝑdicta q̃ cõ tã for-
sequẽtia nõ valet: q2 ad duplationẽ vnius mam.
circũstãtie requisite ad peccatũ nõ sequit̃
grauitatẽ toti⁹ peccati duplari: s3 bene ma
iori ꝓportione ꝑticulari. Ad sextã eodẽ Ad sex
modo q̃ velle peccare per duos dies nõ est tam.
in duplo graui⁹ q̃ velle peccare ꝑ vnũ diẽ.
Ad septimã formã q̄ videt̃ reducere ad Ad se-
ꝯdictionẽ. s. q̃ velle peccare ꝑ tẽpus infini- ptimã.
tum/est graui⁹ q̃ velle peccare ꝑ vnũ diẽ:
vel g̃ &c. Ad istud dico q̃ velle peccare per
tẽpus infinitũ non est grauius in infinitũ
q̃ velle peccare ꝑ vnũ diẽ: q2 nullũ pecca-
tũ mortale est in infinitũ grauius alio: pẽ-
sando grauitatẽ ex pena debita pro pctõ:
q2 ꝓ quolibet pctõ mortali debet̃ pena in
finita extẽsiue: & nulla pena est dupla/vel
esse põt ad penã infinitã extẽsiue. Et iõ ad
argumẽtũ in ꝯtriũ: qñ accipit̃ q̃ velle pec-
care ꝑ duos dies est graui⁹ q̃ velle pecca-
re ꝑ vnũ diẽ ceteris paribus: & velle pecca
re ꝑ tres q̃ velle peccare per duos: & sic de
alijs. Ad presens dico q̃ ĩpossibile est cete
ra esse paria que faciunt ad grauitatẽ pec
cati. & sic põt imaginari vna sufficiẽs rñsio
cũ parua additiõe. Ad octauã cũ arguit̃ Ad
sic. cõmittẽs pctm̃ ebrietatis. Ad istã rñsio octauã.
nẽ rñdet quidã: licet nõ sufficiẽter sic: si ar
gumẽtũ valeat: & meũ valebit. capio illud
qđ summe vitio ebrietatis opponit̃: puta
ꝟtutẽ sobrietatis: & sit ista abstinentia seu
sobrietas a: & pono q̃ aliq̄s puta b existẽs
in multis pctis mortalib⁹ alijs ab ebrieta
te diligat tãtũ a: & ipsi adhereat. Isto posi
to arguo a simili: b diligit a: ergo diligit
aliquã ꝟtutẽ creatã intẽsiue. Probo ꝯñã3.
nã sicut ex ebrietate pñt ꝯtigere mala infi

nita p eã:ita põt ꝯtingere ex suo opposito
a bona infinita. ⁊ sic nõ min⁹ peccat ebri⁹
si etiã illa mala nõ ꝯtingãt:qꝛ quãtũ in eo
est ⁊c. Et sicut dicet in ꝯfirmatione:ebri⁹
tot meret penas ⁊c. sic arguo in ꝓposito.
videlꝫ ꝙ ꝓpter a premiabit ꝑmio infini-
to ⁊c. Sꝫ hoc est falsum:qꝛ nullo modo ꝑ-
miabit:posito ꝙ sit in quocũq; pctõ mor-
tali:si tñ in eo decedat. Uñ sic arguere nõ
ꝯcludit efficaciter:sicut ex casu ptꝫ:lꝫ de⁹
nullã posset dare gratiã ipsi b ꝓpter a:ad
purgãdũ se de suis pctĩs mortalibus⁊ ad
faciẽdũ infinita intẽsiue. nec ꝑmiabit ꝓ a
premio infinito intẽsiue. Cũ igit assumit:
cõmittẽs pctm̃ ebrietatis ⁊c. Dico ꝙ si in-
finite intelligat intẽsiue:falsa est. si extẽsi-
ue:vͣa est:qꝛ sic correspõdet sibi pena infi-
nita extensiue rõne ipsius durationis ⁊c.

Ad nonã formam.

Ad nonã formã dicit ab vno/ꝙ illo casu
posito ĩpossibile ẽ ꝙ sortes peccet duob⁹
pctĩs mortalib⁹:scꝫ ebrietate⁊ piurio:nisi
peccet infinitis. Sed tũc ꝯñam negat qñ
infert:ergo pena corñdẽs est infinita in-
tensiue:qꝛ sicut dicit:forte oĩa illa pctã pu
nient vna pena:que est infinita extensiue.
Uel si sint distincte pene correspõdẽtes di
stinctis pctĩs:deus tñ nõ facit nec fieri ꝑ-
mittit vnã.

Ad decimum princi.

Ad decimũ pncipale qñ ar-
guit ꝙ si voluntas ⁊c. tũc posset velle ⁊c.
Nego ꝯñam:qꝛ volũtas est impossibiliũ:
vt habet. iij. Ethi. Unde cõcedo ꝙ volun-
tas põt velle se. sꝫ nõ põt velle se subito:sꝫ
successiue tm̃:sicut dictũ est in articulo se-
ptimo questionis.

Ad primam.

Ad rationes q̃ facte
sunt in illo decimo pncipali:q̃ sunt in vni
uerso septẽdecim. Rñdeo ad pmã qñ ar
guit. Nihil ꝓhibet ⁊c. Nego ꝯñam: ⁊ illã
videt negare cõmẽtator. vij. physi. cõmẽ-
to. xxxv. Nã ĩter corpora celestia ⁊ eoꝝ mo
tores nulla est resistẽtia: ⁊ tñ mouẽt ĩ tpe
similiter mediũ nõ resistit angelo:⁊ tñ mu
tat se localiter in tpe. Sꝫ de istis dicet al's
ideo sufficit ad pñs ꝙ natura forme que
est volitio:hꝫ partes intẽsiuas inclusas:ꝑ
quas ꝯtingit imaginari verã resistentia
ad volitionẽ ꝓducendã.

Ad secundã.

Ad scđam for-
mã qñ arguit:ꝙ si volitio fieret ⁊c. Conce
do ꝙ sicut illud qđ mouet: necessario mo-
uebit in tpe postea:sed ꝑ nullũ tps precise
postea mouebitur: sicut qui peccat/postea
peccabit:sed per nullũ tempus necessario
peccabit.

Ad tertiam.

Ad tertiã quando concludit ꝙ
christ⁹ tũc nõ meruit in pmo instãti sue cõ
ceptionis ⁊c. Cõcedo cõclusionẽ quãtũ ad
nunc:sed incipit mereri:⁊ ideo a primo in-
stanti sue cõceptionis meruit. Uide magi-
strũ lib. iij. dist. xviij.

Ad quartam.

Ad quartam qñ ar
guit. tũc christ⁹ ⁊c. Nego pmã ꝯñam. et
dico ꝙ christ⁹ est in altari subito sacramẽ-
taliter: ⁊ hec tñ est cõcedẽda ꝑ cõicationẽ
idiomatũ:christ⁹ fuit ibi ante:sꝫ hoc nõ est
ad ꝓpositũ. Sꝫ qñ arguit:aut volẽdo aut
⁊c. Dico ꝙ volendo nõ volitione instanta-
nea:sed successiue ꝓducta ⁊ per tps cõser-
uata. Contra. ergo voluit ibi prius esse q̃
fuerit. Concedo ꝙ anteq̃ fuerit/voluit ꝓ
aliquo tempore esse ibi : sicut volo nunc ꝓ
aliquo tẽpore esse Rome. Tamen in rei ve
ritate nõ est idem iudiciũ de christo ⁊ sua
volitione ⁊ nostra. Nã forte deitas sic coa
git:ꝙ subito vel in tpe ꝓducit volitionem
sicut deo placet.

Ad quintam.

Ad quintã de illumina-
tiõe medij qñ arguit. Agẽs naturale agit
subito. Dico ꝙ volũtas nõ agit subito:nisi
quãdo actio sua est finis transmutationis
successiue:sicut ꝑ cõmentatorẽ ptꝫ. vj. phy
sicoꝝ. cõmen. xxxij. Et qꝛ volitio nõ põt se-
qui actionẽ nisi in tpe: volitio dico libera :
ideo nõ põt esse in instanti.

Ad sextam.

Ad sextã qñ
arguit. Intellectus intelligit ⁊c. Nego an
tecedens. Et ad dictũ pħi ⁊ cõmentatoris:
qui in diuersis locis vident dicere ꝙ intel-
lectio fit subito vt visio:sicut de intellectio
ne dicit. iij. de aĩa cõmen. xxviij. ⁊ de dele-
ctatione. iiij. Ethico. c. v. Dicit ꝙ q̃uis ille
q̃litates in sua gñatione intendant: ⁊ par
tibiliter acquirant : tñ qꝛ possunt manere
in esse quieto sine intensione vel remissiõe
qñ sunt perfecte: ⁊ illa ꝑfectio est in instan
ti:sic aũt nõ est de alteratione. Sed impos
sibile est alterationẽ esse nisi in tpe:⁊ pars
sic acquisita ⁊ pars acquirenda: ideo intel
lectio:visio:volitio:⁊ hmõi non sunt essen-
tialiter alterationes:qꝛ possunt manere in
esse quieto:⁊ tunc vere denominãt sua sub
iecta:ita ꝙ aĩa intellectiua ꝑ intellectionẽ
que fuit successiue ꝓducta: ⁊ manet in esse
ꝑfecto in instãti. Et sic ꝓbat Ari. iiij. ethi.
ꝙ delectatio nõ est vera gñatio nec altera
tio:qꝛ delectatio est ꝑfecta in instãti.

Ad septimã.

Ad
septimã qñ đi ꝙ delectatio seq̃t ⁊c. Nego
ꝯñam : qꝛ sic arguendo est fallacia ꝯñtis.

Ad octa.

Ad octauã nego ꝯñam ⁊ añs. sicut patet
ad quintã.

Ad no.

Ad nonã cũ đi. agens natura
le agit subito. Negat:vt ptꝫ in ꝑdicto quin
to.

Ad decimam

Ad decimã qñ arguitur, si sic diabol⁹

⁊c. Cōcedo ꝙ in instāti in quo incepit pec
care: vtraqꝫ istaꝝ fuit vera si fuisset forma
ta: immediate post hoc ille peccabit: ⁊ im-
mediate post hoc ille est induratus. Sed
Nota bene. hic est vna difficultas: q2 in isto instanti vi
detur ꝙ hec fuit vera: hic in grā est/⁊ nun
ꝗ̄ postea erit. ⁊ idem est quandocunqꝫ hō
peccat mortaliter; q2 vel est dare primū in
stans nō esse gratie: vel vltimū esse. si pri-
mum nō esse: ergo primū nō esse pcī. si vl-
timū esse: ḡ habeť ꝓpositū: ꝙ est dare vlti
mum esse rei ꝑmanentis in esse. Ad istud
posset dici: quia in actionibus vel transmu
tationibus vbi deus est agens: non est
omnino sicut in actionibus vel transmuta
tionibus naturalibꝰ, de ꝗbus loquiť Ari.
viij. phys. vbi dicit ꝙ instās semꝑ ē poste-
ritas passionis. a quo est hoc gn̄ale dictū:
ꝙ nō esse dare vltimū instās rei ꝑmanētis
Ad vn decimā in esse. hoc nō est incōueniēs. Ad vnde-
cimā ꝯcedo ꝙ nec est primū volitionis nec
vltimū. h̄ est: nō est dare primū in quo hec
est vā sor. vult: nec vltimū: q2 si vult: voluit
⁊ volet. Et qn̄ arguiť. tūc inter meritum ⁊
demeritū ⁊ penā foret mediū. ꝯn̄s est fal-
sum ⁊ ꝯ̄ Aug. ⁊c. Nego ꝯn̄am: q2 sicut non
est dare primū in quo peccat: ita nō est da-
re primū in quo puniť: q2 simul cū peccat:
priuat se gratia ⁊ dispōne ad bonū: ⁊ ideo
punit se continue sicut peccat. Et hoc vult
Aug. ꝙ patiēdo reddit qđ noluit faciēdo.
Ad. xij Ad duodecimū qn̄ arguiť. si sic ⁊c. ergo
pctm̄ ⁊c. Cōcedo ꝯclusionem: q2 nō p̄cessit
tpe nec pācto tpis: sicut dicit Aug. Dico tn̄
ꝙ aliquo genere loquēdi pctm̄ p̄cessit pe-
nā causalitate vel natura: h̄ est tales locu-
tiones sunt vere: iste puniť/q2 peccauit: ⁊ si
nō peccasset: nō fuisset punitꝰ. Et iđ cū đr
ꝙ pctm̄ p̄cessit penā ī angelo vł hoīe: veꝝ
est causalitate vel natura: nō duratiōe pre
cessit. Et qn̄ arguiť ꝑ cōmentatorē. dico ꝙ
loquiť de agente ꝑ transmutationē: ⁊ de-
Ad. xiij effectu cōpleto. Ad decimūtertiū. cōce-
do ad p̄sens ꝙ est dare vltimū instās cha-
ritatis: q2 charitas nō causať a creatura:
nec ab ea corrūpiť: sꝫ ꝑ hoc ꝙ deus iā eam
vlterius nō ꝯseruat: ⁊ q2 in istāti pōt inci-
pere eā nō ꝯseruare: igiť est dare vltimum
instās in quo ꝯseruat. Ad decimūquar-
Ad decimam q̄rtam tū qn̄ poniť: precipiať alicui ꝙ in a instan
ti ⁊c. tūc queriť ⁊c. Verū est ꝙ ista difficul
tas pōt multiplr̄ fieri: sꝫ quātū ad presens
spectat: hec ꝯclusio est ꝯcedenda; ⁊ hec est
vera: aliquis peccauit: ⁊ tn̄ nunꝗ̄ peccauit
in aliquo tpe qđ esset precisa mensura pec-
cati sui. ⁊ hoc loquēdo de pctō omissionis.
⁊ hoc n̄ nō sit dare minimū tp̄s in quo vo-
luntas pōt velle: ⁊ maximū in quo nō pōt
velle. Vel aliter dico ꝙ ante a est dare ali- Alia re spōsio.
qđ tp̄s qđ esset minimū perceptibile ab eo
in quo pōt: vel maximū in quo non pōt: et
in quo debebat velle incipere: q2 nō sufficit
obedienti ꝙ exequatur: nisi exequatur ad
intētionē precipiētis. hoc aūt requirit de-
liberationē. ⁊ ideo ex deliberatione ⁊ non
subito debet incipere in a: ⁊ ideo dꝫ velle
incipere in a ante a. Et tunc est dicendum Replica.
ꝙ in toto tēpore illo peccauit. Sed cōtra
non omittit qđ deberet facere: q2 nihil dꝫ Solutio.
facere ante a. Nego: q2 qui precepit ꝙ de
beret incipere facere: precepit ꝙ ante a de
beret velle hoc facere: ⁊ ideo licet sit p̄ce-
ptum rationale de quodā particulari voli
bili: tn̄ illud foret preceptū oīno irrationa
bile: precipio tibi ꝙ tu incipias bene vel-
le in a. Ad decimūquintū vbi đr ꝙ tūc Ad decimam q̄ntam
charitas maneret solū ꝑ instās ⁊c. Cōcedo
ꝯclusionē. ⁊ dico ad pbm̄ ꝙ Ari. vult ꝙ h̄
sit īpossibile ꝑ actionē ꝯiunctā cū tpe: ita
ꝙ eadē res generet ꝑ trāsmutationē con
iunctā cū tpe: ⁊ postea corrūpať ꝑ agēs na
turale: ⁊ nō maneret nisi ꝑ instās. Ad de Ad decimam sextam
cimūsextū qn̄ accipiť de angelo ⁊c. Pōt ex
poni sic. ꝙ a primo instanti: nō in p̄mo in
stanti. Ad decimūseptimū dico ꝙ illud Ad decimā se primā.
argumētū directe ꝯcludit oppositū: q2 si
nō peccauit nisi in tpe: tunc in p̄mo instāti
extrinseco illiꝰ tpis fuit bonꝰ, idest existēs
in gratia. Ad vndecimū p̄ncipale qn̄ ar VV Ad vndecimū p̄ncipale.
guiť ꝙ si volūtas ⁊c. sequeret ⁊c. Nego cō
sequentiā: sicut patuit in quarto articulo
questionis. Ad ꝓbationē que est auctori-
tas cōmētatoris. iij. physicoꝝ glossať cō-
muniter ꝙ intelligiť sic: ꝙ cōtingēs equa
liter nō inueniť in potētijs actiuis. verum
est in potētijs actiuis naturalibꝰ: qđ cōce-
do: sꝫ de potētijs actiuis ⁊ liberꝫ nō loqť.
Ad duodecimū principale quādo argui Ad. xij princi.
tur ⁊c. differo ad p̄mā questionē que erit YY
de modo fruēdi. Ad decimūtertiū prin Ad. xiij princi.
cipale qn̄ arguitur. tunc volūtas libere po
test vitare peccatū: ꝯcedo ꝯsequētiā ⁊ cōse
quēs similiter. ad istū intellectū: pōt libe-
re anteꝗ̄ peccet facere peccatū ⁊ nō face-
re pctm̄: nō ita ꝙ possit libere vitare pec-
catū postꝗ̄ peccauit; sicut ꝓbať venerabi

lis Anselmus de libe. ar. c. ij. Nam seruit⁹ peccati est impotētia non peccandi. Ad formas q̄ probant falsitatē ꝯn̄tis / r̄ndeo quarū prima fuit talis: Si Adam potuit vitare peccatū: aut ergo anteq̄ peccauit: aut qn̄ peccauit ꝛc. Dico q̄ quelibet istarum est distinguenda ſm sensum ꝯpositū ꝛ ſm sensum diuisum. Sensus cōpositus pōt esse talis: q̄ hec fuit possibilis: Adā vitauit pctm̄ qn̄ peccauit. ꝛ ille sensus est falsus. Sēsus diuisus est iste: Adā in hoc tēpore potuit vitasse pctm̄: ꝛ in b t̄pe peccauit: demōstrato t̄pe q̄ peccauit. tūc cōcedo illā in sensu diuiso: scʒ Adā potuit vitare pctm̄ qn̄ peccauit. Qui sensus magis ꝓprie exprimit̄ hic: Adā qn̄ peccauit / potuit vitare pctm̄. Secūda ꝓpō est ista: Adā potuit vitare pctm̄ anteq̄ peccauit: et illa similiter in sensu diuiso: ꝛ in sensu cōposito falsa. Tertia est falsa in vtroq̄ sensu. Un̄ cōcedo istā: Adā quādo peccauit / potuit vitasse pctm̄. Cōtra. capio aliquē peccātē nūc actualiter: aut iste pōt vitare peccatū aut nō. Si sic: cōtra. nūc est in pctō: q: nūc peccat: ergo nūc nō pōt vitare pctm̄: quia habēs peccatū non potest vitare pctm̄: q: habet pctm̄. tunc si nō potest nunc vitare peccatū: ergo nūc nō peccat: q: nemo peccat in eo q̄d vitare non potest. ſm Aug. libro. iij. de libero arbi. c. xxviij. Ad istud dico q̄ iste due ꝓpōnes sunt incōpossibiles: scʒ ille peccat: ꝛ ille potest vitare peccatum. Unde demōstrato peccante: concedo q̄ iste nō pōt vitare pctm̄. Et ad Aug. dico q̄ d₃ sic intelligi. nemo peccat in eo q̄d vitare non pōt: id est nemo peccat faciēdo illud quod sic excedit suā posse: q̄ nō potuit illud vitare anteq̄ peccauerit. Un̄ dico q̄ iō hō peccat: q: anteq̄ peccauerit / poterat nō peccare: similiter peccās est cā hui⁹ impotētie qua non potest vitare: ꝛ iō est sibi imputandū. Sed cōtra istud arguitur p̄ scd̄am formā: sit a tēpus ante pctm̄ Ade quod peccatum fiat in tēpore b: tunc arguitur sic: Adam tantum ante b potuit vitare pctm̄: ꝛ semp ante b vitauit pctm̄ q̄ fecit quātū potuit. ergo nō peccauit. Preterea. Si an̄ b potuit vitare pctm̄: ne peccaret in b: ꝛ nō vitauit: ergo ante b omisit facere q̄d debuit: ergo ante b peccauit. Cōsequēs falsum: q: argumētū ꝓcedit de primo peccato Ade. Preterea. Capio primū angelū q̄ peccauit. s. Luciferū ꝛ Michaelem: ꝛ sit a instās casus vel ruine ipsi⁹ Luciferi: ꝛ arguo sic. semp ante a eque bene se habuerūt Michael ꝛ Lucifer: q: si nō: Lucifer peccauit anteq̄ peccauit. consequēs falsum. ꝛ in a Lucifer nō potuit vitare peccatū. ergo quādocūq̄ potuit vitare pctm̄: vitauit.

Ad primā formā ꝓbantē falsitatē cōsequētis.

Replica.

R̄nsio.

Replica p̄ secūdam formā.

Secūda.

Tertia.

Ad primū istorū nego istā: Adam tm̄ ante b potuit vitare pctm̄: q: in b potuit vitare peccatū. Unde concedo q̄ quādo peccauit: potuit vitare peccatum. Ad scd̄m dico q̄ ante b potuit vitare peccatū ne faceret ī b. Et quādo arguit̄: ante b nō vitauit ne faceret in b: ergo ante b peccauit ꝛc. Nego ꝯn̄am: sed sequit̄ q̄ in b peccauit. q: nō tenebat̄ vitare ne peccaret in b ante b: sed ante b. quia hoc nō potuit facere: quia non potuit peccare in b ante b: sed tm̄ ante b tenebat̄ vitare peccatum in b. ꝛ in b similiter tenebatur vitare in b. et ideo q: nō vitauit in b: ideo ī b primo peccauit. Ad tertiū ꝯcedit̄ q̄ Michael ꝛ Lucifer eque bene se habuerunt ꝛc. vsq̄ ad a ꝛ nego istam: in a Lucifer non potuit vitare pctm̄. ꝛ qn̄ peccauit: potuit cauere vl̄ vitare pctm̄: loquēdo scilicet in sensu diuiso sicut dictū est. Ad tertiā formā quādo arguit̄. si hō pōt vitare pctm̄: aut pctm̄ p̄ns aut futurū. Dico q̄ nec sic nec sic: sed dicit̄ q̄ homo pōt vitare pctm̄: loquendo scʒ in sensu diuiso. sicut dictū est ad istū intellectū q̄ pōt vitare ne peccet in futurū. Ad quartā qn̄ arguit̄. Si pōt vitare peccatū futurū: ponat̄ in esse ꝛc. Dico q̄ hec est falsa. hō pōt vitare pctm̄ futurū: si ꝓprie accipiat̄. Si aūt īproprie accipiat̄ ꝛ p̄ quadā alia: scʒ p̄ ista: hō pōt vitare ne peccet in futurū: sic est vera. Ad quintā qn̄ arguit̄ per idem. aut hō tenetur vitare peccatū cōmittendū a se: vel cōmittēdum ab alio. Dico q̄ nec sic nec sic: sed d₃ vitare ne cōmittat peccatum. Ad sextam formam quando ponitur q̄ de⁹ reuelet sorti q̄ tātum ille de numero istorū: demōstratis sorte platone ꝛ quibusdā alijs: saluabit̄ / qui cras peccabit mortaliter ꝛc. Et sic q̄rit̄ur in tali casu vtrū d₃ velle peccare mortaliter an nō. Videt̄ mihi dicendū ad istā ſm artē obligatoriā. Nā idē est dicere: reuelet de⁹ sorti a ꝓpositionē: ꝛ credat sortes hāc ꝓpōnē deo docēte: ꝛ sic erit sicut p̄ eā denotat̄. Et si sic ē si sibi dicat. reuelo tibi istā ꝓpōnē: tm̄ de numero istorū iste q̄ cras peccabit mortal̄r saluabit̄. Quātū ad ꝓpositū

Ad primam.

Ad secundā.

Ad terciam.

Ad terciā formā de amitteri tij p̄n.

Ad quartam.

Ad quītam.

Ad sextam.

est cõcedẽdũ: ⁊ quãtũ ad materiã est negã
dũ postea. Et facta tali reuelatiõe: ipã pro
positio reuelata quoties ꝓponif: est cõce
dẽda. ⁊ oẽ sequẽs ex ea simplr̃ ꝯña forma
li est cõcedẽdũ. ad oẽ aũt qð nõ seqtur ex
ea nisi ꝯña vt nũc: rñdendũ est sicut ad im
pertinẽs: qꝛ ꝯña vt nũc dꝫ negari ĩ illa ar
te. Istis suppositis distiguo de casu: qꝛ vel
deus reuelando istã sorti: tãtũ ille saluabi
tur de numero istoꝝ / q̃ cras peccabit mor
taliter: deposuit sibi ꝓpões pri⁹ positas
cuilibꝫ christiano ex lege cõi: vl' vult ꝙ vna
cũ alijs ponaf: sicut oẽs prius posite cuili
bet christiano: cuiusmodi sunt iste: q̃libet
christian⁹ dꝫ velle actu vel habitu se salua
ri: ⁊ ꝙ dꝫ velle oẽ illud qð credit eẽ neces-
sariũ ad salutẽ suã: ⁊ ꝙ nullus dꝫ peccare
mortaliter. ⁊ hmõi. itq de⁹ istas pri⁹ posi-
tas vult stare in sui rõne: ⁊ sl' cũ ipsis ma-
nẽtib⁹ in eadẽ ꝑfixione ponit sibi de nouo
illã. Si dicaf scðm: vꝫ ꝙ casus debet itelli
gi ꝙ vna copulatiua sit posita sorti: q̃ sit
talis: tñ ille saluabif q̃ cras peccabit mor
taliter. ⁊ sortes nõ vult peccare mortaliter
sed vult se saluari: ⁊ vult oẽ qð credit esse
necessariũ ad salutẽ suam: ⁊ dꝫ credere ꝙ
peccare mortaliter sit necessariũ ad salutẽ
Videf ꝙ hoc ponere sit impossibile: ⁊ per
ꝯñs nõ dꝫ poni rõnabiliter ipi sorti sub le
ge. Si aũt casus intelligaf primo modo. s.
ꝙ deus reuelãdo istã: tãtũ ille saluabif q̃
cras peccabit mortalr̃: deponat quãcũqꝫ
isti repugnãtẽ: ⁊ abroget legẽ statutã de
repugnãtibus ad illã; vel saltẽ dispẽset cũ
sorte quo ad legẽ ꝓpositionũ repugnãtiũ
isti ꝓpositioni de nouo posite sorti. Casus
est possibilis: ⁊ ꝯñter cõcedendũ est ꝙ sor
tes non vult se saluari. si tñ illa dispensef
quilibet homo dꝫ se velle saluari; ⁊ tñ nõ
peccat mortaliter: qꝛ lex est mutata. nunc
cõcedendũ est ꝙ sortes vult cras peccare
mortaliter: ⁊ tñ nũc nõ peccat mortalr̃: qꝛ
illa ꝓpõ est deposita. i. ꝑfixa vt sustineaf
tãꝙ falsum. Volẽs peccare mortaliter pec
cat mortaliter. ⁊ iõ hec ꝯña est neganda:
sortes vult nunc peccare mortaliter: ḡ pec
cat mor. ⁊ sic nullũ seqtur incõueniens ad
Ad septimã formã. argumẽtũ. Ad septimã formã qñ dr̃: re
uelet deus sorti ꝙ non saluabif nisi p con
tritionẽ ⁊c. Dico ꝙ nõ potest illud reuela
re sorti: nisi dispẽset de aliqua lege statuta
modo p ipsum: qꝛ repugnat legi statute:
statuit eñ ꝙ nullus homo debet velle pec
care mortalr̃: ⁊ ꝙ debet velle oẽm viã ⁊ oẽ
mediũ necessariũ ad salutẽ. ⁊ cũ deus non
possit statuere duo ꝯdictoria esse simul ve
ra: ideo casus nõ est admittẽd⁹. Ad octa Ad octauũ.
uũ qñ ꝓbatur ꝙ homo põt necessitari ab
aliquo extrinseco ad peccandũ: nego illud
omnino. qꝛ q̃cq̃d est illud ad quod hõ ne-
cessitatur: illud nõ est sibi imputabile ad
pctm̃: accipiendo pctm̃ ꝓprie ⁊ stricte. Si
autem possibile foret ꝙ aliq̃s esset in tali
necessitate: ꝙ vel deberet furari vel occide
re hoĩem: si casus sit possibilis: certe debe
ret eligere furari: tunc dico ꝙ nõ peccaret
furando: qꝛ eo posito ꝙ esset necessitatus
ad alterũ istoꝝ: nullo mõ foret pctm̃. Con
tra. facit ꝯ ꝑceptũ. Negatur: qꝛ intelligif Replica.
preceptũ extra necessitatẽ. vnde sensus est
nõ furaberis. i. nõ spõte vl' volũtarie fura Rñsio.
beris: qꝛ in oĩ precepto negatiuo ꝓhibef
actus volũtatis: ⁊ nõ solum actus exteri-
or. Ex hoc patet ad auctoritates canonis
Utrũ aũt aliquis debeat peccare venialr̃
vt alius vitet pctm̃ mortale: al's videbif.
Ad nonũ qñ dicitur: reuelet tibi de⁹ ꝙ pla
to interficiet te: nisi assenseris ei in homi- Ad nonum.
cidio ⁊c. Dico breuiter ꝙ si fiat necessitas
ad eligendũ alterũ istoꝝ: plato interficiet
sortem: si nulla alia reuelatio specialis fie-
ret mihi cũ ista: eligã ꝙ plato interficiat
sortẽ. Et qñ arguif. ergo assentis ꝙ peccet
morta liter. Concedo. ⁊ dico ꝙ nõ est pec-
catũ mortale semper assentire ꝙ hõ peccet
mortaliter: immo iuuare liceret in casu ad
hoc ꝙ peccaret mortaliter minori pctõ ad
vitandũ maius. Ad hoc sunt auctoritates
⁊ prio Gratiani di. xiij. in pri. dicẽtis. Itẽ
aduersus naturale ius nulla dispẽsatio ad
mittif: nisi forte duo mala ita vrgeãt; vt al
terũ eoꝝ necesse sit eligi. Et sequẽti caplo.
scꝫ duo mala. Licet enim mala cautissime
sint precauẽda: tñ si periculi necessitas vnũ
ex his perpetrare cõpulerit: id debemus
resoluere qð minori nexu noscitur obliga
ri. Cõsequẽter. iij. c. ⁊ est Greg. moral. xxxv
Suggestio diaboli plerosqꝫ peccare facit:
quaten⁹ si fortasse fugere pctm̃ appetunt;
hoc sine alio peccati laqueo non euadant.
Cõtrariũ huic dicit Hug. de libe. arbi. li. Cõtrarium.
iij. c. xxviij. Hoc breuissime tene: q̃ten⁹ ista
cã ẽ volũtatis: si ei nõ põt resisti sine pctõ
ei cedaf. si aũt põt: ei nõ cedaf. ⁊ non pec-
cat. an forte fallit incautũ. ḡ caueat ne fal
latur, vbi tanta fallacia est; vt caueri omno

non possit si ita est: nulla pctā sunt: q̄s enī
peccat cōmittēdo qḋ nullo mō vitari pos-
Ad decimum fit: ꝫ ille. Ad decimū de dn̄o ⁊ famulo ⁊c.
Dico sicut ad pcedēs: ꝙ si possibile sit ali
quē sic necessitari: nō peccat in eligēdo mi
nꝰ icōueniēs: ſꝫ peccaret in eligēdo maiꝰ.
Unde posito casu necessitatis: non peccat.
Ad vndeci. Ad vndecimum: qḋ fuit de iudice an de
beat iudicare ꝫm allegata ⁊c. si tn̄ sint con
tra ꝯsciam ⁊ veritatē quā nouerit notitia
certa. rn̄det ꝙ dꝫ trāsmittere ad supiorem
⁊ si nō possit nec differre iudiciū/ nec per
aliā aliquā cautelā iudiciū declinare: dꝫ fa
cere iudiciū ꝫm allegata ⁊ probata contra
sciētiā ꝓpriā: qꝛ ille actus sentētiādi nō est
nisi actionis deductio corā eo iudicialiter.
nec est reus iniurie q̄ fit iudicato: sed falsi
Ad. xij actores ⁊ falsi testes. Ad aliud de illo q̄
viuit cum vsurario ⁊c. in necessitate talis
consentit ꝙ alius det vsurā siue cōmittat:
cōcedo: nec tn̄ peccat: sed facit ad vitandū
maius malū. Pōt etiam dici ꝙ talis nō as
sentit vsuris simpliciter: sed ꝫm quid: ⁊ sic
de alijs casibus precedētibus. Sed contra
hoc videt esse ꝓcessus Aristo. iij. Ethicoꝝ.
vbi inquirit vtꝝ opationes facte ex timo-
re/ sint volūtarie an inuolūtarie: sicut ꝓij-
cere merces in mare imminente piculo: ⁊ di
cit ꝙ simpliciter loquēdo sunt voluntarie:
ſꝫ vidētur mixte ex voluntario ⁊ nō volun
tario. cuius ratio est: qꝛ cōsideratis parti-
cularibꝰ circūstātijs facti: illud preeligitur
ideo simpliciter loquendo sunt voluntarie
qꝛ operationes ꝫm particulares circūstan
Ad. xiij tias specificari debēt. Ad decimūtertium
de soz. ⁊ pla. existentibꝰ ⁊ in extrema neces
sitate habētibꝰ vnū panē ⁊c. ptꝫ ꝑ predicta
ꝙ homo dꝫ facere aliquā cautelā ad deci-
piendū aliū anteq̄ ipse moriat: nec neces-
Alia responsio. sitatur. Uel aliter pōt dici ꝙ non licet nec
sorti nec platoni nec cuiq̄ cū iniuria alteri
us saluare vitam suam. vnde pro casu isto
licet sorti auferre panē: qꝛ ex casu panis est
vtriusq̄ cōmunis. vnde sortes auferendo pa
nē/ aufert qḋ suū est: sed certe nō licet sibi
inferre violentiā proximo suo: nisi tātū vi
Replica. vim repellendo. Si dicat ꝫ: si q̄s vellet mi
hi auferre cucullā: licet mihi vivi repellere
sed panis est meus ꝑ casum ꝓpter necessi-
Rn̄sio. tatem. Rn̄deo ꝙ nō est simile de cuculla q̄
est ꝑsonaliter res tua: ⁊ de pane isto qui ex
casu est tuus si possis eū habere: hoc est di-
ctum/ iuste potes eum recipere: sed qꝛ pla.

habet equalē iustitiā sicut tu: ideo apponē
do diligentiā vt panem habeat sine graua-
mine persone tue: nullam tibi infert iniuri-
am. ⁊ ideo potes omni via tibi possibili ꝓ-
curare ꝙ panis a te habeat: dūmodo nō fa
cis iniuriā. his visis facile ē euadere supra
dicta. Sed cōtra hoc pōt argui mutādo ca Replica.
sum: ponat ꝙ plato sit ꝓpinquior pani vł
fortior: ita ꝙ soz. non possit attigere ad pa
nē: nisi interficiat platonē. Tunc arguitur
sic. sortes tenetur saluare vitā suā: ergo te-
netur velle mediū necessarium scitū esse ta
le ad vitā suā. sed nullū est nisi occisio pla-
tonis: ergo tenet eū occidere. Preterea ipe Scḋa.
tenet accipere panē si possit: sed si aufert:
occidit plato. ita efficaciter ac si iugularet
eū gladio: qꝛ ab illo pane conseruatur vita
tota platonis. ergo tenet quacūq̄ via da-
ta occidere platonē ⁊ licite. Preterea plato Tertia
vult eū occidere: ⁊ hoc sibi constat: ꝫ tenet
defendere vitam suā etiam sine necessitate
ꝫm oīa iura. ergo sine pctō ⁊ sine necessita
te pōt platonē interficere: qꝛ non est alia
via defendendi. Ad primā cū dicitur: te- Ad primam.
netur. ergo ⁊c. cōsequētia negat. sed opor-
tet addere ꝙ mediū sibi sit licitū. qḋ nō est
verū in casu. Ad scḋam cōcedo ātecedēs Ad secundā.
⁊ ꝯn̄s: qꝛ licet eū occidere ꝑ vnā viā: ⁊ non
per aliā. Nec est equalis ratio q̄re pōt vnū
fieri iuste ⁊ aliud nō. Ad tertiā patet: qꝛ Ad tertiam.
nō licꝫ homini defendere nisi qn̄ aliq̄s niti
tur iniuste auferre: qḋ nō est verū in ꝓpo-
sito: ⁊ ideo nō cadit hic vi vim repellere: sic
ut dictū est superius. Adhuc probat ꝙ vo- Replicat forti
lūtas creata pōt necessitari ad volendū ali
quid: ꝓbat hoc ꝑ duas propositiōes. Pri- ꝰ per alias
ma est: ꝙ omnis volūtas creata est finita ꝓpōes
intensiue. Scḋa est ꝙ aliqḋ bonū difficul- Prima
tat volūtatē: ⁊ etiā malū intantū ꝙ non Scḋa.
pōt illud velle. Prima ꝓpositio satis pꝫ ꝑ Proba
experientiā ⁊ auctoritatē Ansel. Per expe- tur pri
rientiam primo: experimur enī in malis: qꝛ ma.
sentimus: ꝙ nimis difficile ē ea acceptare Proba
vel velle. Unde multo magis difficile ē vel tur au
le intrare ignē: q̄ velle intrare rorē: velle ctorita
bibere fel ꝙ velle bibere aquā. Ad hoc etiā te.
est auctoritas Anß. de libero arbitrio ca. vj
Frater: oportet nos aliqn̄ sic premi tētatio
nibus: vt sine difficultate nō valemus fu-
gere siue nolle quod suggerunt. Unde cer-
tum est ꝙ ipse vult ꝙ tentationes inferūt
difficultates resistēdi ipsi volūtati. Ex his
ꝓbat intētum: qꝛ ex quo voluntas creata

est finita tētatio: intātū poterit intēdi: q̄
Proba excedet volūtatē respectu nolle. Secundo
tur se etiā pbat: q: volūtas pōt pfirmari in bo
cūdo p no: et obstinari i malo. Et de facto ita erit
positio de omni volūtate creata. igit oīs volūtas
pōt necessitari. Antecedens satis p3. qm̄
vt volūt oēs doctores: angelus bonus nō
pōt peccare: non tn̄ ex natura: sed ex grā
dei. Nā vt dicit Aug. enchiriō. c. xi. in fine
Ad mutationē ad malum repugnat grā
nō natura in bonis. Accipio igit gratiam
que est in mente beati: et volo q̄ deus po
nat eā in mente viatoris. Si igit ista gra
tia necessitat mentē beati ad bene volēdū
et mentē istius viatoris necessitabit. Cōse
quētia patet: q: eīa sunt paria: q: ponit
Tertio q̄ mētes sint equalis virtutis. Tertio ar
guo sic. pono q̄ deus aliquā voluntatem
ponat in maxima pena. quo facto: aut vo
lūtas talis pōt eā velle: aut necessitat ad
eā nolendā. Si primū: igit voluntas pōt
facere q̄ illud afflictiuum nō foret sibi pe
nale: et sic homo existens in maximo igne
posset facere p suā voluntatē q̄ non foret
sibi penalis. Ista pña p3 p Anselmum de
Proba pceptu virginali. ca. iiij. Nihil est penale
tur pña alicui: nisi qd̄ est cōtra voluntatē eius. Si
scdm̄: habeo ppositū: q̄ est dare aliqd̄ ob
iectū p qd̄ volūtas necessitabit ad nolen
dū vel respuendū si sibi offerat. Cōfirmat
Cōfir ista ratio: q: si oēm penā pōt volūtas acce
matur. ptare: ipsa pōt velle dānari eternaliter: et
similr nolle beatitudinē. Cōseqnēs est fal
sum. Enchiriō. c. iiij. Neqz culpanda erit
volūtas. Aut volūtas libera nō est dicen
da qua beati esse sic volum9: vt esse miseri
Quar nō solū nolimus: sz nec pcrsus velle pos
to. simus. Quarto sic: habitus diminuit de
indifferētia volūtatis. nā habitus volun
tatē inclinat mō nature determinate ad
cōsimilē operationē illis p quas generabat
ergo intēsior habitus intēsius inclinat: g
cū volūtas i sua indifferētia sit virtutis et
potētie finite: est inuenire habitū q̄ neces
sitaret volūtatē cū notitia obiecti: et alijs
circūstantijs extrinsecis reqsitis. Cōfir
Cōfir mat ista rō p btm̄ Aug. viij. de pfes. vbi vi
matur det dicere q̄ in malis hoibus ex cōsuetu
dine pūersa viuēdi generat vn9 habitus:
qui necessitat hoiem ad male vitioseqz vi
uendū. dicit em̄ sic. Uelle meū tenebat ini
micus: et inde mihi catenam fecerat: et con
strinxerat me. Quippe ex volūtate pūersa
facta est libido: et dū seruit libidini: facta
est psuetudo. et dū cōsuetudini nō resistit:
facta est necessitas. hec ille. Et nota quo
modo dicat in principio auctoritatis. Uel
le meum tenebat inimicus. Et post pauca.
Uolūtas autē noua que mihi esse ceperat
vt te gratis colerem: fruiqz vellem: deus
sola certa iocūditas nondū erat idonea ad
superandā priorē vetustate roboratā. Ita
due voluntates mee: vna vet9: alia noua: il
la carnalis: illa spiritualis cōfligebant in
ter seatqz discordādo dissipabant animā
meā. Sic intelligebā in meipso experimēto
id quod legerā: quō caro concupisceret ad
uersus spm̄: et spūs aduersus carnem. Ego
qdē in vtroqz: sed magis ego in eo qd̄ i me
approbabā: q̄ in eo quod i eo improbabā.
Ibi em̄ magis iā nō ego: q: ex magna par
te id patiebar inuitus: q̄ faciebam volens.
Sed tn̄ cōsuetudo aduersus me pugnaci
or ex me facta erat: qm̄ volēs quo nollē p
uenerā. Et qs iure cōtradiceret: cū peccan
tē iusta pena seqretur. Itē iuxta finē capi
tuli. Lex em̄ peccati est violētia cōsuetudi
nis: qua trahit et tenet etiā inuitus anim9 Quīto
eo merito quo in eā volēs illabit. Quin
to vna cōplexio magis inclinat ad volēdū
aliqd̄ volibile q̄ alia: sicut cholericus ma
gis inclinatur ad vindictā p facili iniuria
q̄ sanguineus ceteris paribus. Uel aliud
exēplū pōt inueniri ad talē gradū intēsio
nis: q̄ approximatis obiectis cū notitia: et
alijs q̄ naturaliter reqrūtur siue ab extra
siue ab intra: q̄ volūtas naturaliter et sine
indifferentia vel electiue fert in illa. Cōfir
matur istud experimēto. nā hō in estate la
borās necessitat bibere velle: et hō fameli
cus nō libere esurit: imo velit nolit nō est
in ptāte sua nō appetere cibū. q: si sic: faci
liter posset hō nō esurire et non sitire qn̄ si
bi placeret. pñs falsum et ptra experiētiā.
Sexto arguit sic. magnitudo tpis dimi Sexto
nuit de reatu quē tentat9 meruit si cadat.
ista ppō ē euidēs. nā ceteris pibus si duo
peccēt: vn9 tētatiōe ex īpugnatiōe ab ex
trinseco: et ali9 ex libera electiōe sola: scd's
grauiꝰ peccat. Et h assignat rō qre pctm̄
pmi hoīs fuit magꝰ remissibile: nō aūt an
geli. Nā hō cecidit p suasionē diaboli: an
gelus aūt de spōtanea malitia. Septio Septi
pōt argui: q: tētatio pōt excedere volūtatē mo.
cū volūtas sit firma. Cōfirmat ista rō per
Greg. ix. mo. ca. iij. vbi inquit. Misericor

de⁹ cū virib⁹ tētamēta modificet. Nullus
pfecto ē q̄ malignoꝝ īſidias nō corruēs
portet: q2 ſi mēſurā tētatiōis nō pbet: eo
ipſo ſtāte ptinus deijcit: quo vltra vires
Ad decimum qrtum princi. onera īpoſuit. Ad decimūquartū pncipale ⁊ vltimū qn̄ arguit. ſi volūtas foret
libera ⁊c. ꝯcedo ꝯn̄am ⁊ ꝯn̄s. ⁊ ad argumēta q̄ pbāt falſitatē ꝯn̄tis: rn̄deo ad pmā
Ad pri mā formam. formā qn̄ arguit tūc ī eadē aīa ſil' foret delectatio ⁊ triſtitia. Probat ꝯn̄a: q2 opatio
virtuoſi perficit p delectatiōem: ſ3 opatio
pnīe eſt triſtari. Dico ſicut rn̄ſum eſt ī argumēto: ꝙ dolor eſt de pctō: ⁊ gaudiū eſt
de dolore: ⁊ ſic nō ſunt reſpectu eiuſdē obiecti. Addo etiā ꝑnunc: q2 al's de hoc fiet
ſermo: ꝙ actus pnīe ē vna aggregatio diuerſoꝝ actuū ſuccedētiū ſibi in aīa. Nam
prio hō perpēdit feditatē peccati ⁊ ingratitudinē ſuā ad deū: ⁊ ſic iudicat ꝙ dolendū ē ꝙ ſic ſe habuerit ad deū. Etiā īperat
ſibiipſi ꝙ doleat. Cōſiderās etiā ꝙ iſte dolor eſt deo accept⁹: incipit gaudere de iſto
dolore: hn̄s memoriā de dolore. Un̄ nō pono ꝙ gaudet de dolore qn̄ dolet: ſ3 poſtꝗ̄ doluit qn̄ nō dolet: h3 tn̄ memoriā recētē doloris ⁊ cognitionē de dolore. ſicut
dicit btūs Aug. x cōfeſſionū. Letatū me
fuiſſe reminiſco: nō letus: ⁊ triſtitiā meā
recordor nō triſtis ⁊c. Quia tn̄ iſta in breui valde tpe ſiūt: vr̄ homini ac ſi ſil' gauderet ⁊ doleret: delectaret ⁊ triſtaret ꝑpt
imperfectionē tpis. Tūc ad formā quā ſic
arguit. Agit virtuoſe: ergo delectat. Cōſequētia nō valet ſ3 pħm. iij. Ethi. ca. xviij.
in fine. vbi dicit ꝙ nō oēs opatiōes virtutū ſunt delectabiles. Nā non requirit ꝙ
fortis ī opatione forti delectet: ſ3 ſufficit
Ad vltimā. ꝙ non triſtet. Per iſtā p3 ad oēs formas:
preterꝗ̄ ad iſtā. ſ. ad vltimā q̄ fuit dictū
Anſelmi de ꝯceptu virginali. c. iiij. Nullū
volūtariū eſt penale voluntati cū pena ſit
volūtaria: ſequit igit ꝙ nulla pena eſt penalis. Ad iſtud dr̄ ꝙ aliq̄d pōt dici volun
Voluntariū capit dupl'r. tariū dupliciter. Uno mō denoīatiue a volitione naturali: que nata eſt cauſari a voluntate ⁊ cognitione ſenſitiua: ⁊ talis volitio ſemp eſt affectio cōmodi. Alio mō a
volitione rationali: q̄ eſt cauſata a cognitione diſcretiua ⁊ volūtate ⁊ volitiōe. Primo mō eſt maior vera: ⁊ iſte eſt intellect⁹
Anſelmi. Scd̄o modo eſt minor vera: ⁊ ſic
dicimus ꝙ pnīa eſt voluntaria. Unde Anſelmus qn̄ dicit ꝙ nihil eſt penale niſi qd̄
eſt ꝯ volūtatē: accipit ibi volūtatē nō pro
inſtrumēto volēdi: ſ3 p affectione cōmodi
ſm̄ ſuū modū loquēdi. Et ſic in forma arguēdi equocat de volūtate: ⁊ iō diſcurſus
nō ꝯcludit: ⁊ ſic q̄ſtio totaliter terminat.

Queritur vlteri⁹ A Qō. iiij Primū princi. ri⁹ vtrū viator teneat frui
ſolo deo? Et videt ꝙ nō: q2
hō pōt meritorie nolle frui
deo. ergo ⁊c. Conſequentia
videtur bona: q2 p actum repugnantē alicui actui cui hō tenet: non pōt neceſſitari
Ant̄s ꝑbat: q2 ponit ꝙ ſortes videat platonē in extrema neceſſitate: ⁊ ꝙ eū poſſit
iuuare ſi apponat diligētiā maximā. quo
poſito arguit ſic. ſortes pōt meritorie velle iuuare platonē: īmo tenet ad hoc: ḡ poteſt meritorie nō velle frui deo. Conſequētia p3: q2 nō pōt iuuare platonē niſi dimittat fruitionē dei: q2 non pōt eū iuuare
Rn̄ſio niſi dimittat cogitationē de deo: ⁊ p ꝯn̄s
Replica pma fruitionē. Pōt dici ad iſtud ꝙ in tali caſu
cōcedendū eſt ꝙ ſortes pōt dimittere fruitionē dei: vt iuuet primū. Cōtra iſtud arguo ſic. ſi iſta rn̄ſio eēt bona: ſeq̄ret ꝙ hō
in caſu teneret dimittere operationē pfectiorē vel forte pfectiſſimā in hac vita propter minus pfectā: quod videt irrationabile. nā nullus ſapiēs eligit minus bonū
omiſſo magis bono. Conſequētia p3: q2
fruitio dei dicit eſſe pfectiſſima viatorum
opatio: ⁊ maxime cōformis operatiōi beatorum. Secūdo ſi reſpōſio data ſit bona: Scd̄o.
ſequit ꝙ aliq̄s viator teneret nunꝗ̄ frui
deo. cōſequēs videt eſſe incōueniēs. Cōſequētiam ꝑbo ſic: ſit aliquis adultus accedēs ad baptiſmū: et informet ante ſuſceptionē baptiſmi in operib⁹ pietatis ſufficiēter. volo tūc ꝙ poſt baptiſmū īmediate
occurrat caſus talis neceſſitatis ꝑximi: q̄
req̄rat diligētiā ipſi⁹ baptizati p vnā horā: qua terminata occurrat caſus cōſimilis. ſi igit talis nō viuat niſi per vnū diem
⁊ ſic eueniat ſingulis horis ipſius diei: ſeq̄tur ꝙ talis nunꝗ̄ tenet frui deo. Iſtā conſequētiā ꝑbo ſic: q2 in prima hora tenebatur nō frui deo p rōnē: nec in ſcd̄a: nec in
tertia ⁊c. ḡ p totū diē tenebat nō frui deo
ſed p illā ſolā diē vixit: ḡ p totā vitam ſuā
non tenebatur diligere deum ſup omnia: Confirmatur
quod eſt frui deo. Confirmatur iſta ratio:
quia ſi ſortes tenetur frui deo: quero quo

tēpore nō hodie nec cras: ⁊ sic de singulis
igiť nūq̄ teneť: ⁊ si nō teneť hodie: ergo
si nō fruatur hodie nō peccat. Si dicať ꝙ
Rñsio. teneť aliquo die certo. Cōtra. ergo oīs hō
Replica. teneť illo die. ptꝫ qꝛ preceptū est equali-
ter datum oībus. igitur si ligat istū ꝓ isto
die: pari rōne quēlibet hoīeꝫ: ꝯñs falsum
qꝛ quocūq̄ tp̄e dato: pōt homo licite tūc
dormire: nisi habeat speciale p̄ceptū sibi
Secūdū principale. factū ꝙ hoc nō faciat. Secundo princi-
paliter. si sic: homo teneret ad actum infi
nite perfectionis intēsiue. ꝯñs falsum: q̄a
actū ꝑfectionis talis nullus pōt recipere
nec efficere. ꝯña ptꝫ: qꝛ cognoscere deū est
in infinitū ꝑfecti⁹ intensiue q̄ȝ cognoscere
lapidē: ergo delectatio dei cōsimiliter. cō-
sequētia ptꝫ: qꝛ delectatio vel est cognitio
vel p̄supponit cognitionē. Assumptū pro
bať: videlicet ꝙ cognitio dei sit in infini-
tū ꝑfectior q̄ȝ cognitio lapidis: qꝛ ꝑfectio
ris obiecti ꝑfectior ē cognitio. scđo de aīa
Vñ cōmētator cōmēto p̄io. Artes nō dif
ferūt ab inuicē nisi altero illorū duorum
modorū. Verbi gratia: qꝛ geometria exce-
dit astronomiā cōsideratione demonstra
tionis. Astrologia aūt excedit illā nobili-
tate subiecti. Quero igiť tunc an cognitio
dei est infinita ītēsiue an nō: si sic: habeo
propositū. si nō: igiť solū finita. ergo exce
dit cognitionē lapidis in ꝓportione fini-
ta. sit ꝙ in centuplo: creet deus vnū aliū
lapidem perfectiorē isto in cētuplo: ⁊ tūc
ptꝫ deducendo/ ꝙ cognitio dei ⁊ lapidis
erūt eq̄les intēsiue: ⁊ per ꝯñs obiectū erit
equale obiecto vel deo: qđ est impossibile
Tertiū prin. Tertio principaliter: si sic: beatus teneť
frui deo. ꝯñs est falsum. Nam beatus non
fruiť. qđ ꝓbo. nā si sic: ergo diligeret sup
oīa illud qđ modo hꝫ: ⁊ sic anima btā ni-
hil plus desideraret nec diligeret q̄ȝ deū
quē modo hꝫ. ꝯñs est falsum. nam demon
strata tota multitudine btōꝝ futura vna
cū deo que sit a: ⁊ arguo sic. beatus plus
diligit a q̄ȝ deū: ergo nō diligit deū super
oīa. antecedēs ꝓbať: qꝛ habito deo desi-
Secunda forma pro eodem. derauit a: ⁊ nō habuit a: igiť diligit plus
a q̄ȝ aliq̄d ip̄si⁹ a. ergo plus q̄ȝ deū. Pre-
terea si beatus fruiť deo: igiť nihil potest
velle nisi quod videt deū velle. ⁊ vltra. er-
go sancti non possunt orare pro nobis. cō
sequēs est falsum: ꝯña ptꝫ: qꝛ si orēt ꝓ no
bis: vel igiť petūt fieri circa nos qđ sciūt
deū velle fieri circa nos: vel q̄ dubitant ⁊
nesciūt deū velle fieri circa nos. si p̄mū: igiť
deū frustra orāt siue petūt: ex quo pu⁹ vi
dent hoc faciēdū. Si scđm: igiť desiderāt
aliq̄d fieri circa nos: de quo dubitāt an de
beat fieri: igiť nō sunt beati. Nā btūs est
qui hꝫ quicquid vult: ⁊ nihil male vult ſm
Aug. xiij. de tri. c. v. Similiter si petūt fie-
ri illud de quo nesciūt an deus decreuerit
hoc faciendū: igiť exponūt se periculo in
petendo illud de quo nesciūt an deo place
at an displiceat. Preterea si orant ꝓ no- Tertio
bis: igiť de necessitate saluabimur. probo
ꝯñam: qꝛ nihil petūt nisi qđ sciūt deū vel-
le. qꝛ al's exponerēt se periculo ⁊ errori: vt
argutū est. ponať ergo ꝙ petr⁹ orauit he
ri ꝓ sorte: hec est mō necessaria: petr⁹ he-
ri orauit ꝓ sorte vt esset saluatus: ergo vi-
dit ꝙ deus vult ipsum saluari. ergo sicut
hec est mō necessaria: petr⁹ heri orauit ꝓ
sorte. ita hec est necessaria: deus voluit sor
tem saluari: qꝛ añs est necessariū ⁊ ꝯña ne
cessaria: igiť ⁊ ꝯñs. ⁊ vltra. ergo hec est ne Cōfirmatur
cessaria: sortes saluabiť. Cōfirmať istud
argumētū ꝑ magi. li. iiij. di. xlv. c. ij. vbi di
cit. Adeo sunt diuine voluntati addicti: vt
nihil possint ꝯ eius voluntatem orare aut
velle. ⁊ infra. c. xij. Oramus igiť vt interce
dāt ꝓ nobis. i. vt merita eoꝝ nobis suffra
genť: ⁊ vt ipsi velint bonū nostrū: qꝛ volē Quartū p̄n.
tibus eis de⁹ vult ⁊ ita fiet. Quarto p̄n-
cipaliter. Obiectum fruitionis est aliud
a deo: ergo ⁊c. añs ꝓbo: qꝛ idē est obiectū
fruitionis sequētis ⁊ desiderij precedētis
sed de⁹ mō non est obiectū desiderij viato
rū. Tum qꝛ obiectū desiderij est aliq̄d fu-
turū: puta habere deū vł vniri deo: sꝫ vni
ri deo nō est de⁹. Tū qꝛ idē ē obiectū dele
ctationis beati ⁊ fruitionis: sꝫ obiectū de
lectationis est hr̄e deū. Delectať eñ beat⁹
nō īmediate ⁊ p̄cipue in deo: sꝫ in hr̄e deū
Cōfirmať ista ratio ꝑ Aug. xiij. de tri. c. v.
Oēs hoīes beati esse volūt: illudq̄ȝ vnum Confirmatur
ardētissimo amore appetūt: ⁊ ꝓpter hͦ ce-
tera q̄cūq̄ȝ appetūt. sed esse beatū non est
de⁹: ergo aliud a deo ardētissimo amore di
ligiť. igiť super oīa ⁊ ꝓpter illud oīa alia.
Quinto principaliter. Aliud a deo est eq̄ Quītū princi.
liter diligēdū sicut deus: igitur viator nō
tenetur frui solo deo. añs ꝓbo. qꝛ accipio
creaturā summe diligendā a sorte: q̄ sit a:
⁊ diligat sortē a/ tāta dilectione quāta te
neť: q̄ sit b. ⁊ sit dilectio q̄ sortes diligit
c: tūc arguitur sic. c est dilectio finita: et b

ſilr: ꝛ p te cē maioꝛ b: igiꝫ in pꝛopoꝛtione
finita. ſit gr̄a exēpli ꝙ ī decupla: creet er-
go de⁹ vnā creaturā decuple bonitatis ad
creaturā datam: igiꝫ illa pōt diligi rōna-
biliter in decuplo plus ꝙ̄ creatura data:
ſꝫ tm̄ pciſe diligiꝫ de⁹: igiꝫ eſt dare aliquā
creaturā tanta dilectione diligēdā a ſoꝛte
quāta diligi dꝫ de⁹: ſed quacūq; creatura
poſſibili data: melioꝛ eſt aīa chꝛiſti vel hu
manitas chꝛiſti ſm Anſ. lib. ij. cur de⁹ hō
c. iiij. ꝟ illa eſt neceſſario equaliter diligen
Sextū da cū deo. Sexto pꝛincipaliter. fruitione
eſt fruēdā: ꝟ non ſolū deo. aīs pbo. quia
fruitio eſt diligenda. aut igiꝫ dilectione q̄
eſt ipſamet: vel alia. ſi ipſamet: ꝟ dilectiōe
eadē ꝛ eque intenſe diligendus eſt deus ꝛ
creatura. ergo ſi fruiꝫ: fruitur creatura vel
deo. ſi dilectio vni⁹ eſt fruitio: ꝛ dilectio al
teri⁹ eſt fruitio. Silr ſequiꝫ: fruitione dili
go fruitionē: ergo fruoꝛ fruitione: ꝛ vltra
ꝟ fruoꝛ creatura. Si fruitio ſit diligenda
alia dilectione: ꝟ ipſa exiſtente erit ſilr vna
alia dilectio. igiꝫ ponēda ē tertia dilectio
qua ſcḋa diligiꝫ: ꝛ q̄rta ꝛ q̄nta: ꝛ ſic ſtatu
ꝛ ſic infinite dilectiōes erūt ſilr: vel aliq̄ di
lectio erit nō dilecta: qḋ videꝫ incōueniēs
Iſtud argumentū pōt fieri de volūtate ꝛ
velle: ꝛ pōt fundari ſup hoc qḋ dicit Anſ.
de libero arbi. c. v. Oīs volēs vult ſuū vel-
Cōfir- le. Cōfirmaꝫ iſta rō: q: fruēte ſoꝛte deo: q̄
matur ro an teneꝫ diligere iſtā fruitionē ſiue dile
Pꝛimo ctionē equalr cū deo: an min⁹ vel magis:
ſi equaliter: habeo ppoſitū. ſi magis deū
ꝛ minus fruitionē: ergo magis teneꝫ dili-
gere deum ꝙ̄ frui deo: ſed frui deo eſt dili
gere deū: ergo magꝭ teneꝫ diligere deū ꝙ̄
Cōfir- diligere deū: qḋ includit ꝯdictionē. Cō-
matur firmaꝫ ſcḋo ſic. Significet a idem qḋ iſte
Scḋo. termin⁹ deus: ꝛ b fruitionē ſoꝛtis de deo:
tūc arguiꝫ ſic. ſoꝛtes magis teneꝫ diligere
a ꝙ̄ b: ergo magis teneꝫ velle a eſſe ꝙ̄ b eē
ꝟ citi⁹ deberet velle eſſe omne illud qḋ re-
pugnat ad b eſſe: ꝙ̄ aliq̄d quod repugnat
ad a eſſe: ſꝫ odiū dei repugnat ad b eſſe: er
go citius debet velle ſe odire deū ꝙ̄ velle
ſe odire deū: qḋ eſt impoſſibile: q: tunc dꝫ
ſimul odire deū ꝛ non odire deū: quod eſt
manifeſte ꝯdictio. Septimo pꝛincipali-
Septi ter. Aliquid aliud a deo pōt ſatiare appe
mū pn. titū: ergo aliud a deo poteſt eſſe obiectum
licite fruitionis. ꝯn̄a pbaꝫ per hoc ꝙ bo-
nū eſt: ꝛ licet hoī illud diligere ſup oīa qḋ
poteſt totū appetitū ſatiare: q: ad hoc fa-
cti ſumus. Unde Aug. pꝛimo confeſſionū
ca. j. Feciſti nos dn̄e ad te: ꝛ inquietum eſt
coꝛ noſtrū donec requieſcat in te ꝛc. Ante Pꝛoba
cedens pbaꝫ pꝛimo: q: mens nr̄a eſt virtu tur an-
tis ꝛ capacitatis finite. ergo per finitum tece-
pōt ſatiari. Scḋo ſic. ſicut de⁹ excedit ca- dens.
pacitatem mētis: ita coꝛpus eſt min⁹ capa Pꝛimo
citate mentis. ꝟ inter iſta duo eſt deuenire Scḋo.
ad aliq̄d equale ipſi mēti. Octauo princi Octa-
paliter. ſi teneoꝛ diligere deū ſup oīa: ergo uū pn.
debeo velle qḋ magis credo eē ad honoꝛē
dei. ꝯn̄s eſt falſum: q: ſic quocūq; caſu po
ſito: ſi opoꝛteret me eligere de duob⁹ exi-
ſtētib⁹ ad honoꝛē dei: deberē eligere illud
qḋ magꝭ crederē eē ad honoꝛē ſuū. ꝯn̄s eſt
falſum: q: ponaꝫ ꝙ reueleꝫ mihi ꝙ magꝭ
eēt ad honoꝛē dei: ꝙ decē alij eſſent ī cha-
ritate: ꝛ ego extra charitatē: ꝙ̄ ꝙ ego ſol⁹
eſſem in charitate: ꝛ alij decē extra chari-
tatē: vel ꝙ ego ſolus cōtinuarē finaliter
charitatē: ergo tūc magis deberē hoc vel-
le. ꝯn̄s falſum. Nono pncipalr. demon- Nonū
ſtrata tota latitudine conatus volūtatis pnci.
ipſi⁹ ſoꝛtꝭ: q̄ro vtrū teneꝫ diligere deū ſum
mo gradu iſti⁹ conat⁹: an licet ſibi diligere
q̄libet gradu iſti⁹ conat⁹. Si pꝛimū: igitur
ad impoſſibile teneꝫ. nā dilectio viatoꝛis
depēdet ex ꝟtutib⁹ oꝛganicis: ꝛ p ꝯn̄s fati
gabilib⁹: ꝟ ſi hō obligareꝫ ad diligendum
ſummo conatu: ſic ꝙ diligat deū p a tēp⁹
igiꝫ cū ꝟtutes oꝛganice ꝯtinue debiliteꝫ
nō poterit ita intenſe diligere in ſecūda
medietate tpis ſicut in pꝛia. igiꝫ obligaꝫ
ad īpoſſibile. ſilr hō grauat⁹ infirmitate/
nō pōt ita intēſe diligere deū ſicut ſanus:
ꝟ ad summū conatū null⁹ obligaꝫ. Si di-
caꝫ ꝙ q̄libet gradus latitudinis conatus
eſt homini licit⁹ citra ſummū: ꝛ q̄libet ta-
li gradu licet diligere creaturā: igiꝫ nō te-
neꝫ intēſi⁹ diligere deū ꝙ̄ diligere creatu
ram. ꝟ ſi eque intenſe diligat creaturā: nō
peccat. Cōfirmaꝫ iſta rō. q: pono ꝙ ali Cōfir-
q̄s de nō fruente fiat fruēs deo: fruitione matur
intēſa per partē aſi partē ꝯtinue: ꝛ ſit ſoꝛ-
tes gr̄a exēpli q̄ diligat ſe vel platonē di-
lectione debita pꝛimo: ꝛ ſit nūc inſtās in-
trinſecū iſti⁹ alterationis. ꝛ arguo ſic. ſoꝛ.
in infinitū magis intēſe diligit platonem
ꝙ̄ incipiat diligere deū: ꝛ tn̄ incipit meri-
toꝛie frui deo. igiꝫ licet ſoꝛti magis intēſe
diligere creaturā ꝙ̄ deū: ꝛ tūc fruiꝫ deo: ꝟ
nō eſt ꝯ pceptū ꝙ hō diligat creaturā ma
gis intēſe ꝙ̄ deū ꝛ maioꝛi conatu volun-

tatis. Añs ptz:q₂ quãtãcumq₃ gradus q̃
sortes diligit platonẽ sit modicus: casus
erit elapsus anteq̃ tãto vel equali gradu
diligat deũ. ergo non immediate post hoc
instãs diliget platonẽ tãto gradu. ⁊ sic pa
tet deductio. Uel sic pbaẽ añs: q₂ q̃cumq₃
gradu modico q̃ sortes diligit platonẽ ex-
cepto: tantũ tẽp⁹ erit elapsum: anteq̃ sor
tes tãto vel eq̃li diligat deũ. ergo nõ ĩme
diate post hoc instãs diligit sortes deũ ita
Decimũ pn. intẽse sicut platonẽ. ⁊ sic ptz deductio ea-
dẽ alijs vbis. Decimo principaliter. si hõ
teneaẽ ⁊c. seq̃tur q̃ hõ ex vi diuini p̃cepti
necessitaẽ ad peccandũ. ɔ̃ns est falsum: g̃
añs. ɔ̃ñam probo sic. sortes per preceptũ
tenetur frui deo: ergo teneẽ diligere deũ
toto corde tota anima ⁊c igitur teneẽ dili
gere deũ quantũ põt. fiat ergo. quo facto
de⁹ tribuit sibi maiorẽ grãm: igiẽ tũc ma-
gis teneẽ diligere q̃ prius: sed hoc est sibi
impossibile: g̃ ex oĩ beneficio collato hoĩ a
deo obligaẽ homo deo ad debitũ qđ non
est possibile sibi soluere. Siĩr cũ hõ magĩ
teneẽ deo cõtinue ꝓpter cõtinuationẽ sui
esse: hõ obligaẽ magis diligere deũ ⁊ ma-
gis. sed hoc nõ est hoĩ possibile: si in princi
Scđa forma. pio diligere teneaẽ ex toto corde. ergo ⁊c.
Preterea. aut hõ magĩ teneẽ diligere deũ
q̃ angelus: vel min⁹: vel eq̃liter. nõ min⁹:
nec eq̃liter: q₂ plus fecit ꝓ hoĩe q̃ ꝓ ange
lo. Nusq̃ eñ angelos apprehẽdit: sȝ semẽ
Abrae. ad Hebre. ij. Quia si angelum crea
uit: etiã hoĩem creauit ⁊ redemit. Si ma-
gis: ergo obligatur ad impossibile: q₂ an-
Tertia gel⁹ hȝ meliora naturalia. Preterea q̃ro
vtrũ aĩa christi plus teneẽ diligere deũ q̃
aĩa sortis (sit sortes vn⁹ viator) an non? si
nõ: cõtra. de⁹ multo plus fecit ꝓ aĩa chri-
sti. ⁊ similiter aĩa christi diliget citra illud
qđ teneẽ. Si dicaẽ q̃ sic: aut ergo in infi-
nitũ plus: aut per finitum tm̃. si in infi-
nitũ plus: ergo aĩa christi teneẽ ad impos
sibile. Si per finitũ tm̃: sit gratia exẽpli q̃
in duplo plus. volo g̃ q̃ sortes peccet mor
taliter: ⁊ resurgat p grãm: q̃ facto sortes
pl⁹ teneẽ diligere deũ q̃ pri⁹. sit iste gra-
dus debiti a. peccet iterũ: ⁊ resurgat. g̃ cũ
scđo resipiscat: plus teneẽ diligere q̃ ante
q̃ peccauerit: ⁊ hoc p plus q̃ p gradũ eq̃
lem ipi a. q₂ sicut scđs casus est grauior ꝓ
pter recidiuũ q̃ prim⁹: ita scđa restitutio
grẽ est maior q̃ pria. sit igitur gradus au
ctus determinatus debiti istius secũdi b.

cadat tertio: ⁊ resurgat. tũc ergo pl⁹ tene
bitur in tertio q̃ in scđo. ⁊ sit iste gradus
debiti c. tunc a b c sic se habent: q̃ posteri
or excedit priorẽ. igitur p aliq̃s tales gra
dus cõtinget sorte equare debitũ diligen
di deum: quo debito aĩa christi teneẽ dili-
gere deũ. cõsequẽs est falsum: q₂ si sic: sor-
tes obligaẽ ad aliq̃d quod ipse nõ põt sol
uere: ⁊ hec sequunẽ ex vi legis diuine sta-
tute. Undecimo p̃ncipaliter. homo teneẽ Undecimum princi.
magis diligere seipm̃ q̃ deũ. ergo ⁊c. añs
probo. q₂ hoc est naturale hoĩ: sed qđ est
naturale homini: est a deo institutũ: ergo
ad hoc homo teneẽ. Confirmaẽ per illud Confirmatur.
x. Ethicorũ. Amicabilia que sunt ad alte-
rũ: psupponũt amicabilia que sunt ad se.
Unde. ix. Ethicorũ. ix. ca. homo ẽ maxime
amic⁹ sibipsi. Preterea. nisi homo ma- Scđa forma.
gis deberet se diligere q̃ deũ: sequereẽ q̃
homo magis deberet eligere adnihilatio
nẽ sui posita pplexitate: q̃ peccare morta
liter. ɔ̃ns est falsum. ɔ̃ña pbaẽ per Ansel
mũ primo cur de⁹ hõ. c. xij. ⁊ secũdo lib. c.
iiij. vbi vult q̃ si hõ esset in ista necessitate
q̃ totus mũdus ⁊ quicq̃d nõ est de⁹ peri-
ret aut tẽderet ad nihil: aut ipse aliq̃d mo
dicũ quodcũq₃ esset/faceret cõtra dei vo-
lũtatẽ: citi⁹ deberet eligere totũ pmittere
redigi ad nihilũ: q̃ peccare mortaliter. sȝ
ɔ̃ns est falsum: q₂ hoc esset maius malum
nã maius malũ esset adnihilatio aĩe chri-
sti vl' vite christi: q̃ peccare mortaliter ſm
oĩa pctã mũdi. maius bonũ fuit vita chri
sti: q̃ oĩa pctã mũdi fuerũt malũ. ergo ꝓ
vitando quocũq₃ peccato nõ deberet hõ
diligere adnihilationẽ aĩe vel vite christi.
ergo dictũ Anselmi nõ est verũ. Duode- Duodecimum pn.
cimo p̃ncipalr̃. si homo teneẽ frui deo ⁊c.
aut ergo equalr̃ post redemptionẽ ⁊ ante
aut nõ. si sic: tũc ergo talis ɔ̃salis nõ eẽt
vera: teneor diligere deũ sup oĩa: q₂ est re-
dẽptor. ɔ̃ns est falsum. Confirmaẽ ista ra
tio ⁊ pbaẽ: q₂ debem⁹ plus diligere hũa-
nitatẽ christi q̃ deũ ſm Anselmum libro
cur de⁹ hõ. c. xij si homo vel angelus post
pctm̃ originale liberasset hominẽ: oẽs ho
mines serui il'i⁹ angeli fuissent: imo tãtũ
vel plus obligati sibi fuissent q̃ deo. Tũ
q₂ nihil nobis nasci ꝓfuit: nisi redimi pro
fuisset ſm Gregoriũ. Tum q₂ vt multis vi
detur magis deberet hõ eligere: ⁊ melius
esset pro eo simplr̃ non esse q̃ semp dãna-
ri in inferno. ergo maius beneficiũ fuit re

dēptio ꝙ̄ creatio. sed nō min⁹ modo tene-
mur humanitati christi ꝙ̄ tāc si fuissemus
obligati angelo. ergo illi⁹ humanitatis ser
ui sum⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs obligati ꝓ nostra redem
ptione: sꝫ nostra redēptio vt allegatū est: ē
maius bn̄ficiū ꝙ̄ creatio: ergo plus tene-
mur humanitati christi ꝓ redemptione: ꝙ̄
deo ꝓ quocū͡qꝫ alio. ergo tenemur illi sup
Cōfir- omnia. Cōfirmatur: q̄ illā humanitatē
matur debemus diligere super omnes creaturas.
cuius probatio est. q: debemus eā diligere
plusꝙ̄ nos ſm magistrū lib. iij. Sed nō de
bemus creaturas alias a nobis plusꝙ̄ nos
diligere: nec equaliter nobis. ergo debem⁹
humanitatem christi diligere plusꝙ̄ crea-
turas. igit̄ saltē aliqua duo: idest due q̄ in
Deci- christo sunt nature: magis sunt diligēde ꝙ̄
mūter deus. ¶ Decimotertio ꝑncipaliter. aliquis
tiū ꝑn. meritorie posito casu q̄ non repugnat legi
date: fruitur creatura: ergo nō tenet̄ dilige
re deū sup oia. ꝯñtia p3. antecedēs probo
pono ꝙ Petrus videat christū ⁊ Jacobū:
⁊ nesciat īter ipsos distīguere: sꝫ existimet
Jacobū eē christū: q̄ posito diligat sup oia
Jacobū: tūc arguit̄ sic. Petr⁹ diligit Ja-
cobū super omnia: ergo fruit̄ eo. ꝯsequen
tia est nota. antecedens p3 ex casu. ⁊ tamē
meritorie. igitur cōtigit frui creatura me-
ritorie. ꝙ meritorie hoc facit/ p3: q: ē igno
rantia inuincibilis: ergo nullo mō impedit
virtutem. ergo possibile est ꝙ homo fruat̄
Rn̄sio. creatura vel diabolo transfigurato meri-
torie. Dicit̄ ꝓ isto casu posito ꝙ Petr⁹ nō
Repli- fruit̄ Jacobo: sꝫ deo. q: hūc esse deū existi-
ca. mat. Sꝫ istud nō valet: nec videt̄ verum.
Nā arguo sic. Istū diligit super oia: iste est
Jacob⁹: ergo Jacobū diligit sup oia. ergo
fruitur Jacobo. Per simile argumentū cō
tingit probare ꝙ aliquis meritorie odit de
um: ⁊ simul fruit̄ deo sub diuersis intētio-
B nibus ⁊ acceptionib⁹. forma argumētū vt
Ad op vis. Ad oppositū est magister libro primo
positū. distin. j. ⁊ Anselmus libro. v. cur deus hō
cap. ij. Ad hoc factam creaturā rationalē
credimus: sicut certum est: vt summū bonū
sup omnia amaret ⁊ diligeret: nō propter
aliud: sꝫ ꝓpter ipm. si vo ꝓpter aliud: non
ipsum: sed aliud amat. hoc autē nisi iniuste
facere nequit. Iterum mono. c. lxvij. Nihil
aptius credim⁹: ꝙ̄ rationalē creaturā ad
hoc factā esse: vt summā essentiā amet sup
Decisio oia. Circa istā questionē sic est ꝓcedēdū
primo inquirā aliqua circa actū vtēdi. scdo

inquirā quosdā articulos circa fruitionem
vie. tertio q̄sdā circa fruitionē patrie. q̄rto
soluā q̄sdā dubitatiōes. quinto dicā ad ra
tiōes ꝑncipales. Circa ꝑmum de actu vtē C
di erūt tres breues articuli. Primo est assi Primi
gnāda differētia inter frui ⁊ vti. Scdo vi- arti. di
dendū est an sit actus volūtatis medius q̄ stinc.
neqꝫ sit vti neqꝫ frui. Tertio an act⁹ volū- q̄ ē de
tati vtēdi ꝓprie accept⁹ sit vn⁹ act⁹ volūta actu
tis: an aggrauatio pluriū actuū volūtatis. vtēdi.
Circa primū sciendū est ꝙ tā frui ꝙ̄ vti Nota
significāt actū volūtatis. multipliciter autem bile pri
i volēdo se h3 volūtas: q: aliqn̄ vult aliq̄d mum.
ꝓpter se: ita ꝙ si illud solūmō ꝑsentet̄ vo-
lūtati: cōplacet volūtati illud velle. sicut si
aliq̄s clare videret deū: ꝓpter seipm̄ dili-
geret: etiā nihil aliō a se diligeret: sicut cōi
ter multi tenēt. Aliqn̄ tm̄ volūtas vult ali-
q̄d ꝓpter aliud tm̄. ita ꝙ si illud sit volūta
ti ꝑ se ꝑn̄tatū: ita ꝙ volūtas nō perciperet
illud aliq̄ mō ordinari ad aliud qd̄ diligit
volūtas illud nō diligeret. Vbi grā: hō di-
ligit sanitatē: ⁊ cū ꝑpēdit ꝙ amara potio
ordinata est ad sanitatē: tūc diligit eā pro
pter sanitatē: ita ꝙ̄ si potio amara eēt ap-
prehēsa a volūtate ꝑ se nō sub intētione q̄
sumit̄ ad sanitatē ꝯsequēdā: volūtas eā nō
diligeret. ⁊ ideo potio diligit̄ a voluntate
ꝓpter aliud tm̄. Tertio mō pōt cōtingere
ꝙ volūtas diligit aliq̄d ꝓpter se ⁊ ꝓpter
aliud. verbi grā. aliq̄s diligit vinū propter
se. q: dulce desiderat: vel addiscit de nouo
ꝙ generat purū sanguinē. ⁊ sic ꝯseruat sa-
nitatē. ⁊ tūc incipit diligere illud tā ꝓpter
se ꝙ̄ ꝓpter aliud: ꝓpter. s. sanitatē. Pri Scdm
mus modus de istis tribus: videlꝫ ꝙ volū notabi
tas diligit aliq̄d ꝓpter se: pōt considerari le.
dupl'r. Uno mō ꝙ absolute diligit illud ꝓ
pter se. Alio mō ꝙ sic diligat illud ꝓpter
se; ꝙ existimet illud vt finē esse diligēdū a
volūtate. ⁊ hoc est diligere aliq̄d propter
finē vltimū. ⁊ iste actus volūtatis vocatur
apud theologos frui: stricte ⁊ ꝓprie capiē-
do hoc verbū frui. Unde Aug. ꝑmo de do-
ctrina christia. c. xxxviij. Dicimus nos ea re
frui quā diligimus ꝓpter se. Et infra. Si i
heresi ꝑmāseris finē i ea ponēs letitie tue: Tertiū
tunc vere ⁊ ꝓprie frui dicēdus es. Ceteri notabi
vo act⁹ volūtatis dicunt̄ vti. ita ꝙ vti sit le.
amare aliquid propter aliud. hoc tm̄ cōtin
git dupl'r. Quia vel vtrūqꝫ istorū sit actu
volitū ⁊ vnū propter aliud: ⁊ tunc volun-
tas proprie vtitur illo quod propter aliud

amat: siue amet illud tā ꝓpter se q̄ ꝓpter aliud: siue amet illud ꝓpter aliud tm̄. Aliter ꝯtingit vnū esse volitū actualiter: aliud habitualiter. sicut cōtingit ꝙ aliq̄s vtens medicina nō cogitat actualr̄ de medicina siue sanitate: sʒ tm̄ habitualr̄: ⁊ tn̄ vere vtitur medicina. ⁊ isto modo multi faciunt elemosynas et opera misericordie ꝓpter deū ⁊ tn̄ ꝑ tunc nō cogitant de deo: sed cogitauerunt ante. Ex his ptʒ q̄d est frui proprie ⁊ quid vti. q: frui est sumere aliquid in facultatem volūtatis propter se: ⁊ finē letitie sue in eo ponere. Uti est assumere aliq̄d in facultatem volūtatis nō ꝓpter se finaliter sed propter aliud magis dilectū actu vel habitu.

D

Scḋs articulus

Circa scḋm articulū est querēdū videlʒ vtrū sit aliquis actus medius q̄ nec sit frui nec vti. Dicit ꝙ sic. quia aliq̄d pōt diligi nō vt vltimus finis simpliciter: et ꝑ cōsequens nō diligitur fruitione: nec etiā actualiter refert in aliud: sʒ diligit ꝓpter se. ⁊ sic hic nec est frui nec vti.

Cōclo.

Sʒ cōtra istā opinionē potest argui ex dictis beati Augu. pmo de doctrina christi. c. vi. vbi inquirit quomodo deus diligat nos: ⁊ q̄rit vtrū deus fruatur nobis an vtat nobis. determinat ꝙ vtit nobis. ⁊ in arguēdo accipit sic. Si em̄ nec fruit nec vtit: nō inuenio quō diligat nos. hec est rō ꝑ quā probat ꝙ vtitur nobis. ⁊ si ratio sua valeat: videt ꝙ oīs amor sit fruitio vel vsus. ideo hoc cōcedo.

Cōtra conclusionem

Rn̄sio ad rationem

Et quādo arguit ꝙ aliquid diligitur ꝓpter se: ⁊ tamē nō vt vltimus finis: nec etiā refertur ad aliud actualiter. concedo. ⁊ dico ꝙ talis dilectio est vsus: quādo res diligit ꝓpter aliud habitualiter. nā nō requiritur ad vsum actualis relatio in aliud magis dilectū: sicut superius dictū est: ⁊ iō q̄n dicitur: diligo hoc ꝓpter illud: ly ꝓpter pōt dicere causalitatē act⁹ vel habitus. ⁊ sine sic siue sic: dilectio talis ē vsus.

E

Terti⁹ articulus.

Quantum ad tertiū articulū rationabiliter pōt dici ꝙ aliquādo sunt duo actus: quorum vnus qui est finis, causat aliū. sicut cū volo sanitatē primo ⁊ nō potionē: q: nescio ꝙ est vtilis. si scio postea ꝙ est vtilis: tunc possum eā velle. ⁊ illud velle causatur a sanitatis volitione sicut a cā partiali. ⁊ sic ē dicendū de deo ⁊ creatura diligenda propter deū. Aliquādo autē est vnus actus ꝙ homo habituatus ad diligendū proximū ꝓpter deū: potest elicere vnum actum quo vtrumq̄ diligat. ⁊ sic vno actu diligit creatura ⁊ deus: ⁊ eodem actu diligitur magis q̄ deus.

F

Quatuor diffi. ānotāde.

Nūc videnda sunt quedam circa fruitionē vie: vbi primo occurrunt quatuor difficultates cōmunes. Prima: vtrū homo possit ex suis naturalib⁹ diligere deum super omnia. Secunda: vtrum deū super omnia diligendum possit naturali ratione demōstrari. Tertia: an homo magis teneatur diligere vnam personam diuinā q̄ aliā. Quarta: vtrū homo possit diligere vnā personā diuinā non diligendo aliam.

Prima difficultas.

Circa primā difficultatem que est an homo ex suis naturalibus sine habitu sup naturali possit diligere deū sup oīa: id est sine gratia vel charitate: ⁊ in isto articulo dico duas conclusiones.

Cōclo prima.

Prima est affirmatiua talis. homo potest ex suis solis naturalibus diligere deū super oīa. Hanc conclusionē probo sic. omne illud qḋ intellectus humanus ex suis naturalibus pōt credere esse summe diligendū: pōt ex suis naturalibus summe diligere: q: irrationabile oīno videt ꝙ homo crederet aliq̄d esse ab eo diligendū: ⁊ tn̄ ꝙ non posset illud summe diligere: cū nihil sit magis in potestate voluntatis q̄ ipsa volūtas: vt habetur iij. de libero arbi. ca. iij. sed deus est hmōi q: intellectus humanus pōt eū credere siue veraciter siue erronee esse summe diligendū: ⁊ hoc ex solis naturalibus .i. sine quocumq̄ habitu supnaturali. ergo ⁊c.

Probatur conclusio. Primo

maiorem ꝓbo. nam possibile est ꝙ aliq̄s assentiat alicui narranti de deo: q: ipse est creator omniū ⁊ ꝯseruator cōtinu⁹ ⁊ optimus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s summe diligendus. possibile est ergo istū deū sūme diligere: nec opʒ ꝙ aliquē habitū sibi deus infundat. ergo pōt eum diligere sup omnia sine habitu.

Scḋo:

Secundo arguo sub hac forma. homo pōt ꝑ sola naturalia diligere deū plusq̄ istam rem: demōstrādo sortē: ⁊ plusq̄ istā rem: demonstrando platonē. ⁊ sic de alijs rebus. ergo potest per sola naturalia deū diligere super oīa. ꝯn̄a ptʒ: q: antecedēs ⁊ ꝯn̄s ꝯuertunt. an̄s ꝓbo: q: itellect⁹ pōt dictare ꝙ de⁹ ē melior q̄ sortes ⁊ q̄ plato ⁊c. ⁊ ꝙ tunc magis tenetur diligere deum. ergo volūtas cū sit libera: pōt illud bonū plus diligere q̄ aliqḋ aliorū ⁊c.

Tertio

Tertio arguo sic. homo potest ex solis naturalib⁹ velle deū esse deū: ⁊ nō aliud a deo esse deum. sit ergo talis sic volens sortes. ⁊ arguo sic: sortes vult deo maximum bonum: ⁊ vul

li alteri a deo vult tantũ bonũ: ergo plꝰ di‑ligit deũ ꝙ quodcũqȝ aliud: igiẜ põt deũ naturaliter diligere ſup oĩa. Quarto: qꝛ homo errãs poteſt diligere creaturã ſup oĩa: ꝛ frui creatura ex ſuis naturalibꝰ: er‑go pari rõne frui deo. Si dicaẜ ad iſta ꝙ eo ipo ꝙ homo dictat ꝙ vult diligere deũ ſup omnia: ꝛ incipit deum diligere: deus infundit ſibi gratiam: ita ꝙ ſimul incipit diligere quãdo habet gratiam. Sed h nõ impedit argumẽta: qꝛ dato ꝙ deus nõ fa‑ciat hoc nec minus: tñ hõ talis diligeret deũ ſuper oĩa: ſ lr deꝰ libere infundit gra‑tiam: ergo poteſt omittere ne infundat: et tunc ſtabit dilectio dei ſuper oĩa in anima carẽte quocũqȝ ſupnaturali. Scđa con‑cluſio eſt iſta. nullus homo põt libere im‑plere preceptũ de dilectione dei ſup oĩa p ſola naturalia ſtãte lege que nũc eſt. Hec cõcluſio ꝓbaẜ. qꝛ lex iubet ꝙ actus cadẽs ſub pcepto fiat in gratia ꝛ charitate: que ſunt habitus ſupnaturales: ergo licet exi‑ſtens extra charitatem / ſcȝ carens habitu infuſo diligat deũ ſup oĩa per ſola natura‑lia: non tamẽ ſequiẜ ꝙ impleat preceptũ ad intẽtionẽ precipiẽtis. Et hoc eſt qđ di‑cunt doctores: ꝙ homo põt ſine gratia im‑plere preceptũ quãtũ ad ſubſtantiã prece‑pti vel facti cadentis ſub pcepto: nõ tamẽ quãtum ad circumſtantiã facti: vel quãtũ ad intẽtionẽ precipientis. Secundo pꝫ idem ex determinatione eccleſie in quodã concilio. de cõſecratione diſtin. iiij. c. vlti‑mo. vbi habeẜ ſic. Qui dicit ꝙ ſine gratia mandata dei poſſumus implere per libe‑rũ arbitriũ: anathema ſit. In ↄtrariũ fuit hereſis Pelagianorũ. ꝛ ideo licet deꝰ poſ‑ſit acceptare ad vitam eternã factũ hoĩs ſine gratia: non tamẽ facit: ſed ſtatuiẜ mo‑dum: ſicut ſanctis patribus reuelatum eſt ideo tenendũ. Cõtra primam concluſio‑nem arguiẜ ſic: ſi ipſa eſſet vera: ſequiẜ iſta concluſio: ꝙ magis diligẽs deũ minus di‑ligaẜ a deo: conſequẽs eſt falſum: ꝛ contra illud Prouer. viij. Ego diligentes me dili‑go. ꝛ cõſequentia ꝓbatur ſic, primo pono aliquẽ q acqſiuit ſibi habitũ diligẽdi ex ſo‑lis naturalibus: ꝛ accipio aliũ exiſtentem in grã: nõ habẽtem habitũ acquiſitũ talẽ. tunc arguo ſic. primus põt diligere deum intẽſius in hac hora ꝙ ſecũdus: ponaẜ in eſſe: igiẜ ſcđs minus diligiẜ ꝙ primus. et tamẽ magis diligiẜ. ꝓbatur: quia ſibi deꝰ

Quar‑to.

Repli‑ca.

Scđa ↄcluſio

Proba‑tur cõ‑cluſio primo.

Scđo.

Cõtra primã conclu‑ſionem

Proba‑tur cõ‑ſequen‑tia pri‑mo ſic.

tur gratia ſiſt: ꝛ ſi decederet: imediate ſal‑uaretur: ꝛ alius q diligit deũ ſup oĩa ꝛ in‑tẽſius eo: damnareẜ: quod videtur incõue‑niens. Preterea ſi ſic: homo poſſet vitare omne pctm̃ per ſola naturalia. ↄñs eſt fal‑ſum. ↄña pꝫ: qꝛ ſi poteſt naturaliter dili‑gere deum ſuper oĩa: ergo poteſt naturo‑liter velle cõformare ſe pceptis diuinis p omnia. ꝛ per ↄſequens cũ ita ſit ꝙ ipſe iſti dictamini poſſit ſe cõformare: põt vitare omne pctm̃. ↄſequẽs eſt falſum. conſequẽ‑tia ꝓbatur: qꝛ non videẜ veriſimile ꝙ ho‑mo velit ſe cõformare deo ſuper omnia: ꝛ tamen ſimul cũ voluntate iſta ſtante in eo peccet. Preterea. ſi eſſet in naturali pote‑ſtate hoĩs diligere deũ ſuper oĩa: ꝛ hoc eſt maximũ mandatũ: ſicut pꝫ Mat. xxij. igi‑tur in eius naturali ptãte eſſet obſeruare aliq̃ minora: ꝛ ſic fruſtra ad hoc dareẜ gra‑tia. ↄñs falſum: qꝛ deus ꝛ natura nihil fa‑ciũt fruſtra. Cõtra ſcđam concluſionẽ ar‑guiẜ ſic. dato ꝙ homo teneret obſeruare preceptum in gratia: ſequitur ꝙ tranſgre‑diens pceptũ de furto facto / trãſgrederet preceptũ de homicidio. Nam iſte fur tene‑tur hoc preceptũ obſeruare: nõ occides: et per te nõ ſolũ teneẜ ad ſubſtantiam prece‑pti: ſꝫ teneẜ ſeruare preceptũ ĩ gratia. tũc arguo ſic. hoc pceptũ eſt ꝙ ipe nõ occidat ꝛ ꝙ ipſe exiſtẽs in grã nõ occidat: ſed ipſe nõ eſt in grã: igiẜ nõ obſeruat iſtud prece‑ptum: non occides. ꝛ ſic põt argui de oĩ ꝓ‑cepto. Preterea. ſi ſic: ſequereẜ ꝙ peccãs vno peccato / peccaret neceſſario infinitis pctĩs mortalibus. ꝓbaẜ: quia accipio tem‑pus in quo ſortes peccat: ꝛ ſit a. tũc in pri‑ma parte ꝓportionabili ipſius a ſortes te‑netur in gratia eſſe: ꝛ nõ eſt: ḡ peccat mor‑taliter omittendo ꝓ prima parte qđ debe‑ret habere in eadem. ꝛ in ſecũda eodẽ mo‑do nouo peccato. ꝓbo: qꝛ eq̃liter obliga‑tur pro ſecunda ſicut pro prima: igiẜ equa‑liter delinquit: vel ſaltẽ mortaliter delin‑quit dimittendo pro ſecũda parte. ꝛ ſic de tertia ꝛ q̃rta ꝛc. ergo peccat infinitis pec‑catis mortalibꝰ diſtinctis. Si dicaẜ ꝙ eſt vna omiſſio tm̃ continuata ꝛ vnum pecca‑tũ omiſſionis: Contra. ſit omiſſio prima ꝓ pte ꝓportionabili b: ꝛ ꝓ ſcđa c: ꝛ ꝓ ter‑tia d: tũc arguo ſic. quãdo b eſt: c non eſt. ḡ peccãs pctõ b nondũ peccat pctõ c. ergo b ꝛc nõ ſunt vnũ peccatũ. Preterea quan‑do b preteritũ eſt: d poteſt caueri: ꝛ eſt ſu‑

Scđo.

Tertio

Cõtra ſcđam conclu‑ſionem

Scđo.

Rñſio Repli‑ca pma

Scđa.

turũ:sed b nõ põt caueri:nec est futurũ.er
Tertia go nõ sunt vnũ pctm̃. Preterea sic dices
rẽ ꝙ omittẽs ꝑ totã vitã suam:non pecca
Quar rer nisi tm̃ vno pctõ omissionis. Preterea
ta. si fortes in prima pte ipsi⁹ a cõmitteret b:
ꝛ i scda ꝯtereref ꝛ peniteret:ꝛ i tertia pec
caret ꝛ omitteret omissione d. tũc manife
stum est ꝙ b ꝛ d nõ sunt vnũ peccatũ: sed
non min⁹ grauiter peccat mõ ꝙ̃ tũc:ergo
nũc peccat vel vno peccato infinite graui
Tertio tatis: vel infinitis peccatis mortalibus.
arguit Preterea si ista cõclusio sit va:seqtur ꝙ
ꝯ ꝯclu peccãs mortaliter ꝛ existẽs in pctõ morta
sionem li/ꝑ omni tp̃e quo posset penitere ꝛ nõ pe
niteret:ipe incurreret nouũ peccatũ mor
tale. ꝯña pꝫ:qꝛ omni tempore tenef esse in
Quar grã ꝛ penitere:ergo quicũqꝫ omittit peni
to ꝯ cõ tere cũ posset:peccat nouo pctõ. ꝯñs videf
clusio multũ difficile. Preterea. si illa cõclusio
nem. foret vera:seqref ꝙ teneremur ad aliquid
qđ nõ est in ptãte nostra. ꝯña tenet:qꝛ te
neremur ad gratiã que nõ est a nobis:sed
V a solo deo. ꝯñs falsum videf:qꝛ tũc obliga
Ad pri remur vltra posse. Ad primũ qñ arguit
mũ cõ cõtra primã cõclusionẽ:ꝛ deducitur ad h
tra pri ꝙ magis diligens deũ min⁹ diligeretur a
mã cõ deo ꝛc. potest dici ꝙ nec ꝯña valet:nec cõ
clusio sequens est ipossibile. ꝛ ad ꝓbationẽ ꝯñe:
nem. b existẽs in charitate min⁹ diligit deũ ꝙ̃
a carens charitate:qꝛ de⁹ in illo carẽte cau
sat mõ charitatẽ. ꝛ silr si decederet:illũ bti
ficaret:ꝛ aliam si decederet/damnaret: er
go magis diligit minus diligentem. dico
ꝙ ista ꝯña nõ valet:deus infundit chari
tatẽ isti:vel auget seu cõseruat in isto scꝫ
a charitatem:ꝛ in b non:ergo magis dili
git a ꝙ̃ b:qꝛ capio vnũ prescitũ ad mortẽ
eternam existentem in gratia:ꝛ aliũ prede
stinatum existentẽ in peccato mortali:istũ
plus diligit: manifestũ est:qꝛ isti vult ma
ius bonũ scꝫ vitam eternã:ꝛ tñ nullã cha
ritatem sibi dat. Similiter non sequif for
maliter:sed vt nunc tm̃:iste caret charita
te:ergo si decedat/damnabif. nã non in
cludit cõtradictionem ꝙ deus hoĩem sine
charitate beatificet. Silr nec ista ꝯña va
let:deus damnaret a/si modo decederet:
ꝛ deus beatificaret b/si modo decederet:
igitur deus nũc plus diligit b ꝙ̃ a. Nam
ꝙ modo plus diligit b ꝙ̃ a nõ sequitur:sꝫ
bene sequitur ꝙ deus magis diliget b ꝙ̃
a. Instãtia patet:si b sit predestinatus exi
stens in peccato mortali:ꝛ a prescitus exi
stens in gratia:tunc ista cõditionalis ꝼm
legem statutã est bona:deus damnaret b
si modo decederet. ꝛ tamẽ certum est ꝙ de
us nõ plus diligit b ꝙ̃ a:qꝛ ipsi b preordi
nat vitam eternã:ꝛ ipsi a nõ. Secundo Rñsio
dico ꝙ consequens non est incõueniens. ad ꝯñs
videlicet ꝙ minus diligẽs deum plus dili
gatur a deo. nam de facto verũ est in exẽ
plo posito de prescito existente in gratia
ꝛ predestinato existẽte in peccato mortali.
Silr ꝓdestinat⁹ dormiẽs quãdo non dili
git deũ:plus diligif a deo ꝙ̃ prescitus in dilectõ
gratia summe diligens deũ. Ad auctos accipif
ritatẽ scripture Prouer. viij. Ego diligen duplr.
tes me diligo. dico ꝙ diligere accipif eq
uoce in scriptura. Uno mõ ꝓ actu vel pro
motu volũtatis in deũ:quo volũtas vult
deo bonũ. Alio modo diligere deũ vocaf
in scriptura perseueranter viuere secundũ
mãdata diuina. iuxta illud. Qui audit mã
data mea:ꝛ seruat ea ꝛc. Primo mõ loquẽ
do de dilectione:nõ opꝫ ꝙ qui magis dili
git deũ:magis diligaf a deo:imo christus
plus dilexit Petrũ qñ negauit eũ:ꝙ̃ vnꝙ̃
fecerat Iudã:etiam qñ optime se habuit.
Secũdo modo verũ est ꝙ qui magis dili
git:idest qui melius ꝑseuerãter viuit:ma
gis diligitur a deo. Ad scđm quãdo ar Ad se
guitur:si homo ꝑ sola naturalia diligeret cundũ
deũ ꝛc. ergo ꝛc. consequẽtia nõ valet. ꝓbo
qꝛ nõ põt vitare originale peccatum. simi
liter ꝯñs nõ est incõueniens:qꝛ licꝫ nũc de
facto non possit homo vitare sine gratia:
posset tñ si deo placeret/aliter statuere. et
ꝼm legem statutã credim⁹ ꝙ talis homo
qui audiens loqui de vna re que esset crea
trix ꝛ gubernatrix omnium:ꝛ eam summe
diligeret:deus ei ꝓuideret de via salutis:
ꝛ infunderet sibi grãm:etiã sine baptismo
vel alijs sacramẽtis. Ad tertiũ qñ argui Ad ter
tur ꝙ tunc potest homo ꝛc. Dico ꝙ hoc tium.
nõ includit cõtradictionẽ. ꝛ quãdo argui
tur. igitur frustra datur gratia. negaf cõ
sequẽtia. nã placet deo:et ideo nõ est fru
stra. alioquin omnia forent frustra. Nam
ideo sunt quecũqꝫ sunt:qꝛ deo solũmodo
placent vt sint:ꝛ si aliquid esset quod deo Z
non placeret:frustra esset. Ad primum Ad pri
argumentum contra secundã conclusionẽ mũ ar
factã quãdo arguitur sic dato ꝛc. põt dici gu. ꝯ se
ꝙ consequens est distinguendum: eo ꝙ cũdã cõ
transgredi preceptum potest dupliciter clusio
accipi. Uno modo: stricte et proprie nem.

Transgressio precepti accipitur dupliciter.

Alio modo large ⁊ extēsiue. Pͥmo modo ne
go ꝯñam: qꝛ ꝓpꝛie transgredi est facere
libere substantiā actus ꝓhibiti per prece⸗
ptū: vel omittere substātiā actus impositi
sub precepto. actus aūt cadens sub huiōi
preceptiōe: non occides: alius est oīno ab
actu ꝓhibito ꝑ istud preceptū: nō furabe⸗
ris. ⁊ ideo transgrediēs vnū: nō necessario
transgredit alterū: ꝓpꝛie loquēdo ⁊ stri

Scdo.

cte de transgressione precepti. Alio modo
accipit trāsgredi preceptū large: qꝛ si pre⸗
cipit a deo ꝙ circūstātia cuiuslibet obser⸗
uationis ⁊ impletionis precepti fit in gra
tia: ideo carens gratia non obseruat aliqđ
preceptū ꝭm circūstātias debitas: ⁊ ideo
large loquēdo transgredit quodlibet pre⸗
ceptū: ⁊ transgredit circūstantiā inclusam
sub quolibet precepto. sic cōcedo ꝙ q̄ deli

Ad secundū.

quit in vno: factus est oīum reus. Ad se
cundū qñ dicit ꝙ si homo tenet ad obser⸗
uantiā preceptoꝝ in gratia: igitur peccās
moꝛtaliter ꝑ vnā horam: peccaret peccatis
infinitis: qꝛ in pͥma parte ꝓpoꝛtiōabili te
net esse in gratia ⁊ nō est: ergo ibi est alia
omissio. ⁊ sic in scđa ⁊ in tertia ⁊c. Hic pōt
dici ꝓpoꝛtionabilr ꝙ ꝯclusio est cōceden⸗
da in casu. qꝛ si teneret de volūtate ꝙ pos
set habere subitū actū: hoc est in instāti: ⁊
in quolibet instanti nouū actū: vel in tꝑe
minoꝛi ⁊ in minoꝛi: igit in infinitū ex deli
beratione: ꝯclusio foꝛet vera maxie in pec
cato omissionis: qꝛ ꝓ infinitis tꝑibus vel
instātibus omitteret illud qđ dʒ habere.
Tenēdo silr ꝙ voluntas successiue habeat
actū suū: ita ꝙ volitio causat in voluntate
partibiliter: sicut caloꝛ causat in ligno: lo⸗
quēdo de partibus intēsionis: tūc non est
dare pͥmū instans in quo volūtas vult:
sʒ cōtinue est alia volitio. ⁊ lʒ sit dare pͥmū
instās in quo hec volitio est: nō tñ est da⸗
re pͥmū instans in quo voluntas illa ma
le vult. ideo sicut in alteratione continua
est dare infinitas foꝛmas ⁊ remissioꝛes foꝛ
ma in vltimo gradu terminante alteratio
nē: ⁊ ꝑ ꝯñs infinitas albedines remissas
dealbatione ꝯtinua: ita etiā in hac volitio
ne ꝓducta partialiter est dare volitiones
infinitas remissioꝛes. ⁊ tñ quelibet illarū
fuit pctm̄ moꝛtale. nec est dare minimum
pctm̄ moꝛtale qđ iste cōmisit eligēdo hanc
volitionē: imo sunt infinita peccata moꝛ⸗
talia: que sunt tm̄ ptes vnius peccati moꝛ⸗
talis. ⁊ sic in actu cōmissionis committēs
cōmittit pctā infinita. ⁊ ideo ꝑ has vias
ꝯclusio ad quā deducit / nō est incōueniēs.
qꝛ tñ argumētū nitit ꝓbare ꝙ omittēs ꝑ
horā peccat infinitis omissionibus: pōt di
ci ꝙ hoc pōt intelligi duplr. Uno modo

Peccās infinitis peccatis pōt itelligi duplr.

ꝙ peccet infinitis omissionib⁹ cōcomitāti
bus. ⁊ sic dicit ꝙ nō est verum. cuius cau
sa est: qꝛ stat aliquā partē ꝓpoꝛtionalem
esse ita paruam in qua nō pōt resistere nec
resipiscere nec penitere. sʒ cōcedo ꝙ omni
tꝑe ꝓ quo pōt penitere añ finē hoꝛe ⁊ non
facit: peccat moꝛtaliter nouo pctō omis⸗
siōis sic dicto. i. nō cōcomitāte alteri. Alio
modo potest intelligi ꝙ peccet in hac ho⸗
ra peccatis infinitis vel omissionibus in⸗
finitis cōcomitantibus: ⁊ sic ꝯcedit cōclu⸗
sio ꝙ in pͥma medietate hoꝛe peccat vna
omissione: ⁊ infinities posset accipere par⸗
tem equalē isti medietati differētē ab ista
medietate partialiter ⁊ nō totaliter. eodē
mō dicēdū ē de illis omissionib⁹. ⁊ sic sunt
in omni pctō omissionis omissiones infi⸗
nite: qꝛ infinities iste omisit qđ debuit fa⸗
cere. Et peccare peccato omissionis nō est
aliud nisi facere ꝙ ita sit sicut ꝑ hec deno⸗
tat: iste infinities omisit qđ debuit. Tūc

Ad pͥmā replicam.

ad pͥmā foꝛmā qñ arguit sic. sit omissio
ꝓ pͥma parte ꝓpoꝛtionali b: ꝓ secūda c:
pro tertia d. tunc b c d sunt totaliter pecca
ta distincta. igit ⁊c. Potest dici ꝙ ante fi⸗
nem hoꝛe est aliqua pars pꝛopoꝛtionalis
ita modica: ꝙ in pͥmo instanti illius non
pōt incipere penitere. ⁊ per totā talem ho
ram peccat peccato antiquo: ⁊ nō nouo. ⁊
cum infinite sint tales partes ꝓpoꝛtiona⸗
les in hac hoꝛa: sequit ꝙ non ꝭm oēs par⸗
tes ꝓpoꝛtionales in hac hoꝛa sunt distin⸗
cta pctā omissiōis ⁊ sic posset dici ad illas
quatuoꝛ breues foꝛmas: quibus ꝓbat ꝙ
singulis partibus ꝓpoꝛtionabilibus coꝛ⸗
respōdēt peccata omissionis distincta foꝛ⸗

Ad tertiū contra secūdā ꝯclusionem.

maliter. Ad tertium argumētū cōtra se
cundā cōclusionē quādo arguit: ꝙ tūc exi
stens in pctō moꝛtali ⁊c. cōcedo. ꝯclusionē
ꝭm intellectū pͥus dictū ad alias foꝛmas

Ad quartū. Esse ī ptāte hois accipitur duplr.

Ad quartū qñ arguit: tunc tenet hō ad
aliqđ ⁊c. Rñdeo ꝙ esse in potestate hois
accipit duplr. Uno modo complete ⁊ ꝑ
fecte. Alio modo dispositiue. Potest igitur
homo in aliquam operationem per vsum
bonum liberi arbitrij: qua dispositione exi
stente in homine / deus infundit sibi gra⸗
tiam. ⁊ sic aliquo modo habem⁹ gratiam

in nostra ptāte: videlȝ dispositiue ⁊ incom
plete: nō tñ pfecte ⁊ effectiue. silr pȝ p pbm
Cōtra boc possum⁹: qḋ p amicos possum⁹. Sed
sol. ad ꝯ istam cōclusionē qua dicitur ꝙ oīs act⁹
scḋȝ ar. peccati mortalis est infinita peccata mor-
ꝯ scḋaȝ talia: q: oīs volitio mala est infinite male
ꝯclonē volitiones: q: ꝗ per vnā horā habuit malā
volitionē: habuit infinitas malas volitio-
nes. Et silr oīs omissio pctī mortalis est in
Argui finite omissiones. Arguiẜ primo sic: sit a
tur pri vnū pctm̄ mortale: ⁊ b aliud qḋ non sit ps
mo. ipsius a: ⁊ c tertiū distinctū totalr ab vtro
qȝ: tunc sic: a pctō correspondet pena infi-
nita extensiue: igiẜ a ⁊ b corrñdet maior pe
na infinita. sed non extensiue ptȝ: q: nulla
pōt esse maior extensiue pena infinita extē
siue. ergo a ⁊ b correspōdet maior pena in-
tensiue ꝙ̄ soli a. ergo adhuc correspondet
maior a b c ꝙ̄ soli a. ⁊ nō extēsiue: ǵ intēsi-
ue. ǵ infinitis pctīs mortalib⁹ correspōdet
pena infinita in infinitū maior pena corre
spōdenti ipsi a intēsiue. ǵ si iste peccās pec
cat infinitis pctīs mortalib⁹: ipe mereẜ pe
nā infinitā intēsiue: qḋ est impossibile etiā
deū sibi dare. ⁊ p ꝯñs si ꝯclo data sit va:
sequiẜ ꝙ oē pctm̄ mortale mereẜ penā eter
Scḋo nā infinitā intēsiue. Scḋo sic. nullū infi
nitū est mai⁹ alio infinito vel esse pōt: ɓm
cōmentatorem. j. physicoꝝ. igiẜ si in omni
pctō sint infinita pctā multa: nulla multi-
tudo pctōꝝ est maior alia: nec aliqḋ pctm̄
Tertio maius alio. ꝯñs est falsum. Tertio sequi
tur ꝙ toties peccauit Adā: ꝗ nō legiẜ pec
casse nisi semel: ⁊ tot pctā cōmisit quot cō-
misit Nero vel Judas: vel vnus alius ꝗ ad
didit pctā peccatis p qnquaginta vel sexa
Quar- ginta annos. Quarto sequereẜ ꝙ pctm̄
to. occidētiū christū sciēter: nō foret graui⁹ ꝙ̄
simplex furtū vl' mēdaciū mortale: vt vide
tur. ꝯñs ē falsum ⁊ ꝯ Anɓ. ij. cur de⁹ hō. c.
xiiij. vbi dic̄ ꝙ nō solū occisio christi: sȝ lesio
sola christi excederet oīa pctā mūdi cogita
Quito bilia. Quito. sit a vltimū instās terminās
alterationē: tūc sortes in infinitū grauius
peccat in a ꝙ̄ qñ inceperit peccare: igitur
Rñsio peccat pctō infinite grauitatis. Ad ista
ad pri- pōt dici tenēdo ꝙ oē pctm̄ cōmissionis est
mum. mala volitio: ⁊ oē pctm̄ omissiōis est mala
omissio volēdi qḋ hō dȝ velle p tpe p quo
omittit. ⁊ tūc ꝯñter dici pōt ꝙ cū mala vo
litio pduciẜ successiue in volūtate: pduciẜ
p alterationē. ⁊ cū oīs alteratio sit infinite
alterationes: vel sibi infinitas alteratiōes

cōtinuet: hic ei ūt infinite male volitiones
pducte: anteꝙ̄ a pducaẜ. sit a vna volitio
pducenda. dici tñ pōt ꝙ hoc nō obstāte: lȝ
a pducaẜ per alterationē: tñ a pōt mane-
re in volūtate alteratiōe terminata: ita ꝙ
a ꝯseruet in volūtate sine intēsione siue re
missione sui. ⁊ ɓm modū loquendi Aristo.
de formis ī actu a erit in actu volitio: ⁊ oīs
volitio ꝗ precessit ⁊ nō māsit nisi p instans
sine additione alterius gradus aduenien-
tis p alterationē: dicereẜ apud eū volitio
in potētia: q: apud Aristo. nulla forma est
forma in actu illa que manet p tps: sic ꝙ
de ea nihil deperdaẜ: nec illi aliqd addaẜ.
⁊ ideo ɓm suū modū legendi nō forent in-
finite volitiones in potentia: ⁊ vna tantū
in actu. sic ꝯsilr iste peccauit infinitis pec-
catis in potentia: ⁊ vno pctō in actu. ⁊ hoc
dici deberet in peccatis positiuis: que sunt
peccata cōmissionis. Tunc ad argumentū
qñ arguiẜ. sit a vna ps peccati: ⁊ b alia: ⁊ c
tertia: ⁊ tunc a ⁊ b debereẜ maior pena ꝙ̄
a tantū ⁊c. dici pōt ꝙ si a ⁊ b ⁊ c sint pecca
ta distincta totaliter ꝯ partes vnius pecca
ti: cuilibet eoꝝ debeẜ infinita pena extensi
ue. ⁊ oībus simul pena maior ꝙ̄ vni de il-
lis precise: si sint pctā talia. Ad scḋm ar- Ad se-
gu. iuxta superius posita ꝯcedo ꝯñs: q: in cundū.
omni multitudine pctōꝝ sunt infinita: et
infiniti ad finitū nulla est proportio: ideo
vna multitudo pctōꝝ est īfinita pctā mor
talia. quecūqȝ fuerint: punieẜ pena infi-
nita extensiue: sed illa pena erit acerbior ⁊
amarior vni pctō ꝙ̄ alteri: ɓm qḋ pctm̄ est
graui⁹. Nec valet ꝯña: a pctm̄ est pctā infi
nita: ⁊ b est infinita pctā: igiẜ a ⁊ b sunt in
finita pctā ⁊ eque grauia. sicut nec valet
hec: sortes habet infinitas malas volitio-
nes ad occidendū platonē: ⁊ cicero hȝ infi
nitas malas volitiones ad summū ponti-
ficē occidēdū: ǵ sortes ⁊ cicero peccāt eque
grauiter: conclusio de forma nō valet. Vñ
ꝯñter dico ꝙ vnū pctm̄ nō est maius alio:
sic ꝙ bis debeẜ pena extensiue maior. sed
vnū est graui⁹ alio. ⁊ ideo pena extēsiue in
finita tolerabilius affliget vnū peccatorē
ꝙ̄ aliū. Ad tertium qñ arguiẜ. si sic: ergo Ad ter
toties peccauit Adam sicut Nero ⁊c. dico tium.
ꝙ ista de vi vocis nō valet. nā ex hoc impli
catur ꝙ Adā Nero ⁊ Judas peccauerūt in
finities: sȝ nō habeo dare p nūc istā: quili
bet istoꝝ infinities peccauit: ⁊ per ꝯñs in-
ter pctā istoꝝ non cadit cōparatio; quā tñ

ponunt sic arguentes. ꝛ ideo nõ ↄcludit ar
gumẽtũ. ꝛ põt vlterius dici ꝙ ꝓpter hoc
dicat Adã semel peccasse: qꝛ forte pctã sua
fuerũt omissiões: omittendo qꝺ debuit fe-
cisse iuxta mãdatũ dei: siue cõmissiões cõ-
mittendo ꝫ dei volũtatẽ per iobediẽtiam.
ista duo pctã simul ꝛ vno noie pñt noiari.
videlꝫ sr̃pbia. Sꝫ cõtra. pono pctm̃ sortis
[Cõtra] qui aliquo graui pctõ peccauit distincto ꝑ
[rñsiõ.] scripturas. ꝛ arguo sic. sor. semel peccauit
tãtũ: ꝗ nõ septies. ↄña ptꝫ. ꝛ ↄñs est verũ
ex iam dictis. qꝛ oĩa illa vno noie nomiat
Augustinus sr̃pbiã. ꝛ vniuersalr̃ oĩa redu
[Rñsio.] cunt ad sr̃pbiã. Dicẽdũ ꝙ iuxta intellectũ
datũ de tãtũ semel peccare: ↄña iam nõ va
[Ad qr-] let. nã sic stãt simul ꝙ sortes tãtũ semel pec
[tum.] cet: ꝛ tñ infinita cõmittat ꝛc. Ad quartũ
nego ↄñam. bene volo ꝙ peccatũ occidens
tiũ christũ nõ mai⁹ fuit furto vel mẽdacio
mortali: sed fuit graui⁹. Cõtra. hoc qꝺ di-
ctũ est prius est falsum. s. ꝙ pctã mortalia
nõ possunt cõparari adinuicẽ ſm̃ similitu-
dinẽ maiorẽ vel minorẽ: sꝫ in hoc sunt ad-
[Ad qn-] inuicẽ cõparata: ꝙ vni deberet grauior ꝑ-
[tum.] ticipatio pene ꝗꝫ reliquo. Ad qntũ ꝛ vl-
timũ qñ arguit supposito casu ꝛc. sortes ĩ
infinitũ grauius peccat. etiã nego ↄñam.
qꝛ ꝑ ãtecedẽs nihil aliud denotat: nisi ꝙ
põt esse ꝓcessus in infinitũ in cõmissione
pcti grauioris: qꝛ in aliqua parte alteratio
nis dicte hec fuit vera: pctm̃ sortis nõ est ita
graue quin possit esse duplo grauius: nec
in duplo qn possit eẽ ĩ triplo ꝛ quadruplo
ꝛ sic in infinitũ. Unde infinitũ tenet synca
thegoreumatice a ꝑte subiecti: ꝛ denotat
ꝓcessum in infinitũ: ꝛ ex hoc nõ seqtur ꝙ
sortes in a peccat pctõ infinite grauitatis:
qꝛ ex ꝓcessu in infinitũ nũꝗꝫ seqtur stat⁹: ꝛ
illud ↄñs ponit statũ: sed tñ bñ valet ↄña:
si ly infinitũ teneretur cathegoreumatice
a parte predicati: sed antecedens esset tunc
falsum ꝛ ↄñs similiter. cũ ista responsione
stat ꝙ in a põt esse vera: sortes cõmisit infi
nita peccata: quorũ vnum est grauius alio
[M] in infinitũ: tamen est accipere vltimũ gra-
[Scđa] uius. Secũda difficultas circa fruitionẽ
[difficul] de deo habendã a viatore est: an deũ esse
[tas.] sup oĩa diligendũ possit naturali ratione
[Cõclu-] demõstrari: vbi dico duas cõclusiones. Pri
[sio. j.] ma est: hec cathegorica nõ põt naturali ra
[Cõclu-] tione ꝓbari: deus est diligendus ab hoie
[sio. ij.] super omnia. Scđa est: hec hypotheti-
ca siue conditionalis põt naturali ratione
ꝓbari: si deus est: deus est sup oĩa diligen-
dus ab hoie. Probat prima sic. non põt [Proba-]
demonstrari ꝙ ita sit in re sicut per hãc de [tur pri]
notat: deus est. ergo nõ põt demõstrari ꝙ [ma con]
ita sit in re sicut denotat per istã: de⁹ est su [clusio.]
per omnia diligendus. ↄña ptꝫ: qꝛ sequit
formaliter: deus est super oĩa diligendus:
ergo deus est. cum ergo ↄña sit formalis:
non põt demõstrari añs naturali ratione.
Assumptum probat. videlꝫ ꝙ hec nõ pos-
sit demõstrari naturali ratione: deus est. qꝛ
sola fide tenet. Ad hebre. xj. Credere opor
tet accedentẽ ad deũ: quia est: ꝛ inquirenti
bus se remunerator sit. Idẽ ptꝫ inductiue
ex sufficientia rationũ q̃ ad hoc inducũtur
Prima sic. Nulla ꝓpositio affirmatiua ꝛ
cathegorica cuius subiectũ est iplicatiuum [Proba-]
falsi est propositio vera: ita nulla ꝓpõ ca- [tur as-]
thegorica affirmatiua cui⁹ subiectũ ẽ ipli- [sũptũ]
catiuũ crediti est naturaliter euidens: vel [primo.]
põt esse naturalr̃ euidẽs: sed hec ꝓpõ / de⁹
est sup oĩa diligendus: est ꝓpõ cui⁹ subie-
ctũ est implicatiuũ cuiusdã maxime credi-
ti: sicut istius / de⁹ est summũ bonũ: ꝛ isti⁹
de⁹ est. ergo hec ꝓpõ / deus est sup oĩa dili
gendus: nõ põt esse naturaliter euidens.
Maior ptꝫ. qꝛ sicut hec est falsa: homo est
hõ. vel homo est animal rationale mortale
si nullus esset homo. Et hec similr̃: asin⁹ cur
rit: si nullus asinus sit. ita hec ꝓpõ est me-
re credita: deus est prima causa. deus ẽ pri
mus motor: ꝛ sic de alijs. Minor ostendit
videlꝫ ꝙ hec sit implicatiua crediti: de⁹ est
super oĩa diligendus ab homine. patet: qꝛ
si ponatur oratio exprimẽs quid nominis
loco istius termini de⁹: propositio erit im-
plicatiua vnius crediti. sicut si dicatur sic:
deus est ens infinitũ. ꝛ multo magis si po
natur cõceptus quẽ habet christianus de
isto termino deus. Secũda cõclusio: que [N]
est ꝙ hec cõditionalis põt esse euidens: si [Scđa]
deus est: deus est sup oĩa diligẽdus. ꝓbat [ↄclusio]
prefixo significato istius vocabuli de⁹: ꝛ cõ [Proba-]
ceptu quẽ nos christiani habem⁹ de eo: vi- [tur con]
delꝫ ꝙ sit vnũ intelligibile creans ꝛ cõser- [clusio.]
uans libere oĩa: ad cuius nõ esse sequit nõ
esse oĩm: sine quo nihil possumus: ꝛ cetera
vocabula q̃ de deo credimus ꝛ cõcipimus
intelligi seu includi in significato huius vo
cabuli de⁹. tũc põt argui sic. Illud ẽ ab ho
mine summe diligendũ: qꝺ scitur ab eo eẽ
summe bonũ ipsi homini: sed si ista sciatur
ab homine / deus est: sicut ꝙ illud est quod

est finita tētatio:intātū poterit intēdi:ꝙ
Proba excedet volūtatē respectu nolle. Secundo
tur se‑ etiā ꝓbat:qꝛ volūtas pōt ꝯfirmari in bo
cūdo ꝓ no:ꝛ obstinari ī malo. Et de facto ita erit
positio de omni volūtate creata. igit oīs volūtas
pōt necessitari. Antecedens satis ptꝫ. qm̄
vt volūt oēs doctores:angelus bonus nō
pōt peccare:non tn̄ ex natura:sed ex grā
dei. Nā vt dicit Aug. enchiriđ. c. xi. in fine
Ad mutationē ad malum repugnat grā
nō natura in bonis. Accipio igit gratiam
que est in mente beati:ꝛ volo ꝙ deus po‑
nat eā in mente viatoris. Si igit ista gra‑
tia necessitat mentē beati ad bene volēdū
ꝛ mentē istius viatoris necessitabit. Cōse‑
quētia patet: qꝛ cīa sunt paria: qꝛ ponit
Tertio ꝙ mētes sint equalis virtutis. Tertio ar‑
guo sic. pono ꝙ deus aliquā voluntatem
ponat in maxima pena. quo facto:aut vo
lūtas talis pōt eā velle:aut necessitat ad
eā nolendā. Si primū:igit voluntas pōt
facere ꝙ illud afflictiuum nō foret sibi pe
nale:ꝛ sic homo existens in maximo igne‑
posset facere ꝑ suā voluntatē ꝙ non foret
sibi penalis. Ista ꝯña ptꝫ ꝑ Anselmum de
Proba ꝯceptu virginali. ca. iiij. Nihil est penale
tur ꝯña alicui:nisi qđ est cōtra voluntatē eius. Si
scđm:habeo ꝓpositū:ꝙ est dare aliqđ ob
iectū ꝑ qđ volūtas necessitabit ad nolen‑
dū vel respuendū si sibi offerat. Cōfirmat
Cōfir‑ ista ratio:qꝛ si oēm penā pōt volūtas acce
matur. ptare:ipsa pōt velle dānari eternaliter : ꝛ
simil'r nolle beatitudinē. Cōsequēs est fal
sum. Enchiriđ. c. iiij. Neqꝫ culpanda erit
volūtas. Aut volūtas libera nō est dicen‑
da qua beati esse sic volumꝰ:vt esse miseri
Quar‑ nō solū nolimus:sꝫ nec prorsus velle pos‑
to. simus Quarto sic:habitus diminuit de
indifferētia volūtatis. nā habitus volun
tatē inclinat mō nature determinate ad
cōsimilē opationē illis ꝑ quas generabat
ergo intēsior habitus intēsius inclinat:ꝫ
cū volūtas ī sua indifferētia sit virtutis ꝛ
potētie finite:est inuenire habitū q̄ neces‑
sitaret volūtatē cū notitia obiecti: ꝛ alijs
circūstantijs extrinsecis req̄sitis. Cōfir
Cōfir‑ mat ista rō ꝑ btm̄ Aug. viij. de ꝯfes. vbi vi
matur det dicere ꝙ in malis hoibus ex cōsuetu‑
dine ꝑuersa viuēdi generat vnꝰ habitus:
qui necessitat hoiem ad male vitioseqꝫ vi‑
uendū. dicit enī sic. Velle meū tenebat ini‑
micus:ꝛ inde mihi catenam fecerat : ꝛ con
strinxerat me. Quippe ex volūtate ꝑuersa

facta est libido:ꝛ dū seruit libidini: facta
est ꝯsuetudo. ꝛ dū cōsuetudini nō resistit:
facta est necessitas. hec ille. Et nota quo‑
modo dicat in principio auctoritatis. Vel
le meum tenebat inimicus. Et post pauca.
Volūtas autē noua que mihi esse ceperat
vt te gratis colerem:fruiqꝫ te vellem:deus
sola certa iocūditas nondū erat idonea ad
superandā priorē vetustate roboratā. Ita
due voluntates mee:vna vetꝰ:alia noua:il
la carnalis:illa spiritualis cōfligebant in‑
ter se:atqꝫ discordādo dissipabant animā
meā. Sic intelligebā in meipso experimēto
id quod legerā:quō caro concupisceret ad‑
uersus spm̄:ꝛ spūs aduersus carnem. Ego
qdē in vtroqꝫ:sed magis ego in eo qđ ī me
approbabā:q̄ꝫ in eo quod ī eo improbabā.
Ibi enī magis iā nō ego:qꝛ ex magna par
te id patiebar inuitus:ꝙ faciebam volens.
Sed tn̄ cōsuetudo aduersus me pugnaci‑
or ex me facta erat:qm̄ volēs quo nollē ꝑ‑
uenerā. Et qs iure cōtradiceret:cū peccan‑
tē iusta pena seqretur? Itē iuxta finē capi‑
tuli. Lex enī peccati est violētia cōsuetudi‑
nis:qua trahit ꝛ tenet etiā inuitus animꝰ Quīto
eo merito quo in eā volēs illabit. Quin‑
to vna cōplexio magis inclinat ad volēdū
aliqđ volibile q̄ꝫ alia:sicut cholericus ma‑
gis inclinatur ad vindictā ꝑ facili iniuria
q̄ꝫ sanguineus ceteris paribus. Vel aliud
exēplū pōt inueniri ad talē gradū intēsio‑
nis:ꝙ approximatis obiectis cū notitia:ꝛ
alijs q̄ naturaliter reqrūtur siue ab extra
siue ab intra:ꝙ volūtas naturaliter ꝛ sine
indifferentia vel electiue fert in illa. Cōfir
matur istud experimēto. nā hō in estate la
borās necessitat bibere velle:ꝛ hō fameli‑
cus nō libere esurit:imo velit nolit nō est
in ptāte sua nō appetere cibū. qꝛ si sic:faci
liter posset hō nō esurire ꝛ non sitire qn̄ si
bi placeret. ꝯñs falsum ꝛ ꝯtra experiētiā.
Sexto arguit sic. magnitudo tpis dimi Sexto
nuit de reatu quē tentatꝰ meruit si cadat.
ista ꝓpō ē euidēs. nā ceteris ꝑibus si duo
peccēt:vnꝰ ex tētatiōe ex īpugnatiōe ab ex
trinseco:ꝛ aliꝰ ex libera electiōe sola : scđs
grauiꝰ peccat. Et h̄ assignat rō q̄re pctm̄
pmi hois fuit magꝭ remissibile:nō aūt an
geli. Nā hō cecidit ꝑ suasionē diaboli: an
gelus aūt de spōtanea malitia. Septio
pōt argui:qꝛ tētatio pōt excedere volūtatē Septi‑
cū volūtas sit firma. Cōfirmat ista rō per mo.
Greg. ix. mo. ca. iij. vbi inquit. Misericor‑

de⁹ cū virib⁹ tētamēta modificet. Nullus pfecto ē q̄ malignoꝝ īsidias nō corruēs poterit: q: si mēsurā tētatiōis nō pbet: eo ipso stāre ptinus deijcit: quo vltra vires onera īposuit.

Ad decimum q̄rtum princi. Ad decimūquartū pncipale ⁊ vltimū qn̄ arguit. si volūtas foret libera ⁊c. pcedo pn̄am ⁊ pn̄s. ⁊ ad argumēta q̄ pbāt falsitatē pn̄tis: rn̄deo ad pmā

Ad primā formam. formā qn̄ arguit tūc ī eadē aīa sil' foret delectatio ⁊ tristitia. Probat pn̄a: q: opatio virtuosi perficit p delectatiōem: s; opatio pnīe est tristari. Dico sicut rn̄sum est ī argumēto: q̄ dolor est de pctō: ⁊ gaudiū est de dolore: ⁊ sic nō sunt respectu eiusdē obiecti. Addo etiā pnunc: q: al's de hoc fiet sermo: q̄ actus pnīe ē vna aggregatio diuersoꝝ actuū succedētiū sibi in aīa. Nam prio hō perpēdit feditatē peccati ⁊ ingratitudinē suā ad deū: ⁊ sic indicat q̄ dolendū ē q̄ sic se habuerit ad deū. Etiā īperat sibiipsi q̄ doleat. Cōsiderās etiā q̄ iste dolor est deo accept⁹: incipit gaudere de isto dolore: hn̄s memoriā de dolore. Uñ nō pono q̄ gaudet de dolore qn̄ dolet: s; postq̄ doluit qn̄ nō dolet: hȝ tn̄ memoriā recētē doloris ⁊ cognitionē de dolore. sicut dicit btūs Aug. x cōfessionū. Letatū me fuisse reminiscor: nō letus: ⁊ tristitiā meā recordor nō tristis ⁊c. Quia tn̄ ista in breui valde tpe fiūt: vr̄ homini ac si sil' gauderet ⁊ doleret: delectaret ⁊ tristaret ppt imperfectionē tpis. Tūc ad formā qua sic arguit. Agit virtuose: ergo delectat. Cōsequētia nō valet fȝ phm. iij. Ethi. ca. xviij. in fine. vbi dicit q̄ nō oēs opatiōes virtutū sunt delectabiles. Nā non requirit q̄ fortis ī opatione forti delectet: s; sufficit

Ad vltimā. q̄ non tristet. Per istā pȝ ad oēs formas: preterq̄ ad istā. s. ad vltimā q̄ fuit dictū Anselmi de pceptu virginali. c. iiij. Nullū volūtariū est penale voluntati cū pena sit volūtaria: sequit igit q̄ nulla pena est penalis. Ad istud dr̄ q̄ aliq̄d pōt dici volun

Uoluntariū capit dupl'r. tariū dupliciter. Uno mō denoīatiue a volitione naturali: que nata est causari a voluntate ⁊ cognitione sensitiua: ⁊ talis volitio semp est affectio cōmodi. Alio mō a volitione rationali: q̄ est causata a cognitione discretiua ⁊ volūtate ⁊ volitiōe. Primo mō est maior vera: ⁊ iste est intellect⁹ Anselmi. Scd̄o modo est minor vera: ⁊ sic dicimus q̄ pnīa est voluntaria. Unde Anselmus qn̄ dicit q̄ nihil est penale nisi qd̄ est p volūtatē: accipit ibi volūtatē nō pro instrumēto volēdi: s; p affectione cōmodi fm̄ suū modū loquēdi. Et sic in forma arguēdi equocat de volūtate: ⁊ iō discursus nō pcludit: ⁊ sic q̄stio totaliter terminat.

A Qō. iiij Primū princi. QUeritur vlteri⁹ri⁹ vtrū viator teneat frui solo deo? Et videt q̄ nō: q: hō pōt meritorie nolle frui deo. ergo ⁊c. Consequentia videtur bona: q: p actum repugnantē alicui actui cui hō tenet: non pōt necessitari. Añs pbat: q: ponit q̄ sortes videat platonē in extrema necessitate: ⁊ q̄ eū possit iuuare si apponat diligētiā maximā. quo posito arguit sic. sortes pōt meritorie velle iuuare platonē: imo tenet ad hoc: g̊ potest meritorie nō velle frui deo. Consequētia pȝ: q: nō pōt iuuare platonē nisi dimittat fruitionē dei: q: non pōt eū iuuare nisi dimittat cogitationē de deo: ⁊ p pn̄s fruitionē. **Rn̄sio** Pōt dici ad istud q̄ in tali casu cōcedendū est q̄ sortes pōt dimittere fruitionē dei: vt iuuet primū. **Replica pma** Cōtra istud arguo sic. si ista rn̄sio eēt bona: seq̄ret q̄ hō in casu teneret dimittere operationē pfectiorē vel forte pfectissimā in hac vita propter minus pfectā: quod videt irrationabile. nā nullus sapiēs eligit minus bonū omisso magis bono. Consequētia pȝ: q: fruitio dei dicit esse pfectissima viatorum opatio: ⁊ maxime cōformis operatiōi beatorum. **Scd̄a.** Secūdo si respōsio data sit bona: sequit q̄ aliq̄s viator teneret nunq̄ frui deo. cōsequēs videt esse incōueniēs. Cōsequētiam pbo sic: sit aliquis adultus accedēs ad baptismū: et informet ante susceptionē baptismi in operib⁹ pietatis sufficiēter. volo tūc q̄ post baptismū īmediate occurrat casus talis necessitatis primi: q̄ req̄rat diligētiā ipsi⁹ baptizati p vnā horā: qua terminata occurrat casus cōsimilis. si igit talis nō viuat nisi per vnū diem ⁊ sic eueniat singulis horis ipsius diei: seq̄tur q̄ talis nunq̄ tenet frui deo. Istā consequētiā pbo sic: q: in prima hora tenebatur nō frui deo p rōnē: nec in scd̄a: nec in tertia ⁊c. g̊ p totū diē tenebat nō frui deo sed p illā solā diē vixit: g̊ p totā vitam suā non tenebatur diligere deum sup omnia: quod est frui deo. Confirmatur ista ratio: **Confirmatur** quia si sortes tenetur frui deo: quero quo

tēpore nō hodie nec cras: ꝛ sic de singulis
igit̄ nūq̄ tenet̄: ꝛ si nō tenet̄ hodie: ergo
si nō fruatur hodie nō peccat. Si dicat̄ ꝙ
Rn̄sio. tenet̄ aliquo die certo. Cōtra. ergo oīs hō
Replica. tenet̄ illo die. ptꝫ qꝛ preceptū est equaliter datum oībus. igitur si ligat istū ꝓ isto
die: pari rōne quēlibet hoīeꝫ: ꝯn̄s falsum
qꝛ quocūq̄ tpe dato: pōt homo licite tūc
dormire: nisi habeat speciale p̄ceptū sibi
Secūdū principale. factū ꝙ hoc nō faciat. Secundo principaliter. si sic: homo teneret̄ ad actum infinite perfectionis intēsiue. ꝯn̄s falsum: q2
actū ꝑfectionis talis nullus pōt recipere
nec efficere. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ cognoscere deū est
in infinitū ꝑfecti⁹ intensiue q̄ꝫ cognoscere
lapidē: ergo delectatio dei cōsimiliter. cōsequētia ptꝫ: qꝛ delectatio vel est cognitio
vel p̄supponit cognitionē. Assumptū probat̄: videlicet ꝙ cognitio dei sit in infinitū ꝑfectior q̄ꝫ cognitio lapidis: qꝛ ꝑfectioris obiecti ꝑfectior ē cognitio. scḋo de aīa
Un̄ cōmētator cōmēto p2io. Artes nō differūt ab inuicē nisi altero illoꝝ duorum
modoꝝ. Uerbi gratia: qꝛ geometria excedit astronomiā cōsideratione demonstrationis. Astrologia aūt excedit illā nobilitate subiecti. Quero igit̄ tunc an cognitio
dei est infinita itēsiue an nō: si sic: habeo
propositū. si nō: igit̄ solū finita. ergo excedit cognitionē lapidis in ꝓportione finita. sic ꝙ in centuplo: creet deus vnū aliū
lapidem perfectiorē isto in cēruplo: ꝛ tūc
ptꝫ deducendo ꝙ cognitio dei ꝛ lapidis
erūt eq̄les intēsiue: ꝛ per ꝯn̄s obiectū erit
equale obiecto vel deo: qḋ est impossibile
Tertiū prin. Tertio principaliter: si sic: beatus tenet̄
frui deo. ꝯn̄s est falsum. Nam beatus non
fruit̄. qḋ ꝓbo. nā si sic: ergo diligeret sup
oīa illud qḋ modo hꝫ: ꝛ sic anima btā nihil plus desideraret nec diligeret q̄ꝫ deū
quē modo hꝫ. ꝯn̄s est falsum. nam demonstrata tota multitudine btōꝝ futura vna
cū deo que sit a: ꝛ arguo sic. beatus plus
diligit a q̄ꝫ deū: ergo nō diligit deū super
oīa. antecedēs ꝓbat̄: qꝛ habito deo desi-
Secunda forma pro eodem. derauit a: ꝛ nō habuit a: igit̄ diligit plus
a q̄ꝫ aliq̄d ipsi⁹ a. ergo plus q̄ꝫ deū. Preterea si beatus fruit̄ deo: igit̄ nihil potest
velle nisi quod videt deū velle. ꝛ vltra. ergo sancti non possunt orare pro nobis. cōsequēs est falsum: ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ si orēt ꝓ nobis: vel igit̄ petūt fieri circa nos qḋ sciūt
deū velle fieri circa nos: vel q̄ dubitant ꝛ
nesciūt deū velle fieri circa nos. si p̄mū: igit̄
deū frustra orāt siue petūt: ex quo pri⁹ vident hoc faciēdū. Si scḋm: igit̄ desiderāt
aliq̄d fieri circa nos: de quo dubitāt an debeat fieri: igit̄ nō sunt beati. Nā btūs est
qui hꝫ quicquid vult: ꝛ nihil male vult ſm
Aug. xiij. de tri. c. v. Similiter si petūt fieri illud de quo nesciūt an deus decreuerit
hoc faciendū: igit̄ exponūt se periculo in
petendo illud de quo nesciūt an deo placeat an displiceat. Preterea si orant ꝓ nobis: igit̄ de necessitate saluabimur. probo Tertio
ꝯn̄am: qꝛ nihil petūt nisi qḋ sciūt deū velle. qꝛ al's exponerēt se periculo ꝛ errori: vt
argutū est. ponat̄ ergo ꝙ petr⁹ orauit heri ꝓ sorte: hec est mō necessaria: petr⁹ heri orauit ꝓ sorte vt esset saluatus: ergo vidit ꝙ deus vult ipsum saluari. ergo sicut
hec est mō necessaria: petr⁹ heri orauit ꝓ
sorte. ita hec est necessaria: deus voluit sortem saluari: qꝛ aīs est necessariū ꝛ ꝯn̄a necessaria: igit̄ ꝛ ꝯn̄s. ꝛ vltra. ergo hec est ne Cōfirmatur
cessaria: sortes saluabit̄. Cōfirmat̄ istud
argumētū ꝑ magi. li. iiij. di. xlv. c. ij. vbi dicit. Adeo sunt diuine voluntati addicti: vt
nihil possint ꝯ̄ eius voluntatem orare aut
velle. ꝛ infra. c. xij. Oramus igit̄ vt intercedāt ꝓ nobis. i. vt merita eoꝝ nobis suffragent̄: ꝛ vt ipsi velint bonū nostrū: qꝛ volē Quartū pn.
tibus eis de⁹ vult ꝛ ita fiet. Quarto p̄ncipaliter. Obiectum fruitionis est aliud
a deo: ergo ꝛc. aīs ꝓbo: qꝛ idē est obiectū
fruitionis sequētis ꝛ desiderij precedētis
sed de⁹ mō non est obiectū desiderij viatorū. Tum qꝛ obiectū desiderij est aliq̄d futurū: puta habere deū vl' vniri deo: sꝫ vniri deo nō est de⁹. Tū qꝛ idē ē obiectū delectationis beati ꝛ fruitionis: sꝫ obiectū delectationis est hr̄e deū. Delectat̄ eīm beat⁹
nō imediate ꝛ p̄cipue in deo: sꝫ in hr̄e deū
Cōfirmat̄ ista ratio ꝑ Aug. xiij. de tri. c. v. Confirmatur
Oēs hoīes beati esse volūt: illudq̄ꝫ vnum
ardētissimo amore appetūt: ꝛ ꝓpter h̄ cetera q̄cūq̄ꝫ appetūt. sed esse beatū non est
de⁹: ergo aliud a deo ardētissimo amore diligit̄. igit̄ super oīa ꝛ ꝓpter illud oīa alia.
Quinto principaliter. Aliud a deo est eq̄liter diligēdū sicut deus: igitur viator nō Quītū princi.
tenetur frui solo deo. aīs ꝓbo. qꝛ accipio
creaturā summe diligendā a sorte: q̄ sit a:
ꝛ diligat sortē a tāta dilectione quāta tenet̄: q̄ sit b. ꝛ sit dilectio q̄ sortes diligit
c: tūc arguitur sic. c est dilectio finita: et b

Aer: et p te cẽ maior b: igif in proportione finita. Sit grã exẽpli ꝙ ĩ decupla: creet ergo de⁹ vnã creaturã decuple bonitatis ad creaturã datam: igif illa pôt diligi rõnabiliter in decuplo plus ꝙ creatura data: sꝫ tñ pcise diligif de⁹: igif est dare aliquã creaturã tanta dilectione diligẽdã a sorte quãta diligi dꝫ de⁹: sed quacũqꝫ creatura possibili data: melior est aĩa christi vel humanitas christi sm Ans. lib. ij. cur de⁹ hõ c. iiij. ergo illa est necessario equaliter diligenda cũ deo.

Sextũ Sexto principaliter. fruitione est fruẽdũ: ergo non solũ deo. aña pbo. quia fruitio est diligenda. aut igif dilectione q est ipsamet: vel alia. si ipsamet: ergo dilectiõe eadẽ et eque intense diligendus est deus et creatura. ergo si fruif: fruitur creatura vel deo. si dilectio vni⁹ est fruitio: et dilectio alteri⁹ est fruitio. Siĺr sequif: fruitione diligo fruitionẽ: ergo fruor fruitione: et vltra ergo fruor creatura. Si fruitio sit diligenda alia dilectione: ergo ipsa existente erit siĺ vna alia dilectio. igif ponẽda ẽ tertia dilectio qua scda diligif: et qrta et qnta: et sic in statu et sic infinite dilectiões erũt siĺ: vel aliq dilectio erit nõ dilecta: qd videf incõueniẽs. Istud argumentũ pôt fieri de volũtate et velle: et pôt fundari sup hoc qd dicit Ans. de libero arbi. c. v. Ois volẽs vult suũ velle.

Cõfirmatur Primo Cõfirmaf ista rõ: qr fruẽte sorte deo: quero an tenef diligere istã fruitionẽ sue dilectionẽ equaĺr cũ deo: an min⁹ vel magis: si equaliter: habeo ppositũ. si magis deũ et minus fruitionẽ: ergo magis tenef diligere deum ꝙ frui deo: sed frui deo est diligere deũ: ergo magꝭ tenef diligere deũ ꝙ diligere deũ: qd includit ꝯdictionẽ.

Cõfirmatur Scdo. Cõfirmaf scdo sic. Significet a idem qd iste termin⁹ deus: et b fruitionẽ sortis de deo: tũc arguif sic. sortes magis tenef diligere a ꝙ b: ergo magis tenef velle a esse ꝙ b eẽ ergo citi⁹ deberet velle esse omne illud qd repugnat ad b esse: ꝙ aliqd quod repugnat ad a esse: sꝫ odiũ dei repugnat ad b esse: ergo citius debet velle se odire deũ ꝙ velle se odire deũ: qd est impossibile: qr tunc dꝫ simul odire deũ et non odire deũ: quod est manifeste ꝯdictio.

Septimũ pñ. Septimo principaliter. Aliquid aliud a deo pôt satiare appetitũ: ergo aliud a deo potest esse obiectum licite fruitionis. pña pbaf per hoc ꝙ bonũ est: et licet hoi illud diligere sup oia qd potest totũ appetitũ satiare: qr ad hoc factꝰ sumus. Unde Aug. primo confessionũ ca. j. Fecisti nos dñe ad te: et inquietum est cor nostrũ donec requiescat in te et c.

Probaturantecedens. Antecedens pbaf primo: qr mens nr̃a est virtutis et capacitatis finite. ergo per finitum pôt satiari.

Primo Scdo. Scdo sic. sicut de⁹ excedit capacitatem mẽtis: ita corpus est min⁹ capacitate mentis. ergo inter ista duo est deuenire ad aliqd equale ipsi mẽti.

Octauũ pn. Octauo principaliter. si teneor diligere deũ sup oĩa: ergo debeo velle qd magis credo eẽ ad honorẽ dei. pñs est falsum: qr sic quocũqꝫ casu posito: si oporteret me eligere de duob⁹ existẽtib⁹ ad honorẽ dei: deberẽ eligere illud qd magꝭ crederẽ eẽ ad honorẽ suũ. pñs est falsum: qr ponaf ꝙ reuelef mihi ꝙ magꝭ eẽt ad honorẽ dei: ꝙ decẽ alij essent ĩ charitate: et ego extra charitatẽ: ꝙ ꝙ ego sol⁹ essem in charitate: et alij decẽ extra charitatẽ: vel ꝙ ego solus cõtinuarẽ finaliter charitatẽ: ergo tũc magis deberẽ hoc velle. pñs falsum.

Nonũ pnci. Nono pncipaĺr. demonstrata tota latitudine conatus volũtatis ipsi⁹ sortꝭ: qro vtrũ tenef diligere deũ summo gradu isti⁹ conat⁹: an licet sibi diligere qlibet gradu isti⁹ conat⁹: Si primũ: igitur ad impossibile tenef. nã dilectio viatoris depẽdet ex vtutib⁹ organicis: et p pñs fatigabilib⁹: ergo si hõ obligaref ad diligendum summo conatu: sic ꝙ diligat deũ p a tẽp⁹ igif cũ vtutes organice prinue debilitenf nõ poterit ita intense diligere in secũda medietate tpis sicut in pria. igif obligaf ad ĩpossibile. siĺr hõ grauat⁹ infirmitate: nõ pôt ita intẽse diligere deũ sicut sanus: ergo ad summũ conatũ null⁹ obligaf. Si dicif ꝙ qlibet gradus latitudinis conatus est homini licit⁹ citra summũ: et qlibet tali gradu licet diligere creaturã: igif nõ tenef intẽsi⁹ diligere deũ ꝙ diligere creaturam. ergo si eque intense diligat creaturã nõ peccat.

Cõfirmatur Cõfirmaf ista rõ. qr pono ꝙ aliqs de nõ fruente fiat fruẽs deo: fruitione intẽsa per partẽ aĩi partẽ ꝯtinue: et sit sortes grã exẽpli q diligat se vel platonẽ dilectione debita ꝓprimo: et sit nũc instãs intrinsecũ isti⁹ alterationis. et arguo sic. sor. in infinitũ magis intẽse diligit platonem ꝙ incipiat diligere deũ: et tñ incipit meritorie frui deo. igif licet sorti magis intẽse diligere creaturã ꝙ deũ: et tũc fruif deo: ergo nõ est ꝯ pceptũ ꝙ hõ diligat creaturã magis intẽse ꝙ deũ et maiori conatu volun⁀

tatis. Añs ptz:q2 quātūcumq3 gradus q̄
sortes diligit platonē sit modicus: casus
erit elapsus anteq̄ tāto vel equali gradu
diligat deū. ergo non immediate post hoc
instās diliget platonē tāto gradu. ⁊ sic pa
tet deductio. Uel sic ꝓbat᷑ añs:q2 q̄cumq3
gradu modico q̄ sortes diligit platonē ex-
cepto:tantū tēp⁹ erit elapsum: anteq̄ sor
tes tāto vel eq̄li diligat deū. ergo nō ime
diate post hoc instās diligit sortes deū ita
Deci- intēse sicut platonē. ⁊ sic ptz deductio ea-
mū pn. dē alijs vbis. Decimo principaliter. si hō
teneat᷑ ⁊c. seq̄tur q̄ hō ex vi diuini p̄cepti
necessitat᷑ ad peccandū. ɔñs est falsum:ḡ
añs. ɔñam probo sic. sortes per preceptū
tenetur frui deo: ergo tenet᷑ diligere deū
toto corde tota anima ⁊c igitur tenet᷑ dili
gere deū quantū pōt. fiat ergo. quo facto
de⁹ tribuit sibi maiorē grām:igit᷑ tūc ma-
gis tenet᷑ diligere q̄ prius:sed hoc est sibi
impossibile:ḡ ex oī beneficio collato hoī a
deo obligat᷑ homo deo ad debitū q̄d non
est possibile sibi soluere. Silr cū hō mag̃
tenet᷑ deo cōtinue ꝓpter cōtinuationē sui
esse:hō obligat᷑ magis diligere deū ⁊ ma-
gis. sed hoc nō est hoī possibile:si in princi
Scda pio diligere teneat᷑ ex toto corde. ergo ⁊c.
forma. Preterea. aut hō mag̃ tenet᷑ diligere deū
q̄ angelus:vel min⁹:vel eq̄liter. nō min⁹:
nec eq̄liter:q2 plus fecit ꝓ hoīe q̄ ꝓ ange
lo. Nusq̄ em̄ angelos apprehēdit:s3 semē
Abrae. ad Hebre. ij. Quia si angelum crea
uit:etiā hoīem creauit ⁊ redemit. Si ma-
gis:ergo obligatur ad impossibile: q2 an-
Tertia gel⁹ hz meliora naturalia. Preterea q̄ro
vtrū aīa christi plus tenet᷑ diligere deū q̄3
aīa sortis (sit sortes vn⁹ viator) an non:si
nō:cōtra. de⁹ multo plus fecit ꝓ aīa chri-
sti. ⁊ similiter aīa christi diliget citra illud
q̄d tenet᷑. Si dicat᷑ q̄ sic: aut ergo in infi-
nitū plus: aut per finitum tm̄. si in infi-
nitū plus:ergo aīa christi tenet᷑ ad impos
sibile. Si per finitū tm̄:sit gratia exēpli q̄
in duplo plus. volo ḡ q̄ sortes peccet mor
taliter:⁊ resurgat ꝑ grām: q̄ facto sortes
pl⁹ tenet᷑ diligere deū q̄3 pri⁹. sit iste gra-
dus debiti a. peccet iterū:⁊ resurgat. ḡ cū
scdo resipiscat:plus tenet᷑ diligere q̄ ante
q̄ peccauerit:⁊ hoc ꝑ plus q̄ ꝑ gradū eq̄
lem ipi a. q2 sicut scds casus est grauior ꝓ
pter recidiuū q̄3 prim⁹: ita scda restitutio
grē est maior q̄ prīa. sit igitur gradus au
ctus determinatus debiti istius secūdi b.

cadat tertio:⁊ resurgat. tūc ergo pl⁹ tene
bitur in tertio q̄ in scdo. ⁊ sit iste gradus
debiti c. tunc a b c sic se habent: q̄ posteri
or excedit priorē. igitur ꝑ aliq̄s tales gra
dus cōtinget sortē equare debitū diligen
di deum:quo debito aīa christi tenet᷑ dili-
gere deū. cōsequēs est falsum:q2 si sic:sor-
tes obligat᷑ ad aliq̄d quod ipse nō pōt sol
uere:⁊ hec sequunt᷑ ex vi legis diuine sta-
tute. Undecimo p̄ncipaliter. homo tenet᷑ Unde-
magis diligere seipm̄ q̄ deū. ergo ⁊c. añs cimum
probo. q2 hoc est naturale hoī: sed q̄d est pnnci.
naturale homini:est a deo institutū: ergo
ad hoc homo tenet᷑. Confirmat᷑ per illud Confir
x. Ethicoꝝ. Amicabilia que sunt ad alte- matur.
rū:ꝑsupponūt amicabilia que sunt ad se.
Unde. ix. Ethicoꝝ. ix. ca. homo ē maxime
amic⁹ sibiipsi. Preterea. nisi homo ma- Scda
gis deberet se diligere q̄ deū:sequeret᷑ q̄ forma.
homo magis deberet eligere adnihilatio
nē sui posita pplexitate:q̄3 peccare morta
liter. ɔñs est falsum. ɔña ꝓbat᷑ per Ansel
mū primo cur de⁹ hō. c. xij. ⁊ secūdo lib. c.
iiij. vbi vult q̄ si hō esset in ista necessitate
q̄ totus mūdus ⁊ quicq̄d nō est de⁹ peri-
ret aut tēderet ad nihil:aut ipse aliq̄d mo
dicū quodcūq3 esset/faceret cōtra dei vo-
lūtatē:citi⁹ deberet eligere totū ꝑmittere
redigi ad nihilū:q̄3 peccare mortaliter. s3
ɔñs est falsum:q2 hoc esset maius malum
nā maius malū esset adnihilatio aīe chri-
sti vl' vite christi:q̄3 peccare mortaliter s̄m
oīa pctā mūdi. maius bonū fuit vita chri
sti:q̄ oīa pctā mūdi fuerūt malū. ergo ꝓ
vitando quocūq3 peccato nō deberet hō
diligere adnihilationē aīe vel vite christi.
ergo dictū Anselmi nō est verū. Duode- Duode
cimo p̄ncipalr. si homo tenet᷑ frui deo ⁊c. cimum
aut ergo equalr post redemptionē ⁊ ante p̄n.
aut nō. si sic:tūc ergo talis causalis nō eēt
vera:teneor diligere deū sup oīa:q2 est re-
demptor. ɔñs est falsum. Confirmat᷑ ista ra
tio ⁊ ꝓbat᷑:q2 debem⁹ plus diligere hūa-
nitatē christi q̄ deū s̄m Anselmum libro
cur de⁹ hō. c. xij. si homo vel angelus post
pctm̄ originale liberasset hominē:oēs ho
mines serui il'i⁹ angeli fuissent: imo tātū
vel plus obligati sibi fuissent q̄3 deo. Tū
q2 nihil nobis nasci ꝓfuit:nisi redimi pro
fuisset s̄m Gregoriū. Tum q2 vt multis vi
detur magis deberet hō eligere:⁊ melius
esset pro eo simplr non esse q̄ semp dāna-
ri in inferno. ergo maius beneficiū fuit re

dēptio ꝙ creatio. sed nō min⁹ modo tenemur humanitati christi ꝙ tūc si fuissemus obligati angelo. ergo illi⁹ humanitatis ser ui sum⁹. ⁊ pōns obligati ꝑ nostra redemptione: sꝫ nostra redēptio vt allegatū est: ē maius bñficiū ꝙ creatio: ergo plus tenemur humanitati christi ꝑ redemptione: ꝙ deo ꝑ quocūq; alio. ergo tenemur illi sup omnia. Cōfirmatur: q2 illā humanitatē debemus diligere super omnes creaturas. cuius probatio est. q2 debemus eā diligere plusꝙ nos ꝫm magistrū lib. iij. Sed nō debemus creaturas alias a nobis plusꝙ nos diligere: nec equaliter nobis. ergo debem⁹ humanitatem christi diligere plusꝙ creaturas. igit saltē aliqua duo: idest due q̄ in christo sunt nature: magis sunt diligēde ꝙ deus. ¶ Decimotertio pncipaliter. aliquis meritorie posito casu q̄ non repugnat legi date: fruitur creatura: ergo nō tenet diligere deū sup oia. ꝯntia p3. antecedēs probo pono ꝙ Petrus videat christū ⁊ Jacobū: ⁊ nesciat iter ipsos distiguere: sꝫ existimet Jacobū eē christū: q̄ posito diligat sup oia Jacobū: tūc arguit sic. Petr⁹ diligit Jacobū super omnia: ergo fruit eo. ꝯsequentia est nota. antecedens p3 ex casu. ⁊ tamē meritorie. igitur cōtigit frui creatura meritorie. ꝙ meritorie hoc facit p3: q2 ē ignorantia inuincibilis: ergo nullo mō impedit virtutem. ergo possibile est ꝙ homo fruat creatura vel diabolo transfigurato meritorie. Dicit ꝑ isto casu posito ꝙ Petr⁹ nō fruit Jacobo: sꝫ deo. q2 hūc esse deū existimat. Sꝫ istud nō valet: nec videt verum. Nā arguo sic. Istū diligit super oia: iste est Jacob⁹: ergo Jacobū diligit sup oia. ergo fruitur Jacobo. Per simile argumentū cōtingit probare ꝙ aliquis meritorie odit deum: ⁊ simul fruit deo sub diuersis intētionibus ⁊ acceptionib⁹. forma argumētū vt vis. Ad oppositū est magister libro primo distin. j. ⁊ Anselmus libro. v. cur deus hō cap. ij. Ad hoc factam creaturā rationalē credimus: sicut certum est: vt summū bonū sup omnia amaret ⁊ diligeret: nō propter aliud: sꝫ ꝑpter ipm. si ꝑo ꝑpter aliud: non ipsum: sed aliud amat. hoc autē nisi iniuste facere nequit. Iterum mono. c. lxvij. Nihil aptius credim⁹: ꝙ rationalē creaturā ad hoc factā esse: vt summā essentiā amet sup oia. Circa istā questionē sic est ꝑcedēdū primo inquirā aliqua circa actū vtēdi. scdo inquirā quosdā articulos circa fruitionem vie. tertio q̄sdā circa fruitionē patrie. qrto soluā q̄sdā dubitatiōes. quinto dicā ad rationes pncipales. Circa pmum de actu vtēdi erūt tres breues articuli. Primo est assignāda differētia inter frui ⁊ vti. Scdo videndū est an sit actus volūtatis medius q̄ neq; sit vti neq; frui. Tertio an act⁹ volūtatis vtēdi ꝑprie accept⁹ sit vn⁹ act⁹ volūtatis: an aggrauatio pluriū actuū volūtatis.

Circa primū sciendū est ꝙ tā frui ꝙ vti significāt actū volūtatis. triplicter autem i volēdo se h3 volūtas: q2 aliqñ vult aliq̄d ꝑpter se: ita ꝙ si illud solūmō p̄sentet volūtati: cōplacet volūtati illud velle. sicut si aliq̄s clare videret deū: ꝑpter seipm diligeret: etiā nihil aliō a se diligeret: sicut cōiter multi tenēt. Aliqñ tñ volūtas vult aliq̄d ꝑpter aliud tm̄. ita ꝙ si illud sit volūtati p se p̄ntatū: ita ꝙ volūtas nō perciperet illud aliq̄ mō ordinari ad aliud qđ diligit volūtas illud nō diligeret. Vbi grā: hō diligit sanitatē: ⁊ cū ꝑpēdit ꝙ amara potio ordinata est ad sanitatē: tūc diligit eā ꝑpter sanitatē: ita ꝙ si potio amara eēt apprehēsa a volūtate p se nō sub intētione q̄ sumit ad sanitatē ꝯsequēdā: volūtas eā nō diligeret. ⁊ ideo potio diligit a voluntate ꝑpter aliud tm̄. Tertio mō pōt cōtingere ꝙ volūtas diligit aliq̄d ꝑpter se ⁊ ꝑpter aliud. verbi grā. aliq̄s diligit vinū propter se. q2 dulce desiderat: vel addiscat de nouo ꝙ generat purū sanguinē. ⁊ sic ꝯseruat sanitatē. ⁊ tūc incipit diligere illud tā ꝑpter se ꝙ ꝑpter aliud: ꝑpter. s. sanitatē. Primus modus de istis tribus: videl3 ꝙ volūtas diligit aliq̄d ꝑpter se: pōt considerari dupl'r. Uno mō ꝙ absolute diligit illud: ꝑpter se. Alio mō ꝙ sic diligat illud ꝑpter se: ꝙ existimet illud vt finē esse diligēdū a volūtate. ⁊ hoc est diligere aliq̄d propter finē vltimū. ⁊ iste actus volūtatis vocatur apud theologos frui: stricte ⁊ ꝑprie capiēdo hoc verbū frui. Unde Aug. pmo de doctrina christia. c. xxxviij. Dicamus nos ea re frui quā diligimus ꝑpter se. Et infra. Si i heresi pmāseris finē i ea ponēs letitie tue: tunc vere ⁊ ꝑprie frui dicēdus es. Ceteri ꝟo act⁹ volūtatis dicunt vti. ita ꝙ vti sit amare aliquid propter aliud. hoc tñ cōtingit dupl'r. Quia vel vtrūq; istorū sit actu volitū ⁊ vnū propter aliud: ⁊ tunc voluntas proprie vtitur illo quod propter aliud

Margin notes: Cōfirmatur. Decimūtertiū pn. Rñsio. Replica. B. Ad opposita. Decisio. C Primi arti. distinc. q̄ ē de actu vtēdi. Nota bile primum. Scōm notabile. Tertiū notabile.

amat: siue amet illud tā ꝓpter se ꝙ ꝓpter aliud: siue amet illud ꝓpter aliud tm. Aliter ꝯtingit vnū esse volitū actualiter: aliō habitualiter. sicut cōtingit ꝙ aliqs vtens medicina nō cogitat actualr de medicina siue sanitate: sꝫ tm̄ habitualr: ⁊ tn̄ vere vtitur medicina. ⁊ isto modo multi faciunt elemosynas et opera misericordie ꝓpter deū ⁊ tn̄ ꝓ tunc nō cogitant de deo: sed cogitauerunt ante. Ex his pꝫ qd est frui proprie ⁊ quid vti. q: frui est sumere aliquid in facultatem volūtatis propter se: ⁊ finē letitie sue in eo ponere. Uti est assumere aliqd in facultatem volūtatis nō ꝓpter se finaliter sed propter aliud magis dilectū actu vel habitu.

D Scđs articulus

Circa scđm articulū est querēdū videlꝫ vtrū sit aliquis actus medius q̄ nec sit frui nec vti. Dicit ꝙ sic. quia aliqd pōt diligi nō vt vltimus finis simpliciter: et ꝑ cōsequens nō diligitur fruitione: nec etiā

Cōclo.

actualiter refert in aliud: sꝫ diligit ꝓpter se. ⁊ sic hic nec est frui nec vti. Sꝫ cōtra

Cōtra conclusionem

istā opinionē potest argui ex dictis beati Augu. pmo de doctrina christi. c. vj. vbi inquirit quomodo deus diligat nos: ⁊ q̄rit vtrū deus fruatur nobis an vtat nobis. determinat ꝙ vtit nobis. ⁊ in arguēdo accipit sic. Si em̄ nec fruit nec vtit: nō inuenio quō diligat nos. hec est rō ꝑ quā probat ꝙ vtitur nobis. ⁊ si ratio sua valeat: videt ꝙ

Rñsio ad rationem

ois amor: sit fruitio vel vsus. ideo hoc cōcedo. Et quādo arguit ꝙ aliquid diligitur ꝓpter se: ⁊ tamē nō vt vltimus finis: nec etiā refertur ad aliud actualiter. concedo. ⁊ dico ꝙ talis dilectio est vsus: quādo res diligit ꝓpter aliud habitualiter. nā nō requiritur ad vsum actualis relatio in aliud magis dilectū: sicut superius dictū est: ⁊ iō qn̄ dicitur: diligo hoc ꝓpter illud: ly ꝓpter pōt dicere causalitatē act⁹ vel habitus. ⁊ si ue sic siue sic: dilectio talis ē vsus.

E Terti⁹ articulus.

Quantum ad tertiū articulū rationabiliter pōt dici ꝙ aliquādo sunt duo actus: quorum vnus qui est finis ⁊ causat aliū. sicut cū volo sanitatē primo ⁊ nō potionē: q: nescio ꝙ est vtilis. si scio postea ꝙ est vtilis: tunc possum eā velle. ⁊ illud velle causatur a sanitatis volitione sicut a cā partiali. ⁊ sic ē dicendū de deo ⁊ creatura diligenda propter deū. Aliquādo autē est vnus actus ꝙ homo habituatus ad diligendū proximū ꝓpter deū: potest elicere vnum actum quo vtrumq̄ diligat. ⁊ sic vno actu diligit creatura ⁊ deus: ⁊ eodem actu diligitur magis ꝙ deus.

F Quatuor difficultates notande.

Nūc videnda sunt quedam circa fruitionē vie: vbi primo occurrunt quatuor difficultates cōmunes. Prima: vtrū homo possit ex suis naturalib⁹ diligere deum super omnia. Secunda: vtrum deū super omnia diligendum possit naturali ratione demōstrari. Tertia: an homo magis teneatur diligere vnam personam diuinā ꝙ aliā. Quarta: vtrū homo possit diligere vnā personā diuinā non diligendo aliam.

Prima difficultas.

Circa primā difficultatem que est an homo ex suis naturalibus sine habitu supnaturali possit diligere deū sup oīa: id est sine gratia vel charitate: ⁊ in isto articulo dico duas conclusiones.

Cōclo prima.

Prima est affirmatiua talis. homo potest ex suis solis naturalibus diligere deū super oīa. Hanc conclusionē probo sic. omne illud qđ intellectus humanus ex suis naturalibus pōt credere esse summe diligendū: pōt ex suis naturalibus summe diligere: q: irrationabile oīno videt ꝙ homo crederet aliqd esse ab eo diligendū: ⁊ tn̄ ꝙ non posset illud summe diligere: cū nihil sit magis in potestate voluntatis ꝙ ipsa volūtas: vt habetur iij. de libero arbi. ca. iij. sed deus est hmōi q: intellectus humanus pōt eū credere sine veraciter siue erronee esse summe diligendū: ⁊ hoc ex solis naturalibus. i. sine quocunq̄ habitu supnaturali. ergo ⁊c.

Probatur conclusio. Primo

maiorem pbo. nam possibile est ꝙ aliqs assentiat alicui narranti de deo: q: ipse est creator omniū ⁊ ꝯseruator cōtinu⁹ ⁊ optimus: ⁊ ꝑ ꝯñs summe diligendus. possibile est ergo istū deū sūme diligere: nec opꝫ ꝙ aliquē habitū sibi deus infundat. ergo pōt eum diligere sup omnia sine habitu.

Scđo.

Secundo arguo sub hac forma. homo pōt ꝑ sola naturalia diligere deū plusꝙ istam rem: demōstrādo sortē: ⁊ plusꝙ istā rem: demonstrando platonē. ⁊ sic de alijs rebus. ergo potest per sola naturalia deū diligere super oīa. ꝯña pꝫ: q: antecedēs ⁊ ꝯñs ꝯuertunt. añs pbo: q: itellect⁹ pōt dictare ꝙ de⁹ ē melior ꝙ sortes ⁊ ꝙ plato ⁊c. ⁊ ꝙ tunc magis tenetur diligere deum, ergo volūtas cū sit libera: pōt illud bonū plus diligere ꝙ aliqđ aliorꝫ ⁊c.

Tertio

Tertio arguo sic. homo potest ex solis naturalib⁹ velle deū esse deū: ⁊ nō aliud a deo esse deum. sit ergo talis sic volens sortes. ⁊ arguo sic: sortes vult deo maximum bonum: ⁊ nul

li alteri a deo vult tantū bonū:ergo pl⁹ di
ligit deū ꝙ̃ quodcūq; aliud:igiť pōt deū
Quar- naturaliter diligere sup oīa. Quarto: q̄
to. homo errās potest diligere creaturā sup
oīa:⁊ frui creatura ex suis naturalib⁹: er-
go pari rōne frui deo. Si dicať ad ista ꝙ
eoipo ꝙ homo dictat ꝙ vult diligere deū
sup omnia:⁊ incipit deum diligere: deus
infundit sibi gratiam:ita ꝙ simul incipit
Repli- diligere quādo habet gratiam. Sed h̄ nō
ca. impedit argumēta;q̄ dato ꝙ deus nō fa
ciat hoc nec minus: tñ hō talis diligeret
deū super oīa:silr de⁹ libere infundit gra
tiam:ergo potest omittere ne infundat:et
tunc stabit dilectio dei super oīa in anima
Scđa carēte quocūq; supnaturali. Scđa con-
ↄclusio clusio est ista. nullus homo pōt libere im-
plere preceptū de dilectione dei sup oīa p
Proba sola naturalia stāte lege que nūc est. Hec
tur cō- cōclusio ꝓbať.q̄ lex iubet ꝙ actus cadēs
clusio sub p̄cepto fiat in gratia ⁊ charitate; que
primo. sunt habitus supnaturales:ergo licet exi-
stens extra charitatem/ scʒ carens habitu
infuso diligat deū sup oīa per sola natura
lia:non tamē sequiť ꝙ impleat preceptū
ad intētionē precipiētis. Et hoc est qđ di-
cunt doctores:ꝙ homo pōt sine gratia im
plere preceptū quātū ad substantiā prece
pti vel facti cadentis sub p̄cepto:nō tamē
quātum ad circumstantiā facti:vel quātū
Scđo. ad intētionē precipientis. Secundo ptʒ
idem ex determinatione ecclesie in quodā
concilio. de cōsecratione distin. iiij. c. vlti-
mo. vbi habeť sic. Qui dicit ꝙ sine gratia
mandata dei possumus implere per libe-
rū arbitriū:anathema sit. In ↄtrariū fuit
heresis Pelagianorū. ⁊ ideo licet de⁹ pos-
sit acceptare ad vitam eternā factū hoīs
sine gratia:non tamē facit:sed statuit mo
dum:sicut sanctis patribus reuelatum est
ideo tenendū. Cōtra primam conclusio-
Cōtra nem arguiť sic:si ipsa esset vera:sequiť ista
primā conclusio:ꝙ magis diligēs deū minus di
conclu ligať a deo:consequēs est falsum:⁊ contra
sionem illud Prouer. viij. Ego diligentes me dili-
go. ⁊ cōsequentia ꝓbatur sic. primo pono
Proba aliquē q̄ acq̄siuit sibi habitū diligēdi ex so
tur cō- lis naturalibus:⁊ accipio aliū existentem
sequen in grā:nō habētem habitū acquisitū talē.
tia pri- tunc arguo sic. primus pōt diligere deum
mo sic. intēsius in hac hora ꝙ̃ secūdus:ponať in
esse:igiť scđs minus diligit ꝙ̃ primus. et
tamē magis diligiť. ꝓbatur;quia sibi da-
tur gratia silr:⁊ si decederet;imediate sal-
uaretur:⁊ alius q̄ diligit deū sup oīa ⁊ in-
tēsius eo:damnareť:quod videtur incōue
niens. Preterea si sic:homo posset vitare Scđo.
omne pctm̄ per sola naturalia. ↄn̄s est fal
sum. ↄn̄s ptʒ:q̄ si potest naturaliter dili-
gere deum super oīa: ergo potest natura-
liter velle cōformare se p̄ceptis diuinis p
omnia. ⁊ per ↄsequens cū ita sit ꝙ ipse isti
dictamini possit se cōformare: pōt vitare
omne pctm̄. ↄsequēs est falsum. consequē
tia ꝓbatur:q̄ non videť verisimile ꝙ ho-
mo velit se cōformare deo super omnia:⁊
tamen simul cū voluntate ista stante in eo
peccet. Preterea. si esset in naturali pote Tertio
state hoīs diligere deū super oīa: ⁊ hoc est
maximū mandatū:sicut ptʒ Mat. xxij. igi
tur in eius naturali ptāte esset obseruare
aliq̄ minora:⁊ sic frustra ad hoc dareť gra
tia. ↄn̄s falsum:q̄ deus ⁊ natura nihil fa
ciūt frustra. Cōtra scđam conclusionē ar Cōtra
guiť sic. dato ꝙ homo teneret obseruare scđam
preceptum in gratia:sequitur ꝙ transgre conclu
diens p̄ceptū de furto facto/trāsgredereť sionem
preceptū de homicidio. Nam iste fur tene
tur hoc preceptū obseruare: nō occides:et
per te nō solū teneť ad substantiam prece
pti;sʒ teneť seruare preceptū ī gratia. tūc
arguo sic. hoc p̄ceptū est ꝙ ipe nō occidat
⁊ ꝙ ipse existēs in grā nō occidat: sed ipse
nō est in grā:igiť nō obseruat istud prece-
ptum:non occides. ⁊ sic pōt argui de oī p̄-
cepto. Preterea. si sic:sequereť ꝙ peccās Scđo.
vno peccato/peccaret necessario infinitis
pctīs mortalibus. ꝓbať:quia accipio tem
pus in quo sortes peccat:⁊ sit a. tūc in pri-
ma parte ꝓportionabili ipsius a sortes te
netur in gratia esse:⁊ nō est:ģ peccat mor-
taliter omittendo ꝓ prima parte qđ debe
ret habere in eadem. ⁊ in secūda eodē mo-
do nouo peccato. ꝓbo: q̄ eq̄liter obliga-
tur pro secunda sicut pro prima:igiť equa
liter delinquit:vel saltē mortaliter delin-
quit dimittendo pro secūda parte. ⁊ sic de
tertia ⁊ q̄rta ⁊c. ergo peccat infinitis pec-
catis mortalib⁹ distinctis. Si dicať ꝙ est Rn̄sio
vna omissio tm̄ continuata ⁊ vnum pecca Repli-
tū omissionis; Contra. sit omissio prima ca p̄ma
ꝓ pte ꝓportionabili b:⁊ ꝓ scđa c:⁊ ꝓ ter
tia d:tūc arguo sic. quādo b est:c non est. ģ
peccās pctō b nondū peccat pctō c. ergo b
⁊ c nō sunt vnū peccatū. Preterea quan- Scđa.
do b preteritū est:d potest caueri;⁊ est fu-

turū: sed b nō pōt caveri: nec est futurū. er go nō sunt vnū pctm̄. Preterea sic dicerē ꝙ omittēs ꝑ totā vitā suam: non peccaret nisi tm̄ vno pctō omissionis. Preterea si fortes in prima pte ipsi⁹ a cōmitteret b: ꝛ i scda pteriret ꝛ peniteret: ꝛ i tertia peccaret ꝛ omitteret omissione d. tūc manifestum est ꝙ b ꝛ d nō sunt vnū peccatū: sed non min⁹ grauiter peccat mō ꝙ̄ tūc: ergo nūc peccat vel vno peccato infinite grauitatis: vel infinitis peccatis mortalibus.

Tertia. Quarta.

Tertio arguit ꝯclusionem. Preterea si ista cōclusio sit vera: sequitur ꝙ peccās mortaliter ꝛ existēs in pctō mortali, ꝑ omni tpe quo posset penitere ꝛ nō peniteret: ipe incurreret nouū peccatū mortale. ꝯña pꝫ: q: omni tempore tenet esse in gr̄a ꝛ penitere: ergo quicūq; omittit penitere cū posset: peccat nouo pctō. ꝯñs videt multū difficile.

Quarto ꝯ cōclusionem. Preterea si illa cōclusio foret vera: seqret ꝙ teneremur ad aliquid qđ nō est in ptāte nostra. ꝯña tenet: q: teneremur ad gratiā que nō est a nobis: sed a solo deo. ꝯñs falsum videt: q: tūc obligaremur vltra posse.

Ad primū cōtra primā cōclusionem. Ad primū qn̄ arguit cōtra primā cōclusionē: ꝛ deducitur ad b ꝙ magis diligens deū min⁹ diligeretur a deo ꝛc. potest dici ꝙ nec ꝯña valet: nec cōsequens est īpossibile. ꝛ ad ꝓbationē ꝯñe: b existēs in charitate min⁹ diligit deū ꝙ̄ a carens charitate: q: de⁹ in illo carēte causat mō charitatē. ꝛ sir̄ si decederet/ damnaret: illū beatificaret: ꝛ alium si decederet/ damnaret: ergo magis diligit minus diligentem. dico ꝙ ista ꝯña nō valet: deus infundit charitatē isti: vel auget seu cōseruat in isto scꝫ a charitatem: ꝛ in b non: ergo magis diligit a ꝙ̄ b: q: capio vnū prescitū ad mortē eternam existentem in gratia: ꝛ aliū predestinatum existentē in peccato mortali: istū plus diligit: manifestū est: q: isti vult maius bonū scꝫ vitam eternā: ꝛ tm̄ nullā charitatem sibi dat. Similiter non sequit formaliter: sed vt nunc tm̄: iste caret charitate: ergo si decedat/ damnabit. nā non includit cōtradictionem ꝙ deus hoīem sine charitate beatificet. Sir̄ nec ista ꝯña valet: deus damnaret a/ si modo decederet: ꝛ deus beatificaret b/ si modo decederet: igitur deus nūc plus diligit b ꝙ̄ a. Nam ꝙ modo plus diligit b ꝙ̄ a nō sequitur: sꝫ bene sequitur ꝙ deus magis diliget b ꝙ̄ a. Instātia patet: si b sit predestinatus existens in peccato mortali: ꝛ a prescitus existens in gratia: tunc ista cōditionalis ꝫm legem statutā est bona: deus damnaret b si modo decederet. ꝛ tamē certum est ꝙ deus nō plus diligit b ꝙ̄ a: q: ipsi b preordinat vitam eternā: ꝛ ipsi a nō. Secundo dico ꝙ consequens non est incōueniens. videlicet ꝙ minus diligēs deum plus diligatur a deo. nam de facto verū est in exēplo posito de prescito existente in gratia ꝛ predestinato existēte in peccato mortali. Sir̄ pdestinat⁹ dormiēs quādo non diligit deū: plus diligit a deo ꝙ̄ prescitus in gratia summe diligens deū.

Rñsio ad ꝯñs.

Dilectō accipit dupl'r. Ad auctoritatē scripture Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. dico ꝙ diligere accipit equiuoce in scriptura. Uno mō ꝑ actu vel pro motu volūtatis in deū: quo volūtas vult deo bonū. Alio modo diligere deū vocat in scriptura perseueranter viuere secundū mādata diuina. iuxta illud. Qui audit mādata mea: ꝛ seruat ea ꝛc. Primo mō loquēdo de dilectione: nō opꝫ ꝙ qui magis diligit deū: magis diligat a deo: imo christus plus dilerit Petrū qn̄ negauit eū: ꝙ̄ vnꝙ fecerat Iudā: etiam qn̄ optime se habuit. Secūdo modo verū est ꝙ qui magis diligit: idest qui melius pseuerāter viuit: magis diligitur a deo.

Ad secundū. Ad scdm̄ quādo arguitur: si homo ꝑ sola naturalia diligeret deū ꝛc. ergo ꝛc. consequētia nō valet. ꝓbo q: nō pōt vitare originale peccatum. similiter ꝯñs nō est incōueniens: q: licꝫ nūc de facto non possit homo vitare sine gratia: posset tñ si deo placeret/ aliter statuere. et ꝫm legem statutā credim⁹ ꝙ talis homo qui audiens loqui de vna re que esset creatrix ꝛ gubernatrix omnium: ꝛ eam summe diligeret: deus ei ꝓuideret de via salutis: ꝛ infunderet sibi grām: etiā sine baptismo vel alijs sacramētis.

Ad tertium. Ad tertiū qn̄ arguitur ꝙ tunc potest homo ꝛc. Dico ꝙ hoc nō includit cōtradictionē. ꝛ quādo arguitur. igitur frustra datur gratia. negat cōsequētia. nā placet deo: et ideo nō est frustra. alioquin omnia forent frustra. Nam ideo sunt quecūq; sunt: q: deo solūmodo placent vt sint: ꝛ si aliquid esset quod deo non placeret: frustra esset.

Ad primū argu. ꝯ secūdā cōclusionem. Ad primum argumentum contra secundā conclusionē factū quādo arguitur sic dato ꝛc. pōt dici ꝙ consequens est distinguendum: eo ꝙ transgredi preceptum potest dupliciter accipi. Uno modo: stricte et proprie

Transgressio precepti accipitur dupliciter. Alio modo large et extensiue. primo modo nego pnam: quia proprie transgredi est facere libere substantiam actus prohibiti per preceptum: vel omittere substantiam actus impositi sub precepto. actus autem cadens sub huiusmodi preceptione: non occides: alius est omnino ab actu prohibito per istud preceptum: non furaberis. et ideo transgrediens vnum: non necessario transgreditur alterum: proprie loquendo et stricte de transgressione precepti. Alio modo accipitur transgredi preceptum large: quia si precipit a deo quod circunstantia cuiuslibet obseruationis et impletionis precepti fit in gratia: ideo carens gratia non obseruat aliquod preceptum secundum circunstantias debitas: et ideo large loquendo transgreditur quodlibet preceptum: et transgreditur circunstantiam inclusam sub quolibet precepto. sic concedo quod qui deliquit in vno: factus est omnium reus. Ad secundum quando dicitur quod si homo tenetur ad obseruantiam preceptorum in gratia: igitur peccans mortaliter per vnam horam: peccaret peccatis infinitis: quia in prima parte proportionabili tenetur esse in gratia et non est: ergo ibi est alia omissio. et sic in secunda et in tertia etc. Hic potest dici proportionabiliter quod conclusio est concedenda in casu. quia si teneretur de voluntate quod posset habere subitum actum: hoc est in instanti: et in quolibet instanti nouum actum: vel in tempore minori et in minori: igitur in infinitum ex deliberatione: conclusio foret vera maxime in peccato omissionis: quia in infinitis temporibus vel instantibus omittitur illud quod debet habere. Tenendo similiter quod voluntas successiue habeat actum suum: ita quod volitio causetur in voluntate partibiliter: sicut calor causatur in ligno: loquendo de partibus intensionis: tunc non est dare primum instans in quo voluntas vult: sed continue est alia volitio. et licet sit dare primum instans in quo hec volitio est: non tamen est dare primum instans in quo voluntas illa male vult. ideo sicut in alteratione continua est dare infinitas formas et remissiores forma in vltimo gradu terminante alterationem: et per consequens infinitas albedines remissas dealbatione continuata: ita etiam in hac volitio ne producta partialiter est dare volitiones infinitas remissiores. et tamen quelibet illarum fuit peccatum mortale. nec est dare minimum peccatum mortale quod iste committit eligendo hanc volitionem: immo sunt infinita peccata mortalia: que sunt tamen pre vnius peccati mortalis. et sic in actu commissionis committens committit peccata infinita. et ideo per has vias conclusio ad quam deducitur non est inconueniens. quia tamen argumentum nititur probare quod omittens per horam peccat infinitis omissionibus: potest dici quod hoc potest intelligi dupliciter. Uno modo quod peccet infinitis omissionibus concomitantibus. et sic dicitur quod non est verum. cuius causa est: quia stat aliquam partem proportionalem esse ita paruam in qua non potest resistere nec resipiscere nec penitere. sed concedo quod omni tempore per quo potest penitere ante finem hore et non facit: peccat mortaliter nouo peccato omissionis sic dicto. i. non concomitante alteri. Alio modo potest intelligi quod peccet in hac hora peccatis infinitis vel omissionibus infinitis concomitantibus: et sic proceditur conclusio quod in prima medietate hore peccat vna omissione: et infinities posset accipere partem equalem isti medietati differentem ab ista medietate partialiter et non totaliter. eodem modo dicendum est de illis omissionibus. et sic sunt in omni peccato omissionis omissiones infinite: quia infinities iste omisit quod debuit facere. Et peccare peccato omissionis non est aliud nisi facere quod ita sit sicut per hec denotatur: iste infinities omisit quod debuit. Tunc ad primam formam quando arguitur sic. sit omissio per prima parte proportionali b: per secunda c: pro tertia d. tunc b c d sunt totaliter peccata distincta. igitur etc. Potest dici quod ante finem hore est aliqua pars proportionalis ita modica: quod in primo instanti illius non potest incipere penitere. et per totam talem horam peccat peccato antiquo: et non nouo. et cum infinite sint tales partes proportionales in hac hora: sequitur quod non omnes partes proportionales in hac hora sunt distincta peccata omissionis et sic posset dici ad illas quatuor breues formas: quibus probatur quod singulis partibus proportionabilibus correspondent peccata omissionis distincta formaliter. Ad tertium argumentum contra secundam conclusionem quando arguitur: quod tunc existens in peccato mortali etc. concedo conclusionem secundum intellectum prius dictum ad alias formas.

Ad quartum quando arguitur: tunc tenetur homo ad aliquid etc. Respondeo quod esse in potestate hominis accipitur dupliciter. Uno modo complete et perfecte. Alio modo dispositiue. Potest igitur homo in aliquam operationem per vsum bonum liberi arbitrii: qua dispositione existente in homine deus infundit sibi gratiam. et sic aliquo modo habemus gratiam

in nostra ptāte: videlȝ dispositiue ⁊ incom
plete: nō tñ ꝑfecte ⁊ effectiue. silr psȝ ꝑ pbm
Cōtra boc possumꝰ: qđ ꝑ amicos possumꝰ. Sed
sol. ad ꝯ istam cōclusionē qua dicitur ꝙ ois actꝰ
scđȝ ar. peccati mortalis est infinita peccata mor-
ꝯ scđaȝ talia: q2 ois volitio mala est infinite male
ꝯclonē volitiones: q2 q̄ per vnā horā habuit malā
volitionē: habuit infinitas malas volitio-
nes. Et silr ois omissio pcti mortalis est in
Argui finite omissiones. Arguiť primo sic: sit a
tur pri vnū pctm̄ mortale: ⁊ b aliud qđ non sit ꝑs
mo. ipsius a: ⁊ c tertiū distinctū totalr ab vtro
qȝ: tunc sic: a pctō correspondet pena infi-
nita extensiue: igiť a ⁊ b corrñdet maior pe
na infinita. sed non extensiue ptȝ: q2 nulla
pōt esse maior extensiue pena infinita extē
siue. ergo a ⁊ b correspōdet maior pena in-
tensiue ꝙ̄ soli a. ergo adhuc correspondet
maior a b c ꝙ̄ soli a. ⁊ nō extēsiue: ģ intēsi-
ue. ģ infinitis pctis mortalibꝰ correspōdet
pena infinita in infinitū maior pena corre
spōdenti ipsi a intēsiue. ģ si iste peccās pec
cat infinitis pctis mortalibꝰ: ipe mereť pe
nā infinitā intēsiue: qđ est impossibile etiā
deū sibi dare. ⁊ ꝑ ꝯñs si ꝯclo data sit fa:
sequiť ꝙ oē pctm̄ mortale mereť penā eter
Scđo nā infinitā intēsiue. Scđo sic. nullū infi
nitū est maiꝰ alio infinito vel esse pōt: ꝓm
cōmentatorem. j. physicoꝝ. igiť si in omni
pctō sint infinita pctā multa: nulla multi-
tudo pctōꝝ est maior alia: nec aliqđ pctm̄
Tertio maius alio. ꝯñs est falsum. Tertio sequi
tur ꝙ toties peccauit Adā: q̄ nō legiť pec
casse nisi semel: ⁊ tot pctā cōmisit quot cō-
misit Nero vel Judas: vel vnus alius q̄ ad
didit pctā peccatis ꝑ q̄nquaginta vel sexa
Quar- ginta annos. Quarto sequereť ꝙ pctm̄
to. ocadētiū christū sciēter nō foret grauiꝰ ꝙ̄
simplex furtū vl' mēdaciū mortale: vt vide
tur. ꝯñs ē falsum ⁊ ꝯ Anß. ij. cur deꝰ hō. c.
xiiij. vbi dič ꝙ nō solū ocasio christi: sȝ lesio
sola christi excederet oia pctā mūdi cogita
Quito bilia. Quito. sit a vltimū instās terminās
alterationē: tūc sortes in infinitū grauius
peccat in a ꝙ̄ qñ inceperit peccare: igitur
Rñsio peccat pctō infinite grauitatis. Ad ista
ad pri- pōt dici tenēdo ꝙ oē pctm̄ cōmissionis est
mum. mala volitio: ⁊ oē pctm̄ omissiōis est mala
omissio volēdi qđ hō dȝ velle ꝓ tpe ꝓ quo
omittit. ⁊ tūc ꝯñter dici pōt ꝙ cū mala vo
litio ꝓducař successiue in volūtate: ꝓduciť
ꝑ alterationē. ⁊ cū ois alteratio sit infinite
alterationes; vel sibi infinitas alteratiōes

cōtinuet: hic eē dñt infinite male volitiones
ꝓducte: anteꝙ̄ a ꝓducať. sit a vna volitio
ꝓducenda. dici tñ pōt ꝙ hoc nō obstāte: lȝ
a ꝓducať per alterationē: tñ a pōt mane-
re in volūtate alteratiōe terminata: ita ꝙ
a ꝯserueť in volūtate sine intēsione siue re
missione sui. ⁊ ꝓm modū loquendi Aristo.
de formis ī actu a erit in actu volitio: ⁊ ois
volitio q̄ precessit ⁊ nō māsit nisi ꝑ instans
sine additione alterius gradus aduenien-
tis ꝑ alterationē: diceret apud eū volitio
in potētia: q2 apud Aristo. nulla forma est
forma in actu illa que manet ꝑ tpꝰ: sic ꝙ
de ea nihil deperdať: nec illi aliq̄d addať.
⁊ ideo ꝓm suū modū legendi nō forent in-
finite volitiones in potentia: ⁊ vna tantū
in actu. sic ꝯsilr iste peccauit infinitis pec-
catis in potentia: ⁊ vno pctō in actu. ⁊ hoc
dici deberet in peccatis positiuis: que sunt
peccata cōmissionis. Tunc ad argumentū
qñ arguiť. sit a vna ꝑs peccati: ⁊ b alia: ⁊ c
tertia: ⁊ tunc a ⁊ b debereť maior pena ꝙ̄
a tantū ⁊c. dici pōt ꝙ si a ⁊ b ⁊ c sint pecca
ta distincta totaliter ꝯ partes vnius pecca
ti: cuilibet eoꝝ debeť infinita pena extensi
ue. ⁊ oibus simul pena maior ꝙ̄ vni de il-
lis precise: si sint pctā talia. Ad scđm ar- Ad se-
gu. iuxta superius posita ꝯcedo ꝯñs: q2 in cundū.
omni multitudine pctōꝝ sunt infinita: et
infiniti ad finitū nulla est proportio: ideo
vna multitudo pctōꝝ est īfinita pctā mor
talia. quecūqȝ fuerint: puniens pena infi-
nita extensiue: sed illa pena erit acerbior ⁊
amarior vni pctō ꝙ̄ alteri: ꝓm qđ pctm̄ est
grauiꝰ. Nec valet ꝯña: a pctm̄ est pctā infi
nita: ⁊ b est infinita pctā: igiť a ⁊ b sunt in
finita pctā ⁊ eque grauia. sicut nec valet
hec: sortes habet infinitas malas volitio-
nes ad occidendū platonē: ⁊ cicero hȝ infi
nitas malas volitiones ad summū ponti-
ficē occidēdū: ģ sortes ⁊ cicero peccāt eque
grauiter: conclusio de forma nō valet. Uñ
ꝯñter dico ꝙ vnū pctm̄ nō est maius alio:
sic ꝙ his debeť pena extensiue maior. sed
vnū est grauiꝰ alio. ⁊ ideo pena extēsiue in
finita tolerabilius affliget vnū peccatorē
ꝙ̄ aliū. Ad tertium qñ arguiť. si sic: ergo Ad ter
toties peccauit Adam sicut Nero ⁊c. dico tium.
ꝙ ista de vi vocis nō valet. nā ex hoc impli
catur ꝙ Adā Nero ⁊ Judas peccauerūt in
finities: sȝ nō habeo dare ꝓ nūc istā: quili
bet istoꝝ infinities peccauit: ⁊ per ꝯñs in-
ter pctā istoꝝ non cadit cōparatio; quā tñ

ponunt sic argumentes. ⁊ ideo nõ ꝯcludit argumẽtũ. ⁊ põt vlterius dici ꝙ ꝓpter hoc dicitur Adã semel peccasse: qꝛ forte pctã sua fuerũt omissiões: omittendo qd̃ debuit fecisse iuxta mãdatũ dei: siue cõmissiões cõmittendo ꝯ dei volũtatẽ per iobediẽtiam. ista duo pctã simul ⁊ vno noie pñt noiari. videlꝫ supbia.

Cõtra respõ. Sꝫ cõtra. pono pctm̃ sortis qui aliquo graui pctõ peccauit distincto ꝑ scripturas. ⁊ arguo sic. sor. semel peccauit tãtũ: g̃ nõ septies. ꝯña ptꝫ. ⁊ ꝯñs est verũ ex iam dictis. qꝛ oia illa vno noie nomiat Augustinus supbiã. ⁊ vniuersalr̃ oia reducunt ad supbiã.

Rñsio. Dicẽdũ ꝙ iuxta intellectũ datũ de tãtũ semel peccare: ꝯña iam nõ valet. nã sic stãt simul ꝙ sortes tãtũ semel peccet: ⁊ tñ infinita cõmittat ⁊c.

Ad q̄rtum. Ad quartũ nego ꝯñam. bene volo ꝙ peccatũ occidentiũ christũ nõ maiꝰ fuit furto vel mẽdacio mortali: sed fuit grauiꝰ. Cõtra. hoc qd̃ dictũ est prius est falsum. s. ꝙ pctã mortalia nõ possunt cõparari adinuicẽ ſm similitudinẽ maiorẽ vel minorẽ: sꝫ in hoc sunt adinuicẽ cõparata: ꝙ vni deberet grauior participatio pene q̃ꝫ reliquo.

Ad q̄ntum. Ad q̄ntũ ⁊ vltimũ qñ arguit supposito casu ⁊c. sortes i infinitũ grauius peccat. etiã nego ꝯñam. qꝛ ꝑ ãtecedẽs nihil aliud denotat: nisi ꝙ põt esse ꝓcessus in infinitũ in cõmissione pcti grauioris: qꝛ in aliqua parte alterationis dicte hec fuit vera: pctm̃ sortis nõ est ita graue quin possit esse duplo grauius: nec in duplo q̄n possit eẽ i triplo ⁊ quadruplo ⁊ sic in infinitũ. Unde infinitũ tenet syncathegoreumatice a ꝑte subiecti: ⁊ denotat ꝓcessum in infinitũ: ⁊ ex hoc nõ seq̄tur ꝙ sortes in a peccat pctõ infinite grauitatis: qꝛ ex ꝓcessu in infinitũ nũq̃ꝫ seq̄tur statꝰ: ⁊ illud ꝯñs ponit statũ: sed tñ bñ valet ꝯña: si ly infinitũ teneretur cathegoreumatice a parte predicati: sed antecedens esset tunc falsum ⁊ ꝯñs similiter. cũ ista responsione stat ꝙ in a põt esse vera: sortes cõmisit infinita peccata: quorũ vnum est grauius alio in infinitũ: tamen est accipere vltimũ grauius.

M Scd̃a difficultas. Secũda difficultas circa fruitionẽ de deo habendã a viatore / est: an deũ esse sup oia diligendũ possit naturali ratione demõstrari: vbi dico duas cõclusiones.

Cõclusio. i. Prima est: hec cathegorica nõ põt naturali ratione ꝓbari: deus est diligendus ab hoie super omnia.

Cõclusio. ij. Scd̃a est: hec hypothetica siue conditionalis põt naturali ratione ꝓbari: si deus est: deus est sup oia diligendus ab hoie.

Probatur prima conclusio. Probat prima sic. non põt demonstrari ꝙ ita sit in re sicut per hãc denotat: deus est. ergo nõ põt demõstrari ꝙ ita sit in re sicut denotat per istã: deꝰ est super omnia diligendus. ꝯña ptꝫ: qꝛ sequit formaliter: deus est super oia diligendus: ergo deus est. cum ergo ꝯña sit formalis: non põt demõstrari añs naturali ratione. Assumptum probat. videlꝫ ꝙ hec nõ possit demõstrari naturali ratione: deus est. qꝛ sola fide tenet. Ad hebre. xj. Credere oportet accedentẽ ad deũ: quia est: ⁊ inquirentibus se remunerator sit. Idẽ ptꝫ inductiue ex sufficientia rationũ q̄ ad hoc inducũtur

Probatur assũptũ primo. Prima sic. Nulla ꝓpositio affirmatiua ⁊ cathegorica cuius subiectũ est iplicatiuum falsi est propositio vera: ita nulla ꝓpõ cathegorica affirmatiua cuiꝰ subiectũ ẽ iplicatiuũ crediti est naturaliter euidens: vel põt esse naturalr̃ euidẽs: sed hec ꝓpõ / deꝰ est sup oia diligendus: est ꝓpõ cuiꝰ subiectũ est implicatiuũ cuiusdã maxime crediti: sicut istius / deꝰ est summũ bonũ: ⁊ istiꝰ deꝰ est. ergo hec ꝓpõ / deus est sup oia diligendus: nõ põt esse naturaliter euidens. Maior ptꝫ. qꝛ sicut hec est falsa: homo est hõ. vel homo est animal rationale mortale si nullus esset homo. Et hec similr̃: asinꝰ curꝛit: si nullus asinus sit. ita hec ꝓpõ est mere credita: deus est prima causa. deus ẽ primus motor: ⁊ sic de alijs. Minor ostendit videlꝫ ꝙ hec sit implicatiua crediti: deꝰ est super oia diligendus ab homine. patet: qꝛ si ponatur oratio exprimẽs quid nominis loco istius termini deꝰ: propositio erit implicatiua vnius crediti. sicut si dicatur sic: deus est ens infinitũ. ⁊ multo magis si ponatur cõceptus quẽ habet christianus de isto termino deus.

N Scd̃a ꝯclusio. Probatur conclusio. Secũda cõclusio: que est ꝙ hec cõditionalis põt esse euidens: si deus est; deus est sup oia diligẽdus. ꝓbat prefixo significato istius vocabuli deꝰ: ⁊ cõceptu quẽ nos christiani habemꝰ de eo: videlꝫ ꝙ sit vnũ intelligibile creans ⁊ cõseruans libere oia: ad cuius nõ esse sequit nõ esse oim: sine quo nihil possumus: ⁊ cetera vocabula q̄ de deo credimus ⁊ cõcipimus intelligi seu includi in significato huius vocabuli deꝰ. tũc põt argui sic. Illud ẽ ab homine summe diligendũ: qd̃ scitur ab eo eẽ summe bonũ ipsi homini: sed si ista sciatur ab homine / deus est; sicut ꝙ illud est quod

est summe bonū homini. ergo scit̄ q̄ illud est q̄d est ab homine summe diligendum.

O Tertia difficultas. Tertia difficultas: an homo magis diligere teneat vnā psonā in diuinis q̄ aliam puta patrē vel filiū vel spiritūsanctū. et hic possunt dici due cōclusiones. Prima ē: q̄ nō teneor diligere magis vnā psonā in diuinis q̄ aliam. Scda est: q̄ ppter aliquā causam teneor diligere vnā psonā p̄ quā nō teneor diligere aliā. hoc est q̄ tales ppositiones sunt vere: diligo filium ppter hoc: nō diligo patrē propter hoc. sic ut diligo filiū: q̄ redemit nos: et nō diligo patrē: q̄ redemit nos. sed ista cōclusio secūda nō est sufficienter pbata. Nā licet diligā filiū: q̄ redemit me: vel q̄ passus ē p me et mortuus: tñ est eadē causa qua diligo filiū: scz q̄ redemit me: diligo cōsequenter patrē et spiritūsanctū. q̄ quātum operatus est filius ad redemptionē meā: tantum ibi opati sunt. lz ergo scda cōclusio nō sit sufficienter pbata ppter actū redēptionis: videtur tñ q̄ possit sic pbari. Ista cōsequentia est bona. diligo hanc humanitatē christi: ergo diligo hunc hoiem. pbatur cōsequētia. q̄ seqtur: diligo hanc humanitatē q̄ hec humanitas diligit a me. igit ille hō diligitur a me: alioquin nō fieret cōicatio idiomatū. nūc seqtur: illa hūanitas moriebatur. ergo filius dei moriebatur. q̄d tñ est falsum. igitur de primo ad vltimū diligo hanc humanitatem: ergo diligo filiū dei: sed ista cōsequētia nō valet: diligo hāc humanitatē: ergo diligo patrē. sicut nō sequitur: hec humanitas est passa: ergo pater ē passus: sed filius. Sed adhuc videt q̄ istud nō sufficiat: q̄ sequit: diligis hāc humanitatē: ergo diligis filium dei p cōmunicatione idiomatū. Et seqtur: diligis filium dei ergo diligis deū. et vltra. ergo diligis trinitatem: quia trinitas est deus. Propter hoc dico q̄ scda conclusio est falsa: et sua opposita est vera. videlicet hec: propter nullā causam teneor diligere vnam personam diuinā: p̄pter quā nō teneor diligere qualibet psonā diuinā. p alias tñ ppones et alias exprimitur eadem causa diligendi in cōparatione ad diuersas personas. sicut cum dicit: diligo filiū: q̄ redemit me: et non patrē: q̄ redemit me: scz q̄ filius redemit me: et sic de spiritusancto. Prima autē cōclusio vera est: videlicet nō teneor magis diligere vnam personam q̄ aliā: quia eadē bonitas est omniū: et omnis causa propter quā debeo diligere vnā personā: est causa propter quā debeo diligere aliā.

Margin notes (left column): Cōclusio .j. — Scda. cōclusio — Scda. cōclusio bz opi. aliqrū. — Probatur secunda cōclusio — Rñsio. ad pbationem conclusionis. — Opin. docto.

P Quarta difficultas. Quarta difficultas circa fruitionē viatoris est: an viator possit frui vna psona nō fruendo alia. et videt mihi q̄ nō. q̄ sic ipossibile ē cult⁹ q̄ Marc⁹ Tullius sint noia eiusdē: et ego nesciā hoc: sz tātū scio q̄ hec psona vocat Marcus: ipossibile est q̄ hec sit vera: diligo Marcū: quin hec sit vera: diligo Tulliū et similiter est ipossibile q̄ hec sit vera: diligo deū: quin hec sit vera: diligo trinitatē: et diligo patrē et filiū et spiritūsctm̄: eodem mō ipossibile est q̄ hec sit vera: diligo filiū qn̄ hec sit vera: diligo deū sic formata: q̄ sic semp intelligo: licet nō exprimā: vt loquor sic. impossibile est q̄ ita sit in re sicut p hāc denotatur. Nā si diligo filiū: volo filio bonū: et illud volo deo: ergo trinitati. patz cōsequentia. q̄ per syllogismū expositorium Huic deo volo hoc bonum: hic deus est trinitas: ergo trinitati volo hoc bonum. sicut tamen cū ista. diligo Tullium: stat ista: hec nō est scita a me: diligo Tullium: ita cū ista diligo trinitatem: stat ista: nescio hāc: trinitas est a me dilecta. Contra primā cōclusionē secūde difficultatis arguo sic. Omne quod antiqui philosophi probauerunt: potest naturali ratione probari: Sed deū esse sup oīa diligendū antiqui philosophi probauerunt: ergo et cetera. Maior pz: q̄ ipsi solis ppositionibus naturaliter manifestis assenserunt. Minor: probat. q̄ ipsi cognouerūt deū super omnia esse diligendum. ergo hoc probauerunt: quod nō est primū principium: patet assumptū quia cognouerunt deum super omnia diligendū: q̄ bm apostolū Roma. primo. Gentiles p creaturas visibiles deuenerunt in notitia dei. Unde dicit. Deus enim illis reuelauit. inuisibilia enim dei a creatura mundi per ea q̄ facta sunt intellecta conspiciuntur et cetera. Ex hac autem eternitate arguitur sic. tantam cognitionem et ita euidentem habuerunt de deo: q̄ fuerunt ōnino inexcusabiles de eo q̄ nō coluerunt nec glorificauerunt sicut deum. ergo ita euidentem notitiam habuerunt de deo q̄ sciuerunt eum esse colendum et glorificandum sicut deum. sed colere aliquid sic ut deum est diligere illud super omnia. ergo talem cognitionem habuerunt: q̄ sciuerunt deum esse diligendum super omnia quod est propositum. Confirmatur: ista

Margin notes (right column): Cōtra primā cōclusionem secunde diffi. — Cōfirmatur.

ratio: qꝛ aut cognouerunt ꝙ debuerūt eū
diligere sup omnia: aut eos latuit. si latu-
it: ergo fuerūt excusabiles in hoc: si cognoue-
Scđo. runt: habetur propositum. Preterea ex
hac auctoritate arguitur cōtra mediū: pro-
pter hoc ꝙ dicis hanc propositionem nō
posse ꝓbari: deus est super omnia diligen
dus. videlicet qꝛ hec est mere credita: deus
est. Nam aut cognouerūt deū esse: aut nō.
si nō: ergo fuerunt excusabiles. si sic: igitur
naturali rōne pōt hoc probari. Similiter
apostolus assumit oppositum. nā ꝙ inui-
sibilia dei: idest attributa deo inuisibili p
ea q̄ facta sunt/ intellecta conspiciuntur:
idest p ꝓpositiōes formatas de terminis
intellectis cognoscūtur predicata de deo:
sicut deꝰ est bonus/ potēs/ eternꝰ/ ⁊ huius
modi. Un̄ subdit: Sempiterna quoqꝫ vir-
Tertio tus eiꝰ ⁊ diuinitas. igitur nō solū istā: deus
est bonꝰ ⁊c. Preterea contra eandē ꝯclu-
sionē. Omne qđ precipitur iure naturali: po
test naturali ratione ostendi esse rationa-
bile: sed deum esse super omnia diligendū
precipitur iure naturali: igitur. maior ptꝫ.
qꝛ fatuum foret obedire illi cuiꝰ nulla ra-
tio assignaretur. Minor ptꝫ: qꝛ diligere deū
super omnia precipitur lege diuina. Sed
omnes leges diuine natura cōstant: huma-
ne autē moribus. vt dicit Isidorus quin-
to etymol. ⁊ in decretis ponitur distinctio
ne prima. c. omnes. Confirmatur: qꝛ si dili
gere deum super omnia foret contrarium
rationi naturali: ergo preceptum diuinū
Quar- destrueret rationem naturalem potius q̄
to. perficeret: quod est inconueniens. Pre-
terea ratione naturali probatur ꝙ bonū
cōmune diuinum est magis diligendū q̄
bonum particulare. primo Ethicorū. c. ij.
bonum ciuitatis est melius ⁊ diuinius q̄
vnius persone. igitur qđ est summe diuinū:
est summe diligēdum: qꝛ est maxime com-
mune bonum: qꝛ est bonum omnium ⁊ cō
munissimū ⁊ optimū: qꝛ est ipsemet deus
Quito ergo est summe diligendus. Preterea ho
mo debet naturaliter diligere se propter
finem suum: qꝛ propter quod vnūquodqꝫ
tale: ⁊ ipm magis: qꝛ finis est magis ama
bilis eo quod est ad finem. nono Ethicoꝝ.
sed deus est finis vltimꝰ q̄ mouet vt ama-
tum ⁊ desideratum. xij. metaphysice cōmē
Cōfir- to. xxxvj. igitur homo naturaliter maxime
matur debet deū diligere. Cōfirmatur p illud cō-
ratio. mētatoris ibidem q̄ dicit sic. Si motor ce-
lestiū corpoꝝ est magis bonus oībus: ne-
cesse est vt sit desideratus magis oībꝰ bo-
nis. ⁊ ita cū corpora celestia sint nobilissi-
ma corpora sensibilium: necesse est vt illud
bonū qđ appetunt/ sit nobilissimū eternū
⁊ maxime qđ appetit totū celū in motu di-
urno. Preterea. hō ſm naturā suā ⁊ ra- Sexto
tionē naturalē magis dꝫ diligere bonita-
tē ⁊ veritatē q̄ seipsum vel suū esse. sꝫ
deꝰ est summa bonitas ⁊ summa veritas.
igitur ⁊c. maior ptꝫ primo Ethico. ca. vj. ſm
Thomā etiā p salute veritatis oportet fa
miliā destruere. ⁊ phs. Ambobꝰ enī existē
tibus amicis: sanctū est prehonorare veri
tatē. ergo si p multitudine amicoꝝ hō se
dꝫ morti exponere: quāto magis p verita
te: sꝫ ꝙ p multitudine amicorū hō se de-
beat morti exponere: ptꝫ: qꝛ aliter destrue
retur oīs politia mūdana ⁊ oīs defensio: er-
go a multo fortiori debet homo deū dili-
gere sup oīa. Itē apls ad Roma. secundo Septi-
Gētes que legē nō habēt: ipe sibi sunt lex mo.
id est naturaliter ea q̄ legis sunt faciunt.
sꝫ lex diuina siue lex Moysaica p̄cipit deū
diligi sup oīa: ergo gentiles hoc naturalr
fecerūt. ergo naturaliter cognouerūt deū
debere diligi sup oīa. Preterea/ obiecta Octa-
diligibilia ⁊ dilectiones ad quas hō tenetur uo.
ex euidentia rationali sunt ordinata. que-
ro ergo vtrū est ꝓcessus in infinitū: ita ꝙ
ratio nō dictet aliqd esse summe diligēdū
an est status: si est status: nō nisi in deo: qꝛ
rō naturalis erraret: ⁊ nō foret euidens. si
est ꝓcessus i infinitū: ergo nō est dare ſm
rōne naturalē summū bonū: ꝯns falsum.
⁊ cōtra phm secūdo metaphy. qꝛ i causis
essentialibꝰ nō est ꝓcessus in infinitū. igi
tur cōtingit ſm rōnē naturalem deuenire
in finē vltimū: ergo in summū bonū: qꝛ finis Cōtra
bonū ⁊ optimū voluit esse. Cōtra medi- mediū
um q̄ ꝓbatur conclusio. dr enī ꝙ hec non proba-
pōt demōstrari: deꝰ est sup oīa diligēdus tionis
qꝛ hec est mere credita: deꝰ est. Arguitur pri Primo
mo sic. tm̄ deū eē p se notū ptꝫ p Damasc.
primo sentē. di. xxvij. c. iij. Cognitio existē-
di deū nobis naturaliter insita est. Pre- Scđo.
terea. Anselmus prosolog. ca. secūdo. di-
cit ꝙ deus nō potest cogitari nō esse. ⁊ ar
guit contra insipientem: qui dicit in corde
suo non est deus: sic probās deū esse. Insi
piens q̄ audit istud aliqd quo maius non
pōt cogitari in intellectu: ergo qđ audit:
est in intellectu suo: q̄ro igitur vtrū est in

intellectu suo tm: aut in re & in intellectu? si primum: ergo non est quo maius cogitari &c. igitur illud quo maius cogitari non potest: non est illud quo maius cogitari non potest. quod includit contradictionem. si in re & in intellectu: igitur est in re: sed deus est illud quo maius cogitari non potest: igitur &c. Ista ratio est apud Anselmum tanti ponderis & tam euidens: vt in fine quarti capituli dicat. Gratias tibi domine: quia quod prius credidi te donante: iam sic intelligo te illuminante: vt si te esse nolim credere: non possim non intelligere. Fuit autem quidam qui pro insipiente respondens dicit sic se probare posse quod insula perdita esset. vocat insulam perditam fingendo quod posset esse nobilissima insula quedam inaccessibilis in mari omnes terras vincens fertilitate. Et quod dicit Ansel. libro suo contra insipientem: quod si quis inuenerit aliquid preter id quo maius cogitari non potest: cui sue rationis cognitio valeat coaptari: dabit sibi Anselmus insulam perditam amplius non perdendam. Ista verba replico ad ostendendum quantum confisus fuerat Anselmus in isto argumento.

Tertio. Preterea hec est per se nota: necesse est esse vnum primum mouens actu operans & huiusmodi.

Quarto. Preterea veritatem esse potest demonstrari: igitur deum esse potest demonstrari. Antecedens patet: quia Anselmus hoc demonstrat monol. xviij. Cuius ratio stat in hoc: si veritas non est: ergo veritatem non esse est verum. & veritas est.

Confirmatur. Confirmatur: quia veritatem esse sequitur ex vtraque parte contradictionis.

Quinto. Preterea Arist. viij. Physicorum. & in. xij. metaphy. probat deum esse infinite virtutis intensiue: & quod est prima causa: primum mouens & huiusmodi.

Contra conclusionem quartae difficultatis. Contra conclusionem quarte difficultatis: que fuit quod viator non potest frui vna persona nisi fruatur omnibus: arguitur multipliciter:

Primo. primo sic. Nam filius potest videri corporali visione non viso patre nec spiritusancto: igitur potest diligi illis non dilectis. antecedens probo: quia Iudei viderunt personam humanam que erat filius: & non viderunt patrem nec essentiam diuinam. manifestum est: quia non viderunt filium nisi inquantum homine per communicationem idiomatum.

Secundo. Preterea vna persona potest esse bona alia non existente: igitur contingit frui vna, alia non dilecta: quia non magnum mirum est vnam personam diligi: & aliam non.

Tertio. Preterea pater prior origine est filio: igitur in illo priori potuit diligi sine filio: vel non viso filio.

Quarto. Preterea creatura intelligens personas siue clare siue obscure: aut cognoscit illas vna cognitione vel duabus. si vna: igitur non distiguit inter illas. si duabus: igitur vna potest destrui alia remanente. igitur vna persona potest cognosci, alia non cognita: & per consequens potest diligi, alia non dilecta.

Ad ista per ordinem respondeo: & primo ad primum quando dicitur quod omne quod philosophi probauerunt &c. concedo. sed hoc non est huiusmodi.

Responsio ad argumenta per ordinem. Ad auctoritatem apostoli dico quod ante ortum magnorum philosophorum fuerunt patriarche: & cultus dei fuit reuelatus hominibus: & ideo philosophi hoc sciuerunt. & cum quidam eorum licet hoc crederent non tamen eum coluerunt: sed tyrannorum timore: & vt vulgo placerent: coluerunt idola. ideo fuerunt inexcusabiles.

Ad primum cons trasecundam conclusionem. Contra apostolus dicit quod inuisibilia dei &c. ergo potuerunt hoc per creaturas probare. dici potest quod habita reuelatione quod deus est: multe congruentie possunt haberi ex creaturis. adhuc tamen non potest probari deum esse per creaturas: & hoc concipiendo per terminum deus sicut nos christiani concipimus. infidelis autem qui non concipit per illum terminum deus nisi solem vel idolum: ipse scit deum suum esse: videlicet illud quod intendit per illum terminum. Unde ad argumentum concedo quod illi gentiles fuerunt inexcusabiles & tamen ex hoc non sequitur quod cognouerunt deum esse diligendum super omnia naturali ratione sed reuelatione prophetarum. & cum crederent deum esse: non vixerunt secundum illam fidem: sed colebant idola: ideo fuerunt inexcusabiles.

Ad secundum. Ad dictum apostoli: inuisibilia &c. verum est apud credentem deum esse multa predicata que non concluduntur de deo: tamen possunt concludi ratione de eo ex cognitione creaturarum. & sic patet ad primum & ad secundum.

Ad tertium. Ad tertium potest dici quod aliquid precipitur in iure naturali dupliciter. Uno modo expresse vel formaliter sicut hic. hoc facias alteri quod tibi fieri vis. Alio modo latenter & quasi in suo antecedente. & sic precipiuntur illa que ad hoc sequuntur. Illa vero que dicuntur sequi ad hoc preceptum: sunt in duplici genere. quia quedam sequuntur consequentia naturali & euidenti naturaliter: quedam tamen consequentia credita. Illa que primo modo sequuntur: possunt per rationem naturalem ostendi esse facienda & rationabilia. Illa vero que tamen sequuntur secundo modo non possunt ostendi: sed tamen creduntur esse rationabilia. et huiusmodi sunt quedam

que in euāgelio cōtinētur. qꝛ rōne natura li nō pōt ostendi ꝙ cōcupiscere rē alienam sit pctm̄ mortale: vel ꝙ homo debeat deū

Ad quartum. diligere plusꝙ se. Ad quartum qn̄ dicit ꝙ bonū cōmune ⁊c. pōt dici ꝙ si istud argumentum concluderet: probaret ꝙ homo magis deberet diligere cōmunitatē ꝙ seipsum. Reueretur ergo alicui ꝙ si ipse adnihilaretur vel dānaretur: totaliter communitas saluabit: quo posito iste ꝑm argumētū deberet velle adnihilari vel dānari: qđ est falsum. ⁊ iō dictū Aristotelis: bonū cōmune ⁊c. pōt forte intelligi de administratione temporaliū: ⁊ de laboribus psonalibus ptinentibus ad cōmunitatē. Similiter illud verbū accipit quoddā creditū videlꝫ ꝙ aliquid sit diuinū: quod est verbum persuasiuū: nec ratione naturali pbatur ꝙ homo debet magis diligere se ꝙ cō

Ad quintum. munitatē cuius ipse nō est pars. Ad quintum pōt dici ꝙ nō est demōstrabile qn̄ homo sit finis suijpsius: ⁊ non ordinetur ad aliquid aliud sicut ad finē scꝫ ad felicitatē nō ideo sequtur ꝙ felicitas nō sit maior homine: cū felicitas vno modo loquendi sit operatio vel speculatio intellectus. x. Ethicoꝝ. Et qn̄ dr̄ ꝙ ordinatur ad felicitatē sicut ad finē: sensus est ꝙ homo dꝫ se ordinare vt bene ⁊ feliciter viuat. vnde finis hoīs est hoc totū: scꝫ ipsum feliciter viuere: ita ꝙ ipse includatur in fine suo aliquo modo

Ad sextum. loquendi. Ad sextum pōt dici ꝙ illa sunt mere credita vel a creditis deducta. vn̄ sicut philosophi suam philosophiam practicam siue speculatiuā miscuerunt cū opere vulgi: ita etiam suā scientiā moralē cū legibus statutis miscuerunt: volentes dare rationē eorū omniū que legibus precipiebātur. Vn̄ si ista ratio cōcluderet: pbaret ꝙ homo magis deberet semp velle esse miser vel adnihilari pro veritate sustinenda. Siīr vbi Aristoteles hoc dicit: loquitur cōtra opinionē Platonis: qui dicit ꝙ sanctū est prehonorare veritatem. ꝑ qđ forte innuit qđ est hoībus per prophetas ⁊ legislatores reuelatū. Unde licꝫ Aristoteles hoc dicat vel pbꝫ: nō ideo sequtur ꝙ possit ratiōe naturali demonstrari. Nam ipsi quidē persuaserunt pbabiliter: sicut facit vbiqꝫ Aristoteles in ethicis ⁊ in moralibus: sicut ipe

Ad septimū. met docet pmo Ethicoꝝ. Ad auctoritatē apostoli: gentes que legē nō ⁊c. Dico ꝙ gētes que legē Moysi nō habēt: viuētes ꝑm principia iuris naturalis: perceperunt fidē ⁊ gratiā a deo sine lege Moysi: ⁊ faciebāt legē: ⁊ dilexerūt deū sup oīa: instructe a deo nō p demōstrationes naturales et hoc intellexit apostolus: sicut ptꝫ per glosam. Uult eni retrahere superbiā Judeoꝝ putātium gratiā dei vel fidem vel iustitiā nulli fuisse datam nisi existentibus in lege

Ad octauū. Moysi ante incarnationē. Ad octauum pōt dici ꝙ verū est ꝙ ipse homo est finis: ⁊ maxime diligend⁹ a se naturaliter: et oīa alia propter se. Ad argumenta pbātia deum esse/non esse mere creditū: sed naturali

Ad argu. contra medium. ratione sabile: dr̄ ꝙ nō. Ad Damascenū dico ꝙ capitulū illud intitulatur demōstratio ꝙ deus est. vnde intendit ibi pbare deum esse: qꝛ frustra pbaret: si esset naturaliter per se notū. ⁊ ideo qn̄ dicit: cognitio essendi deū est naturaliter hoīb⁹ inserta: plane dicit cōtra pbm̄: si ꝑm veritatē dictū sit. um accipiat: q vult aiam esse sicut tabulā rasam. i. nudā ī pmo istāti carētē cognitio ne. sed pōt vtrūqꝫ sic glossari. in omni hoīe est aia que est capax dei cognitionis: sꝫ tamen hec ppositio per fidem tenetur: videlicet ꝙ anima humana est capax dei.

Ad secundū. Ad aliud pōt dici ꝙ ratio Ansel. est sophistica ⁊ errat in rei veritate. Unde sicut nos decipimur: lꝫ hoc nō papiam⁹: ita etiā fuit de isto doctore: qui in multis etiam pertinentibus ad logicā deceptus fuit valde. Unde ad argumentū in sua forma quando accipitur. tu audis istū terminum: id quo maius cogitari non pōt: aut intelligit ⁊c. Dico ꝙ intelligo ꝙ partes istius termini cōpleri significant: sed nō intelligo iudicādo ꝙ aliud dicit de quo iste terminus pōt verificari significatiue acceptus. vnde statim resisto in principio: ⁊ dico ꝙ hec est falsa: illud quo maius cogitari non pōt/intelligitē a te: capiēdo subiectum significatiue: sicut hec est falsa/infinitum in magnitudine intelligitur a te: vel melius deus intelligitur a te. capiendo subiectū significatiue. qꝛ sequtur: illud quo maius cogitari nō pōt/ē intellectū a te. ⁊ vltra. ergo aliqđ intellectū a te est illud quo maius cogitari nō pōt. cōsequens est falsum. Dicit volēs respondere p insipiēte. pōt tn̄ ista distingui: illud quo mai⁹ cogitari nō pōt/est intellectū a te: eo ꝙ de dicto vl̄ facto pōt esse vera: sicut ista ppositio: papā cātare missam auditur a te ⁊ similis. ⁊ sic de dicto est vera: qꝛ hoc dis

ctum mentale vel vocale vel scriptum intel
ligitur a te. si est de re: falsa est ppositio: sic
ut ista: tu audis ꝙ angeli cantant. i. perci-
pis per auditū ꝙ angeli cantent. vnde per
eandē formā pōt pbari ꝙ aliquid melius
deo est: qz tu audis ꝙ hoc est melius deo:
⁊ intelligis terminos: ergo melius deo est
in intellectu tuo. qro vtꝝ est tātū in intel-
lectu tuo: an est in intellectu tuo ⁊ in re? si
scdm: habet ppositū: ꝙ ista res est melior
deo. si tātū in intellectu tuo. Cōtra. melius
est illud qđ est in intellectu tuo ⁊ in esse: ꝙ
illud qđ est tātū in intellectu tuo. Silr ni-
hil meli⁹ deo est tātū in itellectu tuo: qz si
sic: melius deo nō est meli⁹ deo. qđ apud eū
foret magnū incōueniēs: licet ppō sit ve-
ra in rei veritate. vnde breuiter loquendo:
oēs tales sunt negande de virtute sermo-
nis: illud quo maius cogitari nō pōt/ est in
intellectu tuo. Si tñ accipiantur īproprie:
bene possunt concedi. Nā tunc tales ppo-
sitiones nihil aliud significant: nisi ꝙ cōce
ptus correspōdēs istis vocibus: aliqđ quo
Ad tertium. maius ⁊c. sunt in intellectu ⁊c. ⁊ tūc nullū
sequitur incōueniēs. Ad tertiū qñ dicit
hec est p se nota: necesse est principiū mo-
uens esse actu operans. dicendū ꝙ nō. qz
nūꝙ propositio est per se nota: in qua sub-
ijcitur termin⁹ cōplexus ex partib⁹: nisi sit
p se notū ꝙ ille partes de seinuicē pdicant
⁊ ideo nō pōt p se esse nota: nisi sit p se no-
tū/ aliqđ ens est qđ est necesse esse. nec ista
primū mouēs est: nisi ista sit nota/ aliquid
mouens est mouēs primū. Silr verū est qđ
Ansel. nititur probare ꝙ sit tātū vnū neces
se esse. ⁊ Arist. ꝙ sit vnū primū mouens: et
vna prima causa: ⁊ vnus princeps oim. xij.
meta. Nota ergo ꝙ ista ppositio: deū esse
est demōstratum ab Aristo. opinatū: pba
tum: cōclusum: scitum: ⁊ huiusmodi faciūt
ppositionem aliquo modo modalem: quia
predicata de tota compositione predicant
sicut faciunt quatuor modi famosi necessa-
riū impossibile ⁊c. sensus cōpositus istius
propositionis: deū esse demōstratū est: est
qñ iste mod⁹ demōstratū pdicat de tota p
positiōe: sicut demōstrata ista/ de⁹ ē: ē ppō
demōstrata. Sensus diuisus est: qñ iste ter
minus demōstratū pdicat de aliqua ppo
sitiōe cuius subiectū supponit p eodē pro
quo iste terminus de⁹ supponit. In primo
sensu loqmur qñ inuestigam⁹ an deū esse
sit demōstrabile. i. an hec ppō/ deus est/ sit
demōstrabilis: vel sit cōclusio alicui⁹ demō
strationis: ⁊ in isto sensu iste discursus nō
valet. primā cām esse est demōstratū: deus
est pma cā: g deū esse est demōstratū. sicut
nō valet: vltimā spherā esse est demōstra-
tū ab Arist. in sensu cōposito: sphera carēs
stellis est vltima sphera: vel sm veritatē ce
lum empyreū est vltima sphera: ergo celū
empyreū esse est demōstratū ab Arist. ⁊ h
accipiendo maiorē ⁊ cōclusionē in sensu cō
posito. Nā Arist. nō credidit nisi octo sphe
ras: nec probauit esse nisi octo: ⁊ ideo octa
uā dicit esse vltimā. Unde maiori existēte
de possibili: ⁊ minori de in esse: non sequit
conclusio de possibili nec in sensu cōposito
nec diuiso. Unde iste discursus non valet.
oēm epm esse Jo. est possibile. Petrus est
epūs: ergo Petrū esse Joannē est possibile.
nā maior est vera in sensu cōposito: ⁊ minor
vera de in esse: ⁊ conclusio est īpossibilis. et
ideo nec iste discursus valet: oēm episcopū
esse Joannē est possibile est probatū a me:
pe. est epūs: ergo petrū esse Joannē est possi
bile: est pbatū a me. Silr da ꝙ ego sciā cō
clusionē istā. aliquis angulus est acutissi-
mus sm speciem: qz nullus distinct⁹ speci-
fice ab eo est acutior: ⁊ tñ ꝙ nūꝙ viderim
nec intellexerim aliquem angulum cōtin-
gentem: nō sequitur: omnis angulus acu-
tissimus sm speciem est angulus cōtingēs
aliquis angulus scitur a me esse acutissime
contingentie sm speciem: ergo ⁊c. Maior
est vera: ⁊ minor similiter in sensu cōposito
⁊ conclusio est falsa secundum casum: ideo
discursus sicut supra dictum est/ non valet
Dico tñ ꝙ nūꝙ aliquis philosophus pro
bauit ratione naturali hanc mentalē: deus
est: demōstrata propositione mentali q̄ est
in mente fidelis catholici. immo nūꝙ talē
conceptum habuit: sicut correspōdet isti vo
ci deus in mente fidelis. Unde iste termi-
nus deus est in vsu communi est equiuoc⁹
inter colentem idolum ⁊ colentem verū de Ad quartum.
um. Ad quartū patet p predicta. Ad for
mam: si ergo capiatur in sensu composito:
non valet. tamen ad argumentum Ansel-
mi dico ꝙ logica sua nihil valet qñ arguit
veritas nō est: ergo veritatem nō esse ē ve-
rum. nā sicut nō seqtur: homo nō est asin⁹: Cōtra
igitur hominē nō esse asinū est verum. ita responsi
nec in pposito. Cōtra hoc arguit quidā sic one re-
si nulla veritas est: quero vtrum hec est ve- plicat.
ra: nulla veritas est: an nō? si non: ergo sua

contradictoria est vera: scȝ hec/aliqua veritas
est. si sit vera: habet ppositū. igitur siue sic
Rn̄sio. siue sic/aliqua veritas est. Ad hoc dico ꝙ
posito ꝙ nulla veritas sit: hec nō est vera: nul
la veritas est. ⁊ qn̄ arguit: hec non est vera:
ergo sua ꝯdictoria est vera. cōsequētia nō
Replica. valet: qꝛ forte sua ꝯdictoria nō est. Sed cō
tra. ponat ꝙ nulla veritas sit: ⁊ ꝙ iste due
ppōnes sint: nulla veritas est: ⁊ aliq̄ veri
tas est. tūc sequitur ꝙ aliqua veritas est.
Rn̄sio. quicquid dicēdum sit: dicitur ꝙ casus in
cludit contradictionem: vt manifestū est.
si fuerit aliqua veritas certa: al's patebit
Ad rōnes cōtra cōclusionē q̄rte difficultatis. Ad rationes factas contra conclusionē
qua dicebat ꝙ viator non potest frui filio
quin fruatur patre: primo exponam cōclu
sionē: consequēter dicam ad rationes ⁊ di
co ꝙ viatorē frui filio potest intelligi du
pliciter. Uno modo proprie: quia filius est
terminus vel obiectū fruitionis talis. ita
ꝙ actus fruendi sit vna talis oratio mēta
lis: puta hec: isti rei sit summus honor: vel
vtinam filio dei sit summus honor vel ali
qua equiualens. Alio modo potest intelli
gi viatorem frui filio dei per cōicationem
idiomatum: qꝛ videlicet obiectum sue dile
ctionis est humanitas vnita filio dei: pro
pter quā vnitionē hec est concedenda: iste
fruit deo ⁊ filio per cōicationem idioma
tum: sicut passio illata humanitati est cau
sa quare cōcedimus tales propositiones:
filius dei est passus. ⁊ isto secūdo mō pos
set concedi ⁊ cōcedo ad presens/ꝙ q̄s po
test frui vna psona nō fruendo alia: qꝛ pre
dicata que sic tm̄ conueniunt persone vni
te alicui nature per cōicationem idioma
tum: repugnāt cuilibet alteri psone. Uñ
sicut nō sequit: iste fili⁹ est passus sub Pi
lato: igit pater est passus sub Pilato: ita
nō sequitur: iste fili⁹ est dilectus a Petro:
igit ⁊ pater. posito ꝙ Petrus fruat chri
sto hoīe: ⁊ odiat deū patrē. ⁊ eodē mō vi
detur ꝙ hec debeat cōcedi: iste fruit filio
dei: ⁊ nō essentia diuina: qꝛ predicata con
uenientia filio dei solum ppter cōicatio
nem idiomatum/negātur a personis ⁊ ab
essentia diuina in abstracto: non in cōcre
to: sicut concedimus ꝙ deus est passus: et
negamus hanc/diuinitas est passa. ⁊ sic si
ista secunda debeat teneri in omnib⁹ vni
uersaliter conuenientibus filio dei solum
per cōicationem idiomatū: tūc oportet cō
sequenter cōcedere istas; Petr⁹ fruit deo:
⁊ tamē nō fruit diuinitate. Tunc ad pri
mum argumentum quando dicitur ꝙ fili　Ad primum.
us potest videri visione corporali ⁊c. cōce
ditur ꝙ Judei viderunt deum: nō tamen
viderūt diuinitatē. ⁊ odiebant deum: non
tamen diuinitatē. sicut concedimus ꝙ oc
ciderūt deum: nō tamen deitatem: ⁊ sic cō
cedimus de omnibus terminis qui accipi
possunt essentialiter: sicut deus: summum
bonū: omnipotens: ⁊ huiusmodi que reci
piunt predicationē per cōicationē idioma
tum: sicut dicimus omnipotens est passus
summum bonum fuit vulneratum. sic in
proposito: si Judas odiret humanitatem
christi: ⁊ diligeret deum: oporteret cōcede
re per communicationem idiomatum ꝙ
filius dei est oditus a Juda: ⁊ summū bo
num est oditum a Juda: ⁊ sic de alijs. ⁊ sic
cōclusio prīa quā dixi supra in quarta diffi
cultate: ꝙ viator nō pōt frui vna psona nō
fruendo alia: debet intelligi de fruitiōe cu
ius obiectū p se ⁊ pprie est fili⁹ dei primo
mō distinctionis iam posite: ⁊ non de frui
tione filij que dicit secūdo modo per com
municationem idiomatū: qꝛ sicvt iam di
ctū est/cōtingit bene frui vna persona nō
fruendo alia: immo odiendo tam personā
q̄ȝ essentiam: immo iuxta istū modum lo
quēdi possunt dici cōclusiones que viden
tur mirabiles. Prima est: ꝙ hec ē possi　Prima ꝯclusio
bilis: aliq̄s diligit deū sup omnia: ⁊ eadē　sequēs ex dictꝭ
dilectione peccat mortaliter. Probatur　Probatur conclusio.
ista ꝯclusio primo sic. pono ꝙ christ⁹ ostē
dat Joāni viatori suam humanitatē: ⁊ vo
lo ꝙ Joānes delectatus in ista humani
tate fruat ea: nesciens ꝙ est assumpta: illo
casu posito Joānes peccat mortaliter: qꝛ
fruit creatura. nā fruitur humanitate hac
igit creatura. ⁊ tamē dilectione qua fruit
hac humanitate: diligit deum sup omnia
per cōicationem idiomatū. igit p actum
qui est pctm̄ mortale/diligit deū sup oīa
⁊ ꝯ̄uo. Preterea arguo sic. Joānes fruit
hac hūanitate: ḡ diligit eā plusq̄ȝ deū: qꝛ di
ligit eā sup oīa alia ab ea: igit p cōicatio
nē idiomatū diligit deū plusq̄ȝ deū. qꝛ sic
sequit: Joānes tāgit hāc hūanitatē: igit
tāgit deū p cōicationē idiomatū. ita se q̄
tur diligit hāc hūanitatē plusq̄ȝ deū. igit
diligit deū plusq̄ȝ deū. Et silr iste sunt cō
cedēde: Judei oderūt deū plusq̄ȝ oderunt
deū: ⁊ Judei viderūt deū clari⁹ q̄ȝ viderūt
deū. ⁊ pari rōne tales: maria min⁹ dilexit

filiū q̄ spūſctm̄: q2 minus dilexit huma-
nitatē filij q̄ spiritūſanctū. ergo humani
tas filij fuit minus dilecta a maria q̄ spi
ritusſanctus. ergo iſte homo fuit min⁹ di-
lectus a maria ꝙ spiritusſanctus. imo ſeq̄
tur ꝙ deus minus dilexit ſe q̄ diligat ſe.
q2 filius minus diligit humanitatē ſuam
q̄ ſe. igiť ſi oīa predicata que conueniunt
nature ſic vnite: cōueniūt ⁊ filio dei ꝑ com
municationē idiomatū: hoc predicatū qḋ
eſt minus diligiť a filio q̄ filius diligitur
a ſe: cōueniret etiā filio ꝑ cōicationē idio-
matū. ⁊ ſic hec erit concedenda: fili⁹ dei ſe
minus diligit q̄ diligit ſe. ⁊ hec foret cōn
cedenda: chriſt⁹ vult ꝙ min⁹ diligam⁹ eū
ſuppoſito ꝙ eū ordinate diligamus. igiť
per cōmunicationem idiomatū ſequitur
ꝙ chriſt⁹ vult ꝙ minus diligam⁹ dei filiū
q̄ diligamus eū. igitur vult ꝙ minus di-
ligam⁹ eū q̄ diligamus eū. Pōt dici ꝙ ta
lia predicata frui/intelligere/diligere/et
cōſimilia poſſunt ꝯuenire hūanitati: licet
nō cōueniāt homini. ⁊ ideo nō opꝫ ꝙ ſeq̄
tur cōmunicatio idiomatū: ſecus autē eſt
de iſtis percutit/tāgit/videt. Ūn̄ ſeq̄tur:
tangit humanitatē: ergo tangit deū. Cō
tra primā rn̄ſionē. retento caſu priori ſtāt
ſimul iſta. Jo. fruitur hac humanitate: et
tn̄ nullum hominem diligit. Uerum eſt ꝙ
multa predicata ſunt que cōueniūt natu-
re aſſumpte: que nō ꝯueniūt ꝑ cōicationē
idiomatū filio dei: ſicut hec eſt ꝟa: hec na
tura eſt vnita filio dei: ⁊ tn̄ filius dei non
vnitur filio dei. Similiter hec natura eſt
creata. hec natura differt realiter ab eſſen
tia diuina. hec natura incepit eſſe aliquid
ſed ſuffecit ſanctis ꝙ natura hūana cōica
ret idiomata. i. ꝓprietates nature diuine:
⁊ ecōuerſo filius cōicaret idiomata. i. ꝓ-
prietates nature hūane: ſicut naſci de mr̄e
famere: ſitire: mori: pati: ⁊ hmōi: ⁊ ſic frui
tio eſt cōicatio idiomatū in talib⁹ p̄dica-
tis diligi/videri: in talib⁹ nō ſeq̄tur iſta p̄
ma cōcluſio. Si ꝟo dicať ꝙ dꝫ eſſe cōica-
tio idiomatū: tūc talis de⁹ min⁹ dilexit ſe
q̄ dilexit ſe: exponiť ſic. de⁹ min⁹ dilexit ſe
ſcḋm naturā hūanā: q̄ dilexit ſe ſcḋm diuinā
⁊ ſic de alijs. Scḋa ꝯcluſio ē iſta. hō pōt
licite ⁊ meritorie frui quacumq3 creatura
Probať ſic. videat Pe. chriſtū ⁊ Jacobū:
⁊ exiſtimet Jaco. eē chriſtū. ⁊ ſtāte iſto er-
rore inuincibili in pe. volo ꝙ Petr⁹ velit
Ja. eē deū: ⁊ diligat eū ſup oīa. iſte fruiť

Margin (left): Rn̄ſio ad oēs ſeq̄las ⁊ declaratio q̄ modo debeāt itelligi. Cōtra rōnem ad arg. Rn̄ſio. — Scḋa ꝯcluſio.

creatura: ⁊ tn̄ meritorie: q2 ignorātia ſua
eſt inuincibilis. in ꝟ. ſ. ꝙ credit ꝙ Jacob⁹
ſit chriſt⁹: eo fruiť. pōt etiā eē error inuin-
cibilis in aliq̄ ꝙ diabolus ſit de⁹: ſi trāſfi-
guraret ſe. ſic de q̄cūq3 creatura argui po
teſt. Tertia eſt iſta: hō pōt odire ſumme
deū meritorie: ſtāte lege q̄ mō eſt. Proba
tur. q2 ſi ꝑ talē errorē vel ignorātiā inuin-
cibilē credat aliq̄s chriſtū eē peſſimum ⁊
ſubuerſorē morū: ⁊ p̄cipiať ſibi ꝙ quemli
bet talē odiat ⁊ ꝑſequať: tūc iſte odit chri
ſtū ⁊ diligit eū: g̃ idē odit ⁊ diligit. ptꝫ cō
cluſio. Quarta ꝯcluſio eſt iſta: ꝙ aliq̄s hō
meritorie fruiť ſeipſo: ⁊ deificat ſeipſum.
q2 hec eſt vera de facto. chriſt⁹ fruiť ſeip̄o
⁊ deificat iā ſemetip̄m. Quīta cōcluſio:
ꝙ eadē re ſil' ⁊ ſemel pōt hō frui ⁊ vti me
ritorie. Hec ꝓbať. ponať ꝙ aliq̄s. ſ. Petr⁹
diligat deū ſup oīa: ⁊ pono ꝙ talis vide-
at chriſtū: nō tn̄ ſciat ip̄m eē chriſtū: ſꝫ cre
dat ip̄m eē Jacobū. tūc arguiť ſic. Iſtū ho
minē Petr⁹ diligit ꝓpter deū: ergo Petr⁹
vtiť iſto hoīe. Similiter arguiť ſic. Iſtum
hoīem Petr⁹ diligit ſup oīa: ergo iſto ho-
mine Petr⁹ vtiť ⁊ fruitur. ⁊ vtrūq3 ſit me
ritorie: q2 error inuincibilis excuſat pecca
tū. Sexta cōcluſio. ſic poſſet eſſe ꝑ erro-
rē inuincibilē intellectus: ꝙ Petrus eadē
re fruať meritorie quā odit. Ponatur ꝙ
Petr⁹ diligat chriſtū ſumme ſup omnia. ⁊
tn̄ ꝙ nūq̄ viderit chriſtū: nec ſciat diſcer-
nere chriſtū ab alio. pono ſimiliter ꝙ ſum
me odiat Judā de p̄cepto dei: q2 ꝓdidit ⁊
tradidit chriſtū: neſciat tn̄ diſcernere q̄s
ſit Judas. q̄ poſito occurrat ſibi Judas: ⁊
credat Petr⁹ ip̄m eſſe chriſtū. tūc arguiť
ſic. Iſtū meritorie diligit ſup oīa: iſte eſt
Judas: g̃ Judā meritorie diligit ſup oīa:
ſꝫ maxime odit Judā ꝑ caſum: ergo eundē
maxime odit ⁊ maxime diligit ſimul ⁊ ſe-
mel. ⁊ vtrūq3 meritorie: q2 odiū Jude eſt
ſibi p̄ceptū a deo. Nec eſt hoc incōueniēs
idē apprehēdere ꝑ diuerſas intētiones: ⁊
ignorať ꝙ intētiones ille ſint eiuſdē rei:
ſicut in precedenti concluſione dictū eſt.
Iſtis viſis dicēdū eſt ad rōnes. Ad p̄mā
qn̄ dr̄ ꝙ cōtingit viatorē frui vna ꝑſona
nō fruēdo alia ⁊c. Pōt dici ꝙ ſi talia p̄di-
cata dilectū/itellectū/⁊ hmōi nō trāſeāt
ꝑ cōicationē idiomatum a natura aſſum-
pta ad ꝑſonā: tūc non ſeq̄tur ꝙ hō poſſet
frui filio nō fruendo pr̄e. Si aūt cōicatio
idiomatū extēdat ſe etiā ad p̄dicata talia

Margin (right): U Tertia ꝯcluſio. — Quarta concluſio. — Quīta ꝯcluſio. — Sexta ꝯcluſio. — Ad aſſūptū in arg. ꝯ q̄rtā difficultatem.

⁊ ꝯcedant̃ tales ꝯñe. hũanitas ē dilecta: ǧ hō est dilectꝰ. tunc opꝫ concedere ꝙ filius pōt diligi dilectione qua nō diligit̃ essentia: nec pr̄ nec spũsſctũs: qꝛ predicata q̄ cōueniũt mere filio ꝑ cōicationē idiomatũ: non conueniũt patri nec essentie. sicut nō cōcedimꝰ ꝙ essentia est passa vel mortua. Sm̄ aũt que ꝑdicata fiat cōicatio idiomatũ: ⁊ sm̄ que nō: spectat ad tertiũ librum.

Ad probationem. Ad argumentũ negat̃ ꝯñа: qꝛ visio terminat̃ ad essentiã diuinã. ⁊ iō viso filio videt̃ essentia diuina: q̄n proprie videt̃: siue intelligit̃: siue obscure videat̃: siue clare visione ꝓpria nō ꝑ cōicationē idiomatum.

Ad secundũ. per ide pōt r̄nderi ad scd̃m. ptꝫ etiã r̄n sio per superiꝰ imediate dicta.

Ad tertium. Ad tertiũ q̄n dr̄: pr̄ est prior ⁊c. cōcedo ad bonũ sensum scꝫ ꝙ filiꝰ est a pr̄e: nō pater a filio. ⁊ q̄n infert̃: tunc in illo priori pōt pater videri ⁊c. nego ꝯñam: qꝛ illud priꝰ nō est nisi pater: ⁊ ille pater non videt̃ nisi viso filio.

Ad quartum. Ad quartũ dico ꝙ creatura videt ꝑsonas vna visione. ⁊ q̄n dicit̃. igit̃ nō distinguit inter eas ꝑ illã. nego ꝯñam. qꝛ vna cognitione distinguo hoiem ab hoie ⁊ album a nigro

Tertiꝰ articulꝰ. Tertiꝰ articulus iuxta ordinē ꝑmissum. dꝫ esse de fruitione patrie: quē differo vsqꝫ ad finē quarti. ⁊ finaliter ad formã q̄ōnis dico ꝙ sic. Mat. xxij. Diliges dn̄m deum tuũ ⁊c.

Ad primũ pn̄. Ad primam rōnem principalem q̄n arguit̃: hō non tenet̃ frui solo deo. cōcedit̃ maior in sensu ꝯposito. hoc ē: hec est possibilis: hō non meretur per actum repugnãtem actui cui ipse tenet̃. Tũc ad ꝓbationem q̄n ponitur casus ꝙ sorte fruēte actualiter deo: videat in extrema necessitate ⁊c. Ad istũ casum pōt dici ꝙ sortes vel est ꝑsona q̄ pro t̄pe illo q̄ videt petrũ in tali necessitate: obligat̃ oino intendere deo in aliq̄ actu latrie: sicut forte si est sacerdos: ⁊ circa horam cōsecrationis innotesait sibi indigētia pe. corporalis: vel sortes est ꝑsona q̄ cōtēplat̃ ⁊ fruit̃ deo deuotione volũtaria. si casus ponit̃ primo modo: non tenet argumentum: si teneat̃ continuare actũ illum: sicut sacerdos tenetur continuare sumptionē eucharistie ex precepto ecclesie. Si secũdo modo ponat̃: tũc dicitur ꝙ licet sibi remittere fruitionem actualē circa deũ: ⁊ intendere indigētie ꝓximi. tũc argumentũ habet falsam imaginationē in parte. nã videtur supponere ꝙ hō non possit frui deo: ⁊ intēte iuuare corporali ministerio ꝓximũ: qđ est falsum. nã si iuuet eum ordinate: iuuat ꝓpter deum. ergo tunc diligit deũ. ⁊ constat ꝙ plus q̄ ꝓximũ: qꝛ ꝓpter qđ vnũquodqꝫ tale ⁊c. Unde nō semꝑ hō tenetur actualiter frui deo. nec illud preceptũ: diliges dn̄m deũ tuũ: obligat ad semꝑ pro actu diligēdi: sꝫ certe obligat ad semꝑ ꝓ habitu. ita ꝙ hō semꝑ habitualiter tenet̃ diligere deũ. ⁊ h̄ pōt etiã q̄n non cogitat de deo. ergo stant simul ꝙ maxime diligat deũ actu remisso vel habitualr̄: ⁊ ꝑ ꝯñs fruat̃ deo: ⁊ t̄n ꝙ se solicitet circa ꝓximũ.

Ad argu. aliud ibidē qđ est prima replica. Ad istud quod dr̄ contra istam solutionē ꝙ tũc in actu homo posset dimittere ꝑfectissimã oꝑationē puta frui deo: ꝓpter minꝰ ꝑfectã. dico ꝙ nō sequit̃: qꝛ vna oꝑatio est aliq̄n ꝑfectissima quã hō pōt facere cũ istis circũstantijs. ⁊ eadē oꝑatio foret viciosa cũ istismet circũstãtijs vel vna de eis. Un̄ dico ꝙ aliq̄n ꝑfectiꝰ est opꝰ vite actiue: ⁊ aliq̄n cum alijs circũstãtijs vite ꝯtēplatiue. Un̄ dico ꝙ in casu argumēti sortes nō dimitteret ꝑfectiorē oꝑationē ꝓpter minꝰ ꝑfectã: sꝫ ꝯ̄rio.

Ad ꝯfirmationē que est scd̃a replica. Ad aliã formã q̄n ꝯcludit̃ ꝙ tunc seq̄tur ꝙ esset possibile ꝙ viator nunq̄ teneret̃ frui deo. concedo ꝙ casus est valde possibilis. sicut si aliq̄s in primo instãti in q̄ deberet vti rōne: ꝑdat vsum rōnis: tunc ad casum argumēti q̄n ponit̃ ꝙ alicui noniter baptizato ⁊c. Dico ꝙ oīno est impossibile ꝙ iste velit facere opus pietatis circa ꝓximũ virtuose: nisi velit h̄ ꝓpter deũ q̄ eodē casu quo vult applicare se ad ministeriũ indigētis ꝓpter deũ: ipe hꝫ actum fruēdi deo. nã eodē actu quo diligit ꝓximũ ꝓpter deũ: diligit ꝓpter se. vn̄ casus argumēti concludit oppositũ. videlicet ꝙ iste dꝫ toties frui deo nouis fruitionibus quoties tales casus habet circa proximos ⁊ ideo concludit ꝙ frequenter in die teneretur frui deo. concedo t̄n ꝙ in casu possibili homo tenetur dimittere actum fruendi: ⁊ similiter remittere illum actum.

Ad cōfirmationē. Ad confirmationem illius rationis: quando queritur quo tempore homo tenetur frui deo: qꝛ non tenetur hodie nec cras ⁊c. antecedens est distinguendum: eo ꝙ pōt esse copulatiua vel de copulato extremo. si sit copulatiua: consequentia nō valet: qꝛ sensus est iste: hō non tenetur hodie nec cras ⁊ sic de singulis diebꝰ vite sue. ergo nũq̄ꝫ tenetur. si vero antecedens sit de copulato

extremo:antecedens est falsum. vnde dico
ꝙ hõ tenet aliquo tpe frui deo. sicut si te-
neor tibi in. x. solidis: & licet mihi soluere
qñ volo:tũc ista sunt simul vera: teneor ti
bi soluere. x. sol. aliquo tpe:& nõ teneor ali
quo tpe soluere decẽ sol. Preceptũ aũt de
dilectione dei nõ obligat ad certũ tẽp9 ni
si in casu ſm aliquas particulares circũ-
stãtias. puta ꝙ si in hoc tpe nõ põt caue-
re pctm̃:nisi actu cogitet de deo & fruatur
deo. Similiter ponamus vnũ hominem q̃
nunꝙ̃ dilexit deũ:nec sit victurus nisi per
horam. certe iste obligatur ad diligẽdum
deum in ista hora:& hoc est per accidẽs ex
y circumstantia:qꝛ ipse nõ hꝫ plus de tem-
Cõ pore. Sed tenet ne homo quotiescũqꝫ co-
Rñsio. gitat de deo: frui deo actualr̃? Credo ꝙ
non:qꝛ sufficit habitualiter. Uoco autem
actualiter frui/formare tales orones mẽ-
tales:vtinã deo sit summ9 honor. sꝫ habi-
tualiter semp tenet. sꝫ qꝛ ista solutio vide
Cõtra tur innuere ꝙ nihil est actu volitũ:nisi sit
solutio cognitũ:cõtra Aug. & magistrũ in secũdo
nem. di. j. c. viij. Ab eo quod est in memoria vel
Primo le actiue auertere:nõ est aliud ꝙ̃ inde nõ
cogitare. ergo volũtas qñ vult actiue auer
tere ab a cogitãdo:non cogitat de a. ergo
Scdo. vult aliqd circa a:nõ cogitãdo de a. Pre
terea pono hoiem adultum creatum:& cõ
stet ꝙ iste per tres dies viuet sine cibo:iste
esuriet:sed esuries est appetitus calidi et
sicci. scdo de aia. ergo appetet cibũ: sꝫ nul
Tertio lum cognoscit:qꝛ nullum vidit nec gusta-
uit. ergo &c. Preterea si dilectio p̃suppo-
nat cognitionẽ:igit ita cito corrũpi potest
act9 intẽsissim9 in hoie sicut remississim9:
qd̃ videt falsum:qꝛ aliqs cum modica co-
gnitione diligit deũ intẽsissime:& ali9 cum
magna cognitione diligit deum valde re-
misse. sed ista modica cognitio cito perdi
põt:igit & iste act9 diligẽdi intẽsissimus.
Quar- Preterea. aliqs plus diligit ꝙ̃ cognoscit
to. igit illud plus est respectu cogniti. igitur
Quito aliqd incognitũ plus diligit. Preterea
prim9 angelus appetijt eqlitatẽ dei: igit
vel hoc fuit sue volũtati ostensum tamꝙ̃
bonũ vel nõ. si nõ:voluit incognitũ:qd̃ est
ꝯpositũ. si sicaut ab intellectu errãte aut
recto. si recto:nõ peccauit. si errãte:tũc er
Ad pri ror & pena p̃cessit pctm̃:qd̃ ẽ falsum. Ad
mum. primũ istoꝝ dr̃ ꝙ hõ nõ põt velle simplr̃
incognitũ. Un̄ Aug. in de trini. Null9 inqt
studiosus rem prorsus icognitã põt velle.

& alibi dicit. Inuisa possumus diligere:in
cognita aũt nequaꝙ. vnde qñ ipse dicit in
lib. de tri. Ab eo qd̃ est i memoria. nõ vult
dicere nisi ꝙ ipm̃ auertere nihil aliud est
nisi nõ inde cogitare:sed velle auertere est
aliud. Ad scd̃m argumentũ dr̃ ꝙ iste lã- Ad se-
guebit in ifirmitate: sꝫ nihil appetet actu cundũ.
elicito a volũtate:qꝛ nec hoc nec illud. Un̄
appetit9 dicit equoce de esurire & de actu
volũtatis. Ad tertiũ concedo ꝙ ita cito Ad ter
põt corrũpi vnus actus sicut alius in casu tium.
Ad quartũ dico ꝙ ly plus põt determi Ad q̄r-
nare obiectum dilectũ vel actũ diligendi. tum.
primo modo verũ est. scd̃o modo falsum
est. Ad quintũ cõcedit ꝙ appetijt eqli- Ad qn
tatem dei:& ꝙ hoc fuit sibi sufficienter re tum.
presentatũ p hoc ꝙ nouit deum esse & se:&
de hoc alr̃s. Ad scd̃m principale dicendũ z
ꝙ qñ arguit ꝙ homo tenet ad actũ infi- Ad se-
nite pfectionis:dicit vno mõ negãdo illã cundũ
ꝯñam:cognoscere deũ est in infinitũ perfe princi.
ctius ꝙ̃ cognoscere lapidem:ergo cogno-
scere deũ est infinite pfectionis. vñ instan
tia est primo:qñ fit cõparatio inter distin
cta p spẽm. sicut nõ sequit:in infinitũ sor-
tes est pfectior plãta:ergo sortes est ifini-
te pfectionis. silr̃ nõ seqtur: corp9 excedit
supficiẽ in infinitũ vel linea punctũ: igit
corp9 est infinitũ:ponẽdo ꝙ talia sint res
quedã. Et aũt corp9 bicubitũ excedit suã
supficiẽ in infinitũ: pbat: qꝛ plusꝙ̃ in du
plo & in triplo & sic in infinitũ: ergo eodẽ
mõ põt pbari de sorte & de musca. qꝛ si de
tur ꝙ in certa ꝓportione:videt ꝙ de9 pos
set creare vnã muscã eqlis pfectionis cũ
sorte:& sorte nõ ẽ dare muscã pfectissimã:
qn de9 posset facere pfectiorẽ. Alia instan
tia ad ipediẽdũ tales ꝯñas: a in infinitũ
excedit b:g̃ a est infinitũ. a mouet in infi-
nitũ velocius b:g̃ a mouet infinita velocita
te. nõ seqtur. nã ponatur ꝙ b sit vnũ mo-
bile motũ difformiter:sic ꝙ nunꝙ̃ mouea
tur ita velociter sicut sol:sed per vnã horã
tardius. & sit a sol. & c hora in q̃ b moueat
tardius & tardi9. tunc hec est vera: in infi-
nitum mouet velocius a ꝙ̃ b. & tamẽ hec
est falsa:a mouetur motu infinite velocita
tis. Et aũt a moueat in infinitũ velocius
ꝙ̃ b:probatur. qꝛ b mouetur in infinitum
tardius a. qꝛ plusꝙ̃ in duplo & triplo &c.
Assumptũ pbatur:qꝛ dato ꝙ nõ: tũc opꝫ
concedere ꝙ in certa ꝓportione b moueat
tardi9 a. sit ergo ꝙ in quadruplo; ergo in

aliqua parte ipsius hore b movebitur in quadruplo tardius precipue q̄ a. sit illa pars c. tunc si in prima parte c/b movebatur in quadruplo tardius quam se. Contra. in scda parte movebatur b tardius q̄ in prima. ergo nō fuit hora data in qua movebatur in quadruplo quam se tardius. Arguitur aliter sic. in prima parte proportionabili huius hore b movebatur tardius a: et in secunda tardius: et in tertia etc. nulla fuit tarditas maxima qua b movebatur: ergo in infinitum movebatur tardius q̄ a: et tamen nō sequitur q b moveatur tarditate infinita: nec a velocitate infinita. sicut ergo in proposito negatur illa consequentia maxime propter primam instantiam. Cognitio dei in infinitum excedit cognitionem lapidis: ergo cognitio dei est infinite perfectionis. Ad tertium concedo consequentiam. Et cum probatur q nō: quia aia beata plus diligit a q̄ deum: sit a etc. nego illam: sive illud comparativum determinet actum diligendi sive bonum operatum dilectum: quia nec intensius diligit a: nec maius bonum volet ipsi a q̄ deo. Contra. sit bonum qd p. vult deo b et bonum qd vult ipsi a sit c. tunc arguitur sic: b est pars ipsius c. ergo minus bonum q̄ ipm c. sed b est bonum qd p. vult deo: ergo p. vult deo minus bonum q̄ vult ipsi a. q autem b sit pars c patet. quia c significat bonum qd vult deo et bonum c. ergo significat c. quicquid significat b. et amplius: ergo b est pars c. Ad istud dicitur q plato vult plura bona a q̄ deo: sed nō maius bonum: quia vult deo bonum infinitum: quando vult deum esse deum: et vult angelum esse bonum in tali gradu: et Paulum in tali gradu: et sic de singulis. et ideo bene vult plura bona isti multitudini beatorum: nō tamen maius bonum. Et quando arguitur q b est c. tunc dici pōt q duplex est pars. scilicet secundum fidem et secundum imaginationem: sicut diffinit commentator quarto physicorum commento quinto. Loquendo de parte secundum imaginationem: pōt unum infinitum esse pars cum aliis infinitis. et tunc illud totum nō est maius sua parte. et sic est in proposito. Aliter aliter pōt dici q illa consequentia nō valet. p. plus diligit a q̄ deum: ergo nō diligit deum super omnia: accipiendo consequentiam sicut precipitur homini diligere deum super omnia alia a deo. Quia sensus est. super omnia alia a deo. i. plusq̄ quodcumq; aliud a deo quorum nullum est deus. Unde demonstrato deo et platone: nō valet consequentia secundum mentem theologorum: sortes non diligit deum plus q̄ istum: igitur non diligit deum super

omnia: tamen de virtute sermonis. hec est impossibilis: sortes diligit deum super omnia vel plus q̄ omnia. quia isti termini super et plusq̄ confundunt. et ideo sequitur: sortes diligit deum super omnia: ergo diligit deum plusq̄ deum: consequens est falsum. Sed contra istum modum dicendi arguitur sic. omne illud ex quo beatus consequitur maiorem delectationem: beatus plus tenetur diligere: sed ex a consequitur maiorem delectationem q̄ ex deo tantum: igitur plus tenetur diligere a q̄ deum. Maior patet: quia beatus tenetur diligere omnes causas sue delectationis: quia delectatio illa est virtuosa vel saltem bona. Probo minorem: quia quilibet homo gaudet de gaudio alterius: ergo quilibet beatus gaudium alterius intendit. ergo tota multitudo intensiorem delectationem causat q̄ aliqua pars multitudinis illius per se. tota igitur multitudo agit in unoquoq; maiorem delectationem q̄ deus tantum. Praeterea beatificet deus Petrum et Linum equali visione et cognitione dei: et nesciat uterq; illorum q aliquis alius sit beatus preter seipsos deinde volo q innotescat eis de nova beatitudine Pauli. quero igitur utrum gaudium illorum intendatur an nō. Si nō: contra Anselmum prosologion. et contra commune dictum ecclesie. videlicet q quilibet gaudebit de gaudio alterius. Si sic: ergo deus et Paulus plus beatificant Petrum et Linum q̄ deus tantum. ergo. p. plus diligit deum et Paulum q̄ deum tantum. Praeterea. beatus est qui habet quicquid vult etc. sed aia nō habet quicquid vult: ergo nō est beata. Minor probatur: quia habet inclinationem ad corporis ministrationem: per quod retardatur a sua perfecta beatitudine. xij. super Gen. c. xij. de magnis. et xvij de parvis movet Aug. questionem istam: ad quid necessarium est corpora mortuorum resurgere: si animabus vel spiritibus sanctorum possit conferri beatitudo perpetua qualis datur modo angelis? Et respondet q anime separate nō sic possunt videre substantiam incomprehensibilem ut sancti angeli vident: sive ut dicit/ propter aliquam causam magis latentem sive quia inest aie quidam naturalis appetitus: quo appetitu retardatur quodammodo ne tota intentione in illud pergat summum bonum quamdiu nō sibi est corpus cuius administratione appetitus condescat: hec ille. Ex quo arguitur sic. illud qd per suam presentiam auget aie beatitudinem essentialem: de qua homines loquuntur: que consistit in visione et fruitione dei: per eius absentiam minuit secundum quendam modum loquendi: sed corpus

Repli-ca. — Ad tertium pn. — Repli-ca. — Responsio. — Alia responsio. — Replicat primo. — Secundo. — Tertio

pus erit causa beatitudinis eſſentialis:ſal
tem cā partialis.ergo aīa quelibet magis
teneƭ diligere deū ⁊ corpus ſuū q̄ deū tā
tū.Similr ꝙ mai⁹ erit gaudiū btōꝝ poſt
Rāſio resurrectionē q̄ aute:ptꝫ per magi.lib.iiij.
Ad pri diſt.xlv. Ad iſtā pōt dici ꝙbtm magꝭ dili
mum. gere a q̄ deū pōt multipliciƭ itelligi.Uno
mō extēſiue:ſcꝫ qꝛ plura bonavult ipi a:ſcꝫ
multitudini beatorum.Alio modo intēſi
ue:⁊ hoc duplr pōt intelligi:vl' intenſione
actus volendi:vt puta ꝙ feruētius vult a
plura bona q̄ deo:vel intenſione boni vo
liti ipſi a.qꝛ ſcꝫ vult ipſi a quoddā bonum
qđ eſt maius bonū:vel quedā q̄ ſunt me
liora q̄ illud qđ vult deo. Primo modo
cōcedi pōt ꝙ btū a plus diligit a q̄ deum:
hoc eſt vult plura bona a q̄ deo. Secūdo
mō dici pōt ꝙ nō:qꝛ nec intēſiue:ideſt fir
mius vult ipſi a illa que vult ſibi ſcꝫ a:nec
iterū illud deſiderat ipſi a melius q̄ illud
qđ deſiderat ipſi deo.nec iſta oīa ſimul q̄
Ad ſe vult ipſi a:ſunt melius q̄ illud qđ vult deo
cundū. Un̄ beat⁹ plus diligit extēſiue a q̄ deū:ſꝫ
nō intēſiue.Et ad argumentū in oppoſitū
qn̄ arguitur ꝙ ſic:qꝛ beatus tenetur dilige
re oēs cauſas ⁊c.Dico ꝙ plus extēſiue ſed
nō intēſiue.cuius ratio eſt:qꝛ vna eſt tota
cauſa:nā licet alie cauſe cōcurrant:tamen
deus eſt cauſa quare cōcauſant:⁊ ſibi ipu
tandū eſt totū:qꝛ ꝑ eū habēt ꝙ beatitudi
nē intendāt vel cauſent:⁊ ideo dico ꝙ non
plus diligere tenetur oēs cauſas ſue beati
tudinis q̄ vnā intenſiue:ſed extenſiue tan
tū:qꝛ plura bona dꝫ eis velle.⁊ ꝑ hoc patꝫ
Ad ter ad ſcōm. Ad tertiū dꝛ ꝙ ſi hec deſcriptio
tium. intelligatur de actu volēdi:nō eſt vera:qꝛ
tunc poſſet quilibet beatificare ſe qn̄ place
ret ſibi:qꝛ poſſum ſi volo/nihil aliud velle
niſi ꝙ deus ſit.hoc velle nō eſt malū.⁊ tūc
habeo quod volo.nō tamē ideo ſum beat⁹
ideo poteſt intelligi de velle in habitu:vt
ſit ſenſus:beatus eſt qui habet q̄cq̄d vult.
i.quicquid naturaliter ⁊ habitualiter deſi
derat:⁊ nihil male deſiderat.⁊ tunc conce
dendū eſt ꝙ anima modo non eſt perfecte
beata.Tamen diſtinguitur a doctorib⁹ du
plex beatitudo:vna eſſentialis:⁊ alia acci
Beati dentalis.Beatitudo eſſentialis includit vi
tudo ſionem ⁊ fruitionem ⁊ delectationem eſſen
duplex tie diuine cū ſecuritate perpetuitatis.Bea
titudo accidentalis vocatur quecūq; dele
ctatio occaſionata a creatura.⁊ hec pōt in
tendi:⁊ ſic concedendū eſt ꝙ vnus beatus

poteſt eſſe magis beat⁹ q̄ eſt.⁊ quādo ar
guitur.ergo aīa plus diligit deū ⁊ corpus
ſuū q̄ deū tantū:diſtinguendū eſt de hoc
cōparatiuo plus:ſcꝫ extenſiue ⁊ intenſiue.
⁊ ſic ꝯñter ad totum argumentū. Con Repli
tra predicta pōt argui:qꝛ beatus gaudet catur ꝯ
infinito gaudio:⁊ accipiƭ dictū Anſ. pſol' ſolutio
xxiiij.in fine.Si quis eius quē oīno ſicut nem.
ſeipſum diligeret/eandē beatitudinē habe
ret:duplicaretur gaudiū:qꝛ nō min⁹ gau
deres ꝑ illo q̄ ꝑ teipſo.Si vero ſcđa vel
tertia:vel quacūq; parte ipſo gauderes:ſi
ſingulos ſicut teipm amares:ergo ī iſta ꝑ
fecta charitate innumerabiliū beatorū an
gelorū ⁊ hoīm:vbi nullus diligit aliū mi
nus q̄ ſeipſum:nō aliter gaudebit q̄cūq;
pro ſingulis alijs q̄ pro ſeipſo:qꝛ illam au
ctoritatē nō intelligo. Ideo cōtra illā ar Cōtra
guo.⁊ primo cōtra illud qđ verſus finē au aucto:
ctoritatis dꝛ:⁊ in principio ſupponitur:ꝙ Anſel.
nullus in patria diligit aliū min⁹ q̄ ſeipm Primo
Et arguo ſic.nihil pertinens ad ordinē cha
ritatis q̄ deberet ſeruari in via:deſtruetur
in pria:ſed ordo charitatis hꝫ in via ꝙ qli
bet plus diligit ſeipm q̄ aliū:ſicut ptꝫ.iij.
ſentē.diſt.xxxiij.vbi determinaƭ ꝙ ſic.⁊ cō
ficitur ibi rō:qꝛ gloria ꝑficit naturā.ꝗ qđ
eſt naturale:ꝑ illā nō deſtruiƭ:ſed ꝑficitur
ſed naturale eſt huiōi ⁊c. Preterea magi
ſter eodē li.ſniarū diſtin.xiij.querit vtrum Scdō
virtutes cardinales manebūt in patria.et
reſpōdet ſaltē de iuſtitia ꝙ ipſa eſt imor
talis:⁊ tunc magis ꝑficieƭ in nobis.Sꝫ in
ſtū videtur ꝙ de magis beato magis gau
deā.ergo ſicut hic:ita ibi faciā. Aſſumptū
ptꝫ:qꝛ ex quo ratio tota gaudēdi eſt boni
tas:vbi maior eſt bonitas:maior eſt ratio
gaudendi. Cōfirmaƭ ratio:qꝛ gaudium Cōfir
Pauli cognitū a pe.cauſat pe.naturaliter maƭ rō
gaudiū:⁊ tale gaudiū ſaltē agit quantum
pōt ſicut cauſa partiales.ergo fortius cau
ſat q̄ minus gaudium puta Lini.cū igiƭ
omnes cauſe alie ſunt equales:ſequitur ꝙ
plus gaudebit pe.de gaudio Pauli q̄ de
gaudio Lini. Preterea cōtra primā condi Tertio
tionalē quā ponit:ſi quis aliū ſicut ſeipm
diligit.Si illa conditionalis eſt vera:ergo
ſi viderem aliquem talem habere aliquam
beatitudinem maiorem mea:plus gauderē
de illa q̄ de mea:⁊ beatitudo mea eſt crea
ta per viſionem dei:ergo maius gaudi
um cauſaret in me beatitudo pe.q̄ viſio
dei. Uel aliter arguo ſub hac forma.

sit solus Pe. beat⁹ modo: ⁊ sit gaudiū suū
a: ⁊ videat Linū de nouo beatificari: quē
p̄ te diligit quātū se. ergo p̄ te gaudiū pe.
erit duplū ad a ex visione: cū tātū gaudiū
causat̄ in p. ex visione gaudij Lini: quātū
causat̄ ex visione dei: qd̓ est īpossibile: im-
mo seq̄tur ſm eū q̄ multo maius gaudiū
causatur in beato ex visione creaturarū q̄̄
ex visione dei. Nam sint mille beati cū p.
⁊ sit a sicut pri⁹: gaudiū sc3 ꝓpriū qd̓ ipse
habuit anteq̄̄ isti mille haberēt btitudi-
nem b: ⁊ totū gaudiū qd̓ h3 visis gaudijs
alioꝝ mille. ⁊ tūc arguo sic. gaudiū vnius
de istis visum causat in pe. gaudiū duplū
ad a. ergo gaudiū scd̓i triplū: ⁊ gaudium
tertij quadruplū: ⁊ sic de singulis. igit̄ mil
lies pl⁹ gaudebit de creaturis visis q̄̄ de
deo: qd̓ est absurdū ⁊ cōtra seipsum p̄ so-
lo. xxiiij q̇ dicit. Sine cōparatione pl⁹ gau
Quarto. debit beatus de beatitudine sui dei: q̄̄ de
btitudine sua ⁊ oīm alioꝝ. Preterea. si q̇
libet beat⁹ diligeret quēlibet btm̄ quātū
se: igit̄ nō q̇libet beatus cōformabit volū
tatē suā volūtati diuine scite ⁊ note: qd̓ vi
detur inconueniens. videlicet q̄ btūs vi-
deat deū velle aliq̇d qd̓ ipse nō velit. ꝯña
pt3. q2 deus plus diligit beatam virginē
q̄̄ quēcūq3 aliū sanctū. ergo si beata vir-
go diligit Linū quātū se: ⁊ de⁹ diligat eū
minus q̄̄ eam: ⁊ hoc ipsa scit: igit̄ sciēter
difformat volūtatē suam volūtati diuine
Similiter ad idem arguo sic. si ip̄a diligit
quēlibet beatū quātū se: ⁊ deus nullū bea
tū diligit quātū seipsam: igit̄ ipsa deordi
Cōfirmatur nate diligit. Confirmat̄ rō: q2 ipsa gau-
det q̄ iustū est eā diligere sicut deus eā di
ligit. s3 deus diligit aliq̇s beatos min⁹ ea
ergo videt q̄ iustum est diligere aliquos
Quīto beatos min⁹ ea. Preterea si diligit Linū
quātū se: igit̄ vult Linū quantū se. ⁊ ipsa
videt q̄ deus vult eum esse minus beatū
ergo ipsa foret totaliter. q. volūtatis con-
trarie ad deum quātū ad illam perpetuā
Rn̄sio pro dicto Ansel. beatitudinem ⁊ ordinationē beatorum. et
ideo intentionē Ans. ibidem reputo velle
excitare aīam ad deuotionem ⁊ dilectionē
dei: qd̓ multū fit p̄ cōsiderationem gaudij
futuri. illud aūt gaudiū est oīno ineffabi-
le: ⁊ ideo sicut voluit facere quod non po-
tuit: ita dicit quod non erit: vt ostenderet
illud gaudiū maius esse q̄̄ dicere posset.
Unde loquitur hyperbolice: q2 magnitu-
do hoc exigit: ⁊ non precise ad mensurā ve

ritatis. Ad tertiū principale dicendū q̄ CC Ad tertiū pn.
quicq̇d sit de prima ꝯña: scd̓a non valet. ⁊
qn̄ arguit̄ cōtra. aut petunt ⁊c. nihil mali
esset dicere q̄ beatus pōt dubitare de vna
ꝓpōne: nec minus tn̄ gaudet. sed p̄ argu
mēto nō op3 si scti petūt qd̓ vidēt deū fie
ri velle circa nos: ⁊ qn̄ arguit̄ frustra pe-
tūt. negatur cōsequentia: q2 sciunt deū or-
dinasse q̄ volūtas sua impleatur mediāti
bus orationib⁹ sanctoꝝ: nec se exponunt
discrimini petendo dubiū: nec frustra pe- Ad secundā.
tūt. Ad aliā formā: si orāt p̄ nobis: de ne
cessitate saluamur. nego ꝯñam. Cōtra. hec
mō est necessaria p. orauit p̄ sorte. ꝯcedit̄.
ḡ hec est mō necessaria p. videt deū velle
sortē saluari. Nego ꝯñam. q2 veritas cōse
quētis dependet a veritate vni⁹ de futu- DD Ad q̄r tū pn.
ro. ⁊ ideo ꝯñs est cōtingens. Ad quartū
principale qn̄ dicit q̄ obiectū fruitionis
est aliud a deo. negat̄: ⁊ cū ꝓbat̄: obiectū
desiderij nihil aliud est q̄̄ desideriū habe
re deū vel videre deū: s3 videre deū non est
de⁹. Dico q̄ obiectum desiderij vel est ipse
met de⁹: vel est nihil: q2 videre deū nihil ē
hoc est nulla res est videre. Un̄ aut vocas
obiectum fruitionis illud quo volo frui: ⁊
illud est de⁹: aut illud qd̓ volo habere: ⁊ si
militer illud est de⁹. Et eodē mō de deside
rio. aut vocas obiectū desiderij oē illd̓ per
qd̓ cōueniēter rn̄det̄ ad istā qōnē: vel vnā
equalentē: q̇d desideras? ⁊ sic obiectū desi
derij est habere deū vel videre deum. ⁊ sic
nego istā: idē ē obiectū desiderij ⁊ fruitio
nis. q2 nō cōueniēter rn̄det̄ ad istā q̄stio-
nē factā: quo frueris? dicendo sic. fruor ha
bere vel videre deum: sed fruor deo. ⁊ ideo
in argumēto est equocatio de isto termīo
obiectū. existimāt eñ multi q̄ ita necessa-
riū est obiectū in intellectione ⁊ dilectione
sicut in sensatione exteriori: qd̓ nō est veꝝ
q2 possum diligere: ⁊ tn̄ nulla res erit ob-
iectū dilectū: sicut alr̄ dictū fuit. Ad q̄n- EE Ad q̄n tū pn.
tū p̄ncipale qn̄ arguit̄. aliud a deo est eq̄li
ter diligendū cū deo. igit̄ ⁊c. nego antece-
dēs. Ad ꝓbationē qn̄ arguit̄: capiat̄ crea
tura summe diligenda. ad istud d̓r q̄ vna
pōt excedere aliā multipliciter. Nā q̄tuor
modis pōt dici de homine q̄ diligit vnū
magis dilectū alio. Uno mō: q2 actus est
intēsior quo diligit vnū istoꝝ. Secundo
modo: q2 maius bonū vult vni q̄̄ alteri.
Tertio modo: quia firmius diligit vnū q̄̄
aliud. Et quarto mō: q2 si deberet alterius

amorē ex electione dimittere:eligeret amo
rē hui⁹ dimittere:ꝛ ideo istud diceret mi-
nus diligere: ꝛ alterū pͤligeret:cui⁹ amo-
rē cōseruari diligeret amplius ampliādo.
tn̄ ad argumentū qn̄ dicit:capiat creatu-
ra summe diligēda a sorte.dico ꝙ creatu-
ra nō est diligēda summe in via p̄rio mō:
hoc est intēsissimo actu:ꝛ tertio modo:q2
firmissime:ꝛ quarto mō:quo nullius alte
rius creature amorē preeligeret amori sui
ipsius.Sed scd̄o mō creatura summe dili
genda a sorte est humanitas christi:ꝛ plus
ꝙ btā virgo:q2 maximū bonū debet velle
hūanitati christi inter bona volibilia crea
turis.tūc qn̄ dicit:capiat creatura summe
diligēda a sorte: ꝛ sit a.b vero sit dilectio
qua sortes tenet diligere a ꝛ b.ꝛ dilectio
q̄ tenet diligere deum:sit c.tūc c excedet b
aut igit in ꝓportione: vel sine ꝓportione
Dico ꝙ excessus inter istas dilectiōes po-
test attēdi quadruplr:q2 pōt attēdi vel pe
nes intensionē act⁹:vel penes magnitudi
nē boni voliti:vel firmitatē volēdi:vel pre
electionē alteri⁹ ꝛ dimissionē reliqui ī ne-
cessitate.P̄rio mō c non excedit b nisi fini
te etiā si excedit.q2 nō est necesse ꝙ hō di-
ligat deū actu intensiori ꝙ̄ creaturā:s3 se-
cūdo modo nō est necesse ꝙ c excedat b in
infinitū.nā in infinitū maius bonū d3 sor
tes velle deo ꝙ̄ creature.Tertio mō c non
excedit b.nā firmi⁹ tenet pro statu isto di
ligere c:q2 hoc est sibi naturale:ꝙ̄ qd̄cūq3
aliud.Quarto modo c excedit b in infini-
tū:q2 nullus d3 eligere carere dilectiōe er
ga deū:ꝓ dilectione cuiuscūq3 alterius:ꝛ
iō vno mō c excedit b finite: alio mō infi-
nite.Si aūt argumētū intelligat de exces
su ꝭm intēsione act⁹.ꝯclusio est cōcedēda
videlicet ꝙ sortes nō tenet diligere deum
intēsiori actu hoc est in via ꝙ̄ creaturam.
Nā licet sorti diligere deum ita remisse sic
ut vult:dūmodo velit sibi summū honorē
ꝛ licet sibi silr diligere creaturā ita intēse
sicut vult.nec ē p̄ceptū de excessu dilectio
nis habēde ad deū ad dilectionē hn̄dā ad
creaturā.Intelligēdo ꝟo de intēsione act⁹
se3 de excessu boni voliti: sic p̄ceptū est ꝙ
dilectio dei habeat hāc circūstantiā ꝙ est
ꝓpter se.i.deū.ꝛ dilectio creature istā ꝓ-
pter aliud.ꝛ iste circūstantie variāt spēm
dilectionis.nec vna pōt p quācūq3 multi-
plicationē ptingere ad aliā: īpossibile eñ
est ꝙ dilectio sortis ꝓpter aliud fiat pro-
pter se.ꝛ qn̄ accipit vltimo ꝙ humanitas
christi est diligēda sup oēs creaturas:con
cedo de excessu boni voliti. Ad sextū p̄n- 55
cipale qn̄ d2:fruitione est fruēdū. Dico ꝙ Ad sex
añs est distinguēdū: eo ꝙ iste ablatiuus tū p̄n.
fruitione pōt cōstrui in habitudine obie-
cti vel cause formalis.Si p̄mū:añs est fal
sum:si supponat ꝓ fruitiōe creata nō pro
pter fruitionē q̄ est de⁹:qd̄ est ad ꝓpositū
Scd̄o mō añs est verū:s3 ꝯña nō valet sic
ut pt3:q2 argumētū ꝓcedit p̄rio mō.vlte-
ri⁹ qn̄ dicit:fruitio aut est diligēda seipsa
aut alia.si seipsa: ergo equali dilectiōe di
ligenda est creatura ꝛ de⁹.si alia:erit ꝓces
sus in infinitū.Dico siue sic siue sic:nō cō-
cludit ꝙ fruitione sit fruēdū:nisi ablatiu⁹
iste denotet habitudinē obiecti fruibilis.
Uñ ista ꝯña nō valet:diligo fruitionē frui
tione:g̃ fruor fruitiōe:sicut nō sequit:vsu
diligo deū:ergo vtor deo,Uñ tenendo ꝙ
ipsamet fruitione diligat fruitio:nō tn̄ di
ligit ꝓpter se:s3 ꝓpter deū:ꝛ ideo eadem
dilectione diligo deū fruendo eo:ꝛ diligo
fruitionē meā vtēdo ea.ita ꝙ eadem dile
ctio dicat fruitio ꝛ vsus respectu diuerso
rum obiectoꝝ. Ad cōfirmationē p̄mā qn̄ Ad cō
arguit:sorte fruēte deo ꝛc.igit tenet dili- firma
gere illā fruitionē eq̄liter cū deo:vel nō.si tionē
sic:habetur ꝓpositum.si non: sed magis
deum:ergo magis tenetur diligere deum
ꝙ̄ frui deo. Dico ꝙ hō magis d3 diligere
deū ꝙ̄ actū suū fruēdi:ꝛ nō sequit:g̃ ma-
gis tenet diligere deū ꝙ̄ frui deo:q2 nul-
la habitudo ꝯñe est.ꝛ ad cōfirmationem
qn̄ arguit sic:sit a de⁹:ꝛ b fruitio sortis de
deo:tūc sortes magis tenetur diligere a ꝙ̄
b.cōcedo. Cōtra.ergo deberet citius vel-
le oē qd̄ repugnat b: ꝙ̄ qd̄ repugnat ipsi
a.nego ꝯñam:q2 ē dare aliq̄d qd̄ cōiter re
pugnat tā a ꝙ̄ b.sicut odiū dei a sorte re-
pugnat tā a ꝙ̄ b.ꝛ iō si deberet magis vel
citius velle omne repugnās b ꝙ̄ aliq̄d re
pugnās a:citi⁹ deberet velle odire deū ꝙ̄
odire deum. Si aūt dicat ꝙ fruitio dili-
gat p aliā fruitionē:non seq̄tur processus
in infinitū:s3 cōcedendū est ꝙ est aliq̄ dile
ctio nō actu distincto dilecta. Unde sicut
in intelligendo est necessaria aliq̄ intelle-
ctio non distincte cognita:ita de dilectiōe
etiā cōceditur:ꝙ ad hoc ꝙ sortes diligat
suā dilectionē:requirit alia dilectio:ꝛ illa
aliā:ꝛ nō tn̄ contingit ire in infinitū.imo
postꝙ̄ fuerūt tres vel q̄tuor:perhibit notie

tia de prima ꝛ scda: ꝛ corrũpetur. ꝛ sic oẽs
destruenſ. ꝛ hoc ꝑpter finitatẽ potẽtie co
BB gnitiue. de qua videbiſ infra. Ad septi-
Ad se- mũ principale: qñ dicaſ ꝙ aliud a deo põt
ptimũ. satiare appetitũ ꝛc. Dico ꝙ nihil aliud a
princi. deo põt satiare appetitũ effectiue. Ad pro
bationẽ qñ dicit: mẽs est capacitatis finite
ergo ꝑ finitũ põt satiari. Dico ꝙ si ly ꝑ de
notet circũstantiã cause finalis: verũ est ꝙ
ꝑ finitũ põt satiari: ꝛ qꝛ lumẽ glie est act⁹
beatificus recept⁹ in mẽte: ꝛ talia quecũqꝫ
in ea recipiuntur sunt finita. Si aũt ly per
denotet circũstantiã vel habitudinẽ cause
Repli- efficientis: sic dico ꝙ nõ põt satiari ꝑ finitũ
catur. Cõtra. oĩs effectus finitus põt produci:
Rñsio. vt videſ: a cã finite ꝟtutis: hec est falsa. Nã
multi effectus finiti sunt: sicut gratia: ꝛ ipa
met aĩa ꝛ angelus ꝛ hmõi: q non possunt
Ad se- ꝑduci ab aliquo: nisi sit infinite virtutis.
cundã. Ad aliã formã qñ dicaſ: deus excedit ca-
formã. pacitatẽ mẽtis: ꝛ corpus excediſ a mente:
ergo est dare aliqd mẽti equale. ꝯña nõ va
let. sed ꝯñs est verũ. vnde mẽs estꝫ equalis
DD alteri: sꝫ nõ sequitur: ẽ eqlis sibi: ergo põt eã
Ad o- satiare. Ad octauum qñ dꝛ si sic: ergo ma
ctauũ gis teneſ diligere qð magis credit ꝛc. Di-
princi. co ꝙ nec aña est verũ: nec ꝯña valet. Pri-
mũ pꝫ: qꝛ si sic: teneres diligere deũ plusꝙ̃
deũ ꝛ seipsum: qꝛ ista sunt aliqua diligẽda
Similiter tũc teneretur diligere oĩa: ꝛ tũc
deũ plusꝙ̃ oĩa: qð est falsum: qꝛ tũc tenere
tur diligere demones ꝛ creaturas rationa
biles ꝛ irrationabiles oues ꝛ pecora. ꝛ ideo
hec ꝑpõ: sortes tenetur diligere deũ super
oĩa: est falsa de vi vocis. sed sic dꝫ exponi:
teneſ deũ diligere sup oĩa. i. sup oĩa diligẽ
da a sorte: de quorũ numero nõ est deus: et
hoc verũ est. Similiter ꝯñs est falsum: qꝛ
nõ teneor velle mille hoĩes esse in charita-
te: ꝛ me carere charitate potius ꝙ̃ ecõtra-
rio. immo in multis casibus deberẽ eligere
illud qð crederẽ minus esse ad honorẽ dei.
qꝛ hoc est mihi preceptum a deo: ꝙ potius
me debeam velle esse in grã ꝙ̃ mille hoĩes
alios: si alterũ ꝑasse deberẽ eligere. ꝛ ideo
magis est ad honorem dei. nam sic precipit
mihi. similiter cõsequentia non valet: quia
II antecedẽs ad bonum intellectum põt esse
Ad no verũ: ꝛ cõsequens falsum. Ad nonũ cũ di
nũ pn. citur de latitudine conat⁹ ꝛc. Dico ꝙ sup-
posita tali latitudine graduũ in conatu vo
luntatis: licet sibi quolibet conatu latitudi
nis diligere deum. Et quãdo arguiſ. ergo
in quolibet gradu sortis licet sibi diligere
creaturã: quicqd sit de cõsequentia: conse-
quẽs tamẽ põt concedi: qꝛ preceptũ de ma
gnitudine dilectionis dei nõ est respectu in
tensionis actus: sed respectu boni voliti et
circũstantie volendi. scꝫ ꝙ bonũ sibi debi-
tũ optetur ꝑpter se: nõ ꝑpter aliud. Et qñ
arguiſ: ꝛ poniſ ꝙ sortes de nõ fruente fru
ens fiat fruitione intensa ꝛc. cõcedo cõclu
sionẽ istã. sortes incipit minus diligere de
um ꙗ̃ diligit platonẽ: si hoc cõparatiuũ mi
nus dicat cõparationẽ ſm intensionẽ act⁹
ꝛ cõceditur ꝙ sortes in infinitum min⁹ in
cipit diligere deũ ꙗ̃ platonẽ. ꝛ tamẽ inci
pit frui deo: ꝛ incipit diligere in infinitum
plusꙗ̃ platonẽ: si ly plus dicat cõparatio- KK
nẽ ſm magnitudinẽ boni voliti. Ad de Ad de-
cimum principale quando dicitur. si sic: er- cimum
go homo ex vi precepti necessitabiſ ad pec princi.
candũ. nego ꝯñam: qꝛ dico ꝙ homo ad il-
lud idem tenetur postea ex plurib⁹ causis
ꙗ̃ prius. Unde deus exigit ab homine ꝙ
velit sibi summũ honorem: ꝛ ad hoc homo
tenetur ex precepto ꝛ beneficio: nec exigit
pro beneficio aliud ꙗ̃ qð imponit sub pce
pto: sed tñ homo cõtinue siue sit bonus si-
ue malus: propter cõtinuationẽ sui esse et
vite sue que est magnũ beneficiũ: ex nouis
obligaſ nec ad plus diligendũ ꙗ̃ prius: qꝛ
prius tenebatur toto corde. Ad aliã for
mã qñ dꝛ: aut homo magis teneſ diligere Ad aliã
deũ ꙗ̃ angelus: vel equaliter. Dico ꝙ ma- formã.
gis teneſ: hoc est plurib⁹ causis teneſ. non
teneſ tñ magis diligere hic in via: sed ma-
gis teneſ diligere sicut põt. ꝛ certe in pa-
tria homo magis diliget deũ ꙗ̃ angelus.
Contra. angelus hꝫ meliora naturalia. Repli-
Dicendũ ꝙ naturalia hoĩs ꝑ lumẽ gratie catur.
ꝛ coactionẽ dei magis iuuabunſ. sicut enĩ Rñsio.
beata virgo est exaltata super oẽs angelos
ita diligit deũ intensius ꙗ̃ aliquis eorum.
Ad aliã formã qñ qrit de aĩa christi vtꝝ Ad aliã
ipsa magis tenetur diligere ꝛc. Dico ꝙ ma formã.
gis teneſ: ꝛ nõ est possibile si sortes in infi
nitũ peccaret: ꝛ ꝙ ꝑciperet veniã a deo: ꝙ
ideo tãtũ teneret deo sicut aĩa christi ꝑpẽ
grãm datam sorti: qꝛ ista debita nõ sunt si
milia nec eiusdẽ rõnis. Ad vndecimũ ar- LL
gumentũ ꝑncipale qñ dicitur: hõ tenetur Ad. xi.
magis diligere seipsum ꙗ̃ deũ. dico ꝙ si ly princi.
magis dicat mẽsurã boni voliti vel circum
stãtie volẽdi: falsum est. Et ad illud pbi di
co ꝙ verũ ẽ quãtũ ad notitiã: nõ quãtũ ad

Replicatur. magnitudinē voliti. Cōtra. qro quō sanctus vel magnus hō tenet magis diligere deū q̄ hō hodie nat⁹ vel adultus: an plus q̄ inferiori actu: an plus: q: maius bonū dȝ sibi velle: an pl⁹ ex circūstātia: q: magis
Rñsio. pp̄ter se: nullū istoꝝ pōt dici. Pōt dici q̄ hec ppō: sortes magis tenet diligere deū q̄ plato: est distinguenda ꝫm amphibologiā: eo q̄ ly magis pōt determinare ly tenetur vel ly diligere. si primū: ppō est vera si scdm: falsa. q: nō tenetur diligere magis sed magis tenetur equaliter diligere: et sic
Ad aliam formam. vn⁹ hō nō tenet diligere magis q̄ ali⁹: tū magis tenet. i. ex plurib⁹ causis. Ad aliā formā: si hō deberet diligere deū plusq̄ se ergo deberet p̄eligere suā adnihilationem
Ad. xij. princi. potius q̄ peccare mortaliter: dz q̄ sic. Ad duodecimū principale qn̄ q̄rit vtꝝ hō tenetur equaliter āte redēptionē ⁊ post. dico q̄ nō equal'r tenet. ⁊ qn̄ arguit q̄ debem⁹ diligere humanitatē christi: dicēdū est q̄ nō.
Ad xiij princi. ¶ Ad. xiij. concedo conclusionem.

Qō. v. Primū princi. **Queritur vtrum** de⁹ sit tres psone distincte: Videt q̄ nō: q: tres persone sunt tres dij: igit vn⁹ de⁹ nō est tres psone. ꝯña pȝ. Antecedēs pbo. q: ista ꝯña est bona. vnū est tale quo maius cogitari nō pōt. igit vnū est de⁹. ⁊ eadē rōne ista ꝯña erit bona. tria sūt talia: quoꝝ q̄libet mai⁹ excogitari nō pōt. pbat. q: vel pater est illud quo mai⁹ ⁊c. vl' nō. si nō: nō est de⁹. si sic: pari rōne filius ⁊ spūssctūs.
Scdm Preterea si tres psone distinguūtur: quero vtꝝ finite an infinite: Si finite: igit duo finita sunt in deo. ⁊ vltra: igitur aliqd finitū est in deo: ⁊ omne qd est in deo: est deus: igit aliqd finitū est deus. Si infinite: ergo nō magis differūt de⁹ ⁊ diabolus q̄ pater ⁊ filius: nec homo et asinus magis differūt q̄ pater ⁊ filius. ⁊ silr sequitur q̄ summe diuerse res forēt vna res. Secundo dato q̄ differant infinite: sequit q̄ tantūmodo differūt sicut differrent si p impossibile distinguerent. ⁊ p ꝯñs sequit q̄ forent diuersi dij data tāta diuersitate: ista igitur nec differunt finite nec īfinite.
Tertiū Preterea deus ⁊ trinitas sunt omni modo idē quo simpliciter est meli⁹ esse idē q̄ nō idē: sed esse idē essentialiter ⁊ psonaliter ē simpliciter melius q̄ nō esse sic idem: igit de⁹ et trinitas sunt idē essentialiter. maior patet per Anselmum proslo. xv. Tu es itaq̄ iustus verax ⁊ beatus: ⁊ quicquid est meli⁹ esse q̄ non esse. minor pȝ etiam. q: quicq̄d conuenit patri: est melius simpliciter ipm q̄ non ipsum. igitur ⁊c.
Quartum. Preterea si vn⁹ deus est tres persone: deus erit compositus ex tribus distinctis rebus. pȝ: q: omne cōstituens distinguitur a constituto: sȝ pater constituitur per paternitatem: ⁊ pater est essentia. igit sunt quatuor res in diuinis. Qr aūt cōstituat p paternitatē: pȝ p cōem modū loquēdi doctoꝝ: ⁊ p scm̄ Thomā in scripto suo locis diuersis sup primū sniarū. vbi dicit q̄ aliqua pprietas constituit psonā: ⁊ aliq̄ est psonalis: ⁊ tn̄ nō ꝯstituit: sicut pȝ p magistrū primo sentētiaꝝ. Quītū
Preterea essentia diuina generat. igitur gñat aliū deū. igit sunt duo dij: qd ē impossibile. Antecedēs p̄mū pbat: q: arguit sic hic pater generat: hic pater est hec essentia diuina. igit hec essentia diuina generat. est Ad idē
eñ syllogism⁹ expositorius. Itē filius est genitus de substātia patris: qro quā habitudinē dicit ly de: nō formalē: nec materialē: ergo efficiētē: igitur substātia patris generat filiū. Itē essentia est pater. igit ē pater filij. igit generauit filiū. Itē substan Ad idē
tia patris est substātia filij: sed fili⁹ est ge- Ad idē
nitus de substantia p̄ris: igit filius est genitus de substantia filij: igit fili⁹ est genit⁹ ex se. Preterea essentia diuina est res ge Ad idē
nerans: igit essentia diuina ē generās. ꝯña pȝ a termino sumpto cum determinatiōe q̄ nō est diminuēs nec distrahēs: ad terminū sumptū absolute. Preterea nullū in Sextū
cōmunicabile tribus psonis: est cōicabile tribus personis: pater est incōmunicabilis essentia est cōmunicabilis: igitur pater nō est essentia. Maior patȝ: q: vnū oppositorū remouetur a reliquo. ⁊ discursus patȝ: q: regulatur per dici de nullo. Preterea Septimum.
ista ꝯña est bona: nullus hō est nō homo. igit iste homo nō est nō homo: demōstrato christo. ⁊ vltra. igit iste homo nō est essentia diuina. hec ꝯña pȝ: q: essentia diuina nō est homo. ⁊ tn̄ sequtur sic q̄ est nō homo Nā si essentia diuia esset homo: essentia diuina esset aliquis homo: ⁊ non nisi fili⁹ dei ergo essentia diuina esset genita. ⁊ similiter haberet corpus: et haberet matrem. quod est falsum. Preterea si sic: duo ꝯdictoria Octauum.
forent simul vera. s. ista deus generat deū: ⁊ de⁹ nō generat deum. prima pars patet

primo sen. di. iiij. Secūdo pz. nā sequit̄ formaliter: filius nō generat deū: igit̄ de⁹ nō generat deū. Similr̄ seq̄t̄ formalr̄. essentia diuina nō generat: ergo deus nō generat. vel sub hac forma. hec res nō generat demonstrata diuinitate: ergo deus nō generat. Pña pz: q2 eadē res demonstrat̄ in subiecto antecedētis ꝓ qua supponit subiectum ꝯñtis: ⁊ relique partes ꝯuertunt̄.

Nonū.

Preterea illud quod est fili⁹ ⁊ fili⁹ ꝯuertunt̄: sed pater est illud qđ est filius: ergo pater est fili⁹. Maior pz: q2 mutuo se inferūt. Silr̄ arguit̄ sub hac forma. oē qđ ē fili⁹: est nō pater: essentia diuina est fili⁹: ergo ipsa est nō pater. ergo non est pater.

Decimum.

Preterea si sic: spūssanctus procederet a patre ⁊ filio. ꝯñs est falsum. q2 vel est eq̄liter ab vtroq3. ⁊ hoc nō: q2 tūc nō foret nisi vn⁹. pz ꝯña. vij. Meta. cōmento. xxxj. vbi hz ꝓ incōueniēti ꝙ vnū actu ſm qđ vnū generet̄ a duob⁹ agētib⁹ equalr̄ vel ineq̄liter. ⁊ si hoc alterū istoꝝ nō esset deus. Itē tūc ꝓcederet tpaliter a p̄re ⁊ filio. vl̄ ergo eadē ꝓcessione ꝓcedit tpaliter ⁊ eternaliter: vel alia ⁊ alia. si eadē: ergo cū procedat tpaliter a se: ꝓcederet eternalr̄ a se. si alia ⁊ alia: g̃ ē mutabilis. Itē si ꝓcedat a patre ⁊ filio: ergo pater ⁊ filius vel sunt vnū principiū spūssancti: vel duo. si duo: igit̄ duo dij. si vnū principiū: ergo vna persona.

Undecimum

Preterea si sic: ergo trinitas personaꝝ staret cū summa simplicitate. ꝯñs est falsū. q2 si sic: pari rōne si essent quatuor psone: ⁊ p ꝯñs infinite: starēt cū sūma simplicitate.

Duodecimum

Itē tūc pater haberet filiū: et p ꝯñs hoc eēt meli⁹ p̄ma q̃3 nō h̄re filiū: q2 alr̄ nō cōpeteret deo: sz hoc nō cōpetit filio: ergo aliqua pfectio cōpetit p̄ri que nō cōpetit filio.

Confirmatur primo.

Cōfirmat̄ istud: demōstratis istis duob⁹ h̄re filiū ⁊ nō h̄re filiū: quero qđ est melius: ⁊ pz deductio ꝙ pater ⁊ filius nō sunt equales.

Confirmatur scđo.

Cōfirmat̄ rō q2 posse ḡnare est melius q̃3 nō ḡnare: igitur ꝯuenit summe essentie. ꝯña pz: q2 necesse est vt sup̄ma natura sit q̄cquid meli⁹ oīno est ip̄m q̃ nō ip̄m: ergo essentia diuina pōt ḡnare. aña pz: q2 nihil attribuitur deo nisi qđ ē meli⁹ ip̄m q̃ nō ip̄m.

Decimumtertium.

Preterea fili⁹ generat̄ ab aliquo ente: ergo ab aliqua substātia vel accidēte: q2 oē ens ē substātia vel accidēs. sed a nullo accidēte ergo ab aliqua substātia. sed a nulla creatura: ergo a substātia diuina. ergo fili⁹ generat̄ ab essentia diuina: igit̄ essentia diuina generat.

Decimumquartum.

Preterea hec est vera: trinitas est vn⁹ de⁹: g̃ trinitas est vnitas. sz nō est pater neq3 fili⁹ neq3 spūssctūs: g̃ est q̄rta res in diuinis.

Decimumquintum.

Preterea vnitas psonalis est maior q̃ vnitas trinitat̄is. igit̄ trinitas nō ē summe vna. Aña pz: q2 illi rei repugnat pluralitas aliq̄ quā alia pmittit ⁊c.

Decimumsextum.

Preterea rōnes ideales sunt essentia diuina: sz ista differūt realiter: ⁊ nō psonaliter. ergo sūt plures essentie diuine. Maior pz p Aug. lxxxiij. q. xlvj. ⁊ minor etiā: vbi dicit sic. Sūt nāq3 idee q̄dā principales forme vel rōnes reꝝ stabiles atq3 imutabiles: q̄ ipse forme tpales nō sunt: ac p hoc eterne. Ad oppositū ē p̄ma canō. Jo. c. v. Tres sunt qui testi. ⁊c.

B Ad oppositum dicitur

Ad istā questionē dico ꝙ sic. q2 hec est fides catholica sctīs patribus reuelata sicut in diuersis symbolis satis pz. q2 hoc ꝓbare facultatē hūane rōnis excedit: ⁊ ideo nō solum p̄sumptuosum: sz ⁊ fatuū est ad illa ꝓbanda niti. ⁊ ideo in p̄nti q̄ōne dico cū Hilario: sicut dicit ⁊ allegat magister p̄mo sententiarum. dist. xxxiij. c. v. in fine. Forma fidei certa est. nō igit̄ aliq̄d addēdū est: sz modus cōstituendus audacie. q̄cq̄d vltra querit̄: nō intelligit̄. Qualiter tū̄ ad articulos fidei se habeat vel se debeat h̄re studēs catholicus: docet Anſ. de incarnatione verbi circa post principiū. Nefanda (inq̄t) temeritate audēt q̄dā disputare ꝯtra ea q̄ christiana fides cōfitet̄: qm̄ illud in intellectu cape nequeūt: sz poti⁹ inflati supbia iudicant nullatenus esse posse qđ nequeūt intelligere: q̃ humili sapiētia fateantur esse multa posse que ipsi nō valent cōprehēdere. Et ideo docet ista ꝙ catholicus dz humiliter querere rōnem quō sit. si pōt intelligere: deo gratias agat. si nō pōt: nō immittat cornua ad ventilandū: sed submittat caput ad venerandum. hec ille.

C Rñsio ad q̄ōnem.

D Ad primū argu. p̄n.

Ad p̄mū p̄ncipale q̄n d̄r: tres psone sunt tres dij: ergo vn⁹ deus nō est tres psone. Pōt dici ꝙ nec aña est verū: nec ꝯña valet formaliter: sz tm̄ gratia materie tenet. Q2 nō sit formalis pz. nā nō seq̄t̄: tria ligna sūt tres substantie: ergo vnū lignū nō ē tres substantie: nā aña est verū: ⁊ ꝯñs falsum: tenendo ꝙ totū sit sue partes. Similiter antecedens istius est falsum. s. tres psone sunt tres dij. Et ad ꝓbationē q̄n dicit̄. hec ꝯña est bona. vnū est tale quo maius ⁊c.

igit illud vnū est deus: ⁊ tria sunt talia: ergo tres dij. nego istā ꝯñam. cā est: quia nomē qđ dr ad se ⁊ absolute: nō pōt predicari ī plurali de psonis. sȝ sequit: tria sūt talia quoꝝ quodlibet ⁊c. igitur illa tria sunt vnus deus. magis tn̄ ꝯueniēter dicerent tres psone q̄ alia tria.

Replica. Sed ꝯ hoc arguitur sic. ista sunt quib⁹ maiora excogitari nō pn̄t: ḡ ista sunt dij. ꝯña pbat p modū arguēdi Anß. psol. ij. ⁊ ꝯtra insipiētē. qr vel illa qb⁹ maiora cogitari nō pn̄t: sunt in intellectu tm̄: vel in itellectu ⁊ in re. Si scđm: ḡ talia sunt dij. Si pmū: ḡ maiora eis cogitari pn̄t. ḡ illa qbus maiora cogitari pn̄t: sunt illa qb⁹ maiora cogitari nō pn̄t.

Rn̄sio. Ad istud dr q forma arguēdi Anß. nō valet in singulari: sȝ multo min⁹ valȝ ī plurali. nā añs ꝯñe facte est veꝝ mō de facto: ⁊ ꝯñs est falsum. Nā demōstrata quacūq creatura ⁊ deo: hec ē vera: ista sunt qbus maiora excogitari nō pn̄t: qr si eēt dare aliq̄ cogitabilia maiora istis: eēt dare cogitabile mai⁹ deo. ꝯñs ē falsum. sic demōstratis duob⁹ corpib⁹: qꝝ vnū est finitū ⁊ aliud infinitū: si p possibile vel ipossibile: hec eēt vera. istis nō ē dare maiora. qr si sic: vtroq istoꝝ eēt dare mai⁹. ⁊ sic aliq̄ infinito eēt dare mai⁹. ⁊ iō ꝯña facta nō valȝ Si aūt arguat demōstratis psonis diuinis: ista sunt qbus maiora ⁊c. ḡ sunt dij.

Alia responsio. Dici pōt q ꝯña nō valet: qr sunt vn⁹ de⁹ tm̄: ⁊ nō sunt q̄dā distincta eēntialr. et iō nō sunt plures dij. Uel alr pōt dici q añs si exponit ad sanū itellectū ⁊ cōem: ē falsum. videlȝ: illa sunt q̄dā magna qbus maiora ⁊c. qr sunt vnū magnū: ⁊ nō q̄dā magna.

Replicat primo. Cōtra. sunt bone psone: ḡ sunt magne psone. ꝯña pȝ p Aug. In his q̄ nō mole magna sunt: h̄ est mai⁹ qđ meli⁹. ḡ in eisdē h̄ est magnū: qđ est bonū.

Scđo. Preterea dicim⁹ q sunt tres psone coeterne ⁊ coequales: ḡ sunt tres magne psone ⁊ bone: qr nō coequales nisi in magnitudine q̄ ē bonitas.

Tertio. Preterea videt q in symbolo est ꝯdictio: qr Athana. dic̄ q nō sūt tres eterni: sed vnus eternus. ⁊ cito post subdit q sunt tres psone coeterne. sed sequitur: sunt coeterne: ḡ sunt eterne. Ad h̄ argumenta nō est op⁹ rn̄dere: qr oīa pn̄t solui p solutiones p̄cedentes ⁊ p ꝯnotationes: vt pȝ cuilibet cōsideranti.

E
Ad secūdum princi. Ad secundū principale qn̄ dr. aut distinguūtur infinite aut finite ⁊c. Primo dico ad materiam argumenti: q posset dici q pater distinguit a filio distinctione infinita: qr seipso q̄ est infinitus. Silr ista distinctio est essentia diuina: ⁊ p ꝯñs infinita. ⁊ tūc posset negari illa ꝯña: pr̄ ⁊ fili⁹ distinguūtur distinctiōe infinita: ḡ distinguūt infinite vel in infinitū. sicut nō sequit. distinguunt distinctiōe que est essentia diuina. ḡ distinguunt essentialiter.

Nota cōem sol. Solet dici a doctoribus q distinctio psonalis est minima: nec est cōparabilis alicui distinctioni inter creaturas vel inter res distinctas essentialr. ⁊ iō in infinitū min⁹ distinguūtur pr̄ ⁊ filius q̄ sortes ⁊ plato. sicut in infinitū minor est linea q̄ supficies: vel saltē pūctus q̄ linea. Et tūc ad formā argumēti pōt dici q nec distinguunt finite nec infinite. s. nō finite: qr distinguunt indiuisibiliter.

Replica. Cōtra. aut distinguunt magis q̄ sortes ⁊ plato: aut min⁹ vel equalr. Si min⁹ vel equalr: ḡ finite.

Rn̄sio. Dico q min⁹. et nego vltra. ḡ finite.

Replica. Cōtra si illa q̄ magis distinguunt: distinguunt tm̄ finite: ḡ illa q̄ minus distinguunt: distinguunt finite.

Rn̄sio. Negat ꝯña de illis q̄ in infinitū minus distinguunt.

F
Ad tertiū pn. Ad tertiū pncipale qn̄ arguit. de⁹ ⁊ trinitas sunt oino idē ⁊c. Pōt dici negādo minorē: ⁊ ꝯcedēdo maiorem. Et ad pbationē qn̄ accipit: q̄cquid ꝯuenit patri: est melius simpliciter ipm q̄ nō ipm. Dico q nō: immo Ansel. dicit oppositū. Sed dicit: quicquid ꝯuenit p̄ter relationē: melius est ipm q̄ nō ipm.

Ad. qrtum. Ad quartū qn̄ dr sic. Deus est tres persone: igit deus est cōpositus ⁊c. nego consequentiam. Et ad pbationem: omne constituens distinguit a cōstituto: concedo. sȝ negat minor: qr cū pbatur per cōem modum loquēdi: dico q doctores in multis loquunt ex pposito metaphorice: et bm nostrū modū intelligendi qui est imperfectus de diuinis. Un̄ nolūt dicere q bene sentiunt q pater sit cōstitutus p aliud: sed si essentia ⁊ paternitas essent due res ī patre: vt materia ⁊ forma in creaturis: tunc paternitas cōstitueret patrē: hoc est p paternitatē foret illud cōpositū formalr pater. Similr nihil est ibi elicitiuū operationis nisi persona.

D
Ad. qntū pn. Ad quintū qn̄ accipit eēntia diuina generat: ḡ generat aliū deū. Nego antecedens. ⁊ cū arguitur per syllogismum expositoriū: pōt dici q nunq̄ est syllogismus expositorius vbi demonstra-

tur res q̄ est vna ⁊ tres. ⁊ iō de forma sic
nō est bon⁹ syllogism⁹ scʒ expositori⁹: hic
deus creat: hic deus est trinitas: ergo tri-
nitas creat: licet oēs ꝓpositiones sint ve-
re. Silr nō est incōueniēs ꝙ logica natu
ralis deficiat in his que fidei sunt. Et ideo
sicut fides est supra physicā naturalē: po
nēs res ꝓduci ꝑ creationē: ad quā philo-
sophia naturalis nō attingit. ita moralis
doctrina fidei ponit q̄dam principia: q̄ sci
I entia moralis nō cōcedit. Eodē mō rōna
Nota lis logica fidei alia debet esse a logica na-
de logi turali. Dicit enī cōmētator. ii. Metaphy
ca. sice cōmē. xv. ꝙ q̄dā logica est vniuersalis
oib⁹ scientijs: ⁊ q̄dam ꝓpria vnicuiqʒ sciē
tie. ⁊ si hoc est verū: a multo fortiori opor
tet ponere vnā logicā fidei. ⁊ nālr alia logi
ca vtif obligatus certa specie obligatiōis
⁊ alia libere respondens ſm qualitatē ꝓ-
positionū: modo philosophi nō viderunt
aliquā rē esse vnā ⁊ tres: ideo de ea in su-
is regulis mētionē nō fecerūt. Sunt igif
Nota in logica fidei tales regule: ꝙ oē absolutū
reglas ꝑdicaf in singulari de trib⁹: ⁊ nō in plura
logice i li. Alia ꝙ vnitas tenet suū consequens:
theolo vbi nō obuiat relationis oppositū: ⁊ ideo
gia te- cōcessis ꝑmissis dispositis in modo ⁊ i fi
nentes gura negaf cōclusio. qr in cōclusiōe obui-
at relationis oppositio. sicut si arguitur
sic. hec essentia est pr̄: hec essentia est filius
ergo fili⁹ est pater. ⁊ vtraqʒ ꝑmissarū est
vera: ⁊ apparet dispositio tertie figure.
Nota Sʒ q̄d est dicēdū: est ne logica Arist. for
de logi malis an nō? Dico ꝙ si nō vis vocare lo-
ca Ari. gicā formalē nisi illā q̄ tenet in oī materia
sicut dicit cōmētator. i. physicoꝝ cōmēto
xxv. sermo cōcludēs ꝑ se dʒ concludere in
oī materia: tūc patʒ ꝙ nō. Si vis vocare lo
gicā formalē: illā q̄ per naturalē inq̄sitio
nem in reb⁹ a nobis sensibiliter notis nō
K capit instātiā: dico ꝙ sic. Ad sextū prin-
Ad se- cipale dico ꝙ nihil ꝓprie cōicaf i diuinis
xtū ṗn. qr vbi aliq̄d cōicaf: cōicatur alteri a se. tn̄
dicif ꝙ essentia diuina nō cōicaf alteri a
se q: est eadē in tribus ꝑsonis: ⁊ est tres ꝑ
sone. ⁊ sic accipif cōmunicabile ꝓ eodem.
similiter hec est falsa. nihil idē tribus est
L cōicabile. Ad septimū q̄n dr̄: nullus hō
Ad se- est nō homo. dico ꝙ i argumētis de chri-
ptimū sto opʒ habere logicā singularē: qr ibi de
princi. eodē supposito opʒ concedi cōtradictoria
cū specificatione diuersarū naturarū. vn-
de ꝯn̄s apud theologos potest distingui.

iste hō est non hō: demōstrato filio dei: qr
vl intelligit ꝙ sit nō hō ſm naturā hūa-
nā: ⁊ tūc est falsum. vel ſm diuinā: ⁊ tunc
est verū. sili logica vtif magister sniarū:
q̄n cōcedit ꝙ idē hō est mortalis ⁊ imor-
talis ⁊ hmōi. Ad octauū q̄n dr̄ ꝙ si sic: M
cōtradictoria forēt vera: scʒ ista. de⁹ gene Ad
rat: ⁊ de⁹ nō generat. nego ꝯn̄am: qr nō octauū
sunt ꝯdictoria. qr verificanf pro diuersis princi.
suppositis: sic bn̄ posset dici: si placuisset an
tiquis: vel si sint cōtradictoria: dr̄ ꝙ nega
tiua est falsa. s. ista. de⁹ nō generat. Ad ꝓ
bationē nō valet ꝯn̄a: filius nō generat:
ergo de⁹ nō generat. nec ista valet. eēntia
diuina nō generat. ergo ⁊c. qr aūs est ve-
rū ⁊ ꝯn̄s falsum. Ad nonū ṗncipale q̄n N
dr̄: illud qd̄ est fili⁹ ⁊ filius ꝯuertunf: hec Ad no
pōt negari. qr pr̄ est illud qd̄ est fili⁹: ⁊ iō nū ṗn.
iste termin⁹ id qd̄ est fili⁹ pōt v̓ificari de
aliq̄ de quo nō verificaf fili⁹. Ad deci- O
mū q̄n dr̄ ꝙ tūc spūssctūs ꝓcederet a pr̄e Ad de-
⁊ filio: cōcedo ꝙ ab vtroqʒ equaliter ꝓce cimum
dit: ⁊ dictū cōmentatoris nō est ad ꝓposi princi.
tū: qr pr̄ ⁊ filius nō sunt cause agētes. ff.
Ad aliā formā dico ꝙ ꝓcessio tempora
lis nō est eterna. hoc est iste ꝓpōnes non
cōuertunf: ꝓcedit temporaliter: ⁊ ꝓcedit
eternalr ⁊c. Ad aliā dico ꝙ pater ⁊ fili⁹ P
sunt vnū principiū. Ad vndecimū cōce- Ad vn
do hāc ꝯditionalē. si essent infinite perso- decí
ne: starent cū summa simplicitate. Ad mum.
duodecimū neutrū est melius simpliciter ad duo
ipsum ꝙ non ipm: sicut patet de se. Ad deci.
aliud: fili⁹ generaf de substantia pr̄is. hec Ad de-
debet exponi ſm magistrum. i. a patre q̄ cimū
est substātia. Ad aliud dico ꝙ trinitas nō tertiū.
est quatuor res: sed est iste tres res. sicut Ad de
si lignū. d. compositū esset ex. a. b. c. nō seq cimū-
tur. d. non est. a. nec. b. nec. c. ergo est quar q̄rtum
ta res distincta ab istis tribus reb⁹: lʒ exē
plum non sit omnino conueniens. Ad Ad de
aliud cum dicif: vnitas personalis est ma cimū-
ior: nego. Ad probationem: qr sibi repu q̄ntum
gnat pluralitas aliqua: cōceditur: sed nō Q
illa q̄ stat cum summa simplicitate. Ad Ad de-
aliud: ideales rationes sunt essentia diui- cimūse
na ⁊c. dico ꝙ idea est essentia diuina: et xtum.
est tn̄ vna. ⁊ sic tn̄ loquif Aug. ad ostēdē
dū deū habere cognitionē oīm: ⁊ exponē-
de sunt ꝓpositiones sue oēs. Unde dicūt
q̄dā ꝙ nulla ꝯdictoria de q̄bus loquitur
Arist. v̓ificanf de pr̄e ⁊ filio: qr ipe intelli
git de talibus vbi negatiua negat eēntiā

affirmatā in alia. ꝛ sic hec est falsa: filiꝰ est nō pater. si neget essentiam: vera aūt est si neget solam relationem.

A Qō. vj Primū princi. Queritur vtrum aliq̄ res simplr simplex sit in genere? Q̄ nō: ꝓbaẗ. nā sequiẗ: deꝰ nō est in genere: ergo nulla res simpliciter simplex est in genere. consequentia ptꝫ: qꝛ oīs creatura vel est cōposita: vel alteri cōponibilis: ergo nulla res talis ē simpliciter simplex. qꝛ deꝰ nec est cōpositꝰ: nec alteri cōponibilis. aīs ꝓbaẗ: ꝙ deꝰ nō sit in genere: posito ꝙ nulla creatura sit, nisi tm̄ vnꝰ angelus: q̄ sit a. hoc posito: hec est vera. deus ꝛ a sunt in genere substātie: sed deꝰ est tres persone: ergo tres persone ꝛ a sunt in genere substātie. ergo quatuor ꝑsone sunt in genere substātie. tūc sic. Quatuor persone sunt in genere substātie: sed nō sunt in genere substātie nisi deus ꝛ a. ergo deus ꝛ a sunt quatuor substantie: sed a non est nisi vna substātia: ergo deꝰ est tres substātie. prima ꝯña videlicet ꝙ q̄tuor ꝑsone sunt in genere substātie: ergo quatuor substantie sunt in genere substātie. ꝓbatur ꝑ Augu. vij. de tri. c. vj. vbi arguit sic. si essentia foret spēs: ꝛ tres ꝑsone indiuidua: tres ꝑsone forent tres substātie: sicut tres hoīes sunt tria aīalia. Et allegat magister p̄mo sententiarū dist. xix. c. ix. ergo eadē ratiōe si quatuor persone sunt indiuidua in genere substantie: ergo quatuor ꝑsone erūt quatuor substantie. sed vltimū cōsequens

Scōm princi. est falsum: scꝫ deus est tres persone: qꝛ sic deus esset tres dij. Preterea si deꝰ esset in genere: vel illud genꝰ esset ens: vel aliud ab ente cōe deo ꝛ creaturis. sꝫ ens nō potest esse genus: qꝛ omne genus separat illud cuius est genꝰ ab aliquo altero. hec patet. vij. physicorū. qꝛ omne genus positū in diffinitione separat diffinitum ab aliq̄. Similiter tertio metaphysice. ens nō est genus: qꝛ omne genus vere negaẗ ab aliqua differētia: sicut intelligit Arist. nec aliud ab ente est genꝰ deo ꝛ creaturis cōe. igiẗ ꝛc. Si dicaẗ ꝙ substātia est genꝰ

Rñsio. dei. Sed ꝯ̄ Ansel. mono. xxvij. cōstat igiẗ ꝙ substātia ista nullo communi tractatu substātiarū includitur. ergo nec ens neqꝫ

Ad tertiū p̄n. substātia potest esse genꝰ dei. Preterea quecūqꝫ sunt in genere: habēt certā ꝓportionē ꝑfectionis inter se: sed deꝰ in infinitum excedit in ꝑfectione oē aliud a deo. ḡ nō est in genere. Preterea q̄ se totis differūt: in nullo ꝯueniūt: maxime si summe

Quartum. differāt: deꝰ ꝛ creatura sunt hmōi. igitur ꝛc. Minor ptꝫ: qꝛ plus differt deꝰ a creatura q̄ creatura differat a creatura: ergo si sit dare aliq̄ summe differētia: illa erūt deꝰ ꝛ creatura. Cōfirmaẗ istud ꝑ modū loquēdi Diony. de di. no. ꝙ deꝰ nō ē substātia: sꝫ sup substātiā ꝛc. Preterea nihil

Quintū. cōicās ī noīe solo cū alijs est in eodē gñe cū illis: sꝫ deo nō cōuenit nisi solū nomen cū creaturis. igiẗ. Minor patet. monolo. xxvj. in fine. si illi substātie sit cū alijs cōicatio noīs: eēt valde ꝓculdubio intelligēda diuersa significatio. Preterea oē qđ

Sextū. est in gñe: est ī aliq̄ eiꝰ specie: sꝫ eē in specie repugnat deo. ꝙ si deꝰ hꝫ aliquē cōceptū specificū de eo p̄dicabilē: sit ille a. ꝛ arguitur sic. plꝰ ꝯuenit cū ꝯceptu cuiuslibet substātie: ꝛ cū q̄libet creatura: q̄ cū deo. ḡ nō p̄dicaẗ in q̄d de deo: ꝛ si predicaẗ in q̄d de deo: magis p̄dicaẗ creatura in q̄d de deo. ꝛ si hoc: ḡ nō est ꝯceptꝰ specificꝰ dei: qꝛ cōstat ꝙ deꝰ nō ē eiusdē speciei cū aliq̄ creatura: excepta cōicatione idiomatū: de q̄ nihil ad p̄ns. Preterea si sic: deꝰ posset dif-

Septimum. finiri. ꝯñs est falsum. qꝛ vel ꝑ se: vel ꝑ additū. nō ꝑ se: qꝛ nō hꝫ ꝑncipia intrinseca: qđ tm̄ reqriẗ. viij. metaph. Oportet diffinitionē eē orōnē lōgā: q̄ significet aliq̄d de aliq̄. genus aūt sumiẗ ab vna realitate ꝛ differētia ab alia: sꝫ in deo nō est realitas qꝛ tūc foret ꝯpositꝰ. Nec diffiniẗ deꝰ ꝑ additū: qꝛ oē tale est depēdēs ab eo per qđ

Octauum. diffiniẗ. Preterea Auicen. octa metaphysice sue capitulo quarto. Deꝰ nō est in genere. qꝛ genꝰ est pars speciei. vnde omnis spēs est cōposita. vñ ibidē probat Auicē. istā cōclusionē sic. Si necesse est esse hꝫ genus: igiẗ intētio generis vel ē ex se necesse vel nō. si sic: nō cessabit quousqꝫ sit ibi differētia: ꝛ tūc nō foret genꝰ. si nō: ḡ necesse est esse cōstitutū per illud qđ nō ē necesse

Nonū. esse. Preterea si deꝰ significareẗ aliquo conceptu generis: ergo sibi correspōderet aliq̄s cōceptꝰ specificus. cōsequēs est falsum: qꝛ species predicatur de pluribꝰ differētibus solo numero. ergo essent multi dij eiusdē speciei. Preterea Auicē. viij.

Decimum. metaphy. sue in fine. Manifestum est nobis ꝙ p̄mꝰ nō habet genꝰ: nec quātita-

tem:nec qlitatē:qn̄:nec vbi:nec simile:nec
genus:nec ꝯtrariū:qui est altissim⁹ glorio
Unde- sus. Itē.ix.Meta.c.xvij. Manifestum
cimum est nobis ꝙ vnitas h₃ principiū qd̄ neces-
se est esse:nō ꝯceptū sub gn̄e: neq₃ sub dif
B finitiōe:neq₃ sub demōstratiōe ex pte q̄:i
Ad op- tatis:neq₃ est sibi sile nec cōicās. Ad op
positū. positū ē cōmētator.x.Meta. cōmento.x.
vbi dicit esse primū in gn̄e substātie ꝛ me-
rū ꝛ pfectissimū est p̄mus motor: q̄ est prin
cipiū sicut forma ꝛ finis. Preterea in p̄-
dicamētis dicit̄ substātia est genus gn̄alis
simū:q₂ nō h₃ supra se aliqd̄ genus.ꝛ ista
substātia diuidit̄ ī corporeā ꝛ in icorporeā
ꝯtinet q̄dē incorporeū deū ꝛ angelū ꝛ aīas
E ꝛ demones. Hic vidēdū est qlis est ꝯce
Rn̄sio ptus gn̄is.ꝛ dic̄ Ocā ꝙ oīs cōceptus ge
ad que neris est p̄dicabilis in q̄d de pluribꝰ diffe-
stionē rētibus plusq̄ solo numero: hn̄tibus cer-
sm Oc tā ꝓportionē pfectiōis inter se:quoꝝ nul-
kam. lus est ps essentialis alteriꝰ p se. Per p̄-
mū distinguit̄ a ꝯceptu denoīatiuo. p se-
cūdū a ꝯceptu specifico. p tertiū a ꝯceptu
cōi deo ꝛ creaturis.p q̄rtū a ꝯceptu cōi q̄
p̄dicat̄ de parte essentiali:vt illud qd̄ ꝯue
Scdm̄ nit angelo ꝛ aīe. Scd̄o dicit ꝙ aliq̄d sim
dictū. pliciter simplex:puta angelus:est p se ī ge
nere:q₂ sibi ꝯueniūt iste ꝯditiōes.De deo
Dictū aūt tenet scdūs Tho.q.j.di.viij.ꝙ non est
Tho. in genere ꝓpter defectū scd̄e ꝯditiōis: tn̄
nec eū simplicitas īpedit nec incōponibi-
litas.Sed nō pōt rōne ꝓbari.rō tn̄ prin-
cipalis scd̄a ē sua. tenet btūs Tho. ꝙ deo
repugnat esse in gn̄e p̄dicamentali ex sua
simplicitate.q₂ talis est sua simplicitas:ꝙ
sua diffinitio specifica requirit per se pri-
mo mō vel scd̄o ꝙ partibus diffinitionis
corrn̄deat eadē res:ꝛ hoc nō esset verū si
esset in gn̄e. Scd̄o ex eius necessitate: q₂
sua diffinitio specifica requirit ꝙ quelibet
res in re diffinita corrn̄dens partibꝰ diffi
nitionis sit necesse esse: sed diffinitio speci
fica nō requirit sic.Tertio ex eius vnitate:
q₂ eiꝰ diffinitio specifica nō ē nata p̄dicari
de pluribꝰ differētibꝰ nūero.Quarto ex eiꝰ
infinitate: q₂ eius infinitas plus excedit
D oēm creaturā q̄ substātia albedinē. In
Decisio ista qōne faciā quatuor. Prīo ponā quas-
qōnis. dam distinctiones. Scd̄o qualdā cōclusio
Prima nes.Tertio soluā quedā dubia.Quarto di
distin. cam ad rationes principales. Prima di
stinctio est ista.ꝙ aliquid pōt dici simplr
simplex duplr.Uno modo qd̄ ex nullis re
bus cōponit̄.Scd̄o modo q₂ nec ex rebus
cōponit̄:nec est alicui rei cōponibile. Se Scd̄a
cūda distinctio est ꝙ aliq̄d dicit̄ esse ī gn̄e distinct.
duplr.Uno mō sicut ps alicuiꝰ coordina-
tionis p̄dicamentalis:ꝛ sic nihil est in gn̄e
nisi vox vel cōceptus.q₂ coordinatiōes p̄-
dicamentales nō sunt nisi de signis p̄dica
bilibus.Alio mō dr̄ aliq̄d esse in gn̄e:quia
principalr̄ significat̄ per cōceptū vel vocē.
ꝛ sic dr̄ ꝙ sortes ē in gn̄e substātie:ꝛ color
in gn̄e q̄litatis. Scd̄o pono q̄tuor ꝯclu
siones. Prima est ꝙ aliq̄ creatura est sim E
plr̄ simplex p̄mo mō loquēdo:q₂ videlicet Prima
ex nullis rebus cōponit̄. Probat̄.q₂ capio cōclu.
angelū: q̄ro vtrū est cōpositꝰ ex materia
ꝛ forma an nō? si sic:q̄ro de sua forma an
ē simplr̄ simplex an nō? si nō:erit ꝓcessus
in infinitū in cōpositione. vel dabit̄ aliq̄d
incōpositū.qd̄ est ꝓpositū. Sciendū ꝙ Rn̄sio-
ista rō ꝓbat ꝙ est dare aliq̄d simplr̄ sim-
plex p negationē oīs cōpositiōis ex ptibꝰ
q̄litatis alteriꝰ rōnis:sicut sunt potētia et
actꝰ:materia ꝛ forma. s₃ si diceret̄ ꝙ aliq̄
res creata cōponit̄ ex ptibus eiusdē rōnis
vel extēsis:sicut calor ꝛ lux: vel nō extēsis
sic aīa ꝛ angelꝰ:vt aliq̄ volūt: diceret̄ tūc
ꝙ ista rō ꝯ eos nō cōcludit:sed oē cōposi-
tū est diuisibile in cōponibilia in infinitū.
Sed ꝯ istud dictū pōt argui:q₂ sic pos- Replica.
set deus causare vnū actū successiue. sic ꝙ
hodie inciperet causare vnā partem: ꝛ ad
mille annos postea foret iste cōplete cau-
satus:ꝛ in toto tp̄e intermedio ꝯtinue fo
ret in causari.qd̄ nō videt̄ verū.forte tn̄ h̄
ipsi ꝯcederēt. Itē si puncta forēt res:foret Scd̄o
aliq̄ creatura simplr̄ simplex p̄mo modo. replica
Scd̄a cōclusio ē ista.solꝰ deꝰ est simplr̄ sim tur.
plex scd̄o mō. Hoc ꝓbat̄:q₂ oīs creatura ē F
alteri cōponibilis. ꝓbo:q₂ vel est sub̄a vel Scd̄a
est accn̄s.si accn̄s:p₃.si sub̄a:pōt substare cōclu.
accidēti. deꝰ aūt nullo mō ē cōponibilis.
Preterea si esset talis creatura: hoc ma- Proba
xime videret̄ de angelo.s₃ angelus recipit tur pri-
suas affectiōes ꝛ intētiōes.vn̄ Aug.vj.de mo.
tri.c.xvij. Nihil simplex mutabile est. oīs
creatura mutabilis ē. nulla igit̄ creatura
est simplex. Uidet̄ aūt ꝙ ista rō debeat in Scd̄o.
telligi de simplicitate q̄ excludit cū alio cō
ponibilitatē. vn̄ in eodē. c. dicit ꝙ iō aīa
nō est simplex:q₂ aliud est cupiditas:aliud
timor:aliud tristitia.Ex his p₃ ꝙ diffinitio
pūcti nō est bn̄ data prīo Euclidis. Pun-
ctus est cuiꝰ ps nō est ꝛc.ita ē deꝰ ꝛ ange-

B luc⁊ aīa. Sʒ sic deberet dici: ꝙ ꝑfect⁹ ē res
Tertia positionē hn̄s: cui⁹ nō ē ps. Tertia ꝯclo
ꝯclusio est: ꝙ de⁹ est in gn̄e scđo mō scđe distincti
contra onis. Cō ꝓbo sic: oīs ꝯcept⁹ ꝑdicabil' de
thomā deo ⁊ angelo: est ꝯcept⁹ gn̄is: q: non sunt
eiusdē spēi. Cōstat: g̃ nō est ꝯceptus spēi
nec diffinitiōis: sʒ ꝯcept⁹ substātie ꝑdicaꝶ
in q̄d de deo ⁊ angelo: ⁊ silr suba incorpo
rea. cui⁹ ꝓbatio est: q: ad q̄ōnē factā ꝑ q̄d
de deo ꝯueniēter rn̄deꝶ ꝙ est suba: vl' res
ꝑ se subsistēs: ⁊ suba incorporea. vel est in
gn̄e substātie. nec hoc repugnat ei⁹ infini
tati. Nā si esset vnū lignū infinitū: non io
min⁹ foret indiuiduū de gn̄e substātie. nec
repugnat ei ꝙ necesse est esse: q: si corpus
celeste foret necesse esse: sicut q̄dā ꝑhi posue
runt: nō ideo negareꝶ esse in gn̄e substan
tie. nec repugnat ei⁹ simplicitati: q: ange
lus est in gn̄e: ⁊ tn̄ ꝯcediꝶ ꝙ est simplex oī
no ꝑ carētiā q̄rūcūq; partiū integralium
nec derogat ei⁹ ꝑfectiōi: ꝙ habeat conce
ptū cōem in aīa mea sibi ⁊ alijs: pl⁹ q̄ de
rogat eidē ꝙ hoc nomē ens significat eū
cōiter cū alijs: nec req̄riꝶ ꝙ sit ꝓportio fi
nita inter oīa extrema in gn̄e ꝑfectionis.
D Quarta ꝯclo est: ꝙ ꝓprie loq̄ndo ꝑmo
Quar mō de esse in gn̄e: soli cōcept⁹ ⁊ voces vel
ta ꝯclo saltē signa ad placitū instituta sunt ī gn̄e.
Hoc ꝑʒ: q: tm̄ ista incōplexa ponunꝶ ī ge
nere q̄ sunt ꝑtes ꝓpositionū: sed hmōi nō
sunt nisi signa vel ꝯcept⁹ vel voces. g̃. ꝑʒ
maior: q: sola ista nata sunt eē subiecta ⁊
ꝑdicata: ⁊ solum ista q̄ sunt termini cathe
goreumatica: sunt ordinabilia in gn̄e. ergo
J Sed ꝯ̃ ista sunt q̄dā dubia: quorū ꝑmū
Primū est. vtrū simplicitas sit ꝑfectio. videꝶ ꝙ sic
dubiū. q: ꝓ magna ꝑfectione attribuiꝶ deo ⁊ an
Utrum gelo. silr suū oppositū est imꝑfectio. g̃ hec
simpli est ꝑfectio Scđm dubiū est an ꝑtes sub
citas sit stātie sint in gn̄e. videꝶ ꝙ nō. q: Boeti⁹ di
ꝑfectio cit ꝙ Aristotelis relictis extremis. s. mate
Scđm ria ⁊ forma: agit đ substātia cōposita. Sʒ
dubiū. oppositū videꝶ ex multis dictis ꝑhi ⁊ cō
mentatoris scđo de aīa tex. cōmēti secūdi.
Dicimus ergo ꝙ substātia est vnū genus
cōtētiuū substantiarū: aut quedā est ma
teria: ⁊ q̄dā est forma. Cōmētator incipit
diuidere gen⁹ substātie: ⁊ diuidit oīa de q̄
bus dicitur substātia sub tribus modis: q̄r
primus est vt sit substātia. scđs aut mate
ria aut forma. terti⁹ illud qđ constituitur
ex his. hec est sentētia cōmētatoris: sʒ plu
ra sunt verba. Itē septimo Methaphysi

ce cōmēto. vij. habeꝶ eadem sentētia. ⁊ in
multis alijs locis habeꝶ ꝙ ex nō substan
tijs nō fit suba. Itē hec est ꝑdicatio suꝑio
ris de inferiori: aīa intellectiua est aīa. ⁊
hec silr: aīa intellectiua est substātia. Itē
ꝑs ligni est lignū. igiꝶ pars ligni est suba.
ꝯn̄a patet: q: oīs pars ligni est substātia.
aliter nō valeret distinctio de partib⁹ ho
mogeneis. c. j. de gn̄atione ⁊ de augmēta Tertiū
tione. al's corruptiōe. Tertiū dubiū q̄re dubiū.
ꝯcept⁹ entis nō est ꝯcept⁹ gn̄is: cū sit cō
munis ⁊ predicabilis de deo ⁊ creatura.
Quarto posset esse dubiū an genera ge Quar
neralissima ⁊ vniuersalr oīa ordinabilia ī tū du.
coordinatiōib⁹ ꝑdicamētalib⁹ sint voces
vel ꝯceptus: sicut dicit q̄rta ꝯclo. Qz non Proba
sint ꝯcept⁹: ꝓbo. oīs ꝯcept⁹ mētis est q̄li tur pri
tas: sʒ suba est genus gn̄alissimū: ⁊ est cō mo ꝙ
cept⁹ mētis. g̃ suba est qualitas. cōclusio cōcept⁹
falsa: q: sua opposita est immediata. nul nō sint
la substātia est q̄litas. ꝑmo posteriorum. sube.
Scđo: si iste cōcept⁹ est q̄litas: g̃ q̄litas Scđo.
ꝑdicaꝶ in q̄d de isto ꝯceptu. ⁊ iste cōcept⁹
ꝑdicaꝶ in q̄d de sorte. ergo qualitas ꝑdica
tur in q̄d de sorte. ꝯn̄s est falsum. Tertio Tertio.
tūc tales forēt ꝯcedēde: aīal est cōceptus.
ꝯn̄s est falsum. Quarto: si cēa ꝑdicamē Quar
ta sunt ꝯcept⁹: oīa ꝑdicamēta sunt in ge to.
nere q̄litatis. ꝯn̄s est falsum: q: si sic quali
tas foret superius ⁊ inferius respectu sui
ipsius. nam iste cōceptus demōstrato con
ceptu generalissimo in coordinatiōe qua
litatis: est ꝯcept⁹. ergo est qualitas: ⁊ cer
tū est ꝙ nō oīs q̄litas. ergo iste cōceptus
q̄litas ꝑdicaꝶ de illa ⁊ de alijs. g̃ est cōis
ad illā ⁊ ad illas. igiꝶ idē respectu sui ipsi⁹ Quito
est superius ⁊ inferi⁹. Quinto. si sic: q̄d
libet ꝑdicamētū foret indiuiduū vni⁹ pre
dicamenti. videlʒ qualitatis. ⁊ sic foret cō
cedendū ꝙ q̄ntitas sit q̄litas: ⁊ quātitas
est in aīa: ⁊ pari rōne talis substātia est in
aīa ⁊ multa alia. Sexto si sic: accipio cō Sexto.
ceptū aīalis quē tu ponis per se in genere
substātie: ille conceptus est ꝑ se qualitas.
ergo est ꝑ se in duob⁹ generib⁹. Septi Septi
mo: tūc vnū gen⁹ generalissimū foret su mo.
perius ad aliud sicut ad inferius: imo q̄li
tas foret gen⁹ generalissimū oīb⁹ alijs sic.
ergo nō foret nisi vnū genus generalissi Octa
mū. Octauo sic: si omne genus genera uo.
lissimū est qualitas: substātia est gen⁹ ge Nono.
neralissimū. g̃ substātia est q̄litas. Itē An
selm⁹ de incarnatiōe verbi vocat istos dia

bolicos hereticos: q̄ nō ponunt vniuersa-
les substātias nisi flat⁹ voc̄. ⁊ de casu dia
boli dicit ꝙ de⁹ facit oēs naturas substā-
tiales accidētales vniuersales ⁊ indiuidu
Quītū dubiū. as. Quintū dubiū est quō aliq̄d simplex
pōt esse in genere. ⁊ videt̄ ꝙ nō: q: genus
Primo ⁊ differētia accipiunt̄ a distinctis realita-
Confirmatur. tib⁹. ergo omne qō est in genere: est cōpo
sitū ex diuersis realitatib⁹. Cōfirmatur
p Boetiū in libro diuisionū. Gen⁹ specie-
b⁹ materia ē. nā sicut accepta forma trāsit
in statū aliū: ita gen⁹ accepta differentia
Scdo. trāsit in speciē. Scdo: q: Anselmus dicit
expsse monolo. xvij. ꝙ aliq̄s dicat̄ ratio-
nalis: ⁊ corp⁹: ⁊ hō: nō vno modo vel cōsi-
deratione. hoc est dictum ꝙ ſm aliud est
corp⁹: ⁊ ſm aliud rationalis. ⁊ singulum
eorū nō est totū hoc qō est hō. ergo ſm eū
hō ḋr corpus ſm vnā rationē: ⁊ rationa-
Tertio lis ſm aliā. Tertio: q: quinto metaphysi
ce cōmento. xxx. Gen⁹ est pars formarum
specierū. Forma em̄ speciei diuidit̄ in ge-
nus ⁊ differētiā. Et cōmēto. xxxiij. Genus
est illud qō recipit differētias ⁊ q̄litates:
⁊ talis est materia. Itē. vij. metaphysi. in
diuersis cōmentis habētur auctoritates
K eiusdē virtutis. Ad primū dubiū de sim
Rñsio ad primū du. plicitate. Dico ꝙ loquēdo de simplicitate
q̄ excludit cōpositionē ex partib⁹: illa non
est pfectio: ad istū intellectū ꝙ oē simplex
sit pfecti⁹ suo cōposito. hoc p3: q: nec ma
teria est pfectio: cōposito: nec forma nec
accidens subiecto. S3 si loquamur de sim
plicitate q̄ excludit non solū cōpositionē
ex his: sed etiā componibilitatē: sic est pfe
ctius. ⁊ sic attribuit̄ deo: vt dictū est ꝯclu
sione scda. Nec sequit̄: suū oppositum est
impfectio: ergo est pfectio. vocādo pfectio
nem illud qō est simpliciter meli⁹ ipm ꝙ̄
nō ipsum. Qꝫ aūt deus nō pōt cōponi cū
alio corpore: videt̄: q: forte tunc posset eē
L pfectius deo. Ad scdm dubiū dico ad p̄-
Ad secundū dubiū. sens ꝙ partes substātie sunt ī genere sub
stātie. ⁊ ideo in descriptione cōcept⁹ gene
ris/ nec op3 ponere ꝙ sit predicabilis de
pluribus: quorū nullū est pars essentialis
vnius per se: nec ꝙ illa plura habeāt ad-
Replicatur primo. inuicē ꝓportionem perfectionis. Contra
anima igitur esset indiuiduum de genere
substātie: ⁊ esset cōpositū. ⁊ sic quodlibet
indiuiduū de genere substātie esset cōposi
Scdo. tum ex infinitis indiuiduis. Itē tūc ani
ma foret psona: ⁊ sic persona foret ps ho
minis: ⁊ in christo forēt due psone. Ad Rñsio ad primum.
primū istoꝝ cōcedo ꝙ aīa est indiuiduū: ⁊
est in genere substātie: ⁊ in genere anime:
q: iste termin⁹ aīa predicat̄ de omni ani
ma in q̄d: ⁊ aīe differūt plusq̄ꝫ solo nume
ro: ideo aīa est gen⁹ ad eas: q: oīs ꝯcept⁹
predicabilis in q̄d de pluribus differētib⁹
plusq̄ꝫ solo numero/ ⁊ natus est distingue
re ea ab alijs/ est cōcept⁹ generis. ⁊ q̄n di-
cit̄: tunc quodlibet indiuiduum in genere
substātie foret cōpositū ex infinitis ⁊c. cō
cedo ꝯclusionē de corporalib⁹ indiuiduis
q: certū est ꝙ omne tale pōt diuidi in in-
finitū: ⁊ nō nisi in substantias q̄ sunt sue
partes. ergo ⁊c. Ad illud de psona/ dico Ad secundū
ꝙ si psona est rationalis nature incōmu- Diffinitio per
nicabilis substātia: ⁊ ly incōicabilis exclu sone.
dit cōicabilitatē nō solū p p̄dicationē: sed
p vnionē forme ad materiā: sicut cōiter di
citur: tūc aīa nō ē psona. si aūt descriptio
foret rationalis nature indiuidua substā-
tia: ad virtutē vocis loquēdo/ posset cōce
di ꝙ aīa est psona tam ꝯiuncta ꝙ̄ separa
ta. Ad rōnem secundi dubij ꝙ relictis Ad rōnē ꝯ secundū dubiū.
⁊c. verū est. q: positio extrema accipit sub
stantias cōpositas: q: manifestiores. Ad
tertiū dubiū dico ꝙ cōceptus generis d3
ipm qō est in genere: aliquo modo distin M
guere ab aliquo alio. Vñ ideo ponit̄ con- Ad tertiū du.
ceptus generis in diffinitione: vt eius di-
stinctio innotescat saltem ab aliquo. Ad N
quartū dubiū dico ꝙ oīa p̄dicamēta sunt Ad quartū du.
in genere qualitatis: loquendo de predi-
camētis q̄ sunt ꝯcept⁹ vel voces. nā p̄di-
camēta sunt signa cōia instituta: vel na-
turalr̄ signa sicut ꝯcept⁹: vel ad placitum
sicut voces: s3 qua rōne voces sunt ad pla
citū institute ad significandū res: pc ssent
lapides institui si placeret oīb⁹ ad signifi
candū: ⁊ tūc oīa ista forēt ī genere substā
tie. Sciēdū tñ ꝙ ꝯcept⁹ positi in coordi
natione p̄dicamētali/ dupl̄r possunt sup-
ponere: vel ꝓ se: ⁊ sic vocat̄ suppositio sim
plex. vel ꝓ suis significat̄: ⁊ sic vocat̄ sup
positio psonalis. ⁊ ſm has diuersas sup- Ad primū q̄rtidubij
positiones soluunt̄ argumēta facta. Ad
primū q̄n ḋr oē gen⁹ generalissimū est q̄li
tas ⁊c. hic nō est fallacia ꝯñtis: q: medi⁹
terminus nō variat̄. dicēdū tamen ꝙ dis
cursus nihil valet. nā licet nō sit variatio
medij: est tñ variatio minoris extremitat̄
q: iste termin⁹ substātia ī minori suppōit
simpl̄r: ⁊ ī ꝯclusione forte psonal̄r. Vel di

cēdū ꝙ ꝯclusio est distinguēda:eo ꝙ sub-
iectū pōt supponere simplr vel ꝑsonalr:
Repli- catur. Sꝫ ꝯ.ista distinctio nō dꝫ dari nisi vbi
termin⁹ prime intētionis supponit respe
ctu termini scđe intētionis. sicut hic:aīal
est gen⁹.vel hō est spēs.pōt dici ꝙ sic:qa
qñ videlꝫ termin⁹ p̄me intētionis suppo
nit respectu p̄dicati termini cōis ad secū
das intētiōes:sicut sunt isti termini cōce
pt⁹/q̄litas/signū/ꝛ hmōi.ꝛ qñ dr ꝙ sua
opposita ē imediata:sicut ista/ nullū aīal
est gen⁹.nō ꝯdicit isti/aīal ē gen⁹.qꝛ vtra
ꝙ est vera.nec seqtur est imediata:ꝗ ē fal
Ad se- cundū. sa:vt dicūt aliq̄. Ad scđm qñ dr si ille ꝯce
pt⁹ ē q̄litas:ꝗ q̄litas p̄dicabit i q̄d de isto
ꝯceptu.ꝯña nō valet.sꝫ tñ ꝯñs est verū.
ꝛ qñ dr:q̄litas p̄dicat in q̄d de sorte. ꝯña
nō valet:qꝛ iste ꝯcept⁹ q̄ est gen⁹ in coordi
natione substātie:p̄dicat de substantia in
q̄d:qñ supponit ꝑsonalr:sꝫ qñ subijcit re-
spectu isti⁹ termini q̄litas tm̄:accipit sim-
Ad ter tium. pliciter. Ad tertiū qñ dr ꝙ tūc tales fo-
rēt ꝯcedēde:aīal est ꝯcept⁹:hō est q̄litas.
Dico ꝙ multe ꝓpōnes sunt distinguēde
vel nō distinguēde ſm vsum volētiū loq̄:
vl simplr negāde.Vñ aīal ſm suppositio
nem ꝑsonalē:h̄ est res ꝓ qua supponit ꝑ
sonalr iste termin⁹ aīal:nō est ꝯcept⁹:sed
qñ supponit simplr: vel hꝫ suppositionē
simplicē:tūc est ꝯcept⁹.Eodē modo hō est
Ad q̄r- tum. qualitas qñ supponit simpliciter. Ad
quartū qñ dicitur/si omnia predicamēta
sunt cōceptus:omnia predicamenta erūt
in genere qualitatis:concedo ꝯñam:ꝛ cō
ceditur añs accipiendo quodlibet predica
mentum vt habet suppositionē simplicē
ꝛ non personalē.Et quādo vlteri⁹ dicitur
ergo predicamentū qualitatis est superi⁹
ad omne predicamentū:ꝛ per cōsequens
ad seipm̄. dico ꝙ nullū est incōueniēs ꝙ
idē sit superi⁹ ad seipm̄.tñ dico ꝙ habet
diuersam suppositionem. Unde qualitas
est predicamētū.qñ habet suppositionem
ꝑsonalē:est superi⁹ ad seipm̄ habens sup
positionē simplicē:qꝛ vt hꝫ suppositionē
Ad q̄n tum. simplicē:est q̄dam qualitas mētis vel in-
tentio que est in genere qualitatis. Ad
quintū qñ dicit:tunc quodlibet predica-
mentū foret indiuiduū vnius p̄dicamēti.
cōceditur quādo supponit simpliciter:nō
aūt quādo supponit ꝑsonaliter:ꝛ ſm sup
positionē simplicē cōceditur ꝙ quātitas
est q̄litas:ꝛ ꝙ quātitas est in aīa.Et simi

liter ꝙ substātia est in aīa:ꝛ ꝙ aīal ratio
nale est i aīa:qꝛ qñ isti termini supponūt
simpliciter:supponūt pro intētione q̄ est
Ad se- xtum. in aīa.Et similiter est dicendū ad sextū ꝙ
iste conceptus qui ſm personalē supposi
tionem est per se in genere substantie:ſm
suppositionē simplicē est in genere quali-
Ad se- ptimū. tatis ꝑ se. Ad septimū dr ꝙ vnū genus
generalissimū nō est inferius ad aliud ge
nus generalissimū simplr loquēdo.nisi qꝛ
iste termin⁹ de quo ꝑsonaliter supponēte
predicat genus generalissimū supponēs
simplr:est inferius ad qualitatē q̄ est ge-
Ad octauū nus generalissimū. Ad octauū dicitur ꝙ
discursus nō valet:qꝛ minor termin⁹ acci
pitur diuersimode in minori ꝓpositiōe
ꝛ in ꝯclusione:ꝛ ſm diuersam suppositio
nem.qꝛ cōclusio est vera quādo iste termi
nus substātia habet suppositionē simpli-
cem.maior aūt de v̄tute sermonis est fal-
sa:equiualet tñ vni ꝓpositioni vere.sicut
sic dicendo:oē gen⁹ generalissimū est qua
litas.hoc est/oīs termin⁹ de quo predicat
iste termin⁹ gen⁹ generalissimū. sicut sic
dicendo:substantia est genus generalissi-
mum:qñ habet suppositionē simplicē:est
in genere qualitatē.qꝛ tūc supponit ꝓ in-
Ad no num. tētione quadā q̄ est qualitas. Ad nonū
de hoc qđ dicit Anselmus de incarnatiōe
ꝛc.debet intelligi ꝙ vniuersales substan-
tie nō sunt sic flat⁹ vocis:sed solū habeāt
suppositionē simplicē:ꝛ nō ꝑsonalē.qꝛ nō
sunt nisi cōceptus vel voces supponētes
ꝑsonaliter p̄dicabiles de alijs. vel pōt di-
ci ꝙ Anselm⁹ vocat vniuersales substan-
tias illas que habēt influentiā generalē
in ista iferiora:sicut sunt corpora celestia.
Ad q̄n tū du. Ad aliud dubiū dr ꝙ illud qđ ē simplex
est in genere.tñ sciendū qꝛ conceptuū qui
sunt in genere:q̄dam significant cōposita
ex diuersis partib⁹ vel reb⁹:ꝛ tales sunt ꝓ
prie diffinibiles. Alia sunt q̄ non cōponū
tur ex diuersis rebus sicut simplicia:ꝛ illi
cōcept⁹ nō sunt ꝓprie diffinibiles signifi
cātes talia simplicia:qꝛ differētia q̄ est ꝑs
diffinitiōis/exprimit partē rei.ꝛ qꝛ talia
simplicia nō habēt partes:ideo ꝓprie nō
Ad ar- gu.q̄n- ti dubij sunt diffinibilia. Tūc ad argumentū dr
ꝙ ꝯña nō valet:gen⁹ ꝛ differētia accipiū
tur a distinctis realitatib⁹:ergo omne qđ
Ad cō- firma- tionē. est in genere ꝛc. quia non omne quod est
in genere/est diffinibile ꝓprie. Et ad illā
Boetij auctoritatē:gen⁹ est speciebꝰ ma-

teria. falsa est de vi vocis: sed debet intelli
gi ꝙ in diffinitione ꝓpria speciei genus
se habet per modū materie. q̄ differētia
ad constituendū speciem additur ipsi ge-
neri: sicut forma materie addit̄ ad cōstitu
Ad se- cundū. endum cōpositū in esse. Ad illud Ansel-
mi monolo. xvij. dicitur ꝙ ipse loquit̄ de
Ad ter tium. cōpositis que habent diffinitionē ⁊ sunt
in genere. Ad illud quinto Metaphy-
sice dicēdū ꝙ iste propositiones sunt fal-
se de virtute sermonis: sed debent intelli
gi pro alijs quibus equiualēt. Unde hec
est falsa: genus est pars specierū. sed equi
ualet huic vere propositioni: gen⁹ est pars
diffinitionis speciei. vel genus ponit̄ in
diffinitiōe speciei. Et hec forma speciei di
uiditur in genus ⁊ differentiā: hoc est dif
finitio speciei cōstituitur ex genere ⁊ diffe
rentia: vel habet gen⁹ ⁊ differentiā in cō-
stitutione sui. Et similiter genus recipit
differentiā ⁊ qualitates: non ꝙ sit aliqua
res extra: sicut si sit subiectū aliqđ: sed q̄
generi in diffinitione propria addit̄ diffe
rentia: ac si materie adderet̄ forma: ⁊ alie
differentie accidentales quādo non habe
mus differentias proprias, adduut̄ gene
ri loco differentie proprie ad exprimendū
speciem que per eam diffinitur. patet. Et
sic consequenter patet quid dicendum sit
ad questionem ⁊ ad argumenta principa
lia, ⁊ hec de questionibus primi libri.

¶ Sequuntur questiones eiusdem in secundum librum sententiarum.

¶ Eiusdem magistri Roberti Holkot viri longe argutissimi circa secundum sen-tētiarum incipit̄ disquisitio: pro cui⁹ de-claratione premittit sic.

Distinctione prima secū

di libri sententiarū agit magister de crea-
tione hoīs: ⁊ dicit hominē ideo creatum
a deo vt deo seruiret ⁊ deo frueret̄. Uer-
sus aūt finē primi libri agit magister de
gubernatione diuina q̄ fit specialiter cir-
ca naturam rationalem per predestinatio
nem ⁊ prescientiā: ideo continuādo quo-
dāmodo finem primi libri cum principio
secundi quero istam questionem.

¶ Libri secundi. Questio prima. A

Utrū creator Q̄ō. s.
generis hūani iuste gu Argu. prima.
bernet gen⁹ hūanū: Q̄
nō: q̄ de⁹ iniuste punit
hoīes ⁊ p̄miat: ergo de⁹
gen⁹ humanū nō iuste
gubernat. ꝯn̄a patet. Ans ꝓbo primo de
punitione multipliciter. Primo pono ꝙ Proba-
sit dare summā penā quam aīa humana tur pri-
possit sustinere. ⁊ hoc est verisimile: cū sit ma ps
potentie finite tam in agēdo q̄ in patien antece-
do. sint ergo sortes ⁊ plato duo infideles dentis
equales in naturalibus p oīa: ⁊ peccet sor Argu.
tes donec sibi correspōdeat summa pena p̄mū.
quam pōt sustinere: peccet similiter plato
eq̄liter oīno cū sorte: ita ꝙ inter illos non
sint differētie in pctīs: tñ ponat̄ cū istis ꝙ
sortes moriat̄ ante platonē p annū. tunc
arguo sic. grauí⁹ punietur sortes q̄ plato
⁊ tñ nō peccauit grauí⁹ q̄ plato. ergo in-
iuste puniet̄. Prīa pars antecedētis pro-
batur. q̄ sortes puniet̄ in inferno p annū
ante mortē platonis: ⁊ semꝑ post mortem
platonis eq̄liter puniet̄ cū platone. ergo
grauí⁹ puniet̄ q̄ plato. Preterea pri⁹ pu
nietur q̄ plato: ⁊ postea equalr̄ cū plato-
ne ī eternū. ergo grauí⁹ q̄ plato. Itē sub
hac forma. pena futura post instās mor-
tis platonis est sufficiēs ꝓ pctō platonis
alioqn plato insufficiēter puniret̄ a deo.
ergo eadē pena est sufficiēs ꝓ pctō sortis
ergo tota pena q̄ p̄cessit ī sorte: est sup̄flua
igit̄ iniusta. nec pōt dici ꝙ plato q̄ tardi⁹
morit̄ q̄ sortes: p aliqđ tēpus intēsi⁹ affli
get̄: vt fiat eq̄litas vni⁹ ad penā alteri⁹: q̄
positū est ꝙ sortes meruit summā penā ⁊
plato silr̄. ergo illa nō pōt intēdi in plato
ne. Scđo sic. accipio penā vni⁹ paruuli Argu. scđm.
decedētis in pctō originali: ⁊ sit a: ⁊ penā
alicuius adulti decedētis in pctō actuali
mortali: sit b. tūc constat ꝙ b est maior a.
aut ergo in infinitū: ⁊ hoc nō. aut in aliq̄
ꝓportione finita: ⁊ hoc est falsum. q̄ sit b
maior a in decuplo. pono ergo ꝙ sit aliqs
viator q̄ in decuplo min⁹ peccet q̄ iste ad
ulc⁹ dat⁹ iā dānat⁹. ergo in decuplo min⁹
puniet̄. ergo eq̄liter puniet̄ iste ꝓ actuali
sicut infans pro originali. ꝯn̄s est falsum.
igit̄. Tertio arguit̄ sic. decedat sortes in Argu. tertiū.
pctō veniali ⁊ mortali: ⁊ puniat̄ in perpe-
tuū ꝓ vtroq̄. ergo plus puniet̄ ⁊ intēsio-

ri pena ꝙ si careret veniali. sit ergo pena correspondēs sorti decedēti cum mortali et veniali a. et sit pena que correspondeat pctō suo scʒ mortali culpe p̄cise b. tūc a excedit b. qꝛ alr̄s nihil pateret ꝓ pctō veniali. sit iste excessus c. tūc arguo sic. c est pena certi gradus debita pro veniali: ergo c aliq̄ties sumpta reddet penā eq̄lē b. ꝯña ptʒ: qꝛ b est pena finita. et c est pena alicuiꝰ gradus ergo toties posset c pena mltiplicari: ꝙ redderet penā totalē eq̄lē b. sit ergo gr̄a exēpli ꝙ c cēties replicata reddat penā eq̄lē b. et capio vnū viatorē q̄ sit d. et decedat in peccato mortali eq̄li pctō sortis iā dānati et puniti pena b. pro suo pctō mortali cū centū venialibꝰ eq̄libꝰ veniali eiusdē sortis. tūc arguit sic. d in duplo punit grauiꝰ ꝙ̄ sortes: et peccauit p̄cise mortaliter eq̄liter cū sorte: ergo medietas pene sibi correspondet ꝓ venialibꝰ. ergo tātū punit pro venialibꝰ quātū pro mortali. Hec ꝯña ptʒ. qꝛ hac tota pena punit ꝓ oībꝰ pctis suis: et medietate ꝓ suo mortali. ergo reliq̄ medietate punit ꝓ venialibꝰ tm̄. sed ꝯstat ꝙ vna medietas est eq̄lis alteri. ergo equalr̄ punit sicut pro mortali. ergo ita graue fuit cōmittere multa venialia sicut peccare mortaliter. ꝯñs est falsum. Qꝛ aūt iste d punietur grauiꝰ in duplo ꝙ̄ sortes ꝓ pctō mortali: ꝓbo: qꝛ tm̄ ꝓ solo pctō mortali sicut sortes pro suo mortali: qꝛ sunt eq̄ua. et cēties tātū puniet pro venialibꝰ quātū sortes ꝓ vno solo veniali. igit iste d patiet ꝓ suis venialibꝰ cēties tātā penā quanta est pena c. et tāta pena cēties quāta c est: est eq̄lis pene b q̄ est pena sortis debita ꝓ mortali. ergo bis tantā penā patit d quāta sortes ꝓ suo mortali. ergo i duplo puniet d plꝰ ꝙ̄ sortes ꝓ suo mortali: qd̄ est iniustū.

Argu. q̄rtū. Quarto sic. sit sortes in gr̄a: et plato similr̄: sʒ in maiori gr̄a. et peccēt eq̄lr̄ et decedāt: tūc isti eq̄liter peccāt: et ineq̄liter puniuntur. Probo: qꝛ tāta pena sensus infligitur platoni quāta sorti: et maior pena dāni: qꝛ maiori bono priuatū grauius punitur eo ꝙ maiori bono p̄uat. ptʒ: qꝛ maiori gr̄a. igit &c.

Argu. q̄ntū. Quinto sic. creet deus aliquē in puris naturalibꝰ: et volo ꝙ viuat ꝑ aliquā horā: sic tñ ꝙ nō peccet nec habeat gr̄am: et post horā moriatur. q̄ posito: q̄ro vtrū talis saluabit: an dānabitur: an neutrum: vltimū nō pōt dari: qꝛ nō sunt nisi duo loca ꝑpetua, scʒ celū et infernus, ergo opʒ ꝙ vadat ad alterū. si ad celū: ergo ex puris naturalibus posset mereri vitā eternā. si ad infernū: ergo vel ad penā dāni: vel sensus. scd̄m nō potest dari: qꝛ nunq̄ peccauit. si ad penā dāni: ergo peccato originali nulla correspōdet pena. Probo: q̄a si cōtraxisset peccatū originale: nō plꝰ puniret ꝙ̄ modo. ergo &c. ergo deus iniuste puniret et insufficienter isto casu posito.

Argu. sextum. Sexto est dare ꝓportionē maiorē inter penas punitorū ꝙ inter peccata eorūdē. ergo pene nō iuste ꝓportionant. ꝯña ptʒ qꝛ qualis est ꝓportio īter culpas: talis dʒ esse inter penas s̄m iustitiā distributiuā v. Ethicoꝝ. Antecedēs ꝓbat: qꝛ aliqd̄ peccatū est in infinitū grauius quocūq̄ alio ergo illi deberet correspōdere pena in infinitū maior quacūq̄ alia pena. sed nulla talis est possibilis: qꝛ creatura non posset eā sustinere. ergo. Assumptū probo ꝑ Anselmū. ij. cur deꝰ hō. c. xiiij. vbi vult ꝙ peccatū factū in personā christi per modicā violētiā est grauiꝰ ꝙ̄ facere oīa peccata q̄ cogitari possent extra ꝑsonā christi. et ita incōparabilr̄ superat omne peccatū &c.

Arg. septimū. Septimo deꝰ pro peccato finite malitie infligit penā infinitā: et pro tēporali peccato penā eternā. ergo iniuste. qꝛ pena in ꝓportione excedit culpā. Qꝛ aūt peccatum sit finite malitie probatur per Ansel. lib. j. cur deꝰ homo. c. xj. Peccare nō est aliud nisi nō reddere deo honorē debitū. sʒ honor debitus deo ab hoīe nō est infinitus: qꝛ talē non posset homo soluere. ergo finitus tm̄. igit nō reddere deo illū honorem est malū finitū: sed pro pctō tp̄ali infligit a deo pena eterna siue infinita. ptʒ Mat. xxv. c. Ibūt in suppliciū eternū &c.

Argu. octa. Octauo accipio duas aīas equaliter puniēdas in purgatorio: et sint a et b. et debeat a maior gloria in eternū et b minor. tunc arguo sic. a peccauit eq̄liter cū b. et grauiꝰ punietur. ergo iniuste. Assumptū quātū ad primā p̄tē ptʒ. et partē scd̄am ꝓbo. nā a ꝑ totum tēpus priuatur maiori bono ꝙ̄ b. qꝛ ista tota beatitudine quā haberet a si nō essent illa pctā venialia: et illa esset maior gloria ꝙ̄ gl̄ia quā habebit b. igit maiori bono priuat. ergo plus punit.

Confirmatur primo. Itē eodē casu posito: fiāt orōnes ab eccl̄ia militante ꝓ vna aīa: et nō ꝓ alia: tūc illa ꝓ q̄ preces fiūt citiꝰ liberabitur: vel tolerabilius patiet: sed hoc est iniustū. qꝛ non meret ꝑ

Scdo. meritū viuētis plus q̄ alia. Item pctm̄ veniale punitū in purgatorio/ grauius punitur q̄ peccatū mortale punitū sufficienter p ɔtritionē 7 satisfactionē in presenti. ergo iniuste ordinat illud. ɔña ptz: minor culpa multo grauius punit. antecedens pbo: qz impediri a fruitione p vnam horā est grauior pena q̄ ipediri a quacūq3 delectatione huius vite presentis p totam vitā hoīs. cui' probatio est: qz videre deū beatifice p vnā horam/ est melius q̄ frui quacūq3 delectatione presenti per centū annos. ergo grauius punit deus peccatū veniale q̄ mortale sm legē statutā: igit iniuste. ps ergo p̄ma pars antecedētis: q̄ deus iniuste hoies punit: que fuit prima ps añcedentis. Scda ps eiusdē: videlz q̄ iniuste p̄miat: etiā posset pbari multipliciter. Primo sic. deus equalr premiat aliquē qui nunq̄ habuit vsum liberi arbitrij nec meruit: sicut adultū qui meruit. ergo iniuste. ɔña ptz: qz premia debēt correspōdere meritis. añs pbat: qz capio p̄miū Lini adulti: 7 p̄miū vni' de innocētibus: premiū Lini aut est mai'/aut minus/aut equale. si minus vel equale: habeo ppositū. si mai': nō in infinitū: ɔstat. sit igit q̄ in triplo. capio ergo vnū viatorē qui mereat in triplo min' q̄ Linus meruit: 7 decedat: tūc iste p̄miabit pcise i triplo plus q̄ ille q nūq̄ meruit. videlz innocēs. ergo iste q meruit 7 q fuit adultus: p̄miabit pcise cū illo q nūq̄ meruit: qd nō videt iustū. Scdo sic. capio duos viatores. s. a. 7 p 7 sit sortes melius 7 multo plus disposit' in naturalib' q̄ plato: 7 sit p. maioris meriti apud deū. tūc arguo sic. beatitudo nō destruit naturā: nec mutat subam hoīs: g in btitudine sor. hēbit meliora naturalia q̄ plato. g plus diliget deū q̄ plato. Ista ɔña ptz: qz qlibet btūs diligit deū ex toto corde 7c. qz sm btm̄ Aug. in lib. de pfectione iustitie. tūc p̄mo ipleb illud preceptū. s3 vltra sequit: pl' diliget deū q̄ plato: igit plus diliget a deo. 7 vltra. g plus recipiet de btitudine. 7 tñ minus meruit p casum. igit q min' meruit: magis p̄miabitur. Tertio sub hac forma: capio duos eqles fideles equalis meriti apud deū. s. sortē 7 platonē: 7 sit sortes simpler: plato sapiēs: 7 decedāt. quero tūc vtrū p̄miabūtur equaliter an inequaliter? si inequalr: habeo ppositū. si equalr: g equalis beatitudo dabitur vtriq3: ergo 7 equalis cognitio. s3 si inequalib' addant equalia: q resultant/erunt inequalia. igit cū sortes et plato pu' fuerūt ineqles: 7 eqlis cognitio eis addat: erūt adhuc ieqles in cognitiōe sicut prius. g sic pu' plato erit sapiētior q̄ sortes. igit si p̄miabunt eqliter: p̄miabunt inequaliter. Itē si isti duo deberent eqliter p̄miari: g sortes erit in p̄mio equalis platoni. 7 vltra. igit erit equalis i cognitione. sit igit grad' isti' equalitatis a. 7 arguo sic. platoni nō dabit de cognitione pl' nisi quantū sibi deficit de a gradu 7 tātū pcise nec plus sorti dabit de cognitione. s. quātū sibi deficit de a pcise: s3 pl' deficit sorti de a q̄ platoni: ergo plus dabit sorti q̄ platoni. ergo inequaliter dabit eis: igit si p̄miabunt equaliter: p̄miabunt inequaliter. g iniuste. qd ē ppositū. Quarto sic. deus iniuste p̄miat christū igit. Assumptū pbo. qz quero vtz tātū dabit christo 7 hūano gñi quātū christ' meruit: qz christ' non meruit sibi btitudinē: sed nobis. an nō dabit tātū sibi 7 nob 7c. si nō: igit sibi min' dabit q̄ debet. igit sibi iniuriat. s. si sic: sit tota mltitudo saluandorū a. tūc erit hec vera. tātū dat a quātū christ' meruit. ex q sequit p̄mo q̄ si tunc aliqs eoz gñaret filiū q ɔtraheret pctm̄ originale: ille nō posset mundari virtute sacramēti: nec virtute passiōis christi. Secūdo seqret si h' sit vez: q̄ tot hoies possent esse circa finē mūdi: q̄ meritū christi nō sufficeret ad satisfaciēdū p eis: nec sacramēta ecclie hrent efficacia. Probo ɔsequentiā: qz sit tota mltitudo ɔsūpta a pter duos añ finē mūdi: 7 sint adhuc certū hoies. tūc arguit sic. Meritū xpi sufficiēter p̄miat p h' qd dat xpo in a. g de toto p̄mio xpi correspōdēte nō deest nisi salus duos hoim. g merito xpi nō debet de iure nisi sal' duos hoim. s3 certū hoies nunc sunt i mūdo. igit de merito xpi nihil pōt ipriri nisi solū illi duos. Quīto arguit sic accipio aliquē viatorē qui sit a. 7 pono q̄ mereat pcise equalr cū aia boni latrōis: q fuit p̄miata iā p mille ānos. tūc arguit sic. si a ds equalr p̄miari cū ista aia: opz q̄ ei fiat recōpēsatio btitudinis 7 gaudij qd iste habuit iā p totū tps pteritū: qz a pte durationis in posterū nihil pōt addi: qz simul gaudebūt sine fine. g opz q̄ a p aliqd tps gaudeat gaudio itēsiori q̄ illa aia tā

Pro secunda pte añtecedētis ar. p'n. Argu. primū.

Scdm argu.

Tertiū argu.

Confirmatur.

Quartū arg.

Quintū argu.

beata. ꝛ ꝙ videat deū clari⁹: ꝛ intēsi⁹ pci-
piat lumē glorie: ꝛ post trāsacta illa hora
remittat ad equalitatē gaudij qd̄ non h3
alia aia boni latronis. s3 videt hoc incōue
Primū niens ꝓpter multa. Primo q2 sequeret
incōue- ꝙ charitas beati posset minui. ꝛ sic btūs
niens. ille aut vellet diminutionē sue beatitudi-
nis: qd̄ nō videt possibile: vel saltē videtur
multū irrōnabile. vel nollet: ꝛ tūc trīstare
tur si hoc cōciperet. Si dī ꝙ h̄ lateret eū:
ꝙ sua btitudo diminueret: igit decipere
q2 si videt suā beatitudinē: g̃ credit eā esse
Scd̄m. eternā: ꝛ nō erit: g̃ decipit. Scd̄o tunc q2
postea posset recordari se fuisse beatiorē ꝙ
post: ꝛ magis dilexisse deū: ꝛ tūc gauderet
de hoc ꝙ minus diligeret deū: ꝛ de hoc ꝙ
sua btitudo ē diminuta. ꝯn̄a p3: q2 btūs
nihil habebit vn̄ nō debeat gaudere: sicut
dicit Ansel. de beati. c. vij. Tu inquit isto
gaudio ꝑfrueris: q2 nihil vn̄ gaudere non
Tertiū. debeas habebis. Tertio ex alia pte si hoc
esset verū ꝙ gaudiū istius q̄ tardius me-
ruit deberet sibi recōpensari ꝑ intensionē
gaudij sui: vt equaret totaliter p̄miū suū
premio alterius qui iā fuit beatus ꝑ mille
vel quoscūq3 annos in p̄terito: sequeretur
ꝙ si pater assumeret vnā naturā humanā
eq̄lē hūanitati christi: ꝛ illa tātū mereret
sicut natura q̄ in christo meruit: illa foret
premiāda intēsiori merito ꝑ aliqd̄ tp̄s q̄
aia christi. ꝯn̄a p3: q2 cū ista tātum meruit
quantū aia christi. g̃ d3 equalr̄ p̄miari. g̃
nō sufficit ꝙ p̄miet mō ꝛ deinceps equalr̄
cū aia christi: nisi fiat ei recōpēsatio ꝑ bti-
tudine p̄terita quā iam habuit aia christi
s3 hoc fieri nō pōt: nisi ꝑ intēsionē gaudij
sicut dicit hec rn̄sio. g̃ op3 ꝙ ꝑ aliqd̄ tp̄s
intēsius gaudeat q̄ aia christi. Simile ar
gumentū pōt fieri de angelo: si creet mō
vnus equalis beatissimo in naturalibus:
qui tantū mereat quantū ad oēs circūstā
Scd̄m tias sicut iste meruit: talis nullo mō poss3
p̄n. ar. iuste premiari. Scd̄o ad p̄ncipale sic. de⁹
gōnis. nō gubernat genus humanū. ergo nō iu
ste gubernat. ꝯn̄a p3. an̄s probatur: q2 si
gubernaret genus hūanū: ordinaret oēm
hoiem ad vitā eternā. ꝯn̄a p3: q2 oīs gu-
bernans aliū si sapienter gubernat: ordi-
nat eū ad finē suū naturalē: s3 finis hoīs
naturalis est btitudo ꝯm Ansel. monolo.
cdxix. Ratiōalis creatura ad hoc facta ē:
vt sine fine amet summā essentiā. Itē idē
scd̄o. cur deus homo. c. j. ergo deus vult

volūtate beneplaciti quēlibet hoīem hr̄e
beatitudinē. ꝯn̄s est falsum: ergo illud ex
quo sequit. igitur deus nō gubernat mū
dum seu genus humanū. Cōfirmatur Confir-
q2 deus volūtate bn̄placiti creat istā aiam matur
g̃ volūtate bn̄placiti vult eā eē. aut igitur primo.
vult eā eē volūtate bn̄placiti ꝓpter finē:
aut nō. si nō: tūc de⁹ i agēdo nō attēderet
finē. si sic: aut vult aīam hūanā fieri beatā
vel nō. si nō: igit nō fecit eam ꝓpter bea
titudinē. si sic: ꝛ ipsa nō erit beata: ponat.
igitur nō gubernat eam. Itē sub alia for- Confir-
ma sic. Sub sapiēte gubernatore nihil ac matur
cidit p̄ter intentionem gubernantis: neq3 scd̄o.
aliquis periclitat sub sua gubernatione:
sed multi hoies periclitant. igit non sunt
sub diuina gubernatione. Itē nihil inten Tertio.
tum a natura accidit vt in paucioub⁹: s3
semꝑ vel frequēter. ij. phys. ꝛ deficit vt in
paucioribus. sed hoies attingere ad bti-
tudinem accidit vt in paucioribus. igitur
nō est intentū a natura: igitur nec a deo.
g̃ nec est finis naturalis hoīs. Itē incōue Quar-
niens est nobilissimā creaturā gubernari to.
ꝛ frustrari fine suo in perpetuo: sed maior
pars generis humani frustrat beatitudi-
ne. g̃ est sine dei gubernatiōe. Tertio p̄n Tertiū
cipaliter sic. nullus acceptator personarū ar. p̄n.
iuste gubernat ꝑsonas: quarū alterā acce
ptat: ꝛ alterā reprobat sine merito vel de-
merito. sed de⁹ sic gubernat hoies ꝙ vnū
acceptat ꝛ alterā reprobat ꝛc. Malach. j.
Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. ꝛ simi
lis rō in alijs. neq3 valet dicere ꝙ istā re-
probauit: q2 vidit eius malitiā futuram: ꝛ
istā elegit: q2 vidit eius merita futura: q2
hoc retractauit btūs Aug. dicens spem fu
turam ꝛ futurā fidē ꝓcedere ex grā diui-
na. li. ij. c. xxiij. Item sic. nullus sponte Confir-
ꝛ de mera sua voluntate ꝛ grā eligens ali matur
os ad honores ꝛ premia: ꝛ reprobans ali- primo.
os ad penas ꝛ supplicia: iuste eos guber-
nat: sed deus nō ꝓpter futurā fidē ꝛ me-
rita elegit hos hoies ab eterno ad gloriā:
ꝛ alios p̄sciuit ad penā eternā. igit nō iu-
ste s3 voluntarie eligit quos vult: ꝛ quos
vult reprobat. Itē arguit sic. sint duo Scd̄o.
cras nascituri: vn⁹ p̄destinat⁹ q̄ sit a. ꝛ ali⁹
p̄scit⁹ q̄ sit b. q̄ro an deus creauit aīam b.
verū ordinauit eā ad vitā eternā: an ad pe
nā eternā: nō pōt dici ꝙ ad neutrū: q2 ip̄e
ordinat ꝙ quelibet aia ibit ad alterū. et ꝑ
ꝯn̄s ꝙ hec anima ibit ad alterum. et hoc

ordinat nõ intelligendo illud. C. ad qđ aĩa
ordinat hoc disiunctũ vita eterna vel pe-
na eterna. imo determinate aĩa ordinat ꝛ
ab eo p̄scit ad alterã partẽ disiũctiue. Si
dicat ꝙ ordinat aĩam. b. ad vitã eternam
igit nõ prescit aĩam. b. ad penã. cuius op
positũ ponit casus. Si dicat ꝙ ordinat eã
ad penã eternam: sequunt incõueniẽtia.
Primũ incõueniens. Primo ꝙ nõ ordinat oẽm naturã rõna
lẽ vt fruat deo finaliter: cui⁹ oppositũ di-
cit Ansel. scđo cur de⁹ hõ. c. v. ꝛ monolo.
lxix. ꝛ sic sequit ꝙ vita eterna nõ sit finis
Scđm rõnalis creature. Secũdo sequit ꝙ libere
creat istã aĩam nulla necessitate coactus:
neq3 alia bona rõne induct⁹: vt dãnet. qđ
nõ videt aliquã iustitiã ĩportare nec mise
ricordiã. cũ tñ dicat ꝙ oẽs vie ei⁹ mĩa et
Tertio confirmatur. veritas. Itẽ arguit sic. q̄ nullã ꝓportio
nẽ attẽdit inter meritũ ꝛ p̄miũ quãtũ ad
illos q̄s honorat: nec demeritũ ꝛ suppli-
ciũ quantũ ad illos q̄s reprobat ꝛ punit:
nõ videt eos iuste gubernare: s3 sic videt
esse de deo. ad Roma. ix. Cui vult miseret:
ꝛ quẽ vult indurat. sicut figul⁹ facit vas
vnũ in honorẽ: ꝛ aliud in cõtumeliã. hoc
est exẽplũ aplĩ. Et certũ est ꝙ figul⁹ nec
iuste nec iniuste gubernat vasa sic de eis
ordinãdo: ergo eodẽ modo deus nec iuste
nec iniuste: sed mere libere videt guberna
Quarto cõfirmatur. re genus humanũ. Itẽ deus ab eterno
p̄parauit res sicut contingẽt a creatione
mũdi: ꝛ cõtinue gubernat. ita ꝙ demon-
stratis oĩb⁹ beatis futuris: ꝛ nullis alijs:
hec est vera. solũ istis p̄parauit vitã eter-
nã: igit nullũ aliũ ab istis ordinauit ad vi-
tã eternã. silr demonstratis dãnatis oĩb⁹
solũ: hec est vera: solũ istis p̄parauit penã
eternã. Tũc argu:t sic. oẽs istos p̄parauit
ad vitã: ğ nullũ istoꝝ potuit gubernare ad
aliũ fine. ptꝫ ꝯña: qr nõ potuit gubernare
ꝫ suã p̄ordinationẽ. ꝛ sic sequit ꝙ nõ oẽs
Quartũ arg. principaliter. hoĩes ordinant ad eundẽ finẽ. Quarto
principaliter sic. null⁹ iuste gubernãs ali-
os punit eos ꝓ eisdẽ opib⁹ q̄ vult eos fa
cere: sed de⁹ facit sic. ergo. maior ptꝫ: qr si
iuste gubernãs vult eos facere aliq̄d: vult
eos premiari: si hoc fecerint: ꝛ nõ puniri.
Prima probatio minoris. Minor ꝓbat multiplr. Primo sic. om-
ne qđ deus facit sicut cã totalis vel partia
lis in hoĩe: de⁹ vult fieri tale opus: s3 om-
ne opus hoĩs deus causat sicut totalis cã
vel partialis in hoĩe: ergo tale opus vult
fieri; sed aliqđ pctm̃ est op⁹ hoĩs; sicut fu-
rari ꝛ occidere. ergo de⁹ vult istos actus
fieri. ꝛ pro eisdẽ punit hoĩem. ergo pro eo
dem punit hoĩem quod vult ab hoĩe fieri
Maior isti⁹ rõnis ptꝫ: qr oẽ qđ deus facit
volẽdo facit: ꝛ ꝑ electionẽ. vnde eligit hoc
fieri: ꝛ magis vult hoc fieri q̄̃ dimitti qđ
ipse facit. Minor ꝓbat. qr Esa. xxvj. Oĩa
opa nr̃a operat⁹ es ĩ nob. Et Actuũ. xvij.
In quo viuimus mouemur ꝛ sum⁹. vnde
sicut est cõtinua cã vite nostre: ita est cau-
sa motionũ nostrarũ. Unde Augu. iij. de
tri. c. iiij. Uolũtas dei prima ꝛ summa cã
est oĩm corporaliũ specierũ atq3 motionũ
ğ motionis q̄ q̄s occidit: ꝛ motionis qua
occidẽs vult illũ occidere: volũtas dei est
summa cã. sed illa volitio pctm̃ est. ğ de⁹
est causa peccati. Scđo ad idẽ. de⁹ vult Probatur secundo.
oẽs illos facere illud qđ est necessariũ ad
finẽ de eis p̄ordinatũ: ꝛ ad qđlibet qđ est
ꝓuisum a se mãsurũ in ꝑpetuũ. s3 de⁹ or-
dinauit infernũ ab eterno ꝛ in eternũ eẽ:
ergo vult oẽ illud qđ est ad hoc ordinatũ.
sed si nemo peccaret: infern⁹ foret frustra
ergo vult hoĩes peccare q̄b⁹ infernũ pre-
parauit: ꝛ ꝓ peccatis puniet eos. ergo ꝛc.
Qr aũt malis p̄parauit infernũ: dicit Ful
gẽtius. ꝛ allegat magister primo sen. dist.
xl. c. iiij. Preparauit inq̄t de⁹ malis ignẽ
eternũ. Illis vtiq3 q̄s iuste p̄parauit ad
luenda supplicia. ꝛ Mat. xxv. Ite maledi
cti ꝛc. Et cõstat ꝙ nõ solũ illis demonib⁹
s3 malis hoĩb⁹: istis videlicet demõstrat[
oĩb⁹ dãnatis. ğ istos ꝛ nullos alios vult
eẽ tales vt ad finẽ istũ vadãt. Tertio sic. Probatur tertio minor.
de⁹ vult q̄cq̄d est ad decorẽ vniuersi: ꝛ ad
manifestationẽ sue iustitie. s3 mala fieri ꝛ
peccata puniri est ad decorẽ vniuersi: ꝛ ad
manifestationẽ diuine iustitie: ergo deus
vult peccata puniri. sed pctã puniri non
possunt nisi ab hoĩb⁹ cõmittant. neq3 di-
uina iustitia ĩ eoꝝ punitione manifestari
posset: nisi pctã ꝑpetrarent. ğ vult pctã ꝑ
petrari: vt sua iustitia manifestet ad deco
rem vniuersi. Sz minor. p̄ncipalis rõnis
patet per Aug. in Enchi. c. x. Malũ bene
ordinatũ ꝛ suo loco positũ eminẽtius cõ-
mẽdat bona. Itẽ eodẽ libro. Meli⁹ ordi-
nauit de⁹ de malis bona facere: q̄̃ mala
nulla ꝑmittere. Quarto sic. illud qđ de⁹ Probatur quarto.
p̄elegit: illud vult mag; fieri q̄̃ nõ fieri: s3
deus preelegit mala fieri q̄̃ ea impedire:
ergo de⁹ magis vult fieri mala: q̄̃ nõ fieri
neq3 puniri. Qđ si nõ: tũc q̄ro an melius

est mala nõ fieri neq; puniri: an mala fie-
ri ⁊ puniri? Non põt dici primũ: q2 si esset
meli⁹ illud de⁹ elegisset. ꝯña patet ex isto
dicto Aug. iij. de lib. ar. c. vij. Quicqd em̃
tibi in illa rõne meli⁹ occurrerit: scias fe-
cisse deũ tanq̃ bonoꝝ oĩm ꝯditoꝛẽ. g̃ me
lius est mala fieri ⁊ puniri: q̃ illa nõ fieri
nec puniri. s3 hoc totũ est a deo volitũ. scʒ
mala puniri. Si dicat̃ q̃ de⁹ nõ vult ma-
la fieri ⁊ puniri: s3 vult q̃ mala puniãtur
si fiãt: nõ tñ vult q̃ fiãt: ꝯ: aut vult abso-
lute aliquã penã: aut nõ. si dicat̃ q̃ nõ: h̃
nõ põt stare. si sic: g̃ vult pctm̃ fieri. q2 opꝫ
pctm̃ p̃cedere penã: saltẽ ordine aliquo.

Probatur quinto minor. Quinto sic. oĩs pene de⁹ ẽ auctoꝛ. Amos
iij. Nõ est malũ in ciuitate qd̃ de⁹ nõ fece
rit. s3 aliqd̃ pctm̃ ẽ pena alteri⁹ pctĩ: vt pꝫ
p beatũ Grego. ⁊ Aug. ⁊ allegat magister
iij. sen. di. xxxj. c. vj. vij. ⁊ viij. vsq; ad finẽ
dicit em̃ magister. c. viij. q̃ aliqua peccata
sunt pene pctõꝝ. ⁊ dicit Aug. j. retracta. c.
ix. q̃ oĩs pena pctĩ iusta est: ⁊ a deo infli-
git̃. Capio ergo vnũ pctm̃ qd̃ sit pena al-
teri⁹ p̃cedentis peccati. sit a. Et arguo sic.
oĩs pena est volita a deo: a est pena: ergo
a est volitũ a deo. Et vltra. a est volitũ a
deo: a est pctm̃: g̃ aliqd̃ pctm̃ est volitum a
deo. igit̃ de⁹ est causa pctĩ ⁊ auctoꝛ ipsius

Probatur sexto minor. Sexto sic. de⁹ voluit christũ occidi a Iu
deis. igit̃ voluit Iudeos occidere christũ.
ꝯsequẽtia pꝫ. q2 idẽ precise significat̃ p
añs ⁊ ꝯñs. q2 quicqd significat̃ p hãc ꝓpo-
sitionẽ de⁹ voluit christũ occidi a Iudeis
sig̃t̃ p istã deus voluit Iudeos occidere
christũ. nec est alia dr̃ia nisi vocal̃ ⁊ grã-
maticalis: ⁊ ꝯtradictionẽ includit q̃ ita
esset sicut denotat̃ p ꝯñs. s3 iterfectio chri
sti apud Iudeos fuit maximũ pctm̃. igit̃.

Probatur septimo minor. Septimo sic. op⁹ vel effect⁹ instrumenti
dꝫ iputari p̃ncipali agẽti: s3 in p̄secutioni
b⁹ sctõꝝ tyrãni sunt instrumẽta dei: ⁊ di-
cũt scti q̃ de⁹ p malos affligit bonos. igi
tur p̄secutio illa est a deo auctore p̃ncipa-
li. s3 ista p̄secutio est pctm̃: igitur est a deo
auctore. qd̃ oĩno vitari vult btũs Augu.
li. lxxxiij. q. q. iiij. ⁊ in alijs locis sicut alle-
gat magr̃ sen. di. xlvj. Cõfirmat̃. q2 de⁹
voluit aliq̃s: ⁊ p̃destinauit eos: vt ꝓpter
patientiã p̄secutionis ⁊ martyrij mereren
tur vitã eternam. ergo voluit patientiam
illã esse mediũ salutis eoꝝ ⁊ nihil aliud.
ergo voluit esse illud sine quo passio illa
nõ habet̃. sed sine p̄secutione iniusta non
põt esse passio iusta. igit̃ voluit esse p̄secu
tionẽ iniustam.

Probatur octauo. Octauo sic. de⁹ ab eter-
no voluit btm̃ Stephanũ habere aureo-
lã martyrij. igit̃ voluit esse illud qd̃ sciuit
eẽ mediũ ad illã obtinẽdã. ergo voluit p̄-
secutionẽ maloꝝ. igit̃ malã volitionẽ eo-
rũdẽ.

Probatur nono. Nono sic. de⁹ voluit diabolũ vinci
a christo qñ christũ tẽtauit. igit̃ voluit eũ
tẽtari. imo plane dr̃ Mat. iiij. Duct⁹ est
Iesus in desertũ a spũ. ⁊ exponit̃ de spũ-
sctõ: vt tẽtaret̃ a diabolo. ⁊ cõstat q̃ dia-
boli tentatio fuit vitiũ: sicut sunt oẽs sue
opationes. igit̃ de⁹ voluit illũ illã vitio-
sam opationẽ exercere ĩ christũ.

Probatur decimo. Decimo sic. de⁹ voluit Paulũ mereri p suã cõuer-
sionẽ ⁊ p suã pniam de p̄secutione quam
fecerat ecclie: ⁊ voluit q̃ miraculosa eius
cõuersio eẽt ad edificationẽ ecclie. igit̃ vo
luit oẽ illud qd̃ sciuit eẽ mediũ necessariũ
ad illã ꝯuersionẽ ⁊ ecclie edificationẽ. Cõ
firmat̃. q2 de⁹ vult illud esse qd̃ est mediũ
necessariũ ad cõplẽdũ effectũ predestina-
tionis circa eosdẽ. igit̃ ⁊c. Minoꝛ ꝓbat̃:
q2 quidã nunq̃ fuissent saluati: nisi p peni-
tẽtiã ⁊ humilitatẽ quã de pctĩs p̄ri⁹ comis-
sis ꝯceperũt: s̃m illud Augu. Expedit su-
perbis cadere in aliqd̃ pctm̃ ⁊c.

Quintũ argu. p̃ncipale. Quinto
principalr̃ de⁹ nõ facit oẽ illud qd̃ ad iu-
stum iudicẽ ptinet. igit̃ nõ iuste gubernat
ꝯña patet. Antecedẽs ꝓbat̃.

Probatur añs primo. Primo sic.
ad iustũ gubernatoꝛẽ pertinet nõ pmitte
re mala fieri a subditis: sed oĩa debet im-
pedire: si possit ea impedire: sed de⁹ pmit
tit gratis mala fieri a subditis: q̃ oĩa pos
set impedire. Cõstat: ⁊ expsse habet̃ primo
senten. dist. xlvj. ergo deus nõ facit oẽ il-
lud qd̃ ptinet ad iustũ gubernatoꝛẽ. Cõ
firmat̃. q2 maxie iustũ decet cauere iniu-
sta ⁊ ĩpedire si possit: q2 sicut hr̃ in decre.
dis. lxxxiij. c. erroꝛ. erroꝛ cui nõ resistit̃: ap-
probat̃: ⁊ veritas cũ minime defensat̃: op
primit̃. Negligere quippe cũ possis ꝑtur-
bare p̄uersos: nihil aliud est q̃ fouere. ne-
q; scrupulo caret societatis occulte: q̃ ma
nifesto facinori desinit obuiare.

Probatur secũdo añs. Scd̃o q2
deus remittit partem pene vel forte tota
liter: ⁊ semp punit citra cõdignũ. igit̃ sem
per recedit ab equalitate ꝓportiõis debi
te iter culpã ⁊ penã. Q2 aũt hoc repugnet
iustitie ꝓbat̃: q2 in tali casu nõ punit qd̃
puniri deberet quantum puniri deberet.

Confirmat̃. Cõfirmat̃ p illud Anselmi p̃so. cur de⁹
homo. c. xij. Recte ordinare peccatum nõ

est nisi punire. si nõ punit: inordinatũ dimittit. et infra. c. xx. scḋm mẽsurã pcti opz satisfactionẽ esse: aliter aliquatenꝰ iordinatum manet pctm̃: qḋ esse nõ põt si deꝰ nihil relinquit inordinatum in regno suo.

Probatur tertio añs

Tertio si gubernat: nihil inordinatũ relinqt ĩ regno suo. scḋm qḋ dicit Ansel. scḋo cur deus hõ. c. xij. et xiij. sꝫ multa sunt inter hoies deordinata: et multa pctã impunita: igit deꝰ eos nõ gubernat.

Quarto pbatur añs

Quarto sic. tãta est distãtia pene tpalis ad eternã: quãta est eterne ad tpalem. pꝫ. iij. physicorũ. Tãta est via Athenis et c. Sint igit sortes et plato due psone que peccauerãt sic: ꝙ sortes meruit penã tpalem que sit a. et plato penã eternã que sit b. tũc arguit sic. tãta est iustitia ꝙ pla. habeat b. sic ꝙ sortes habeat a. et ecõuerso. ergo tãta iniustitia est ꝙ plato habeat a et nõ b. sicut ꝙ sortes habeat b et nõ a. sꝫ talia facit deus. nã illi cui debet pena eterna: facit cõmutationẽ in penã tpalẽ p sacrm̃ penitentie. igit facit tantã iniustitiã: quantã faceret si commutaret penã tpalẽ in eternã. pña pꝫ: qr eque iustũ est ꝙ plato habeat b. sic ꝙ sortes habeat a. cũ sit equalitas ꝓportionis geometrice inter sortẽ et a. et platonẽ et b. igit tãtũ recedit ab ista equalitate dando platoni a. sicut dando sorti b. qḋ est ꝓpositum.

Probatur quinto añs.

Quinto sic. ad iustũ iudicẽ ptinet nihil pcipere nisi qḋ vult fieri: nec aliqḋ ꝓhibere nisi qḋ vult nõ fieri. quia sic fingeret se velle qḋ nõ vult: et deciperet subditos. sꝫ deus pcipit qñqꝫ hoibus illud qḋ non vult eos facere: et ꝓhibet qbusdã illud qḋ vult eos facere. vñ magister. j. sen. dist. xlv et xlvij. in fine dicit. Quedã precepit deus in noua et veteri lege: q̃ ab eis quibus pcepit fieri noluit. vt Abrae de imolatione filij. Geñ. xxij. et in euangelio quibusdã curatis quibus precepit ne alicui dicerent.

Sextũ ar. pn.

Sexto pncipaliter sic. nullus detinens a subdito illud qḋ oino sibi sufficiẽter debet et meruit: subditũ illũ iuste gubernat: sed deꝰ sic se habet ad subditũ. pbo. capio gaudiũ illud qḋ debet aiabus iam existẽtibus in celo: et qḋ habebũt resumptis corporibus post diẽ iudicij: et sit a. tũc a tã p meritis eoꝝ q̃ p meritis christi ẽ sufficiẽter cõparatũ. igit est sufficiẽter et de iustitia eis debitũ.

Confirmatur primo.

Cõfirmat rõ ista. sub iusto gubernatore vnꝰ nõ dꝫ dãnari neqꝫ luere pctm̃ alterius cuius nullo mõ est particeps nec occasio: sꝫ ille anime luunt ꝓpter peccata viuentium damnatoꝝ: quia si illi nõ damnarent: foret citiꝰ iudiciũ et resurrectio generalis. et per cõsequẽs impletio gaudij electoꝝ. ergo iste anime et etiã beati angeli modo habent culpas peccantiũ. Qꝛ aũt eoꝝ gaudium et beatitudo augebitur post diem iudicij: expresse dicit beatus Aug. super Geñ. et allegatur in fine quarti senten. dist. xliiij. et xlix.

Confirmatur secũdo.

Et confirmat ista ratio. qꝛ istud damnũ quod sustinẽt sine eoꝝ culpa: nunq̃ recõpensabitur. igit fit eis iniustitia.

Septimũ ar. prin.

Septimo sic. nullus iuste gubernãs subditos exigit ab eis quod nõ vult fieri ab eis. sed deus hoc facit: qꝛ exigit a reprobis ꝙ seruent finaliter iustitiam. ergo.

Scḋa forma septimi argu.

Item ꝙ deus iniuste gubernat genus humanũ: probat sic. Duobus pctoribus decedentibus in peccatis et dãnatis: deus plus remittit de pena peiori q̃ alteri. ergo et c. Añs probo sic. Sint duo sortes et plato. et ponat ꝙ sortes peccauit in duplo plus q̃ plato. igit pena ꝯdigna sortis erit dupla ad penã cõdignã platonis. sit igit pena sortis duodecupla: et pena platonis sextupla: et supponatur ꝙ deus semper puniat citra condignũ: et p cõsequens aliqḋ remittit de condigno. quero igitur an remittat istis equaliter scḋm quantitatem: an equaliter scḋm proportionem. Si primum: sit gratia exempli ꝙ remittat vtriqꝫ duos gradus: ergo remittit vni tertiam partem: et alteri nõ nisi sextã: et tñ eque cõdigna fuit pena sextupla platoni sicut pena. xij. sorti. ergo misericordiꝰ agit cũ vno q̃ cũ alio: ergo plus de condigno remittit vni q̃ alteri: quia penã vniꝰ reducit ad tertiã partem: et alteri infligit totam penam preter sextam partem. ergo cum eo durius agit: et per consequens iniuste. Si detur scḋm: sit igitur ꝙ vtriqꝫ remittat tertiã partẽ. ergo sorti remittit. iiij et platoni tantũ scḋam. ergo minus remittit platoni minus malo q̃ sorti peiori.

Primũ ar. i oppositũ.

Ad oppositũ Sap. xiiij. Tua aũt pater ꝓuidẽtia ab initio cũcta gubernat: et non nisi iuste: qꝛ iustus dñs in oibus vijs suis. ergo iuste gubernat genꝰ humanũ.

Scḋm ar. i oppositũ.

Itẽ Aug. j. de libe. ar. c. iiij. Optime de deo existimare verissimũ est pietatis exordiũ. nec quisq̃ optime de deo existimat: q̃ nõ eũ oĩpotẽtẽ atqꝫ ex nulla pte cõmutabilẽ credit bonorũ oium creatorẽ quibus ipse pstãtior est.

Rectorē quoqȝ iustissimū eoꝝ oiuȝ q̄ crea
uit. ergo est oiuȝ creator ⁊ oiuȝ iustissim⁹.
ergo est creator generis humani ⁊ eiusdē
B gubernator. Et h̄ tota scriptura sacra so
Resolutio questionis. Distinctio prima. nat. Circa istā q̄ōnē: in cuius titulo nō
est magna difficultas: p̄mo expono termi
nos questionis: ⁊ intelligo p̄ creatorē ge
neris hūani deū. nō ꝙ oēs hoies creat: qꝛ
nullū hoiem creat: sed aīas tm̄. Unde ad
formā q̄stionis dici dȝ negatiue ꝙ est fal
sa: qꝛ implicatiua falsi: sȝ dicit̄ vulgariter
creator generis hūani: qꝛ creat aīas: ⁊ qꝛ
creauit aīam p̄mi hoīs: similiter corp⁹. i.
primā materia: vn̄ fecit corpus. si tn̄ nihil
esset in hoīe nisi materia p̄ma: ⁊ aīa intel
lectiua: ⁊ totū esset sue partes: deberet cō
cedi: quocūqȝ hoīe demonstrato: iste hō
fuit creatus a deo: vt vr̄: sȝ de hoc mō nō
Scd̄a distinctio. curo. Similr̄ p̄ gen⁹ humanū nō intel
ligo aliquā intentionē scd̄aȝ: que tn̄ voca
ri possit genus humanū: sȝ intelligo p̄ ge
Tertia distinctio. nus humanū idē qd̄ oēs hoīes. Tertio
distinguo de isto aduerbio iuste. Pōt eni
de⁹ tripl'r dici iuste gubernare. Primo mō
ideo qꝛ gubernat sicut dȝ: ⁊ sicut tenet̄. sic
eni in q̄busdā locutionibus exponimus
istū terminū iuste. iste hō iuste se hȝ qn̄ fa
cit illud qd̄ dȝ: ⁊ ad qd̄ ex officio obligat̄ ⁊
tenet̄. ⁊ sic multipl'r loquit̄ Anß. ō ꝟitate
c. xij. vbi dicit ꝙ duo sunt necessaria volū
C tati ad iustitiā. s. velle qd̄ dȝ: ⁊ nolle qd̄ nō
Expō tituli qōnis. dȝ. ⁊ p̄sol'. x. Deniqȝ qd̄ non iuste fit: neqȝ
dȝ fieri. ⁊ qd̄ nō dȝ fieri: nō iuste fit. Scd̄o
mō pōt itelligi ꝙ deus iuste gubernat: qꝛ
equaliter gubernat: sic videlȝ ꝙ in dādo
p̄mis ⁊ penas: qd̄ ptinet ad iustitiā distri
butiuā: seruat equalitatē ꝓportiōis inter
meritū ⁊ p̄miū: ⁊ similr̄ inter culpā ⁊ sup
pliciū. ita ꝙ eq̄ bonū sit p̄miū sicut meri
tū: ⁊ ecōuerso: ⁊ eque malū pena sicut cul
pa: ⁊ ecōtrario. ⁊ sic vr̄ iustitia accipi cōi
ter apud loquētes de iustis iudicib⁹: qꝛ vi
delȝ cōmensurate ⁊ equaliter adequāt pe
nas culpis ⁊ p̄mia meritis. Tertio mō pt
dici de⁹ iuste gubernare creaturā: si ly iu
ste exponat̄. i. sic decet deū: ⁊ ꝯuenit crea
ture: ⁊ h̄ est gn̄aliter sicut ipe vult. Un̄ isti
termini cōuertunt̄: hoc est iustum: ⁊ deus
vult hoc. ⁊ sic accipit Ansel. iustū p̄sol'. xj.
Uere inquit vniuerse vie dn̄i mīa ⁊ ꝟitas
⁊ tn̄ iustus dn̄s in oībus vijs suis. ⁊ vtiqȝ
sine repugnantia: qꝛ quos vis punire nō
est iustū saluari; ⁊ quibus vis parcere nō
est iustū damnari. Nā illud solū est iustū
qd̄ vis: ⁊ nō iustū qd̄ non vis. igit̄ b̄m eū
deū velle hoc: ⁊ hoc esse iustū: ꝯuertunt̄.
Exponēdo igit̄ diuersimode istā determi
nationē: iuste: diuersimode dicendū est ad
questionē. Exponēdo primo mō: deus iu
ste gubernat. i. sicut dȝ: ⁊ qꝛ dȝ: qꝛ in q̄bus
dā opatiōib⁹ diuinis circa hoīes fac̄ iuste
in q̄busdā nō iuste ad illū intellectū. Facit
aūt iuste primo modo. i. qd̄ dȝ: ⁊ qꝛ dȝ: cer
te qn̄ punit hoiem p̄ culpa: ⁊ premiat ho
minē p̄ bono ope. Similr̄ qn̄ īfundit gra
tiam se bene disponēti: ⁊ qn̄ auget grām
bn̄ operanti: ⁊ qn̄ subtrahit peccanti: quia
oīa ista deus debet: ⁊ ad ista tenetur. In
quibusdā aūt operationibus nō facit iu
ste illo modo: sicut qn̄ creauit mundū: quā
do īstituit homini tales leges sicut modo
habemus: qn̄ ordinauit ista sacramēta fo
re media ad nostrā salutē: ⁊ ad nihil eorū D
tenebatur: ⁊ nihil istorū iuste fecit. Ad Probatur ꝙ deus sit debitor homini
istū intellectū datū ꝙ alicui nō sit incon
ueniens isto modo loqui de deo: dicendo
deū debitorē creature: ⁊ ꝙ deus facit qd̄
debet: ⁊ sicut debet. Probo sic. hoc est veꝝ
de deo. igit̄ nō est inconueniens deo. ꝯn̄a
pȝ: qꝛ mediū incōueniens deo est impossi
bile b̄m Ansel. Antecedēs probo sic. omne
cōmunicans alteri cōmunicatione politi
ca debet alteri qd̄ sibi ꝓmittit: sed de⁹ cōi
cat hoibus cōicatione ciuili: sicut dn̄s ser
uis: ⁊ eis multa ꝓmittit. igit̄ post ꝓmissi
onē est vere debitor. Cōfirmat̄ rō: qꝛ nō Confirmatio.
est incōueniens ponere in deo illud sine q̄
fidelitas seruari nō potest neqȝ eius veri
tas: sed si promisit ⁊ nō est debitor: nō est
fidelis. Secundo sic. homo pōt mereri Scd̄o.
apud deū. igitur potest deum facere debi
torem suū. ꝯn̄a patet. quia mereri non est
aliud q̄ꝫ ꝙ aliquis faciat sibi debitū: vel
ꝙ faciat sibi idem vel magis vel alio mo
do debitū seu multiplicius debitū. ita ꝙ
in diffinitione istius termini mereri inclu
ditur facere aliqd̄ debitū. ergo homo me
rendo apud deum facit aliquem sibi debi
torem: ⁊ non nisi deū. igit̄ ⁊c. Tertio pȝ Tertio.
idem primo senten. vbi sic dr̄. Multiplicē
⁊ inuolutam intelligētiā tenet: nec deo p
prie competit: q̄ nō est debitor nobis nisi
forte ex promisso. ex quo arguitur sic. si nō
est nobis ꝓprie debitor nisi ex ꝓmisso: er
go est nobis ꝓprie debitor. cōsequētia te
net ab exceptiua ad suam affirmatiuā ex

Rñsio ad q. ꝫm pri- mã sen- sus titu- li qstio- nis.

ponentẽ. Sic dico ad questionẽ exponẽ do ly iuste primo modo. videlȝ ꝙ in qui- busdã deus iuste gubernat: ⁊ in qbusdam nõ: qꝛ qñqȝ facit qd dȝ ⁊ sicut dȝ qñ. s. cir ca nos implet illud qd ꝓmisit: ⁊ qñqȝ fa- cit illud qd nullo mõ dȝ: exponendo ly iu- ste dȝ obligatorie. Exponendo vero ly iu- ste gubernare scdo modo: sic dico simil'r ꝙ qñqȝ iuste gubernat: ⁊ qñqȝ nõ. Nam ali quando maxime de malis hoibus q̃ nul- lum premiũ recipiunt nisi in presenti: for- te posset cõtingere ꝙ aliquis p̃nse tantũ bonũ recipit quãtũ meruit de bonis tpa- libus. Similiter forte aliqñ cõtingit in p̃ senti ꝙ hõ equaliter punitur sicut culpa requirebat: licet hoc nõ seruet̃ cõiter. Et certe sic loquendo de iustitia isto scdo mõ est difficile nimis saluare. imo impossibi- le est in oibus operationibus diuinis ser uare iustitiã: q̃uis etiã isto scdo mõ sit cre denda quedã ratio iustitie in diuinis opa tionibus nobis incõprehensibilis. Tertio mõ exponẽdo ly iuste absolute dico ꝙ sic: qꝛ deus sic gubernat sicut decet ⁊ sicut cõ uenit hoibus. Ad primũ principale di

E

Rñsio ꝫm ter- tiũ mo- dum ex- positio- nis titu- li qõis. Ad pri- mũ ar- gu. pn.

co ꝓ materia argumẽti istius ꝙ assigna re maximã penã quã natura huana pos- sit sustinere: põt intelligi dupl'r. Uno mõ simpl'r ⁊ absolute. Alio mõ sub certis cir- cũstantijs ⁊ dispositionibus. Dico igitur loquendo absolute: ꝙ nõ est dare summã penã quã natura humana possit sustine- re: qꝛ quocũqȝ afflictiuo dato/deus põt creare maius ⁊ actiuius. Sil'r quacũqȝ ap prehensione pene deus põt creare maio- rem: ⁊ sic de qbuscũqȝ causis ipsius pene. ⁊ sic de⁹intendendo causas bene põt qua cũqȝ data causare maiorẽ. Dico tñ ꝙ est summa pena que põt causari in hac natu ra existẽte sub istis dispositionibus ab ob iecto tali ⁊ cũ talibus circũstantijs. Tunc ad formã argumẽti admitto totũ casum. ⁊ qñ arguit̃ ꝙ sortes grauius punit̃ pla- tone: potest negari: qꝛ deus põt forte in- tensius punire platonẽ qui tardi⁹ obijt/ ad certã mẽsurã donec fiat equalis recõ- pẽsatio pene quã sustinuit sortes añ mor tẽ platonis: ⁊ sic equaliter puniret̃. vel ne get̃ possibilitas casus: qꝛ plato per annũ nõ stabit indifferẽter: qꝛ aut merebit̃ aut demerebit̃: ⁊ tũc puniet̃ plus vel minus. Si aũt argueret̃ sic. sortes punit̃ plus q̃ plato: ⁊ post equaliter cũ platõe. igit̃ diu tius. ꝯña nõ valet. concedo tñ ꝙ si plato nõ puniretur intensius ꝓ aliqd tps: sed semper equal'r cũ sorte ab instãti sue mor tis: tũc puniret̃ minus grauiter q̃ sortes ⁊ si hoc fieret: negaret̃ tñ ꝙ hoc iuste sit.

F

Ad se- cundũ.

Ad scdm qñ dr ꝙ pena paruuli decedẽ tis que sit a. ⁊ adulti dãnati que sit b. di- co ꝙ a ⁊ b nõ sunt pene eiusdẽ rõnis: cũ vna sit dãni tñ: ⁊ alia sit dãni ⁊ sensus. ⁊ ideo b excedit a in infinitũ: sicut corp⁹ su- perficiẽ vel linea punctũ. ⁊ ideo licet a in- finities replicaretur: qd tñ fieri nõ posset cũ sit quedã priuatio: qd nihil ẽ dictũ ⁊c.

G

Ad ter- tium.

Ad tertiũ qñ arguit̃ de decedente cum pctõ mortali ⁊ veniali ⁊c. cõcedo ꝙ venia le cõiunctũ mortali puniet̃ pena ꝑpetua: qꝛ nulla penitentia põt illud pctm dilue- re: cũ desit gratia sine qua nullũ pctm re- mitti põt. ⁊ qñ dicitur ꝙ graui⁹ punitur pro mortali ⁊ veniali q̃ pro mortali solo. cõcedo. ⁊ qñ capitur ille excessus: ⁊ sit c. ca sum admitto. ⁊ qñ arguit̃ c est aliquanti gradus: igit̃ aliquoties replicata reddet b vel maius. nego ꝯñam. qꝛ iste excessus nulla multiplicatiõe replicatus reddet b. Nã eternitas pene infligit̃ ꝓ mortali. et iõ concedo ꝙ intẽsius patit̃ ꝑ excessum c. qui excessus notat gradũ intẽsiorẽ: ⁊ iste gradus nõ foret eternus nisi ꝓpter mor tale pctm. ⁊ ideo si per considerationẽ di stinguamus illud qd infligit̃ p̃nse ꝓ veni ali ab illo qd p̃nse infligit̃ ꝓ mortali: nõ sunt eiusdẽ rõnis: nec cõparabilia adinui cem: sic ꝙ c aliquoties replicata reddat b sicut neqȝ linea infinities replicata redde ret superficiẽ. ⁊ iõ nunq̃ tantũ punit̃ qs ꝓ venialib⁹ sicut ꝓ mortali: etiã si habe- ret infinita venialia.

H

Ad qr- tum.

Ad quartũ cũ dr ꝙ peccent sortes ⁊ plato equal'r: sit tñ sor tes in maiori gratia ⁊c. Admitto casum: ⁊ concedo ꝙ sortes grauius punit̃. qꝛ ma iori bono priuat̃. ⁊ qñ infertur/igitur in- iuste. nego ꝯñam. qꝛ punit̃ sicut deus sta- tuit: ⁊ vult hoiem priuari grã quãtũcũqȝ intẽsa in eo ꝓ quocũqȝ mortale.

I

Ad qn- tum.

Ad qn tum qñ arguit̃ de hoie creato sine origi nali ⁊c. nihil habemus dicere ꝫm legẽ sta tutã nunc: deus tñ posset multipliciter or dinare sicut sibi placeret: vel adnihilãdo ipsum: vel ꝯseruando sibi vitã eternã sine meritis. ⁊ nõ valet. ponit̃ in celo sine me- ritis: igit̃ homo põt mereri celũ ex puris naturalibus. sicut ptȝ. ⁊ posset cũ ponere

in inferno si vellet: vel posset eũ manutene
re extra ꝑ semꝑ sicut vellet. ⁊ q̇cquid face
K retiuste fieret tertio modo exponendo ly
Ad se= iuste. Ad sextã q̃n arguit. deus nõ atten
xtum. dit ꝓportionẽ inter culpas ⁊ penas malo
rũ ⁊ premia ⁊ merita iustoꝝ. igit iniuste.
nego istã ꝯñam. Nã si statim ab initio ho
minẽ creasset: ⁊ eũ in celo sine merito po=
suisset: nullius iniustitie re⁹ esset. silr si eũ
in ꝑpetuo supplicio posuisset. ⁊ pari rõne
nõ obligaret ad attẽdẽdũ ꝓportionẽ in=
ter penas ⁊ culpas/vel inter pmiũ ⁊ meri
tũ. Alr põt dici negãdo assumptũ: qꝛ illõ
qõ ipse repẽdit ꝑ culpa/est ꝓportionatũ:
eoipso ꝙ vult ꝙ sit ꝑ tali culpa repẽsum.
⁊ q̃n probat añs: videlz ꝙ sit aliq̃ culpa q̃
quãlibet eaꝝ improportionabilr excedit.
puta q̃libet malitia cõmissa ꝯ ꝑsonã chri=
Nota sti ꝫm Ans. ij. cur de⁹ hõ. c. xiiij. Ad istud
quomo põt dici ꝙ vnũ pctm̃ esse grauius altero
do vnũ põt duplr intelligi. Uno mõ ꝙ duo pctã
pctm̃ ẽ cõparabilia ⁊ eiusdẽ speciei sic se haberẽt
grauꝰ ꝙ vnũ excederet aliud sine ꝓportiõe. Alio
alio. mõ ꝙ vnum qõ est minus/infinities re=
L plicatũ nõ redderet aliud: ⁊ tñ aliud foret
Ad se= finitũ. ⁊ hoc includit ꝯdictionem. Ad se=
primũ primum q̃n dr: pro pctõ finite malitie de⁹
Opi. infligit penã infinitã: ⁊ pro pctõ tpali pe=
nam eternã. Ad difficultatẽ istius argu
Conclu menti rñdet quidã doctor ponendo tres
sio pri= conclusiones. Prima est ꝙ pctm̃ est ma=
ma. lum in se finitũ. Scõa: ꝙ pctm̃ in dãna=
Conclu tis manet perpetuũ: sicut dilectio dei ma=
sio scõa net in sanctis perpetua. ⁊ ideo debet pctõ
pena perpetua seu infinita in duratione:
qꝛ pctm̃ manet: ⁊ damnati manent. ⁊ pec
Conclu cans eternalr in infinitũ durabit. Ter=
sio. iij. tia: ꝙ peccato mortali finiti tpis nõ debe
Proba tur pena infinita ꝫm tẽpus: sed finita tã=
tur pri tum. Prima conclusio probat sic. tantũ
ma con est pctm̃ precise/quãtus est honor debit⁹
clusio. deo ꝑ peccãtẽ subtract⁹: sed honor debit⁹
deo ab hoĩe est tantũ finitus. igit ⁊ pctm̃
qõ est eius subtractio/est finitũ. Maior
ptz per Ans. primo cur deus homo. c. xi.
qꝛ peccare nõ est aliud q̃ nõ reddere deo
debitũ honorem. Minor probat: qꝛ si ho
nor debitus deo a natura finita foret infi
nitus: sequit ꝙ tantũ teneret ista creatu=
ra natura honorare deũ sicut deus seipm
vel filius prẽm. ⁊ si honor debitus deo sit
infinitus: tunc aliqua creatura tenet ad
opationẽ que excedit in infinitũ naturam
opantẽ. Scõo arguit sic. si pctm̃ foret Scõa
infinite malitie intensiue: tãta esset mali= ꝓbatio
tia volũtatis: quãta ẽ bonitas dei. qõ nõ
bene cepit intellect⁹. Tertio arguit sic. Tertia
qꝛ nisi sic: deus nõ posset punire sufficien= ꝓbatio
ter illud pctm̃. qꝛ nõ ꝑ penã finitã: qꝛ tũc
esset debita ꝓportio inter pctm̃ ⁊ penã: qꝛ
velle peccare ꝑ vnũ diẽ mereret penã infi
nitã intensiue: sꝫ velle peccare ꝑ tp̃s infini
tũ in infinitũ maius malũ est q̃ velle pec=
care ꝑ vnũ diẽ. ḡ velle peccare ꝑ tp̃s infi=
nitum mereret penã infinitã intẽsiue: sed
hãc nõ põt natura tolerare. igit ⁊c. Scõa
cõclusio probat sic. volũtas rõnalis rema Proba
net obligata ad diligẽdũ deũ sup oĩa post tur se=
mortẽ sicut ĩ vita: sꝫ dãnati h̃ nũq̃ faciũt: cunda
igit ꝯtinue peccabũt. Maior pꝫ: qꝛ aliter ꝯclusio
hõ in patria nõ teneret deũ diligere sup primo.
oĩa. ꝯñs ẽ falsum. qꝛ ꝫm Aug. de ꝑfectiõe
iustitie illud p̃ceptũ de diligendo deũ sup
oĩa nõ ĩplet nisi in patria. ḡ in patria bti
tenebunt ĩplere. Scõo sic. pctm̃ ẽ aufer= Scõo.
re a deo honorẽ q̃ sibi debet in via. ḡ pec=
catũ mai⁹ est auferre sibi maiorẽ honorẽ.
sꝫ maior honor debet deo in p̃ria q̃ ĩ via:
qꝛ ĩpletio totalis illius p̃cepti sicut dicit
Aug. erit ĩ patria. ḡ dãnati graui⁹ peccãt
in morte q̃ ĩ vita. Et h̃ cõfirmat ꝑ mgr̃m
sen. iiij. li. di. l. vbi dicit. Sane tenebre ex
teriores intelligi possunt q̃. iã malignitas
odij ⁊ volũtas q̃ tũc excrescit in mẽtibus
reprobox. vult dicere ꝙ in mentib⁹ repro
boꝝ maior est malignitas post mortẽ q̃ ĩ
vita fuit. Tertia ꝯclusio asserit ad euacu Proba
ationẽ istius argumẽti. Pctõ mortali fini tur ter=
to ꝫm tp̃s/debet pena infinita ꝫm tp̃s. ḡ tia con
pctõ mortali in duplo ꝫm tp̃s/debet ĩ du clusio.
plo pena maior. ⁊ nõ in duplo maior ꝫm
tp̃s: qꝛ alteri debet infinita ꝫm tp̃s. igit
maior in duplo intẽsiue. igit maiori ĩ qua
druplo ꝫm tp̃s debet maior intẽsiue. igit
infinito pctõ ꝫm tp̃s debet pena infinita
intẽsiue. igit pari rõne gaudiũ ĩfinitũ bea
tis. ⁊ ꝑ ꝯñs tãtũ gaudet quilibet btũs sicͭ
de⁹. Ad istã rõnẽ rñdet negãdo illõ cui to
tũ argumentũ innitit. s. ꝙ pctõ finito ꝫm
tp̃s debet pena infinita ꝫm tp̃s. Cõtra Contra
hãc opi. ⁊ ꝓlo ꝯ primã ꝯclu. q̃ tñ apparet opi. ar=
magis rõnabilis: arguit ꝓbãdo ꝙ peccãs guitur
sit infinite malitie intẽsiue sic. tãte malitie et p̃mo
est pctm̃/quãte bonitatis foret illud ꝑ q̃ ꝯ p̃mã
nõ deberet fieri pctm̃ si esset: sꝫ ꝑ infinitis conclu=
mũdis saluãdis nõ deberet fieri peccatũ sionem

ꝫm Anſ.cur deus hõ.c.xiiij.ergo tante
malitie eſt pctm̄ quãte bonitatis forẽt in
finiti mũdi:ſʒ illi forent ĩfinite bonitatis
intẽſiue:igiẗ ꝫm auctoritatẽ Anſelmi pec
catũ mortale eſt infinite malitie ĩtenſiue.
Preterea ſi peccatũ nõ ſit maioris malitie
ꝙ̄ honor ſubtractus eſt bonus:igitur nõ
eſt grauiꝰ pctm̄ occidere ꝙ̄ ille honor eſt
bonus quẽ homo facit deo qñ nõ occidit.
ſʒ ſeruãdo hoc negatiuũ p̄ceptũ paruũ
Cõtra tertiã conclu ſionem — honorẽ faciet deo.igiẗ ⁊c. Tertia cõclu
ſio videẗ magis piculoſa:q: videẗ eſſe dire
cte ꝯ intẽtionẽ ſctõꝝ. Nam Aug.xxi.de ci
uitate dei p totũ h̄ intendit ꝓbare: ꝙ ꝓ
pctõ mortali ⁊ momẽtaneo ꝫm tp̄s debeẗ
pena eterna: ſpãliter autẽ.c.xi.vbi inq̄t.
Octo gñra penaꝝ in legibꝰ eſſe ſcribit Tul
liꝰ ⁊c. Cõfirmaẗ.nã leges hũane q̄ dicunẗ
iuſte: ꝓ pctõ momẽtaneo infligũt penas
ꝑpetuas.ſicut pʒ de exilio ꝑpetuo: qꝺ ꝑpe
tuũ foret ſi pſona ꝑpetuo maneret.ſilr de
mutilatiõe ⁊ morte.ġ nõ eſt ꝯ rõnẽ ſenti
re hoc de diuino iudicio. Itẽ ꝓbat Greg.
iiij.lib.dialog. Ad magnã iuſtitiam iudi
Cõtra ſecũdã ꝯcluſio nẽ priõ arguiẗ — cis ꝑtinet vt nũꝙ̄ careãt ſupplicio q̄ nun
ꝙ̄ carere voluerũt pctõ. Cõtra ſcdam
cõcluſionẽ Si dãnati ꝯtinue peccarent:ġ
⁊ beati mererenẗ cõtinue. ⁊ oporteret ſic
imaginari ꝙ beatitudo eſſentialis auge
biẗ ꝯtinue. ⁊ ſic nullus eſſet ꝑfecte beatꝰ
Silr arguo ꝯ eũ ſic.ipſe ponit ꝙ eſt dare
maximũ gradũ quẽ deꝰ põt dare illi natu
re.ſit iſte gradus a.tũc q̄ro vtrũ hʒ a. an
non? ſi hʒ: ġ nõ põt plꝰ mereri.ſi non hʒ
a.tũc arguo ſic. Linꝰ ꝯtinue mereẗ:ġ pro
vna die ſibi debeẗ aliqꝺ p̄miũ.ſit b ġ pro
ſcda die debeẗ ſibi tãtũdẽ:q: nõ ẽ veriſile
Cõtra hoĩem — ꝙ minꝰ haberet ꝓ die ſcdo ꝙ̄ ꝓ pmo.ġ a
gradꝰ no diſtat ĩ infinitũ a pmo qꝺ mõ
hʒ. Aliqñ etiã erit verũ dicere ꝙ Linꝰ hʒ
a.ġ poſt illꝺ inſtãs nõ poterit mereri. Eo
dẽ mõ arguo de dãnato:ſit ſummꝰ gradꝰ
pene quã Iudas põt ſuſtinere a. ⁊ capio
pctm̄ diurnũ Iude: ⁊ penã correſpõdẽtẽ:
q: ſicẽ ꝯtinue peccat:ita opʒ ꝙ ꝯtinue pe
na ſua itẽdaẗ.ġ erit deuenire neceſſario ĩ
aliq̄ tp̄e finito ad gradũ pene a. Si dicaẗ
ꝙ puniẗ p eternitatẽ:nõ p itẽſionẽ:ꝯ:tũc
periret dñia doctorũ inter veniale ⁊ mor
tale:q: mortali correſpõdet pena ꝑpetua
q: manet ſemꝑ vſqꝫ ad mortẽ:veniali tẽ
Ad Rñſio. — poral. Si dicaẗ ꝙ iꝺ mortali correſpõde
ret pena ꝑpetua:q: manet ſemper vſqꝫ ad
mortẽ. Cõtra.eadẽ ratione veniali debe — Cõtra ĩcluſionẽ Primo
tur pena ꝑpetua ſi manet ſine mortali vſ
qꝫ ad mortẽ. Preterea ſi ſic:tũc nunꝙ̄ ali
qs ſctũs cõmiſit pctm̄ mortale:q: in nul — Scdo
lo ſctõ ꝑmãſit pctm̄ vſqꝫ ad mortẽ. Pre
terea q̄ cõfitereẗ de peccato mortali ⁊ cõ — Tertio
tereretur: ⁊ diceret ſe peccaſſe mortaliter:
mentireẗ.nam ſequiẗ. conteriẗ:ergo non
eſt in mortali. ⁊ vltra.ergo nõ manet ĩ eo
vſqꝫ ad mortẽ. ⁊ vltra.ergo nõ fuit morta
le. ⁊ ſciuit ſe contritũ: ⁊ p ꝯñs ſciuit pctm̄
ſuũ dimiſſum cũ ceteris circũſtantijs. er
go mentireẗ confitendo. Preterea ꝯtra — Cõtra aliꝺ qꝺ dicit in eadem cõclu.
hoc qꝺ dicit actum peccati manere. pono
viatorẽ dãnatũ ꝓpter volũtariũ homici
diũ.quero quis actus ſemꝑ manet? non
velle occidere:manifeſtũ eſt.nec velle occi
diſſe:q: triſtabiẗ de hoc ꝙ voluit:licet nõ
virtuoſe penitebit. Propterea q̄ ratione — Scdo.
vnũ pctm̄ maneret: ⁊ aliud. ⁊ ſic oẽs ma
le volũtates manerent cõtinue in peccan
tibus. ꝯñs falſum eſt:igiẗ nihil eſt dicere
ꝙ peccatũ nõ manet quãtũ ad actum: ſʒ
ſolum quantũ ad reatũ: ſicut dicit magi
ſter ſentẽ.li.ij.di.xlij.c.v. Preterea ſi ali — Tertio
quis homo nimis diligat ſociũ deordina
te fruendo eo: ⁊ eũdem poſtea odiat:ſicut
cõuenit aliquãdo:quia ꝫm Senecã idem
eſt exitus odij ⁊ amoris inſani. iſte dãna
tur ꝓpter illa peccata tm̄.ergo iſti actꝰ ꝑ
petue manebũt in eo. ⁊ ſic eundem nimis
odiet ⁊ nimis diliget in eternũ. Preter — Quarto.
ea damneẗ aliq̄s:q: deũ non dilexit pro
pter ſe:iſte actus eſt peccatũ mortale:dã
netur igiẗ ꝓpter hoc:tũc ꝫm eandem opi
nionẽ iſte actꝰ diligẽdi deũ ſumme ꝓpter
ſe ꝑm manebit in eternũ. ⁊ ſic idẽ odibit
deũ:q: cõſtat ꝙ oẽs dãnati odibũt deũ.
⁊ diliget deũ intenſiue ⁊ ſub eadem inten
tione apprehenſum. Preterea ſunt q̄dã — Quĩto
peccata omiſſionis que nullũ actũ requi
runt.ponaẗ ergo ꝙ aliq̄s dãneẗ ꝓpter ta
lem omiſſionẽ.igiẗ nihil in ꝑpetuũ rema
net. Si dicaẗ ꝙ dãnatꝰ approbat qꝺ omi
ſit:hoc nõ videẗ. Tũ q: iſta approbatio eſt
nouũ pctm̄. Tũ q: dolebit de iſta omiſſio — Rñſio ad rationes opi. ad primã concluſionis primẽ
ne:licet nõ virtuoſe. Ad rõnes qñ argui
tur ꝓ pria ꝯcluſiõe: tãte malitie eſt pctm̄
quãte bonitatiſ eſt honor ſubtractꝰ deo a
peccãte:nego iſtã ꝓpõnẽ ſup quã fundaẗ
totũ argumẽtũ. Q: vl' ipa eſt vna vniuer
ſal: ⁊ tũc ĩ caſu eſt falſa:vel ẽ vna indefini
ta: ⁊ ſic argumẽtũ peccat ĩ forma. Ce aũt

possit esse falsa patet. Nā quis min⁹ pec-
cādo pōt substrahere deo maiorē honorē
⁊ magis peccādo minorē. verbi grā. Esto
ꝙ teneor sub pena pcti venialis celebrare
hodie vnā missam: ita ꝙ peccē venialiter
si nō celebrauero. Et silr ꝙ teneor dicere
orationē dn̄icam sub pena pcti mortalis.
tūc simul pono ꝙ omittā vtrūq;. Tūc ar-
guit sic. magis pecco omittendo orationē
dn̄icam ꝙ̄ omittēdo missam. igit maior
honor est subtract⁹ deo p hāc omissionē.
ꝯn̄s est falsum. qꝛ sic maior honor eēt deo
ꝙ aliqͥs diceret vnā orōnē dn̄icā/ꝙ̄ ꝙ ce-
Euasio lebraret missam. Si. dicat ad istud ꝙ ex
casu ꝯcedēdū est ꝙ maior honor sit deo
obediēdo ei⁹ pcepto de leuādo. s. festucā:
ꝙ̄ faciēdo qͦcūq; opus bonū de consilio
Argui- puta de edificādo ecclesiam. Cōtra. igitur
tur con- beat⁹ Petr⁹ pl⁹ honorauit deū qn̄ serua-
tra. uit sabbatū in iudaismo: ꝙ̄ qn̄ obtulit se
spōte ad moriendū p fide eccl'ie. ꝯn̄s pꝫ:
qꝛ vnū fecit de pcepto: alterū de consilio.
Alia re- Forte aliter posset dici ꝙ honor subtra-
sponsio. ct⁹ deo est infinit⁹: saltē duratiōe. Nā hō
tenet ex pcepto seruare charitatē in eter-
nū: ⁊ deū diligere in sempiternū. ⁊ iō qui
priuat se charitate: priuat se bono infini-
to saltē ſm durationē. ⁊ iō subtractio il-
li⁹ est infinitū malū intēsiue eo mō q̄ pri-
uatio pōt dici malū īfinitū. ⁊ iō qn̄ argui-
tur in argumēto/ꝙ honor deo debitus a
creatura nō est infinit⁹ intēsiue: ꝯcedit. ⁊
tūc nego[l] istā ꝯn̄am. igit subtractio illius
honoris nō est malū infinitū intēsiue. et
ꝯcedo ꝙ priuatio cuiuslibet boni ppetui
pōt dici malū infinitū intēsiue veraciter.
Et vltra ad argumētū: qn̄ arguit ꝙ si hō
tenet ad infinitū honorē: tenet tm̄ hono-
rare deū sicut fili⁹ prēm ī diuinis. dici pōt
ꝙ nusq̄ legit ꝙ fili⁹ tenet honorare pa-
trē nec spūssctūs: cū sint vn⁹ dn̄s. Vn̄ nō
tenet fili⁹ honorare nisi ſm hūanitatē as-
sumptā: sed est īpropria vel falsa locutio.
O Ad scdm qn̄ arguit: si malitia pcti foret
d se- infinita intēsiue: g foret tāta quāta est bo-
cundā. nitas dei. Dici pōt distinguēdo ꝯn̄s. tāta
est hec malitia quāta est dei. bonitas ſm
amphibologiā: eo ꝙ pōt accipi ppⁱe: ⁊.
tūc ē falsa, denotat em̄ ꝙ malitia pcti sit
aliqͥd: ⁊ bonitas dei aliqͥd. ⁊ neutrū istorū
maius alio. ⁊ h̄ est falsum: qꝛ malitia est
termin⁹ negatiu⁹. ⁊ nō est mag[is] res ī aīa
vbi deberet esse bonitas ꝙ̄ in lapide; sicᵗ

ut dīc Ansel. de ꝯceptu ꝟginali. c. v. Alio
mō pōt accipi ista ꝓpō improprie: prout
ista ⁊ ꝯsimili termino vtimur qn̄ bn̄ rn̄de-
mus ad qōnē factā p quāta est de bonita-
te: p quātū est de pctō mortali: ⁊ p quāta
est de bonitate dei. ⁊ hoc est verū. Dicim⁹
em̄ ꝙ vtraq; est infinita intēsiue: sꝫ diuer-
simode: qꝛ bonitas dei est infinita intensi-
ue: pcti malitia est puatio boni īfiniti ſm
durationē. iō aliquo modo duratio est in-
finita intēsiue. Ad tertium qn̄ arguit. si P
pctm̄ foret infinite malitie: de⁹ nō posset Ad ter-
sufficiēter punire illud. nego ꝯn̄am. Et ad tiam.
ꝓbationē qn̄ arguit/velle peccare p vnū
diē meret penā infinitā intēsiue: sꝫ velle
peccare p tp̄s infinitū est in infinitū mai⁹
malū ꝙ̄ velle peccare p vnū diē tm̄: igit
velle peccare p tp̄s infinitū meret penā
infinitā intēsiue: sꝫ talē nō pōt natura to-
lerare. Ad istud pōt dici negādo minorē:
qꝛ impossibile est ꝙ aliqͥs ita grauiter pec-
cet volēdo peccare p vnū diē tm̄/sicut il-
le q̄ vult peccare p tp̄s infinitū. Ponatur
em̄ p exēplo ꝙ hic sint duo hoies: quorū
vn⁹ statuat penes se hodie volo occidere
christū. vel hodie volo destruere ecclesiam
dei. ⁊ ali⁹ penes se statuat siliter volo odi-
re sortē in eternū. nō est dubiū qn pctm̄ p-
mi foret graui⁹. Nā circūstātia qͣdā est a
pte voliti in volitione primi: q̄ ppōderat
circūstātijs de infinitis tpib⁹ in volitione
scdi. ⁊ iō pōt dici ꝙ minor accepta est fal- Cōtra
sa. Et si arguat sic. Cōtra. velle odire deū rn̄sionē.
p diē meret penā infinitā ſm tp̄s: ⁊ velle
odire deū p duos dies meret maiorem. ⁊
velle odire deū p tres adhuc maiorē. g vel-
le odire deū p tp̄s infinitū meret penā in-
finitā intēsiue. Dici pōt ꝙ ꝯn̄a de forma Rn̄det.
nō valet: qꝛ si fiat pcessus in augēdo ſm
eādē pportionē ⁊ ſm eqlē quātitatē: erit
pcessus ī infinitū: ⁊ iō nō seqtur/infinita
quātitas; sicut pꝫ diuidēdo vnū lignum
pedale ſm tres ptes proportionabiles: ⁊
apponēdo alteri ꝯtinuo pedali: erit pces-
sus apponēdi ī infinitū: ⁊ tm̄ nūq̄ illo cui
fit additio/erit duorū pedū: qꝛ nunq̄ to-
tū de q̄ fit appositio totū ꝯsumet. ⁊ iō for-
ma illa arguēdi nō valet. Si ꝟo. arguit Arguit
sic, velle peccare p vnū diē est malitie ali- ad idē.
quāte: ⁊ velle peccare p duos dies est du-
ple malitie: ⁊ p tres triple: ⁊ sic de ceteris
igit velle peccare p tp̄s infinitū est infini-
te malitie intensiue. Pōt dici ꝙ aūs. est Rn̄det.

falſum: qꝛ ſicut alꝰ dictū fuit: nullū pctm̄
eſt in duplo grauiꝰ alio ſimplr̄ loquēdo: ꝛ
pēſando quātitatē pctī ſm penā corrñdē
tem de lege ordinata. Nam ſint a ꝛ b due
pene eterne: tu dicis ꝙ a eſt dupla ad b.
tūc arguo ſic. omne duplū ad aliud ē diui
ſibile in duo: quoꝝ vtrūqꝫ eſt eq̄le illi cui
eſt duplū: ſꝫ a eſt duplū ad b. ḡ a pōt diui-
di in duo: quoꝝ vtrūqꝫ eſt eq̄le ipſi b. igiť
a cōponiť ex duobus infinitis. Nec valet
iſta ꝯña / a eſt in duplo intenſioꝛ b. ergo eſt
in duplo maioꝛ b. ſicut nō ſequiť / ſortes ē
in duplo longioꝛ platone: ḡ eſt in duplo
maioꝛ platone: qꝛ ſtat cū hoc ꝙ plato ſit
ſimplr̄ maioꝛ: qꝛ latioꝛ et ſpiſſioꝛ. Preter
ea a eſt equalis b in eternitate pene que
ſit c. ꝛ vtraqꝫ eſt eterna: ergo ſi a ſit dupla
ad b. oportet imaginari ꝙ in a ſit adhuc
aliud a c equale c. qꝛ in c equanť. ergo ali-
qua intēſio pene vel gradus foret que eq̄
retur eternitati pene a. aliꝰ ab eternitate c.
Contra rōnē et rñſionē ſimul. ꝛ ſic non foret eternitas pene c potiſſima
portio pene a. ꝯñs eſt falſum. Cōtra iſtō
arguiť ſic. Omne qđ eſt in infinitū maius
al'o / eſt pluſꝙ̄ duplū ad illud: ꝛ pluſqꝫ tri
plū ad illud: ꝛ ſic in infinitū. ſed vnū pctm̄
eſt in infinitū maius alio ſm Anſel. li. cur
deus homo. c. xiiij. Omne pctm̄ cōmiſſum
in pſonā chꝛiſti eſt in infinitum grauius
quocūqꝫ alio peccato alterius generis. er-
go tale peccatū eſt pluſꝙ̄ in duplo grauiꝰ
ꝛ pluſꝙ̄ in triplo grauius: licet nō preciſe
Rñdeť quocūqꝫ alio. Ad iſtud pōt dici negādo
minoꝛē: que eſt Anſelmi ſicut allegāt: ꝛ po
teſt dici ꝙ Anſelmus loquiť hyperbolice:
ad inſinuandū ſummū honoꝛē quē homo
dꝫ illi pſone. ꝛ ꝙ nō omne pctm̄ illatū im
mediate illi perſone ſit in infinitū maius
quolibet alio: pꝫ: qꝛ poſſibile eēt ꝙ aliqs
per erroꝛē occideret chꝛiſtū: ꝛ tunc ſi erroꝛ
iſte foret inuincibilis: nullū foret pctm̄. Si
vero erroꝛ foret peccatū veniale: talis mole-
ſtia illata chꝛiſto iniuſte foret veniale pec-
catū ſolū. Silr̄ pōt dici ꝛ exponi ſic Anſ.
ꝙ ꝑ iſtā cathegoricā hoc peccatū eſt incō-
parabile cuilibet alteri: intelligit iſtā pro-
poſitionem hypotheticā: ſi tota grauitas
peccati eſſet ex circūſtantia nobilitatis ob
iecti contra qđ immediate et coꝛpoꝛaliter
peccatur: ꝛ aliquis tunc peccaret coꝛpoꝛa-
liter moleſtando chꝛiſtū: ſuū peccatū foret
incōparabile cuilibet alteri peccato diſti-
cto ſm ſpeciē: quo quidē peccato iniuria

tur cuilibet alteri perſone coꝛpoꝛaliter. et
hoc eſt veꝝ. Modo non ſequiť. hoc eſt in
infinitū grauius illo ſm hāc circumſtan-
tiam: ḡ hoc in infinitū eſt grauius illo: ſꝫ
eſt fallacia ſm q̇d ad ſimpliciter. ſicut nō
ſequiť / a eſt in infinitū longius b. ergo a
eſt in infinitū maius b ſimplr̄ ſm oēm di
mēſionem. vñ ſit b vna quātitas bipeda-
lis longitudine ꝛ latitudine: ꝛ a quātitas
pedalis in latitudine ex vna extremitate
extenſa: ponēdo partē ꝓpoꝛtionabilē ſu-
pra partē: ita ꝙ ſequēs ſemꝑ ſit eq̄lis p̄ce
denti īmediate in longitudine: ſubdupla ī
latitudine: ſicut cōtingit imaginari quan
titatē pedalē extēdi ī infinitū. ꝛ ſic a ē in
infinitū lōgius b: ꝛ tm̄ eq̄le in magnitudīe
Silr̄ aliud exēplū. ſit b vna linea īfinita:
ꝛ a vnū coꝛpꝰ pedale. nō ſequiť a ē in infi
nitum longius b. ḡ eſt in infinitū maius
b. immo ſtat ꝙ b ſit in infinitū maius a.

Quantū ad quantitatē pctī moꝛtalis de Q
q̄ eſt tota difficultas argumēti p̄ncipalis: Reſolu
videť ꝓbabilr̄ poſſe dici ꝙ oē pctm̄ moꝛ- tio do-
tale ſit īfinite malitie intēſiue: eo mō quo cto. pro
infinitas intēſiua ponit priuationē. Cuiꝰ p̄mo ar
cā pōt ſic aſſignari. Poſſumꝰ priuationē gumen
cōmēſurare ex habitu: ꝛ malū ſm bonum to p̄n.
qđ priuat. p̄uat aūt pctm̄ gratiā quā in ꝑ
petuū hō teneť in ſe ſeruare. Item priuat
peccantē btitudine q̄ foret ꝑpetua. Et iđ
cū pctm̄ p̄uat tot bona infinita: opꝫ pctm̄
aliquo mō eſſe malitie infinite: ꝛ nō extē-
ſiue. ꝓbo: qꝛ nō manet in infinitū. Silr̄ ſi
priuat in infinitū bono infinito extēſiue:
foret malū infinitū extēſiue: ḡ ſi p̄uat mō
hoīeꝫ bono īfinito itēſiuo: videť ꝙ ſit ma
lū īfinitū intēſiue. Cōtra. Si h̄ eſſet verū: Obijci-
nullū pctm̄ eſſet grauiꝰ alio. ꝯñs falſuꝫ. qꝛ tur.
h̄ dicere eſt hereticū. ꝯña pꝫ ꝑ cōmētato
rem in de celo. cōmēto. xxxiiij. vbi deducit
ad hoc tāꝙ̄ ad incōueniens ꝙ vnū in infi
nitū eſſet maiꝰ alio. Ad illud rñdeo ꝙ nō Rñdeť
eſt imaginādū ꝙ pctm̄ ſit īfinitū itēſiue:
ſꝫ qꝛ h̄ nomē pctm̄ ſignificat priuatiue vł
negatiue multa: quoꝝ aliq̄ ſunt finita alī
qua infinita duratiōe. vñ qn̄ dico / iſte pec
cat moꝛtalr̄: denotať ꝙ facit vł omittit alī
q̄d de nouo alio mō ꝙ̄ ſibi eſt p̄ceptū: ꝛ ꝙ
iđ p̄uat ſe bonis infinitis ſm tps. ꝛ iđ dr̄
ꝙ iuū pctm̄ eſt infinitū intēſiue: nō extēſi
ue: niſi quātū ad reatū. Et eſſe infinitū in
tēſiue in ꝓpoſito / nō eſt aliud niſi ꝙ īntrin
ſeca rōne h̄ eſt ī deſcriptiōe expmēre quā

titat ē istius peccati dʒ poni iste terminus
infinitū. ꝛ ideo illud peccatum est quodā-
modo infinitū: ꝛ nō extēsiue: q2 nō manet
actus. sʒ trāsit. ꝛ ideo dī ꝙ est intensiue in-
finitū. Ad formā igit̄ argumēti nego cōse-
quentiā. sicut si hic esset vna linea infinita
ꝛ vna supficies infinita: supficies foret in
infinitū maior linea. Similiter si foret hic
vna supficies pedalis latitudinis: ꝛ longi
tudinis infinite: q̄ sit b. ꝛ alia bipedalis: et
longitudinis ꝛ latitudinis infinite: q̄ sit a.
manifestū est ꝙ ista scd̄a foret maior sim-
pliciter: ꝛ tm̄ nō foret longior. ꝛ tm̄ nō seq-
tur/a est equalis b in longitudine. g̃ est eq-
lis b. Eodē mō dico de pctīs. hoc est infini
tū intēsiue: ꝛ illud est infinitū intensiue: g̃
neutrū est mai⁹ alio. nego ꝯñam. q2 potest
esse mai⁹ malū: q2 plura mala includit: vel
q2 ꝯ maius p̄ceptū est. Ad cōmentatorē di
co ꝙ vult dicere ꝙ vnū tp̄s infinitū nō est
mai⁹ alio. hoc pbat ibi: nec vna linea infi
nita maior alia: nec vnū corp⁹ īfinitū mai⁹
alio. Silr̄ equiuocatio est de intensione qn̄
R pbat̄ de pctō ꝛ de re positiua: ꝛ iō nō est si
Ad pri mile. Ad primū argumētū p scd̄a ꝯclusio
mū ar. ne qn̄ arguit̄ ꝙ volūtas hois est obligata
p scd̄a diligere ꝛc. ꝯcedo silitudinē: nō tm̄ in oib⁹.
conclu. Et qn̄ dī: dānatus nunq̄ diliget deū: igit̄
opi. ꝯtinue peccabit. nego ꝯnam. pōt tm̄ dici ꝙ
ista ppō/sortes peccat: ꝛ qlibet cōsimilis
pōt dupliciter exponi. Vno mō sic. sortes
nō facit sicut dʒ: ꝛ deberet aliqd facere vel
omittere. Alio mō sic. sortes nō se hʒ sicut
se hr̄e deberet: ꝛ ideo meret̄ penā. ꝛ sic ois
q̄ demeret̄: peccat. sed nō ois q̄ peccat illo
mō: demeret̄. Primo mō ꝯcedi pōt ꝙ dā-
natus ꝯtinue peccat: q2 ꝯtinue omittit il-
lud ad qd̄ obligat̄: q2 ois natura q̄ dilige-
re pōt: ꝯtinue dʒ diligere deū. ꝉ ē tenet̄ vi
tare oēm actū oppositū. Scd̄o non peccat
dānat⁹: q2 de⁹ nō vult ꝙ ille act⁹ deformis
īputet̄ sibi ad demeritū: nec ꝙ p illo actu
penā hēat. sicut si de⁹ hoiem poneret i na
turalibus: nec approbādo facta ad beati-
tudinē: nec reprobādo ea ad penā: tal̄ nec
mereret̄ nec demereret̄: illo mō loquendo
quo nunc schola loquit̄ de merito ꝛ de de-
merito. ꝛ sic aie dānate nō demerent̄. ꝛ tm̄
Ad vsq3 ad diē iudicij demones demerent̄ sic
octauū dicit Aug. Ad octauū pncipalis qn̄ ar-
primi guitur. sint a ꝛ b due aie equalr̄ pumende
pnc. in purgatorio: sic tn̄ ꝙ a debet̄ maior gl̄ia
ꝛ b minor: cū trāsient purgatoriū. Ad istō

potest dici ꝙ anime punite in purgatorio
duplici pena puniunt̄. s. pena sensus ꝛ pe-
na dāni. loquēdo de pena sensus: a ꝛ b eq̄
liter puniunt̄ intēsiue ꝛ extēsiue. loquendo
de pena dāni: equalr̄ extēsiue puniūt̄: ꝛ nō
intēsiue. ꝉ est p tantū tp̄s punit̄ a sicut b
ꝛ eq̄li pena dāni ꝉ est p tantū tp̄s punit̄. ꝉ
est ita diu retardat̄ a ne videat deū sicut b.
sʒ nō punit̄ pena dāni eq̄lr̄ intensiue: hoc
est nō a tāto bono retardat̄ b sicut a. nec ē
simpliciter ita malū retardari p eq̄le tp̄s a
gloria debita b sicut a gloria debita ipsi a.
ꝛ tunc qn̄ arguit̄. ergo iniuste punient̄. ne
go ꝯñam. q2 antecedēs est verū ꝛ ꝯñs fal-
sum: q2 deus vult ꝙ hābētes equalia pur
ganda equaliter puniēt̄ pena sensus tātū.
Tūc ad aliud qn̄ arguit̄ ꝙ orēt̄ p a ꝛ nō Ad con
p b. tunc a citius liberabit̄. cōcedo ꝯñam. firma-
ꝯ. nō meret̄ plus q̄ b. Dico sicut credūt ca tionem
tholici: ꝙ alius viator meret̄ pro eo. ꝛ ita primā.
est lex statuta ꝙ viatores mereri possunt
p ijs q̄ sunt in purgatorio ꝛ etiā in via: q2
illi q̄ sunt i purgatorio/sunt viatores. Dic
nota ꝙ nunq̄ fuit aliqua lex p quā equali
ter peccātibus pōt equalis pena infligi: p
duplo dupla: ꝛ sic ꝯñter: q2 natura peccās
nō est capax penaꝝ in ista pportione: ꝛ tm̄
forte sic pōt homo mortalr̄ peccare. Pona
tur ꝙ hic sint duo: quoꝝ vnus cōmisit vo-
luntariū homicidiū vnius psone: ali⁹ mille
psonaꝝ. tūc tanta pena millies debet̄ scd̄o
quāta primo. ꝛ tm̄ p nullū pōt tanta pena
sibi infligi tpalis: ꝛ ideo iustitia punitiua
plus relinquit impunitū. Ad aliud dico Ad se
ꝙ de⁹ habet duo fora ad puniēda peccata cundā.
vnū in vita ista: aliud in futuro. ꝛ cōcedo
ꝙ multo grauius puniat in futuro venia-
le pctīn: q2 in infinitum: q̄ peccatū morta-
le in vita ista. ꝛ qn̄ arguit̄: ergo iniuste: ne
ganda est consequentia ꝛ omnis consimi-
lis. Cur aūt multo grauius puniat̄ in futu-
ro veniale ꝛc. satis bene ostendit argumē-
tum. Ad illud p alia parte qn̄ arguit̄: S
deus equaliter premiat vnū qui meruit et Ad pri
aliū qui nō meruit. Probat̄: q2 premiū Ti- mū ar.
ni nō excedit i infinitū pmiū innocētis ꝛc. pbans
pōt dici cōcedendo ꝙ pmiū Tini adulti ex secūdā
cedit in certa pportione premiū innocen- partem
tis qui nunq̄ habuit vsum liberi arbitrij: arg. pn
ꝛ detur propositio gratia exempli multipli cipalis
citer maior: vel supparticulariter: ꝛc. cuiꝰ.
sed dico ꝙ impossibile est si detur ꝙ sic tri
pla: ꝙ aliquis adultus viator mereatur

subtriplā p̄miā ad p̄miū Lini. Nā p̄miū datū inocēti tali cōfert sibi p̄pter meritū christi cuius iste puulus efficit pticeps: et per sacramenta ecclesie idē christi meritū vniformiter pticipat ab ipso adulto. Vñ si habeat vltra aliquod meritū ppriū: illud erit per gratiā: et ab homine habēte vsum liberi arbitrij. et ita necesse est q plꝰ mereatur q̄ subtriplū p̄miā ad p̄miū lini in casu argumēti.

Ad secundū. Ad scdm qñ arguit de duobus viatoribꝰ: quoꝝ vnꝰ est alio excellentior i naturalibꝰ etc. potest dici quātū nūc occurrit q ille qui plus meruit: plus diligit. et s̄m opi. que ponit actū beatificū fruitiōis totaliter causari a deo: et nō ab intellectu: facile est euadere. s3 qr h̄ non teneo: dico q prīalit causat actꝰ beatificꝰ nō q vna ps eiꝰ causet a deo: et alia a creatura: s3 qr deꝰ et creatura ɔcurrūt ad causandū istū actū: sicut celū et hō ɔcurrūt ad causādū hoīem. Vñ dico q deꝰ illi q debiliora h3 naturalia efficaciꝰ coagit: vel maiꝰ lumē glie infundēdo: vel p media alia nob ignota: vl imediate intellectū actū causando.

Ad tertium. Ad tertiū qñ arguit de literato et simplice: ɔcedit q eq̄liter p̄miant. et nō sequitur sortes et plato p̄miāt eq̄liter: g̃ sortes et plato recipient equaliter de cognitione. Nā posset dici q plato sapiēs minus reciperet de cognitione: qr plꝰ habuit de cognitiōe hic invia: s3 fit sibi recōpēsatio in dilectiōe: vñ plꝰ recipit de dilectiōe: et minus de cognitiōe. et sic eq̄liter meruerunt cognoscētes et diligētes deū. Vñ beatitudo nō solū ɔsistit i cognitiōe s3 etiā i multis alijs: cū sic statꝰ oīm bonoꝝ aggregatiōe pfectꝰ.

Alia responsio. Aliter pōt dici q quātūcūq plato sit sapiēs: nullā ptē h3 cognitiōis beatifice: q est cognitio intuitiua dei. et iō tantū pōt recipere de cognitiōe beatifica sapiētissimꝰ sicut simplicissimꝰ. Argumentū aūt pcedit acsi cognitio quā hō h3 hic invia: vel alia ɔsimilis foret ps cognitiōis beatifice: qd nō est verū.

Ad quartum. Ad quartū qñ arguit. deꝰ iniuste p̄miat christū: ergo iniuste gubernat. nego añs. Ad pbationē qñ q̄rit: dabit christo et hūano generi tātū quātū christꝰ meruit p sufficiētiā infinitis hoībꝰ si essent credituri in eū q possent saluari: s3 tot nō meruit p efficaciā. et s̄m h̄ pōt dici q h̄ ē neganda: christo et hūano generi dabit tātū quātū christꝰ meruit p sufficiētiā. qr nō tot de hūano gñe saluabunt ad q̄t saluādos passio christi sufficere pōt: quātū tñ meruit p efficaciā sibi dabit.

Ad quintum. Ad q̄ntū qñ arguit de duobꝰ eq̄lis meriti: q̄rū vnꝰ p̄miatꝰ est ante aliū. Dico ɔ isto arg. et multis alijs negādo istā ɔñaz iste eq̄liter meruit: et inequalr p̄miat: g̃ iniuste agit cū eis. Nā esto q sortes et plato p aliqua opa mihi impēsa meruerūt a me recipe decē. et ego retribuēdo do sorti. xv. platoni. xx. nihil iniuste nec eis iniuriā facio. Nā vterq recipit quātū meruit et plꝰ et in pposito sic est: q q̄libet btūs plꝰ hēbit q meruit. h̄ videt saluator satis innuere Mat. xx. de p̄refamilias cōducēte operarios etc. et in fine diei dedit singulis singulos denarios: q signāt vitā eternā vniciuiq tribuēdā: differēter tñ: q̄busdā añ: quibusdā post: q̄busdā itēsiꝰ: q̄busdā remissiꝰ Vñ cōcedi pōt q ille q est hodie ita sctūs sicut ille btūs latro: p̄cipue nūq̄ h3 tātū de btitudine extēsiue et itēsiue sicut ille: et tātū hēbit quātū meruit: imo plꝰ: qr vterq plꝰ hēbit q meruit.

Ad secundū principalem. Ad scdm p̄ncipale qñ arguit. si deꝰ gubernaret genꝰ hūanū: deꝰ ordinaret oēm hoīem ad btitudinē etc. Dico ɔ materia istiꝰ argu. q deū ordinare hominē ad btitudinem pōt dupl'r intelligi: Vno mō sic q predestinet oēm hoīem ad gliam: ɔferēdo ei vtrūq. Alio mō pōt intelligi sic q creet naturā hūanā talē q sit capax btitudinis: et p̄beat ei leges et statuta qbꝰ possit puenire ad btitudinē si illas leges tenuerit. Primo mō nō ordinat. scdo aūt mō ordinat: h̄ est creat naturā hūanā capacē btitudinis.

Cōtra rnsionē primo. S3 ɔ. finis hoīs ē btitudo: s3 maior ps hoīm nō cōseq̄t illū finē: qr plures sunt mali hoīes q̄ boni sicut dicit magr. ij. sen. Et p3 ex euāg. Multi sunt vocati etc. g̃ maior ps caret ppetuo suo fine naturali ɔñs est falsum: qr nullū violētū est ppetuū.

Scdo. Preterea p̄s de celo cōmētator pbat q motꝰ inordinatus nō pōt ɔuenire rebꝰ p tps infinitū. qr tūc inordinatio foret naturalis rebꝰ. ɔñs falsum. cōsequētia pbat: qr natura rerū est: sicut dicit antiqua translatio: qd est summa ista rerū et in summa tpis. vbi dicit cōmētator q res q sunt in maiori pte subiecti et i maiori pte tēporis: sunt naturales ergo illud qd cōuenit seu ɔtingit pluribꝰ suppositis humane nature: et in maiori pte temporis: est homini naturale: sed hoc est carere beatitudine. ergo beatitudo nō

Rňdet ad primum. est finis naturalis hoīs. Ad primū isto-
rum dico sicut dictū est: ꝙ finis hoīs est
beatitudo: ꝛ quilibet hō ordinat᷑ ad bea-
titudinē: ħ est tal᷑ natura q̄ est capax bea-
titudinis. vñ sicut generās graue ordinat
graue vt sit deorsum. ꝛ nihil aliud est di-
ctu/hoc ordinat graue deorsum: nisi q꞉ ħ
dat sibi grauitatē: vel remouet ꝓhibens.
ita de⁹ iō dr̄ ordinare hoīem ad btītudi-
nē: q꞉ creat hoīem naturā capacē btītudi-
nis. ꝛ remouet ꝓhibēs quātū i eo est: sta-
tuēdo leges ꝯuenientes hoī ꝑ tali fine cō-
sequēdo: ꝛ nō sic ordinat hoīem ad btītu-
dinē: sicut ordinat᷑ sagitta ad metā ꝑ arcū
vt ꝯtinue moueat vel pellat hoīem in btī-
tudinē: sʒ sicut dictū est: q꞉ fecit eū capacē
btītudinis: ꝛ q꞉ tūc est ꝑfectissim⁹ qn̄ ꝯiū-
git᷑ deo: iō est de⁹ finis hoīs. Tūc ad argu-
mētū qn̄ dr̄ ꝙ maior pars caret ꝛ carebit
btītudine: ꝯcedo. q꞉ sunt liberi arbitrij: et
auertūt a fine quē ꝯseq̄ deberēt. s. a deo.
Et qn̄ dr̄ ꝙ nullū violētū est ꝑpetuū: ħ oʒ

Cōtra rňsionem. negari: q꞉ i inferno erit violēta actio sine
corruptiōe. Cōtra. eadē rōne possem dice-
re ꝙ de⁹ ordinat hoīem ad miseriā: q꞉ fe-
cit hoīem talē naturā q̄ est capax miserie.

Rňsio. Nego ꝯñam. rā q꞉ btītudo siue de⁹ cuius
hō est capax/ꝑficit naturā: ꝛ ei summe cō-
uenit. ꝛ iō naturā hoīs eē talis rei capacē
est eā ad illā ordinari sicut ad finē. sicut li-
cet graue possit eē deorsum: ꝛ silr̄ sursum
tn̄ magꝭ ꝯuenit nature sue eē deorsum: et
ibi maxie saluat᷑. Tū q꞉ de⁹ nō dat leges
hoī vel doctrinā q̄ iclinet᷑ ad peccādū: sed
magꝭ ad ꝯtrā: ꝛ iō ꝓprie loquēdo nō ordi-

Ad secundū. nat hoīem ad miseriā. Ad scdm̄ qn̄ ar-
guit᷑. oē qđ acadit i pluribꝰ suppositꝭ ꝛc.
Dico ꝙ ħ ē verū de natura nō libera tm̄.

Ad confirmationē secūdi princi. Ad ꝯfirmationē scđi pncipal᷑ qn̄ arguit᷑
sic. de⁹ ordinat hoīem ad btītudinē: g̃ vo-
lūtate bn̄placiti creat istā aīam: ꝛ vult eā
esse. vel g̃ ad finē illū: vl᷑ nō. Cōcedo ꝙ vo-
lūtate bn̄placiti vult eā eē ꝓpt᷑ finē illū:
q꞉ volūtas bn̄placiti est efficax causa rerū

Ad secundā. ꝛ iō nihil vult volūtate bn̄placiti nisi illō
qđ efficit. Ad aliā formā qn̄ arguit᷑: sub
sapiēte gubernatore nihil acadit p̄ter in-
tētionē agētꝭ. Cōcedo illā ꝓpōnē de deo:
q꞉ p̄ter intētionē suā nihil accidit. Qꝛ sua
volūtas vel fit de nobis: vel a nobis ꝭm
Aug. Enchi. c. cētesimo. Intētio sua in ꝓ-
posito est volūtas sua. vn̄ nō est intentio
sua simplr̄ ꝛ absolute ꝙ oēs saluent᷑: sed

Ad tertiam. vult ꝙ q̄cūqꝫ vixerit ꝭm leges statutas/
saluet᷑. Ad tertiā qn̄ dr̄ ꝙ nihil intētū a
natura acadit vt i paucioribꝰ. verū est in
natura intēdēte finē nature solū. nō aūt
a natura q̄ duplr̄ pōt intēdere. s. naturalr̄
ꝛ libere. Nā ꝭm Aug. xiij. de tri. c. v. Oēs
hoīes volūt naturalr̄ esse btī: ꝛ tn̄ in pau-

Ad quartam. cioribꝰ acadit ꝙ aliq̄s fit btūs. Ad q̄rtā
qn̄ arguit᷑: incōueniēs est gubernatori si
nobilissimū qđ ei subdit᷑/ꝑpetuo careat
suo fine: nego illud. imo incōueniēs esset
si nobilissima creatura ꝯtra ꝓpriā electio-
nē cogeret᷑ i finē. Ad tertiū pncipale qn̄

Ad tertiū pn. arguit᷑. nullꝰ ꝑsonarū acceptator ꝛc. Pro
materia istius argumēti opꝫ videre tria.
Unū est: an i p̄destinato sit aliq̄ causa sue
p̄destinationis. Scđo an in reprobato sit
aliq̄ cā sue reprobationis. Tertio q̄s dicen-
dus est ꝓprie acceptator ꝑsonarū. Circa

Primū notandum. primū primo ponā q̄sdam distinctiones.

Predestinatio equiuoce dr̄. Prima est ꝙ iste terminꝰ p̄destinatio eq̄-
uoce dr̄. Uno modo sonat in actionē. alio
modo in passionē. Tertio modo possumꝰ
dicere ꝙ gl̄ia eterna est predestinatio: vel
gratia est p̄destinatio. ꝛ generaliter oē do-
num collatū homini a deo/quo hō bn̄ vti-
tur ad btītudinē/pōt vocari p̄destinatio
Quarto modo iste terminꝰ p̄destinatio ꝓ
nulla re supponit: sicut iste terminꝰ edifi-
catio: sʒ est terminꝰ q̄ vtimur ꝓpt᷑ eloquē-
tiā ꝛ breuiloquiū loco vnꝰ ꝯplexi. Unde
iste terminꝰ edificatio denotat aliquē ap-
ponere ꝛ ꝯiūgere ligna ꝛ lapides ꝛ hmōi
in certā figurā. ꝛ sic iste terminꝰ p̄destina-
tio accipit᷑ loco talis ꝯplexi/deū velle da-
re alicui vitā eternā quā ille non hꝫ: sʒ ha-

Scđm notandum. bebit. Si igit᷑ q̄rat᷑ an p̄destinatio habe-
at aliquā causam in p̄destinato. Dici pōt
ꝙ p̄destinatio p̄mo mō loquēdo nullam
causam hꝫ: cū sit de⁹. Si loquamur secun-
do modo: tūc sensus q̄stionis est: nunq̄d
p̄destinatꝰ habeat cām sui in se. Et si loq̄-
mur de hoīe: maifestū est ꝙ sic. q꞉ ꝯponit᷑
ex materia ꝛ forma q̄ sunt esse sui: sed hoc
nihil est ad ꝓpositū. Si aūt loq̄mur ter-
tio mō: tūc est sensus: an sit aliq̄ causa ex
pte p̄destinati quare ip̄e habebit gratiam
ꝛ gloriā. Et sic vid᷑ dicendū ꝙ aliq̄s effe-
ctus p̄destinationis. i. predestinatꝰ habet
causam in predestinato: ꝛ aliq̄s nō: sʒ tota
multitudo effectuū p̄destinationis nō hꝫ
cām in p̄destinato. ħ ptꝫ. q꞉ bona opatio
hoīs hꝫ cām in hoīe; ꝛ tū est vnꝰ effectus

predestinationis. creatio vo aie et forma-tio corporis et hmoi no hnt cam in ipo hoie predestinato: nec per ons tota multitudo operationu q vocat effect⁹ pdestinationis. Si loqmur qrto mo: sensus est iste. vtru a pte pdestinati sit aliq ca sue pdestinatiois b est/an de⁹ ordinauerit se alicui daturu vita eterna pter aliqd i pdestinato: vel ppt b q pscit aliqd futuru i pdestinato: b est/an talis causalis sit va. de⁹ pdestinauit et pordinauit pe. ad vita eterna: qr sciuit pe. crediturn i deu et finalr dilectu-ru deu: et iste sensus tractat pprie ad propositu apud doctores. et dr q no. imo ecouerso est hec causalis va: qr qr de⁹ pordinauit petru ad vita eterna: io petr⁹ fuit creditur⁹ in deu: et finalr dilectur⁹. ita q sicut ista ons est bona. terra directe interponit inter sole et luna: g est eclipsis: et no ecotrario. ita ista ons est bona. de⁹ pordinauit petru ad vita eterna: ergo petrus fuit creditur⁹ et c. Nec tn causalis non est vera. ideo de⁹ pordinauit petru ad vita eterna: qr fuit creditur⁹ et c. sed ecotrario sm sanctos. Sed aliter dicut de reprobatione. Na ideo de⁹ presciuit Juda danandu: et pordinauit se eide daturu pena: qr Judas fuit peccatur⁹: et no econuerso. et io de⁹ q est reprobatio actiua: non est causa qre ipse peccauit. Jsto mo loqtur Ansel. de casu diaboli. c. ij. in fine. et c. iij. in pnci. vbi qrit qre angel⁹ malus no habuit pseuerantia. et nitit soluere illud argumetu. si angel⁹ bon⁹ ideo no accepit: qr de⁹ no dedit. Rndet Ansel. nulla inqt est couenientia. et loques ad discipulu suu ponit ei exeplu tale. Porrigo inqt tibi aliqd: et tu accipis: no ideo do quia tu accipis: sed qr accipis/ideo ego do. et datio e ca acceptiois. porrigo alteri: et no accipit. ille non io no accipit: qr no do ego: sed ideo no do: qr ille non accepit: et statim iunuit distinctione quada de ca: qr loqmur duplr de ca: aliqn de ca efficiedi re: aliqn de ca psequedi re. et no oe illud qd est ca psequedi re: etiam est ca essendi illi⁹ rei. et ponit exeplu: sicut incediu no est ca ignis: si ignis est ca incedij: et tn i psequedo incediu ee infert igne ee. sic vt dicit Ansel. est in pposito. deum non dare gram bn est ca essendi istud: qr iste no accepit gram. hec tn causalis est falsa io iste no accepit: qr de⁹ no dedit. si sic ds causalis formari va. io de⁹ no dedit Jude vl

Duplex est ca.

diabolo gram: qr ille no accepit. Videtur q doctores alr loqt de pdestinatione et predestinato: et alr de reprobatione et reprobis. Na de pdestinat tales cales sut ve: qr pe tr⁹ e pdestinat⁹ pe. saluabit. Jn reprobis aut no debet tales ocedi: qr de⁹ Juda reprobauit: io peccauit: et io danabit: sz ecotrario qr Judas erat peccatur⁹: io de⁹ eu reprobauit. Tertio videdu e qs sit acceptator psonaru. Dici pot q ille gnalr est acceptator psonaru: q vnu ppont alteri alr q ds. Vn si sortes et plato sint duo eqles meriti oino: et ego neutri istoru teneor in aliq: volo tn de liberalitate mea dare sor. dece et plat oni nihil: no ideo sum acceptator psonaru: qr nihil subtraho platoni qd sibi debet. Jllo mo dicedu est de deo. qr licet velit dare isti puulo ia nato vitam eterna: q nuqz merebit si baptizabitur et moriet: et paruulo alteri eodem tpe nato q moriet ante baptismu/no vult dare vita eterna: ideo no est de⁹ acceptator psonaru: qr neutri e aliqd debitu a deo. Nec pot argui de iniustitia: qr nulli subtrahit qd ei debet. His visis: ad prima forma argumenti dico q deus predestinat ante merita: et reprobat ante demerita: et tame sine acceptione personaru: qr acceptio significat in acceptis preponere vnu alteri aliter q debet: et sic subtrahere ab vno aliqd sibi debitu. Ad scdm qn arguit. null⁹ de mera gra eligens aliqs ad pmiu/ et alios preparans ad supplicia/iuste eos gubernat: de⁹ sic facit. g et c. Dico ad istud per distinctione posita in positione de ly iuste. na tertio mo expoedo b adueibiu iuste: sicut decet deu et conuenit creature: tuc maior est falsa. Exponedo tn pmo mo id est sicut ds: et sicut tenet: vel scdo mo. i. eqlr sm eqlitate quada inter meritu et pmium inter culpa et suppliciu: ons est va: qr de⁹ in multis suis actib⁹ no illo mo iuste gubernat: vt ibi dictu est. Ad tertiam forma: qn arguit sic. sint duo creandi scitu ri: vn⁹ pdestinat⁹ a et ali⁹ pscit⁹ b. qritur tuc qn de⁹ creat aiam b. vtru ordinet ea ad vita eterna an ad pena eterna: Si pmu g et c. Dico q admisso casu b sit pdestinat⁹ ad vita eterna nascitur⁹ cras: qn qritur an de⁹ creado aiam b ordinat ea ad vita eterna an ad infernu: Distinguo de isto termino ordinat: vel de ista ppone deus ordinat aiam b ad vita eterna. Jsta ppo

Eterna notans dum. Persona ruac ceptator qs.

Ad pma form argu.

Ad confirmatione primā.

Ad secunda confirmatione q facit tertiu ar.

exponi pōt p istā/ de⁹ p̄sciat aīam b ad vitā eternā: ⁊ vult dare sibi vitā eternā: ⁊ tunc negāda est: q2 repugnat casui. Nā positū est φ b sit p̄scit⁹ ad penā eternā. vn̄ sua oppo sita est cōcedēda: ista videlicet / de⁹ nō ordinat aīam b ad vitam eternā. ⁊ ita silr de⁹ ordinat b ad penā: ⁊ vult sibi dare pe nā. Alio mō pōt ista ꝓpō exponi. de⁹ or dinat aīam b ad vitā eternā. i. facit aīam b naturā capacē btitudinis: ꝓuidens de medijs: q̄ si seruet illa aīa: saluabit. ⁊ sic cōcedo istā. de⁹ ordinat aīam b ad vitam eternā. ⁊ h̄ in nullo est incōueniens. Silr ista ꝓpō/ de⁹ ordinat aīam b ad penā. po test dupli̇r exponi. Uno mō sic. deus ordi nat aīam b ad penā. i. de⁹ p̄sciat aīam b ad penā: ⁊ vult ei dare penā: ⁊ vult eē p̄ncipa lis cā q̄re erit dign⁹ pena. ⁊ illud ē falsū. Si tñ nō pl⁹ itelligat p istam/ de⁹ ordinat aīam b ad penā eternā: q̄ φ velit sibi da re penā eternā: p pte ꝯcedo eā. vn̄ vtraq3 istaꝝ i aliq̄ sensu est ꝯcedēda: de⁹ ordinat aīam b ad vitā eternā: ⁊ de⁹ ordinat aīam a ad penā eternā. Pria tñ i vno sensu est ꝯtīgēs: ⁊ alio sensu nō. s3 scd̄a est i vo sen su depēdēs a futuro ꝯtingēte: ⁊ exponit p p̄scit. Un̄ l3 de⁹ ordinauit a ad penā: pōt

Ad ter tiā rep. seu q̄r tū arg. tñ nunq̄ ordinasse b ad penā: sicut i pri ma seq̄nti q̄ōne tractabit. Ad q̄rtā fot mā q̄n arguit nullā ꝓportionem attēdit ⁊c. Ad istō ꝯcedo maiorē: ⁊ nego minorē. Nā dico φ de⁹ attēdit ꝓportionē aliquā īter culpā ⁊ penā i reprobis: ⁊ īter p̄miū ⁊ meritū i elect3: q̄n eos p̄miat: l3 tales cau sales nō sint vere. si preelegit: p̄elegit ꝓpt merita futura vl̄ p̄terita. ēt ad aplm vidē da ē itētio ei⁹. dic̄ em̄ Ro. ix. sic. Cū em̄ nō dū nati fuissent: aut aliquid egissent boni aut mali: vt b̄m electionē ꝓpositū dei ma neret: nō ex opib⁹ s3 ex vocāte dictū est ei. q2 maior s̄uiet minori: sic̄ scriptū ē. Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Quid g̃ dice m⁹? nūqd iniq̄tas: ē apd̄ deū? absit. Moysi em̄ dic̄. Miserebor cui miserit⁹ ero: ⁊ mias p̄stabo cui miserebor. igit nō volēt3 neq3 currēt3/ s3 miserēt3 ē dei. ⁊ paulo post. Er go cui⁹ vult miseret: ⁊ quē vult idurat. Di cis itaq3 mihi. Quid adhuc q̄rit? volūta ti em̄ ei⁹ q̄s resistit? O hō tu q̄s es q̄ rn̄de as deo? nūqd dic̄ figmētū ei q̄ se finxit/ q̄d me fecisti sic? Et isto exēplū ꝓseq̄t: ondēs quō figul⁹ ex eadē massa fac̄ vnū vas i ho norē: aliō i ꝯtumeliā. ⁊ sic de⁹ volēs ondē

re ⁊c. inspice glossam ibidē ⁊c. Ad q̄rtū p̄ncipale null⁹ iuste gubernās aliq̄s/ pu nit eos pro eisdē opib⁹ q̄ vult eos facere. Pro isti⁹ arg. materia opꝫ videre q̄tuor. Prīo quō iste termin⁹ volūtas dei apud doc. distinguit. scd̄o an volūtas bn̄placiti sp̄ ipleat. tertio an de⁹ volūtate bn̄placi ti velit pctm̄ fieri: ⁊ an sit auctor peccati. q̄rto an viator teneat q̄cq̄d credit deū vel le volūtate bn̄placiti: ⁊ vtrū i illa ꝯformi tate consistat rectitudo hūane volūtatis. AA Ad q̄rtū p̄n. Decisio rn̄sionis ad hoc arg.

Circa p̄mū sciēdū φ sic cōcorditer dicūt doc. iste termin⁹ volūtas equoce p̄dicatur de deo in diuersis ꝓpōnib⁹ i scriptura sa cra. Nā aliq̄n denotat volūtatē bn̄placiti ⁊ aliq̄n signi: h̄ ē signū volūtat3. ⁊ h̄ q̄nq3 modis. Un̄ ista ꝓpō/ de⁹ vult a fieri. expo nit ier modis. Uno mō sic: placet deo φ a sit. scd̄o sic: de⁹ p̄cipit a esse. tertio mō sic: de⁹ ꝓhibet a nō eē: ⁊ iō d̄r φ vult a eē. q̄r to mō sic: de⁹ p̄mittit a eē. q̄nto: de⁹ cōsu lit a fore. sexto mō p istā: de⁹ opatur a. Si aūt ista ꝓpō/ de⁹ vult a eē. diceret p p̄mā ꝓpōnē exponētē. videl3 p istā. placet deo φ a sit. tūc dicēdū est b̄m doctores φ de⁹ vult a eē volūtate bn̄placiti. Si vo v̄ifice tur ista ꝓpō/ de⁹ vult a eē. p aliquā illaꝝ q̄nq3 exponentiū: tūc dicēdū ē b̄m eos φ de⁹ vult h̄ volūtate signi. ⁊ dicunt signa sue volūtat3. sic̄ dicit magr̄ di. xlv. c. j. ⁊ re tinent cōiter p hunc v̄sum. Uult: iubet: ac ꝓhibet: p̄mittit: ꝯsulit: iplet. Scd̄o sciē dū φ volūtas bn̄placiti apud doctores d̄r dupli̇r. Nā est volūtas bn̄placiti aūs: ⁊ vo lūtas bn̄placiti ꝯñs. Quā distinctionē sic explanāt. q2 iste termin⁹ volūtas bn̄placi ti aūs h3 tale quid nois. Uolūtas antece dens dei est illa q̄ dat alicui naturalia vel antecedētia quib⁹ pōt aliq̄d consequi: cui de⁹ parat⁹ est coagere si ille velit: nec sibi cōtrariū manifestabit: cū p̄cepto vel ꝯsi lio p̄mittēdi eū libere agere ad cōsecutio nē sue salutis. Per istā p̄ticulā/ cui de⁹ pa rat⁹ ē coagere si ali⁹ velit: nec sibi ꝯtriū re uelabit. excludit istātia de Abraā: quē de⁹ noluit imolare filiū suum: ⁊ tñ dederat ei naturalia q̄b⁹ potuit eū imolasse: ⁊ p̄ceptū vt imolaret: s3 reuelauit sibi ꝯtriū postea. Per mediā particulā excludit instātia de malis: q2 licet de⁹ dederit malis antecedē tia vel naturalia q̄b⁹ p̄nt facere mala: q̄s tamē nō p̄cipit nec cōsulit φ peccent: sed p̄cipit ⁊ cōsulit ꝯtriū. iō nō d̄r antecedēs

BB Articulus p̄mus. Uolūtas de deo p̄dicat eq̄uoce.

CC Uolūtas bn̄placiti duplex

ter velle malū: sʒ dr antecedēter hoīes velle mereri ꝛ bn̄ agere. ꝛ sic intelligitur illa auctoritas Apl̄i. j. Timo. ij. Deꝰ vult oēs homines saluos fieri. qꝛ dat eis antecedētia qbus possunt ꝯsequi salutē cū ꝑcepto ꝛ cōsilio cōsequēdi: ꝛ nūꝗ̄ eis ꝑcipiet ꝯtrariū: et eis paratꝰ ē coagere: ꝑmittēs eos libere velle agere ad ꝯsecutionē salutis sue. Per vltimā particulā excludit instātia q̄ posset fieri de dānatis: q̄s deꝰ nō vult saluos fieri etiā añcedenter. Volūtas aūt placiti cōsequēs ē illa q̄ deꝰ vult aliq̄d efficaciter ponendo illud i eē. h̄ Ockā sup. j. senten. di. xlvj. q. j.

Cōtra dicta. Sʒ ꝯ. hoc est dubiū: qꝛ fm istō deꝰ nō vult paruulos saluari volūtate antecedēte. qꝛ nō dat eis nālia vl' añtia qbꝰ pñt ꝯseq̄ salutē: neqꝫ ꝑcepta neqꝫ ꝯsilia. igr̄ ꝛc. Itē nō vr̄ ꝙ illa descꝑtio ꝯueniat volūtati bn̄placiti: sʒ magꝭ volūtati signi. vn̄. j. ꝑticula dic̄ diuinā oꝑationē: media ꝑceptionē ꝛ prohibitionē: vltima ꝑmissionē: q oīa ꝑtinēt ad volūtatē signi.

Rn̄sio. Jō pōt dici ꝙ h̄ ꝓpositio/deꝰ vult oēs hoīes saluos fieri: dʒ intelligi de volūtate signi: ꝛ nō de volūtate bn̄placiti. sensus est iste. deꝰ fecit oēs hoīes capaces salutis. ꝛ statuit ꝑcepta q̄ si oēs hoīes facerēt: salui forēt. ꝛ nō plꝰ importaꝫ ꝑ illā ꝙ̄ ꝑ hanc copulatiuā. Alr̄ etiā exponit mgr̄: dicēs deꝰ vult oēs hoīes ꝛc. i. nullus saluaꝫ nisi quē deus vult saluari.

DD Articulus secūdus. De scđo videlʒ an volūtas bn̄placiti semper impleaꝫ: dicēdū est ꝙ sic: qꝛ volūtas bn̄placiti denotat deū velle aliq̄d ꝓprie loq̄ndo. volūtas vo signi nō: qꝛ denotat deū aliq̄d velle mediāte signo.

Primū argu. Probaꝫ primū. nā si volūtas bn̄placiti pōt impediri: sequiꝫ primo ꝙ deꝰ nō esset oīpotēs nec infinite virtutis.

Scđm. Scđo sequiꝫ ꝙ deꝰ pōt tristari: qꝛ oīs volūtas nata ē tristari qn̄ impediꝫ ne fiat qđ ipa vult: ꝛ sic deꝰ nō esset btūs.

Tertiū. Tertio pꝫ idē ꝑ mgr̄m sen. j. dist. xlv. in fi. vbi dicit sic. Cōsonat rerū effectibus beneplacitū dei: ꝛ ipsi effectus rerū ab illo non discordant. fit em̄ omne qđ bn̄placito vult fieri: ꝛ omne qđ nō vult fieri: nequaꝗ̄ fit. Itē in dis. xlvij. in prin. Volūtas q̄ppe dei semp efficax est vt fiat omne qđ velit: ꝛ nihil fiat qđ nō velit: q̄ de hoīe semp impleꝫ quocūqꝫ se vertat. nihil em̄ vt ait Aug. in de libe. arb ꝯstitutū superat volūtatē dei. hoc idē sonat scriptura sacra vbiqꝫ.

EE Articulus tertius. Tertio restat videre an deus velit pctm̄ fieri: ꝛ an sit auctor pcti. ꝛ iste articulꝰ vt mihi videtur: dependet ex duabus ꝓpositionibꝰ: quaꝝ prima est: an deus sit causa ꝛ auctor oīs rei que fit. Secūda est. an pctm̄ sit res aliqua: sicut cōiter dicitur ꝙ pctm̄ cōmissionis sit actus volūtatis elicitus vel imperatus: ꝛ maxime primū pctm̄ dr actꝰ elicitꝰ volūtatis.

Nota pmo ꝓ illo notabili. Quātū ad primū: est sn̄ia cōmunis oīm theologoꝝ: ꝙ deꝰ est causa immediata oīs rei producte: sic ꝙ oī creature agēti: siue sit natura siue volūtas: deꝰ coagit. ꝛ sic imaginādū est ꝙ in oī actiōe creature q̄ aliq̄d ꝓducitur: deus ꝛ creatura sunt due cause partiales illiꝰ ꝓducti: nō sic imaginādo ꝙ deꝰ ꝓducit vnā ꝑtē effectꝰ: ꝛ creatura aliā: ꝛ ob h̄ dicaꝫ cā partialꝭ: sicut qdā rudes imaginanꝫ: sʒ ideo qꝛ ꝯcurrūt in agēdo vel causando: vt alr̄ ostēdeꝫ. vn̄ tā cā vlis ꝙ̄ particularis dr cōiter cā ꝑtialꝭ. ꝛ iō etiā sol ꝛ hō sunt due cause ꝑtiales hominis gn̄andi: ꝛ silr̄ vir ꝛ mulier: qꝛ ad h̄ ꝙ aliq̄d dr cā partialꝭ: sufficit ꝙ sit tale ꝙ ꝓpter ipm̄ ꝛ qđdā aliud vl' quedā alia res ponaꝫ in eē: sic qđ illis positis res est: ꝛ aliquo istoꝝ ablato res nō fiet. Ad hoc adduci pōt dictū Ansel. de cor. c. xvij. Ipsa vero id est volūtas: se suis affectionibꝰ mouet: vnde dici pōt instr̄m seipsum mouens. Dico voluntatē instr̄m oēs voluntarios motus facere. sʒ si diligēter ꝯsideremꝰ: deꝰ ipe verius dr facere omne qđ facit natura aut volūtas: qꝛ facit naturā instrumentū volēdi cū affectionibus suis: sine quibus istud instr̄m nihil facit. Ad idē li. de casu diaboli. c. xx. ꝙ deꝰ facit singulas actiōes q̄ fiunt mera/alr̄ mala volūtate. Supponaꝫ ḡ ꝙ hec sit vera. deꝰ agit in omni actione nature ꝛ voluntaris. Supponeꝫ etiā hec propō ꝙ aliqđ pctm̄ sit res: qꝛ aliqđ peccatū est actus voluntatis. quibus suppositis seq̄tur necessario ꝙ deꝰ sit imediata cā peccati sub duplici forma arguendi.

FF Probatur conclu. pn. in h̄ articulo tenta ꝛ Corrolarium. Nā sequiꝫ in darij. cuiuslibet actus volūtatis deꝰ est cā: aliqđ pctm̄ est actꝰ volūtatis: ḡ alicuiꝰ peccati deꝰ est cā. Silr̄ sequiꝫ per syllogismū expositoriū: huius actꝰ deꝰ est cā: hic actus est pctm̄: ḡ huius pcti deꝰ est causa. Consimili modo contingit probare ꝙ deꝰ est pn̄cipalior cā pcti ꝙ̄ voluntas creata: qꝛ quādocūqꝫ rem deus ꝛ natura causant/deꝰ principalius causat. Ex eodem sequitur ꝙ deꝰ voluntate bn̄placiti vult pctm̄ esse et fieri. qꝛ arguitur sic. omne illud cuius deus est causa effectiua: deꝰ vult eē voluntate bene

placiti: sʒ pctī deus est cā effectiua: ergo pecca
tum deus vult esse. Sʒ tūc ad istā ꝓpōnē/
deus ē auctor pctī: quā semꝑ negat Aug.
quō erit dicendū: inuestigat enī Aug. lib.
lxxxiij. q. q. iij. ꝛ. iiij. de cā pctī. ꝛ silr. q. xxi. q̄
rit vtrū deus sit auctor mali. In qua ꝯclu
sione dicit plane ista duo. videlʒ ꝙ deꝰ est
auctor oīm q̄ sunt rez: ꝛ tñ non est auctor
mali nec pctī. ꝛ allegat eū mgr̄. j. sen. dist.
xlvj. c. xiiij. silr explanās q̄d ipse intelligit
ꝑ deū esse auctorē pctī. li. lxxxiij. q. q. iij. et
arguit sic. Nullo sapiente hoīe auctore fit
hō deterior: est aūt deus omni hoīe sapien
te p̄stantior: ergo deo auctore nō fit hō dete-
rior. Quid aūt sit fieri deo auctore deterio
rem subiungit. illo aūt auctore cū dr̄: illo vo
lente dr̄. vn̄ ꝯcludit. Est ergo vitiū volentis q̄
est hō deterior. qd̄ vitium si longe est a dei
voluntate: vt rō docet: in quo sit querēdū
est. Posset dici ad istud ꝙ ideo hō peccat:
qꝛ facit ꝯ voluntatē signi: ꝛ nō ꝯ volunta
tem bn̄placiti dei. vnde qn̄ hō volēdo alr
se hʒ ꝙ̄ deꝰ sibi p̄cipit: talis peccat. Et huic
snīe concordant cōiter oēs diffinitiones q̄
danł cōiter de pctō: quas recitat mgr̄ sen.
li. ij. di. xxxv. in prin. vna est beati Aug. in
Peccati diffini-tiones. li. de duabus aīabus. Pctm̄ est volūtas re
tinendi vel cōsequendi qd̄ iustitia vetat.
Ubi nota duo. vnū/ꝙ pctm̄ est res: qꝛ est
voluntas. scdm̄/ꝙ pctm̄ est voluntarium.
Alia est diffinitio Amb. libro suo de para.
Quid est inquit pctm̄: nisi p̄uaricatio legis
diuine: ꝛ celestiū inobedientia mandatoꝝ.
Tertio diffinitur a beato Aug. ꝯ Faustum
li. xij. ꝙ peccatū est dictū vel factū vel con-
cupitū ꝯ legem dei. lex aūt dei dr̄ dei volū-
tas: qꝛ est signū sue voluntatis. Ut autem
nullus peccet volendo ꝯ voluntatē bene-
placiti: hoc est habendo volitionē quā deꝰ
nō vult eum habere voluntate beneplaci-
ti: manifestū est ꝙ est impossibile. nā sic ha
beret volitionē quā deus nō causaret: qd̄
est ꝯ primū suppositū. ꝛ tunc ad Aug. qn̄
ꝓbat ꝙ deus nō est auctor peccati: ꝑ hoc
Nota ad Augustinū ꝙ esse auctorē peccati est vitiū tantū: qd̄ i
hoiem sapientē nō cadit. Pōt dici cōseqn
ter ad dicta ꝙ nullo mō cadit in sapientē
ꝙ statuat malas leges vel erroneas vel in
iusta p̄cepta per que hō inclinetur ad de-
terius. nā si hec faceret: necessario foret insi
piens: qꝛ vel statueret ex ignorantia vel ex
malitia. ꝛ siue sic siue sic sequit insipiētia:
qꝛ oīs malus est ignorans. deꝰ aūt p̄stan-
tior est omni hoīe tā in bonitate ꝙ̄ in sapi
entia. ergo nullo mō statuit mala q̄bus hō sit
deterior. Et qꝛ hoīes statuētes leges iniq̄s
dant alijs licentiā ꝛ auc̄tatem peccādi: iō
ad mentē Aug. in ꝓposito statuēs malas
leges vocat auctor pctī. deus hoc nō facit.
iō nō dr̄ ad istū intellectū auctor peccati:
qꝛ nemini p̄stat licentiā ꝛ auctoritatē pec-
cādi. dr̄ aūt auctor pene sm̄ mgr̄m. ij. sen-
di. xxxvij. c. vlt. ꝛ hoc pōt intelligi: qꝛ leges
statuit punitiuas. Sic igit ex isto articu
lo patent tria. Unū/ꝙ deꝰ est cā oīs rei. et Epilo-gat p̄dicta inse-rendo correla-rie.
hoc dicit Aug. li. iij. de tri. ca. v. ꝛ. viij. ꝛ. ix
sicut fuit allegatū. Scdm̄ est/ꝙ deꝰ est cā
pctī. i. volitionis q̄ est pctm̄. Et tertiū est/
ꝙ nō debet dici auctor pctī quasi auctenti
cans leges peccādi. Sʒ ꝯ hoc scdm̄ arguit Arguit p̄mo ꝯ scdm̄.
sic. oē qd̄ fit a deo: bonū est: ꝛ bn̄ fit ꝛ iuste:
pctm̄ per te fit a deo: ergo pctm̄ bonū est ꝛ iu-
ste fit. sʒ cōstat ꝙ oē pctm̄ est malū ꝛ fit in-
iuste: ergo idē est bonū ꝛ malū: ꝛ idē fit iuste
ꝛ iniuste. ꝛ tūc vltra sequit ꝙ qua rōne iste
actus est pctm̄ vel iniustitia q̄ fit iniuste: ea
dē rōne est bonū ꝛ iustitia q̄ fit bn̄ ꝛ iuste:
ꝛ sic foret ꝯcedendū ꝙ eadē res foret simul et
semel iustitia ꝛ iniustitia. Preterea arguo Scdo.
sic. sit a volūtas q̄ Judas vult tradere chri-
stū. per te a causat partialr a deo. ergo volun
tarie. ergo deꝰ vult Judā velle tradere christū
ꝛ vltra. ergo deꝰ vult sicut Judas vult eū vel
le. ergo recte vult ꝑ Ans. de lib. arb. c. viij. ꝛ si
recte vult: non peccat. ergo si deus est cā pctī:
deꝰ vult pctōiē peccare: ergo peccās vult ī pec
cādo sicut deꝰ vult eū velle. ergo pctm̄ non est
pctm̄: ꝛ peccās nō ē peccās. Preterea ni- Tertio
hil qd̄ deꝰ vult esse/displicet deo. pctm̄ deꝰ
vult eē: ergo pctm̄ nō displicet deo. Pretea Quarto.
aliqd̄ pctm̄ deꝰ vult eē: oē pctm̄ deꝰ ꝓhibet
eē: ergo aliqd̄ qd̄ deꝰ ꝓhibet/deꝰ vult esse. Itē Quinto.
oīs q̄ facit malū: ē malꝰ. Pretea. si sic hō Sexto.
nūq̄ penitere deberet ꝑ pctō cōmisso. qd̄
arguit sic. de nullo qd̄ deus voluit fieri dʒ
hō penitere: sʒ pctm̄ cōmissum ab isto deꝰ
voluit fieri: ergo de pctō commisso ab isto iste
nō dʒ penitere. Ad p̄mū istoꝝ dr̄ ꝙ actū Rn̄sio ad primum.
eē malū ē ipm male fieri: ꝛ eodē mō actū
eē iustū ē actū iuste fieri: actū eē iniustū est
actū iniuste fieri. qꝛ igit idē actꝰ fit iuste a
deo/ꝛ ab hoīe iniuste: qꝛ ꝯ p̄ceptū: iō idē
actꝰ pōt dici bonꝰ ꝛ malꝰ: iustꝰ ꝛ iniustꝰ.
vn̄ bonū ꝛ malū iustū ꝛ iniustū ꝛ hmōi non
sūt termini absoluti: sʒ respectiui: sic simile vl
eq̄le. alioqn hec foret ipossibilis. oē malū

est bonū. sicut ista. oē nigrū est albū. Cū aūt hec sit vera: oē malū est bonū: haberi potest a brō Augu. Enchi. c. xij. Oīs natura bonū est: nec res aliq̄ mala esset: si res ipa q̄ mala est/ natura non esset. Ex q̄ arguit sic. oīs natura est bonū: ipsa res q̄ est mala/ est natura: ergo eadē res est bona ꝛ mala. hoc plane dicit magr̄. ij. lib. di. xxxiiij. c. vl. ꝙ in his duob⁹ cōtrarijs: q̄ sunt bonū ꝛ malū: fallit regula dialecticoꝝ: qꝛ eadē res est bona ꝛ mala. Cū aūt eadē actio vl idē actus sit rectū ꝛ nō rectū diuersis intentionib⁹ ꝛ cōsiderationibus: probat ex intentione venerabilis Ansel. de veritate ca. viij. per tria exēpla. Idē inquit dz esse ꝛ nō esse. dz inquit esse bene ꝛ sapienter. ꝛ nō dz esse quātum ab iniqua volūtate cōcipit. ꝛ ita qs audebit negare debere esse qđ tāta sapiētia ꝛ bonitate permittitur. deneget q̄ audet: ego nō audeo. ergo ſm Ansel. pctm̄ debet esse. ꝛ vltra. ergo qn̄ fit iuste fit. ꝛ hoc est verū: qꝛ actus fit iuste ꝛ iniuste a diuersis. Primū exēplū Ansel. est de christo: ꝙ christ⁹ debuit pati mortē ꝛ christ⁹ nō debuit pati mortē. Multis eni modis eadē res suscipit diuersis cōsiderationib⁹ ꝯria. Scdm̄ exēplū. eadē ꝑcussio est recta ꝛ nō recta qn̄ reus ꝑcutit ab aliq̄ cuius nō interest ꝑcutere. recta est: qꝛ ille debet percuti. nō recta est: qꝛ ille nō debet percutere. Tertiū exemplū. claui ferrei debuerunt penetrare carnem christi: ꝛ non debuerunt penetrare carnem christi. caro christi debuit dolere: ꝛ non debuit dolere Licet modus loquendi in istis exemplis mihi non placeat: vtor tn̄ eis ad ꝓpositū

BB Rn̄sio ad primū argumē.

meū. Dico tunc ad argumentū qn̄ accipit. omne qđ fit a deo: est bonū ꝛ iuste fit cōcedo: qꝛ idem actus puta eadem volitio iuste causatur a deo: ꝛ iniuste ab hoīe cui precipit ne talē actū causet. ꝛ posset cōcedi ꝙ eadē res est iustitia ꝛ iniustitia: sicut eadem res est equalitas ꝛ ineq̄litas: similitudo ꝛ dissimilitudo: propinquitas ꝛ distantia ꝛ hmōi.

Ad secundū.

Ad scdm̄ qn̄ arguit. sit a voluntas vel volitio qua Judas voluit occidere christū ꝛc. pōt ꝯcedi ꝙ Judas voluit sicut de⁹ voluit eū velle volūtate bn̄placiti: nō tn̄ voluit sicut de⁹ voluit eū velle voluntate signi siue precepti. ꝛ ideo Judas peccauit. nec cōsistit rectitudo volūtatis create in hoc ꝙ voluntas creata velit sicut de⁹ vult eā velle volūtate bn̄placiti: sꝫ in hoc ꝙ velit sicut de⁹ ꝑcepit eā velle.

Ad tertium.

Ad tertiū cōclusio est vera ꝓprie accepta qꝛ nulla res displicet deo: dr̄ tn̄ pctm̄ displicere deo locutiōe tropica ꝛ īpropria: qꝛ sic se hꝫ ad peccantē/ sicut hō solet se habere ad aliū qui sibi displicet: qꝛ punit eū si pōt ꝛ precipit ne faciat hoc qđ sibi displicet.

Ad q̄rtū ꝛ q̄ntum.

Ad quartū cōcedo cōclusionē. Ad q̄ntum nego assumptū: qꝛ solus ille est mal⁹ q̄ male facit: ꝛ ille bon⁹ q̄ bn̄ facit. Sic etiam nō oīs qui facit iusta/ est iust⁹: sꝫ q̄ facit iusta iuste. vj. ethicoꝝ.

Ad sextum.

Ad sextū concedo ꝙ debeo dolere de illo qđ deus voluit me facere volūtate bn̄placiti: qꝛ illud idē ꝓhibuerat mihi ne facerē ꝑ ꝑceptū: ꝛ ꝙ voluit me peccare/ fuit ex volūtate ex ꝯditione: qꝛ ego volui peccare: ꝛ nō volūtate ex sua electione absoluta.

DD Quartus articulus

Quarto restat videre an volūtas creata tenet velle q̄cq̄d credit deū velle: an rectitudo volūtatis cōsistat in hoc ꝙ velit oē illud qđ de⁹ vult eā velle. Et hic distinguo de velle: qꝛ volūtas creata aliq̄d vult actualr̄: ꝛ aliq̄d habitualr̄. silr̄ aliq̄d vult ī generali: ꝛ aliq̄d in particulari ꝛ distincte. Possunt igitur sine assertione hic dici tria.

Notet primū dictum seu conclusio.

Primū: ꝙ volūtas creata nō tenet semꝑ conformare se volūtati bn̄placiti ipsi⁹ dei: etiā qn̄ sibi cōstat de ea. Scdm̄ est ꝙ volūtas creata tenet semꝑ se cōformare volūtati ꝑcepti dei actualr̄ vel habitualr̄: qꝛ ꝑcepta affirmatiua nō obligāt ad semꝑ exercendū actualr̄ ea. Tertiū est ꝙ volūtas creata semꝑ tenet se ꝯformare volūtati bn̄placiti ipsi⁹ dei cognite. dūmō nō hēat ꝑceptū de ꝯrio.

Probatur prima conclusio.

Primū ptꝫ sic: qn̄ sortes actualr̄ peccat: de⁹ vult eū volūtate bn̄placiti peccare. sicut ptꝫ ex tertio articulo ꝑcedente: qꝛ de⁹ coagit secū ad peccādū: qꝛ alr̄ īpossibile esset ꝙ sortes peccaret. igit tūc sortes cōformat se volūtati bn̄placiti dei: qꝛ de⁹ vult eū peccare: ꝛ ipēmet silr̄. ꝛ ꝑ ꝯns iste volūtates sūt ꝯformes: ꝛ tn̄ sortes nō tenet ad hāc ꝯformitatē: qꝛ si teneret: nō peccaret. peccat aūt ꝑ positū: ḡ vult cōformari volūtati bn̄placiti. ꝛ tn̄ ad hoc nō tenet: ḡ nō semꝑ tenet voluntas viatoris ad ꝯformādum se volūtati bn̄placiti dei cognite. Cū aūt sortes credat deū velle ipm peccare ptꝫ: qꝛ credit ꝙ nō pōt peccare nisi de⁹ coagat: ꝛ scit se peccare actualr̄: ergo credit deū sibi coagere. ergo credit ꝙ volūtas bn̄placiti ipi⁹ dei sit ꝙ ipe peccet.

ergo manifeste in isto casu patz. ꝙ hō non
tenet se cōformare volūtati bn̄placiti ip̄i⁹
dei. Et iō posset dici ꝙ de⁹ dr̄ aliqd velle
Deus dupl'r. Uno mō absolute. Alio mō ex ꝯdi
vult ali tione: vel ex q̄dā ꝯiūctione cū creatura rō
qd du- nali. Prio mō ꝯcurrit ad agēdū cū oī na
pliciter tura agēte natural'r volūtarie. illo etiam
mō facit qcqd facit ꝑcise ꝑ seipm̄. ⁊ iō oē
tale est ab eo absolute volitū ⁊ ex electiōe
Scd̄o mō ꝯcurrit de⁹ volūtarie ad coa-
gēdū cū natura rōnali libera: cui tales le
ges statuit / ꝙ qcqd ipsa velit: placet sibi
congere ad illā volitionē: lȝ nō semp pla-
ceret sibi agere sic ꝑ illā volitionē denotet
ita ꝙ si sortes vult peccare: placet deo coa
gere sec̄i i hac volitiōe ⁊ nō ipedire eū: vl'
si ipediat eū: h̄ fac ꝑ legē cōem. Qn̄ igit q̄
ritur an volūtas creata teneat se confor-
II mare volūtati beneplaciti ip̄i⁹ dei. Dici
Resolu pōt ꝙ loquēdo de volūtate bn̄placiti dei
tio que absoluta / dicēdū est ꝙ sic: qn̄ sibi constat
stiōis cir- de ea: nisi hēat ꝑceptū in ꝯriū. Si vo loq̄
ca p̄mā mur de bn̄placito dei ꝺm qd ⁊ cōditiona-
conclu to: nō opȝ ꝙ semp. Preterea ad idē pōt
sionem argui de aliq̄ peccante. reuelet de⁹ pla. ꝙ
Proba sor. peccat: igit plato scit ꝙ de⁹ vult sortē
tur se peccare volūtate bn̄placiti: cui oēs effect⁹
cūdo p cōsonāt ꝺm magistrū. Precipiat tn̄ deus
ma con platoni ꝙ velit sortē nō peccare: certū est
clusio. ꝙ plato tenet obedire ꝑcepto: igit tenet
se nō ꝯformare dei bn̄placito. Sic igit si-
ne assertiōe pōt dici hec ꝯclusio: ꝙ volun
tas nō obligat ad cōformādū se gn̄aliter
in oī casu oī volūtati quā scit vel credit eē
Proba volūtatem bn̄placiti ip̄i⁹ dei. Dico tn̄ ꝙ
tur con sci i p̄ria sorte se ꝯformāt voluntati dei.
clusio. Scd̄o posset dici ꝙ volūtas creata sem
scd̄a. per tenet ꝯformare se i volēdo volūtati ꝑ
cepti: ⁊ exinde surgit ip̄ius rectitudo. Hoc
patz sic: volūtas obligat ad cauēdū pctm̄:
sȝ ipossibile est eā cauere pctm̄: nisi velit cō
formari habitual'r vel actual'r ꝑcepto: sic-
ut ꝓbatū fuit supra ꝑ distinctiōes pcti: g̃
volūtas creata tenet velle ꝯformari habi
tual'r vel actual'r volūtati ꝑcepti: h̄ est ꝑ-
cepto. Un̄ qn̄ dic̄ Ans. ꝙ volūtas creata
est recta qn̄ vult sicut de⁹ vult eā velle: dȝ
exponi de volūtate ꝑcepti: nō de volūtate
bn̄placiti. Nā qn̄ sortes actual'r peccat: sor
tes vult sicut de⁹ vult eū velle volūtate bn̄
placiti: nō tn̄ volūtate signi siue precepti.
Tertia Tertio pōt dici rōnabiliter ꝙ voluntas
ꝯclusio creata semp tenet se cōformare voluntati

beneplaciti cognite: dūmodo non habeat
preceptū de cōtrario: ⁊ hoc habitual'r vel
actual'r: ⁊ hoc loquēdo de ijs q̄ deus vult
volūtate absoluta: nō cōditionata. His KK
visis dico ad primā formā isti⁹ ꝑncipalis Ad pri
qn̄ arguit. nullus iuste aliq̄s gubernans mā for
punit eos ⁊c. Nego istā intellectā de volū mā q̄r-
tate beneplaciti. nā ideo iuste punit eos: ti prin
qr precepit eis ne facerent. Et qn̄ arguit cipalis
ꝙ esset summa causa pcti. cōcedo. Tamē
pōt dici ꝙ nō ē causa pcti: qr ista causalis
est vera. deus vult sortē peccare: qr sortes
vult peccare. ⁊ nō ecōtrario. ideo sortes ē
magis cā pcti q̄ de⁹: nō tn̄ est maior cau-
sa vel melior seu ꝑncipalior. Uel pōt cōce
di ꝙ de⁹ est summa causa pcti: et summe
causat. tn̄ hoc nō obstāte imputatur crea
ture: ꝙ in ptāte ip̄ius fuit deum esse cau
sam illi⁹ pcti. Unde eo ip̄so ꝙ hō est liber.
qr deus statuit coagendo vnicuiqȝ creatu
re ꝺm modū nature sue: sequitur ꝙ hō hȝ
in sua ptāte facere deū coagere ⁊ nō coa-
gere: sicut sibi placet. qr de⁹ seruiret hoīs
volūtati. vn̄ pctōrib⁹ exprobrat de⁹: Ser- Repli-
uire me fecistis in pctīs vrīs. Cōtra. de⁹ ca.
libere cooperat volūtati: g̃ nō seruit. Uez Rn̄sio.
est: sȝ est metaphorica locutio. Sȝ q̄re nō
subtrahit coopatiōnē: tūc eīm nemo pecca
ret. Rn̄deo: qr deus nō vult. tūc eīm ipedi Ad se-
ret liberū arbitriū. Ad scd̄am formā qn̄ cundā
arguitur ꝙ de⁹ ordinat de medijs necessa
rijs ad finē: sȝ multi sunt ordinati ad pe-
nā: ergo vult eos peccare concedo ꝙ vult
eos peccare si velint. Et qr ip̄si volūt: cōce
do ꝙ qn̄ volūt peccare absolute: vult eos
peccare: ⁊ tn̄ iuste punit eos: qr faciunt cō
tra suū ꝑceptū. Et qn̄ arguit frustra fie-
ret ifern⁹ si nemo peccaret. falsum est. Tū
qr nihil est frustra qd̄ de⁹ vult esse. Tū qr
manifestius ostēditur dei iustitia ꝑ ip̄sum
licet nullū puniret. sicut patibulum nō est
frustra licet nunq̄ hō in eo dānet. decla-
rat eīm se iustitie esse instrumētū ex ip̄o ꝙ Ad ter
est. Ad tertiā ꝯcedo ꝙ de⁹ vult mala fie tiam.
ri: sȝ qr ꝑcepit hoībus ne mala fiāt: iō hoc
relinqt in eoꝝ dispōne. ⁊ iō peccant. ⁊ eis
debet imputari ꝙ de⁹ causat peccatū. qa
tn̄ argumentū videt niti ad probandū ꝙ
mala ⁊ pctā sunt de ꝑfectione vniuersi: cō
cedo ꝙ hec ꝑfectio q̄ nūc est / exigit mala
fuisse facta ⁊ hoīes peccasse: tn̄ si nūq̄ hō
peccasset: nō min⁹ fuisset vniuersum ꝑfe- Ad q̄r-
ctū ⁊ pulchrū: sȝ tn̄ alia pulchritudie. Ad tam.

quartā ꝯcedo ꝙ deꝰ p̄elegit mala fieri q̄ꝫ
ea impedire: ⁊ ꝙ mala fieri ē bonū: nō tn̄
est bonū male faciēti: sꝫ sibi est pctm̄: ⁊ nō
vult deꝰ impedire mala fieri: qm̄ ipsi pla-
Ad qn-tam. cet posse agere libere. Ad quintā ꝯcedo
ꝙ vnum pctm̄ est pena alterius: q: fit cō
tra p̄ceptū: ideo est pctm̄: q: nocet faciēti:
iō est pena: ⁊ gn̄aliter om̄e pctm̄ est pena
Ad se-xtam. sicut alr̄ ostendeť. Ad sextā cū arguiť/
deus voluit christū occidi a Judeis: ergo vo-
luit Judeos occidere christū. ꝯcedo ꝯn̄az
⁊ an̄cedens ⁊ ꝯn̄s: nec video differētiā in-
ter an̄cedēs ⁊ ꝯn̄s: nisi forte grāmaticalē:
imo forte in ꝯceptu vna mentalis eis cor-
rn̄det. ⁊ sicut freq̄nter replicaui: nego istā
ꝯn̄am/ deꝰ voluit ꝙ Judei occiderēt chri-
stum: ergo ipsi nō peccauerunt: q: ipsi habue-
runt p̄ceptum de opposito. Cōcedo tn̄ ꝙ
christus fuit iuste occisus: ⁊ iniuste simili-
ter: ⁊ iustā fuit eū mori ⁊ iniustū silr: sicut
declarat Ans. de veritate. c. viij. vt fuit i
Ad se-ptimā. quarto arti. istius argu. allegatū. Ad se
ptimā cōcedo ꝙ tyrāni ⁊ mali hoīes sunt
instrā diuine volūtatis: nō ꝙ deꝰ eos ne-
cessitet ad ꝑsequendos sctōs: sed q: pmit
tit ⁊ cooperať eis in ꝑsecutiōe sctōꝝ: sicut
vbicūqꝫ creature agenti cooperať volun
tarie agenti sm̄ positionē cui iste rōnes
innituntť. q: tn̄ illis tyrannis p̄cepit oppo
situ: iō nō plꝰ excusanť q̄ꝫ si oīno facerēt
ꝯtrium bn̄placito dei: ⁊ deo resisterent. vn̄
Aug. enchi. xcix. de peccantibꝰ dicit. Quā
tum ad ipsos attinet: qḋ deꝰ noluit fece-
runt. quantū vero ad oīpotentiā dei: nul
lo mō illud facere valuerūt. qḋ verbū ex-
ponit magr̄ in p̄mo sen. dicens sic: ac si di
ceret: fecerūt ꝯ dei p̄ceptū qḋ appellať dei
volūtas: sꝫ nō fecerūt ꝯ dei voluntatē oī-
potentē: q: hoc nō valuerūt. Vn̄ dicit ma
gister silr̄ ꝙ deꝰ implet volūtatē suā: hoc
est ꝑsciētiā ⁊ volūtatē silr̄ ꝑ malas hoīm
volūtates. di. xlviij. c. ij. Et nota dictū ma
gistri. xlvij. di. c. vl. Neqꝫ inq̄t iō p̄cepit
deꝰ oībus bona: vel ꝓhibuit mala: vel cō
suluit optima: ꝙ vellet ab oībus bona q̄
p̄cepit fieri: vel mala q̄ prohibuit vitari. si
eīn vellet: vtiqꝫ ⁊ fierēt: q: in nullo pōt ab
Ad octauā. hoīe superari vel impediri volūtas eiꝰ. Ad
octauā cōcedo ꝙ deꝰ voluit sctm̄ Stepha
nū coronari: q: voluit ꝙ sctūs Stephanꝰ
voluntarie pateref. vn̄ ꝓprie loquēdo scti
nō iō merenť: q: patiunť ꝓpter deū: sꝫ q:
volunt pati propter deū. Et certe illa voli

tio causať ab eis libere. ⁊ cōcedo ꝙ deus
coagat ad passionem sanctoꝝ: q: alr̄ nihil
paterenť. q: nisi deus coageret ꝑsecutori-
bus: ipsi nihil agerēt: ⁊ si illi nihil agerēt:
sctī nihil paterenť. Itē ex alia parte deꝰ co
agit sctīs concausando volitiones qbꝰ ac-
ceptāt se pati propť deū. hec tn̄ dei opatio
nō diminuit meritū nec demeritū. Con- Repli-ca.
tra. si meritū martyrij ꝯsistit in volēdo sic
pati ꝓ christo: ergo q̄ ita intēse vellet pati ꝓ
christo sicut fec. Laurētiꝰ: sine q̄cūqꝫ passiōe
illata posset tātū mereri sicut fecit. s. Lau
rentius. Dico ꝙ cōclusio ē vera: nō tn̄ ha- Rn̄sio.
beret aureolā martyrij. Ad nonā de tēta Ad no-nam.
tione christi a diabolo. ꝯcedo ꝙ deꝰ coegit
diabolo ad tētādū christū: ⁊ hoc volūtate
bn̄placiti. q: tn̄ diabolus ꝓpť malū fecit:
deꝰ vero propť bonū: diabolus fecit vitio
se ⁊ iniuste: deus aūt iuste. Ad decimam Ad de-cimam.
de pctīs Pauli ante cōuersionē dico sicut
dictū est de pctīs alioꝝ. Et concedo ꝙ deꝰ
p̄ordinauit ꝙ illa pctā forēt sibi ⁊ alijs oc
casio boni: sed nunq̄ꝫ p̄cepit ꝙ ipse pecca-
ret. nec cōsuluit. ⁊ ideo peccauit: nihil tn̄
ꝯ placitū dei fecit. Hec oīa dicta sint occa
sione exercitij sine quacūqꝫ assertiōe. Exē
plum pōt poni. sint duo serui sortes ⁊ pla
to. p̄cipiat dn̄s sorti ꝙ trahat nauē: ⁊ pla
toni prohibeat idē. trahant igiť sortes et
plato nauē. sunt igiť due cause partiales
istius tractus: ⁊ idē opus sic fit ab vtroqꝫ
⁊ tn̄ ab vno iuste ⁊ ab alio iiuste: q: sortes
fecit qḋ dꝫ: ⁊ plato qḋ nō dꝫ. Eodē modo
est de deo ⁊ diabolo vel tyranno. deꝰ iuste
coagit tyranno vel diabolo in persecutiōe
q: facit qḋ eū decet ⁊ qḋ sibi placet. illi aūt
iniuste agunt: q: qḋ nō deberent. Ad qn XX
tum principale in quo per quinqꝫ formas Ad qn-tū pn.
arguebať: quarū prima fuit ista. deus nō Ad pri-
facit omne illud qḋ ꝑtinet ad iustū iudicē mā for-
ergo ⁊c. Pōt dici ꝙ ꝯn̄a nō valet: q: ad vnū mam.
iudicē pertinet facere aliqd qḋ aliꝰ iudex
licite remittit. vn̄ an̄s potest cōcedi: ꝙ deꝰ
nō facit omne qḋ pertinet ad iustū iudicē:
extendendo nomen faciendi: q: sortes te-
netur facere a. ⁊ plato est vnus iudex ad
quē nihil ꝑtinet de a. Et ideo si dimittat:
nō sequiť: sortes nō facit omne qḋ ꝑtinet
ad iustū iudicē: ergo nō iuste gubernat: q: an
tecedēs est verū ⁊ ꝯn̄s falsum. Sit ergo
exēpli gratia ꝙ plato iuste gubernat. Q-
an̄s sit verū patet: q: seqť: sortes nō facit
a. ergo non facit omne quod pertinet ad

iustū iudicē: ḡ nō iuste gubernat. ꝯña ptꝫ: q̄r a est vnū de ijs q̄ ptinēt ad iustū iudicē: demōstrato sorte. q̄r illa ꝓpō deus nō facit oē qđ ptinet ad hoc ꝙ ipse sit iust⁹ iudex ⁊c. nego ad illū intellectū aūs. Et qñ probat̃ p hoc ꝙ ipse pmittit mala fieri q̄ posset ipedire ne fierēt: ꝯcedo. sed nego vlterius ꝯñam. ḡ nō facit oē qđ ptinet ad hoc ꝙ sit iust⁹ iudex. nā ipse iuste pmittit mala fieri: ꝓhibet tñ ne fiāt p leges ⁊ doctrinā. nō tñ ipedit violenter naturā liberā; sꝫ relinq̄t eā sue libertati: loquēdo de adultis. Paruulos aūt q̄ nō fuerunt ptīcipes sacrorꝫ: iuste ꝓpt̃ pcīm originale dānat: sicut dictū fuit in tertio arti. principali. et ad auctoritatē illorꝫ caplorꝫ decreti dico ꝙ debēt intelligi de iudicib⁹ existentib⁹ sub lege: nō de deo cui⁹ volūtas est lex: ⁊ omne qđ vult iustū est. Vñ si ipsi pmittāt mala fieri vbi possent ipedire licite ⁊ iuste: ipsi peccāt: sꝫ secus est de deo.

Ad secundā formā. Ad scđam formā qñ arguit̃. deus semp remittit partē pene cōdigne: ḡ recedit ab equalitate. dici

Nota. pōt ꝙ pena đr ꝯdigna alicui culpe dupl'r Uno mō q̄r tā magna est pena ꝙ magna fuit culpa: ⁊ tūc esset tāta quantā ipe meruit q̄ peccauit. Alio mō đr pena ꝯdigna culpe: q̄r tanta est quantā placet iusto iudici inferre ꝓ ea. Primo mō de⁹ punit citra ꝯdignū. scđo mō nō.

Replica. Cōtra. Ois pena posset esse ꝯdigna cuicūꝙ culpe: ergo si infligeret Neroni penā Jude: ꝯdigna eēt vtriꝙ vtraꝙ. sꝫ tāta esset mō quanta tūc esset: ⁊ mō pena Neronis est minor: ḡ Nero min⁹ mō punit̃.

Rñsio. Dico ꝙ ois pena est cōdigna culpe scđo mō: quātā placet sibi infligere ꝓ culpa. ⁊ nō valet ꝯña: ḡ pena minor est diminuta. q̄r eoipso ꝙ est ab eo volita: ē iusta ⁊ ꝯdigna illo mō.

Ad confirmationem. Et ad auctoritatē Anſ. cur deus hō. c. xij. qñ dicit recte ordinare pcīm ⁊c. Dico ꝙ istud sicut sonat est falsum: loquēdo de pena satisfactoria: vel qualis dꝫ infligi ꝓ satisfactione q̄r multa pctā ad tps de⁹ dimittit impunita: q̄r dissimulat pctā hominū propter pnīam: ⁊ tñ nō sequit̃ ꝙ deus ad tps relinquat aliquid deordinatū in mundo. et ideo pōt intelligi sic ꝙ ordinare pcīm est statuere leges punitiuas: ⁊ illas opportune executioni mandare. Opportune dico: qñ deo placet. Ad aliā auctoritatē eiusdem libri. c. xx. ꝙ ſm mensurā peccati ⁊c. Dico ꝙ mēsura pcti est vno modo attendenda ſm mensurā legis cuius est p̄uaricatio: ⁊ satisfactio est mensuranda mensura legis punitiue. Satisfacit aūt hō deo/ qñ penā subit ꝓ pctō quā placet deo sibi infligere. vñ ois pena q̄ sibi placet infligi ꝓ pctō: est sibi satisfactio ꝯdigna. ⁊ iō illa vba Anſ. ⁊ ꝯsimilia sctōrꝫ sunt ꝓlata ad modū iudicij hūani nobis noti: ⁊ nō sunt oīa ꝓpria iudici diuino.

Ad tertiā eiusdem. Ad tertiū qñ arguit̃ ꝙ multa videm⁹ impunita in mūdo ꝯcedo: videlicet ꝙ puniunt̃ aliqua: ⁊ aliq̄ remittunt̃. sed bene ordinant̃ etiā sine punitiōe: q̄r sicut deo placet ita fit: ⁊ ideo iuste fit. mirant̃ tñ hoīes quare de⁹ sic permittit: q̄ putant deū obligatū ad regēdū mūdū suū ſm capita eorꝫ: ⁊ tūc male iret negotiū. ⁊ ideo qñ expectat: misericorditer expectat. ⁊ qñ punit: iuste punit. ⁊ qñ remittit: tā misericordit̃ ꝙ iuste remittit.

Ad quartā eiusdem. Ad quartā qñ arguit̃. tāta distātia pene ⁊c. ꝯcedo ꝙ vtraꝙ distat ab alia in infinitū. ⁊ nego vltra ꝯñam. ḡ tantā iniustitiā faciet deus cōmutando penā eternā ī tpalem/ quāta fieret cōmutādo tpalē in eternā.

Ad quintam. Ad quintū qñ arguit̃. nihil ptinet ad iustū iudicē p̄apere/ nisi qđ velit fieri ab eis. dico ꝙ verꝫ est de volūtate pmissionis. vñ si preciperet eis aliqđ: ⁊ postea eos impediret sine culpa eorꝫ ne illud possent implere: iniuste faceret. pōt tñ ꝯtingere ꝙ aliqui faciāt se ineptos ad exequēdū p̄ceptū: ⁊ tñ deus vult p̄ceptū suū stare: ⁊ tñ nō placet sibi ꝙ exequāt̃ preceptū ꝓ tūc: sꝫ vult eos pūire: q̄r fecerūt se ieptos ad exequēdū p̄ceptū. Exemplū de seruo q̄ se inebriat: nec pōt ꝓ tūc seruire dño suo: nec ideo relaxatur p̄ceptū de sibi deseruiēdo: sed manet p̄ceptū: ⁊ tñ dñs ꝓ tunc nō vult suū seruitiū: nec illud ipse pōt impēdere.

Nota de Abraā. Ad Aug. de precepto Abrae facto et ceco curato: q̄ vident̃ fuisse signa falsa: q̄r precepit qđ nō voluit fieri. Dicūt quidam ꝙ videbat̃ Abrae p̄cepisse imolationē: qđ tñ nō fecit. Pōt dici ꝙ p̄cepit sibi īmolare filiū: ⁊ tñ noluit hoc: sicut patuit p effectū.

Replica. ⁊ si arguitur ꝯ. Fictio videt̃ ꝙ aliq̄s p̄cipiat vnū ⁊ velit oppositū: q̄r tūc fac̄ signū falsum.

Rñsio. Pōt dici ꝙ nō repugnat iustitie nec sapiētie dei fingere: hoc ē facere signū ꝙ velit aliqđ fieri: ⁊ tamē ꝙ nolit illud. immo hoc expedit vtilitati illi⁹ cui fit signū: sicut multum expediebat Abrae ꝙ de⁹ p̄tendebat se hoc voluisse per p̄ceptū

qđ per ipsum significabatur: ⁊ tñ hoc no-
Repli- luit. Cõtra. ergo decepit Abraam. ꝯcedo
ca. ꝙ ad vtilitatem suam decepit eũ. Uel po
Rñsio. test dici ꝙ nõ deceperit eũ: sꝫ Abraam aliter
intelligẽdo ꝙ̄ fuit in rei veritate decepit
seipsum. Nam ista nõ sonant idem. facias
hoc: ⁊ volo ꝙ tu facias hoc. Uñ ꝑceptum
dei põt distingui: quando dr̃ / immola fili-
um. Uno modo accipitur pro ista: volo ꝙ
tu immoles. Alio modo ꝑ ista: volo ꝙ tu
facias ac si vellem te immolare filiũ. Pri-
mo modo sic intellexit Abraam ꝑceptum.
secũdo modo deus. Ad exemplum de ceco
nato illuminato: credo ꝙ deus non ꝑcece-
pit sibi ne cuiꝙ̄ diceret: sꝫ euangelista hoc
verbo precepit vtatur: sed dixit sibi ne fa-
ceret ad ostentationẽ: appetẽdo deum de
hoc laudari a malis. Unde ꝑcepit sibi ne
cui diceret. idest docuit illũ ne invanã glo
riam laudes hominũ ꝑ benefactis appe-
teret: ⁊ sic intelligendo põt concedi ꝙ pre-
cepit aliquid aliud ꝙ̄ verba sonant: ⁊ non
ſm qđ verba sonant cum dicit̃. ne dixeris
alicui. ⁊ potuit esse ꝙ vel ex circumstantia
aliqua / vel dictis christi ꝑcedẽtib⁹ / vel mo
do loquẽdi seu motu aliquo sensus ille in
NN telligeret̃ ab illo curato qđ deus precepit.
Ad sex- Ad sextum principale quãdo arguitur.
tũ pn. nullus detinẽs de subditis ⁊c. Dico ꝙ de⁹
plus eis tribuit ꝙ̄ meruerũt: ⁊ ideo nullã
iniustitiã eis facit. Similr̃ ipsi illud gau-
dium nõ meruerunt habere absolute ⁊ sta
tim: sed quãdo deo placeret. Similr̃ retar
datio nõ grauat: q̄ volunt qđ deo placet
de eis fieri. Et qñ dicit̃ ꝙ luunt nũc pecca
ta nostra: q̄ ꝑpterea dãnificant̃: ⁊ hoc est
iniustũ. Dico ꝙ nõ ẽ iniustũ: q̄ placet deo
⁊ nõ opꝫ ꝙ fiat eis recõpensatio: q̄ placet
eis retardatio: ⁊ recõpẽsatũ est eis in infi-
nitũ illud vltra qđ mereri poterant de se
Ad vlti ipsis. Ad vltimũ qñ arguit̃. deus exigit
mũ pn. a reprobis iustitiã ⁊c. ⁊ tñ non vult ab eis
fieri. Cõcedo exigit exactione ꝑcepti: ⁊ tñ
nõ vult volũtate beneplaciti: q̄ ipsi nolũt
Ad se- Ad scđam formã septimi argumenti qñ
cũdam arguebat̃. duob⁹ ꝑsonis decedẽtib⁹ ⁊c.
formã ꝯcedo ꝙ minus in quãtitate remittet vni
septimi ꝙ̄ alteri: sꝫ equale in proportione: q̄ vtro
argu. biꝙ vel secũdã vel tertiã vel quotãnis vt
deo placuerit aliã partẽ: ⁊ sic neutri fit in-
iuria: sed vtriꝙ proportionata misericor-
dia. Et hec de presenti questione.

¶ Sequitur secunda.

Queritur secun- a
do vtrum deus ab eterno Qõ. ij.
sciuerit se ꝓducturũ mũdũ? Primũ
Videt̃ ꝙ nõ. Primo sic. Ni princi.
hil aliud a deo fuit ab eter
no: deũ eẽ productuꝝ mũdũ est aliud a deo:
ḡ deũ eẽ ꝓductuꝝ mũdũ nõ fuit ab eterno
veꝝ. ⁊ vltra: ḡ nõ fuit ab eterno scitũ a deo
Ultima ꝯña ptꝫ: q̄ oẽ qđ scit̃ / est verũ qñ
scit̃. Penultima ꝯña ptꝫ. s. hec veꝝ nõ fuit
ab eterno: ḡ non fuit veꝝ ab eterno. q̄ oẽ
qđ est verũ: est qñ est veꝝ: sicut manifestũ
est. Ad istud põt dici negãdo minorẽ pn̄ci Rñsio
palis rõnis. istã videlꝫ. deũ esse productuꝝ
mũdũ est aliud ab eo. q̄ hec ab eterno fuit
vera: de⁹ ꝓducet mũdũ. ⁊ iđ v̾itas isti⁹ fuit
ab eterno. ⁊ constat ꝙ nihil fuit ab eterno
nisi de⁹. ḡ v̾itas isti⁹ de⁹ ꝓducet mũdũ: fu
it ab eterno de⁹. sꝫ v̾itas isti⁹ deus ꝓducet
mũdũ: nõ ẽ aliđ ꝙ̄ deũ eẽ ꝓductuꝝ mũdũ
igit̃ deũ eẽ ꝓductuꝝ mũdũ ab eterno fuit
de⁹. Cõfirmat̃ ista rñsio ꝑ venerabilẽ An- Confir
sel. mono. xviij. ca. ⁊ de v̾itate. j. c. vbi vult matur
ꝙ hoc veꝝ. i. aliqđ esse futurũ semꝑ fuit: rñsio.
neꝙ habuit pn̄cipiũ: vñ nunꝙ̄ incepit eẽ
verũ. Silr̃ hoc veꝝ ꝑ̄sẽtiũ vel p̄teritũ esse
aliqđ nunꝙ̄ definet esse verũ. Ex q̄bus cõ
cludit ꝙ v̾itas fuit ab eterno: et in eternũ
erit. Uñ dicit sic. si v̾itas habuit pn̄cipiũ:
vel habebit finẽ: anteꝙ̄ ipsa inciperet / verũ
erat ꝙ nõ erat v̾itas. ⁊ postꝙ̄ finita erit:
tũc veꝝ erit ꝙ nõ erit v̾itas. atq. i. certe ve
rũ nõ põt eẽ sine v̾itate: erat igit̃ v̾itas an
teꝙ̄ erat veritas: ⁊ erit v̾itas postꝙ̄ finita
erit v̾itas. qđ incõuenientissimũ est. ⁊ ideo
ꝑmittit in pn̄cipio sue rõnis: Cogitet inꝙ̄
q̄ põt qñ incepit aut qñ nõ fuit h̄ verũ: fu
turũ erat aliqđ. q. d. hoc null⁹ põt cogitare
Sꝫ v̾isile est An. sentire ꝙ solus de⁹ fuit
ab eterno: ḡ hoc qđ est futurũ aliqđ erat /
fuit deus ab eterno: ⁊ sic negatur totaliter
minor principalis rõnis. Sed ꝯ istud ar Repli-
guit̃ sic. sit v̾itas isti⁹ de⁹ ꝓducet mũdũ a. catur.
⁊ arguit̃ sic. a fuit de⁹: ⁊ a nõ ẽ de⁹. ḡ aliqđ
fuit de⁹ / qđ mõ nõ ẽ de⁹. Itẽ a fuit de⁹: et
a fuit hec ꝓpõ de⁹ producet mundũ. ḡ hec
ꝓpõ fuit de⁹. Minor ptꝫ: q̄ v̾itas ꝓpõis Scđo.
nõ est aliud a ꝓpõne. q̄ si sic vel foret acci
dẽs ꝓpõnis: vel res significata ꝑ ꝓpõnẽ.
ꝑmũ nõ põt dari: q̄ sic oratio va mutaret̃ qñ
transiret de v̾itate in falsitatẽ. q̄ arguebat̃
in ꝑcedẽti. c. de subã. Nec põt dari scđꝫ: q̄

ſm Anſ. de ꝟitate. c. ij. Veritas enūtiati-
onis nō eſt res enūtiata: ſʒ res enuntiata
eſt cā ꝟitatis in enūtiatōe: igit̄ ꝟitas ꝓpo
ſitiōis eſt ꝓpō: igit̄ ſi ꝟitas hui⁹ fuit de⁹:
Tertio hec fuit de⁹. Preterea ſi de⁹ ſciuiſſet iſtā
añ ꝓductionē mūdi: de⁹ ꝓducet mūdū. igi
tur ſic fuiſſet repñtata ꝑ eēntiā diuinā ſic
ut ꝑ iſtā denotat̄. ḡ cū eſſentia diuina na-
turalr̄ repñtet: ſequit̄ ꝙ adhuc ſicut tunc
repñtabit. igit̄ mō repñtat deū eē ꝓductu
rū mūdū: ſʒ h̄ eſt falſum: igit̄ eēntia diuīa
Quar- repñtat falſum. Quarto eſſentia diuina
to. repñtat ita eē ſicut ꝑ hāc denotat̄: de⁹ nō
ꝓducet mūdū: q2 oē veꝝ repñtat̄ ꝑ eēntiā
diuinā: ⁊ h̄ ē ꝟa. igit̄ cū naturalr̄ repñtet:
ſemꝑ repñtauit ita fore ſicut ꝑ eā denotat̄
igit̄ nl̄ añ ꝓductionē mūdi repñtat iſta cō
tradictoria de⁹ ꝓducet mūdū: de⁹ nō ꝓdu
cet mūdū. Preterea. loquimur nūc ꝑ illa
mēſura imaginata añ ꝓductionē mūdi:
ꝓtūc h̄ fuiſſet ꝟa: ſi fuiſſet: de⁹ vult creare
mūdū: vl̄ ḡ voluit creare ſe: vel aliud a ſe.
Nō ſe: q2 h̄ fuit īpoſſibile. ḡ voluit creare
aliud a ſe. ḡ aliō a deo fuit volitū a deo ꝓ
tūc. ⁊ nō niſi mūd⁹: igit̄ mūd⁹ fuit ꝓtūc:
q2 ſi fuit aliō a deo: fuit. ⁊ ſi nō fuit aliō a
Quīto deo: nihil aliud fuit volitū a deo. Preter
ea ſcti ab eterno fuerūt electi: igit̄ ab eter-
no fuerūt dilecti: ḡ ab eterno fuerūt boni.
q2 de⁹ nūꝙ̄ diligit niſi bonū. ḡ hoīes fue-
runt ab eterno. Pūmū añs pꝫ ꝑ illud
Sexto Eph. j. Elegit nos añ mūdi ꝯſtōnē. Pre
terea ſit a nomē alicui⁹ q̄ erit elect⁹ in fine
mūdi: q̄ro tūc vtꝝ deus diligit a an nō: ſi
nō: ḡ nec elegit: ⁊ ꝑ ꝯñs nūꝙ̄ elegit: ⁊ vl-
tra: ḡ a nō erit nomē alicui⁹ electi: cui⁹ op-
poſitū ponit̄. ſi dicat̄ ꝙ de⁹ diligit a: ſeq̄t̄
tūc ꝙ a ē dilectū a deo. ⁊ ſeq̄t̄: a ē dilectū a
deo: ḡ a ē aliq̄d dilectū a deo: q2 a nō ē ni-
hil dilectū a deo. ḡ a ē aliq̄d dilectū a deo.
Septi- ⁊ vltra: ḡ ē aliq̄d. Preterea ita naturalr̄
mo. repñtat eſſentia diuia antichꝛiſtū fore: ſicut
illa ꝓpō mētalis/antichꝛiſt⁹ erit: ī mente
hoīs repñtat antichꝛiſtū fore. ſʒ h̄ orō mē
tal' ita repñtat āntichꝛiſtū fore naturalr̄: q2
ipa nō pōt eē in mēte niſi ſic repñtet. ḡ eſ-
ſentia diuīa ſemꝑ repñtabit antichꝛiſtū fo
re: ⁊ mūdū eē ꝓducēdū ſi vnꝙ̄ ſic repñta-
Scdm uit: q2 al'r mutaret̄. Scdo arguo ſic. De⁹
princi. ab eterno ſciuit ſe ꝓductuꝝ mūdū: ḡ ꝑ tūc
ſciuit ſe nihil ꝓduxiſſe. ḡ ꝑ tunc ſciuit mū
dū nō eē ḡ ex iſto antecedēte de⁹ ab eterno
ſciuit mūdū ſe ꝓductuꝝ: ſequit̄ formaliter
ꝙ mūdus nō fuit ab eterno. ḡ īpoſſibile ē
ꝙ oppoſitū añcedētis ſtet cū añcedente:
ſtāte ſignificatiōe vtriuſq;. ḡ nō potuit ꝓ
duxiſſe mūdū ab eterno: ſi ab eterno ſciuit
ſe ꝓductuꝝ mūdū. Itē ſi potuit ꝓduxiſſe
mūdū ab eterno: ponat̄ in eſſe. ⁊ ſeq̄t̄: mū
dus fuit ab eterno: ḡ nūꝙ̄ fuit ꝓducend⁹.
⁊ vltra. ḡ de⁹ nunꝙ̄ ſciuit ſe ꝓductuꝝ mū
dū. ḡ vt videt̄/ꝑma ꝯñs ē bona. Rñdetur Rñſio
vno mō diſſimulādo de ꝯña: cōcedo ꝯñs.
qꝛ deus nō potuit ꝓduxiſſe mūdū ab eter
no. Sʒ ꝯ hoc arguit̄ multiplr̄. Pꝛio ſic. Repli-
nō minus pōt de⁹ qꝛ ꝓducit libere: ꝙ̄ poſ catur.
ſet ſi naturalr̄ ꝓduceret: ſed ſi de⁹ egiſſet
naturalr̄: de⁹ pꝛoduxiſſet mūdū ab eterno
ḡ ⁊ libere potuit h̄ feciſſe. Preterea mun
dū fuiſſe ab eterno nō includit ꝯdictionē.
ḡ deus potuit feciſſe. ḡ ⁊c. ꝯña pꝫ. q2 deus
pōt q̄cq̄d nō includit ꝯdictionē fieri. Añs
ꝓbat̄. tū q2 ſm Ariſt. j. topi. ſunt q̄dā pro
blemata de qb⁹ nō hēmus certā rōnē. ſic-
ut vtrū mūdus ſit etern⁹. vñ nō poſſum⁹
ꝓbare ꝙ īcludit ꝯdictionē. Tū qꝛ pꝛbi mlͭ-
ti h̄ opinati ſunt: ſic docet Aug. x. de ciui.
c. xxxj. de Platone: cui⁹ opinio fuit mundū
fuiſſe eternū: ⁊ a deo habuiſſe initiū ꝯſtō-
nis: nō tñ initiū tꝑis. ſicut ſi pes ex eterni
tate ſtetiſſet in puluere: veſtigiū ſꝑ ei ſub-
eſſet: qō tñ veſtigiū a calcāte fcm̄ nemo du
bitaret: nec alterū altero prius eēt. Tū q2
btūs Au. vj. de tri. c. j. rñdet Arrio. ſi fili⁹
erat nat⁹: ḡ eſt: ⁊ pri⁹ tñ erat. Rñdet Aug.
ꝙ nō ſeq̄t̄: q2 nat⁹ pōt eſſe coetern⁹: ſicut
ſplendoꝛ q̄ gignit̄ ab igne. Et iſtis exēplis
frequēter vtit̄ Aug. ḡ ſimul ſtant ꝙ aliq̄d
hēat cām efficiētē: ⁊ ſit illi cauſe coeternū.
Preterea arguit̄ ſic. anteqū ꝓduxit: potuit
ꝓduxiſſe. vel ḡ tm̄ ꝑ finitū tꝑs ante: vel in
finitū tꝑs añ. Pꝛimū nō pōt rōnabilr̄ dici
q2 qua rōne mō ꝯcedim⁹ ꝙ poſſet pꝛius ꝓ-
duxiſſe mūdū: eadē rōne ꝯcedere debem⁹
idē quocūq; inſtāti ſignato añ. poſito enī
ꝙ duplū plus de tꝑe fuiſſet a creatiōe mū
di ꝙ̄ mō: diceremꝰ qꝛ ante tot ānos potuit
ꝓduxiſſe mūdum: ⁊ eodē nō ſi triplū vel
quadruplū poneret̄. qō ſi verū eſt: ḡ in in-
finitū an potuit ꝓduxiſſe mūdū. ḡ ab eter
no. Preterea capio inſtās in quo de⁹ crea-
uit mūdū: ⁊ ſit a: ⁊ arguo ſic. De⁹ oīno eo-
dē mō ſe habuit ante a ſicut in a. ergo q̄c-
q̄d intellexit vel voluit in a: voluit ante a.
ſʒ ante a voluit mūdū eſſe: ḡ ante a mūd⁹
fuit. Preterea ſi includit ꝯdictionē deum

produxisse mūdū ab eterno: ergo posset pbari
ꝙ mūdus pduct⁹ est ex tpe. et sic articulus
fidei posset pbari. Preterea volūtati rōna
li nō repugnat hr̄e effectū liberū sibi coe-
ternū. ergo nec deo. Assumptū prz de aīa chri
sti: qz si christ⁹ ab eterno fuisset viator: ab
Confirmatur eterno habuisset actū meritoriū. Confir-
mat rō p Dio. de diuinis noib⁹. c. iiij. Diui
n⁹ amor nō pmisit eū sine germine esse: sz
amor ille fuit ab eterno. Preterea ſm Au
gu. x. de ciui. c. xxxi. Si pes ab eterno fuis-
set in puluere ⁊c. Chriso. sup Joan. homi.
xxvi. dicit ꝙ virgultū ⁊ ei⁹ imago coeter-
na sunt. si semp inqt virgultū ab eterno fu
it semp: ergo imago de virgulto fuit. sed si
pes vel virgultū fuisset ab eterno: nō pos-
set citi⁹ vel pri⁹ habere effectū ꝙ de⁹. ergo cū
de⁹ ab eterno fuit: potuit habuisse effectū
sibi coeternū. Preterea: qcqd pfectiōis ē in
cā scda: dz attribui cāe prie: sz hoc est pfe-
ctionis in cā scda / habere effectū sibi coe-
ternū: ꝙ nō expectet ips ad hoc ꝙ posset p
ducere suū effectū. vn̄ quāto cā est pfectioꝛ
tāto min⁹ expectat de tpe. ergo hoc dz deo at
tribui / ꝙ possit statim hr̄e effectū sibi coe-
ternū. ergo de⁹ potuit pduxisse mūdū ab eter
Tertiū princi no. Tertio ad pncipale sic. si de⁹ ⁊c. ergo ab
eterno sciuit se pducere plures mundos:
vel nō. si nō: ergo nō potuit producere plures
mūdos: eadē rōne nec mō pōt. pn̄s falsuz
qz tāte potētie est mō sicut tūc fuit qn̄ pdu
xit istū mūdū: nec est alia resistētia vel im-
pedimētū ꝙ tūc impediēs. ergo posset mō p
ducere aliū si vellet. Si dicat ꝙ de⁹ ab eter
Rn̄sio. S. do. no sciuit se pducere plures mūdos. Cō-
tra. ergo plures mūdi fuerūt itellecti a deo: et
sunt adhuc itellecti a deo. ergo aliq̄ intellecta
sunt plures mūdi. Itē vel itelligit se p-
ducere plures mūdos finitos vel ifinitos
tm̄. nō finitos tm̄: qz q̄ rōne sex: eadē rōne
septē vel octo: ⁊ sic in infinitū. si ifinitos q̄
erūt eq̄les isti: ergo illi infiniti si essent / moue
ri possent motu circulari i suis partib⁹ su
perioꝛib⁹: sic iste mūd⁹ mouet. ergo pari rōne si
eēt vnū ifinitū ꝯpositū ex ill' illō posset mo
ueri motu diurno: ⁊ sic corp⁹ ifinitū posset
Tertio moueri in tempore finito: contra philoso
phum. j. de celo ⁊. vj. Physicorum. Item
si deus potuit produxisse plures mundos
⁊ non fecit: ergo fuit inuid⁹. pn̄a pbat p
modū arguēdi bti Aug. iiij. sup Ge. c. xviij
Bōa aūt facere si nō possit nl̄la eēt potētia
si āt posset nec faceret: magna eēt iuidētia
qz igit ē oipotēs ⁊ bon⁹: idō oīa valde bona
fecit: ergo pari rōne si de⁹ potuisset producere
mūdos infinitos: ⁊ nō fecit: ergo fuit inuid⁹
Confirmatur primo Cōfirmat. qz q̄ omittit qd meli⁹ est: non
facit optimū qd posset facere: nec optime
qd posset: sz si de⁹ posset producere plures
mūdos: ⁊ nō fecit: omisit illud qd meli⁹ est
Nā meli⁹ esset duos mūdos eē ꝙ vnū. cō-
stat: qz in duplo: manifestū est. igit de⁹ nō
Scdo. optime cūcta disponit. Cōfirmat simplr
p illō Aug. iij. de lib. ar. c. vij. Quicqd tibi
vera rōne meli⁹ occurrerit: scias fecisse deū
Quarto. tamꝙ oim bonoꝛū cōditoꝛē: igit de facto
iā fecit plures mūdos. Preterea. si deus
qn̄ pduxit istū mūdū: sciuit se posse produ
cere aliū mūdū ab isto: sit ille a. q̄ro igitur
q̄re magis voluit pducere istū ꝙ a: vel fu
it aliq̄ rō: vel nulla. Si nulla: volūtas sua
fuit irrōnabilis. Si aliq̄: cū oīa sint paria
in obiectis intellectiuis: videt ꝙ magis nō
Quinto debuit producere hūc ꝙ istū: ⁊ sic vel nullū
vel istos infinitos. Preterea. aut potuit
pduxisse mūdū melioꝛē isto: vel non. si sic:
igit nō fecit qcqd meli⁹ potuit. igit nō fe-
cit optie qd sciuit ⁊ potuit. Si nō potuit:
Cōtra. iste mūdus est finite pfectiōis: ergo po
tuit fecisse mūdū maioꝛis pfectiōis. Silr
posset fecisse hoiem melioꝛem q̄ fecit. ſm
magistrū. j. sentē. di. xliiij. c. ij. Et pbat ma
gister hoc p Aug. v. sup Gen̄. c. x. Talē potu-
it de⁹ hoiem fecisse qui nō peccare posset
nec vellet: ⁊ si talē fecisset: qs dubitat quin
melioꝛē fecisset: igit potuit hoiem fecisse
Sexto melioꝛē: igit pari rōne angelū: ⁊ sic p pn̄s
totū vniuersum. Preterea. si de⁹ posset
mō facere aliū mūdū ab isto: posset facere
illū esse alicubi: sicut iste est mō: ita ꝙ par
tes illi⁹ mūdi distarēt abinuicē extra mū-
dū istū. q̄ro ergo qd est ibi modo: an aliqd
an nihil: si aliqd: ergo extra mūdū de facto est
aliqd. si nihil: tūc arguit sic. extra mūdū ni
hil est: ⁊ extra mundū pōt esse corp⁹: ergo
extra mūdū est vacuū: qz vbi pōt esse cor-
Quartū pn̄s pus / ⁊ nullū est: ibi vacuū est. ergo vacuū
mō est. Quarto ad principale. si deus ab
eterno sciuit ⁊c. ergo anteꝙ produxit mundū
verū fuit deū esse producturū mūdū. ergo sic
hec: propō ab eterno fuisset vera: de⁹ produ
cet mundū ab eterno. igit si hō fuisset crea
tus ante mundū: q̄ dixisset istā: dixisset ve-
rū. ergo de necessitate deus produxit mun
Confirmatur dū. Cōfirmat iste mod⁹ arguēdi p proces
sum Aristo. j. peri her. in fine. vbi ondit ꝙ

in ꝓpõnib⁹ ꝯdictorijs de futuro in mate
ria cõtingẽti neutra ps est determinate ve
ra. H' aũt arguit p duas rõnes: quarũ vna
ducit ad ĩpossibile: scḋa est ostẽsiua. Prio
mõ sic. si hec sit vera a erit: ḡ dicẽs hãc/dicit
verũ. sꝫ si dicẽs hãc dicit verũ: necesse ẽ sic
fore sicut ip̃e dicit: ⁊ si necesse est sic fore sic
ut ip̃e dicit: nõ põt aliter euenire q̃ȝ ip̃e di
cit: igit̃ a de necessitate eueniret. Hoc autẽ
relinqt Arist. p impossibili tam ibi q̃. vj.
meta. Scḋo arguit ad idẽ sic. sicut res se
hñt ad fore ⁊ nõ fore: sic se hñt ꝯdictiones
de eis formate ad v̾itatẽ ⁊ falsitatẽ: sꝫ res
q̃ significant̃ future/sunt oĩno ad vtrũlibꝫ
hec vl⁹ determinant̃ ad fore q̃ȝ ad nõ fore
igit̃ ꝯdictiones de eis formate nõ pl⁹ de
terminant̃ ad veritatẽ q̃ ad falsitatẽ nec
ecõtrario. Jdõ tenet ip̃e ꝙ i talib⁹ ꝯdictio
nib⁹ neutra ps ẽ v̾a: ⁊ neutra ps falsa. igi
tur ꝑm eũ si aliq̃ ꝓpõ de futuro sit v̾a: de
necessitate sic erit sic̃ denotat̃ p eã: ḡ si h' fu
isset v̾a ab eterno de⁹ ꝓducet mũdum: ab
eterno verũ fuisset dicere de⁹ de necessitate
Quinto pn. ꝓducet mũdũ: ꝯñs falsũ: q: libere ꝓduxit
mũdũ. Quinto ad pncipale sic. si de⁹ ab
eterno ⁊c. sequit̃ ꝙ in deo esse posset p̄sciẽ
tia futuroꝝ. ꝯñs falsum. ꝯña pꝫ. quia qñ
mũd⁹ nõ fuit: de⁹ sciuit se ꝓducturũ mun
dũ: ḡ habuit p̄sciẽtiã de h' ꝙ mũd⁹ fuit fu
tur⁹. ⁊ sic pari rõne hꝫ mõ p̄sciẽtiã de futu
ris. Falsitas ꝯñtis ꝓbat̃ p venerabilẽ Anß.
de casu diaboli. c. xxj. Breuiter inq̃t Anß.
hic rñdeo. Presciẽtia dei nõ ꝓprie dr̃ p̄sciẽ
tia. cui enĩ oĩa semp p̄sentia: nõ hꝫ futuro
rũ p̄sciẽtiã: sꝫ p̄sentiũ sciam. igit̃ ꝑm mẽtẽ
Anß. oĩa q̃ apud nos sunt futura vel p̄teri
Confirmatur ta: sunt deo semp vniformiter p̄ñtia. ḡ ab
eterno mũd⁹ fuit p̄ñs deo. Jtẽ ꝯfirmat̃ p
Boe. de ꝯsola. li. v. p̄sa vlti. Oĩa q̄si iã ge
rant̃/in sua simplici cognitione considerat
de⁹. itaq3 si presciẽtiam pensare velis qua
cũcta dignoscit: nõ esse p̄sciẽtiã quasi futu
ri/sꝫ sciẽtiã nũq̃ deficiẽtis instãtie rectius
estimabis. Vñ nõ p̄uidẽtia sꝫ p̄uidẽtia po
tius dr̃: ꝙ porro a reb⁹ ĩfimis ꝯstituta q̄si
ab excelso rerũ cacumine cuncta ꝓspiciat.
h' ille. Vult igit̃ dicere ꝙ dei cognitio de
futuris nõ est ꝓprie p̄sciẽtia: sꝫ cognitio
q̃rũq3 sibi p̄ñtiũ. nũq̃ sibi sunt aliqua fu
tura aliqua p̄terita aliqua p̄ñtia sicut no
bis: sꝫ oĩa sunt sibi p̄ñtia in sua eternitate
igit̃ ab eterno mũd⁹ fuit p̄ñs deo. Jdem
Anß. de concor. ca. iiij. Quẽadmodum pre

sens tp̃s cõtinet oẽm locũ: ⁊ que in quoli
bet loco sunt: ita eterno p̄senti simul clau
dit̃ oẽ tp̃s: ⁊ que sunt in quolibet tpe. ⁊ in
fra. hꝫ enĩ eternitas suũ simul: in quo tunc
oĩa q̃ simul sunt loco ⁊ tpe: ⁊ q̃ sunt in di
uersis locis vel tpibus. Vñ dicit infra ꝙ
actio mea crastia semp est p̄ñs in eterni
tate. De isto nota li. j. di. xxxv. c. vj. Sexto Sextũ princi.
ad principale. si deus ab eterno ⁊c. de⁹ ab
eterno sciuit se ꝓducturum p creationẽ se
metip̄m. ꝯñs est impossibile: vt manifestũ
est. ꝯñam ꝓbo. Jste creature sunt mũd⁹: ḡ
mũdus est de⁹. maior pꝫ: ꝙ creature sunt
de⁹ p Aug. sup Jo. ser. j. Et de verbis dñi
ser. iiij. Quecũq3 hic varia q̃ris: ipse vnus
oĩa tibi erit. ⁊ Jo. j. Qḋ factũ est in ipso
vita erat. ⁊ Anß. mono. xxxv. Quicq̃d fcm̃
est: siue viuat siue nõ viuat: aut quocumq3
est in se: in illo est vita ⁊ veritas. Jtẽ creare
Septimũ pn. in deo est ipsa creatrix essentia. Septio
ad pncipale quero an ꝓduxit mũdũ cõtin
gẽter an necessario: si necessario: ḡ natura
liter: ḡ ab et̾no: q: posita cã sufficiẽti ⁊ nõ
ĩpossibili ⁊ naturaliter agẽte/necesse est ef
fectũ poni. ḡ sic mũdus fuisset ab eterno.
ꝯñs falsum. Si cõtingẽter ⁊ libere produ
xit: ḡ semp aĩ instãs productiõis mũdi h'
fuisset ꝯtingẽs: de⁹ producet mũdũ: ḡ si fu
isset scita a deo: fuisset simul vera ⁊ cõtin
gẽs ad vtrũlibet. ⁊ sic p ꝯñs de⁹ mõ in fu
turis cõtingẽtib⁹ cuiuslibet ꝯdictionis sci
ret alterã partẽ. ꝯñs falsum: videlꝫ ꝙ de⁹
sciat aliquã propositionẽ de futuro ĩ mate
ria cõtingenti: puta istã a erit. Sit a pctm̃
qḋ sortes libere cõmittet cras. tunc arguo
sic. De⁹ scit a fore. ḡ ab eterno sciuit a fore
vel incepit scire a fore. nõ põt dici ꝙ ince
pit scire a fore: q: posset tũc aliq̃d scire vel
prescire in tpe ⁊ ex tpe. ꝯñs falsum: et con
tra mgr̃m. j. sentẽ. di. xxxix. Si ab eterno
sciuit a fore. Pono ꝙ a fore fuit heri scp̃tũ Rñsio.
in pariete: ḡ hec est modo vera scriptũ in
pariete fuit verũ. ꝯña pꝫ: q: hec est vna ve
ra de p̄teritis: ⁊ p ꝯñs necessaria. ḡ neces
se est sortẽ peccare. Ad istud argumentum
põt dici sic: ꝙ hec ꝓpositio a erit: est vera:
tamen contingenter. ⁊ ideo licet sit vera:
potest tamen nunq̃ fuisse vera. ⁊ eodẽ mõ
ista/deus sciuit a fore: vera est per casum:
contingenter tamen: q: sic est vera ꝙ põt
nunq̃ fuisse vera. ⁊ eodem modo dicit̃ de
ista: hec scriptum heri fuit verum: demon
strato isto scripto heri a erit. ⁊ hec est diffi

ferētia inter ꝓpositionē de futuro ī materia ꝯtingēti ⁊ ei equalentes: siue sint de p̄senti siue sint de futuro: ⁊ ꝓpōnes de p̄terito ⁊ de p̄nti: que nunꝗ̄ equalent talib⁹: nec tales virtualiter īcludūt: q2 si aliq̄ sit ꝓpositio vera de p̄nti vel de p̄terito: necessario semꝑ erit postea verū dicere ꝙ illa fuit vera: sicut si hec fuit vera/ modo sortes sedet: hec ē necessaria/hec fuit vera sor. sedet neqꝫ deueniet postea falsa: nisi omittatur significatio terminoꝝ. ⁊ eodē mō ē de illis de p̄terito q̄ nullo mō exponi d̄nt ꝑ aliquā de futuro: puta de ista/sortes fuit alb⁹. q2 si hec est modo vera: hec semper erit postea vera: hec fuit vera sortes fuit albus. sed in propositionibus de p̄nti ⁊ preterito q̄ equiualent propositioni de futuro: vel exponi habent per aliquā de futuro: sec⁹ est. nā ista propō/a fuit scitū a deo: que ē de p̄terito: vel ista/a est scitū a deo: q̄ est de p̄nti: sic est vera mō ꝙ tn̄ potuisset nūꝗ̄ fuisse vera. ⁊ ideo a est scitū a deo: pōt tn̄ nunꝗ̄ fuisse scitum a deo. ⁊ eodē mō quātūcūqꝫ hec sit vera sortes fuit p̄destinatus: hec tn̄ est semꝑ cōtingens/hec fuit vera sortes est p̄destinatus. si tn̄ hec sit vera sortes est p̄destinatus: ab eterno fuit vera: ⁊ sua opposita falsa: ita ꝙ neutrū ipsoꝝ potest successiue eē verum post reliquū. Sz ꝯ istud dictū pōt argui mlt̄ipl'r. Primo sic. sit a vnū futuꝝ ꝯtigēs qđ deus scit fore. Tūc ꝑ te ista stant siml' a erit: ⁊ ꝓpō ista a pōt nō euenire est ꝯcedenda. Ponat̄ igit̄ in esse: ⁊ arguo sic. a nō eueniet: igit̄ hec nunꝗ̄ fuit vera a eueniet. et hec fuit ante ꝯcessa a te. igit̄ falsum fuit ꝯcessū a te nulla obligatiōe tibi facta.

Repli- catur.

Scđo. Preterea. sit ita ꝙ heri ꝯcessisti nulla obligatiōe tibi facta a erit: hodie ꝓpono tibi istā a pōt nō euenire. si neges: igit̄ a necessario eueniet. si ꝯcedas: ponat̄ in eē a nō eueniet. tūc arguo sic. a nō eueniet: igit̄ hec semꝑ an̄ fuit vera a nō eueniet. si fuit vera sꝑ ante: igitur hec nunꝗ̄ fuit vera a eueniet: et vltra: igit̄ non fuit vera heri: ⁊ heri fuit cōcessa a te nulla obligatione tibi facta: igit̄ heri cōcessisti falsum nulla obligatione tibi facta: igit̄ heri male r̄ndisti.

Tertio. Prete͛ea oēs due ꝓpōnes an̄ b instans: sit b instās in quo a erit: possunt esse simul vere: aut successiue ante b instās: sed iste propositiones sic se h̄nt a erit: a non erit: ꝙ vtraqꝫ potest eē vera ante b instās: q2 vtraqꝫ est ꝯtingens: sed nō possunt esse simul vere; igitur successiue, igit̄ vna pōt eē vera post aliā: etiā anteꝗ̄ a sit: q2 postꝗ̄ a fuit: constat ꝙ hec pōt eē falsa a erit: ⁊ sua opposita vera postꝗ̄ fuit falsa.

Quarto. Preterea sint a ⁊ b duo ꝯdictoria de futuro: ⁊ sit a verū in hoc instanti: ⁊ b possit eē veꝝ cras. Et arguit̄ sic. a est veꝝ in hoc instanti: ⁊ b pōt eē verū cras: igit̄ b pōt eē verū postꝗ̄ a fuit verū: g̃.

Ad idē. Item sic. oē qđ nō est verū ī hoc instanti: ⁊ pōt eē verū post hoc instās: pōt eē verū postꝗ̄ fuit falsum: sed b nō est verū in hoc instanti: ⁊ potest eē verū post hoc instans: ⁊ vltra. g̃ pōt esse verū postꝗ̄ fuit verum.

Quīto. Preterea. sit aliquid qđ nō est futurum: ⁊ potest eē futurū. ⁊ arguo sic. a non ē futurū: ⁊ potest eē futurū: ergo a pōt incipere esse futurū. sit igit̄ b instans in quo a incipit eē futuꝝ: ergo a est futuꝝ: ⁊ immediate ante b nō futurū. ⁊ arguo sic. a incipit eē futurū: ergo a est futurū: ⁊ immediate ante hoc non fuit futurū: igitur immediate ante b hec fuit vera/a non fuit futurū: igit̄ immediate ante b hec etiā fuit vera: a nunꝗ̄ erit futurū.

Sexto. Preterea. Si oīs propositio foret ꝯtingēs ad cui⁹ veritatē requirit̄ veritas vnius de futuro: sequit̄ ꝙ oēs tales forēt ꝯtingentes. sol est. sol mouet̄. de⁹ est p̄ia causa. sortes currit. et hō haberet dubitare istam: ego sum. Nam sequit̄. sor. est: ergo sortes erit: q2 nō pōt dari vltimū rei ꝑmanētis ī esse. ergo si ē mō: post hoc erit. sed hec ē ꝯtingēs: sortes erit: q2 de⁹ potest facere ꝙ sit falsa: alioq̄n vellet nollet/sortes foret futur⁹ post hoc instās: ꝯn̄s est falsum. igit̄ illud ex quo sequit̄.

Octauū p̄n. Octauo ad principale: si sic: ergo deus modo faret aliqua quecūqꝫ futura ꝯtingentia. ꝯsequens falsum: q2 tūc de⁹ posset reuelare quodcūqꝫ futurū cōtingens homini vel angelo: itaꝙ facta tali reuelatiōe reuelatū maneret ꝯtingens. ꝯn̄s falsum. Nā si sic: sacra scriptura posset esse falsa. nā in ea ꝯtinet̄ ꝙ resurrectio mortuoꝝ erit. ⁊ ꝙ dies iudicij erit. si g̃ ista sunt adhuc contingentia: ergo possunt eē falsa. ⁊ si vna pars scripturaꝝ possit esse falsa: ⁊ alia: ⁊ sic tota ƀm rōnē Augustini ꝯtra Iouinianū. ⁊ sic aliq̄s pōt meruisse in fide falsa: ⁊ fides Abrae q̄ fuit vera/mlt̄is milib⁹ annoꝝ elapsis pōt eē falsa: et beati possunt decipi. nā angeli credunt diem iudicij fore futurū: ⁊ sic sunt deceptibiles: ⁊ ꝑ consequens nō beati. Simil'r in potestate mea esset decipere angelū meum q̄ custodit me; ⁊ decipere aiam christi; q2 esto ꝙ de⁹ re

uelauit aīe christi vel angelo meo ꝙ ego sim saluādus: adhuc hec ē ꝯtingēs: ego sal uabor: ꝑ in libertate mea ē facere ꝙ sit fal sa: ꝑ possum facere ꝙ hec sit vera/aīa chri sti credit falsum. Silr in ptāte mea est face re ꝙ christ⁹ mētit⁹ est: q2 si christ⁹ dixit hēc v̄gini assertiue: iste saluabit: adhuc ista est ꝯtingēs: ꝑ pōt eē falsa. ꝑ christus pōt asse ruisse falsum: ꝛ tūc fuit decept⁹: vel dixit ꝯ ꝯsciām. imo ꝓbari pōt ꝙ dixit ꝯ ꝯsciam. Nam si hec sit falsa/iste saluabitur: ꝑ nūꝙ̄ vera. supposito ꝙ nunꝙ̄ sciuit aliud. ergo sciuit ꝙ nunꝙ̄ fuit vera: ꝛ deus dixit hoc:

Scda forma. ergo deus dixit scienter falsum. Preterea si sit aliqs qui fuit iuste dānatus ad mille annos: ꝛ passus ibi maximā penam: potest adhuc fuisse iniuste damnatus. Probatur: accipio aliquē q̄ fuit de secta Saduceorū. ꝛ volo ꝙ ꝓ nullo alio damnatus sit: nisi q2 credidit falsum. s. resurrectionē non eē fu turam. quo posito arguo sic. iste non est dā natus nisi q2 credidit hoc falsum: resurre ctio non erit: ꝛ possibile est eū nunꝙ̄ credi disse hoc falsum. q2 sequit̄. hoc nūꝙ̄ fuit fal sum: ꝑ ipse non credidit falsum. ꝛ sic possi bile est ꝙ nunꝙ̄ credidit falsum: ꝛ per ꝯn̄s

Tertia. ꝙ sine causa fuit dānatus. Preterea reue let de⁹ sorti ꝙ plato saluab. t. ꝛ p̄cipiat sibi ꝙ velit platonē saluari: ꝛ ꝙ conformet vo luntatē suā voluntati diuine. simul cū hoc pono ꝙ sortes transgrediat̄ p̄ceptū: ꝛ inui deat platoni: ꝓ quo peccato dānet̄ sortes: sit igit̄ ꝙ istud fuit factū ante centū annos ꝛ sit adhuc plato supstes: adhuc ē ꝯtingēs: plato dānabit̄: ergo potest eē vera. Ponat̄ in eē. ꝛ arguit̄ sic. Plato est dānatus: ergo plato nunꝙ̄ fuit p̄destinatus. ꝛ vltra: igit̄ deus nunꝙ̄ voluit eū saluari. ꝛ vltra: ergo sortes nūꝙ̄ voluit difformiter deo: ergo sor tes non peccauit. ergo modo potest facere plato ꝙ sortes sit iniuste damnatus: q̄ fuit ante dānatus ad centū annos: per casum.

Quarta. Preterea. si reuelatū maneat contingēs: ꝑ in ptāte mea est facere ꝙ aliqs q̄ vixit an̄ mille annos: sit ꝓpheta: ꝛ ꝙ nō sit ꝓpheta. q2 esto ꝙ aliqs ꝓphetauerit me facturū a: sequit̄: possum facere a ꝛ omittere: ꝑ possu3 facere ꝙ dixit verū vel falsum: sicut mihi pla cet. sed sequit̄: dixit falsum: ꝑ nō ꝓpheta uit. ꝓ diffinitionē ꝓphetie: q̄ includit dictū ꝓphete eē verū. imo ꝓm istā ꝓphetie diffi

Quinta. nitio est impossibilis: ergo ꝛc. Preterea apls arguit sic ad ꝓbandū resurrectionē. Si mortui nō resurgēt: ꝑ nec christus resur rexit. j. Cor. xv. Et dicit Augu. de doctrina christiana. li. ij. c. xxxj. hoc ē circa finē. ꝙ con nexiones apli sunt bone: l3 habeant inias falsas. Consequēs est impossibile: ꝑ ꝛ an̄s: q2 si an̄s sit contingens: ꝯn̄a nō valet. Uel op3 dicere ꝙ deus posset vno mō facere ꝙ christus nūꝙ̄ resurrexit a mortuis: ꝯn̄s fal sum. Item Micheas ꝓpheta. iij. Reg. xxij fecit istā ꝯn̄am regi Achab. Si reuersus fu eris in pace: non est locutus in me dn̄s. sed ꝯn̄s fuit impossibile: igitur an̄s. igitur illō reuelatū Michee non fuit contingens post

reuelationē. Preterea. sicut hec est contin Sexta. gens nunc/aīa christi est beata: q2 sequitur fuit beata: ergo eternaliter fuit futura bea ta: ꝛ fuit certa ꝙ eternaliter foret beata: s3 sequitur/potest adnihilari quia creatura ē ergo potest non eternaliter esse beata: ergo potest nunꝙ̄ fuisse certa de sua beatitudie: igitur potest nunꝙ̄ fuisse beata: ꝛ per ꝯn̄s nunquā fuit beata. hoc antecedens est pos sibile: anima christi potest adnihilari: ergo

ꝛ vltimū ꝯn̄s. Preterea: deus non posset Septia certificare hoiem de aliquo futuro: nec pos set homo certitudinaliter credere vel spera re illud quod deus ꝓmittit nisi deciperet̄. q2 quantūcūq3 asseruerit se aliquid esse fa cturū: potest post assertionē vel ꝓmissionē facere oppositū: q2 tale dictū non obstante reuelatione vel promissione dei manet con tingens post dictū vel promissionē sicut an te. Sed ꝙ istud sit falsum patet per illā au ctoritatem. Fidelis est deus: seipsum nega re nō potest. ij. Timo. ij. glossa. Qui est veri tas: non potest negare seipsum. qd̄ faceret si dicta sua nō impleret. Itē Lu. xxiiij. Chri stus dixit discipulis suis post resurrectionē suā. Hec sunt que locut⁹ sum advos cū ad huc essem vobiscū: qm̄ necesse ē impleri oīa que scripta sunt in lege Moysi et ꝓphetis ꝛ psalmis de me. si necesse est ipleri ea: ergo

non contingenter. Preterea si sic: angeli Octaua nō sunt ꝯfirmati: nec diabol⁹ adiudicatus pene eterne: q2 possibile est nullam penā eē eternā: q2 possibile est ꝙ nunꝙ̄ fuit adiudi catus pene eterne. Similr angelus posset peccare: q2 priuari grā: ꝛ relinq̄ in solis na turalib⁹: ꝛ sic demereri: et pari rōne diabo lus mereri. Et christus posset dixisse falsum cū oībus q̄ p̄dicāt suadendo gaudiū aliqd̄ eternū vel penā eternā: ꝛ possibile eēt oēs q̄ crediderūt in eū fuisse deceptos: ꝛ totam

fidē esse falsam: ꝛ deū fefellisse hoīes q̄s do
Nona. cuit. Preterea. Nō minorē certitudinem
dꝫ causare reuelatio diuina q̄ꝫ prophetia.
sꝫ ꝓphetia causat certitudinē veritatis im
Quid mobilē: ġ diuia reuelatio. Maior pꝫ: q: to
ꝓphia ta certitudo q̄ est in ꝓphetia: est ꝓpter diui
nā reuelationē. Minor pꝫ ꝑ diffinitionē
ꝓphetie ꝛ maior silr̄ q̄ ē ista. Prophetia est
diuina īspiratio rerū euēt⁹ imobili ꝟitate de
nūtians. ġ si aliquid est ꝓphetatū eē futu-
rū: illud immobiliter erit futurū: sit p̄sens:
Decia. ꝛ vltra necario erit futurū. Preterea. Omne
illud necario eueniet / qd̄ sic ē futurū ꝙ nō
pōt esse nō futuꝝ anteq̄ꝫ sit p̄sens: sꝫ oē qd̄
de⁹ ꝓponit facere: est sic futurū ꝙ non pōt
eē nō futurū anteq̄ꝫ sit presens: ġ oīe tale
necario est futurū. Ideo si deus se reuelet
aliq̄ ī facturū: illud post reuelationē neces-
sario eueniet. Maior pꝫ. minorē ꝓbo per
Ans. ij. Cur de⁹ hō. c. xvij. vbi dicit ꝙ volū
tas dei vult ꝟitatē eē immutabilē: ꝛ si ꝓpo
nit aliq̄d se imutabilr̄ facturū: illud nō pōt
nō eē futurū anteq̄ꝫ fiat. Itē in eodē. c. lo-
quens de fide btē virginis: q̄ credidit filiū
moriturꝫ: dicit ꝙ vera fuit fides ei⁹: ꝛ neces-
se fuit ita futuꝝ eē sicut ipa credidit. Tunc
arguit̄ sic. Oē qd̄ est a deo reuelatū: necesse
est fieri postq̄ꝫ est reuelatū: ergo nihil post-
ea manet cōtingens: ġ ista sunt incompos-
sibilia: hoc fore est ꝯtingēs: et h̄ fore ē reue
Unde- latū a deo. Preterea. Si teneor credere ꝙ ꝓ
cima. phetatū vl̄ reuelatū possit nō euenire: ġ nō
teneor credere ꝓphe nec deo: q: scio ꝙ trūs
cūq̄ꝫ asseruit vel iurauit: ꝙ oppositū dicti
sui pt eē verū: ġ nō teneor credere ꝙ dictū
suū sit verū: ġ Iudei nō tenebātur credere
ꝓphetis de Christo de Messia mittēdo: q:
nō obstāte quacūq̄ꝫ ꝓphetia Hieremie vl̄
Esaie de filio incarnādo vl̄ de Messia mit-
tēdo: credere debuerūt ꝙ oppositū potuit
euenire: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ ꝓphetia talis non fuit
Duode certa. Preterea ꝙ de⁹ nō possit reuelare cō
cima. tingētia futura: arguit̄ sic. Sit sor. nunc in
charitate: ꝛ reuelet sibi de⁹ ꝙ cras peccabit
mortalr̄: ġ sor. pt h̄ licite velle ꝯñs īpossi-
bile: ġ añs. impossibilitas pꝫ. q: seq̄t̄: vult
eē in pctō mortali: ġ est ī pctō mortali: ꝛ vl
tra: ġ peccat mortalr̄. Et silr̄ ex eodē seq̄t̄ ꝙ
licite vult eē in pctō mortali: ġ non peccat
mortalr̄ sic volēdo. ꝯña ꝓbat̄: q: posito isto
casu: sor. scit deum velle ipm cras peccare
mortalr̄: ġ pōt se ꝯformare diuīe volūtati.
Itē eodē casu posito / seq̄t̄ ꝙ cōtradictoria
aliq̄n nō sint simul vera: igit̄ casus ē īpossibilis
Añs ꝓbo: q: sorti est reuelatū ꝙ peccabit: ġ
sor. volet peccare. Ex alia parte sor. scit ꝙ si
peccet erit miser: ġ nō potest velle peccare.
ꝯña pꝫ ꝑ Ans. de casu dia. c. xxiij. vbi ꝓbat
ꝙ angel⁹ nō potuit p̄scire casum suū. Pre Decia-
terea si deus posset reuelare ꝓpositionē de tertia.
futuro: q̄ rōne vnā ꝛ aliā. Ponat̄ igit̄ ꝙ in
rei ꝟitate sor. sit dānād⁹: ġ pōt hoc de⁹ reue
lare sor. Quo facto arguit̄ ꝙ sortes despa-
bit: q: tenet̄ credere deo: ġ deus erit auctor
isti⁹ despatiōis: ꝛ sic erit auctor pcti. Pre Decia-
terea reuelet de⁹ Gabrieli ꝙ sor. sp erit in quarta
charitate: ꝛ silr̄ cū h̄ p̄cipiat Gabrieli ꝙ iu-
uet sor. q̄diu ē in charitate. istis positis ad
huc remanet in libera facultate sor. peccan
di q: nec reuelatio eū īpediret: nec preceptū
datū Gabrieli manifestū est. Ponatur ġ ꝙ
peccat: quo facto q̄ro vtrū Gabriel tenet̄
eū iuuare an nō? Si sic: cōtra. nō ē in chari
tate: ġ Gabriel nō tenet̄ eū iuuare. Si non:
ꝯ. Gabriel credit ꝙ sp erit in charitate ꝑ re
uelationē: ġ sp tenet̄ eū iuuare. Preterea Decia-
reuelet de⁹ sorti exñti in charitate ꝙ finalr̄ quinta
dānād⁹ ē: q̄ro tūc vtrū sor. pōt iuste orare ꝓ
sua salute an nō? ġ si sic pt iuste velle opposi
tū illi⁹ qd̄ scit deū velle ꝑ reuelationē. ꝯñs
falsum. Silr̄ si liceret sibi orare ꝓ seipso casu
posito: sic liceret ecclie orare ꝓ hoib⁹ de q̄-
bus ipa eēt certa ꝙ dānarent̄. ꝯñs falsum
ꝛ ꝯ Aug. li. xxi. de ciui. dei. c. xxiiij. vbi dicit
Deniq̄ꝫ si de aliquib⁹ ita certa esset ecclesia
vt q̄ sint illi. s. dānandi etiā non nosset: qui
licꝫ adhuc in hac vita sint cōstituti: tū p̄de
stinati sūt in ignē eternū ire cū diabolo: tā
ꝓ eis nō oraret q̄ꝫ nec ꝓ ipso. Ex hac aucto
ritate arguit̄ ꝙ reuelatū nō est cōtingens
post reuelationē. q: si sic: dato ꝙ reuelatū
foret ecclie de sor. ꝙ est dānād⁹: ꝛ tū adhuc
hec foret cōtingens: sortes dānabit̄: ergo li
ceret sperare de sorte ꝛ orare ꝓ eo: ergo ꝟm
mentē Aug. facta tali reuelatione hec foret Rñsio-
ita vera: sortes damnabit̄: sicut hec: diabo- Repli-
lus dānabitur. Si dicat̄ ꝙ casu illo posito ca.
sortes nō pōt iuste orare ꝓ salute sua. Con
tra. sor. est viator: ġ tenet̄ ex precepto velle
salutē suā. Silr̄ ꝑ casum sor. est in charitate
etiā post reuelationē: ġ diligit se ad btitu
dinē. Similit̄ nō pōt nō velle btitudinem
ergo pōt licite orare vt habeat eā. Similit̄
facta tali reuelatione tenet̄ diligere proxi-
mū: ergo seipsum: alioquin nō seruaret or-
dinē charitatis: ġ iuste pōt orare ꝓ salute

sua. Cōsequētia ptz: qꝛ pōt iuste orare pro
illo quē tenet naturalr diligere: ⁊ siľr ex p̄
Decia sexta. cepto. ergo ⁊c. Preterea. Si reuelatum a
deo est cōtingens: sequit ꝙ hec fuit cōtin-
gens post assertionem christi dictā Petro.
Ter me negabis. Petrꝰ negabit christum.
Cōsequēs falsum: qꝛ sequit: Petrꝰ nō ne-
gabit christū: ḡ christꝰ dixit falsum asserti-
Decia septia. ue. Preterea. Si sic: tūc postq̄ sudauerat
pre timore mortꝭ: hec fuisset cōtingēs: chri
stus sudauit ꝓpť timorē mortꝭ future: ḡ po
tuit eē falsa: ⁊ sic sine cā sudasset ⁊ frustra ti
mēs vbi nō erat timor: ⁊ fuisset deceptus.
Decia octaua Preterea. Hec eēt oīno cōtingēs: Gabriel
vidit ī ṽbo ꝙ dies iudicij erit. Cōsequētia
ptz: qꝛ sequitur: dies iudicij non erit: ḡ verbū
nunq̄ reuelauit diē iudicij fore: ⁊ vltra: er
go nunq̄ Gabriel h̄ vidit in ṽbo. Primum
añs est possibile. ḡ vltimum 9ñs. Falsitas
9ñtis ptz: qꝛ Gabriel reuelauit h̄ Danieli:
sz nō reuelauit sibi illud nisi qđ vidit iṽbo
sz hec est neċaria: Gabriel reuelauit h̄ Da-
nieli. ḡ et ista: Gabriel vidit hoc in verbo.
Decia nona. Preterea. Si ordinatū manet cōtingens
sequitur ꝙ in ptāte sortis est facere ꝙ deꝰ p̄-
destinauit eū: ⁊ siľr ꝙ deꝰ eū reprobauit ab
eterno: ⁊ sic pōt sortes esse cā sue p̄destina
tiōis q̄ fuit ab eterno. Et siľr electio dei de-
pēderet totalr a volūtate creata. Cōsequē
ns patēt: qꝛ ī ptāte sortꝭ est bñ viuere: qꝛ est
viator: ḡ pōt eē p̄destinatꝰ: ⁊ hz hoc in sua
Uigesima. ptāte. Siľr pōt male viuere eadem rōne. ḡ
⁊c. Preterea. Creet deꝰ vnū angelū in na
turalibꝰ ꝑfectū in cognitione causarū crea
tarum: sz nō 9firmet eū: ⁊ reuelet ei in ṽbo
ꝙ sortes cōmittet homicidiū pro q̄ puniet
in īferno pena certa q̄ sit a: volo etiā ꝙ deꝰ
p̄cipiat illi angelo ꝙ nihil velit nisi qđ vi-
det deū velle. Et pono siľr ꝙ pro prima bo
na volitione cōformi diuine volitioni deus
eū cōfirmet: ⁊ siľ cū hoc ꝙ iste angelꝰ velit
sorti penā: qꝛ videt in ṽbo deū h̄ velle: ⁊ ꝓ
hac volitione cōfirmet. Isto casu posito ar
guit sic. Iste angelꝰ voluit penā infligi sor
ti pro homicidio: q̄ro tūc vtrū neċario hoc
eueniet: an pōt non euenire? Si necessario
eueniet: habet ꝓpositū: qꝛ reuelatū non est
9tingēs post reuelationē. Si pōt nō eue-
nire: arguit sic. Sortes nō peccabit: ḡ deꝰ
nō voluit sortē puniri ꝓ pctō a. ⁊ vltra: ḡ
iste angelꝰ nunq̄ voluit penā a infligi sorti.
Cōsequētia ptz: qꝛ nunq̄ vidit hoc ī ṽbo: et
nullū aliū bonū actū fecit: ḡ iste angelꝰ est
9firmatꝰ sine q̄cūq3 merito. Añs primū. s.
istud: sortes peccabit: ē cōtingēs ad vtrūli-
bet: ḡ vltimū. Cōsequēs est possibile: ḡ nūc
est possibile ꝙ iste angelꝰ nunq̄ fuisset cōfir
matꝰ ꝓ merito suo. Itē arguit sic. Iste an-
gelꝰ voluit penā a sorti infligi: ⁊ deꝰ nunq̄
voluit: ḡ iste peccauit mortalr: qꝛ 9 p̄ceptū
voluit aliud q̄ vidit deū velle: ⁊ pro eodē
actu fuit cōfirmatꝰ: ḡ fuit cōfirmatꝰ ꝓpter
pctm̄ mortale. Primū añs est possibile: q̄a
vna ps est neċaria. s. ista: iste angelꝰ voluit
penā a infligi sorti. ⁊ alia ps est 9tingēs. s.
ista: deꝰ nunq̄ h̄ voluit. ⁊ ptes sunt cōpossi-
biles: qꝛ nihil repugnās neċario est cōtin-
gēs: igit totū añs est possibile: igit hec est
possibilis: iste angelꝰ meruit cōfirmari q̄a
peccauit mortalr: qđ est incōueniēs. Item
p̄cipiat deꝰ sorti existi in charitate ꝙ nihil
velit nisi qđ appet sibi rōnabile: nā hoc p̄ce
ptū videt satis iustū. Pono ḡ ꝙ deꝰ reue-
let sibi reuelatiōe clara vnū effectū cōtingē
ter futurū: q̄ sit a fore: ⁊ credat ille ꝑ rōnē
ꝓpriā ꝙ a nō est effectꝰ futurꝰ: reuelatiōe
facta pono ꝙ vult a fore: sicut videt ex reue
latione: ⁊ duret sua volitio ꝑ horā. Isto ca-
su posito q̄ totus est possibilis: sit a fore ad
huc cōtingēs. Probat ꝙ hec sit cōtingens
sortes siľ fuit in gr̄a ⁊ in pctō mortali. cōse
quens falsum. cōsequētia probat sic. Sor-
tes in principio hore: ⁊ ꝑ totā horā fuit in
charitate: ptz ꝑ casum: ḡ hec est oīno neces
saria: sortes ꝑ hāc horā fuit nō ī charitate
⁊ hec est 9tīgēs: sortes ī hac hora peccauit
mortalr: ḡ hec copulatiua est 9tingēs: sor-
tes fuit in charitate: ⁊ peccauit mortaliter.
Qꝛ autē hec sit cōtingēs: ī fine hore sortes
peccauit: ꝓbo: qꝛ in fine hore hec est cōtin-
gens: a nō erit. Et sequit: ḡ ṽbū nunq̄ rep-
sentauit a fore. ⁊ vltra: ḡ sortes nunq̄ vi-
dit in ṽbo a fore: ḡ voluit a fore sine q̄cūq3
rōne: imo 9 rōnē: qꝛ existimatiōe ꝓpa sor-
tes credit a nō fore: ḡ nihil fuit sibi reuela-
tum in ṽbo de a fore: ⁊ ipse voluit a fore: ḡ
voluit a fore sine ratione: ⁊ sic cōtra p̄ceptū
sibi factū: igitur in tota hora peccauit mor
taliter. Primū añs est cōtingens: vicz a nō
erit: ergo vltimū cōsequēs: ḡ hec est in fine
hore date cōtingens: sortes siľ fuit in chari
tate ⁊ in pctō mortali: qđ est impossibile.
Preterea. Si reuelatū maneret cōtingēs Uigesima prima.
sequitur ꝙ deus posset facere preteritū nō
esse preteritū. Consequens est falsum ⁊ con
tra Arist. vi. Ethi. c. ij. vbi di. Nō 9siliamur

de facto:sꝫ de futuro ⁊ cõtingẽti: factũ aũt
nõ contingit nõ fieri: ꝓpter qđ recte dixit
Agathon. Solo enĩ ipo priuať de⁹ ingeni
ta facere q̃ vtiqꝫ sũt facta. Cõsequẽtia ptꝫ:
qꝛ si de⁹ reuelauit Petro ꝙ dies iudicij erit
iõ veritas hui⁹ fuit qñ Petr⁹ fuit: ẜ ṽitas
hui⁹ iã est p̃terita: sꝫ deus põt facere mõ ꝙ
dies iudicij nõ erit: ẜ põt facere ꝙ nũq̃ fu
it hec vera. ⁊ vltra: ẜ nũq̃ fuit veritas hu
ius in Petro: igiť de⁹ põt facere ꝙ p̃teritũ
nõ sit preteritũ. Et sic est concedẽdũ ꝙ aliq̃
res heri fuit: ⁊ tñ hodie nunq̃ potest fuisse
qꝛ ṽitas hui⁹ dies iudicij erit: fuit heri: et
Nonũ punc. tñ põt nunq̃ fuisse. Nono ad principale
sic: ꝙ de⁹ ab eterno sciuit oĩa futura talia q̃
sunt vera contingẽter: aut sciuit ea necessa
rio vel contingẽter. Si necessario: ẜ posito
ꝙ de⁹ noluisset aliq̃d creasse: adhuc sciuis
set istud: ãtichrist⁹ erit: de⁹ ꝓducet mũdũ. cõ
sequẽs falsũ. Si ꝯtingẽter: tũc fuisset pos
sibile ꝙ de⁹ non sciuisset ista: ponať in esse
⁊ sequeť ꝙ de⁹ non potuit creare mundũ:
nec producere muscã: nec aliq̃d tale. Conse
quẽtia ptꝫ. qꝛ nihil posset ꝓduxisse nõ sciẽ
ter: ẜ si possibile fuit eũ nihil taliter non sci
re: possibile fuit eũ nihil oĩno posse ꝓduce
re: igiť possibile fuit eũ non eẽ oĩpotentem
Itẽ sic. Aut de⁹ mõ scit antichristũ fore ne
cessario: vel libere ⁊ ꝯtingẽter. Si necẽario
igiť ĩpossibile est ꝙ antichristus non sit: ꝙ
de⁹ non potest nolle ãtichristũ fore. Et dato
ꝙ nollet: adhuc eẽt futurus: qꝛ necẽario scit
Rũsio eũ eẽ futurũ. Si dicať ꝙ de⁹ libere mõ scit
Repli. ãtichristũ fore: igiť põt h̃ nescire qñ placꝫ si
bi. Ponať in eẽ: ⁊ nihil accidit ĩpossibile: de
us non scit ãtichristũ fore: ẜ non põt creare
ãtichristũ: qꝛ nihil põt creare nisi sciẽter. Si
militer de⁹ non potest tũc velle antichristũ
fore: qꝛ non appħẽdit ãtichristũ fore. Et po
test totũ argumentũ fieri de appħẽsione vľ
de cognitione. Preterea. Si de⁹ est: mõ ẽ
sciẽtia isti⁹ / antichrist⁹ erit: ⁊ põt non eẽ sci
entia hui⁹. Ponať in eẽ. tũc arguiť sic. De⁹
fuit scientia isti⁹: ⁊ modo non est sciã isti⁹:
ergo aliq̃ mutatio facta est in deo vľ in crea
tura. Non in creatura: planũ est: qꝛ ãtichri
stus nondũ est. nec mutatio in aliqua crea
tura faceret aliq̃d ad ꝓpositũ. igĩ de⁹ põt
facere ꝓpositionẽ verã postq̃ non fuit ve
ra sine ꝓductione noue rei vel destructione
antique ⁊ sine mutatione. Nec valet si dica
tur ꝙ lapsus tẽporis sufficit ad hoc ꝙ an
tichristus sit futurus vel non futurus: ptꝫ.

Decimo ad p̃ncipale sic. Oẽ necessario fu Decimũ pu.
turũ erit: ergo nihil contingẽter erit. Añs
ꝓbo. nã antichristus necessario erit: ⁊ pari
rõne oẽ aliud siue quodlibet aliud. Añs ꝓ
batur. Sit a instãs in quo antichrist⁹ erit:
⁊ arguo sic. In a ita erit ꝙ ãtichrist⁹ necẽa
rio erit: ergo in a antichrist⁹ necessario erit.
Consequẽtia videť bona. Añs ꝓbo: qꝛ in a
instanti hec erit vera: antichrist⁹ necessario
erit: qꝛ cũ sit primo in a: ⁊ nõ solũ manet ꝑ
instans: ẜ erit necessario post illud instans:
ergo in a erit hec vera: antichrist⁹ necessa
rio erit in a: ergo ⁊c. Preterea. Si anti
christus cõtingẽter erit in a: tũc arguiť sic.
In a antichrist⁹ erit necessario: ⁊ antichri
stus cõtingẽter erit in a: ergo cõtingenter
erit qñ necẽario erit. Probo illã maiorẽ: vi
delicet in a antichrist⁹ necẽario erit: qꝛ in a
erit hec vera: antichrist⁹ necẽario erit. ⁊ nõ
significabit aliud nisi antichristũ necẽario fu
turũ eẽ: ergo in a antichristus necẽario erit. B
Ad op positũ. Ad oppositũ: de⁹ volũtarie ⁊ libere ꝓdu
xit mundũ: ergo anteq̃ ꝓduxit voluit pro
ducere mũdũ. ⁊ sciuit ꝙ nihil ĩpediret suã
volitionẽ: qꝛ est oĩpotẽs: ergo sciuit ꝙ mũ
dus ꝓduceret a se: sꝫ hoc nunq̃ incepit sci
re: ẜ ab eterno sciuit se ꝓducturũ mundũ.
Rũsio ad questionẽ. Ad questionẽ dico ꝙ sic: sed pro diuersis
materijs q̃ tacte sunt in arguẽdo / faciẽda
sunt decẽ ꝑ ordinẽ. Primo volo inq̃rere an
decisio qõnis. res habuerit eẽ ab eterno distinctũ a deo.
Secũdo an res create habeãt vľ habuerũt
aliqđ eẽ ĩ deo. Tertio an re nõ existẽte sint
tales ꝓpõnes cõcedẽde: rosa intelligiť: ro
sa concipiť ⁊ hmõi. Quarto an veritas ꝓ
positionis sit alia res a ꝓpõne. Et hec q̃tu
or tangunť in primo ⁊ q̃nto ⁊ sexto p̃ncipa
li. Quinto inq̃reť an de⁹ potuerit ꝓduxisse
mundũ ab eterno. Sexto an potuerit pro
ducere mundũ meliorẽ q̃ fecit. Septimo an
in ꝓpõnib⁹ de futuro sit veritas determi
nata. Octauo an de⁹ possit reuelãdo cau
sare in creatura notitiã futurorũ cõtingen
tiũ. Nono an reuelatũ a deo post reuelatio C
Articu lus pri mus. nem maneat contingẽs. Decimo restat sol
uere formas argumẽtorũ. Circa primum
articulũ dico plane ꝙ res alie a deo nullũ
eẽ habuerũt ab eterno distinctũ a deo: neqꝫ
eẽ quidditatiuũ: neqꝫ eẽ potẽtiale: neqꝫ eẽ
representatiuũ: ẜm qđ diuersi antiq̃⁹ opi
nati sunt. Et hoc ꝓbať breuiter: qꝛ si sic: q̃
libet res fuisset ab eterno: qꝛ oẽ qđ habuit
eẽ reale ab eterno: fuit vera res ab eterno:

ꝙ si sortes habuisset eē reale ab eterno: sor-
tes fuisset vera res: sꝫ nulla res alia a sorte
ꝙ sortes fuisset sortes ab eterno: ⁊ sic nūꝙ
creat⁹ a deo: nec genit⁹ ab hoīe. Et eodem
modo cōtingit arguere ꝙ tot⁹ mūdus fu-
isset ab eterno: ⁊ ꝙ antichrist⁹ vere est mō
⁊ nihil foret futurū. Uñ de istis q̄ vidētur
D absurda: nō plus ad p̄sens. Circa scdm
Articu articulū videlicet vtrum res create habue
lus se- runt aliqđ eē in deo ab eterno. Dico ꝙ pro
cūdus. prie loquēdo nihil est in alio nisi locatū in
loco: vel pars ī toto: vel forma in subiecto
sed creature nullo istorū modorū fuerūt in
deo ab eterno: ⁊ iđ ꝓprie nō sunt ī deo. Di
cūt tñ scti creaturas eē in deo ipropie: qa
cognoscit eas ⁊ pōt ꝓducere: sicut seru⁹ po
test eē in dño: q: pōt eum monere. vel sicut
op⁹ fuit in artifice: q: sciuit id facere. Et de
istis satis sufficiēter dicit Mag. sentē. li. j.
di. xxxv. c. v. Oīa dicunt eē in deo ⁊c. Et in
fine subdit dicēs. Ex hoc sensu igit oīa dicū
tur eē in deo: ⁊ oē qđ factū est dicit vita eē
in ipso: non ideo q: creatura sit creator: vel
q: ista tēporalia eentialiter sint in deo: sed
q: in eius sciētia semꝑ sunt q̄ vita est: hec il
le. Nec de hoc articulo est maior difficultas
Uñ plani⁹ hoc docet Magr̄ in fine di. isti⁹
ita dicēs. Ecce hic plane aperit Augu. ex q̄
intelligētia accipiēda sunt hmōi v̄ba. Oīa
deo presentia sunt: in deo sunt oīa: vel cū
deo: vel apud deū: vel in eo vita: q: ineffa-
E bilis oīm cognitio est in eo. hec ille. Cir-
Articu ca tertiū articulū restat videre an rosa non
lus ter existente hec sit cōcedēda: rosa cōcipit: ro-
tius. sa intelligitur. Et est hic vn⁹ modus dicēdi
Opio ꝙ sic: q: tales termini: concipi: intelligi: co-
gnosci: ⁊ eis equalentes pñt verificari tam
de terminis supponētibus pro nihilo sicut
pro re. Pōt em̄ homo intelligere esse illud
qđ nihil est ɓm istos. cōcedunt em̄ ꝙ illud
qđ nihil est/est intelligibile ⁊ cognoscibile
immo illud cui repūtat eē pōt intelligi: ⁊ a
nobis imaginādo cognosci. Uñ intellectus
format ꝓpositiones de nō entib⁹: ⁊ habet
de eis concept⁹ tā cōplexos ꝙ incōplexos.
Et dr̄ p̄dicatū inesse subiecto nec pro se nec
pro alio existēte: sed pro illo qđ nihil est: ac
si eēt illud. Jstud cōfirmat per Anſel. de ca
su diaboli. c. ij. Multa em̄ inqt dicunt ɓm
formā loquēdi: q̄ nō sunt aliqđ ɓm rē. Sic
ut em̄ dicim⁹ de aliquo ꝙ hꝫ visum: ⁊ vi-
sus est in eo: ita dicim⁹ ꝙ habet cecitatem
⁊ cecitas est in eo: cū hec nō sit aliqđ: ⁊ hāc
habere nō sit habere: q: cecitas nō magis
est in oculo vbi dꝫ eē visus: ꝙ nō visus vel
absentia visus in lapide vbi visus non de-
bet eē. Et infra. Multa quoqꝫ silr̄ dicunt
aliqđ ɓm formā loquēdi q̄ nō sunt aliqđ:
qm̄ sic loqmur de illis sicut de reb⁹ existen-
tib⁹. Et illo mō malū significat aliqđ: et ꝙ
silr̄ est aliqđ nō ɓm rem: sed ɓm formā lo-
quendi. Et infra. Et tñ negam⁹ aliqđ oīno
eē qđ dicit aliqđ: dicim⁹ hoc qđ dicit nihil
est: nā ⁊ hoc ⁊ quoddā proprie non dicunt
nisi de eo qđ est aliqđ. sꝫ cū ita dr̄ sicut mō
dixi: nō dr̄ eo ꝙ sit aliqđ: sꝫ q: aliqđ dicit.
hec ille. Jstud cōfirmat ꝑ rōnes multipli Proba
citer. Primo sic Quilibet experit ꝙ pōt co tur opi
gitare ⁊ recordari hoīs mortui: alr̄ nō pos- nio.
set hō dolere de morte pr̄is sui: nec orare ꝓ Primo
aīa pr̄is sui. Jtē si non posset hoc: ꝙ neqꝫ Scdo.
cōteri ⁊ cōfiteri de pctīs suis. Jtē nō pos
semus ꝓuidere de futuris: q: nec cogitare Tertio
de eis. Jtē hō timet mortē naturalr̄: er- Quar-
go cogitat de morte. Silr̄ spes ⁊ desideriū to.
sunt tm̄ futuroꝝ: ergo futura sperant ⁊ in-
telligunt. Jtē oē libere operās p̄meditat Quito
op⁹ suū: ⁊ edificator p̄imaginat domū: et
pictor statuā: alioqn nunꝙ ꝓduceret. Jtē Sexto
oē operās ꝑ intellectū ⁊ ꝓpter finē intelli-
git finē quē intēdit ꝓseq ꝑ opationē: igit
finis qñ nō est/intēdit: ⁊ ꝑ ꝯñs intelligit.
Et nō pōt dici ꝙ finis sit in aīa: quia sic est
agens motū. xij. metaphi. Finis preintelli
gitur ɓm esse extra aīam: ⁊ ɓm illud ꝓtūc
nō est: igit ⁊c. Preterea Aug. xj. de ciui. c. Septi-
x. De⁹ nō aliqđ nesciēs fecit. qđ nec de qli- mo.
bet hoīe artifice recte dici pōt. Porro si sci-
ens fecit oīa: ea vtiqꝫ fecit q̄ nouerat. Ex q̄
inquit Aug. Occurrit aīo quiddā mirū: sed
tamē verū: ꝙ iste mūdus nobis notus esse
nō posset nisi esset: deo aūt nisi notus esset
esse nō posset. Jtē. xv. de trini. c. xiij. Uni Octa-
uersas creaturas suas ⁊ spūales ⁊ corpa uo.
les nō q: sunt ideo nouit: sed ideo sunt qa
nouit. Nō em̄ nesciuit q̄ fuerat creatur⁹: q:
ergo sciuit: creauit: nō q: creauit/sciuit: nec
alr̄ sciuit creata ꝙ creanda. Preterea. Da Nono.
to ꝙ vidisses sortē interficere pla. ⁊ postea
de⁹ vtrūqꝫ adnihilasset: certū est ꝙ posses
recordari ⁊ testificari de facto. vñ dicere op
positū est negare sensum. Preterea multa
credim⁹ de christo: sicut ei⁹ natiuitatē: mortē
resurrectionē: diē iudicij: antichristū seduce-
re gētes. Preterea. si credis Judeos īterfecisse Decīo.
se christū: ꝙ ꝯcipis qđ significat ꝑ t̄mios: ꝙ

Undecimo. intelligis iudeos ⁊ mortē. Preterea dato
ꝙ nihil posset ītelligi nisi ens: seqrent̄ due
ꝯclones ꝯ principia Aristo. Prima ꝙ hec ꝯña
erit bona: cesar est in opiniōe: ḡ cesar ē. ꝯña
pꝫ qꝛ seqret̄: cesar ē ī opiniōe: ḡ cesar ē in-
tellect⁹: falsitas ꝯñtis pꝫ. ij. peri hermenias
ca. ij. Et ṽo vnū de pl'b⁹ ⁊c. vbi etiā negat
hāc. Homer⁹ ē aliqd vt poeta: ḡ Homer. est.
Scd̄a ꝯclo ꝯ pncipia Arist. ē ꝙ hec nō ē ac-
ceptabilis: b ꝯtingit eē a. fm has duas ac-
ceptiones: qd̄ ē ꝯtingit eē a. ⁊ qd̄ ꝯtingit eē
b: ꝯtingit eē a. Nā hec scd̄a acceptio non fo-
Duodecimo. ret itelligibil' nisi aliqd possꝫ ītelligi qd̄ nō
est: sꝫ ꝯtingit eē. Preterea Arist. deter. de
Opinio aliorꝫ ꝯtraria. īfinito ⁊ vacuo: ḡ īfinitū fuit intellectū ab
Arist. ⁊ vacuū: ḡ ꝯtingit ītelligere qd̄ īpos-
sibile ē eē. Ecōtrario est opinio alioꝝ tal' ꝙ
posita ītellectiōe rose ī mēte sortis ⁊ ꝯserua
ta post adnihilationē ⁊ corruptionē rose:
ita ꝙ sor. nihil aliud ītelligit. Dicūt igitur
ꝙ hec ꝓpō est negāda: aliqd ītelligit̄ a sor.
⁊ hec silr rosa ītelligit̄ a sor. ⁊ eadē rōne hec
est mō negāda. antichrist⁹ ītelligit̄ a deo. ⁊
ꝙ añ creationē mūdi hec fuisset falsa si fu-
isset. de⁹ ītelligit mūdū: ⁊ hec silr aliq̄ creatu
Probatur primo. ra ītelligit̄ a deo. Pro hac opinione pōt ar
gui sic: posito casu pore de sorte ⁊ de intelle
ctione rose arguit̄ sic. oīs vl'is ē vera cuius
qlibꝫ singularis ē ṽa: sꝫ hui⁹ vl'is nihil ītel
ligit̄ a sor. isto casu posito qlibꝫ singularis
ē ṽa: ḡ ⁊c. Minor pꝫ⁹ īductiue: silr sua ꝯdi
ctoria ē falsa aliqd ītelligit̄ a sor. qꝛ hec est
vna ꝑticularis cui⁹ nulla singl'aris ē ṽa. ḡ
Scd̄o. ip̄a falsa. Preterea ī ista ꝓpōne. rosa ītelligit̄
a sorte: vel ista antichrist⁹ intelligit̄ a deo:
querit̄ an subiectū supponat ꝓ aliq̄ an pro
Tertio nullo: si ꝓ aliq̄: ḡ rosa ē aliqa ꝯ casum: si ꝓ
nullo: ḡ nihil intelligit̄ a sorte. Preterea oē
Quarto. qd̄ ē aliqd: vel ē de⁹ vel creatura: sꝫ intelle-
ctū a sorte ē aliqd: ḡ ē de⁹ vel creatura. Pre
terea: sit pr̄ tu⁹ mortu⁹ in rei ṽitate: ⁊ habe
as intellectionē prīs tui si eēt ⁊ nullā aliā.
⁊ arguit̄ sic. aut aliqd est intellectū a te: vel
nihil. si aliqd ⁊ nō nisi pr̄ tu⁹: ḡ pr̄ tuus est
aliqd. si nihil est intellectū a te: hr̄ ꝓpositū:
Quinto ꝙ tu ītelligis ⁊ nihil ītelligis. Preterea.
oē intellectū a deo ē aliqd intellectū a deo:
antichrist⁹ ē itellect⁹ a deo: ergo ē aliqd in-
Sexto. tellectū a deo. ⁊ vltra: ḡ est aliqd. Preterea
si sic seqret̄ ꝙ tales forēt ꝯcedēde. chimera
ē chimera. antichrist⁹ ē āntichrist⁹. ⁊ ꝯsiles.
ꝯñs falsum. nā arguit̄ sic. aliqd ītellectū est
antichrist⁹: sꝫ nullū intellectū aliud ab anti-

christo est antichrist⁹. ⁊ vltra. ḡ illud qd̄ ē an
tichrist⁹ ē antichrist⁹. Ultra ꝯñs pꝫ. qꝛ ī ista
ꝓpōne antichrist⁹ ē antichrist⁹: subm sup-
ponit respectu ṽbi de pñti: ⁊ nihil ponit̄ ibi
āpliatiuū. ḡ ꝯuertit̄ cū ista. aliqd qd̄ ē anti
Septimo. christ⁹ ē āntichrist⁹. Preterea si hec sit ṽa aliqd
ē ītellectū a sorte: illo casu posito cū hec ꝓpō
sit affirmatiua: ḡ res significata ꝑ p̄dicatū
ē res significata ꝑ subm: ⁊ hec si ē ꝓpō mere
de in esse ⁊ de pñti. Pari rōne si de⁹ ꝯserua
ret visionē ⁊ actū tact⁹ ī organis illoꝝ sen-
suū destruēdo oppositū: esset ꝯcedēdū ꝙ a
ē visum ⁊ tactū. ⁊ sic pr̄e sor. adnihilato hec
foret possibil' sor. tāgit prēm suū. ⁊ vltra. ḡ
Octauo. pr̄ sor. tāgit̄ a sorte. qd̄ ē absurdū. Preterea
iste mod⁹ dicēdi ꝯfirmat̄ ex dictis bti Au.
rj. cōfes. circa mediū: vbi inqrit quō futura
⁊ p̄terita cognoscunt̄: ⁊ inter alia dicit sic.
Qꝛ ꝙ p̄terita cū ṽa narrant̄ ex mēoria ꝓfe
runt̄ nō res ip̄e q̄ p̄terierūt sꝫ ṽba cōcepta
ex imaginib⁹ earū q̄ in aīo velut vestigia ꝑ
sensus p̄tereūdo fixerīt. Pueritia qppe mea
q̄ iā nō est in tpe p̄terito ē: qꝛ iam nō ē: ima
ginē ṽo ei⁹ cū eā recolo ⁊ narro in pñti tpe
ītueor: qꝛ ē adhuc in mēoria mea. Et infra
magis ad ꝓpositū. Quoqmō se hꝫ arcana
pñtia futuroꝝ videri nisi qd̄ est nō pōt. qd̄
aūt iā ē: nō futuꝝ sed pñs est. hec ille. Ecce ꝙ
plane dicit ꝙ nihil videri pōt. ⁊ vocat videri
idest cognosci: cōstat qꝛ alr̄ nihil foret ad ꝓ
positū suū. Nullus eī dubitat ꝙ nō possu-
m⁹ videre oclo corpali futura. Un̄ ꝯñr sub
dit. cū igr̄ videri dir̄ futura: nō ip̄a q̄ nō-
dū sūt. i. q̄ futura sūt: sꝫ eoꝝ signa forsitā vi
dent̄ q̄ iā sūt: id̄ nō futura sꝫ pñtia sunt iā
vidētib⁹ ex qb⁹ futura p̄dicant̄ aīo iā cōce
pta. Et īfra cōcludit sic. Nec ꝓpe dr̄. Tpa
sūt tria: p̄teritū pñs ⁊ futuꝝ. Sed forsitasse
ꝓpe diceret̄. Tpa sūt tria: pñs de p̄teritis:
pñs de pñtibus: pñs de futuris. Sūt eñ hec
ī aīa tria qdā: ⁊ alibi ea nō video. Pñs de
p̄teritis mēoria: pñs de pñtib⁹ cōtuit⁹: pñs
de futuris expectatio. Si hec permittimur
dicere: tria tpa video fateorq̄ tria sunt. Di
cat̄ etiā tpa sūt tria: p̄teritū pñs ⁊ futurū:
sicut abutitur cōsuetudo. Dicat̄. Ecce nō cu
ro nec resisto nec rep̄hendo: dū tñ intelliga
tur qd̄ dr̄. Neq̄ illud qd̄ futurū est eē iā: ne
q̄ id qd̄ p̄teritū ē. Et subdit statim. Pauca
eī sūt q̄ ꝓprie loqmur: pl'a aūt q̄ nō ꝓpe sꝫ
cogsat̄ qd velim⁹. hec ille. Ex hac aūt auctori
tate pꝫ ꝙ Au. vult dicere ꝙ ꝓpe loquēdo
nihil cognoscit̄ nisi illud qd̄ est. vnde si dir̄

catur ꝙ cesar vel antichriſt⁹ cognoſcit: hoc iō ē: qꝛ ſpēs q̄ foret hui⁹ vel illi⁹ ſi eēt: ē q̄ iā cognoſcit.
Nono. Pretea ſi iſti termini cōcipi cognoſci ꝛ intelligi forēt ãpliatiui: vt qñ po nunt in pdicato: facerēt ſubiectū ſtare pro nō entib⁹: ꝛ ꝓ ijs q̄ eē pñt ꝛ ijs que eē non pñt: ſicut dicit hec opi. tales ꝓpōnes forēt ꝯcedēde: hoc cognitū ē cognitū a te demō‑ ſtrata aliq̄ re de q̄ nullam hꝫ cognitionē: qꝛ ſubiectū pōt ſupponere reſpectu talis pdi‑ cati ꝓ eo qđ nō ē cognitū. ꝛ ſic foret hec ꝯce dēda: qđ nō ē cognitū ē cognitū a te. Quā‑ tū aũt ad iſtos varios modos loq̄ndi magꝭ ē difficultas ṽbalis q̄ realis. vñ tales ꝓpō nes antichriſt⁹ītelligit: ceſar cognoſcit: ro ſa ītelligit ꝛ hmōi ſunt diſtinguēde penes ãpliationē: eo ꝙ pñt accipi ꝓpe ꝛ ꝓ ſeipis ad ṽtutē vocabuloꝝ: ꝛ ſic ſunt falſe. Nã ꝓ‑ prie iſta antichriſt⁹ ītelligit: ꝯuertit cū iſta: antichriſt⁹ ē ītellect⁹: q̄ ꝓpō ē falſa: cū ſub iectū ſupponit reſpectu ṽbi de pñti: qđ nul lo mō ãpliat. Alio mō pñt tales ꝓpōnes ac cipi ꝓ alijs ītendū ꝓ veris ſm volūtatē vtē tiū: vt iſta ꝓpō antichriſt⁹ ītelligit: accipit ꝓ iſta ītellectio q̄dã ē q̄ antichriſt⁹ ſi foret: foret ītellect⁹: vel ꝯcept⁹ q̄dã q̄ foret conce‑ pt⁹ antichriſti: ſi eēt. Eodē mō iſta: ſpēs an‑ tichriſti ē: accipit ꝓ illa: ſpēs q̄dã ē q̄ foret ſpēs antichriſti: ſi antichriſt⁹ eēt: ꝛ hmōi. nec ē phicū nec logice dictū: ſꝫ ſolū ad placi tū: ꝙ .ſ. tales ãpliant / ītellectū / cognitū / cō ceptū / ꝛ hmōi. Et iō ꝓpe loquēdo vr̄ ꝙ ta les ſunt negāde. roſa ītelligitur: nulla roſa exiſte: ãtichriſt⁹ ītelligit a deo: aīa pr̄is mei ītelligit a me. Nã illa ē manifeſte falſa ꝓpt̄ aliã cãm q̄ īplicat. .ſ. ꝙ pr̄ me⁹ hēt aiam: ꝯ cedūt tñ īpꝓpe ꝓ alijs ꝓpōnib⁹. antichri ſtus ītelligit a deo: ꝯcedit ꝓ iſta: ī deo ē q̄‑ dã ītellectio q̄ antichriſt⁹ foret ſi antichriſt⁹
Rñſio ad arg. eēt: ꝛ ſic de ꝯſimilib⁹. Ad pmū argumētū alteri⁹ vie de auctē Anſ. Anſelm⁹ ibidē di cit ꝙ iſta ꝓnoīa hic ꝛ quidã: nō dicunt niſi de eo qđ ē. Silr Anſel. dicit ibidē ꝙ qñ loq̄ mur de nō entib⁹: ꝙ de reb⁹ ꝓpe loq̄mur. Unde auctoritas nihil facit ꝓ eis: ſicut cū dicimus / cecitas eſt in oculo. qꝛ hec proprie accepta eſt falſa: ſignificat enim ꝙ cecitas
Ad pri‑ mã rō‑ nē alte‑ ri⁹ opi. ſit aliq̄d exñs in oculo. Ad pmã rōnem cū ē: quilibet experitur ꝙ pōt recordari hoīs mortui. Dico ꝙ hec ꝓpō / recordor hominis mortui: eſt falſa: qꝛ ponit oppoſitū in adie cto in pdicato. hec tñ recordor ceſaris: ꝯce ditur vulgariter pro iſtis: habeo notitiam

ꝙ fuit ceſar: ꝛ ceſar fuit ꝛ non eſt. Et certe ſm Aug. cognitū a me eſt imago ceſaris: ꝛ ideo quia habeo imaginationem que fuit cauſata a ceſare quãdo ceſar fuit: ꝛ ita vtor ceſare non exiſte. ideo cōcedo ꝙ recordor ce ſaris. Et ille modus loquēdi eſt introduct⁹ propter cōmoditatē breuitatis: vt vtamur ſic vna cathegorica pro tribus ꝛ pro vna co pulatiua compoſita ex tribus: ſicut iſta re‑ cordor ceſaris: exponitur per has tres: co‑ gnitio q̄dã eſt in me q̄ foret ceſaris ſi eſſet. ꝛ ceſar fuit cognitus a me: et ceſar nō eſt. et ſic vere loq̄mur ad intētionē loquentiū. ſꝫ improprie ſm vocē. Ad ſcđm dico ꝙ hō Ad ſe‑ cundū.
ꝯteritur de pctīs ſuis. vel cogitat de illis. i. hꝫ cogitationē qua pctã forēt cogitanda ſi eſſent: ꝛ illa cogitatio cauſat dolorē. Cōſtat tamen ꝙ hec eſt falſa de virtute vocis: iſte ꝯteritur de pctīs ſuis: vel ꝓ pctīs ſuis: ſi ꝓ pōnes iſte debite ꝛ ꝓprie exponãt vt deno tant circūſtãtiã alicuius rei. Et ideo opꝫ ꝙ exponant aliter q̄ voces ꝓprie pretēdunt.
Ad tertiū qñ arguit. non poſſum⁹ ꝓuide re de futuris ꝛc. ꝯcedo futura non ſicut p̄‑ Ad ter‑ tium.
uiſa ꝓprie loquēdo: qꝛ nihil eſt futurū ſm Anſel. ſupra allegatū: diſtinguendo futurū ꝯtra pñs. ꝯcedo etiã ꝙ vtimur multis ter‑ minis q̄ſi ſtarēt ꝓ reb⁹: ꝛ non ſtãt ꝓ rebus nec ꝓ re: ꝛ tñ denotant ꝙ ſtãt. Et iō ꝓpe lo quēdo dicim⁹ falſum qñ ſic loq̄mur. Uſ co gitat vel ꝯfert de pãno ſuo emēdo: ꝛ tñ illa cogitatio de pãno ſuo foret vera cogitatio ſi haberet pannū. Et ſilr cū ē: talis hō fa‑ cit ꝓuidētiã ꝛ ꝓuidet ſibi de tali re: ꝛ iſtis ꝯ ſimilib⁹. tota difficultas eſt in exponēdo di cta nr̄a de futuro. Uñ hec ꝓpō hō erit an‑ tichriſtus: ſub iſta acceptione: qđ erit hō eſt antichriſt⁹: ꝛ diſtinguēdo futurū ꝯ pñs: iſta acceptio includit contradictoria: qꝛ hoc ꝓnomē qđ quōcumqꝫ accipiat / denotat ſe exercere ſignificatū ſuū ꝓ aliq̄ ente. Per h̄ ptꝫ ad alias formas. Ad quartū articulū Quar‑ tus ar.
eſt vidēdū vtrum veritas ꝛ falſitas diſtin‑ guant a ꝓpōnib⁹ que dicunt vere et falſe. Prima ꝯcluſio
Dico hic tria. Primo ꝙ veritas et falſitas non ſunt accidētia abſoluta vel inherentia Veri‑ tas et
ꝓpōnibus diſtincta realiter ab ipſis. Pro‑ falſitas
batur quadrupl̄r. Primo ſic: qꝛ ſic ſequere‑ nō ſūt
tur ꝙ ꝑ motū digiti mei poſſeꝫ mutare mē accñtia
tē angeli: ꝛ muſca volãdo mutaret oēs an‑ ꝓpōni
gelos ꝛ oēs libros de mūdo: poſito ꝙ ī eis b⁹ inhe
ſcriberet: nullū aīal moueret: vel aliqđ tale. rentia.
Similiter muſca quieſcente hec eſſet vera

notitia in angelo: musca quiescit. ergo ipsa vo
lante deueniret falsa: et sic noua res causa
ret in angelo: et sic mutaret. Similiter musca pos
set agere ad distantiam infinitam si esset. et ego
possem alterare animam christi quandocumque moue
rem me: et multa talia sequuntur absurda: et
diabolus continue alteraret bonos angelos et
Secundo. animam christi. Preterea. si sic: tunc sola sub
stantia non esset susceptibilis contrariorum sine sui
mutatione. cuius contrarium habetur in predicamentis. vbi
dicit plane quod propositio non deuenit vera de nouo
et similiter falsa sine sui mutatione: sed eo quod res est
Tertio vel non est etc. Preterea: si sic: aliqua res pos
set esse quam deus non posset creare. quia ista pro
positio potest esse falsa. deus aliquid creat de no
uo: ergo falsitas illius potest esse. vel ergo a deo: vel non.
si non: ergo aliquid potest esse quod deus non potest creare.
si sic. ponatur quod fiat. tunc arguitur sic. hec falsi
tas fit: hec falsitas est aliquid: ergo aliquid fit a deo
de nouo: quia ponatur quod hec propositio maneat con
tinue: ergo veritas huius est. ergo falsitas huius non
est. ergo falsitas illius non causatur a deo de nouo
quod est contra positum. Vel oportet concedere quod hec est simul
Quarto. vera et falsa: quod est falsum stante significa
tione quam modo habent termini. Quarto. hec po
test esse vera. deus nihil creat. aut ergo veritas
huius potest creari a deo: vel non. Si non: habetur
propositum: quod scilicet aliquid potest esse aliud a deo
quod deus non potest efficere. Si sic: ponatur in esse:
tunc hec est vera: deus nihil creat. Et arguitur sic.
hec veritas creatur a deo: hec veritas est aliquid
ergo aliquid creatur a deo: ergo hec est vera si est ali
quid creatur a deo. Et hec similiter est vera per casum:
nihil creatur a deo: ergo contradictoria sunt simul vera

Secunda conclusio probatur primo. Secundo dico quod veritas propositionis non est res
significata per propositionem: quia tunc aliqua propositio
esset vera que nullam haberet veritatem: vt patet de
ista. cesar non est chimera: vbi termini non sup
ponunt pro aliquibus rebus. Similiter omne animal
fuit in arca noe: homo erit antichristus: album
Secundo. potest esse nigrum: et huiusmodi. Preterea. eadem
est veritas duorum contradictoriorum: quia omnia signi
ficata per istam sor. currit: significantur per istam
sortes non currit: et sic de aliis contradictoriis.
Tertio et sic ista forent simul vera et falsa. Preterea
talia forent conuertibilia: homo currit: homo
non currit. et alia sequerentur absurda: sicut quod
Tertia conclusio deus et diabolus sint vna falsitas: scilicet illius deus
est diabolus etc. Tertio dico quod est aliqua
veritas distincta realiter ab aliqua propositione. et sic
Probatur. non dicitur vniuoce veritas de ea et de propositi
tione. Nam suppono quod hec sit descriptio ve
ritatis. Veritas est res significans totali

ter sicut est: et hec res est deus secundum mentem Au
gu. quia est purissima et summa veritas. Et secundum
Ans. de veritate. Et hec est veritas cuiuslibet
propositionis: vere est sicut vera proposi
tio significat vt cum ea: sicut est diuina essen
tia. Significat enim vniuersaliter cui vult:
et sibi ipsi naturaliter sicut est. Quia ipsa est
vna cognitio conformis semper cuicumque pro
positioni vere in significando. Similiter dicendum est
quod notitia angeli est veritas quedam incomplexa
equalens nostre notitie complexe: si non intelligat
componendo et diuidendo: sicut alibi dictum est
et fortasse dicetur: sed de hoc non plus modo. Ter
tio videndum est de propositione qua conferunt homines: 3 primum dubium
et est hominibus instrumentum ad notificandum mutuo
conceptus suos. Et de ea sunt dubia. Primum de propositione vocali.
vtrum aliqua propositio vocalis posset esse
vera vel falsa. Videtur quod non: quia quod non est: nec
est verum nec falsum: sed propositio vocalis Arguitur primo.
numquam est: quia quando subiectum est: predicatum non est
et quando predicatum est: subiectum non est. ergo numquam
est sicut per illam propositionem vocalem signifi
catur. Assumptum patet: quia propositio vocalis pro
fertur successiue: sicut patet ad sensum: quia vo
ces causantur cum motu locali. Preterea. si Secundo.
propositio vocalis posset esse vera: possibi
le esset quod aliquis proferret eam: et sic talis esset
concedenda: sortes profert verum: et ponatur quod
dicat illam: nullus homo est asinus. Consequens
est falsum: quia quando quando profert verum: non quando
profert primum terminum: nec quando secundum:
nec quando tertium: nec quando quartum: quia nullus ter
minus est verus. et quando profert primum ter
minum: non profert secundum: et ita non profert
verum. quia arguo sic. Quando profert primum ter
minum: non profert nisi vnam dictionem: vide
licet hanc dictionem nullus. et tunc arguitur
sic. Ista dictio non est vera: et tamen hec dictio
profertur a sorte: ergo nullum verum profertur a
sorte: quando tantum hec dictio profertur a sorte.
Responsio. Sed potest dici quod iste terminus profert po
test sonare in prolato esse vel in proferri.
Si in proferri: dicatur quando profert primum ter
minum: profert verum, i. in proferendo est verum
quia quando profert partem: est in proferendo totum.
Si autem iste terminus profert sonat in pro
lato esse: sic proferendo primum vel secundum
vel tertium non profert verum: et sic argumentum
concludit. Sed contra ad istud argumentum de
Replica. tum sequitur quod quando sortes incipit proferre istam
nullus homo est asinus: et protulit nihil nisi
subiectum: si debeat hec concedi: iste profert
verum: pari ratione deberet hec concedi: iste pro

fert falsum: qꝛ pri⁹ profert istã propõnem
falsam/null⁹ hõ est: ꝙ istã verã/ null⁹ hõ
est asinus. ergo simul ꝑfert verũ ⁊ falsum
⁊ vtrũqꝫ dicit scienter: ergo simul dicit ſm
cõsciẽtiã ⁊ cõtra cõscientiã. Preterea. pro
ferat sortes istã/de⁹ est hõ est aial. ⁊ sequi
tur idẽ qȝ pri⁹: qꝛ qñ incipit loqui: hec est
cõcedenda sortes incipit proferre falsum:
⁊ sortes incipit proferre istã: de⁹ est. ideo ꝗ
Tertio incipit proferre istã: de⁹ est: incipit profer
re falsum. Preterea. audiat plato propõ
nem istã/deus est: qñ sortes profert hãc co
pulativã/de⁹ est hõ est aial: ⁊ non audiat
pl⁹ in hora ꝗ fit a. tũc sic. oẽ qȝ sortes pro
tulit in a: fuit auditũ a platone: tãtũ verũ
fuit auditum a platone: ergo in a protulit
Quarto. tãtũ verũ: ergo in a nõ ꝓtulit hãc totã co
pulatiuã/deus est hõ nõ est aial. Preter
ea. qua rõne dꝛ ꝙ profert totã qñ profert
vnã partẽ: eadẽ rõne qñ ⁊ aliã: ⁊ sic ꝯcedẽ
dũ esset ꝙ esset in proferẽdo totã propõnẽ
qñ ꝓferret vltimã syllabã. ꝗ qñ ꝓferret
Quito vltimã: esset i ꝓferẽdo mediã. Preterea ꝟ
esset cõcedẽda/ aliqs protulit verũ ⁊ põt
nunꝗ ꝓtulisse verũ: ⁊ aliqs ꝓtulit mẽda
ciũ ⁊ põt nunꝗ fuisse mẽtit⁹. Nam postꝙ
sortes protulit illã/null⁹ hõ est: põt libere
addere asinus vel dimittere: ⁊ tamen cer
tum est ꝙ protulit mendaciũ: ergo mõ est
Sexto mentit⁹: ⁊ põt nunꝗ fuisse mẽtit⁹: dato ꝙ
nunꝗ dixerit aliqd scienter falsum. Pre
terea ꝙ nulla propõ vocalis affirmatiua
saltẽ põt esse vera: probat sic. capiat illa pro
positio in voce/hõ est aial: illa significat ex
impositione ꝙ ita est in re: scꝫ ꝙ hõ ẽ aial:
⁊ ꝙ res pro qua supponit pdicatũ/sit res
pro qua supponit subiectũ. ⁊ simul cũ hoc
significat ꝙ iste termin⁹ hõ est iste termi
n⁹ aial: sꝫ hec est falsa. Qꝛ aũt sic significet
ptꝫ: qꝛ significat naturalr ante impositio
nem terminorũ. Vñ si prolata tũc fuisset
hõ est animal apud nõ intelligẽtes termi
nos esse significatiuos: faceret eos cõcipe
re ꝙ ille termin⁹ homo esset ille terminus
animal. Sed significatio ex impositione nõ
tollit significationem naturalem: ergo mõ
Septimo. significat dupliciter. vno mõ naturaliter:
alio modo ex impositione: ergo ⁊c. Pre
terea. predicatum ⁊ subiectũ illi⁹ proposi
tionis/homo est animal: creat duas inten
tiones in mente audientis: videlicet inten
tionẽ vocis apud illũ qui nõ sciret imposi
tionem seu significationẽ terminorũ: ⁊ in
tentionẽ rei significate apud illũ ꝗ signi
ficata intelligeret: ⁊ tũc prima intẽtio seu
intellectio est essentialior ⁊ prior: sꝫ altera
illarum est falsa: ergo illa prolata generat
naturaliter in aĩo audiẽtis ꝓpõnẽ mẽta
lẽ falsam: ergo est falsa. Qꝛ aũt iste termi
nus hõ sic generet intentionẽ sui in mẽte
ptꝫ: qꝛ est agẽs naturaliter. ergo oẽ qȝ cau
sat in mẽte vni⁹ audiẽtis eq̃ dispositi/cau
sat in mẽte alterius: qꝛ si agẽs est idem ⁊
passa cõsimilia: effect⁹ erũt consimiles. xij.
meta. commẽ. xj. Sed ista ꝓpositio plata
hõ est aial: in audiẽte qui nõ intelligit qd
termini significent ex impositiõe/nisi id so
lum qȝ copula denotat: causat intẽtionẽ
istoꝝ terminorum sicut ptꝫ: qꝛ scit recitare
illam ꝓpositionẽ auditã: ergo consimiles
intẽtiones causat in mẽte alterius qui in
telligit quid termini significãt ex imposi
tione: ergo in audiente ꝗ intelligit ⁊c. cau
sant due itẽtiones: quarũ vna significat
ꝙ ita est ꝙ hõ sit aial: ⁊ alia significat ꝙ
ille terminus hõ est ille termin⁹ aial: ⁊ illa
est falsa. ergo ꝓlatũ est falsum. Cõfirma Confirmatio.
tur istud. qꝛ magis cõpetit propõni pla
te causare intẽtiones consimiles vocib⁹ ex
quib⁹ cõponit: ꝙ intẽtiones cõsimiles re
bus quas termini sui significãt ex imposi
tione: qꝛ hoc cõpetit sibi naturaliter: illud
aũt tñ ad placitũ hoim. ergo essentialius
cõpetit istis vocib⁹ hõ est aial: causare pro
positionẽ in mẽte ꝗ denotet ꝙ iste termi
nus hõ sit iste termin⁹ aial: ꝙ causare pro
põnem mẽtalẽ que denotet ꝙ res signifi
cata p illũ terminũ hõ est res significata
p illũ terminũ aial: ꝗ sibi essẽtiali⁹ cõpetit
causare ꝓpõnẽ falsam in mẽte auditoris
ꝙ verã: ergo est falsa. Preterea dicat sor
tes istã/aliqs hõ est sortes: ⁊ ille est plato Octavo.
⁊ arguit ꝙ scđa ps illius copulatiue ẽ fal
sa: ⁊ est propõ vera. ꝗ simul falsa ⁊ vera. Qꝛ
illa scđa ps sit falsa ptꝫ: qꝛ denotat ꝙ sor
tes sit plato. Qꝛ aũt sit vera probat: qꝛ ẽ ps
vni⁹ copulatiue vere. s. ist⁹: aliqs hõ dispu
tat ⁊ ille est plato ꝗ est vera. ꝗ ⁊c. Preterea Nono.
scribat illa propõ/ego sum robert⁹: ⁊ non
sit ali⁹ hõ ꝗ vocet hoc noie: tũc quilibet
legens eã legit falsum. ꝗ illa ꝓpõ scripta
ẽ falsa. ⁊ vocet aliqs robert⁹: ⁊ tũc si legat
eã: dicet verũ: ꝗ scriptũ ẽ verũ. ⁊ ꝗ ꝓpõ est
vera: ꝗ ꝓpõ falsa ẽ propõ vera: qꝛ idẽ legit
ab eo ⁊ ab alijs: ab alijs legit falsum: ⁊ ab
eo ꝗ h̃ noie vocat/verũ. ꝗ verũ ẽ falsum: ⁊

Decio. falsum ver. Preterea. hec nõ õi esse vera hõ est aĩal: nisi q² ita est in re sicut significat ex ĩpositiõe: vel qr sic est in re sicut con suevim⁹ credere eã significare ad placitũ: sz voces nõ sunt eedẽ apud oẽs. p²io pi her me. Ponat̃ g̃ ꝙ in aliq̃ lingua illa ꝑpõ hõ est aĩal/significet hoĩem eẽ lapidẽ. pono g̃ vnũ assuefactũ ad linguã talẽ q̃ sit sortes: ⁊ plato sit assuet⁹ ad idioma latinoꝝ: sicut nos sum⁹: ꝓferat tũc cicero illã/hõ ẽ aĩal: vtroqꝫ dictoꝝ audiẽte: ⁊ nõ erit maior rõ q̃re Cicero ꝓferat veꝝ mag̃ ꝙ̄ falsum. Nã sortes bñ rñdendo negabit illã: quã plato silr bñ rñdendo pro eodẽ tpe cõcedet. Mo do fit dubiũ an ita sit de quacũqꝫ ꝑpõne demõstrata: ⁊ sequet̃ ꝙ de q̃libet ꝑpõne demõstrata hõ rõnabilr h̃ret dubitare an sit v̾a an nõ: q² nõ scit an in alio idiomate significet falsum. Cõfirmat̃ istud: q² certũ est ꝙ nunq̃ʒ fuit aliq̃s vnus q̃ ĩposuit oẽs linguas: ⁊ dato ꝙ fuisset: manifestũ est ꝙ si placeret vni multitudini vt vno termio vel ꝑ hoĩe vel ꝑ lapide vtat̃: poterit ĩ illa significatiõe vti. ponat̃ g̃ ꝙ vna multitudo puta latinoꝝ vtat̃ illo termĩo hõ sicut nos ꝑ hoĩe: ⁊ alia puta barbaroꝝ ꝑ lapide. tũc cũ vna multitudo sit ita libera ad vtendũ termĩs in q̃cũqꝫ significatiõe velit sicut al tera: latin⁹ audiẽs hãc/hõ est aĩal: dicet eã esse verã: ⁊ barbarus cui significat hoĩem esse lapidẽ: licite dicet eã esse falsam. ⁊ sic erit simul vera ⁊ falsa.

Undecimo. Preterea sic. ꝓferat sortes istã de⁹ est: ⁊ sit sortes surd⁹: nec sit aliquis ali⁹ audiẽs eã: q̃ro an ꝑpõ ꝓla ta ab eo sit v̾a an falsa? Non est falsa: pz ꝑ diffinitionẽ falsi. q² falsum ẽ qd̃ significat alr ꝙ̄ est. sz hec cũ nihil significet: nõ signi ficat alr ꝙ̄ est: g̃ nõ ẽ falsa. Et ꝙ nõ sit v̾a: probo ꝑ diffinitionẽ veri: q² nõ significant termini sicut est in re. qd̃ probo: q² nulli si gnificãt: g̃ nihil significant. Cõfirmat̃ ista

Quid signũ. rõ ꝑ diffinitionẽ signi: quã dat btũs Aug. ij. o doc. christiana. c. j. Signũ ẽ res ꝑ spẽs quã ingerit sensib⁹/aliq̃d aliud ex se faciẽs in cognitionẽ venire. sz ꝓlatũ a sorte nõ ingerit sapꝰm sensui: q² nõ audit̃: nec facit aliq̃d in cognitionẽ venire alicui⁹ hoĩs: g̃ nõ est signũ. ⁊ vltra: ergo nõ significãt ter mini sicut est: g̃ ⁊c.

Duodecimo. Preterea arguit̃ ꝙ si sic: erit in ꝑtãte mea ꝙ nullũ cõtentum in euãgelio sit verũ: vel ꝙ nullũ verũ sit scri ptũ in euãgelio: q² possuʒ claudere vel ape rire librũ. ⁊ si claudã: nemo leget librum. g̃ nihil in eo scriptũ est verũ: q² nihil ibi scri ptũ est signũ: vt pz ꝑ diffinitionẽ signi iã ꝑmissam. Et cõiter dr̃ ꝙ signum ostendit vnũ sensui: ⁊ aliud derelinquit ĩ intellectu. Preterea ĩ ꝑtãte sortis est facere quãcũqꝫ ꝑpõnẽ significare aliter ꝙ̄ est: g̃ in ꝑtãte sortis est facere quãcũqꝫ ꝑpõnẽ scp̄tã vel ꝓlatã significare sibi falsum. Sed sequit̃ hoc significat sorti falsum: ergo est falsuʒ. ergo in ꝑtãte sortis est facere totã bibliam falsam.

K Rñsio ad dubium. Pro isto dubio videndũ est q̃d hʒ ꝓpõ vocalis naturalr. scdo q̃d ex institu tione. Naturalr hʒ quatuor. primo ꝙ ꝓ ducit̃ successiue. scdo ꝙ ꝑtes nõ manent. tertio ꝙ oratio vocalis est quedã multitu do vocũ. vnde ponit̃ ab Ari. quãtitas dis creta.

Quantum ad primũ. Ex quo sequit̃ ꝙ hoc nomen orõ vo calis ẽ quoddã nomẽ collectiuũ impositũ ad significandũ multas res nõ facientes ꝑ se vnũ. Et q² nõ credo ꝙ vox sit sub̃a ꝑcu tiens ⁊ ꝑcussa: sed qualitas gñata ꝑ sub̃aʒ ꝑcutientẽ ⁊ ꝑcussam ⁊ mediũ: iõ credo ꝙ orõ vocalis est multe qualitates: ⁊ hoc hʒ a natura. Quartũ est ꝙ est naturale signũ imaginatiõis ipsi⁹ ꝓferẽtis. Vñ oĩs vox ꝓfert̃ cũ imaginatiõe. sicut dicit̃ scdo de aia.

Quantum ad scdm. Sʒ ab impositione ⁊ ad placitũ hʒ ꝙ significet hoĩ hanc rem exteriorẽ quãcũqꝫ voluerit. Et ẜm qd̃ diuerse voces diuersi mode ab hoĩbus imponunt̃: distinguunt̃ apud diuersos diuersa linguaꝝ gña. Ex q̃ sequit̃ ꝙ oĩs ꝓpõ vera põt fieri falsa: ⁊ ecõuerso: si oẽs hoĩes vellent significatio nes terminoꝝ mutare. Scdo hʒ ꝓpõ vo calis cuius termini sunt significatiui: ꝙ accipiatur significatiue: nõ naturaliter ex institutione hoĩm nisi in certis ꝓpõni bus: q² ẜm voces sunt distinguende.

L Notandũ tertio. Itẽ notandũ est tertio ꝙ ꝓpõ vera est que si gnificat sicut est: ⁊ nõ alr ꝙ̄ ẽ: ⁊ ꝓpõ fal sa ecõuerso. Ex quibus pz ꝙ eadẽ ꝓpõ est vera ⁊ falsa: ⁊ eadẽ ꝓpositio est vera ⁊ ꝓpõ falsa: tñ nulla ꝓpõ vera est ꝓ positio falsa: nec aliqua ꝓpõ falsa est ali qua ꝓpõ vera. Qz aũt eadẽ ꝓpõ sit v̾a ⁊ falsa: necessaria ⁊ ĩpossibilis: pz in talis bus. de⁹ est hõ est aĩal. sz quidã dicãt ꝙ ẽ ĩꝓpria ⁊ nõ intelligibilis: nisi sint due ꝑ põnes. Qz aũt ipa sit falsa ⁊ ĩpossibilis: pz quia significat ꝙ hec ꝓpositio deus est/ sit hec homo est animal. Qz aũt sit vera ⁊ necessaria pz: quia totum non est aliud ꝙ̄ sue partes. Ex illa duo deus est homo

est aial sunt duovera ꝛ necessaria. Siľr ꝙ
hec sit ꝯcedēda eadē est ꝓpō vera ꝛ ꝓpō
falsa: ẜm qꝺ̄ est de copulato p̄dicato mani
festū est in ꝓpōne copulatiua: vt si dicaꝶ
deꝰ est hō est aial. nā ista copulatius ē ille
due ꝓpōnes: ꝛ ꝑ ꝯn̄s est hec ꝛ illa demon
stratis eisdē. ğ ē ꝓpō v̄a ꝛ ꝓpō falsa. Sꝫ
ad illud pōt dici ꝙ copulatiua non est ille
due ꝓpōnes: qꝛ includit aliā ptē ab istis.
videlꝫ copulā. ꝛ iō hec est v̄a due ꝓpōnes
cū copula sunt vna copulatiua. iō sola pri
ma ꝓpositio supius posita est ꝯcedēda: vi
M delicet ꝙ eadē ꝓpositio est v̄a ꝛ falsa: ne-
Notandū q̄rto cessaria ꝛ ipossibiľ. Alteriꝰ notādū ꝙ ab
instōne hūana est ꝙ ꝓpōni vocali r̄ndeaꝶ
ac si esset simul tota in instāti terminante
eiꝰ ꝓlationē: tñ in rei veritate nō est: nec
vnꝙ̄ fuit v̄a orō vocalis: qꝛ successiue pro
ducaꝶ: nec partes manēt. Vñ ꝯcedimꝰ ta
les. hec orō est v̄a: deꝰ est: ꝑ ista si ista ora-
tio deus est esset tota simul: ꝛ significaret
deū esse alicubi ꝛ nihil aliud: ipsa esset v̄a:
tñ r̄ndēs bñ hꝫ dubitare quālibꝫ talē. hec
ꝓpō est v̄a quacūqꝫ demōstrata: qꝛ lꝫ ista
demōstrareꝶ deꝰ est: ꝛ tñ significaret sibi
deū esse: adhuc habet dubitare an in alio
idiomate significaret forte alijs hoīem eē
lapidē vel aliqͩ tale. ꝛ ideo ꝯn̄a nō valet.
est verū mihi: ğ est verū: lꝫ sequaꝶ est fal-
sum mihi: ğ est falsum. Sufficit tñ r̄ndens-
ti ꝙ cōcedat illud qꝺ̄ est sibi verū ī lingua
illa in qua cōicat cum opponente: ꝛ neget
quod est sibi falsum. Ex quo ptꝫ ꝙ aliqͥs
bñ r̄ndendo cōcedit falsum: sed nō sibi fal
sum. vt si ista deus est: in lingua barbari-
ca significet hoīem esse lapidē: latinus tñ
bene ꝯcederet eā. Siľr aliqͥs bñ r̄ndendo
negat verū: sicut si alicui tacēti ꝓponatur
tu nō loq̄ris. hec esset v̄a. ꝛ hoc ipso ꝯcedē
te hec est falsa: ꝛ tñ bñ cōcedit falsum non
N obligatus. Et siľr si ꝓferaꝶ tu loqueris: ne
Notandū q̄nto. gando bene r̄ndet negando verū. Alte
rius sciēdū ꝙ si vnꝰ cōcedat istā: homo nō
est animal: ꝛ alius ordine retrogrado: ani
mal nō est homo. he sunt due ꝓpōnes ꝓ-
late distincte ẜm speciē: lꝫ nulla dictio que
est pars vniꝰ distinguaꝶ specie a quacūqꝫ
parte alteriꝰ. ꝛ nō valet. ista sunt eiusdem
speciei cū istis: ista sunt hec ꝓpositio. ergo
hec ꝓpositio est eiusdē speciei cum ista: qꝛ
ille voces homo non est aial non sunt hec
ꝓpositio vocalis: aial nō est homo: nisi ꝓ-
feranꝶ sic ꝙ ille terminꝰ homo primo pro

feraꝶ: postea nō: ꝛ sic de alijs. Ad primū O
argumētū ptꝫ ex dictis ꝙ nulla orō voca Ad pri-
lis est v̄a vel falsa: qꝛ nulla talis infert iu- mū r̄n-
diciū de ea: sicut est in rei veritate. qꝛ nūꝙ̄ detur.
est ita sicut ꝑ istā denotaꝶ ꝓpositio vocaľ
est: sed qꝛ est institutū ꝙ orationes dicanꝶ
instrumēta loquēdi: ꝛ ideo nō possunt cō
uenienter conceptibus nostris deseruire:
nisi imaginemur eas quasi res ꝑmanētes
ideo institutum est ꝙ sic debet iudicari de
orōne vocali ac si esset res ꝑmanens: tota
simul existēs in vltimo instāti ꝓlationis:
vt dictū est supius. ideo q̄n cōcedimus ꝙ
hec oratio deus est: est v̄a: sensus est. si hec
orō foret res ꝑmanēs: significaret deū esse
ꝛ nihil aliud foret verꝫ. Siľr q̄n dicimꝰ ꝙ
hec oratio homo est asinꝰ est falsa: sensus
est. si hec oratio foret res ꝑmanēs in vltīo
instāti ꝓlationis: ꝛ significaret hoīem esse
asinū: esset falsa. Et qꝛ hoc in oībus ꝓposi
tionibus est negandū seu ꝯcedēdū: longū
foret exponere. iō dꝫ homo doceri in via
ꝛ institutiōe humana grāmaticā ꝛ logicā
semel ꝓ semꝑ. Ad scdm q̄n arguiꝶ ꝙ tūc Ad se-
hec foret ꝯcedēda: sortes ꝓfert verꝫ ꝛc. Di cundū.
co cōcedēdo illā sortes ꝓfert verū sicut di
cebaꝶ ad illū intellectū. i. est in ꝓferēdo ve
rū: ꝛ cōcedo ꝙ est simul in ꝓferēdo falsū
ꝛ verꝫ: sed iudiciū de ꝓlato dꝫ sumi ẜm iu
diciū de totali prolato. qꝛ sic est institutū
ab hoībus ad cōmodius exprimēdū cōce-
ptiones nr̄as. Et cū dꝛ tūc q̄n proferꝶ hō
est asinus: simul proferꝶ verꝫ ꝛ falsum: ꝛ si-
mul est in dicēdo ẜm ꝯsciētiā ꝛ cōtra con-
sciētiā. R̄ndeo ꝙ nō vtimur tota prolatio
ne ac si oēs partes forēt res ꝑmanētes in
vltima prolatiōe. ideo a tota orōne quam
intēdit dicere: denotaꝶ verax vel mendax:
non a parte orōnis prolate. Et cū replicaꝶ
ꝙ si proferat istā: deꝰ est hō est aial. ꝯcedi
tur ꝙ sit propria ꝛ intelligibilis. Et cū dꝛ
incipit proferre falsum: ꝛ incepit proferre
istā deꝰ est. ğ hec est falsa. ꝯn̄a nō valet: qꝛ
simul nō intēdit proferre verꝫ ꝛ falsum: qꝛ
totū vocale prolatū est falsum: etiā ad illū
fuit respōsum. Ad tertiū ꝙ incipit pro- P
ferre falsum. vñ cōcedo ꝙ sortes in a non Ad ter-
protulit nisi verū in a. tñ hec fuit vera sor- tium.
tes profert falsum: exponēdo ly profert. i.
est in proferēdo: ꝛ sic cōcedo ꝙ simul pro-
fert verum ꝛ falsum: ꝛ totum ꝛ partes.
Ad q̄rtū cōcedo ꝙ q̄n profert. i. est ī pro Ad q̄r-
ferēdo vltimū terminū: est in proferēdo to tum.

tum: accipiēdo ly totū cathegoreumatice.
Ad quintum. Ad q̄ntū q̄n arguit̄ si sic ꝛc. nego ꝯñam
ꝛ ꝯñs: q: si ꝓtulit verū: necesse est ꝙ ꝓtulit
verū. ꝛ nō sequit̄: a imediate ante hoc fuit
verū: ergo sortes ꝓfert verū: sic exponēdo ly ꝓ⸗
fert. i. ē mō i ꝓferēdo, verū: ita ꝙ ꝓlata pri
ma syllaba hec est ꝯcedēda: hec fuit vera: sor
tes ꝓfert verū. ergo hoc est mō verū: sortes ꝓ
tulit verū. Si tñ aliter exponat̄ ly ꝓfert: ꝯse
quētia foret bona: s; añs est falsum in casu
Ad sextum. argumēti. Ad sextū dico ꝙ hec ꝓpō vo
calis: hō est aīal: nihil significat naturalr̄:
sed d; accipi s̄m suā significationē ad placi
tum: nec aliā h;. nec aliquo mō denotat̄ ꝑ
eā naturalr̄ ꝙ ille termin⁹ hō sit ille termi⸗
nus aīal. vñ negandū est qd̄ argumētū as⸗
Ad septimum. sumit. Ad septimā q̄n arguit̄. Subiectū
illi⁹ ꝓpōnis homo est aīal / causat duas in⸗
tentiones in mēte audiētis: q: causat intē⸗
tionē rei q̄ est homo per significationē suā
quā h; ex institutione: ꝛ causat intentionē
hui⁹ termini hō ꝑ significationē naturalē:
ꝛ eodē mō copulat ꝑdicatū: ergo hec ꝓpo⸗
sitio causat duas ꝓpōnes mentales. Dic
pōt dici ꝯcedēdo ꝙ quilibet termin⁹ signi⸗
ficatiuus ꝛ significatiue sumptus hui⁹ ꝓ⸗
positiōis vocalis / hō est aīal: causat in aīa
duas intentiones vel natus est causare: tñ
hec nō causat duas ꝓpōnes mentales: sed
vnā mentalē solū. Ad cuius euidētiā dico
ꝙ q̄n pica audit illā ꝓpositionē / homo est
animal: intentiones hoꝝ terminoꝝ sunt in
organo phātasie illius pice: ita ꝙ intētio il
lius termini hō: est spēs eius: et nullo mō
representat hoīem: nō plus q̄ ille termin⁹
asinus: sed tantū repñtat hanc vocē hō. eo⸗
dem mō intētio illius termini est / nō signi
ficat illud qd̄ significat ad placitū illa vox
est: vel qd̄ significat naturaliter conceptus
mentalis copule q̄n formo talē mentalem:
homo est aīal. sed intentio illi⁹ termini / est
causata in capite pice cui repñtat hanc vo⸗
cem: est. Modo impossibile est ꝙ aliqua cō
geries dictionū vel cōceptuum sit ꝓpō: nisi
aliquis terminus de numero ipsoꝝ sic signi
ficaret sicut copula vocalis vel scripta signi
ficat: vel naturaliter sicut copula mētalis.
Et ideo sicut ille tres intentiones in capite
cuiuscūq;: homo lignū animal: non sunt ꝓ
positio: ita nec ille tres intētiones que sunt
similes triū vocū. ꝛ ideo nec ꝑ illā: q: ꝑ nul
lum incōplexū denotat̄ cōplexū: aliquid si⸗
gnificat̄. Et s̄m hoc est dicendū l; causent
in mēte hoīs sex intētiones ꝓlata illa pro⸗
positione: quarū tres representant tres vo
ces: ꝛ tres representant tria significata ad
placitū: per tres voces tres causate nō sunt
ꝓprie ꝓpositio: ꝛ tres alie vna ꝓpositio. ꝛ
ideo ꝑ tres intētiones triū vocū nec deno⸗
tatur cōplexio: nec ꝙ ille terminus homo
sit ille terminus aīal: nec aliqd̄ aliud cōple
xum denotat̄. Et ita ad argumentū ꝯcedit̄
ꝙ subiectū facit duas intentiones in men⸗
te: sed ista ꝓpositio nō causat nisi vnā intē
tionem mentalē: q: significatio que repre⸗
sentat naturalr̄ vel phantasialiter duas vo
ces / nō facit ꝓpositionē: sed quandā conge
riem intentionū: qualis potest in phātasia
vni⁹ pecoris terminari. Ad hoc em̄ ꝙ fiat
ꝓpositio: op; ꝙ aliq̄ diffinitio significet ita
sicut significat. ꝛ licet sint ibi duplices intē
tiones: est tñ vna ꝓpositio: q: nō nisi vnum
cōplexe denotat̄. Ad octauū dico ꝙ scd̄a Ad octauum.
pars hui⁹ copulatiue / aliq̄s hō est sortes ꝛ
ille est plato: est falsa. ꝛ vna alia similis: vt
que est pars hui⁹ copulatiue / aliq̄s hō dis⸗
putat ꝛ plato est ille: si ita sit ꝙ plato dis⸗
putet: est vera. In hmōi ꝓpōnibus: quarū
subiecta vel predicata sunt ꝓpria noīa vel
ꝓnoīa demonstratiua siue relatiua: ꝯcedē
dū est ꝙ due ꝓpōnes oīno similes in voce
ꝑ oīa se habent sic ꝙ vna est vera ꝛ alia falsa
q: in vna ꝓpōne iste termin⁹ ille refert sor
tem: ꝛ in alia platonē: ꝛ ideo nihil ē ad pro⸗
positū. Ad nonū dico ꝙ illud scriptū: ego Ad nonum.
sum Robertus: nec verū est nec falsum: q:
hec scriptura ego / nihil significat nisi istam
vocē ego: q̄ vox significat ꝓferentem q̄n ꝓ
fertur cū imaginatiōe. Vn̄ dico ꝙ ille q̄ le⸗
git: si vocet̄ Robert⁹: dicit verū. si nō: ꝓfert
falsum. ꝛ ꝯcedo ꝙ vterq; legit hanc scriptu
ram bñ sicut d;: ꝛ tñ vnus dicit verū: ꝛ alius
falsum. ꝛ cū d: ergo scriptū est verū ꝛ falsum.
nego ꝯñam: ꝯcedo tñ ꝙ illud scriptū repre
sentat ꝓpositionē verā ꝛ ꝓpōnē falsam in
voce: si simul a diuersis ꝓferat̄: quoꝝ vnus
vocat̄ Robert⁹: ꝛ ali⁹ nō vocat̄ Robert⁹.
sed ipm̄ scriptū nec est verū nec est falsum.
hoc specialiter dico propter scripturā pro⸗
noīs demonstratiui. Et dicūt aliqui ꝙ lege
re ꝓpōnem scriptā nihil aliud est: nisi vidē
do illā ꝓferre ꝓpōnem sibi equiualentē in
voce sibi correspondentē. sed illud nō bene
d: q: legere plus importat. q: ponam⁹ ꝙ
pica sic doceatur loqui ꝛ dicere hāc ꝓpōnē:
ego sum Robertus: ꝛ dicat illā videndo li⸗

bzum vbi talis ꝓpō scribitur. tunc pica nō
legit. certū est. silr laicus videndo potest di
cere orōnem dñicam: quā tñ nesciat legere.
Et ideo ad hoc ꝙ scriptū dicatur legi ab ali
quo: requirit ꝙ scriptura causet in illo ima
ginationem vocis correspondentis signis
seu figuris scriptis per actum videndi: ⁊ ꝙ
tunc ꝓferat voces illas figuris scriptis cor
Ad de-cimum respondentes: ⁊ tunc vere legit. Ad deci
mum dico ꝙ sicut vnus terminus pōt esse
equiuocus a casu vel a consilio: ita pōt vna
tota ꝓpositio. vñ satis possibile est ꝙ hꝫ ꝓ-
positio vocalis de⁹ est: que mihi significat
deū esse: significet vni barbaro hoīem esse
asinū: sed ex hoc nō sequit ꝙ ꝓpō vera sit
ꝓpositio falsa: sed bene sequit ꝙ talis sit
ꝓpō falsa. ⁊ ideo cōcedo ꝙ ista est vera qua
cūqꝫ demonstrata: hanc hꝫ quilibet respon
dens nō obligatus dubitare: latinus tñ cō
cedens istā de⁹ est. bñ ꝯcedit. si nihil aliud
supponat: q2 apud eū hec est vera. Et cum
dr ꝙ istā de⁹ est/si ꝓferatur corā barbaro
⁊ latino: barbarus bene negabit: ⁊ latinus
bñ cōcedet. cōcedit ꝙ ſm mentalē intētio-
nē quā causat in audiēte ꝓpositio vocalis
audita: dꝫ respōdens rñdere. ⁊ ideo in men
te latini causat mētalis significās deū esse:
⁊ nihil aliud: ⁊ in mente barbari cōceptus
mētis significans hoīem esse asinū: ⁊ nihil
aliud. iō vn⁹ bñ negat: q2 negat sibi falsum
⁊ alius bene ꝯcedit: q2 cōcedit sibi verum.
Et in tali ꝯcessione supponit ꝯcedēs ꝙ ꝓ-
positio ꝓlata nihil significat nisi qd̓ ꝑ mē-
talem denotat. vñ qñ ꝓponitur ista latino
deus est: ꝯcedit eā q2 supponit ꝙ hec ꝓposi
tio significet deū esse et nihil aliud: ⁊ tamē
habebit dubitare an hec est vera deus est:
Ad vn-decimū vt dictū est prius. Ad vndecimū dico ꝙ
si surdus ꝓferat hāc deus est: illud ꝯplexū
deus est significat veꝝ: ⁊ ꝓfert ꝓpōnē ve-
rā: q2 illud ꝯplexū est institutū ad significā
dū: ⁊ ita ē sicut significat: ⁊ licet nulli signi-
ficet actu: bene tamē nata est significare ex
sua institutione. nec valet ꝯña: nulli signifi
cat: ergo nō significat. Et ad ꝓbationem de
diffinitione signi et de libro clauso: dico ꝙ
termini positi in diffinitione qui sonant in
actum: debēt exponi vt sonent in aptitudi-
Ad duo-decimum: nē: vt dicat scꝫ signū est ⁊c. qua nata sunt
deuenire in notitiā alterius. Ad duodeci
mū cū dicit. in potestate sortis est facere ꝓ
positionē significare aliter ꝙ̄ est: ꝯcedo ꝙ
si sortes velit mutare significationē termi-
noꝝ: pōt facere ꝙ audita hac ꝓpōne deus
est: pōt sibi formare hāc mētalē canis cur-
rit: ⁊ sic ꝯcedo ꝙ hō pōt falsificare totā bi
bliā: ⁊ oēs articulos fidei ꝑ mutationē si-
gnificationis terminoꝝ. Cōtra. vn⁹ hō non
pōt mutare significationē isti⁹ de⁹ est: nisi
alij voluerint. Nego: q2 pōt facere ꝙ sibi si
gnificet aliter ꝙ̄ pri⁹: ⁊ sic sibi significat fal
sum: alijs tñ significat veꝝ. q2 nō sequit: ē
sibi vera: ergo est vera. lꝫ sequat: est sibi falsa:
ergo est falsa. Quinto restat videre an deus
Quint⁹ articul⁹ potuit ꝓducere mundū ab eterno. In hoc
Prima articulo dico tria. Primum est ꝙ hec ꝓpō
ꝯclusio. mundus fuit ab eterno: nō pōt demōstrari
Scd̓a ne ꝓbari nec improbari: ⁊ ideo est ꝓblema
neutrum: ꝑꝫ. j. topicoꝝ. Dico scd̓o idem
de hac ꝓpositione: mūdus fuit creatus vel
conseruatus a deo vel effectiue productus
Tertia ab eterno. Tertio dico ꝙ hec includit cō-
Proba-tur pri-mo ter-tia con-clusio. tradictionē: mūd⁹ fuit creat⁹ a deo ab eter
no: vel effectiue ꝓductus ab eterno. Pro
bat hec multiplr. Primo sic. omne ꝓducēs
aliqd de nō esse ad esse/libere ⁊ ꝑ itellectio
nē prius intellexit illud nō esse ꝙ̄ esse: sed si
deus ab eterno ꝓduxisset mundū de nō eē
ad eē: ꝑ electionē ⁊ libere. igit si ab eterno
ꝓduxisset ⁊c. prius intellexisset mundū nō
esse ꝙ̄ eē: qd̓ icludit ꝯdictionem. q2 sequit/
de⁹ ab eterno ꝓduxit mūdū: ergo mūdus fuit
ab eterno. ⁊ vltra. ergo nunꝙ̄ deus intellexit
mūdū nō esse. Maior ꝑꝫ: q2 agens intelli
gens aliqd semꝑ esse/nō posset ꝓducere il-
lud de nō esse ad esse. Et silr agens intelli-
gens semꝑ aliqd fuisse/nō pōt illud ꝓduce
re de nō esse ad esse. Si de⁹ ergo intellexis-
set ab eterno mūdū fuisse ab eterno: igitur
nō potuit mūdū ꝓducere de nō eē ad esse.
Minor ꝓbat: q2 nihil pōt ꝓducere ad esse
nisi libere. Cōfirmat ratio: q2 omne qd̓ ex-
trahit de nō esse ad esse/prius fuit in potē
tia ad eē ꝙ̄ habuit eē: ⁊ oē tale incepit eē.
ergo nihil tale potuit esse ab eterno. Pre- Scd̓o
terea. si de⁹ potuit mundū ꝓducere ab eter ꝓbat
no libere: ponat ꝙ ita fuerit. quo supposi- ꝯclusio
to: q̄ro vtrū sciuit se vnꝙ̄ creare mundū an tertia.
nō? Si nō: ergo nunꝙ̄ libere creauit. Si sic: ergo
de⁹ aliqñ sic sciuit eē sicut ꝑ hāc denotat:
de⁹ creat mūdū. si qñcūqꝫ sic sciuit esse: etiā
simul sciuit ita eē sicut denotat ꝑ hāc copu
latiuā: de⁹ nūc creat mūdū: ⁊ imediate an-
te hoc mūd⁹ nō fuit. si de⁹ nūꝙ̄ creauit mū
dū: de⁹ sciuit mūdū nō eē pri⁹ ⁊ post incipe
re. Ista rō supponit ꝙ creatio mundi fuit

subita. Et ideo siue hoc ponat̃ siue non: ar guo sic: quero ponẽdo mũdũ fuisse ab eter no: ⁊ tñ creatũ a deo: vtrũ mũdus fuisset creat⁹ subito an successiue? Si in instãti: sit illud a: ⁊ tũc nõ est imaginabile ponere mũ dũ creatũ i a: ⁊ tñ nõ incipe eẽ in a. Si suc cessiue: q̃ro vtrũ ꝑ tps infinitũ an finitũ? Si infinitũ: ergo nũꝙ mũdus fuisset pro ductus. Si per finitũ: sit ita gr̃a exẽpli/ ꝙ ꝑ diẽ: ergo ante diẽ illũ nõ fuit mũdus: er go illo die mũdus ĩcepit: ⁊ si mũd⁹ incepit ergo non fuit ab eterno. Sed rñdet̃ aliter negando illud assumptũ: q̃ñcũq; deus sci uit illã: deus creat mũdũ: de⁹ sciuit istã co pulatiuã ⁊c. Cõtra. si de⁹ vnq̃ creauit mũ dũ: deus sciuit tũc sic esse sicut ꝑ primã par tem copulatiue denotat̃: ꝙ sciuisset hanc: si sciuisset de⁹: de⁹ creat mũdũ. si ĝ tũc nõ sci uit simul sic esse sicut ꝑ scd̃am ptẽ copulati ue denotat̃: ĝ sciuit tũc sic eẽ sicut ꝑ opposi tũ scd̃e ptis denotat̃. ĝ creãdo mũdũ sciuit istas si fuissent: de⁹ creat mũdũ. et tñ imme diate ante hoc mũdus non fuit. Sed seq̃t̃. immediate ãte hoc mũd⁹ nõ fuit: ĝ tũc sa uit istã copulatiuã/ de⁹ creat mũdũ: ⁊ mũ dus pri⁹ fuit. ꝯñs ꝯcludit ꝯdictionẽ: nisi ve limus dicere ꝙ mũdus fuerit ãte illã crea tionẽ: ⁊ post destruct⁹ ⁊ iterũ renouat⁹. qd̃ nihil est: ⁊ ꝯdicit ꝓposito: q: arguo idẽ de vltima creatione q̃ vsq; nũc dicat̃ durasse.

Tertio ꝓbat̃ ꝯclusio tertia. Preterea. si deus potuit creasse mũdũ ab eterno: potuit creasse solẽ ab eterno. Pona tur ꝙ ita fuerit: ⁊ arguo sic. de⁹ creauit so lẽ ab eterno: ĝ creauit eũ in aliq̃ gradu ali cui⁹ signi in celo. sit ille grad⁹ a. tũc quero vtrũ a gradũ sol acq̃siuit ꝑ motum an nõ? Si sic: ĝ sol mouebat̃ ad a. ĝ nõ fuit creat⁹ in a. qd̃ ẽ oppositũ positi. Si non: ergo nõ mouebatur ãteꝙ̃ fuit in a. ⁊ per vnã horã tñ fuit in a. sit illa gr̃a exẽpli b. transacta ista hora cũ venisset ad b gradũ immedia te sequẽtẽ a: hec fuisset vera si fuisset: sol nõ est motus nisi ꝑ vnã horã: ⁊ sic sil̃ sol ince pit ĩtrare b: ⁊ nũꝙ̃ fuit prius in b. ergo sol ante incepit moueri: ĝ non fuit ab eterno.

Quarto. Preterea. sit a grad⁹ caput arietis: tũc de⁹ qñ creauit solẽ: sciuit istam: sol est in capite arietis: ⁊ nunꝙ̃ pri⁹ fuit in capite arietis: ⁊ annus erit anteꝙ̃ redeat ad caput ariet̃: ergo tũc sciuit ꝙ nũc incepit p̃m⁹ ann⁹ mũ di. ĝ ptransacto signo piscũ de⁹ sciuit illã nunc scd̃o: sol est in ariete: q: prim⁹ annus mũdi est cõpletus; ergo mũdus incipit. qd̃ est propositũ.

Quinto. Preterea. in eodẽ instanti q̃ creabatur sol: quero an illuminauit horizõ tem nostrũ: an hemispheriũ aliorũ. s. anti podum nostrorũ? Si nostrũ: ergo nox fuit eis: ĝ dies nostra p̃cessit diẽ eorũ. ĝ est dare primũ diẽ eorũ. ĝ totũ tẽpus est finitũ. Si dr̃ ꝙ sol pri⁹ illuminauit hemispheriũ eoꝝ idẽ argumentũ ꝓcedit: ꝙ tũc dies eoꝝ pre cessit primũ diẽ nostrum.

Sexto. Preterea. sit ꝙ sol fuit creat⁹ in eclipsi: ⁊ sit instãs creatio nis a. q̃ro an inter a ⁊ primã eclipsim fuit tẽpus finitũ: an infinitũ? Si infinitũ: ĝ nũ ꝙ̃ fuit illa eclipsis nisi post tẽpus infinitũ interceptũ inter a ⁊ ipsã. qd̃ non est imagi nabile. Si per finitũ: sit per vnũ annũ: ĝ sol non fuit ante eclipsim suam nisi per vnum annũ: ergo incepit esse.

Septimo. Preterea. ponat̃ ꝙ de⁹ ab eterno ꝓduxisset mũdũ: et simul cũ hoc sciat istã ꝓpõnem/ de⁹ nõ põt face re quin mũdus fuerit. q̃ro vtrũ ista semper fuit vera an nõ? Si sic: ĝ de⁹ nunꝙ̃ potuit facere q̃n mũdus fuit: ĝ mũd⁹ nõ fuit ꝓdu ctus a deo libere. Si non semꝑ fuit vera: ĝ aliq̃n fuit falsa. ĝ tunc sua opposita fuit ve ra: q: ponat̃ a principio argumẽti ꝙ deus sciat illas duas: ⁊ capio mẽsurã in qua ista affirmatiua fuit vera: deus põt facere ⁊c. ⁊ sit a. Cõtra. i a mũd⁹ fuit: ĝ i a ista est neces ria/ ãñ a mũd⁹ fuit. ĝ de⁹ non põt facere q̃n mundus fuit. q: vj. Ethico. Hoc solo priua tur de⁹ ⁊c. ergo nõ est possibile ꝙ deus ab eterno creauit mũdũ ⁊ tñ libere.

Octauo. Preter ea. si sic: ergo põt ꝓduxisse hoĩes ab eterno sit ille a. quero vtrũ a vixisset ꝑ tẽpus fini tum: an infinitũ? Si per infinitũ: nũꝙ̃ fuis set mortu⁹: ergo adhuc viueret. Si ꝑ finitũ ⁊ inter mortẽ ei⁹ ⁊ diẽ hũc nõ est nisi tẽpus finitũ: ergo totum tp̃s a sua creatione vsq; nũc est finitũ: ĝ mũdus incepit esse.

Nono. Pre terea. demõstratis oib⁹ hoĩb⁹ hec est vera posito isto casu: ⁊ simul cũ hoc ꝙ ab eo fuis sent deriuati per generationem oẽs hoies preter eũ: sicut dicim⁹ de Adam: hec inquã fuisset vera. tñ a fuit ingenit⁹: ergo a nul lus alius p̃cessit: ⁊ nõ vixit nisi ꝑ cẽtũ an nos: ergo nunꝙ̃ fuit ab eterno.

Decimo. Preterea in omni ordine sibi inuicẽ succedentiũ illud quod est anteꝙ̃ nullũ/ et postꝙ̃ quodlibet aliud ab illo istius ordinis: illud est simpli citer primum illius ordinis: sed si deus ab eterno creasset vnum hominem a quo deri uata fuisset humana posteritas: ille fuisset anteꝙ̃ nullus homo precessisset: et post

q̄ q̄libet hō alius: ḡ fuisset simplr primus
ergo tota illa multitudo habuit simplr pri
mū: ḡ oēs alij fuissent finiti numero. Cōfir
matur illa ꝓpositio per auctoritatē Hilarij
vij. de tri. qꝛ filius nō est de nihilo: ḡ nō hꝫ
esse de nouo: ergo ſm eū oē qđ fuit de nihi
lo habet esse de nouo. ⁊ Hug. de sacramen
tis lib. j. c. j. Nō fuit possibile deo hr̄e crea-
turā coeternā. Preterea Ans. monolo. vj.
Cōtra primā Si qđ est ex nihilo p aliqđ: necesse est vt illō
per qđ est ꝓpꝰ sit. Cōtra primā qua dicit
cōclusio mūdū fuisse eternaliter: est ꝓblema neutꝝ.
nē ⁊ se Et cōtra secundā sic arguit. ⁊ ꝓbat multi-
cundā pliciter q̄ icludat ꝯdictionē mundū fuisse
quinti ab eterno. Primo sic. Infinito repugnat esse
dubij. ptrāsitū: sꝫ si mundꝰ fuisset ab eterno: mul-
Primo titudo infinita fuisset ptransita: qꝛ infiniti
hoīes fuissent mortui. Tūc arguit sic. quili
bet eoꝝ fuit futurꝰ: ergo tota multitudo fu
Scdo. it futura: ⁊ nunc est preterita: ergo infinita
multitudo est ptrāsita. Preterea infinito
repugnat excedi: sꝫ si mūdꝰ fuisset eternus
vna multitudo excederet aliā in infinitū. er
go ⁊c. Maior probat: qꝛ omne excessum ab
alio est finitum. Minor ostēdit: qꝛ plures
Tertio. fuissent digiti q̄ hoīes: ⁊ reuolutiones lu
ne q̄ solis ⁊c. Tertio. in omni die potuis
set creasse vnā aīam ⁊ ꝯseruasse. ⁊ sic p ꝯñs
iā foret altera multitudo īfinita actu. cōse-
quēs impossibile ſm quosdā: immo de fa-
cto posita eternitate mundi infiniti hoīes
Quar- fuissent: ⁊ cū aīa sit icorruptibilis: eēnt nūc
to. infinite aīe. Quarto. demōstratis oībus
hoībus q̄ fuerūt: q̄libet eorū fuit posterior
sole: ḡ sol p̄cessit istā multitudinē: ergo illo
priori in quo sol p̄cessit nō fuit aliqs hō. ḡ
Quīto. ab eterno nō fuit hō. Quinto. si sic: pars
nō esset minor suo toto: qꝛ a tota multitu-
dine hoīm aufero decē: q̄ro vtrum residui
sint finiti an infiniti? Si infiniti: ergo tota
multitudo residua nō est minor tota multi
tudine hoīm. ḡ tot: cū. x. non sint plures q̄
tot sine decē. Preterea si sic: deus nō pōt
Sexto. creare plures aīas q̄ fecit: qꝛ da q̄ sic: tūc
possent esse plures aīe q̄ infinite. Ad pri-
R mā cū dr. Infinito repugnat esse ptrāsitū.
Rñsio Dico q̄ possumus loqui de infinito dupli-
ad ista citer. vel de infinito ſm quātitatē cōtinuā:
argu- sicut de infinita magnitudine: vel ſm mul-
menta titudinē: ⁊ h̄ duplr: vel q̄ sit infinita actu/
Ad pri vel potētia: sicut est multitudo partiū pro-
mum. portionaliū in ꝯtinuo. Silr esse ptransitū
pōt duplr exponi. Uno mō exponit in suc-
cessiuis p eē p̄io futurū ⁊ postea p̄teritū:
sicut dicimꝰ q̄ dies p̄terita est pertrāsita.
Alio mō exponit in pmanētibꝰ eē ptrāsitū
p hoc q̄ aliqđ motū ē ab extremo ad extre
mū alicuiꝰ quātitatis. ⁊ sic dicimꝰ q̄ magni
tudo sup quā est factꝰ motꝰ aliqs: est ptrās
ita a mobili: cū peruenerit vsqꝫ ad finē p me
diū illiꝰ. Tūc ad ꝓpositū cū dr: infinito re-
pugnat eē ptrāsitū. Nego istā: si intelligat
de quanto infinito: qꝛ nullū tale est: ⁊ ideo
nihil sibi repugnat. Et qñ arguit. si mūdꝰ
fuisset ab eterno: multitudo infinita fuisset
ptrāsita. Dico q̄ nullū icōueniēs est ꝯcede
re illā ꝓpōnē: qꝛ quolibet tpe ptrāsito infi
nita multitudo est ptransita. ⁊ silr ptrāsita
quacūqꝫ magnitudine quātācūqꝫ pua: cō-
cedēdū est q̄ infinita multitudo est ptrāsi-
ta: qꝛ oīs magnitudo est vna multitudo in
finita. nā vnus numerꝰ seu magnitudo est
vnū: duo: tria: ⁊ sic in infinitū: capiēdo illā
vt est de copulato extremo: ⁊ sic cōcedo q̄
infiniti hoīes fuissent mortui: si mūdꝰ fuis
set ab eterno. Et cū dicit: q̄libet illoꝝ fuit fu
turus: demōstratis oībꝰ p̄teritis. Pōt dici
q̄ est falsa: qꝛ est implicatiua falsi. implicat
eñ q̄ aliq̄ fuerūt hoīes illi: ⁊ tūc est negan
da hec. s. tota multitudo hoīm fuit futura:
qꝛ infinita multitudo nō est aliq̄ vna mul-
titudo. Aut potest dici q̄ tota multitudo Alia re
hoīm preteritorū nō fuit futura: ⁊ ideo nō spōsio.
est modo ptransita: ꝓprie loquēdo de per-
transito. Silr q̄ negāt illas consequētias.
a erit: ergo a est futurū. a fuit: ḡ a est p̄ter-
itū. haberēt negare istā: multitudo hoīm
est ptrāsita: qꝛ ille terminꝰ multitudo sup-
ponit ꝓ multitudine que est: ergo illa ꝯña
pōt negari. quilibet illoꝝ fuit futurus: er-
go multitudo fuit futura: sicut nō sequit.
quilibet illorū est preteritꝰ: demostratis oī
bus de choris angelorum: ḡ hec multitu-
do est p̄terita. Nec sequit: q̄libet illorū fuit
futurꝰ: ḡ oēs isti fuerūt futuri. ⁊ licet hec sit
falsa: tota multitudo hoīm fuit futura: hec
tn̄ est vera: infiniti hoīes fuerūt futuri. ⁊ si
in hac ꝓpōne infinita multitudo fuit futu
ra: ille terminꝰ īfinita possit stare syncathe
gorematice: cōcedo q̄ est vera: ⁊ sic conce
do silr istā: infinita multitudo est ptrāsita:
ergo oēs ille vnitates sunt ptrāsite. sꝫ nego
ḡ tota multitudo fuit futura. ⁊ silr hāc to-
ra hec multitudo est p̄terita. Cōtra. q̄libꝫ Repli-
vnitas illius multitudinis est ptransita: ḡ cat pri
oēs ille vnitates sunt ptrāsite: ḡ tota mltu- mo.

Scdo. tudo est ptransita. Itē tota illa multitu-
do fuit: τ nulla vnitas isti⁹ mō est: ğ tota ē
Tertio pterita. Itē qlibȝ vnitas isti⁹ multitudi
nis est pterita: ğ oēs vnitates sunt pterite
Ad pri Ad primū pōt dici φ ɔña nō valet: sicut
mum. nec ista. qōlibet istoꝝ distat a b: ğ oia distāt
a b. sit b vltim⁹ pūct⁹ vni⁹ linee ponēdo pū
cta τ lineas: τ demōstro per ly istoꝝ oia pū
cta preter b. vel si dicatur φ nō pñt demon
strari p illud ꝓnomē: τ hoc credo veꝝ: cū
ꝓnomē nihil significet: nisi qñ hō vtit vo-
cabulo illo demōstrādo aliqd certū: τ con-
stat φ nō ē possibile φ hō demōstret īfini-
ta. Propt̄ istā rñsionē volo φ a sit termin⁹
corrñdens cuilibȝ pūcto in linea q̄ sit c: pre
ter b. τ tūc hec ē ɔcedēda: qōlibet a distat a
b. τ tñ hec ē negāda: oia a distāt a b. accipiē
do ly oia collectiue. silr ista est neganda. to-
ta multitudo a distat a b. qꝛ tūc inter totā
multitudinē a τ b/esset linea τ eēnt media:
τ illa sunt qdā. ğ a τ b etiā mediāt inter to
tam multitudinē a τ b. τ hoc acapiēdo sem
Ad ter per ly totā cathegoreumatice. Et a simili ne
tiam. go ɔñam. qlibet vnitas illi⁹ multitudinis
est pterita: ğ oēs vnitates sunt pterite: ca-
piendo ly oēs collectiue. lȝ añs isti⁹ ɔñe sit
negandū apud illos q̄ dicūt φ h̄ verbū pte
riti tpis fuit nō pōt v̄e τ licite exponi p est
Repli- pteritū. nec h̄ v̄bū erit p est futurū. Sed
ca. ɔ. Capio istā/oēs vnitates isti⁹ multitudi-
nis sunt ptransite: qꝛ si hoc est falsum: vl̄ h̄
est in toto vel in pte. Si ī toto: ğ qlibet hō
q̄ fuit est. τ sic nunφ adhuc hō mouebat̄.
Si in pte: ergo oēs vnitates hui⁹ multitu
dinis nō sūt ptrāsite: ğ aliqui q̄ mouebā-
Rñsio. tur nō sūt ptrāsiti. Pōt dici φ hec/oēs
vnitates sunt ptrāsite: est distinguēda: eo
φ ly oēs pōt teneri collectiue vel diuisi-
ue. si diuisiue: ꝓpō est partim v̄a τ partim
falsa: qꝛ est vniuersalis cui⁹ qlibet singula
ris est v̄a pter vnā. Silr ista/oēs ptes for-
tis sunt aliqd minus forte. Si est vniuersa
lis: hȝ quālibet singularē verā pter vnā in
qua sunt simul singule ptes fortis: τ illa sin
gularis ɔuertitur cū sensu collectiuo: sicut
ista/oēs apli sunt duodecim: accipiendo ly
oēs collectiue: et sic est in qualibet ꝓpōne
dicendū φ vna singularis illius vniuersa-
lis est falsa: qꝛ ɔuertit̄ cū collectiuo. iō dico
φ hec vlis oēs apli sunt duodecim/est par
tim vera τ partim falsa. hoc est hȝ aliquā
singularē falsam τ aliquā verā. Et dico sic:
φ. oēs iste vnitates sunt pertrāsite: sm qō
est vniuersalis hñs vnā singularem falsam
in qua denotatur demōstrari φ aliq̄ sunt
infinita: τ φ illa sunt quodāmō q̄ aliqñ fu
erant futura: τ nūc sunt pterita. Si autē ly
oēs tenet̄ collectiue: tūc est vna ꝓpō singu
laris de qua nō pōt queri an sit in parte v̄a
τ in parte falsa: qꝛ ꝓpō singularis nō hȝ v̄i
tatē nisi p se. iō ipsa falsa. hec tñ ꝓpō/oēs
iste vnitates sunt ptransite: nō pōt distin-
gui: sicut nec illa/oēs isti apli sūt. xij. demō
stratis. xij. qꝛ illa orō cōuertitur cū singula
ri. τ est ꝓpō singularis. iō argumentū non
ꝓcedit. vt ptȝ. Ad aliā formā: nego illam Ad se
ɔñam tota illa multitudo fuit: τ nulla eius cundā.
vnitas est: ğ tota est ptransita. lȝ silr añs sit
falsum ꝓpter falsam implicationē. s. φ illa
multitudo sit vna tota mltitudo. Ad ter Ad ter
tiam silr nego ɔñam: lȝ ɔcedo añs. ɔceden tium.
da tñ videt̄ ista: infiniti hoies fuerūt futuri
τ pteriti: q̄ nō sunt mō pñtes: nisi forte ipe
diret falsa implicatio in hoc ꝓnomine qui.
Ad scōm principale cū dr. infinito repu- Ad se
gnat excedi. nego illā: qꝛ vnū infinitū pōt cundū
excedere aliud: si esset in casu infinitū. Si- ɔ pmā
militer corpus infinitū si eēt: excederet sup- cōclu.
ficiē infinitam si esset: τ supficies infinita si hui⁹ ar
esset/lineā infinitā si esset. Nec valet talis ticli qn
ɔña: hoc infinitū excedit illud: ğ excedit il- ti.
lud in duplo vel in triplo τc. Uerūtamē
si excedens τ excessum sint eiusdē rōnis et
speciei in genere quantitatis: ɔña est bona.
Ad ꝓbationem cū dr φ plures fuissent re
uolutiones lune φ̄ solis τc. Pōt dici negā-
do: qꝛ licet in mille hoibus sint plures digi
ti φ̄ hoies: non tamen in infinitis hoibus
sunt plures digiti φ̄ hoies: qꝛ infiniti digi
ti τ infiniti hoies. Aliter aliqui dicūt ad Alia re
istud argumentū: φ vna multitudo infini spōsio.
ta est maior alia: τ ɔcedunt φ plures fue-
runt reuolutiones lune φ̄ solis. Dicūt etiā
φ sicut inter ternariū τ binariū est sesquial
tera ꝓportio: ita inter ternarios infinitos
τ binarios infinitos est sesquialtera ꝓpor-
tio: τ infinito pōt fieri additio. Et hec opi.
est Linconieñ. sup librū physicoꝝ. Ad ter Ad ter
tium de infinitate aīarū in actu. ista rō nō tium.
ɔcluderet Pythagoricis: qui posuerūt re-
ditionem animaꝝ ad corpora. τ ponunt φ
aīa transit de corpore hois in corpus bestie
τ ɔ̄trio: sicut recitat Ouidius meta. xv. τ di
cit sic. Morte carent aīe: semperq̧ priore reli
cta Sede: nouis domib⁹ viuūt habitantq̧
recepte. Quicquid sit de eis: tñ immortalis

tatem anime humane sola fides determi-
nat cū multitudine aiarū ſm multitudinē
corpoꝝ. Alr̄ potest dici ꝙ cōclusio de infini
to in actu pōt ↄcedi. ↄcedendo nunc. ⁊ ne-
gando esse in actu idem qd̄ esse rem veram
in hoc mundo: q2 in quolibet ↄtinuo sunt
infinita in actu distincta situ ab inuicē. q2
volo ꝙ a significet primā partē ꝓportiona
lem alicuius ↄtinui: ⁊. iij. ⁊. v. ⁊. vij. ⁊ sic in
infinitū ſm numeros impares. ⁊ b sit no-
men scd̄e partis ↄtinue ꝓportionalis eius-
dē ↄtinui. ij. iiij. vj. viij. ⁊ sic in infinitū ſm
ꝓgressionē numeri paris. tunc manifestum
est ꝙ infinita a sunt in isto continuo: ⁊ silr̄
infinita b. ⁊ quecūqȝ a distant ab inuicē lo-
co ⁊ situ: ⁊ inter quecumqȝ a sunt aliqua b
media: ⁊ inter quecūqȝ b infinita a. ista tñ
oīa ↄstituūt vnū ↄtinuū. Et iō apud Ari.
iij. phys. vocat̄ hec multitudo in potentia:
q2 oīs res que est pars alterius / dicit̄ apud
eū esse in potentia: ⁊ sic sol est ens in poten
tia: q2 pars sui orbis ſm eū. ⁊ corpus hoīs
est quoddā ens in potentia: q2 est pars ho-
minis. Sed credo ꝙ apud Arist. nō posset
esse multitudo actu infinita. ⁊ ideo ſm eū
nō forent anime infinite: quācūqȝ viā tene
ret. Ad hoc vitandū ex libris suis nō claret
nec reditus aliquaꝝ animaꝝ ad corpa aliq̄
Ad q̄r-tum. liter videtur probabilis. Ad quartū cum
dr̄. ergo q̄uber homo fuit posterior sole. cō-
cedo: ⁊ nego ↄñam. vltra. ergo tota multi-
tudo hoīm fuit posterior sole. Et iteꝝ ergo
Ad q̄n tum. hoīes fuerūt posteriores sole. Ad quin-
tum cū dr̄. tunc pars nō esset minor suo to-
to. ↄcedo ꝙ est dare partē equalē toti cōpo
sito: sicut corpus hoīs est equale toti cōpo-
sito. Silr̄ si materia ⁊ forma sunt due res
extense in igne: vtraqȝ ps est eq̄lis toti cō-
posito simul siue in quantitate ↄtinua siue
discreta. Imaginemur quātitatē finitā ex
vna pte: ⁊ infinitā ex alia: ↄcedo ꝙ ps non
est minor toto ex parte illa qua totū est infi
nitum. verbi gratia. si imaginamur vnā li-
neam ab hoc loco ꝓtractā in infinitū v̄sus
occidentem: que sit a: ⁊ sit b ista tota linea
ꝑter vnū pedem versus terminū hui⁹ linee
i. versus orientē: tunc b est ps a. manifestū
est. ⁊ tñ b est linea infinita: nec est simpliciter
minor a. Eodē mō de multitudine infinita
a parte ante / ⁊ finita a parte post / pōt fieri
additio; ⁊ istius multitudis a pte ante sunt
infinite multitudines: quaꝝ quelibet est fi-
nita. ⁊ tñ sunt multitudines infinite termi-

nate ad istū hoīem qui mō nascit̄: ⁊ ideo cō
cedo ꝙ subtractis. x. residua multitudo est
infinita: nec est minor multitudo q̄ꝫ cōposi
ta ex. x. ⁊ residuis. sicut si imaginamur vnū
cōpositū ex verbo dei ⁊ humanitate sibi vni
ta: dico ꝙ illa ꝑfectio cōposita si foret / non
foret maior altero cōposito: q2 illud est quo
maius cogitari non potest. ⁊ sic concedo ꝙ
nō omnis pars est minor suo toto. Et licet
omne totū est maius sua parte: nō tñ omne
totū est maius qualibet sua parte. Ad sex Ad sex tum.
tum cum dr̄. si essent anime infinite: deus
nō posset creare plures aīas q̄ꝫ creauit. cō-
cedo ↄñam: ⁊ ↄcedo de virtute vocis ꝙ de⁹
nō posset creare plures res q̄ꝫ creauit. pōt
tñ creare alias aīas. dato ꝙ essent infinite:
non essent plures res q̄ꝫ est vnū cōtinuū: si
tñ continuū sit infinite partes ꝓportiona-
les. Sextus articulus est an deus posset Sext⁹ arti.
facere mundū meliorē q̄ꝫ fecit. In isto arti
culo opꝫ dicere ↄformiter ſm fidē: ad min⁹
eñi suppono deū esse infinite virtutis intē-
siue: ⁊ eū libere ꝓducere mundū: ⁊ mundū
esse finite bonitatis ⁊ perfectionis. Quib⁹
suppositis dico tria. Primū / ꝙ deus potest
facere mundū aliū ab isto: ꝑfectio: ē isto: et
eiusdē speciei cū eo: solū numero differentē
ab isto. Scd̄o / ꝙ pōt facere aliū ꝑfectio-
rem alterius speciei. Tertio / ꝙ nō pōt fa Prima cōclu.
cere optimū qd̄ pōt facere: ⁊ iō nō pōt face Scd̄a.
re mundū ita bonū sicut pōt facere: iō sol⁹ Tertia
de⁹ est qui nō pōt facere optimū qd̄ potest
Primā conclusionē probo sic. accipiendo
istā cōem suppōnem de dei potentia: que ē Probatur prima cō-clusio.
ꝙ deus pōt facere q̄cq̄d fieri nō includit cō
tradictionem. Ex quo arguit̄ sic. Deus pōt
facere q̄cquid nō includit cōtradictionem:
sꝫ vnū aliū mundū fieri ab isto differentem
solo numero nō includit cōtradictionē: er-
go ⁊c. Minor ꝓbat̄: q2 nulla contradictio
est: duo soles sunt. due lune sunt. duo mun
di sunt. Posset ergo de⁹ creare alia corpora
celestia eiusdē speciei cū istꝭ: ⁊ per ↄñs solo
numero differrent. Scd̄o ex eodē sequit̄ Scd̄o.
ꝙ de⁹ potest facere mundū in infinitū me-
liorē isto: ⁊ tñ q̄ fact⁹ est sit finite ꝑfectiōis
et eiusdē spēi cū eo. Istud pꝫ sic: deus pōt
facere spheras celestes q̄ essent maiores q̄ꝫ
sint iste: ⁊ stellas oēs maioris quātitatis ⁊
elemēta ꝓportionabilr̄: ⁊ tūc diameter illi⁹
mūdi esset maior q̄ꝫ istius mūdi: sꝫ nō ē da
re maximā quātitatē q̄ nō possit maiorē fa
cere: q2 in infinitū pōt augere mundū. ⁊ tñ

quilibet foret finite pfectionis ꝛ eiusdē spe
ciei cū alio. Qꝛ aūt maioritas extensionis
nō faceret dr̃iam specificā/ptꝫ marie in to
tis homogenijs: qꝛ si diameter solis eēt i du
plo lōgio: ꝙ sol i est: non differret specie ab
isto: sic nec sphera ignis differret specie ab
isto igne pedalis quātitatis. Sic ergo deꝰ pōt
facere mundū meliorē: ꝛ meliorē in infini
tum: seruata tm̄ ꝓportione cōsimiliter ꝑ au
gmētationē ptiū cōsimiliū ꝛ eq̃liū ipsiꝰ mū
Probatur secunda ꝯclusio — di. Et eodē mō peiorē in infinitū: per dimi
nutionē partiū quas nunc hꝫ. Scḋo dico
ꝙ deꝰ pōt facere mūdū aliū differētem ab
isto spē: meliorē isto: tm̄ nō pōt facere mun
dū differentē ab isto spē: peiorem isto. Pri
mū ptꝫ: qꝛ supra quācūqꝫ spēm datam pōt
creare spēm pfectiorē: ergo pōt creare cor
pus solis alterius spēi a sole: qḋ pfectiores
opationes facere ṡm spēm ꝙ sol facit. sic
ut hō pfectiꝰ imaginat̃ ꝙ bos. ꝛ tūc mun
dus cōpositꝰ ex aliibꝰ ptibꝰ istiꝰ mūdi: ꝛ vna
tali spē vel duabus vel tribꝰ: foret pfectior
isto: ꝛ alteriꝰ spēi ab isto mūdo. Assumptū
ptꝫ: qꝛ talia fieri non īplicat ꝯdictionē. Qꝛ
aūt nō pōt fieri peior isto differēs spē/ptꝫ
quia sic etiam oporteret imaginari ꝙ sibi
Tertia ꝯclusio pbat̃. — deesset aliq̃ spēs quā iste mūdꝰ hꝫ: et si hoc
tūc nō foret mūdꝰ. Tertio dico ꝙ deꝰ nō
posset facere optimū qḋ pōt facere: qꝛ quo
Primū dubiū. — cūqꝫ bono dato deus pōt facere meliꝰ: nec
pōt facere quātūcūqꝫ pōt facere: nec pōt fa
Cōtra dicta i pñia ꝯclusiōe arguit̃ — cere ita cito sicut pōt facere. Sꝫ ꝯ ista sunt
qdā dubia ꝓpter rōnes Aristotelis primo
celi: qbus ꝓbat vnitatē mundi. Prima est
talis. Mūdus cōstat ex materia sua tota: ergo
nō est plurificabilis: ergo nō pñt esse multi: ꝛ
Primo — ꝑ ꝯñs nec īfiniti. Secūdo. qꝛ nō esset ma
Scḋo. — ior rō quare graue moueret̃ ad mediū istiꝰ
Tertio — mundi ꝙ ad mediū alterius. Tertio sic.
oē qḋ naturaliter recedit ab vno loco/vio
lēter accedit ad eūdē: sed graue in alio mū
do positū naturaliter recedit a medio istiꝰ
mundi: ergo violēter accedit ad mediū alte
rius mūdi: ꝛ ꝑ ꝯñs recedet a medio istius
mūdi. ergo vbicūqꝫ pon.t̃/violēter accedet
ad mediū istius mundi. ergo si poneret̃ infra
circūferētiā istius mundi: violenter accede
ret ad mediū istius mūdi: ꝛ nō naturaliter
Scḋm dubiū ꝯ scḋam suppōnē pñō — ꝯñs falsum. ergo ꝛc. Scḋm dubium est/
cōtra suppositionē illā cōem: deꝰ nō pōt fa
cere qcq̃d includit cōtradictionē. Dr̃ primo
sic. deꝰ pōt facere impossibilia fieri. ergo ꝛc
Antecedēs probatur per Ans. ij. cur deus
homo. c. xvij. Oīs necessitas et impossibili
tas dei subiacet voluntati. illiꝰ aūt voluntas
nulli subditur necessitati aut impossibilita
ti. nihil enī est necessariū aut īpossibile: nisi
quia ipse vult: ipsum aūt velle aut nolle ali
qd ꝓpter necessitatē aut impossibilitatem
alienū est a veritate. ergo si deus posset vel
le hoīem eē asinū: hoc vtiqꝫ eēt possibile: sꝫ
deꝰ nō necessario nō vult hoīem esse asinū
qꝛ eius voluntas nulli necessitati subditur
ergo possibile est ꝙ hō sit asinus: ergo hoc deꝰ
pōt facere. sꝫ tenetur ꝙ hoc impossibile sit
fieri. ergo deꝰ pōt facere qḋ impossibile est fie
ri. Preterea ego possem hoc facere quod — Scḋo.
fieri includit ꝯdictionē: ergo deus. antece
dēs ꝓbatur: qꝛ possem facere vnā copulati
uā cōpositā ex duabꝰ cōtradictorijs. sꝫ hoc
fieri includit ꝯdictionē: qꝛ nō pōt fieri nisi
fiat ꝯtradictio. Tertiū dubiū ē si deꝰ face — Tertiū dubiū.
ret hoīem q̇ peccare nō vellet nec posset: sic
ut possibile foret ṡm magistrū. in. j. sen. di.
xliiij. Et est verbū Aug. ij. super Gen. c. iiij.
Talem deus potuit hominē fecisse qui nec
peccare posset nec vellet. ꝛ si talem fecisset:
qs dubitaret eum meliorē esse? Est ergo du
bium an talis esset eiusdem speciei cū alijs
hoībꝰ. ꝛ videtur ꝙ nō: qꝛ quando aliquid
cōuenit alicui indiuiduo: ꝛ nulli alteri indi
uiduo eiusdē rōnis videtur repugnare. vñ
lꝫ humana natura in christo nō potuit pec
care stāte illa vnione: tamē si foret deposita
peccare potuisset: ergo sibi nō repugnabat
peccare potuisse: ergo homo talis factꝰ nō
foret eiusdem speciei cum alijs hominibus — Quartū dubium ꝯ
Quartū dubiū an aliqua creatura exce
dat aliā in perfectione infinite. videt̃ ꝙ sic:
qꝛ dato ꝙ nō: ergo Gabriel nō excedit pfe
ctionē vnius musce in infinitū: ꝛ constat ꝙ
excedit: ergo in aliqua ꝓportione finita: sit
ergo ꝙ in centuplo: pono ergo ꝙ deꝰ faci
at centum muscas equalis perfectionis cū
musca data: ergo tanta est perfectio in ista
multitudine sicut in Gabriele. ꝛ sic tāta bo
nitas esset in ista multitudine sicut in āge
lo: ꝛ per ꝯñs ita mala esset destructio eius
sicut destructio angeli: qḋ videt̃ valde incō
ueniēs. Preterea si Gabriel nō excederet — Scḋo.
ignē pedalis quātitatꝭ nisi ꝓportiōe. fini
ta: que sit a: detur illa proportio. cum ergo
deus possit facere ignē duplum ad a: ꝛ tri
plum ꝛ quadruplum: ꝛ sic in infinitū: seqꝛ
ꝙ possit tantum ignē creare/ꝙ esset equa
lis perfectionis cum perfectione Gabrielis

T Ad pri mū ar gu. pri mi du.

Ad primū dubiū dico φ rationes Aristotelis possunt solui supposita veritate fidei. Ad primū cū dr̄. celū cōstat ex materia sua tota: ergo nō est plurificabile: cōña est negāda: qr plurificari pōt p agēs qd nullā materiā presupponit sue actioni: sʒ totū creat. vñ licet cōcedit φ nulla materia sit mō in potētia ad formā solis: non tñ seqtur qn ali⁹ sol possit fieri: sed tñ seqtur φ nullū agēs creatum presupponēs materiā sue actioni pōt producere formā solis.

Ad secundū.

Ad scdm dico φ graue existēs in vno mūdo moueret naturalr ad cētrū illi⁹ mūdi in q̄ eēt: ⁊ aliud graue in alio mūdo ad suū centrū.

Ad tertium.

Ad tertiū qn dr. oē qd naturalr recedit ⁊c. nego istā ppōnē tā de grauib⁹ q̄ȝ de leuib⁹. de grauib⁹: qr naturalr oē graue descēdit ad mediū mūdi: ⁊ aliqd graue naturalr recedit a medio mūdi: ergo aliqd graue naturalr natū est recedere ab eodē loco sm naturam / ad quē silr natū est accedere. Cr aūt casu posito aliqd graue recedit a medio mūdi ptȝ: qr ferrū positū in medio mūdi accederet naturaliter ad adamātē suprapositū. Similiter ne relinqret vacuū: idē pstingeret. De leuib⁹ facil⁹ est vidēre hoc idem: qr imaginemur vnā lineā trāseuntem p centrū terre vsqȝ ad celū: in q̄ sit diameter sphere corporalium: cui⁹ termini in celo sint a ⁊ b. tūc manifestū est φ ignis existens in supficie terre directe sub a / naturalr ascēdet ad a. ergo naturalr recederet ab illo sursum. ⁊ tñ si idē supponeret in alia parte directe sub b: naturaliter accederet ad b: et recederet ab a. ergo idē leue in diuersis sitib⁹ positū natū est silr recedere ⁊ accedere ad eundē locū. Eodē mō dico de graui posito primo in vno mundo: post in alio.

V Ad argu. scdi dubij.

Ad scdm dubium dico φ hec suppositio: de⁹ pōt facere qcqd nō icludit pdictionē: est vera si bñ intelligat. Intelligit em̄ sic. de⁹ nō pōt facere q̄ facto ⁊ existētib⁹ oib⁹ ppōnib⁹ q̄ pñt esse / sequātur aliqua pdictoria esse simul vera. ⁊ oē illud pōt facere: quo posito in esse / nō sequātur aliq̄ pdictoria esse simul vera. Ad illud Ansel. dico φ nō dʒ intelligi sm vba: sʒ sicut ipsemet declarat in medio capituli: dicēs φ duplex est necessitas. s. necessitas coactionis ⁊ necessitas phibitionis. silr impossibilitas sonat in defectū potētie. manifestū est aūt φ voluntatē dei nulla pōt coactio cogere: nec aliq̄ ipossibilitas cohibere: nec in eo est defect⁹ potētie qn possit qcqd est possibile.

Et idō dicit Ans. ad talē intellectū φ oīs necessitas ⁊ ipossibilitas ei⁹ subiacēt volūtati: hoc est nihil pōt ei⁹ volūtatē cogere vel phibere vel aliq̄ mō impedire: nec plus intēdit. Vñ ad formā argumēti dico φ deus nō pōt velle hoīem esse asinū: sic φ humana natura sit natura asini: ⁊ pcedo φ non vult libere hoīem nō esse asinū: sʒ necessario. ⁊ cōcedo φ nihil vult necessario nisi se. vñ nullā rē vult esse necessario nisi se: vult tñ multa sic eē necessario: sicut p quedā cōplexa necessaria denotant: vt deū non esse creaturā: hoīem nō esse asinū.

Ad secundū.

Ad aliud cōcedo φ hō pōt facere illud qd fieri includit pdictionē: sicut cōcludit argumētū: qa hō nō pōt facere copulatiuā cōpositā ex cōtradictorijs / qn faciat illud qd fieri icludit pdictionē: nō tñ pōt hō aliqd facere / q̄ facto pdictoria sint sil vera.

X Ad argu. tertij dubij.

Ad tertiū dubiū rñdet Odrā pmo sniarū di. xliiij. φ hō talis nō foret eiusdē speciei nobiscū. Unde dicit φ iste terminus hō pōt dupliciter accipi. Uno mō pro omni pposito ex corpore ⁊ natura intelligibili: ⁊ sic homo nō est species specialissima. Scdo accipit pro composito ex corpore ⁊ tali aīa intellectiua qualē nos habem⁹. ⁊ hō sic sumpt⁹ est spēs specialissima. Nec ille q̄ foret impeccabilis per naturā esset eiusdē spēi specialissime cū illo qui pōt peccare p naturā. qd pbat p rōnē quā posui in isto dubio superi⁹: qr si aliqd conuenit vni indiuiduo alicui⁹ spēi: nō repugnat alteri indiuiduo eiusdē spēi cōsimile habere ⁊c.

Replicat primo.

Cōtra. hoc nō est ad mentē magistri ⁊ Aug. Quoȝ vterqȝ dicit de hoīe iam facto: φ de⁹ poterat eū talē fecisse q̄ nō vellet peccare nec posset: vt dicit magister. sed deus nō posset facere hoīem iā factū alteri⁹ spēi q̄ȝ est: ergo nō est ad ppositum dicere deū posse facere hoīem alteri⁹ spēi qui nō possit peccare.

Scdo.

Scdo. qr nō sequitur: ille hō nō pōt peccare: ergo est alteri⁹ spēi. ⁊ h̄ loquēdo de potentia ppinqua ad peccandū sicut nō seqtur. hoc graue impeditū nō potest descēdere: ergo est alteri⁹ spēi ab alio graui qd iā descēdit. Silr christ⁹ nō pōt peccare: ⁊ tñ est eiusdē spēi cū q̄libet peccatōre. Silr dato φ de⁹ nullū pceptū daret hoī: nō posset peccare potētia ppinq̄. Silr dato φ de⁹ cōstitueret φ nō coageret hoī ad actū malū: ⁊ ipediret ne aliqd omitteret: talis non posset peccare potētia ppinq̄. nisi sicut frigidū pōt calefacere: ⁊ obscurū illuminare: qr

frigidũ põt fieri calidũ: ⁊ obscurũ illuminosum. Et ẜm illũ modũ loquẽdi possum dicere φ ille cecus põt videre: ⁊ sutor põt cõsecrare epos. Tertio. videt̃ incõueniẽter dictũ φ ideo de⁹ posset facere hoiem ipeccabilẽ: q: põt facere vnã creaturã alterius spẽi ab hoie: q̃ peccare non põt: q: seqtur: a nõ est aial rõnale mortale: ꝯ a nõ est hõ. ñt aial rõnale mortale diffinitio conuertibilis cũ isto termino hõ: ꝯ non seqtur φ fecisset hoiem impeccabilẽ: ſʒ vnã creaturã q̃ fuisset vocata hõ. Cõfirmat̃: q: hoc nomẽ hõ est nomẽ spẽi specialissime: et nõ gen⁹. nec põt esse nomẽ generis nisi p nouã impositionẽ. Quarto. aut illa creatura foret libera: aut nõ. Si non libera: ꝯ non foret hõ rõnalis. Si libera: ergo facto sibi precepto posset libere obedire vel transgredi. Cõfirmat̃ p illud Hiero. in quadã homilia de filio prodigo. Et ponit̃ lib. ij. dis. xxv. Solus de⁹ est in quẽ pctm̃ nõ cadit: nec cadere põt ceteri cũ sint liberi arbitrij: in vtrãq3 partẽ flecti pñt. Quinto sic. aut talis posset mereri aut nõ. ñ nõ: ergo necessario dãnaret̃: ⁊ tñ sine pctõ: qđ est inconueniens. Si sic: aut per naturã aut per grãm. ñ per naturã seqtur error Pelagij. Si p grãm: ꝯ: grã nõ est sibi necessaria: q: nõ est magis peccabilis q̃ lapis: ꝯ sine grã posset vitare pctm̃: imo nõ ꝓprie vitaret: q: vitare est nõ facere vel nõ habere qđ hõ põt facere vel hr̃e: ⁊ ita nihil õ vitare nisi illud qđ facere põt.

Rñsio ad auctorita tẽ Au. Et ideo nõ est ẜm mentẽ Aug. nec cõcludit sua rõ: q: nõ vult dicere Aug. φ de⁹ posset facere hoiem qui foret impeccabilis p naturã: ſʒ posset fecisse sic hoiem, φ eũ donis gratuitis ⁊ virtutib⁹ sic dotasset: φ sibi ad bñ agendũ solũmodo ⁊ nõ ad peccãdũ coegisset: φ nũq̃ posset peccare potẽtia ꝓpinqua: sicut dicim⁹ φ graue nõ põt descẽdere qñ impedit̃. Uñ v̾ba magistri superi⁹ allegata sunt v̾ba Aug. ij. sup Gen. c. iiij. Nec magister videt̃ ibi hr̃e intellectũ Augu. vt pt3 ibidẽ. Nec pl⁹ habet̃ nisi φ Aug. in pncipio capituli dicit. Talẽ inqt facere hoiem potuit: q nollet oĩno peccare. Ecce nos concedim⁹ meliorẽ esse naturã q̃ oĩno peccare noluit. Loqtur eñ Aug. ꝯ increpãtes deũ eo φ hoiem pmittat tẽtari ⁊ peccare: ⁊ φ debuit hoiẽ3 fecisse talẽ q̃ nollet oĩno peccare. Ad hos rñdet Aug. φ melior est natura q̃ oĩno peccare nõ vult: q̃ illa q̃ peccare vult. Utrũ quãt posset facere hominem qui oĩno peccare nõ posset: nõ querit Augustinus ibidẽ de hoc: nec determinat salua reuerẽtia magistri. Uñ nec Ockã h3 intẽtionẽ magistri: nec magister intentionẽ Augustini. Nec tamẽ magister intendit φ de⁹ posset fecisse hominẽ impeccabilẽ per naturam: sed per dona: sicut de natura humana in christo pt3: ⁊ de beatis fiet.

Ad rationem Ockã. Ad argumẽta isti⁹ opinionis. illud qđ cõuenit indiuiduo ⁊c. hec põt negari. Nã isti calori repugnat cõpati secũ frig⁹: demonstrato calore in summo: et hoc conuenit tamen calori remisso. Sil̾r isti calori magno ꝯuenit agere ad vnũ miliare: demõstrato vno magno igne: ⁊ tñ hoc repugnat multis paruis caloribus. Similiter lignũ pedale ⁊ bipedale sunt eiusdẽ speciei: ⁊ tñ ligno bipedali cõuenit cõponi ex duab⁹ quãtitatib⁹ pedalib⁹: sed hoc pedali repugnat. Ad quartum dubiũ dicet̃ al's. Jã restat videre de septimo articulo. an in ꝓpõnib⁹ de futuro in materia contingenti sit determinata veritas in vno cõtradictoriorũ: ⁊ falsitas in reliq̃.

Septimus articulus. Et videt̃ sñia Aristotelis φ nõ: sicut arguebatur. Uñ videt̃ φ neutra pars in materia cõtingenti est vera vel falsa. Opinio aũt theologorũ huic est contraria. Credim⁹ eñ deũ scire resurrectionẽ esse futurã: ⁊ oĩm cõtradictoriorũ determinate alterã partem: al's ꝓphetia esset impossibilis: nec ei oporteret credere. Sil̾r: vel est ita a parte rei sicut per illã denotat̃ a erit. sit a vnũ futurũ contingẽs. vel nõ est ita a parte rei. ñ nõ: ꝓpõ est falsa p diffinitionẽ: q: significat aliter esse q̃ est. ñ sic: ꝯ ꝓpõ est vera.

Rñsio doctoris. Dico ꝯ sicut dĩ cõiter: φ ꝓpõ de futuro necessario est vera sic tñ φ nunq̃ põt fuisse vera. ⁊ ideo aliter est vera q̃ illa que est de preterito simpliciter vel de pñti: est tamen sic vera, φ nullo modo ad sui veritatẽ reqrit aliquã de futuro esse verã: q: ñ aliqua talis sit vera: necessariũ erit postea φ illa fuerit vera. Jn propositionib⁹ aũt de futuro in materia cõtingẽti sic est: φ vtrũq3 ꝯdictorioꝶ põt eẽ verũ ⁊ tñ nec simul nec successiue. Preterea aliqua ꝓpõ est vera ⁊ põt esse falsa: ⁊ tñ non põt desinere esse vera: nec incipere eẽ falsa. Jtẽ aliqua ꝓpõ est vera ⁊ põt esse falsa: et tñ nõ põt mutari a veritate in falsitatem. Jtẽ aliq̃ ꝓpositio fuit vera ab eterno: ⁊ est vera nũc: ⁊ tamẽ potest fuisse falsa ab eterno. tamẽ ñ fiat falsa: non aliter se habebit q̃ se habuerit ab eterno: q: ñ nunc sit falsa

ab eterno fuit falsa. Itē sortes potest face-
re aliquā ppōnem fuisse verā ab eterno/q̄
nunq̄ fuit scita a deo: τ tn̄ de⁹ nō pōt inci-
pere scire eā. Iste ppōnes patēt in talibus
sortes erit btūs: sortes nō erit btūs: qꝛ ista
q̄ est vera de istis semp erit vera: et tn̄ pōt
Nota. nunq̄ fuisse vera: nō tn̄ incipe eē vera. Sʒ
in q̄busdā ppōnib⁹ cōtingētibus illa q̄ est
vera/pōt desinere esse vera: τ incipere esse
falsa: si continue maneat. sicut pꝫ de istis:
aīa antichristi creabit: dies iudicij erit. sor
tes nascet in a. nā i pꝛīo instāti eē ipsi⁹ an-
tichristi hec incipit esse falsa si cōtinue ma-
neat: aīa antichristi creabit. τ hec silr: dies
iudicij erit: erit falsa post diē iudicij. et erit
falsa postq̄ fuit vera. τ sic de similib⁹ q̄ nō
semp erūt vere de futuro: sed vsq̄ ad certū
tēp⁹. Alie vero ppōnes q̄ sunt in p̄sciētia
dei respectu beatitudinis q̄ erit eterna: vel
dānationis eterne: sic sunt vere/q̄ ab eter
no fuerunt vere. sicut tales: aīa christi erit
beata: anima Jude erit dānata: stāte signi
ficatione quā mō ppōnes hābēt. τ de tali
bus verū est q̄ sunt vere: τ pn̄t esse false: sʒ
non pn̄t desinere esse vere: nec incipere esse
Nota. false. Silr alique ppōnes sunt de futuro:
que sunt vere τ non false: τ non erūt vere
nisi ad certū tempus. sicut sortes peccabit
cras: dies iudicij erit: τ hmōi possunt ante
tp̄s illud nunq̄ fuisse vere: non tn̄ possunt
ante illud tp̄s esse vere vel false successiue:
Rn̄sio vel mutari de veritate in falsitatē. sic ergo
ad arti pꝫ ad istū articulū q̄ ppō de futuro iō est
culum vera: qꝛ sic erit sicut per eā denotat: pōt tn̄
aliter esse: τ ideo nō est necesse si fuerit vera
q̄ semper erit postea verū dicere q̄ fuit va
et in hoc differt a ppositionibus de prete-
AA rito τ pn̄ti. Octau⁹ articulus an de⁹ pos
Octa- sit reuelare futura cōtingētia. Hic dico q̄
uus ar iste articul⁹ p̄supponit deū scire futura cō-
ticul⁹. tingētia: qd̄ cōcedo sicut opꝫ: vt pꝫ. j. sentē.
di. xxxviij. τ. xxxix. per totū. Sed dubiū est
an de⁹ possit scire plura q̄ scit an nō. de h̄
scire dixi alias contra Ockā. quere quintū ar
ticulū de sciētia dei quā hꝫ deus de futuris
cōtingētib⁹: an possit futura cōtingētia re
uelare creature rationali. τ dato q̄ sic: an ta
lia reuelata sint cōtingentia post reuelatio
Quatu nē. vbi sunt quatuor vidēda. Primo p̄mit
or fcat tā q̄sdā auctoritates sctōꝝ. Scd̄o quas-
dā diffinitiones τ terminoꝝ expōnes. Ter-
tio q̄sdā suppōnes. Quarto ad q̄sdā rōnes
factas in argumento principali illi⁹ opi. rn̄-

debo. Quantū ad pꝛimū: sciēdū q̄ cū ti- Primū
more et reuerētia etiā opꝫ expꝛimere illa q̄
vera sūt/qn̄ loq̄mur de deo. Vn̄ Aug. x. de
ciui. dei. c. xxiij. Liberis vbis loquūtur phi
nec in reb⁹ ad itelligēdū difficillimis offen
sionē religiosarū auriū pertimescunt. Nobis
aūt ad certā regulā loq̄ fas est: ne vboꝝ li-
cētia etiā de reb⁹ q̄ his significātur impiā
gignat opinionē. Hec ille. Et ideo q̄ in ista
materia dico: sine ptinacia/inuestigationis
grā dico. τ lꝫ nullā rōnē haberē ad cōcordā
dū cū rerū cōtingentia diuinā p̄scientiā et
reuelationes: nō minus ideo crederē q̄n vbe
sil'stent/deū tales reuelatiōes posse reuela
re: τ eas post reuelationē esse cōtingentes:
τ argumēta optima que ponūt in cōtrariū
reputarē sophistica: lꝫ nullus foret q̄ ea sci-
ret soluere. Unde Ans. de cōcordia. c. xviij.
dicit q̄ qn̄ rōnē habemus cui scriptura re-
pugnat: q̄uis nobis ista rō videatur inex-
pugnabilis: nulla tn̄ veritate fulciri creden
da est. Et Aug. v. de ci. dei. c. x. disputans cō
opinionē Ciceronis: q̄ negauit prescientiā
dei: dicit. Nullo mō cogimur aut retēta p̄-
scientia dei tollere volūtatis arbitriū: aut
retēto volūtatis arbitrio deū: qd̄ nefas est
negare p̄sciū futuroꝝ: sʒ vtrūq̄ cōplectimur
vtrūq̄ fideliter τ veraciter cōfitemur. Illud vt
bn̄ credam⁹: h̄ vt bn̄ viuam⁹. Male aūt vi-
uit: si nō de deo bn̄ credit. vn̄ absit a nobis
negare ei⁹ p̄sciētiā vt liberi eē velim⁹: q̄ ad
iuuāte liberi erim⁹. Itē Aug. ad Volusia-
nū. Dicamus deū aliquid posse: qd̄ nos fa
teamur inuestigare nō posse. Et Ans. de q̄-
stiōe illa dicit q̄ multa debemus fateri deū
posse: q̄ nos nō valeamus obtinere. Et. iiij.
cur de⁹ hō. c. xxvij. De⁹ facere pōt qd̄ hois BB
rō cōpꝛehendere non pōt. Restat ponere Scd̄m
distinctiones τ expōnes terminoꝝ. quarū mēbrū
prima est: q̄ iste termin⁹ scire tripl'r accipi- hui⁹ ar
tur. Pꝛīo mō largissime: τ sic conuertitur ticuli.
cū cognoscere. τ est veroꝝ et falsoꝝ cōplexo
rū τ incōplexoꝝ. Scd̄o mō magis stricte p Scire
notitia euidēte assensiua alicui vero: q̄ hō tripliciter acci-
assentit q̄ ita est in re sicut per illud verum ter acci
denotatur sine formidīe: τ sic possum scire pitur. c
istā/paries est alb⁹: vel istā/sol orief cras.
Tertio strictissime p notitia euidēte assen
siua alicui p̄mo: q̄ homo assentit q̄ ita ē in
re sicut p illud veꝝ denotaf: τ qd̄ nō pōt se
alr hr̄e. τ sic loquif Arist. de scire pꝛimo po
sterioꝝ. c. ij. in pn̄. dicēs. Scire est rē p cāṁ
cognoscere. Et i fine subdit. Et qm̄ ipossibi

le est alr se hr̄e. sicut loquit Ansel. de casu diaboli. c. xxi. vbi inqt. De illa scīa qrit: q̄ nō ē nisi cū certa rōne intelligit oīno. Rn deo nō posse sciri qd̄ pōt nō esse. qd̄ em̄ nō esse pōt: nequaq̄ eē certa rōne colligi pōt. hec ille. Et loquit inquirēdo an diabolus pscauit se casuꝝ. Pr̄io mō deus scit oīa ap prehēsibilia a creatura: v̄a ꝛ falsa: possibi lia ꝛ ipossibilia: cōplexa ꝛ incōplexa. Secū do modo de⁹ scit futura cōtingētia. Tertio mō nō: qꝛ tales propōnes sic sunt vere/ ꝙ pñt nūq̄ fuisse vere: sicut dictū est in articu lo. vij. Scd̄o mō acapiēdo scire/ eadē noti cia pōt successiue eē sciētia ꝛ opinio falsa si ue error per mutationē rerū: vt si viderem sortē currere: tūc assensus quo credo sortē currere/ vocatur scīa: isto mō cōiter loquen do de scīa. Si aūt deus manuteneat assen sum in mēte mea: ꝛ spēs in sensu sicut pri⁹ ꝛ adnihilet sortē: idē assensus erit error et falsa opinio: qꝛ scīa nō dicit de assensu sic ut nomē absolutū: sꝫ simul cū hoc ꝙ suppo nit ꝓ assensu: connotat sic eē in re sicut per assensum denotat. ideo hec est concedenda ꝑ scīam pōt hō errare ꝛ opinari falsum: si militer ista: ꝑ certitudinē pōt hō decipi: sꝫ nō si ꝯuertat ponēdo circūspectionē vel sa piētiā a pte p̄dicati: ideo tales sunt negan de hō pōt errare ꝑ scīam: hō pōt decipi per certitudinē. denotat em̄ ꝙ hec sit possibi

Scda dist. lis: hō decipit ꝑ certitudinē. Scd̄o q̄a in ista materia cōiter vtimur hoc termino cer tificare: dicēdo talē ꝓpōnem: de⁹ pōt cer tificare beatū ꝙ semꝑ erit beatus. sortes pōt certificari ꝙ erit saluatus. Ideo dicen dū est de termino certi⁹: ꝙ aliquē eē certum pōt esse duplr̄. Vel qꝛ credit ꝙ ita est sicut denotat ꝑ ꝓpōnem cui assentit: ꝛ sic est in rei veritate. Vel qꝛ est sicut denotat ꝑ ꝓpō nem cui assentit: ꝛ ꝙ nō pōt alr̄ esse. Pr̄io mō deus certificat btm̄ ꝙ semꝑ btūs erit. Credit em̄ natura btā ꝙ semper erit beata ꝛ ideo satis certa est: tū sic ē certa/ ꝙ potest nunq̄ fuisse certa. Et noticia que eit certitu do vel securitas bti: pōt fieri deceptio ꝛ er ror de potentia dei absoluta: tamē in rei ve ritate certa est. Scd̄o mō non est certa: nec de⁹ eā certificare sic pōt: quia includeret ꝯdictionē: vel argueret deū nō eē oīpotētē qꝛ nō posset creaturā certificatā adnihila re cuius oppositū dicit Ans. de libe. arb. c.

Tertia dist. viij. Totā q̄ppe subam ꝛc. Tertia distin ctio est de isto termino reuelare: qꝛ isto pos sumus vti duplr̄. Primo mō ꝓ causatione noui assensus in intellectu alterius creatu re alicui cōplexo v̄o: ita ꝙ h̄ sit diffinitio ex primēs qd̄ iportat ꝑ hoc nomē reuelatio: vt nō sit aliud q̄ causare nouū assensum i intellectu alterius alicui v̄o cōplexo: qꝛ sibi ipsi nemo dr̄ ꝓprie reuelare. ꝛ hoc pōt esse duplr̄. vel ꝙ assentiat cū formidine: ꝛ tunc est opinio. vel sine formidine: ꝛ tunc vocat reuelatio scita. Scd̄o mō accipit reuelare ꝓ causare assensum alicui cōplexo in intelle ctu alteri⁹ de nouo: vt ista/ deus reuelauit sorti ꝙ dies iudicij erit: exponit enim ꝑ istā deus creauit de nouo in mente sortis assen sum q̄ credit diē iudicij fore. Pr̄io mō acci piēdo h̄ nomē reuelare/ hec ē ꝯtingēs: de⁹ reuelauit sorti diē iudicij fore. ꝛ postq̄ hoc reuelauit sorti: hec est contingēs: iste assen sus fuit reuelatio: demonstrato assensu q̄ in rei v̄itate fuit reuelatio: qꝛ sic iste terminus reuelatio ē vn⁹ termin⁹ cōnotatiu⁹/ suppo nens ꝓ illa q̄litate q̄ est assensus: ꝛ iportās ꝙ cōplexū cui assentit sit verū. Vn̄ ista pro positio/ deus reuelauit sorti ꝙ dies iudicij erit: dꝫ exponi ꝑ illos in isto sensu: deus ali quo mō creauit i sorte assensum isti⁹ articu li de nouo: ꝛ ita erit: alioq̄n non creasset as sensum cōplexo v̄o. Si aūt iste termin⁹ re uelatio exponat scd̄o mō: ꝓ eo qd̄ ē simplr̄ causare assensū alicui ꝯplexo: sic est nec̄aria hec/ de⁹ reuelauit sorti ꝙ dies iudicij erit. ꝛ nō depēdet ab aliq̄ futuro: qꝛ sic pōt de⁹ re uelare falsum: si velit decipe ꝛ fallere crea turā: ꝛ nullū incōueniēs sequit ex h̄: qꝛ nul lū incōueniēs est ꝙ ille q̄ ē v̄itas/ causet in aliq̄ falsitatē. Tertio restat exponere ali

Tertiū mēbrū huius articli. q̄s ꝓpōnes q̄bus vtimur i ista materia. di cim⁹ em̄ ꝙ christ⁹ asseruit: de⁹ punisit: chri st⁹ iurauit. Asserere ē vocalr̄ ꝓferre aliquā ꝓpōnē vocalē: ꝛ velle ꝙ audiēs credat eā esse verā. vn̄ iste q̄ asserit vocalr̄ deū esse: ꝓ fert hāc/ de⁹ est. ꝛ vult ꝙ illa ꝓpō ab eo ꝓ lata certificet eū q̄ audit/ ꝙ de⁹ est. ꝛ ꝑ h̄ dꝫ asserere ꝛ iurare ꝛ ꝓferre ꝯsimilē vocē ma terialr̄ vel recitatiue. Nec requirit ꝙ ip̄e cre dat dictū suū eē veꝝ: qꝛ multi asserūt falsum qd̄ sciūt esse falsum: ꝛ iō mētiunt. Ego aūt ꝯdictionē nō video seq̄ si ꝯcedit deū asse re falsum scienter. sꝫ deū mētiri vel periura re/ vel deū eē falsum eo modo quo mēdax dicit esse falsus: nō cōcedit: qꝛ sm̄ Aug. li bro de mendacio. Mendacium est falsa vo cis significatio cum intentione fallendi. Et

hoc dꝫ sic exponi:cũ intẽtione deordinata
fallẽdi. Deꝰ aũt nõ põt hr̃e intẽtionẽ deor
dinatã in aliquo facto suo: ꝛ ideo deus nõ
põt mẽtiri neqꝫ peccare. Nulli tñ dubiũ qn
deus possit asserere falsum sciẽter ꝛ cũ in-
tentione fallẽdi creaturã:qꝛ nõ includit ꝯ-
dictionẽ in deo:imo iperfectꝰ eẽt si nõ pos-
set intelligere:qꝛ aliq̃ creatura põt mereri
vt decipiatᷣ a deo. Et credo ꝙ demones me
ruerunt decipi ꝛ iuste a deo:ita ꝙ deꝰ mul-
ta facit intẽtiõe fallẽdi eos: ꝛ fecit intẽtione
fallẽdi. Nec video cãm q̃re deꝰ nõ põt vel-
le creaturã decipe p seipm̃ imediate. Unñ di
cit Aug. lib. lxxxiij. q. q. ij. ꝙ deus decipit p
malos angelos ꝛ p malos hoies: ꝛ ꝙ deꝰ
iussit filijs Israel decipe Egyptios. Ubi al
ludit Aug. historie de rege Achab. iij. Reg.
c. xxij. Et de spũ q̃ dic̃. Egrediar: ꝛ ero spũs
mendax. Et sequitᷣ. Decipies: ꝛ preualebis:
egredere. Ubi manifestũ est s̄m Au. ꝙ deꝰ
dixit malo angelo vt deciperet regẽ. Silr
christus voluit nasci de virgine vt decipet
diabolũ:eius natiuitatẽ s̄m sctõs occultãs
Silr Rebecca ꝛ Jacob de singulari cõsilio
spũssancti deceperunt Ysaac. Gen. xxvij. Si
militer Judith Holofernẽ. Unñ videtᷣ ꝙ de
us possit decipe etiã p bonos: vt satis veri
simile est ꝙ frequẽter decepit diabolũ ꝛ ma
los hoies. Similr deus precepit Josue ꝙ
poneret insidias vrbi Hay qñ debuit eã ca
pere. silr dixit Josue ꝙ deciperet eos. Silr
nullũ incõueniens videtᷣ sequi si dicatᷣ deũ
dicere falsum: vel ꝓmittere se facturũ ꝛ nõ
Quitũ dictũ. facere:sicut hõ põt. Quinto dico ꝙ deus
est vera notitia simplr ꝛ accidentalis cuius-
libet veri:siue sit exponibilis per ꝓpõnem
de futuro:de p̄terito vel de p̄senti. sic tamẽ
scit futura: ꝙ põt nunq̃ scuisse ea. Et põt
esse notitia equiualens duobus ꝯdictoijs
aliqñ successiue p mutationẽ rei: aut sine
mutatione rei:siue in ꝯdictoijs de futuro:
Sextũ vt pꝫ in septimo articulo. Sexto dico ꝙ
ois notitia creata est limitata ad significã-
dum sic esse sicut per eã denotatᷣ: ꝛ ideo ois
notitia creata põt esse error si sit de obiecto
mutabili. ꝛ iõ cũ in aia beati ꝛ in aia christi
sint multe notitie create: que sunt veridice
notitie mõ de creaturis: vt ꝙ sol mouetᷣ in
celo: ꝛ ꝙ luna eclipsabitᷣ in tali tpe. Dico ꝙ
ille possunt si deus voluerit fieri errores et
false opiniones. ꝛ sic hec esset vera: beatus
decipitur. ꝛ hec similiter: deus decipit. p cõ
municationẽ idiomatũ ista põt concedi: qꝛ

nõ includit ꝯtradictionẽ sic fieri: ideo ꝯce-
dendũ est ꝙ deꝰ põt sic facere: ꝛ ideo solus
deus est in quẽ error vel deceptio cadere
nõ põt. ꝛ ois creatura quãtũcunqꝫ beata vł
nobilis eiꝰ notitia põt decipi: nec foret mi-
nus beata si decipetᷣ circa creaturas. Nam
certitudo notitie creaturaꝝ nihil facit ad
beatitudinẽ essentialẽ: vel saltẽ cũ ignorã-
tia taliũ posset esse beata. In nono arti- DD
culo primo supponẽde sunt alique regule Articu
logicales ꝓpter quasdã formas: que regu lus no
le in arte obligatoria diffusius ptractãtur nus.
Et est primo sciendũ ꝙ qñ opponẽs ponit Prima
casum: ꝛ qñ rñdens admittit: respondens suppõ.
est obligatus ad respondẽdũ s̄m casum. ꝛ
qñcunqꝫ dicitᷣ ab opponẽte: ponatᷣ ꝙ ita
sit: vel aliq̃d equiualẽs: fit rñdenti vna po
sitio que est species obligationis si admit-
tat. Scdõ suppono ꝙ omne sequens ex Scdõ's
posito formaliter ꝯcesso est ꝯcedendũ: ꝛ ꝙ
omne repugnãs est negandũ tamq̃ imper
tinẽs. Respondendũ est s̄m qd̃ ꝯstat rñdẽ
ti de sua qualitate. Tertio suppono ex Tertia
eadẽ arte ꝙ ois positio equiualet vni de-
positiõi: qꝛ illa equiualẽt rñdenti. qꝛ si po
nitᷣ ꝙ tu es Rome: tunc deponitᷣ ista tu nõ
es Rome: qꝛ tota respõsio sua in ꝓpõnibꝰ
cõcedendis ꝛ negãdis ꝛ dubitandis vni-
formiter se habebit facta sibi ista positiõe
tu es Rome: ꝛ facta depositiõe istiꝰ tu non
es Rome. ꝛ iõ qui posuit vnũ ꝯdictorium
deposuit reliquũ: ꝛ eꝯtrio. Quarto sup- Quarta.
pono hãc regulã. posito falso ꝯtingẽti nõ
est incõueniẽs ꝯcedere impossibile p acci-
dẽs eadẽ arte. non plus de istis. Ad for- Ad pri
mas argumẽtoꝝ p̄ncipaliũ in. vij. ꝛ. viij. mum.
principali dicendũ est. Ad primũ cũ dr̃. sic
ita ꝙ deus sciuit istam: a erit. ꝛ ꝙ ista fuit
heri scripta in pariete: ꝛ nihil aliud: tũc est
mõ necessariũ. scriptũ in pariete fuit verũ.
ꝛ lꝫ sit ꝟa: tñ potuit nunq̃ fuisse vera. vt di
ctũ est in argumẽto: qꝛ eius veritas req̃rit
veritatẽ vniꝰ de futuro: q̃ põt esse nunc ꝟa:
sicut pꝫ. Et ista rñsio fuit data in faciendo
argumentũ. ꝛ ad reductionẽ argumẽti: qñ
arguitᷣ ꝯ rñsionem istam. sit a vnũ futurũ
ꝯtingẽs qd̃ deꝰ scit fore: tũc iste sunt simul
vere: a erit: ꝛ a põt nõ euenire. concedo ꝙ a
erit: ꝛ tñ põt nõ euenire. ꝛ bene stãt simul.
Et cũ dr̃: ponatur i esse: a potest nõ euenire
Dico ꝙ hic fit noua species positionis: qꝛ
opposita eius prius fuit posita: qꝛ si ponatᷣ
ista a erit: ꝛ per ꝯñs deponetᷣ sua contradi-

ctoria a nõ erit: vt pz in scđa regula p̃cedẽ-
tis articuli: ꝛ ꝑ ɔ̃ñs hec est negãda: de⁹ sci-
uit a fore: qꝛ hec est negãda si ponaꝶ: a non
erit: qꝛ est oppositũ positi. Et cũ dꝛ ꝓponẽ-
do istã: oppositũ isti⁹ fuit a te heri ɔcessum
nulla obligatione tibi facta heri. hec est im-
ptinẽs ꝛ ṽa: ꝛ ideo cõcedẽda. Et quãdo ar-
guitur. hec/a erit fuit heri ɔcessa a te: ꝛ hec
heri cõtinue fuit falsa: ergo falsum fuit he-
ri cõcessum a te nulla obligatiõe tibi facta
ꝛ vltra: ergo male r̃ndisti heri. qđ põt cõce-
di: qꝛ est sequẽs ex posito ꝛ bene ɔcesso. est
tñ cõclusio falsa ꝛ impossibilis ꝑ accidens:
ſm quartã regulã precedẽtis articuli: q̃ di-
cit ꝙ posito ṽo impossibili: nõ est incõueni-
ens concedere impossibile ꝑ accidẽs. Uñ li-
cet nõ sit ita ꝙ male r̃ndisti: posito tñ casu
admisso: hec debet cõcedi/tu male respõdi-
Ad se- sti. Et ꝑ idẽ pz ad scđm ꝫ responsionem ibi
cundũ. datam. Ad tertiũ dico ꝙ assumptum est
Ad ter- falsum: qꝛ eẽt dare duas ꝓpões q̃ põt eẽ
tium. ṽe: ꝛ tñ nec simul vere nec successiue. Et si-
militer est dare duas ꝓpões que erũt ve-
re successiue: ꝛ tamẽ neutra pars est ṽa an-
te aliã: sed hoc non est ad ꝓpositũ. ꝛ sic ali-
quid põt eẽ verũ: ꝛ tñ nõ est verũ: ꝛ tñ po-
test fieri veꝝ. pꝫ de ista: sortes est predesti-
natus. qꝛ da ꝙ possit fieri verũ in hoc sen-
su: ergo hec est possibilis hoc fuit verum. ꝛ
sequiꝶ: fuit verũ: ergo icepit eẽ veꝝ. exponẽ-
do ly incipit ꝑ positionẽ p̃sentis ꝛ negatio-
nẽ preteriti: vel per negationẽ presentis et
positionẽ futuri. ɔ̃ñs falsum: qꝛ sit a instãs
in quo incipit esse verũ: tũc ante a hec fuit
vera/b non est verũ: sit b illa ꝓpositio: ꝗ b
fuit vera ab eterno/sortes nõ est p̃destina-
tus: ꝛ erit p̃destinat⁹ in a ꝑ te: ergo ab eter-
no de⁹ sciuit istã copulatiuã sortes nõ ẽ p̃-
Ad q̃r- destinat⁹ in b: ꝛ erit p̃destinat⁹: ꝛ ꝑ ɔ̃ñs nõ
tum. habebit vitã eternã. Ad quartũ cum dꝛ ꝫ
hãc responsionẽ: sint a ꝛ b duo cõtradicto-
ria de futuro: ꝛ sit a veꝝ in b istãti: ꝛ b põt
esse verũ cras: ergo põt eẽ veꝝ postꝙ̃ a fu-
it verũ. Nego ɔ̃ñam: ꝛ ɔcedo istã. postꝙ̃ a
fuit verũ: b põt esse verũ. ꝛ nõ denotaꝶ per
istã ꝙ hec possit esse ṽa b est verũ: sꝫ deno-
taꝶ ꝙ a est veꝝ in hoc instãti: ꝛ ꝙ b põt esse
veꝝ post hoc instãs: ꝛ hoc ẽ veꝝ: tñ nego: b
põt eẽ veꝝ postꝙ̃ a fuit veꝝ. Uel aliter põt
dici distinguendo istã ſm cõpositionem et
diuisionẽ: cõcedendo ſm sensum diuisum:
Ad q̃n- ꝛ negando ſm sensũ cõpositũ. Ad quitũ di-
tum. co sic negãdo ɔ̃ñam: qꝛ añs hꝫ aliquã cau-

sam veritatis: ꝛ ɔ̃ñs nullã: qꝛ significat ꝙ
a non sit futurum: tamẽ potest semꝑ fuisse
Ad sextũ quãdo arguiꝶ. si ois ꝓpõ est cõ-
tingẽs: ad cuius veritatẽ req̃riꝶ ṽitas vni⁹ Ad sex-
de futuro: tũc tales forẽt cõtigẽtes: sortes tum.
moueꝶ: sortes est albus: hõ est animal rõna-
le: qꝛ quelibet infert formaliter vnum cõtin-
gens. quia sequitur apud Aristotelẽ: hõ est
animal: ergo homo erit animal: qꝛ non est
dare vltimũ in quo est vera. Similiter sor-
tes est albus: qꝛ vel albedo sua corrumpeꝶ
subito vel successiue. Si successiue: ergo sor-
tes erit albus ꝑ tẽpus post hoc instãs. Si
subito: ergo in instanti. capiaꝶ illud instãs:
ꝛ sit a. tũc a vel est immediatũ huic instanti
vel nõ. si nõ: patet reductio ꝛc. Põt dici ꝙ
apud Aristotelem nulla fuisset talis depen-
dens contingenter ad vtrũlibet demõstra-
ta ista ꝓpõne: sol moueꝶ: sortes est alb⁹: qꝛ
ſm eũ qñ hec est ṽa: sol moueꝶ: hec nõ ẽ cõ-
tingens ad vtrũlibet/sol mouebiꝶ. nec per
ɔ̃ñs hec/sortes erit alb⁹. qꝛ qñ hec est vera
sortes est alb⁹: hec erit ṽa sortes erit albus
Et ideo ſm eũ non ois ꝓpõ de futuro est in
materia contingenti. Nec seq̃ꝶ: hec ꝓpõ de-
mõstrata ista ꝓpõne/sol moueꝶ: dependet
immediate ab vna de futuro: ergo depẽdet
a contingenti ad vtrũlibet: si tamen sit da-
re vltimũ. etiam ista nõ valet: sortes est: ꝗ
sortes erit: sꝫ cõcedo ꝙ sortes est nullũ sin- EE
gulare isti⁹ cõpositi. Ad octauũ pricipa- Ad
le cũ diciꝶ: si deus sciret cõtingentia: posset octauũ
ea reuelare angelo vel homini: sic ꝙ post re- princi.
uelationem manerẽt cõtingentia. cõcedo. ꝛ
cũ arguiꝶ: tũc q̃cq̃d est reuelatũ futurum in
sacra scriptura: sicut de die iudicij: resurre-
ctiõe ꝛ hmõi: posset esse cõtingẽs: et ꝑ ɔ̃ñs
scriptura posset esse falsa: concedo: ꝛ conce-
do ꝙ hec est possibilis Abraã meruit in fi-
de falsa: ꝛ ꝙ hõ põt mereri per fidẽ falsam
ita bene sicut per fidem verã: quia nõ ideo
meretur homo credẽdo: qꝛ creditum ab eo
est verum vel falsum: qꝛ hoc nõ est in pote-
state sua: sed ideo credendo meretur: qꝛ de⁹
p̃cipit sibi ꝙ si credat: ꝛ vult acceptare actũ
credẽdi si credat. Et si arguaꝶ: ergo aia chri- Obiji-
sti potuit fuisse decepta: qꝛ aia christi credi- tur.
dit ꝙ dies iudicij erit: et hec põt esse falsa:
ergo hec est possibilis/christus predicauit
falsum: qꝛ hec ẽ necessaria/christ⁹ p̃dicauit
hoc: demõstrata hac ꝓpõne/dies iudicij e- Rñsio.
rit. Potest dici ꝙ hec est cõtingens/christ⁹
p̃dicauit hoc, sic ista/christ⁹ asseruit b, imo

christus põt nūq̄ pdicasse hoc: qꝛ ista ppõ
saltem gr̄a materie/christ⁹ pdicauit hoc: cõ
uertitur cū ista/christ⁹ pscíuit hoc: ⁊ hoc fu
it verū: ⁊ certū ē φ hec copulatiua ē cõtin-
gens: ⁊ iõ illa est cõtingēs. Et bm hoc dꝛφ
postq̄ christ⁹ dixit Petro Ter me negabis
h̄ fuit ɔtīgēs: silr h̄: christ⁹ asseruit h̄ Petro
vl' assertiue dixit h̄ Petro: ad istū itellectū/
φ p illõ dictū significaret Petrū negatur
christū. Et eodē mõ põt dici φ h̄ ē ɔtīgēs:
modo aīa christi credit φ dies iudicij erit:
⁊ ɔuertit cū ista: aīa christi credit φ dies iu
dicij erit: ⁊ hec fuit vera/dies iudicij erit.
Un̄ oīs difficultas istoꝝ argumētoꝝ solue
Rn̄sio aliq̄rū. ret: si posset solui illud cõe argumētū de re
uelatiõe facta Petro de negatiõe christi. Et
de isto dicūt aliq̄ φ postq̄ christ⁹ asseruit h̄
Petro: potuit nūq̄ asseruisse illõ ad talē in
tellectū. sꝫ hāc opꝫ ɔcedere/φ christ⁹ pdica
uit falsū: posito φ h̄ sit hᷓa/dies iudicij erit
qꝛ posito falso possibili nõ ē icõueniēs cõ-
cedere ipossibile p accidēs: ⁊ nõ est ipossibi
Cõtra rn̄sionem le nisi p accidēs christ⁹ pdicauit falsū in a.
Hec aūt rn̄sio nõ sufficit mihi: iõ ɔtra h̄ ar
guit sic. assertio christi vocalis qua asseruit
diē iudicij fore audientib⁹ discipulis suis/
sit a. tūc sic arguit. hoc fuit platū a christo
in b tpe: demonstrato a: hoc fuit pri⁹ in b tē
pore: ergo falsum in b tēpore fuit platū a
christo. Maior est necessaria p accidens: qꝛ
de⁹ ptulit a corā discipulis suis in b tpe: ⁊
Scđo. minor est cõtingēs: ergo cõclusio est cõtin-
gens. Itē aīa christi asseruit ipm a pla-
tum a se in b tpe: ⁊ a prolatū a christo in b
tpe est falsum: g̃ aīa christi asseruit falsum
in b tpe. Et vltra: g̃ aīa christi fuit decepta.
Maior est necessaria: minor est cõtingens:
ergo cõclusio est cõtingēs. Nec est sīle si ar-
guatur sic. a fuit scitū a deo in b tēpore: ⁊ a
fuit falsum in b tēpore: g̃ falsum fuit scitū a
Tertio deo in b tpe: qꝛ maior est cõtingēs. et licet
hec sit vera: tn̄ põt nūq̄ fuisse vera. Sed
nõ est simile de ista ppõne: aīa christi asse-
ruit a qñ ptulit a in b tpe: qꝛ hec est simpli
citer necessaria vel impossibilis. necessaria
si est vera: impossibilis si est falsa. sed cõstat
φ est vera: g̃ est necessaria. ⁊ ideo põt con-
cedi φ hec mõ est necessaria: anima christi
asseruit istā ppõnē dies iudicij erit. ⁊ non
depēdet ab aliquo futuro plusq̄ ista Petr⁹
asseruit. ⁊ cõcedēdū est φ hec est cõtingēs:
aīa christi fuit decepta: aīa christi credidit
falsum: aīa christi fuit beata: est concedens

dum: sꝫ hoc est mõ impossibile. Natura hu
mana in christo vel anima christi mētiebat
qꝛ nihil ptulit cum deordinata intentione
fallendi. Contra. christ⁹ voluit discipulos Replica.
credere qñ audierūt h̄ platū a christo: tunc
sic. hoc voluit christ⁹ discipulos suos crede
re: ⁊ hoc est falsum: g̃ falsum voluit eos cre
dere: g̃ voluit eos decipere. Maior est ne-
cessaria: minor est contingēs: ergo cõclusio
est cõtingēs. Cõcedo cõclusionē: scꝫ φ est Rn̄sio.
cõtingēs. sed nunq̄ erit vera ista: videlicet
christ⁹ voluit φ discipuli sui crederēt sibi in
falsis: alr̄ nimis derogat potētie dei: si mõ
non põt facere φ dies iudicij non erit: nec
adnihilare vnū angelū: ⁊ per ɔñs põt face
re tales ppõnes falsas quas ipse protulit
dies iudicij erit: ⁊ angelus malus non erit
dānatus. Scđm hoc põt dici ad argumen
tum de negatione Petri/φ toto tpe inter-
medio postq̄ christ⁹ dixit: ter me negabis:
vsq3 ad negationē: φ hec fuit ɔtingēs: Pe
trus negabit christū. g̃ christ⁹ potuit asseru
isse falsum. ⁊ i ptāte Petri fuit christū asse
ruisse: imo in ptāte cuiuslibet alteri⁹ q̄ fuit
cū Petro: qꝛ in tpe medio potuit Petr⁹ fu
isse occisus. ⁊ nõ oportebat φ de⁹ eū statim
resuscitasset. sed nõ fuit in ptāte Petri face
re christū dixisse mendaciū. Cõtra. christ⁹ Replica.
sciuit φ ipse asseruit falsum: cū intentione
faciēdi Petro credere illud. g̃ in dicto chri-
sti fuit falsa significatio vocis cū intētione
fallēdi. Ans̄ fuit ɔtingēs in medio tēpore
ergo ɔñs. Qꝛ aūt ans̄ fuit cõtingēs probo
qꝛ hec fuit cõtingens illo medio tēpore: de⁹
sciuit christū asseruisse falsum cū intentio-
ne faciēdi Petrū credere falsum: qꝛ h̄ fuit
necessaria illo tpe/de⁹ sciuit christū asseru-
isse hec cū intētiõe faciēdi Petrū credere. h̄
est/hec fuit cõtingēs: de⁹ sciuit hoc eē fal-
sum. igit tota ista ppõ fuit ɔtingēs illo tē
pore: de⁹ sciuit christū asseruisse falsum cū
intētiõe faciēdi Petrū credere falsum. er-
go hec fuit ɔtingēs illo tpe: de⁹ sciuit chri- Rn̄sio.
stū dixisse mēdaciū. Põt dici φ in christo
est duplex notitia: increata ⁊ creata: diuina
scꝫ ⁊ hūana. Ita ⁊ duplex est intētio: q̄dam
est intentio act⁹ volūtatis. Nā est vna intē
tio que est voluntas diuina. ⁊ est vna alia
q̄ est volitio creata: q̄ est vna q̄litas in ani-
ma christi. Mõ videt φ iter istas notitias
sit talis differētia: φ in notitia creata pos-
sit esse error p mutationem rei cuius est: qꝛ
notitia isti⁹/a erit: semp erit notitia isting

a erit: nec pōt esse notitia isti⁹ a nō erit: sed in notitia increata nunq̄ pōt eē error. Et si militer l3 sit notitia istius a erit: pōt tñ esse notitia isti⁹ a nō erit: et sine sui mutatiōe: et nūq̄ fuisse notitia isti⁹ a erit: et hoc est ppter illuminationē notitie q̄ est deus: quam admirari possum⁹: s3 nō cōmēsurare. Eodē mō dico de intētiōe in christo: q̄ est duplex: creata et increata. Si ergo loquimur de intētiōe icreata: cōcedo q̄ christ⁹ potuit facere petrū credere falsum: nec tñ hoc est cōtingēs. Si loquamur de intētione creata: hec fuit ipossibilis medio tpe illo christ⁹ itēdebat decipere Petrū: sed hec fuit cōtingens christ⁹ intēdebat intētiōe creata facere Petrū credere falsum. Nec tñ hec est ɔtingēs christ⁹ intētiōe creata voluit decipere Petrū. Exēplū pōt dici q̄ h̄ ɔña nō valet: volo te credere falsum: ḡ volo te decipi. Quia ponit q̄ rex sedeat: et ego credā regē non sedere: et afferā tibi q̄ rex nō sedet: tūc pt3 q̄ volo te credere affertā a me: qd̄ est falsum. et tñ nolo decipe te. Posset dici forte q̄ exēplū nō est ad ppositū: nec est verum in isto casu q̄ nō volo te decipere: imo volo decipere te: et non scio me te decipere. Et sic in hmōi casibus ɔsueuimus dicere. ipse decepit me: s3 noluit decepisse me: qr non sciuit se velle decipere me et c. Unī ppue loquēdo ista ppositio / ego volo decipere te: equiualet isti / volo te facere credere sicut hoc denotatur. et credo q̄ nō est sicut per hoc denotatur. et sic velle est intentio decipiēdi. et certe hec fuit ipossibilis post assertionē christi factā Petro: christ⁹ voluit Petrū credere per h̄ qd̄ christ⁹ credidit / q̄ dictū suū fuit verū et hec fuit ɔtingēs medio tpe: aia christi fuit decepta: et sic p ɔñs de⁹ pōt decipi p cōicationē idiomatū: sicut hec sl'r fuit va p cōicationē idiomatū: deus pōt mori. Cōtra: vī adhuc q̄ hec sit ɔcedēda sicut possibilis. deus asseruit falsum sciēs esse falsum cū intentione fallēdi. Rñdeo. siue sequat siue nō: pduso est va: si asserere non sit aliquid aliud nisi dicere aliqd cū intētiōe q̄ audiēs credat illud esse vez. qd̄ etiā incōueniēs foret si de⁹ scriberet in libro istā ppōnē / dies iudicij nō erit. et simul intēderet q̄ aliquis malus credēs illud scrptū a deo assentiret illi falso: et ita fallet. Eodē mō si formaret tales voces in aere ad eandem intētionē seu rōnē: vt ppter hoc foret in audiēte falsum. Et sic ɔñter potest dici q̄ hec fuit possibilis

Replica.

Rñsio.

post assertionē christi: christ⁹ voluit fallere Petrū. christ⁹ dixit falsum sciēs eē falsum. qr aīa christi credidit christū dicere verum. christ⁹ nō fuit decept⁹: qr aia christi nūc fuit decepta: et christ⁹ putabat eē vez qd̄ aīa christi putabat esse falsum. l3 eīn nulla istaz sit vera: tñ qlibet istaz est possibilis p cōicationem idiomatū. Ad scōm cū dr / de⁹ nō pōt reuelare futura ɔtingētia sic q̄ post reuelationem maneant ɔtingentia. qr si sic: aliqs iuste dānatus ante centum annos pōt mō nunq̄ fuisse iuste dānat⁹. Nego ɔñam. Ad pbationem cū dr q̄ aliquis de secta Saduceorū est dānatus: qr credidit hoc falsum: resurrectio nō erit. Respondeo q̄ possibile est istū dānatū credidisse hoc falsum: posito q̄ nt nūq̄ credidit falsum nisi illud tātū. et nego ɔñam: ḡ est possibile q̄ sit iniuste dānatus qr credidit verū qd̄ nō debuit credere: et noluit falsum credere qd̄ tñ hūit credere sub precepto: posita falsitate istius resurrectio non erit. Ad tertiū dicendū q̄ admisso casu debet cōcedi q̄ sortes nunq̄ voluit disformiter deo in volendo platonē dānare: qr tñ voluit oppositū istius qd̄ preceptum fuit sibi velle: ḡ peccauit: et iuste fuit dānatus. Ad quartū cōcedo q̄ mō est in ptāte mea facere sic aliquē mortuū ante cētum annos fuisse pphetam. iste terminus propheta est terminus cōnotatiuus: cuius significatū est aliqd predicēs verū. et planū est q̄ si de me aliqs predixit aliqd me facturum: cū possum facere et non facere libere: ɔñs est q̄ possum facere eū fuisse pphetā et non fuisse pphetam. qr possum facere q̄ ipse dixerit verū aut falsum. i. possum facere q̄ hec ppositio sit vera vel falsa: sicut placet mihi: talis homo fuit ppheta: accipiendo pphetam stricte fm diffinitionē pphete. et iō post tempus in quo aliquis pdixit futur: ɔtinue donec fuerit impletū: hoc est ɔtingens / ille pphetauit: isto demōstrato. Unde hec est hodie cōtingens. Job pphetauit de resurrectione. et quelibet talis contingens: Job credidit vez de resurrectiōe et hmōi. et ɔcedēdū est q̄ aliqs pphetauit: et pōt nunq̄ pphetasse. et q̄ aliqs dixit verū p totā vitā suā: et potest adhuc ita esse q̄ nunq̄ dixerit vnā ppōnē verā. hec oīa patent ex pcedentib⁹. Ad diffinitionē pphetie cum dr q̄ est diuina inspiratio et c. preter veritatem immobili necessitate demonstrata et c. Intelligo hāc diffinitionē de veri

Ad secundū octaui princi.

Ad tertium.

Ad q̄rtum.

De prophetia.

tate immobili multoꝝ ꝯtingentiū. ſicut lo⸗
quit Anſ. de īmobili neceſſitate futuroꝝ.
dicit eñ lib. ij. Cur deus hō. c. xvij. ꝙ illud
qḋ deus ꝓponit anteq̄ fuerit: non potuit
nō eſſe futurū. Et alibi dicit. rem futurā ne
ceſſe eſt eē futurā. Qualiter aūt hec neceſſi
tas ſit intelligenda/declarat de ꝯco2. c. ij. ⁊
Neceſſitas eſt duplex ſilr in loco pallegato: dicens ꝙ eſt duplex
neceſſitas: precedens/⁊ ſubſequēs. Neceſſi
tas p̄cedēs eſt cā vt res ſit. Neceſſitas ſub
ſequēs eſt neceſſitas quā res facit. Uult di
cere ꝙ tales ꝯditionales ſunt neceſſarie. ſi
aliq̄d eſt futurū: illud erit. ſi deus ſciuit ali
q̄d eſſe futurū: illud erit. ſi Job ꝓphetauit
reſurrectionē: reſurrectio erit. ⁊ dicit ħ idē
Boeti9 ſub ṽbis magis ꝯuenientibus. iiij.
de ꝯſolatione ꝓſa vltima. Duplex eſt neceſ⸗
ſitas. Una ſimplex: videlicet oēs hoies eſſe
mortales. Scḋa ꝯditionalis: vt ſi aliquem
ambulare ſcias: eum ambulare neceſſe eſt.
Hec diſtinctio ponit ab alijs in iſta mate⸗
ria ſub iſtis ṽbis. Quedā eſt neceſſitas cō⸗
ſequētie: ⁊ quedā neceſſitas ꝯn̄tis. Cū ḡ dr
ꝓphetia hz immobilē ṽitatē: hoc eſt neceſ⸗
ſitatem: verū eſt ꝯn̄tem vel ꝯditionalē vel
reſpectiuā: nō aūt abſolutā ꝯn̄ie. Et ſic ꝯco2
dant dicto Anſ. ij. cur deus hō. c. xvij. vbi
inq̄rit an chriſt9 potuit voluiſſe ſeruare vi⸗
tā ſuā: ⁊ dicit ꝙ illud qḋ de9 ꝓpoſuit anq̄
fuit: nō potuit nō eſſe futuꝝ: hoc ē dictū/ ħ
ꝯditionalis eſt neceſſaria. ſi de9 ꝓpoſuit ali⸗
q̄d futurū: illud eſt futuꝝ. Nā de ꝯco2. c. ij.
dicit. Aliq̄ res vt q̄dā actio non neceſſitate
futura eſt: q2 priuſq̄ ſit/ fieri poteſt vt non
ſit futura. re vo futurā neceſſe eſt eē futurā
vñ futurū nō pōt eſſe futuꝝ ſimul ⁊ nō fu⸗
turū. ⁊ infra. Cras ſeditio futura in pplo/
nō de neceſſitate erit ſeditio. pōt eñ fieri
anq̄ ſit vt nō fiat. Ecce plane vult dicere ꝙ
futurū pōt eē nō futurū: ⁊ tñ hec ē neceſſa
ria: oē futuꝝ eſt futurū: ⁊ ꝙ impoſſibile eſt
ꝙ aliq̄d ſimul ſit futurū ⁊ non futurū: lz ſit
verū ꝙ aliq̄d ſit futuꝝ ⁊ pōt nō eſſe futuꝝ:
⁊ aliq̄d nō eſt futurū ⁊ pōt eſſe futurū. im⸗
ꝓprie hec dicunt. ſed ſi habeat intellect9
in propoſito difficultatis: nō eſt cura an im
Replica. ꝓprietas ſit. Contra. capio illud quod nō
eſt futurū: ſed pōt eſſe futurū: ⁊ ſit a. et ar⸗
guo ſic. a nō eſt futurū: ⁊ pōt eſſe futurū: er
Rūſio. go pōt incipere eſſe futurū. Rñdeo ꝙ totū
argumentū fit in locutionibus improprijs
q2 nihil eſt tale: qḋ non eſt nec eſt futurū: ⁊
pōt eſſe futurū. ſed intelligo ꝑ iſtā/ aliquid
nō eſt futurū et pōt eſſe futurū: ꝙ hmōi ꝓ
poſitiones in aliqua materia ſunt cōceden
de: a nō eſt nec erit: ⁊ tamen a poteſt fore. ⁊
tunc valet ꝯn̄a: a pōt incipere eſſe futurū.
Ad quintū de aplo. j. Co2. xv. poteſt in⸗ Ad quintum.
telligi. ſi chriſtus nō hz ptātem ſuſcitandi
mortuos: ḡ nec chriſtus reſurrexit. Uñ vult
ꝓbare poſſibilitatē reſurrectiōis: et ſimili⸗
ter ꝑſuadere ṽitatē eiuſdē ꝙ chriſt9 docuit
hoc eē credēdū. Unde eſt talis ꝯn̄a. ſi mor⸗
tui nō reſurgunt. i. ſi mortui reſurgere non
poſſunt: ḡ nec chriſtus. ꝯn̄a eſt bona: lz an̄s
ſit impoſſibile: ſicut dicit Aug. lib. ij. de do⸗
ctri. chriſtiana. Ad ꝯn̄am Michee. iij. Reg.
xxij. Si reuerſus fueris in pace ⁊c. ꝯditio⸗
nalis eſt vera: an̄s fuit ꝯtingēs: ⁊ ꝯn̄s ſilr.
Ad ſextū ꝯcedo ꝙ hec eſt ꝯtingens: aīa Ad ſextum.
chriſti fuit btā. hic tñ ille terminus beatus
dz ſic exponi: fruit ⁊ ſemꝑ fruet deo: ſicut
pꝫ. Ad ſeptimū patet quō de9 pōt certi Ad ſeptimū.
ficare: ⁊ quō nō: per p̄dicta in primo articu
lo poſito de illa materia. Ad gloſſam illam
ꝙ chriſt9 ē ṽitas: q̄ ſeipam negare nō pōt:
⁊ tñ faceret ſi dicta ſua nō impleret. Uult
dicere ꝙ deus implet ꝓmiſſiones ſuas ita
certitudinaliter ac ſi nō poſſet nō implere.
Et eodē mō dico ad illud Lu. xxiiij. Neceſ⸗
ſe eſt adimpleri oīa ⁊c. hoc eſt/ illa adimple
bunt ac ſi nō poſſet impediri. Ad octauū Ad octauū
ꝯcedo ꝙ angeli ſunt confirmati: poteſt ta⸗
men ita eſſe ꝙ nunq̄ fuerunt confirmati.
Omnes alie forme argumentoꝝ poſſunt
ſolui per predicta in articulis.

¶ Sequitur queſtio tertia.

Queritur vtrū de A Qō. iij.
mones libere peccauerūt. Et Primū
videt ꝙ nō: q2 tūc malus an pꝛinci.
gelus peccaſſet volēdo aliq̄d
iniuſte. ꝯn̄a patet per Anſ. de caſu diaboli
ca. iiij. Nullus iuſtitiā deſerit niſi volendo
qḋ nō dz. ſed ꝯn̄s falſum. q2 ſi angel9 pec⸗
cauit volēdo qḋ nō debuit: quero vtꝝ illud
qḋ voluit/ apparuit ſibi cōmodū: an non?
Scḋm nō pōt dici: q2 ſm Anſ. de caſu dia
boli. ca. ij. Non potuit velle aliud: niſi qḋ
aliquo modo apparuit ſibi cōmodū: ergo
illud qḋ voluit/ prius apparuit ſibi cōmo⸗
dum. ⁊ certū eſt ꝙ nō fuit ſibi cōmodum:
ergo error p̄ceſſit ſuū pctm̄: ergo pena cul⸗
pā: q2 fuit deceptus: ⁊ oīs deceptio eſt pe⸗
na. Scḋo. ſi peccauit: ergo potuit vitaſſe Scḋm
pctm̄. ꝯn̄a pꝫ ꝑ Aug. iij. de li. ar. ca. xxviij. pꝛinci.

Nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt. Falsitas ꝯñtis ꝓbaꝭ.qꝛ vel postꝙ peccauit: et hō nō:qꝛ post necesse fuit eum peccasse. Nec tunc:qꝛ tūc simul peccasset ⁊ caruisset peccato. Nec ante:qꝛ ante nō potuit melius facere ꝙ fecit:qꝛ ita bene fecit sicut illi q̄ steterunt:ḡ nō potuit melius facere nec cauere ꝙ fecit.igiꝭ ⁊c. Tertio.qꝛ aut angeli mali sperauerunt se posse cōsequi qđ optabāt vel non.si nō:ergo nō voluerūt illud ex electione:qꝛ electio nō est īpossibiliū.iij.Ethi. si sic:ḡ fuerūt decepti sicut prius argutū ē.

Tertiū punct.

Quartū pu.

Quarto sic.tūc oēs peccassent male volēdo.ꝯñs est falsum:qꝛ tūc primus peccasset male volendo solū ex mala volitione. ꝯña ptꝫ:qꝛ nō sunt alie potētie in angelo q̄bus potuit peccare. Falsitas ꝯñtis ptꝫ qꝛ angelus primus fuit alijs occasio peccādi: sicut legitur Apoc.xij.vbi dicit ꝙ draco cadens de celo trahit secū tertiā partē stellarꝫ.sed si peccasset sola voluntate: nō fuisset alijs occasio peccandi:qꝛ volitionē talē alij nō nouissent. Siłr videtur ꝙ nullo mō alijs fuit occasio peccādi:qꝛ tūc oēs alij peccassent ex tentatione. Cuius oppositū dicit Augu. in Enchi.

Ad idē

Quītū pu.

Quinto sic.si angelus malus peccauit male volendo: ḡ cū in illa mala volitione nō fuerit creatꝰ:mouit se ad sic volendum:ḡ anteꝙ sic voluit/voluit se ita velle. q̄ro tūc vtrū ꝑ volitionē primāꝰ ⁊ tūc ꝑ primā volitionē qua se peccare voluit: voluit peccare. sed prima sua volitio fuit naturalis:ergo volitione naturali voluit se peccare:ḡ volitio naturalis fuit mala. Si mouit se ad volendū volitione alia a prima: ⁊ illa fuit mala:ergo mouit se ad illā quadā alia volitione.⁊ sic vel erit ꝓcessus in infinitū: vel dabitur ꝙ prima volitio naturalis fuit mala. Confirmaꝭ ista rō ex ꝓcessu Anß. de casu diaboli c.xij.vbi dicit. Necesse est fateri:quia nihil potest per se velle qui nihil vult: ⁊ q̄cq̄d mouet se ad volēdū/priꝰ vult se ita mouere:ergo si malus angelꝰ mouit se ad male volendum:prius voluit se male velle/ꝙ male voluit:qđ est impossibile.

Confirmatur.

Sextū pun.

Sexto.si angelus malꝰ mouit se ad male volendū:ergo aliq̄ volitiōe ꝓcedēte malitiā: ⁊ ꝯ oīs volitio que ꝓcessit malitiam in angelo fuit volūtas recta:ergo ꝑ voluntatē rectā mouit se ad peccandum. Cōfirmaꝭ ratio:qꝛ ꝑ Ansel.de casu diaboli.c.xv. Angelus nō fuisset debitor iustitie:nisi iustitiam a deo accepisset; ergo iustā volitionē accepit a deo:ergo omnis volitio ante peccatum fuit iusta:ergo si mouit se ꝑ volitionē ad malā volūtatē seu ad malitiam: opꝫ imaginari ꝙ per iustā volitionē mouit se ad volendū iniuste:qđ est impossibile.ergo ⁊c.

Septimū pu.

Septimo si angelus peccauit: quero vtrū presciuit se eternaliter debere puniri pro peccato:an non presciuit.si presciuit:ergo sic peccare non potuit:qꝛ non potuit velle vnde miser esset. sicut ptꝫ per Anß. vbi. ś c.xij. Si non presciuit hoc. Cōtra. presciuit ꝙ si peccaret puniretꝭ: sicut ptꝫ per Ansel. eodem li.c.xxj. Uel ergo credidit puniri pena eterna:vel tpali.si eterna:stat argumentum.si tpali:errauit:⁊ sic pena p̄cessit culpam. Similiꝭ si credidit ꝙ debuisset tantū puniri tpaliter:ergo credidit pctm̄ suū fore veniale si peccaret:ergo errauit sicut prius anteꝙ peccauit. Et similiter deus iniuste: vt videtur:egisset cū eis dando ꝓceptū:nisi demonstraret que pena sequereꝭ transgressionem precepti. Similiter videꝭ irrationabile ꝙ tantū lateret angelū de ꝯditionibus sue nature:ꝙ nesciret se semper fore miserum si in pctm̄ semel caderet:⁊ si hoc sibi ꝯstabat:nullo mō peccare poterat:nisi posset velle miseriam.

Octauū pu.

Octauo.si angeli peccauerūt oēs occasione vnius: igiꝭ illi viderunt eū prius peccasse. sꝫ nullo momēto diuidiꝭ pena ⁊ culpa:ergo statim viderunt eū priuatū gratia ⁊ in pena:ergo nullo modo habuerūt ab eo occasionē peccandi: sed magis cauendi.

Nonū pūct.

Nono sic.si angelus potuit peccare:vtrū ergo peccare potuit in primo instanti sue creationis:an nō:sꝫ post primum instāsꝰ Primū non pōt dari. Tum qꝛ sic nunꝙ fuisset bonus:⁊ sic nunꝙ cecidisset a bono habitu. Tum qꝛ ßm Ansel. de casu diabo.c.xij. Creatura nō pōt hr̄e primū actum nisi a deo. Si ergo in primo instanti fuisset malus:factus fuisset malus a deo. Tum qꝛ statim in peccando fuit corruptus in naturalibꝰ:⁊ depressus in libe.arbi. ßm qđ dicit magister lib.ij.dist. vij. ⁊ sic si peccasset in primo instāti:simul fuisset integer in naturalibus ⁊ corruptus vel depressus.

Solutio.

Si aūt concedatur ꝙ nō potuit peccare in primo instāti sue creationis:sꝫ post tantū.

Replica.

Cōtra. aut est dare primū instāe in quo potuit peccare:vel nō. Si sic:sit a. tūc inter instans a ⁊ tps creationis fuit mediū tps: ḡ in illo toto tpe medio fuit impeccabilis.qđ nō apparet rōnabile:tunc eñ esset dare in ḡ

finita tpa media: quoꝝ nullum suff.ceret
ad deliberationem vel electionē angeli. Si
ṽo nō sit dare pmū in quo potuit peccare:
ꝗ ante illud in quo peccauit potuit pecca-
re: ⁊ ante illud aliud adhuc. ⁊ sic in infinitū
Ad idē Preterea. christus meruit in pmo instan
Scdo. ti sue ꝯceptionis: ꝗ angelus potuit peccare
Tertio in primo instanti sue creatiōis. Preterea.
aīa pueri nunc ꝯhit pctm̄ in primo instanti
sue infusionis: ergo illa aīa fuit mala in pri
Quar- mo instanti. igit̄ ⁊ angelus. Preterea. hō
to. pōt peccare in primo instanti sui esse: ergo
⁊ angelus. Probo antecedēs: q2 peccet aīa
aliqua separata extra corpus ⁊ habens p̄-
ceptum. ponatur ꝙ ipsa peccante actualr̄
vniat̄ corpori: ⁊ fit hō: tunc homo iste pec-
cat in primo instanti sue creationis. Cuius
Quito ꝓbatio est: q2 volūtas huius hoīs peccat:
ergo homo iste peccat. Preterea. angelus
in pmo instanti sue creationis habuit co-
gnitionē boni ⁊ mali: ⁊ ꝑfectā voluntatē:
⁊ eque facilē ad volēdū sicut intellectū ad
cognoscendū: nec cognouit per discursum:
nec cōponit nec diuidit sicut multi dicunt:
Deci- ergo in pmo instāti potuit bñ vel male ve-
mū pn. le. Decimo sic. angelus nunꝙ̄ cecidit a iu-
stitia sua quā habuit: ergo nunꝙ̄ peccauit:
ꝯña ptz: q2 si non accepisset iustitiā ⁊ ab ea
cecidisset: nunꝙ̄ fuisset debitor iustitie ſm
Ansel. de casu diabo. c. iiij. Et si nunꝙ̄ fuis-
set debitor iustitie ad seruandam eā: nunꝙ̄
peccasset: igitur q2 nunꝙ̄ accepit iustitiam:
nunꝙ̄ peccauit. Sed ꝙ nunꝙ̄ accepit iusti-
tiam ꝓbatur per Aug. xij. super Gen. c. xxx
iiij. vbi dicit ꝙ diabolus est continue impi-
us ⁊ mente cecus: nō ex eo qđ acceperat ce-
cidit: sed ex eo qđ accepisset si deo subdi vo-
luisset. Ex hoc arguitur sic. diabolus nō ce-
cidit ab aliquo qđ habuit: ⁊ cecidit a iusti-
tia: ergo iustitiā nō habuit. Uel alr̄ sub hac
forma: nō cecidit ab aliquo qđ habuit: er-
go nunꝙ̄ cecidit a iustitia: ergo nunꝙ̄ acce-
pit iustitiam. ergo nunꝙ̄ deserendo iustitiā
peccauit. qđ est ꝓpositum. ꝯñe intermedie
Unde- patent sicut prius. Preterea vndecimo. si
cimum angelus peccauit male appetendo: q̄ro q̄d
pnc. fuit illud qđ deordinate vel iniuste appetijt:
⁊ videtur ꝙ est equalitas dei: ꝓpter illud
Esa. xiiij. qđ dr̄ ex persona Nabuchodono-
sor: ⁊ in figura diaboli. In celum ascendā: ⁊
supra astra celi exaltabo solium meum. qđ
q2 nō pōt intelligi de celo empyreo: q2 in il-
lo creatus erat; opz ꝙ intelligatur de celo
trinitatis: qđ est excelsitudo diuine maiesta-
tis. Sed contra illud est ꝙ angelus sciuit
hoc sibi esse impossibile. Un. j. super Gen.
c. vlti. dicit Aug. ꝙ Adam diabolo sugge-
rente/qñ audiuit ꝙ primi parentes forent
sicut dij: nullo modo credidit si iam spūali
mente pditus erat. sz ꝯstat ꝙ angel⁹ spūa-
li mēte pditus fuit: ergo se fieri equalem
deo īpossibile sciuit. Ad oppositū est ca- B
tholica fides. ⁊ Augu. sup Gen. et Ans. de In op-
casu diabo. per totū. ⁊ mgr̄ sen. lib. ij. Ad positū.
questionē dicendū ꝙ sic. q2 sequitur: pecca- Rñsio.
uit: ergo libere peccauit. Sz quō peccauit
angelus: ⁊ quid peccando petijt: ⁊ an pctm̄
primi angeli fuit pctm̄ omissionis an com- Ad q̄-
missionis difficile est videre. Tñ ad presens stione
dico ꝙ ꝓbabiliter pōt poni modus iste. s. Decisio
ꝙ oēs angeli fuerunt creati in gratia: ſm q̄ōnis.
doctores cōiter: licet magister dicat opposi-
tum lib. ij. dist. iij. c. v. ⁊ in hoc non tenetur.
Creati em̄ fuerūt in cognitione dei ⁊ sui: et
sciebant quid debebāt velle ⁊ quid respue-
re. Boni igit̄ cognoscentes se esse factos a
deo p cognitionē naturalē: ⁊ existentes in
gratia/inceperunt diligere deum: et ei de
sua tā notabili ꝓductione regratiari: ꝓpt̄
quā dilectionē meruerūt de ꝯgruo sua bti-
tudinē ⁊ suā ꝯfirmationē. Mali ṽo econ-
trario suā nobilitatē ꝯsiderantes: in deum
sicut in auctorē sue bonitatis nō referebāt:
nec ei assurgebant: sed absolute in ꝯsidera-
tione sue nobilitatis persistebāt: ⁊ perfrue-
bantur seipsis/delectati de ꝓpria nobilita-
te: ⁊ nulli alteri de eius bonitatis efficacia
regratiantes/sibijpsis attribuebant boni-
tatem suā: ⁊ negantes aliquid esse ipsius
causam: qđ deus solus iuste pōt facere ⁊ ve-
re de seipso. ꝓpter qđ angeli cadētes: quia
seipsis fruebant̄: ⁊ in seipsis delectabāť:
⁊ nō referentes suā bonitatē per gratiarū
actiones in deū: diligēdo illū sup oīa: ideo
dicunt̄ aliquid ꝓpriū deo sibi vsurpasse: et
sic quodāmodo interpretatiue dei equalita-
tem appetisse: q2 in hoc ꝙ voluerūt delecta-
ri de se/nō referendo se ad aliq̄d aliud sicut
in causam: voluerūt illud qđ solus de⁹ pōt
velle licite: cuius esse nihil respiat ꝓ cā. et
sic pctm̄ eoꝝ multiplicē habuit deformita-
tem: q2 considerando bonum qđ a deo acce-
perant: ⁊ omissionē quā fecerunt de regra-
tiando auctori eoꝝ: qđ pctm̄ pōt vocari in-
gratitudo: que est radix omniū vitioꝝ: pen-
sando ⁊ ꝯsiderando actū quo peccauerunt:

et maliciã qua se dilexerũt absolute ibi insi-
stẽdo: posset dici peccatum eorũ libido. Pôt
etiã vocari supbia: q: fuit amor propter ex-
cellentie inordinatus. nã amare ppriã ex-
cellentiã nullũ petm est: cũ virtuosi et beati
hoc faciãt: sed inordinate ppriã excellẽtiã
amare est pctm: et supbia dici pôt. ergo sm
ista dic pôt q pctm angelicũ non fuit ap-
petitus alicuius nature habite nisi interp-
tative: sed amor deordinatus vere habite.

Cõtra dicta. Sed 3 hoc videt dictũ Ans. de casu diabo
li. c. vj. et xxv. vbi inquirendo qd fuit illud qđ
angelus appetijt: dicit sic. Quid illud fuit
non video: sed quicqd fuerit, sufficit scire q
fuit aliquid ad qđ proficere et ad qđ cresce-
re et pergere potuerũt: qđ nõ acceperũt cũ
creati fuerũt: vt ad id suo merito pficerẽt.
ergo sm eũ appetierũt aliqđ q caruerũt, et

Alibi corrue-runt. aliqđ ptinẽs ad beatitudinẽ: q sm eũ illõ
debebãt postea p meritũ accepisse. et tñ. iiij.
c. dicit q angelus peccãdo aliqđ voluit qđ
deus illũ velle nõ voluit. ex quib9 duobus
cõcludit q de9 nõ voluit eũ velle illud qđ
debuit meruisse: et tñ certũ est q voluit vo
lũtate bñcepti q illud meruisset. q: aliter nõ
peccasset in nõ merendo. igitur voluit eum
aliquid mereri: qđ tñ noluit eũ velle. qđ tñ
apparet oĩno irrationabile. vñ dicere q ni
hil appetierũt nisi illud ad qđ proficere de-
buerãt ex merito suo: et tñ q voluerũt ali-
quid qđ de9 nõ voluit eos velle: nõ videt
rõnabile. vñ dictũ Ansel. non intelligo illo
mõ: nisi dicat forte q angel9 peccauit volẽ
do britudinẽ deordinate: q: voluit hẽre bti-
tudinẽ ex solis naturalib9 sine gratia: non
tñ a se: s3 a deo. Et sic dicit sanct9 Thomas
quinto articulo quarti libri. Et in hoc autẽ
q appetijt habere finalẽ beatitudinẽ sine
auxilio diuino et sine diuina gratia ex solis
naturalib9: appetijt quodãmodo equalita-
tem dei p similitudinẽ: q: hoc est dei ppriũ
s. beatificari p seipsum. Unde siue dicatur
ista via siue alia: parua cura est: q: veritatẽ
nosse nõ possumus nisi p reuelationẽ. Ad

Ad primũ argumẽ. princi. primũ igit argumentũ dici pôt q nõ pces-
sit aliqua notitia erronea: sed ex sola visiõe
dei et sui et aliorũ angelorũ potuit appetere
deordinate britudinẽ: sicut dicit secũda via
Uel potuit diligere se sine relatione ad deũ

Alia re spõsio. sicut dicit pma via. Si diceret aliter: s. 3 q
peccatum primi angeli fuit omissio et negli
gentia considerandi. Tunc fuit talis ordo
in peccato suo. primo omisit considerare na

turales leges a deo sibi preceptas. Secun-
do quia sicut omisit sic cõsiderare: incidit
in iudicium erroneum. Et tertio in amorẽ
vel appetitum deordinatum: et tunc nõ fa-
cit difficultatem an appeterit possibile an
impossibile: q: error sequebat peccatũ omis
sionis: licet precederet peccatum positiuum
Et tunc posset dici ad argumentũ plane cõ
cedendo q illud quod appetijt apparuit si
bi cõmodũ: et ideo fuit deceptus per negli-
gentiam vtendi cognitione habituali sibi
indita a deo. Sed cõtra istud est q talis
negligentia non potuit esse in angelo: nisi
ex nimia intentione circa bonũ aliquod in-
telligendum: propter quod distraheretur a
cõsideratione tali et collatione legis sibi da
te. Talis igitur attentio voluntaria fuit: nõ
casualis: quia tunc a casu peccasset. Et si fu
it voluntaria: tunc sic volẽdo illud attẽde-
re fuit peccatum primũ. Quantũ ad istã
difficultatem, facilius est euadere dicendo
q volitio vel amor potuit esse sine dictami
ne quocunq precedente: et sine notitia qua
cunq complexa. Unde apprehendendo
beatitudinem potuit statim prorumpere in
talem actum volũtatis q ex se foret beat9,
sed tunc appetisset impossibile. Si dicatur
prima via: illa euadit difficultatem de ap-
petitu impossibili: similiter de errore prece-
dẽte culpam: quia ex sola notitia potuit in-
herere sibiipsi amore, non reddẽdo deo gra
tias de conditionis beneficio. Ad secun-
dũ dico q illa forma generalis est de quo-
cunq peccante: q peccat antequ peccet: vel
peccat in eo quod vitare non potest. ideo di
cendum est q hec propositio est conceden-
da, oĩs homo qui peccat, peccat in eo qđ
cauere non potest. Sed ad istã de preterito
qñ queritur an potuit cauisse peccatũ qñ pec-
cauit an non. pôt dici q ista potuit cauisse
quando peccauit: est distinguenda sm sen
sum cõpositũ et diuisum. sensus cõpositus
est falsus: et est iste: hec est possibilis cauit
ne peccaret quando peccauit, supposita tñ
significatione terminorũ q nunc est. sensus
diuisus est iste. in hoc tempore potuit cauis
se: et in hoc tẽpore peccauit: et est vera copu
latiua cui9 vtraq pars est ṽa. Et tũc ad ar
gumẽtũ qñ queritur an potuit cauere antequ
peccauit an quãdo peccauit an postq pecca
uit. dico: nõ potuit cauere postq peccauit:
sed anteq peccauit potuit cauere: accepta p
positione in sensu diuiso: nõ aũt in sensu cõ

Ad formam. (margin)

Replicatur. (margin)

E Rñsio doctoris. (margin)

D Ad secundũ. (margin)

Ad formam. (margin)

positō: qꝛ sensus cōpositꝰ dicit ꝙ potuit si-
mul peccasse ⁊ non peccasse: ⁊ de virtute ser-
monis ista ꝓpō est falsa: potuit cauere qñ
peccauit. ꝑtēdit eñ sensum cōpositū: qꝛ p-
dicatū appellat suā formā: iō est negāda si-
ne distinctiōe. Hec aūt: qñ peccauit potuit
cauere: ꝑtēdit sensū diuisū: qꝛ signū tꝑale. s.
qñ nō ponit a pte ꝑdicati. ideo pōt absolu
te cōcedi. cōcedo etiā ꝙ ita bñ se habuerūt
Replicatur. anteꝙ̄ peccarēt: sicut illi q̄ steterūt ⁊ nō pec
cauerūt. Nec valet. isti boni nō peccauerūt
isti mali peccauerūt. ḡ ita bñ nō se habuerūt
qꝛ sit a mēsura in qua peccauerūt: tūc non
valet discursus. boni non peccauerūt: ergo
ita bñ nō se habuerūt vsqꝫ ad a sicut alij: qꝛ
iste terminꝰ peccauerūt depēdet a futuro:
⁊ ita īportat ꝙ illi q̄ peccauerūt / cauebant
in a: ⁊ āte a: et qꝛ mali ita bñ cauerūt āte a
sicut boni: cū nō peccauerūt: iō nō valꝫ dis-
E cursus factꝰ. Ad tertiū qñ q̄rit an sperauerat
Ad tertium. rat se cōseq̄ qd̄ optabat ⁊c. Dico ꝙ istō ar-
gumētū nitit ꝓbare errorē vel ignorātiā ꝑ
cessisse culpā. ⁊ si dicat ꝙ ꝑmū pctm̄ angeli
fuit omissio cōfitendi: tūc error sequebatur
pctm̄. Uel pōt dici ꝙ appetierūt interpreta
tiue illud qd̄ nō sperabant: qꝛ nō distincte
ſm primā rōnē appetierūt dei eq̄litatē:
sꝫ dilexerūt se / nō referēdo in deū: ⁊ qꝛ nul
li dꝫ cōpetere se diligere non referēdo se in
aliud: iō vt dꝛ interpretatiue eq̄uerūt se deo:
⁊ illā dilectionē nullus actꝰ assensiuꝰ ꝑces-
F sit: sꝫ ex apphēsionibꝰ ⁊ notitijs incōplexis
Ad quartum. causauerūt in se talē dilectionē. Ad q̄rtū
pōt dici ꝙ simul angelꝰ in illā dilectionem
inordinatā ꝓrupit: ⁊ illā voluit alijs inote
scere. ⁊ sic ꝑ locutionē qualis est in angelis
innotuit alijs. Nec tñ tētatio fuit illis qui
bus loquebat: qꝛ oīs tētatio causat in ten-
tato difficultatē, mō in illis nulla difficul-
tas fuit causata ꝑ hoc ꝙ eis suā deordina-
tā dilectionē manifestauit. Idō dico ꝙ ceci-
Replicatur. derūt sine tētatione. Cōtra. si oīs tētatio
affert tentatio difficultatē: igit ꝑmi parēn-
tes senserūt difficultatē anteꝙ̄ peccauerūt
Rñsio. igit pena in eis ꝑcessit culpā. Ad hoc dico
ꝙ nō oīs difficultas est pena: sicut nec oīs
nesciētia est pena: ⁊ iō stat ꝙ fuisset difficul
tas in statu inocētie: qꝛ nō possent hr̄e opa
virtuosa sine difficultate: cū virtꝰ consistat
G circa difficile. Sꝫ ꝫ tūc nō erūt virtutes in
Replica. patria: aut saltē oportet dicere ꝙ manebunt
in patria difficultates. Pōt dici ꝙ habitꝰ vir
Rñsio. tutū ibi manebūt: sꝫ nō habebūt talē vsum

qualē mō hñt: sicut dicit magr̄ lib. iij. dist.
xxxiij. ⁊ Aug. xiiij. de trini. c. ix. Ad quintū H
pōt dici sicut ad formā Ansel. ꝙ angelus Ad quintum.
malus mouit se ad male volēdū volitione
bona. Pro q̄ sciēdū ꝙ apud Ans. volūtas
accipit ꝓ instrumēto: ꝓ vsu: ⁊ ꝓ affectione
sicut pꝫ de cōcordia. c. xvij. ⁊ de lib. arbi. c. I
ij. Nā vult dicere ꝙ sine affectione cōmodi alias. vij
vel iusti nō pōt volūtas aliq̄d velle: vtraqꝫ
aūt affectio est bona: licet nō volūtas vtra-
qꝫ virtuosa: qꝛ hō nō pōt nō velle cōmodū
Sic igit pōt dici ꝙ angelꝰ habēs affectio
nem cōmodi cōcreatā ꝑ volūtatē vt instru
mentū ⁊ istā affectionē cū notitia: mouit se
ad volendū inordinate: id est ad diligendū
se sine relatione in deū. ⁊ sic oīa q̄bꝰ mouit
se ad volēdū inordinate: fuerūt bona boni
tate naturali / nō morali. sicut pꝫ ꝙ oīa q̄-
bus hō cōmittit homicidiū / sunt bona na-
turalr̄: sꝫ nō siūt naturali dilectiōe. ⁊ sic nō
seq̄tur ꝙ ante ꝑmā volitionē ꝑcessit aliqua
oīno distincta ⁊ mala volitio. Ad sextum K
dico ꝙ nō est imaginatio Ans. ꝙ angelus Ad sextum.
ita mouit se ad volēdū ꝑ volitionē q̄ esset
vsus vel libera opatio volūtatꝭ: qꝛ sic oēm
volitionē ꝑcessisset aliq̄ volitio in infinitū
qd̄ nō est imaginabile / ponēdo āgelū creatum
tum ex tꝑe. Sed vult dicere ꝙ volitionem
q̄ est vsus / ꝑcessit volitio q̄ est affectio con-
creata cū volūtate: quā vocat instrumētū:
⁊ tunc ista tria natura affectio ⁊ voluntas
causant operationē quam vocat vsum. Et
tūc volēdo affectionē cōmodi ⁊c. cōceden-
dum est ꝙ volitione recta mouit se ad pec-
candū: sed ista rectitudo in angelis non est
moralis rectitudo: sꝫ pōt vocari rectitudo
que est affectio cōcreata a deo: sicut potest
equiuoce dici ꝙ grauitas est rectitudo gra L
uis. Ad septimū dico sicut videt mihi ꝙ Ad septimū.
ipse habitualiter credebat ꝙ si peccaret pu
niret eternaliter. sed nō cōsiderabat de hoc
delectatꝰ nimis in ꝓpria nobilitate. Et qñ
arguit. si presciuit: non potuisset voluisse
vnde miser esset. Pōt dici ꝙ hoc est verū: si
actualiter cōsiderasset: ⁊ cōtulisset penā se
quentē ad culpā. Ad octauū pōt dici ꝙ M
tāta intentione cōsiderauerūt suā locutio- Ad
nem: ꝙ nō intēderūt ad penā: sꝫ tm̄ ad pec octauū
cantē. vnde simul peccauerūt. puto etiā ꝙ
valde improprie fuit eis occasio peccandi.
Ad nonū dico ad ꝑsens ꝙ in primo in- N
stanti sue creationis potuit peccasse: sed Ad no
non potuit peccasse in primo instanti sue num.

creationis. Primū patet: q2 ante illud in-
stans sui peccati de⁹ potuit eū creasse: ꝛ in
illo instanti potuit peccasse. vnde primū in-
stans sue creationis potuit fuisse vltimum
instās sui pctī: q2 deus potuit eū creasse: et
in instanti potuit peccasse. Scdm ptz. q2 re-
cta rō nō est nisi respectu futuri ꝯm mgrm
li. ij. di. xxv. ꝛ ideo respectu primi instantis
vel respectu pn̄tis nō est liberū arbi. ꝛ per
ꝯn̄s libere causare nō potuit actū malū in
primo instanti. Dico tn̄ ꝙ angelus bene po-
tuit hr̄e primo actū volūtatis malū. q2 po-
sito ꝙ deus creasset angelū: ꝗ stetisset in co-
gnitione alicuius cognoscibilis ꝑ tp̄s sine
q̄cūq3 actu volūtatis: sicut fuisset ꝯ satis
deo possibile: tn̄ post tale iudiciū pōt ange-
lus elicuisse actū malū: ꝛ sic p̄mus actus vo-
luntatis illius fuisset mal⁹: s3 ꝙ fuisset pri-
mus actus in p̄io instanti sui esse ꝛ malus
Ad for- includit ꝯdictionē. Ad rōnes qn̄ q̄rit̄ aut
mā pri- est dare primū ꝛc. Dico ꝙ pōt ꝯcedi ꝙ nō ē
me rō- dare primū instans in quo potuit incipere
nis. peccare. nec est dare primū instans in quo
potuit peccare. ꝛ cōcedenda est hec ꝯclusio
ꝙ infinitis tp̄ibus anteꝙ̄ peccauit/potuit
Repli- peccasse. S3 ꝯ arguo sic. q̄ro an in primo
catur. instanti incepit peccare: an post primū in-
stans: Si post primū instans: capio illud
instans: ꝛ inter illud instans ꝛ primū tp̄s
fuit tp̄s mediū: tūc in illo tp̄e nō peccauit.
Si in primo instāti incepit peccare: tūc nō
fuit in gr̄a nisi ꝑ instans. Tn̄ nō vr̄ ꝙ libe-
Rn̄sio. re potuit incipe peccare i p̄mo instāti. Dic
pōt dici ꝯcedendo ꝙ est dare p̄mū instans
in quo potuit peccare de facto: siue incepit
peccare: s3 nō sic dare p̄mū instans in quo
peccare potuisset. ꝛ ꝯcedo tūc ꝙ in illo tp̄e
medio diabol⁹ bn̄ voluit ꝛ meruit: s3 q2 nō
ꝑseuerauit: iō nō p̄miabat̄ nec p̄miabit̄: sic-
ut dicit Ans. de casu diaboli. c. iij. Et i hoc
sic̄ fuit de eo ꝛ de hoie p̄scito finalr̄: ꝗ ad
tp̄s meret̄: s3 finalr̄ ꝯfundit totū. Sed ad-
huc difficile est videre quō incepit hr̄e pri-
mū actū liberū: q2 post primū instans veri-
sile est ꝙ ip̄e habuit actū cognitiōis vel co-
gnoscēdi ꝛ volendi. ꝛ tūc pōt dici ꝙ in pri-
mo instāti sui esse icepit elicere primū actū
volūtatis respectu dei ꝛ sui act⁹: q2 angel⁹
nō p̄cessit eū nisi ꝑ instās: ꝛ (vt ita loq̄r) nō
fuit liber: s3 naturalis. ꝛ iō per actū illū nō
meruit nec demeruit: s3 isto casu stante co-
gnouit se fore liberi arbitrij: ꝛ hr̄e p̄ceptum
huiōi: ꝛ tūc post aliquā breuē morā eliciuit

liberū actum. tūc pōt poni ꝙ peccauit: nec
op3 dicere ꝙ nūꝙ̄ meruit. q2 illā dilectionē
naturalē qua dilexit deū: ꝛ se habuit natu-
raliter ꝛ nō libere: s3 causalr̄: sed istā deseru-
it. ꝛ iō ꝑdidit iustitiā naturalē. S3 de ista
voluntate ꝛ de illa ptāte dicit Ans. ꝙ vo-
luit: s3 nō ꝑseuerauit: ꝛ ab illa iustitia ceci- Als ꝑ-
dit: ꝛ tūc ꝯcedendū est ꝙ fuit necessariū eū volui.
esse i gr̄a ꝑ tp̄s: s3 per nullū tp̄s necessario
fuit in gr̄a. Et silr̄ sicut prius dictū est ꝯce-
dendū est ꝙ infinitis tp̄ibus prius potuit
peccasse ꝙ̄ peccauit: s3 de facto fuit certum
tp̄s inter instās creatiōis ꝛ instās lapsus:
sicut est instans in quo intelligit̄ labi. Ad Ad se-
scdm ꝯcedit̄ ꝙ angelus potuit peccasse in cundū.
p̄mo instanti: q2 etiā pōt dici ꝙ christ⁹ non
meruit in p̄io instāti sue ꝯceptiōis: s3 ince-
pit mereri. Ad tertiū dico ꝙ ꝯn̄a nō valet Ad ter-
q2 ad ꝯhendū pctm̄ originale nullus actus tium.
liberi arbitrij requirit̄. Ad q̄rtum ꝯcedit̄ Ad q̄r-
ꝙ hō pōt peccare in p̄mo instāti sui esse/ ꝑ tum.
casum de creatiōe aīe an̄ corpus: s3 hoc est
ꝑ partē. s. ꝙ hō peccat ꝯm ipm quo primo
peccat: s3 nō pōt peccare in primo instanti
sui esse. Ad quintū qn̄ querit̄/angelus in Ad q̄n-
primo instāti habuit certā ꝛc. Apparet mi- tum.
hi dicendū ꝙ nō: s3 tūc incepit hr̄e dilectio-
nem ꝛ cognitionē. Et d2 creat⁹ in cognitio-
ne: q2 in instāti creatiōis habuit oīa req̄si-
ta ad principiandū in se actū cognitiōis et
dilectionis. Ad decimū p̄ncipale qn̄ d2 ꝙ
angelus nunꝙ̄ cecidit a iustitia quā habu- Ad de-
it. dico vt superius dixi: ꝙ cecidit a iustitia cimum
naturali: s3 forte nunꝙ̄ cecidit a iustitia mo- princi.
rali: que est libere ꝛ iuste velle: ꝛ ꝯcedo ꝙ fu-
it debitor illius iustitie: q2 sicut voluit libe-
re naturalr̄ a creatione: ita debuit libere cō-
tinuasse ꝛ ꝑuoluisse: ꝛ tunc fuisset cōfirma- Ad vn-
tus cū alijs. Ad vndecimū dictū fuit su- decimū
perius. ¶ Sequitur questio quarta. princi.

VTrū angelo cō-
firmato cōueniat deputari A
ad custodiendū hoiem viato- Qō. iiij
rem: Videt̄ ꝙ nō: q2 si sic/ Primo
sequeret̄ ꝙ angelus ꝯfirma- princi.
tus in beatitudine simul erraret ꝛ esset bea-
tus. ꝯsequens est falsum: q2 ois error repu-
gnat beatitudini. Unde Aug. enchi. c. x. Ad
illā beatitudinē tendēdū est: vbi nullā pa-
tiamur erumnā: nullo errore fallamur. q2
sicut ibi in sequenti cap. dicit. In hac vita
nullo modo cauere errorē possumus perfe-

ete. Similiter oīs ignorātia est pena vel culpa. sicut innuit mgr li. ij. dist. xxij. τ. iij. sen. dist. xv. Et Aug. iij. de lib. ar. c. xxix. Approbare falsa pro veris vt erret inuitus: nō est natura instituti hoīs: sed pena dānati. Et consequenter in eodem ca. Ad miseriam iuste dānationis pertinet ignorantia: τ difficultas quā patit̄ oīs homo ab exordio natiuitatis sue: sed in āgelis nulla est pena nec culpa: igit̄ nec error. Cōsequentiam pbo multipliciter.

Probatur pn̄s. Primo

Primo sic. capio angelū bonum alicuius prescitū ad penā: τ quero vtrū credit eū esse saluādū: an nō credit? Si nō: igitur nō vult eū hr̄e grām finalem: igitur nō vult eū iuuare in hoc: nec diligit eū ad vitā eternā. pn̄s iste patent: qr aliter btūs vellet aliqd contra dictamen rōnis recte. Si dicatur ꝙ credit eū esse saluandum: habeo propositum ꝙ angelus beatus errat.

Scdo. Scdo sic. capio prescitū ad penā: sȝ existentem actualiter in gratia. tunc sic. angelus qui est custos suus: videt eū in gratia. Quero igitur vtrū iste desiderat ꝙ hō ille aliqñ grām illā quā hȝ perdat: an ꝙ nunꝙ eā pdat? qr nō pōt dici rōnabiliter ꝙ desideriū angeli sit indifferens: puta salutis vel dāmnationis hoīs sue custodie deputati.

Confirmatur, Cōfirmatur. qr magis tenet̄ talis angelus velle salutē hoīs sibi cōmissi: ꝙ hō platus tenetur velle salutē subditi: sȝ nō sufficit plato nō velle subditū dānari: sed tenet̄ eū velle saluari. ergo multo magis angelus homini deputat⁹. Sȝ si dicat̄ ꝙ angelus iste desiderat ꝙ talis hō perdat grām: ergo nō vult iuuare eū ad pseuerandū in grā: τ tñ ad hoc est isti homini deputatus a deo. Si dicatur ꝙ desiderat ꝙ nunꝙ perdat grām ergo desiderat alr̄ ꝙ erit: sed nō desiderat nisi sicut credit deū velle: ℥ credidit deum velle ꝙ talis nō perdat gratiā: ℥ decipitur per casum. qḋ est ppositū.

Tertio Tertio sub hac forma. hoīe peccante angelus suus videt ꝙ perdit gratiā quā prius habuit. quero vtrū gaudet de hoc ꝙ hō iste perdit gratiā suā: an nō? Si sic: ergo gaudet de damno hoīs quē custodit: ergo nō diligit ipm̄ esse in charitate. Si non gaudet: τ scit ꝙ hoc placet deo: ꝙ deus vult eū carere grā: igitur vult deū aliqd velle vel operari in mōdo de quo non gaudet: igitur non est iustus: et errat.

Confirmatur. Cōfirmat̄. qr. ij. Ethi. dicit phus ꝙ non est iustus/ qui non gaudet opationibus iustis/ sed ipse scit ꝙ deus iuste illi peccatori subtrahit gratiā: ergo gaudet de illa subtractione.

Quarto. Quarto sub hac forma. angel⁹ bonus scit ꝙ vnus angelus malus deputatus est ad īpugnandū hoīemque ipse custodit ex diuina voluntate: ergo scit ꝙ voluntas dei est ꝙ ille malus tentet τ alliciat hominē ad peccandū. qro ℥ vtrū iste bon⁹ nititur īpedire illū malū quando vult hoīem ipm̄ tentare: an nō? Si nō: male custodit: τ errat nō exequēdo officiū sibi deputatū. Si sic: ergo nititur īpedire illud qḋ scit deum velle fieri p angelū malū: igit̄ se nō cōformat pfecte diuine voluntati: τ ergo errat.

Quinto Quinto sic. aut angelus bonus custodit hoīem quātū pōt/ scit/ τ dȝ: vel non. Si sic: cū sit sapientior demone tentante τ potentior: debet τ tenetur hoīem preseruare a pctō: τ per pn̄s vult: ergo sic pōt τ vult: ℥ demon nunꝙ preualet. τ sic hō nunꝙ peccat ex tentatione. pn̄s est falsum. Si nō custodit hoīem quantū pōt/ scit/ τ dȝ: ℥ errat negligenter agendo.

Sexto. Sexto. possibile est ꝙ angelus aliqs custodie hoīs deputatus pmittat se facturū aliqd circa eum: qḋ dependet ex eius libera voluntate. sicut patet Tob. v. ꝙ angelus pmisit Tobie seniori ꝙ duceret filiū suū sanū: τ reduceret. hoc aūt erat depēdēs ex libero arbitrio Tobie: quia potuisset eū nō sequi. Similr̄ potuit inter fecisse seipm̄. quo posito: angel⁹ dixisset falsum. τ p pn̄s errasset decept⁹. τ sic possibile esset ꝙ angelus btūs erraret.

Septimo. Septio sic. angeli boni volūt opposita: τ resistūt impedientes se mutuo: sed bonus angel⁹ agit ꝯ pscīam: ℥ vterqȝ iudicat ꝙ illud expedit fieri qḋ ipe ppōnit fieri: igit̄ cū iudicet cōtraria: necessario alter eoꝝ errat. totū aūs pꝫ de facto Danielis. x. vbi legimus ꝙ angelus venit ad Danielē: τ dixit preces eius exauditas: τ citius venisset: sȝ ꝙ pnceps Persaꝝ restitit ei p viginti vnū dies. Et subdit sic. Reuertar vt prelier aduersus principem Persaꝝ. Et sm̄ Greg. ambo fuerunt boni angeli tā pnceps Persaꝝ ꝙ Grecoꝝ: ℥ angeli boni volūt opposita: τ resistūt impedientes se inuicē: qḋ est ppositū.

Octauo. Octauo sic. precipiat deus āgelo ꝙ curet equalr̄ de duobus a τ b. τ tunc pono ꝙ illi duo equaliter se habeant τ indigeāt oīno in vna hora: τ ꝙ indigentia sit talis ꝙ angel⁹ possit alterutrū iuuare in illa hora: τ ꝙ preeligat iuuare a. isto posito angelus talis errauit. pbatur: quia preposuit nō preponendum

ergo fuit acceptato: psonarũ: ergo errauit
Nono. Non. sic pbatur. sint duo angeli a et b.
& pcipiat deus cuilibet alternatim custodire
sorte͂ ßm ptes pportionabiles istius diei.
ita q̄ a custodiat in prima medietate: τ b i
scd̄a: τ sic alternatim vsq; ad fine͂ diei: q̄ sit
c. in quo moriat̃ sortes. τ pono q̄ sortes in
te͂dat meritũ suũ co͂tinue donec moriatur.
isto casu posito: q̄s istoꝝ presentabit anima͂
sortis deo cũ meritis suis? Videt̃ q̄ neuter
q: vterq; eoꝝ dimisit eũ ante c. g̃ ad neutꝝ
eoꝝ pertinet p̄sentare ista͂ aiam christo. An
tece͂de͂s pꝫ: q: si alter eoꝝ continue custodi
uit vsq; ad fine͂ c. seq̄tur q̄ vterq; errauit
ↄ primũ p̄ceptũ. q: si custodiuit co͂tinue vs
q; ad c: sit illud tps d: tũc sic. d est tps: g̃ hꝫ
ptes pportionabiles. g̃ isti no͂ alternauert
ßm ptes pportionabiles ipsi⁹ d. τ per ↄn̄s
nec huius diei vsq; ad c. q̄d est co͂tra prece
ptũ eis datũ. igit̃ neuter istoꝝ custodiuit eũ
vsq; ad. c. Et vltra. ergo vterq; dimisit eũ
ante. c. τ vltra: ergo sortes fuit dimissus so
lus a͂te. c. g̃ vterq; errauit. Preterea neuter
eoꝝ nouit summa͂ gratia͂ qua͂ habuit. ergo
neuter istoꝝ nouit suũ meritũ. g̃ neuter pt
sufficienter sua merita p̄ntare christo. An̄s
pꝫ inductiue: q: a non nouit summa͂ gr̄am
qua͂ habuit sortes: q: post q̄dlibet tps in q̄
a custodiuit: sortes pficit ad maiore͂ gr̄am
ergo a no͂ nouit summa͂ gr̄am qua͂ sortes
habuit. Eode͂ mō pōt argui de b. Silr nul-
la fuit summa gratia qua͂ sor. habuit ante
c. ergo neuter eoꝝ nouit summa͂ gr̄am qua͂
Decimo. sor. habuit in vita sua. Decimo sub hac
forma retento casu priori de sorte p oi͂a: po
no tres malos angelos. e. f. g. q̄ alternent
pugnatione͂ circa sorte͂ oi͂no sicut faciunt a
τ b. isto casu adiecto ad p̄ore͂: pbo q̄ nec a
nec b bene custodiet: τ tn̄ casus est possibi-
lis τ rōnabilis si deo placuerit. g̃ alter eo-
rũ errabit. An̄s pbo: q: si vterq; eorũ bene
custodiet: ergo vterq; istoꝝ sciet accusare e
f. g. τ dicere quis eoꝝ frequentius restitit.
co͂sequentia pꝫ: q: fatuus custos videretur
qui de tribus hostib⁹ nesciret quis frequen
tius vel breuius restitit ei. Similiter si neu
ter eoꝝ scit quis restitit de his tribus plus
aut breuius: ergo circa hoc pōt errare. sed
falsitas primi consequentis ostenditur: tũ
quia quilibet eorũ infinities eis restitit: tũ
q: si dr̄ q̄ aliquis istoꝝ triũ frequenti⁹ resti
tit ipsi a: sit gratia exepli c. aut ergo in infi
nitũ restitit frequentius: aut finite tm̄. Si
in infinitũ: h̄ est irrōnabile τ ↄ casum. Si fi
nite: sit igit̃ q̄ frequentius in trib⁹ ptib⁹
pportionabiliub⁹ restitit e q̄ f vel g. g̃ e f et
g no͂ bene alternauerunt ptes pportiona-
biles. q̄d est co͂tra casum. Scd̄o ad princi Scd̄m
pale sic. Si angel⁹ co͂firmat⁹ deputaret̃ ad princi.
custodiendũ hoi͂em viatore͂ ↄseq̄ret̃ q̄ talis
angelus sciret occultas cogitationes hoi͂s
τ affectiones volũtatis humane occultas:
τ angel⁹ malus silr. ↄn̄s pꝫ: q: angel⁹ ma
lus te͂tat hoi͂em: sed homo per actũ volun
tatis p̄mo vincit eũ. pbo: q: sola volunta-
te p̄so peccat̃ τ recte viuit̃ ßm Aug. p̄mo
retractationũ. sꝫ ↄstat bono angelo τ malo
silr q̄n recte viuit̃ ab illo que͂ custodit: q: di
abol⁹ scit se victũ: q: tũc cessat te͂tare: sed vo
lũtate occulta primo vincit̃: aliter cum tam
meritũ q̄ demeritũ ↄsistat in interiori actu
voluntatis: τ multa merita τ peccata fia͂t-
q̄ nũq̄ vlteri⁹ ad aliquas extrinsecas opa-
tiones vel affectiones tra͂seũt: angelus cu-
stos no͂ sciret tales cogitatio͂es vel affectio
nes occultas: ergo magna pars bonitatis Scd̄a
humane eũ lateret. Preterea: cũ orō ßm
Aug. sit asce͂sus me͂tis in deũ: τ hoc no͂ pōt
scire nisi sciat cogitationes occultas: g̃ tũc
angel⁹ no͂ posset p̄ntare illa͂ oratione͂. Pre- Tertia
terea. no͂ minus est cognosce͂da opatio me͂
tis q̄ gr̄a existens in me͂te: vel aliquis ha-
bitus infusus: g̃ si angel⁹ custos non possit
videre occulta͂ cogitatione͂: non poterit sci-
re q̄n hō est in gr̄a τ q̄n no͂: q̄d videt̃ incon
uenie͂s: q: tũc nesciret statũ hoi͂s que͂ custo
diret. Preterea si sic christ⁹ fuisset icarna Quar-
t⁹ antequa͂ h̄ Gabriel sciuisset. q: assensus fu to.
it i me͂te beate v̄ginis an̄ expssione͂ vocale͂
co͂stat. sꝫ ita occultus est assensus sicut cogi
tatio: q: eque immaterialis est voluntas si-
ue intellect⁹: cũ eade͂ natura sit voluntas τ
intellect⁹: pꝫ g̃ q̄ si angel⁹ debeat deputa-
ri ad custodie͂dũ hoi͂em: co͂ueniens est q̄ sci-
at cogitatio͂es τ occultas affectiones hoi͂s
sꝫ h̄ ↄn̄s est ↄ scto͂s. vn̄ Aug. de ecclesiasticis
dogmatibus. c. xlv. ßm librum nr̄m. Inter-
nas animi cogitationes diabolũ no͂ videre
certi sumus: motib⁹ eas corporis ab illo et
affectionem indicijs colligi experime͂to di-
dicimus. Et subdit. Secreta aũt cordis ille
nouit sol⁹ ad que͂ dr̄: tu solus nosti corda fi
liorũ hoi͂m. hec Aug. Ite͂ Viere. xvij. Pra-
uũ e͂ cor hoi͂s τ iscrutabile. q̄s cognoscet il-
lud? ego dn̄s scrutãs corda τ pbãs renes:
q̄ do vnicuiq; ßm sua͂ via͂. Gloi. patet: quia

solus de⁹ nouit cogitationes. Ecce argumē
tum glosse ad pbādū q̄ christ⁹ est de⁹. Itē
sup illō ps. scrutās corda ꝛ renes. dic̄ glos.
sol⁹ de⁹ scrutat̄ corda q̄d q̄sq̄ cogitet. et re-
nes: idest q̄d quēq̄ delectet: qꝛ finis cure ꝛ
cogitatōis est delectatio. ꝛ infra. Opa aūt
nra q̄ sunt in dictis et factis/pn̄t videre ho
mines: sꝫ q̄ aīo fiāt/ꝛ q̄ iure cupiāt/sol⁹ de⁹
videt. Ecce plane dicit Aug. q̄ intētionem
mētis solus de⁹ videt ꝛ delectationē men-
tis. Ex q̄ seq̄tur q̄ solus deus videt merita
Rn̄sio ꝛ demerita occulta. Dicit̄ ad materiā isti⁹
argumēti vno mō q̄ angeli boni dupl̄r co
gnoscūt res. vno mō in v̄bo. alio mō in p-
prio genere: siue p spēs occultas ꝛ concrea-
tas ƀm q̄sdā: siue p habit⁹ īditos ƀm alios
seu p habit⁹ acceptos a rebus ƀm tertios.
Primo mō pn̄t cognoscere cogitationes
occultas: si eis reuelētur. Alio mō nō nisi ī
signis corpalib⁹: puta ex gaudio ꝛ tristitia
Repli- resultāte in motibus corpoꝝ/vidēt angeli
catur. gaudiū mētis vel tristitiā. Sꝫ ꝯ istō ar-
Primo guo sic. si ista sit v̄a: sequit̄ tūc q̄ cogitatio
vel affectio mētis sit quedā res sicut calor
in ligno/vel sicut lumē in medio: ꝫ non est
maior rō q̄re magis pōt ista res occultari
ab angelo: q̄ vna musca vel vnū lumen in
Scd̄o. aere: vel vn⁹ calor in ligno. Preterea po-
no q̄ angel⁹ custos sortis desideret videre
q̄d sortes cogitet: tūc si āgeli nō cognoscūt
nisi in verbo: tūc cū v̄bū nō ostendat nisi li
bere: poterit ille angel⁹ desiderare aliq̄d q̄d
nō hēbit/vel q̄d nō hꝫ: sꝫ tale desideriū re-
spectu nō habiti nō vr̄ stare cū beatitudine
Tertio Preterea. de⁹ ꝛ natura nihil agūt frustra
sꝫ tales due cogitatiōes respectu eiusdē rei
vidētur frustra poni. videlꝫ q̄ āgel⁹ cogno
scat sortē in verbo: ꝛ sil̄r quadā alia cogni-
tione: qꝛ aut equaliter cognoscit p istas du
as cognitiones: vel īeq̄liter. Si eq̄liter: tūc
altera indubitāter supfluit. Si inequaliter
Quar- tūc alia p quā res min⁹ cognoscit̄/supfluit
to. sicut candela in lumine solis. Preterea. si
angel⁹ possit hr̄e duas tales cognitiōes si
mul: quaꝝ vna vocat̄ matutina: alia vocat̄
vespina: vnā in v̄bo: aliā in pprio gn̄e: aut
pōt libere vti vtraq̄ qn̄ sibi placet: vel nō.
si sic: tūc posset libere videre v̄bum ꝛ libere
dimittere: ꝛ sic nō esset cōfirmat⁹: ꝛ posset
se btificare qn̄ vellet. Si nō: sꝫ illa q̄ est in p
prio gn̄e pōt angel⁹ vti qn̄ vult. Cōtra. po-
no q̄ hēat notitiā sortis in v̄bo: cū illa sit
clarior q̄cūq̄ alia sibi possibili ex naturali-

bus: frustra causaret in se notitiā debilio-
rē. Tertio ad principale. si angel⁹ confir-
matus deputaret̄ ꝛc. sequit̄ q̄ angel⁹ talis Tertiū
haberet notitiā oīm rerū q̄bus hō indiget princi.
in vita ista: ꝛ p ꝯn̄s oīm materialiū ꝛ ima
terialiū: qꝛ oīa veniūt in vsum hoīs aliquo
mō ad laudē ꝛ gl̄iam dei. ꝯn̄s falsum: q̄a
vel cognosceret talia p essentiā ppriā: vel
p spēs a deo sibi inditas vel influxas: vel p
habit⁹ accipiēdo cognitionē a reb⁹. Non p
essentiā suā: qꝛ nō est naturalr̄ rep̄ntatiua
istoꝝ inferioꝝ: neq̄ sicut silitudo: neq̄ sicut
cā effectiua: qꝛ nō est naturalr̄ cā istoꝝ in-
ferioꝝ. Silr̄ nec immaterialiū a multo for
tiori. ergo angel⁹ nō cognoscit oīa p essen-
tiā suā: nec p spēs. qꝛ pono q̄ Michael co
gnoscat Gabrielē p speciē: ꝫ Michael co-
gnoscat spēm illā p aliā speciē: ꝛ illam per
aliam: ꝛ sic in infinitū. Cōfirmat̄ rō. q̄a
vna silitudo naturalis nō rep̄ntat distin- Confir
cta ꝛ dissimilia: vt sunt dissimilia. ergo re- matur.
linquit̄ q̄ angel⁹ habeat tot spēs q̄t res co
gnoscit: ꝛ sic hr̄et spēs infinitas. ꝯn̄a ptꝫ:
qꝛ infinite cōclusiones sunt scibiles de nu-
meris ꝛ figuris. Preterea si p spēm sor- Scd̄o
tis cognoscat sortē: capio notitiā intuitiuā ad idē.
qua angelus iudicat sortem esse Rome. po
no vlteri⁹ q̄ sortes recedat a Roma: quero
vtrū stat eadē notitia cōtinue ī angelo: an
alia ꝛ alia: si eadē: āgel⁹ errat. si alia ꝛ alia
ꝫ angel⁹ ꝯtinue alterat̄: ꝛ nō nisi a sorte: ꝛ
ita sortes p motū suū alterabit angelū sic-
ut cā effectiua alterationis. pbo: qꝛ illud q̄
posito ponit̄ aliud/est cā illi⁹: ꝛ q̄ nō posito
nō ponit̄ illud/nō est cā: sꝫ posito motu sor
tis a Roma cōtinue: ponit̄ mutatio notitie
ꝯtinua in angelo: ꝛ nō posito nō ponitur. ꝫ
sortes est aliq̄ mō cā illi⁹ mutationis. Ma
ior ptꝫ: qꝛ oīs res sufficiēter depēdet a suis Proba
causis in esse: ꝛ oībus dēptis p solas suas tur ma
causas res hꝫ esse: alioq̄n periret oīs via p ior.
bandi p cām. Minor ptꝫ similiter. ꝛ tūc vl
tra. sortes est causa illi⁹ mutationis in an- minor.
gelo: sꝫ nec materialis/nec formalis/nec fi
nalis: sicut ptꝫ. ergo efficiēs. ꝫ quocūq̄ mō
dicat̄ q̄ angel⁹ cognoscat res materiales
cognitione in proprio genere: videt̄ q̄ res
alterent angelos. Preterea. vel ille spe-
cies oēs fuissent ꝯcreate a pncipio vel non Tertio
Si sic: tūc nō posset angel⁹ pficere ī cogni ad idē.
tione: ꝯ magrm li. q. dis. iij. c. vij. nec posset
vn⁹ aliū illuminare ꝯ dictū Dionysij de ce-
lesti hierarchia. Si nō: tūc intellectus an-

gelic⁹ acq̄reret de nouo cognitiões ꝛ spēs
rerū: ɔtra Augu. ij. supra Gen̄. c. xiij. ꝛ. xiiij.
de paruis. vbi vult φ oīs creatura pri⁹ est
cōdita in cognitione angelica φ̄ in seipsa.
ꝛ sic fuit de spēbus lignoꝝ ꝛ herbarū/aq̄ ꝛ
terre ꝛ luminariū celi. ꝗ oīm rerū spēs fue
rūt ab initio angelis bonis cōcreate. Et q̄r
to sup Gene. ca. xxix. Proculdubio vniuer
sam creaturā in qua ipsi sunt p̄ncipalr con
diti: in verbo ipso dei pri⁹ nouerūt: i q̄ sunt
oīa q̄ tpaliter sunt eterne rōnes/ tamφ̄ in
eo p quem facta sunt oīa: ac deinde in ipsa
creatura tamφ̄ infra despiciētes ꝛ referen
tes ad ipsi⁹ laudē: ꝗ. vniuersam creaturam
nouerūt tā vespertina cognitione φ̄ cogni
tione matutina. Itē scdo sup Gen̄. ca. xiij.
Quapropter lucis cōditio pri⁹ est in verbo
dei sm rōnē qua est cōdita: hoc est i coeter
na pr̄is sapiētia: ac deinde in ipsa lucis cō
ditione sm naturā qua cōdita est: ꝛ illic nō
facta sꝫ genita. Hec vo facta: q̄ꝛ ex informi
tate formata: q̄ꝛ iō dicit de⁹. Fiat lux: q̄ꝛ ibi
creat in vbo: hic vo in opere. Cōditio vero
celi pri⁹ erat in verbo dei sm genitā sapiē
tiā. deinde facta est in creatura spirituali.
hoc est in cognitione angeloꝝ sm creatam
in illis sapiētiā. Deinde celū factum est: vt
etiā esset ipsa celi creatura in genere ꝓpo:
sic ꝛ discretio vel spēs aquarū atqꝫ terrarū
lignoꝝ ꝛ herbarū: sic luminaria celi: sic ani
mātia orta ex aquis ꝛ terra. Et infra. Quē
admodū ergo cognitio qua creatura cōdi
ta est/ prior in verbo dei: φ̄ que cōdit in ip
sa creatura: ꝛ sic etiā eiusdē rationis cogni
tio pri⁹ fit in natura intellectuali q̄ pctō nō
tenebrata est: ac deinde cognitio creature.
Et infra. Nec mirū est φ sctīs angelis suis
in prima lucis cōditiōe formatis pri⁹ deus
ostēdebat q̄d erat deinceps creaturus: nec
eīm intellectū dei noscerēt/ nisi quantū ipse
mōstrasset. Ex ipso ergo descēdebāt ange
li: cū ipis fieret cognitio creature deinceps
faciēda: ac deinde fieret in gn̄e proprio. et
Probatur tertiū assumptū in ꝑ̄ncipio argumēto tertiū ꝑ̄ncipalis. multis alijs locis idē dicit. Tertio ostē
dit φ nō intelligūt p habitū: q̄ꝛ nec cōcrea
tū nec acq̄sitū: q̄ꝛ habit⁹ non repn̄tat: ꝛ per
ɔn̄s non iuuat ad cognitionē. Si dicat φ
repn̄tat vel iuuat cognitionē: tunc magis
rōnabiliter pōt vocari spēs. Silr oporteret
ponere φ tot habitus sunt/ quot cōclusio
nes cognite ab angelo. Silr q̄rendū est siue
ponant habit⁹ siue spēs: an sit dare maxi
mā multitudinē cognitoꝝ ab angelo: an

non? Si nō: angelus est virtutis infinite: ꝛ
silr pfectionis ꝛ bonitatis infinite. Conse
quētia ptꝫ: q̄ꝛ maioris virtutis ꝛ meli⁹ est
sibi intelligere duo φ̄ vnū: tria φ̄ duo: ꝛ q̄
tuor φ̄ tria. ergo infinite pfectionis est in
telligere simul infinita. Silr si est dare ma
ximā multitudinē quam angelus simul in
telligit: ergo non posset vnum aliud ab il
lis intelligere: nisi remitteret cognitio pre
cedēs: sed qua rōne vna: ꝛ alia. Silr capta
prima maxima multitudine: ꝛ addito vno
illo: totū resultās nō esset maioris difficul
tatis ad cognoscēdū φ̄ deus: sꝫ in deū pōt
angelus: ergo ꝛ in istā multitudinem: ergo
nō est dare maximā multitudinē in quam
angel⁹ simul pōt. Quarto nōn pōt dici Quarto.
φ angel⁹ capit cognitionē a reb⁹. Tū q̄ꝛ cō
tinue alteraret p res: ꝛ deciperet: sicut ar
gutū fuit super⁹. Tū q̄ꝛ infinite res causa
rent in angelo: q̄ꝛ oēs notitie et affectiōes
q̄ sunt in vno/ causarent intentiones suas
in alio: ꝛ ille intētiones create causarēt als
viceuersa in quolibet: ꝛ sic cū oēs forent co
gnite: oporteret imaginari in angelis con
tinuas reflexiōes ꝛ ꝓductiones causata
rū notitiarum. Silr istud est ɔ̄ Aug. q̄ dicit
ij. sup Gen̄. φ angeli nō ꝓficiunt capiēdo
cognitionē a reb⁹ sicut nos: sed simul acce
perūt notitiā rerū. Quarto ad p̄ncipale. si Quartū p̄n.
sic: tunc posset vnus angelus alteri loq̄ de
ijs que spectāt ad suam custodiam. ɔn̄s fal
sum: ꝓbo: q̄ꝛ frustra foret in eis locutio: q̄m
locutio nō est nisi ad manifestandū incogni
tū: ergo si angelus posset alteri loqui: ꝛ ex
primere ei suos cōceptus: ꝛ p ɔn̄s vn⁹ pos
set ab alio occultare affectionē suā ꝛ inten
tionē bonā. ꝛ sic lateret vnū quātū bonum
vel bonus alius esset: ꝛ quantū ad gratitu
dinē ꝛ ex diuina ordinatione dꝫ eū diligere
Scdo si sic: pono φ quatuor loquātur vni Scdo.
de distinctis materijs. q̄ro vtrū perfecte in
telligeret eos oēs acsi vnus loqueret solus:
an non? Si sic: ergo pari rōne ꝛ si. v. ꝛ silr
si. x. ꝛ sic in infinitū. sed hoc est virtutis infi
nite: ergo nō pōt dici. si non eque perfecte:
ergo tot possunt loqui tunc: φ ille nihil in
telligeret de dictis eorum. Tertio si qli Tertio
bet posset loqui alteri: ꝛ causare notitiā in
altero: ergo q̄libet posset eū illuminare. ɔn̄s
est falsum. ꝛ ɔ̄ Dionysiū qui dicit φ tm̄ su
periores illumināt inferiores. Quarto si Quarto.
vnus posset alteri loq̄: hoc non foret sine si
gno. tunc quero vtrum illud signum signifi

cat ad placitū: an naturaliter? Si naturali
ter: tūc q̄libet videns signū illud sciret q̄d ille an
gel9 loquitur. ergo nō posset loq̄ vni: quin loq̄re
tur oībus. Si ad placitū: quero ad cui9 placi
tū an loquentis tm̄? et tunc nō pōt alteri cō
stare quid illud significat nisi per locutionē
precedētem doceat. et tūc de illa locutione
eodē modo foret querendū vtrū significa
uit ad placitū an naturaliter ⁊c. Si dicat
q̄ hn̄t signa significatiua ad placitū ex cō
muni sensu. Seq̄tur primo q̄ vn9 nō pōt
vni loq̄: nisi oēs illi sciāt. Sc̄r mirū ē quō
primo pn̄t suas volitiōes cōicare ⁊ manife
stare inuicē: nisi vn9 videat occultā cogita
tionē alteri9 ergo nō est imaginabile q̄ cōsen
tiant ad instituendū talia signa: nisi vn9 na
turaliter videret volitionē alterius: qd̄ nō
cōceditur cōiter. Si dicat q̄ hoc est p volūtatē
q̄ volūtas angeli vult q̄ sua cognitio ino
tescat alteri. Cōtra. vel illa notitia volitio
nis causaret notitiā sui vel notitiā alteri9
cognitiōis. nō primo mō: q̄ eadē rōne oīs
volitio causaret notitiā sui ita pfecte sicut
ista. nec pōt dici q̄ ista volitio esset notitia
alteri9 cognitiōis: q̄ tūc ipso inuito posset
Quīto sibi loq̄: ergo posset eū offēdere. Quinto. tūc
posset vn9 alteri loq̄ de grāmatica vel logi
ca: ⁊ posset vn9 alteri dicere: hō est dissylla
bū: vel hō est pars orōnis: vel aliquid tale
cōn̄s ē falsum: q̄ da q̄ sic: q̄ro quō subiectū
supponit an materialiter an significatiue?
Si materialiter vel simpliciter: tūc suppo
nit p cōceptu in mēte angeli: ⁊ p cōn̄s est p
positio falsa: q̄ tale nō est dissyllabū. Si sup
ponat significatiue: ppō est falsa: vel alias
Sexto suppōnes hn̄t q̄ nos. Sexto. si talib9 si
gnis vterent āgeli mutuo loquēdo: posset
vn9 decipe aliū: q̄ nesciret vtrū tale signū
Septi supponeret p se an p alio. ⁊ posset sic deci
mo. pi p equiuocationē. Septimo. si sic nō pos
set vn9 discernere qn̄ ali9 diceret aliq̄d asser
tiue ⁊ qn̄ recitatiue: q̄ eadē ppō mētalis
Octa est q̄ corrn̄det vtriq̄: ergo vn9 nō pōt loq̄ alte
uo. ri. Octauo. si sic seq̄ret q̄ angel9 posset lo
q̄ alteri distāti a se: ⁊ si sic foret infinite vtu
tis. cōn̄s falsum. cōn̄s pbo ⁊ cōn̄am. cōn̄s p3
q̄ bon9 angel9 in celo pōt loq̄ malo exīti ī
terra vel in inferno: vel bono exīti ī mūdo
cōn̄am pbo. q̄ loquat a ipi b distāti p leu
cā: ergo causat intellectionē in b. ergo si in qlibet
pte pportionabili illi9 leuce foret angelus
causare posset in vnoq̄3 vnā intellectionē:
ergo tot intellectiones posset sic cāre quot de.

Nono. loquat mal9 angel9 bono: ⁊ mētia Nono.
tur. q̄ro vtrū bon9 credet sibi: an nō? si sic
deciperet. si nō: ergo pari rōne nec bono crede
ret ppt suā locutionē: q̄ cōsilis locutio fie
ri pōt a malo sic fit a bono. Si dicat q̄ ad
uerteret eū mētiri: ⁊ iō nō crederet ei. Cōtra
h ē ppositū: q̄ soli deo cōuenit aduertere si
ne signis occultas cogitationes: sic argutū
fuit supi9 ī scdo pncipali. Decio. si vn9 an Decio.
gel9 posset loq̄ alteri: posset ei notificare cō
plexū notū sibi. cōn̄s falsū. cōn̄a p3: q̄ q̄ rōne
vnū: eadē rōne ⁊ aliud. Falsitas cōn̄tis p3:
q̄ sit a aliq̄d nō apphēsum ab iferiori s3 a
supiori. si cōclusio sic vera: supior posset certi
ficare iferiorē de ista: tu nō apphendis a.
cōn̄s falsū: q̄ si ē cert9 de ista ppone: ergo app
hēdit eā. ergo apphēdit terminos. ergo apphēdit
a. ⁊ sic erit hec falsa: iste iferior nō apphēdit
a: et sic cōdictoria sil vera. Undecio. si sic tūc Unde
supior posset illuminare ⁊ iformare iferiorē. cimo.
sicut docet Dionys. c. viij. celestis hierar. et
tūc foret possibile q̄ āgel9 supior cāret in
iferiori notitiā alicui9 obiecti obliti ⁊ illius
obliuiōis: ita q̄ āgel9 iferior sciret se fuisse
oblitū isti9 cogniti. cōn̄s falsum per Aug. x.
cōfes. c. xvij. vbi inq̄rit quō obliuio est in me
moria: an in sua imaginatiōe: an in se. non
p̄io mō tn̄: q̄ anteq̄ pn̄tet seu imprimat
cuiuscūq̄ imago in memoria: pri9 necesse ē
vt adsit res ipsa vn̄ imago posset īprimi: s3
obliuio nullā imaginationē pōt imprimere
s3 magis tollere: ergo nō est ibi ī sua imagina
tione. Si dicat q̄ obliuio est in memoria se
cūdo mō: ergo causat obliuionē vel ignorātiā:
⁊ nō notitiā. Quinto ad principale sequit Quītū
q̄ āgel9 pōt moueri localiter. cōn̄a p3. ⁊ cōn̄s princi.
similr p Damas. ij. senten. ca. iij. vbi dicit q̄
āgeli sunt circūscriptibiles locis: q̄ cū sint
in celo: nō sunt in terra: ⁊ cū ad terrā a deo
mittūtur: nō remanent in celo. Et sil̄r pmo
sentē. c. xiij. dicit sic. q̄ q̄ angel9 velocita
te nature cito pertransit: operatur in diuersis
locis. Itē Gen. xxviij. Jacob vidit scalā et
angelos. Sed q̄ h cōn̄s sit falsum: arguitur
multiplr. Pmo: q̄. vj. physicor cōmento Primo.
x. pbatur p pbm q̄ indiuisibile nō mouet
q̄ omē qd̄ mouet: partim est in termino a Scdo.
quo: ⁊ partim in termino ad quē. Scdo.
oē qd̄ mouetur: prius pertransit min9 se q̄
equale sibi: sed indiuisibili nihil est minus. Tertio.
Tertio. q̄ si sic: vel subito: vel successiue.
nō subito: q̄ oīs mot9 ē ī tpe. iiij. phys. Et
Aug. viij. sup Gen. c. xix. Oē qd̄ mouet p

loco: nō pōt simul moueri. Si successiue: ẞ aliqua certa velocitate. ſʒ determinata velocitas est ex resistentia medij vel mobilis ad motorē: ſicut pʒ. iiij. phy. cōmento. lv. ẞ vbi nulla est resistētia: nulla est successio. ſʒ angeli ad ſe/ nec medij ad angelū est resistētia aliq̄: ẞ nec mot⁹ local. Quarto ſic. nulla est ꝓportio angeli ad corp⁹ in ſubtilitate: ẞ nulla est ꝓportio mot⁹ angeli ad motū corporū in velocitate. ẞ angelus moueri pōt velocitate infinita. Quinto nō plus resistit mediū angelo ꝙ vacuū ſi eſſet/ resisteret graui. ſʒ ſi eſſet vacuū: mot⁹ grauis i vacuo fieret in inſtāti. ſicut ꝓbat ph̄s ibidē iiij. physi. de vacuo. c. ix. ẜm Tho. Et cōmē. vij. physi. cōmē. vij. quare nō foret resistentia inter rē motā ⁊ motorē i graui tali. Unū cōmentator. Illa aūt in q̄b⁹ res mote ex ſe diuidunt in motorē ⁊ rem motā in actu: necessario indigent medio: ⁊ hec ſunt grauia corpa ⁊ leuia. ⁊ ſi nō: mouerent in nō tpe

Quarto.

Quinto.

Sexto. Sexto ſic. ſint a ⁊ b duo loca totaľr distincta ⁊ immediata: ⁊ moueant ab a in b. tūc angel⁹ nō pōt hr̄e ptē in b. ſʒ ſi moueaf ab a: ⁊ in b: mouebif qn̄ eſt in a: vel qn̄ eſt in b qd̄ eſt impoſſibile.

Septimo. Septimo ꝙ nō mouentur localiter qn̄ mittuntur ꝓbo: q: ſimul ſunt in celo ⁊ in terra. qd̄ ꝓbaf p illā orōnē eccleſie de angelis in qua petit a deo ſic. Ut q̄bus tibi miniſtrātib⁹ in celo ſemp adſiſtif: ab his i terra vita nr̄a muniaf. ẞ male peteret eccl̄ia: niſi ijdē angeli ſemper adſiſtētes in celo muniāt nos hic in terra: ẞ ſimul pūt hic eē nobiſcū in terra: ⁊ tn̄ eſſe in celo. Cōfirmaf p illō qd̄ ſcribif Tobie. xij. vbi dicit Raphael. Ego ſum angelus Raphael: vn⁹ de ſeptē q̄ adſtam⁹ an deū. ẞ ſic fuit in terra: ⁊ adſtabat i celo.

Octauo. Octauo ſic. angel⁹ pōt eē i loco pedali: ẞ ſimul pōt eſſe in celo ⁊ in terra in vtroq̄ termino diametri mūdi: vel ambire totū mūdū. ꝓbo ꝯñs. q: aſſumat angel⁹ corp⁹ pedale aliqd̄ qd̄ ſit b. quo facto angel⁹ eſt in loco illo pciſe cū corpe aſſumpto. q̄ loc⁹ ſit a. Tūc arguo ſic. iſte angelus eſt in a: ergo pōt eſſe in oī loco eq̄li ipi a. diuido ẞ b in duas medietates: ⁊ cōtinuo eas adinuicē: ⁊ reliquā medietatem in duas medietates: ⁊ cōtinuo adinuicē ita ꝙ nō faciāt vnū corpus eq̄ is latitudinis ⁊ maioris lōgitudinis: ⁊ minoris ꝓfunditatis. ẞ ſignando iſtud ẜm partes ꝓportionabiles ipſi b/ aliqn̄ deueniā ad lōgitudinē diametri mundi vel circuli equinoctialis. ⁊ locus quē tūc occultabat illō corpus: eſt eq̄lis ipſi a. ẞ angelus q̄ pciſe fuit in a: potuit ſimul eſſe in vtroq̄ termino diametri mūdi p mutationē dimēſionū ipſi⁹ b corpis. Et aūt poſſit ſic ſignari p angelū vel p deū māifeſtū eſt: cū i b ſint infinite ptes ꝓportionabiles pedalis quātitatis. Nā q̄libet ps ꝓportionabilis illi⁹ b ẜm ꝓportionē iā dictā erit ineq̄lis dimēſiōe pedali. ẞ cū ptes ꝓportionales b ſint infinite: ꝯtingit accipe tot pedales quātitates ⁊ apponere ẜm lōgitudinē/ ꝙ lōgitudo corpis adeq̄bif diametro mūdi: ⁊ certū eſt ꝙ tūc loc⁹ eius corpis erit eq̄lis a: q: oīs dimēſio q̄ mō eſt pn̄⁹ fuit in a. nec augef in dimēſionibus: ſʒ tm̄ trāſponif: ẞ ⁊c;

Nono. Nono. ſi angel⁹ foret in loco circūſcripti ue: ſicut Damaſcen⁹ dicit: vt in pncipio allegatū fuit: ſeq̄ref ꝙ ſic foret in loco vt aīa in corpe: ita ꝙ tot⁹ foret in toto: ⁊ totus in qualibet pte. ꝯñs falſum. q: ſi ſic: ſeq̄ref ꝙ vn⁹ angel⁹ eē poſſet vbiq̄. Hec ꝯñā ꝓbaf Tū q: pfectior angel⁹ maiorē locū pōt occupare: ⁊ vltra quēcūq̄ datū pōt de⁹ cauſare pfectiorem: ẞ de⁹ pōt cauſare aliquē q̄ poſſet eē vbiq̄. Hec ꝯñā ꝓbaf: q: accepto quocūq̄ angelo inferiori/ arguo ſic. Cognitio iſti⁹ angeli pōt eſſe vbiq̄: ẞ angel⁹ pōt eſſe vbiq̄. Antecedēs ꝓbo: q: creet angelū q̄ ſit vbiq̄ iuxta caſum pcedētē: ⁊ ſic in iſto angelo potuit ponere quācūq̄ cognitionē ſeu intellectionē actualē: ẞ cognitionē iſti⁹ angeli inferioris: ergo cognitio iſtius potuit eē vbiq̄: ẞ pari rōne ⁊ iſte angelus

Sextū prīcī. Sexto ad pncipale. ſi angel⁹ ꝯfirmatus ⁊c. tūc foret ve℞ ꝙ angeli aliq̄ forēt cōfirmati: ⁊ pari rōe aliq̄ obſtinati: ſicut docet mgr̄ lib. ij. di. vij. vbi vult ꝙ boni ita ſunt ꝯfirmati p grām/ ꝙ peccare nequeāt. Mali vo p maliciam adeo ſunt obſtinati: ꝙ bn̄ velle nō poſſint. Tamē iſtud ꝯñs videf falſū tā de bonis ꝙ de malis. De bonis q̄dē q: grā non tollit naturā: ſʒ pficit. ſʒ poſſe oīa p libertatē arbitrij eſt angelo naturale cū ſit eſſentialiter potētia rōnalis ⁊ valens ad oppoſita: igif p nullū ſupnaturale potuit illud adimi angelo. De malis vo patet idē: q: in malis naturalia manēt īegra: ẞ ſunt vere liberi. Similr ſi ipſi ſunt obſtinati i malo: q̄ro per q̄d ꝯ͂oꝑ vt videf/ ponere aliquā rē creatā i malis q̄ īpediat libertatē volūtatis: ⁊ determinet ſe ad vnū: ſicut grā in ꝯfirmatis determīat beatū ad bn̄ volēdū

dum. Et si hoc ponat: tūc opz ꝯcedere ꝙ de
us sit causa obdurationis vere īmutādo et
causando eā in malis. ꝯñs falsum. qz si sic:
deus foret ꝑ se cā quare creatura foret de
Sc̄do. terior. Contra Aug. lib. lxxxiij. q. q. ij. Si
sic angeli boni ministrantes bonis hoībus
ꝯtinue mererentur: ꝛ angeli mali demere
rentur: g̃ nec isti sunt ꝯfirmati in beatitudi
ne: nec illi obstinati in miseria. Añs probo
per dictū mgr̄i. ij. sen. di. vij. c. ij. vbi dicit ꝙ
vtriqz habēt liberū arbitriū: qz boni nō ali
qua cogente necessitate: sed ꝓprie ac spōta
nea volūtate ꝑ grāz q̄dē adiuti ad vitā bo
nū eligūt: ꝛ malū respuūt. Et mali silr spō
tanea volūtate a grā destituti bonū vitāt:
ꝛ malū sequunt. Sz quicūqz s̄m rectā rō
nē spontanee ꝛ libere eligit bonū: ꝛ dimit
tit malū: v̄tuose opat: ꝛ ꝑ ꝯñs meret lau
dari. ꝛ si sit in grā: meret p̄miari: qz nō pl'
requirit ad meritū nisi grā ꝛ liberū arbitri
um: ergo boni merent: ꝛ mali eadem rōne
Tertio. demerent. Tertio q̄ro sic an mali sciant
se errare in hoc ꝙ alliciunt hoīes ad peccā
dum an nō? Nō verisilr est ꝙ nō. qz ꝑ lōgā
experientiā bn̄ possunt aduertere ꝙ ex mul
titudine dānatoꝝ auget miseria. Si sic: er
go nō possunt velle ꝙ hoīes finaliter pec
cent. Probo ꝯñam: qz tūc possent sponte et
sciēter velle illud vn̄ miseri essent: vel saltē
velle illud vnde eoꝝ miseria intenderetur.
Contra Ansel. de casu diaboli lib. iij. c. xli.
Quar to. Quarto sic. angeli boni pn̄t peccare: igi
tur nō sunt in grā ꝯfirmati. ꝯñs pz. ꝛ ans
ꝓbat. qz cōstat eos bn̄ facere: vel ergo bn̄
faciūt de necessitate vel spontanea volūta
te. Pmū nō: sicut supius patuit ꝑ mgr̄m
Et silr sequit. faciūt de necessitate: ergo nō
sunt magis laudabiles dicēdi de hoc ꝙ fa
ciūt ꝛ seruāt iustitiā: q̄ꝫ de eo ꝙ sunt rōna
les: sicut arguit Ansel. ꝙ añ cōfirmationē
potuerunt peccare. de casu dia. c. v. Si di
cat ꝙ nō ex necessitate sz ex electiōe: g̃ pos
sent omittere. g̃ possibile eēt si angelus vel
let ꝙ angel' oīno dimitteret hoīem sue cu
stodie deputatū. Ponat in eē: ꝛ hz p̄ceptū
Confirmatur. de opposito: ergo pōt peccare. Cōfirma
tur rō ꝑ pħm. iij. Ethi. ca. viij. vbi ꝓbat ꝙ
si virtus est in nr̄a ptāte: ꝙ silr malitia est
in nostra ptāte. Et arguit sic. Si opari bo
nū existēs in nobis est: ꝛ opari malū exi
stens in nobis est. hoc est dictu. Si opari
sit in ptāte nostra: nō operari erit in ptāte
nostra: nō ergo de necessitate opabimur

Similiter si opari sit bonū: non operari est
malū. Et ideo ꝯcludit ꝙ si bonū est in ptā
te nostra: malū est in ptāte nostra. Quīto Quīto
sic. demones eligunt male facere: ꝛ quanto
peius tāto libentius. sint ergo mō duo eq̄
les in demeritis: ꝛ volo ꝙ hodie vnus cō
mittat multa mala circa hoīes: ꝛ alius nō:
quero vtrū ille qui peccauit hodie: plus pu
nitur an nō? si nō: igit erit aliqđ pctm̄ īpu
nitū: ꝛ sic aliqđ deordinatū in regno dei: et
iniustitia regnaret libera. Cōtra Anß. p̄io
cur deus hō. c. xij. Sexto sic. diabol' pōt Sexto.
appetere iustitiā: g̃ pōt hr̄e iustitiā. añs ꝓ
bo: qz pōt recto iudicio iudicare iustitia est
bonū. ꝛ pōt se volendo ꝯformare illi dicta
mini. g̃ pōt appetere iustitiā ꝛ penitere. Qr
possit se ꝯformare illi dictamini apparet:
qz in demonibus naturalia integra rema
nent. sed nihil magis est in ptāte volunta
tis actu suo. g̃ ꝛc. Prima ꝯñs pz per Anß.
de ꝯcoꝛ. c. xviij. Nullus pōt velle rectitudi Aliter xiij.
nem nisi eā habeat: g̃ ꝛc. Septimo ad p̄n
cipale. Si sic: oporteret ꝙ oīs hō haberet Septimū p̄n.
discretionē spirituū. ꝯ apl̄m. j. Coꝛ. xij. ꝯñs
pz. qz aliter non posset discernere inter bo
num ꝛ malū: neqz sciret qn̄ esset bono obe
diēdū vel resistendū malo. ꝯñs est incōue
niens. Octauo ad principale. si sic: tūc pos Octa
set sibi vnire corpus: ꝛ in eo exercere opera uū p̄n.
tiones vite. ꝯñs falsum. ꝯña pz: qz sic legi
tur factū Tobie. v. ꝛ. xij. ꝛ in Geñ. de ange
lis apparentibus Loth: ꝛ cū eis comeden
tibus. ꝛ in alijs locis multis. falsitas cōse
quentis pz: qz tūc posset in corpe sic assum
pto loqui ꝛ audire: ꝛ exercere operationes
anime vegetatiue: puta comedere nutrire
ꝛ generare. ꝯñs falsum. Nono ad p̄nci
pale. si sic: in angelis bonis forent volubi Nonū p̄nci.
les cogitationes. ꝯ Aug. xv. de tri. c. xvi. et
xij. cōfessionū. c. xij. Sic interim sentio pro
pter illud celum celi: celum intelligibile vbi
est intellectus nosse non ex parte: nō in eni
gmate: non per speculum: sed simul totum
in manifestatione faciei ad faciem: nō mo
do hoc modo illud: sed dictum est nosse si
mul sine vlla vicissitudine temporum. ꝯña
patet. Sc̄do. adueniente noua cogitatio Sc̄do.
ne qua cogitat de isto homine nouiter sibi
cōmisso: remittitur in aliquo cogitatio de
deo: vel non. Si non: ergo potest distincte
de isto et de deo cogitare eque perfecte vt
prius. ergo de tertio et quarto eadem ratio
ne. ergo sic addēdo nouas cogitationes di

stinctas habebit ꝓcessum infinitū. ⁊ sic ans
gelus foret infinite ꝟtutis in cogitādo. Si
dicaᷓ ꝙ sic: tūc angel⁹ solicitus circa custo
Decī dïā dꝫ diminuere suā beatitudinē. ꝯñs fal
mōpn. sum. Decimo ad principale. si sic: tūc chri
stus habuit angelū custodē. ꝯñs ptꝫ: qꝛ de
buit ꝑ oīa fratrib⁹ similari: sicut dicitur ad
Heb. ij. Cōfirmaᷓ: qꝛ ita fuit de facto. quia
Luce. xxij. Apparuit illi angelus de celo cō
fortās eū. falsitas ꝯñtis ptꝫ: qꝛ hoc fuisset
frustra: cū aīa sua fuit beatioꝛ q̄cūq; anges
lo in primo instāti sue ꝯceptionis. Ad op-
Ad op positū est magister. ij. sniarū. Et Hiero. sup
positū. illud Mat. xviij. Angeli eorum in celis ⁊c.
Magna dignitas aīarū: vt vnaqueq; has
beat ab exordio natiuitatis sue in custodiā
sui angelū deputatū. Silr est ad idē Greg.
C sicut ibidē allegat magr̄ sniarū. Itē i psal.
Rñsio Angelis suis deus mādauit de te ⁊c. Ad
ad que istā q̄stionē dico ꝙ sic: qꝛ hoc est sctis pris
stionē. bus reuelatū: et miraculis confirmatum.
Ad pri Ad primū p̄ncipale: cuius questio princi
mōpn. palis est: an cū beatitudine creature possit
Cōclu stare error. Nō video ꝓ nūc q̄n ista conclu-
siopria sio sit cōcedēda: videlicet ꝙ angelus btūs
vel aīa beata possit cōsentire ꝓpōnib⁹ fal-
Proba sis ⁊ errare: licet de facto nō erret. Hoc pōt
tur pri sic psuaderi. nulla notitia creature est sic ne
mo. cessaria ad beatitudinē: q̄n cū ignorātia ve
ritatis de creaturis stet ꝑfecta btitudo et
sola cognitione dei. maneat teneat ergo deus
cognitionē suā beatificā in mēte angeli: et
ponaᷓ cū eadē erroꝛ: ⁊ tunc erūt simul ista
duo vera. iste est btūs: ⁊ iste errat. vñ istud
Scdo. fieri nō includit cōtradictionē. Preterea.
sicut oīs hō naturalr̄ appetit non falli: ita
appetit nō ignorare: qꝛ oēs hoīes naturas
liter scire desiderāt. sed ignorātia multarū
scientiarū stat cū beatitudine: ⁊ ignorantia
veritatū de deo quantū ad administratios
nē creaturarū. Vñ Hiero. sup illud Ephes.
iij. Vt innotescat p̄ncipatib⁹ ⁊ potestatib⁹
in celestib⁹ ꝑ ecclesiā multiformis sapiētia
dei. dicit ꝙ sacramentū incarnationis non
fuit plenarie intellectū ab angelis añ pas-
sionē christi. Et hoc ꝓbat ꝑ questiones q̄s
fecerūt minores deo ascendēte: quarū vna
scribiᷓ Esa. lxiij. Quis est iste qui venit de
edom ⁊c.? Scda i psal. Quis ē iste rex glie?
Confirmaᷓ ista ratio primo per illud Aug.
v. confes. ca. iiij. Infelix ille homo q̄ scit oīa
te aūt nescit. beatus autē qui te scit: etiam
si illa nesciat. qui vero te ⁊ illa nouerit: non

propter illa beatioꝛ: sed propter te solum
beat⁹ est. ergo notitia de multis creaturis
nō est necessaria ad beatitudinē creature:
notitia tamen creature beate est necessaria
ad beatitudinē. Preterea Dionysi. iij. et Tertio
iiij. celestis hierarchie dicit ꝙ angeli supe-
riores illumināt inferiores: ⁊ purgant a ne
sciētia: ergo in beatis est nesciētia. g̃ ⁊c. Sꝫ
vbicūq; est nesciētia: pōt esse erroꝛ de creas
turis. Preterea. causet de⁹ in angelo nos Quar-
titiā isti⁹/sol orieᷓ cras. nō obstāte ista nos to.
titia: deus pōt impedire ne sol oriaᷓ: alios
quin nō esset oīpotēs: qꝛ creasset vnā notis
tiam in angelo/quā nō posset destruere vel
mutare. igitur pōt facere ꝙ angelus erra-
uit, ⁊ tñ nō fuit eo min⁹ btūs. Sic ergo pa
tet ꝙ illud qd̄ pro incōuenienti deduciᷓ in
prīo p̄ncipali: nō est saltē impossibile. Se D
cūdo dico ꝙ forte angeli de facto nō errāt Scda
qꝛ pōt esse ꝙ deus nō coagit eis ad eliciens ꝯclusio
dū aliqd̄ iudiciū erroneū. vñ nulli iudicio
erroneo assentiūt. Itē sic. vn⁹ angelus pōt
loqui alteri ƀm oēs. pono ergo ꝙ de⁹ sine
voluntate angeli ponat in angelo notitiā
isti⁹ a. ⁊ oīa que angelus causat q̄n loquiᷓ
alteri: scꝫ b. tūc a cū b presentabit cum loq̄
ergo errabit. Cōtra tamen primā conclu- Argui
sionē occurrit Anƀ. de similib⁹. c. vj. vbi los tur con
quens de sapiētia future beatitudinis ait tra pri
sic. Btūs est q̄ cū deo est. ꝑfecta eīm sapien- mā cōs
tia replebiᷓ: eūq; facie ad faciem intuebiᷓ. clusios
q̄ꝫdiu ista ꝑspexerit: creature totius natu- nem.
ram videbit: que in deo melius q̄ꝫ in seipsa
consistit. Tunc etenī iusti cuncta scient que
deus facit scienda: tam ea que sunt preteri
ta/q̄ꝫ ea que sūt futura. Ibi a singulis oēs
illi ab hominibus singuli cognosceñᷓ: nec
quicq̄ꝫ oīno latebit: qua patria; qua gente:
qua stirpe q̄s editus fuerit: vel etiam quid
in vita sua fecerit. Et in caplo sequenti de
hoc verbo mouet vltimo dubitationē: nun
q̄d oīa pctā singulis patebūt? Et respōdet
ꝙ sic: ⁊ quicq̄d fecerit vnusquisq; vñ deus
est laudandus: sed ꝓpter rē factam deus
laudandus: ergo nullius veritatis ignorā
tia erit in beatitudine: nec aliquid erroris. Rñsio.
Sed ad illud potest dici ꝙ Ansel. loquitur
de facto: nō q̄n aliter esse posset. Silr dictū
suū est valde dubiū: cū ponat ꝙ q̄libet bea
tus sciet oīa scibilia simul: ⁊ ꝑ ꝯñs tot sciet
minim⁹ btūs sicut aīa christi. g̃ ƀm eū q̄li
bet btūs sciet infinita: qꝛ spēs numerorū ⁊
figurarū ⁊ cōclusiones geometrie ⁊ arith-

metrice sunt infinite. sicut d. e Lincon. p̃mo posteriorũ. et iõ non cõprehẽdunt oẽs actu ab intellectu creato potẽtie finite. Et 𝔷 istã istius vid. ipsemet Lincoñ. dicere eodẽ l. h. vbi dicit q mẽs diuina videt oẽs res scibiles vniuersales et particulares ĩ se. Silr intelligẽtie recipiẽtes irradiationẽ a lumine pmo/ videbũt in eo oẽs res scibiles vniuersales et particulares. Et iõ exponi possent iste auctoritates sic. sciẽt cũcta q̃ deus fecit sciẽdũ: et q bñ vidẽt in eo oẽs res scibiles vniuersales et p̃ticulares: h̃ est videbũt eũ per quẽ oĩa scire oĩa scibilia: si ip̃e voluerit eis manifestare. Ista materia tota ẽ nimis obscura de cognitione ãgelorũ et btõrũ: in q̃ p̃hi manifeste errauerunt: sicut p3. iij. de aĩa et. xij. meta. et s̃cti doctores ĩcõprehẽsibilia et meo iudicio 𝔷dictoria tradiderũt. sicut p3 ĩspiciẽti ex vna p̃te dicta Aug. sup Geñ. ad lr̃am. vbi dicit q oĩs creatura p̃ter spũalẽ q̃ est ip̃a natura ãgelica pri9 facta est in cognitione angeli: et postea in seip̃a. et ex alia p̃te dicta Diony. in celesti hierarchia: vt de multis alijs taceaf. Et istis iõ omissis/ dico ad formas argumẽtorũ ĩ p̃ĩo p̃nci.

Ad primũ primi p̃n. Ad p̃mũ qñ q̃rif. nunq̃d angel9 bon9 deputatus p̃scito ad custodiã nouit eũ eẽ dãnãdũ: p̃õt dici veris̃r q sic: qr p̃babile est q videat h̃ ĩ v̓bo: nec posset debito mõ de se ad eũ ordinare: qñ frustraref intentio sua: nisi h̃ sibi cõstaret. Et qñ subdif. si sic: tũc angelus talis nõ diligit eũ ad vitã eternã. cõcedo. diligit tñ sic/ q instigat eũ ad pauciora mala faciẽda: et resistit ãgelo malo: et p̃mouet ad bonũ op9: licet nõ ĩtẽdat q habebit vitã eternã. Nec p̃ rñsionẽ istã vito conclusionẽ argumẽti q̃n angel9 bon9 possit errare: qr sequif: credit q iste dãnabif: et iste p̃scit9 p̃õt saluari: g̃ iste credẽs p̃õt decipi. qđ 𝔷cedo: nõ tñ de facto decipiunf vt existimo

Ad secundũ. Ad s̃cdm qñ accipif aliq̃s p̃scif existens nũc ĩ gr̃a. etc. et q̃rif vtrũ angel9 su9 desideret q iste p̃dat gr̃am añ mortẽ an nõ. Dico q angelus vult q p̃dat gr̃am ante mortẽ: et q peccet. qr reuelatũ est sibi in verbo/ q ita est futurũ: deo p̃mittẽte. vñ vult p̃mittere q ipse peccet: nõ tñ vult esse causa sui peccati. Et qñ 𝔷cludif: g̃ nõ vult iuuare eũ ad p̃seuerãdum in gratia. Dico q angelus deputatus homini non iuuat eũ nisi videlicet sub conditione: sc3 si iste voluerit iuuare seipsum: et ideo qr homo mal9 se nõ vult iuuare: nec si fuerit in gratia/ perseuerare in gratia: ideo angelus nõ vult iuuare eum ad hoc: facit tñ id ad quod est deputatus: qr est deputatus vt adiuuet: nõ vt totũ faciat.

Ad tertium. Ad tertiũ dico q angeli boni nullo modo tristanf de aliq̃ qđ euenit supra nos vel circa nos. oĩs eñi tristitia repugnat beatitudini: gaudent tñ gaudio coaccidentali de ijs que fiunt circa nos: siue bene fiant siue male. Unde sicut furtũ pensata vna circumstantia est bonũ: p̃sata alia est malum sicut etiã bonũ est q fur suspendaf: et malum est q amicus mouef: ita q idẽ factũ h3 vnã circũstantiã placentẽ: et aliã displicẽtem. ita peccatũ hoĩs maxime p̃destinati h3 vnã circũstantiã placẽtẽ: qr p̃mittif a deo. aliã nõ placẽtẽ: qr priuaf gratia. nõ tñ hec tristitia causat in angelo tristitiã vel dolorem: qr nõ ideo gaudet de alterius malo/ q̃ est malũ sibi: sed qr est iustũ iuste p̃missum a deo.

Ad quartum. Ad quartũ dico q nõ vult impedire demonẽ ne tẽtet semp: s3 p̃ loco et tp̃e. sicut patuit de Raphaele. s3 semp est paratus impedire ne vincat vel p̃eualeat: si hõ cooperari voluerit.

Ad quintum. Ad q̃ntũ qñ arguitur. angelus bon9 custodit quantũ scit et p̃õt: g̃ cũ sit fortior demone et sapiẽtior: hõ nunq̃ peccaret. Nego 𝔷ñam: qr hõ est liberi arbitrij: et angelus nõ iuuat nisi homo ad salutem p̃priã coagat.

Ad sextum. Ad sextũ qñ dĩ. possibile est q angelus p̃mittat se facturũ aliq̃d circa hoĩes depẽdẽs a libero arbitrio: g̃ possibile est errare angelũ. Cõcedo cõclusionem: tñ de facto forte non errant. sicut nec Raphael errauit: nec deus p̃misit eũ errare vt dictũ est.

Ad septimum. Ad septimũ de istis angelis volẽtib9 opposita: dicit Thomas q fuerũt mali angeli: quorũ vn9 angelus Persarum laborabat vehemẽter ne Hebrei liberarenf a dominio Persarũ. Tũ qr delectabaf in eorum afflictionib9. Tũ qr Perse diuti9 eos affligẽtes grau9 peccarẽt. angel9 v̓o Grecorum laborabat vt et tam Perse q captiui trãsirẽt in dominiũ Grecorũ.

Replica. Cõtra. si mali angeli p̃nt delectari: g̃ et boni tristari: consequẽtia p3: qr eñi repugnat delectatio miserie: sicut tristitia btitudini.

Rñsio. Dici p̃õt q nõ p̃p̃ue delectanf: s3 magis volũt hoc q illud: videlicet hoĩes peccare q nõ peccare ĩdeo ad modũ delectantiũ se hñt. Aliter de istis angelis sentit Greg. et sic dicendum q fuerũt boni angeli cõsuliẽtes diuinã sñiam de diuersis hoĩb9 quibus presidebant. Secreta enim et profunda dei iudicia angeli

nō cōprehendāt. sicut ibi dicit Greg. Unde in diuersis gentibus cōtingūt diuersa merita: pp̄ter que cōsideranti merita vni⁹ posset videri q̄ illa deberet alteri pesse: ⁊ conside ranti alterius q̄ reliq̄ viceuersa. Un̄ isti angeli referebant diuersa merita hoim in cōspectu dei: cōtulēces ei⁹ sniam. Et q: diuersa merita tendūt i oppositos effect⁹: iō ille relatiōes angeloꝝ dicunt̄ resistētie vel pugne. Un̄ ex vna pte merita Danielis ⁊ orones exigebant liberationem ppli: ex altera pte diuulgatio noīs dei in gēte Persarum fuit magna causa q̄re impediuit illā liberationem iam fieri. Et ſm ista manifestū ē q̄ angeli hn̄t ignorātiā vel nesciētia: vel dubitationē: cū tn̄ sint beati.

Ad octauū Ad octauū qn̄ arguitur q̄ p̄cipiat de⁹ angelo q̄ eq̄liter caueret de duob⁹ ⁊c. Dico q̄ in isto casu angel⁹ nō errat. Cōtra. pponit nō pponēdū. nego cōnam: q: licet sibi pponere quē vult.

Ad nonum. Ad nonū dicendū q̄ in isto casu vterq̧ dz adesse ⁊ p̄sentare p rata sua. nec ille qui vltimo custodit plus tenet̄: q: neuter eorū vltimo custodiuit. Et qn̄ queritur quis eoꝝ custodiuit eū vsq̧ ad d. sit d vltimū instās vite hois custodiri. Dicendum q̄ neuter. Si tunc arguat̄ in cōrium: neuter eoꝝ custodiuit eū vsq̧ ad d. ergo fuit dimissus ab istis an̄ d. negāda est cōna: q: imediate ante d a custodiuit: ⁊ immediate an̄ d b custodiuit: ⁊ tn̄ neuter custodiuit vsq̧ ad d. q: post q̄dlibet tp̄s an̄ d in quo custodiuit a: custodiuit b. ⁊ post quodlibet tp̄s ante d in quo custodiuit b: custodiuit a. ideo neuter eoꝝ custodiuit vsq̧ ad d. q: neuter eoꝝ fuit vltimus per casum. Et qn̄ arguitur q̄ neuter eorum nouit summā gratiā quā iste habuit ante mortem: ideo neuter nouit summū gradū meriti. Nego cōnam: q: cum veritate cōtis stat q̄ vterq̧ eoꝝ nouit summū gradū quē habuit ipe mortis.

Ad decimum Ad decimū admisso casu: qn̄ arguit̄ q̄ male custodiera: q: neuter eoꝝ sciret dicere quoties iste custoditus vicit e vel f. ⁊ an frequētius vicit e q̄ f. Cōcedatur. ⁊ tn̄ nō sequitur q̄ male custodierunt: q: vterq̧ scit dicere q̄ infinitis vicibus vterq̧ eoꝝ illū tentauit. Aliter pōt dici negādo possibilitatē casus: q: nō est possibile q̄ hō p liberū arbitriū naturalr̄ in oī parte pportionabili vinceret vniformiter: ⁊ haberet actū meriti vel demeriti. ⁊ ideo nō pōt admitti casus q̄ sic ab alternantibus teneretur; ⁊ p adiutoriū bonoꝝ vincat.

Ad secundū pnā. Ad scōm p̄ncipale cui⁹ questio est an angeli cognoscāt occultas cogitatiōes hoim viatoꝝ: si eoꝝ custodie deputarent̄. Dicendū ſm mētes doctoꝝ cōiter negādo cōnam. ⁊ lz nesciā ꝓbare: tn̄ possum p vnū v̄bum cōnam ipedire: ⁊ dare causa quare nō cognoscunt cogitationes occultas nec hoim nec angeloꝝ. dicendo q̄ deus eis ad talē notitiā nō coopat̄. Nulla eni res in effectū disconuenientē nature sue pōt nisi deo coagente. sicut dicit Aug. iij. de tri. c. iij. vbi vult q̄ deus est p̄ma ⁊ summa cā rerū atq̧ motionū. sꝫ tn̄ forsitan dicta sanctoꝝ q̄ cās occultationū talium ab angelis assignāt: mouere possūt: recogitabo in euentū.

Opi. s. thome Dicit ergo scūs Tho. in. q. de veritate. q. viij. arti. xiij q̄ angeli cogitatiōes cordiū p se ⁊ directe nō cognoscūt: p iāto q̄ cogitare nō potest mēs nisi volūtate copulāte intētionem ad spēm motionū. ſm Aug. de tri. Sꝫ motus volūtatis nō pōt directe cognosci ab angelo: sꝫ a solo deo: iō nec cogitatio q̄ sine motu voluntatis eē nō pōt. Q2 aūt mot⁹ volūtatis ab āgelo naturalr̄ cognosci nō possit: ꝓbat p h̄ q̄ angel⁹ res cognoscit p formas sibi indicatas a deo: q: sunt silitudines reꝝ existentiū in natura. Sꝫ mot⁹ volūtatis nō est de numero taliū reꝝ: iō ⁊c. h̄ ē sua sentētia. Un̄ q: cogitatio causat̄ ex iperio voluntatis. iō illud impium est q̄si impedimentū aut obstaculū impediens angelū aliqn̄ a cognitione cogitationū alteri⁹ angeli ⁊ hois. Silr̄ qn̄ illud obstaculū amouet̄: ita q̄ angel⁹ cognitionē hūs: ordiat eā volūtate ad illā: ⁊ vult vt sic sibi pateat q̄ tūc cognoscit angel⁹ ille cogitationē suā. ⁊ hec ē locutio angelica ſm eū: de q̄ videbit̄ in q̄rto princi.

Opin. Henri Opinio Henrici q̄ hāc opinionē pertractat iij. quodli. q. xiij. est hec: q̄ in cognitiōe duo pnt cōsiderari. s. suba actus: ⁊ directio act⁹ in finē: q̄ ptinet ad intētionem volūtatis. Subam g̃ act⁹ pōt cognoscere naturalr̄ tā bonus q̄ mal⁹. Sꝫ intētionē volūtatis dirigētis actū i finē talē vl' talē nō pōt naturalr̄ cognoscere: si nō sequat̄ aliq̄s effect⁹ ī sensualitate.

Opin. alioꝝ. Aliter alij q̄dam dicūt q̄ nihil pōt occultā cogitationē mētis cognoscere: nisi qd̄ pōt mēti illabi: cuiusmodi ē de⁹ sol⁹ sicut dicit Aug. ī de ecclesiasticis dogmatib⁹ sicut sup̄i⁹ allegaui.

Opin. alioꝝ. Cōtra opin. Sꝫ cōtra istas duas p̄mas opiniōes statim occurrit q̄ ita intelligibilis est intētio volūtatis sicut actus intellectus: ⁊ ita pportionatū intelligibile intel

lectui. Silr hō multoties īfēdit sine actu volūtatis: alioqn eēt pcessus in infinitū: sic φ oēn notitiā precederet amor: ⁊ oēm amorē notitia: vl amor pcederet notitiam qđ nō ē imaginabile. Un̄ qcqđ sit de mēte Aug. expimur oppositū. multa enī itelligimus in mēte. Illo ḡ dictū de illapsu i nullo mouet: qz talis illapsus nihil facit ad cognitionē. ⁊ silr eadē rōe nec angel⁹ cognosceret quācūq̄ itētionē vl dilectionē alterius: nec aliqđ extra in eo. ⁊ iō pcedēdo angelis tā largā notitiā rez creataꝝ: sicut facit Aug. iij. sup Gen̄. ⁊ iiij. ⁊ viij. nō vr̄ rō aliqua q̄re negari d₃ ab eis cognitio naturalis volitionū ⁊ cogitationū qrūcumq̄: nisi forte diceret sicut sup⁹ dictū est: φ deo nō pl₃ eis coagere ad notitiā taliū cogitationū: nisi qn̄ angeli cogitātes volūt vt alij cogitātes cogitatiōes eoꝝ aduertāt. Si qs aūt ad illud qđ i ꝯriū a nob̄ fingi pōt / nc̄ b̄ nuntiare poterit veritatē oīno nescio. Supposita tn̄ ꝯclusiōe: videl₃ φ non cognoscūt

Ad primū secūdi pn̄ci. cogitatiōes occultas. Ad formas factas in scđo pn̄cipali dicendū. Et ad primā pōt dici vno mō φ nec bon⁹ nec mal⁹ cognoscat actū volūtatis quo tentatio vincit: nisi per esse tn̄ causatū in corpe. Silr non est dare pmū instās in q̄ diabolus vincit: sicut nō ē pmū pncipiū bone volūtatis aut male: cū act⁹ volūtatis sint successiue causati. ⁊ iō nec bon⁹ angel⁹ nec mal⁹ scit qn̄ hō primo meret vel demeret: scit tn̄ postea qn̄ hō icepit primo mereri: pcipiēdo istās extrinsecū an̄ suū

Alia rn̄sio. meritū. Alr pōt dici de bono angelo pro pte. s. φ de⁹ sibi coopat ad sciendū occultas cogitationes ⁊ volitiones illius quē custodit: ⁊ nō alteri⁹. ⁊ siue sic dicatur siue pmo mō: sequit φ magna ps bonitatis hoīs lateret suū angelū: donec aliquo signo ostenderet.

Ad secundū Ad scđm pot dici sicut pus / φ nihil latet angelū donec aliq̄ signo ostēdat i phātasia. Uel meli⁹ đr φ de⁹ coagit āgelo vl hoī ad causandū notitiā oronū mētaliū ⁊ bonaꝝ volitionū i āgelo custodiēte spālr: ex quadā familiaritate maiori quā hre tenet ille angel⁹ ad hoiem talē / φ ad aliū q̄ sue custodie nō cōmittit.

Ad tertium. Ad tertiū qn̄ arguit. nō min⁹ est cognoscibilis cogitatio vl itellectio φ gr̄a ⁊c. pōt dici φ sic: qz deo sic placet ad vni⁹ notitiā coopari: ⁊ nō alteri⁹. vn̄ tota ista occultatio deo debet attribui.

Ad quartum. Ad q̄rtū qn̄ arguit φ fuisset incarnatio facta anteq̄ Gabriel b̄ īsuisset ⁊c. pōt negari ꝯn̄a. qz Gabriel forte vidit in vbo tps in quo beatā virginē salutaret: ⁊ pmū instās in q̄ incepit ꝯsentire. s₃ hoc est dubiū si non sit dare pmū instās assensus btē virginis: vl nō fuit dare pmū instās incarnationis vbi: vel ipsa assensit anteq̄ ꝯcepit filiū dei. Dici pōt φ in vltimo instāti pductiōis assensus ꝯcepit: ita φ in eodē instanti fuit ista q̄litas q̄ vocat assensus / pducta cōplete: ⁊ icarnatio celebrata ex opatiōe spūsancti. Et sic ꝯcedēdū φ ipa pri⁹ assensit φ̄ vbū fuit incarnatū: sicut pz ad rōnes illas qb⁹ ostēdebat φ si angel⁹ deputet hūane custodie: necesse est eū hre notitiā cogitationū occultarū: h₃ tn̄ rōnes pbantes φ nō naturalr ꝯcedant: h₃ tn̄ vt dictū est ex spāli cooperatione dei / notitiā affectionū ⁊ cogitationū hoīs quē custodit. Ad aliās rōnes sequentes. Ad duas alias rōnes q̄ fiunt circa rn̄sionē datā de duplici cognitione angeloꝝ btōꝝ: statim patebit.

B Ad tertiū pn̄. Ad tertiū igit pn̄c. cuius ꝯclusio est φ angelus cōfirmat⁹ h₃ notitiā oīs rei / dei / seu alioꝝ angeloꝝ / ⁊ rerū materialiū. respectu enī eius istoꝝ h₃ angelus hoiem sibi deputatū bn̄ ordinare. Dicēdū est ad ꝯclusionē: cōcedendo φ angel⁹ h₃ aliquo mō oīs rei notitiā quā op₃ cognoscere ad custodiendū hoiem viatorē. S₃ tn̄ ad aliqualē euidētiā declarare volo. vij. de cognitiōe angeloꝝ. Et primo qualr angel⁹ naturalr cognoscat deum. Scđo qualr se pm. Tertio qualit ceteros angelos. Quarto qualr res corpales. Quinto quō debeat intelligi illa metaphorica locutio Aug. iiij. ⁊ v. super Gen̄. distinguentis cognitionē angeli in cognitionē matutinā ⁊ vesptinā. Sexto an angelus recipiat cognitionē a reb⁹. Septimo an cōponat ⁊ diuidat formādo ppōes cōplexas: ⁊ discurrat syllogizando an nō. De his vr̄ mihi conueniēs ante recitare illud qđ pbabili⁹ inuenio ab alijs. Decisio rn̄siōis ad hoc pncipale septē declarans.

Primū De primo tenet mgr̄ sen. dist. iij. φ in āgelis fuit naturalis cognitio triplex. qz sciebant φ facti erant: ⁊ a quo facti erāt: ⁊ cū quo facti erant. Ex quo patet φ deum naturalr cognouerunt. Itē bm eundē dist. s. si querat ad quid facta sit rationalis creatura. Respondendū φ ad laudandū deum ⁊ ad seruiendū ei: sed laudare deū non posset nisi eum cognosceret: ergo videtur φ cū deus non deficiat in necessarijs: rationali creature cognitionē sui ꝯcessit naturalem. Angeli quam hūt de deo cognitionem. Tenent ergo doctores cōmuniter φ angeli naturaliter cognouerūt deū: sed an in an

gelo aliquid poni debeat: p q̄d deū cogno
Thomiste. scat an nō: diuersi diuersimode dicūt. Tho
miste em̄ dicūt q angelus cognoscendo es
sentiā suā: deū cognouit nō p speciē: sz res
Alij. alias a deo esse p speciē cognoscit. Dicunt
q̄dā alij q in angelo fuit species cōcreata
dei representatiua: q̄ medio mō representa
bat inter notitiā beatorū & notitiā imagi
Alij. natiuā viatorū. Posset dici tertio q deum
cognouerūt statim cōditi naturaliter: deo
causante in eis notitiā cū itellectu eorū. ita
q in eodē instāti in quo fuerūt creati: fuit
Scdm illa notitia dei cōcreata a deo in intellectu
āgelico: sine alia re in angelo ponenda. De
scdo d̄r cōiter q semetipsum per se intelle
xit: cū sit actu intellectus & intelligibilis: &
Tertiū sibi sufficienter presens. De tertio dicit san
ctus Tho. q angelus itelligit alios ange
los p eorū similitudines nō ipressas ab eis
nec aliq̄ mō acq̄sitas: sz ipressas a creatore
Dicūt alij q nō p spēs: sz p habit⁹. Tertia
opinio est opinio Occā sup sniās: q nec p
spēs nec p habit⁹: sz p seipsos & eēntiā rerū
cognitarū: loquēdo de cognitiōe ītuitiua:
ita q ly p dicat circūstātiā cause efficiētis:
vn̄ vna rō cognoscēdi rē ē ipamet res: alia
ītellect⁹ āgelic⁹ & human⁹ in cognitiōe in
tuitiua: & hec sufficiūt. Q aūt in cognitiōe
ītuitiua āgeli res sit cā effectiua pbat: q̄
illud q̄ posito pōt aliud poni: & q̄ nō posi
to nō pōt poni aliud: ē naturalr cā ei⁹: sed
posita re p̄sente & ītellectu āgelico siue hu
mano: sine oī alio p̄uio vel spē vel habitu:
pōt ītellect⁹ illā rē ītuitiue cognoscere: er
go talis res est cā talis cognitiōis. Loquē
do v̄o de cognitiōe abstractiua: bm eā illa
est duplex. Una q̄ cōseq̄tur notitiā intuiti
uā: & semp p̄comitat eā. Alia ē q̄ hz eē post
corruptionē ītuitiue. & vtraq̄ ē icōplexa.
Si v̄o loquamur de p̄ma: illa hz tres cās
partiales. s. obiectū: ītellectū: & notitiā ītel
lectiuā. sz scda q̄ habet & manet post corru
ptionē notitie ītuitiue: illa hz p causis par
tialib⁹ intellectū & habitū generatū ex co
gnitiōe abstractiua elicita simul cū intuiti
ua. & nō req̄rit obiectū: q̄ pōt eē post cor
ruptionē obiecti: vel adnihilationem. Rō
aūt q̄re ponit notitiā abstractiuā simul cū
intuitiua: est ista: q̄ postq̄ hō habuit noti
tiā intuitiuā: q̄ formauit p̄plexū tale: b res
est: si res destruat: ītellect⁹ su⁹ prōpte īcli
nat ad formationem talis cōplexi: hec res
fuit: vel talis res fuit; q̄ ē notitia abstracti
ua. g̃ hoc p aliquē habitū in hoīe: q̄ aliter
nō prōptius īclinaremur nūc ad eliciēdū
talē notitiā q p̄us. g̃ iste habitus generat
ex alia notitia actuali: sz nō ex ītuitiua. Cu
ius pbatio ē. q̄ tūc īclinaret ad intuitiuā
p̄ns falsum. g̃ opz q causaret a notitia abs
tractiua cōcomitāte ītuitiua. hec ille. De
Quartum. quarto q̄liter videt angelus & itelligit res
materiales: Dicit Tho. q p spēs p̄creatas
Henric⁹ q p habit⁹. Occā sicut p̄us q per
res: & p se: loquēdo de notitia intuitiua: et
p̄ma abstractiua p se & p habit⁹ acq̄sitos a
reb⁹: & p act⁹ hz notitias abstractiuas de
Quītū reb⁹ materialib⁹. Circa q̄ntū de distinctiōe
notitie matutine & vespertine bm mētē Au
gu. iiij. & v. sup gen̄. Sciēdū q iste due co
Cognitio matutina & vespertina. gnitiōes introducūtur metaphorice a btō
Aug. vt posset saluare p̄cessum Gen̄. j. de
pductiōe rerū in. vj. diebus sine successiōe
tpis. Uult g̃ imaginari q cognitio angeli
ca vocat dies. & bm sex genera rerū sup q̄s
nō successiue p ordinē tēporū fert cognitio
angelica: sz solo ordine nature: sex dies q̄si
sex cognitiones dicunt. & sicut in die tpali
mane est principiū diei: & vespe finis: ita vo
luit q angelū cognoscere rē in suo princi
pio vel p suū principiū q̄d est de⁹: illius co
gnitio creature vocat matutina. Cognosce
re aūt res p creaturas: sicut p mediū: seu
vocet forma seu habit⁹: vocat apud eū co
gnitio vespertina: q̄ vespe ē finis diei: & ipa
res est finis pductiōis diei: ita q de⁹ hz rō
nē p̄ncipij: & res ipa rōnē termini. Op⁹ v̄o
p̄me diei est lux: quā Aug. vocat substātiā
itellectualē. i. naturā angelicā. angel⁹ ergo
creat⁹ statim cognouit se p seipm: & iō sta
tim habuit cognitionē vespertinā. sz q̄ non
cecidit: q̄ tūc fuisset facta nox: sicut malis
accidit: imo statim in laudē creatoris retu
lit: ex cōtēplatione sui cōuersus est in cōtē
platione creatoris: iō signatus prim⁹ dies
nō dicit habere mane: sed vespe primo: q̄
vespe trāsiuit in mane; q̄ angelus factus
statim se cognouit: q̄d fuit cognitiōis ve
spertine. Et q̄ p̄tinue ad laudē dei retulit
ī quo facta est dei cognitio matutina. Sic
ergo distinguūtur iste due cognitiōes apd
modū suū loquēdi p diuersa media cogno
scēdi. Et ita q oē q̄d cognoscit p verbū dei
cognoscitur cognitione matutina. oē autē
q̄d cognoscitur per creaturā ab angelo: si
ue sit species siue sit habit⁹: vel ipsa res q̄
cognoscitur; vocatur cognitio vespertina.

Sextū De sexto vtrū angel⁹ acq̄rat cognitionē a
rebus. Dicit Tho. ꝙ nō: ⁊ alij antiq̄ cōiter
oēs. Ockā tenet ꝙ sic de possibili: sꝫ q̄d est
de facto dicit ꝙ nescit: ⁊ h̄ est verū: nec aliqs
hō scire pōt naturalr: planū ē. Sꝫ de possi
bili tenet ꝙ āgel⁹ pōt de nouo acq̄rere no
titiā incōplexā: intuitiuā: ⁊ abstractiuā: ⁊
cōplexā de ꝯtingētib⁹ ⁊ necessarijs sicut nos
Als p p eisd: lꝫ sensibus nō vtanf. De septio an
obiecta angel⁹ cōponat: vel diuidat vel discurrat.
Septi- Tenet Tho. ꝙ nō: ⁊ h̄ est mirabile: cū tn̄ di
mum. cat ꝙ angeli occultas cogitationes hoīm
sciāt tm̄ p signa: qđ nō est nisi arguitiue ⁊
discursiue. ⁊ iō ꝓbabile videf ꝙ cōponūt
⁊ diuidūt ⁊ discurrūt. Hec de angelorū no
titia narrasse sufficiat. de q̄bus oībus me
fateor nihil scire nisi p fidē quam adhibeo
dictis sctōꝝ: q̄s nisi ī reuerētia haberē: mul
ta de istis īpugnarē: ⁊ q̄si somnia reputa-
3 rem. Dico ḡ ad formas argumentoꝝ ter
Ad pri tij principalis. Ad primū qn̄ arguif. si an-
mū ter gelus cognoscat alia a se: vel p spēs: vel p
tij pnc. eēntiā sui: vel p habit⁹: vel p res cognitas
Dico ꝙ mihi appet ꝓbabile dicere ꝙ ali-
qua cognoscit p res ipsas ⁊ p essentiā suā:
q̄ est intellect⁹ suus. Un̄ ad notitiā intuiti
uā ista duo sufficiūt ita ꝙ angelus scit sor
tē esse p essentiā suā q̄ ē intellect⁹ su⁹: ⁊ p
sortē. hꝫ aūt recordationē p spēs ⁊ p habi
tus ⁊ p seipm̄. Et cū arguit ꝯ: si Michael
cogscat Gabrielē p spēm: ḡ Gabriel cogscit
ī mēte Michaelis ⁊ p alia spēm exn̄tem ī
se: ⁊ Michael eandē p aliā ⁊c. Pōt dici ꝙ
respectu rei existētis nō indiget angelus
specie: sꝫ p cognitiōe recordatiua indiget
spē vl̄ habitu. Parū curo de hoc: q: nō po
no spēm naturalē similitudinē rei cui⁹ co
gnitionē facit: vt spēs lapidis ī angelo sit
lapis: sꝫ pono vnā qualitatē causatiuā no
titie lapidis qn̄ lapis nō ē pn̄s: ꝓpter qđ
dr̄ repn̄tatiua lapidis vel silitudo lapidis
vel ei⁹ spēs: ⁊ eadē res pōt vocari habit⁹:
q: inclinat vel facilitat itellectū ad cogni
Ad for tionē abstractiuā lapidis. Dico tūc ad ar
mā ar. gumētū ꝙ Michael nō cogscit Gabrielē
Ad se- p spēm: sꝫ p seipm̄. Ad scōm pōt dici cō-
cundū. cedēdo ꝙ angelus ꝯtinue hꝫ nouam noti
tiā de re mota localiter: aliter nō pciperet
Ad ter qn̄ mutaref. Ad tertiū qn̄ q̄rif an p spēs
tium. ꝯcreatas: an p acq̄sitas. Pōt dici ꝓbabilr
ꝙ spēs in mēte angeli sunt quedā qualita
tes nate causare cognitionē alioꝝ ⁊ etiam
notitiā de seipsis. ⁊ lꝫ sufficiāt ad causan-
dū nouā opinionē seu notitiā apprehensi
uā oim reꝝ: ⁊ notitiā intuitiuā ois rei: nō
tn̄ pōt intellect⁹ angelic⁹ cū illis deuenire
in notitiā quālibet cōplexā: sed in aliquā
pōt: in aliquā nō pōt: sicut hō p visum de
uenit ī notitiā isti⁹ ꝙ paries ē lapide⁹ vel
terreus: ⁊ sic de alijs. pōt eīm p adiutoriū
alioꝝ sensuū deuenire in notitiā taliū cō-
plexoꝝ. Eodē mō angelus pōt deuenire p
spēs in notitiā intuitiuā ois rei cū re ipa:
nō tn̄ pōt in oē cōplexū scibile de re. ⁊ ab
angelo supiori pōt illuminari sine creatio
ne noue spēi sm̄ mentē bti Tho. p ꝯforta
tionē luminis intellectualis inferioris an
geli. ⁊ forte ista cōfortatio nō fit p aliquā
nouā rē creatā illuminatā: sꝫ pōt eē p h̄ ꝙ
angelus supior cōtcat intellectionē p itel-
lectū ⁊ p suā notitiā ⁊ volūtatē cū inferio
ri: ⁊ sic ista duo simul causant cognitionē
pfectiorē q̄ posset inferior p se causare. vl̄
inferior ex adsistētia supioris causat talē
notitiā. Sꝫ hoc est idē cū dicto precedēti.
Et si arguif ꝯ istas spēs q: tunc oporteret Repli-
ponere in angelo tot spēs q̄t res cognosci catur.
biles: q: vna spēs nō pōt eē silitudo duaꝝ
reꝝ dissimiliū. Pōt dici negādo ꝯn̄am: ꝙ Rn̄sio.
hec vna res nō pōt eē pfecta silitudo dua
rū reꝝ dissimiliū: pōt tn̄ intellect⁹ p vnā rē
causare pfectā cognitionē reꝝ dissimiliū ī
se: res aūt q̄ vocanf spēs: nō iō causant no
titiā: q: sunt naturales silitudines. q: h̄ re
puto īpossibile: ꝙ notitia videlꝫ huius rei
icōplexa causaret purā notitiā incōplexā
alteri⁹: ⁊ iō iste q̄litates q̄s ego voco spēs:
pūt rōnabilr dici habit⁹ sciētiales. ⁊ cū de
re ꝯstat: de noīb⁹ nō est disputandū. Sic ḡ
opꝫ ꝙ iste spēs sint finite ī actu: lꝫ possint
cognitiōes īfinitas pnoiare seu pncipiare
cū intellect⁹ successiōe. Nec obstat qn̄ illu-
minatio posset fieri inter angelos ⁊ docto
res hꝫ Dio. nō obstāte ꝙ vnusq̄sq: oēm rē
cognoscat: q: nisi q̄libet eq̄lr oīa cōplexa
cognosceret: aliq̄ ignoraret: ⁊ iō pōt illūinari
sine noua creatiōe spēi sm̄ mētē scti Tho.
Qr aūt solus angelus cū re nō sufficiat ad
oēm notitiā causandā: ptꝫ: q: lꝫ rosa exn̄te
dici posset ꝙ angelus ⁊ rosa sufficiēter cau
sarēt notitiā ī angelo: posito tn̄ casu ꝙ ro-
sa adnihilef: pōt tn̄ adhuc angel⁹ recorda
ri ꝙ rosa fuit: ⁊ sic qn̄ res corrūpef / piret
notitia angeli ⁊ memoria: nisi poneret spe
cies vel habit⁹; qđ ꝯcedo spēm eē habitū.
Silr ꝯuenientius videf ponere ꝙ iste q̄li-

tates que cōicāt intellectualē notitiā: cū sint cōnaturales ⁊ acq̄site p creationē rerū. q2 res aliter alterarēt ɔtinue angelos qđ apparet valde incōueniēs dicere: ꝙ musca volās causaret ɔtinue nouas q̄litates in celo ⁊ in iferno. ⁊ h̄ tm̄ mihi apparet cōcedēdū: nisi velim⁹ dicere ꝙ angel⁹ possit decapi: vel ꝙ vna notitia est per quā angelus iudicat muscā volare in cāpo ⁊ sedere in horto successiue: qđ nō apparet verum. Pōt ḡ dici ꝙ ex cognitione intuitiua habēda de reb⁹/nō sufficiūt spēs: q2 cū tales q̄litates vniformiter causent cognitionē: nō posset angel⁹ varias hr̄e cognitiones successiuas p tales spēs: nec formare affirmationes ⁊ negatiōes: sꝫ ipsemet res coagunt ⁊ cōicāt in intellectu angeli notitiā cōplexā. ⁊ nō videt̄ subtiliter cōsiderādo arguere iperfectionē nature ī āgelo. videlicet ꝙ sic p res alteret̄ ɔtinue: q2 illa alteratio nō ē nisi accidētalis notitia: q̄ est sal⁹ ⁊ pfectio. vt dr̄. ij. de aīa. ⁊ vt videt̄: oportet illā reducere ad res sicut ad cām ptialē effectiuā. Itē ex alia pte nō sufficiūt p oīno titia abstractiua res extra āgelū siue spēs q2 corrupta rosa angel⁹ format tales: rosa creuit in hac arbore: ⁊ hmōi: q̄ nō possent causari nisi p spēm ɔcurrētē cū intellectu angeli. ⁊ ideo p tali notitia habēda post tēp⁹ rerū vident̄ aliq̄ q̄litates ponēde in angelo: q̄ dici pn̄t spēs vel habit⁹. Si q̄ratur an sit dare maximā multitudinē sil̄ cognitoꝝ ab angelo. mihi videt̄ ꝙ sic: ⁊ ꝙ angeli aliq̄ cognoscūt ī actu: aliq̄ cognoscūt in habitu sicut nos: ⁊ sic duob⁹ modis. et q̄n de nouo icipiūt ɔsiderare: tūc vnū dimittūt totalr̄: vl̄ saltē remittūt cognitiōes seu considerationē de alijs: licet possint sil̄ plura intelligere: nō tn̄ vltra certā multitudinē ⁊ intētionē certam cognoscēdi. Hoc videt̄: q2 nō in infinitū excedūt itellectus nr̄os: ⁊ intellect⁹ nr̄ nō pōt sil̄ nisi pauca ɔsiderare: ḡ illi nō pn̄t ī multitudinē īfinitā.

Nota vtrum sit dare maximā multitudinē sil̄ cognitoꝝ ab angelo

Ad q̄rtum princi. Ad primum.

Ad q̄rtū pnci. cui⁹ ɔclusio pncipalis inq̄rit de locutiōe mutua iter angelos. Dicēdū ɔcedēdo in eis locutionē ⁊ illuminationē. Ad pmā formā q̄n arguit̄ ꝙ non: q2 foret frustra: q2 vn⁹ angel⁹ nō pōt ɔceptū suū ab alio occultare. dicēdū ꝙ sic: sicut tactū fuit ī rñsione ad scđm pncipale q2 cogitationes vni⁹ ali⁹ nō nouit: q2 deo nō placet coagere ad causandū notitiā illarū cogitationū: ⁊ iō pōt poni ꝙ loquunt̄ adinuicē p modū istū, vn⁹ affectat ꝙ suus ɔcept⁹ manifestet̄ alteri: de⁹ aūt ad illam volitionē causat ī alio cui desiderat īnotescere suū cōceptum/notitiā illi⁹ ɔcept⁹: et iō ptꝫ cā q̄re vn⁹ pōt loq̄ vni tm̄ vel pluribus: vel si velit/oīb⁹ sil̄: q2 ſm suū desideriū placet deo ɔplere ⁊ causare notitiā in vno tm̄ vel in plurib⁹. Ptꝫ etiā cā q̄re pōt loq̄ ad minorē distātiā: ⁊ loq̄ remotiori vl̄ magis distāti: sine h̄ ꝙ sua locutio īnotescat ppinq̄ori. sil̄r ꝙ ppe loq̄ndo loquunt̄ p signa ad placitū istituta: sꝫ oīno sicut volūt suos ɔcept⁹ alijs manifestare: sic de⁹ pficit ⁊ causat realr̄ ī alijs. ⁊ ſm istū modū pbabiliter dicūt q̄dā ꝙ īnotescūt sctīs orōnes nr̄e vl̄ affectiōes. nō ꝙ orōnes nr̄e vl̄ affectiōes nr̄e aliq̄d causent īmediate p se in aīab⁹ vl̄ ī angelis: sꝫ q2 de⁹ iuxta nr̄m desideriū causat ī eis notitiā q̄lē nos vellem⁹ ī eis causari. Et eodē mō dici pōt ꝙ āgel⁹ suū ɔceptū occultare pōt ab alio: volēdo. s. ꝙ nulli ɔstet: q2 tūc de⁹ nō coagēdo ad illi⁹ notitiā causandā in alijs/sustinet ꝙ sit occultata ab alijs. Tūc ad argumētū dici pōt ꝙ vnicuiq3 ɔstat de dilectiōe alteri⁹ q̄ de⁹ diligit̄: q2 ē dilectio btīfica. ⁊ q2 ſm illā ē pncipalis rō diligibilitat[is] ⁊ bonitat[is] ipsi⁹ attēdēda: iō null⁹ errat ī diligēdo: q̄n quēlibet diligat quātū tenet̄ ſm mēsurā bonitatis: qđ ex sua btītudine dꝫ habere.

Ad secundū.

Ad scđm dicēdū ꝙ existimo ꝙ tn̄ finiti pn̄t sil̄ loq̄ de finitis materijs: ⁊ nō ita pfecte causabit̄ notitia multoꝝ nec ita distīcte sicut vni⁹ p se: sꝫ si cogitet actu de duob⁹ scibilib⁹: min⁹ distīcte ⁊ magis remisse cogitabit de vtroq3: ꝙ̄ si tm̄ de altero cogitaret. ⁊ h̄ ppt̄ limitationē a potētia cognitiua ī eis. ⁊ ſm h̄ ē ɔcedēdū ꝙ tot pn̄t sil̄ velle loq̄ vni de tā distīctis materijs: ꝙ de⁹ nō posset ī illo vno causare notitias tot ad distincte ⁊ pfecte ɔcipiēdū locutiones oīm istoꝝ angeloꝝ sil̄/ ppt̄ defectū illius capacitatis vni⁹ angeli cui fieret locutio.

Ad tertium.

Ad tertiū q̄n arguit̄. si q̄libet posset loq̄ alteri: q̄libet posset aliū illuminare: ɔn̄a patet: q2 posset in eis causare nouā notitiā. Falsitas ɔn̄tis ptꝫ ex Dio. q2 tm̄ supiores illumināt iferiores: ⁊ nō ɔ̄uo. Nec ē imaginatio Dio. de celest. hierar. ca. iiij. ⁊. vij. q̄m tres act⁹ hierarchicos ponit ī angelis purgare illuminare: ⁊ perficere. ⁊ hoc ab omnibus doctorib⁹ antiq̄s cōcedit̄ ⁊ tenetur ꝙ supiores purgāt iferiores a nesciētia: ⁊ illumināt ⁊ pficiūt. Sꝫ iferiores nō illumināt supiores: sed cū eis loquunt̄ tm̄

No. dif ferētiā inter il luminatio nē & locutio nem. Unde inter locutionē & illuminationem assignat̄ multiplex differētia. Primo q2 lo cutio pōt esse de veris & falsis indifferen ter: sʒ illuminatio & reuelatio tm̄ fit de ve ris. Scḋo q2 locutio pōt fieri indifferēter de noto pri⁹ vtriqʒ: vel de aliq̄ nouiter no to illi cui fit locutio. sʒ reuelatio & illumina tio semp fit de aliq̄ nouiter noto & notifi cādo illi cui illuminatio fit. Tertio q2 oīs qui illuminat vel reuelat loquit̄: sed non ecōuerso. Quarto q2 illuminatio est tm̄ su perioꝝ: & locutio oīm. Quinto q2 locutio est de oī vero: illuminatio de aliq̄ tm̄ sup naturaliter ſm Ans. Sed ꝯ istud arguit Ocā sup snias. Ponit̄ em̄ in. ij. a Joāne scoto ꝙ angel⁹ supioꝛ ex p̄ntia sua ad agē dū cōfoꝛtat lumē itellect⁹ inferioꝛis: & sic

Argui tur cō tra dis cta. illuminat. Cōtra. qn̄ est cōfoꝛtatio aliq̄ꝝ illa ē mutua sicut pꝫ. q2 em̄ magn⁹ ignis cōfoꝛtat paruū: ideo & paru⁹ cōfoꝛtat ma gnū: ꝫ si supioꝛ ex tali sibi resistētia cōfoꝛ

Primo tat inferioꝛē: ita poterit iferioꝛ illumina

Scḋo. re supioꝛē. Preterea. tūc beatitudo vnius

Tertio depēderet ab alio cōfoꝛtāte: ꝯn̄s falsum. Preterea q̄ro q̄d intelligit p istā confoꝛta tionē: an cōseruationē intellect⁹ angelici an augmētationē alicui⁹ luminis in itelle ctu: Primū nō pōt esse: q2 intellect⁹ ange licus cōseruat̄ a solo deo: sicut & causatur. Nec scḋo mō pōt dici p idē: q2 istud lumē a solo deo augeri pōt: sicʒ ab illo solo crea tur: iō teneo ꝙ nullo mō agit supioꝛ in in ferioꝛē: q̄n eodē mō agat inferioꝛ in supe rioꝛē: q2 nullus angelus agit in aliū nisi p modū obiecti: q2. s. vn⁹ pōt eē obiectū in tellectionis & volitiōis alteri⁹. & sic agere ita cōpetit inferioꝛi sicut supioꝛi: & ecōtra rio. Sʒ q2 ista opinio negat act⁹ hierarchi cos. & oꝛdinē traditū a scō Dionysio: licet

Z neutra po posset euidēter pbari: malo tm̄

Ad pri mū ocs lam ꝯ scotū & sanctū Tho. dictis scōꝝ fauere. Ad primū qn̄ argui tur ꝙ inferioꝛ illuminat supioꝛē &c. Dico ꝙ negāda est ꝯn̄a: q2 inferioꝛ est in poten tia vt illuminet̄ a supioꝛi: & nō econtrario. sic coꝛpoꝛa elemētaria cōseruant̄ & foꝛtifi cant̄ in suis actionib⁹ a coꝛpoꝛib⁹ celesti bus: & tm̄ nō cōfoꝛtāt nec foꝛtificāt coꝛpa celestia in suis actionib⁹. Et qn̄ arguit̄ sic: maius cōfoꝛtat min⁹ & ecōuerso: q2 cōfoꝛ tatio dꝫ eē mutua: sicut pꝫ de duob⁹ igni bus. Pbs dicit ꝙ qn̄ duo agētia sunt di uerse spēi: nō est verū qd̄ accipit̄. sic ignis in sua sphera conseruatur ex vicinitate coꝛpoꝛis celestis: & tm̄ in nullo ꝯfoꝛtat coꝛ pus celeste. Silr̄ ponat̄ ꝙ aīa sensitiua in hoīe foꝛet distincta ab itellectiua: ipa sen sitiua cōfoꝛtaret̄ i suis sensatiōib⁹ & actio nib⁹ p intellectiuā: sed intellectiua non p sensitiuā: maxīe tenēdo opinionē cōmen. de itellectu possibili: quā ponit. iij. de aīa

Ad se cundū. cō. v. Ad scḋm non valet ꝯn̄a: q2 in ijs q̄ ad btitudinē eēntialē req̄runt̄: nō illumi nat̄ angel⁹ ab angelo. Ad tertiū qn̄ q̄rit̄

Ad ter tium. q̄d intelligit̄ p illā confoꝛtationē luminis intellectualis in angelo inferioꝛi. Posset dici ꝙ sicut in coꝛpoꝛib⁹ oꝛdinatis ſm situ supteri⁹ coꝛpus saluat illud qd̄ cōtinet: vn̄ dꝫ act⁹ respectu inferioꝛis. iiij. Phy. c. xx. Ita ex oꝛdine naturali hꝫ superioꝛ angel⁹ ꝙ pōt coagere ad causandū notitiā in mē te inferioꝛis qn̄ vult. & tūc pducit̄ notitia clarioꝛ: vel foꝛmat̄ cōcept⁹ euidētioꝛ ꝙ si sol inferioꝛ causet p se: & tūc dr̄ illumina ri & purgari nō ab imūditia: sʒ a nescitia: q2 nūc scit aliq̄d qd̄ pri⁹ ignoꝛauit. Sic ꝫ ad foꝛmā isti⁹ argumēti dicēdū est negan do ꝯn̄am. q̄libet loquit̄ alteri: ꝫ q̄libet il

Ad q̄r tū q̄rti punc ti. luminat alterū ppt causas pdictas. Ad q̄rtū qn̄ arguit̄: si vn⁹ loquat̄ alteri: hoc erit p signū. Pōt dici ꝙ nō videt̄ loq̄ p si gnū aliqd̄ existens in loquēte: ita ꝙ in lo quēte sint duo ꝯcept⁹: quoꝝ vn⁹ sit signū alteri⁹: sicut in nr̄a locutione sunt duo si gna. s. ꝯcept⁹ & vox extra: sʒ fit locutio ex sola oꝛdinatiōe volūtatis angelice: q̄ vult ꝙ sua cogitatio innotescat alteri: q2 tūc de⁹ coagit ad illā notitiā causandā in alio ad

Ad q̄n tum. quē locutio dirigit̄. Ad q̄ntū dico ꝙ sicʒ vt grāmatic⁹ dicit ꝙ hō est nomē. s. ꝙ ista vox hō ē nomē: ita & angel⁹ pōt dicere al teri ꝙ ista vox hō est nomē bissyllabū. et subiectū illi⁹ ppōnis foꝛmate ab angelo. est vn⁹ ꝯcept⁹ angelic⁹: supponēs signifi catiue p tali voce hō. & sequit̄: supponit si gnificatiue: ꝫ ppō ē falsa: licet ista voca lis plata a nobis hō est bissyllabū: sit fal sa: capto subiecto significatiue: sicut pꝫ.

Ad sex tum. Ad sextū qn̄ arguit̄ ꝙ vn⁹ angel⁹ posset decipe aliū. Pōt dici ꝙ nō valet illud ar gumētū: sʒ pcedit ac si locutio fieret p si gnū i loquēte: qd̄ nō ē verū. Ad septimū

Ad se ptimū. qn̄ q̄rit̄ quō vn⁹ āgel⁹ pōt pcipere: an ali⁹ dicat assertiue aliq̄d an recitatiue: pꝫ fa ciliter: q2 de⁹ causat veraciter notitiā q̄ iu dicabit de notitia alteri⁹ sicʒ reo se hꝫ. Sʒ illō argumētū sic̄ supponit ꝙ fieret locu.

Ad octauū.

tio p signa exītia ī loqnte. Ad octa. dico pmo q nō pono āgelū loqntē cāre notitiā aliquā ī mēte angeli cui loqt. ⁊ iō ɔcedit q ad quācūq3 distātiā vni⁹ pōt dici loq al teri īfinitis itermedijs si eēnt. Silr dato q cāret notitias īfinitas: nō seqret iō q eēt īfinite ꝟtutis intēsiue: q2 nō ē maioris ꝟtutis causare duas q̄3 vnā: sic lapis causaret infinitas visiones si eēnt īfiniti oculi sibi obiecti: manifestū est.

Ad nonum.

Ad nonū vr̄ dicēdū q mal⁹ nō pōt loq bono: nisi deus coageret ⁊ ppter pfectionē boni angeli: ⁊ tūc manifestū ē q nō pōt decipe bonū angelū: q2 itētionē occultā videbit bon⁹ angelus deo coagēte.

Ad decimum

Ad decimū dico negādo pmā ɔnam: q2 mlte sunt ꝟitates note vni: q̄ nō sunt alteri: ab eodē reuelabiles: sic sunt tales: nō loqr tibi: h̄ ē apphensum a me qd nō ē apphēsum a te: nec notifico tibi. sic hō multas mētales ɔcepit veras: q̄s nō pōt expmere p vocales: sicut tales: nihil profero: nihil loquor: taceo: ⁊ hmōi.

Ad vndecimū

Ad vndecimū dicēdū q hec est ipossibilis ad ꝟtutē vocis: obliuio est ī memoria. denotat enī q obliuio eēt ꝟa res exn̄s in memoria: qd ē falsum. Jmproprie tn̄ pōt ɔcedi q obliuio erit ī mēoria: ⁊ h̄ duplr: vno mō vt sit sensus/aīa cognouit aliqd cui⁹ mō nō h3 memoriā: ⁊ iō obliuio est in memoria. ⁊ h̄ est: hō nō memorat de h̄ qd pcognouit: s3 h̄ nō ē ad ppositū. Alio mō pōt admitti illa: obliuio est cognita a memoria vl ab aīa. pōt enī hō cognoscere obliuionē suā: sic alias pgnosticatiōes p intentiōes oppositoꝝ ⁊ p intētiōes negatiuas. ꝟbi gra. hēo mēoriā de donato meo: ⁊ scio qd significat. h̄ ē itelligo aliqd scire distincte cordeten⁹: q2 sigt q sciat de h̄ actualr cogitare bm ptes illi⁹a pncipio vsq3 i finē: ⁊ expior q h̄ nō possum mō facere de donato meo. ⁊ scio q donatū p magna pte dedi obliuiōi: ⁊ sic cognosco obliuionē meā p intētiōes actuū oppositoꝝ: ⁊ p intētiōes negatiuas.

Ad formā ar.

Et tūc ad formam qn̄ arguit. si obliuio est in memoria vel in sua imagine. Dico q eodē mō quo dicim⁹ q cecitas est ī oculo: qd est īpropue dictū bm Ans. de ɔceptu ꝟgi. c. vij. possum⁹ dicere q obliuio est in memoria: q2 memoria nō recordat isti⁹ qd pmo nouit. ⁊ h̄ est eā veraciter oblitā eē. Silr vocādo imaginē itētionē aut notitiā: pōt dici q obliuio ē in imagine sua; q2 p intētiōes ⁊ notitias nouit memoria se esse oblitam. ⁊ hoc nosse est ꝟa notitia. Et sic ad argumētū ɔcedat q angel⁹ pōt causare in alio recordationē ⁊ notitiā obliuiōis. Notādū est tn̄ q obliuio rei nō cognoscat: nisi vn⁹ ɔcept⁹ habeatur de re q̄ dr̄ tradita obliuiōi: q2 si nullū ɔceptū hrem de donato meo: nullo mō experirer me tradidisse obliuioni p magna pte sui. ⁊ qn̄ obliuio ē ī mēoria bm se: nō ē in ea notitia disticta illi⁹: puta cui⁹ dr̄ illa obliuio. q2 tūc sil illa memoria hret ⁊ causaret notitiā eiusdē obiecti: qd ē īpossibile

Art.
Ad qrtū pn.
Primus arti.

Ad qrtū pncipale cui⁹ materia ē de motu locali āgeli. ⁊ circa istū articulū sex sūt faciēda. Pmo tāgā breuit quō āgel⁹ ē ī loco p se posito: ita q vniat corpori alicui. Scdo qliter dr̄ eē ī loco p accidēs qn̄ vnit corpi. Tertio est vidēdū an possit mutari de loco ad locū ī instāti. Quarto an possit moueri localit sucessiue p se ad motū corporis moti a se. Quinto an possit moueri de loco ad locū nō ptrāseūdo mediū. Sexto dicet ad rōes.

Note de loco

Et circa pmū sciendū q aliqd dr̄ esse in loco multipliciter. Uno mō circūscriptiue: q2 h3 ptes extēsuas itra aliqd corp⁹. ⁊ sic dr̄ cōmēsurare se ptib⁹ loci ⁊ hoc est verissime eē in loco: aut circūscribi loco. Alio mō dr̄ aliqd eē in loco diffinitiue: q2 est in aliquo loco ita q nō est ex̄ illum locū. ⁊ sic est in illo: qd est totū i toto: ⁊ totū in q̄libet pte illius loci. Tertio pōt aliqd imaginari eē ī loco qd ē alicubi tm̄ indiuisibilr. Quarto posset aliqd dici esse in loco: q2 exerceret opationē suā circa corpus exn̄s in loco: qd tn̄ nō est alicubi p determinationē sue essentie ad sitū vel ad locū. Et l3 isto mō possum⁹ loq ppt varias opiniōes q̄s audiuim⁹ de loco a diuersis doctorib⁹ traditas: tn̄ sol⁹ pm⁹ mod⁹ eēndi in loco ē a nobis imaginabilis ⁊ expibilis. Scōs aūt mod⁹ l3 sub hūana imaginatiōe nō cadat sicut existimo: credi tn̄ d3 de deo marīe q ponit esse vbiq3 p essentiā et pn̄tiā ⁊ potētiā. Terti⁹ ⁊ q̄rt⁹ defendi pn̄t vel negari ad placitū volūtatis. de his loquimur disputatiue. Loquēdo g de angelo pmo mō vel de quocūq3 icorporeo: planū est q angel⁹ nō est in loco: cū sit substātia indiuisibilis. Et iō pprie loqndo angelus nō est in loco: sicut nec aliqd incorpeū ⁊ sic loquit Aug. vj. sup Gen̄. c. xxix. vbi dicit q de⁹ spūalē creaturā corpali pposuit: q2 spūal tm̄mō p tpa mutari pōt: corpal

aũt p tpa τ loca. vbi negat creaturã spũa lẽ posse moueri localr. qd ẽ intelligẽdũ ꝓ prie: ſm qd diuersas sui ptes diuersis ptibus spatij cõmẽsuraret. Et. c. xxxviij. dic. Tibi nõ facile occurrat ꝙ p loca nõ moue antˀ: qꝛ p loci spatia nõ diuidunt. Quicqd aũt ad loci spatia distẽdit: corpˀ est. Et ad istũ intellectũ ꝓbat Aug. ꝙ deˀ nõ ẽ i loco: qꝛ nõ est corpˀ. lxxxiij. q. q. xx. Et sic dic Boe. li. suo de ꝓblematibˀ: ꝙ cõis animi ↄceptio apud sapiẽtes est incorpalia non eẽ i loco. Scdo mõ ↄcedũt qdã ꝙ angelˀ est in loco p essentiã suã: sic ꝙ sit in qlibet pte illiˀ loci: τ nõ põt naturalr esse i maiori loco eo nec minori: sꝫ posset p potentiã dei eẽ i maiori vel minori. Et sic dic Aug. ꝙ aĩa est ↄiũcta in loco corpis de ĩmortalitate aĩe. τ sic etiã qdã imaginant ꝙ motores corpoꝝ celestiũ sint vbiqꝫ in qlibet pte orbiũ quos mouẽt: lꝫ motˀ pmi orbis marie appeat esse in dextra pte celi: q est oriẽs. Tertio mõ dici possꝫ ꝙ angelus est in loco intelligibilr tm τ ĩdiuisibilr: sic ꝙ nihil pmo circũdat angelũ: sꝫ est cũ corpe in celo: τ tñ cũ nulla pte corpis primo est. Et sic vr loq Damasc. j. sniaꝝ. c. xiij. vbi distinguit de loco: qꝛ locˀ vno mõ est corpalis finis eiˀ qd ↄtinet τ qd continet. Alio mõ locus est intellectualis vbi τ intelligitur: τ est incorpea natura; τ nimirũ est et opat: nõ corporalr ↄtinet: sꝫ ĩtelligit. Q aũt angelus sit ĩ situ indiuisibili: sicut ponẽtes pũcta hñt dicere de punctis: qd notat Auicẽna. iij. metaphy. sue. τ scdo. Nã in. iij. meta. c. xxx. dicit sic. Natura que est aliqd aliud pter hoc qd nõ diuidit. Si ista natura est sitˀ: vel ↄuenit situi: est punctˀ: vel illa natura nõ est situs: nec qd conuenit ei: sicut intelligẽtia τ sicut aĩa. Intelligẽtia eñ hꝫ esse qd nõ est trãsitũ: nec diuidit. illud aũt eẽ nõ est trãsitũ: ꝓpter illud qd inducit de ea ꝙ non diuidit. Illud eñ esse nõ est trãsitũ qd nõ diuidit in sua natura nec alio mõ. Silr. ij. met. c. j. sic. Materia pma aut est diuisibilis: τ tũc hꝫ quãtitatẽ. aut est indiuisibilis: τ tũc aut hꝫ sitũ: τ tũc sine dubio est pũctˀ. si nõ hꝫ sitũ: tũc ẽ suba ĩtellectualis: q vult ꝙ suba ĩtellectualis nullũ sitũ hẽat. Quarto mõ dic sctũs Tho. angelũ eẽ in loco p applicationem sue virtutis ad corpˀ exñs in loco: ita ꝙ sicut corpˀ ẽ in loco p applicationẽ sue quãtitatis ad dimẽsiões locales spatij: ita

Dictũ sancti Tho.

angelˀ equoce tñ dr eẽ in loco p applicationẽ sue ↄtutis: p quã opat circa corpus exñs in loco. Et lꝫ fuerit olim iste articulˀ dãnatˀ a Stephano Parisieñ. epo: iam tñ qcqd ↄ doctrinã. s. Tho. ibidẽ dãnatũ fuit reuocatũ est: videlꝫ ꝙ sit opinabile: sicut tpe sancti Tho. fuit. De his oĩbus vnũ est nobis certũ: ꝙ esse in loco equiuoce cõuenit angelo τ corpi. p qd tñ sit i loco τ quõ dubiũ est. Quidã dicũt ꝙ p limitationem sue potẽtie: sicut Heri. τ Io. Sco. τ ꝙ est dare maximũ locũ in quo ãgelˀ possit eẽ: lꝫ nõ sit dare minimũ. De scdo pũcto quõ angelus est in loco qñ vnit corpi: dicũt qdã ꝙ est totˀ in toto: sicut de motore celi. Dicũt alij ꝙ motor celi ẽ in determiata pte circa oriẽtẽ: vbi circulˀ eqnoctialis ĩtersecat orizontẽ totiˀ terre habitabilis. De tertio pũcto rñdet Sco. τ Hiberniˀ. τ dic Sco. ꝙ mutari de loco ad locũ in instanti põt ĩtelligi duplr. ꝓpe τ cõiter. Prope illud mutat subito: qd est ĩ aliq instãti in aliquo loco in q pus nõ fuit: τ hoc circũscriptiue: τ nõ est in aliquo loco in q pus fuit: sꝫ totaliter extra ipm. cõiter dr aliqd mutari subito localiter: qd est ĩ aliquo loco circũscriptiue in quo pus nõ fuit: lꝫ sit in loco in q pus fuit. sicut est de aĩa hoĩs: qñ corpˀ hũanũ augmẽtat. Adhuc moueri subito localr ꝓprie põt duplr: vel a virtute creata: vel a deo. pmo mõ nullus spiritus creatˀ mouet se subito localr. Scdo mõ deˀ põt angelũ τ quãlibet rem subito mouere localr. vñ ponit Hiberniˀ ꝙ ĩ augmẽtatiõe hoĩs aĩa mouet a deo ad pregnatã: τ nõ a se. ꝓbat g ꝙ spũs creatˀ nõ põt subito moueri localr: qꝛ nulla virtˀ finita põt facere ꝙ aliqd muteт de extremo ad extremũ: sine h ꝙ fuerit aliqñ i medio sꝫ deˀ põt hoc facere: qd ꝓbat sic. deˀ põt adnihilare angelũ hic in terra: τ ĩmediate reparare in celo: τ p ↄñs põt facere rẽ esse primo in terra τ postea in celo: absqꝫ h ꝙ sit in medio. sic ergo tenet ab istis ꝙ nullus spũs creatus põt se mouere subito de loco ad locũ. De quarto pũcto an videlꝫ spũs possit moueri localit successiue per se sine corpe. Tenet Scotˀ sup. ij. snia. ꝙ sic: nõ solũ p accidẽs ad motũ corpis: sꝫ etiã p se a seipso: sicut aĩa christi descẽdit ad inferna. Tenet Hiberniˀ ꝙ nõ sup. ij. sent. dist. vj. articulo vltimo. vñ dicit ꝙ nullus spũs creatus põt moueri localiter nisi per

Nota.

Q Secundus articulus

P Tertiˀ. arti. Alibi habet Hiberniˀ.

Nota bene.

Q Quartus ar.

Proba tur pri mo opi nio Hi bernici q ange lus p se nō pos sit mo ueri suc cessiue.

acīdēs ad motū corporis: ꝛ hᵒ a potentia creata: deus pōt tñ mouere spiritū quēcūqꝫ successiue absqꝫ corpe: ꝛ spūs pōt se moue re cū corpore successiue: sꝫ nō sine corpore. Hoc pbaꝭ multipliciter. pmo q: si posset se mouere sine resistētia: moueret se ī istā ti: sicut arguit phs. iiij. phy. c. de vacuo. p bādo q corpꝰ simplex nō pōt moueri ī va cuo. Scdo sic: si āgelꝰ posset se mouere ꝛc. tūc posset se mouere p illū spatiū ſm vlti mū sue potētie. sit ꝑ tps ī q̄ Gabriel mo uet se de celo ad trā q citissime pōt a: tūc Gabriel pōt mouere aliqd corpꝰ sibi resi stēs p illd spatiū ī aliq tpe: sit illud tēpꝰ b ꝛ c sit illud corpꝰ: aliq igiꝭ erit pportio b. ad a: ꝛ q sit decupla: capio tūc vnū corpꝰ ī decuplo minoris resistētie q c: qd sit d: ꝑ idē Gabriel pōt mouere d corpꝰ ī decuplo minori tpe qꝫ c. ꝑ in tpe eq̄li a pcise. ꝑ mo uēs ſm vltimū potētie sue mouebit ita ve lociꝭ cū resistētia ꝛ sine resistētia: qd nō ē ītelligibile.

Scdo.

Tertio

Tertio q: tūc magnitudo ꝯpo neret ex īdiuisibilibꝰ: q: motꝰ tps/ magni tudo/ ꝯsequunꝭ se ſm diuisibilitatē ꝛ fini tatē: vt ptꝫ. vj. phy.

Quarto

Quarto pono duos angelos fortiores ꝛ debiliores: ꝛ sint ī ter ra: ꝛ affectēt eē in celo: ꝛ ita feruēter ꝛ ita intēse sic pñt. ꝑ posito q̄ro vtrū ꝙscent in terra an nō: nō videꝭ dicēdū q qescāt: q: volūt se mouere: ꝛ nihil īpedit: ꝑ moueꝭ si moueꝭ ꝛ nō eq̄ velociter: erit dare cor pus qd ita velociter moueri pōt sic āgelꝰ debilior: q: aliqs ignis moueri posset per idē spatiū ꝛ subtilitatē maiorē ꝛ maiorem ꝯñs falsum ꝛ icōueniēs.

Quīto

Quīto p aucto ritatē Aug. sup Gen. c. xxx. q: nihil p se mo ueꝭ localꝛ: nisi distēdaꝭ p spatia loci: ꝛ per ꝯñs sit corpꝰ.

Sexto

Sexto q: Aug. xij. sup Ge ne. c. liij. loquēs de aia qñ exit de corpore: vtrū necessaria ad alia loca corpalia fera tur: dicꝭ cito q̄dē cuidā rñdēri ad corpalia loca eā nō ferri nisi cū aliq corpe: vl nō lo calꝛ ferri: ꝑ eodē mō sentiēdū est de ange lo.

Septi mo.

Septio q: phs. vij. phy. pbat q oē qd moueꝭ: moueꝭ ab alio: ꝑ angelꝰ nō mo uet se. Et cōmē. vj. phy. c. xliiij. improbat Platonē ī duobꝰ: q: posuit āgelos moue re se. vbi pbat q omne mouēs in q̄buscū qꝫ dꝫ esse cōpositū ex duabꝰ partibꝰ: quarū vna mouet aliā. Est igiꝭ opinio Hiber nici pp̄ter ista: q angelꝰ nullo mō moueꝭ localiter per se sine corpore: nec subito nec successiue: sꝫ pōt mutari localꝛ subito ꝛ suc cessiue tā a deo q a seipso/ vnito sibi cor pore.

Cōtra opi. Hi bernici arguiꝭ

Sꝫ ad ꝯria siūt argumēta talia.

Primo

Pri mo sic. aia christi mouebaꝭ ad īferos p se: sicut est articulꝰ fidei.

Scdo.

Scdo: q: demones ꝯtinue moueꝭ ad diuersa loca: ꝛ nō hñt corpa vnita: q: christꝰ legiꝭ expulisse legio nē ab hoie. si aūt tūc habuissent corpa sibi vnita: illa fuissent cū corpe illiꝰ hois: ꝯñs falsum: q: nō sunt glificata: ꝯstat.

Tertio

Tertio q: sicut dicit magister sen. li. ij. di. vj. demo nes ducūt aias ad inferos: sꝫ tūc aie sunt sine corpe: ergo demones multo magꝭ pos sunt se mouere sine corpibꝰ.

Quar to.

Quarto. q̄a aia separata pōt pati alterationē. ꝑ ꝛ mo ueri localiter p se. ꝯñs ptꝫ. vj. Phy. vbi p bat phs q motꝰ localis ē pmꝰ motuū: q: in quocūqꝫ repeꝛiꝭ aliqs aliorū motuum: in illo repeꝛiꝭ motus localis: sꝫ nō ꝯuertiꝭ cōmē. lv. aīo ptꝫ: q: aia patiꝭ ab igne pur gato: ꝛ siꝛr in inferno.

Quīto

Quinto arguo q nō moueꝭ per accidēs ad motū corpo ris: q: tūc idē siꝛ moueret ꝛ qesceret: ꝛ idē siꝛ moueret ad ꝯria loca. ꝯñs ptꝫ quo ad pmū. si vna pars corpis qescat: ꝛ alia mo ueaꝭ: si tunc aia moueꝭ ad motū corpis p accidēs: siꝛ etiā ad qetē corpis qesceꝭ per accidēs. ꝛ sic siꝛ mouebiꝭ ꝛ qesceꝭ. Scdm ptꝫ: q: due ptes corpis pñt moueri moti bꝰ ꝯrijs: sicut vna sursum ꝛ alia deorsum. sicut ptꝫ.

Sexto

Sexto tūc idē moueret ad se: q: diuidaꝭ ī duas medietates: quarū vna. s. anterior sit a: ꝛ alia b. tūc adbuc pcedēte b moueꝭ ad locū in quo est a: ꝑ aia p acci dēs moueꝭ ad eūdē locū: ꝛ aia est ibi: ergo moueꝭ ad se.

Septi mo.

Septio ſm Ans. de silibus c. xcij. dicit q hoies receptis corpibꝰ erūt ita agiles sicut āgeli: ꝛ corpa nō impedient aīs a velocitate angelica. q. d. citius dicto mouerentur de celo in terram. aīs aia ab horreret cōsortiū corporis: si posset ipsam impedire per sui grauitatē: ꝑ ponit agili tatē tā in aia q ī āgelo.

Octa uo.

Octauo ſm Aug. ij sup Gen. c. iij. qñ diabolꝰ in pncipio ten tauit Euā: mouebat liguā serpētis sic vo luit ad formādū voces ꝛ sonos: ꝛ cū occul to instinctu mouebat interiꝰ mulierē. qd agebat exteriꝰ per serpentem. ergo diabo lus fuit simul in muliere ꝛ in serpēte.

Nono.

No no quādo āgeli boni dimittūt corpora in quibus suū ministeriū impleuerūt: aut ea dimittūt in celo empyreo: vel citra. si pmū tūc oportet imaginari q corpa illa pene trant ꝛ diuidunt celos: vel q angelus fa

ceret duo corpa eēt ī eodē loco. si deš scdm
ğ corpe dimisso angel⁹ p se moueš in celū
R empyreū. nō subito: qꝛ h nō pōt. igiš suc
Rñsio cessiue: qd̄ ē ppositū. Inter istas opinio
ad difs nes difficile est videre veritatē. mihi tñ p
ficulta nūc apparet pbabile dicere tria. ꝙ angel⁹
tem. est ī loco diffinitiue: nō circūscriptiue: sicut
Cōcl̄o cōiter dr: qꝛ alr̄ nō magꝭ foret verū ꝙ an
prima. gel⁹ eēt ī celo empyreo ꝙ̄ ī celo Saturni:
cui⁹ oppositū tenet eccl̄ia. Silr̄ nec demo
nes dicerenš eē in iferno nec alr̄. ꝯñs ē fal
Scd̄a. sum. Scd̄o videš mihi pbabile dicere ꝙ
nec ãgel⁹ nec aīa pōt se mutare subito lo
caliter: qꝛ h reqrit potētiā īfinitā: qꝛ talis
trāsit⁹ foret īfinite velocitatꝭ: ꝛ mot⁹ infi
nite velocitatis arguit potētiā infinite vir
tutꝭ: sicut dič cōmētator p̄rio de celo cōmē
Tertia to. viij. Tertio dico ꝙ angelus cū corpe
assumpto pōt se mouere localiter successi
ue. ꝛ hoc satis mouet vltimū argumentū
factū ad illā partē: qꝛ qñ assumūt angeli
corpa vt expleāt ministeria circa nos; cer
tū est ꝙ illa corpora nō formātur de cele
stibus corpib⁹: sed ex materia elemētari. ğ
siue illa corpa formenš ab eis; siue a deo;
opꝫ dicere ꝙ angeli mouenš ad loca taliū
corpoꝝ: ꝛ iterū illis dimissis p spheras ce
lestes reuertunš. Nā illa corpa nō pñt in
fra spheras celestes moueri: nisi celū diui
deret: vel duo corpa eēnt ī eodē loco. si di
Rñsio. caš ꝙ moueš a deo ad illa corpa siue sub
ito siue successiue: sicut sibi placet: ꝛ non a
Replis seipsis. Cōtra h arguere nescio qd̄. sit de fa
ca. cto. sꝫ magꝭ habeo psuasum ꝙ possint mo
uere se ad ea. si vo dicaš ꝙ hñt corpa natu
ralr̄ sibi vnita tā demones ꝙ̄ boni angeli
nō apparet rōnabile ꝙ oēm opationē eis
cōuenietē exercere possint sine actione cor
porali: puta itelligere: velle: ꝛ mouere. Vñ
frustra corpa eis vnirenš. Et si naturaliter
corpa deberēt hr̄e: videš ꝙ corpa organi
ca ꝛ gliosa deberēt habere boni; sꝫ de hō
S pl⁹. Ad rōnes ī oppositū pōt dici: ad pri
Ad rōs mā qñ arguiš. si ãgel⁹ pōt se mouere sine
nes hi resistētia: seqreš ꝙ posset se mouere in in
her. stāti. nego ꝯnam. Ad pcessum aūt Arist.
iiij. Phy. textui corrñdētem cōmēto. lxxj.
Pōt dici ꝙ Arist. ibi arguit ꝯ qsdā ponen
tes vacuū ppš motū localē: q putabāt ꝙ
nisi vacuū eēt: vel nihil moueret: vel duo
corpa forēt sil̄: vł moto vno corpe mouerē
tur oīa alia: ita ꝙ totā cām mot⁹ localꝭ cū
successione posuerūt eē vacuū. Et ꝯ tales

videš seq̄ ꝙ mota ī vacuo eēnt infinite ve
locitatꝭ: sꝫ hoc nō valet: qꝛ Arist. accipit ꝯ
eos ꝙ aliqd̄ moueš in pleno. qd̄ ipsi nega
rēt: ꝛ ita nō pbaret: sꝫ peteret ꝯ eos p̄nci
piū. Et id̄ pōt dici ꝙ resistētia ē duplex. s.
positiua ꝛ negatiua. Positiua resistētia ē
qñ corpus resistit corpi: vel vna ps alteri.
Negatiua resistētia est resistētia ex distan
tia terminoꝝ spatij. Et sic est imaginabile
ꝙ si de⁹ adnihilaret totā spherā aeris: tā
ta foret distātia vel spatiū vacuū: sicut mō p
aerē occupatū. tūc imaginemur vnā ptica
a supficie terre vsqꝫ ad spherā ignis attin
gētē: ꝛ ꝙ aliqd̄ iuxta illā descēdat: necessa
rio habem⁹ imaginari ꝙ pri⁹ attingat ad
h ꝙ sit iuxta pūctū mediū isti⁹ pticę: ꝙ̄
sit ī supficie terre: qꝛ si sit vnū graue peda
lis quātitatꝭ: ꝛ de applicareš singulis quā
titatib⁹ pedalib⁹ successiue illi⁹ ptice. vñ ē
cōtra imaginationē ponere talē descēsum
subitū: ꝛ id̄ sola distātia iter termīos spa
tij ptrāseūdi sufficit ad causandū successio
nē in motu. Sic igiš dico de angelo: ꝙ li
cet aer vel aq̄ vel terra sibi resistere nō pos
sit: qñ sil̄ cū eo possit eē resistētia; tñ suffi
cit potētie sue motiue distātia spatij iter
cepti iter terminos mot⁹ sui. Sꝫ istū pces
sum Arist. iiij. Phy. nō itelligo: sꝫ qcqd̄ sit
de h: reduco argumentū ꝯ faciētē: qꝛ si ad
motū localē successiuū reqriš necessario re
sistētia: igiš de⁹ nō pōt mouere successiue
aīam aut angelū sine corpe: cui⁹ oppositū
ipse dicit. ꝯñ a ptꝫ: qꝛ potētie diuine infini
te nihil pōt resistere: ğ nō includit ꝯdictio
nē ſm eū motū localē fieri sine resistētia.
Dico ğ ꝙ angel⁹ successiue pōt trāsire spa
tiū plenū vł vacuū: tardi⁹ vel veloci⁹: sicut
sibi placet: qꝛ successio in suo motu oriš ex
duob⁹. s. ex dimēsione spatij: ꝛ ex libertate
volūtatis sue q̄ pōt se mouere sic̄ sibi pla
T cet. Ad scdm qñ dr ꝙ si sic pōt eq̄ veloci
Ad se ter moueri cū resistētia ꝛ sine resistētia. qd̄
cundū. pbaš sic. moueat se Gabriel de celo ad ter
rā ſm vltimū sue potētie ī tpe a ꝛc. Si di
caš ad istud argumētū ꝙ nullū corp⁹ resi
stit angelo ad motū localē resistētia posi
tiua: sꝫ obediāt sibi ad nutū: tūc nō sequi
tur ꝯclusio: sꝫ argumētū supponit falsum
videlicet ꝙ aliqd̄ corp⁹ resistat ãgelo quā
tū ad motū localē. Si aliter dicatur: scꝫ ꝙ
nō est dare maximā velocitatē qua pōt se
mouere: tūc argumētū iterū accipit falsū
h aūt videš pbabile: qꝛ cū volēdo moueat

se ⁊ mere libere:pōt velle ptrāsire hoc spa
tiū minori tpe ⁊ in minori:ita ꝙ nō ē das
re minimū tps in quo nō possit moueri a
termino diametri mūdi ad aliū terminū
Nec hoc arguit potētiā ei⁹ esse infinitā:sic
ut nec arguit volūtatē meā īfinitā esse: q̄r
vltra qd̄cūq̄ corp⁹ imaginatū possum vel
le maius esse in rerū natura. Deinde distā
tia negatiua de qua superi⁹ dictū est:non
impedit quin se possit mouere veloci⁹ ⁊ ve
loci⁹in infinitū:sed īpedit ne subito possit
ptrāsire:q̄r hoc īcludit ꝯdictionē ſm imas
V ginationē. Ad tertiū qn̄ arguit ꝙ tunc
Ad ter magnitudo cōponeret ex īdiuisibilib⁹ ⁊c.
tium. Hec rō est ꝯ eū:q̄r ponit deū posse moues
re angelū successiue.⁊ equalr vadit hec rō
ꝯ eū sicut ꝯ me.Dico igit ꝙ rō Arist.ē bo
na ꝯ ponētes indiuisibilia q̄ pñt se tange
re situaliter:q̄rū qd̄libet existimat circūs
scribi loco pūctali.tale enim īdiuisibile ap
plicaret se necessario vni indiuisibili mas
gnitudinis:s3 talis intelligentia nō est sic
intelligibilis:nec se cōmensurat vel appli
cat alicui corpori vel magnitudini: nec cir
cūscribit aliquo loco nec pūctali nec cors
X porali. Ad quartū argumētū de angelo
Ad q̄rs fortiori ⁊ debiliori. Pōt dici ꝙ accipit fals
tum. sum:videlz ꝙ āgel⁹ aliq̄s sit debilior alio
ad mouēdū se localr:sicut forte null⁹ i bri
tudine erit agilior alio vel subtilior:q̄r sic
posset fieri aliqd̄ corp⁹ ita ꝯpactū:ī q̄ pos
set brūs in corpe detineri īuite.⁊ fieri silr
aliqd̄ mediū ita dēsum:in q̄ tale corp⁹ nō
posset se mouere:qd̄ incōueniēs apparet.
Ad qn̄ Ad quītū de btō Aug.dico ꝙ ītelligit de
tum. motu locali ꝓprie dicto:in quo mobile cō
mēsurat dimēsionib⁹ spatij. Ad sextū de
Ad sex dictis Aug.sup Geñ.dico ꝙ eodē mō acci
tum. pit motū.ſ.localē. Ad septimū de ꝓbas
Ad ses tiōe Arist.vij. Phy.ꝙ oē qd̄ mouetur ⁊c.
ptimū Pōt dici ꝙ silr Arist.loquit de motu loca
li ꝓpe dicto:q̄r aliū forte nō nouit. Alr pt
Y dici ꝙ nimis difficile est suū ꝓcessum ibi
Ad pri sustinere.Et qn̄ allegat ꝙ cōmētator rep
mā rōs bat Platonē q̄ posuit angelos se mouere.
nē alte dico ꝙ maioris auctatis ē Plato q̄3 cōmē
ri⁹ opi tator Auerrois.Et iō volēs tenere ptē op
niōis q̄ positā ꝯmētatoris facilr posset rñdere ad
arguit rōnes. Ad primā de aīa christi descēdēte
ꝯ opis ad iferos:dr̄ ꝙ mouebat successiue a deis
nionē tate ꝯiūcta. Ad scd̄am ꝙ forte illa legio fu
hibers it ī porcī ⁊ locis aereis iuxta porcos:⁊ ha
nici. buerūt corpa subtilia:in q̄ moueri potue
Ad.ij. rūt:⁊ forte hūt ad suiv̄ dictā aliq̄ corpa si
bi vnita subtilia:tn̄ nob̄ īuisibilia. Ad ter Ad ter
tiā dr̄ ꝙ aīe tales mouēt a deo:⁊ demōes tiam.
cōcomitāt:⁊ iō dicūt eas ducere. Ad q̄rtā Ad q̄rs
dr̄ ꝙ ꝯclo ēūa:q̄r pōt moueri localr a deo tam.
s3 nō seq̄t:pt altari:q̄ pōt moueri localr ī Ad qn
vacuo. Ad q̄ntā qn̄ ꝓbat ꝙ aīa nō mouet tam.
p accñs ⁊c. Rñdet Scot⁹ ꝯcedēdo ꝯclonē
de spū q̄ ē tot⁹ ī diuersis locī sil. Ad sextā Ad sex
tūc aīa mouet a se.nego ꝯñam ꝓpe.s3 mo tam.
uet p accñs ad locū:nō tn̄ mouet ad se p
actūs. Ad septimā dicēdū ꝙ vult dicere ꝙ Ad se
aīe mouēt p deū separate:⁊ mouebūt cū su ptimā.
is corpib⁹ ita velocit sicut nūc mouēt āge
li ī suis corpib⁹ q̄ assumūt vl sic nūc mouet
aīe q̄ sunt mote a deo. Ad octauā de btō Ad os
Aug. li.ij.sup Geñ.ꝙ diabolus aliqn̄ fus ctauā.
it ī serpēte:⁊ aliqn̄ ī muliere:s3 in illo tpe
ī q̄ fuit ī serpēte:nō fuit sil ī mliere:s3 vicis
sim velocitate īsensibili. Ad nonā q̄ mazie Ad no
vr mouere:videlz q̄lr vniāt ad corpa q̄ as nam.
sumūt:⁊ qualr ea dimittāt: pōt dici ꝙ bo
ni angeli si nulla corpa sibi habeāt natura
liter vnita:tūc mouent successiue:vel subi
to p deū ad loca illoꝝ corpoꝝ: ⁊ eodē mō
illis dimissis redeūt ad celū. De demomib⁹
pōt dici ꝙ hñt ad sui penā aliq̄ corpora p
deū sibi vnita:ad quorū motionē mouent
successiue. Ad q̄ntū punctū hui⁹ articuli Z
vtrū vez āgelus possit moueri de loco ad Quit⁹
locū sine h ꝙ ptrāseat aliqd̄ mediū:vr ſm articl's
dicta ꝯñter dicēdū ꝙ nō p potētiā ꝓpriā
vl alicui⁹ creature:q̄r tūc possz se mouere
localr subito.qd̄ supi⁹ negatū ē.sic tn̄ ē in
loco equoce cū corpe:sic ptrāsit mediū eq̄s
uoce cū corpore:ita ꝙ non coapplicat vel
ꝯmēsurat se ptib⁹ medij. Sexto iā dicēdū A A
ē ad rōnes q̄nti pncipalis:q̄b⁹ ꝓbat ꝙ an Sext⁹
gel⁹ mouet localr:⁊ argutū ē pmo p pbm articl's
vj. Phy.⁊ illō est solutū superi⁹ pūcto qn respon
to hui⁹ articli. Ad scd̄am qn̄ arguit ꝙ oē det ad
mobile pri⁹ ptransit min⁹ ꝙ eq̄le sibi.pōt rōnes
dici ꝙ vez est de eo qd̄ mouet motu locali q̄nti pn
ꝓprie dicto:qd̄ circūscribit ipso loco. Ad cipalis
tertiā qn̄ dr̄ ꝙ mouet aut successiue ⁊c.di argu.
co ꝙ successiue a se ⁊ subito pōt mutarelo Ad pri
cū a deo.⁊ qn̄ ꝓbat ꝙ non subito q̄r oīs mam.
mot⁹ ē ī tpe.iiij.⁊.vj. Phy. Cōcedo ꝙ oīs Ad ses
mot⁹ local ē in tpe:nō aūt oīs mutatio lo cundā.
calis.silr qn̄ ꝓbat ꝙ nō successiue:q̄r sucs Ad ter
cessio ī motu ē ex resistētia medij ⁊ mobil tiam.
ad motē.Dico ꝙ vez ē de resistētia positi
ua:nō negatiua:ad quā sufficit distantia

termino:3 cū libertate potentie motiue. Et sil'r cū ei' limitatiōe:q3 verū ē φ licet potētia motiua angeli foret infinita:tn̄ō tn̄ finita:sic adhuc nō posset se mouere subito.

Ad quartam. Ad q̄rtā qn̄ arguit̄.nulla est finita ꝓportio mot' angeli ad motū corpis ī velocitate:nego ꝯn̄am. Cōcedo tn̄ φ licet nulla ē ꝓportio mot' localis āgeli ad motū locale corporis ī aliqn̄ ꝯditionib' q̄busdā;puta ī occupādo locū ⁊ cōmēsurādo se dimēsionib' spatij ⁊ h'mōi.s3 ī duratiōe ⁊ ī tp̄e bn̄ est ꝓportio:veluti si p possibile vel īpossibile poneret̄ vna supficies moueri: tūc ill' supficiei ad corp' nulla eēt ꝓportio:et tn̄ ī eodē tp̄e fieri pn̄t:⁊ sic aliq̄ mō eq̄ velociter.

Alia responsio. Aliter pōt dici ꝯcedēdo cōclusionē φ īter illas velocitates nulla ꝓportio est:q3 nō sunt eiusdē gn̄is:⁊ iō nō sunt ad īuicē cōpabiles:q̄uis tn̄ vtraq3 velocitas sit finita:sic īter velocitatē ꝯformē ⁊ difformē nulla ē ꝓportio:⁊ tn̄ neutra est velocitas īfinita.

Ad quintam. Ad q̄ntā qn̄ dr̄ φ nō pl' resistit mediū angelo φ ⁊c.pt3 p supi' dicta φ nō ēcludit ꝯditionē motū fieri īva cuo:nec ē ꝓcessus Arist.ibi demōstratiu' q3 omittit illā resistētiā q̄ orit̄ ex distantia media terminoꝝ:⁊ sil'r ex ipa magnitudine mobilis. Nā si imaginemur φ mobile bipedale sit ī loco aeris medio aere admbilato:⁊ sit illa quātitas bipedalis a b:sitq3 b supi' ⁊ a īferi':manifestū ē φ pri' ꝯtiget a ad terrā φ b;si ambo debeāt pforare terrā:q3 qn̄ a tāgit supficiē: b distat a terra p quātitatē pedalē.

Ad sextam. Ad sextā qn̄ arguit̄. sint a ⁊ b duo loca disticta totalr̄:⁊ moueatur āgel' ab a in b.q̄rit̄ qn̄ mouet̄ ⁊c. Dico ad h' sic̄ de corpe:φ vl' illa sunt ꝯtigua: ita φ nō ē aliq̄s loc' medi' distinct' totaliter ab vtroq3:vl' ē aliq̄s talis loc'.si pmo tūc mouet̄ qn̄ deserit mediā ptē de a:⁊ acq̄rit ptē de b.⁊ sic ē parti ī termio a q̄ ⁊ ptim ī termio ad quē:nō ptitiōe mobil':sed partitiōe loci.sicut si imaginemur φ adnihilato corpe hois/ maneret aīa ī eodē loco in q̄ nūc est eodē mō sicut nūc est:tūc occuparet locū suo mō occupādi: h' est foret diffinitiue vbi mō ē corp'. Si ꝟo tūc imaginemur φ ipa tn̄ locū debeat occupare semper illo mō occupādi: ⁊ cū h' φ sit mobile:ponam' φ ipa ascēdat ꝟsus celū:tūc cū fuerit ꝟsus supi' distās a terra p vnum pedē:ista hēbit sex pedes de loco priori:⁊ vnū pedē tm̄ de loco nouo q̄ fuit alterī cōtiguat':⁊ sic erit parti ī termio a q̄ ⁊ partim ī termino ad quē:⁊ sic ꝯtigit realiter imaginari motū localē āgeli:si sit in loco. Sil'r si īter loca disticta totalr̄ sit loc' medi': eodē mō dicēdū ē. Si aūt āgel' poneret̄ eē ī loco pūctali:sic tn̄ φ nihil tāgeret adhuc posset imaginari mediū quātū ad successionē:q3 īter q̄cūq3 duo pūcta ꝯtigit imaginari lineā:h' ē lōgitudinē mediam.

Ad septimam. Ad septimā qn̄ dr̄ φ angeli q̄ mittunt̄ ad nos sunt sil' ī celo ⁊ ī terra: ⁊ h' videt̄ innuere orō de āgelis.De' q̄ miro ordine ⁊c.vbi petit̄ vt q̄b' tibi ministrātib' in celo semp adsistit̄:ab his ī terra nr̄a muniat̄. pōt dici φ sensus ē:φ eccl'ia petit φ ab his qui nūc mistrāt deo ī celo: ⁊ semp adsistūt ei: vita nr̄a muniat̄ ī terris.licet em̄ āgeli nō semp adsistāt deo ī celo fruēdo ipō: semp tn̄ ei adsistūt. Alr̄ pōt dici φ sit ibi demōstratio gn̄alis:nō singularis:vt sit sensus q̄ten' ab eis.i.spiritib' angelicis: q̄ꝝ aliq̄ semp tibi adsistūt ī celo:ab his:h' ē ab huiusmodi vita nr̄a muniat̄ ī tris. Itē pōt dici φ eccl'ia petit φ ab ill' vita nr̄a ī tris muniat̄ p orōnes ⁊ missiōes īferioꝝ āgeloꝝ: ⁊ sic φ muniāt mediate:lic3 nō īmediate.

BB

Ad confirmationem. Ad ꝯfirmationē argumenti cū pbat̄ φ ijdē āgeli sūt ī celo:⁊ mistrāt h' nob ī tra: p h' dictū Tob.xij. Ego sū Raphael vn' de septē q̄ adstam' an̄ deū. Dicēdū φ iste tmin' adsistere ē equoc' apō sctōs:qn̄ de āgelis faciūt mētionē. Nā adsistere vno mō īcludit misteriū apō nos.vn̄ fac̄ Greg. distictionē ⁊ Diony. sil'r īter adsistētes ⁊ ministrātes.imo ꝫm Diony.soli de pria hierarchia adsistūt:q3 adsistere isto mō acci pit̄ ad sil'tudinē coꝝ q̄ regib' adsistūt:q̄ iō dicūt̄ regi adsistere:q3 ab eo ꝓ officijs exterioribus nō recedūt. Alio mō dicūt̄ adsistere deo:q3 ab eo suā volūtatē īmediate addiscūt.isto mō isti de summa hierarchia dicūt̄ deo adsistere:q3 īmediate ab ipō illuminatiōes recipiūt:alij ꝟo p eos. Aliq̄n̄ accipit̄ iste tmin' adsistere p fruiti' ꝯtēplari ꝯtinue diuinā eēntiā:⁊ sic oēs sp adsistūt: vn̄ Gre.sup Ezech.c.xxxiij. Illi spūs q̄ mittūt̄ ad nos:sp adsistūt deo:ipm̄ sp ꝯtēplātes:q3 q̄cūq3 mittāt̄:sp ītra ipm̄ currūt: ⁊ ipm̄ ꝯtēplāt. Et sic pōt itelligi qō dic̄ āgel' Tobie.

CC

Ad octavam. Ad octauā qn̄ dr̄ φ āgel' pōt sil' eē ī celo ⁊ ī terra:⁊ q3 supponit̄ φ possint sil' in diuersis eē locis :videt̄ mihi φ istud argumētū ꝯcludit veꝝ:videlicet φ possi

bile sit ꝙ angelus sit simul in vtroq̃ ter-
mino diametri mūdi in vno angulo tan-
gēte mūdū: sʒ tn̄ angelus sibi nō determi
net aliquā figurā loci: nec certā spissitudi
nē nec quantitatē. vn̄ nō video ꝙ ↄ̄dictio
nē includat āgelū corpi vniri p deū: ⁊ cor
pus illud sic ordinari ſm imaginationem
argumēti: ꝙ angel⁹ foret in vtroq̃ termi
no diametri mūdi ⁊ in cētro terre: sed nō
vbiq̃: qꝛ illud corp⁹ pedale nūq̃ plus oc-
cupabit in spatio nisi quātū est spatiū pe
dale. si quadrāgulus eque distātiū laterū
⁊ quadratū sup eandē basim ptrahat̃ iter
lineas eque distātes: necessario sunt equa
les: etiā si in infinitū ptrahat̃ quadrāgu-
Ad no lus lōgior ⁊ lōgior. Ad nonā qn̄ arguit̃
nam. ꝙ qlibet āgel⁹ pōt eē vbiq̃. Dico ꝙ verū
est ꝙ ↄcluſio nō ē īpossibilis: qꝛ adnihila
to toto mūdo pter locū pedalē in quo sit
angel⁹: tūc ille eēt vbiq̃: sʒ qꝛ argumentū
aliter nitit̃ ↄcludere: ideo aliter videt̃ di-
cendū. Unde qn̄ arguit̃: cognitio minimi
angeli pōt esse vbiq̃: igit̃ ⁊ minim⁹ ange-
lus. antecedēs ⁊ ↄ̄ña pbat̃: qꝛ de⁹ pōt vl-
tra quēlibet creatū pfectiorē creare: ⁊ per
fectior pōt esse semp in maiori loco: ergo pōt
creare aliquē angelū q̄ sit vbiq̃. Tūc vltra
in isto pōt ponere cognitionē minimi an-
geli: qꝛ qlibet cognitio pōt poni in q̄cūq̃
intellectu. igit̃ cognitio minimi āgeli pōt
esse vbiq̃. ⁊ vltra. ergo minimus angelus
pōt esse vbiq̃. Dici pōt ꝙ vltima ↄ̄ña nō
valet. qꝛ alia est rō de cognitione angeli:
q̄ est actus spūalis: ⁊ p ↄ̄ns pōt sine cōtra
dictiōe poni in quolibet angelo: ⁊ sic pōt
sibi cōpetere esse vbiq̃ p accidēs. ⁊ nō seq̄
tur: cognitio minimi angeli pōt eē in loco
tāto p accñs: igit̃ āgel⁹ pōt esse in loco tā
to: qꝛ angelus nō pōt esse in loco per acci
DD dens. Ad sextū argumentū pncipale iam
Ad sex dicendū est. Et qꝛ eius materia est de ↄfir
tū pn. matiōe bonoꝝ ⁊ obstinatiōe maloꝝ: ideo
primo videndū est q̄ sit cā cōfirmationis
in beatis: ⁊ que cā obstinatiōis ī dānatis.
Scdo an bti possunt mereri: ⁊ dānati de
mereri: stante lege q̄ nunc est: hoc est dictu
an faciāt de facto ⁊c. Tertio dicet̃ ad for-
EE mas in isto principali. Circa primum de
Prim⁹ cā cōfirmatiōis in beatis dicit Hibernic⁹
articu. sup. ij. sniarū. q. iiij. arti. iiij. Ad primum
Hiber. principale dicit ꝙ cā cōfirmationis eorū
opi. est illa certa cognitio quā habēt in verbo
qua sciunt vel certitudinaliter existimant

se nō debere facere ↄ̄tra rectā rōnē sub pe
na dānationis eterne. Unde quia angel⁹
beatus scit vel existimat immutabiliter
ex aliq̄ reuelatiōe sibi facta: cui ita adhe-
ret firmiter ppter auctoritatē reuelātis
sicut vni scito: vel firmi⁹. sicut dicit Arist.
. Ethico. c. iiij. ꝙ quidā credūt que opinā
tur nō minus firmiter ꝙ alij q̄ sciunt. qꝛ
inquā ita credit: ideo nō pōt peccare. ⁊ sic
est ita ↄfirmat⁹. De obstinatiōe nihil dicit
exp̄sse qd̄ viderim. Aliter dicit Ockā sup FF
ij. sen. q. xix. que est: vtrū angelus malus Rūsio
semp sit in actu malo: videlʒ ꝙ cā ↄfirma Ockā.
tionis beatoꝝ est: ꝙ in beatis semp causa
tur aliq̄s actus vidēdi ⁊ diligēdi deū: ita
ꝙ beatus nō est totalr̃ a deo cā effectiua
vel partialis aliquo modo illoꝝ actuum:
neq̃ per voluntatē: neq̃ per intellectū. ⁊
qꝛ ille actus dilectionis opponit̃ formalr̃
omni actui pcti: ideo actus ille diligendi
⁊ actus peccandi nō se cōpatiunt̃ aliquo
mō in eodē: ⁊ ꝙdiu actus ille ↄseruat̃ to-
taliter a deo / sicut ab ipso causat̃: tamdiu
est angelus ↄfirmatus: ita ꝙ nullo modo
de potentia volūtatis create est ꝙ possit
īpedire actū dilectionis p actū ↄ̄riū: ppt̃
repugnantiā formalē inter illos act⁹: nec
ex hoc dicidʒ voluntas cogi: qꝛ voluntas
formalr̃ vult ⁊ diligit illo actu: sʒ nō cause
tur ab eo. Eodē mō ſm eū assignat̃ cā ob-
stinationis maloꝝ: videlʒ ꝙ de⁹ causat sic
ut cā totalis quicq̄d absolutū est in actu
volendi vel odiēdi deū. Ille actus nullum
actū bonū secū cōpatit̃ ppter repugnātiā
formalē iter illos: ideo stāte illo actu ⁊ cō
seruato a deo totalr̃: nō pōt volūtas crea
ta in oppositū. Sed ↄ̄ ista arguit ⁊ sol- Argu.
uit: specialr̃ ↄ̄ istud vltimū quo dr̄ ꝙ odiū Ockā
dei potest causari a solo deo ſm Arist. iij. primū.
Ethi. Aliq̄ actus sunt q̄ statim noīati hñt
malitiā adnexā ⁊ difformitatē: sʒ null⁹ ta
lis est sic a deo sicut a cā totalr̃: hmōi aūt est
odiū dei. Scdo. ois act⁹ quē volūtas po Scdm
test hr̄e sine pctō: pōt sibi precipi a deo: ita
pōt pcipere de⁹ volūtati ꝙ odiret deū: et
sic volūtas creata pōt mereri odiēdo deū.
Tertio ↄ̄ hoc ꝙ supponit̃ angelū beatū Tertiū
nō habere libertatē respectu act⁹ creati a
deo: qꝛ ſm sctōs angeli boni habēt maio
rē libertatē post ↄfirmationē ꝙ ante: sed
ante cōfirmationē habuerūt libertatē re-
spectu cuiusq̃ act⁹ volūtatis. Itē quarto. Quar-
qꝛ tunc volūtas ad talem actū cogeretur. tum.

Rñsio Ad primũ rñdet. Furari ꝛ adulterari et
Oclã hmõi oĩa mala sunt ex circũstãtia: qꝛ sunt
Ad pri ꝫ preceptũ dei: tñ benet meritorie possent
mum. fieri a creatura: si caderent sub ꝑcepto di-
uino: ita ꝙ hõ ad talia esset obligat⁹: sicut
nũc est obligat⁹ ad opposita illoꝝ: sꝫ quia
isti termini furtũ ꝛ adulteriũ significãt ta
les act⁹: ꝯnotãdo ꝙ fiãt ab illo q̃ obligat
ad oppositũ: ideo statim q̃n noiant: dicũ-
tur hr̃e malitiã ꝯnolitã. Si aũt tales act⁹
caderẽt sub ꝑcepto: tunc non haberẽt illã
malitiã siue malã circũstantiã: nec forent
Ad se- mali. Ad scdm põt dici ꝯsequẽter conce-
cundũ. dẽdo ꝯclusionem: ꝛ credo ꝙ est vera. dicit
tñ ꝙ causare odiũ dei in voluntate nõ est
in deo peccatũ: qꝛ deus nõ obligat ad ali-
quid: sed volũtati create est pctm̃: qꝛ obli
BB gat ad oppositũ. Ad tertium rñdet ꝙ li
Ad ter bertas capit quinqꝫ modis. Uno modo vt
tium. opponit seruituti culpe. Scdo mõ vt op-
Liber- ponit seruituti pene. Tertio mõ vt oppo-
tas q̃n nit seruituti miserie. Quarto mõ vt oppo
tuplex. nitur coactioni. Quinto mõ vt opponitur
immutabilitati. Loquẽdo igitur de liber-
tate primo modo scdo ꝛ tertio: sic nõ est in
angelo malo libertas: qꝛ nõ est liber respe
ctu culpe; nec respectu pene: nec respectu
miserie. qꝛ angelus malus nõ potest velle
nõ esse in loco cruciatiuo: qꝛ actus volen-
di eẽ in loco illo necessario inest sibi a deo:
ꝛ actus oppositi nõ possunt esse simul: tñ
in eis est libertas q̃ opponit coactioni et
imutabilitati quãtũ ad act⁹ alios qui nõ
repugnãt illi actui quẽ necessario habẽt a
deo: nec sequit ad illũ actũ. Et respectu ta
liũ possunt indifferenter elicere vnum vel
alium. Sed in angelis bonis est libertas
primo mõ scdo tertio ꝛ quarto. qꝛ non co-
gunt ad aliq̃d ꝫ inclinationem volũtatis
eoꝝ. sꝫ libertas q̃nto mõ nõ est in angelis
bonis: quãtũ ad act⁹ illos q̃ totaliter cau
sant a deo: qꝛ sic ꝑ illos volũt vnũ opposi
toꝝ: ꝙ nõ pñt velle reliquũ: sꝫ quantũ ad
actus indifferẽtes q̃ nec repugnãt forma
liter illis actib⁹; nec sequunt necessario ad
eos: hñt indifferẽtiã. ꝛ sic isto quinto mõ
maior est libertas in viatore q̃ȝ in angelo
bono: qꝛ viator hꝫ imutabilitatẽ ꝛ indiffe
rẽtiã respectu oium actuũ: sicut ꝛ angelus
malus habuit aũ ꝯfirmationẽ. Quãtũ vo
ad quartã libertatẽ: maior est in ãgelo bo
no ꝙ in hoie viatore: qꝛ sꝫ viator cogi non
possit quãtũ ad act⁹ interiores volũtatis;

põt tñ cogi quantũ ad act⁹ exteriores ꝫ in
clinationẽ sue volũtatis: sꝫ angelus btũs
nullo mõ cogi põt. Ad q̃rtũ cũ arguit: qꝛ Ad q̃r-
tũc voluntas cogeret. qꝛ respectu nullius tum.
act⁹ ẽ libera: nisi respectu illi⁹ cui⁹ est acti
ua. dĩ ꝙ nõ cogit recipiẽdo illũ actũ a deo
tñ bñ necessitat. Primũ ptꝫ. qꝛ tunc aliq̃d
cogit qñ recipit aliq̃d ꝫ inclinationẽ suã
naturalẽ: sicut si graue ferat sursum: mo-
do volũtas põt illũ actũ saltẽ ꝑtialr̃ cau-
sare: ꝛ sic naturalr̃ recipe. ꝛ ꝑ ꝯñs nõ est ꝫ
suã inclinationẽ naturalẽ illũ actũ recipe.
silr̃ volũtas nõ iclinat nalr̃ in oppositũ il
li⁹ act⁹. Scdm ptꝫ: videlꝫ ꝙ necessitat: qꝛ
nõ ẽ in sua ptãte recipe vel nõ recipe illũ Repli-
actũ a deo. Sꝫ ꝫ ista põt rõnabilr̃ dubita catur.
ri. pmo ꝫ h̃ ꝙ dicit ꝙ ãgel⁹ mal⁹ nõ liber ẽ
libtate q̃ oppoit culpe; sꝫ neccãrio hꝫ cul
pã. Qꝛ arguo sic. oẽm actũ quẽ ãgel⁹ mal⁹
hꝫ necessario: hꝫ totalr̃ a deo: ꝛ nullo mõ a
se sicut a cã partiali: sꝫ culpã hꝫ ãgel⁹ ma-
lus necessario: igit hꝫ totalr̃ a deo: g̃ deus
est totalis cã alicui⁹ culpe. maior ẽ sua: qꝛ
si aliq̃ mõ hr̃et angel⁹ mal⁹ a se actũ ma-
lũ sicut a cã ꝑtiali: tũc in sua ptãte eẽt nõ
causare ꝑtialr̃. ꝛ sic foret in ptãte sua ꝑua
re se totali actu. Minor silr̃ est sua. sꝫ falsi
tas ꝯclusiõis ptꝫ: qꝛ si ille act⁹ ẽ culpa: q̃ro
cui⁹ est culpa: vtꝝ ipsi⁹ dei: qd̃ ẽ nefas di-
cere. an demonis: ꝛ si ẽ culpa demonis: de
mon ẽ aliq̃ mõ cã ꝑtialis illi⁹. Cõfirmat Confir
istud argumẽtum ex ꝓcessu phi. iij. Ethi. matur.
vbi ꝓbat frequẽter ꝙ oĩs act⁹ virtuosus
vl̃ vitiosus ẽ causat⁹ a volũtate. Scdo sic Scdo
opatio btitudinis ꝯsistit ĩ actu scdo: sꝫ a-
ct⁹ scds causat ab actu pmo. act⁹ aũt pm⁹
volitiõis est volũtas: ita oĩs act⁹ scds vo
lũtatis ẽ a volũtate sicut a cã. Cõfirmat: qꝛ Confir
nulla rõ appet q̃re vna res causata a deo matur.
ĩ volũtate dicat act⁹ volũtat(is) magꝫ q̃ȝ alia
si nõ ꝯcurrat volũtas magis ad causandũ
illã rẽ q̃ȝ aliã: g̃ posset rõnabilr̃ dici ꝙ grã
ꝛ ṽtutes theologice que infundunt aie a
deo: forẽt opatiões aie: qd̃ est falsũ. Ter Tertio
tio ꝯfirmat pma rõ: qꝛ si de⁹ cãret odium ꝯfirma
sui in viatore: ille viator in nullo foret cul tur pri
pabilis de hoc ꝙ hr̃et actũ talẽ. Silr̃ si sic ma rõ.
angelus posset peccare in pmo instãti sue
creatiõis. ꝛ silr̃ ꝙ deus possꝫ creasse ange
lũ peccatorẽ ꝛ actualr̃ in pctõ. Cõseq̃ns
est falsum. Tũ qꝛ nunq̃ȝ fuisset debitor iu
stitie. cõtra Anß. de casu diabo. ca. xv. Tũ
qꝛ nunq̃ȝ a bono cecidisset contra Augu.

V V Sed ꝯ primā opinionē pōt argui.q2 ſi
Cōtra illa foret cā ꝯfirmatiōis bonoꝝ:videlꝫ ꝙ
primā eriſtimāt firmiſſime ꝙ nō deberēt pecca
opinio re ſub pena dānationis eꝛne:ſeqref ꝙ via
ne pīo toꝛ poſſet facere ſe īpeccabilē.nā poſſibile
eſt ꝙ aliqs ita firmiṫ ħ credat:ſicut credit
ꝙ oē totū eſt maius ſua pṫe:igiṫ talis nō
poſſet peccare ſtāte tali adheſiōe:imo qñ-
cūꝗ hō hṙet tale iudiciū:ſi fecero ħ dāna
Scdo. bor:nō poſſet peccare. Preterea.ſeqṫ ꝙ ꝑ
fecta btitudo depēderet er cognitōe crea-
ture miſerrime.ꝯñs eſt falſum:ꝫ ꝯ Augu.
volētē ꝙ btitudo er ſola dei cognitiōe de-
pēdet.ꝯña pꝫ:q2 angel' nō pōt ſcire ſe eſſe
btm:niſi ſciret ſe eſſe ꝯfirmatū:nec ſciret
hoc niſi ſtaret illud iudiciū in mēte ſua:ſi
peccauero dānabor.igiṫ de eſſe beatitudi
Tertio nis eēt cogitare de miſeria. Preterea ſta
tuat de' ꝙ nulla creatura dānabitur eter
naliṫ:hoc pōt.q2 libere pōt ordinare ꝫ ſta
tuere ꝙ quecūꝗ creatura peccaret:puni-
reṫ ꝫ taliter ſolū:ꝗ poſito:q̄ro vtrū angel'
beat' poſſit peccare an nō:ſi ſic:tūc nō eſ
ſet impeccabilis.ſi nō:ꝫ nō īpediṫ niſi ꝑ ra
le iudiciū qđ eſt erroneū in tali caſu:igiṫ ꝑ
Quar- iudiciū erroneū foret ꝯfirmat'. Preterea
to. capio iſtō iudiciū ſcꝫ angeli:ſi fecero ꝯ iu-
diciū rōnis:dānabor eternalṙ.quero vtrū
iudicat ꝙ iſta ꝯditionalis ē neceſſaria an
cōtingēs:Si iudicat ꝙ eſt neceſſaria:de
cipiṫ ꝫ errat:q2 deus poſſet facere ꝙ añs
foret verū ſine ꝯſequēte.igiṫ iudicat ꝯ iu
diciū recte rōnis diuie ſalrē:igiṫ nō ē bea
tus.Si dicaṫ ꝙ iudicat hāc ꝯditiōalē eſſe
cōtingētē:igiṫ credit ꝙ ita poſſet eē ſicut
ꝑ añs denotaṫ:abſꝗ hoc ꝙ ita ſit ſicut ꝑ
ꝯñs denotaṫ:ergo nō credit ħ firmiſſime.
Quito ergo pōt velle antecedēs ſine timore ꝯñt
Preterea.ſi ideo non pōt velle ꝯ rectū iu
diciū rōnis:q2 nō pōt velle miſeriā:ꝫ iſta
ſola ſit cā quare nō pōt velle male:ꝫ nō di
lectio qua diligit deū:igiṫ magis ꝯfirma
tur ꝑ hoc ꝙ odit penā/ꝙ ꝑ aliqđ aliud.ꝗ
odiū pene eſt cā q̄re angel' btūs ꝑſeuerā-
ter diligit deū.ꝗ magis diligit deū timore
pene ꝙ amore ſui:qđ eſt incoueniēs. Iſta
Y Y ſnīa ꝑ nūc que ē ſcti Thome in iſta qōne
Rñſio magis mihi placet:ꝗ ſnīa oīno accipiṫ er
ad arti dictis pbi.vij.Ethi.c.iij. que vṙ cōſiſtere
culum in hoc:ꝙ oē pctm̄ er erroꝛe vel ꝯcupiſcen
ſm tho tia vel negligentia eſt ꝑcedente.Et concor
mam. dat cū Boetio ꝑ° no de ꝯſolatione pſa.v.
vbi philoſophia loquēs Boetio dicat ſic.

Atqui tibi talia contuleram':ꝗ niſi abie-
ciſſes:inuicta te firmitate tuerenṫ.q2 igiṫ
in btis eſt notitia in vlī ꝫ particulari:ꝫ iu
diciū ꝙ nullo mō eſt peccādū:nec ab illo
iudicio neꝗ ꝑ erroꝛē neꝗ ꝑ negligētiā cō
ſiderādi pñt auerti:ꝫ iſtud iudiciū i eis a
deo cōſeruaṫ:iō actū malū nō poſſunt eli-
cere:q2 ħ neceſſario foret ꝑ iudiciū ꝯ̄iium
qđ nullo mō habere poſſunt. Aliter pōt
dici:ꝫ iſtud pōt ſeruire ꝑ cōfirmatione ꝫ
obſtinatione ſiṙ:videlicet ꝙ indifferētia
volūtatis vel libertas nō eſt infinite ꝟtu-
tis:ſꝫ tm̄ finite:ꝫ iō ſicut pōt ab aliꝗ habi
tu īclinari ꝫ facilitari:ita pōt ab aliꝗ ha-
bitu creabili a deo neceſſitari ad vnū. Iſte
aūt habit' in beatis eſt grā ꝯfirmata:ꝗ vi-
dens deū/neceſſitaṫ ad cauſandū dilectio
nem erga deū.ꝫ pōt eſſe ꝙ neceſſitaṫ per
obiectū ꝫ habitū:ꝑ lumē glīe ad certū iu
diciū:ita ꝙ iſtis trib' cōcurrētib' viſione
clara dei:lumine glīe:ꝫ habitu grē:neceſſi
taṫ mō nature volūtas ad actū ſibi cōue-
niētiſſimū.Ecōtrario in malis ꝑ pena in-
fligiṫ habit' odiēdi ꝫ tenebꝛa erroꝛis cum
ꝑuerſo iudicio:ꝫ hūc de' i malis cōſeruat
ita ꝙ nō eſt i eoꝝ ptāte iſta deſtruere. vñ
relinꝗtur vt bñ opari nō poſſint. Vñ ha-
bit' talis in malis eſt cā obſtinatiōis ma
loꝝ.Et ħ eſt qđ dicit magiſter li.ij.di.vij.
c.ij.ꝙ mali hñt liberū arbitriū:ſꝫ depreſ-
ſum atꝗ coꝛruptū:ꝙ ſurgere ad bonū nō
valeāt. Iſta aūt depſſio vel coꝛruptio libe
ri arbitrij nō pōt facili' itelligi ꝙ ꝑ habi
tū creatū i eis a deo:ꝗ ſiſtiṫ īdifferētia vo
lūtatis:ꝫ determinaṫ ei' libertas ad vnū
ſm iudiciū ꝑuerſū:ꝫ iſtū malū habitū ha
bere meruerūt qñ peccauerūt.ꝫ iō cā act'
ꝙ habit' oēs ꝯntes pene ſunt ꝫ act' deoꝛ
dinati ſibi:licet foꝛte ꝑ eos nō demereanṫ
nouā penā. Scōs punct' iſti' articuli eſt:
an angeli bti cuſtodes hoīm mereanṫ:et
an demones exercitatoꝛes demereanṫ.In
iſto pūcto mihi apparet dicēdū ꝙ neutra
ꝑs pōt rōnabiṙ ꝑbari vel impꝛobari.Cō
ſtat eīm bonos angelos multos act' elice-
re circa nos libere:ſm oēs circūſtātias vir
tuoſe:ꝫ certū eſt ꝙ ſunt in grā.ꝗ videṫ ꝙ
mereanṫ.ꝯña pꝫ:q2 nō ſunt plura reqſita
in nobis ad meritū.Siṙ ex alia pṫe de ma
lis ꝑbabile eſt ꝙ multos act' libere exer-
cent ꝫ vitioſe:ſm oēs vel plures circūſtā-
tias:igiṫ videṫ ꝙ demereanṫ. Añs ꝫ ꝯña
pꝫ:nā angel' apparēs hoī pōt veloci' vel

R R Alia re ſpōſio ad arti culum

Z Z Scōs punct' articu li.

tardi⁹ moueri si vellet: ita ꝙ hoc relīqtūr
sue libertati: sicut de Raphaele p₃ Tobie
xij. ꝗ intēsi⁹ vel remissi⁹ pōt velle aliqd: ꝗ
libere. Silr de malis verisile ē ꝙ paucio-
ra mala possent libere facere: ꝛ eligere pe-
ius facere. Uñ posset videri ꝓbabilr ꝙ bo-
M. AD ni merent̄: ꝛ mali demerent̄. Dic aut̄ mł
Rñsio tis videt̄ ꝙ ī cognitiōe btifica nō ꝓficiūt
ꝫm ali nec ī dilectōe: s₃ ī cognitiōe eoꝝ q̄ꝝ cogni
os ad tio siue notitia nō ptinet ad btitudinē. sic
articu ut etiā magr̄ dic̄ li. ij. snīaꝝ. S₃ ꝯ hoc ar
lum. guo sic qm̄ ita bonū ex gn̄e ꝛ ex oīb⁹ circū
Repli- stātijs facere pōt angel⁹ btūs sicut hō via
ca. tor: s₃ hō viator p suū actū pōt mereri au
Rñsio. gmētū p̄mij eēntialis: ꝗ ꝛ āgel⁹ bon⁹. Ad
talia pōt facilr rñderi ꝫm viā illā q̄ ī p̄ma
ꝯclusione dixi: ꝙ meritū stricte acceptum
dicit actū libere elicitū: cōformē precepto
vel legi ꝓmittēti p tali actu mercedē ipsi
agēti. Et nō includit ꝯdictionē quin deus
pōt hoi p̄cipere q̄cumq₃ mō p̄cipit: abla-
ta tn̄ ꝓmissione mercedis: ꝛ stante ꝓmis-
sione de pena trāsgressoib⁹ īfligēda. ꝛ iō
nulla talis ꝯn̄a est formalis: angel⁹ eq̄ bo
nū actū facit in gr̄a sicut viator: ꝗ eq̄le bo
nū meret̄: q₂ nō placet deo ꝙ act⁹ bonus
eoꝝ tn̄ p̄miet̄: sic act⁹ fruēdi deo ꝫm oēs
circūstārias virtutis est act⁹ elicit⁹: vt ꝓ-
babile est: quo hō diligit deū ꝓpter se sup
oia: licet a deo necessario conseruet̄: ꝛ tn̄ il
le act⁹ nō h₃ aliud premiū. Uñ pōt dici ꝙ
de⁹ vult angelos bonos facere q̄cūq₃ faci
unt: sine spe vlterioris meriti. Et ideo licet
virtuose faciāt ꝛ laudabilr: nō tn̄ merito-
rie p p̄mio nouo: eo ꝙ ꝫm iustitiā dei sunt
sufficiēter p̄miati. De malis ꝟo pōt dici ꝙ
sunt quasi extra familiā dei electi: ꝛ ab ei⁹
p̄cepto absoluti. ꝛ ideo licet faciāt opera-
tiones de genere maloꝝ: q̄ operationes fo
rent demeritorie si a viatorib⁹ fierēt: ī eis
tamen non sunt demeritorie: q₂ nō habēt
preceptū vt caueāt. Unde sicut canis si ho
minē sanctū mordeat: facit actū qui si ab
hoie fieret/esset pctm̄: ꝛ tamen nō est pec
catū. sic demones voluntatē habēt depres
sam ꝛ habituatā in malo: nec habēt prece
ptū vt caueāt: sed sunt quasi extra curā ꝛ
custodiā atq₃ cōicatione diuinā separati ꝛ
depositi. ꝛ ideo pro malis q̄ faciunt: nouā
penam non curat de⁹ eis infligere. Et di
Hiber- cit hic Hibernicus ꝙ peccant: sed non de-
nicus. merētur ꝓprie aliquā penā eternā: q₂ nō
sunt viatores: ꝛ ideo actus illoꝝ non sunt
demeritorij: sed dānatorij. sicut dicit Sco
tus: qui tenet ī hoc lib. ij. dis. vij. q. vlti. ꝙ
demerent̄ penā tpalem: ꝛ sic peccāt venia
liter: sed nō mortaliter. Addit etiā ꝙ nō
peccār mortalr sicut viatores: q₂ nō habēt
p̄ceptū eis factū de cauēdo. Nec sciūt vo-
lūtatē dei bn̄placiti: q₂ tūc non fieret ab
eis. Nec volūtatē dei sciūt esse ad ꝯtrium
sed volūtatē cōsulēdi forte credunt esse ad
ꝯtrū. Post iudiciū aūt nullo mō peccabūt
q₂ nullā libertatē volūtatis ipsi habebūt
Secū- Alius modus dicendi est cuiusdā moder
d⁹ mo ni qui distinguit de isto termino peccatū:
dus di ꝛ dicit ꝙ potest tripliciter accipi. Uno mō
cendi. ꝓ actu interiori vel exteriori. Alio modo
pro deformitate vel iniustitia. Tertio mō
pro reatu quo homo postea obligatur ad
penā. Ista distinctio p₃: q₂ pctm̄ p̄mo mo
do statim delet̄: q₂ actus transit. Secūdo
modo pctm̄ manet donec gr̄a infundat̄ p
cōtritionē. Tertio mō pctm̄ etiā post ꝯfes
sionē ꝛ ꝯtritionē in casu manet: q₂ adhuc
obligat̄ ad penā aliquā faciēdā hic vel in
purgatorio. Scd̄o ergo mō ꝛ tertio nō ē
dubiū quin demones sint cōtinue in pctō
ꝛ peccēt sic. s₃ primo mō an videl₃ peccēt
habendo nouos actus pcti: posset eē du-
biū: ꝛ sic est ad ꝓpositū. Et ita tenet ꝙ sic
q₂ de nouo volunt male: sicut istū dānari:
istū peccare: ꝛ hmōi. Uñ ꝫm cū faciūt cō-
tra preceptū charitatis de dilectione dei
ꝛ ꝓximi. Nec ista ꝯn̄a valet: necessario et
nō libere male volūt: ergo nō peccāt: quia
ipi sunt sibiipsis cā illi⁹ necessitatis: sicut
ebri⁹. vt p₃. iij. Ethicoꝝ. Impotentia em̄
descēdēs ex culpa nūq̄ excusat: sicut p₃ p
Ans. j. cur deus homo. c. xij. Et ideo dicit
iste ꝙ demones peccāt mortalr de nouo.
Dicit tamē ꝙ innouatio malarū volūta-
tū tm̄ durabit vsq₃ ad diē iudicij: in quo
tpe intermedio intromittunt se de hoib⁹
tētandis ꝛ exercitādis. Sed post diē iudi
cij nō: q₂ nō habebūt obiecta aliqua cir-
ca q̄ possint innouare sua opa mala et tē
tationes ꝛ hmōi. Et cōsequēter cōcedit̄ ꝙ
eoꝝ pena intendit̄ vsq₃ in diē iudicij. Est
tamen in eis duplex pena. Una que est pe
na sensus. Alia q̄ est pena dāni. Pena sen-
sus est qd accidētale respectu pene dāni.
q₂ directe opponit̄ gaudio essentiali bea-
toꝝ: q̄ est visio dei. prima intendit̄: nō se-
cūda. Hoc ꝓbatur dupl̄r. primo mō qm̄
ꝫm magistrū: in angelis bonis est augmē

tatio ꝛ pfectus in gaudio accidētali: igitur
in istis erit augmentatio in pena accidēta
li. Scdo. q: post iudicium maioꝛ erit pena
dānatoꝝ ꝛ demonū: vnde dies illa erit eis
hoirēda. Et hec ē causa quare tētāt hoies
vt peccent: ꝛ tñ magis puniūtur qñ hoies
noui dānātur: sed pꝛeeligūt sustinere mino
rē penā: vt differāt maioꝛē: impediēdo nu
merū electoꝝ ꝛ diē iudicij. ergo pena dam
Cōtra natoꝝ intēdetur vsq ad diē iudicij. Sed
pꝛimū cōtra pꝛimū modū dicēdi occurrit sic. si di
modū catur ꝙ peccant venialiter: cōtra. aut pec-
dicēdi cāt cōtra pceptū: vł nō. si nō: nō peccāt sim
pꝛimo. pliciter. si sic: nō videt rō quare debeat eis
pcipi sub minoꝛi pena ꝙ̄ viatoꝛi. Unde ꝙ
eque male velit diabolus cū hoie viatoꝛe:
ꝛ iste viatoꝛ dꝫ puniri pena eterna: ꝛ alius
Scdo. tpali: nō videt rōnabile. Preterea ipē di
cit ꝙ ipsi nō sciunt voluntatē dei pcipiens-
tem eis esse ad cōtrariū: sed tātū cōsulentē
Cōtra. igit nullo modo peccant: q: facere
cōtra voluntatē cōsulentē non est peccatū
veniale nec moꝛtale: alꝰ qlibet peccaret ve
nialiter/q nō faceret oīa consilia: qđ nemo
NN dicit. Nō igit videt illa opinio posse stare.
De se- Scdꝰ modus dicēdi apparet multū pro
cundo babilis: hoc excepto ꝙ nō sufficienter cau
modo sam assignat quare post diē iudicij non de
dicēdi. merebunt dānati. Dicit eñ ꝙ ideo nō pos
sunt habere nouas volitiōes malas: q: nō
habebūt obiecta circa q possunt innouare
Cōtra sua mala opera. Cōtra. oē opus malū est
scdm est opus volūtatis: sꝫ obiecta habebūt cir
modū ca que poterunt male velle de nouo ꝛ ha-
dicēdi. bere malas volitiōes: q: nō videt verisimi
pꝛimo. le ꝙ nūq̄ malas volitiones habebūt post
diē iudicij. ergo nō est rō quare tūc nō po-
Scdo. terūt de nouo peccare. Preterea. peiꝰ est
male velle p annū ꝙ̄ p diē: igitur saltē cō-
tinue ex circūstantia tpis augebitur mali-
tia dānatoꝝ. De his oībꝰ discerni nō pōt
ab hoie quid sit verius sentiendū. Tertius
punctus est dicere ad rationes in pꝛincipa
OO li. Ad pꝛimū igit qñ dꝛ cōtra confirma-
Tertiꝰ tionē ꝛ obstinationē: qua tam in bonis ꝙ̄
articl's in malis manēt naturalia integra: ꝗ in de
respon monibus ꝛc. Pōt dici de bonis ꝙ non ma
det ad net in eis libertas respectu oīm: ꝛ ideo pec
arg. sex care nō pōt. respectu vero quoꝝūdā bonoꝝ
ti pꝛin. manet in eis libertas indifferenter. ꝛ ideo
Ad pꝛi mereri pñt saltē pꝛemiū accidētale. De ma
mum. lis vero ꝙ in eis sunt naturalia integra: sꝫ
male habituata. vñ sunt splēdidissimi fm

Dionysiū: quātū attinet ad naturā: sꝫ ma-
nēt p habitꝰ depssa vitiosos quātū ad cul
pā. Et qñ arguitur ꝙ deꝰ tūc foret p se et
directe cā illius induratiōis p immissionē
habitꝰ. Cōcedo. sꝫ nō est pꝛima cā in omni
genere cause istiꝰ habitꝰ: sꝫ creatura pec-
cās est aliquo mō cā pꝛioꝛ. Ideo eñ deus
hūc habitū imediate creat in āgelo peccā-
te: q: sic puniri meruit. ꝛ sic itelligit Aug.
ꝙ deꝰ nō ē cā pꝛima q̄re creatura ē deterioꝛ
veꝝ est: sꝫ creatura demeruit: vt deo agēte
fiat deterioꝛ. Ad scdm qñ arguit ꝙ nec PP
boni sunt cōfirmati nec mali obstinati: q: Ad se-
hi merent: ꝛ illi demerent. Dicēdū est ꝙ ꝯña cundū.
nō valet: pñt eñ oīno boni nō obstāte ꝯfir
matiōe/mereri pꝛemiū accidētale: ꝛ mali pe QQ
nā accidētalē: sicut supius dictū est. Ad Ad ter
tertiū qñ dꝛ de malis an sciant se errare in tium.
hoc ꝙ alliciunt hoies ad peccādū ꝛ nocere
sibiipsis: an nō: dꝛ: sicut superius tactū est:
ꝙ sciunt ꝙ ex casu ꝛ dānatione hominum
augeť eoꝝ miseria: minꝰ tñ augeť ꝙ̄ auge
biť post iudiciū. ꝛ ideo ad differendū penā
illā maioꝛē ad tps peligūt sustinere mino-
rē. Aliter pōt dici ꝙ ira ꝛ inuidia stimulā-
te habēt errонea iudicia: ꝛ nō obstante ꝙ
noceant sibiipsis: peligūt tñ sibiipsis noce
re ꝛ alijs: ꝙ̄ nō nocere alijs. Et qñ accipit
ꝙ nihil possunt velle vnde eoꝝ miseria in-
tendať: dicendū est ꝙ sic: non tñ ideo hoc
volūt ꝓ se vt eoꝝ miseria intendatur. Et si
allegeť dictū Ansel. de casu diabo. c. xxiij.
vbi pbat ꝙ āgelꝰ malꝰ nō potuit habere
pꝛescientiā sui casus: q: tunc nullo mō po-
tuisset voluisse aliqd vñ miser fuisset. Dico
ꝙ dictū Ansel. est istud. si eñ sciuisset: pos-
set volens ꝛ habēs certitudinē sponte vel
le vñ miser esset. Uult dicere ꝙ angelus in
statu innocentie ante lapsum: quē statum
vocat beatitudinē: nō potuit velle vñ mi-
ser esset. Ex hoc tñ nō seqtur quin āgelus
dānatus posset aliquid velle vnde magis
miser sit: sꝫ hoc pꝛincipaliter non intendat
Ad quartū qñ dꝛ ꝙ angeli bri pñt pecca
re: q: operanť bonū libere ꝛ virtuose circa Ad q̄r-
hoīem quē custodiunt nūc: igitur si libere tum.
hoc faciunt: pñt illud omittere. Et cōfirma
tur p Arist. iij. Ethi. ꝛc. Pōt dici ꝙ angeli
boni ministrando circa hoies nullū actum
ad quē teneť faciūt mere libere libertate
īdifferētie: q: tunc possent illū actū omit-
tere ꝛ sic peccare: faciūt tñ quedā ad q non
teneť: nisi ex cōsilio vel eoꝝ bona volun-

Ad q̄n tum. tate: ꝛ ſi talia omitterēt: nō peccarēt. Ad q̄rtū q̄n dr ꝙ demones peccāt ꝛ demerentur: q: alr̄s aliq̄d foret deordinatū in regno dei: niſi plus punirent. Cōcedat̄ totū: ſicut in ſcd̄o pūcto iſti⁹ articuli dictū eſt.

RR Ad ſextum. Ad ſextū q̄n arguit̄ ꝙ diabolus pōt fieri iuſtus: q: pōt dictare ꝙ bonū eſſet ſibi habere iuſtitiā: ꝛ pōt ſe ꝯformare illi dictamini: igit̄ ꝛc. Et ꝯfirmatur p Anſ. de cōcordia. c. xiij. Nullus pōt velle rectitudinē: niſi eā habeat. Dici pōt ꝙ diabolus eſt ſic obſtinatus: vt dictū eſt ſuperius: ꝛ deus non vult ſibi coagere ad aliquē actū rectū vel bonū: igitur in nullū actū bonū pōt. Et ideo dato ꝙ dictaret de facto ꝙ bonū foret ſibi habere iuſtitiā: nō ideo pōt ſe illi dictamini iuſte ſm̄ bonas circūſtātias ꝯformare. bn̄ tn̄ forte: pōt velle ſe eſſe iuſtum vt careret pena: ſꝫ nō pōt velle iuſtitiā iuſte: q: hꝫ liberū arbitriū ita depreſſum p habitū obdurantē: ꝛ etiā p ſubtractionē diuine cooperatiōis ad bonū: ꝙ nihil bonū pōt velle. vt ait magiſter ſentē. lib. ij.

SS Ad ſeptimū princi. Ad ſeptimū principale q̄n dr ꝙ ſi angelus cōfirmatus foret deputatus ad cuſtodiendū hoīem viatorē: ſequeret̄ ꝙ oporteret oēm hoīem hr̄e diſcretionē ſpirituū. cōcedo ꝯcluſionē: q: opꝫ ꝙ oīs hō habeat diſcretionē q̄n bonus angelus incitat: ꝛ q̄n malus. poſſibile eſt tn̄ ꝙ hō habeat actū diſcretionis ſpirituū: ſꝫ nō habeat habitū ſiue donū. vnde actū illum dꝫ a deo petere q̄n iminet neceſſitas ex rō dubitandi.

TT Ad octauū punct. Ad octauū q̄n arguit̄ ꝙ ſi ſic poſſet vnire ſibi corp⁹: ꝛ in eo exercere operationes vitales: ꝛ tunc poſſet angel⁹ comedere ꝛ nutrire: ꝛ generare: ꝛ videre ꝛ huiuſmodi. Ad iſtud eſt dicēdū ſm̄ doctores cōiter ꝙ opa vite ſunt duplicia: quedā em̄ cōueniunt cū operationibus inaīatorū: eo ꝙ cōſiſtunt in motu locali vel colliſiōe corpoꝝ adinuicē: ſicut ambulare ꝛ loq̄. Quedā ſunt opa vite q̄ cū opationibus inaīatorū nō cōueniūt: ſicut videre / ſentire / ꝛ huiuſmodi. Dicunt igit̄ ꝙ opa vite de primo genere angeli videnſ exercere: ſed nō exercēt ī rei veritate: niſi quātū ad motū localē vnde cauſant ſonos: ꝛ videntur loqui ꝛ ambulare: ꝛ tn̄ ꝓprie nec ambulāt nec loquūtur: q: iſti actus connotant ſe fieri a principio vitali. vnde breuiter nihil faciūt: niſi ꝙ mouēt corpora localiter. opatiōes vero de ſcd̄o genere: que videlicet in nullo cōcordant cū motu locali: nullo modo exercent. vnde nullo modo ſentiunt: nec vident: nec generant.

Replica. Et ſi arguatur cōtra ad ꝓbandū ꝙ generant: q: ſunt quidam demones incubi: ꝛ quidā ſuccubi: ſicut Joſeph⁹ narrat: ꝛ habet̄ in hiſtorijs ſup Gen. Et videntes filij dei filias hoīm ꝛc. vbi dicit ꝙ āgeli cū mulierib⁹ coeūtes iiurioſos filios genuerūt: q̄ ꝓpter cōfidentiā fortitudinis gigantes a Grecis dicti ſunt.

Nota de incubis. Iſtā materiam ꝑtractat Aug. xv. de ciui. dei. c. xxiij. oſtendēs ex veriſſima aſſertiōe iuſtoꝝ vtriuſq̄ ſexus: ꝙ tales demones mulierū cōcubitū appetierūt: ꝛ opere peregerūt. hoc tn̄ nō ē per ſemen ab eoꝝ corporibus deciſum: ſed a corporibus viroꝝ: per hoc ꝙ idem demō fit viro ſuccubus: ꝛ ſemine recepto coit cū muliere: ꝛ fit incubus. Unde puer genitus nō filius demonis: ſed filius hominis cuius fuit illud ſemē / dicendus eſt. Idē dicēdum eſt de operationibus etiā angeloꝝ. vide Aug. iij. de tri. ca. iij. ꝛ in multis alijs locis.

VV Ad nonū pn. Ad nonū q̄n arguitur. quia tūc in angelis forent noue cogitationes. cōcedo de notitijs habitis ꝛ acquiſitis p habitus vel per ſpecies. Et q̄n Augu. dicit ꝙ in patria nō erunt volubiles cogitatiōes. Pōt dici: verū eſt de illis cogitationibus q̄ ſpectant ad beatitudinē. de alijs vero bn̄ poſſunt illic eſſe. Et q̄n arguitur contra ſic. angelo de nouo intelligente hoīem quē incipit cuſtodire: aut remittit̄ cogitatio de deo vel non. Pōt dici ꝙ nō: q: de⁹ ſic coagit cū intellectu angeli ad cauſandū illā notitiā que eſt beatificata: ꝙ nullo modo pōt remitti: ſed eque diſtincte cōtēplatur q̄n cogitat de vno regno cui preeſt: ac ſi nihil aliud a deo cogitaret. De alijs tn̄ cogitationibus ab angelo non apparet mihi pro nūc incōueniens concedere ꝙ vna intenſa cogitatio de vna re / remittit cogitationem de alia.

XX Ad decimum punct. Ad decimū q̄n arguit̄. ſi ſic: tūc chriſtus habuiſſet angelū cuſtodē. Dicendū ꝙ nō: q: nō indiguit: q̄m ſm̄ aīam fuit cōprehenſor. Et q: humanitas fuit deo vnita: iō nec impediri nec iuuari poterat. Dicit̄ aūt angelus eū cōfortaſſe: non aliq̄d in ipſum cauſando: ſed eius fortitudini congratulādo: q: ad modū cōfortantis ſe habebat. Et ſic eſt finis hui⁹ vltime queſtionis Holkot in ſecundum librum.

¶ Sequitur eiuſdem vnica queſtio in tertium ſententiarum.

A Libri tertij Dōvnica. Primū prin.

VTrum filius dei incarnari potuit? Et videt ꝙ nō: qꝛ sic fili⁹ dei possꝫ fuisse ita filius alteri hoī: q̄ non fuisset deus: ꝙ nemo potuisset sēsualiter discreuisse iter eos. ꝯñs est falsum: qꝛ si sic: ponat ꝙ christ⁹ ita similis fuisset Jacobo: ꝙ Petr⁹ i absētia christi credidissꝫ de Jacobo ꝙ eēt christ⁹: ⁊ adorasset eū adoratiōe latrie. quo posito q̄ro an Petr⁹ meruisset: an demeruisset? nō demeruisset: qꝛ error inuīcibilis excusasset eū. Si dicat ꝙ meruisset: ꝯ. ex h̄ sequunt duo īcōueniētia. Unū ꝙ meruit i credēdo falsū ⁊ vouēdo ipossibile: qꝛ credidit Jacobū esse christū. Aliud īcōueniēs ē: ꝙ aliq̄s mereret ꝯmittendo idololatriā: large loquēdo de idololatria: qꝛ tribuēdo latriā creature ꝯmittit idololatria: large loquēdo de idololatria. ꝯñs falsū.

Scḋo. Preterea. si sic: igit hō vouēdo aliq̄d christo: magis obligaret se q̄ꝫ iurando de eodē i ꝯsimili materia ⁊ i ꝯsimilib⁹ cir

Tertio cūstātijs. Preterea. si sic: igit hō deberet magis velle nō esse: q̄ illi hoī iferre maliciose quācūqꝫ molestiā. ꝑꝫ Ans. ij. cur de⁹ hō. c. xiiij. Cōsequēs est falsū: qꝛ si sic: possꝫ aliq̄s eligere nō eē ⁊ adnihilari. ꝯ Ans de libe. arbi. c. v. de magnis ⁊ de paruis. c. xj. xij. ⁊ xiiij.

B In oppositū Decisio q̄ōnis trāgēs viij. articulos. In oppositū est magr̄ i lr̄a: ⁊ tota fides ecclesie. Ad istā q̄ōnē sic est argutū vt itroducerent articuli: ⁊ erūt octo articuli. Prim⁹ est vtrū votū ex natura voti magis obliget q̄ iuramētū ceteris paribus. Scḋs: an aliq̄s deberet poti⁹ eligere adnihilari q̄ puniri pena iternali eternaliter: si sibi de⁹ ꝯferret liberā electiōeꝫ. Tertius: an volūtas possit necessitari ad volēdū nō esse p penas. Quartus: an iuste dānatus ad mortē: ꝯstitut⁹ i tali casu in quo potest fugere: sine iniuria possit declinare mortē ad quā dānat⁹ ē: ⁊ fugere. Quint⁹: an adorās diabolū trāsfiguratū in effigiē christi/ excuset ab idololatria p errorē inuincibilē. Sext⁹: an aliq̄s possit mereri p fidē falsā. Septim⁹: an Abraā credidit absolute ꝙ debuit imolare filiū suū. Octau⁹ an de⁹ possit aliquē fallere Et pt addi ad

C Diuisio pmi articuli. hos articulos non⁹: vbi dicet ad q̄ōnē ⁊ ad rōnes pncipales. Circa pmū articulū tria fiēt. Primo recitabo articulū cū rōnib⁹ cuiusdā socij mei. Scḋo rādebo ad eas Tertio reducā rōnes meas. De pmo articulo videlꝫ an votū ⁊c. Dico ꝙ si sit eq̄lis deliberatio ⁊ eq̄lis ꝯsensus: ⁊ circūstantie sint oēs pares ex pte materie. s. circa quā fiūt illi act⁹ votū ⁊ iuramētū: eq̄liter nec magis obligat votū q̄ iuramētū: sicut nitebar psuadere p q̄tuor rōnes. Artī. pmi Cōclo.

Sꝫ ꝯ istā ꝯclusionē arguit q̄dā subtiliter bn̄ p nouem rōnes. Quaꝝ pma est ista. Frangentes votū ꝯtinentie sunt peiores adulteris xxvij. q. j. c. meliore ꝓposito. Et est dictum Aug. de bono ꝯiugali. in vtroqꝫ ē trāsgressio pcepti: sꝫ in adulteris est trāsgressio iuramēti. s. fidei date: i alio trāsgressio voti. Cōtra cōclu. arguit primo

Scḋo. Preterea. ꝯtrahētes matrimoniū post votum solenne sunt excōicati ipso iure. ex̄ de ꝯsanguinitate ⁊ affinitate in ꝯstitutionibus Clemē. sed ꝯtrahentes post peierationē nō sunt excōicati: ergo ceteris parib⁹ grauius peccāt frāgētes votū ⁊c.

Tertio Preterea. aliq̄s iuret se velle ꝯtrahere matrimoniū: illud iuramētū est licitū: ⁊ añ matrimoniū ꝯtrū voueat ꝯtinentiā solēniter. si igit iuramētū plus obliget q̄ꝫ votū: seq̄t ꝙ ipse post votū ꝯtinētie iā emissum de necessitate salutis tenet ꝯtrahere matrimoniū. Cōsequēs est falsum. ptꝫ: qꝛ ꝯtracto matrimonio/ ante copulā subsecutā licitū est alteri altero inuito religionē intrare.

Quarto. Preterea. si aliq̄s pmo voueat ꝯtinētiā: ⁊ post iuret cōtrahere: si iuramentū plus obligat q̄ꝫ votū: si ꝯtraheret post votū solēne: nō ipediret matrimoniū ꝯtrahendū: nec dirimeret iā cōtractū. ꝯñs est falsum ꝫm oēs.

Quinto Preterea si sic: seq̄ret ꝙ tantū vel plus mereret aliq̄s secularis obediēs abbati ex iuramēto sicut religiosus obediēs ex voto: ⁊ p ꝯñs nō grauius peccaret monach⁹ nō obediēs abbati: q̄ secularis frāgēs mādatū seu iuramētū fidelitatis. Cōsequēs falsum ꝫm oēs: ⁊ pcipue ꝫm Ans. de illibus. ꝯña pꝫ. qꝛ iuramētū pl⁹ obligat: ⁊ cetera sunt paria: exceptis illis q̄ ptinēt ad voti solēnitatē ⁊ iuramēti fidelitatē: qꝛ ad h̄ ꝙ votū sit solēne ipediēs matrimoniū ꝯtrahendū ⁊ dirimēs iam ꝯtrum: opꝫ ꝙ solēnizet p susceptionē sacri ordinis: aut ꝓfessionē expressam vel tacitā factā alicui religioni approbate per sedē aplicam. ex̄ de voto ⁊ voti redemp. li. vj.

Sexto Preterea arguit sic. si aliq̄s iurauit adire terrā sanctā: p votū religiosus ⁊ p ingressum religionis absoluit ab illo iuramento: igitur iuramentū minus

obligat eũ q̄ votũ. ⁊ pono semp ceter a pa
ria: exceptis illis q̄ ptinẽt ad iuramẽtũ ⁊
Septimo. votũ. Preterea in voto difficilior est ab
solutio: qꝛ est casus reseruat⁹ pape vl' epo
⁊ a trãsgressione iuramẽti põt simplex sa
cerdos absoluere: dũ tñ nõ sit piuriũ ĩ cã
sanguis: vel ĩ hereditatiõe. ⁊ qcũq; absol
uit aliquẽ de aliq̃ casu reseruato epo p ca
nonẽ: vel p statuta puincialia vel synoda
lia sniam excõicatiõis icurrerit: ipo facto
in ɔstõibus Clemẽ. ex͂ de pũilegio ⁊ pui
legiatis. c. j. Preterea. in voto est diffici
Octauo. lior dispẽsatio: qꝛ ṡm multos papa nõ põt
dispẽsare de voto ɔtinẽtie: sꝫ ĩ iuramento
facil'r dispẽsabit. argumẽtũ ad h ex͂ de sta
tu mona. ⁊ canonicoꝝ regularĩ. c. Cũ ad
monasteriũ. ĩ fi. Abdicatio ꝓprietatis: sic
ut ⁊ custodia castitatꝭ: adeo est adnexa re
gule monachali: vt ɔ ipam summus põti
fex nõ possit licẽtiã idulgere. Hec Innoc.
iij. tenet: sꝫ hoc arguẽs nõ teneat. Pre
Nono terea: graui⁹ videt ẽẽ pctm̃ qd immediate
est ɔ deũ ⁊ ɔ seipm̃: q̃ȝ qd est ĩmediate ɔ
ꝓximũ; sed trãsgressio voti est ĩmediate ɔ
deũ ⁊ ipm̃ vouentẽ; piuriũ est ĩmediate ɔ
ꝓximũ: g̃ ⁊c. Scd's articulus est rñdere
Scd⁹ articulus ad rõnes: ⁊ in rñdendo ad eas q̃ mouẽt ɔ
dicta mea: sic pcedã. pmo pmittã duas
Prima ɔclusio ꝓpõnes q̃s volo supponere. scd'o dicã ad
rõnes. Circa pmũ sit pma ꝓpõ ista. nõ
semp grauius crimẽ apud deũ graui⁹ pu
nit apud ecclesiã. Nã verberãs clericũ ex
facili motu ire ⁊ sine deliberatiõe/ẽ excõi
catus ipo facto. Et volẽs ex deliberatiõe
occidere patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ semetipm̃: nõ est
excõicatus ipso facto: ⁊ tñ ɔstat q̃ graui⁹
peccat. vñ notat apparat⁹. ij. q. j. ꝓpositi ĩ
diuersis casib⁹: q̃ graui⁹ crimẽ minus pu
nit. vñ casus manifest⁹ ẽ q̃ vxoricida gra
ui⁹ punit q̄ patricida seu matricida: ⁊ tñ
min⁹ peccat. pꝫ hoc. xxxiij. q. ij. admonere.
⁊. c. latorẽ. Et cã est ꝓpter pnitatẽ vitij: vt
prauitas refrenet ⁊ retardet p penã. vnde
glos. ibidẽ. nõ valet argumẽtũ: hic graui⁹
punit: g̃ grauius peccauit. scd'o ꝓpt scan
dalũ. vñ fornicatio simplex actu ɔpleta p
pter scãdalũ graui⁹ punit q̄ summa volũ
Secunda. tas adulterãdi. Scd'a ꝓpõ est q̃ ĩ ɔctib⁹
⁊ obligationib⁹ factis hoi/ deus vel eccle
sia diuersimode iudicat ⁊ dispensat. ita q̃
ex difficultate dispẽsandi cũ aliquo obli
gato voto vel iuramẽto nõ arguit maior
obligatio in illo cũ quo nõ dispensat. Nec

ista ɔña valet. eccl'ia nõ dispẽsat in ista ob
ligatiõe: ⁊ dispẽsat in ista: g̃ scd'a ẽ minor.
Ptꝫ: qꝛ voueãt aliq̃ duo eq̃li deuotiõe adi
re terrã sctãm: quoꝝ vn⁹ ẽ rex: ⁊ ali⁹ puata
psona: ⁊ vir sufficiẽs sibijpsi: isti duo ob
ligant eq̃l'r apud deũ: ⁊ tñ eccl'ia facilius
dispẽsaret cũ puata psona q̄ cũ rege: non
qꝛ rex fuit maiori obligatiõe obligat⁹: sed
qꝛ plura bona sequent ex ipletiõe voti sui
q̃ȝ ex ipletiõe voti alteri⁹. Itẽ ꝓfiteãt in
religiõe sortes ⁊ plato eq̃li deuotiõe ⁊ eq̃
li solẽnitate: ⁊ sit sortes de sanguine regꝭ:
⁊ p mortẽ deuoluat regnũ iure hereditario
ad sortẽ. instẽt tũc sor. ⁊ plato p dispen
satiõe de tot ovoto religiõis: manifestũ ẽ p
experimẽtũ q̃ eccl'ia dispẽsabit cũ sorte:
⁊ negabit platoni sicut nõ habẽti cãm: cũ
dispẽsatio sine cã nõ sit dispẽsatio ṡm iu
ra. Itẽ voueãt vl' iurẽt sortes ⁊ plato eq̃li
deuotione se daturos ad terrã sanctã sor.
x. ⁊ plato. xx. difficilius dispensabit cũ pla
tone q̃ȝ cum sorte: sicut notũ est. Et iõ ista
ɔña nõ valet: eccl'ia facili⁹ absoluit ⁊ dis
pensat in hac obligatione q̃ȝ in ista: g̃ illa
ẽ maior. Et hec est scd'a ꝓpõ. Et p hoc ad
formas argumẽtoꝝ. Ad primũ qñ dr̃ p Ad primũ argumentum.
Au. de bono ɔiugali. q̃ frãgẽtes votũ co
ntinẽtie sunt peiores adulteris ⁊c. Põt di
ci q̃ glos. ibidẽ soluit dicẽs. forte istud dr̃
nõ qꝛ magꝭ deliquũt: sꝫ qꝛ a maiori bono
cadũt: vl' dr̃ esse mai⁹ pctm̃: qꝛ ĩ deũ spãlit
cõmittit: h glos. Ad scd'm qñ dr̃: ɔhẽtes Ad secundũ.
matrimoniũ post votũ solẽne sũt excõica
ti iure: ⁊ nõ ɔhẽtes post piuriũ: g̃ graui⁹
peccãt ⁊c. Dicẽdũ q̃ nõ valet ɔña: sicut pꝫ
ex pma ꝓpõne. qꝛ nõ valet pcutiẽs clericũ
e excõicat: ⁊ occidẽs laicũ nõ excõicat: g̃ ⁊c.
Ad tertiũ qñ dr̃ q̃ aliquis iurat se velle Ad tertium.
ɔhere matrimoniũ: ⁊ ante ɔtractũ voueat
solenniter ɔtinentiã: igit si iuramẽtũ forti⁹
ligaret: iste post votũ solẽne ɔtinẽtie tene
ret. Primo istã formã arguẽdi reduco cõ
tra eũ. ⁊ arguo sic. Voueat aliq̃s cõtrahe
re matrimoniũ: ⁊ postea ante ɔctũ voueat
solẽniter ɔtinentiã: certũ est q̃ ecclesia in
dicabit p scd'o voto ꝓpter bonũ seu fauo
rẽ ɔtinẽtie: igit vnũ votũ magis obligat
q̄ aliud equale sibi. Et sic est rõnabile di
cere q̃ iõ magis obligat vnũ votũ q̄ aliud
qꝛ est de meliori bono: qꝛ tota vis obliga
tionis surgit ex assensu ⁊ deliberatiõe vo
uẽtis cũ pmissiõe facta deo. Preterea. vo
ueat aliqua mulier ɔtinentiam deo ocul

te:ꝛ post ꝯhat in facie ecclesie:certū est ꝙ
m̄rimoniū stabit:nec licet mulieri votū i⸗
plere.igit̄ fides data ī m̄rimonio fortius
ligat ꝙ̄ votū p̄cedēs. Preterea voueat ali
q̄s adire terrā sctām:ꝛ iuret postea se in⸗
gressurū religionē:istud sequēs iuramētū
p̄iudicat voto:ꝛ si possit ꝓbari:stabit. Un̄
vicissim inuenire possum⁹ in factis eccle⸗
sie:ꝙ aliq̄n votū p̄iudicat iuramēto:ꝛ ali
quando iuramentum voto. Ideo ad for⸗
mā argumēti facti dicendū est:ꝙ nō ideo
votū ꝯtinētie sequēs iuramētū de m̄rimo
nio stat:q2 magis ligat ꝙ̄ iuramētū solē⸗
ne p̄cedēs:s3 q2 eq̄liter ligat:s3 ad mai⁹ bo
nū ligat:nec sic faciēs peierat:q2 iuramē⸗
tū suū in meli⁹ cōmutat. Ad quartū cū
G dr̄. si aliq̄s p̄mo voueat cōtinētiā:ꝛ postea
Ad qr⸗ iuret cōtrahere ꝛc. Ad istud dico ꝙ in ca⸗
tum. su isto iuramentū sequēs nec magis obli⸗
gat nec min⁹ obligat:q2 est illicitū illi ꝓso
ne post votū sic emissum:nec iō ecclia iudi
cat ꝙ votū solēne p̄cedēs dirimat m̄rimo
niū ꝯtū:nō ꝙ magis est obligato:iū ꝙ̄
iuramētū in cōtractu:s3 q2 obligat ad bo
nū cōtinētie:qd̄ cōiter iudicat̄ esse melius
ꝙ̄ bonū matrimonij:licet in casu sit min⁹
bonū ꝓpter q̄dā ānexa ꝛ ꝓpter circūstan
tias ꝑsonarū ꝛ tēpoꝝ.s3 ecclia iudicat s̄m
illud qd̄ natū est accidere frequētius. Et
ideo fauor q̄ fit in voto cōtinētie:vel voto
religionis:nō fit ꝓpter ligamē obligatio
nis q̄ cōtineat̄ in voto:s3 propter excellen
tē bonitatē cōtinētie ꝛ religiōis. Un̄ si po
namus ꝙ aliq̄s iuret solēniter cōtinentiā
corā epō:ꝛ postea voueat se cōtrahere:eq̄
dirimit iuramētū votū sequēs/sicut votū
p̄cedēs dirimit grā materie iuramētū. sic̄
ex̄ q̄ clerici vel vouētes ꝯtrahere possunt
ca. rursus. habet̄ ꝙ votū simplex nō min⁹
obligat apud deū ꝙ̄ votū solenne. Ibidē
in glos. dr̄ sic. collige ex hoc qd̄ hic dicitur
votū ex sui natura nō dirimit m̄rimoniū:
sed ꝯstitutio ecclesie facta sup voto. Unde
ista ꝯn̄a nō valet:votū dirimit m̄rimoniū
igit̄ magis obligat ꝙ̄ iuramētū. q2 sic se⸗
q̄ret̄ ꝙ votū solenne mag3 obligat apud
deū ꝙ̄ votū simplex. q2 solū votū solenne
V dirimit m̄rimoniū iam ꝯtū. ex̄ qui cleri.
Ad q̄n cōsuluit. Ad q̄ntū q̄n sic arguit̄. q2 si sic:
tum. sequeret̄ ꝙ tm̄ vel pl⁹ mereret̄ aliq̄s secu
laris obediēs abbati ex voto:sicut religio
sus obediēs ex voto:ꝛ per ꝯn̄s nō magis
peccaret monach⁹ inobediēs ꝙ̄ secularis
frāgēs fidelitatis iuramētū. Ad istō dr̄:ꝙ
nec ꝯn̄a p̄ma valet:nec ꝯn̄s est icōueniēs.
Cū ꝯn̄a nō sit bona:p3.q2 tenet p̄ h̄ ꝙ vni
uersaliter ita est ꝙ faciēs illud ad qd̄ ma⸗
gis obligat̄:mag3 meret̄.qd̄ nō ē gnaliter
veꝝ:nā si sic seruās hoc p̄ceptū nō furabe
ris:magis mereret̄ ꝙ̄ subiēs m̄rimoniū:
vl vouēs ꝯtinētiā ꝑpetuā. Silr̄ ꝙ primū
ꝯn̄s nō sit incōueniens p3 in multis casib⁹.
Ponat̄ ꝙ aliq̄s sacerdos ꝯueniat cū abba
te fide data/ꝙ seruiat ecclie ꝑochiali isti⁹.
iste ex fide data tūc tenetur informare pa
rochianos abbatis:esto ꝙ p̄dicādo cōuer
tat multos infideles ad fidē in tali paro⸗
chia:ꝛ postea insistēs diligēter ad implē⸗
dū efficaciter iuramētū p̄stitū martyrizet̄
ab infidelib⁹:certū ē ꝙ pl⁹ meret̄ obediē⸗
do ex iuramēto p̄stito abbati:ꝙ̄ monach⁹.
qui dicat vnū ꝑsalteriū in claustro ad p̄ce⸗
ptū abbatis. Silr̄ p̄cipiēs abbas armige
ro suo vidēs innocētē ꝑiclitari iniuste/ꝙ
īterponat vires ꝟtute iuramēti fidelitat3
ꝛ liberet innocētē. Uel mittat cū abbas
ad iustū bellū:ꝛ liberet patriā:ꝛ precipiat
monacho ꝙ fundat aquā sup man⁹ suas:
ꝛ obediat vterq3:nō ē dubiū q̄n secularis
plus meret̄. Un̄ manifestū ē ꝙ ex maiori
merito vel minori nō arguit̄ mai⁹ vinculū
in voto ꝙ̄ in iuramēto:nec econtrario: q2
pōt cōtigere ꝙ obediēs ex voto mag3 me
reat̄:ꝛ pot cōtingere ꝙ equaliter mereat̄
Si dicat̄ ꝙ oia deberet poni eq̄lia: tūc o⸗
porteret imaginari ꝙ casus includit cōtra⸗
dictionē:q2 si secular3 iuret obedire abba
ti in oib⁹ ad q̄ obligat̄ monach⁹ ꝓ semꝑ
vsq3 ad mortē:iā nō est secularis:s3 mona
chus:ꝛ eq̄lis est obligatio:imo maior quā
tū ē ex forma obligādi foret:si ecclia ordi
naret ꝙ ꝓfessio religionis fieret p̄ formā
iuramēti:sicut mō fit p̄ formā voti:s3 for⸗
ma voti fit mag3 ꝯueniēs:ad significādū
ꝙ act⁹ ꝓfitēdi religionē sit mere spōtane⁹
ꝛ ob amorē dei suscept⁹: s3 vt dē argumē
to quārū dari pōt ī aliq̄ casu:pōam⁹ ꝙ mo
nach⁹ de licētia abba. sui voueat deo aliq̄d
ad qd̄ nō tenet̄ ex voto p̄ori q̄ fact⁹ ē mo⸗
nach⁹:ꝛ obliget se sclaris iuramēto eidē
abbati sup ꝯsili casu:ꝛ sit licitū vtriq3:ꝛ fi
at ab vtroq3 ītuitu charitat3 ꝓ amore dei
ītētiōe eq̄li. ꝯcedo ꝙ pl⁹ tenet̄ sclar3 ꝙ̄ mo
nach⁹. Ad scōm icōueniēs qd̄ vlteri⁹ īfert̄
ꝙ monach⁹ iobediēs nō mag3 peccare: ꝙ̄
secularis frāgēs iuramētū. Dico ꝙ cōclo

nõ est impossibilis:imo valde cõueniens.
dux eñi esset si quecũq; minima ĩobedien
tia foret grauius pctm̃ q̃ pditio vel sacrile
giũ:vel furtũ: vel piuriũ:aut homicidiũ.
nec credo q monachus p modicã ĩobedien
tiã ita grauiter peccaret sicut camerarius
abbatis:si iugularet eũ de nocte:vel si co-
quus dñm suũ itoxicaret in cibo. Vñ ista
argumẽta nõ videt̃ sufficiẽtia ad ĩprobã
dũ q forma iuramẽti ẽ magis obligatoria
q̃ forma voti:qð ẽ pncipale dictũ meum.
I Ad sex tum. Ad sextũ qñ dr:si aliqs iurauit adire ter
rã sctãm:p votũ religiõis absoluit̃: g̃ mi-
nus obligat iuramẽtũ q̃ votũ. Dico ad istõ
negãdo pñam:q: si forma arguẽdi teneret
pbari posset q minus obligaret iuramẽtũ
q̃ iuramẽtũ:⁊ votũ q̃ votũ: ⁊ minus obli-
garet votũ q̃ iuramẽtũ. Primũ p3 sic:iu-
ret aliqs q adiret terrã sctãm:⁊ postea se
ĩtrare religionẽ:⁊ obliget se ad oĩa substã
tialia ⁊ cerimonialia illius religiõis per for
mã iuramẽti:⁊ sic patebit pmũ. Scdm̃ sĩr
p3:q: ponat̃ q aliqs voueat se adire terrã
sctãm:⁊ postea emittat votũ religiõis:p3
q scdm̃ pindicat pmo:g̃ si forma arguẽdi
sit bona:votũ magis obligat q̃ votũ:qð
est ĩpossibile. Itẽ ponat̃ q aliqs emiserit
votũ de pegrinãdo ĩ terrã sctãm: ⁊ postea
p formã iuramẽti se astringat religioni:se
quit̃ q iuramẽtũ fortius ligabit q̃ votum
ßm formã suã qð tñ vellet cauere. Et iõ di
cẽdũ ad casum argumẽti ⁊ ad cõsimiles:
q nõ iõ votũ sequẽs de religiõe pindicat
iuramẽto de pegrinãdo:q: forma iuramẽ
ti minus obligat:s3 iõ q: votũ sequẽs obli-
gat ad maius bonũ q̃ iuramẽtũ pcedẽs:et
iõ tale iuramẽtũ nõ trãsgredit̃ ßm interp
tationẽ ecclie:s3 cõmutat in melius. Ad se
K Ad septimũ. ptimũ qñ dr q in trãsgressiõe voti est dif
ficilior absolutio:q: ẽ casus reseruatus epo
g̃ magis obligat q̃ iuramẽtũ. Nego pñam
sicut patuit ĩ scda ppõne. reseruãt eñi epi
casus sibi:nõ q: sunt semp maioris crimi-
nis:s3 aliqñ ĩ minoribus ad terrorẽ. vñ pona
tur q mulier ex negligẽtia vel ebrietate vel
ruditate necet puerũ vel opprimat: talis
nõ peccat mortalr̃:⁊tñ nõ absoluit̃ nisi ab
epo. Vñ fit reseruatio nõ pp̃ter immani-
tatẽ criminis:s3 ad terrorẽ ⁊cautelã:vt pa
rẽtes diligẽtius ⁊ curiosius educẽt plẽ suam
L Ad octauũ. Ad octauũ qñ dr:ĩ voto est difficilior dis
pẽsatio: igit̃ magis obligat. Põt dici q
pñs nõ valet:sicut patuit ĩ scda ppõne. Et

aliter dr q ceteris paribus nõ facilius dispẽsa
ret papa de iuramẽto q̃ de voto. vñ si for-
tes pmittat otinẽtiã p formã iuramẽti:⁊
plato p formã voti:⁊ psone sint eq̃lis pfes-
siõis ⁊ pditiõis:⁊ circũstãtie oẽs sint pa
res:nõ eẽt citius dispẽsadũ cũ sorte q̃ cum
platone:imo difficilius:⁊ si tñ hoc fiat:nõ iõ
fit q: minor est obligatio iuramẽti q̃ voti
s3 q: hoĩes magis pni sunt ad iurãdũ ex
insufficiẽti deliberatione q̃ ad vouẽdũ.
Ad nonũ qñ dr:grauius pctm̃ ẽ qð ẽ ĩme M Ad nonum.
diate ꝯ deũ ⁊ ꝯ seipm̃:q̃ qð ẽ ĩmediate ꝯ
primũ:s3 ⁊c. Dicẽdũ q maior ẽ falsa:⁊ si
militer minor. Maior pz:q: implicat q
aliqð est pctm̃ qð nõ est immediate ꝯ deũ
cũ oẽ pctm̃ iõ est pctm̃:q: est ꝯ diuinũ pre
ceptũ. Minor sĩr appet falsa:q: trãsgres
sio iuramenti liciti est ĩmediate ꝯ deum ⁊
etiã ꝯ iurãtem. ⁊ aliqñ cõtingit q est con
tra primũ:⁊ ideo nõ ẽ dãda talis differẽ
tia iter votũ ⁊ iuramẽtũ: q iuramẽtũ nõ
põt fieri nisi hoĩ:põt enim fieri deo vel hoĩ
p deum. Quicũq; eñi iurat hoĩ:obligat se
deo. ex de iureiurãdo.ca. Debitores. Sed Replica.
ptra. si oĩs iurãs hoĩ obligat in eo se deo
ßm illud ca. de iureiurãdo. videt̃ q hõ nõ
possit alteri remittere qð sibi sub iuramẽ
to pmisit. Dicẽdũ est q si illud qð hõ sub Solutio.
iuramẽto pmittit:pncipalr̃ ptinet ad fauorẽ
hominis:licet hoĩ remittere iuramẽtũ. Si
autẽ ptineat pri ad honorẽ dei:pri ad fa
uorẽ hoĩs:nõ põt hõ remittere illud iura
mẽtũ. ⁊ sic itelligit̃ illud ca. Debitores. Et
iõ potius nõ obstãtibus istis rõnibus/vr̃ dicẽ
dũ q iuramẽtũ ĩcludit virtualiter obliga
tionẽ voti:⁊ supaddit attestationẽ diuinã
ĩ maiorẽ obligationẽ:vt vex sit vel vex fi
at qð iurauit. vñ iuramẽtũ põt dici votũ
N Articulus tertius articuli primi. diuina attestatiõe firmatũ. Iã tertio volo
reducere rõnes meas. Arguebã eñi sic. oĩs
rõ obligatiõis q̃ est in voto: est in iuramẽ
to:⁊ nõ ecõtrario:q: aliqua est in iuramẽ
to q̃ nõ est in voto:g̃ iuramẽtũ est maio-
ris obligationis. pbat̃ maior: q tota ra-
tio obligãdi in voto est ex pmissione deli-
berata. Illa aũt pmissio q̃ primo obligat
deo:est mẽtalis:⁊ nõ vocalis:s3 tãta deli-
beratio est ĩ iuramẽto q fiat illð qð iurat̃
⁊ tãtus assensus:g̃ tãta obligatio: ⁊ vltra
istã adiũgitur diuini noĩs inuocatio in te
stimoniũ:q̃ semp est obligatio:q: propter
hoc specialiter fit ⁊c. Ad illud nõ rñdeba Secdo.
tur. Scdo arguo sic. plus irreuerentie fit

deo in trãsgressiõe iuramẽti q̃ i trãgres-
sione voti puoti.nã talis interpretatiue est
blasphemꝰ.qꝛ quãtũ ĩ eo ẽ:falsificat seipꝫ
ꝛ deũ:trãsgressor voti nõ nisi se: ergo maiorẽ
Rñsio. facit deo irreuerẽtiã. Ad istud rñdet ꝙ
ista ꝯña nõ valꝫ:trãsgressor iuramẽti quã
tũ in eo est:facit deũ falsum.ergo ꝛc. ꝛ ꝙ ista
ꝯña nõ valet pbat:qꝛ sic desperãs vel im
penitẽs vl' supbissimꝰ hõ minꝰ peccaret q̃
trãsgressor iuramenti.siſr vroricida ꝛ ma-
Repli- tricida ꝛ volẽs iterficere oẽs hoies de mũ
catur. do.Sꝫ ꝙ ista rñsio nõ euacuet argumẽtũ
pbat:qꝛ sic nõ arguebat:sꝫ sic:plꝰ irreue-
rẽtie fit deo in piurio q̃ i trãsgressiõe vo-
ti:ergo. Añs pbat p h ꝙ falsificãs iuramẽtũ
falsificat se ꝛ deũ:sꝫ falsificãs votũ falsifi
cat se solũ:ergo. Istõ argu. tenet grã materie
tm̃ in q̃ fit.vñ deformitas tãta fit in piu-
rio:quãta ẽ in trãsgressione voti. Maior
ptꝫ:qꝛ piurꝰ ẽ peior:sꝫ tota deformitas vl'
saltẽ pͥcipua q̃ i trãsgressiõe voti assignat
ẽ ĩfidelitas ꝯ deũ ꝛ ꝯ pximũ.ergo ꝛc. Hec ẽ
rõ q̃ ad h me mouet. Instãtie aũt q̃ addu
cunt:nõ sunt ꝯ me:qꝛ ĩ illis pctis sunt ali
que deformitates:pp q̃s forte pñt adeq̃ri
piurio vl' excedere.tñ pcĩo ad quã deducit
nõ est possibilis:qꝛ possibile est ꝙ piurus
grauiꝰ peccet ppt piuriũ/ q̃ vroricida vl'
mr̃icida vel volẽs interficere oẽs hoies vl'
hereticꝰ vl' schismaticꝰ.Sic enĩ possent ag
grauari circũstãtie ex pte piurij ꝛ alleuia
ri ex alijs pctibꝰ:ꝙ ꝯclusio foret possibilis
Tertiũ arg. p bãs cõ clusio. Tertio arguebat sic.iuramẽtũ ligat ex
veritate ꝛ diuina ꝛ hũana.votũ tm̃ ex ve-
ritate hũana:ergo etiã adhuc nihil dictũ est.
Quar- tum. Quarto si mouerẽt rõnes sumpte de ca-
none:possem pbare ꝙ piuriũ sm canões
grauiꝰ punit q̃ trãsgressio voti:ergo.añs ptꝫ
qꝛ piurus est infamis.vj.q.j.itamẽs. xxij
q.v.puuli.vbi dr̃ in glo.ꝙ si suspitio ali-
qua e ꝯ piurũ :statim hetur p ꝯuicto : cũ
se expurgare nõ possit.ex quo enĩ semel pe
ierauit:psumit ꝙ sp debeat peierare.vt.ij
q.vij.nõ pt.Sꝫ q̃ grauis pena sit ĩfamia
ptꝫ pẽsando q̃ bonũ sit fama . Item piu-
rus clericꝰ q̃ trãsgredit iuramẽtũ pmissũ:
ab ecclia tenet remoueri.ex de iureiu.q̃re
lã. Itẽ sm iura ciuilia iurisiurãdi ꝯtẽpta
religio statĩ deũ hꝫ vltorẽ.vt.C.de iureiu.
l.ij.qđ ĩõ fit:qꝛ tã graue ẽ:ꝙ nullꝰ eiꝰ ꝯdi
gnã pniam estimare pt.Vñ Sen.de bene
ficijs dicit ꝙ ꝯ ingratũ nũq̃ fuit lex statu
ta q possit agi ꝯ eũ.cuꝰ cãm assignat mul

tas:qꝛ h ppter sui imanitatẽ diuine sũat
vltiõi. Itẽ piuriũ grauiꝰ est q̃ homicidiũ
sm Tho.Et qꝛ ipse dicit spãlr ꝯ me in pͥ.
q.ij.q.q.xix.arti.viij. Jo spãlr verba sua
adduco ꝯ me.j.q̃dlibeto.q.xviij.vbi dicit
ꝙ piuriũ ẽ grauiꝰ q̃ homicidiũ:ꝛ ꝙ tenet
scd̃m locũ post idololatriã sm ordinẽ pce
ptoꝝ. Immo facit argumẽtũ in pede qõ-
nis:ad pbãdũ ꝙ est grauissimũ pctm̃.Et
ẽ rõ satis bona initẽs scripture sacre:q̃ di
cit ꝙ hoies p maiorẽ sui iurãt:ꝛ oĩs ꝯtro
uersie eoꝝ finis ad ꝯfirmationẽ ẽ iuramẽ
tũ:dicit apl's ad Heb.vj.Ex qua auctẽ ar
guit.s.Tho.si homicidiũ esset grauiꝰ q̃ p-
iuriũ:frustra in ꝯtrouersia de cã homici-
dij adduceret iuramẽtũ ad firmandũ illã
ꝯtrouersiã:cuiꝰ pbatio est:qꝛ psumi debe
ret ꝙ q̃ maiorẽ culpã nõ verebat admitte
re:nõ vereret ĩcidere ĩ minorẽ:sꝫ ad termi
nandũ ꝯtrouersiã in cã homicidij admit-
tit iuramẽtũ: ergo piuriũ ẽ grauiꝰ q̃ homici
diũ. Virtute huiꝰ argumẽti ꝯtingit pbare
ꝙ piuriũ ẽ grauiꝰ quocũq̃ crimine:ad cu
ius pbationẽ admittit iuramẽtũ . Addit
etiã.s.Tho.ꝙ est q̃dã diuini nois denega
tio:vel ꝙ apud gẽtiles iuramẽtũ fuit ho-
noratissimũ:sicut ptꝫ in pͥnci.meta . Qꝛ oẽ
iuramẽtũ valeat ad purgationẽ criminũ:
ptꝫ ex cõsuetudine ecclie.ex de purg. can.
per totũ.Ex his formo talẽ rõnẽ. Illõ qđ
est a deo institutũ ad certificãdũ in oĩ cã Proba-
de ꝟitate:maxie videt obligare ad dicẽdũ tur h
ꝟitatẽ:sꝫ tale est iuramẽtũ:ergo ꝛc. Cõfirma rõe ex
tur ista rõ p aplm ad Heb. vj. Vult enim supra
apl's inducere Judeos ad ꝯstantiã fidei : dictis
vt securiꝰ expectẽt hereditatẽ celestẽ:quã
deꝰ pmisit Abrae ꝛ semini eiꝰ ꝛ oibus cre
dentibꝰ.Et in signũ ꝙ h sperare debeant
adducit:deꝰ Abrae dupl'r se obligauit.pͥ-
mo p pmissionẽ . scd̃o per iusiurandũ.q.
d.ad cõfirmãdũ pmissionẽ factã priꝰ/ius-
iurãdũ fuit ĩterpositũ iter pmissionẽ ꝛ ĩ-
pletionẽ:sicut finis cõfirmãs pmissionẽ:ergo
sm aplm deꝰ ipse vsus ẽ iuramento sicut
quodã maiori vĩculo obligatiõis q̃ sit p-
missio:sꝫ tota obligatio q̃ est in voto:ẽ ex
deliberata pmissiõe:ergo maiꝰ vinculũ obli-
gationis est in iuramẽto q̃ ĩ voto. Vñ di
cit apl's sic. Abrae pmittẽs deꝰ: q̃m nemi
nẽ habuit p quẽ iuraret maiorẽ:iurauit p
semetipm dicẽs. Bñdicẽs bñdicã te:ꝛ mul-
tiplicãs multiplicabo te.ꝛ sic lõganimiter
ferẽs adeptꝰ est repromissionẽ glie . Ecce

hic dicit tria: ꝙ ꝓmissio facta ē Abrae: ꝛ ꝑ iuramētū firmata: ꝛ i Abraā cōpleta. Seq̄uit̄ ꝯñter in textu apl'i ad Heb. vj. paulo ante allegato. Hoīes eñi ꝑ maiorē sui iurāt: ꝛ oīs ꝯtrouersie eoꝝ finis ad ꝯfirmationē ē iuramētū. In q̄ abūdāti⁹ deus volēs oñdere pollicitatiōis hr̄dibus imobilitatē: ꝯsilij sui interposuit iusiurādū: vt per duas res imobiles q̄bus est ipossibile mētiri deū: fortissimū solatiū habeam⁹. Glos. abūdāti⁹: q: abundaut̄ ꝑ ꝓmissionē: abūdāti⁹ ꝑ iuramētū: vtpote ꝑ duas res. s. ꝓmissionē ꝛ iuramentū. Nota ꝙ apl's dic̄ ꝙ ꝯfirmatio ꝓmissionis ꝛ finis oīs altercationis hūane est iuramētū. Sil'r ꝙ de⁹ voluit sic abūdātius ostēdere imobilitatē cōsilij sui: vt faceret vltimū possibile fieri: interposuit iusiurādū: q̄si nō potēs plus facere ad certificādū. ꝓpt̄ qd̄ fortissimū solatiū hñt fideles. Nota ꝙ apud deū nō minus obligat votū simplex ꝙ solēne. Et ſm Ostiē. votū ꝛ iuramentū vident̄ esse eq̄lis firmitatis. Quinto pōt argui more iuristaꝝ ꝑsuadēdo sic. aliq̄s pōt absoluere vīculū voti: q̄ tñ nō pōt soluere vinculū iuramēti in ꝯctu m̄rimoniali: g̃. Añs ꝓbat̄ sic. votū religiōis emissum ꝑ ꝓfessionē a suo: pōt adnihilari a dño: q̄n sibi ꝯstiterit: sed m̄rimoniū ꝯctū a seruo sine licētiā dñi sui nō pōt ab eodē dissolui. ex̄ de ꝯiug. seruo. c. dignū est. vbi d̄: ꝙ si dn̄is ꝯdicētib⁹ ꝛ inuitis inter seruos ꝯcta fuerint m̄rimonia: nulla rōne ꝓpter hoc sunt dissoluenda. g̃ post votū solēne ꝯtinētie pōt aliq̄s ꝯhere matrimoniū: ꝛ aliq̄s pōt soluere vinculū voti solēnis: q̄ nō pōt soluere vinculū matrimonij: g̃ ꝛc. Scd̄s articulus ꝑncipalis est. Posito ꝙ de⁹ ꝯferret alicui liberā electionē ꝙ eligeret alteꝝ de istis: vel puniri pena īfernali in ꝑpetuū: vel adnihilari: an talis deberet vel posset eligere nō eē? Circa istū articulū q̄nq̄ fiēt. ꝑmo ponam opinionē ꝯriā cū rōnib⁹. scd̄o arguā ꝯ eā. tertio ostendā ꝙ h̄ nō fuit de mēte Aug. q̄rto dabo intellectū Aug. quinto reducā rōnes meas. Circa ꝑmū ad istū articulum rñdet̄ ꝙ aliq̄s bñ pōt velle nō eē: q: volūtas est ipossibiliū. tñ nō pōt eligere nō eē. Et h̄ est ſm eū intētio Aug. iij. de li. arb. c. v. de magnis: vbi dicit sic ꝙ si q̄s dixerit: nō eē ꝙ miserū eē me malle: rñdebo mētiris. nam ꝛ nūc miser eo: nec ob aliud mori vis nisi vt sis. ꝛ ita cū miser eē nolis: eē vis

Quītū argumentū pro cōclusiōe

Q Scd̄us articl's princi.

Prima particula dui⁹ q̄n ti arti. Cōcl'o.

Itē ibidē. si dixeris iō mag̃ volo miser eē: q: iā sum. si aūt ꝑus q̄ essem: possē ꝯsulere eligerē poti⁹ nō eē ꝙ vt essez miser. nūc eñi q̄ timeo nō eē: cū miser sum: ad ipam miseriā ꝑtinet: q: nō illō volo qd̄ velle deberē: nūc aūt fateor me q̄dē malle vel miserū eē ꝙ nihil: sz tāto stulti⁹ illō volo: q̄nto miseri⁹: tāto aūt miseri⁹/ q̄to video nō h̄ velle me debuisse. Rñsio: caue poti⁹ ne hic erres vbi te videre verū putas: nā si btūs esses: vtiq̄ eē ꝙ nō esse malles: ꝛ nūc miser cū sis: malles tñ eē miser: ꝙ oīno nō eē: cū eē vel' miser. Cōsidera g̃ ꝙ potēs q̄ magnū bonū sit ipm eē: qd̄ bt̄i ꝛ miseri volūt. Itē c. xiij. ꝯcludit: cū igit̄ quisq̄ credēs ꝙ post mortē nō erit: itolerabilib⁹ tñ molestijs ad tātā cupiditatē mortis ipellit̄: ꝙ decernit atq̄ arripit mortē i opiniōe: ꝛ hz errorē oīmode defectiōis: i sensu aūt naturale desideriū q̄etis. qd̄ āt q̄etū ē nō ē nihil imo mag̃ est ꝙ illō qd̄ ē inq̄etū. h̄ Augu. Et q: dixi ꝙ tales occidētes se ꝓ miserijs itolerabilib⁹: sic cū h̄ ꝙ volūt eē: hñt itētionē aliq̄m i mēte ꝯiūctā itētiōi nō eēndi: puta intētionē q̄etis a miseria: ꝓpt̄ quā itētionē appetūt nō esse: ꝛ illa itētio nō ē q̄etis positiue sz negatiue. Cōtra h̄ arguit̄ sic. Aug. dicit: itētio variat affectiōes vt altera alterā ꝑimat: q̄es aūt marie hz ꝯstātiā in q̄ te arguit̄: qd̄ d̄r itētio. cū oīs itaq̄ ille appetit⁹ i volūtate mortis nō vt q̄ morit̄ nō sit: sz vt req̄escat intēdit̄: ita vt cū errore credat se nō eē futurū: nec tñ h̄ desiderat: sz q̄et⁹ eē: ꝛ ob h̄ mag̃ eē desiderat. Vn̄ ꝯcludit i fi. Quapropter nullo pacto fieri pōt vt nō eē aliquē delectet. Circa scd̄m articulū socij in hac q̄one resolutio stat breuit̄ in isto. ꝙ lz hō possit velle nō eē: nō tñ pōt eligere nō eē: q: volūtas est ipossibiliū: sz electio non. Sz ꝯ istud arguo: ꝛ ꝑmo ostēdo ꝙ electio large loquēdo de electiōe ita pōt eē ipossibiliū sicut volūtas. Et arguo sic. Oē illō qd̄ duob⁹ ꝯsiderat̄ pōt alteri ꝑacceptari ꝛ ꝑoptari: pōt eligi. sz possibile est aliquē ꝯferre adinuicē an malit deū nō esse an seipm nō eē: ꝛ post deliberationē pōt eligere ꝛ malle deū nō esse: g̃ ꝑelegit impossibile. Preterea. mulier ꝑma q̄n elegit trāsgredi diuinū ꝑceptū: credēs ꝛ appetēs dei quādā eq̄litatē: ſm magr̄m l. ij. sniaꝝ. Tali q̄dem electiōe aut elegit possibile vl' impossibile. si impossibile: habet̄ ꝓpositū. si possibile: ergo igit̄ possibile fuisset ꝙ ipsa ha-

Cōtra dictum arguit socius.

Articulus secūdus socij.

Cōtra illud dictum. Primo

Scd̄o.

buisset similitudinē dei cū quadā equitate
q: hoc appetijt ſm magistrorū sniarū. Pre-
Tertio terea soci⁹ in rn̄dēdo ad quoddā argumē
tū meū quo volui pbare φ hō pōt eliges
re rōne nō errāte adnihilare. cōcedit φ h
est verū lege mutata: q̄ nūc est de imortali
tate aie. Argumētū fuit tale: oē qd̄ pōt iu
dicari a rōne nō errāte eē mediū ad beati
tudinē: pōt eligi a rōne nō errāte: s3 adni
hilari p aliquot dies ē hmōi: ergo ⁊c. Rn̄
Rn̄sio. det soci⁹ φ istud argumētū nō est ꝫ eū: q:
posuit φ leges nūc institute nō mutētur
sed stāte lege q̄ nūc est: nō pōt eligere non
Replica. esse. Sed ꝫ arguo sic. mutata lege q̄ nunc
est: hō pōt eligere nō esse: sed legē mutari
est possibile: igit̄ hoiem eligere nō esse est
possibile. Preterea aut de⁹ pōt adnihilare
hoiem vel nō. si nō: hoc est ꝫ Augu. super
Gen̄. ⁊ ꝫ Ans. de libero arbi. c. viij. volen-
tes φ totā substātiā quā de⁹ creauit de ni
hilo: pōt redigere in nihilū. Si sic: igit̄ ho
minē adnihilari est possibile: ergo nō ipe-
dit aliqua impossibilitas: qn sicut hō pōt
velle nō esse: ita pōt eligere nō eē. Preter-
ea christ⁹ dicit de Juda Mat. xxvj. Bonū
erat ei si nat⁹ nō fuisset hō ille. Vn̄ Viero.
i glos. Nō aūt ideo putādū est eū āte fuis-
se q̄ nasceret̄: q: nulli potuit esse bene nisi
illi q̄ fuerit: s3 simplr dictū est melius esse
non subsistere q̄ male subsistere. Idē sup
cōsimile verbū Marci. x. Meli⁹ est em̄ nō
eē q̄ ad tormēta esse. ideo Theophilus de
Juda dicit. Postq̄ ad tātā deuenit maliti
am melius fuisset ei si nat⁹ nō fuisset. Et li
cet Aug. inter alios sensus ponat vnū sen
sū moralē: ⁊ talē φ meli⁹ illi fuisset si non
fuisset nat⁹ ⁊ vocat⁹ ad aplatū: tn̄ illo sen
su nō obstāte: habuit aliū sensum literalē
sicut satis p3 ex serie lre ⁊c. Preterea q̄-
ro vtrū possit esse vera electio sequēs iudi-
cium erroneū an nō: si sic: igitur ponat̄ φ
error sit tātus φ iudicet aliqd possibile eē
qd̄ ipossibile est. sicut si crederē φ possem
edificare turrim q̄ se extēderet extra celū
sicut forte fuit de filijs Noe post diluuiū.
igit̄ possem h eligere. Narrat etiā Sueto-
ni⁹ de Caio caligula libro suo de vita. xij
cesarū sicut nūc o. currit: φ ipe iussit balli
starios ⁊ sagittarios dirigere tela in celū
ꝫ Jouē: q: pluerat i festo regl. Si dicat̄ φ
nō ē vera electio sequēs iudiciū erroneū: igi
tur sarracem ⁊ pagani ⁊ credētes falsas se
ctas ⁊ pp̄ter illas multa faciētes: nō vere
eligēt in talib⁹ actib⁹. Si dicat̄ φ Arist. di
cit. iij. Ethi. φ electio nō est impossibiliū.
Dico φ vult dicere φ electio. stricte ac ce-
pta: q̄ est imediatū principiū operādi ſm
electionē: non est nisi respectu illi⁹ qd̄ cre-
dit̄ esse possibile: q: null⁹ incipit se moue-
re ad agēdū vel cōsequēdū aliqd qd̄ p tūc
apparet impossibile sibi: q: sic simul ⁊ sub
eadē intētione appareret aliqd sibi possi
bile ⁊ impossibile: s3 certe aliqs pōt velle il
lud qd̄ scit esse ipossibile: ⁊ velle illud esse
possibile ⁊ verū. Sic igit̄ videt̄ φ hō pos-
sit eligere nō esse: q: hoiem nō eē nō est im
possibile: vt manifestū est: qd̄ tn̄ socius ille
assignat potissimū p rōne quare non pōt
eligi: q: est ipossibile. Tertio: sicut al's ostē
di: vel op3 cōcedere φ Aug. ibi dicat ꝯtra
dictoria: vel φ intēdit dicere φ hō possit
eligere non esse. Nā expresse dicit. c. xiij. φ
forte sunt aliq̄ gētiles: q̄ cū se iteremerūt:
crediderūt se oino nullos futuros: ⁊ tamē
elegerūt se interimere. Itē. c. xij. Qui ma-
gis vult nō esse ne miser sit: q: nō esse non
pōt: restat vt miser sit. Preterea ſm Aug.
xij. de tri. ⁊ multis alijs locis. Miseriā ne
mo pōt velle. Et ſm Ans. de casu diaboli.
c. xxij. Nemo pōt velle sciēter vn̄ miser sit.
igit̄ a multo fortiori nec miseriā. Ponat̄
igit̄ φ de⁹ diabolo tribuat electionē isto
rū duorū. videl3 vel adnihilari vel esse mi-
serū: ⁊ relinquat ei⁹ naturā in pp̄ria liber
tate: sequitur φ neutrū istorū poterit eliges
re. qd̄ dicere est multū irrōnabile: seqtur
em̄ φ idē summe odit miseriā: ⁊ sūme odit
nō esse i miseria. qd̄ videt̄ icludere ꝯdictio
nē: ⁊ ideo si summe odit miseriā: nihil tan
tū odit. Preterea φ hō d3 magis eligere
nō eē in miseria q̄ sic esse in miseria: si sibi
a deo det̄ electio: pbo: q: miser iquātū ta
lis odit deū. ⁊ peccat cōtinue: q: pena non
facit miseriā sine culpa: ⁊ miser scit se non
eē liberādū a miseria nisi p nō esse. Stāte
igit̄ isto dictamie i mēte hois; vel φ pec-
cabit i ppetuū: vl' φ adnihilet̄: qro qd isto
rū debeat velle: si adnihilari: habeo ppo
situ. si eē miserū: d3 eligere in eternū pecca-
re: ⁊ eternalr odire deū. igit̄ hoc d3 eligere
ſm rectā rōnē. s3 null⁹ peccat in sequendo
illud qd̄ recte eligit exequēdū: g̃ iste i pec-
cādo nō peccat: qd̄ est ipossibile. Istud vr̄
directe ꝫ sociū: q̄ dicat φ deberet citi⁹ vel
le peccare in eternū ⁊ dānari q̄ adnihila
ri. Preterea, dānati de facto vellēt nō eē: ⁊

mallēt nō eē q̄ eē in illa miseria. Hoc pro
bo p duas auctoritates venerabilis Ans.
quarū prima est de casu diaboli.c.vj.vbi di-
cit sic. Sic igit āgeli distīcti sunt: vt adhe
rētes iustitie nullū bonū possint q̄ nō gau
deāt: et deserētes eā nullū bonū possēt nec
vellent quo nō careāt. Ex quo arguo sic.q̄
ro vtrū diabolus vult illud eē qđ h3: an non
amat illud esse qđ h3: si vult et amat illud
eē qđ h3: g̃ amat et vult bonū qđ h3: et bo-
nū q̄ nō caret ꝯ Ans. si nō amat illud esse
habeo ppositū. Scđa auctoritas eiusdē
ponit de septē btitudinibus.ca.viij. vbi di-
cit sic. Tāta īpotētia eos ꝯseq̄t: vt oino ni
hil eorū q̄ voluerint possint: et q̄cqđ habue
rint nolint. Ex hac scđa pte arguo sic. nihil
habent qđ volūt: eē hnt: g̃ eē nolūt. Et iō
doctores cōiter sup.iiij.sniarū.di.vlti. te-
nēt q̄ dānati de facto vellēt nō eē: volūta
te ꝯsequēte deliberationē: sicut sanctus Tho
mas et Richardus de media villa: et multi
alij. Preterea Arist.iij.Ethi.c.vj. scđm Tho
mā dicit q̄ mors est eligibilior turpi fuga
ipi forti. vñ dicit. his eñ q̄dē turpe fuge-
re. et mors tali fuga eligibilior forti. Sz ali
q̄s pōt eē fortis: q̄ nullā spē h3 de vita alia
igit h3 ꝟtutē fortitudīs eligēs pōt eligere
nō eē. Cōfirmat hec rō p h̄ qđ d: īfra.c.viij
videlz q̄ fortis d3 sustiere mortē tā ppter
turpe sicut ppter bonū. hoc est dictu. pti-
net ad fortē sustinere mortē ad vitādū tur
pe et vitiosū sicut ppter bonū: sz maximū
turpe ē in ppetuū odire deū qđ dānati fa
ciūt: g̃ adnihilari citius ē eligere q̄ dānari
Cōfirmat adhuc. q2 q̄ro an apud illos qui
nō ponūt aliā vitā eē: possint eē virtutes
morales: an nō? Si non: g̃ nec liberalitas
nec magnificētia nec recta rō de istis agibi
libus: cuius oppositū expimēt alr sciť. Si sic
g̃ iter tales ꝟtuosius eēt mori p republica:
Epilogat. et p ꝯñs adnihilari. Sic igit patēt iste cō-
clusiōes: lz diffute ppť feſtinationē rōnes
ordinaueri: videlz q̄ hō pōt eligere potius
nō eē q̄ dānari. Scđo q̄ hō d3 potius eli-
gere nō eē q̄ dānari scđm rectā rōnē: sub
ꝯditiōe tñ: posito scz q̄ deus vellet eū adni-
hilari. Tertio: q̄ de facto dānati mallent
nō eē q̄ sic eē: lz vitiose hoc velīt: qi vellēt
p nō eē: nō vt carerēt culpa: sz vt carerēt pe
Nota ad auctoritatem aug. na. Quarto quātū ad pcessū bti Aug. iij.
de li.arbi.c.xj.xij.et.xiij. de pnis. et q̄nto de
magnie. Sciendū q̄ pncipalis itētio bti
Aug. est in illo libro ostēdere q̄ pctm na-
ture rōnalis nō d3 īputari deo. In illa aūt
pte specialr agit ꝯ aliq̄s q̄ volebāt dicere
q̄ melius eēt aiam nō esse/q̄ eē peccatricē
occasiōe cuius dicti inuestigat istā q̄stionē.
An eligibilius vel melius sit oino nō eē q̄ mise
rā esse. Et circa hāc q̄stionē prio pcedit dis
putatiue. scđo determinatiue. ca.xiij. ante
mediū ibi. Verūtñ vt de hac re tota dicaꝫ
si potero: dicā qđ sentio etc. Ubi vult dice-
re q̄ q̄cūq̄ seipm necat p miseria: h3 in se
duas notitias: et duas affectiōes. Unā no
titiā h3 huius qđ est carere pena: et aliā istius
qđ est nō esse. Unde talis dictat apud se.
bonū tibi esset sine pena eē: et si nō esses: ca
reres pena hac. vel in prima psona. bonū
eēt mihi sine pena eē: et si nō essem: carerē
hac pena. et p has notitias ex deliberatio
ne siue ponat i tali falsa opinio de morta-
litate aie sue siue nō: pōt eligere nō eē. Vñ
nihil aliud vult Aug. nisi q̄ nō esse vel ad-
nihilari nō est eligibile ppter se: hoc est p
pter apphēsionē vnius solius intētionis q̄
est nō esse: est tñ eligibile ppter aliud pro
pter adiūctionē alterius intētionis: sicut
eē in luto nō est eligibile ppter se: sz ppť
centū marchas auri. et sic ꝯcordat Aug. cū
Arist.v.Ethi.c.v. scđm Thomā aūt.ix.Ethi.
c.xj. Vñ.v. Ethicorū dicit sic. In boni eñ
rōne sic minus malū est magis eligibile
maiori. Nono aūt Ethicorū declarat q̄ eē
viuere: et hmōi sunt bona scđm se diligibilia
ppter qđ eē oibus videť delectabile. et sta
tim quasi remouēs dubiū de eligentibus
nō eē et se interimētibus ppter miseriā/sub
iūgit. nō opz aūt accipe. i. hoc qđ dictū est
intelligere de illis q̄ hnt malā vitā. i. vitio
sā vitā: ppter qđ nō videť eis q̄ sint digni
esse: neq̄ corruptā: sicut euenit quibusdā
ex corruptiōe nature et supabūdātia melā-
cholie: neq̄ in iterstitijs. i. i excellentiis pe-
nis: ppter quas custādas apđ tales iudi
cať delectabilius nō eē q̄ esse. Aliter autē
gñaliter oibus vr̄ delectabile esse. Et beatus
Aug. videbať.c.xj.et.xiiij. niti ad pbandū
q̄ in nullo casu est eligibilius nō esse q̄ mi-
serū eē: quasi determinās quō debeat itel
ligi: incipit sic. Verūtamē. i. nō obstātibus
prius dictis de hac tota re. i. quā a princi-
pio discussi: si potero dicā qđ sentio: et nō
scđm predicta: sz scđm dicēda sentio. et in tota
parte capituli vsq̄ in finē nihil aliđ deter
mīnat: nisi q̄ ille q̄ eligit mortē: h3 vnū in
opinione: et aliud in sensu. In opiniōe ha-

bet errorē: q2 oīno deficiet. in sensu natura
le desideriū quietis: ita ꝙ in tali sunt due
affectiones: quaꝝ vna est talis: vellē care
re penis ⁊ esse: ⁊ alia talis: volo nō eē vt ca
reā penis: vñ nō eligit nō eē simplr: sed vt
careat penis: ⁊ ne sit miser: ⁊ iō vt simul
stāt ꝙ ego nolo eē in luto absolute: ⁊ ꝙ vo
lo esse in luto sub ꝯditiōe: vt habeā centū
marchas auri: ita simul stāt ꝙ dānat⁹ nō
vult nō esse absolute ⁊ ꝓpter se: ⁊ tñ vult
nō esse vt careat penis. Et ꝓ hac intentio
ne Aug. remitto vos ad textū: ⁊ videbitis
ꝙ opꝫ sic dicere: vel īponere Augu. dixisse
ꝯdictoria. Ad primū argumētū qd̄ est de

Q
Ad primū argumētum.

dicto Aug. ca. xj. Si q̄s dixerit: me nō esse
ꝙ̄ me miseꝝ esse mallē: rñdebo: mētiris. di
co ꝙ iste termin⁹ mallē accipit dupliciter
vno mō ꝓprie. alio mō extēsiue ⁊ īproprie.
Primo mō nō pōt hō dicere: malo hoc ꝙ̄
illud: nisi vtrūqꝫ vellet: q2 q̄d nois istius
termini malo est magis volo: ⁊ si magꝭ vo
lo hoc ꝙ̄ illud: volo hoc et illud. Alio mō
accipit iste termin⁹ malo extēsiue ⁊ impro
prie. Et sic dicimus nos: malo hoc ꝙ̄ illud
etiā qñ alterū nolum⁹: sicut dicimus nos
malle suspēdi ꝙ̄ adulterari: ⁊ tñ neutrum
volum⁹. ⁊ si actualr vellē alteꝝ: puta sus
pēdi: tñ reliquū nullo mō vellē. ⁊ sic etiā
dicim⁹ qñ dat nobis optio de duobus: ꝙ
tñ alteꝝ eligam⁹: dicim⁹ malo h̄ ꝙ̄ illud
h̄ ē dictu: volo h̄ ⁊ nō illud. Dico ḡ ꝙ acci
piendo malle ꝓprie: btūs Aug. dicit veꝝ.
q2 q̄cūqꝫ dicit ꝙ vult esse miser: ⁊ sil' vult
nō eē ne miser sit: mētit: manifestū est. Si
aūt capit malle scd̄o mō: nō est veꝝ qd̄ di
cit Aug. q2 dānat⁹ de facto pōt hoc dice
re sine mendacio: sicut superi⁹ patuit. Ad

R
Ad secundū dubiū Augu.

scd̄m dictū Aug. dico ꝙ bene reprobat il
lā rñsionē dicētis ꝙ ex miseria est ꝙ miser
nō pōt velle nō esse: q2 illud dictū est falsū
⁊ stulte dictū: q2 si p̄usꝙ̄ esset posset cōsu
lere an vellet esse miser an non esse miser:
eligeret nō esse: fatua positio est ⁊ nō intel
ligibilis: ꝙ nō esse eligeret. ⁊ qñ dicit in fi
ne. Considera igit quantū potes: ꝙ̄ bonū
sit ipm esse qd̄ beati ⁊ miseri volūt. cōcedo
ꝙ stante sil' ꝙ miser vellet esse: ⁊ tñ vult nō
esse poti⁹ ꝙ̄ miser eē: sine sint due affectio
nes sine vna. iste etiā auctoritates ponunt
in ꝓcessu disputatiue: ⁊ nō determinatiue.

S
Ad tertium.

Ad tertiū dictū Aug. qd̄ ponit. c. xiij. cum
igit q̄sqꝫ credēs ꝙ post mortē non erit ⁊c.
Dico ꝙ illa auctoritas est ꝓ me: q2 expsse
dicit ꝙ aliq̄s credēs se oīno deficere p mor
tē: cupit ⁊ arripit mortē: sꝫ certe h̄ est p er
rorē in opiniōe q̄ credit aīam esse mortalē
⁊ p desideriū q̄etis negatiue: qd̄ est carere
penis p nō eē. Et qñ Aug. dicit ꝙ illa q̄es
maxie īportat ꝯstātiā in q̄ includit esse: et
sic talis vult eē q̄et⁹: sꝫ q̄etū eē est eē positi
ue: Pōt dici ꝙ Aug. loquit de hoc ſm qd̄
euenire solet cōiter ī his q̄ occidūt seipos.
tales em̄ absorpti p̄ tristitijs volūt aīs ad
ꝯdictoria: q2 sic intendūt nō eē: ⁊ q̄etū eē.

Alibi p̄stignos seu iterstigus.

h̄ tñ nō est necesse de illo cui dat optio an
miseriā: vt eligat se adnihilari vel ꝑpetua
ri in miseria. talis em̄ bñ scit ꝙ nō req̄escit
positiue nec ꝑuatiue. sꝫ q̄escit negatiue: et
nō torq̄bit. ⁊ hoc vult. vñ p̄elegit nō eē vt
nō torq̄at: ꝙ̄ esse vt torq̄at: ⁊ tñ mallet eē
sine tormētis. Silr vult Aug. ibi dicere ꝙ
affectiōe naturali desiderat esse: ⁊ affectio
ne deliberata appetit nō esse. iō dicit cum
errore ⁊ per errorē credit se nō futurū: nō
tñ idē naturali affectiōe: sed naturali affe
ctiōe desiderat q̄et⁹ esse: ⁊ sic magis eē: tñ
manifestū est ꝙ volūtate deliberata eligit
nō eē: q2 certū est ꝙ actualis volitio ē pn
cipiū ad sui spōtaneā occisionē: cū opinio
ne vt nūꝙ̄ sit. Iā q̄nto reducā rōnes q̄s

T
Quintū qd̄ faciā in h̄ articlo ꝓbat ꝯclusione rōnibus. Rñsio.

feci ad cōclusionē meā. Prima fuit hec. oē
qd̄ pōt iudicari eē meli⁹ vel min⁹ malū a
rōne recta vel erronea: pōt a sic iudicante
preeligi: sꝫ nō eē vel adnihilari pōt iudica
ri meli⁹ vl' min⁹ malū a rōne recta vl' erro
nea: ḡ pōt a tali rōne recta vel erronea eli
gi. Maior pꝫ ꝓpt libertatē volūtatꝭ: q̄ pt
velle oē qd̄ itellect⁹ iudicat eē volēdū. Ad
istā rōnē rñdet soci⁹ sic. negat minorē. Tū
q2 adnihilari vl' nō eē nō ē aliq̄d ſm Aug
iij. de libero ar. vt supi⁹ visum est. ⁊ si nō ē
aliq̄d: nō ē meli⁹. Tū q2 p eādē rōnē adni
hilari nō pōt eē min⁹ malū: q2 oē malū est
aliq̄d. Et iō ista est negāda: adnihilari est
min⁹ malū ꝙ̄ eē miseꝝ: q2 adnihilari nihil
est. Et pōt ꝓbari ꝙ nō eē vel adnihilari
sit min⁹ malū ꝙ̄ esse miseꝝ: q2 reuelet de
us alicui ꝙ si velit adnihilari p q̄nqꝫ dies
saluabit ⁊ itegrabit ad vitā eternā: adnihi
lari ī tali casu nō eēt malū. Preterea ꝙ ad
nihilari nō sit malū: ꝓbat soci⁹ subtilr: q2
si sic: vl' culpe vl' pene. nō clpe: planū ē. nec
pene: q2 dato ꝙ sic: sicut arguit Ans. mono
lo. xj. tūc aīa rea post tātā culpā reciperet es
se qd̄ hēbat āte oēm culpā. q̄ppe āteꝙ̄ es
set: nec culpā hr̄e nec penā sentire poterat

ergo si aīa ɔtēnēs illud ad qđ facta est: sic
moriꝛ vt nihil sentiat oīno: nō s̄lr se hēbit
sine oī culpa. In rn̄sione ista duo ɔtinēt
primo ꝙ adnihilari nec bonū ē nec malū:
quia nō est aliquid. Scđm: ꝙ spālr nō ē
malū pene: qꝛ scđm Ans. aīa peccatrix nō
pōt debite puniri per adnihilationē. Sed
neutꝝ istoꝝ est ɔueniēter dictū: ad vulga
rē modū loquēdi in moralib⁹: nec ad phi-
losophicū modū loquēdi in moralib⁹. Pri-
mū nō: qꝛ sicut al's ostēdi: isti termini bo-
nū ꝛ malū aliqñ p̄dicant de terminis sup
ponētib⁹ p reb⁹: ꝛ aliqñ de nō supponēti
b⁹ p reb⁹: sed de ꝟbis ifinitiui modi: et de
dictis ꝓpōnū. ꝛ sic cōiter accipiꝛ bonum
morale ꝛ ꝟtuosū: quēadmodū dicim⁹ mor
tē sustinere ꝓpter bonū reipublice qñ opꝫ
ꝛ ſm qđ opꝫ: manifestū ē ꝙ subiectū isti⁹
ꝓpōnis non supponit p aliqua re. ꝛ ideo
nō seqtur sustinere mortē ꝛc. nō est aliqđ
stricte accipiēdo ly aliqđ: ergo nō est bo-
nū: qꝛ añs est verū ꝛ ɔñs falsum. Silr iu-
ste iudicare est bonū: ꝛ furari est malū: et
occidere hoīem est malū: ꝛ tñ manifestum
est ꝙ nulla res est occidere hoīem illicite:
ꝛ iō planū est moraliter loquendo/ꝙ hec
ɔña nō valet. hoc nō est aliqđ: seu non est
aliqua res: ꝫ nō est malū. sicut nec ista ɔña
valet. iste nō facit aliquā rē: ꝫ nec male fa
cit nec bñ facit: qꝛ ista ꝓpō ꝛ ɔsiles: dare
elemosynā est bonū: furari est malū: occi
dere hoīem illicite est malū. equalēt istis:
q̄ dat elemosynā/bñ facit: q̄ furaꝛ/male
facit: q̄ occidit hoīem illicite male facit: et
tñ nihil facit: qꝛ nullā rē facit. Simile est
de talib⁹: delinquētē punire est bonum: re
mittere penitentē est bonū: ꝛ sic de multis
alijs. Vñ ista ɔña nō valet: nō esse vl' adni
hilari nō est aliqđ: ꝫ nō ē malū. Preterea
si ista ɔña foret bona: hoc nō ē aliqđ: ꝫ nō
est malū: demōstrādo dictā ꝓpōnem acce
ptā significatiue: seqtur ꝙ execari non fo-
ret malū: dato ꝙ fiat sine pena sensus: silr
decollari nō esset malū pene: nec mori: nec
occidi p eādē rōnē: qꝛ caput diuidi a cor-
pore nulla res est: nec aīam separi a corpe:
nec cecitas est aliqua res magis in oculo
vbi dꝫ esse: q̄ꝫ in lapide vbi nō dꝫ esse: sic-
ut dicit Ans. de cōceptu virginali. c. v. Vñ
oīno ista ɔclusio est ɔ mentē Ans. ibidē: q̄
ꝓbat ꝙ iniusticia nihil ē: sicut cecitas ni-
hil est. Et pctm̄ nihil est ſm Aug. ꝛ Ans.
ꝛ tñ semꝑ dicūt ꝙ pctm̄ est malum: ꝛ qui
peccat malefacit. Preterea. Ans. j. cur de⁹
hō. c. xiiij. Oē bonū rā bonū ē ꝙ mala est
ei⁹ destructio: ergo destructio boni est ma
lū: sed destructio boni nihil ē. i. nulla res ē
ꝫ nō seqtur: nō est aliq̄ res: ꝫ nō est malū.
Cōfirmaꝛ: qꝛ occidere christū nulla res est
ꝛ tñ occidere ipm fuit malū. Preterea. diui
tē depauperari ꝛ spoliari in casu ē sibi malū
ꝛ tñ hoc nulla res est. Vñ manifestū ē istū
modū loquēdi nō esse verū: nec a sanctis
esse approbatū. Scđm in quo dicit ꝙ ad
nihilari nō est malū pene: nō est verū: imo
adnihilari pōt eē malū pene sensus ꝛ dā-
ni. si eñ de⁹ adnihilaret hoīem successiue
ꝛ paulatiue p prē āte prē: manifestū est ꝙ
vna ps doleret ꝓpꝛ carētiā alteri⁹: ꝛ hō
tristari posset in corde ꝓpter adnihilatio-
nē taliū ptiū exterioꝝ: ꝛ si pena auferreꝛ.
ꝛ sic si āgel⁹ vel de⁹ sine doloris illatione
furareꝛ ocłm hoīs: hō qñ ꝑciperet ocłm sibi
deesse grauareꝛ. Silr ꝙ adnihilari pōt eē
malū pene: ꝓbo sic. oē qđ pōt īfligi volū-
tati ɔⁱuū vl' ɔdictoriū appetitui volūtatis
pōt eē penale illi volūtati: sꝫ adnihilari ꝑ
te ē sūme repugnās appetitui volūtaꝫ: et
de⁹ pōt statuere ꝙ volūtas si peccet adni
hilareꝛ: ꝫ adnihilatio pōt eē pena statuta
ꝓ culpa. Et si dicaꝛ ꝙ nihil pōt infligi sicē
pena ꝓ culpa: nisi maneat subiectū suscipi
ēs tale penā. Hoc nō est bene dictū: qꝛ tūc
mors nō posset īfligi sicut pena. Silr iura
puniūt hoīem nō solū ī se ꝛ ꝓ tpe vite sue
sꝫ etiā ꝓ sp ꝛ ī heredib⁹ ꝛ ī exilio tori⁹ plis
ꝛ in multis alijs casib⁹. Cōfirmaꝛ ista rō
ꝑ irētionē Aug. xxj. de ci. dei. c. xj. vbi ostē
dit ꝙ pene sūt diuturniores pctis ſm oia
iura vñ nō ē maior rō ꝙ adnihilari dēat
negari pena ꝙ mors. Si dicaꝛ ꝙ mors iō
dꝛ pena: qꝛ mortē p̄cedit alꝛatio: q̄ ē pena
sens⁹: sꝫ sic nihil ē ī adnihilatiōe. vñ qñ dꝛ
ꝙ mors ē pena: nō accipiꝛ mors ꝓ corru-
ptiōe subita subiecti: sꝫ ꝑ trāsmutatiōe q̄
paulati īducit mortē. Cōtra ponam⁹ ꝙ a-
liqs posset occidi subito: ɔstat ꝙ malefic⁹
nō min⁹ īfligeret mortē q̄ꝫ mō fec. Silr ista
rñsio nō valꝫ: nisi quātū ad penā s̄s⁹ tm̄:
ꝙ oīs pēa eēt pēa sēs⁹. Et iō dicēdū ꝙ oē
illō dꝛ pēa alicui: qđ ipe refugeret ꝛ dete-
staret si eēt. Preterea de⁹ bñ facit hoī ipse
rēdo eē sibi. vñ Phs. viij. Ethi. c. xiiij. dicit
ꝙ filij nō pñt retribuere dijs nec parētib⁹
ad cōdignū ergo dare eē est bñficiū. ꝫ ex
opposito auferre esse est inferre dāmnum

Replicatur ʒ dicta ī rn̄siōe.
Et
Cōtra primū.

Confirmatur
ẍ
Cōtra scđm dictū arguitur primo.

Scđm

Argumentū p̄mū. Sz q̄d inq̄t dicens ad Anß. q̄n ꝓbat ꝙ aīa christi puniret̄: siłr ātichrist⁹ puniret̄: ⁊ hō ab eterno fuisset punit⁹: ⁊ pena p̄cessisset culpā: ⁊ de⁹ fuisset p̄us vltor ꝙ hō pctōr: qḋ ē icōueniēs. Siłr seq̄t̄ ꝙ btā ꝟgo fuit punita ⁊ aīa christi: q: vtraq̄ꝫ fuit aliq̄n nō ens: ħ est neutra semp̄ fuit.

Secūdū argumētum. Preterea. oīs pena alicui est pena: ⁊ oē damnū alicui est dānū. si ergo adnihilatio sortis sit pēa: vel possit esse pena: vel ergo sorti vł alteri. nō alteri: notū est. si sorti: vel q̄n est: vel q̄n nō est. nō q̄n nō est: q: tūc nihil est sibi penale nec aliq̄d est sibi dānū. si q̄n est: cōtra. tūc adnihilatio sortis nō est: ḡ nō est sibi damnū vel pena. ḡ adnihilatio nō pōt esse pena.

Ad rationes socij. Ad primā dicēdū ꝙ isti duo termini: nō esse et esse adnihilatū: nō ꝯuertunt̄. vñ nō esse ḋr de aliquo termino significatiue accepto: de quo nō ḋr eē adnihilatū. Nam hec est vera: antichrist⁹ nō est. ⁊ hec est falsa: antichrist⁹ est adnihilat⁹. ⁊ iō plus importat̄ p̄ esse adnihilatū ꝙ̄ p̄ nō esse: sicut p̄tʒ p̄ diffinitiōes exp̄imētes q̄d nōis vtriusq̄ꝫ termini. vñ adnihilatū eē est aliq̄d p̄mo fuisse: ⁊ postea ꝟm nullā partē sui esse. Nō esse aūt nō dicit aliq̄d p̄us fuisse. ⁊ iō esse adnihilatū vel adnihilari pōt importare penā expssam significatiōe: lʒ nō esse nō exp̄mat penā: q: pena iportat aliq̄d eē vel fuisse punibile. nō esse nō significat aliq̄d fuisse. ⁊ ideo p̄tʒ ꝙ nec antichrist⁹ punitur: nec hō ab eterno puniebat̄: sʒ ḋr ꝙ latro puniebat̄ morte: ⁊ Judas puniebat̄ suspendio.

Ad secundū. Ad scḋm ḋr ꝙ p̄ illā formā ꝯtingit ꝓbare ꝙ nulla actio ē pena: nec mors est pena dāni: capiēdo mortē p̄ separatiōe aīe a corpe: qḋ nō est verū: sed p̄cedit istḋ argumentū ac si pena dāni vel dānū foret termin⁹ absolutus: ⁊ supponeret p̄ vna re qua demōstrata posset vere dici: hec est pena: vel hoc est dānū: qḋ nō est verū. vñ tales ꝓpōnes: mors est dānū: adnihilatio ē pena: ⁊ ꝯsiles sunt false de virtute vocis: q: ex forma denotat̄ ꝙ subiectū supponit p̄ aliq̄ re respectu hui⁹ verbi est: sed improprie accipiunt̄ p̄ alijs: sicut ista: mors ē dānū: exponit̄ p̄ istā: q̄ est ⁊ nō erit/dānificabitur. Eodē mō adnihilatio est pena p̄ istā si aliq̄d est: ⁊ postea ꝟm nullā p̄tē sui erit: de eo fiet qḋ hō vłr nollet. Et lʒ tał mod⁹ loquēdi nō sit oīno ꝓpri⁹: adnihilatio est pena: tñ ꝑpt̄ breuitatē loquēdi magis eligit cōitas hoīm sic loq̄: ꝙ̄ p̄ ci⁹ iterptatio nem. Tūc ad formā argu. oīs pena alicui est pena aut dū est: aut dū nō est ⁊c. Dicit̄ ꝙ iste ꝓpōnes p̄nt accipi vel ip̄proprie pro alijs vel ꝓprie. Scḋo mō sunt false: p̄mo mō sunt vere. ⁊ ē sensus. p̄ quācūq̄ꝫ penā alijs puniebat̄: ⁊ p̄ qḋcūq̄ꝫ dānū aliq̄s dānificabat̄. Et iō q̄n arguit̄. si adnihilatio sortis possit eē dānū sortis: aut q̄n est aut q̄n nō est. ḋr ꝙ q̄n nō est. vñ in p̄mo instāti in q̄ ħ est ꝟa: sortes nō est: ve℞ est dicere sortes imediate an̄ ħ fuit: ⁊ mō nō est. ⁊ si esset meli⁹ iudicaret̄ sibi eē ꝙ̄ nō eē sortē eē i bona dispositiōe. ⁊ iō sortē eē ⁊ postea nō eē ḋr pena sortis vel dānū. ⁊ nō ē q̄rendū q̄ res est sortē p̄mo eē ⁊ postea nō esse: ⁊ sortē eē iudicari meli⁹ rōnabiłr ꝙ̄ sortē nō esse.

Ad Scḋo ad p̄n. cōclu. Scḋo arguebā ad ꝓbandū ꝙ dānat⁹ actuałr volūtate deliberata vult nō eē: q: magis discōueniēs est dānato sua pēa: ꝙ̄ sit ꝯueniēs suū esse. hoc ꝓbat̄: q: si pēa dānati foret min⁹ discōueniēs sue volūtati: ꝙ̄ suū eē est ꝯueniēs: plus delectaret̄ de hoc ꝙ eēt. ꝙ̄ tristaret̄ de eo ꝙ in tali pena eēt: ḡ dānatus apph̄endēs se esse vel se eē miserū: iudicat se eē mise℞ magis discōueniens eē sue volūtati. ꝙ̄ se esse sit cōueniens sue voluntati ergo magis odit se esse mise℞: ꝙ̄ diligit se esse. ḡ mallet se nō esse ꝙ̄ esse mise℞.

Rñsio. Ad illud rñdet̄ negādo assumptū p̄mū: istā videlʒ: magis discōueniens ē dānato sua pena: ꝙ̄ ꝯueniēs sit suū esse. ⁊ ħ q: esse dānati nō est aliq̄d nisi ip̄emet dānat⁹.

Replica. Sʒ ista rñsio i nullo vadit ad argumētū. nā placet mihi ꝙ esse nō sit res sit addita rei q̄ ḋr esse: sʒ sumo istā ꝓpōnē: dānatus apph̄endēs se eē mise℞ est suo appetitui magis discōueniēs ꝙ̄ se eē sit ꝯueniens. Sʒ ad ꝓbatiouē istius q̄n arguitur ꝙ si nō dānat⁹ magis delectaret̄ de eo ꝙ esset: ꝙ̄ tristaret̄ de eo ꝙ miser eēt. Dicitur ꝙ delectatio vel gaudiū ḋr dupłr: vno mō est act⁹ elicit⁹ vel passio ꝓueniēs ex ꝯiunctione ꝯueniētis cū ꝯueniēti; ⁊ alio mō ḋr naturalis cōplacētia. Pˀiō mō nō gaudet dānat⁹ de suo eē: q: eē suū ē ip̄emet. Scḋo mō ꝯcedit̄ ꝙ dānat⁹ magis gaudet de eo ꝙ ē: ꝙ̄ tristet̄ de eo ꝙ miser est. Sʒ ꝯ: q: in neutro mēbro distictiōis vł ꝯueniēter eē dictū. Pˀio ḋr ꝙ dānat⁹ nō gaudet de suo eē actu elicito: q: ip̄emet ē suū eē. si ista cā sit bōa: nec btūs gaudet de suo eē actu elicito. ꝯña p̄tʒ: q: btūs est suū eē ita bñ sicut damnatus. ꝯñs falsum. tū q: actu elicito

gaudet de se:ergo gaudet de suo esse:tamen qr res gratiat deo de suo esse:sicut constat. Preterea dr quando querit quare homo detestat adnihilari:vtrum qr est malum:an non qr est malum. Rndet q primo et principalr diligit suum esse:et ex consequenti fugit non esse:non qr non esse est aliquid fugibile:sed qr p quod nois ipsius non esse significat priuatio ois boni et ois ordinis. Ex isto arguo sic. De quolibet quod aliquis diligit:principalr delectat:sed suum esse damnatus principalr diligit:ergo de suo esse principalr delectat. Confirmat ratio: qr secundum phm delectatio non distinguit a delectante: seu a delectatione. Secundo dr q naturali complacentia damnatus plus delectat de suo esse:quam tristet de suo non esse. Contra. aut illa complacentia est actus voluntatis vel non. si non:ergo voluntas non delectat:qr voluntas non delectat nisi actu delectandi. si sic:ergo est actus causatus a voluntate:et rndens ponit q sit mere passiua respectu sui actus. Preterea. si damnatus plus delectat aliquo modo de eo q est:quam tristet de eo q miser est ergo illa delectatio est intensior quam sit sua tristitia:ergo plus habet de delectatione quam de tristitia:quod nefas est credere:dicente Aug. q quicquid habent nolunt:et q nullum bonum velle possunt quod habent:sicut in arguendo superius est allegatum. Preterea arguo sic. capio delectationem intensam alicuius viatoris:que sit a. et vnam tristitiam eque intensam:que sit b. tunc sic. tristitia damnati excedit b:igitur tristitia damnati est intensior tristitia quam b. sed delectatio damnati est intensior quam eius tristitia. igit delectatio damnati est intensior quam delectatio viatoris intensissima vel maxima. Confirmat. qr si delectatio quecunque in damnato:siue dicat naturalis complacentia: siue quocunque vocet:sit maior quam sua tristitia cum cause conseruantes tristitiam vniformiter se habeant:et cause conseruantes delectationem:similr ois delectatio nata sit diminuere tristitiam:ista delectatio continue diminuet istam tristitiam. et ideo conuenientius dr secundum sctos:q nulla delectatio est in damnatis:que possit excedere tristitiam

BB eorum. Tertio arguebat. aliquis pot principue

De tertio ar. propter bonum reipublice velle aliud adnihilari igit tm pot intendi amor reipublice in eo: q pot velle seipm adnihilari propter bonum

Rnsio. reipublice. Ad istud rndet negando consequentiam: capiendo ly velle in pnte pro eligere:et assignatur pro causa:qr homo pt velle impossibile:sed non pt

Replica. eligere impossibile. Ista rnsio non sufficit:qr accipit falsum:et similr non soluit. falsum accepit:qr homo eligendo non esse vel adnihilari non eligit impossibile; vt manifestum est simplr, consequentiam factam probo:istam videlz:aliquis pot velle aliud adnihilari principalr propter bonum reipublice:ergo seipm. nam possibile est q aliquis amore ita intenso diligat rempub. q velit oe illud quod pot esse promotiuum reipublice:sed talr stante dictamine illo/pot iudicare q adnihilatio sui sit promotiua reipublice:ergo pot eam velle. Confirmat per exemplum de Codro rege Atheniensium:de quo Aug. xviii. de ci. dei. c. xix. Similr ad hoc q homo habeat virtutem fortitudinis:non videt requiri fides de immortalitate aie:nec de reditu aiarum. Quartum arg. meum

CC De quarto. satis reductum est. et rnsio data concedit propositum meum. Dicit enim q homo pot adnihilari lege mutata que nunc est de immortalitate aie in aliquibus tamen quibusdam aliter quam fecit ipse recitat

DD Tertius articulus principalis. formas meas. Tertius articulus principalis est an voluntas possit necessitari per penas ad volendum non esse. In hoc articulo dixi incidentaliter q sic:quod probaui sufficienter per dictum Aug. iii. de lib. ar. c. viii. vbi dicit sic. Cum quisque credens q post mortem non erit:intolerabilibus tamen molestiis ad tantam cupiditatem mortis impellit:q decernit atque arripit mortem:in opinione habet errorem omnimode defectionis: in sensu autem naturale desiderium quietis. Ecce in hac auctoritate expresse dicit q aliquis credens se post mortem adnihilari:et omnino non esse:impellit ad volendum se non esse intolerabilibus molestiis: quod

Replicatur primo. est propositum. Sed contra istud arguit socius quadruplr. Primo sic. si sic:aliqua temptatio pura de occidendo se propter penas intolerabiles euadendas:posset esse ita grauis:q voluntas necessitaret ad peccandum. consequens est falsum. qr vel pot voluntas tali tentationi resistere:vel necessitat consentire. si primum:ergo non necessitat. si secundum/detur:igit non peccat secundum Augu. iii. de libe. arbi. c. ii. de magnis: quis non peccat in eo quod nullo modo cauere pot peccatum autem caueri pot. Item ibidem. Quecunque sit causa voluntatis male:si ei non pot resistere: sine peccato ei cedit. et talia multa ibi dicit. et per consequens gentilis:de quo loquit Augu. de ciui. dei:et Trogus Pompeius et Valerius maximus:et alii qui seipsos occiderunt: non peccauerunt:consequens falsum. Preterea

Secundo. Aug. vbi supra. Aut voluntas est prima causa peccandi:aut nullum peccatum est. et c. x. de magnis probat August. q nulla natura pot vincere voluntatem. Item Ansel. de

Tertio lib. arbi. c. vi. Tentatio potest impugnare voluntatem; inuitam expugnare non potest.

Quarto. Preterea apl's. j. Cor. x. Fidelis ē deꝰ q̄ nō
patit vos tētari supra illō qd̄ potestis ⁊c.
EE Ad ista r̄ndet. Ad primū qn̄ arguit. si
Rn̄sio. volūtas possit necessitari ad volēdū: ergo pos
ad pri⸗ set necessitari ad peccādū. Dico ꝙ nec ꝯn̄a
mum. ē bona: nec ꝯn̄s est ipossibile s̄m multos
Primū q̄ vl' volūtas talis est cā sue ne⸗
cessitatis: vl' nō est cā q̄re in talē necessita
tē incidit. ⁊ s̄m hoc diuersimode est iudi⸗
candū de facto ad qd̄ ꝑ penas necessitat.
Nā si necessitat necessitate violētie; quam
nullo mō meruit sustinere: dico ꝙ nō pec
cat hoc volēdo: q̄ talis necessitas diminu
it de volūtario: hoc ē diminuit de liberta
te electiōis. vn̄ sicut in virtuoso nō sufficit
ꝙ faciat iustū: s3 reqrit ꝙ faciat iuste sci⸗
ēs ⁊ eligēs: s̄m Aristo. ij. Ethi. c. iiij. ita in
peccāte mortal'r reqrit ꝙ opet sciēs ⁊ eli
gēs: ⁊ iō nō seq̄t: fortes necessitat ad volē
dū se iterficere: ergo necessitat ad peccādū. sic
ut nō seq̄t: iste necessitat ad accipiendū rē
alteriꝰ: ergo necessitat ad peccādū: q̄ iminen
te tali necessitate illud excusat a pctō qd̄
extra necessitatē foret pctm̄. sicut etiā non
seq̄tur: iste necessitat ad occidendū hoiem
vt saluet vitā ꝓpriā: ergo necessitat ad peccā
dū: q̄ homicidiū in tali necessitate nō est
pctm̄: ⁊ hoc si occidēs nō fuerit illicite si⸗
bijpsi cā illiꝰ necessitatis. sic igit p3 ꝙ illa
ꝯn̄a nō valet. Sil'r nec ꝯn̄s est incōueniens
saltē apud aliq̄s. multi em̄ dicūt ꝙ dāna⸗
ti peccāt ꝯtinue: ⁊ tn̄ necessitant ad peccā
dū: ⁊ eos peccare infligit eis ꝑ pena: q̄ tn̄
sibijpsis fuerūt cā istiꝰ necessitatis: iō nō ex
cusant. Et ad oīa v̄ba Aug. q̄ dicit de ma
FF teria illa: sicut ꝙ nullꝰ peccat in eo qd̄ vi⸗
Rn̄sio. tare nō pōt. Dico ꝙ sic d3 itelligi. ꝙ nullꝰ
ad au⸗ peccat nisi in eo qd̄ aliqn̄ vitasse potuit an
ctorita teq̄ȝ peccaret. nā q̄cūq3 peccat: peccat i eo
tē aug. qd̄ vitare nō pōt qn̄ peccat: ⁊ si esset aliq̄
cā deo ꝑmittēte ipellēs hoiem ad faciēdū
vel omittēdū: vult dicere ꝙ hoc faciendo
nō peccaret: si illā necessitatē ꝑ culpā p̄ces⸗
dētē nō meruisset. Et qd̄ ꝯcludit ꝙ gentis
les q̄dā necessitati ꝑ penas mortē elegerūt
ergo s̄m ista nō peccauerūt: p3 ꝑ p̄dicta ꝙ h̄
ꝯn̄a nō valet: q̄ forte s̄m eoꝝ culpā p̄cedē
tē meruerūt incidere in illā deordinatā ne
cessitatē: sicut dictū ē de dānatis. nec ꝯn̄s
est ipossibile: ꝙ multi tales nō peccauerūt
vel ꝓpter violētiā vel ꝓpter ignorantiā
excusati. vnde si q̄s simplex deo ꝑmittēte:
⁊ diabolo etiā suggerēte: putās se ꝑ erro⸗
rē in homicidio sui prestare deo obseq̄ū: in
terficeret seipm̄: licet eccl'ia militās talem
iudicet eē dānatū: non tn̄ dānaret in rei
veritate: nec hoc etiā iudicaret si ei de eiꝰ ne
cessitate cōstaret. Ad scd̄m qn̄ allegat ab Ad se⸗
Aug. ꝙ nulla natura pōt vincere volūta cundū.
tē. vult dicere ꝙ s̄m legē staturā nulla na
tura pōt cogere volūtatē: nec facere eam
peccare nisi velit: vel nisi ante deordinare
aliq̄d voluerit: ꝓpter qd̄ mereret tāq̄ȝ in
penā ꝙ necessitet ad peccādū: sicut de dia
bolo p3 ⁊ dānatis. Ad tertiū de Ans. p3 GG
idē ꝑ ea q̄ diffusius dixi in prima q̄ōne su Ad ter
pra primū. Ad quartū de illa auctoritate tium.
apl'i: dico ꝙ illa magis facit ꝓ me q̄ȝ ꝯ me. Ad q̄r⸗
Nā frustra cōmēdaret apl's diuinā boni⸗ tum.
tatē in h̄ ꝙ nō patit hoies tētari vltra il⸗
lud qd̄ pn̄t: nisi necessitari possent. ⁊ iō ex
h̄ satis innuit ꝙ hō quātū ad naturā ꝓpriā
attinet: nō obstāte libertate sue volūtatis
posset necessitari ꝑ excessiue tristabile et
excessiue delectabile ad volēdū aliq̄d ꝯ di
uinū p̄ceptū: s3 i h̄ volēdo nō peccaret. De
us aūt de sua bonitate nō ꝑmittit de fctō
tētationē itātū ꝯualescere: q̄n hō et fctm̄
tale vitare possit: nisi hō fuerit in cā vt a
deo derelīq mereat. Sic igit nō obstātibꝰ
istis rōnibꝰ: ꝓ nūc teneo ꝙ volūtas dāna
toꝝ necessitat de facto ad volēdū se nō eē
q̄ ꝯstat s̄m doctores ꝙ dānati volūtate
deliberata desiderāt nō eē citiꝰ si possent:
q̄ȝ sic eē. ⁊ tūc op3 dicere ꝙ h̄ vellēt libere
vel ex necessitate. si libere: hoc ē ꝯ sociū in
p̄cedēti articulo. Et sil'r si libere h̄ eligerēt
vr ꝙ talē volitionē eligerēt cū delectatio
ne. si ex necessitate: habet ꝓpositū. Seq̄ DD
tur quartus articulꝰ p̄ncipalis: sc3 an ma Articu
lefactor iuste dānatꝰ ad mortē possit licite lus q̄r⸗
declinare mortē ꝑ fugā vl' executionē iu⸗ tꝰ p̄n.
dicij dati: dato casu ꝙ possit fugere sine in Cōclu⸗
iuria ꝓximi. In h̄ articulo dixi ꝙ sic in ca sio pro
su sicut p3 i q̄ōne illa: vtꝝ pctōr pōt deo batur.
satisfacere ꝓ pctō mortali: i argumēto ter
tio ad p̄ncipale. Cuiꝰ rō ē: q̄ cū pene debe
āt esse medicīe: ⁊ nō ꝓpt se p̄ncipaliter in
tēte: s3 ꝓpt bonū reipublice q̄ ex bonitate
singulariū ꝑsonaꝝ resultat: si talis dānatꝰ
habeat dictamē ꝯsciē ꝙ vult fieri deīceps
bonꝰ: ⁊ a vitijs abstinere: ⁊ ꝓ salute reipu
blice mori: vl' sub melioribꝰ circūstātijs: vl'
intrare religionē ꝓ penitētia facienda ad
veniā ꝑcipiēdā de pctis: videt ꝙ licite pos Confir
sit hoc fieri ⁊ meritorie. Cōfirmat: q̄ tas matur.

lis ꝯseruat legislatoris pcepta. Lex enī nō
ꝙ pcipit hoīem occidi nisi ꝓpter bonū rei
publice. ⁊ si illud bonū vel maius bonum
possit obtinere sine morte malefactoꝝ: qđ
bonū cōseq̄t respublica ꝓpt̄ mortē suā: et
sibi ꝯstaret: nūq̄ꝙ dictaret eē hoīem occidē
dū. Est aūt possibile in casu: ꝙ iste fugiēs
me iorēt p vitā ⁊ p merita q̄ post faciet:
plusq̄ꝙ p mortē illatā corrigeret. ⁊ est pos
sibile ꝙ plures corrigant ⁊ a maleficijs re
trahāt p vitā suā q̄ꝙ p suppliciū suū: ꝗ i ta
li casu sibi licet hoc facere: videlʒ declina-
Argui tur pri mo. re mortē p fugā sine iniuria ꝓximi. Sed ꝯ
illđ dictū arguit ille soci⁹ sic. q ꝯ ius et iu-
stitiā fiūt virib⁹: nō subsistūt. ex. de re. iu.
li. vj. sicut dꝛ i textu: q̄ negari nō pōt. sʒ iste
p casum iuste ē dānat⁹ ad mortē: igit̄ ꝯ iu-
stitiā est ꝙ ipe mortē euadat. Preterea. si
Scdo. iđ liceret mortē declinare: qꝛ posset p eūā
mortis in aliq̄d meli⁹ reipublice ꝯmutare
seq̄t ꝙ sctī martyres dictāte eoꝝ ꝯscia ꝙ
eēt moriēdū p christo: possent fugisse mor
tē: ⁊ pl⁹ meruissent si plures pplos ad chri
stū ꝯuertissēt: ⁊ maiorē ptārē ecclīe acq̄si-
uissēt: ꝯñs falsū. qꝛ tūc peccassēt ꝯ ꝯsciam
Cōclo soci. Jđ tʒ soci⁹ ille ꝙ in nullo casu pōt dānat⁹
ad mortē fugere: quātūcūq̄ʒ vita sua esset
vtilis ecclie: nisi fiat sibi spālis reuelatio:
vl̄ nisi fiat snīe reuocatio: sʒ dʒ oīa patī⁹ to
lerare mala q̄ꝙ tali fuge consentire. Et qñ
casus sic ponit̄ ꝙ executores iudicij q̄ hnt
cōplere iustitiā: tardāt nec veniunt: ⁊ q̄rit̄
an teneat̄ eos expectare: cū sit solut⁹: ⁊ pos
sit sine iniuria ꝓximi fugere: ita ꝙ null⁹ p
fugā dānificabit̄. Rñdet ꝙ i tali casu nul
lo mō plectēd⁹ dʒ seipm trucidare: de q̄ nō
est dubiū: sʒ tenet̄ mittere vl̄ psonalr̄ adi-
re iudicē: ⁊ prestari corā eo ꝙ parat⁹ ē subi-
re iustitiā: ⁊ tūc fiet de eo qđ ille voluerit
JJ Ad ali am rōs ne socij Rñsio. ordinare. Ad vnā aliā rōnē quā fecit ꝯ
me de hoīe dānato ad moriendū fame cui
iuxta ponit̄ panis: tal̄ pōt licite ꝓlōgare
vitā suā comedendo panē: ⁊ sic declinare
mortē sibi iīflictā: igit̄ pari rōne fugere: ne
gat ꝯñam. ꝯcedit tñ ꝙ āte iustā ꝯdēnatio
nē licitū fuit ei fugere: si potuit sine iīuria
cuiusq̄ꝙ: sʒ nō postq̄ꝙ snīa est lata a iudice.
Sʒ istis nō obstātib⁹ ꝯsiderādū ē ꝙ alr̄ iu
dicādū ē de iusto nāli: ⁊ alr̄ de iusto legali
sicut patʒ per Arist. v. Ethi. c. x. de epykeia.
Justū enī nāle nullā patit̄ istātiā: sʒ vl̄r oi
casu tʒ. Justū legale vl̄r statuendū est: sʒ tñ i
casib⁹ pticularib⁹ nō expedit q̄ꝙq̄ʒ vt obs̄
uet. ⁊ iđ epykeia ē directiua iusti legalis
ſm iustū nāle: qꝛ legislator ēēt i tali casu p-
ticulari q̄ raro ꝯtigit: alr̄ ordinaret si pos
set: sicut i q̄dā ciuitate fuit statutū sub pe
na capit̄ ꝙ pegrini nō ascēderēt muros
ciuitatis: ne videlʒ possent ciuitatis dñium
vsurpare. ꝯtigit aūt hostes irruere i ciuita
tē: pegrini ascēdētes muros ciuitatis ciui
tatē defenderūt. cōstat ꝙ nō ē iustū eos
iterficiꝭ: qꝛ repugnat iuri naturali. qꝛ tunc
aliq̄s p bñficio puniret̄: ⁊ iđ bōs epykeiā
dʒ dirigere iustū legale ſm ius naturale:
⁊ iudicare ꝙ lex positiua capit istātiā in h̄
casu. nec iđ ē pctm̄ i legib⁹ q̄ sic vl̄r loquūt̄
⁊ patiūt̄ tñ istātiā in paucioribus. nec est
pctm̄ legislatoris: sed pctm̄ orit̄ ex natura
materie circa quā leges ponūt̄: q̄ materia
ē opatio hūana: in q̄ raro cōtigit vl̄r dice
re verū. h̄ Arist. ibidē. vñ cōcludit ꝙ epyke
ies. i. ꝯns ꝯtutē directiuā legis ſm iustū
naturale: nō sp̄ dʒ exeq̄ iustitiā ad deteri⁹
i. ad puniēdū sicut illi q̄ sūt rigidi in puni
ēdo: sʒ dʒ diminuere penas: ꝙuis habeat
legē adiuuātē in puniēdo ⁊ ad puniendū
qꝛ pene nō sunt ꝓpter se intēte: sʒ sunt q̄si
medicine. Vñ epykeies nō pl⁹ appetit de
pena: q̄ꝙ sit necessariū ad pctm̄ cohibēdū
Cū igit̄ ad ꝓpositū nr̄m iste malefactor sit
in ꝓposito nro p̄ito ad recōpēsandū aliq̄đ
vtili⁹ q̄ꝙ sit mors sua reipublice ⁊ sibi ipsi
nec fuga sua alicui vertit̄ in p̄iudiciū. Dico
ꝙ licite pōt mortē decliare: vl̄ a suspēdio
fugere ꝓpter meliorationē vite. Ad p̄mū KK Ad pri mum.
argumētū in oppositū q̄n arguit p illā re
gulā: q ꝯ ius ⁊ iustitiā fiūt virib⁹: nō subsi
stūt. dico ꝙ illa regula nō habet̄ ex. de re.
iu. sicut dꝛ. ⁊ dato ꝙ haberet̄: dʒ itelligi sic
videlʒ ꝙ illđ qđ fit ꝯ intētionē legislato-
ris viribꝰ: nō subsistit. Seruare ei legē nō
est s̄uare v̄ba vel corticē legis: qꝛ lr̄a occi-
dit: sʒ s̄uare itētionē legislatoris: qđ pōt
iste facere fugiēdo mortē vt dictū est. Et
ad formā argumēti q̄n arguit sic. iuste est
dānat⁹ ad mortē. ꝗ nō pōt iuste euadere
mortē. Nego ꝯñam: qꝛ nō pl⁹ denotat̄ p
añs nisi ꝙ tal̄ malefactor fecit aliq̄ ꝓpt̄ q̄
iudex potuit licite sibi iīfligere mortē: ⁊ cū
h̄ stat ꝙ ipe p̄t licite ⁊ iuste euadere mortē
nisi i casu ꝓposito. Vñ iuste p̄t subire mor
tē si vult i remissionē pcōꝝ: ⁊ iuste p̄t decli
nare mortē si vult aliq̄đ vtili⁹ facere p salu
te aīe sue: q̄ꝙ sit subire illā mortē. vñ posito
ꝙ possit fugere ad ecclīaʒ ꝯgratā tali īmu

nitate: ꝙ q̄cūq̄ ꝓfug⁹ possit ibi saluari: ta
li liceret ad eam ꝯfugere. Silr si talis for
ma arguēdi valeret: nullo mō liceret hoī
dānato ad mortē redimere mortē suā per
amicos: imo amici redimētes peccarēt: qd
XX apud mltos nō est verū. Ad scōm de mar
Ad se tyrib⁹: ꝙ tūc licuisset eis ꝯsciā eis dictāte
cundū. ꝙ eēt moriēdū p christo: declinasse mortē
p fugā. nego ꝯñaꝫ: qꝛ nulla ē silitudo: sꝫ ē ꝯ
pra ꝯsciā de moriēdo: ꝛ posita ꝯscia ꝙ ex
pedit honori dei magis viuere q̄ mori: cō
cedo ꝙ lꝫ eis fugere mortē: iuxta illud ꝯsi
liū saluatoris. Matt. x. Cū vos persecuti
fuerint in vna ciuitate: fugite in aliā. qd
apli fecerūt: qn̄ post mortē christi ꝯtra se
ditiōē i Hierosolymis fugerūt ad gētes.
Et christ⁹ ēt ipsemet mortē decliauit: qꝛ eū
tūc mori nō ꝯgruebat: qn̄ trāsiēs p mediū
XX illoꝝ ibat. Quint⁹ arti. an adorās diabo
Art. v. lū trāsfiguratū i effigiē christi p errorē in
pnci. uincibile delusus: excuset ab idololatria p
Cōclo. talē ignorātiā. Dixi ꝙ nō solum excusat a
pctō: imo tm̄ meret quātū mereret si chri
stū adoraret: si tm̄ fecit qd i eo fuit ad dis
cernēdū an christ⁹ fuit an non. Et adduxi
Proba ad h̄ rōnes mltas: quaꝝ vna fuit tal. ons
tio pri dat se christ⁹ Petro i certa effigie: ꝛ credat
ma. Petr⁹ eū eē christū: ꝛ adoret eū adoratiōe
latrie: ꝛ ondat silr de⁹ diabolū p̄mo i ꝯsili
effigie Iesu ꝛ sub eisdem figuris: ꝛ adoret
eū Ioānes. tūc q̄ro an Io. peccat an nō?
si sic: g̃ Petr⁹ peccat. ꝯñā pꝫ: qꝛ nō maiorē
certitudinē hꝫ Petr⁹ q̄ Io. si nō: hr̄ ꝓpo
Rñsio situ. Ad istō rñdet scot⁹ ꝙ si Petr⁹ ꝛ Io.
ad pba sūt duo boni hoīes: ꝛ faciāt qd i se est ad
tioné. discernēdū: neuter peccat: qꝛ vterq̄ ado
rat deū iteriori adoratiōe: g̃ vterq̄ adorat
deū. ꝛ qn̄ dr: Ioānes adorat diabolū: rñs
det negādo: qꝛ neuter eoꝝ adorat diabolū
Reolu sꝫ vterq̄ deū. In illa rñsiōe p̄mo ꝯcedit ꝓ
cat ꝯ positū meū. Scdo nō dicit ꝯñter ad ea q̄
rñsio. dixi alās. tertio assumit falsum. Primū pꝫ:
Cōtra qꝛ ꝯcedit ꝙ adorās diabolū trāsfiguratū
p̄mū. nō peccat: qꝛ casus ponit ꝙ Io. adoret il
Cōtra lū q̄ sibi appet: ꝛ h̄ ē ꝓpositū. Scōm pꝫ:
scōm. qꝛ alās dixi ꝙ error talis nō excuset hoīem
qn̄ credit illū q̄ ē diabol⁹ eē deū: qn cōmic
tat idololatriā. ꝛ mō dictū est: Ioānes in
casu isto nō peccat: ꝛ tm̄ certū est ꝙ Io. er
Cōtra rat: qꝛ Io. credit illū eē deū demonstrato
tertiū. diabolo. Silr alās dixi ꝙ error talis fuit ꝯ
fidē: sꝫ Io. nūc errat errore tali: igit errat
ꝯ fidē: igit peccat. Tertio ꝓ qd dicit vide

licet ꝙ Io. in casu isto nō adoret diabolū:
ē manifeste falsum: etiā est ꝯ casum: qꝛ ca
pio aliquē idololatrātē: q̄ credit idolū eē
deū. Et q̄ro vtrū adorādo idolū cōmittit Primo
idololatriā an nō? Si sic: ꝯ. nō adorat ido
lū p te: sꝫ deū: qꝛ q̄ rōne Io. nō adorat dia
bolū sꝫ deū: eadē rōe iste nō adorabit ido
lum sꝫ deū; qꝛ nō ē aliq̄ rō q̄re negas Io
annē adorare diabolū in isto casu: nisi qꝛ
Io. intēdit adorare deū: ꝛ illū q̄ apparet
sibi credit eē deū. sꝫ eodē mō iste pagan⁹
adorare intēdit deū: ꝛ credit idolū suū eē
deū. Si dicat ꝙ talis pagan⁹ si intendat
adorare deū: nō cōmittit idololatriā. seqt
ꝙ tūc nō ē possibile ꝙ aliqs cōmittat ido Scdo.
lolatriā. Preterea sit effigies illa q̄ diabo
lus appet Ioāni: hūanitas christi vel cor
pus ipsius Iacobi pmittēte deo: ꝛ credat
Io. ꝙ sit hūanitas christi: ꝛ adoret eū ge
nuflectēdo ꝛ deosculādo pedes, tūc sꝫ istā
rñsionē opꝫ ꝯcedere ꝙ ipe adoret hūani
tatē christi. ꝛ sic dꝫ ꝯcedere ꝙ ipe tāgeret
corp⁹ christi in celo: ꝛ ꝙ tāgeret corp⁹ Ia Tertio
cobi. Preterea sm̄ hāc rñsionē nō ē possi
bile ꝙ aliqs adoret diabolū adoratiōe la
trie: qꝛ talis adoratio nō pōt fieri nisi cre
dēdo de eo q̄ ē diabol⁹, ꝙ sit de⁹: qꝛ fictio
exterior ꝛ hūiliatio corpis sine adoratiōe
cordis: ꝛ sine itētiōe mētl nō ē cult⁹ latrie
maīfestū ē. ꝛ p ꝯñs nō ē possibile ꝙ aliqs
credēdo diabolū esse deū adoret diabolū
adoratiōe iteriori. ꝛ sic negat casus: q̄ tm̄
alās fuit admissus. ꝛ ꝙ aliqs possit adora
re diabolū adoratiōe latrie p errorē. Pre Quar
terea interior adoratio nō est nisi affectio to.
vel ꝓpō mētal: sꝫ Io. format tales ꝓpōs
nes mētales: istū adoro: iste ē christ⁹. igit Quīto
istū adorat adoratiōe latrie iteriori. Pret
ea ponat ꝙ Io. adoret sortē adoratiōe la
trie: ꝛ ꝯstāte tali itētiōe i Ioāne de⁹ sepet
aiam sortꝫ a corpe: ꝛ ponat i eo aiam pla
tōis: sm̄ istā rōnē opꝫ ꝯcedere ꝙ Io. nul
lū hoīem adoret nisi sortē. ꝯñs ē falsū: qꝛ
h̄ cōpositū adorat: demōstrato ꝯposito ex
corpe sortꝫ ꝛ aīa platōis. vn̄ ex rñsiōe prin
cipalis ꝯclusio ꝛ p̄ma quā iā dixi i hac ma
teria est ꝯcessa: videlꝫ ꝙ aliqs pōt merito XX
rie formare tales ꝓpōnes mentales ꝛ eis Scdo
assentire: diligo h̄ quātū deū demōstrata ꝓbat
creatura q̄cūq̄: ꝛ h̄ p errorē iuicibilē excu conclo
sat. Scda rō mea fuit talis ꝯ hoc qd pri⁹ pnci.
dixerat scot⁹ iste venerād⁹. s. ꝙ hō in tali huius
casu debuit sub ꝯditione adorare ꝛc. ado articli.

ro te si tu es christus. Cōtra: aut ista cōditio
diminuit de cultu: aut adoratiōe: vel nō. Si
diminuit: nō adorat adoratiōe latrie: et tū
cōscia sibi dictat q tali adoratione debeat
adorare: ergo facit cōtra cōsciam: ergo edificat i gehē
nā. Si nō diminuit: ergo nō obstāte ista cōditiōe
Rñsio. adiecta ille adorat: ergo frustra addit. Ad il
lud dr q conditio adiecta nō diminuit de
Replica. cultu nec de adoratiōe. et qñ arguit: ergo nec
excusat ab idololatria. negat cōnam. Sed i
ista rñsione duo falsa dicunt. nā primo dr q
adiectio cōditiōis nō diminuit de adora
tiōe latrie: si Joannes dicat: adoro te si tu
Cōtra es christus etc. Cōtra. deposita illa cōditiōe
rñsio. seqt Joanē adorare diabolū quē videt: et
posita cōditiōe nō seqt h: imo stat opposi
tū illius: iō cōditio adiecta distrahit et dimi
nuit de adoratiōe. Pz añs: q seqt: Joan
nes adorat illū si est christus: et nō alr: et ille
nō ē christus: ergo Joānes nō adorat eū. et dēs
pta cōditiōe si Joānes dicat absolute sic:
adoro te: seqt ipm adorare diabolū: ergo cōdi
tio distrahit et diminuit. Preterea cōditio
talis apposita i adoratiōe arguit adorātē
dubitare de eo qd adorat, an sit deus an
nō: sed talis dubitatio diminuit de adorati
one latrie: nō ē dubiū: cū dubitatio tal di
minuat de dilectiōe ad obiectū: et latria cō
sistit in dilectiōe et reuerētia et sacrificio ob
latiōe: sicut dic magr sen. li. iij. di. ix. c. j. ergo cō
ditio apposita diminuit. Preterea scdo in
ista rñsiōe male negat ista cōna: cōditio ad
iecta nō diminuit de adoratiōe: ergo nō excu
sat ab idololatria: q sm eū si absolute et si
ne cōditiōe adoraret: foret idololatria large
loqndo. et sz eādē cōditio adiecta nō dimi
nuit de adoratiōe: ergo eq adorat cōditiōe ad
iecta: sicut cōditiōe deposita: ergo absolute ado
rat nō obstāte cōditiōe: ergo cōmittit idolola
triā: nō obstāte cōditiōe sm rñsionē. Pret
ea. si cōditio tal nō distrahit nec diminuit
de mō adorādi: liceret eccle adorare chri
stū sic: adoro te si tu es christus. gloria tibi
dñe: si tu es deus. iuro p christū: si christus est
deus. et oro te Maria: si tu es mr dei adiu
ues me: imo sctis liceret sic adorare. cōns
falsum et incōueniēs: q arguit expsse du
bitationē i his q sunt fidei: et dubius i fide
ē ifidelis: sicut di ex de her. c. dubius. Pret
ea. in alijs actibus et cōtractibus quecūq cōditio di
minuit de actu absolute accepto: ita q op
positū illius stat cū actu cōditionato: sic sil
stāt ista: accipio te in vxorē si patri meo pla
cuerit: et nō accipio te i vxorē. dabo tibi cē
tum solidos si sol lucebit cras: et nihil tibi
dabo. ergo pari rōe ista stāt sil: adoro te si tu es
rex glie: et nō adoro te. Tertio argui: et rō
fuit tal: dictamē cōscie tm obligat qñ ē er Tertio
roneū: sicut qñ est veridicū: sed Joānes hz i pbat
casu isto posito dictamē cōscie: lz erroneū: conclo
q h qd sibi apparet, ē adorādū sicut deus: pn. hu
ergo si nō adorat: peccat mortaliter. Hec fuit ius ar.
forma argumēti mei. sed hanc rñsionē nitit Cōtra
socius ipugnare sic. si iō iste Joānes possit primo.
adorare diabolū: q cōscia erronea dictat:
ergo Judei et pncipes sacerdotū emētes chri
stū et crucifigētes: et Judas eū vēdēs et se
ipm suspēdēs despādo nō peccauerūt: q
cōscia erronea obligauit eos ad ista. cōns
falsum. Preterea. dictet cōscia erronea ali Scdo.
cui q ipse sit deus: stāte ista cōscia dz velle q
ois creatura rōnalis diligat eū ppt se. et
silr pōt hō licite velle q deus occideret: q
cōscia erronea pt h dictare eē volēdū. Pre Tertio
terea. stāte cōscia alicuius q deus sit odiendus:
et q sit fornicādū: adulterādū etc. et tūc me
reret tal faciēdo oia pctā mūdi. Preterea
si eq obligaret dictamē cōscie erronee sicut Quarto.
recte: cōscia erronea nō foret deponenda.
Vel arguit sub hac forma. cōscia erronea ē
deponēda: cōscia recta est retinēda: ergo non
obligat erronea equalr cū recta. Preterea Quito
si eq obligaret: esset pplexitas in lege dei:
cōns est falsum et cōtra Greg. sup illud Job. xl.
Neruui testiculoꝝ eius pplexi sunt. Ad solu OO
tionē istoꝝ argumētoꝝ est sciēdū q ptin Rñsio
git errare dupl: vel errore piculoso: vel er ad ar.
rore nō piculoso. Error piculosus est qtiēs Nota
qs errat cōtra articulos fidei vel pcepta diui errare
na. Error nō piculosus est in alijs: qñ dece cōtigit
ptus ignorātia inuincibili approbat falsa dupl.
p veris. In casu aūt isti articuli de trāsfi
guratiōe diaboli i effigiē christi: verū est q
Joānes errat credēs illū q ē diabolus, esse
deū: sed certe error iste cū sit inuincibilis: et
nō sit cōtra aliquē articulū: nec cōtra bonos mo
res: nō est piculosus. et h est qd expsse dic
mgr li. iiij. di. xxx c. j. Diabolus eñ trāsfigu
rās se in angelū lucis: si credat bonus: nō ē
error periculosus. Hoc etiā satis declarat
Aug. enchi. c. lix. Et est glos. cōis. ij. Cor.
xj. Sathanas cū transfigurat se in angelū
lucis: qñ sensus corpis fallit: mentē vo nō
mouet a vera rōne vel snia: nullū est in reli
giōe piculū q qsq vitā fidelē gerit: vel cū
se bonū fingēs ea vel facit vel dicit q bo

aus angel⁹:etiā ſi credat̃ bon⁹ nō eſt error
piculoſus aut morbid⁹. Scōm iſtū dupli-
cē errorē eſt duplex ɔſcia erronea: q₂ aliqñ
ɔſcia erronea hoīs ē erronea errore piculo
ſo:⁊ aliqñ eſt erronea errore nō piculoſo.
Prefea ɔſcia erronea obligat hoīem ad fa
ciēdū ſm eā:ita ꝙ ſi fecerit ꝫ eā:peccat:ita
ꝙ ſtāte tali ɔſcia hō ē ꝑplex⁹:donec eā de-
poſuerit. Sʒ ɔſcia ſcdo mō errōea obligat
ſic ꝙ ſi nō fecerit ſm eam:peccat:ſi fecerit
ſʒ eā:nō peccat:ſʒ excuſat̃ a pctō ꝓpt̃ igno
rantiā inuincibilē ex q̄ cauſat̃ talis ɔſcia.
PP Et ꝑ h̄ pʒ ad argumēta. Ad pmū qñ dr
Ad pri- ꝙ ſi Jo. poſſit licite adorare:q₂ ɔſcia erro-
mum. nea dictat ſibi ꝙ hoc qd̄ videt ē adorādū:
tunc ꝑncipes ⁊ ſacerdotes ⁊ ceteri licite oc
ciderūt chriſtū. Nā pʒ iam ꝙ ɔña nō valʒ
q₂ in Joāne eſt ɔſcia erronea errore nō pi-
culoſo:in eis aūt fuit ɔſcia erronea errore
piculoſo. Silr̃ in Joāne ɔſcia erronea cau
ſatur ꝑ ignorantiā inuincibilē:⁊ ꝑ ignorā-
tiam facti:ſʒ in eis fuit vincibilis:imo craſ
ſa ⁊ ſupina ⁊ ignorātia nimis affectata: et
Ad ſe- in nullo eſt ſile. Per idē pʒ ad ſcōm ⁊ ter
cundū tiū. Ad quartū qñ arguit̃ ſic. ɔſcia erro-
⁊ triū. nea eſt deponenda:ɔſcia recta nō:g̃ nō eq̄
Ad q̄r- obligat. Nego ɔñam illā: q₂ licet ɔſcia illa
tum. erronea ſit deponēda: tñ q̄diu manet ita
fortiter ligat ſicut recta. Un ponam⁹ ꝙ cō
ſcia fortis dictet ſibi ꝙ eq̄le pctm̄ ē leuare
feſtucā ⁊ furari:eq̄lr̄ obligat̃ ad vitādū vnū
ſicut aliud. Ex quo arguo ſic ꝫ eū:⁊ ꝓbo ꝙ
ɔſcia erronea equalr̃ ligat ⁊ obligat ſicut
recta:q₂ nō minus peccat faciēs ꝫ ɔſciam
erroneā q̄ ꝫ ɔſciam rectā:ſed equale pctm̄
incurrit vterq₃. vñ ideo p̄ciſe dr ɔſcia liga-
re hoīem:q₂ ſi nō impleat:eque peccat. nō
aūt ideo:q₂ ſi aliq̄s impleret ɔſciam recte
facit:igit̃ cū equalē culpā incurrit ⁊ equa-
lem penā agens ꝫ ɔſciam erroneā ⁊ rectā:
igit̃ ⁊c. Ad quintū qñ arguit̃. q₂ ſi ɔſcia
QQ erronea eque obligaret ſicut recta:eſſet ꝑ-
Ad q̄n- plexitas in lege dei. Nego ɔñam: q₂ ɔſcia
tum. erronea nō imponit̃ hoī a lege dei:ſed acci
dit in hoīe ꝑ errorē hoīs circa ea q̄ lex dei
p̄cipit ꝓhibet vel permittit:⁊ iō nō ſequit̃
ꝙ ꝑplexitas ſit in lege dei:ſed ꝙ ꝑplexitas
ſit in hoīe errāte circa ea q̄ lex dei ꝓhibet
p̄cipit vel ꝑmittit. Et hoc adhuc intelligi
dʒ de ꝑplexitate ɔditionata:nō de ꝑplexi-
tate abſoluta:q₂ tali ꝑplexitate abſoluta
nemo eſt ꝑplexus:ſʒ ɔditionata tātū. Un
habens ɔſciam erroneā in errore piculoſo

eſt ꝑplexus ſi nō depoſuerit eam. ⁊ quādo
ita eſt ꝙ videt̃ homini ꝙ ſiue faciat aliqd̄
factū ſiue omittat ipſe peccat:tūc dr ꝑple-
xus ꝑplexitate facti. Et hec ꝑplexitas non
ſolū eſt poſſibilis:imo freq̄ns apud hoīes
ſm Greg. ſup illud Job. xl. Et ponit̃ in ca-
none di. xiij. Nerui. vbi dicit Grego. ꝙ dia
bolus pleroſq₃ ſua mala ſuggeſtiōe ita pec
care facit:q̄ten⁹ ſi fortaſſe fugere pctm̄ ap-
petunt:hoc ſine alio pcti laqueo non eua-
dant. Et ꝫ iſtā perplexitatē dat ipſe Greg.
ɔſiliū dicens. Eſt tñ qd̄ ad deſtruendū be-
hemot. i. diaboli verſutias ſubtiliter fiat:
vt cū mens inter minora ⁊ maiora pctā cō
ſtringit̃ ſi oīno ſine pctō nullus aditus pa
teat minora ſemꝑ eligant̃. Vult igit̃ Gre.
ꝙ ꝑplexitas eſt poſſibilis ſaltē ɔditiona-
ta. Quarta rō mea fuit talis. Oēm adora RR
tionem pōt hō licite facere cū qua ſtat con Quar-
tinue talis intentio in eodē: tātū vnū deū ta rō ꝓ
volo adorare. ſuppoſito ꝙ credat verū deū bās cō
eſſe deū. ſed cū omni actu quē Joannes fa cluſio e
cit adorans diabolū ꝑ errorē ſtat ſemper i huius
eo talis intentio de deo vero. tantū vnum arti.
deū volo adorare. igit̃ talē adorationē pōt
licite facere. maior ⁊ minor faciliter patēt:
ſi ponderent̃. Ad iſtud rñdet ſocius: ne- Rñſio.
gando maiorē:q₂ mundi ſapiētes de q̄bus
loquit̃ apl's ad Ro. j. deū cognoſcentes ſer
uierunt creature:⁊ cōmiſerūt idololatriā.
tunc arguit ſic. Adoratio quā ipſi fecerunt
cōpatiebat̃ ſecū aſſenſum iſtum: tantū vn⁹
deus eſt. vt pʒ in lr̃a ⁊ in gloſſa: q₂ alr̃ fu-
iſſent excuſabiles. g̃ illa adoratio fuit eis
meritoria. ɔñs eſt falſum. Sed iſta rñſio Cōtra
deficit in duob⁹. primo: q₂ dicit ꝫdictoria. rñſio.
ſcdo: q₂ hoc ipm̄ male imponit Aplo. Pri- replica-
mum pʒ: q₂ imponit pbis ꝙ ipſi ſimul aſ- tur.
ſeruerunt ꝙ tantū vnus de⁹ fuit: ⁊ ꝙ ipſi
nō aſſeruerunt nec crediderūt tantū vnum
deū eſſe ꝑ eodē tpe p̄ciſe. nā ſit a aliqd̄ ido
lum: qd̄ iſte Jo. adorauit. ⁊ ſit b deus ver⁹:
⁊ arguo ſic. iſte ſcienter adorat a. g̃ ſciēter
intendit impendere ipſi a honorē ſoli deo
debitū: ergo iſte credit ꝙ ſolus a eſt deus:
⁊ ſcit ꝙ a nō eſt b. g̃ credit ꝙ b nō eſt deus
ergo iſta ſtant ſimul ꝙ aliquis adoratiōe
latrie adorat creaturā creditā eſſe creatu-
ram ⁊ credēs vnū ſolū deū eſſe: qd̄ falſum
eſt. Cōfirmatur. q₂ vel pb̄s talis adorans
creaturā credidit ꝙ fuit deus vel nō. ſi ſic:
g̃ credidit ſe adorare verū deum adorando
creaturā: g̃ nō fuit ſciēter idololatra. ſi nō:

ergo non exhibuit ei adorationē interiorē q̄ est p fidē ꝛ dilectionē. ꝙ simulauit se corporalr adorare ꝛ nō adorauit mentalr. ꝙ nō cōmisit idololatriā ex intētiōe: nec cultum interiorē ꝓbuit creature. Ideo ꝑ intētiōe apli opꝫ notare quatuor. Primo ꝙ phi gentiles nunꝗ̄ negauerunt deū esse: sicut patꝫ ex libris eoꝝ volenti rōnibus eoꝝ rn̄dere. Scdō ꝙ ipsi crediderunt vnū deū eē saltē multi ex eis: ꝛ ad hoc fecerūt persuasiones sic in libris eoꝝ patꝫ. Tertio dico ꝙ fidē acceperunt ex h̄ ꝙ ab initio mūdi aliq̄ coluerūt deū: sic Adā ꝛ q̄dā de filijs suis: ꝛ Noe cū filijs suis post diluuiū. fuerūt etiā ꝓphete docētes cultū diuinū ꝯtinue: quorum rumor peruenit ad phos Egyptios/ Arabicos/ ꝛ Grecos/ ꝛ Chaldeos. Un̄ pro phete dei oēm sapientiā humanā ꝛ mūdanam p̄cesserunt. sicut declarat Aug. xviij. de ciui. dei. c. xxxvij. vbi ostēdit ꝙ Thales Milesius: q̄ p̄cessit Pythagorā Socratē ꝛ Platonē: imo Anarimandrū ꝛ Anaximenem ꝛ Anaxagorā: floruit tpe Romuli. Similr illi poete ꝛ theologi q̄ ātiq̄ssimi apd̄ Grecos habenť Orphe⁹ Linus ꝛ Museus inueniunť Moyse tardiores seu antiquiores: ꝫm ꝙ Moyses instruct⁹ fuisse dr̄ omi sapiētia Egyptioꝝ Act. vij. Ex quo pōt argui ante Moysen inter Egyptios ꝓphetiā viguisse. iō deduxit Aug. ꝙ apud Egyptios tpe Ysidis regine: quā post morte sic ut deā coluerunt: pmo īcepit sapīa mūdana. Ysis aūt fuit filia Ynachi: q̄ primus regnare cepit Argiuis: cui cōtēpanei fuerūt nepotes Abrae: ita ꝙ Abraā longe p̄cessit Ysidē. igiť Abraā lōge p̄cessit sapiam Egyptioꝝ: quē lōge añ p̄cessit noe: ꝛ illū enoch vij. ab Adā. vn̄ ꝯstat satis notitiā cult⁹ dei p patriarchas ꝛ ꝓphetas cū vita ꝛ ritu eorum ad notitiā phoꝝ: q̄ post multa milia annoꝝ successerunt deuenisse. Quarto dico ꝙ de istis phis aut mūdi sapiētibus: q̄dā in diuio cultu ꝫm aliq̄s ritus ꝛ prestationes ꝑstiterūt ꝛ saluati sunt: sicut cōstat de Iob: de Socrate: Platone: Arist. ꝛ plurima turba stoicoꝝ ꝓsumi pōt. quidā non obstante tali notitia pessimis morib⁹ se dederunt: ꝓpter qḋ in penā pcti obscuratū est insipiēs cor eoꝝ. ꝛ corrupta ē existimatio prudētie in eis: ꝛ deciderūt a fide quā de vno vero deo habebāt: ꝛ facti sunt idololatre: ꝛ credētes opinionib⁹ vulgi. ꝛ multi ꝑdiderūt sciaꝫ quā añ tenebāt: ꝛ ex librꝫ

SS Tertiū dictū.

ZZ Quartū dic.

didicerāt de vno deo: ꝛ nisi illā notitiā ꝑdidissent: nō potuissent coluisse creaturā pro creatore: q2 ī tali cultu necessario includiť fides de colēdo qḋ sit de⁹. nō eñ cult⁹ dei est opatio exterior tm̄: si nō ab interiori ꝓcedat: ꝛ iō dicētes se esse sapiētes stulti facti sunt: sicut ibidē dicit aplš. Per h̄ ad argumētū qḋ in sua rūsione facit. si inqr oīs adoratio foret licita q̄ cōpatiť secū ī mēte adorātis assensum isti⁹ ꝓpōnis. tm̄ verum deū volo adorare: seqť ꝙ adoratio gēntiū phoꝝ q̄ coluerūt creaturas fuissꝫ licita: q2 illi ꝯtinue talē assensum habuerūt: sꝫ ab illo assensu recesserunt excecati p malitiā vite ꝛ testimoniū vulgi: imo sicut p⁹ deduxi īpossibile fuisset ꝙ stāte tali assensu verū cultū soli deo debitū exhibuissent: sꝫ tantū mō falsum ꝛ fictū. sicut vnus falsus hō adorat hoīem quē vellet suspendi: sicut iudas adorauit christū dicēdo: aue rabbi Matt. xxvj. Aug. enchirid. c. ij. Colēd⁹ est de⁹ fide spe ꝛ charitate. Et. xiiij. de trini. c. j. dicit ꝙ sapiētia est ver⁹ cult⁹ dei. q̄ vel Eusebia vl̄ Theosebia appellať: ꝙ sine fide q̄ ipm adorāt nō sic deū: nō cōmittūt idololatriā. vn̄ ista rūsio rōnē factā nō tāgit. Quita rō mea fuit talis ꝫm recitationē suā: licet nō esset sic ī rei ṽitate: sꝫ nō ē cura. Nā añ oīa argumēta ista fecerā talē instātiā. Ponať ꝙ christ⁹ dimisisset hūanitatē assumptam iā adultā: ꝛ h̄ latuisset beatā virginē: ipsamet nihilomin⁹ adorasset istū hoīem adoratione illa q̄ pri⁹. igiť errasset ꝛ tñ in nullo peccasset: q2 error facti est simplr̄ inuincibilis. Ad istud rn̄det ꝙ tūc illuminasset mētē btē virginis ꝛ custodisset eā a tali adoratiōe: sꝫ si simplr̄ adorassꝫ: peccassꝫ. Sꝫ planū est ꝙ h̄ rūsio nō soluit argumētū: tū q2 negat casum argumēti ꝙ possibile esset ꝙ christ⁹ naturā assūptā dimisissꝫ: nisi de illa dimissiōe īformassꝫ btām ṽginē q2 oīno diuine potētie ꝯdicit. nō eñ tunc posset facere q̄cq̄d fieri nō icludit ꝯdictionē sicut notū est. Tū q2 dicit ꝙ stante tali ignorātia inuincabili in mēte btē virginis ipamet peccasset adorādo. qḋ supi⁹ ē multiplicať īprobatū: q2 talis ignorātia causat inuolūtariū: ꝛ p ꝯns excusat oīno. Sext⁹ articulus: an aliq̄s posset mereri p fidem falsam. In isto articulo breuiter dico ꝙ sic in multis casib⁹. Et est cōis casus ꝛ vulgaris. ponať ꝙ aliq̄ vetula audiat platū suū ꝑdicātē aliquē articulū hereticalē de quo

VV Quita rō pro cōclu.

Rūsio.

Replicat pri mo.

Scdō.

XX Sext⁹ ar. pri.

ipsa nõ tenet hr̃e fidẽ explicitã. sicut esset
grã exẽpli de isto articulo: an christ⁹ fuit lã
Cõclu- ceat⁹ ãte mortẽ an post: ꝛ pdicet sibi assen
sio pro- tiri ꝙ ante. ista ꝑpter obediẽtiã quã hꝫ: ꝛ
batur. bonã volũtatẽ qua vult credere quicqd ec
clesia credit: assentit isti volũtarie putans
ꝙ ecclesia credit. h casu posito dico ꝙ ipa
p istã fidẽ erroneã meret. cui⁹ ꝓbatio est:
q2 assentit ex bona volũtate. ꝛ errat errore
inuincibili q excusat. g meret. Sꝫ oppo-
Cõtra situ isti⁹ tenet soci⁹ in tali casu cũ Altisiodo
arguit rensi li. iij. vbi agit de fide. Dicit em̃ ꝙ ipsa
nõ dꝫ credere plato pdicãti articulũ fidei
cõtrariũ: quia tũc nõ crederet qcqd sancta
mater ecclesia credit: ꝛ peccaret mortaliter
Sed istud est oĩno irrõnabiliter dictũ: q2
vel teneor simplr credere plato meo pdicã
ti aliqd esse credendũ de quo dubito an sit
credendũ si nõ eẽt dictũ ab eo: vel nihil ta
le teneor credere ad pdicationẽ suã. Si ni-
hil tale teneor credere ad pdicationẽ suã:
igitur nihil dictũ ab eo teneor credere: nisi
q2 scio aliunde credendũ esse: ꝛ sic nũꝙ te-
neor sibi credere qñ ipse promulgat articu
los nouos cõciliorꝝ: vel aliqd qd ante non
credebã: ꝛ sic nõ plus teneor credere plato
meo ꝙ vni pastori ouiũ: qd nõ est rõnabi-
liter dictũ. Si cõcedit ꝙ debeo credere ali
qd qd ante nõ credidi: sꝫ postmodũ ad pdi
cationẽ suã cõcipio pmo h esse credendũ: g
q rõne teneor credere vnũ mihi dubiũ: te-
neor credere aliud qdcũqꝫ. g si ꝓponat seu
pdicet aliquẽ articulũ mihi dubiũ: q tñ est
ↄ̃trius veritati: teneor sibi credere ꝛ possum
sine pctõ. ↄ̃ña ptꝫ: q2 nõ sufficio discernere
an pdicatũ sit verꝝ an falsum. ꝛ nõ est ma-
ior ratio qre teneor sibi credere qñ pdicat
vnũ verꝝ tñ mihi dubiũ: qꝫ qñ pdicat falsũ
mihi eqliter dubiũ. Preterea Lu. ij. legim⁹
ꝙ christus duodecim annorꝝ cum ascẽde-
ret in Hierusalẽ cũ parẽtib⁹: ꝛ illi cõsum-
matis dieb⁹ festiuitatis redirẽt: remãsit in
tẽplo puer Jesus nesciẽte mr̃e in Hierlm:
ipa vero ꝓcedẽs itinere vni⁹ diei existima
uit eũ fuisse in comitatu virorꝝ cũ Joseph.
cũ aũt cõstaret ꝙ abesset: qsierũt eũ dolen
tes, inter cognatos ꝛ notos. in tertio die re
gressi sunt in Hierlm: ꝛ inuenerũt eũ in tẽ
plo in medio doctorꝝ. Supra istã historiã q
ro an btã virgo meritorie credidit ipm fu-
isse iter notos ꝛ cognatos an nõ: Nõ licet
dicere ꝙ nõ: q2 credidit. etiã oĩs act⁹ credẽ
di ꝛ volẽdi quẽ post cõceptionẽ filij habu
it: fuit meritori⁹: ergo opꝫ dicere ꝙ merito
rie credidit falsum. Nã cõstat ꝙ sua existi-
matio fuit falsa. Preterea Magdalẽa cre
didit de christo ꝙ fuit hortulan⁹: g de chri
sto credidit ꝙ fuit nõ de⁹. ꝛ tñ ꝓbabile est
ꝙ ipsa meruit sic credẽdo: q2 christ⁹ voluit
eã sic credere. Preterea reliq apostoli dile-
xerũt Judã: ꝛ crediderũt eũ fuisse pdesti-
natũ: ergo ipsi errauerũt sic credendo: ꝛ tñ
sic errãdo meruerũt: ꝛ tenebãtur sic crede-
re sicut ptꝫ. vñ etiã de hoĩe q est occulte ma
lus: boni tenẽtur credere bene. ꝛ iõ credẽ-
dũ est ꝙ tenerẽtur errare. ꝛ nisi errarẽt: stã
te lege que nũc est: ipsi peccarẽt. Preterea
aliq discipuli crediderũt christũ eẽ mortu-
um postꝙ resurrexerat: q2 nõ cõstabat eis
de hora resurrectiõis sue: ergo tũc credide
rũt eũ resurrecturũ: ꝛ ꝑ ↄ̃ñs crediderũt fal
sũ: ꝛ tñ nõ dicunt ideo peccasse. q2 ignorã-
tia fuit ĩuincibilis. Preterea multi casus
occurrunt in quibus homo credendo erro
nee meret. Judex em̃ credens testib⁹ con-
tra innocẽtem de quo nihil nouit nisi per
eos: meritorie credit: ꝛ iudicat corde ꝛ ore
ꝙ est occidẽdus: ꝛ tñ errat. similiter iudex
ecclesiasticus credit ꝛ dictat sm allegata: de
ceptus tñ ꝙ adultera est vxor legitima: ꝛ
credit virũ renuẽtẽ eã fore excõicatũ: ꝛ de
facto ecclesia talẽ excõicat: ꝛ tñ errat: qui
tamẽ error meritũ inducit ꝛ ĩ nullo dimi-
nuit. de hoc ex̃ de sen. excõ. a nobis. ij. Si-
militer eleemosynari⁹ dat tyrãno: credẽs
eũ pauperẽ ĩdigẽtẽ. Itẽ Loth recepit an-
gelos: ꝛ credidit eos fuisse hoĩes hospitio
indigẽtes. Similiter pater putatiuus cre-
dit ꝓlẽ alienã fuisse suã: ꝛ ideo eã nutrit ꝛ
educat ꝛ informat. silr laicus adorat hosti
am nõ cõsecratã: similiter aliqs se baptiza
tũ credit: ꝛ nõ est in rei veritate: ista fides
sibi sufficit ad saluationẽ: ꝛ tñ est erronea.   YY
Et ideo dicendũ ꝙ ista vetula in creden   Reso-
do heresim meret: q2 credit errorẽ q nullo   lu. arti.
modo põt sibi imputari: ꝙ istud sit creden
dũ qd est dãnatum: ꝛ ideo implicite credit
oppositũ: q2 credit istã esse verã: nihil est
verũ nisi qd eccl'ia credit esse verꝝ. ꝛ iõ q2 fi
des implicita est vera: licet explicita nõ sit
ꝙa ad que nõ tenet: sꝫ ex simplicitate deci-
pit: iõ nõ est sibi piculũ aliquod de errore.   ZZ
Septim⁹ articul⁹ ẽ de facto Abrae Geñ.   Septi
xxij. an videlicet Abraam credidit absolute   m⁹ ar-
ꝙ debuit imolare filiũ suũ in rei veritate   ticul⁹
De isto articulo idẽ habem⁹ dubitare: nisi   princi-

quatenꝰ argumētari possumꝰ ex libro Genes. vel opinionibꝰ sanctoꝝ. Mihi aūt videt ꝙ series historie satis ꝑ̄dit ꝙ absolute credidit ꝙ debuit imolasse filiū suū.

Cōclusio.

Sꝫ ꝯ istud in hͦ articulo adducit sociꝰ tres cōclusiōes.

Argui tur cōtra articulū.

Prima est ꝙ abraā nō credidit absolute ꝙ debuit imolare filiū. Hoc pbat ꝑ dictū Augu. sicut allegat sociꝰ: qͦ ponit in glossa coi Gen. xxij. ⁊ est istͦ. Nō est iussus abraā filiū occidere: sꝫ triduo ad immolādū ducere.

Prima ꝯclusio.

Scōa cōclusio est ꝙ abraā meruit volēdo filiū suū occidere credēdo resurrectionē. Vn̄ Aug. in glos. ibidē sup illā l'ram puer est: indubitāter aio filiū mactare volebat: laudādꝰ in cōstātia offerendi ⁊ in fide suscitādi: ⁊ sic fide obtulit abraā isaac ⁊ voluit eū occidere. arbitratꝰ qm̄ potēs est dn̄s suscitare eū.

Scōa ꝯclo.

Tertia cōclusio est ꝙ abraā tenebat ex ꝑcepto diuino ire ad locū imolatiōis sibi a dn̄o demōstratū.

Tertia ꝯclusio.

Sed de facili appere pōt ꝙ nō solū pma ꝯclusio ē falsa: sꝫ ꝯdicat scōe ⁊ ecōtrario.

Cōtra ꝯclusionē primā arguitur primo.

Nā arguo sic: indubitāter aio ipse abraā voluit mactare filiū suū: vel ẜ credidit absolute ꝙ hͦ debuit ⁊ ꝙ hͦ placeret deo vel nō. si primū habeo ꝓpositū. si scōm ẜ voluit facere tale factū qͦ nō credidit absolute ꝙ debuit facere: q̄ro tūc vtꝝ credidit ꝙ nō debuit hoc facere: an simplr̄ dubitauit an debuit? si credidit ꝙ nō debuit ⁊ tn̄ voluit occidere filiū: ẜ hͦ mō voluit ꝯ dictamē ꝯsciē: qͦ nullo mō est sentiēdū. si dubitauit an debuit: ẜ fatue voluit cū sciret homicidiū īnocētis deo displicere: et ꝯ naturā eē p̄rem occidere filiū innocētem. Silr̄ q̄libet cōmittēs vel volēs cōmittere illud de q̄ dubitat an sit pctm̄ mortale an nō: peccat mortalr̄: ẜ si iste abraā dubitauit an licuit sibi: dubitauit an fuit pctm̄ mortale: ẜ peccauit mortalr̄ absolute volēdo.

Scōo.

Preterea apl's expsse hͦ dicit ad Heb. xj. Fide inq̄t obtulit Abraā isaac cū tētaret ⁊ vnigenitū offerebat in quo susceperat repromissiōes. glos. obtulit nō re sed volūtate: ẜ absolute voluit occidere filiū suū: ⁊ ẜ absolute credidit ꝙ debuit hoc facere: qꝛ nō est dubiū q̄n si credidisset sub cōditiōe q̄n etiā debuit voluisse sub cōditione. Vn̄ Aug. in glos. ibidē. ꝑmissionē eīm piꝰ p̄r fideliter tenēs quā ꝑ hūc oportebat īpleri: quē deꝰ iubebat occidi: nō hesitauit ꝙ sibi reddi poterat immolatꝰ q̄ dari potuit nō speratꝰ. nō igit̄ fecerat q̄stionē q̄n deꝯrijs ⁊ sibi aduersantibꝰ v̄bis dei ꝑmittētis filiū nasciturū: ⁊ postea dicētis. occide mihi filiū tuū: sꝫ erat ī corde eiꝰ īcōcussa fides ⁊ īdeficiēs: qua credidit deū q̄ dedit ꝙ ille de senibꝰ nasceret̄: posse etiā de morte reparare. In q̄ auctoritate expsse dicit ꝙ deꝰ ꝑcepit sibi occidere filiū suū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s tenebat̄ credere absolute ꝙ debuit illͦ facere. Preꝫ etiā ex eadē auctoritate ꝙ nullas cōditiones deo fecit de mō ꝑcepti ⁊ ꝑmissiōe ꝑcedēti: nec ꝑ aliquā ꝯditionē īterposuit. sed absolute credidit ꝙ debuit īmolare filiū suū: ⁊ hͦ fecisset nisi ab āgelo īpeditꝰ fuisset vn̄ extendit manū vt imolaret ⁊ occideret filiū: sic pꝫ Gen. xxij.

Replica.

Si dicat̄ ꝙ ipse credidit ꝙ debuit imolare filiū suū si placeret deo ⁊ nō aliter: ẜ hͦ nō credidit absolute: sꝫ sub ꝯditiōe. Dicēdū ē negādo ꝯn̄am qꝛ bn̄ verꝝ ē ꝙ credidit ꝙ debuit occidere filiū: ⁊ sic cū hͦ credidit ꝯditionē: iͦ credidit absolute. Preterea Aug. j. de ci. dei. c. xxj. Abraā nō solū nō ē culpaꝰ crie crudelitatꝭ: verꝝ etiā laudatꝰ ē pietatꝭ noīe ꝙ voluit filium suū nequaq̄ scelerate: sꝫ obediēter occidere. sꝫ nō voluissꝫ filiū suū obediēter occidere nisi credidissꝫ ꝙ eū occidere debuissꝫ. nullꝰ eīm obediēter aliq̄d vult nisi credat se debere illͦ velle: ẜ credidit ꝙ debuit velle occidere filiū: sꝫ nō credidit qͦ debuit nisi vellet illud facere qͦ credidit se facere debere: ẜ ⁊c. Preterea Ambro. in li. de patriarchis. Qn̄q3 aliq̄d iubēdo significamꝰ velle fieri: qͦ tn̄ fieri nolumꝰ: si expimētū obediētꝭ q̄rimꝰ sicut Abraā a deo tētatꝰ legit̄ cū iussꝰ ē īmolare filiū suū quē dn̄s nolebat ab eo occidi. ī gl. sup capl'ꝫ sequēs nō eīm volebat. Dicit ꝙ deꝰ nō volebat ꝙ Abraā occideret filiū suū: sꝫ deꝰ voluit hͦ ipm velle: sꝫ nō voluit eū interficere filiū. Itē Ambro. paꝝ āte. ꝓphetabat abraā qͦ ignorabat: ipse solꝰ dispōebat redire imolato filio: sꝫ dn̄s ꝑ os eiꝰ locutꝰ ēꝭ qͦ sꝑabat Vult ābrosiꝰ eū excusare de mēdacio q̄n dicit puerꝭ suis. Sedete hͦ cū asino: ego ⁊ puer illuc vsq3 ꝓperātes cū adorauerimꝰ reuertemur ad vos. Et qꝛ deꝰ iussit sic Abraā occidere filiū expresse hr̄ ab Aug. li. j. c. xxvj. de ci. ⁊. iij. de tri. c. xj. Et iͦ dicēdū ꝙ absolute credidit ꝙ debuit īmolasse filiū suū: ⁊ ꝙ deus voluit eū erronee credere hͦ: vt ōderet̄ mūdo maxia fides ⁊ obediētia sua deo. Error tn̄ nec ꝯmēdat fidē nec vitupat qꝛ fuit īuicibil': nec alī pla

Ad rõ9 nes cõ tra con clusio. huiꝰ ar ticuli. cuit deo suã obediẽtiã experiri. Ad rõnes τ auctẽtes quas ꝑ ꝯclu. suis adducit: dicẽdũ est. Un̄ ad pmã dr ꝙ male allegat: nec ita dicit glossa sicut supiꝰ bm sociũ allegaui siue recitaui: sꝫ sic. Nõ statĩ iussus ẽ abraã filiũ occidere: sꝫ triduo ad immolandũ ducere. Unde negatio refertur ad illud ad

Ad pri mam. uerbiũ statim: τ nõ ad illud participiũ iussus: sicut manifeste appet legendo: nisi forte sit corrupta litera. Unde de illa allegatione sua salua pace eius nimis miror: qꝛ neutra de illis glossis q̃s allegat: est Aug. sed cuiusdã antiq̃: sicut pꝫ in bonis libris. Tertio ex illa glossa non statim iussus est Abraã occidere filiũ suũ: sed triduo ad immolãdũ ducere: sicut innuit ꝙ iussus fuit occidere filiũ: sꝫ nõ statim: qꝛ in tali determinatione iubebat ꝑ triduũ expectare: in quo multũ augebat de merito suo: ꝙ cõtinue dilectũ filiũ suũ secũ ꝯsiderans: nõ potuit aliquo amore carnali ab aĩo obediẽdi auelli: τ ꝙ deus iussit eũ occidere filiũ suũ clamant expresse auctoritates quas supiꝰ allegaui. Silr totũ factũ illud fuit figuratiuũ bm oẽs imolatiõis christi. τ bm aplꝫ ad Heb. xj. ꝙ sicut Abraã volũtarie voluit imolasse filiũ suũ q̃tũ i eo fuit: ita deꝰ pr̃ filio suo nõ pepcit: sꝫ ꝑ nob τc. ad Ro. viij. Et sicut refert Joseph. pr̃ ꝑ viã narrauit filio suo Jsaac: quõ miraculose fuit ꝯceptꝰ τ natꝰ: τ quõ postea deꝰ iussit sibi ꝙ occideret eũ: τ ꝙ circa illd̃ negotiũ tũc pgerẽt: τ ꝙ filiꝰ i formatꝰ a pr̃e acceptauit mortẽ suã τ voluit imolari: ita ꝙ absolute vterq̃ h̄ voluit: τ h̄ est ꝯueniẽtius ad significandã mortẽ christi: q̃ ꝙ Abraã hoc voluerit sub ꝯditiõe. Et iõ dicẽdũ ẽ ꝙ Abraã ex dĩo p̃cepto tenebat velle occidere filiũ suũ. τ ꝙ deus p̃cepit Abrae facere h̄ qd̃ noluit volũtate bñplaciti. sicut dr a magro sen. li. j. di. xlv

AAA Articu lus viij. c. x. τ di. xlvij. in fi. ¶ Octauꝰ arti. An deus possit aliquẽ fallere: in isto articlo dixi alias cũ tãgebat de futuris ꝯtingẽtibꝰ: ꝙ deꝰ pt fallere τ decipe: sꝫ nõ possit iniuste vel viciose: vel deordiate fallere. Cõtra istd̃ arguit

Primũ ar. socij sociꝰ: τ h̄ dupl'r. Prĩo sic. si deꝰ posset mẽtiri: τ dicere ac facere ꝯ ꝯsciam: etiã possꝫ asserere hoi ꝙ deꝰ triniꝰ τ vnꝰ nõ est summũ bonũ: qꝛ eadẽ rõne q̃ posset decipe i vno: τ i oibꝰ τ si sc̃ptura eẽt falsa i vno loco: nõ foret sibi credẽdũ i alio loco bm Au. Preterea

Scdm. Aug. in glos. sup Gen. xxij. Abraã sciebat certissime deũ fallere nõ posse: τ lꝫ puer ocⁱderet: ꝑmissionem dei saluã permanere. Preterea iolnit rõnẽ q̃ possꝫ fieri ꝯ h̄ qd̃ scribit Hie. xx. de eo. Seduxisti me dñe τ seductꝰ sũ: fortior me fuisti τ inualuisti. Rñdet ꝙ h̄ auctẽs allegata nõ ẽ ad ppositũ: qꝛ illd̃ ṽbũ nõ fuit ṽbũ Hiere. sꝫ fuit ṽbũ Phassur q̃ fuit falsus ppha. τ dicẽdo sic seduxisti me dñe: pphetauit mẽdaciũ: qꝛ mẽdaciũ fuit ꝙ dñs seduxit eũ. hec sociꝰ. **Rñsio ad quã dã auctoritatem. Scdõs** Circa

Decisio articli. istũ arti. sic p̃cedã. pmo qꝛ hũc arti. i diuersis locis ptractat Aug. ponã sup h̄ sniam Aug. Scdõ oñdã ꝑ rõnes ꝙ deo nõ repugnat decipe vel fallere: sꝫ pot h̄ si velit. Tertio adducã euidẽtiã sacre scrip. q̃ hoc ipm

Primũ sonare vr̃. Quarto soluã q̃ videt ꝯria. Circa primũ sciẽdũ ꝙ Aug. lxxxiij. q. q. liij. diffuse inq̄rit an deꝰ aliquẽ decipiat: τ vr̃ itẽdere istã ꝯclõnẽ. ꝙ deus ꝑ seipm imediate nõ decipit hoĩem. silr ꝙ nõ decipit hoies bonos nec mediate nec imediate: sꝫ malos homines iusto iudicio: quia merent decipi qñq̃ ꝑ malos hoĩes: qñq̃ ꝑ malos angelos: sic regẽ Achab decepit ꝑ spm̃ mẽdacẽ iij. Re. xxij. Et Egyptios ꝑ Jsraelitas: qñ mutuo accepti vasis τ vestibꝰ spoliauerũt Egyptũ: h̄ vr̃ snia Aug. Un̄ dic̃ sic. Quapropter deꝰ ꝑ seipm neminẽ decipit: nec pt dici a mẽdax. Est eñ pr̃ ṽitas: filiꝰ ṽitas: sp̃s. veritas: dignis tñ digna tribuẽs: qm̃ h̄ qd̃ ptinet ad iustitiã τ ṽitatẽ: vtit animis ꝑ meritis τ dignitatibꝰ q̃ sunt in gradibꝰ eoꝝ: vt si q̃sq̃ dignꝰ ẽ decipi: nõ solũ ꝑ seipm: sꝫ neq̃ ꝑ talẽ hoiem: q̃ iã ꝯgruẽter dilexit et custodire ꝑsistit. sic i ore vro est est. nõ nõ. neq̃ ꝑ ãgelũ cui nõ ꝯuenit ꝑsona fallacie. Sꝫ aut ꝑ talẽ hoĩeꝫ q̃ nõdũ se exuit huiõi cupiditatibꝰ: aut ꝑ talẽ angelũ q̃ ꝑ sue volũtatis puersitate / vel ad vĩdictã pctõꝝ vl' ad exercitationẽ purgationẽq̃ eoꝝ q̃ bm deũ renascũt: τ i ifimis nature gradibꝰ ordinatꝰ est. Postea ponit exẽplũ quõ iudex dãnatũ nefas iudicat i ppã ꝑsona plectere vl' morsu lacerare: sꝫ ꝑ famulũ vl' ꝑ canẽ talia facit. Postea subdit. nõ itaq̃ deꝰ deceptor ẽ: qd̃ credere τ nefariũ τ impiũ eẽ q̃s nõ intelligat: sꝫ meritoꝝ ac ꝑsonaꝝ iustissimus distributor. Et infra ṽsus finẽ de Jsraelitis τ Egyptijs loq̄ns ait. Nõ est igit mirũ si hoste deceptiõe dignũ decipe sunt iussi: q̃ erãt adhuc digni hostẽ decipe. h̄ ẽ snia

BBB Probatur ꝙ deꝰ põt fallere. Aug. cũ ṽbis. Scdõ oñdo ꝙ deꝰ põt decipe creaturã rõnalẽ: τ imediate ꝑ seipm: τ mediate ꝑ bonos hoĩes τ angelos. τ hoc

ꝓbo sic. deꝰ pōt imediate cāre in hoīe notitiā verā de aliq̄ cōplexo ꝯtingēte: ḡ ⁊ errorē. añs est manifestū: ⁊ ꝯña ptꝫ: q2 ista res demōstrata noticia vra q̄ nūc ē assensus veridicꝰ: p mutationē rei pōt fieri error: sicut si deꝰ reuelaret mihi mō ꝙ papa sedet: ⁊ cāret in me assensum istiꝰ sicut cā ꝑtialis: h' dictamē foret veꝝ: si postea ꝯtinuaret istū assensum in me: papa surgēte assensus q̄ primo fuit veridicꝰ/deueniret error: ⁊ deꝰ eēt cā effectiua ⁊ ꝯseruatiua istiꝰ erroris: sicut notū est. igit̃ si deꝰ pōt cāre ⁊ ꝯtinuare noticiā vł assensum alicui de cōplexo ꝯtigenti: seq̄t̃ ꝙ p̄t cāre ⁊ ꝯtinuare noticiā vel assensum aliciuꝰ erroris.

Scdo. Preterea ꝙ ita est de facto ꝙ oīs rei deꝰ ē pma ⁊ sūma cā. h̄ꝫ Au. iij. de tri. c. iij. Deꝰ ē inq̄t pma cā oīum reꝝ atq̄ motionū. ſꝫ error est vna res atq̄ opatio: ḡ de fctō oīs error ē a deo sicut a pma cā ⁊ sūma.

Tertio Preterea oē qd̄ deꝰ p̄t mediāte alio efficere i mēte hūana: p̄t idē solꝰ efficere: ſꝫ deꝰ p malū āgelū p̄t cāre errorē i mēte hūana ꝓm Au. ḡ p seipm ⁊ imediate.

Confirmatur. Cōfirmat̃: q2 h' fieri nullā ꝯdictionē includit: sicut notū ē. ḡ nō dꝫ negari a potētia diuina.

Quarto. Preterea oē qd̄ deꝰ p̄t facere mediāte āgelo malo: p̄t facere mediāte bono: ſꝫ cāre errorē i mēte scti viri vł mali p̄t mediāte āgelo malo: ḡ ⁊c.

Quīto Preterea oē qd̄ expedit mēti hūane ⁊ sibi ē vtile: p̄t deꝰ cāre i eadē ſꝫ error aliq̄n expedit mēti hūane: ḡ ⁊c. minorē ꝓbo p eūdē Au. ench. c. xvi. sicut h̄eo in libro nr̄o: vbi ondit ꝙ aliq̄s error ē bonꝰ ⁊ ꝙ ꝓfuisse sibi exptꝰ ē aliq̄n errasse. s. i via pedū: nō i via moꝝ. Vñ narrat se p errorē in q̄dā biuio male accepisse viā: ⁊ sic errando euasisse insidias Donatistaꝝ q̄ in via recta latitabāt. ⁊ dicit ꝙ de suo errore grās egit deo: igit̃ credit ꝙ error ille fuit a deo.

Sexto Preterea error pōt esse sine pctō: igit̃ nō sequitur deū esse pcti cām: licꝫ sit cā erroris. Añs ptꝫ p Aug. enchi. c. xix. ſꝫ videat̃ dubitare an error quo hō credit de hoīe malo ꝙ sit bonꝰ: vel de Jo. ꝙ sit Robertꝰ ꝓpter silitudinē. tādē dicit ꝙ nō ꝓm illa fuit opinio Academicoꝝ ꝙ oīs error est pctm̄. Vñ c. xx. loquit̃ de errore quo Petrus existimabat se visum videre. Ac. xij. ⁊ quo Jacob credidit Joseph venūdatū a fera pessima fuisse occisum. Et subdit. Hmōi falsitatibꝰ salua fide q̄ in nobis ē fallimur. ⁊ via non relicta q̄ ad deū nos ducit: erramus. q̄ errores etiā si pctā nō sunt: tñ in malis huiꝰ vite deputādi sunt: que ita subiecta est vanitati: vt approbēt̃ hic falsa p veris: respuant̃ vera p falsis: teneant̃ incerta p certis: h' ille. Vult dicere ꝙ tales errores sunt pene ⁊ nō culpe.

Tertio adduco sacrā scrip. q̄ hoc satis innuit: videlꝫ ꝙ de fctō deꝰ de via ꝓcepit: hoc est cāuit errorē nō solū p malos hōs cō ſꝫ etiā p bonos: ⁊ aliq̄n imediate p seipm̄ decepit tam bonos q̄ malos. vñ Lu. ij. h̄r ꝙ Tertio. / Primo.
btā vgo existimauit filiū suū fuisse i comitatu viroꝝ cū Joseph. ⁊ certū ē ꝙ tal' erroris cā ꝑtialis fuit ipemet christꝰ: q̄ clāculo ⁊ occulte retinuit se in Hierlm̄ mre recedēte. Nec est magis incōueniēs dicere beatā vginē sic errasse: q̄ dicere eā sitisse/esuriisse ⁊c.

Scdo. Preterea deus iussit Abraā imolare filiū suū: vt supiori arti. tractatū est: sed p illud p̄ceptū causauit errorē: igit̃ ⁊c.

Tertio Preterea angelꝰ bonꝰ liberauit Petrū: igit̃ sicut cā ꝑtialis cāuit in eo illū errorē: ꝯña pꝫ q2 illo facto posito fuit in eo error. ⁊ nō fuisset in eo error si eū sic non deduxisset. Ce aūt Petrꝰ fallebat̃ tā in visiōe sibi ōnsa de linteamine de celo descēdēte: de qua Act. x q̄ etiā de visiōe de q̄ argutū est: qñ p angelū ductus fuit de carcere. Et expsse dicit Aug. xij. sup Geñ. Petrꝰ nō solū discū illū videbat: ⁊ in eo nō silitudines corpoꝝ: sed corpa putabat: i q̄ vtriq̄ fallebat̃. veꝝ alio tpe ab angelo solutis vīculis ibat i corpe ābulās: ⁊ pñtatis corpalibꝰ sīamis putabat se visum videre: nihilominꝰ fallebat̃. nā ⁊ ille i disco erāt spiritales forme corpalibꝰ siles: ⁊ ista corpalis expssio soluti devīculis ꝓpt̃ miraculū spūale silis erat: fallebat̃ in vtrisq̄.

Quarto. Preterea āgelꝰ appens Magis in somnis: dixit eis ꝙ p aliā viā reuerterent̃ i regionē suā: ⁊ sic illuderēt Herodi qd̄ ⁊ factū est: igit̃ deus decepit malos per bonos. Preterea. christꝰ apparēs duobꝰ discipulis euntibꝰ i Emaus fecit eos errare. Vñ Lu. xxiiij. Oculi eoꝝ tenebant̃. igit̃ ⁊c.

Quīto Preterea exēpla sunt multa in veteri testamento ad idē. Rebecca ⁊ Jacob de familiari ꝯsilio spūssancti excusant̃ a mēdacio qñ deceperāt Isaac Geñ. xxvij. igit̃ deꝰ p bonos bonū hoīem decepit.

Sexto Preterea. Abraā decepit Abimelech regē Gerare: dicēdo ꝙ Sara vxor sua fuit soror sua: ⁊ lꝫ excusat̃ p sctōs a mēdacio: nō tñ p̄t excusari qn seq̄t Abimelech putare ꝙ Sara non fuit vxor sua. Geñ. xx. Idē narrat̃ d' Isaac ⁊ Rebec.

Septimo. Geñ. xxvi. Preterea Jacob decepit Laban.

Gen.xxx.in varietate vellerū. Preterea Iu
dith Holofernē. Judith.x.narrat de eius
apparatu:ꝛ qua intētiōe fecerit colligitur
ibidē ad decipiēdū.s.illū. Preterea Job.xij
Octa/ Qui imutat cor pncipū ppli terre: ꝛ deci/
uo. pit eos vt frustra icedāt p inuiū. Itē Dan.
xiij.spūsctūs per Danielē decepit sacerdo
tes. Itē.iiij.Reg.vj.spūsctūs p Helise. de
cepit seruos regis Syrie: intātū .vt duce/
ret eos in media Samarie:ꝛ faceret eos ca
pi. Itē Dauid decepit viros Achis regis
Geth:q̄ isidiabātur ei:ꝛ simulauit se furio
sum.j.reg.xxj. Itē de Samuele. j.reg.xvj.
qn̄ venit ad vngēdū Dauid:ꝛ voluit h late
re. Itē oēs āgeli q̄ apparuerūt i assūpt(cor
pib⁹:fecerūt hoies credere se hr̄e corpa vi/
ua : sicē pȝ de āgelo Tobie ꝛ alijs. Silr Au.
xvj.de ciui.c,xxix.di. Abraā existimabat il/
los tres āgelos q̄ sibi apparuerūt eē hoies
de q̄b⁹ Gen.xviij.habet. ꝛ Loth silr arbi/
trat⁹ ē illos duos q̄s accepit hospitio: ho/
mines eē angelos. Gen.xix. Vn̄ ibidē alle/
gat Aug.sic. Per hāc pphetiā inq̄t hesitāt
q̄dā nesciētes si hospitio receperūt āgelos
Preterea i Josue:vbi dn̄s pcepit sibi q̄ po
neret isidias. Itē mgr̄ in historia q̄ Moy
ses decepit vxorē p ānulū obligatiōis.no.
sup Exod. Itē in Gen. Joseph decepit fra/
tres suos ponēdo scyphū i sacco Beiamin
ꝛ in multis alijs locis de talib⁹ hr̄. Quar
EEE to restat soluere q̄ videt̄ eē ꝯ istā viā:de q̄ꝓ
Rn̄sio euidētia sciendū q̄ isti termini fallere: de/
ad rōes apere:mittere in errorē: vel facere hoiem
in op/ errare:vel cāre errorē:et huiōi : dupl̄r pn̄t
positū accipi.vno mō cōiter:ꝛ tm̄ ppue . alio mō
stricte:ꝛ tm̄ iproprie. Cōiter ꝛ tm̄ ppue lo/
quendo:decipe vel fallere nō ē aliud q̄ eē
cām erroris alicui⁹:ꝛ sic capio fallere ꝛ de
cipere i articulo ptractato. Scdo mō capi
unt̄ tales t̄mini stricte ꝛ iproprie:vt i dif
finitiōe exprimēte q̄d nois includūtur ta/
lia syncathegoreumata iniuste vel malitio
se siue vitiose vl̄ deordinate vl̄ aliq̄d equa
lēs:ꝛ sic fallere iportat causare iniuste vl̄ de
ordiate errorē:ꝛ sic loquūt̄ scti de decipe ꝛ
DDD fallere:qn̄ talē actū negant a deo. Per qd̄
Ad di/ pȝ ad dicta Aug.q̄ supi⁹ posui i articulo.j.
cta au/ isti⁹ dicti articuli. Et ad argumētū socij de
gusti. dicto qd̄ ponit̄ i glos. Ge.xxij.ꝛ ad illō si fi
at qd̄ dicit Aug.di.lxxxiij.q.xiij.ꝛ ad illō
Ad pri/ ex̄ de sen.excō. a nobis.ij.vbi d̄r q̄ diuinū
mū ar. iudiciū nec fallit/nec fallitur.ꝛ ad similia.
socij. Ad pmū argumētū socij qn̄ arguit q̄ tūc
de⁹ posset facere ꝛ dicere ꝯ cōsciētiā:ꝛ mē/
tiri:ꝛ facere scripturā falsam. Rn̄deo q̄ si
dicere ꝯ cōsciētiā vel iste terminus mētiri
nō significet aliud nisi q̄ de⁹ causet ꝓpō/
nē vocalē quā scit esse falsam: ex intētione
tali q̄ audiēs eā credat eā eē verā: dico q̄
h nō est incōueniēs. si xo tales termini im
portēt q̄ hoc fiat deordinate : tūc dico q̄
nō seq̄tur:qd̄ alsdiffusius exposui in q̄stio
ne vbi tāgebat̄ de futuris cōtingētib⁹. Et
qn̄ d̄r q̄ q̄ rōne posset decipere in vno:ꝛ in
oibus.negāda est ꝯn̄a:q̄ nihil valȝ: q̄ nō
pōt decipere causando assensum veri:sicut
pōt causando assensum falsi. Ad secundū Ad se/
qn̄ arguit̄.ꝛ respondet de illa auctoritate cundū
Hieremie:seduxisti me ꝛc.ꝛ dicit q̄ illa ver
ba nō fuerūt verba Hiere.sed xba Phas/
sur q̄ fuit falsus ppheta:ꝛ q̄ sic nō sūt ad
ppositū:salua pace dicētis aliter exponit
scripturam q̄ deberet:ꝛ contra glos.cōem
q̄ sic dicit.seduxisti me dn̄e ꝛc.dicit se pro
pheta aliquo modo deceptū:cui supra di/
ctū est. Prophetā in gentib⁹ dedi te: cōsti
tui te hodie super gentes ꝛ regna.quibus
verbis arbitratus est nihil se ꝯ Judeos di
cturū:sed cōtra gētes.ꝛ iō pphetiā libēn/
ter assumpsit.nunc aūt res ei in ꝯriū acci/
dit:vt captiuitatē Hierusalē pdicās:psecu
tiones ꝛ angustias sustineat.hec glos.ecce
plane q̄ verba predicta fuerūt Hieremie:
nō Phassur. Hieremie em̄ dictū est Hiere.
j. Priusq̄ te formarē in vtero: noui te:ꝛ p
phetā in gētib⁹ dedi te. Vn̄ existimo sociū
q̄ sic allegat:vel discursione vl̄ aliqua libri
corruptiōe deceptū. Sic igit̄ pȝ ad oēs ar
ticulos in quibus socius posuit calūniā cō
tra me:quos sic ad p̄sens defendo. Ideoq̄ EEE
pōt respōderi ad q̄stionē q̄sitā : qn̄ q̄ritur Ad ti/
supra vbi non est responsum: vtrum filius tulū q̄
dei potuit incarnari.dico q̄ sic:q̄ incarna stionis
tus est:igitur potuit incarnari. Antecedēs Rn̄sio.
patet ex fide. Ad tria argumenta facta ad Ad ar/
titulum questionis pōt responderi sufficiē gumen
ter per ea que in istis articulis dictis diffu ta prin
se tractaui:q̄ de materia primi argumēti cipalia.
est articulus quintus tot⁹. De scdo articu/
lus primus . De tertio:articulus scds aut
tertius. Et sic est finis questionis:ꝛ p cōse/
quens super tertium librum sententiarum.

¶ Sequitur super quartum
sententiarū Questio prima.

A
Q̄ō p̄ma q̄rti sniarū.
Primū p̄ncipale.

Circa quartum libꝛū q̄rit vtrū baptism⁹ rite suscept⁹ cōferat grām baptizato. Uidet̄ ꝙ nō: q2 si sic: se q̄ret̄ ꝙ paruul⁹ baptizat⁹/ ꝛ adult⁹ etiā baptizat⁹: q̄ ꝑsonaliter meruit: eq̄liter p̄miaret̄ de lege statuta. ꝯñs est falsum: q2 nullū p̄miū debet̄ paruulo nisi ꝓpter meritū chꝛisti: cui⁹ ꝑticeps futur⁹ ē ꝑ susceptionē sacramēti: s3 meritū passiōis chꝛisti eq̄le est oīb⁹ in chꝛisto renatis: ḡ tm̄ ꝑticipabit de eo adult⁹ q̄ meruit: sicut paruulus q̄ nūq̄ meruit. ꝛ p̄ter h̄ aliq̄d h3 de merito suo ꝑsonali ꝑ casū argumēti. ergo si eq̄liter p̄miaret̄: seq̄tur ꝙ ineq̄liter boni eq̄liter forēt a deo p̄miati. ꝯñam p̄mā ꝓbo: q2 capio grām in aliq̄ ꝑuulo baptizato existētē: ꝛ grām aliā in aīa adulti: iste grē sūt eiusdē speciei: ḡ sunt cōꝑabiles. ex. vij. phy. ḡ manifestū ē ꝙ si altera sit maioꝛ: grā adulti excedet aliā: q̄ro igit̄ vtꝝ in īfinitū an finite? Si ī īfinitū: tūc ille adult⁹ ī īfinitū eēt magis accept⁹ deo: ꝛ sic ī īfinitū magis p̄miād⁹. si finite tm̄: ḡ grā adulti pōt diminui q̄usq̄ foret oīno eq̄lis grē ꝑuuli. Pono ḡ ꝙ iste adult⁹ peccet: ꝛ resipiscat cū grā mioꝛi q̄ꝫ pri⁹. ꝛ iteꝝ peccet: ꝛ resipiscat cū mioꝛi grā q̄ꝫ pri⁹. ꝛ sic ꝯñter: donec eq̄lē p̄cise grām h̄eat sicut ꝑuul⁹: ꝛ decedat: ꝛ sic p3 ꝓpositū. Silr̄ si grā adulti nō excedat grām ꝑuuli nisi finite tm̄: sit ꝙ ī triplo grā exēpli excedat: tūc capio aliū adultū q̄ minus meruit p̄cise in triplo: ḡ ille ꝛ ꝑuulus equaliter p̄miabunt̄.

Scd̄m p̄nci.

¶ Scd̄o ad p̄ncipale si sic: ergo duo ꝑuuli baptizati inequaliter p̄miarent̄ de lege statuta. ꝯñs falsum: q2 cū totū p̄miū sit eis debitū de merito passionis chꝛisti: ꝛ illud est equaliter cōe vtriq̄: nulla vr̄ iter eos ponēda differētia p̄mioꝝ ꝛ hoc dicit mgr̄. li. q. dist. xxxij. in fine. Aie aū baptismū a corꝑe discedētes parē penā ꝛ post baptismū stati eq̄lē coronā sortiūt.

Probatur ꝯña Primo

Cōsequentiā ꝓbo q̄nq̄ modis. Primo sic: capio duos ꝑuulos inequales in naturalib⁹: sic ꝙ aīa vni⁹ sit multo nobilioꝛ q̄ꝫ aīa alteri⁹. ꝛ arguo sic. sacr̄m equaliter opat̄ grām in aīa vtriusq̄: ḡ cū act⁹ actiuoꝝ sint in patiente disposito. ij. de aīa. seq̄tur ꝙ in aīa nobilioꝛi plus causat̄ de grā.

Cōfirmatur

Cōfirmatur. nā de⁹ sic cōtulit in āgelis in sua p̄ma creatiōe grām ꝫm differētiā naturaliū: ḡ. maioꝛ p̄t3 ꝛ minoꝛ ꝫm magr̄m. li. ij. di. iij.

Scd̄o

Scd̄o sic. capio duos ꝑuulos q̄ sil̄ baptizētur ꝛ ꝯfirmēt̄: stati vn⁹ ꝛ nō alter decedat sine merito vlteri oꝛi ꝑsonali: tūc manifestū est ꝙ si sacr̄a ꝯferāt grām: ḡ ille q̄ ē ꝯfirmat⁹/ maioꝛē grām h̄ebit: ḡ ꝛ maioꝛē gloꝛiā. ꝯñam ꝓbo: q2 ē magis a deo accept⁹.

Tertio

Tertio ꝓbo eādē ꝯñam: capio vnū ꝑuulū baptizatū a pagano in articulo necessitatis sine quacūq̄ solēnitate cōgrua: ꝛ 3tū habitꝫ illis q̄ sunt de necessitate ꝛ de sub̄a sacri. et capio vnū aliū baptizatū cū fide in ecclīa chꝛistianoꝝ a viro sctō: ꝛ cū oīb⁹ circūstantijs req̄sitis ad solēnitatē: sicut sunt catechism⁹: ꝛ exoꝛcism⁹: cere⁹: chꝛisma: ꝛ hmōi. q̄ro igit̄ vtꝝ istis ꝑuulis īfundet̄ eq̄lis grā in baptismo an nō? si nō: habeo ꝓpositū. si sic: ḡ frustra fierēt oīa talia.

Quarto.

Quarto sic. capio vnū ꝑuulū circūcisū: ꝛ aliū ꝑuulū baptizatū: q̄ꝝ vterq̄ est saluatus: q̄ro vtrū isti h̄ūt eq̄le p̄miū an nō? si sic: ḡ tātā grām cōtulit circūcisio sicut baptism⁹. ꝯñs falsū et 3 mgr̄m li. iiij. vbi dicit̄ ꝙ baptism⁹ ē ꝑfectioꝛ q̄ꝫ fuit circūcisio: q2 in ea nō dabat̄ grā ad bn̄ opandū nec augmētū grē habite ī adultis: s3 solū pctā dimittebant̄. Ulū et Abrae tm̄ fuit signū: ꝛ nihil boni ꝯtulit exteri⁹: sic dr̄ in fine illi⁹ capl̄i. si nō h̄n̄t eq̄le p̄miū: ḡ nec habuerūt in p̄nti eq̄lē grām: ḡ dabat̄ vni ꝑuulo pl⁹ q̄ꝫ alteri: q̄d ē ꝓpositū.

Quinto

Quinto p3 eadē ꝯña: q2 ꝑuul⁹ decedēs assumet̄ ad eq̄litatē alicui⁹ oꝛdis āgeloꝝ: ḡ eq̄liter p̄miabit̄ cū āgelo q̄ actualr̄ meruit.

Tertiū p̄nci.

¶ Tertio ad p̄nci. si sic: baptism⁹ foret aliq̄ mō cā effectiua grē: ꝛ sic creatura posset creare. cōsequēs falsū. ꝯña p3: q2 vl̄ efficit aliq̄d: vel nihil. si nihil: ḡ nō efficit grām: ḡ nō est causa grē. ꝯña p3 grā materie: q2 nō ē cā materialis nec formal̄ nec final̄: ḡ si nullo mō efficit: nullo mō causat. si aliq̄d efficit ī aīa de grā: ḡ cāt.

Confirmatur

Cōfirmat̄: q2 baptism⁹ creat in aīa characterē: ḡ cāt verā rē ī aīa.

Confirmat̄ secundo:

Cōfirmatur: q2 vl̄ ī sacr̄is noue legis ē aliq̄ v̄t⁹ īfusa vl̄ nulla. si nulla: nō vident̄ nobilioꝛa q̄ꝫ sacr̄a veteris legis. ꝛ ꝯñs ē falsū: q2 cōiter dr̄ ꝙ sacr̄a noue legis ꝯtinēt ꝛ efficiūt q̄d figurāt. si sic: ḡ ī syllabis ꝓlatis a baptizāte foret aliq̄ v̄t⁹ spūal. vl̄ ḡ tota in q̄libet ꝑte: vl̄ tota in oīb⁹: ꝛ ꝑs in ꝑte. Si p̄mū: ḡ ꝓlata p̄ma syllaba forme sacramētalis stati cāret̄ grā ꝑ illā v̄tutē: q2 agit quātū pōt: ꝛ statim cessat agere. Silr̄ ponat̄ ꝙ sacerdos incipiat dicere. Ego te baptizo: ꝛ nō dicat plus; seq̄tur ꝙ baptizatū foret; q2 grā esset:

causata in aia: ꝛ ꝑ ꝯn̄s remissio pctī origi-
nalis. ꝯn̄s falsū: q2 nec ibi fuit īuocatio tri
nitatis explicita nec īplicita: nec forma pre
scripta ꝟboꝝ: igitͬ nec sacrm̄ baptismi: ꝯn̄a
ptꝫ ꝑ diffinitionē baptismi. Si dicatͬ ꝙ il-
la ꝟtꝰ hꝫ ptē in pte: ꝛ successiue ē sicut sylla
be ꝓferuntͬ. Cōtra: tūc nūꝗ̄ foret hec vera
aliq̄ ꝟtꝰ ē in sacris: sicut nūꝗ̄ hec est vera:
aliq̄ syllaba ē: vel aliq̄ vox ē. cū fiāt cū mo
tu locali ꝑcutiētis ꝛ ꝑcussi. Itē ꝙ ꝟtꝰ crea
tiua grē nō sit in ꝟbis nec in aliqua forma
ꝓbo: q2 si sic: incipiat aliq̄s baptizare: ꝛ ꝓ-
lata medietate forme mutet intētionē: ꝛ in
tēdat nō baptizare: sed tātū lauare corpꝰ:
Quar- tū pn. iste vt videtͬ nō ē baptizatꝰ: q2 itētio mini
stri ē de eēntia sacramēti. ¶ Quarto ad pn
ci. arguo sic. pono duos catecuminos pa-
res in intētiōe ꝛ fide ꝛ deuotiōe ad baptis
mū: ꝛ sint in eundo versus baptismū: mo-
riatͬ vnꝰ īmediate: ꝛ alter ꝑueniēs ad ba-
ptismū baptizetͬ: ꝛ baptizatꝰ decedat. q̄ro
tūc an isti equaliter p̄miabuntͬ an nō: si sic
ḡ nihil profuit baptismꝰ baptizato. si non:
cōtra. fuerūt equales in meritis ꝑ casū: et
nō stetit ꝑ nō baptizatū ꝙ nō fuit bapti-
Quītū princi. zatꝰ: ḡ nullo mō dꝫ sibi imputari: nec dꝫ si-
bi nocere. ¶ Quīto ad p̄n. si sic ḡ baptismꝰ
plꝰ deberet valere adulto ꝙ̄ puulo rōna-
biliter loquēdo ꝯn̄a ptꝫ: q2 adultꝰ vēit in
grā ꝛ cū grā ꝛ cū deuotiōe ꝛ cū meritis ad
baptismū. ḡ maiorē grām pōt causare in il
lo ꝙ̄ in puulo: q2 maiorē dispōnē inuenit:
sꝫ ꝯn̄s est falsū. ꝓbo: q2 multo minꝰ ꝓdest
adulto ꝙ̄ puulo: q2 tātū bonū ē illō qō cō
fertͬ puulo ꝑ baptismū: quātū malū foret
illō qō hēret puulꝰ si careret baptismo: sꝫ
illō malū ē peiꝰ ꝙ̄ malū qō accideret adul
to si nō baptizaretͬ: sed vellet baptizari. ꝓ
bo: q2 illud foret carētia visiōis diuine ī eē
nū ꝑ pctō originali: sꝫ adultꝰ volēs bapti-
zari ꝑ ipā volūtate purgaretͬ ab originali
ꝓbo: q2 si sine baptismo decederet: hēret vi
tā etnā. ḡ illō est sibi debitū āte baptismū:
igitͬ minꝰ sibi ꝯfertͬ ꝑ baptismū ꝙ̄ puulo.
Uel si dicatͬ ꝙ in adulto remittitͬ tm̄ pctm̄
originale: h̄ nō pōt eē: q2 āte fuit dignꝰ vita
etna: sic patuit de Cor. act. x. ꝛ li. iiij. dis. iiij
Sextū princi. c. v. ibi. ꝙ ꝟo iuisi. ¶ Sexto ad p̄nci. tūc ba
ptismꝰ auferret culpā ꝛ penā satisfactiuā
ꝓ pctis p̄cedētibꝰ: sic cōitͬ dr̄. ꝯn̄s falsū: q2
tūc remaneret aliq̄d ipunitū: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ali-
q̄d deordīatū ī regno dei. ꝯ̄ Ans. j. cur deꝰ
hō. c. xv. ꝯn̄a ptꝫ. Sint duo pctōres quoꝝ

vnꝰ sit multo peior alio: veniant ad baptis
mū cū eq̄li cōtritiōe. vterqꝫ recipiet veniā
pctōꝝ: ꝛ q̄ ad culpā ꝛ quo ad penā totā sa
tisfactiuā: ḡ pctā istoꝝ nō equalr̄ puniuntͬ
Septi mū prin cipale. ¶ Septio sic. tūc baptismꝰ ꝯtulisset grām
aīe christi. ꝯn̄s falsū ē: q2 tūc aīa christi ꝑfe
cisset in grā. ¶ Octauo sic. si itētio ministri
Octa- uū p̄n. baptizātꝭ req̄ratͬ ad baptismū: sicut cōiter
tenetͬ: sequuntͬ multa icōueniētia. Primo q2
nō ꝯstaret hoī an esset baptizatꝰ an nō: q2
nescit vtꝝ baptizās ipm̄ habuit intētionē
baptizādi an nō. ꝛ ꝑ ꝯn̄s talis peccaret ex
ponēdo se ordībꝰ. Itē tūc sacerdos distra-
ctꝰ vel ebriꝰ: ꝛ puer ludēs cū alijs: ꝛ baptis
zās eos ludēdo: nō baptizaret. ꝯn̄s ē falsū
Nonū princi. ¶ Nono sic. ponatͬ ꝙ nullꝰ sit credēs in ec-
clesia militāte: ꝛ ꝙ paganꝰ accipiēdo puu
lū suū itēdat facere sicut ecclia militās cō-
sueuit: ꝛ dicat formā sacri cū itētiōe debita
q̄ritͬ an sit baptizatꝰ an nō: ꝛ vr̄ ꝙ sic: q2 ꝓ
fert formā: ꝛ ē mātia debita: ꝛ malitia mini
stri nō obstat. ḡ ꝛc. Sꝫ ꝙ nō: ōnditͬ ꝑ Aug.
ꝛ allegatͬ a mgr̄o ī h. iiij. di. iiij. ī pn. ꝛ ī de-
cre. j. q. j. detrahe. In duobꝰ ꝯsistit sacrm̄
baptis. s. in ꝟbo ꝛ elemēto. Et paꝝ āte. Un̄
est hec tāta ꝟtꝰ aq̄: vt corpꝰ tāgat ꝛ cor ab
luat: nisi faciēte ꝟbo: nō q2 dr̄: sꝫ q2 creditͬ.
ḡ si mister baptizās dicat formā: ꝛ itendat
Cōfir- matur baptizare: ꝛ nō credit: nec aliq̄s aliꝰ: nihil
fit. Cōfirmatͬ ꝑ illud. iiij. sniaꝝ di. v. puulꝰ
sine fide ꝛc. Itē dr̄ ꝙ ipossibile ē fidē vlīt
deficere in ecclia militāte. hui illō Joā. vl.
Ecce ego vobiscū sum ꝛc. Cōtra: possibile ē
totā ecclīam cōsistere in tribꝰ ꝑsonis: ꝛ ma
nifestū ē ꝙ ille tres apostatare a fide: silr̄
p̄nt iterfici. silr̄ ꝯgregatio Judeoꝝ fuit ali
q̄n ecclia: ꝛ iā ē totalr̄ mutata: ḡ casus ar-
gumēti ē possibilis. ¶ Decīo: tūc aliq̄s pos
Deci mū p̄n. set meritorie baptizare seipm̄: q2 sit ī deuo
tiōe ad baptismū: ꝛ sit ī piclo vt occidatͬ ab
hostibꝰ: vr̄ ꝙ dꝫ seipm̄ baptizare. ꝯn̄s ē fal
B sū: q2 nō p̄t ꝟuare formā. Ad oppositū qō.
In op positū est mgr̄. iiij. sen. dis. v. c. vlti. Et fides ecclie
vlis. Ad qōnē dicēdū ē ꝙ sic. Ad maiorē
Deci sio que stionis istiꝰ sacri notitiā faciēda sunt octo. p̄mo vi
dēdū ē breuiter q̄ sūt de essentia sacri. scdo
q̄ sūt de eiꝰ forma. tertio q̄ sit debita mā. q̄r
to q̄d req̄ritͬ a pte recipiētꝭ. q̄nto q̄s sit ꝯue
niēs mister sacri. sexto q̄s sit effectꝰ baptis
mi. septio soluentͬ q̄dā dubia. octauo dicetͬ
Primꝰ articlo ad rōes. ¶ Circa p̄mū nota ꝙ de eēntia cu
iuscūqꝫ sacri sūt tria: materia forma ꝛ ꝑso
na ministrās cū itētiōe: ita ꝙ si aliq̄d istoꝝ

defuerit: nō est sacrm̄. Forma cōsistit in v̄bis materia i reb⁹: s̄m cōgruētiā diuersoꝝ sacroꝝ: sicut patebit ifra. In h̄ aūt sacro baptismi sūt de eē forma v̄boꝝ p̄scripta. Ego te baptizo i nomie pr̄is ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti ⁊c. Materia aq̄ nālis q̄ est elemētū, sic dicet̄ infra. Itē minster itēdēs: fides p̄p̄a vl̄ alie na: imersio ⁊ platio abvno. s̄m. scrm̄ Tho. ⁊ alios cōiter. ¶ Scdo sp̄alr̄ notādū est de

C Articulus scds forma: q̄ ē illa q̄ ponit̄ ex. de bap. ⁊ ei⁹ effe ctu. si qs. vbi Alexāder papa di. si qs puer ter in aq̄ imerserit i noie pa. ⁊ fi. ⁊. ss. tm̄: et nō dixerit: ego te baptizo i no. p. ⁊. f. ⁊. ss. nō ē puer baptizat⁹. Ego tm̄ ⁊ amē nō sūt de s̄ba seu eēntia: s3 de euidētia. qd̄ mānifestū ē de amē: q: nec i dicta forma Alexāder h̄ replicauit. nec i euāgelio ponit̄ mat. vl. vbi d̄r. Eūtes docete oēs gētes: baptizantes eos i no. p. ⁊. f. ⁊. ss. Et ē notādū q̄ i ista forma q̄tuor includunt̄. s. iuocatio trinitatis sub h̄ sensu. i no. p. ⁊c. scdo expssio act⁹ exerciti baptizātis: dicēdo baptizo. tertio specificatio p̄sone baptizāt(: ego: ⁊ illa est ex instōne eccl'ie. ⁊ l3 omittat̄: sacrm̄ p̄fert̄ l3 omittēs ex idustria grauit̄ peccat. q̄rto ē specificatio p̄sōe baptizate: cū d̄r te. h̄ aūt forma d3 p̄ferri tota ab vno: ⁊ nō vna medietas abvno: ⁊ alia ab alio. sic q̄ p̄ferat v̄ba d3 imergere: nō q̄ vn⁹ p̄ferat v̄ba: ⁊ ali⁹ imergat: sic faciūt q̄dā vetule: q: sacra ecclesiastica sūt vnitari: ⁊ diuidi nō d3nt. de p̄se. dis. ij. q: passus. Req̄rit̄ etiā in ista forma significatio cōpleta: ita q̄ si fiat mutatio circa significationē vel modū significādi: nō ē baptizat⁹. vn̄ si diceret̄ sic: g̃ te baptizo i noie genitoris ⁊ geniti ⁊ flamīs almi. s̄m doctores nō foret baptizat⁹: q: ista noia q̄uis supponūt p̄ p̄sonis p̄ncipalr̄ ī significāt notiōes. nec d3 vllo modo baptizari in noie trinitat(vl̄ christi: l3 aliq̄n licere ad p̄mulgationē fidei: vt nomē christi amabile redderet̄. ⁊ hac de cā olim i noie christi baptizabat̄. vn̄ de p̄se. dist. iiij. a q̄dā habet̄ sic. Vl p̄fecto si i noie scē trinitat(vl̄ tm̄ i noie christi: sic i actib⁹ ap̄loꝝ legit̄ baptizati sūt: rebaptizari nō debēt. l3 nūc nō sic i noie christi baptizet̄: nec etiā in nomine trinitat(. Vn̄ de v̄bo ad verbū debēt sacerdotes docere i suo vulgari formā baptizādi p̄dicram. ⁊ l3 p̄tigat aliq̄n q̄ vetula dixerit totā formā in suo vulgari: ⁊ post ea subiūgat in noie patris ⁊ filij ⁊ sp̄ussan cti: nihil nocet. doceant̄ tn̄ omino q̄ tm̄ se mel p̄ferant verba: ⁊ nullo modo pluries.

Circa mutationē isti⁹ forme vocalis. Ego te baptizo ⁊c. est sciendū q̄ pōt fieri muta tio trib⁹ modis: q: vel circa subam oratio nis p̄late: vl̄ circa quātitatē: vel circa ordi nē v̄boꝝ. Si circa subam oratiōis p̄late: h̄ cōtingit dupl'r: vl̄ q: tota substātia orōnis vocal' mutat̄: ⁊ tūc vel manet eadē significatio vocū p̄latarū: ⁊ hoc nō nocet: q: in oī lingua pōt baptizari. vl̄ nō manet: sed mutat̄ significatio: ⁊ talis obest sacro. vt si dicat̄ i noie genitoris vl trinitatis. Si aūt fiat mutatio circa partē: puta circa vnū v̄bū vel duo: hoc pōt esse dupl'r. vl̄ q̄ nō manet eadē significatio neq̄ s̄m institutionē p̄marīā neq̄ s̄m trāssumptionē: neq̄ per accōmodationē vsus. ⁊ tūc nihil fit. vel fit talis mutatio corrūpēdo aliqd̄ v̄bū: sic q̄ recedit a significatiōe s̄m p̄mariā istitutio nē: non tn̄ s̄m accōmodationē vsus eorūdē vocabuloꝝ maxime apud simplices: et est baptism⁹. Vn̄ Zacharias papa reputauit baptizatū eū qui a quodā sacerdote ignorāte latine loqui baptizatus fuit sub hac forma. In noie patria ⁊ filia ⁊ spiritua sancta. sicut habet̄ de cōsecra. dist. iiij. c. retulerunt. Sic igit̄ p̄mo modo cōtigit fieri mutatiōnē circa s̄bam forme vocalis. Primo

Scdo Secundo mō fit mutatio circa quātitatē verboꝝ: ⁊ hoc dupl'r. addendo vel diminuēdo Si addēdo: vel fit cū intētione mutādi formā eccl'ie: ⁊ tunc nihil fit: vel introducendi errorē: sicut fecit Arri⁹ sic dicēdo. In noie p̄ris maioris ⁊ filij minoris ⁊c. ⁊ sic etiā nihil fit. Si tn̄ addit aliqd ex simplicitate. ⁊ deuotione: nō ipedit: vt si dicat̄. Ego te baptizo in noie p̄ris ⁊c. ⁊ beate virginis matris dei. melius tn̄ est ne introducatur noua forma: a tali deuotione abstinere p̄ tūc sed si ex simplicitate fiat: nō ipedit. Si aūt diminuēdo fiat mutatio: dicēdū est q̄ aut volūtarie aut iuolūtarie. si volūtarie: ipedit vt dictū est. si inuite: q: baptizās morit̄ vel ipedit̄ ante p̄lationē cōpletā: ⁊ tūc pie credit̄ q̄ summ⁹ sacerdos supplet: ⁊ est baptizatus. ⁊ si statim moriat̄: saluat̄: ⁊ gaudebit ecclīastica sepultura. si aūt viuat: d3 sub cōditiōe rebaptizari. Tertio principa liter mutatur forma s̄m ordinē v̄boꝝ: ⁊ h̄ Tertio dupl'r. q: vel trāsponēdo vel interponēdo Si fiat trāspositio: vl̄ fit ex simplicitate: et tūc nō nocet: vel ex malitia: q: nō intendit seruare formā eccl'ie: ⁊ tūc ipedit. Si fiat iux

terponēdo q̄dam alia: dicendū est q̄ vl' fit
magna interpositio vl' modica. Si modica
sic sternutatio vl' tussis: τ tūc nō nocet sic
ut interpositio ꝓpter nois qḋ tunc imponit.
paruulo: nec obest nec ꝓdest sacro. Si est
magna: ita q̄ si vsus loq̄ndi intētio: τ actio
planōis nō deberet iudicari vnū: tūc nō ē
baptism⁹. Sic igit̄ in forma fit mutatio tri
bus modis generalr̄: τ sex modis spālr̄: scꝫ
subtrahendo: addēdo: interponēdo: trans
D ponēdo: cōmutando: corrūpēdo. ¶ Tertio
Terti⁹ arti. circa materiā isti⁹ sacri est sciendū q̄ ipsa
aqua nālis ē materia. sicut pꝫ Joā. iij. Ni
si q̄s renat⁹ fuerit ex aqua τ spūsancto: nō
Cōtra argūt pmo. pōt τc. Cōtra: aqua semꝑ mixta ē partib⁹
terreis. vñ Arist. ij. meteoroꝝ. Omis vas
por est duo vapores: ergo nunq̄ fit baptis
mus nisi in aqua mixta. igit̄ nō i aqua ele
Scdo. mētari. Item aqua rosacea est eiusdē spēi
cū elemētari: igit̄ τc. Añs pꝫ: q2 vtriusq̄
sunt eadē accidētia sicut frigiditas: humi
Tertio ditas τ ꝑspicuitas. Itē q̄ aqua simplr̄ nō
sit materia hui⁹ sacri vr̄: q2 aqua q̄ fluxit de
latere christi q̄ significabat materiā hui⁹
sacramēti: nō fuit pura elemētū: q2 tale nō
inuenit̄ faciliter in corporib⁹ mixtis: q2 ele
Quarto. menta nō sunt i mixtis. Itē aer fuisset ma
teria cōueniētior: q2 cōmunior: vt videt̄. Di
Rñsio ad qō. ci pōt q̄ baptism⁹ est ablutio corporis ho
minis nō renati nec reniteutis: facta i aq̄
ab aliquo simul proferēte vba debita: τ debi
tā itentionē habente. Ex qua diffinitione
pꝫ q̄ aqua ꝑ multas cōueniētias ad sacra
mentū τ eius effectū est materia cōueniēs
sacramenti. Primo rōne diaphaneitatis
habet aliq̄d de lumine. Scdo rōne humi
ditatis hꝫ vim ablutiuā. Tertio rōne frigi
ditatis hꝫ vim infrigidiratiuā. Quarto s̄m
Aristo. vij. de aīalib⁹. aqua maxime conue
nit generationi τ augmentationi aīaliū τ
plantarū. Quinto est cōior τ cōuenientior
oībus: τ de facili pōt haberi. Significat q̄
illuminationē per fidē ex pmo: mundatio
nem a pctō ex secūdo: extinctionē fomitis
ex tertio: regnationē spūalem τ grē collas
tionē ex q̄rto: τ cōcernit necessitatē baptis
E Rñsio ad ar. mi ex q̄nto. Ad pmū dicēdū q̄ mixtio acs
cipit̄ duplr̄. vno mō ꝓprie: τ illa tollit spēs
Ad primum. miscibilis: sicut est i ꝟa mixtione. Alio mō
dr̄ mixtio large quedā cōfusio vel iuxtapos
sitio partiū aliquarū: q̄ñ. s. partes diuerse
diuersaꝝ rerū manentiū in suis spēbus iu
xta ponunt̄. Ubi aqua miscet̄ prio modo:
nō pōt fieri baptismus: q2 nō est aqua pu
ra. scdo mō pōt: τ ideo lꝫ aqua cōis sit mis
xta partibus terre vel aeris: nihilominus
manet vna spēs aque. Unde in aqua mas
ris pōt fieri baptismus: lꝫ eius salsedo des
clarat eam mixtā cū ptibus terrestrib⁹ s̄m
Arist. ij. Meteoroꝝ. Silr̄ in lixiuio qḋ fit
ꝑ transitū aque ꝑ cineres. Silr̄ i thermis
balneis τ aq̄s sulphureis: sed nō in vrina:
que est colamentū sanguinis: nec in ceruis
sia bona ꝑcipue q̄ bene nutrit. nam in istis
nō manet aqua in specie sua. Ad scdm di Ad secundū.
cendū q̄ aqua rosacea nō est eiusdē speciei
cū aqua elementari: sicut ꝑ actionē distins
ctam s̄m spēm pꝫ: q2 dato q̄ ille qualitas
tes sint in vtraq̄ eiusdem spēi: nō tñ oēs
alie. sicut operationes distincte s̄m speciē Ad ter
manifestāt. Ad tertiū dicāt quidā q̄ aq̄ tium.
que fluxit τc. fuit elemētū: τ miraculose re
soluta i ita breui tpe: q2 vulnerati nō solēt
emittere aquā de vulneribus nisi post lon
gam resolutionē τ alterationē corꝑ. Ad Ad q̄rtum.
quartū dr̄ q̄ bñ potuisset siue posset sic fu
isse institut⁹ baptism⁹ si christo placuisset:
sꝫ nō est elementū sic resistēs tactui nec ita
sensibile sicut aq̄. vt dicit Alber. ¶ Quarto F
videndū est q̄d requirit̄ a pte recipiētis sa Ar. iiij
crm baptismi. vñ dicēdū est vel baptizād⁹
est puulus vel adultus. Si puulus: nihil
requirit̄ nisi q̄ sit nat⁹ τ diuisus a mr̄e to
taliter vel in pte. Qḋ ideo dico: qḋ lꝫ regu
lariter expectari debeat totalr̄ egressio de
vtero: in articulo tñ necessitatis vbi timet̄
mors pueri: si caput appeat: aspgendū est
aq̄: q2 caput est pncipalis ps hoīs in q̄ sūt
oēs sensus. si ꝟo manus vel pes pus exeat
s̄m quosdā nō dꝫ baptizari: nihil tñ nocet
si aspgat̄ cū debita forma verboꝝ. q2 mise
ricordia dei nō est in necessitate artanda. si
vero postea plenarie nascat̄: pōt baptizari
sub cōditiōe sic. Si nō es baptizat⁹: ego te
baptizo τc. Sctificari ꝟo in vtero baptiza
ri debēt qñ sunt nati ꝓpter characterē et
ꝑceptū ecclie. Itē puer nō dꝫ intus ꝟ est in
vtero tot⁹ eiūs baptizari: nec mr̄ dꝫ bapti
zari ꝓpt̄ pueꝝ: qḋ si fiat: nō tñ est baptisa
tus. de cōse. dist. iiij. Qui in mr̄nis. τ. c. si ad
mris corp⁹. Uñ si mlier grauida cōuertere
tur ad fidē τ baptizaret̄: nihilomin⁹ puer
postea nat⁹ dꝫ baptizari. Si ꝟo baptizād⁹
sit adultus: vel est furiosus stultus: vel sa
ne mentis. Si stultus vel perpetue fu
riosus: idem iudicium est de sali et de pers

nulo. Unde in eis nec requirit intētio nec
fides ꝓpria. si vero habeat lucida interualla:
tūc requirit ꝙ aliqñ intenderit baptizari
Et ideo amētes ⁊ dormiētes si ante amentiā
vel somnū ꝯtrariā voluntatē hūerint: nō reci-
piūt sacrm̄: si in somno vel furia baptizent.
Si vero ante innotuerit eorū volūtas: pñt in
articulo necessitatis baptizari: etiā si furi-
būdus tūc ꝯdicat. si aūt nō sit articulꝰ ne-
cessitatis: dꝫ in furiosis expectari lucidū in-
teruallū. Si vero adultꝰ baptizandꝰ sit sane
mētis: reqrit in eo intētio ⁊ fides ⁊ volun
tas suscipiēdi sacrm̄ absoluta vel ꝯditiona
ta. vñ si qs oino cogeret ita ꝙ simplr̄ esset
coactio: nihil fieret. Si tñ voluntariū ē mix-
tū: vel si volūtatē hēat mixtā: sicut si ꝑ me
G tropolitanū induceret: tūc recipit sacrm̄:
Art. v. sꝫ nō rē sacri. ¶ Quito vidēdū ē qs sit mi-
nister ꝯueniēs huiꝰ sacri. Dicēdū est ꝙ re-
gulr̄ ⁊ ex casum necessitatis solꝰ sacerdos
dꝫ baptizare: ⁊ sꝫ p̄sente epo pōt sacerdos
baptizare: qꝛ ē de officio suo: tñ p̄nte p̄sby
tero clericꝰ baptizare nō dꝫ: nec laicꝰ p̄nte
clerico: nec mulier p̄nte viro. tñ in articulo
necessitatis pōt baptizare ois hō: bonꝰ vel
malꝰ: fidelis vel infidelis: dūmō habeat in
tentionē faciēdi sicut ecclesia ꝯsueuit facere:
si etiā nihil credat. de vtute sacri pōt in ar
ticulo necessitatis baptizare tā mulier ꝙ vir
indifferēter. sicut pꝫ de ꝯse. di. iiij. mulier.
Sciendū est tñ ꝙ a malo ministro hoc ē
ab heretico: excōicato vel suspēso: simonia
co: fornicatore notorio: nō debēt recipi sa-
cra: nisi morte interueniente baptismus et
cōio. di. xxxij. nullus. ⁊ c. seq. vñ angelꝰ ma
lus baptizare nō pōt. si bonus faceret: ⁊ ec
clesie ꝯstaret: nō foret rebaptizādū. qꝛ ille
nullū officiū sibi vsurparet sine diuina apꝓ
H batiōe. ¶ Sexto dicēdū breuiter de effectu
Art. vj baptismi q̄ est multiplex. deletio pcti origi
nalis: ⁊ actualis insimul absolutio si insit:
īfusio grē de nouo vel augmētū pcedētis:
remissio pene satisfactorie: īpssio characte
ris. de remissiōe exterioris satisfactorie pe-
ne habet de ꝯse. di. iiij. c. iiij. De vero ois exte
rior satisfactio. ⁊ allegat mgr̄ li. iiij. dist. v.
I ¶ Septimus arti. qōnis est soluere quedā
Ar. vij dubia circa baptismū sm̄ qsdā casus possi
Primꝰ biles. Pmo pono ꝙ inueniat puulus expo
casus. situs in publico: nescit a quo vel a quibus
nec inuenit signū vel testimoniū aliqd de
baptismo: vtꝝ sit baptizādus an nō: Dico
ꝙ iste casus ponit de ꝯse. di. iiij. puulos.
⁊ c. seq. qꝛ nō est certū nō esse baptizatū. ideo
ꝓpter reuerentiā sacri: ⁊ ad p̄iudiciū irre-
gularitatis qd incurrit puulꝰ si bis bapti
zaretur: baptizandus est sub ꝯditiōe. ex de
baptismo ⁊ eiꝰ effectu. de qbꝰ. vbi dī sic. de
quibus dubiū est an baptizati fuerint: ba
ptizent his vbis p̄missis. Si baptizatꝰ es
nō te rebaptizo. si vero baptizatꝰ nō es: ego
te baptizo in noie pa. ⁊ fi. ⁊ sp. s. amē. Scdo K
sic pono ꝙ aliqs deferat puerū versus ec- Scds
clesiā ad baptizandū: ⁊ transiēs pontē vi- casus.
deat euidēter ꝙ puer moueret anteq̄ puē-
nerit ad finē pontis: ⁊ pons est altus: quo
posito ille ꝓiicit puerū in aquā cū intētio
ne baptizandi: ꝓferens vba q̄ sunt de for-
ma: casu ꝯtingente puer euadat. qritur an
debeat reputari baptizatus: videt ꝙ sic: qꝛ
ibi fuit forma debita ⁊ intētio cū materia:
⁊ oia reqsita in articulo necessitatis. Dr̄ ꝙ
nō est baptizatꝰ: qꝛ baptismus ē ablutio:
vbi p̄mo coopit totū vel ꝑs: ⁊ postea disco
opit. ꝓpt̄ p̄mū rep̄ntat christi sepulturā.
ꝓpt̄ scdm eiꝰ resurrectionē. actꝰ aūt ꝓiciē
tis in casu isto nō fuit ordinatꝰ ex sui natu
ra vt puer ablueret hoc est mergeret: sꝫ re-
leuaret. ⁊ ideo si a casu ꝯtingat ꝙ ꝑ ꝓiciētē
vl̄ ꝑ aliū liberet: nō est baptizatus. saltē ꝓ
pter dubiū pōt baptizari sub ꝯditiōe. et si
moriet: credo ꝙ saluaret: approbante deo
qd factū est ab hoie quātūcūq̄ imꝑfecte.
Tertio pono ꝙ aliqs hñs puerū iter sup L
puteū ꝓfundū: ⁊ puer est in ꝑiculo mortis: Tertiꝰ
⁊ ipe nō habeat vas aptū nisi factū de vir casus.
gis siue calathū vl̄ cribrū et chordā aptā.
pono ꝙ ponat puerū in cribro vel calatho
⁊ cū chorda dimittat eū in aquā: ⁊ extra-
hat: ꝓferens vba cū intētiōe baptizandi:
quo posito qrit an puer sit baptizatus an
nō: vr̄ ꝙ nō: qꝛ nullꝰ eū īmersit: nec īmedi
ate tāgit intingēdo. Dicēdū est ꝙ sic: quia
oia fiūt q̄ de necessitate sūt salutis. nec opꝫ
ꝙ in tali casu tāgat īmediate ab aliq. si tñ
casus esset positꝰ ꝙ hrēt pānū aliquem: ⁊
tūc aq̄ posset exp̄mi pāno sup puerū cū for
ma verborū: qꝛ īmersio nō est de necessita-
te sacri: sed sufficit in casu ꝙ aspergat: nec
refert vtrū multū an parū infundat de aq̄
de ꝯse. dis. iiij nec quemq̄. Unde deponen
do ipm vas potest extrahi tanta aqua que
sufficeret ad aspergēdū. Quarto pono ca M
sum istū. hēat aliqs pagani paruulum vel Quar-
Judei vel alterius infidelis in custodia: sit tus ca-
puer in periculo mortis ⁊ intuitu salutis oic

moriturí baptizet sub tali forma cōditio-
nali. Ego te baptizo ſi pr̄ tuꝰ cōſenſerit. in
noie pris ⁊c. quo facto puer morit. iſto ca
ſu poſito q̄ro an fuit baptizatꝰ an nō. Si
nō: ꝯ̄ licet addere ad formā ꝟboꝝ ſicut di-
ctū fuit in ſcđo articulo q̄onis illud qđ nō
corrūpit formā dūmō nō fiat cā introdu-
cēdi nouū ritū: ſed illa cōditio interpoſita
nō corrūpit formā manifeſtū eſt. Silr for-
ma ſacramēti admittit cōditionē: ſicut pꝫ
in dubijs an ſint baptizati ſm eūdē caſū
ſupiꝰ allegatū. ex̄ de baptiſmo ⁊ eius effe-
Cōfirmatur ctu. de q̄bꝰ dubiū eſt. Silr cōditio eſt ho-
neſta ⁊ nō impoſſibilis: q: ſtāt ſiľ ꝙ iſte ſit
baptizatꝰ ⁊ pr̄i hoc placeat. Silr cōfirma-
tur: q: baptiſmꝰ ē magis neceſſariū ſacr̄m
⁊ nobiliꝰ ꝙ̄ mr̄imoniū: ſed ſi ꝯtractꝰ mr̄i-
monialis fiat ſub cōditiōe turpi vel īpoſ-
ſibili: cōditio dꝫ rejci ⁊ ꝓ mr̄imonio iudi-
cari. ſicut pꝫ ex̄ de cōditiōibꝰ appoſitis in
deſpōſatiōibꝰ vel alijs ꝯtractibꝰ. ſi cōdi-
tiones in fine illiꝰ capli: vbi dꝛ ſic. Cōditio
nes ī fine appoſite mr̄imōio ſi turpes aut
īpoſſibiles fuerint: ꝓpter eiꝰ fauorē debēt
ꝓ nō adiectis haberi. igit a multo fortio-
ri ꝯditio appoſita ī ꝓpoſito nō īpediet ba
ptiſmū. Si ꝯcedat ꝙ puer ē baptizatus.
Cōtra. ğ aīa pueri eſt in celo. ſꝫ nō fuit ba
ptizatꝰ niſi ſub cōditiōe ꝙ pr̄i placeret: et
puero mortuo pater pōt libere ꝯſentire ⁊
diſſentire. igit in ptāte pr̄is ē facere ꝙ pu
er nūꝙ̄ fuit baptizatꝰ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ nūꝙ ha
buit gr̄am: nec aīa eiꝰ videret deū. ꝯn̄s eſt
īpoſſibile. Nā ħ eſt neceſſaria aīa eiꝰ frue-
Rñſio. ad caſū batur deo. Ad ħ dicēdū eſt ꝙ quōcūq̄
pr̄ ſe habeat poſtea puer nō ē baptizatus
q: ꝯditiōe ꝯpleta puer trāſit de foro eccle
ſie militātis. vñ licet poſtmodū pr̄ ꝯſenſe-
rit: nō ē tñ tūc tp̄is capax ſacri. ⁊ iō ſi aliq̄
ꝯditio dꝫ apponi ī baptiſmo opꝫ: ꝙ ſit cō-
ditio talis q̄ ſtet cū eſſe pueri de foro eccle
ſie militātis. Sed ꝯ̄ hāc rñſionē arguit ſic
Replica. ex̄ de ſentē. excō. a nob. ij. ꝙ mortui in ſnīa
excō. ligātur poſt mortē: ⁊ a ſnīa quā īcur
rerūt viuētes abſoluūtur poſt mortē. Di-
cēdū eſt ꝙ aliud eſt ī iuriſdictiōibꝰ ⁊ ſcr̄is
Rñſio. q: nemo ordinat vel baptizat vel cōfirma
tur poſt mortē: ſed ꝓpter facta ꝑcedentia
quibꝰ hoīes meruerūt in vita pōt hoc eis
Alia reſpōſio. fieri poſt mortē. Aliter poteſt dici ad caſū
ꝙ nullū ſacr̄m recipit cōditionē niſi de p̄-
ſenti ꝓpter certitudinē quā ſacr̄m req̄rit.
⁊ ideo puer in caſu nr̄o nō foret baptizatꝰ

mihi aūt abſolute videtur dicēdū ꝙ puer
nō eſt baptizatꝰ: q: cōditio adiecta repu-
gnat ſignificationi forme ſacramentalis.
Nā cū dꝛ. ego te baptizo ⁊c. denotat ꝙ ita
ſit ꝙ in hoc tp̄e pn̄ti baptizat eū ⁊ confe-
rat ei ſacr̄m. cū aūt adiūgit illa cōditio. ſi
pr̄i tuo cras placuerit: ſlla conditio interi-
mit ſignificationē actus exerciti ſignifica
ti prius: q: ideo eſt mutatio forme quātū
ad ſignificationē q̄ ſemꝑ īpedit ſacr̄m. ſic-
ut articulo ſcđo dictū fuit. Quito pono **n Quīꝰ caſus.**
ꝙ ſint duo ceci ſacerdotes Joānes ⁊ Pe-
trus ⁊ baptizent vnū ſimul ⁊ ſemel cū for
ma ⁊ intētiōe debita: ſic dicēdo. ego te ba-
ptizo: ſi nullꝰ alius mō te baptizat. q̄ poſi
to q̄rit vtꝝ iſte puer eſt baptizatꝰ an non?
ſi ſic: vel a Joāne vľ a Petro vľ ab vtroq̄.
Si ab vtroq̄. ſequūtur multa īcōuenien-
tia primo ꝙ baptizatꝰ eſt irregularis nec
pōt ad ordines ꝓmoueri. ſicut pꝫ de ꝯſec.
di. iiij. q̄ bis. ⁊ tūc hr̄et duos characteres
q: ꝑ factū vniꝰ recipet vnū characterē. et
pari rōne ꝑ factū alteriꝰ recipet aliū. Ter
tio q: talis recipet gr̄am duplā: ⁊ ſi a tri-
bus triplā: ⁊ ſi a cētū cēteplā. Si dicat ꝙ
cauſat in eo tm̄ vnꝰ character a duobus.
Contra. tātū cauſat iſte quātū ille. ſilr tūc
idem indiuiſibile eſt totaliter a duobꝰ: ſic
ꝙ vtrūq̄ eſt illius cauſa totalis. ſilr neu-
ter ſcit de alio ꝑ caſum. igitur nō intendit
cauſare idē. Silr verba q̄ dicūtur ab vno
nō ſunt minoris efficacie ꝙ̄ verba alteriꝰ:
que ſi dicātur a Joāne. pari ratione a Pe
tro manifeſtū ē ex caſu. Si dicat ꝙ bapti
zatus nō eſt. Contra: conditio eſt licita:
nec corrūpit formā ⁊ vterq̄ ꝓfert formā
debitā ğ. Qꝛ cōditio illa ſit licita pꝫ ex̄ de
baptiſ. ca. de q̄bꝰ. vel deponat ꝯditio: ⁊ ꝓ
fert vterq̄ abſolute formā dicendo. Ego **Rñſio ad replicam**
baptizo te. Ad iſtud dicendū eſt ⁊ primo
ad primū caſum ꝙ talis ꝯditio eſt corru-
ptiua ſignificatiōis forme in tali caſu ⁊ vt
nūc. ⁊ ideo eſt ꝯ̄ria effectui baptiſmi: ⁊ non
tenet ſacr̄m ꝙ̄uis ꝯditio ſit īpleta ſicut eſt
de matrimonio. Si dicat contraho tecū ſi
ſemꝑ velis eſſe adultera. ſicut pꝫ ex̄ de cōdi
tionibus appoſitis. Si conditiones. ⁊ ita
generaliter dicendū eſt ad oīa inſolubilia
que fieri poſſunt in caſibus iuris. Ad iſtū **o Ad primū caſum.**
caſum eſt dicēdum ꝙ puer eſt baptizatus.
Et ad rōnes in cōtrarium dicendum eſt ad
primam ꝙ baptizatus non eſt irregularis
q: nō eſt iteratio ſacramēti prius dati ſm

intẽtionẽ illius capituli. de cõsecra. di. iiij. qui bis. Similiter canon ille est pena iuris ꝛ nõ dꝫ extẽdi.

Ad secundũ. Ad scdm dico ꝙ nõ imprimitur nisi vnus character a deo: nec maior grã datur ꝙ̃ si vnus baptizaret. ista eñ v̾ba nõ sunt cause effectiue characteris totales ꝛ pfecte: sed tñ dispositiue. ꝛ non est incõueniẽs ꝙ vn⁹ effect⁹ sit dispositiue a duob⁹: maxime qñ agẽs ṗncipale est agẽs volũtariũ.

Mutatio cas⁹. Si aũt casus mutaref: ꝙ duo intẽdãt simpl'r simul ꝛ semel vnũ baptizare: deberet vterqꝫ dicere sub hac forma: ego te baptizo. nõ sic ĩ plurali: nos baptizam⁹. ꝛ simul deberet incipe ꝛ simul finire: quia al's foret ẽm aliq̃s iteratio interpretatiua. si tñ dicerẽt ĩ plurali ex simplicitate baptizantes: foret baptizat⁹.

P Sext⁹ casus. Sexto pono casũ de mãco ꝛ muto: ꝛ q̃ro an talis sit baptizatus an nõ: posito ꝙ mut⁹ imergat: ꝛ mancus v̾ba debite pferat: Videf ꝙ puer quẽ intẽdũt baptizare: nõ est baptizat⁹. Tũ qꝛ pferẽs exprimeret actũ eẽ ab eo a quo nõ est: ꝛ diceret falsum. Tũ qꝛ derogaret efficacie sacramẽti: qꝛ sacramenta ecclĩastica sunt sacra vnitatis: vt dictũ est. ꝛ diuidi nõ debẽt. de cõse. di. ij. qi passus. Sed ꝫ videf ꝙ sic: qꝛ Mat. vlti. dr. Ite docete oẽs gentes baptizãtes eos. nõ dicit vt q̃libet vnũ baptizaret. Scdo qꝛ in cõsecratione eucharistie ꝛ cõsecratiõe epi ꝛ in extrema vnctione qd̾ fit ab vno impfecte: põt suppleri ab alio. igif a multo fortiori in sacramẽto necessitatis cuiusmodi est baptism⁹. de sacro eucharistie pꝫ: qꝛ in canone. vij. q. j. nihil ꝫ

Rñsio. ibi dicif ꝙ missa ab aliquo ĩchoata ab alio pficiatur: si necessitate primus preuẽt⁹ fuerit: dr hic ꝙ nõ ẽm apparatũ. di. xxiij. c. q̃rũdã. ꝙ duo impfecta sacramẽta nõ cõstituunt vnũ perfectũ. ꝛ hoc ideo qꝛ sacra ecclesie sunt sacramenta vnitatis: sicut paulo ante allegatũ est. Et hoc est generaliter veꝝ in omni sacramẽto: ꝙ ea q̃ sunt de necessitate sacramẽti nõ diuiduntur: sicut idẽ apparatus dicit de baptismo. sed illud qd̾ est solẽnitatis: bene diuiditur. ꝛ sic soluif illud qd̾ est adiectũ in arguẽdo. Secũdo ꝙ sic per illud. vij. q. j. nihil contra. qꝛ loq̃tur de his que pertinẽt ad solẽnitatẽ sacramẽti. Unde in cõsecratione eucharistie si vn⁹ infirmitate preuentus tantum vel passione dixisset illa duo verba hoc est: nõ deberet alius prosequi sic dicendo: corpus meũ sed deberet reincipere ꝛ dicere totã formã ꝛ similiter est dicẽdũ de ipso eodem infirmo: si passio ab eo in toto trãsiret. Et istud cõfirmatur p istud capitulũ quorũdã. di. xxiij. vbi sic habetur. Quorũdam clericoꝝ dũ vnus ad presbyterium duo ad leuitaꝝ ministeriũ sacrarentur: eps dolore detẽtus fertur manũ suã tantũ imposuisse sup eos: et presbyter quidã cõtra ecclesiasticũ ordinẽ benedictionẽ dedisse: sed qꝛ iã eps ille examini diuino relictus humano iudicio accusari nõ põt: hi qui supersunt gradũ sacerdotij vel leuitici ordinis quẽ peruerse adepti sunt amittant.

Confirmatur. Confirmatur hec responsio ad casum: qꝛ exprimere actũ esse ab eo q̃ nõ baptizauit videtur derogare efficacie sacramenti: melius tñ esset ꝙ mancus aspergeret cũ aqua.

Q Septimus casus. Septimo pono ꝙ aliquis baptizat cũ forma debita ꝛ materia debita: sed nõ facit signũ crucis: queritur an baptizaret: Dicitur ꝙ sic: qꝛ est ibi forma: materia: ꝛ intentio ministri ꝙ non dr de cõsecra. di. v. nũquid.

Rñsio. Ad hoc respõdet glossa ordinaria ibidẽ dicens ꝙ loquitur de cõgruentia: nõ de necessitate sacramenti. vñ vere baptizat.

R Octauus casus. Octauo pono ꝙ sacerdos nõ vult baptizare puerũ paruulũ meũ in extrema necessitate: nisi detur sibi p baptismo pecunia aut q̃d aliud. Dicẽdũ ꝙ nihil debet dari sacerdoti p baptismo sacrali vel pnia. j. q. j. baptizãdis. Sed ita est faciendũ ac si nullus sacerdos pñs eẽt.

S Non⁹ casus. Nono ponatur ꝙ de⁹ ponat aiam dãnatã in corpore paruuli baptizãdi. similiter ponat aiam dãnati in corpe generato p ppagatiõe cõi: sicut ĩponit aiam de nouo ei catq̃. tũc ista aia habebit remissionẽ peccatorũ cõmissoꝝ ꝛ toti⁹ pene debite: ꝛ stati moriaf. igif saluabif: qꝛ tota pena est sibi remissa.

Alius casus. Silr ista aia habebit duos characteres. Silr resuscitet de⁹ corp⁹ Pauli ꝛ cõiungendo ei aiam Petri: nunquid deberet baptizari: dr ꝙ sic: qꝛ iste homo nũꝙ̃ fuit baptizatus. Dicendũ ꝙ nõ: si constaret ꝙ baptizatus est in remedium cõtra peccatũ

Alius casus. Itẽ creet deus vnũ hoiem de nouo totaliter: iste nõ debꝫ baptizari totaliter. Probo qꝛ non põt renasci. de cõsecra di. iiij. qui in maternis. Qui natus non est adhuc scdm Adam: ẽm christũ renasci non põt. nec regeneratio in eũ dici potest: quẽ generatio nõ precessit. Cõtra: igitur dãnabitur necessario. Jo. iij. nisi q̃s renatus fuerit ꝛc. Dicẽdum est ꝙ sacramenta sunt instituta p cõ

muni ꝓpagatiõe hoim. isti aũt casus sunt
singulares: nec deus sacris suã virtutẽ al-
ligauit: quin sine eis opari possit: ⁊ eoꝝ ef-
fectũ suspẽdere sic placet sibi: nec de talibꝰ
casibꝰ possumꝰ definire: sed est in eis iplo-
randũ diuinũ oraculũ: sicut dicit Aug. de
X vnico baptismo. Decimo pono ꝙ aliqs
Casus nõ baptizatus ordinet i sacerdotẽ: credat
decimꝰ tñ se fuisse baptizatũ. qui casus ponit ex
de pſbytero nõ baptizato. c. aplicam. Et q̃
ro an talis dãnabit ꝓpterea ꝙ gerit offi-
cia sacerdotalia: an nõ? Et videt ꝙ nõ: qꝛ
per ignorantiã inuincabilẽ excusat: nec vi-
det debuisse petere baptismũ: qꝛ alr quili-
bet deberet h̃ petere quãtũcũqꝫ baptizatꝰ
Tñ ꝯ. videt ꝯ illud Aug. de ꝯse. di. iiij. cate
cuminum. vbi dr. Catecuminũ q̃uis in bo
nis operibus defunctũ: vitã habere nõ cre
dimus: excepto dũtaxat nisi martyrij com
pleat sacr̃m. sꝫ iste nõ fuit martyr. igit ⁊c.
Si dicat sicut dicit mgr̃ di. iiij. c. sunt ⁊ alij
circa mediũ: ꝙ auctas dꝫ intelligi de tali
q̃ sciuit se esse catecuminum: ⁊ nõ petijt ba
ptismum vel cõtempsit. Cõtra. tenet faces
cere: ⁊ scit se teneri: ⁊ non petit: igit peccat
mortalr. Item in alio casu q̃ in martyrio
põt catecuminus saluari: igit exceptio Au
gustini nõ est ꝯueniens. Dicendũ ꝙ sic in
via salutis. ad illud Aug. dicendũ est ꝙ in
telligit de catecumino q̃ ꝓpter defectũ fi-
dei baptizari nõ petit. ⁊ de tali nõ p̃suppo
nit ecclesia ꝙ sufficienter voluit vnq̃ in vi
ta baptizari: sꝫ de illo q̃ offert se martyrio:
quantũcũqꝫ apparuerit insufficiẽs an vel
negligẽs in petẽdo baptismũ: satis p̃sumi
tur ꝙ baptizari voluisset si vixisset q̃ ꝓ fi-
de morit. Et qñ arguit. iste tenebat petere
⁊ nõ petijt. verũ est ꝙ in casu argumẽti nõ
tenebat ille sacerdos petere: qꝛ putauit se
baptizatũ. si tñ ponamus casum de alio ca
tecumino q̃ nõ petijt baptismũ: põt dici ꝙ
peccat mortalr: si nec petit pro nũc nec pro
alio tpe. Silr petitio põt exponi per desi-
derium petẽdi. dato eñ ꝙ catecuminus sit
in deserto vbi nullũ videt: nõ tenet petere
tenet tñ velle: vel hr̃e desideriũ petendi. ⁊
de tali catecumino est vera illa exceptiua
Aug. ꝙ dãnabit: vel ꝙ martyrij ꝯpleat sa
cr̃m. Sꝫ qd ẽ de his dicẽdũ q̃ p̃sbyter iste
gessit? nunqd decepit aias? Dicendũ ꝙ nõ.
qꝛ dũ bona fide credit se ordinatum: rata
sunt oĩa q̃ gessit ꝑ grãm summi sacerdotis
⁊ sic ptꝫ ꝙ ad ꝓprietatẽ vocis loq̃ndo põt ꝯse

crare corpꝰ christi. ⁊ si sit ep̃s: ꝯferre ordi-
nes ⁊ ꝯfirmare ⁊ sic facere q̃ ad solos ep̃os
vl sacerdotes ꝑtinẽt de iure. Sꝫ meliꝰ dicẽ
dũ ẽ ꝙ tal nõ ꝯsecrat: sꝫ deꝰ ⁊c. Itẽ eodẽ ca
su recto de p̃sbytero nõ baptizato: h̃ exce
pto ꝙ supuiuat: ⁊ ꝯstat postea legitime ꝙ
nõ fuit baptizatꝰ: q̃ro qd dꝫ de eo fieri? Di
cendũ ꝙ iste casus ponitur ex de p̃sbytero
nõ baptizato. c. veniens. vbi r̃ndet dñs pa
pa ad casum: ꝙ cũ ꝓbatũ fuerit legitime
ꝙ nõ extitit baptizatus: dꝫ baptizari ⁊ or
dinari ad singulos ordines de nouo: qꝛ ba
ptismo nõ recepto nõ põt aliud recipi sa-
cr̃m: eo ꝙ baptismus sit oĩm sacroꝝ funda
mentũ ⁊ ianua. di. lij. solicitudo. nec talis
irregularis esset: qꝛ qđ nescit esse factũ: nõ
p̃supponit iterari. Undecimo pono iuxta XI
casum p̃cedentẽ ꝙ aliqs adultus asserat se Casus
baptizatũ: nec habeat sup hoc testimoniũ: xi.
querit an credendũ sit dicto suo? videt ꝙ
sic: qꝛ de ꝯse. di. iiij. c. placuit. dr. placuit de
infantibus quoties nõ inueniunt certissi-
mi testes: qui eos baptizatos esse sine du-
bitatione testent: neqꝫ ipsi sunt per etatẽ
idonei de traditis sibi sacris r̃ndere: absqꝫ
vllo scrupulo eos esse baptizãdos. g a ꝯtrario
sensu si paratꝰ est r̃ndere de sacris sibi tra
ditis: sibi credendũ est. Sed ꝯ hoc arguit:
qꝛ de ordinibus nõ est credendũ alicui de
se. sicut ptꝫ dist. xxviij. afros. Dici põt ꝙ in
casu dꝫ sibi credi: ⁊ in casu non: qꝛ quantũ
ad cõicationẽ sacroꝝ: ⁊ cõuictum cõem de
bet sibi credi qui catholice de fide respon-
dendo asserit se esse christianũ. ⁊ hoc vni-
uersaliter in omni casu: nisi cederet in p̃iu-
diciũ alterius. Unde ad edificationem ba-
ptismi ⁊ ecclesie ꝯsecrationem sufficit testi-
moniũ vnius: licet nõ sit ita in ordinibꝰ. sic
ut dicit de ꝯse. di. iiij. c. placuit. Si autẽ in
forma iudicij agat ꝯ talem. sicut si ẽ sacer-
dos: ⁊ agatur iudicialiter ad eius depositi
onem: obijciendo ꝙ nõ est baptizatus: vel
agatur ad diuortiũ si ꝯtrit cũ aliqua. i hoc
casu nõ sufficit testimoniũ singularis ꝑso-
ne. Similiter si alicui relinquant ex teste-
mento decem si fuerit christianꝰ: certe tñ e
opꝫ hoc ꝓbari per plures testes: ⁊ non suf
ficit testimoniũ singularis persone: alioquin
fieret preiudiciũ heredibus. De his qui a b
infantia inter christianos sunt cõuersati ⁊
de christianis geniti: p̃sumendũ est ꝙ sunt
baptizati: nisi doceat oppositũ euidenter.
ex de presbytero nõ baptizato. c. veniens.

Cõclu- quarenꝰ argumẽtari possumꝰ ex libro Ge-
sio. neś.vel opinionibꝰ sanctoꝝ. Mihi aũt vi
Argui deť ꝙ series historie satis ꝑtẽdit ꝙ abso-
tur cõ- lute credidit ꝙ debuit imolasse filiũ suũ.
tra ar- Sꝫ ꝯ istud in h articulo adducit socꝰ tres
ticulũ. cõclusiões. Prima est ꝙ abraã nõ credi-
Prima dit absolute ꝙ debuit imolare filiũ. Hoc
ꝯclusio ꝓbat ꝑ dictũ Augu. sicut allegat socꝰ: qd
ꝯ ꝯclu ponit in glossa cõi Geñ.xxij.⁊ est istd. Nõ
sionem est iussus abraã filiũ occidere:sꝫ triduo ad
articu. immolãdũ ducere. Scḋa cõclusio est ꝙ
Scḋa abraã meruit volẽdo filiũ suũ occidere cre
ꝯclo. dẽdo resurrectionẽ. Vñ Aug. in glos. ibidẽ
sup illã lr̃am puer est:indubitãti aĩo filiũ
mactare volebat:laudãdꝰ in cõstãtia offe
rendi ⁊ in fide suscitãdi:⁊ sic fide obtulit
abraã isaac ⁊ voluit eũ occidere. arbitratꝰ
qm̃ potẽs est dñs suscitare eũ. Tertia cõ
Tertia clusio est ꝙ abraã tenebať ex ꝑcepto diui-
ꝯclusio no ire ad locũ imolatiõis sibi a dño demõ
Cõtra stratũ. Sed de facili apparere põt ꝙ nõ so-
ꝯclusio lũ pma ꝯclusio ẽ falsa:sꝫ ꝯdicat scḋe ⁊ ecõ
nẽ pri- trario. Nã arguo sic:indubitãti aĩo ipse a-
mã ar- braã voluit mactare filiũ suũ:vel g̃ credi-
guitur dit absolute ꝙ h debuit ⁊ ꝙ h placeret deo
primo. vel nõ. si primũ habeo ꝓpositũ. si scḋm g̃
voluit facere tale factũ qd nõ credidit ab
solute ꝙ debuit facere:q̃ro tũc vtꝝ credi-
dit ꝙ nõ debuit hoc facere:an simplr̃ du-
bitauit an debuit:si credidit ꝙ nõ debuit
⁊ tñ voluit occidere filiũ: g̃ h mõ voluit ꝯ
dictamẽ ꝯsciẽ:qd nullo mõ est sentiẽdũ. si
dubitauit an debuit:g̃ fatue voluit cũ sci
ret homicidiũ inocẽtis deo displicere:et ꝯ
naturã eẽ ꝑrẽm occidere filiũ innocẽtem.
Silr̃ qlibet cõmittẽs vel volẽs cõmittere
illud de q̃ dubitat an sit pctm̃ mortale an
nõ:peccat mortalr̃:g̃ si iste abraã dubita-
uit an licuit sibi:dubitauit an fuit pctm̃
mortale:g̃ peccauit mortalr̃ absolute volẽ
Scḋo. do. Pterea apl's expsse h dicit ad Heb.xj
Fide inqt obtulit Abraã isaac cũ tẽtaret
⁊ vnigenitũ offerebat in quo susceperat re
promissiões. glos. obtulit nõ re sed voluta
te:g̃ absolute voluit occidere filiũ suũ:⁊ g̃
absolute credidit ꝙ debuit hoc facere:qꝛ
nõ est dubiũ qn si credidisset sub cõditiõe
qn etiã debuit voluisse sub cõditione. Vñ
Aug. in glos. ibidẽ. ꝓmissionẽ em̃ piꝰ pr̃ fi
deliter tenẽs quã ꝑ hũc oportebat ipleri:
quẽ deꝰ iubebat occidi:nõ hesitauit ꝙ sibi
reddi poterat immolatꝰ q̃ dari potuit nõ
speratꝰ. nõ igiť fecerat q̃stionẽ qn deꝯ ij s

⁊ sibi aduersantibꝰ verbis dei ꝓmittẽtis fi
liũ nasciturũ:⁊ postea dicẽtis. occide mihi
filiũ tuũ:sꝫ erat i corde eiꝰ icõcussa fides
⁊ idefficiẽs:quia credidit deũ q dedit ꝙ ille
de senibꝰ nasceret:posse etiã de morte repa
re. In q̃ auctoritate expsse dicit ꝙ deꝰ ꝑce
pit sibi occidere filiũ suũ:⁊ ꝑ ꝯñs tenebať
credere absolute ꝙ debuit illd facere. Pꝫ
etiã ex eadẽ auctoritate ꝙ nullas cõditio
nes deo fecit de mõ ꝑcepti ⁊ ꝓmissiõe ꝑce
dẽti:nec ꝑ aliquã ꝯditionẽ iterposuit. sed
absolute credidit ꝙ debuit imolare filiũ
suũ:⁊ h fecisset nisi ab ãgelo ipeditꝰ fuisset
vñ extendit manũ vt imolaret ⁊ occideret Repli-
filiũ:sic pꝫ Geñ.xxij. Si dicať ꝙ ipse cre- ca.
didit ꝙ debuit imolare filiũ suũ si place-
ret deo ⁊ nõ aliter:g̃ h nõ credidit absolu
te:sꝫ sub ꝯditiõe. Dicẽdũ ẽ negãdo ꝯñam
qꝛ bñ veꝝ ẽ ꝙ credidit ꝙ debuit occidere
filiũ:⁊ silr̃ cũ h credidit ꝯditionẽ: idõ credi-
dit absolute. Preterea Aug. j. de ci. dei. c.
xxj. Abraã nõ solũ nõ ẽ culpa iꝰ criẽ crude
litatis:veꝝ etiã laudatꝰ ẽ pietatis noie ꝙ vo
luit filium suũ nequa ꝙ scelerate:sꝫ obedi
ẽter occidere. sꝫ nõ voluissꝫ filiũ suũ obedi
ẽter occidere nisi credidissꝫ ꝙ eũ occidere
debuissꝫ. nullꝰ em̃ obediẽť aliqd vult nisi
credat se debere illd velle:g̃ credidit ꝙ de-
buit velle occidere filiũ:sꝫ nõ credidit qd
debuit nisi vellet illud facere qd credidit se
facere debere:g̃ ⁊c. Preterea Ambro. in li.
de patriarchis. Qñqꝫ aliqd iubẽdo signifi
camꝰ velle fieri:qd tñ fieri nolumꝰ:si expi
mẽtũ obediẽtie q̃rimꝰ sicut Abraã a deo tẽ
tatꝰ legiť cũ iussꝰ ẽ imolare filiũ suũ quẽ
dñs nolebat ab eo occidi. i gl. sup capl'ꝫ se
quẽs nõ eũ volebat. Dicit ꝙ deꝰ nõ vole-
bat ꝙ Abraã occideret filiũ suũ:sꝫ deꝰ vo
luit h ipm velle:sꝫ nõ voluit eũ interficere
filiũ. Itẽ Ambro. paꝝ ãte. ꝓphetabat a-
braã qd ignorabat:ipse solꝰ disponebat re-
dire imolato filio:sꝫ dñs ꝑ os eiꝰ locutꝰ ẽ
qd spabat Vult ãbrosiꝰ eũ excusare de mẽ
dacio qn dicit puerꝭ suis. Sedete h cũ asi-
no:ego ⁊ puer illuc vsqꝫ ꝓperãtes cũ ado
rauerimꝰ reuertemur ad vos. Et qꝛ deꝰ ius
sit sic Abraã occidere filiũ expresse hr̃ ab
Aug. li. j. c. xxvj. de ci. ⁊ iij. de tri. c. xj. Et idõ
dicẽdũ ꝙ absolute credidit ꝙ debuit imo
lasse filiũ suũ:⁊ ꝙ deus voluit eũ erronee
credere h:vt õnderet mũdo maxia fides ⁊
obediẽtia sua deo. Error tñ nec ꝯmẽdat fi
dẽ nec vitupat qꝛ fuit iuicibil':nec alr̃ pla

Ad rōs cuit deo suā obediētiā experiri. Ad rōnes
nes cō- ⁊ auctates quas ꝓ ꝯclu. suis adducit: dicē-
tra con dū est. Un̄ ad ṗmā dr̄ ꝙ male allegat: nec
clusio. ita dicit glossa sicut supiꝰ scḋm sociū allega-
huiꝰ ar ui siue recitaui: sꝫ sic. Nō statī iussus ē abra
ticuli. am filiū occidere: sꝫ triduo ad immolandū
Ad pri ducere. Unde negatio refertur ad illud ad
mum. uerbiū statim: ⁊ nō ad illud participiū ius
sus: sicut manifeste appꝫ legendo: nisi for
te sit corrupta litera. Unde de illa allega-
tione sua salua pace eius nimis miror: qꝛ
neutra de illis glossis q̄s allegat: est Aug.
sed cuiusdā antiq̄: sicut pꝫ in bonis libris.
Tertio ex illa glossa non statim iussus est
Abraā occidere filiū suū: sed triduo ad im
molādū ducere: sicut innuit ꝙ iussus fuit
occidere filiū: sꝫ nō statim: qꝛ in tali deter-
minatione iubebat̄ ꝑ triduū expectare: in
quo multū augebat̄ de merito suo: ꝙ cōti
nue dilectū filiū suū secū ꝯsiderans: nō po
tuit aliquo amore carnali ab aīo obediēdi
auelli: ⁊ ꝙ deus iussit eū occidere filiū suū
clamant expresse auctoritates quas supiꝰ
allegaui. Silr̄ totū factū illud fuit figura
tiuū scḋm oēs imolatiōis christi. ⁊ scḋm apl̄s
ad Heb. xj. ꝙ sicut Abraā volūtarie voluit
imolasse filiū suū q̄ntū i eo fuit: ita deꝰ pr̄
filio suo nō pepercit: sꝫ ꝓ nob̄ ⁊c. ad Ro. viij
Et sicut refert Joseph. pr̄ ꝑ viā narrauit fi
lio suo Jsaac quō miraculose fuit ꝯceptꝰ ⁊
natꝰ: ⁊ quō postea deꝰ iussit sibi ꝙ occide-
ret eū: ⁊ ꝙ circa illḋ negotiū tūc ꝑgerēt: ⁊
ꝙ filiꝰ informatꝰ a pr̄e acceptauit mortē suā
⁊ voluit imolari: ita ꝙ absolute vterq̄ h̄
voluit: ⁊ h̄ est ꝯuemētius ad significandū
mortē christi: q̄ꝫ ꝙ Abraā hoc voluerit sub
ꝯditiōe. Et iō dicēdū ē ꝙ Abraā ex dīo p̄ce
pto tenebat̄ velle occidere filiū suū. ⁊ ꝙ de
us p̄cepit Abrae facere h̄ qḋ noluit volūta
BAA te bn̄placiti. sicut dr̄ a magro sen. li. j. di. xlv
Articu c. x. ⁊ di. xlvij. in fi. ¶ Octauꝰ arti. An deus
lꝰ viij. possit aliquē fallere: in isto articlo dixi al̄s
cū tāgebat̄ de futuris ꝯtingētibꝰ: ꝙ deꝰ pt
fallere ⁊ decipe: sꝫ nō possit iniuste vel vi[?]o
se: vel deordiate fallere. Cōtra istḋ arguit
Primū sociꝰ: ⁊ h̄ dupl̄r. Pmo sic. si deꝰ posset mēti
ar. socij ri: ⁊ dicere ac facere ꝯ ꝯsciam: etiā possꝫ as
serere hoi ꝙ deꝰ trinꝰ ⁊ vnꝰ nō est summū
bonū: qꝛ eadē rōne q̄ posset decipe i vno: ⁊
i oibꝰ ⁊ si scṗtura eēt falsa i vno loco: nō fo
ret sibi credēdū i alio loco scḋm Au. Preterea
Scḋm. Aug. in glos. sup Gen. xxij. Abraā sciebat
certissime deū fallere nō posse: ⁊ lꝫ puer oc

cideret: ꝑmissionem dei saluā permanere. Rūsio
Preterea soluit rōnē q̄ possꝫ fieri ꝯ h̄ qḋ scri ad quā
bit Hie. xx. de eo. Seduxisti me dn̄e ⁊ sedu dā au-
ctꝰ sū: fortior me fuisti ⁊ inualuisti. Rn̄det̄ ꝙ ctoritā
h̄ auctas allegata nō ē ad ꝓpositū: qꝛ illḋ tem.
v̄bū nō fuit v̄bū Hiere. sꝫ fuit v̄bū Phas- Scḋo.
sur q̄ fuit falsus ꝓpha. ⁊ dicēdo sic seduxi-
sti me dn̄e: ꝓphetauit mēdaciū: qꝛ mēdaci
um fuit ꝙ dns seduxit eū. hec sociꝰ. Circa Decisio
istū arti. sic ꝓcedā. ṗmo qꝛ hūc arti. i diuer articli.
sis locis ptractat Aug. ponā sup h̄ sniam
Aug. Scḋo ōndā ꝑ rōnes ꝙ deo nō repu-
gnat decipe vel fallere: sꝫ pōt h̄ si velit. Ter
tio adducā euidētiā sacre scrip. q̄ hoc ipm
sonare vr̄. Quarto soluā q̄ videt̄ ꝯtra. Cir Primū
ca primū sciēdū ꝙ Aug. lxxxiij. q. q. liij. dif
fuse inqrit: an deꝰ aliquē decipiat: ⁊ vr̄ itē-
dere istā ꝯclōnē. ꝙ deus ꝑ seipm imediate
nō decipit hoiem. silr̄ ꝙ nō decipit hoies
bonos nec mediate nec imediate: sꝫ malos
homines iusto iudicio: quia merent̄ decipi
q̄nq̄ ꝑ malos hoies: q̄nq̄ ꝑ malos ange-
los: sic regē Achab decepit ꝑ spm̄ mēdacē
iij. Re. xxij. Et Egyptios ꝑ Jsraelitas: q̄n
mutuo accepti vasis ⁊ vestibꝰ spoliauerūt
Egyptū: h̄ vr̄ snia Aug. Un̄ dicit sic. Quo ꝓ
pter deꝰ ꝑ seipm neminē decipit: nec pr̄ di
ci mēdax. Est enī pr̄ v̄itas: filiꝰ v̄itas: sſ. ve
ritas: dignis tn̄ digna tribuēs: qm̄ h̄ qḋ ꝑ
tinet ad iustitiā ⁊ v̄itatē: vtit̄ animis ꝓ me
ritis ⁊ dignitatibꝰ q̄ sunt in gradibꝰ eoꝝ:
vt si q̄sq̄ dignꝰ ē decipi: nō solū ꝑ seipm: sꝫ
neq̄ ꝑ talē hoiem: q̄ iā ꝯgruēter dilexit et
custodire ꝑsistit. sit i ore vro est est. nō nō.
neq̄ ꝑ āgelū cui nō ꝯuenit ꝑsona fallacie:
Sꝫ aut ꝑ talē hoiēs q̄ nōdū se exuit hmōi
cupiditatibꝰ: aut ꝑ talē angelū q̄ ꝓ sue vo
lūtatis puersitate vel ad vīdictā pctōꝝ vl̄
ad exercitationē purgationēq̄ eoꝝ q̄ scḋm
deū renascūt̄: ⁊ i ifimis nature gradibꝰ or
dinatꝰ est. Posteā ponit exēplū quō iudex
dānatū nefas iudicat i ꝓṗa ꝑsona plecte-
re vl̄ morsu lacerare: sꝫ ꝑ famulū vl̄ ꝑ canē
talia facit. Postea subdit. nō itaq̄ deꝰ dece
ptor ē: qḋ credere ⁊ nefariū ⁊ impiū eē q̄s
nō intelligat: sꝫ meritoꝝ ac ꝑsonaꝝ iustissi
mus distributor. Et infra v̄sus finē de Jsra
elitis ⁊ Egyptijs loq̄ns ait. Nō est igit̄ mi
rū si hoste deceptiōe dignū decipe sunt ius BBB
si: q̄ erāt adhuc digni hostē decipe. h̄ ē snia Proba
Aug. cū v̄bis. Scḋo ōndo ꝙ deꝰ pōt de- tur ꝙ
cipe creaturā rōnalē: ⁊ imediate ꝑ seipm: deꝰ pōt
⁊ mediate ꝑ bonos hoies ⁊ angelos. ⁊ hoc fallere.

pbo sic. de⁹ põt imediate cãre in hoie noti
tiã verã de aliq̃ cõplexo ↄtingẽte: g̃ ⁊ erro
rẽ. aña est manifestũ: ⁊ ↄña ptȝ: q: ista res
demõstrata notitia xa q̃ nũc ẽ assensus ve
ridic⁹: p mutationẽ rei põt fieri error: sicẽ si
de⁹ reuelaret mihi mõ q̄ papa sedet: ⁊ cã
ret in me assensum isti⁹ sicẽ cã ptialis: b di
ctamẽ foret verꝝ: si postea ↄtinuaret istũ as
sensum in me: papa surgẽte assensus q̃ pri
mo fuit veridic⁹/deueniret error: ⁊ de⁹ cẽt
cã effectiua ⁊ ↄseruatiua isti⁹ erroris: sicut
notũ est. igit̃ si de⁹ põt cãre ⁊ ↄtinuare no
titiã vł assensum alicui de cõplexo ↄtigen
ti: seq̃t̃ q̄ p̃t cãre ⁊ ↄtinuare notitiã vel as
Scdo. sensum alicui⁹ erroris. Preterea q̄ ita est
de facto q̄ ois rei de⁹ ẽ pma ⁊ sũma cã. ħȝ
Au. iij. de tri. c. iij. De⁹ ẽ inq̃t pma cã oĩum
reꝝ atq̃ motionũ. ſȝ error est vna res atq̃
opatio: g̃ de fcṫõ ois error ẽ a deo sicẽ a pri
Tertio ma cã ⁊ sũma. Preterea oẽ qd de⁹ p̃t mediã
te alio efficere ĩ mẽte hũana: p̃t idẽ sol⁹ ef
ficere: ſȝ de⁹ p malũ ãgelũ p̃t cãre errorẽ ĩ
mẽte hũana ħm Au. g̃ p seipm ⁊ imediate.
Confirmatur. Cõfirmat̃: q: b̃ fieri nullã ↄdictionẽ ĩclu
dit: sicẽ notũ ẽ. g̃ nõ dȝ negari a potẽtia di
Quarto. uina. Preterea oẽ qd de⁹ p̃t facere mediãte
ãgelo malo: p̃t facere mediãte bono: ſȝ cã
re errorẽ ĩ mẽte scti viri vł mali p̃t mediã
Quinto te ãgelo malo: g̃ ⁊c. Preterea oẽ qd expedit
mẽti hũane ⁊ sibi ẽ vtile: p̃t de⁹ cãre ĩ eadẽ
ſȝ error aliq̃n expedit mẽti hũane: g̃ ⁊c. mi
norẽ pbo p eũdẽ Au. ench. c. xvj. sic hẽo in
libro nr̃o: vbi oñdit q̄ aliqs error ẽ bon⁹ ⁊
q̄ pfuisse sibi expt⁹ ẽ aliq̃n errasse. s. ĩ via
pedũ: nõ ĩ via moꝝ. Vñ narrat se p errorẽ
in q̃dã biuio male accepisse viã: ⁊ sic erran
do euasisse insidias Donatistaꝝ q̃ in via re
cta latitabãt. ⁊ dicit q̄ de suo errore grãs
egit deo: igit̃ credit q̄ error ille fuit a deo.
Sexto Preterea error põt esse sine pctõ: igit̃ nõ se
quitur deũ esse pcti cãm: licȝ sit cã erroris.
Aña ptȝ p Aug. enchi. c. xix. ſȝ videat̃ dubi
tare an error quo hõ credit de hoie malo
q̄ sit bon⁹: vel de Jo. q̄ sit Robert⁹ pp̃ter
silitudinẽ. tñ dẽ dicit q̄ nõ ħm illa fuit opi
nio Academicoꝝ q̄ ois error est pctm̃. Vñ
c. xx. loquit̃ de errore quo Petrus existima
bat se visum videre. A. c. xij. ⁊ quo Jacob
credidit Joseph venũdatũ a fera pessima
fuisse occisum. Et subdit. Hmõi falsitatib⁹
salua fide q̃ in nobis ẽ fallimur. ⁊ via non
relicta q̃ ad deũ nos ducit: erramus. q̃ erro
res etiã si pctã nõ sunt: tñ in malis huius

vite deputãdi sunt: que ita subiecta est va
nitati: vt approbẽt hic falsa p veris: respu
ant xa p falsis: teneant incerta p certis:
ħ ille. Vule dicere q̄ tales errores sunt pe
ne ⁊ nõ culpe. Tertio adduco sacrã scrip. Tertio
q̃ hoc satis innuit: videlȝ q̄ de fcṫõ de⁹ de via p
cepit: hoc est cãuit errorẽ nõ solũ p malos bãs cõ
ſȝ etiã p bonos: ⁊ aliq̃n imediate p seips de cliuso.
cepit tam bonos q̃ malos. vñ Lu. ij. hr̃ q̄ Primo
brã xgo existimauit filiũ suũ fuisse ĩ comi
tatu viroꝝ cũ Joseph. ⁊ certũ ẽ q̄ tal' erro
ris cã ptialis fuit ipemet christ⁹: q̃ clãculo
⁊ occulte retinuit se in Hiersm mre recedẽ
te. Nec est magis incõueniẽs dicere beatã
xginẽ sic errasse: q̄ dicere eã sitisse/esurijs
se ⁊c. Preterea deus iussit Abraã imolare Scdo.
filiũ suũ: vt superiori arti. tractatũ est: sed p
illud p̃ceptũ causauit errorẽ: igit̃ ⁊c. Pre Tertio
terea angel⁹ bon⁹ liberauit Petrũ: igit̃ sic
ut cã ptialis cãuit in eo illũ errorẽ: ↄña ptȝ
q: illo facto posito fuit in eo error. ⁊ nõ fu
isset in eo error: si eũ sic non deduxisset. Cũ
aũt Petr⁹ fallebat̃ tã in visiõe sibi oñsa de
linteamine de celo descẽdẽte: de quo Act. x
q̄ etiã de visiõe de q̄ argutũ est: qñ p an
gelũ ductus fuit de carcere. Et expsse dicit
Aug. xij. sup Geñ. Petr⁹ nõ solũ discũ illũ
videbat: ⁊ in eo nõ silitudines corpoꝝ: sed
corpa putabat: ĩ q̃ vtriq̃ fallebat̃. veꝝ alio
tpe ab angelo solutis vinculis ibat ĩ corpe
ãbulãs: ⁊ pñtatis corpalib⁹ silĩmis puta
bat se visum videre: nihilomin⁹ fallebat̃.
nã ⁊ ille ĩ disco erãt spiritales forme corpa
lib⁹ siles: ⁊ ista corpalis expssio soluti de vi
culis ppt̃ miraculũ spũale silis erat: falle
Quarto. bat̃ in vtrisq̃. Preterea ãgel⁹ appens Ma
gis in somnis: dixit eis q̄ p aliã viã reuer
terent̃ ĩ regionẽ suã: ⁊ sic illuderẽt Herodi
qd ⁊ factũ est: igit̃ deus decepit malos per
bonos. Preterea. christ⁹ apparẽs duob⁹ di
scipulis euntib⁹ ĩ Emaus fecit eos errare.
Vñ Lu. xxiiij. Oculi eoꝝ tenebant̃. igit̃ ⁊c.
Quinto Preterea exẽpla sunt multa in veteri testa
mento ad idẽ. Rebecca ⁊ Jacob de familia
ri ↄsilio spũssancti excusant̃ a mẽdacio qñ
deceperãt Jsaac Geñ. xxvij. igit̃ de⁹ p bo
Sexto nos bonũ hoiem decepit. Preterea. Abraã
decepit Abimelech regẽ Gerare: dicẽdo q̄
Sara vxor sua fuit soror sua: ⁊ lȝ excusat̃ p
sctõs a mẽdacio: nõ tñ p̃t excusari q̃n seq̃t̃
Abimelech putare q̄ Sara non fuit vxor
Septimo. sua. Geñ. xx. Jdẽ narrat̃ õ Jsaac ⁊ Rebec.
Geñ. xxvj. Preterea Jacob decepit Laban.

Gen.xxx.in varietate velleꝝ. Preterea Ju
dith Holofernē.Judith.x.narrat de eius
apparatu:⁊ qua intētiōe fecerit colligitur
ibidē ad decipiēdū.s.illū. Preterea Job.xij
Decep/tio. Qui immutat coꝛ pꝛincipū ppli terre:⁊ deci/
pit eos vt frustra icedāt ꝑ inuiū.Itē Dan.
xiij.ſpūſſctūs per Danielē decepit sacerdo
tes.Itē.iiij.Reg.vj.ſpūſſctūs ꝑ Heliſe.de
cepit seruos regis Syrie: intātū.vt duce/
ret eos in mediū Samarie:⁊ faceret eos ca
pi.Itē Dauid decepit viros Achis regis
Geth:q̄ īſidiabātur ei:⁊ simulauit se furio
sum.j.reg.xxj.Itē de Samuele.j.reg.xvj.
qn̄ venit ad vngēdū Dauid:⁊ voluit h̄ late
re.Itē oēs āgeli q̄ apparuerūt ī aſſūpt(coꝛ
pib⁹:fecerūt hoīes credere se h̄re coꝛpa vi/
ua: sicͭ pꝫ de āgelo Tobie ⁊ alijs.Sic̄ Au.
xvj.de ciui.c,xxix.di.Abraā existimabat il/
los tres āgelos q̄ sibi apparuerūt eē hoīes
de q̄b⁹ Gen.xviij.habet.⁊ Loth silr̄ arbi/
trat⁹ ē illos duos q̄s accepit hospitio: ho/
mines eē angelos.Gen.xix. Vn̄ ibidē alle/
gat Aug.sic.Per hāc ꝓphetiā inq̄t hestrāt
q̄dā nesciētes ī hospitio receperūt āgelos
Preterea ī Josue:vbi dn̄s ꝑcepit sibi ꝙ po
neret īſidias.Itē mgr̄ in historia ꝙ Moy
ses decepit vxorē ꝑ anulū obligatiōis.no.
sup Exod.Itē in Gen.Joseph decepit fra/
tres suos ponēdo scyphū ī sacco Bēiamin
⁊ in multis alijs locis de talib⁹ h̄r. Quar
EEE to restat soluere q̄uidēt eē ꝯ istā viā:de q̄ꝝ
Rn̄sio euidētia sciendū ꝙ isti termini fallere: de/
ad rōes apere:mittere in errorē: vel facere hoīem
in op/ errare:vel cāre errorē:et h̄mōi: dupl'r pn̄t
positū accipi.vno mō cōiter:⁊ tn̄ ꝓpꝛie. alio mō
stricte:⁊ tn̄ ipꝛopꝛie.Cōiter ⁊ tn̄ ꝓpꝛie lo/
quendo:decipe vel fallere nō ē aliud q̄̄ eē
cām erroꝛis alicui⁹:⁊ sic capio fallere ⁊ de
cipere ī articulo ꝑtractato.Scdō mō capi
unt tales t̄mini stricte ⁊ ipꝛopꝛie:vt ī dif
finitiōe exprimētē q̄d nois includūtur ta/
lia syncathegoꝛeumata iniuste vel malitio
se siue vitiose vl' deoꝛdinate vl' aliq̄d equa
lēs:⁊ sic fallere ipoꝛtat causare iniuste vl' de
oꝛdīate errorē:⁊ sic loquūt scti de decipe ⁊
DDD fallere:qn̄ talē actū negant a deo.Per qd̄
Ad dic/ pꝫ ad dicta Aug.q̄ supi⁹ posui ī articulo.j.
ta au/ isti⁹ dicti articuli.Et ad argumētū socij de
gusti. dicto qd̄ ponit ī glos. Ge.xxij.⁊ ad illd̄ si fi
at qd̄ dicit Aug.di.lxxxiij.q.xiiij.⁊ ad illd̄
Ad pri ex̄ de sen.excō. a nobis.ij.vbi dr̄ ꝙ diuinū
mū ar. iudiciū nec fallit/nec fallitur.⁊ ad similia.
socij. Ad pmū argumētū socij qn̄ arguit ꝙ tūc
de⁹ posset facere ⁊ dicere ꝯ cōſciētiā:⁊ mē/
tiri:⁊ facere scripturā falsam. Rn̄deo ꝙ si
dicere ꝯ cōſciētiā vel iste terminus mētiri
nō significet aliud nisi ꝙ de⁹ causet ꝓpō/
nē vocalē quā scit esse falsam: ex intētione
tali ꝙ audiēs eā credat eā eē verā: dico ꝙ
h̄ nō est incōueniēs.si xͦo tales termini im
poꝛtēt ꝙ hoc fiat deoꝛdinate: tūc dico ꝙ
nō seq̄tur:qd̄ alsdiffusius exposui in q̄stio
ne vbi tāgebat̄ de futuris cōtingētib⁹.Et
qn̄ dr̄ ꝙ q rōne posset decipere in vno:⁊ in
oībus.negāda est ꝯn̄a:q: nihil valꝫ: q: nō
pōt decipere causando assensum veri:sicut
Ad se/cundū pōt causando assensum falsi. Ad secundū
qn̄ arguit̄.⁊ respondet de illa auctoritate
Hieremie:seduxisti me ⁊c.⁊ dicit ꝙ illa ver
ba nō fuerūt verba Hiere.sed xͦba Phas/
sur q̄ fuit falsus ꝓpheta:⁊ ꝙ sic nō sūt ad
ꝓpositū:salua pace dicētis aliter exponit
scripturam q̄̄ deberet:⁊ contra glos.cōem
q̄ sic dicit.seduxisti me dn̄e ⁊c.dicit se pro
pheta aliquo modo deceptū:cui supra di/
ctū est. Prophetā in gentib⁹ dedi te: cōsti
tui te hodie super gentes ⁊ regna.quibus
verbis arbitratus est nihil se ꝯ Judeos di
cturū:sed cōtra gētes.⁊ idō ꝓphetiā libēn/
ter assumpsit.nunc aūt res ei in ꝯriū acci/
dit:vt captiuitatē Hierusalē ꝑdicās:psecu
tiones ⁊ angustias sustineat.hec glos.ecce
plane ꝙ verba predicta fuerūt Hieremie:
nō Phassur.Hieremie eñ dictū est Hiere.
j.Priusq̄̄ te foꝛmarē in vtero: noui te:⁊ ꝓ
phetā in gētib⁹ dedi te. Vn̄ existimo sociū
q̄ sic allegat:vel discursione vl' aliqua libri
coꝛruptiōe deceptū.Sic igit̄ pꝫ ad oēs ar
ticulos in quibus socius posuit calūniā cō
EEE tra me:quos sic ad p̄sens defendo.Ideoq̄
Ad ti/tulū q̄stionis pōt respōderi ad q̄stionē q̄sitā: qn̄ q̄ritur
supra vbi non est responsum: vtrum filius
dei potuit incarnari.dico ꝙ sic:q: incarna
Rn̄sio. tus est:igitur potuit incarnari.Antecedēs
Ad ar/gumenta p:in/cipalia patet ex fide.Ad tria argumenta facta ad
titulum questionis pōt responderi sufficiē
ter per ea que in istis articulis dictis diffu
se tractaui:q: de materia primi argumēti
est articulus quintus tot⁹.De scdō articu/
lus primus. De tertio:articulus scdͦs aut
tertius.Et sic est finis questionis:⁊ ꝑ cōse/
quens super tertium librum sententiarum.

¶ Sequitur super quartum
sententiarū Questio prima.

A

Cō prima qrti sniarū. Primū principale.

Circa quartum librū qrit̄ vtrū baptism⁹ rite suscept⁹ cōferat grām baptizato: Videt̄ φ nō: q2 si sic: se qret̄ φ paruul⁹ baptizat⁹/ ꝛ adult⁹ etiā baptizat⁹: q̄ ꝑsonaliter meruit: eq̄liter p̄miarēt̄ de lege statuta. ꝯñs est falsum: q2 nullū p̄miū debet̄ paruulo nisi ꝓpter meritū christi: cui⁹ ꝑticeps futur⁹ ē ꝑ susceptionē sacramēti: s3 meritū passiōis christi eq̄le est oīb⁹ in christo renatis: ḡ tm̄ ꝑticipabit de eo adult⁹ q̄ meruit: sicut paruulus q̄ nūq̄ meruit. ꝛ ꝑter h̄ aliq̄d h3 de merito suo ꝑsonali ꝑ casū argumēti. ergo si eq̄liter p̄miarēt̄: seq̄tur φ ineq̄liter boni eq̄liter forēt a deo p̄miati. ꝯñam p̄mā ꝓbo: q2 capio grām in aliq̄ puulo baptizato existētē: ꝛ grām aliā in aīa adulti: iste grē sūt eiusdē speciei: ḡ sunt cōpabiles. ex. vij. phy. ḡ manifestū ē φ si alta sit maior: grā adulti excedet aliā: q̄ro igit̄ vtꝝ in īfinitū an finite? Si ī īfinitū: tūc ille adult⁹ ī īfinitū eēt magis accept⁹ deo: ꝛ sic ī īfinitū magis p̄miād⁹. si finite tm̄: ḡ grā adulti pōt diminui q̄usq̄ foret oīno eq̄lis grē puuli. Pono ḡ φ iste adult⁹ peccet: ꝛ resipiscat cū grā minori q̄ pri⁹. ꝛ iterū peccet: ꝛ resipiscat cū minori grā q̄ pri⁹. ꝛ sic ꝯñter: donec eq̄lē p̄cise grām h̄eat sicut puul⁹: ꝛ decedat: ꝛ sic p3 ꝓpositū. Silr̄ si grā adulti nō excedat grām puuli nisi finite tm̄: sit φ ī triplo grā exēpli excedat: tūc capio aliū adultū q̄ minus meruit p̄cise in triplo: ḡ ille ꝛ puulus

Scdm̄ p̄nci.

equaliter p̄miabunt̄. ¶ Scdo ad p̄ncipale sic: si sic: ergo duo puuli baptizati inequaliter p̄miarent̄ de lege statuta. ꝯñs falsum: q2 cū totū p̄miū sit eis debitū de merito passionis christi: ꝛ illud est equaliter cōe vtriq3: nulla vr̄ īter eos ponēda differētia p̄mioꝝ ꝛ hoc dicit mgr̄. li. ij. dist. xxxij. in fine. Aie añ baptismū a corpe discedētes parē penā ꝛ post baptismū stati eq̄lē coronā sortiūt̄.

Probatur ꝯña Primo

Cōsequentiā ꝓbo q̄nq3 modis. Primo sic: capio duos puulos inequales in naturalib⁹: sic φ aīa vni⁹ sit multo nobilior q̄ aīa alteri⁹. ꝛ arguo sic. sacrm̄ equaliter opat̄ grām in aīa vtriusq3: ḡ cū act⁹ actiuoꝝ sint in patiente disposito. ij. de aīa. seq̄tur φ in aīa nobiliori plus causat̄ de grā.

Cōfirmatur

Cōfirmatur. nā de⁹ sic cōtulit in āgelis in sua p̄ma creatiōe grām s̄m differētiā naturaliū: ḡ. maior pt3 ꝛ minor s̄m magrm̄. li. ij. di. iij.

Scdo

Scdo sic. capio duos puulos q̄ sil' baptizēt̄ ꝛ ꝯfirmēt̄: stati vn⁹ ꝛ nō alter decedat sine merito vlteriori ꝑsonali: tūc manifestū est φ si sacrā ꝯferāt grām: ḡ ille q̄ ē ꝯfirmat⁹/ maiorē grām h̄ebit: ḡ ꝛ maiorē gloriā. ꝯñam ꝓbo: q2 ē magis a deo accept⁹.

Tertio

Tertio ꝓbo eādē ꝯñam: capio vnū puulū baptizatū a pagano in articulo necessitatis sine quacūq3 solēnitate cōgrua: ꝛ ātū habit̄ illis q̄ sunt de necessitate ꝛ de suba sacri. et capio vnū aliū baptizatū cū fide in ecclia christianoꝝ a viro scō: ꝛ cū oīb⁹ circūstantijs req̄sitis ad solēnitatē: sicut sunt catechism⁹: ꝛ exorcism⁹: cere⁹: chrisma: ꝛ h̄mōi. q̄ro igit̄ vtꝝ istis puulis īfundet̄ eq̄lis grā in baptismo an nō? si nō: habeo ꝓpositū. si sic: ḡ frustra fierēt oīa talia.

Quarto.

Quarto sic. capio vnū puulū circūcisū: ꝛ aliū puulū baptizatū: q̄ꝝ vterq3 est saluatus: q̄ro vtrū isti h̄nt eq̄le p̄miū an nō? si sic: ḡ tātā grām cōtulit circūcisio sicut baptism⁹. ꝯñs falsū et ꝯ mgr̄m li. iiij. vbi dic̄ φ baptism⁹ ē ꝑfectior q̄ fuit circūcisio: q2 in ea nō dabat̄ grā ad bn̄ opandū nec augmētū grē habite ī adultis: s3 solū pctā dimittebant̄. Tn̄ et Abrae tm̄ fuit signū: ꝛ nihil boni ꝯtulit exteri⁹: sic dr̄ in fine illi⁹ capli. si nō h̄nt eq̄le p̄miū: ḡ nec habuerūt in p̄nti eq̄lē grām: ḡ dabat̄ vni puulo pl⁹ q̄ alteri: qd̄ ē ꝓpositū.

Quito

Quito p3 eadē ꝯña: q2 puul⁹ decedēs assumet̄ ad eq̄litatē alicui⁹ ordis āgeloꝝ: ḡ eq̄liter p̄miabit̄ cū āgelo q̄ actualr̄ meruit.

Tertiū princi.

¶ Tertio ad p̄nci. si sic: baptism⁹ foret aliq̄ mō cā effectiua grē: ꝛ sic creatura posset creare. cōseq̄uēs falsū. ꝯña p3: q2 vl' efficit aliq̄d: vel nihil. si nihil: ḡ nō efficit grām: ḡ nō est causa grē. ꝯña p3 grā materie: q2 nō ē cā materialis nec formal' nec final': ḡ si nullo mō efficit: nullo mō causat. si aliq̄d efficit ī aīa de grā: ḡ cāt.

Confirmatur

Cōfirmat̄: q2 baptism⁹ creat in aīa characterē: ḡ cāt verā ꝛc ī aīa. Cōfirmatur: q2 vl' ī sacris noue legis ē aliq̄ ꝟt⁹ īfusa vl' nulla. si nulla: nō vident̄ nobiliora q̄ sacra veteris legis. ꝛ ꝯñs ē falsū: q2 cōiter

Confirmat̄ secundo:

dr̄ φ sacra noue legis ꝯtinēt ꝛ efficiūt qd̄ figurāt. si sic: ḡ ī syllabis ꝓlatis a baptizāte foret aliq̄ ꝟt⁹ spūal'. vl' ḡ tota in q̄libet ꝑte: vl' tota in oīb⁹: ꝛ ps in pte. Si p̄mū: ḡ ꝓlata p̄ma syllaba forme sacramētalis stati cāret̄ grā ꝑ illā ꝟtutē: q2 agit quātū pōt: ꝛ statim cessat agere. Silr̄ ponat̄ φ sacerdos incipiat dicere. Ego te baptizo: ꝛ nō dicat plus: seq̄tur φ baptizatū foret: q2 grā esset:

causata in aia: ꝛ ꝑ ꝯñs remissio pctī origi-
nalis. ꝯñs falsū: qꝛ nec ibi fuit īuocatio tri-
nitatis explicita nec īplicita: nec forma pre-
scripta vboꝝ: igit nec sacrm baptismi: ꝯña
ptꝫ ꝑ diffinitionē baptismi. Si dicat ꝙ il-
la vt⁹ hꝫ ptē in pte: ꝛ successiue ē sicut sylla-
be ꝓferunt. Cōtra: tūc nūꝙ̄ foret hec vera
aliq vt⁹ ē in sacris: sicut nūqꝫ hec est vera:
aliq syllaba ē: vel aliq vox ē. cū fiāt cū mo-
tu localī ꝑcutiētis ꝛ ꝑcussi. Itē ꝙ vt⁹ crea-
tiua gr̄e nō sit in vbis nec in aliqua forma
ꝓbo: qꝛ si sic incipiat aliqs baptizare: ꝛ ꝓ-
lata medietate forme mutet intētionē: ꝛ in-
tēdat nō baptizare: sed tātū lauare corp⁹:
Quartū pn. iste vt videt nō ē baptizat⁹: qꝛ itētio mini-
stri ē de eēntia sacramēti. ¶ Quarto ad pn-
ci. arguo sic. pono duos catecuminos pa-
res in intētiōe ꝛ fide ꝛ deuotiōe ad baptis-
mū: ꝛ sint in eundo versus baptismū: mo-
riat vn⁹ imediate: ꝛ alter ꝑueniēs ad ba-
ptismū baptizet: ꝛ baptizat⁹ decedat. q̄ro
tūc an isti equaliter p̄miabunt an nō: si sic
g̃ nihil profuit baptism⁹ baptizato. si non:
cōtra. fuerūt equales in meritis ꝑ casū: et
nō stetit ꝑ nō baptizatū ꝙ nō fuit bapti-
Quītū princi. zat⁹: g̃ nullo mō dꝫ sibi imputari: nec dꝫ si-
bi nocere. ¶ Quīto ad pn. si sic: g̃ baptism⁹
pl⁹ deberet valere adulto ꝙ̄ ꝑuulo rōna-
biliter loquēdo ꝯña ptꝫ: qꝛ adult⁹ veīt in
grā ꝛ cū grā ꝛ cū deuotiōe ꝛ cū meritis ad
baptismū. g̃ maiorē grām pōt causare in il-
lo ꝙ̄ in ꝑuulo: qꝛ maiorē dispōnē inuenit:
sꝫ ꝯñs est falsū. ꝓbo: qꝛ multo min⁹ ꝓdest
adulto ꝙ̄ ꝑuulo: qꝛ tātū bonū ē illō qō cō-
fert ꝑuulo ꝑ baptismū: quātū malū foret
illō qō hēret ꝑuul⁹ si careret baptismo: sꝫ
illō malū ē pei⁹ ꝙ̄ malū qō accideret adul-
to si nō baptizaret: sed vellet baptizari. ꝓ-
bo: qꝛ illud foret carētia visiōis diuine i eter-
nū ꝑ pctō originali: sꝫ adult⁹ volēs bapti-
zari ꝑ ipā volūtate purgaret ab originali
ꝓbo: qꝛ si sine baptismo decederet: hret vi-
tā etnā. g̃ illō est sibi debitū āte baptismū:
igit min⁹ sibi ꝯfert ꝑ baptismū ꝙ̄ ꝑuulo.
Uel si dicat ꝙ in adulto remittit tm̄ pctm̄
originale: h̄ nō pōt eē: qꝛ āte fuit dign⁹ vita
etna: sic patuit de Cor. act. x. ꝛ li. iiij. dis. iiij
Sextū princi. c. v. ibi. ꝙ vo iuisi. ¶ Sexto ad pnci. tūc ba-
ptism⁹ auferret culpā ꝛ penā satisfactiuā
ꝓ pctis p̄cedētib⁹: sic cōit dr. ꝯñs falsū: qꝛ
tūc remaneret aliqd īpunitū: ꝛ ꝑ ꝯñs ali-
qd deordinatū i regno dei. ꝯ Ans. i. cur de⁹
hō. c. xv. ꝯña ptꝫ. Sint duo pctōres quorū
vn⁹ sit multo peior alio: veniant ad baptis-
mū cū eq̄li cōtritiōe. vterqꝫ recipiet veniā
pctōꝝ: ꝛ q̄ ad culpā ꝛ quo ad penā totā sa-
tisfactiuā: g̃ pctā istoꝝ nō equalr puniunt
¶ Septio sic. tūc baptism⁹ ꝯtulisset grām Septimū pn.
aie christi. ꝯñs falsū ē: qꝛ tūc aia christi ꝑfe-
cisset in grā. ¶ Octauo sic. si itētio ministri ꝑ̄cipale.
baptizātis reqrat ad baptismū: sicut cōiter Octauū pn.
tenet: sequunt multa icōueniētia. Pīo qꝛ
nō ꝯstaret hoī an esset baptizat⁹ an nō: qꝛ
nescit vtꝝ baptizās ipm̄ habuit intētionē
baptizādi an nō. ꝛ ꝑ ꝯñs talis peccaret ex-
ponēdo se ordib⁹. Itē tūc sacerdos distra-
ct⁹ vel ebri⁹: ꝛ puer ludēs cū alijs: ꝛ bapti-
zās eos ludēdo: nō baptizaret. ꝯñs ē falsū
¶ Nono sic. ponat ꝙ null⁹ sit credēs in ec- Nonū princi.
clesia militāte: ꝛ ꝙ pagan⁹ accipiēdo ꝑuu-
lū suū itēdat facere sicut ecclīa militās cō-
sueuit: ꝛ dicat formā sacri cū itētiōe debita
q̄rit an sit baptizat⁹ an nō: ꝛ vr̄ ꝙ sic: qꝛ ꝓ-
fert formā: ꝛ ē materia debita: ꝛ malitia mini-
stri nō obstat. g̃ ꝛc. Sꝫ ꝙ nō: ondit ꝑ Aug.
ꝛ allegat a mgr̄o i h. iiij. di. iiij. i pn. ꝛ i de-
cre. j. q. j. detrahe. In duob⁹ ꝯsistit sacrm̄
baptis. s. in vbo ꝛ elemēto. Et paꝝ āte. Un̄
est hec tāta vt⁹ aq̄: vt corp⁹ tagat ꝛ cor ab-
luat: nisi faciēte vbo: nō qꝛ dr: sꝫ qꝛ credit.
g̃ si mister baptizās dicat formā: ꝛ itendat
baptizare: ꝛ nō credit: nec aliqs ali⁹: nihil
fit. Cōfirmat ꝑ illud. iiij. sniaꝝ di. v. ꝑuul⁹ Cōfirmatur
sine fide ꝛc. Itē dr ꝙ ipossibile ē fidē vlr
deficere in ecclīa militāte. ꝑm illō Ioā. vl.
Ecce ego vobiscū sum ꝛc. Cōtra: possibile ē
totā ecclīam cōsistere in trib⁹ ꝑsonis: ꝛ ma-
nifestū ē ꝙ ille tres apostatare a fide: silr
pñt iterfici. silr ꝯgregatio Iudeoꝝ fuit ali-
qū ecclīa: ꝛ iā ē totalr mutata: g̃ casus ar-
gumēti ē possibilis. ¶ Decio: tūc aliqs pos-
set meritorie baptizare seipm̄: qꝛ sit i deuo- Decimū pn.
tiōe ad baptismū: ꝛ sit i piclō vt occidat ab
hostib⁹: vr ꝙ dꝫ seipm̄ baptizare. ꝯñs ē fal-
sū: qꝛ nō pt ꝓuare formā. Ad oppositū qō. B
est mgr̄. iiij. sen. dis. v. c. vlti. Et fides ecclie In oppositū
vlis. Ad qōnē dicēdū ē ꝙ sic. Ad maiorē
isti⁹ sacri notitiā faciēda sunt octo. p̄mo vi- Decisio questionis
dēdū ē breuiter q̄ sūt de essentia sacri. scdo
q̄ sūt de ei⁹ forma. tertio q̄ sit debita mā. q̄r-
to qd reqrit a pte recipiētis. q̄nto qs sit ꝯue-
niēs minister sacri. sexto qs sit effect⁹ baptis-
mi. septio soluent q̄dā dubia. octauo dicet
ad rōes. ¶ Circa p̄mū nota ꝙ de eēntia cu- Prim⁹ articlo
iuscūqꝫ sacri sūt tria: materia forma ꝛ ꝑso-
na ministrās cū itētiōe. ita ꝙ si aliqd istorū

defuerit: nõ est sacrm̄. Forma cõsistit in ṽbis materia ĩ reb⁹: ſm cõgruẽtiã diuersorũ sacroꝝ: sicut patebit ĩfra. In h̃ aũt sacro baptismi sũt de eẽ forma ṽboꝝ pscripta. Ego te baptizo ĩ nomĩe pr̃is ꝛ filij ꝛ spũssctĩ ꝛc. Materia aq̃ nãlis q̃ est elemẽtũ. sic dicef infra. Itẽ mister itẽdẽs: fides ppa vl̃ aliena: imersio ꝛ platio ab vno. ſm. sctm̄ Tho. ꝛ alios cõiter.

C Articulꝰ scđs

¶ Scđo spãlr notãdũ est de forma: q̃ ẽ illa q̃ ponif ex de bap. ꝛ ei⁹ effectu. si qs. vbi Alexãder papa di. si qs puer ter in aq̃ imerserit ĩ noĩe pa. ꝛ fi. ꝛ ss. tm̄: et nõ dixerit: ego te baptizo ĩ no. p. ꝛ. f. ꝛ. ss. nõ ẽ puer baptizat⁹. Ego tñ ꝛ amẽ nõ sũt de sba seu eẽntia: sꝫ de euidẽtia. qđ mãifestũ ẽ de amẽ: q: nec ĩ dicta forma Alexãder h̃ replicauit. nec ĩ euãgelio ponif mat. vl. vbi dĩ. Eũtes docete oẽs gẽtes: baptizantes eos ĩ no. p. ꝛ. f. ꝛ. ss. Et ẽ notãdũ ꝙ ĩ ista forma q̃tuoi includunf. s. inocatio trinitatis sub h̃ sensu. ĩ no. p. ꝛc. scđo expssio act⁹ exerciti baptizãtis: dicẽdo baptizo. tertio specificatio psone baptizãtꝫ: ego: ꝛ illa est ex instõne ecclie. ꝛ lꝫ omittaf: sacrm̄ pferf sꝫ omittẽs ex idustria grauif peccat. q̃rto ẽ specificatio psõe baptizate: cũ dĩ te. h̃ aũt forma dꝫ pferri tota ab vno: ꝛ nõ vna medietas ab vno: ꝛ alia ab alio. silr q̃ pfert ṽba dꝫ imergere: nõ ꝙ vn⁹ pferat ṽba: ꝛ ali⁹ imergat: sic faciũt q̃dã vetule: q: sacra ecclesiastica sũt vnitatꝫ: ꝛ diuidi nõ dñt. de ɔse. dis. ij. q: passus. Reqrif etiã in ista forma significatio cõpleta: ita ꝙ si fiat mutatio circa significationẽ vel modũ significãdi: nõ ẽ baptizat⁹. vñ si diceref sic: ego te baptizo ĩ noĩe genitoris ꝛ geniti ꝛ flamĩs almi. ſm doctores nõ foret baptizat⁹: q: ista noĩa ɔ̃uis supponãt p psonis pncipalr tñ significãt notiões. nec dꝫ vllo modo baptizari in noĩe trinitatꝫ vl̃ christi: lꝫ aliqñ liceret ad pmulgationẽ fidei: vt nomẽ christi amabile redderef. ꝛ hac de cã olim ĩ noĩe christi baptizabaf. vñ de ɔse. dist. iiij. a q̃dã habef sic. Vi pfecto si ĩ noĩe sctẽ trinitatꝫ vl̃ tm̄ ĩ noĩe christi: sic ĩ actib⁹ aploꝝ legif baptizati sũt: rebaptizari nõ debẽt. lꝫ nũc nõ sic ĩ noĩe christi baptizef: nec etiã in nomine trinitatꝫ. Vñ de ṽbo ad verbũ debẽt sacerdotes docere ĩ suo vulgari formã baptizãdi pdictam. ꝛ lꝫ ɔtigat aliqñ ꝙ vetula dixerit totã formã in suo vulgari: ꝛ post ea subiũgat in noĩe patris ꝛ filij ꝛ spũssancti: nihil nocet. doceanf tñ omino ꝙ tm̄ semel pferant verba: ꝛ nullo modo pluries.

Circa mutationẽ isti⁹ forme vocalis. Ego te baptizo ꝛc. est sciendũ ꝙ põt fieri mutatio trib⁹ modis: q: vel circa subam orationis plate: vl̃ circa quãtitatẽ: vel circa ordinẽ ṽboꝝ. Si circa subam orationis plate: h̃ cõtingit duplr: vl̃ q: tota substãtia orõnis vocal mutaf: ꝛ tũc vel manet eadẽ significatio vocũ platarũ: ꝛ hoc nõ nocet: q: in oĩ lingua põt baptizari. vl̃ nõ manet: sed mutat significatio: ꝛ talis obest sacro. vt si dicaf ĩ noĩe genitoris vl̃ trinitatis. Si aũt fiat mutatio circa partẽ: puta circa vnũ ṽbũ vel duo: hoc põt esse duplr. vl̃ ꝙ nõ manet eadẽ significatio neqꝫ ſm institutionẽ primariã neqꝫ ſm trãssumptionẽ: neqꝫ per accõmodationẽ vsus. ꝛ tũc nihil fit. vel fit talis mutatio corrũpendo aliqđ ṽbũ: sic ꝙ recedit a significatiõe ſm pmariã istitutionẽ: non tñ ſm accõmodationẽ vsus corũdẽ vocabuloꝝ maxime apud simplices: et est baptism⁹. Vñ Zacharias papa reputauit baptizatũ eũ qui a quodã sacerdote ignorãte latine loqui baptizatus fuit sub hac forma. In noĩe patria ꝛ filia ꝛ spiritus sancta. sicut habef de cõsecra. dist. iiij. c. retulerunt. Sic igif pmo modo cõtigit fieri mutationẽ circa sbam forme vocalis. Secundo mõ fit mutatio circa quãtitatẽ verboꝝ: ꝛ hoc duplr. addendo vel diminuẽdo. Si addẽdo: vel fit cũ intẽtione mutãdi formã ecclie: ꝛ tunc nihil fit: vel introducendi errorẽ: sicut fecit Arri⁹ sic dicẽdo. In noĩe pr̃is maioris ꝛ filij minoris ꝛc. ꝛ sic etiã nihil fit. Si tñ addit aliqd ex simplicitate ꝛ deuotione: nõ ipedit: vt si dicaf. Ego te baptizo in noĩe pr̃is ꝛc. ꝛ beate virginis matris dei. melius tñ est ne introducatur noua forma: a tali deuotione abstinere p tũc sed si ex simplicitate fiat: nõ ipedit. Si aũt diminuẽdo fiat mutatio: dicẽdũ est ꝙ aut volũtarie aut ĩuolũtarie. si volũtarie: ipedit vt dictũ est. si inuite: q: baptizãs morif vel ipedif ante plationẽ cõpletã: ꝛ tũc pie credif ꝙ summ⁹ sacerdos supplet: ꝛ est baptizatus. ꝛ si statim moriaf: saluaf: ꝛ gaudebit ecclíastica sepultura. si aũt viuat: dꝫ sub cõditiõe rebaptizari. Tertio principaliter mutatur forma ſm ordinẽ ṽboꝝ: ꝛ h̃ duplr. q: vel trãsponẽdo vel interponẽdo. Si fiat trãspositio: vl̃ fit ex simplicitate: et tũc nõ nocet: vel ex malitia: q: nõ intendit seruare formã ecclie: tũc ipedit. Si fiat int

Prima

Secõa

Tertia

terponēdo q̄dam alia: dicendū est q̄ vl' fit
magna interpositio vl' modica. Si modica
sicut sternutatio vl' tussis: et tūc nō nocet sicut
ut īterpositio ꝓprij noīs qđ tunc imponit
paruulo: nec obest nec ꝓdest sacro. Si est
magna: ita q̄ si vsus loquendi irētio: et actio
ꝓlatiōis nō deberet iudicari vnū: tūc nō ē
baptism⁹. Sic igit in forma fit mutatio tri
bus modis generalr̄ et sex modis spālr̄: scz
subtrahendo: addēdo: interponēdo: trans
D Tertiꝰ arti. ponēdo: cōmutando: corrūpēdo. ¶ Tertio
circa materiā isti⁹ sacri est sciendū q̄ ipsa
aqua nālis ē materia. sicut pz Ioā. iij. Ni
Cōtra arguit pmo. si qs renat⁹ fuerit ex aqua et spūsancto: nō
pōt etc. Cōtra: aqua semp mixta ē partib⁹
terreis. vñ Arist. ij. meteoroꝝ. Omis va
por est duo vapores: ergo nunq̄ fit baptis
Scđo. mus nisi in aqua mixta. igit nō ī aqua ele
mētari. Item aqua rosacea est eiusdē spēi
cū elemētari: igit etc. Añs pz: q̄ vtriusqz
Tertio sunt eadē accidētia sicut frigiditas: humi
ditas et pspicuitas. Itē q̄ aqua simplr nō
sit materia hui⁹ sacri vr: q: aqua q̄ fluxit de
latere christi q̄ significabat materiā hui⁹
sacramēti: nō fuit pura elemētū: q: tale nō
Quarto. inuenit faciliter in corporib⁹ mixtis: q: ele
menta nō sunt ī mixtis. Itē aer fuisset ma
Rñsio ad qđ. teria ꝯueniētior: q: ꝯmunior vt videt. Di
ci pōt q̄ baptism⁹ est ablutio corporalis ho
minis nō renati nec renitentis: facta ī aq̄
ab aliquo simul pferēte vba debita: et debi
tā itentiōem habēte. Ex qua diffinitione
pz q̄ aqua p multas ꝯueniētias ad sacra
mentū et eius effectū est materia cōueniēs
sacramenti. Primo rōne diaphaneitatis
habet aliq̄d de lumine. Scđo rōne humi
ditatis hz vim ablutiuā. Tertio rōne frigi
ditatis hz vim infrigidiratiuā. Quarto ƀm
Aristo. vij. de aīalib⁹. aqua maxime conue
nit generationi et augmentationi aīaliū et
plantarū. Quinto est cōior et ꝯuenientior
oībus: et de facili pōt haberi. Significat q̄.
illuminationē per fidē ex pmo: mundatio
nem a pctō ex secūdo: extinctionē fomitis
ex tertio: regnationē spūalem et grē colla
E Rñsio ad ar. Ad primum. tionē ex q̄rto: et ꝯcernit necessitatē baptis
mi ex q̄nto. Ad pmū dicēdū q̄ mixtio ac
cipit duplr. vno mō ꝓprie: et illa tollit spēs
miscibilis: sicut est ī vera mixtione. Alio mō
dr mixtio large quedā ꝯfusio vel iuxtapo
sitio partiū aliquarū: q̄n. s. partes diuerse
diuersaꝝ rerū manentiū in suis spēbus iu
xta ponunt. Ubi aqua miscet pmo modo;

nō pōt fieri baptismus: q: nō est aqua pu
ra. scđo mō pōt: et ideo lz aqua cōis sit mi
xta partibus terre vel aeris: nihilominus
manet vna spēs aque. Unde in aqua ma
ris pōt fieri baptismus: lz eius salsedo de
clarat eam mixtā cū ptibus terrestrib⁹ ƀm
Arist. ij. Meteoroꝝ. Silr in lixiuio qđ fit
p transitū aque p cineres. Silr ī thermis
balneis et aq̄s sulphureis: sed nō in vrina:
que est colamentū sanguinis: nec in cerui
sia bona pcipue q̄ bene nutrit. nam in istis
nō manet aqua in specie sua. Ad scđm di Ad se
cendū q̄ aqua rosacea nō est eiusdē speciei cundū.
cū aqua elementari: sicut p actionē distin
ctam ƀm spēm pz: q: dato q̄ ille qualita
tes sint in vtraqz eiusdem spēi: nō tñ oēs
alie. sicut operationes distincte ƀm speciē
manifestāt. Ad tertiū dicāt quidā q̄ aq̄ Ad ter
que fluxit etc. fuit elemētū: et miraculose re tium.
soluta ī ita breui tpe: q: vulnerati nō solēt
emittere aquā de vulneribus nisi post lon
gam resolutionē et alterationē eoꝝ. Ad Ad q̄r
quartū dr q̄ bñ potuisset sicut posset sic fu tum.
isse institut⁹ baptism⁹ si christo placuisset:
sz nō est elementū sic resistēs tactui nec ita
sensibile sicut aq̄. vt dicit Alber. ¶ Quarto
videndū est q̄d requirit a pte recipiētis sa F Ar. iiij
crm baptismi. vñ dicēdū est vel baptizād⁹
est puulus vel adultus. Si puulus: nihil
requirit nisi q̄ sit nat⁹ et diuisus a mre to
taliter vel in pte. Qđ ideo dico: qđ lz regu
lariter expectari debeat total' egressio de
vtero: in articulo tñ necessitatis vbi timet
mors pueri: si caput appeat: aspgendū est
aq̄: q: caput est pncipalis ps hoīs in q̄ sūt
oēs sensus. si xo manus vel pes prius exeat
ƀm quosdā nō dz baptizari: nihil tñ nocet
si aspgat cū debita forma verboꝝ. q: mise
ricordia dei nō est in necessitate artāda. si
vero postea plenarie nascat; pōt baptizari
sub ꝯditiōe sic. Si nō es baptizat⁹: ego te
baptizo etc. Sctificati xo in vtero baptiza
ri debēt q̄n sunt nati ꝓpter characterē et
pceptū eccl'ie. Itē puer nō dz intus ħ est in
vtero tot⁹ eius baptizari: nec mr̄ dz bapti
zari ꝓpt pueꝝ: qđ si fiat: nō tñ est baptiza
tus. de ꝯse. dist. iiij. Qui in mr̄nis. et c. si ad
mris corp⁹. Uñ si mlier grauida ꝯuertere
tur ad fidē et baptizaret: nihilomin⁹ puer
postea nat⁹ dz baptizari. Si xo baptizād⁹
sit adultus: vel est furiosus stultus: vel sa
ne mentis. Si stultus vel perpetue fu
riosus: idem iudicium est de tali et de par

nulo. Unde in eis nec requirit intētio nec
fides ꝓpria. si vero habeat lucida īterualla:
tūc requirit ꝙ aliqñ intenderit baptizari
Et idō amētes ⁊ dormiētes si ante amentiā
vel somnū ɔtriā volūtatē hūerint: nō reci⸗
piūt sacrm: si in somno vel furia baptizēt.
Si vero ante innotuerit eoꝝ volūtas: pñt ī
articulo necessitatis baptizari: etiā si furi⸗
būdus tūc ɔdicat. si aūt nō sit articul⁹ ne⸗
cessitatis: dꝫ in furiosis expectari lucidū ī⸗
teruallū. Si vero adult⁹ baptizand⁹ sit sane
mētis: reqrit in eo intētio ⁊ fides ⁊ volun
tas suscipiēdi sacrm absoluta vel ɔditiona
ta. vñ si qs oīno cogeret ita ꝙ simplr esset
coactio: nihil fieret. Si tñ volūtariū ē mi⸗
xtū: vel si volūtatē hēat mixtā: sicut si ꝑ me
tropolitanū induceret: tūc recipit sacrm:

O
Art. v. sꝫ nō rē sacri. ¶ Quīto vidēdū ē qs sit mi⸗
nister ɔueniēs hui⁹ sacri. Dicēdū est ꝙ re⸗
gulr ⁊ ex̄ casum necessitatis sol⁹ sacerdos
dꝫ baptizare: ⁊ lꝫ p̄sente epō pōt sacerdos
baptizare: qꝛ ē de officio suo: tñ p̄nte p̄sby
tero cleric⁹ baptizare nō dꝫ: nec laic⁹ p̄nte
clerico: nec mulier p̄nte viro. tñ in articulo
necessitatis pōt baptizare oīs hō: bon⁹ vel
mal⁹: fidelis vel infidelis: dūmō habeat in
tentionē faciēdi sicut ecclesia ɔsueuit facere:
si etiā nihil credat. de vtute sacri pōt in ar
ticulo necessitatis baptizare tā mulier ꝙ vir
indifferēter. sicut ptꝫ de ɔse. di. iiij. mulier.
Sciendū est tñ ꝙ a malo ministro hoc ē
ab heretico: excōicato vel suspēso: simonia
co: fornicatore notorio: nō debēt recipi sa⸗
crā: nisi morte interueniente baptismus et
cōio. di. xxxij. nullus. ⁊ c. seq. vñ angel⁹ ma
lus baptizare nō pōt. si bonus faceret: ⁊ ec
clesie ɔstaret: nō foret rebaptizādū. qꝛ ille
nullū officiū sibi vsurparet sine diuina ap p

P
Art. vj batiōe. ¶ Sexto dicēdū breuiter de effectu
baptismi q̄ est multiplex. deletio pcti origi
nalis: ⁊ actualis insimul absolutio si insit:
īfusio grē de nouo vel augmētū pcedētis:
remissio pene satisfactorie: īpssio characte
ris. de remissiōe exterioris satisfactorie pe⸗
ne habet de ɔse. di. iiij. c. iiij. De vero oīs exte
rior satisfactio. ⁊ allegat mgr li. iiij. dist. v.

Q
Ar. vij ¶ Septimus arti. qonis est soluere quedā
Prim⁹ dubia circa baptismū sm̄ qsdā casus possi
casus. biles. Prio pono ꝙ inueniat puulus expo
situs in publico: nescit a quo vel a quibus
nec inuenit signū vel testimoniū aliqd de
baptismo: vtrū sit baptizādus an nō: Dico
ꝙ iste casus ponit de ɔse. di. iiij. paruulos.
⁊ c. seq. qꝛ nō est certū nō esse baptizatū. idō
ꝓpter reuerentiā sacri: ⁊ ad p̄iudiciū irre⸗
gularitatis qd incurrit puul⁹ si bis bapti
zaretur: baptizandus est sub ɔditiōe. ex̄ de
baptismo ⁊ ei⁹ effectu. de qb⁹. vbi dꝛ sic. de
quibus dubiū est an baptizati fuerint: ba
ptizent his vbis p̄missis. Si baptizat⁹ es
nō te rebaptizo. si vero baptizat⁹ nō es: ego
te baptizo in noīe pa. ⁊ fi. ⁊ sp. s. amē. Scdo R
sic pono ꝙ aliqs deferat puerū versus ec⸗ Scd⁹
clesiā ad baptizandū: ⁊ transiēs pontē vi⸗ casus.
deat euidēter ꝙ puer mouet anteꝙ pue⸗
nerit ad finē pontis: ⁊ pons est altus: quo
posito ille ꝓijcit puerū in aquā cū intētio
ne baptizandi: pferens vba q̄ sunt de for⸗
ma: casu ɔtingente puer euadat. qritur an
debeat reputari baptizatus: videt ꝙ sic: qꝛ
ibi fuit forma debita ⁊ intētio cū materia:
⁊ oīa reqsita in articlo necessitatis. Dr̄ ꝙ
nō est baptizat⁹: qꝛ baptismus ē ablutio:
vbi p̄mo coopit totū vel pars: ⁊ postea disco
opit. ꝓpt p̄mū repñtat christi sepulturā.
ꝓpt scdm ei⁹ resurrectionē. act⁹ aūt ꝓijciē
tis in casu isto nō fuit ordinat⁹ ex sui natu
ra vt puer ablueret hoc est mergeret: sꝫ re⸗
leuaret. ⁊ idō si a casu ɔtingat ꝙ ꝑ ꝓijciētē
vl ꝑ aliū liberet: nō est baptizatus. saltē ꝓ
pter dubiū pōt baptizari sub ɔditiōe. et si
moriet: credo ꝙ saluaret: approbante deo
qd factū est ab hoīe quātūcūqꝫ imꝑfecte.
Tertio pono ꝙ aliqs hñs puerū stet sup T
puteū ꝓfundū: ⁊ puer est in ꝑiculo mortis: Terti⁹
⁊ ipē nō habeat vas aptū nisi factū de vir casus.
gis siue calathū vl cribrū et chordā aptā.
pono ꝙ ponat puerū in cribro vel calatho
⁊ cū chorda dimittat eū in aquā: ⁊ extra⸗
hat: pferens vba cū intētiōe baptizandi:
quo posito qrit an puer sit baptizatus an
nō: vr̄ ꝙ nō: qꝛ null⁹ eū imersit: nec imedi
ate tāgit intingēdo. Dicēdū est ꝙ sic: quia
oīa fiūt q̄ de necessitate sūt salutis. nec opꝫ
ꝙ in tali casu tāgat imediate ab aliq. si tñ
casus esset posit⁹ ꝙ hret pānū aliquem: ⁊
tūc aq̄ posset exp̄mi pāno sup puerū cū for
ma verboꝝ: qꝛ imersio nō est de necessita⸗
te sacri: sed sufficit in casu ꝙ aspergat: nec
refert vtrū multū an parū infundat de aq̄
de ɔse. dis. iiij nec quemꝙ. Unde deponen
do ipm vas potest extrahi tanta aqua que
sufficeret ad aspergēdū. Quarto pono ca V
sum istū. hēat aliqs pagani paruulum vel Quar⸗
Judei vel alterius infidelis in custodia: sit tus ca⸗
puer in periculo mortis ⁊ inuitꝫ salutis oīe

moȝituri baptizeť sub tali forma cōditio-
nali. Ego te baptizo si pr̄ tu⁹ cōsenserit. in
noīe pris ⁊c. quo facto puer moꝛiť. isto ca
su posito q̄ro an fuit baptizat⁹ an nō. Si
nō: ꝯ͂ licet addere ad formā v̄boꝝ sicut di-
ctū fuit in scđo articulo qn̄is illud qđ nō
corrūpit formā dūmō nō fiat cā introdu-
cēdi nouū ritū: sed illa cōditio interposita
nō corrūpit formā manifestū est. Silr̄ for
ma sacramēti admittit cōditionē: sicut pȝ
in dubiis an sint baptizati ſm eūdē casū
supi⁹ allegatū. ex̄ de baptismo ⁊ eius effe
Cōfir- ctu. de qb⁹ dubiū est. Silr̄ cōditio est ho-
matur nesta ⁊ nō impossibilis: q͛ stāt sil̄ ꝙ iste sit
baptizat⁹ ⁊ pri hoc placeat. Silr̄ cōfirma
tur: q͛ baptism⁹ ē magis necessariū sacr̄m
⁊ nobili⁹ ꝙ̄ mr̄imoniū: sed si ꝯtract⁹ mri-
monialis fiat sub cōditiōe turpi vel īpos-
sibili: cōditio dȝ rejici ⁊ ꝓ mr̄imonio iudi-
cari. sicut pȝ ex̄ de cōditiōib⁹ appositis in
despōsatiōib⁹ vel aliis ꝯtractib⁹. si cōdi-
tiones in fine illi⁹ capl̄i: vbi dr̄ sic. Cōditio
nes ī fine apposite mr̄imōio si turpes aut
īpossibiles fuerint: ꝓpter ei⁹ fauorē debēt
ꝓ nō adiectis haberi. igiť a multo fortio-
ri ꝯditio apposita ī ꝓposito nō īpediet ba
ptismū. Si ꝯcedať ꝙ puer ē baptizatus.
Cōtra. ḡ aīa pueri est in celo. sȝ nō fuit ba
ptizat⁹ nisi sub cōditiōe ꝙ pri placeret: et
puero mortuo pater pōt libere ꝯsentire ⁊
dissentire. igiť in ptāte pris ē facere ꝙ pu
er nūq̄ꝫ fuit baptizat⁹. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ nūq̄ꝫ ha
buit grām: nec aīa ei⁹ videret deū. ꝯn̄s est
īpossibile. Nā h̄ est necessaria aīa ei⁹ frue-
Rn̄sio. batur deo. Ad h̄ dicēdū est ꝙ quōcūqꝫ
ad casū pr̄ se habeat postea puer nō ē baptizatus
q͛ ꝯditiōe ꝯpleta puer trāsit de foro eccle
sie militātis. vn̄ licet postmodū pr̄ ꝯsense-
rit: nō ē tn̄ tūc tp̄is capax sacr̄i. ⁊ iō si aliq̄
ꝯditio dȝ apponi ī baptismo opȝ: ꝙ sit cō-
ditio talis q̄ stet cū esse pueri de foro eccle
sie militātis. Sed ꝯ͂ hāc rn̄sionē arguiť sic
Repli- ex̄ de senē. excō. a nob. ij. ꝙ mortui in sn̄ia
ca. excō. ligātur post mortē: ⁊ a sn̄ia quā īcur
rerūt viuētes absoluūtur post mortē. Di-
cēdū est ꝙ aliud est ī iurisdictiōib⁹ ⁊ sacr̄is
Rn̄sio. q͛ nemo ordinať vel baptizať vel cōfirma
tur post mortē: sed ꝓpter facta ꝑcedentia
quib⁹ hoīes meruerūt in vita pōt hoc eis
Alia re fieri post mortē. Aliter potest dici ad casū
spōsio. ꝙ nullū sacr̄m recipit cōditionē nisi de p-
senti ꝓpter certitudinē quā sacr̄m req̄rit.
⁊ ideo puer in casu nr̄o nō foret baptizat⁹.

mihi aūt absolute videtur dicēdū ꝙ puer
nō est baptizat⁹: q͛ cōditio adiecta repu-
gnat significationi forme sacramentalis.
Nā cū dr̄. ego te baptizo ⁊c. denotať ꝙ ita
sit ꝙ in hoc tp̄e pn̄ti baptizat eū ⁊ confe-
rat ei sacr̄m. cū aūt adiūgiť illa cōditio. si
pri tuo cras placuerit: illa conditio interi-
mit significationē actus exerciti significa
ti prius: q͛ ideo est mutatio forme quātū
ad significationē q̄ semp īpedit sacr̄m. sic-
ut articulo scđo dictū fuit. Quito pono Quit⁹
ꝙ sint duo ceci sacerdotes Joānes ⁊ Pe- casus.
trus ⁊ baptizent vnū simul ⁊ semel cū for
ma ⁊ intētiōe debita: sic dicēdo. ego te ba-
ptizo: si null⁹ alius mō te baptizat. q̄ post
to q̄riť vtrū iste puer est baptizat⁹ an non:
si sic: vel a Joāne vl̄ a Petro vl̄ ab vtroqꝫ
Si ab vtroqꝫ. sequūtur multa īcōuenien-
tia primo ꝙ baptizat⁹ est irregularis nec
pōt ad ordines ꝓmoueri. sicut pȝ de ꝯsec.
di. iiij. q̄ bis. ⁊ tūc hr̄et duos characteres
q͛ ꝑ factū vni⁹ recipet vnū characterē. et
pari rōne ꝑ factū alteri⁹ recipet aliū. Ter
tio q͛ talis recipet grām duplā: ⁊ si a tri-
bus triplā: ⁊ si a cētū cētuplā. Si dicať ꝙ
causať in eo tm̄ vn⁹ character a duobus.
Contra. tātū causat iste quātū ille. silr̄ tūc
idem indiuisibile est totaliter a duob⁹: sic
ꝙ vtrūqꝫ est illius causa totalis. silr̄ neu-
ter scit de alio ꝑ casum. igitur nō intendit
causare idē. Silr̄ verba q̄ dicūtur ab vno
nō sunt minoris efficacie ꝙ̄ verba alteri⁹:
que si dicātur a Joāne. pari ratione a Pe
tro manifestū ē ex casu. Si dicať ꝙ bapti
zatus nō est. Contra: conditio est licita:
nec corrūpit formā ⁊ vterqꝫ ꝓfert formā
debitā ḡ. Cū cōditio illa sit licita pȝ ex̄ de
baptis. ca. de qb⁹. vel deponať ꝯditio: ⁊ ꝓ
fert vterqꝫ absolute formā dicendo. Ego Rn̄sio
baptizo te. Ad istud dicendū est ⁊ primo ad re-
ad primū casum ꝙ talis ꝯditio est corru- plicam
ptiua significatiōis forme in tali casu ⁊ vt
nūc. ⁊ ideo est ꝯ͂ria effectui baptismi: ⁊ non
tenet sacr̄m ꝙ̄uis ꝯditio sit īpleta sicut est
de matrimonio. Si dicať contraho tecū si
semꝑ velis esse adultera. sicut pȝ ex̄ de cōdi
tionibus appositis. Si conditiones. ⁊ ita
generaliter dicendū est ad oīa insolubilia
que fieri possunt in casibus iuris. Ad istū Ad pri
casum est dicēdum ꝙ puer est baptizatus. mū ca-
Et ad rōnes in cōtrarium dicendum est ad sum.
primam ꝙ baptizatus non est irregularis
q͛ nō est iteratio sacramēti prius dati ſm

intẽtionẽ illius capituli. de cõsecra. di. iiij.
qui bis. Similiter canon ille est pena iuris
Ad secundũ. ⁊ nõ dʒ extẽdi. Ad scḋm dico ꝙ nõ im-
primitur nisi vnus character a deo: nec ma
ior grã datur ꝙ̃ si vnus baptizaret. ista em̃
ṽba nõ sunt cause effectiue characteris to
tales ⁊ ꝑfecte: sed tm̃ dispositiue. ⁊ non est
incõueniẽs ꝙ vnꝰ effectꝰ sit dispositiue a
duobꝰ: ita tñ ꝙ nũqñ agẽs ꝓncipale est agẽs
Mutatio casꝰ volũtariũ. Si aũt casus mutaref: ꝙ duo
intẽdãt simplr̃ simul ⁊ semel vnũ baptiza
re: deberet vterqȝ dicere sub hac forma: ego
te baptizo. nõ sic ĩ plurali: nos baptizamꝰ.
⁊ simul deberet incipe ⁊ simul finire: quia
alr̃ foret f̃m aliqs iteratio interpretatiua.
si tñ dicerẽt ĩ plurali ex simplicitate bapti
zantes: foret baptizatꝰ. Sexto pono casũ
Sextꝰ casus. de mãco ⁊ muto: ⁊ q̃ro an talis sit baptiza
tus an nõ: posito ꝙ mutꝰ imergat: ⁊ man
cus ṽba debite ꝓferat: Videf ꝙ puer quẽ
intẽdũt baptizare: nõ est baptizatꝰ. Tũ qꝛ
ꝓferẽs exprimeret actũ eẽ ab eo a quo nõ
est: ⁊ diceret falsum. Tũ qꝛ derogaret effi-
cacie sacramẽti: qꝛ sacramenta ecclīastica
sunt sacra vnitatis: vt dictũ est. ⁊ diuidi nõ
debẽt. de cõse. di. ij. qꝛ passus. Sed ꝯ videf
ꝙ sic: qꝛ Mat. vlti. dꝛ. Ite docete oẽs gen-
tes baptizãtes eos. nõ dicit vt q̃libet vnũ
baptizaret. Scḋo qꝛ in cõsecratione eucha
ristie ⁊ cõsecratiõe epi ⁊ in extrema vnctio
ne qḋ fit ab vno impfecte: põt suppleri ab
alio. igif a multo fortiori in sacramẽto ne-
cessitatis cuiusmodi est baptismꝰ. de sacro
eucharistie pꝫ: qꝛ in canone. vij. q. j. nihil ꝯ
Rñsio. ibi dicif ꝙ missa ab aliquo ĩchoata ab alio
ꝑficiatur: si necessitate primus preuẽtꝰ fue
rit: dꝛ hic ꝙ nõ f̃m apparatũ. di. xxiij. c. q̃-
rũdã. ꝙ duo impfecta sacramẽta nõ cõsti
tuunt vnũ perfectũ. ⁊ hoc ideo qꝛ sacra ec
clesie sunt sacramenta vnitatis: sicut pau
lo ante allegatũ est. Et hoc est generaliter
verꝫ in omni sacramẽto: ꝙ ea q̃ sunt de ne
cessitate sacramẽti nõ diuiduntur: sicut idẽ
apparatus dicit de baptismo. sed illud qḋ
est solẽnitatis: bene diuiditur. ⁊ sic soluif
illud qḋ est adiectũ in arguẽdo. Secũdo ꝙ
sic per illud. vij. q. j. nihil contra. qꝛ loq̃tur
de his que pertinẽt ad solẽnitatẽ sacramẽ
ti. Unde in cõsecratione eucharistie si vnꝰ
infirmitate preuentus tantum vel passio-
ne dixisset illa duo verba hoc est: nõ debe-
ret alius prosequi sic dicendo: corpus meũ
sed deberet reincipere ⁊ dicere totã formã

⁊ similiter est dicẽdũ de ipso eodem infir-
mo: si passio ab eo in toto trãsiret. Et istud
cõfirmatur ꝑ istud capitulũ quorũdã. di.
xxiij. vbi sic habetur. Quorũdam clericoꝝ
dũ vnus ad presbyterium duo ad leuitaꝝ
ministeriũ sacrarentur: eps̃ dolore detẽtus
fertur manũ suã tantũ imposuisse sup eos:
et presbyter quidã cõtra ecclesiasticũ ordi
nẽ benedictionẽ dedisse: sed qꝛ iã eps̃ ille
examini diuino relictus humano iudicio
accusari nõ põt: hi qui supersunt gradũ sa
cerdotij vel leuitici ordinis quẽ peruerse Confirmatur
adepti sunt amittant. Confirmatur hec
responsio ad casum: qꝛ exprimere actũ esse
ab eo q̃ nõ baptizauit videtur derogare ef-
ficacie sacramenti: melius tñ esset ꝙ man- Septimus casus.
cus aspergeret cũ aqua. Septimo pono
ꝙ aliquis baptizat cũ forma debita ⁊ ma
teria debita: sed nõ facit signũ crucis: que-
ritur an baptizaret: Dicitur ꝙ sic: qꝛ est ibi
forma: materia: ⁊ intentio ministri ꝙ non Rñsio.
dꝛ de cõsecra. di. v. nũquid. Ad hoc respõ
det glossa ordinaria ibidẽ dicens ꝙ loqui
tur de cõgruentia: nõ de necessitate sacra-
menti. vñ vere baptizat. Octauo pono ꝙ Octauus casus.
sacerdos nõ vult baptizare puerũ paruulũ
meũ in extrema necessitate: nisi detur sibi
ꝓ baptismo pecunia aut q̃d aliud. Dicẽdũ
ꝙ nihil debet dari sacerdoti ꝓ baptismo
sacrali vel pnĩa. j. q. j. baptizãdis. Sed ita
est faciendũ ac si nullus sacerdos p̃ns eẽt.
Nono ponatur ꝙ deꝰ ponat aiam dãna- Nonꝰ casus.
tã in corpore paruuli baptizãdi. similiter
ponat aiam dãnati in corpe generato ꝓpa
gatiõe cõi: sicut iponit aiam de nouo crea
tã. tũc ista aĩa habebit remissionẽ peccato
rũ cõmissoꝝ ⁊ totiꝰ pene debite: ⁊ stati mo
riatf. igif saluabif: qꝛ tota pena est sibi re- Alius casus.
missa. Silr̃ ista aĩa habebit duos chara-
cteres. Silr̃ resuscitet deꝰ corpꝰ Pauli ⁊ cõ
iungendo ei aiam Petri: nunquid deberet
baptizari: dꝛ ꝙ sic: qꝛ iste homo nũꝙ̃ fuit
baptizatus. Dicendũ ꝙ nõ: si constaret ꝙ
baptizatus est in remedium cõtra peccatũ Alius casus.
Itẽ creet deus vnũ hoiem de nouo totali
ter: iste nõ debꝫ baptizari totaliter. Probo
qꝛ non põt renasci. de cõsecra di. iiij. qui in
maternis. Qui natus non est adhuc scḋm
Adam: f̃m christũ renasci non põt. nec re-
generatio in eũ dici potest: quẽ generatio
nõ precessit. Cõtra: igitur dãnabitur neces
sario. Jo. iij. nisi q̃s renatus fuerit ⁊c. Dicẽ
dum est ꝙ sacramenta sunt instituta ꝓ cõ

muni ꝓpagatiōe hoim. isti aūt casus sunt singulares: nec deus sacris suā virtutē alligauit: quin sine eis opari possit: ⁊ eoꝝ effectū suspēdere sicē placet sibi: nec de talib⁹ casib⁹ possum⁹ defiuire: sed est in eis iplorandū diuinū oraculū: sicut dicit Aug. de
X vnico baptismo. Decimo pono ꝙ aliqs
Casus nō baptizatus ordinet̄ ī sacerdotē: credat
decim⁹ tñ se fuisse baptizatū. qui casus ponit̄ ex̄ de p̄sbytero nō baptizato. c. aplicani. Et q̄ro an talis dānabit̄ ꝓpterea ꝙ gerit officia sacerdotalia: an nō? Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ per ignorantiā inuincibilē excusat̄: nec videt̄ debuisse petere baptismū: qꝛ alr quilibet deberet h̄ petere quātūcūqꝫ baptizat⁹. Tñ ꝯ. videt̄ ꝯ illud Aug. de ꝯse. di. iiij. catecuminum. vbi dī. Catecuminū q̄uis in bonis operibus defunctū: vitā habere nō credimus: excepto dūtaxat nisi martyriū compleat sacr̄m. s; iste nō fuit martyr. igit̄ ⁊c. Si dicat̄ sicut dicit mgr̄ di. iiij. c. sunt ⁊ alij circa mediū: ꝙ auctas dꝫ intelligi de tali q̄ sciuit se esse catecuminum: ⁊ nō petijt baptismum vel cōtempsit. Cōtra. tenet̄ facere: ⁊ scit se teneri: ⁊ non petit: igit̄ peccat mortalr̄. Item in alio casu q̄ in martyrio pōt catecuminus saluari: igit̄ exceptio Augustini nō est ꝯueniens. Dicendū ꝙ sic in via salutis. ad illud Aug. dicendū est ꝙ intelligit de catecumino q̄ ꝓpter defectū fidei baptizari nō petit. ⁊ de tali nō p̄suppo nit ecclesia ꝙ sufficienter voluit vnq̄ in vita baptizari: s; de illo q̄ offert se martyrio: quantūcūqꝫ apparuerit insufficiēs an vel negligēs in petēdo baptismū: satis p̄sumitur ꝙ baptizari voluisset si vixisset q̄ ꝓ fide morit̄. Et qñ arguit̄. iste tenebat̄ petere ⁊ nō petijt. veꝝ est ꝙ in casu argumēti nō tenebat̄ ille sacerdos petere: qꝛ putauit se baptizatū. si tñ ponamus casum de alio catecumino q̄ nō petijt baptismū: pōt dici ꝙ peccat mortalr̄: si nec petit pro nūc nec pro alio tpe. Silr̄ petitio pōt exponi per desiderium petēdi. dato eni ꝙ catecuminus sit in deserto vbi nullū videt: nō tenet̄ petere tenet̄ tñ velle: vel hr̄e desideriū petendi. ⁊ de tali catecumino est vera illa exceptiua Aug. ꝙ dānabit̄: vel ꝙ martyriū ꝯpleat sacr̄m. Sꝫ q̄d ē de his dicēdū q̄ p̄sbyter iste gessit? nunq̄d decepit aīas? Dicendū ꝙ nō. qꝛ dū bona fide credit se ordinatum: rata sunt oīa q̄ gessit ꝑ gr̄am summi sacerdotis ⁊ sic pꝫ ꝙ ad ꝓpriē vocis loq̄ndo/ pōt ꝯsecrare corp⁹ christi. ⁊ si sit ep̄s: ꝯferre ordines ⁊ ꝯfirmare ⁊ sic facere q̄ ad solos ep̄os vl̄ sacerdotes ptinēt de iure. Sꝫ meli⁹ dicēdū ē ꝙ tal' nō ꝯsecrat: s; de⁹ ⁊c. Itē eodē casu referto de p̄sbytero nō baptizato: h̄ excepto ꝙ supuiuat: ⁊ ꝯstat postea legitime ꝙ nō fuit baptizat⁹: q̄ro q̄d dꝫ de eo fieri? Dicendū ꝙ iste casus ponitur ex̄ de p̄sbytero nō baptizato. c. veniens. vbi r̄ndet dñs papa ad casum: ꝙ cū ꝓbatū fuerit legitime ꝙ nō extitit baptizatus: dꝫ baptizari ⁊ ordinari ad singulos ordines de nouo: qꝛ baptismo nō recepto nō pōt aliud recipi sacr̄m: eo ꝙ baptismus sit oīm sacroꝝ fundamentū ⁊ ianua. di. lij. solicitudo. nec talis irregularis esset: qꝛ qd̄ nescit̄ esse factū: nō
p̄supponit̄ iterari. Undecimo pono iuxta XI
casum p̄cedentē ꝙ aliqs adultus asserat se Casus
baptizatū: nec habeat sup hoc testimoniū: xi.
querit̄ an credendū sit dicto suo? videt̄ ꝙ sic: qꝛ de ꝯse. di. iiij. c. placuit. dr̄. placuit de infantibus quoties nō inueniunt̄ certissimi testes: qui eos baptizatos esse sine dubitatione testent̄: neqꝫ ipsi sunt per etatē idonei de traditis sibi sacris r̄ndere: absqꝫ vllo scrupulo eos esse baptizādos. g a ꝯrio sensu si parat⁹ est r̄ndere de sacris sibi traditis: sibi credendū est. Sed ꝯ hoc arguit̄: qꝛ de ordinibus nō est credendū alicui de se. sicut pꝫ dist. xxviij. afros. Dici pōt ꝙ in casu dꝫ sibi credi: ⁊ in casu non: qꝛ quantū ad cōicationē sacroꝝ: ⁊ cōuictum cōem debet sibi credi qui catholice de fide respondendo asserit se esse christianū. ⁊ hoc vniuersaliter in omni casu: nisi cederet in p̄iudiciū alterius. Unde ad edificationem baptismi ⁊ ecclesie ꝯsecrationem sufficit testimoniū vnius: licet nō sit ita in ordinib⁹. sic ut dicit̄ de ꝯse. di. iiij. c. placuit. Si autē in forma iudicij agat̄ ꝯ talem. sicut si ē sacerdos: ⁊ agatur iudicialiter ad eius depositionem: obijciendo ꝙ nō est baptizatus: vel agatur ad diuortiū si ꝯxit cū aliqua. ī hoc casu nō sufficit testimoniū singularis ꝑsone. Similiter si alicui relinquant̄ ex testamento decem si fuerit christian⁹: certe tūc opꝫ hoc ꝓbari per plures testes: ⁊ non sufficit testimoniū singularis ꝑsone: alioqn fieret preiudiciū heredibus. De his qui ab infantia inter christianos sunt cōuersati ⁊ de christianis geniti: p̄sumendū est ꝙ sunt baptizati: nisi doceat̄ oppositū euidenter. ex̄ de presbytero nō baptizato. c. veniens.

Casus xij. Duodecio pono aliū catecuminū martyrisatū & miraculose resuscitatū: qro an d3 baptisari an nō? q nō: qr iniuriā facit martyrii q orat p martyre: sed baptisans solēniter dicit orones & exorcismos. Cōtra. sanctificati in vtero baptisari debēt etiā si cōstaret de eor scrificatiōe: vt recipiāt characterē: s3 baptism⁹ est sacrm necessitatis vbi pōt haberi: sed iste nūq̄ habuit. igif. Dicēdum q sic ppter pceptū ecclesie & gnalem ordinationem christi. Jo. iij. nisi quis renat⁹ &c.

Y Casus xiij. Decimotertio pono q aliqs intendat baptisare masculū: & baptisat iuuenculā: qro vtrū illa sit baptisata an nō? videf q nō: qr nō intendit eam baptisare: nullā em intendit baptisare mulierē. ergo nō intendit baptisare istā. Itē sit aliqs sacerdos cecus & habeat duos catecuminos Joannē & Guilhelmū: & intēdat ex aliqua cā baptisare Jo. hodie & Guil. cras: quo posito cōueniant inter se q decipiant sacerdotē: ita q Guil. velit baptisari hodie. Querif an Guil. est baptisatus an nō? & videf q non: qr ita defuit intentio baptisantis: qr intētio sua nō fuit baptisare Guilhelmum nisi vsq̄ cras. Simile huius apparet: qr furtiue ordinat⁹ recepit ordines. vt pz ex de eo qui furtiue ordines recipit. c. vl. Sed ita requirif ibi intentio sicut in baptismo: qr intentio ministri requirif in oī sacro. Ad istō pōt dici q nō reqrif intentio distincta psone ad baptismū: sed sufficit q intendat baptisare: & nō est necesse q intēdat baptisare istū vel illū: puta Jo. vel Guilhel. Si tn̄ hoc facto apud istos fit dubiū: fiat sicut dr in dubijs. ex de baptismo. c. de quibus dubiū est &c.

Z Casus xiiij. Decimoquarto pono aliquē simoniace baptisatū scienter. querif nunqd baptismus ille sibi posset valere: arguif q nō: qr nō pōt salubriter penitere de simonia cōmissa. igif nunq̄ valebit sibi ille baptismus. Añs pbatur: qr in simoniace accepto nō pōt esse pnia: nisi renuntietur rei sic accepte vel eius executioni. j. q. ij. si qs epe prebendas. sed si iste in isto casu sic renuntiet sue christianitati vel vite christiane: qr sic viuere est executio sacri. & sic apostatat ex pfessione sacri. & p pñs non vere penitet. Cōtra. tūc talis necessario dānabitur. pñs est falsum: qr sicut dicitur de pen. dist. iij. talis etiā si ad summū quis peruenit maloz: & inde tn̄ velit reuerti ad veritatis viā suscipit &c. Dicendū q baptismus sic receptus pōt p pniam sibi valere: sicut alijs rite accipiētibus. Et ad argu. qñ dicif q in simoniace accepto ops renuntiare rei vel eius executioni. Dicendū est q ops renuntiare solūmodo qñ res talis & eius executio nō est necessaria ad salutē: sed ptinēs ad opa superogatiōis: quō nō est de sacro baptismi: nec de eius executione.

AA Casus xv. Decimo quinto pono casum iuxta narrationes mulierū: siue dicant verū siue falsum. Narrāt eni q qdam spūs qnq̄ pueros eoz aufferunt: & alios deteriores loco eoz reponūt. isto casu posito: qritur nūqd puer talis debeat rebaptisari an non? q sic: qr forte est vnus puer ablatus aliūde de alia patria. & dubiū est an sit baptisatus an nō. vñ videtur ibi faciendū fm consiliū illud. ex de baptismo. c. de qbus dubiū. Contra. pbabile est q angelus malus assumit effigiē pueri ad tps: qr tales pueri aliqñ mirabilr dispa rent: & faciunt quedā nō naturalia hoib⁹. vñ videf mihi q baptisari dēt sub pditione duplici sic. Si nō es baptisatus & capax sis baptismi: ego te baptiso &c.

BB Casus xvj. Decimosexto pono casum cōem de monstro habente duo capita. qritur nunqd d3 baptisari vt vn⁹ hō an vt duo? Dicēdū est q vel est certū ibi eē duas aīas rōnales: vel nō est certū. si vero sunt duo capita & duo pectora & duo colla: tunc erūt etiā per pñs duo corda: & sic baptisandi sunt vt duo. & licet fm quosdā possint simul baptisari sic. Ego baptiso vos &c. tuti⁹ tn̄ ē eos baptisare sigillatim. Si vero sic dubitaf: qr forte nō sunt duo capita bn̄ districta: vel due ceruices bn̄ fundate i eadē nuca, tūc pmo baptisand⁹ est vnus. & deinde illo baptisato: pōt alter sub pditione baptisari: dicēdo. si nō es baptisat⁹: ego te &c. sicut dr in sūma pfessoz & iponif sctō Tho. in quadā qōne de qolibetis: sed puto q nō est dictū suū: tn̄ satis bn̄ dicif.

CC Ar. viij. Octauo restat rñdere ad rōnes. Ad primā qñ arguif: qr si baptismus rite susceptus cōferat grām: sequif q paruul⁹ baptisatus qui nunq̄ meruit: & adult⁹ baptisatus qui meruit &c. Dicendū q l3 pñs nō sit ipossibile: tn̄ bene pōt dici ad argumentū negando pñtiam.

Ad pri mū pn. Ad pbationē aūt qñ arguif. capio gratiā paruuli baptisati: & gratiā lini adulti qui meruit. iste gratie sunt eiusdē spēi: igif cōparabiles &c. cōcedo q iste grē sunt comparabiles. & qñ arguif. igif gratia adulti pōt fieri eqlis &c.

Pōt dici ꝙ quelibet grā debita merito per
sonali/est maior ꝙ̄ sit grā q̄ infundit in ba
ptismo:ꝛ ſm h̄ catecuminus maiorē grām
hꝫ an̄ baptismū ꝑ quēcūq; actū suū merito
riū grē:ꝙ puulus baptizat⁹.vn̄ nō ē possi
bile ꝙ Lin⁹ peccet ꝛ resipiscat cū minori grā
in duplo/ꝙ̄ fuit grā pma:ꝛ iterū cū mino
ri in duplo. Nā pctōr meret de ꝯgruo iusti
ficationē ꝑ motū ꝯtritiōis. Vn̄ pōt cōcedi
ꝙ est dare minimū actū meritoriū q̄ pōt ꝑ
se subsistere:ꝛ illi corn̄detvna grā minima
que datur ꝓ meritis p̄dictis:lꝫ nō sit mini
mus act⁹meritori⁹ simpl'r:qꝛ q̄libet ps act⁹
meritorij est meritoria:ꝛ q̄libet ps grē est
grā.non pōt ēvolūtate viatoris fieri act⁹
ꝑ se exn̄s meritori⁹ minor isto:qꝛ minim⁹
act⁹ meritori⁹ pl⁹ hēbit de grā ꝙ̄ paruul⁹
baptizat⁹. Ideo nō ē possibile ꝙ Lin⁹ ad
ultus mereret in duplo minus:ꝛ iterū mi
nus in duplo:ꝛ sic deueniat ad eq̄litatem
grē paruuli: qꝛ status erit in minimo actu
meritorio ꝑ se existēte. Cōtra. Nihil ma
Replica. gis est in ptāte volūtatis ꝙ̄ su⁹ actus.igit
quocūq; dato pōt causare minoremvel re
Rn̄sio. missiorē. Pōt dici ꝯcedēdo:tn̄ actus ille mi
nor nō foret meritū. Vn̄ lꝫ pars hui⁹ act⁹
meritorij sit mō meritū:tn̄ si quecūq; pars
illi⁹ existeret:nō foret meritū. Et si eēt da
re minimū ignē q̄ posset agere ad pedalē
distantiā in lignū certū medio sic disposito:tūc medietas illi⁹ si ꝑ se illa ibi poneretur/nō ageret ī lignū.ꝛ tn̄ mō agit medie
tas ꝛ medietas medietatis:ꝛ in infinitum
minor ps ꝛ minor agit in lignū datū:qua
rū nulla si ꝑ se existeret/ageret in lignum.
Silr pōt poni exēplū de ligno ꝑ se visibi
li in certa distātia.de ista materia tanget
Alia responsio. plus in q̄stione de pnīa. Forte aliter pōt
dici ad primū argumētū ꝯcedendo ꝯclusio
nē.nā possibile est aliquem catecuminum
mereri tantam gratiā an̄ baptismū precise
quāta cōfert paruulo in baptismo:ꝛ tunc
meret. Idē pōt cōcedi de pctōre:q̄ pōt ita
remisse ꝛ in talib⁹ circūstantijs ꝯteri:ꝙ nō
habebit maiorē gratiā ꝙ̄ vnus paruul⁹ hꝫ
in baptismo.ꝛ sic patet ꝯclusio argumēti.
Alia responsio. Aliter pōt dici ꝙ iste gratie nō sunt cōpa
rabiles:quia sunt alteri⁹ speciei. Vn̄ sicut
dicit sanctus Thomas super q̄rto dist.vij.
arti.iiij.gratia baptismatis ꝛ ꝯfirmatiōis
ꝛ gratia virtutū ꝛ donoꝝ distinguunt ſm
speciē:qꝛ ad alios ꝛ alios effectus ordinā
tur:vt sicut in virtutibus moralib⁹ vbi in
uenit specialis difficultas:ibi requiritur
spālis virt⁹:sicut in magnis sumptib⁹ req̄
rit magnificentia:ꝛ in cōibus liberalitas
ita gratia baptismatis ꝓficit in ijs q̄ ꝑti
nēt ad cōem statū vite christiane:sꝫ grā cō
firmatiōis hꝫ ꝓficere in ijs q̄ sunt difficilia ī vita christiana:sicut est ꝯfiteri nomen
christi corā ꝑsecutorib⁹ fidei.ꝛ ideo iste due
gratie nō sunt eiusdē speciei:sicut ipe dicit
ibidē ad primū ꝛ scḋm argumētū. Similr
in respōsione duodecima q̄stionis illi⁹dicit
ꝙ gratia gratū faciēs ꝛ gratia sacroꝝ di
stinguitur.ꝛ sic ille termin⁹ gratia gratū
faciēs est genus:ꝛ eius species sunt gra
tia baptismatis:gratia ꝯfirmationis:ꝛ sic
de singulis sacramētis:ꝛ ad gratiā virtu
tū ꝛ quālibet ipso noīe gratiā vocamus.ꝛ
sic quelibet istaꝝ est gratū faciēs:ꝛ tamen
distinguunt inter se specifice. Arguitur Replica
sic. sit tota latitudo grē quam hꝫ Linus a
c.ꝛ gratia puuli sit a b.tūc est excessus grē
adulti sup gratiā paruuli b c. Pōt igit Rn̄sio.
dici ꝙ adultus ille pōt peccare:ꝛ hr̄e mi
norē gratiā ꝛ minorē in infinitū ꝙ̄ sit a c.
ꝛ tamē nunq̄ habere posset ita modicam
gratiā sicut est a b c.sit igit ꝙ a b sit subdu
plū ad a c.ꝛ lꝫ possit habere subduplum ꝛ
subduplū:nō tamen subdecuplū:nec vltra
de minoribus partibus ipsius a c.ꝛ tn̄ ſm
infinitas partes ꝓportionabiles b c pōt
habere in infinitū minorē gratiā ꝛ mino
rem ꝙ̄ sit a c. Cōtra.quacūq; gratia data Replica
pōt habere minorē in subduplo:igit tan
dē deueniet ad equalitatē a b:vel minorē
Pōt negari antecedēs.vn̄ licet nō sit dare
minimā quā possit habere:q̄n qualibet ha Rn̄sio.
bita possit hr̄e minorē:tn̄ est dare aliquam
cui⁹ nō est habere subduplū:ꝛ aliquā cui⁹
non pōt haberi subtriplum:ꝛ sic de alijs.
Ad scḋm p̄ncipale qn̄ arguitur ꝙ si sint DD
duo q̄ nunq̄ meruerūt:ineq̄liter premia Ad secundū
rent:qḋ videt incōueniēs:qꝛ nihil habēt princi.
nisi ꝑ meritū christi:ꝛ illud participāt eq̄li
ter.ꝯn̄a ꝓbat ꝑ q̄nq; media.primo ꝑ eq̄li
tatē naturaliū duoꝝ paruuloꝝ.dicēdū.ve
rū est ꝙ cōclusio nō est impossibilis:quin
deus possit p̄miare sicut placet:tn̄ negat
ꝯn̄s ꝛ ꝯn̄a de lege statuta. Et ad primum Ad pri
mediū posset dici ꝙ oēs puuli sunt equa mū me
les in illo quo gratia recipiet immediate. dium.
qꝛ oēs aīe rōnales sunt equales in ꝑfectio
ne:licꝫ sint ineq̄les in dispositione corpoꝝ
Sed ꝯ istā rn̄sionem est vnus articul⁹ da

o

natus Parisiis: qui e talis. φ incōueniēs
est ponere alios intellect⁹ nobiliores aliis.
Replicatur. q₃ cū ista diuersitas nō possit eē a parte cor/
poris: ops φ sit a pte intellectuū vel intelli/
gentiaꝝ. ₇ sic aīe nobiles ₇ ignobiles erunt
necessario diuersaꝝ specierū sicut intelligē/
tie. s₃ hoc est erroneū: q₃ sic aīa christi non
esset nobilior aīa Jude. iō pōt dici φ debe/
Rūsio. mus illā determinationē tenere in oib⁹: qd
nō credo. Rūdef aliter ad argumentū: qn ar/
guitur: sunt inequales in naturalibus: igitur
gra pfectior causaf in pfectiori aīa. negaf
ɔña. ₇ qn arguif: sacrm equalr agit: ₇ act⁹
actiuoꝝ sunt in patiente disposito. Dico φ
sacrm nō agit gram nisi metaphorice: sed
de⁹ agit gratiā qn sacrm suscipit libere. et
sic pōt causare maiorē vel minorē sicut pla
cet sibi: qcqd sit de nobilitate aīe ₇c. Ad se
Ad secundū mediū. cundū mediū qn capif vn⁹ puul⁹ baptiza/
tus tantū: ₇ alter baptizat⁹ ₇ ɔfirmat⁹ ₇c.
Pōt dici pbabilr φ ille magis beatificabi
tur q̄ fuit ɔfirmat⁹: q₃ pluribus modis fact⁹ ē
pticeps meriti christi: ₇ si sibi sic placet: qs
est q̄ īpediat? hoc expresse habef de ɔse. di.
v. vt ieiuni. in apparatu sup illud vbū cō/
Alia responsio. firmatione. Aliter pōt dici φ l₃ habeat
duas gras: ₇ ali⁹ vnā tantū: altera tn̄ illaꝝ
duaꝝ puta gra cōfirmationis nō ē gratia
vniuoce cū alia: nec reddet habentē digno
rem vita eterna: sed nata est reddere fortio
rem ₇ constantiorē in ɔfessione fidei: q₃ ad
illū effectū spāliter ordinaf sacrm ɔfirma/
Ad tertium. tionis. Ad tertiū qn capif vnus baptiza
tus cū debita intentione ₇ solennitate ab
optimo epō: ₇ alius a pessimo pagano ₇c.
pōt dici φ habebūt equalē gratiā: ₇ equa/
liter sint digni vita eterna: q₃ malum mini
stri nō derogat susceptioni sacri. sicut patet
Alia responsio. de ɔse. di. iiij. si inter bonos. Alr forte di
ci pōt φ deus ad pces vnius boni viri pos
set dare vni paruulo plus de premio equa
li: φ dat aliis de lege que nūc est: nō φ me
lior sit baptismus boni φ mali: sed q₃ meli/
or est baptismus cū oratione sancti viri φ
Ad quartum. sine. Ad quartū mediū qd est de paruu/
lo baptizato: ₇ puulo Judeoꝝ circūciso ₇c.
Pōt dici φ equaliter gaudiū habebūt. p
quo facit illud de ɔse. di. iiij. ex quo institu/
ta. vbi dr φ ex quo instituta est circūcisio in
populo dei: ad sanctificationē purgationis
valebat paruulis originalis veterisqꝫ ptī:
sicut ₇ baptismus ex illo valere cepit ad in
nouatione hoīs: ex quo constitutus est. Et
ad dictū mgr̄i dist. s. c. r. vbi dicit φ baptis
matis est maior gra ₇c. Dicūt φ iste gre nō
sunt eiusdē speciei. in h tn̄ ɔueniunt: φ eq/
liter faciunt paruulū dignū vita eterna: l₃
gra baptismatis sit pfectior quantū ad ali
quos effect⁹ vite moralis: sicut φ viuat p/
fecti⁹ ad repmēdū ɔcupiscētiā. sm Thomā
pt dici pfecti⁹ sacrm: q₃ cōicat gram tā mu
lieribus φ viris: qd nō potuit circumcisio.
Ad qntū mediū qn arguif φ puulus assu Ad quintum.
metur ad equalitatem aliquoꝝ angeloꝝ: pōt
ɔcedi tota ɔclusio. Ad tertiū pncipale EE
qn arguif φ si baptism⁹ foret gra effectiua Ad tertiū pncipale.
gre: tunc posset creatura causare. potest dis
ci φ aliqd dr cā effectiua dupl: proprie et
metaphorice. sacra eni nō sunt efficientes
cause pprie gre: s₃ solus de⁹. metaphorice
dicunt merita nr̄a cause tā gre φ augmen
ti gre: ₇ silr sacra: q₃ ad pfectionem sacroꝝ
deus ɔfert ₇ causat gram. Et qn querif an
efficit aliqd in aīa an nihil. pōt dici φ pro/
prie loquendo nihil efficit in aīa: sed meta/
phorice. Et qn vlteri⁹ qrif vtrū est i sacris
alia vtus influxa realr an intentionalr. Di
cif φ esse in: dicif multipliciter: pprie ₇ im
proprie. Solū improprie dicif qd nō est ali
ud nisi φ deus in susceptiōe sacroꝝ super/
naturaliter in aīa operaf gratiā. ₇ sic non
sequif in sacris oib⁹ antique legis genera/
liter in oī casu. Nam sicut dicit mgr: circū/
cisio nihil gre ɔtulit ipsi Abrae li. iiij. dist. s.
c. r. in fi. Uñ Greg. s. q. s. multi secularium.
Hoc de corpore dni nr̄i Jesu christi: hoc etiā
de baptismate ₇ chrismate sentiēdū est ₇ te
nendum: q₃ virtus diuina secretius opaf i
eis: ₇ diuina solūmodo hec est virtus sine
ptās nō hūane efficacie. Et allegatur a ma
gistro in hoc. iiij. dist. iiij. c. s. ante medium.
Ad quartū pncipale qn arguif de duob⁹ FF Ad quartū pn.
catecuminis existētibus in eqlib⁹ meritis et
eqli deuotiōe ad baptismū: quoꝝ alter mo
ritur in via ₇c. Dico φ eternaliter ₇ equa/
liter vterqꝫ premiabitur. Et qn arguif. er/
go baptismus nō valet. nego ɔñam: q₃ ex
quo hre nō potuit: s₃ si cōtēpsisset nō fuis/
set equalis deuotionis cū alio baptizato.
Ad qntū qn dicif φ si sic: tūc plus debe/ GG
ret valere in adulto φ in puulo. Dicif φ h Ad quintū pn.
ɔtingit diuersimode sm diuersam disposi/
tione adulti. Nā pōt ɔtingere φ adultus
hēat gratiā ₇ fidē ₇ remissionē pctōꝝ an/
teφ baptizaref. ₇ certe sibi min⁹ pdest ba
ptism⁹: q₃ sine baptismo si nō ɔtēneret pq

test saluari ⁊ saluaret cū sit iā dignus vita
eterna. puulus sine baptismo saluari non
pōt. ⁊ tūc in casu plus valet baptismꝰ puu
lo ꝙ̄ adulto. Un̄ quicūqꝫ adultꝰ ad baptis
mū accedat nō fictus: ipse est dignus vita
eterna anteꝙ̄ baptizaret. Si aūt aliqͥs ac
cederet fictus: sibi oīno nō ꝓdesset: et ideo
VV Ad sextū pn. nec magis nec minꝰ paruulo. Ad sextum
qn̄ arguit ꝙ tūc baptismꝰ deleret penam
satisfactoriā q̄ dꝫ infligi pro pctīs. Cōcedo
ꝙ deꝰ delet: ⁊ acceptat satisfactionē passio
nis christi ꝓ isto. ⁊ qn̄ dī tunc aliqͥd mane
ret deordinatū: qꝛ īpunitū: ⁊ omne tale est
deordinatū ſm Ansel. Dico ꝙ in adultis q̄
nō sunt ficti infit cōtritio ꝓ pctīs. ⁊ ita or
dinat. Et qn̄ arguit de duobꝰ: quoꝝ vnꝰ cō
mittit in cētuplo plura pctā: et tn̄ in centu
plo minus cōterit: ⁊ tn̄ vterqꝫ recipit com
pletam veniam pene et culpe. Dico ꝙ hoc
est verū. ⁊ qn̄ infert ergo remanet aliqͥd im
punitū. Pōt dici sicut alās dixi: ꝙ deꝰ ordi
nat culpā non solū puniēdo sicut Ansel. ibi
nimis stricte loquit: imo sub bonis circum
stātijs ad honorē suū ⁊ sue bonitatis osten
sionē culpā remittēdo. ⁊ siue remittat siue
YY Ad septimū pncī. puniat: bn̄ eā ordinat. Ad septimū qn̄ ar
guit. si sic: tūc baptismus cōtulisset christo
grām. nego ꝯn̄am: qꝛ baptismꝰ Joānis nō
cōferebat grām. sicut ptꝫ de cōsecra. di. iiij.
Replicatur. nō regenerabant. Cōtra Mar. j. dī. Fuit ī
deserto Joānes baptizās ⁊ p̄dicās baptis
mū penitētie in remissionem peccatoꝝ. sed
remissio peccatorū nō fit nisi ꝑ grām: igit
Rn̄sio. ⁊c. Dicendū ꝙ illa auctoritas debet exponi
vt illa duo participia baptizans ⁊ predicās
referant ad diuersa baptismata: qꝛ bapti
zauit baptismo suo: ⁊ predicauit baptismū
christi. Uel ideo dicit esse in remissionē pec
catorū: qꝛ baptizatis imponebat agere di
gnos fructꝰ pnīe ex qͥbꝰ sequit remissio pec
catorū. Un̄ baptismꝰ suꝰ habuit quādā assi
stētiā ad baptismū christi: sicut dī. j. q. j. de
RR Ad octauū pncī. dit baptismū. vn̄ nec pueris dabat: sed tm̄
adultis. Ad octauū qn̄ dī ꝙ si intētio mi
nistri reqͥreret: deberet dubitare qͥlibet an
esset baptizatus ⁊c. Dicendū ꝙ q̄ ab infan
tia inter christianos cōuersatꝰ est: nec de se
nec de alio debet dubitare quin sit baptiza
tus sine magna euidētia ad oppositū: pre
sumit em̄ esse baptizatꝰ q̄ inter christianos
tanꝙ̄ fidelis fuerit ꝯuersatus: sicut dī ex̄
de p̄sbytero nō baptizato. c. veniēs. Cōtra
hāc tn̄ p̄sumptionē ꝓbatio est admittenda

si ꝯ talē in foro iudicij agat: sicut patuit su
periꝰ articulo septimo. casu. xj. Et quādo
dī ꝙ si intentio reqͥrat: tūc sacerdos distra
ctus ebrius vel puer ludens nō baptizaret
Dicēdū ꝙ si foret tāta distractio vel ita ve
hemens ebrietas vel ita ludus iste factꝰ ꝙ
nullo mō intēderet facere qꝺ ecclesia in ba
ptizando facere cōsueuit: nō baptizaret: sꝫ
si cū distractione vel cum alijs que non im
pedirent staret hec intentio: baptizatus est
Si vero versaretur in dubiū ex aliqua cau
sa bona an sit baptizatus an non: pōt sine
periculo sub conditione ꝯ̄a baptizari: vt pꝫ
ex̄ de baptismo. c. de qͥbꝰ. Cōtra pono ali
quē baptizatū ⁊ postea ordinatū in sacerdo
tē ⁊ postea negat: ꝓbo postmodū cōtrariū
in foro iudicij ꝙ nō fuit baptizatus: iste dꝫ
baptizari ⁊ iterū ordinari ſm casum supra
in hac respōsiōe allegatū. ex̄ de presbytero
nō baptizato. c. veniens. sic ita ꝙ post ista
veniat alia ꝓbatio euidēs ⁊ sufficiēs qua
ꝓbatur sufficiēter fuisse baptizatꝰ: qͥrit an
sit irregularis? Dicendū est ꝙ sic: qꝛ reba
ptizatꝰ. igit efficit irregularis. de conse. di.
iiij. c. qui bis. vnde opꝫ eum carere executio
ne officij: nisi cum eo dispenset. Ad nonū ZZ Ad nonū pn.
qn̄ arguit de fide aliena q̄ reqͥrit ad paruu
lū baptizandum. Dicendū ꝙ baptizat vel
in fide ecclesie militātis: vel in virtute visio
nis ecclesie triūphantis: nec obest infideli
tas offerentiū. Ad decimū ꝙ nullus pōt MM Ad decimum punct.
baptizare seipm̄: saluabit tn̄ qui hoc in ar
ticulo necessitatis fecerit nō propter sacra
mentū qꝺ recepit: sꝫ ꝓpter fidei deuotionē
⁊ si superuixerit: dꝫ ab alio baptizari: ⁊ po
nitur iste casus expresse de quodā iudeo. ex̄
de baptis. et eius effe. c. debitum ⁊c.

Queritur vtrū A Qō. ij.
cōfirmatio sit sacramen
tum? et videtur ꝙ non.
Quia omne sacramē Primo
tū est institutū a christo:
sed hoc sacramentū non
est institutum a christo: igitur ⁊c. Mino
rem probo. quia non legitur in euangelio.
Item si sic: tunc haberet certam formā Scdō
⁊ certam materiam. consequēs est falsum.
quia apostoli nulla forma vsi legūtur: et si
ne quacūqꝫ materia cōfirmabāt ꝑ solā ma
nuū impositionē. Actuū. viij. tūc impone
bant manꝰ sup illos ⁊c. Preterea si sic: fo Tertio
ret sacramētum necessitatis: ꝯn̄a probatur

per illud Urbani. ⁊ ponit̃ de ꝯſe. di. v. ca. ſ.
Oēs fideles ꝑ manꝰ impoſitiones epõrum
ſpm̄ſctm̄ poſt baptiſmum accipere debent:
vt pleni chriſtiani iueniãt̃. ſ; neceſſe ē ad ſa
Quarto. lutē ꝙ hō ſit plenus chriſtianꝰ. Preterea
ſi ſic: qlibet cõfirmatꝰ poſſet ꝯfirmare: et qꝛ
qlibet talis h; characterē ꝯfirmatiõis: põt
Quīto ꝯſimilē ī eo cauſare. Itē ſi ſic: epūs degra⸗
datꝰ poſſet ꝯfirmare: ⁊ poſſet ꝯficere corpꝰ
chriſti. qꝛ ſi ſemel potuit ꝯfirmare aut cõfi
B cere corpꝰ chriſti: ſemꝑ poterit/ ex q̃ chara⸗
In oppoſitū. cter manet ſemper indelebilis. Oppoſitū
tñ habetur de cõſecra. di. v. ꝑ totū. Ad hãc
Rñſio ad qſti. queſtionē dicendū eſt ꝙ ſic. Uñ ſciendū ꝙ
ſex ſunt de ſubſtãtia huius ſacramenti: ma
teria ⁊ forma ex pte ſui: dignitas pontifica
lis ⁊ intentio debita ex pte miniſtri: ex pte
aũt cõfirmati ꝙ habeat deuotionē ſeu vo⸗
luntatē: ⁊ ꝙ ſit baptizatus. qꝛ baptiſmꝰ eſt
ianua ſacramētorum. diſtin. iiij. ſolicitudo.
Materia eſt chriſma: qđ eſt oleū balſama
⁊ mixtura quedam de oleo et balſamo ab
epõ cõſecrata. oleum vero debet eſſe oliue
tm̄. Forma eſt iſta. Cõſigno te ſigno crucis
Cõfirmo te chriſmate ſalutis. In noīe pa⸗
C tris ⁊c. licet quidā dicãt/ ſigno te chriſma⸗
Ad primū ar. te ſctificationis. Ad primū dicendum ꝙ
iſtud ſacramentū fuit inſtitutum a chriſto
Mat. xix. vbi pueris legit̃ manꝰ īpoſuiſſe.
nec obſtat ꝙ nec in euangelio legit̃/ nec in
actibꝰ apłorū forma vel materia iſtius ſa⸗
cramenti: qꝛ tam forma q̃ materia quorū
dã que nõ ſunt de neceſſitate ſalutis/ occul
tanda erant in eccleſia primitiuā ꝓpter ir
riſiones gentiliū. Unde Dionyſius in fine
D eccleſiaſtice hierarchie ſe excuſat a determi
Ad ſecundū. natione factorum ſacramentalium. Per
quod patet ad ſecundum: tñ apoſtoli aliq̃
Ad terciū. forma vtebant̃: licet nõ ſcribebat̃. Ad ter
tiū dicit̃ ꝙ neceſſariū eſt nõ ad eſſe: ſed ad
Ad qrtum. bene eſſe. Ad quartū dꝛ ꝙ cõiter ſoli epi
poſſunt hoc ſacramentū cõferre: ſed ſimpli
ci ſacerdoti põt cõmitti. vide caſum de con
Ad qntum. ſecra. di. v. manus. cū gloſ. Ad quintū di
cũt quidā ꝙ ſic: qꝛ epūs degradatꝰ ſemꝑ eſt
epūs. Nota quare tenet̃ hō ad confirmatio
nem: qꝛ eſt ſacramētū ad roborandū: ⁊ ipſe
ſe ſignificat robore īdigere. nec differt vtrū
mulier teneat virū an vir. Itē loca vnctio⸗
nis debent ligari panno quouſq; deſiccen⸗
tur. ⁊ poſtea debet hō eſſe ſub quadā diſci⸗
plina per ſeptem dies: ꝓpter ſeptiformem
gratiam ſpiritusſancti.

Queritur vtrū in ſacramento euchariſtie ſub ſpēbus panis vere ⁊ realr̃ exiſtat corpꝰ chriſti? Et nõ qꝛ ſi ſic: hꝰ fieret ꝑ cõuerſio⸗ a Qõ. iij Primū princi.
nem panis ⁊ vini in corpꝰ chriſti: ſ; talis cõ
uerſio eſt īpoſſibilis. g ⁊c. Aſſumptū ꝓbo:
qꝛ q̃ro tali cõuerſione facta vtrū manet pa
nis an nõ manet panis? ſi manet: g non eſt
trãſitꝰ nec ꝯuerſus. ſi nõ manet panis: nec
eſt aliqd de pane generatū: igit̃ panis eſt
adnihilatꝰ. Iſta ꝯña pꝫ: qꝛ ſi aliqd fuit pa
nis: ⁊ nihil eſt mõ panis: nec alia diuiſio
fiebat ī pane: vel ablatio ptis: nec materia
panis eſt ſub alia forma: igit̃ panis eſt ad⸗
nihilatꝰ: qꝛ nõ põt dici corruptus/ niſi alia
forma gñaret̃ in materia panis. Cõfir⸗ Confirmatur.
matur iſta rõ: qꝛ facta conſecratione quero
vtrum aliqd quod fuit pars panis/ eſt: an
nihil qđ fuit pars panis/ eſt? Si ſecūdum
det̃: igit̃ nec materia nec forma panis ma⸗
net: ⁊ ꝑ ꝯñs panis eſt adnihilatus. Si ali⸗
quid qđ fuit ps panis/ manet: Cõtra. aut
igit̃ ps eēntial̃: aut quãtitatiua: aut q̃lita
tiua. Si quãtitatiua: cū quelibet pars quã
titatiua panis ſit panis: ſequitur ꝙ panis
manet poſt conſecrationē. ꝯñs eſt falſum.
Si eēntialis: vel materia vel forma: ſ; ſiue
ſic ſiue ſic/ oportet cõcedere ꝙ ibi remanet
aliq̃ ſubſtãtia diſticta realiter a corꝑe chri⸗
ſti/ ⁊ aīa chriſti/ ⁊ ptibꝰ chriſti/ ⁊ diuinitate
⁊ ſilr ꝙ nõ eſt trãſlatio totiꝰ panis cõſecra
ti. igit̃ nõ eſt poſſibile ponere talē ꝯuerſio⸗
nē. igit̃ ⁊c. Preterea. ſi talis ꝯuerſio vniꝰ Scđo.
rei in aliā foret poſſibilis: ⁊ tñ res in quam
ſit ꝯuerſio/ nõ augeret̃: ſequeretur ꝙ deus
poſſet cõuertere totā machinā mūdi in ſub
ſtãtiā muſce: vel etiā ꝙ poſſet ponere quã⸗
libet ſubſtãtiā ſub ſpecie alteriꝰ. ⁊ ſic poſſet
ponere aſinū ſub ſpecie hoīs: īmo pari rõ⸗
ne mille aſinos in ſpecie vniꝰ hoīs vel ecõ
trario: ⁊ ſic periret oīno certitudo experien
tie: ⁊ gñatio ſciētie ꝑ experimētū ꝯ Ariſto⸗
telē. ſ. metaphy. ⁊ ſcđo poſteriorum in fine.
pꝫ ꝯña: qꝛ deꝰ põt facere ſubam ſapphiri
ſub ſpecie adamãtis: ⁊ ſubam ſtelle ſub ſpe
cie vniꝰ herbe: ⁊ ſic ſemꝑ habebimꝰ dubita
re an res demonſtrata ſit lapis an lignum
an herba an hō. ⁊ ſic inuēta hoſtia ſuꝑ al⸗
tare/ dubitaretur aliqñ an ſit conſecrata an
nõ. nec ſufficeremꝰ ad diſtinguēdū inter pa
nē ⁊ nõ panē. ⁊ pari rõne nec ſufficeremus

ad distinguendū inter hoīem ꝛ nō hoīem. Iste ꝯñe patet: qꝛ deꝰ pōt tales ꝯuersiōes facere: cū hoc ꝙ lateat et nō ꝯstet nobis ꝙ fecerit: ꝛ tñ credimus ꝙ pōt talia facere: et qꝛ nō sumꝰ certi ꝙ nō fecerit: dubitare debemus an fecerit: qꝛ si neqꝫ sumꝰ certi ꝙ fecerit neqꝫ ꝙ nō fecerit: dubitabimꝰ an fecerit: qꝛ si nō dubitamus: ꝗ sumꝰ certi. ſꝫ ꝯñs in casu est falsum: ꝗ relinquiť ꝙ habemus dubitare de singulis substantijs an sint an nō sint. Preterea si talis transsubstantiatio vnius rei in aliā foret possibilis deo: sequeretur ꝙ deꝰ posset trāssubstātiare hoīem in lapidē ꝛ ꝯtrio: ꝛ p ꝯñs oīa accidētia hominis manerēt in illo loco in q̄ priꝰ fuit hō cū subā lapidis: sic in sacro altaris manet sola subā chꝛisti cū accidētibꝰ panis. ꝛ illo posito arguo sic ſm ꝓpōnes q̄ ꝯcedūť cōiter de spēbus ꝛ accidētibꝰ in sacro altaris s. ꝙ spēs panis ita vere nutriūt descēdūt ꝛ agūt in gustū: ꝛ gn̄alr possunt in oēm opationē in quā posset panis si ibi esset cū illis accidētibꝰ. Sit ꝗ m̄titudo spēꝝ hoīs hoīe cōuerso in lapidē a: tūc arguo sic. a pōt in oēm opationē ī quā pōt hō iste q̄ fuit sub a. qꝛ a pōt ridere: a pōt intelligere: ꝛ a pōt gn̄are hoīem. ꝛ sic aliqͣ pōt intelligere/ qͦ nō est rōnale. ꝛ sic vinū. ꝛ p ꝯñs nō hō pōt facere qͦ nihil nisi hō pōt facere. sic nō homo generaret hoīem. ꝛ nō homo rideret: cū tñ ridere sit ꝓpriū hoīs ꝛc. Item sequiť ꝙ aliquis posset gn̄ari sine patre ꝛ m̄re: qꝛ oīs pater est subā: ꝛ omnis mater similr: ꝛ multa alia sequereť que sunt impossibilia.

Tertio (margin)

Scōm pūnci. (margin) Scōo ad ꝓncipale arguo sic. si sic: ꝗ hoc foret p ꝯsecrationē. ꝛ sic foret ꝯcedendū ꝙ tales ꝓpōnes essent vere. De pane fit corpus chꝛisti. panis pōt esse corpus chꝛisti. qͦ erat panis/ est corpꝰ chꝛisti: sic videť Amb. dicere de ꝯse. di. ij. panis. ŋ. Et allegat mgr̄ dist. x. c. vlti. Panis est in altari vsitatus ań verba sacra. vbi accessit ꝯsecratio: de pane fit chꝛisti caro. ecce prima ꝓpō. Et sequitur continue. Quō aūt pōt qͦ panis est/ eē corpus chꝛisti: ꝯsecratione: q̄ fit sermone chꝛisti. ecce scōa ꝓpō. videlicet ꝙ panis potest esse corpꝰ chꝛisti. ꝛ infra. Si tāta vis ē ī sermone chꝛisti: vt īciperēt eē q̄ nō erāt: quāto magis opatorius est vt sint que erāt: ꝛ in aliud cōmutenť. Et sic qͦ erat panis ꝛ vinū ante ꝯsecrationē: iā corpꝰ chꝛisti est post ꝯsecrationē. ecce tertia ꝓpositio. et sequiť. qꝛ sermo chꝛisti mutat creaturā: ꝛ sic ex pane corpꝰ chꝛisti: ꝛ vinū cū aq̄ in calice positū fit sanguis chꝛisti ꝯsecratiōe verbi celestis. Itē cōiter habenť quidā versus. Cōstat in altari carnē de pane creari. Hic panis deꝰ ē q̄ negat hic reus est. Ex pmo versu habeť ꝙ caro chꝛisti creať in altari: ꝛ alr ꝙ creať de pane: hoc est de pane fit caro chꝛisti ī altari. ꝛ vltra. igiť in altari fit. Ex scōo habetur ista. hic panis deus est p ꝯsecrationē. Similiter hec est cōcedenda: panis est deus.

Als sa crop. (margin)

Primo (margin) Ce aūt iste ꝓpōnes sunt false ꝓbať de prima. Nā sequiť: de pane fit corpꝰ chꝛisti: igiť de pane fit corpꝰ chꝛisti de nouo. ꝛ vltra igitur corpus chꝛisti fit de nouo. ꝯñs ē falsum ꝗ ꝛ ań s. Item sequitur: de pane fit corpus chꝛisti: ꝗ corpus chꝛisti fit de pane. ꝛ vltra. igiť corpus chꝛisti fit. ꝯña ptꝫ: qꝛ ex opposito ꝯñtis sequiť oppositū antecedentis. qꝛ sequiť: corpus chꝛisti nō fit: ꝗ nō fit de pane.

Scōo (margin)

Tertio (margin) Itē de pane fit corpus chꝛisti: ꝗ aliqͣ panis erit sub forma corpis chꝛisti. Et vltra ergo aliqͣ qͦ est modo sub forma panis/ erit pars corporis chꝛisti: ꝛ informabiť aīa chꝛisti. Eodē modo arguitur contra scōam ꝓpositionem. videlicet istā: panis pōt esse corpus chꝛisti. si enim sit vera: ponať in esse ꝗ vel sic ponetur in esse. Panis est corpus chꝛisti. vel sic: quod fuit panis/ est corpꝰ chꝛisti. sed vtraqꝫ est impossibilis. De prīa manifestum est. De secunda probo. nam quero q̄d hoc ꝓnomen relatiuū qͦ refert: vtrū corpus chꝛisti an aliud a corpore chꝛisti: si corpꝰ chꝛisti: est implicatiua falsi: qꝛ corpus chꝛisti nunꝙ fuit panis. si aliud a corpore chꝛisti: nihil est corpꝰ chꝛisti. igiť hec est modo impossibilis: qͦ fuit panis/ ē corpꝰ chꝛisti: ꝗ tam secunda ꝙ̄ tertia est falsa. Item arguo sic. Omne qͦ est corpus chꝛisti: est natū de virgine: ꝛ ascendit in celū. qͦ fuit panis/ est corpus chꝛisti: ꝗ qͦ fuit panis ē natū de virgine: ꝛ ascendit in celū. Item arguo sub hac forma. Omē qͦ erit corpꝰ chꝛisti est in celo: hic panis erit corpus chꝛisti: ꝗ hic panis est in celo. Maior patet: qꝛ tantū hoc erit corpus chꝛisti: demonstrato corpe chꝛisti. ꝛ vltra. tantū ens in celo est corpus chꝛisti: ꝗ omne qͦ est corpus chꝛisti/ est ens in celo. Item arguo sub hac forma: Omne qͦ pōt esse corpus hoc chꝛisti: est hoc corpꝰ chꝛisti. iste panis pōt esse hoc corpꝰ chꝛisti: ꝗ iste panis est corpus chꝛisti. discursus ptꝫ: qꝛ regulatur per dici de omni: ꝛ est ī tertio modo prime figure. Maior pꝛobatur: qꝛ ab

surdum est dicere oppositũ .s. aliud ab hoc
pōt esse hoc: quocūqȝ demonstrato. Itē ar
guo sic. aliq̄d erit corpus christi / qd̄ non est
modo corpus christi. ergo aliq̄d erit assumptū
a verbo: qd̄ nō est modo assumptū a verbo
ꝯña est satis bona: ⁊ añs est creditū: ergo ꝯñs
est creditū. ergo fidelis hȝ ꝯcedere ꝙ iste pa-
nis assumetur a filio dei. Item sub hac for
ma. si iste panis erit corpus christi: q̄ro vtꝝ
qñ erit: an qñ nō erit. si qñ nō erit. Contra:
qñ nō erit: nō erit aliq̄d: ergo qñ nō erit / non
erit corpꝰ christi. ꝯña ptȝ. Si qñ erit: ergo hec
erit aliq̄n vera / panis est corpus christi: et
hec / panis viuit: ⁊ panis est caro: ⁊ multa
Rñsio. alia falsa que possent inferri. Faciliter pōt
dici ad ista: sicut videtur mgr̄ dicere lib. iiij
dist. viij. c. iiij. ꝙ hec est distinguēda: panis
vel illud qd̄ erat panis / est modo corpꝰ chri-
sti. eo ꝙ pōt exponi dupliciter. Uno mō vt
equaleat isti. sub̄a panis manēs substātia
panis est corpꝰ christi. ⁊ hec est falsa. Alio
modo exponit̄ ꝑ istam: substātia panis est
mutata in illud qd̄ factū est corpus christi.
sȝ hec rñsio nō vr̄ intelligibilis. Nā oē mu-
Replicat primo. tatū est aliq̄d manens sub vtroqȝ termino
mutationis. Accipio illud: ⁊ sit a. ⁊ arguo
sic. a mutatū est sic ꝙ priꝰ fuit panis: ⁊ mō
est corpus christi. ergo aliq̄d est qd̄ priꝰ fuit pa
nis: ⁊ mō est corpꝰ christi. ergo aliq̄d est qd̄ pri
Scdō. mo fuit. Itē a est mutatū: sit a sicut prius:
q̄ro igit̄ vtrū est mutatū localr̄: an altera-
tū: ⁊ sic de singulis spēbus mutatiōis. sed
ꝑ nullā spēm mutatiōis pōt verificari ꝙ sit
corpꝰ christi. igit̄ ponere mutationē ad ꝓ-
positū nihil valet: ad saluandū videlȝ quō
Tertio panis pōt fieri corpꝰ christi vel caro. Itē ar
guo sic sub hac forma. sub̄a panis mutata
in corpꝰ christi ē corpꝰ christi: sicut sub̄a pa
nis est mutata in corpꝰ christi: sȝ oē mutatū
aliter se hȝ nūc ꝙ prius: ergo est substātia
panis post consecrationē: ꝯñs est falsum.

Tertiū princi. Tertio arguo sic ad ꝓncipale. si sub spe-
ciebus panis ⁊ vini existeret realiter corpꝰ
christi: ergo vnꝰ oculꝰ christi in vna hostia exi
stēs posset videre se in alia hostia. ⁊ existēs
sub spē panis se videret sub spē vini. ꝯñs
ꝓbo: q: mediū est bñ illuminatū. ⁊ oculus
christi bñ dispositꝰ: ⁊ christus sūme visibi-
lis: ergo si ibi ab oculo videri pōt: pōt ⁊ seipm
videre: sȝ ꝯñs est falsum: q: oē visum ab ocu-
lo distat a vidēte: q: vr̄ sub quadā pyrami
de: cuius conꝰ est in oculo opposito: ⁊ basis
in re visa. igit̄ si oculus christi in vna ho-
stia videret christū in alia: sic oculꝰ christi
videret se ꝑ lineā rectā: ⁊ eiusdē pyramidis
eēt idē basis ⁊ conus: qd̄ nō est imaginabi
Scdō. le. Itē si sic: tūc corpꝰ in sacramēto muta
ret mediū causando spēs in pyramide visi-
bili: sicut si ibidē poneret̄ vnꝰ oculus alius
equalis virtutis vl̄ maioris: ille posset vide
re corpꝰ christi. ꝯñs est falsum ⁊ ꝯtra experimē
tū. Si dicat̄ ꝯcedēdo ꝙ oculus christi non
pōt videre nec mouere manū suā ibi. Con-
tra. manꝰ sua est ibi realr̄: q: totū corpꝰ est
ibi realiter: sȝ manꝰ illa est viua: igit̄ christꝰ
pōt mouere manū ⁊ tñ vna tāgere aliā: igi-
Tertio. tur pari rōne pōt videre manū. Itē capio
lineā lōgitudinis corporis christi a vertice
vsqȝ ad plātā sub pede. ⁊ arguo sic. corpus
christi ē in hac hostia: ⁊ hec linea ē in hac ho
stia: q̄ro vtꝝ est recta an curua. si recta: igit̄
cū ista sit septē pedū in longitudine: inter
terminos istiꝰ linee erit distantia septē pe-
dū. igit̄ in spatio minimi hois erit q̄ntitas
septē pedū. ⁊ ꝑ ꝯñs in spatio certissime ꝑ-
tis vniꝰ pedis erit linea recta septē pedū.
Si dicat̄ ꝙ linea lōgitudinis christi sit in-
uoluta sicut vna linea gyratiua ad dimen
siōes hostie: hoc nihil est: q: nō est dare mi-
nimā ptē sub q̄ corpꝰ christi est in hostia: ⁊
similiter gyratio figure humane nō cōue-
Quarto. nit. Itē si corpꝰ christi realiter est ibi cū
illis q̄litatibꝰ: igit̄ figura eiꝰ est ibi: q: figu
ra eius nō est nisi corpus ipm. igit̄ ꝓfun-
ditas eiꝰ est lōgitudo eiꝰ. ⁊ distātia inter-
cepta inter latera figure est ibi. ergo si est
ibi realiter: est ibi corporaliter ⁊ localiter.
igit̄ inter manū ⁊ lacertū eiꝰ est vnꝰ cubitꝰ
⁊ manꝰ distat a pede: q: alioqn ꝑiret figu-
Quartū prin. ra humana. Quarto ad principale. si sic:
aut dȝ ꝯcedi ꝙ nos videmꝰ corpꝰ christi vel
nō. si sic. Contra. nullā ptē christi videmus
igit̄ ⁊c. Antecedēs ptȝ: q: nec carnē nec ma
num nec faciē. si cōcedat̄ ꝙ nō vr̄ ibi corpꝰ
christi veꝝ. Contra. nō minus videmus ꝙ
tangimus ⁊ tractamus: cū visus sit nobi-
lissimus sensuū. sed nos tāgimus corpus
christi veꝝ. ergo ⁊c. Minor ꝓbat̄ ex illa cō
fessione Berengarij: que ponitur de cōsec.
di. ij. c. ego Berengarius. vbi ꝯfitet̄ verum
corpꝰ christi manibꝰ sacerdotū tractari nō
tm̄ sacrm̄: sȝ veꝝ corpꝰ christi sensualiter ma
nibꝰ sacerdotū tractari ⁊ frangi: ⁊ fidelium
dentibus atteri. ⁊ pari rōne videmus ibi
corpus christi. Itē dr̄ vulgariter: hodie vi-
di caput oīuȝ sanctorū: hodie vidi corpus

Qnitū christi. Quinto ad principale. si sic: hoc fo
princ. ret per cōsecrationē: sȝ ꝯsecratio nō fit nisi
sacerdos intendat ꝯsecrare: ḡ requiritur intē
tio sacerdotis. Pono ḡ ꝙ sacerdos habeat
corā se octo hostias: de qb⁹ nō intēdat ꝯse
crare nisi duas: ⁊ ita cogitet penes se sic. du
as tm̄ de istis volo cōsecrare. q̄ posito: q̄ro
vtrū cōsecrauit an non? Si nō. Cōtra. hic ē
forma debita ⁊ materia/⁊ itētio faciēdi qđ
ecclia facere ꝯsueuit: ḡ ⁊c. Itē si nō: h̄ nō fo
ret nisi qꝛ intētio talis vr̄ gn̄alis vel vaga
vel indeterminata: sȝ hoc nō ipedit. nā da-
to ꝙ sacerdos itēdat distīcte cōsecrare hāc
hostiā: ops necessario cōcedere ꝙ ipse intē-
dit consecrare infinitas partes isti⁹ hostie
distincte. qđ nō pōt intendere distīcte: cum
nō possit cōsecrare vnā vna intētiōe: ⁊ post
aliā alia intētiōe: ⁊ sic in infinitū. igiꝰ suffi
cit gn̄alis intētio ⁊ indistincta. Silr sacer:
dos cōiter die pasce cōsecrat multas vel cē
tū vel mille: sȝ nō pōt simul cogitare de q̄li
bet distincte. igiꝰ sufficit intētio generalis.
Si dicaꝰ ꝙ cōsecrauit. Cōtra. tm̄ duas de
istis intēdebat cōsecrare: sȝ nō est maior rō
q̄re has duas cōsecrauit q̄ꝫ illas. igiꝰ vel cō
secrauit oēs: vel nullas. nō oēs: qꝛ intende
Argui tur pri mo. bat ꝯtrā illi⁹. Itē pono aliquē sacerdotem
q̄ credit cōtinuū cōponi ex indiuisibilibus:
⁊ hēat corā se vnā hostiā: quā credit esse cō
positā ex q̄nqꝫ indiuisibilib⁹ panis: ⁊ volo ꝙ
ipe intēdat cōsecrare hodie vnū indiuisibi
le: ⁊ cras scđm: tertia die tertiū: ita ꝙ quito
die vult ꝙ tota hostia sit cōsecrata. isto po
sito: q̄ro vtrū cōsecrauit an non? si nō. Con
tra. intēdebat cōsecrare panē: ⁊ ꝓtulit verba
sacralia. ḡ ꝯsecrauit. vel fiat argumentum
de vna hostia diuisa in q̄nqꝫ ptes: ⁊ sic eo-
dē mō ꝓcedaꝰ de q̄nqꝫ dieb⁹. Si ꝯcedaꝰ ꝙ
cōsecrauit. Cōtra. nunq̄ꝫ intēdebat cōsecra
re aliquā ptē isti⁹: igiꝰ nūq̄ꝫ intēdebat cōse
crare hāc hostiā: añs ptȝ: qꝛ h̄ hostia nō cō-
Argui tur secū do. ponit ex indiuisibilib⁹ in rei veritate. Item
nullū panē intēdebat ꝯsecrare: qꝛ nullū in
diuisibile est panis: sȝ tm̄ indiuisibile inten
Argui tur ter tio. dit cōsecrare. ḡ ⁊c. Itē habeat aliqs sacer-
dos corā se vnū panē: ⁊ itēdat ꝯsecrare me
dietatē ꝓpinquiorē sibi: q̄ dicaꝰ pria ps ꝓ
portionabilis: ⁊ ꝯīter tertiā quintā ⁊ septi
mā: ⁊ sic de alijs ptib⁹ ꝓportionabilib⁹ de
notatis vel demōstratis a numero ipari. ⁊
nullo mō alias itēdat ꝯsecrare. q̄ posito: se
quiꝰ ꝙ ille ꝯsecrauit infinitas hostias: qua
rū q̄libet distat ab alia ꝑ vnū panē, ita ꝙ
inter quascūqꝫ intercipiꝰ vn⁹ panis. ⁊ seq-
tur silr ꝙ iste fecit infinitos panes in actu:
q̄rū q̄libet est alteri discōtinu⁹ ⁊ disiūctus:
ita ꝙ inter q̄scūqꝫ ⁊ q̄scūqꝫ mediat vn⁹ hō
qt christ⁹. Silr isto posito pono ꝙ aliqs tā
gat partem supficialē remotioris ptis: q̄ro
vtrū tāgat corp⁹ christi an nō? si sic: ergo est
dare vltimā partē proportionabilē s̄m ta-
lē denotationē. ꝯñs est falsuȝ: igitur. si nō:
ergo tangit panē. ergo i quacūqꝫ parte pa
nis versus illā supficiē est alia pars propor
tionabilis ꝓportione denotata a numero
impari: vt ptȝ: ergo tāgit partē cōsecratam
Quarto. Preterea sit aliqs sacerdos hereticus: qui
velit cōsecrare de carne. sicut legiꝰ ꝙ qui-
dā voluerūt cōsecrare de pane et de caseo.
⁊ decipiaꝰ vnus talis. Et sit panis illud qđ
estimat esse carnes: ⁊ dicat verba cōsecra-
tionis. q̄riꝰ vtrū cōficit an nō? Si non.
Cōtra. nihil impedit nisi forte intētio erro-
nea: sed illa nō ipedit. Probo: qꝛ intēdit cō
secrare hoc: ⁊ hoc est panis: ergo panem cō
secrat. Si dicaꝰ ꝙ sic. Cōtra. tantū intēdit
cōsecrare carnē: ergo nō intendit cōsecrare
panē. Et vltra. ergo non intēdit consecrare Quinto.
hoc. Itē pono ꝙ sacerdos cōsecrat oēs pa
nes i vna fenestra vni⁹ panetarij: ⁊ postea
furetur illas species. ⁊ tūc si agaꝰ cōtra eum
ꝙ furatus est panes suos: nūquid pōt licis-
te negare? videꝰ ꝙ sic: qꝛ certum est ꝙ hoc Sexto.
est falsum: ⁊ licet negare falsum. Item ca-
piat sacerdos in die pasce pro centum pa-
rochianis vnam summā hostiarū: vbi no-
uit esse centū hostias ⁊ amplius: sed nesci-
at quot vltra: ⁊ intēdat solū cōsecrare cētū
ꝓferēs sup hostias formā cōsecrandi: que
ro vtrū ꝯsecrat an non? ⁊ est eadē forma q̄
prius. vltra intendat sic: volo consecrare
oēs istas hostias si tot habeam parochia-
nos. Item si intentio requiriꝰ: ergo qui- Septimo.
libet cōiter in eleuatiōe habet dubitare an
sit hostia consecrata an non. Et si absolute
adorat: videꝰ peccare: qꝛ adorat adoratiōe
latrie rem de qua dubitat an sit adoranda.
ergo videꝰ ꝙ q̄libet habet adorare sub cō-
ditione. consequens est falsum: ⁊ contra ri-
tum ecclesie. Sexto ad principale si sic: er- Sextū princi.
go dictum Ambrosij foret falsum. ⁊ poniꝰ
tur a magistro libro quarto distinctione. xij
capi. ij. Nihil falsi putandum est esse in sa-
crificio veritatis. qꝛ forma consecrandi est
ꝓpositio falsa. probo: quia cū sacerdos di-
cit: hoc est corpus meū. q̄ro q̄d demonstrat

ly hoc: an corp⁹ suū: ⁊ hoc nō ē ad ꝓpositū
an corp⁹ christi in celo: ⁊ tūc dicat falsū: sil'r
si demōstrat panē: dicit falsum. ergo nullo
Rn̄sio. modo dicit verū. Dicit̃ ad illud cōmuniter
ꝙ sacerdos dicit ista v̄ba recitatiue in ꝑso
na christi. ⁊ tūc sil' dicit ea recitatiue ⁊ signi
ficatiue respectu materie sibi p̄sentate. Sꝫ
q̄ritur q̄d demōstret̃ p hoc ꝓnomē hoc: Di
co ꝙ illud quod manet sub vtroq; termio
trāsmutatiōis: ⁊ est illud qđ est accidentia
sensibilia ⁊ nulla substantia. Vn̄ sensus est
hoc cōtentū sub his speciebꝰ est corp⁹ meū.
⁊ hec est cā quare nō addit̃ aliqđ ꝓnomen
illi ꝓnomini demōstratiuo: ne ad aliquam
speciē substantie determinet̃. vnde ꝑm eos
istud ꝓnomē hoc nō demōstrat terminum
a quo isti⁹ cōuersiōis: q2 ei⁹ significatio im
pediret veritatē ꝓpōnis toti⁹: cū termin⁹
a quo nō maneat in vltimo instāti locutio
nis. nec etiā demōstrat terminū ad quē trās
substātiatiōis determinate: q2 iā significa-
tū locutiōis presupponit entitatē rei signi
ficate. s. corpis christi. ⁊ nō esset aliquo mō
ei⁹ cā. ⁊ iō dicūt ꝙ demōstrat hoc qđ ē cōe
vtriq; termino indeterminate. vn̄ sensus ē:
hoc cōtētū sub istis sp̄ebꝰ est corp⁹ meū: hec
Sctūs est sententia scti Tho. iiij. li. viij. di. articu.
Tho- xvj. in rn̄sione ad p̄mū argu. Sꝫ arguit̃ sic
mas. ꝯ ista. suppono ꝙ termini ⁊ orōnes suppo-
Cōtra nāt p vltio instāti ꝓlationis eoꝝ: ac si eēnt
opi. sās in illo instāti cū tn̄ nō sint. sit g̃ a instās ter
cti tho. minus ꝓlatiōis isti⁹ ꝓpōnis hoc est ⁊c. Et
Primo arguo sic: quicq̄d significat illud ꝓnomē h̄
in hac orōne: est demōstratū in a p illud ꝓ
nomē. aut igit̃ illđ est corp⁹ christi vl' panis.
si corp⁹ christi: g̃ corp⁹ christi est ibi ante finē
ꝓlatiōis forme: ⁊ sic erit transsubstātiatio
añ ꝓlationē alioꝝ v̄boꝝ. ⁊ sic illa nō essent
de forma. si est panis: tunc ꝓpō est falsa: q2
denotat̃ ꝙ panis ē corp⁹ christi: iō si iste vo
ces hn̄t virtutē cōsecrādi: q2 ꝓferunt̃ a sa-
cerdote sup debitā materiā: quero an talis
virtus cōsecrandi cōpetat illis v̄bis ꝙ ta-
les sunt sicut idē euenisset ante istitutionē:
Scđo. Silr si sic: ponat̃ ꝙ cadant a sua significa-
tione: adhuc poterit sacerdos dicēdo voces
Tertio nō significatiuas cōsecrare. Itē si sic: pona
tur ꝙ in aliq̄ lingua barbarica h̄ ꝓpō mō
cōuertat̃ cū ista sortes currit. tūc sacerdos
barbaric⁹ cōsecrat dicēdo: sortes currit seu
sortē currere: q2 vere diceret has voces hoc
Quar- est corp⁹ meū. Itē christ⁹ nō ꝓtulit hec ver
to. ba: q2 nō loquebat̃ latinū. Si dicat̃ ꝙ hoc

cōpetit eis nō q2 sunt tales voces: sed quia
sunt sic significatiue. Cōtra. si istitueret̃ ille Replicatur.
termin⁹ a ad significandū cōuertibiliter cū
ista ꝓpōe: hoc ē corp⁹ meū: posset sacerdos Primo
cōsecrare ꝓferendo hāc vocē a. similiter tūc
posset hō mutare formā sacroꝝ: q2 signifi-
cata orationū: vt pꝫ. Preterea nō itelligat Scđo.
sacerdos q̄d significēt v̄ba: ⁊ null⁹ ali⁹ au-
diat: tūc v̄ba nihil significāt. pbo: q2 nulli si
gnificāt. Preterea in ista ꝯuersiōe termi Tertio
nus a q̄ nō manet in fine ꝓlationis v̄boꝝ:
nec termin⁹ ad quē ē in principio: g̃ nihil ē
ꝯtētū qđ posset demōstrari. Preterea ꝯ h̄ Quarto ꝯ dictū opi
qđ dꝛ ꝙ cōe vtriq; termino demōstratur.
Arguit̃ sic. nihil est cōe corpi christi ⁊ pani:
nisi forte vox vel cōcept⁹ aliq̄s q̄ nō demō-
strat̃. certū est. Si dꝛ ꝙ illa collectio sp̄erū Rn̄sio.
est cōis vtriq; successiue p modū istū: q2 pri
mo multitudo est sil' cū sb̄a panis ⁊ postea
cū corpe christi. Contra. illa rn̄sio nō saluat Replicatur.
viā istā. Nā ꝑm viā illā p illud ꝓnomē h̄ nō
demōstrat̃ multitudo illarū specieꝝ: q2 red
derēt locutionē ipossibilē eo mō ac si demō
strarēt̃ panis: q2 ista accidētia nūq̄ pn̄t eē
corp⁹ christi: g̃ nō pōt dici ꝙ illđ cōe vtriq;
termino demōstrat̃. Itē dicit illa via ꝙ
illud cōe qđ demōstrat̃: est aliq̄d cōtentum Quinto ꝯtra secūdum dictū opini.
sub istis sp̄ebꝰ: ita ꝙ sensus istius ꝓpōnis
sit iste. aliq̄d cōtentū sub istis sp̄ebus ē cor
pus christi. Cōtra arguit̃ sic. nihil est cōten
tū sub istis sp̄eb⁹ successiue nisi corp⁹ christi
vel aliq̄ alia sub̄a. nō corp⁹ christi: q2 eēt tūc
ibi corp⁹ christi ante ꝓlationē v̄boꝝ. Si se
cūdū: redderet̃ locutio falsa. ⁊ stat cōe arg.
qđ ipe nitit̃ soluere. Preterea ꝑm illā viā Sexto
sensus ꝓpōnis est iste: cōtētū sub istis sp̄e-
bus ē corp⁹ meū. sꝫ hec est vna indefinita. g̃
si est v̄a: hꝫ aliquā singularē verā. aut g̃ hꝫ
istā h̄ ē corp⁹ meū: demōstrato pane: qđ est
falsum. vel istā demōstrato corpe christi i ce
lo: h̄ est corp⁹ meū. si sic: nō efficerēt ista ver
ba qđ significāt: q2 nō efficiūt ꝙ corp⁹ chri
sti sit corp⁹ christi: sꝫ ꝙ panis fiat corp⁹ chri
sti. Preterea iste due idefinite cōuertunt̃ Septimo.
Cōtētū sub istis sp̄eb⁹ est corp⁹ meū: ⁊ sb̄a
q̄ sub istis sp̄eb⁹ cōtinet̃ est corp⁹ meū: q̄ro
g̃ p q̄ subiectū supponit: ex q̄ est ꝓpō affir
matiua: opꝫ ꝙ subiectū ⁊ p̄dicatū supponāt
ꝓ eodē. g̃ opꝫ dicere ꝙ ꝓ corpe christi. g̃ ꝓ
termino ad quē isti⁹ cōuersionis. qđ negat
ista opinio. Si dꝛ sic dicit Scot⁹ tenēs hāc Rn̄sio scoti.
viā: ꝙ qđlibet vl'e hꝫ suū ꝓpriū singulare ⁊
suū primū cōtētū sub se, sic hoc cōe ens hꝫ

suũ singulare: h̃ ens: ꝛ hoc cõe substãtia hec substãtia ꝛ sic de alijs. ꝛ iõ in ista ꝓpõne h̃
Replicatur. est corp⁹ meũ: sensus est h̃ ens cõe demonstratũ sub istis spẽbus est corp⁹ meũ. Sed hec rñsio nõ valet: q: lȝ ille ꝓpões differãt in voce demõstrato sorte. h̃ ens est hõ. hec substãtia est hõ. h̃ aial est hõ. ꝛ licet hic sint tres propõnes singulares: quarũ nulla est alia. tñ oĩa ista supponũt ꝓ eodẽ scȝ ꝓ sorte: ꝛ ipossibile ẽ φ prĩa sit ṽa nisi q̃libet sit ṽa si formet. ꝛ iõ si hec sit ṽa h̃ ens cõtẽtũ sub istis spẽb⁹ est corp⁹ meũ: opȝ φ q̃libet talis sit ṽa. hec substãtia ꝯtẽta ꝛc. est corp⁹
Septimũ pn. christi. q: q̃ro ꝓ q̃ supponit: ꝛ redit tota difficultas. Septĩo ad pncipale. si sic: panis mutaref i corp⁹ christi ſm Amb. dicẽtẽ φ ſmo xpi creaturã mutat. de ꝯse. di. ij. panis ij. ꝫ. ille panis mutabit in h̃ corp⁹ h̃ corpe nõ moto localr. ğ panis ascẽdet i celũ. Cõfirmaf idẽ de ꝯse. di. ij. c. q̃d sit sanguis. eodẽ momẽto i celũ rapit ministerio angeloꝝ sociãdus corpi christi: ꝛ añ oculos sacerdotis i altari videf. ğ ille panis ascẽdit i celũ
Octauũ pn. Octauo si sic fieret talis cõuersio in corp⁹ ꝛ sanguinẽ christi: seq̃ref φ fieret in idem corpus ꝛ in eundẽ sanguinẽ quẽ assumpsit christ⁹ de ṽgine: ꝛ pepẽdit in cruce: ꝛ ascendit: ꝛ mõ vnif ṽbo. de ꝯse. di. ij. oĩa q̃cumq; ꝛ est Amb. li. de sacramẽtis. ꝛ allegat magister di. xi. c. iiij. sed ꝯñs est impossibile. ꝓbo: q: nõ est idẽ corpus qd̃ mõ est in celo: ꝛ qd̃ est in vtero ṽginis. hoc ptȝ supposito φ christ⁹ fuit vere nutrit⁹: ꝛ vere comedit ꝛ bibit: tũc capio ptes aggeneratas ꝑ nutritionẽ qñ erat. xxx. annoꝝ. ꝛ arguo sic. ille partes nunq̃ fuerũt in vtero ṽginis Marie: igif illud corp⁹ nunq̃ fuit in vtero ṽginis
Scđo. ꝯñs ptȝ: q: hoc corp⁹ est oẽs ille ptes. Preterea tũc illud corp⁹ qd̃ fuit in vtero virginis: fuit in triplo min⁹ q̃ sit h̃ corp⁹ i celo. ꝯñs ptȝ: q: h̃ corp⁹ fuit in pncipio min⁹ q̃ est corp⁹ in celo: sȝ nõ tota suba que mõ est in celo/fuit in vtero ṽginis: q: tũc corpus christi fuisset dẽsius ꝛ durius in vtero ṽgi
Tertio nis q̃ qñ fuit. xxx. annoꝝ. Preterea φ nõ sit idẽ sanguis quem ipse effudit ꝛ quẽ mõ hȝ/ptȝ: q: q̃dã dicũt se hr̃e de sanguine quẽ tũc effudit: ğ aliquẽ sanguinẽ nõ resumpsit in resurrectione. Confirmaf de ꝯse. di. ij. c. prĩa q̃dẽ. Nõ h̃ corp⁹ qd̃ videtis mãducaturi estis: ꝛ bibituri illũ sanguinẽ quẽ effusuri sunt q̃ me crucifigẽt. sacr̃m aliqd̃ vob̃ cõmẽdaui: qd̃ spũaliter intellectũ viuificabit vos. Jnũ habef. c. accesserũt. ꝛ est Aug. loquẽs ad Judeos. Jã securi bibite sanguinẽ quẽ fudistis. ꝛ. c. q: corp⁹. Jnuisibilis sacerdos visibiles creaturas in subam corporis ꝛ sanguinis sui: verbo suo secreta ptãte ꝯuertit ꝛc. Et Amb. c. oĩa. Nã licet suba panis ꝛ vini videaf: nihil aliud tñ q̃ caro christi ꝛ sanguis post ꝯsecrationẽ credẽdũ est. vñ ipa ṽitas ait ad discipulos. Hec inq̃t caro mea est ꝓ mũdi vita. Et vt mirabili⁹ loquar: nõ alia plane q̃ q̃ nata ẽ de Maria. ꝛ infra in fine ca. Jllud sane qd̃ sumptũ est de ṽgine: qd̃ passum est ꝛ sepultũ: qd̃ resurrerit ꝛ i celũ ascendit: ꝛ sedet ad dexterã dei prĩs: ꝛ qd̃ ventur ũ est iudicare viuos ꝛ mortuos. Et. c. nec Moyses. ꝛ est Hiero. Jpse ꝯuiua ꝛ ꝯuiuiũ: ipe comedẽs ꝛ q̃ comedif. Jdẽ. c. de hac. De hac q̃dẽ hostia q̃ in christi cõmemoratione mirabilr fit: edere licet. de illa ṽo quã christ⁹ in ara crucis obtulit ſm se: nulli edere licet. Nono si sic: ğ chris-
Nonũ princi. stus cõfecisset: ꝛ corp⁹ suũ discipulis tradidisset: ꝛ eis dedisset ptãtem cõsecrãdi: ꝛ sic eẽt vert illi ṽsus. Rex sedet i cena turba cinct⁹ duodena. Se tenet i manib⁹: se cibat ipe cib⁹. sȝ ꝯñs est falsum: q: christ⁹ aut recepit h̃ sacr̃m solũ sacralr: aut sacralr ꝛ spũaliter: sic distiguit magr̃. Si tñ sacralr: ğ min⁹ fructuose sumpsit q̃ apl̃i: nec alr mãducauit christ⁹ q̃ Judas. Si sacralr ꝛ spũalr ğ grã augebaf in christo: q: in oĩ eo q̃ recipit sacr̃m spũalr/augef grã. ꝯñs ẽ falsum
Scđo. ergo. Preterea si sic ğ quilibet sacerdos posset mõ ꝯficere nobili⁹ corpus christi q̃ christ⁹ cõfecit. ꝯñs ptȝ: q: corp⁹ glorificatũ est nobili⁹ q̃ ipmmet foret si nõ eẽt glorificatũ: sȝ christ⁹ ꝯfecit ꝛ dedit discipulis corp⁹ nõ glorificatũ sȝ passibile. Preterea si
Tertio mãducauit corp⁹ suũ: ğ illud fuit intra se ꝛ extra se simul ꝛ semel. Preterea si cõtulit
Quarto. discipulis suis ptãtẽ ꝯsecrãdi: ponaf φ aliq̃s cõsecrasset sabbato qñ req̃euit in sepulcro: talis nõ confecisset illud sacr̃m qd̃ nos cõficim⁹ modo: q: sub spẽb⁹ illis nõ fuisset corp⁹ viuũ: nec fuisset tot⁹ ille sanguis qui est mõ in sacr̃o nr̃o: q: tũc sanguis fuit diuisus a corpe. Preterea ipse dixisset fal-
Quĩto sum: imo si aĩa christi tũc dixisset h̃ est corp⁹ meũ: falsuȝ dixisset: q: tũc nullũ corpus fuit aĩe christi: ğ nec corp⁹ christi. Preterea
Sexto ponaf φ aliq̃s cõfecisset post cenã: ꝛ reseruasset hostiã i aliq̃ domo q̃ sit a. hec tũc fuisset ṽa feria sexta hora nona aliq̃s mouet

in a. q: sequitur: christus mouet: et christus est in a:
ergo christus mouet in a. igitur si fuissent mille ho
stie in mille locis: christus fuisset crucifixus in
Septimo. mille locis. Similiter si hec foret vera: aia chri
sti hora sexta recessit de a. eodem modo quo
Octauo. dicimus quod aia christi descendit ad inferos.
Preterea casu retento / pono quod tempore illo quo
aia christi fuit separata a corpore: venisset
sponte ad species illas existentes in a domo: et fu
isset simul cum corpore sub istis speciebus. tunc autem cor
pus christi fuit aiatum in a: vel non. Si sic: tunc idem
corpus numero est mortuum in sepulcro: ergo idem
erit viuum et mortuum. Si non: contra. hec oia est simul
cum corpore indistincte. ergo faciunt per se vnum: et aia
est actus istius corporis. Decimo ad principale
Decimum principale. si sic: ergo manent accidentia sine subiecto. arguitur vi
detur falsum: quia species ille vere nutriunt: sed
omne quod nutrit: nutrit inquantum substantia: et auget
in eo quod quantum. vt dicitur. ij. de aia et de generatione
ergo si nutriunt: est ibi substantia. Preterea si ipse spe
Secundo ad idem. cies nutrire possunt: ergo sunt cibus distinctus a cor
pore christi. ergo qui comedit illas species: comedit ci
bum coctum. et per consequens soluit ieiunium nature. ergo
percepta hostia sub speciebus panis: non licet per
cipere corpus christi sub speciebus vini. ergo precep
tum ecclesie non seruatur: quod tamen a ieiunis sumatur
extra articulum necessitatis. de conse. di. ij. ca.
liquido. Confirmatur. posito quod sacerdos tota
die parasceues comederet hostias consecra
tas: nunquam solueret ieiunium ecclesie. Vel po
natur quod sacerdos consecret totum vinum in am
phora: et totum in taberna bibendo inebriaretur
et sic videtur soluere ieiunium nature: vel posset
ieiunare in eternum / et comedere omni die millies
ergo nunquam potest sumere corpus christi sub spe
ciebus panis et vini: nisi soluendo ieiunium na
ture. Preterea pono quod ignis approximetur
Tertio illis speciebus: et generet ex eis ignem qui sit a.
hoc potest fieri: sicut patet ad sensum. aut er
go ignis a habet materiam: vel non. si non: tunc non
est ignis: cum ignis componitur ex materia et for
ma. si sic: quero vtrum illa materia prefuit an pro
ducatur ad ignem generantem. si prefuit: ergo sub illis
speciebus fuit substantia alia: quia materia substantialis
consequens est falsum. quia si producatur forma substantialis
producatur sine materia: ergo de nihilo. ergo ignis de
nihilo potest causare ignem. Si dicatur quod prefuit
in aliquo alio composito: hoc non est ad propositum.
quia pono quod ignis tamen agat in hostiam consecra
tam: et non corrumpat aliquid aliud. ergo oportet imagi
Quarto: nari quod forma substantialis ignis producatur sine
materia: quod fieri non potest. Preterea si species
ille mouerentur: esset dare motum sine mobili:

et alterationem sine alterabili contra Arist. iij. phy
sico. consequentia patet: quia dato quod species rarefieret vel
condensaretur: planum est quod vtrumque potest fieri in
eis: et tamen non est hic subiectum. Si dicitur quod qualita Responsio.
tes ipsemet sunt subiectum rarefactionis.
Contra. ergo rarefactio non est nisi ille qualita Replica.
tes. et sic motus est motus moti contra philosophum. iij. phy
sicorum. Preterea si sic: tunc corpus christi inci Quinto.
peret esse vbi non fuit / sine motu locali et si
ne noua consecratione: quia rarefacta hostia ipsa
est maior quam fuit: ergo occupat maiorem lo
cum. ergo christus est in alio loco quam prius. ergo christus est
motus localiter sine motu locali: quod non est ima
ginabile. Preterea quando hostia mouetur loca Sexto.
liter: aut corpus christi mouetur localiter aut
non. si non: contra. corpus christi est in loco in quo prius non
fuit: et dimisit aliquem locum in quo prius fuit: ergo
mutatur secundum locum. Similiter modo est hic: et prius fuit
alibi: et non hic. ergo motus fuit hic. Si conceditur Responsio.
quod corpus moueatur ad locum hostie: sequuntur
inconuenientia. quia cum vnus sacerdos simul et se
mel eleuat corpus quando alius deponit: idem si
mul ascendet et descendet. Similiter idem corpus
eque velociter mouebitur ad occidentem et
orientem. similiter quiescet et mouebitur: quia corpus chri
sti quiescet in celo: et mouebitur in altari. Similiter
tu qui es Londonie: haberes dubitare an ali
quis homo sit Rome conuersus in te. et tunc il
la multitudo accidentium illius possunt currere: sic
ut argutum fuit in primo principali. Ad op B
positum istius est fides catholica. sicut patet In oppositum.
de conse. dist. ij. c. ego Berengarius. et per to
tam distinctionem secundam. Item extra de celebra.
missa. cum marthe. Ad questionem sine dubitatio Responsio
ne dicendum quod sic: cuius credulitatem persuadeo ad. q.
sic. suppono vnam propositionem Aug. in quadam epistola Concedo
ad Volu. que talis est. Dicamus deum aliquid pos prima.
se / quod nos fateamur inuestigare non posse. in
rebus talibus tota ratio facti est potentia facien
tis. vnde accipitur vna propositio communiter in scholis:
quod in rebus mirabiliter factis tota ratio facti est po
tentia facientis: et loquitur de eius incarnatio
ne et eius natiuitate. Ex quo arguitur sic. deus Proba
potest facere plus quam possumus intelligere: et tur responsio.
potest facere cuius modum et causam non possumus
inuestigare. ergo ista consequentia non valet. homo non
potest declarare sufficienter quomodo sub speciebus pa
nis et vini existat realiter corpus christi: ergo non
potest sic esse in re: vel non debet sic credi. Nam ex
quo indubitanter credimus deum plus posse
facere quam nos possumus ex naturalibus inue
stigare: consequens est quod in iis que dicuntur nobis esse cre
denda captiuemus intellectum; et hoc est ma

rabile φ deꝰ velit nos in quibusdā singu-
larībꝰ ab eo institutis captiuare intellectū
nostrū: cū intellectus noster sit tā debilis/
φ nō sufficiat cuiuscūq rei minime demō-
strādo naturā apphēdere. ꝛ idō inuestigare
desinimꝰ rez naturas: ꝛ in eaꝝ opatiōibꝰ
admiramur: qꝛ sicut eas videre suimꝰ vltra
ri. sicut dicit bea. Aug. ꝛ Greg. ꝛ idō dicēdū
sicut mgr̄ dicit di. iij. ca. v. Mysteriū fidei
credi salubriter pōt: inuestigari salubriter
nō pōt. qđ nō est sic intelligēdū/ φ hō nō
debeat circa illa q̄ sunt fidei arguere: sꝫ φ
nō dꝫ affirmare se posse rōnem pfectā assi-
E gnare. Scđo dico φ quātū ad trāssubstā
Conclō tiationē siue ꝯuersionē vniꝰ subē i aliā: nō
secūda. magis repugnat rōni: φ multe trāsforma
tiones q̄s nō solū vulgꝰ sꝫ phi crediderūt:
sicut narrat Aug. xviij. de ci. xvij. adducēs
auctorem Varronis: quē fidelissimū ꝛ doctis-
simum historiographū q̄dam reputabāt.
Vba Aug. sunt hmōi. Hoc Varro vt astru
at/cōmemorat alia nō minꝰ icredibilia de
maga illa famosissima Circe: q̄ socios q̄q
Vlyssis mutauit i bestias. Et de Arcadibꝰ
q̄ sorte ducti trāsnatabāt q̄ddā stagnū: at
q ibi ꝯuertebant̄ in lupos: ꝛ cū similibus fe
ris p illiꝰ regiōis deserta viuebāt. Si vo
carne nō vescerent̄ hūana: rursus post no
uē ānos eodē renatato stagno reformabā
tur i hoīes. Deniq̄ et noīati expssit q̄ndā
Demenetū: cū gustasset de sacrificio qđ Ar
cades imolato puero deo suo Lyceo face
re solēt: i lupū fuisse mutatū: ꝛ āno decio i
figurā ppām restitutū ad pugillatū sese
exercuisse: ꝛ olympiaco vicisse certamie. et
reliq̄. Itē de socijs Vlyssis in feras mutas-
tis refert Boe. iiij. de ꝯso. metro. iij. vela
narici ducis ꝛc. ꝛ sacra scrip. docet vxorē
Loth ꝯuersaꝫ i statuā sal. Gen. xix. vn̄ trās
subatio panis in corpꝰ nō ē minꝰ credibil
Conclō φ ista. Tertio dico φ ē admirabile i hꝰ sa
tertia. crō φ christꝰ ē sub q̄libꝫ pte speꝝ totꝰ: ita
φ illa suba ē tota i diuersis locis sil ꝛ se-
mel: ꝛ tota i toto: ꝛ tota i q̄libꝫ pte. sicꝰ ptꝫ
de aīa itellectiua ꝑm phm. sic etiā dꝫ itelli
gi φ itelligētie sunt aīe orbiū. qꝛ sunt i q̄-
libꝫ pte orb. ita φ angelꝰ est in q̄libet pte
i suo orbe totꝰ. ꝛ sic ē̄ tenuit cōmē. ꝺ suba
orbis. Prio vbi dixit φ forme corpoꝝ sup
celestiū nō diuidunt̄ ꝑm diuisionē sui subs
iecti: nec recipiunt̄ mediātibꝰ corpalibꝰ di
mēsionibꝰ subiecti. s. celi: nec mouet̄ ad mo
tū sui subiecti, sicut etiā ponunt moderni

theologi angelū eē in loco diffinitiue: ita
φ sit totꝰ in q̄libet pte illꝰ loci. sicut ponit
cōmētator. iij. de aīa cōmē. v. vnū intelle-
ctū numero in oībus hoībꝰ: quē posuit na
turā quādā vlem abstractā. qđ nō ē mino-
ris difficultatis intelligere/ φ corpꝰ christi
simul ꝛ semel eē i mltis altaribꝰ sub sacro.
Sꝫ dr̄ φ organizatio ptiū ipedit. dico φ Instan
nō: qꝛ sufficiēter ē distinctio realꝛ: sꝫ ibi nō tia.
sit distātia localis inter ptes. Ad q̄ōnem Rñsio.
igit̄ dicendū est φ sic. Et sꝫ credunt̄ addu- Resolu
ci posse rōnes: nō tm̄ ꝯgruit vt adducātur: tio que
nec sufficiēter adduci pnt. qꝛ in factis mira stionis
bilibus ꝛ miraculosis tota facti rō est po-
tētia/ scia/ ꝛ voluntas faciētis. Paucis tm̄
psuasum ē corpꝰ christi eē realr in sacro al
taris sub spēbus panis ꝛ vini. Verūtm̄ ad
maiorē declarationē istius materie/ facien
da sunt q̄nq̄ puncta pncipalia. Prio di- D
cendū est q̄d est forma. Pro quo sciendū φ Primū
nō est nimis logice loquendū in ista mate- punctū
ria: qꝛ verū est φ nulla verba sunt necessa- de for-
ria vel necessario requisita ad ꝯsecrandum ma.
corpꝰ christi: qꝛ nec pferēda ab isto: nec ab
illo: ꝛ sic de singulis. Silr nec requirit̄ lati
num/ nec grecū/ nec gallicū/ nec anglicū: sꝫ
tm̄ requirit̄ aliq̄ lingua. Silr nullꝰ panis
necessario reqrit̄: sꝫ necessario requirit̄ pa-
nis. ꝛ sic cōiter loquēdū est in ista materia
de forma: de materia: de intētiōe: de mini-
stro. Est ergo forma duplex: qꝛ forma sacra
lis sup hostiā est: Hoc ē eñ corpus meū. sꝫ
sine illa ꝯiunctiōe eñ possit cōfici. tm̄ nullꝰ
dꝫ illā dimittere. peccaret eñ mortaliter q̄
illam dimitteret ex pposito. forma vero sup E
vinū: Hic est eñ calix ꝛc. Quantū ad secū Scđm
dum est sciendū φ triplex est materia q̄ ad punctū
hoc sacrm̄ requirit̄. s. panis/ vinū/ ꝛ aqua. de ma-
Panis dꝫ esse triticeus p maiori pte: ita φ teria.
sensibilr nihil appeat nisi triticū. scđo dꝫ eē
azymus intra Romanā ecclesiā: sꝫ posset cō
fici de fermētato. vide Tho. in vltima par
te summe. q. lxxiij. arti. iiij. Vinū siue albū
siue rubeū sufficit. Aqua elemētaris debet
esse: ꝛ nō artificialis. tm̄ si artificialis esset:
ꝯsecraret̄. vide de hoc in summa ꝯfes. lib.
iij. ti. xxiiij. aqua debet misceri cū vino in ca
lice. nec sufficit mixtio in dolio. Tertio F
solus sacerdos est minister: vel alius qui ta Tertiū
men sacerdos est reputatus: quod dico p punctū
pter nō baptizatos vel nō ordinatos. durū de mi-
enim esset si ecclesia in collatione sacramē nistro.
torum deciperet̄ in talibus qui essent ordi-

nati ab aliquo epo qui nõ esset ordinatus seu baptizatus. durũ inquã esset dicere ꝙ tales nõ absoluerent nec cõsecrarent: qꝛ sic pctõres essent defraudati: ꝛ multa incõueniẽtia possent sequi. ꝛ ideo vel opꝫ dicere ꝙ ꝯsecrarent: vel ꝙ in illo hoĩe ꝯsecrat ipse deus: ꝛ sic sine ministro ꝯficeret sacrm̃. qđ istoꝝ sit veri⁹: sine reuelatione sciri nõ põt.

G

Quartũ punctũ de differẽtia trãsmutatiõis huius sacrĩ ab alijs trãsmutationibus.

Quarto videndũ est qualr̃ trãsmutatio differat ab alijs trãsmutationibus. differt aũt in quatuor. Primo qꝛ nihil cõuersũ manet sub vtroqꝫ termĩo. Scđo qꝛ illud in qđ panis ꝯuertitur. s. corpus christi: in nullo augeť nec mutať. Tertio ꝙ ꝓprie loquendo nihil hic mutať: qꝛ nihil se hꝫ aliter ꝙ̃ prius. nisi dicať ꝙ corpus christi mutať localiter ĩproprie: vt mutari localiter nihil dicat plus nisi aliqđ corpus esse de nouo vbi pri⁹ nõ erat. nõ tñ localiter vel circũscriptiue vbi pri⁹ nõ erat localiter: vel locũ dimittere vbi prius erat localiter. Sed manifestũ est ꝙ panis nõ mutať: sicut pꝫ inducẽdo oẽs spẽs mutatiõis: nisi dicať corrũpi. sed hoc dici nõ põt: qꝛ in corruptione materia nõ mutatur: sed manet sub alia forma. Quarto differt ab alijs mutationibus: qꝛ qꝛ accidentia post transsubstantiationem manẽt. qđ nõ est in alijs trãsmutationib⁹. ex quo pꝫ ꝙ accidẽtia subaꝝ materialium sunt alia ꝛ distincta ab ipsis substãtijs: nõ tñ hoc semp tenui: qꝛ aliqñ dicebã oppositũ. i. ꝙ albũ nõ põt fieri nigrũ nisi p corruptionẽ subę: vel p motũ localẽ subę vel substantiaꝝ: sicut in mixtionib⁹ ꝙ vna mixtio causat vnũ colorẽ ꝛ aliã aliũ: tñ põt dici ꝙ post ꝯsecrationẽ nihil manet ibidẽ ꝯtinue ꝛ regulr̃: sꝫ intẽtiones solũ ꝛ spẽs accidentium. vñ solebãt vocari spẽs panis ꝛ vini: ꝛ nõ qualitates post ꝯsecrationẽ. ꝛ ideo sensus vtiť spẽbus p rebus: ꝛ sic iudicat idem manere: nihil tñ dico hic assertiue.

H

Quintũ punctũ ponit aliquos casus et eos soluit.

Quinto restat soluere quosdã casus circa istã materiam. Ponať ergo ꝙ aliquis sacerdos obligať ad vnã missam spẽalr̃ ꝓ a. postea est obligatus ad aliã ꝓ b. nunquid p vnã missam põt ꝓ vtroqꝫ liberari? Dico primo ad formã qõnis. scđo ad intẽtionẽ. De primo sine distinctione dico ꝙ nõ: qꝛ casus est ꝙ sit primo ad vnã missam obligat⁹: ꝛ postea ad aliã.

De recipiẽtib⁹ plures missas Probatur conclusio.

Vñ arguo sic. nullus obligat⁹ ad quatuor missas põt sufficienter soluere duas celebrando: sꝫ ille p casum est obligat⁹ ad duas missas: ergo. Maior pꝫ: qꝛ si nõ: eadẽ rõne si esset obligat⁹ ad tres: posset sufficiẽter soluere celebrãdo vnã tantũ. ꝛ pari rõne si ad mille. qđ est oĩno irrõnabile: qꝛ sic obligatus ad quecũqꝫ anniuersaria vel ad quascũqꝫ annuatim celebrãdas / satisfacere posset p vnã missam. Si tñ ponať ꝙ obligať duabus psonis a ꝛ b: sub hac forma ꝙ vnicuiqꝫ dicat: sic ꝛ nõ aliter legã tibi vnam lectionẽ. tũc casus mutatus est: ꝛ possum satisfacere p vnã: qꝛ nõ obligo me ad duas lectiones: sꝫ duab⁹ psonis. Sꝫ pono aliã formã.

I

Ali⁹ casus ad idem.

Si ponať ꝙ sacerdos obliget se ad dicendũ quinqꝫ missas principalr̃ pro aĩa Petri: ꝛ aliã ꝓ aĩa Joannis: nunquid põt satisfacere p vnã missam ꝓ vtraqꝫ aĩa? et videtur ꝙ nõ. Ad cui⁹ euidẽtiã expono quid voco missam celebrare principalr̃ ꝓ aliquo.

Quid sit principalr̃ celebrare ꝓ aliq.

ꝛ videť mihi ꝙ celebrare principaliter / est applicare missam Joanni: ꝙ sit quedã satisfactio apud deũ ꝓ aĩa Joannis: si indigeat. Dico ergo ꝙ celebrare principaliter ꝓ aĩa Joannis põt intelligi duplr̃. Uno modo ꝙ intendat ꝙ missa sua valeat multis: ita ꝙ velit satisfacere ꝓ multis: ꝛ simul intẽdat ꝙ plus valeat anime Joannis ꝙ̃ alicui de reliquis. ꝛ sic vere dr̃ ad virtutẽ vocis ꝙ celebrat missam principaliter ꝓ alio. Alio mõ ꝙ applicet missam sic ꝙ cedat aĩe Joannis in satisfactionẽ: ꝛ nulli alij cedat in satisfactionem: nec per modũ satisfactionis: ꝛ isto modo dico ꝙ per vnam non potest satisfacere vtriqꝫ.

Replicatur.

Contra. ponatur ꝙ intendat celebrare eque principaliter ꝓ vtraqꝫ: tunc ꝓ neutra celebrat principaliter: qꝛ aliud est dicere ille celebrat principaliter ꝓ vtraqꝫ: ꝛ ille ꝓ vtraqꝫ principaliter celebrat: qꝛ prima equiualet isti: iste celebrat principaliter pro istis: ꝛ hoc est possibile. ꝛ tunc nõ facit ſm casum obligationis prius posite. secũda equalet isti copulatiue: iste celebrat principaliter ꝓ isto: ꝛ iste celebrat principaliter ꝓ illo quod est impossibile facere per vnã missam

K

Rñsio ad diff.

Sic patet quid dicẽdum ad questionem qua queritur an missa dicta pro multis tm̃ valeat cuilibet eoꝝ ac si spẽaliter celebraret ꝓ vno. ꝛ posito ꝙ quilibet eorũ indigeat. Dico ꝙ nõ: qꝛ valor misse per modũ satisfactionis cedet cuilibet in partem satisfactionis apud deũ ſm equalẽ ꝓportionẽ et ſm numerũ personarũ; ꝛ per consequẽs quãto plures fuerint: tãto vnusquisqꝫ minus habebit: qꝛ valor misse est ꝟtutis finitẽ existẽti in purgatorio. Si autem sufficeret vna

ad satisfactionē faciendā ꝓ omi debito in
quo tenerentur quicūq; hoīes obligati ad
quācūq; penā in purgatorio: sic frustra di
cerent plures misse: qḋ nō videtur verum.
Probatur secūdo responsio. Preterea. si missa gñaliter dicta ꝓ certū
tātū valet vnicuiq;/quātū si eēt dicta spā
liter ⁊ principaliter ꝓ vno solo: irrōnabili
ter pmitteret eccl'ia celebrari spālr ꝓ vno:
⁊ sic tota eccl'ia erraret: q2 sic posset im̄ vale
re oībus sicut vni: ⁊ hoc loquēdo de valore
p modū satisfactionis. Vñ sciendū ꝙ missa
vel q̄cūq; oratio facta in eccl'ia ꝓ defun
cto/pōt duplr sibi valere. Vel p modū sup
plicationis. ⁊ sic potest equalr valere vni
cuiq;/ac si spālr ꝓ vno fieret. Vel p modū
satisfactionis: vt sit ps satisfactionis debi
te deo a defuncto. ⁊ sic nō pōt ẜm casum oī
bus valere equalr: ⁊ est exēplū. pono ꝙ. x.
obligent regi: q̄libet in decē libris: si q̄s li
beret eos p orōnē apḋ regē: manifestū est
ꝙ tantū ꝓdest orō vnicuiq; quātū si fuis
set spāliter ꝓ vno. sʒ si liberet eos p modū
satisfactiōis: ⁊ soluat regi. c. ꝓ eis: manife
stū est ꝙ minus valebit hec satisfactio cui
libet/ꝙ valeret si ꝓ vno spāliter solueret.
q2 si spāliter ꝓ vno solueret: posset eū tota
liter liberare. qḋ mō nō est verū: q2 tūc nō
satisfacie ꝓ aliquo istoꝝ nisi ẜm ꝓportionē
q̄ sibi pōt ꝓuenire de decē diuisis inter decē
ptes. ⁊ sic nō recipet nisi vnicā librā: ⁊ sic
quātū ad plenā summā/regi ꝓ singulis tā
tū pro decima pte satisfecit. Silr ḡ ecclesia
intēdit per missas non solū impetrare re
missionē pene p modū supplicationis orā
do ꝓ eis: sʒ etiā p modū satisfactionis sol
uēdo ꝓ eis deo. iō nō tm̄ valet missa p mo
Replica. dū satisfactionis. Cōtra tñ pōt verisimi
liter argui. Si eñ dicat ꝙ missa tm̄ valet
p modū orōnis illis ꝓ q̄b⁹ fit: tūc eēt pos
sibile ꝙ tm̄ valeret vnicuiq; de decē/sicut
si fieret ꝓ vno tm̄. Judicādo aūt de deo ẜm
Rñsio. cōditiones hūane politie: nō videt verisi
mile ꝙ deus eq̄ faciliter cōcederet supplica
tionē que peteret remissionē. c. debitoꝝ: sic
ut supplicationē eque intensam que fit tm̄
ꝓ vno debitore: que ꝓcedit a simili charita
te. ideo ꝓ nūc existimo ꝙ missa regulariter
loquēdo tam p modum orationis q̄ p mo
dum satisfactionis plus valet vni si fiat sin
gulariter ꝓ eo: q̄ si fiat generaliter pro eo
et ꝓ alijs: licet p modū orationis possibile
sit si placeret deo/ꝙ equaliter valeret: vt di
ctū est. Ex istis seq̄tur ꝙ obligatus ad cele
brandum vnū annuale vel centum missas
singulariter pro a: nō pōt in illis missis ce
lebrare principaliter pro b. sec⁹ tñ est si sit
obligatus ex conuentione ꝙ debeat celebra
re ꝓ illo: sic tñ ꝙ liceat sibi adiungere aliq̄s
puta duos vel tres vel plures: q2 tunc pōt
alios adiungere: sʒ nō tantū valet a quātū
si ꝓ solo fuisset celebratū. Sed nūquid pa
rochialis obligat⁹ orare solūmodo ꝓ paro
chianis eccl'ie cui seruit: pōt adiungere ali
quē amicū ad parochianos sub hac itētio
ne vt missa cedat in satisfactionē ꝓ oībus
parochianis: Videt dicendū consequenter
ꝙ nō. q2 ex tali adiunctione ad istam mul
titudinē/portio vniuscuiusq; est diminuta
p intentionē sacerdotis sic adiūgētis aīam
amici sui ad pochianos. Similiter qua ra
tione posset addere vnū ad centū si tenet ꝓ
centū parochianis: posset eque p̄ncipaliter
ꝓ ducētis. ꝯñs est falsum: q2 sic defrauda
ret parochianos: q2 nō tātū valet duab⁹ me
dietatibus sicut vni medietati ⁊c. vt dictū
est prius. Contra. tūc melius esset mora Replica.
ri in vna parochia vbi essent tres: q̄ vbi es
sent mille. ꝯña pʒ per dicta. Dico ꝙ pen Rñsio.
sando meritū quod ꝓuenit parochianis ex
merito sacerdotis: videt ꝯñs esse cōceden
dū: non tñ est melius simpliciter vt patet.
Scḋʒ dubiū an tm̄ valeat sumi a ieiuno. X
Dico ꝙ nō in duplici casu. Un⁹ est qñ pran Terti⁹ casus seu secūda diffi cultas.
sus est in periculo mortis: ne discedat sine
viatico: tūc potest sumere. Alius casus est si
sacerdos deceptus dixerit verba cōsecrati
ua sup panē non triticeū: ⁊ in pceptione p
cipiat ꝙ hostia nō fuit de tritico: ille nō ob
stante ꝙ soluit ieiuniū/dʒ accipe aliā hosti
am idoneā: ⁊ eam cōsecrare. Et si vinū de
bitū prius cōsecrasset: debʒ illud si possit cō
seruare: ⁊ iterū aliud vinū in alio calice cū
hostia cōsecrare: ⁊ totum sanguinē s. ʒ pri
mū ⁊ scḋm sumere cū hostia. Si autem nul
lo mō posset illū sanguinē conseruare: non
debet illū iterū cōsecrare: nec vinum illi cō
miscere: sed tm̄ hostiam consecrare: ⁊ ita ad
sumptionē ꝓcedere. Eodē mō de sanguine
si ponat aquā loco vini: debet iterū conse
crare: ⁊ aliā hostiā apponere: ⁊ a ꝯsecratio
ne hostie incipere: q2 consecratio integra de
bet esse. Tho. vltima parte summe. Perfe
cta videri nō possunt sacramenta: nisi pfe
cto ordine cōpleant. In isto casu debet su
mere: nō obstante ꝙ nō sit ieiunus: quia p̄
ceptum de integritate est maius q̄ prece

ptū de ieiunio. ⁊ in istis casib⁹ nō op; infer
re p̄ceptū de ieiunio: q: minus p̄ceptū in-
fringendū est: ⁊ obediēdū maiori qd̄ est de
integritate sacramēti. ista p̄cepta ponunt
de cōse. di. ij. in plurib⁹ capl'is. scd̄m ꝟo pre
ceptū de integritate sacramenti specialiter
ponit de cōse. di. ij. duobus capitulis. sc;. c.
relatū. ⁊. c. cōperimus. Ex q̄bus auctorita-
tibus p; ꝙ tenet ex p̄cepto pfecte sub vtra
q; specie cōsecrare ꝑpter integritatē sacra
menti. de qua perfectione habet de ꝯse. di.
ij. c. nihil. Itē ex precepto tenet quoties cō
secrat: ieiun⁹ sumere. de cōse. di. ij. c. p̄alle-
gato. Igit cū non sit per casum ieiunus: tm̄
op; ꝙ sumat nō ieiun⁹: q: preceptū ieiunij
est tm̄ de honestate sacramenti et reueren-
tia. sed p̄ceptū de integritate est de suba sa
cramenti: q: in duab⁹ specieb⁹ vnū tm̄ cōsi
stit sacramentū. ⁊ ideo nō minus vni ꝙ al
teri ꝓuideri debet. Ex q̄bus p; ꝙ nō est ve
rū qd̄ dicit in summa cōfesso. lib. iij. c. xxiiij
q. lxiij. ꝙ tm̄ in articulo mortis pōt sumi a
Dubiū nō ieiunis. Pono ꝙ aliq̄s sacerdos post
mediā noctē aliquid gustauerit: vtrū poss;
in crastino celebrare? Dicit sanct⁹ Thomas
ꝙ illa die nō pōt celebrare: q: tunc incipit
dies. vltima parte. q. viij. arti. vj. Si sacer-
dos post dictas matutinas in sero gustaue
rit: vtrū potest in crastino celebrare? Dicen
M dū ꝙ sic: q: nullibi inhibetur. Ad primū
Ad pri principale cū arguit ꝙ hm̄oi trāssubstan-
mū p:i tiatio est ipossibilis. Dico ꝙ nō. Et ad pro-
bationē dico ꝙ non manet panis nec aliq̄
pars eius. Et cū dicitur: vl' suba panis ad-
nihilat ⁊c. pōt dici ꝙ cōclusio est ꝟa ad bo
nū intellectū. sic v; intelligendo/ ꝙ suba pa
nis prius fuit: et modo nec est nec erit: nec
aliqua eius pars. Et qn̄ aliqui dicūt ꝙ nō
adnihilatur: s; cōuertit in corp⁹ christi. di-
co ꝙ volūt ꝙ ad exprimendū congrue ⁊ ex
plicate sacramenti miraculū: nō sufficit dice
re ꝙ panis adnihilat: q: sic nulla mētio fit
de existētia corpis christi de nouo in sacra-
mento. ⁊ iō cōuenienti⁹ exprimit miraculū
sacramenti sub terminis istis: panis trans-
substantiat in corpus christi: vbi exprimit
miraculū tā ex pte termini a q̄ q; ex pte ter
mini ad quē. ⁊ sunt duo distīcta miracula.
Unū ē: ꝙ suba panis desinit esse sine actio
ne corrūpēte. Aliud: ꝙ corp⁹ christi incipit
ibi esse cū spēb⁹ remanētib⁹. ⁊ isto mō vtū
tur doctores istis ꝓpōnibus: panis cōuer-
titur i corp⁹ christi: panis trāsmutat vl' trāś

it in corp⁹ christi: q: magis explicat p eas
miraculū sacri: ⁊ tm̄ nihil aliud p eas deno
tat/ nisi ꝙ ibi fuit suba panis prius: ⁊ post
ea desinit ibi esse ꝟtute diuina: sine actiua
corruptiōe creature: manētib⁹ accidētibus
vel intētiōib⁹: siue spēb⁹ ꝯsimilib⁹. Secū Ad se-
do cū dr̄ ꝙ tūc deus posset subam solis cō cundū
uertere in subam musce ⁊ totā machinam
mūdi ⁊c. sic periret tota certitudo expiētie
⁊c. Dicēdū est ꝙ de⁹ pōt plus facere ꝙ itel
lectus intelligere. ⁊ ideo nō est incōueniēs
cōcedere ꝙ deus posset totā machinā mū-
di cōuertere/ ⁊ facere existere sub speciebus
vnius musce. sicut em̄ pōt facere duo corpo
ra esse siml': ita duas medietates facere po
test eē vbi mō est vna medietas: ⁊ adhuc in
loco medietatis illi⁹ medietatis. nec est da
re locū ita minimū vbi deus nō pōt pone- Ad ex-
re maximū corpus. Quantū ad certitudi perien-
nē expiētie: credo ꝙ nulla est certitudo crea tiam.
ta ita certa de aliqua re pn̄ti: quin posset es
se falsa per mutationē: tn̄ hec lateat me an Dubi-
sit vera an falsa. Cōtra. si neutrū scis: er- tare ac
go habeo dubitare. Dico ꝙ dubitare dupli cipitur
citer accipit. Uno mō vt distinguit nō con duplr.
tra credere: s; ꝯ scire vel cognoscere. ⁊ hoc
mō q̄ neutꝝ oppositoꝝ scit: dr̄ dubitare de
vtroq;: q: sic dubitatio cōpatit secū crede-
re: q: simul stāt/ dubito istū hoiem esse pe-
trū: ⁊ credo istū hoiem esse petrū. ⁊ sic cōce
do ꝙ q̄libet h; dubitare tales: hoc ē lignū
hoc est sol. ⁊ sic de singulis: vt distinguit a
cognitione. ⁊ cōcedo ꝙ nulla certitudo ex-
cludens talem dubitationē est hoi possibi-
lis per naturā ⁊ p experientiā. Alio mō ac-
cipit dubitare: ita ꝙ talis cognoscēs sit sim
pliciter indifferens ad assentiendū vel non
sicut de ista: rex sedet. q̄ mihi simplr̄ neutra
est: nec assentio: nec dissentio. ⁊ sic nō dubi-
to tales: hoc est lignū. hoc est lapis. ⁊ sic de
alijs. q: sufficienter est mihi ꝑsuasum ꝙ de
us talia nō transmutauit: q: hoc nō reuela
uit alicui: nec apparet quare hoc faceret: q:
talia nō facit sine magna vtilitate sequēti. Ad ter-
Ad tertiū cū querit de multitudine isto- tium.
rū accidentium ⁊c. Pōt dici ꝙ nō pōt ride
re/ intelligere/ vel generare: q̄ sunt opatio-
nes sube aīe. Un̄ potētia itellectiua ē ipsa
met aīa. Silr̄ potētia generatiua includit
ipam aiam. silr̄ potētia qua hō ridet. Si tn̄
poneret ꝙ tales potētie essent accidentia:
deberet cōcedi cōsequenter ꝙ a posset intel
ligere/ generare. ⁊c. ⁊ facere omnes opera

N tiones illas quas potest bõ. Ad secūdū
Ad se- principale qñ arguit̃ ꝙ si sic: tales essent
cundā cõcedēde: de pane fit corpꝰ christi: qd̾ erat
ꝓna. panis est corpꝰ christi: ⁊ hmõi. Dico ꝙ oẽs
ille sunt distinguende in ista materia: eo ꝙ
ly de potest dicere circūstantiā cause mate-
rialis: vel circūstantiā termini a quo ɔuer-
sionis. Primo modo sunt false. scd̾o modo
vere. ⁊ est sensus: de pane fit corpꝰ christi. i.
subā panis erat sub istis accidentibꝰ ante
instās cõsecratiõis: ⁊ in instāti ɔsecratiõis
fit sub eisdē accidētibus corpꝰ christi virtu
te ꝟboꝝ sacerdotis deo operāte. ⁊ si hmõi
ꝓpõnes inueniunt̃: a doctoribus expone̅-
de sunt ad bonū intellectū: q2 si accipiant̃
ꝓprie: false sūt. si improprie: vere sunt. ver-
bi gratia. substātia panis est corpꝰ christi. i.
sub speciebꝰ panis sub q̄bus est mõ suba
panis: erit corpꝰ christi. Similr̃ qd̾ erat pa
nis est corpꝰ christi. i. sub spēbus sub q̄bus
erat prius panis: est modo corpus christi.
Ad pri- Tūc ad primū cū arguit̃. de pane fit to-
mū se- tꝰ christi de nouo. ergo corpꝰ christi fit de
cūdū ⁊ nouo: accipiēdo añs in sensu ꝟo: ɔña nõ va
tertiū. let. sicut non valet: aq̄ fit calida de nouo:
ergo aqua fit de nouo. Et sic pꝫ ad scd̾m ⁊
Ad q̄r- tertiū. Ad q̄rtū cū arguit̃. hec esset vera
tum. panis põt eē corpꝰ christi. Dico ꝙ si accipia
tur ꝓprie: falsa est. si improprie: vera. ⁊ dꝫ
exponi vt supra. ⁊ sic ponat̃ in esse: sub spe
ciebus panis est corpus christi. Argumen-
ta ꝟo que sunt bene quatuor vel quinq̄: cū
accipiant ꝓpõnes proprie: quo modo sunt
negāde minores: nõ ɔcludunt: nec respõsio
ibi posita valet. Similr̃ dico ad illos ver-
sus. Cõstat in altari ⁊c. ꝙ versificator loq̄-
tur metaphorice ⁊ īproprie more poetarū.
vnde vterq̄ versus falsus est in sensu quē
faciūt: ⁊ verus in sensu in quo fiunt: ⁊ expo
O nit̃ per modū supius dictū. Ad tertium
Ad ter- ꝑncipale quando arguit̃ ꝙ oculꝰ christi ⁊c.
tiū pn. quia ibi est oculus ⁊ mediū dispositū. nego
ɔñam: q2 añs est verum ⁊ ɔñs falsum. nec
hoc probat argumentū. causa quare ɔña
nõ valet: est q2 nõ est idem/oculū christi vel
corpus christi esse realr̃: ⁊ esse ibi situaliter
vel localiter vl̾ circūscriptiue: q2 denotatur
ꝙ dimensiones christi applicent̃ dimensio
nibus panis: cū dr̃ ꝙ oculꝰ christi videt se
in hostia. ɔcedo tñ istā: ꝙ oculus christi vi-
det manū suā i hostia. Silr̃ istā: christꝰ põt
tāgere manū in hostia: exponēdo primam
ad istū intellectū: oculꝰ christi videt manū
que est in hostia. Sꝫ ad istas: christus põt Rñsio
mouere manū suā que est in hostia: oculus ad q̄sdā
christi distat a pede i hostia ⁊ ɔsimiles. pos difficul
set dici ꝙ sunt distinguende penes amphi tates.
bologiam. q2 hec christꝰ põt mouere manū Als ā-
suā in hostia: põt accipi ꝓ ista: christꝰ põt pliatio
mouere manū suā que manus est in hostia nem.
⁊ hoc est certum. vel ꝓ ista: christus potest
mouere manū suā sic ꝙ motus ille sit ab
hostia. ⁊ hoc est falsum. Ad scd̾m de linea Ad se-
que est longitudo corpis christi. Dico ꝙ nõ cundū.
est alia res nisi corpus christi. tñ iste termi-
nus lõgitudo corporis christi/cõnotat aliā
rē q̄ corpꝰ christi: q2 significat corpꝰ christi
⁊ cū hoc ꝙ inter caput ⁊ plantā sit distan-
tia. ⁊ idõ tota lõgitudo christi ⁊ latitudo et
ꝓfunditas est in sacr̄o. sꝫ nõ est ibi longitu
do christi nec latitudo. hoc est latitudo chri
sti q̄ est realr̃ corpus christi: nõ est dimēsio-
nabiliter nec localr̃ ibi: sic ꝙ i loco hostie sit
pars christi distans ab alia pte christi. Tūc
quādo querit̃ an illa linea est recta an cur- Repli-
ua: põt dici ꝙ non est curua vel recta: q2 ca.
non est ibi linea: sed linea est ibi. ⁊ linea cur Rñsio.
ua vel recta est ibi. hoc est longitudo est ibi
sed longitudo illa nõ est ibi lõgitudo. hoc
est dictu: res que est lõgitudo ista/realiter
est ibi: sed longitudo non est ibi sic ꝙ sit lõ-
gitudo ibi: sed bene est longitudo alibi.
Cõtra. corpus christi aut ē diuisibile aut Repli-
indiuisibile. Si diuisibile: ergo ē ibi corpus ca.
christi extensum. et vltra. ergo est ibi loca-
liter. Si indiuisibile. Cõtra. sequit̃: corpus
christi est ibi īdiuisibile: ergo corpus christi
est īdiuisibile. Dici põt ꝙ corpus christi est Rñsio.
indiuisibile ibi: ⁊ hec est falsa/ corpꝰ christi
est ibi extensum vel diuisum ꝺm substantiā
partiū. Et si arguit̃ sic. corpus christi est ibi Repli-
nõ extēsum: ergo corpus christi est nõ extē- ca.
sum. ɔña patet. Sed cõtra arguit̃. corpus
christi est ibi nõ extēsum: ergo corpus chri-
sti nõ est habēs partē extra partē. ergo cor-
pus christi nõ est ibi corpus. Si cõsequēs
accipiat̃ ꝓprie: debet cõcedi: q2 sensus est/
nõ est ibi corpus christi habēs ibi partē ex-
tra partē ꝺm longum latum ⁊ ꝓfundū. et
sic manifestū est ꝙ est verū. Si aūt ɔñs ex-
ponatur per istam: corpus christi nõ est ibi
res que est corpus christi. ɔñs est falsum: ⁊
ɔña nõ valet. et sic patet vltra ad oẽs ali-
as ꝓpositiones. Ad secundū dico ꝙ figu Ad se-
ra corporis christi est ibi: sed figura corpo- cundū.
ris christi nõ est ibi figura corporis christi.

P Ad quartū principale qn̄ querit an vide
Ad q̄r- mus ibi corpus an nō? Dico ꝙ tales ꝓpō-
tū pn. nes/video corpus: tāgo corp⁹: nō debet ne
gari in sensu ī quo fiūt: q: sensus ē/sub spe
ciebus visis ⁊ tactis ē corp⁹ christi. ⁊ nō est
sensus ꝙ illud qd̄ īmutat ibi visum: vt ob
iectū visus vel tactus: est corp⁹ christi. q: si
de tenem⁹ ꝙ spēs vident: tāgunt: frangū-
tur. ⁊ ꝙ visio/fractio/⁊ hmōi est in specie
bus: nō in corpe. Similr̄ ímutatio visus ⁊
multiplicatio spēi ac obiecti est a speciebus
tantū: ⁊ nō a corpe. vñ de ꝯse. di. ij. q̄ mādu
cāt. Panis ē ⁊ calix qd̄ oculi renūtiāt: qd̄ āt
fides expostulat instruēda: panis est corp⁹
christi: calix sanguis. ⁊ ideo ista dicūt sacra:
q: in eis aliud videt: ⁊ aliud intelligit. qd̄
videtur: hꝫ speciem corpalem. qd̄ intelligit
fructū hꝫ spūalē. Ubi manifeste dr̄ ꝙ spēs
videt: ⁊ corpus christi sub speciebus nō vi
detur: sed intelligit. Unde ꝓprie loquēdo
nō dꝫ cōcedi/tetigi corp⁹ christi: vidi corp⁹
christi: nec ipm̄ corp⁹ christi tetigit me: cor-
pus christi imutat visum meū. tn̄ loquēdū
Q est vt plures: dū tn̄ habeāt sanū ītellectū.
Ad qn Ad quintū principale qn̄ arguit de intē
tū pn. tione sacerdotis habētis coram se sex ho-
stias. Dico ꝓbabiliter ꝙ ꝓ tūc nō ꝯsecrat:
q: actus ꝯsecrādi requirit intētionē deter-
minatā circa certā materiā. vñ cū dr̄ ꝙ ibi
est intentio: dico ꝙ nō. ⁊ cum arguit ꝙ in-
tentio īdeterminata sufficit: q: cū sacerdos
ꝯsecret hostiā: ꝯsecrat infinitas partes: q:
ista hostia ē infinite partes. Dici pōt ꝙ hꝫ
determinatā intētionē ꝯsecrandi infinitas
partes hostie. q: illa hostia est infinite par
tes: ⁊ istam intendit determinate ꝯsecrare
⁊c. Similr̄ qn̄ sacerdos ꝯsecrat multas ho
stias sicut in die pasce: nō requirit ꝙ sciat
numerū hostiaꝝ: sed sufficit intentio conse-
crandi multitudinē istam. Unde intentio
formata p copulatiuā mentalem vel voca-
lem que equiualet copulatiue/sufficit: sꝫ in
tentio formata per disiunctiuā mentalem
nō sufficit: q: illa est intentio magis vaga:
cū qua stat ꝙ nullū panē vel hostiā inten-
Ad se- dit ꝯsecrare. Ad scdm̄ qn̄ arguit de errā
cundū te circa cōpositionē ꝯtinui: ⁊ querit vtrum
ꝯsecrat an nō. Pōt dici ꝙ talis nō ꝯsecrat;
q: nō hꝫ intentionē debitā. requirit em̄ ꝙ
ꝯsecrās intēdat ꝯsecrare panē visibilē ⁊ tā
Repli- gibilē: qlis nō est panis indiuisibilis. Cō-
ca. tra. credat talis ꝙ omne indiuisibile est sen
sibile vel visibile: ⁊ intendat tunc ꝯsecrare
vnū indiuisibile precise: nunquid cōsecrat?
Pōt dici ꝙ sic: q: non oīs falsitas q̄ impli-
cat ī intētione ꝯsecrantis/īpedit ꝯsecratio
nem. q: cū isto errore ꝙ indiuisibile sit sen-
sibile: stat ꝙ veraciter intendat ꝯsecrare pa
nem visum a se. Ad tertiū qn̄ arguit ꝙ Ad ter
intendit ꝯsecrare oēs partes ꝓportionabi tium.
les denotatas a numero īpari ⁊c. Pōt dici
ꝙ talis ꝯsecret oēs ptes. q: qdlibet quod
ipse intendit cōsecrare: est panis. Et cū dr̄
ꝙ ipse ibi facit infinitos panes in actu: q:
inter quoscūqꝫ duos panes mediat vnus
homo. pōt dici ꝙ nō sequit ꝙ ibi sunt infi
niti panes eo mō quo phs loquit. iij. phy-
sicoꝝ. c. de infinito. q: sic requirit non solū
ꝙ discontinuet a substātia cui fuit ꝯtinua
ta: sꝫ ꝙ qualitates sue vere discōtinuent a
qualitatib⁹ q̄ fuerūt in pane iā trāssubstā-
tiato. ⁊ q: manet vera cōtinuatio in accidē
tibus istius hostie: ideo null⁹ panis est fa-
ctus in actu magis in fine ꝯsecrationis q̄
ante. Et cū dr̄: īter quoscūqꝫ panes mediat
vnus hō: ego cōcedo. et ꝯcedo ꝙ isti panes
sunt discōtinuati: q: nullus ꝯtinuatur alte
ri. tn̄ q: remanet vna q̄litas: ideo nō sunt
ille due partes reducte ad actū sm̄ modū
loquēdi Aristo. iij. physicoꝝ. Uocādo tn̄ ēē
in actu esse vnā rem vel substantiam alteri
oīno nō ꝯtinuam: pōt cōcedi ꝯclusio: ꝙ ibi
sunt infinite substantie in actu. Sed cū q̄-
ritur de tangēte supficiē remanētē versus
quā fit ꝓgressio partiū ꝓportionabiliū: an
talis tangit corp⁹ christi an panē? Pōt dici
ꝙ simul tangit panē cōsecratū ⁊ panē non
ꝯsecratum: q: immediate iuxta manum est
panis consecratus. Aliter pōt dici ad ar Alia re
gumentū a principio ꝙ talis nō cōsecrat: spōsio.
q: est dare aliquā partē proportionabilem
insensibilē: que si virtute diuina esset cōse-
crata: nō esset sensibilis: ⁊ nullus dꝫ inten-
dere facere distinctū sacrm̄ per se: lꝫ debeat
intendere ꝯsecrare panē insensibilem ineri
stentē totaliter p se: q: talis pars non pōt
esse sacrm̄ determinatū: q: nō habet speci-
es sensibiles. Ad quodlibet enim sacrm̄ de-
terminatum requirit distātia ⁊ sensibilitas
specieꝝ: ⁊ ideo lꝫ potest cōsecrare quodlibet
a cōsecrando totū: ⁊ sic facere vnum sacrm̄
de toto: tamen nō potest consecrare quod-
liber a distincte: q: quodlibet a non potest
esse distinctum sacramentū: ideo talis intē
deret impossibile. ⁊ per ꝯsequens nō facit
quod intendit; tamen consecrat vnā multi

tudinē a. ad cuius notitiā ipse nō pōt vera
Ad q̄r/ citer deuenire: ꝛ illa multitudo ē finita. Ad
tum. quartū de intētione huius q̄ vult ꝯsecrare
de carne: ꝛ decipit. Pōt dici ꝙ nō ꝯsecrat
q: habet intentionē repugnantē sacro: q:
requirit talis intētio/ volo ꝯsecrare panē:
ꝛ credo illud esse panē: de quo intendo ꝯse
crare. ꝛ ideo lꝫ nō opꝫ ꝯsecrantem formare
istā copulatiuā mentalē in actu: tm̄ requirit
ꝙ nō habeat intentionem repugnantē isti
copulatiue. si tm̄ intenderet/ volo ꝯsecrare
hoc q̄cquid fuerit: pōt esse dubiū an conse/
craret. ꝛ posset dici ꝙ requirit in ꝯsecrāte
opinio de essentia panis: ꝛ intentio ad ꝯse
crandum panē: ꝛ nihil aliud. vñ qui dubi/
tat hoc ē nō credit ibi esse panē: nec hꝫ intē
Ad q̄n tionē debitā: nec ꝯsecrat. Ad quintū q̄n
tum. arguit de sacerdote prius ꝯsecrāte species
panis: ꝛ postea furtiue auferente illas spe
cies ꝛc. Dico ꝙ sic. tm̄ si ꝓbet in foro iudicij
ꝯtra eum: tenet fateri fraudē suā: nō tamē
dꝫ laico restituere illas spēs: lꝫ habeat illas
sed valorē. nō valorē sacramenti: q: hoc nō
pōt: sed valorē panis ante ꝯsecrationē: tm̄
Ad sex/ dꝫ negare se abstulisse panē. Ad sextam
tum. patet ꝑ predicta. Ad septimū cū dicitur:
Ad se/ nō requirit intētio: q: tūc haberet dubita/
ptimū. re quilibet in eleuatione an debeat adora/
re an non. Dico ꝙ non dꝫ dubitare: distin/
guendo dubitare ꝯtra credere: sed credere
dꝫ ꝙ sacerdos bona fide facit: ꝛ adorare se
cure. in illa tm̄ adoratione intelligitur con/
ditio: puta si ꝯsecratum est: ꝛ ideo nullū pe
riculum est etiā hostiā nō ꝯsecratā adorare
q: nō adorat nisi sub conditione tacita ibi
subintellecta. Unde ecclesia absolute et pu
blice adorat sine ꝯditione adiecta: nō tamē
B sine ꝯditione subintellecta. Ad sextū prin
Ad sex/ cipale cū querit quō forma ꝯsecrādi sit ve/
tū pn. ra ꝛc. vbi dico tria. Primū: ꝙ vtuntur pro
Nota positione ac si esset res permanens et tota
bene. simul in vltimo instanti prolationis: ꝛ sic
dicimus ꝙ ꝓpositio est vera vel falsa. Se/
cundo dico ꝙ in vltimo instanti ꝓlationis
istius orationis: hoc est corpus meum ꝛc.
est sub istis speciebus corpus christi. ꝛ pro
illo instanti facit sacerdos demōstrationē
ad intellectū: cū dicat: hoc est eñi corp⁹ meū
Unde nō intendit demōstrare aliq̄d qđ est
sibi realiter q̄n ꝓfert illud ꝓnomē hoc: sed
intēdit demōstrare illud qđ erit in fine ꝓ/
lationis. Tertio dico ꝙ non dicat illa verba
in ꝑsona sua: sꝫ in ꝑsona christi. vñ nō loq̄/
tur de corpore suo: sꝫ de corpe christi. ex qui
bus ptꝫ ꝙ ipse dicit verū. q: si christ⁹ dice/
ret ea: diceret verū: ꝛ ipse in ꝑsona christi di
cit illa: ideo dicit verū. ad vulgarē modū lo
quendi. Vñ manifestū est ex serie verboꝝ/
ꝙ sacerdos profert illa verba recitatiue de
christo. Narrat eñi ꝙ dedit discipulis suis
dicēs. Accipite ꝛ comedite: hoc est eñi corpus
meū. ptꝫ ergo ꝙ sacerdos nō dicit falsum: q: nō
dicit esse corp⁹ suū: sꝫ dicit ꝙ est corp⁹ chri/
sti: q: recitat christū hoc dixisse. Et cū q̄ritur
q̄d demōstratur per ly hoc: dꝫ ꝙ sit demō/
stratio in vno instanti ꝓ alio instanti: ꝛ de
monstrat corp⁹ christi qđ est in fine sub illis
spēbus. Aliter potest dici ꝓbabiliter ꝙ Alia re
hoc ꝓnomen hoc nullā demōstrationē fa/ spōsio.
cit: q: tenet recitatiue: ꝛ quasi materialiter
sumpta dicunt illa verba a sacerdote. Vñ
si recitarē dictū christi: ꝛ dicā ꝙ christus di
xit Petro: tu es Petr⁹: manifestū est ꝙ nō
vtor hoc ꝓnomine tu significatiue: sꝫ tātū
recitatiue ꝛ materialr accepto: ꝛ hec videt
opinio dñi Inno. in libro suo de off. misse.
par. iij. c. vj. ꝛ. ix. Sꝫ contra arguit Tho. Repli/
iiij. sen. di. viij. Primo q: si sic: illa verba nul/ ca prima
lum ordinem haberent ad presentem mate
riam: ꝛ sic nō accederet verbū ad elementū
vt fieret sacr̄m: qđ est tm̄ requisitū ad sacr̄m
ſm Aug. Scđo q: eadem difficultas ma Scđa
net de verbis christi: q̄n christus ea protu/ S
lit. Ad primū negat ꝯña: q: placet deo ꝙ Rñsio
ad recitationē verboꝝ istoꝝ cū intentione ad pri/
ꝯsecrandi. i. cū volūtate: ꝙ de⁹ transsubstā mam.
tiet materiā debitā: ꝛ fiat transsubstantia/
tio. ꝛ sic accedit verbū ad elementū: ꝛ fit sa
cramentū. Ad scđm de verbis eisdē ꝓla/ Ad se/
tis a christo pōt dupl'r dici. Primo modo cundū
ꝙ christus fecit demonstrationē ad intelle
ctum ꝛ ad sensum simul in vno instanti ꝓ
alio instanti: tenendo ꝙ ipse per illa verba
ꝯsecrauit. Uel posset dici ꝙ virtute diuina
ꝯsecrauit: ita ꝙ in instanti intrinseco ante
tēpus ꝓlationis istoꝝ verboꝝ/ fuit ibi verum
corpus christi: ꝛ ꝙ illa verba postea dixit/
vt discipulis suis fieret doctrina de forma
ꝯsecrandi. Ad alia nō vacat respōdere mo
do. ꝛ sic patet ad questionem.

V Trum cōfessio A
sacerdoti facienda sit homi/ Qō. iiij
ni necessaria ad salutem. Et Primo
nō: quia ex sola contritione princi.
peccatū remittit. ergo nō est

necessariū postea ꝯfiteri. Aña p;: q: ꝯfessio nō est necessaria nisi ꝑpter dimissionē pctī. *Probatio prima antecedentis* Aña pbo: q: grā ⁊ culpa se inuicē nō cōpatiuntur: sed statim ad ꝯtritionē pctōꝝ infunditur grā. iuxta illud Eze. xviij. In quacūq; hora inge. pec. ⁊c. *Probatur secundo añs.* Preterea de pe. dis. pma. ꝓpe principiū. ca. lachryme. ⁊ recitat mgr̄ dist. xvij. c. iiij. Lachryme lauāt delictū qd voce pudor est ꝯfiteri. ḡ ꝯfessio non est necessaria. Confirmaṫ. q: Petrū Magdalenam ⁊ Paulū legimus fuisse pctōres veniam ꝯsequētes: de quoꝝ tn̄ ꝯfessione nullibi scriptū est. *Probatur tertio.* Preterea ꝯfessio facienda est sacerdoti discreto: qui sciat discernere inter leprā ⁊ nō leprā: ⁊ ꝭm culpas ꝓportionare penas: sed aliqñ cōtingit φ aliqs sacerdos nō scit ita bene discernere iter pctīn ⁊ grauitatē peccati pensare/ sicut nō sacerdos: ⁊ aliqñ ipsemet sacerdos est talis qui sciat hmōi. ex quo videṫ φ liceat nō sacerdoti confiteri: ⁊ φ idē hō possit in casu sibi ipsi imponere penitētiā: ne sit necessariū recursum hr̄e ad sacerdotē. *Probatur quarto.* Preterea si confessio sit necessaria ad salutē: vel est homini imposita de iure diuino: vel de iure nature. non de iure diuino: quia illi qui tantum fuerūt sub lege nature/ fuerūt obligati ad ꝯfessionē. Probo: q: Adā ⁊ Cayn reꝑhenduṫ a deo φ pctm̄ suū nō voluerūt ꝯfiteri. vt p; Gen. iij. ⁊ iiij. Et silr̄ Job fuit tpe legis nature: ⁊ tn̄ ipse ꝯfitebatur pctā. Job xxxj. Si abscondi quasi hō pctm̄ meū. ḡ cōfessio nō est tantū de iure diuino. Si dr̄ φ est de iure nature. cōtra. qcquid est de iure nature: sequiṫ dictamen naturalis rōnis: ⁊ eodē modo obseruaṫ apud oēs: sed hoc nō pōt dici de ꝯfessione. igiṫ. *Probatur quinto.* Preterea nō est necessaria: nisi q: a deo instituta: s; diuina institutio ꝓmulgaṫ Jacobi. v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra. vbi nō fit mentio de sacerdote. Silr̄ in lr̄a ꝑsuadeṫ in casu confiteri socio. vbi diciṫ sic dist. xvij. c. v. Si defuerit sacerdos: ꝓximo vel socio facienda est ꝯfessio. *Probatur sexto.* Preterea si sic: videṫ φ liceret confiteri cuilibet sacerdoti meliori. Aña p; per illud qd dixit mgr̄ in. iiij. dist. xvij. c. v. Qui ergo ꝯfitetur sacerdoti: oīno meliori φ pōt ꝯfiteatur. ḡ relinquiṫ iudicio ꝯfitentis sibi eligere ꝯfessorem. *Probatur septimo.* Item di. xvij. c. v. Querendus est em̄ sacerdos sapiens ⁊ discret⁹: q cū ptāte simul habeat iudiciū. Silr̄ quilibet sacerdos h; claues: ergo quilibet eoꝝ pōt quēlibet hoiem absoluere. Et ꝯfirmatur. q: qlibet sacerdos pōt ꝯsecrare corpus christi: qd maius est. igiṫ. *B Arguitur in oppositum.* Ad oppositū. oē qd deus ꝑcepit/ est necessariū ad salutē: s; φ sacerdoti fiat ꝯfessio/ precepit de⁹: igiṫ ⁊c. Maior ꝓbatur: q: christ⁹ Jo. xx. qñ dixit aplis ⁊ discipulis suis. Accipite spiritū sanctū: quoꝝ remiseritis pctā/ remittuntur eis. dedit ptātem iudicandi de pctīs. ergo eoipso imposuit alijs obediētiā ⁊ subiectionem: q: sine eoꝝ subiectione nō poterāt exequi suā potestatē: q: cognoscere in iudicādo peccata eoꝝ nō possunt: nisi ea per confessionem audirēt. *Scḋo.* Preterea ꝯfiteri sacerdoti est preceptū sedis apostolice. sicut habetur in decre. dist. xx. sic oēs. Sic oēs sanctiones aplice sedis accipiende sunt: tanq̄ ipsius diuina voce Petri formate. *Tertio.* Preterea ex. de pe. ⁊ re. omnis vtriusq; sexus. ꝑcipit conciliū celebratū sub Innocētio tertio φ oīs vtriusq; sexus fidelis statim postq̄ ad annos discretionis peruenerit: oīa pctā sua semel in anno fideliter ꝯfiteatur ꝓprio sacerdoti. *Quarto.* Preterea mgr̄ lib. iiij. dist. xvij c. v. dicit φ nō sufficit deo confiteri sine sacerdote: nec est vere humilis ⁊ penitens/ si nō desiderat ⁊ requirit sacerdotis iudiciū.

C Conclusio. Ad questionē dico φ aliquid est necessarium ad salutē dupl̄r. vel quia sine illo impossibile est hr̄e salutē: vel q: sic ordinatū/ φ nō est in libera ptāte volūtatis illud cōtemnere ⁊ salutē hr̄e. Primo mō nullū sacramentū est necessariū ad salutē: q: deus virtutē suā nō alligauit sacramentis. ⁊ sic nō est contritio necessaria nec ꝯfessio: s; sufficit sola voluntas dei cū creatura rōnabili. Scḋo mō ꝯfessio est necessaria ad salutē hoc est ꝯfessio est mediū ordinatū ad salutem: ita φ nō est in ptāte hoīs isto ꝯtēpto obtinere salutē. Vñ quilibet qui est cōpos mētis: ⁊ potens loqui: ⁊ hn̄s copiā sacerdotis: si peccauit mortaliter: tenetur ꝯfiteri sacerdoti tunc: vel alijs ꝭm ꝑmissionem ⁊ ad ordinationē ecclesie. *D Responsio ad primam probationem ⁊ ad primam eius probationem.* Ad primā rōnem dico φ pctm̄ sic remittiṫ/ φ si habita opportunitate ꝯtemnat ꝯfiteri: nec de illo cōtemptu prius peniteat: pctā sua dimissa sibi imputanṫ denuo. Argumētū tn̄ bn̄ ꝯcludit φ ꝯfessio nō ē nec̄aria ꝓmo mō. *Ad secundam.* Ad scḋm verū est φ lachryme lauāt delictū: q: pudor ē ꝯfiteri: tn̄ nō obstāte pudore op; ꝯfiteri. Et ad ꝯfirmationē dico φ multa sunt facta q nō sunt scripta. *Ad tertiam.* Ad tertiū dr̄ φ scia acq̄sita nō est clauis: s; auctēptas quā laic⁹ nō h;:

nec idē super seipm. nec etiā habēs claues
ligādi: sicut sacerdotes nō habētes materiā
subiectā: nec ex ordinatione: nec ex ɔmissio
Ad q̄r‑tam. ne. Ad quartū. ꝙ est duplex cōfessio. scꝫ
mentalis deo: ⁊ vocalis hoi. Prima est de
Confessio du‑plex. iure naturali: scđa de diuino. De prima loq̄
tur auctoritas de Adā ⁊ Cayn: ⁊ forte silr
de Job. sꝫ tn̄ Job de supabūdanti fecit con
fessionē hoi: nō seqtur ergo ꝙ hoc fuit de
lege nature: sicut nec multa alia bona q̄ le‑
Ad q̄n‑tam. gis fecisse. Ad quintū. dr̄ ꝙ Jacob⁹ pre‑
supponit institutionē factā a christo Jo. xx
sicut fuit argutū in prima rōne ad opposi‑
tū. De prima rōne quā fecit Anß. et Beda
ad cōfitendū socio in defectu sacerdotis: et
etiā de venialib⁹ magis est cōgruitas vl' su
pererogationis q̄ necessitatis. Ad sextū
patebit in sequentibus.

A Qō se‑cunda. de eo q̄ que est in ordi‑ne. qō V. V Trum penitē‑
ti et ɔfesso nō pprio sa‑
cerdoti: habēti tn̄ cōmis‑
sionē gnālē audiēdi ɔfes‑
siōes: necesse sit eadē pec
cata iteꝝ ɔfiteri ppo sa‑
cerdoti? Q sic: qr ex̄ de pe. ⁊ re. ois vtriusq̄
Argu. primū princi. sex⁹. postq̄ ad ānos discretiōis peruenerit:
oia sua pctā pprio sacerdoti cōfiteat̄ semel
in āno. sꝫ tal' audiēs ex ɔmissiōe: sicut sunt
p̄dicatores ⁊ minores ab āntiq̄: nō ē pprius
sacerdos: ḡ nō obstāte ɔfessiōe facta tali te
Scđm princi. net̄ eadē pctā nūero iteꝝ ɔfiteri ppo sacer
doti. Preterea illō qō cedit in p̄iudiciū al
teri⁹ nō pōt priuilegio ɔcedi alicui: sꝫ in pre
iudiciū curatoꝝ cederet si ali⁹ ab ipsis sine
eoꝝ licētia possit eoꝝ subditū cōfessum ab‑
soluere ergo ⁊c. Minor pbat̄ multipliciter
Probatur mi‑nor. Primo sic. ppri⁹ sacerdos tenet̄ sibi mini
strare sacramētum eucharistie. silr pro oīa
Primo sua reddere rōnē. sed irrōnabile est subtra‑
here alicui cognitionē rei de q̄ tenet̄ redde
re rōnem: ergo dꝫ sibi cōstare de salute aie
Scđo. sue: ⁊ p ɔn̄s de confessione et statu aie sue.
Scđo qr prelato dr̄ Prouer. xxvij. Diligē
Tertio ter agnosce vultum pecoris tui. qō non pōt
melius q̄ p ɔfessionē. ergo ⁊c. Tertio: qr
irrōnabile vr̄ ꝙ vni⁹ hois sint plures iudi
ces īmediati. qr si p̄ciperēt ɔtria: neutri pos
Tertiū princi. set obedire: ⁊ foret occasio cōtēpt⁹ vbi neu‑
tri obediret. Preterea. xj. q. j. peruenit. si
sua vnicuiq̄ epo iurisdictio nō seruat̄: qd
aliud agitur nisi vt p vos a quib⁹ ecclesia‑
sticus ordo debuit custodiri / ɔfundat̄: ergo

eodē mō si nō seruatur parochiali presbyte
ro iurisdictio sua integra: vt ipse solus sub
ditos suos absoluat: videtur sibi iniuriari.
Ad oppositū. cōsuetudo est optima legū B
interpres. ex̄ de cōsue. cū dilect⁹. sed per to‑ Argui‑
tā ecclesiā in oi regno inoleuit consuetudo tur pri‑
ꝙ tā clerici q̄ laici ɔfitētur habentib⁹ ptā mo in
te absoluēdi ex cōmissione soli: nec iterum oppo.
cōfitent̄ eadē pctā cuicūq̄ alteri sacerdoti.
pꝫ in regib⁹ ⁊ principib⁹ ⁊ nobilib⁹ epis: re
ctorib⁹ et laicis: q̄ quō cūq̄ passim ɔfitētur
predicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ pter licentiā obtē
tā ab epis vel sede aplica. ḡ nō opꝫ trahere
in dubiū. In ista questiōe oritur tota dif Decisio
ficultas pro maiori parte de illo. c. de pe. et qōnis.
re. ois vtriusq̄ sexus. qō est in primo argu
mento allegatū cuius occasione hic ponam
vnū errorē cū eius reprobatione imperfe‑
cta. Vn̄ sciēdū est ꝙ anno dn̄i. M. ccc. xxvj.
magister qdā Parisiensis: dictus Joannes
de poliaco sacre theologie pfessor: errores
tres: qui subscribunt̄: ⁊ docuit ⁊ tenuit in
scholis. sicut in quadā extrauagāti dn̄i Jo.
xxij. que sic incipit. Uas electionis ⁊c. etiā
plenius cōtinet̄. Primo ꝙ cōfessi fratri‑ Primū
bus habētibus licentiā gnālem audiēdi cō erroneum.
fessiones / tenētur eadē pctā que cōfessi fue‑
rūt: iterū cōfiteri pprio sacerdoti. Scđo
ꝙ stāte statuto ois vtriusq̄ sexus edito in Scđm
cōcilio gnāli: Roman⁹ pontifex nō pōt face
re quin parochiani teneātur pctā sua cōfi‑
teri pprio curato parochie sue: imo nec de⁹
posset hoc facere: qr (vt dicebat) hoc impli‑
cat ɔdictionē. Tertio dicit ꝙ papa non
pōt dare potētiā seu licētiā audiendi cōfes‑ Tertiū
sionē: imo nec de⁹: quin cōfessus hñti gene
ralē licētiā teneat̄ eadē pctā cōfiteri pprio
sacerdoti. i. parochiali curato. Dic tn̄ magr̄
lꝫ predictos articulos defendisset: ⁊ publice
docuisset: ⁊ sic posse defendere diceret: quā‑
do apparuit corā papa et cardinalibus: asse‑
ruit se velle in premissis qō sedes aplica de
finiret. Vn̄ multis sibi disputatiōibus assi
gnatis tā in cōsistorio q̄ seorsum: illos arti
culos publice reuocauit: dicēs rōnib⁹ factis
in cōtrariū se rn̄dere nō scire: ɔtra quos ar
ticulos siue errores aplice sedis cōstitutio
emanauit in hac forma. Nos ḡ attendētes
ꝙ predictoꝝ articuloꝝ assertio p̄dicatio et
doctrina redūdare poterat in multaꝝ pni‑
ciē aiaꝝ: ipsos p plures mgr̄os in theolo‑
gia fecim⁹ diligēter examiari. idq̄ ne in er‑
rorē (qō absit) aie simpliciū plabant̄: oēs

predictos articulos ⁊ quelibet eoꝝ tanꝙ fal
sos ⁊ erroneos ⁊ a sana doctrina deuios au
ctoritate aplica dānam⁹ ⁊ reprobamus de
fratrū nostroꝝ cōsilio ⁊ assensu: doctrinā q̄
ipsi⁹ cōtrariā verā esse ⁊ catholicā affirma
mus: asserentes ꝙ illi qui p̄dictis fratri-
bus cōfitētur: nō magis tenētur eadē pctā
iterū cōfiteri: ꝙ si alas illa cōfessi fuissent eo
rū ꝓprio sacerdoti. iuxta dictū conciliū inhi
bētes districte / ne q̄sꝙ articulos dānatos ⁊
reprobatos vel cōtēta in eis vel aliq̄ ipsoꝝ
tenere audeat vel defendere. Un̄ ⁊ p̄dictus
Joannes de poliaco in sermone in scholis
apud Parisios publice reuocauit. Ex istis
pꝫ ad q̄onē. Nā in cōstitutione papa deter-
minauit ꝙ iste tres ꝓpositiones sunt vere.
Primo: ꝙ nullus cōfessus fratribus habē-
tibus gnalē licentiā audiendi confessionē /
teneť iterū pctā cōfiteri proprio sacerdoti:
plusꝙ si alas fuisset sacerdoti proprio eadē
pctā cōfessus: teneretur iterū cōfiteri. Scdo:
ꝙ stante ꝯstitutione oīs vtriusq̄ sexus ⁊c.
Roman⁹ pontifex pōt facere ꝙ parochia-
nus nō teneť oīa pctā semel in anno cōfite
ri ꝓprio sacerdoti. Tertio: ꝙ papa pōt da-
re gnalem licentiam audiendi cōfessionem
⁊ ꝙ cōfessus habēti hmōi licentiā / nō tene
tur eadē pctā cōfiteri ꝓprio sacerdoti. Ad
Nota tria q̄ fac per ordinē — hoꝝ maiorē intellectū tria fient. Primo re-
citabo illō statutū / oīs vtriusq̄ sexus. Se
cūdo ostēdā ꝙ nūꝙ intentio cōdētis statu
tū fuit ꝙ seruareť ad lrām: sicut sonāt ꝟba
de virtute vocis: vt vꝫ per ꝓpriū sacerdo-
tē solus sacerdos parochialis intelligatur.
Tertio dabo intellectū hmōi statuti. De
Primū — primo statutū est tale. Oīs vtriusq̄ sexus
postꝙ ad annos discretionis ꝑuenerit: oīa
pctā sua semel in anno cōfiteať ꝓprio sacer
doti: ⁊ iniunctā sibi penitentiā ꝓ virib⁹ stu
deat adimplere: suscipiens reuerēter ad mi
n⁹ in pasca eucharistie sacramētū: nisi forte
de ꝓprij sacerdotis cōsilio ob rōnabilē cau
sam ad tps ab ei⁹ perceptione duxerit abs-
tinendū: alioq̄n ⁊ viuens ab ingressu ecclie
arceať: ⁊ moriens christiana careat sepultu
ra. Et hoc salutare statutum frequenter in
ecclesijs publiceť: ne quisꝙ ex ignorātie ce-
citate velamē excusationis assumat. Si q̄s
aūt alieno sacerdoti iusta de causa sua cōfi
teri peccata voluerit: prius licētiā postulet
⁊ obtineat a proprio sacerdote: cum aliter
ipse illum absoluere vel ligare non potest.
Et illud q̄ postea sequitur in illo capitulo:

non est ad nostrū ꝓpositū: q̄ nihil ponitur
ibi nisi īformatio ꝙ sacerdos sit caut⁹ ⁊ dis
cretus in iniungēdo penitētias: ⁊ cōfessio-
nis officiū exercēdo. Scdo ostēdo ꝙ nūꝙ
fuit intentio cōdētis statutū / ꝙ seruaretur — D Scdm
ad illū intellectū: ꝙ q̄libet fidelis teneť se
mel in āno cōfiteri parochiali sacerdoti: sic
ꝙ statutū illud semꝑ intelligat per propriū
sacerdotē presbyterū parochialē. ⁊ arguo
primo sic. Si ita dꝫ intelligi: seq̄retur ꝙ cō
fessus dn̄o pape vel eius penitentiario / ite- — Probatio prima.
rū teneret eadē pctā confiteri proprio sacer
doti parochiali: quod fatuū est ⁊ erroneum
dicere: ꝯn̄a pꝫ: q̄ ꝓprius sacerdos nō ē pa
pa nec epūs. Scdo mō sic. papa manens — Scdo
papa nō pōt aliq̄d facere quo perdat iuris-
dictionē immediatā supra quelibet catho-
licū: cū sit vicari⁹ generalis christi. ergo nō
pōt facere ꝙ ipse non posset absoluere quē
cūq̄ sibi ꝯfessum: ⁊ ille legitime exequatur
pn̄iam iniunctā. penitens etiā est simplr ab
solutus a papa: g̃ papa nō pōt facere ꝙ ip̄e
teneať iterū cōfiteri illa peccata. ꝯn̄a pꝫ: q̄
papa nō pōt facere ꝙ ipse īdigeat sacramē
to penitentie. alioquin primū sacramentū
fuit insufficiēs: q̄ nefas est dicere: ergo pa
pa nō pōt facere ꝙ ipse teneať iterū cōfite
ri de peccatis sibi cōfessis presbytero paro-
chiali: īmo nec de⁹ posset facere ꝙ hic iterū
teneatur cōfiteri de eisdē peccatis ꝓ quib⁹
sufficienter et legitime per sacramentū pe-
nitentie satisfecit: q̄ ꝑ totū satisfecit. ⁊ seq̄-
tur: teneť cōfiteri: g̃ nō satisfecit: q̄ est im-
possibile. Tertio sic. in eadē cōstitutione — Tertio
dr̄ ꝙ si subditus velit iusta de causa cōfite-
ri alieno sacerdoti: dꝫ petere ⁊ obtinere licē
tiā a ꝓprio sacerdote. q̄ aliter nō pōt illum
absoluere vel ligare. q̄ro vtrū propriū sacer
dotē vocat hic papa parochialem sacerdo-
tē p̄ise an nō? Si nō: habeo ꝓpositū: ꝙ cō
ditor canonis nō intendit ꝑ ꝓpriū sacerdo
tē p̄ise parochialē sacerdotē. Si sic: g̃ sol⁹
sacerdos parochialis posset alicui ptātē cō
mittere absoluēdi: g̃ papa nō posset alicui
cōmittere sine licētia p̄sbyteri parochialis
q̄ vr̄ absurdū. Quarto. in ꝓpōne istius — Quarto.
statuti q̄n sic dr̄: oīs vtriusq̄ sexus: aut sit
distributio tm̄ ꝓ hoīe q̄ est vtriusq̄ sexus:
sicut sunt hermaphroditi: quod friuolū est
dicere: vel ꝓ quolibet homine et qualibet
muliere. Primo modo non intelligit condi-
tor canonis: manifestum est. Si secūdo mo
do: simul cū hoc intelligit statutum ꝙ que-

libet psona de specie humana d₃ confiteri
p̄sbyteris parochialib⁹. ⁊ ideo op₃ papā/
ep̄os/⁊ eorū legatos confiteri parochiali
epo. ꝯn̄s est absurdū: ergo statutū nō pōt
intelligi ad virtutē verboꝝ: sicut satis do-
cet experientia. Et ꝯfirmat̄: q₂ nec ille qui cō-
didit hoc statutū/tenet illud in seipso: nec
Quito in alijs post eū. Quinto: q₂ tota ꝯsuetu-
do eccl'ie est in ꝯriū: q₂ ep̄i cōstituunt suos
penitentiarios: qui possunt absoluere oēs
de diocesi sua: ⁊ subtrahunt a curatis pro-
pter causas certas ⁊ cau̇sas ep̄ales ⁊ ꝓp̄t
grauia pctā: vt nō assuescāt in eis. Silr pa
pa instituit penitentiariū suū gn̄alē: q̄ ab-
soluit ptāte pape quos ipsi nō possunt ab-
soluere: ⁊ multos alios penitentiarios: vt
pt₃. ⁊ fatuū est dicere ꝙ ille qui venit abso
lutus ab oībus pctīs suis de curia in vigi
lia pasce: nec alicuius pctī est conscius post
pniam: q₂ forte simul in eadem ecclesia est
parochialis sacerdos ⁊ legatus pape: debe
at ire ad p̄sbyterū parochialē anteꝗ̄ cōi-
Sexto. cet. Sexto aut papa pōt cōmittere alte-
ri a curato: ipso curato manēte: tantū quā-
tū cōmisit in absolutionibus: vel non. Si
sic: g̃ iste habens licentiā ex cōmissione pōt
quantū curat⁹: g̃ si absoluit subditū curati
ita pfecte est absolut⁹/sicut si parochialis
sacerdos eū absoluisset. S₃ manifestū est
si prius fuisset absolutus: ꝙ nō teneret̄ si-
bi iterū ꝯfiteri. ergo nec mō. Si nō pōt si-
bi cōmittere papa tantū quātū cōmisit pre
sbytero parochiali ipso manente curato.
Cōtra. papa cōmittit plus alijs ꝗ̄ sibi etiā
sup̱ subditos suos: vt pt₃ de ep̄o ⁊ penitē-
tiarijs suis: quoꝝ q̄libet pōt quantū paro-
chialis: ⁊ plus. s₃ ꝯstat ꝙ papa pōt facere
penitētiarios suos quos sibi placet. g̃ qui-
buscūq₃ habētibus ordinē sacerdotalē pōt
cōmittere plusꝗ̄ h₃ sacerdos parochialis:
vel tantū: vel minus sicut sibi placet. Idē
esset de ep̄o quocūq₃: qui quēlibet sacerdo
tem pōt facere pniarium suū ⁊ supra cura
E Tertiū tū ⁊ equalē curato. Tertio dādus est in-
tellectus de decreto predicto oīs vtriusq₃
sexus. Ubi sciēdū ꝙ intētio ꝯditoris cano-
nis istius est/inducere hoīes ad munde et
integre semel in anno ꝯfitendum: et cōmu
nicandū die pasce. Uocat aūt in illo statu-
to sacerdotē ꝓpriū nō p̄aise p̄sbyteꝝ paro
chialē: vt ostensum est supra. vn̄ apud intel
ligētes distingui solet de ꝓprio sacerdote:
ꝙ iste terminus ꝓp̄us sacerdos pōt diuidi
ex opposito cōtra alienum: vel ꝯtra cōem. Prop̄ius sacerdos q̄s sit.
Primo modo papa est ꝓprius sacerdos cu
iuslibet catholici: ⁊ ep̄s cuiuslibet catholi-
ci existentis in eius ep̄atu. Scd̄o modo non:
q₂ sic nō est ꝓprius vni: q̄n sic cōis alteri:
s₃ sacerdos parochialis vni⁹ parochie ē sic
ut ꝓprius sacerdos illoꝝ q̄ sunt de paro-
chia sua: q₂ oīno est alienus illis q̄ sunt in
parochia alteri⁹. Illi v̄o q̄ habent cōmis-
sionē a papa imediate: vl' ab ep̄is localib⁹:
sicut mō est de fratrib⁹ predicatorib⁹ ⁊ mi
norib⁹: sunt ꝓprij sacerdotes p̄mo mō: q₂
nō alieni: s₃ cōes. Et de ꝓprio sacerdote ad
istū itellectū loquit̄. decre. alioq̄n foret con
traria iurisdictiōi: ⁊ p̄iudicialis dn̄o pape
et toti eccl'ie. ⁊ hec ē intētio pape Jo. xxij. i
ꝯstitutione sup̱ius allegata ꝯtra magistrū
Joannē de poliaco. ij. arti. vbi dixit ꝙ stan
te ꝯstitutione oīs vtriusq₃ sexus: Roman⁹
pontifex pōt facere ꝙ parochiani nō tene-
antur ꝯfiteri semel in anno sua pctā ꝓprio
sacerdoti: ita accipit summus pōtifex ꝓp̄ū
sacerdotē. Qz nisi sic accipit̄ in decretali p̄-
dicta ꝓprio sacerdoti: ꝓculdubio sicut di-
cit Joannes de poliaco: ꝯdictionem inclu-
dūt ista duo. quilibet catholicus tenetur se
mel in anno ꝯfiteri pctā sua proprio sacer-
doti: et aliq̄s parochianus nō tenetur oīa
pctā semel in anno ꝯfiteri ꝓprio sacerdo-
ti. ⁊ ideo dicendū est ꝙ hoc vitat cōtradi-
ctionē: q₂ ille terminus ꝓprius capit̄ equi
uoce in decretali ⁊ i erroie p̄dicto: q₂ in er-
roie dicti Joānis stat p̄cise ꝓ p̄sbytero pa-
rochiali: in decretali v̄o stat ꝓ omni p̄sby-
tero habēre potestatē absoluēdi ex ordina
tione vel cōmissiōe. et huic cōcordat ꝓ oīa
dictum dn̄i Osti. i summa que dicit̄ copio
sa. lib. v. tit. xxxvj. de pe. ⁊ re. c. patriarcha
vbi breuiter ponit in fine omnes istos pro
prios ⁊ immediatos sacerdotes: videlicet
papam/episcopū diocesanum ⁊ ꝓpriū sa-
cerdotem/⁊ illos quibus indulgetur per li
centiā specialē. Sic ergo videtur dicēdum
ꝙ quicūq₃ subditus p̄sbytero parochiali/
pōt licite cōfiteri istis subscriptis: dn̄o pa
pe: in q̄ est plenitudo iurisdictiōis in oēs
catholicos: ei⁹ penitētiario generali. Item
eius penitētiarijs generalibus. Item epi-
scopo diocesano. Itē cuilib₃ habēti ꝯmissi
onē a sede apostolica vel a diocesano vel a R̄ñsio
p̄sbytero: q₂ quilibet istoꝝ pōt dare licētiā a rōes
sup̱ subditos parochialis p̄sbyteri. videli- p̄n. ad
cet papa/ep̄s/⁊ curatus. Ad rōnes prin primā.

cipales. Ad primā ptē per predicta: cum re
ctus et verus intellectus istius decretalis
oīs vtriusq3 sexus ꝛc. est q2 proprius sacer
dos nō distinguit̄ ꝯ cōem sacerdotē: sed ꝯ
alienū. Vn̄ signanter ꝯstitutio dicit. Si qs
alieno sacerdoti voluerit iusta de causa cō
fiteri sua pctā: licentiā prius postulet ꝛ ob
tineat. Unde intētio ꝯstitutionis est arcta
re subditos vnius parochie: ne ad sacerdo
tem alterius parochie accedant: q̄ nō h3 iu
risdictionem super eos per cōmissionē dn̄i
pape vel diocesani. Si tn̄ habeat: iam non
B est alienus: s3 ꝓprius tantū. Ad scd̄m cū
Ad se dr̄ ꝙ illud qd̄ cedit in preiudiciū alterius:
cūdam nō potest alicui ꝯuenire per priuilegiū. Di
co ꝙ maior est falsa. bonū eni cōmune to
tius ecclesie p̄ferri debet bono particulari.
Vn̄ vbi bonū reipublice nō pōt ꝯuenienter
ꝓcurari sine p̄iudicio facto alicui psone: s3
cū p̄iudicio suo: licz ei q̄ rector ē reipublice
ꝓpter bonū cōe p̄iudicare illi psone: licet
ꝓprie loquendo nō debeat sibi dici p̄iudi
ciale/qd̄ est ampliatiuū vel ꝯsummatiuū
boni cōis: seu ꝯseruatiuū reipub. cuius ille
est pars. Vn̄ bene pōt ꝯcedi maior illi9 rō
nis quantū ad ꝓpositū actū. illud habet̄
expresse. xxv. q. j. ꝙ vero. in glos. vbi habet̄
ꝙ priuilegiū nō pōt ꝯcedi in alterius p̄iu
diciū. ꝛ ꝯceditur ꝙ p̄iudiciū fit curato: si al
teri detur ptās ꝛ iurisdictio sup subditos
suos. Dicunt doctores ꝙ sibi nō fit p̄iudi
ciū: q2 nunꝙ fit p̄iudiciū alicui/nisi ei sub
trahat̄ qd̄ sibi ē in fauorē indultū. s3 ptās
iurisdictionis nō est curato indulta in fauo
rem persone: s3 in vtilitatē plebis: ꝛ hono
rem dei: ꝛ ideo si supiorib9 platis videt̄ ex
pedire ad salutē plebis ꝛ honorē dei: pos
sunt postmodū cōmittere alijs a p̄latis in
ferioribus iurisdictionē in subditos eorū
ꝛ sine p̄iudicio eorūdem: vt si papa faceret
vnū simplicē sacerdotē legatū in Anglia:
in nullo p̄iudicaret epis nec inferioribus p̄
Ad pro latis. Et ad primū motiuū cū dr̄: ille sa
ba. mi cerdos tenetur sibi ministrare eucharistie
noris. sacrm̄: ergo tenet̄ scire vitā suam: ꝛ audire
Ad pri ꝯfessionē de pctīs suis oībus. nego p̄nam:
mam. q2 sufficiat sacerdoti ꝙ dicat se ꝯfessum illi
qui pōt eū absoluere: q2 dato ꝙ sibi cōfite
tur: aliā securitatē habere nō posset de ve
ritate dictoꝝ suoꝝ nisi credēdo dictis suis.
ꝛ ideo in simpliciter occultis debet credere
sacerdos subdito suo dicenti se confessum
alicui habenti potestatem a sede a superio
ri suo. Secus est autem in manifestis etiā
executiōibus publicis: de quibus nō opor
tet ꝙ sacerdos stet in simplici verbo subdi
ti sui: nisi p literas cōfessoris/vel testimo
niū aliqd̄ ostēdat̄. Unde videt̄ de tali sub
dito: ꝙ vel sacerdos sciuit eū irregularem
aliquo impedimēto quo minus accederet
ad eucharistiā. impedimēto dico ptinente
ad forū iudiciale: vel aliquo impedimento
ptinente ad foꝝ penitētie. Primo mō non
tenet̄ sacerdos stare dicto subditi: imo in
pasca impedire eucharistiā: nisi legitimā
fidem faciat se esse absolutum. scd̄o tenet̄.
Ad scd̄am formā eiusdē p̄ncipalis de au D
ctoritate Prouerb. xxvij. Diligenter agno Ad se
sce vultū pecoris tui. dico ꝙ nulli īponit̄ cūdam
impossibile. lib. vj. ex̄ de regu. iuris. nullus formā.
pōt ad impossibile obligari. Si aūt illud
dictū intelligat̄ de cognitione ꝯsciētie: fo
ret prelatus obligat9 ad impossibile: ꝛ ideo
p̄mo ꝛ p̄ncipaliter intelligit̄ de cognitione
que pōt haberi p exteriorē ꝯuersationem.
Secūdarie de manifestatione conscientie
in occultis: in qua cognitiōe d3 credere sub
dito suo: ex quo aliā cognitionē nō pōt in
talibus habere. ꝛ si ad eū venerit: ꝛ dixerit
se dignū pceptione eucharistie: h3 cognitio
nem que sufficit curatis. Similr̄ si hec au
ctoritas ligaret prelatū ad personaliter au
diēdū: nō posset vices suas ꝯmittere: quod
tn̄ faciūt cōiter rectores: ponendo suos sa
cerdotes qui nō sunt prelati. Ad tertiā Ad ter
formā cū dicit̄ ꝙ incōueniēs est ꝙ alicui tiam.
deputent̄ plures iudices īmediati. dico ꝙ
nō est verū: s3 expedit hoc fieri. nō tn̄ in ca
su mō debēt: hoc ē nō tenent̄ simul exerce
re actū iudicij sup eādē materiā: s3 possunt
Ad tertiū p̄ncipale dicēdū est ꝙ illa au I
ctoritas. xj. q. j. ꝯuenit. loquitur de iurisdi Ad ter
ctione in foro publico. similiter quādo epi tiū p̄n.
scopus cōfert alicui potestatē audiendi cō
fessiones: nō aufertur inferiori prelato iu
risdictio sua: s3 datur ei coadiutor ad exe
quendā iurisdictionē suā: que principali9
est epi ꝙ̄ sua. Si ponat̄ ꝙ ꝓhibeat subdi Qō.
to suo ne ꝯfiteat̄ alicui habēti ptātem au Rn̄sio
diendi ex p̄uilegio. Dicendū ꝙ cum par in K
parē nō habeat īperiū: ꝓhibitio nihil va Alia q̄
let: s3 de h̄ p suū supiorē vel ꝯseruatorē pri stio.
uilegioꝝ d3 grauiter castigari: sicut visum
est de multis. Sed nunqd̄ d3 priuilegiat9 Primū
absoluens iniungere cōfesso sibi ꝙ saltem pn̄ci.
confiteatur in generali proprio sacerdoti

Rñsio Albertus distinguit de ꝓprio sacerdote.i.
de ꝓpo p̄sbytero parochiali. q2 vel est pastor: sicut
sacerdo rector ꝑpetuus vel vicarius. vel est tm̄ sa⸗
te. cerdos ꝯduct⁹. scđo mō nō op3. pmo modo
credo ꝙ sufficit ꝙ absoluēs iniūgat penitē
ti/ꝙ certificet p̄latū suū se esse cōfessum ab
illo q̄ ptātem habuit pape vel epi. Et si di
cat: tūc subdit⁹ deciperet curatū suū si ve⸗
lit. Dico quōcūq3 ꝑ ecclīam ordinet̄ de con
fessionū audiētia: tm̄ op3 necessario in foro
Repli⸗ cōfessionis secrete stare dictis cōfitētis. Sz
ca. ꝯ predicta videtur esse quedam que ponit
Joā. monachus in expositione sup cōstitu
tionē Bonifacij q̄ sic incipit. Ad ꝑpetuā rei
memoriā sup cathedrā ⁊c. in exponēdo. ca.
iiij. cōstitutionis. statuimus ⁊c. querit nun
quid ꝑ illud statutū Bonifacij deroget̄ con
alio gnāli. ex de pe. ⁊ re. oīs vtriusq3 sexus
⁊ rñdet ꝙ nō est ꝯdictio sed cōpatientia. et
sic vtrūq3 tenet. infra cōsequēter post que⸗
dā verba vacua/mouet dubitationē an cō
fessus fratri teneat̄ cōfiteri iterū ꝓprio sa⸗
cerdoti. ⁊ rñdet innuitiue ꝙ sic. hoc tm̄ non
est ex necessitate sacramēti: s3 ex obligatio⸗
ne tm̄: mō loquit̄ in scđa ꝑsona: ad ꝯfirma
tionē q̄ volūtarie ad fratrē accessisti. ⁊ vult
dicere ꝙ licet talis parochianus confessus
fuerit fratri: tm̄ nō liberat̄ a dicta ꝯstitutio
ne oīs vtriusq3 sexus: q2 relicto pr̄e sp̄ali
cui fuit adstrict⁹ volūtarie iuit ad illum cui
nō fuit adstrictus. Et ad hāc cōclusionē: ꝙ
sez cōfessus fratri remitti debeat ad curatū
Primo ⁊ ill̄r iterato confiteri: arguit multipliciter
Prīo sic. si nō: ergo potestas curati in au⸗
ditione cōfessionis posset penit⁹ exhauriri
⁊ adnihilari: ⁊ priuilegiū nō tenet: qđ ver⸗
git in alteri⁹ enormē lesionē. ex de decimis
Scđo. suggestū est. Scđo si sic esset ī ptāte sub⸗
diti totalr̄ recedere a curato. et hoc posito:
Tertio. quō curabit q̄ morbū non sat⁹ Tertio q̄a
licet nō esset necesse curato cognoscere vul⸗
nꝰ pecoris sui: quātū est ex parte cōfessi qui
siue licētia cōfessus est fratri: interest tm̄ cu
rati ꝓpter seipm̄: cui đr Luce. x. ca. Curam
Quar⸗ illius habe. Quarto si sic: subditus potest
to. trāsire nunꝙ̄ veniēdo ad ꝯfessionē: dicēdo
Quīto. se ꝯfessum fratri. Quinto sic. q̄liter dabit
curat⁹ ecclesiastica sacramēta subdito: quē
nō nouit dispositū: maxime vbi subditi cō⸗
fessi sunt aliq notoria crimina: nec pōt fra
Sexto. ter cōfessa reuelare⁹ Sexto arguit ꝯ opinio
nem: ⁊ rñdet sic. fratri ⁊ curato datur ptās
insolidū, ergo postꝙ̄ alter expleuit, nō pōt

relinqui sup eundē: nisi subditus velit. Rñ
det predictus Joānes monachus ꝙ argu
mentū ꝓcederet: si isti duo fuissent dati ab
initio pariter: sed curatus datus est ab an⸗
tiquo: sicut hn̄s ptātem ab exordio funda⸗
tionis ecclie. di. xxj. ī nouo testō. Frater aūt
est de nouo veniēs. ⁊ ideo sic ei potestas da
ri p̄sumit̄: vt potestas curati non tollatur
sed iuuet̄. Unde ius cōe qđ est ꝓ p̄lato: est
fortius iure priuilegiato: nec mirū: q2 pri⸗
mū ē necessariū: scđm volūtariū: licet sit eq̄
lis potestas audiēdi cōfessiones ⁊ absolue
di: necessitate veniēdi ad curatū remanēte:
q̄ nō est hic expresse sublata. Septimo ad Septi
huc arguit ꝯ opinionē propriā: ⁊ soluit sic. mo.
potestas fratrū est a maiori habita: siue ha
beat̄ a papa: siue habeatur ab epō: ergo est
potentior potestate rectorū. si g̃ cōfessus re
ctori iterata cōfessione nō eget: multo mi⸗
nus cōfessus fratri. Rñdet sic. volūtariū ⁊
necessariū sonāt ꝯtrā. ⁊ est in hoc argumen
to fallacia figure dictiōis: q2 si potestas ex
cedit in quāto: nō sequit̄ ꝙ excedat in qua
li siue in qualibet iteratiōe. Cōsequēter q̄⸗
dā soluit ⁊ arguit q̄ nō sunt digna rñsione.
Tādē vero descēdit ad istā cōclusionē: q̄ est
ptās a iure cōcessa p̄latis loquēdo de ptā⸗
te q̄ est per sacramentū pn̄ie de criminib⁹ q̄
mō tractāt Hug. ⁊ Ostiē. in summa. Guili
elmus durandi in repertorio: ⁊ sctūs Tho.
iiij. senteñ. di. xix. ⁊ hic dicit duas conclusio
nes. Prima est: ꝙ quilibet sacerdos po⸗ Prima
testate ordinis regulariter pōt a quolibet ꝯclusio
peccato absoluere. Scđa: ꝙ l3 omnis sa Scđa.
cerdos habeat potestatē ordinis: nō tm̄ h3 ꝯclusio
potestatē iurisdictionis exercitij nisi in sub
ditos. Ūn̄ sicut in foro iudiciali nō ligat q̄s
nec absoluit nisi subditū: sic nec in foro pe⸗
nitentiali. Et sicut sacerdos nō h3 exercitiū
seu ptātē in corpus christi verū qn̄ non h3
materiam ad cōficiēdū: sic nec in hoc casu
agere pōt nisi in materiā sibi subditā. hec
sunt q̄dā dicta q̄ placuit mihi extrahere de
glossa dicti Joānis monachi. Et aūt ista di
cta sint erronea ⁊ friuola: ⁊ a laico in theo Argui
logica facultate incircūspecto scripta p3 tā tur pro
ex suo mō loquēdi: ꝙ̄ ex alijs q̄ supra indu errore
xi in corpore quasi pro errore Joānis de po Joan⸗
liaco. Arguit̄ sic. xxv. q. j. ca. iiij. q̄ ad ꝑpe nis de
tuā. Que ad ꝑpetuā gnāl̄r ordīata sūt vti poli.
litatē: nulla cōmutatiōe varient̄: nec ad pri Primo
uatū trahantur cōmodum que sunt ad bo
nū cōmune prefixa: sed manentibus termi

nis quos cōstituerūt patres: nemo iniuste
vsurpat alienū ꝛc. sꝫ hmōi est ꝙ cōfessi ꝛc.
Itē idē ca. qd̄ vo. Decreta sctōꝝ canonū ne-
Scd̄o. minē magis ꝙ̄ apostolicā conseruare opꝫ.
Itē ca. cōtra statuta. Contra statuta patrū
Tertio cōdere aliq̄d vel mutare: nec huius quidē
M sedis pōt auctoritas. Soluuntur hec oia: ꝛ
Solu- arguēdo dicuntur: solutio incipit. xxv. q. j.
tio oīm his ita rn̄det. vn̄ dicit sic. Sacrosancta Ro-
istorū. mana ecclesia ius ꝛ auctoritatē canonibus
impartit: sꝫ non eis alligat. ꝛ infra. Licet ꝙ̄
cōtra gn̄alia decreta spālia p̄uilegia indul-
gere: ꝛ spāli bn̄ficio cōcedere qd̄ gn̄ali ꝓhi-
bet decreto. Et infra. Quecūq ergo de de-
cimis vel q̄buslibet ecclīasticis negotijs sa-
cris canonib⁹ diffiniūtur: intelligēda sunt
necessario seruari: nisi auctoritas Romane
eccl̄ie aliter fieri mandauerit vel p̄miserit.
Exēplū ad idē de facto ex̄ de cōsang. ꝛ affi.
nō dꝫ. vbi dicit. Nō dꝫ rep̄hensibile iudica-
ri: si b̄m varietatē tēpoꝝ statuta q̄nq va-
rient hūana: presertim cū vrgēs necessitas
vel euidēs vtilitas id exposcit. vn̄ ordinat
ꝙ ꝓhibitio copule cōiugalis nō se extēdat
extra quartū gradū. ptꝫ. xxxv. q. viij. hec sa-
lubriter. ꝛ in alijs. Itē snīa Romane sedis
pōt in melius cōmutari. xxxv. q. ix. snīam.
Et sic est finis huius opinionis. nec plura
de p̄nti q̄stione ad presens. nōnulla tn̄ con-
silia tangentur in sequenti: que sit talis.

a
Qō. vj VTrū quilibet sa-
cerdos possit quemlibet ab-
soluere a quocūq pctō: Et
videt ꝙ sic: qꝛ q̄cūq hꝫ cla-
ues: hꝫ ptātem totā ordinis
Rn̄sio ꝑ claues est sufficiēs ad absoluēdū a q̄cūq
ad qō- pctō: g̃ ꝛc. Dicit hic cōiter ꝙ ad absoluēdū
nem. in foro cōsciētie req̄rit duplex ptās. videli-
cet ptās ordinis: ꝛ ptās iurisdictionis: q̄ or-
dinat aliq̄s ex cōmissione vt sit alteri subdi-
tus. Vn̄ dicit ꝙ potestas iurisdictionis po-
test esse in aliquo sicut in archidiacono ad
ligādū ꝛ soluēdū in foro cōtētioso ꝑ snīam
excōicationis: in q̄ tn̄ non est ptās ordinis
si nō est sacerdos. Eodē mō dicūt illi ꝙ po-
testas ordinis pōt separari a ptāte iurisdi-
ctionis. Vn̄ sacerdos cui nullo mō est com-
missa cura aīarū: nec hꝫ ex p̄uilegio ꝙ pos-
sit audire cōfessionē: nullā hꝫ ptātem iuris-
dictionis: nisi in certo casu: videlicet in arti-
culo mortis. et ideo licet claues habeat: hꝫ
tn̄ eas ligatas ꝓpter defectū materie subie-
cte: sine qua claues non p̄nt in sacramēto C
penitētie. Cōtra rn̄sionē pōt sic argui: ꝙ Cōtra
ista potestas iurisdictionis videt introdu- rn̄sionē
cta ab his q̄ querunt plus emolumenta tē- Primo
poralia ꝙ̄ fructū animarū. Arguit sic. po-
testas ordinata in duos effectus subordi-
natos si pōt in ꝑfectiorē: pōt in minus ꝑfe-
ctum: sed potestas sacerdotis est in corpus
christi verū. Et silr ad operandū sup corp⁹
christi mysticū: puta ad absoluendū penitē-
tem in foro cōsciētie: qd̄ est in infinitū mi-
noris dignitatis. ꝛ illa potestas est suffici-
ens ad primū effectū nobiliorē: ergo videt
ꝙ sit sufficiens ad scd̄m. Cōfirmat rō: q̄a Confir-
in nouo ꝛ veteri testamēto nunq̄ sit men- matur.
tio de potestate iurisdictionis: qꝛ tm̄ sacer-
dos legalis potuit exercere effectum circa Scd̄o.
mūdationem cuiuslibet leprosi. Preterea
ptās absoluēdi fuit a christo data nō solū
apostolis: immo etiā discipulis. Io. xx. qñ
dixit accipite sp̄msanctū ꝛc. sed tāta potestas
ordinato dat hodie nūc: sicut christ⁹ dedit
eis tunc: alioquin minoris esset efficacie sa-
cramentū nūc ꝙ̄ tūc fuit. ergo cū nō legat
ꝙ aliquā aliā potestatē iurisdictionis expe-
ctauerant ab hoīe: videt ꝙ nec sacerdos
mō dꝫ recipere aliq̄d ptinens ad sacramen-
tum post receptionē sacramēti. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec
aliquā iurisdictionē ab hoīe post susceptio-
nē ordinis. Confirmat ista rō: qꝛ supra pa-
pā nullus pōt habere iurisdictionem: et tn̄
pōt peccare ꝛ absolui. Preterea ptās iu-
risdictionis nō videt se extēdere ad occulta
sed tm̄ ad publica: de quib⁹ debet fieri iudi-
cialis snīa: ergo saltē in occultis potest q̄li-
bet sacerdos absoluere quēlibet. Confirma-
tur. qꝛ in nullo derogat iudici publico vel
eius ꝓcessui cōtra accusatum vel denūcia-
tum: siue sit sacramētaliter absolutus siue
nō: ipse nō pōt solū corrigere ꝯsciētiam: sed
redintegrare iustitiā: ꝛ punire scādalū qd̄ Rn̄sio.
reus intulit cōitati peccādo publice. Dici-
tur hic etiā ꝯiter ꝙ nō solū quilibet sacer-
dos nec q̄libet curat⁹ pōt subditū suū ab-
soluere etiā in occultis a quocūq ꝛc. Et h̄
pro tanto qꝛ ex q̄ nō hꝫ iurisdictionem nisi
a superiore: ille superior pōt iurisdictionem
restringere: ꝛ sibi specialr casus aliq̄s reser-
uare ad detestationē criminū etiā in occul-
tis. ꝛ talē opꝫ sacerdotē mittere ad ep̄m vel Cōtra
ei⁹ pniarū ꝓ absolutiōe hn̄da. Cōtra. ce- rn̄sionē
latio cōfessionis seu ꝯfessoꝝ est de necessita- Primo
te salutis ipi ꝯfessori ꝯseruāda: g̃ i nullo ca-

su etiā ꝑ morte sustinēda: licet sacerdoti nu
ta vel facto vel quocūqꝫ mō reuelare ꝯfes-
sionē. pono ꝫ ꝙ tātūmō ep̄s reseruauit sibi
qnqꝫ casus q oēs ī no tescāt laicis qbuscūqꝫ
sicut iustū est ꝙ fiat: vt magis caueāt. acci-
dit ꝙ Joānes cōfitet vnū de istis qnqꝫ: iste
sacerdos tenet eū mittere ad ep̄m: ergo cū
Jo. nō possit adire ep̄m nisi vicini sui sciāt:
op3 ꝙ sacerdos sibi iponat ꝙ ꝓdat popu-
lo esse reum in vno de qnqꝫ illis casibus: ꝫ
sacerdos facit aliqd ꝑ qd factū cōstat po-
pulo de pctō sibi cōfesso. Et silr ponat ꝙ di
ocesanus nihil reseruauit sibi nisi sacrilegiū
ꝛ sit ita ꝙ Joānes occulte fregit ecclesiam:
vel rapuit inde bona: ꝛ Joānes sit famul⁹
alicui⁹ dn̄i: vel filius nō emācipatus: nec re
cedere pōt sine licētia: nec licētiā pōt petere
eūdi ad ep̄m nisi reddat se suspectū de tali
crimine sacrilegij: ꝛ tn̄ cū sacrilegiū sit fur-
tū: habētes eū suspectū volent eū accusare
sup suspitione furti: ꝛ sic forte capiet: ꝛ du-
cet ad carcerē: ꝛ diffamabit: q oīa inconue
nientia sequuntur ex hoc ꝙ sacerdos suus
nō pōt eū de occultis absoluere. Si dicatur
ꝙ pōt fingere alias causas sibi exeundi ad
patriam: ꝛ sic diuertere ad ep̄m vel ei⁹ pe-
nitentiariū: tūc ponat ꝙ nō possit aliq̄ cau
tela cauere: qꝛ forte obuiabit aliquibus vici
nis de illa parochia: q dicēt eū ad ep̄m pro
Scdo. absolutione adijsse. Preterea sit aliq̄ dn̄a
nobilis: que nō pōt sine familia magna ꝓ-
cedere: vel religiosus nō exēptus / sub p̄lato
q nō licētiat eū ad exeūdū nisi pro certis lo
cis: vel sit vxor que nō pōt ꝓ viro zelotypo
alicubi ꝓcedere: nisi ipse vadat cū ea. Silr
multi casus pn̄t cogitari in quibus idē acci
det. Uel pone ꝙ sacerdos habeat talē cōsci
entiā: ꝙ si eū mittat: ꝓdetur ei⁹ crimē occul
tū: ꝫ nō expedit ita gn̄aliter occulta reserua
Tertio re. Preterea pono ꝙ ep̄s reseruauit sibi
tm̄ homicidiū volūtariū. ꝛ sit ꝙ a occidit b
b ꝟo ante mortē dicit in generali: vn⁹ de pa
rochia me occidit: q facto moriat a. et cōfi-
teatur sacerdoti: ꝛ est seruus: nec dn̄s eū li-
centiat nisi sciat quo vadat. ꝛ si sciat illū re
um illius mortis: occidet eū: qꝛ interfecit b
cōseruū. q̄rit qd d3 sacerdos facere: si ab
soluit. Contra. Nō pōt: qꝛ casus est reserua
tus. si trāsmittit: fit proditor criminis: ꝛ cā
mortis cōfitentis ꝛ irregularis. Si nec ab
soluit nec remittit: iniuriatur subdito cui te
In op- netur ministrare ecclesie sacramenta. Ad
positū. oppositum est cōis fama vsus ecclesie: et iu

ra determināt ꝙ ep̄s pōt aliqua crimina si
bi reseruare: sicut pꝫ de incendiarijs. xxiij.
q. vltima. si quis membrorū. Ad questio D
nē dicendū ꝙ nō. qꝛ sacerdos qui nec ē ab Rn̄sio
ep̄o licentiatus: nec a curato: nec vllā mate ad que
riā habet sibi subiectā: nec ꝑ ꝯn̄s ī quā pos stionē.
sit iurisdictionē exercere: talis extra articu
lū necessitatis a nullo pctō mortali pōt ab
soluere. sed de curatis ꝛ de alijs q hn̄t licen
tiā audiēdi ꝯfessiones ab ep̄o: est dubiū an
oporteat eos aliquos remittere ad ep̄m vl' Notaq
ad papā: ꝛ qn̄. ꝛ ideo duo hic sunt videnda ꝛ ī qb⁹
Primo in quibus casibus sacerdos paro- casib⁹ ꝛ
chialis tenet remittere subditum suum ad qn̄ sūt
superiorē. Scdo in qbus casib⁹ subdit⁹ pōt aliq re
dimittere suū curatū: ꝛ aliū sacerdotē adire mitten
De p̄mo solet antiquit⁹ teneri ꝙ de oī pctō di.
pōt sacerdos absoluere: nisi in quinqꝫ casi- E
bus. vt dicit Raimūd⁹ in summula sua de Primū
casib⁹ li. iij. ti. de pe. et re. sed dn̄s Ostiē. in
summa sua ponit plures de pe. et re. c. cui
cōfitendū. vbi ponit octo. Prim⁹ ē: vbi ē Prim⁹
solēnis penitētia imponēda. Scds ē de Scds.
excōicatis a canone: quos aliqn̄ ep̄s absol-
uere pōt: aliqn̄ nō. Terti⁹ est de irregula Terti⁹
ritate cōtracta in qua ep̄s pōt dispensare:
vl' si nō possit / mittat eū ad papā cū suis li-
teris. hoc intelligēdū est de clericis q volūt
ad ordines promoueri: tn̄ de pctō ꝓpter qd
est irregularitas ꝯtcta: pōt sacerdos absol- Quar-
uere. Quart⁹ est de incēdiarijs. vbi primo tus.
videndū est qd est incēdiarius. ꝛ est qui in-
cendit auctoritate ꝓpria ciuitatē / vel villā Incen-
vel māsionē / vel segetē / vel rē similē malo diari⁹
studio siue ꝑ odio siue ꝑ vindicta. xxiij. q. quis.
vlti. pessima quidē. glos. Qui incendit: aut
incēdi facit: aut ꝯsiliū vel auxiliū scienter im
pēdit auctoritate ꝓpria: cū non habeat ius
mouēdi bellū malo studio: incēdiarius di-
cetur. addit malo studio: qꝛ si hoc faceret ex
negligētia: licet peccaret: nō tn̄ incēdiarius
diceret. De tali incēdio adhuc distinguēdū
vel qꝛ incēdit ecclesiam / vel locū religiosum /
vel sacrū locū / vel cemiteriū / vel ea q sunt ī
loco p̄uilegiato: vl' ī circuitu ecclie: est excōi
cat⁹ ip̄o iure: q postꝙ fuit denūtiat⁹ a quo
cūqꝫ sit: est excōicat⁹: ꝛ oīs q sic incēdiū fe-
cerit: absoluēdus erit a solo papa. Uel incē
dit alia loca spōte: ꝛ tūc nō est ipso facto ex
cōicat⁹: sed excōicādus est. xxiij. q. vlti. si qs
mēbrorū. ꝛ ibi pn̄t etiā a suis ep̄is absolui
Nota ꝙ in bello iusto auctoritate principis
indicto licet incendere. Nota etiam ꝙ si

est consuetudo in aliq̄ regione: ꝙ quicūq̄
incendiarij sint excōicati ipso facto: sicut in
Theutonia: ꝛ p̄lati hoc sciūt ꝛ approbāt: te
nendū est eos esse excōicatos. Et illud qđ di
ctum est de incendiarijs ecclesiarū: tenēdū
est etiā de fractorib⁹ ecclesiarū: qꝛ sunt ipso
facto excōicati: ꝛ a papa absoluēdi. Si ꝓ
alia cōmittāt in ecclesia: si nō frāgūt: absol
Quit⁹. uūtur ab epo. Quint⁹ casus est in crimis
ne publico: sicut in blasphemāte. ex̄ de ma
Sext⁹. ledicis. statuimus. Sext⁹ est in voto fra
cto. ex̄ de voto ꝛ voti redemptione. capi .j.
Septi Septim⁹ si ipsemet ep̄s confessionem sui
mus. subditi audiuit de aliquo peccato: tunc in
ferioꝛ nō pōt eū punire pro illo. dist. xxj. in
Octa ferioꝛ sedes. Octauus si sit consuetudo in
uus. aliquo episcopatu: ꝙ episcop⁹ ista peccata
audiat: sicut de parentib⁹ que filios oppri
munt: de homicidijs: de falsarijs: de sacrile
gijs: de violationib⁹ ecclesiarū ꝛ libertatis
ecclesiastice: de sortilegijs: de vitio ꝯ naturā
ꝛ maxime cum brutis: de incestu: de corru
ptione sanctimonialium: de ablatorū siue
illicite acquisitorū restitutionib⁹: de periu
rio: de clandestine cōtrahētib⁹ ꝛ alijs enoꝛ
mibus erroribus quos consuetudo gn̄alis
ꝛ specialis episcopis reseruat: in quib⁹ etiā
episcopi remittūt aliqn̄ ad curiā Romanā
ꝓpter enoꝛmitatem criminum: hec dicunt
F
Scđm ſm iuristas. Sed restat videndū in q̄bus
Prim⁹ casibus alius a sacerdote proprio possit ab
casus. soluere: ꝛ assignātur octo casus. Primus
qn̄ sacerdos est indiscretus. de pn̄ia distin.
Scđs. vj. placuit. Et secūdus qn̄ aliq̄ sunt vaga
bundi: qui non habent ꝓpriū domicilium:
qꝛ nulli⁹ iurisdictionis sunt determinate.
Terti⁹ Tertius casus est: si aliquis mutauit do
micilium: ꝛ nauigauit vel itinerauit que
rens quo se diuertat. Et de hoc modo dicūt
q̄dā ꝙ ꝓprius sacerdos peregrinātium ad
certa loca/est quicunq̄ parochialis sacer
Quar dos. Quartus ratione delicti: vt si incur
tus. ritur excōicatio. Quintus ratione studij:
Quit⁹ sicut scholaris. Sextus necessitatis tēpo
Sext⁹. re. Septimus ſm Osti. si vnus parochia
Septi lis sacerdos ponat spem in oratione alte
mus. rius. ix. q. ij. lugdunen. Octauus si est re
Octa uelator cōfessionis ꝛ solicitās ad malū. In
uus. istis casib⁹ semꝑ dꝫ peti licētia a ꝓprio sa
cerdote: excēpto articulo necessitatꝭ moꝛtis.
Et si negauit: pōt aliū licite adire. Si autē
sine licētia ꝓprij sacerdotis aliqui peregri
nātur: nō pōt absolui ab alijs sacerdotib⁹

nisi in tēpe necessitatis. Idē est de mercato
ribus ꝛ alijs viatoribus. Un̄ tutius est li
cētiam petere ꝛ obtinere. Sacerdoti ꝓ
solicitāti ad malū nullo mō subditus dꝫ
cōfiteri. vn̄ idē iudiciū est de illo/ꝛ de illo
qui nō hꝫ copiam sacerdotis confessoris.
Unde nec in hoc trāsgredit̄ preceptū eccle
sie: qꝛ precepta iuris positiui non se exten
dūt vltra intētionē p̄cipiētis. ꝛ qđ ꝓ cha
ritate est institutū: cōtra charitatē militā
re nō debet. Ad rōnes principales. Ad G
primā dico sicut dicebat̄/ꝙ ad absoluendū Rn̄sio
requirit̄ duplex potestas: scꝫ ordinis ꝛ iu ad ra
risdictionis. Et ad primū qn̄ dicit̄ ꝙ ptās tiones
que ordinat̄ ad duos effectus/si pōt in ma princi
ioꝛē: pōt etiam in minoꝛē. Dico ꝙ hoc est Ad pri
verū tantū vbi eque immediate ordinātur mā rō
ad vtrūq̄. modo dico ꝙ potestas in corp⁹ nē ꝯ rn̄
christi verū dat̄ immediate cuilibet in ordi sionem
ne sacerdotij. in corp⁹ christi mysticum nō
dat̄ nisi secūdario. ꝛ ideo in istum effectum
nō pōt immediate: nisi prehabita potesta H
te iurisdictiōis. Ad scđm quādo dicit̄ ꝙ Ad se
apl̄i immediate a deo acceperunt potesta cundū
tem absoluēdi. Dicendū ꝙ potestatem iu
risdictionis acceperūt a petro: lꝫ hoc non I
legat̄. Et ad alia argumēta de reseruatio Rn̄sio
ne occultorum/ꝛ missione ad ep̄m. Scien ad cas
dum est ꝙ quōcūq̄ sit de iure positiuo hu
mano: illud qđ est de essentia ꝛ principali⁹
cōcomitans sacramentū: principalius de
beret obseruari: vn̄ casus qui innuuntur in
argumēto: sunt plures: ꝛ eueniūt de facto.
Dico ꝙ sacerdos debet subditū suū absol
uere: ꝛ sibi imponere ꝙ si casu aliquo vnq̄
possit ad ep̄m suum venire: sibi illud reue
let: ꝛ nihilomin⁹ ratihabitionē petat super
facto sacerdotis: qꝛ quātū possibile est/dꝫ
sacerdos niti celare crimē occultū: ꝛ saluare
famā subditi sui. Unde cōcedo ꝙ in casib⁹
talibus reseruatio nihil valet: qꝛ quod pro
charitate institutū est: contra charitatē mi
litare non debet: vt dictum est. Et sic finit̄
questio.

VTrū pctōꝛ pos A
sit satisfacere deo ꝓ pctō Alia
mortali. Qđ nō qꝛ ſm mē qđ de
surā pctī opꝫ eē satisfacti eadem
onē: sed pctm̄ mortale est mate
infinite malitie intēsiue: ria q̄ ē
ꝗ satisfactionē ꝓ eodē opꝫ eē īfinite bonita nume
tis itēsiue: sꝫ nihil tale ī hac vita pōt hō deo ro. vi

reddere. ergo nō pōt satisfacere ꝓ mortali. ista ratio videt̃ Anselmi. Nāqꝫ maiorē ipse ponit primo cur deus hō. c. xx. vbi ipse dicit Scđm mensurā peccati opꝫ esse satisfactionem. ꝛ. c. xxix. eiusdē libri dicit ꝙ beatitudo nulli dꝫ dari: nisi illi cui penit9 dimissa sunt pctā: nec hanc dimissionē fieri nisi debito reddito: qđ debet̃ ꝓ pctō ƀm magnitudinē peccati. his suppositis rōnib9: puto me sufficienter ostendisse maiorē. Minorem ipse ponit libro secundo cur deus hō. c. xiiij. vbi dicit ꝙ ꝓ infinitis mundis si essent: nō deberet hō peccare mortalr. sed infiniti mundi si essent/forent infinite bonitatis intensiue. ergo quodlibet pctm̄ mortale est infinite

Scđo probat̃ idem. malitie intensiue. Secundo ꝓbatur eadem minor sic. malū qđ est incōparabile cuicūqꝫ alteri malo: excedens quodcūqꝫ aliud malū: est malitie infinite intensiue: sꝫ omne pctm̄ mortale est hmōi. ergo ꝛc. hec rō videtur Anselmi p̄mo cur deus hō. vbi dicit sic. Cū ꝯsidero actionē ipsam: leuissimū qđ videt̃ esse: sed cū intueor ꝙ sit ꝯ voluntatem dei: grauissimū quiddā ꝛ nulli dāno cōparabile esse intelligo. hec ille.

Tertio Tertio sic. satisfactio quā ōis peccator dꝫ deo: ē reddere deo aliqđ honoris: qđ deo tantū placeat/quantum displicuit dehonoratio quā fecit deo qñ peccauit: sꝫ hoc nō est possibile hoī: qꝛ illa dehonoratio fuit tātū malū qđ fieri nō debuit ꝓ creatura infinite bonitatis si esset vel fuisset. ergo. Ista rō videt̃ Anselmi primo cur deus hō. c. ij. vbi dicit ꝙ nō sufficit illi q̄ honorē alterius violat: ho. norē reddere: si nō ƀm dehonorationis factā molestiam ꝛ violentiā aliqđ qđ placeat illi quē dehonorauit/restituat. hec ille. ꝛ infra. Hec est satisfactio quā omnis pctōr deo dꝫ reddere.

Confirmatur. Confirmat̃: qꝛ totus ꝓcessus Anselmi ī illis libris ꝓ magna pte innuit ꝙ Ans. nititur ꝓbare ꝙ necessariū fuit deū incarnari: ꝛ per mortē satisfacere ꝓ p̄mo pctō. vñ idē ꝓcessus videt̃ eadem rōne ꝯcludere ꝙ hō nō pōt satisfacere pro quocūqꝫ peccato

Quarto. mortali qđ pōt cōmittere. Quarto sic. tā malū est vnūquodqꝫ malū: ꝙ̄ bonū ē illud pro quo nō deberet fieri: sicut satis innuit Ans. lib. ij. c. xiiij. sed pro nullo bono alio a deo deberet fieri malū: ergo nullū bonū aliud a deo est ita bonū/sicut pctm̄ est malū. ergo impossibile est ꝙ hō deo restituat tantū quantū abstulit. ergo. ꝛ hec videtur rō Anselmi scđo cur deus hō. c. vj. vbi vult ꝙ homo peccator nō pōt duci ad beatitudinē: nisi fit q̄ soluat deo ꝓ pctō hoīs aliqđ mai9 ꝙ̄ omne qđ est preter deū: ꝛ nihil est tale nisi deus. Vñ ꝯcludit ꝙ necesse est deū hanc satisfactionē facere.

Quinto sic. q̄ tenetur alicui in omni eo qđ pōt rōne beneficij: nihil si delinquat hꝫ qđ possit soluere rōne delicti: sed hō anteqꝫ peccet tenetur deo in omni eo qđ pōt rōne beneficij cōditionis ꝛ redēptionis. ergo si delinquat: nihil hꝫ quod possit deo cōpensare pro delicto. ꝛ est ratio Anselmi primo cur deus hō. c. xx. vbi dicit sic. Cū reddis aliquid qđ debes deo: etiam si nō peccasti: debes hoc cōputare ꝓ debito qđ debes ꝓ peccato. ōia autem debes deo. Quinto.

Sexto sic. nullus obligatus ad soluendū Sexto. qđ soluere nequit: pōt satisfacere ꝓ pctō: sꝫ omnis peccator est obligatus si velit satisfacere ꝓ peccato ad soluendū aliqđ deo qđ soluere nequit. igitur ꝛc. ꝛ hec rō sumit̃ ex dictis Anselmi p̄io cur deus hō. c. vltimo. vbi dicit sic. Rationabiliter me deduxisti ad hoc vt videam peccatorem hominem debere deo pro peccato qđ reddere nequit. ergo ꝛc. Et si dicat̃ ꝙ in hoc est homo excusatus; si deus ab eo exigit aliqđ qđ reddere nequit; cū impotētia hominis cū in hoc casu debeat excusare: excludit hoc Anselmus. c. xxiiij. Si hō inquit est iniustus q̄ homini non reddit quod dꝫ: multo magis iniustus est qui deo non reddit qđ dꝫ. Et discipulus rñdet. Si pōt: ꝛ nō reddit. vere iniust9 est. Si vo nō pōt: quō iniust9 est. Anselm9. Forsitan si nulla in eo cā ipotētie est aliq̄tenus excusari pōt: sꝫ si ipsa ipotentia culpa est: sicut nō leuigat pctm̄: ita nō excusat nō reddentē debitū. ergo ƀm eū stāt simul: ꝙ hō teneat̃ reddere debitū deo: ꝛ tñ nō possit reddere debitū deo. Iste forme sumuntur ex diuersis dictis Anselmi.

Scđm princi Secundo ad principale: si peccator posset satisfacere deo ꝓ pctō mortali: sequeret̃ ꝙ ad h teneret̃. sicut dicit Ans. primo cur deus hō c. xj. Hec est inquit satisfactio quā ōis peccator deo facere debet. ꝯñs est falsum. quia si sic: sequeretur ꝙ grauius peccans ad maiorem satisfactionē teneret̃: sicut dicit Ans. primo cur deus hō. c. xx. Scđm mensurā inquit peccati oportet esse satisfactionem. sed cōsequens est falsum: quia si sic: ad maiorem satisfactionem teneretur trāsgressor voti ꝙ̄ transgressor iuramenti. consequentia patet; quia votum est magis obliga

to:iū φ iuramētū.qđ pbaƭ.q: infidelitas
serui ad dnm est grauior φ quecunq irre
uerētia quā seruus pōt facere dño suo.sed
obligatio voti causaƭ ex istis duobus.s. ex
ꝯsensu hoīs:ꝛ fidelitate quā hō dꝫ deo.ob
ligatio aūt iuramēti causaƭ ex istis duob⁹:
scꝫ ex ꝯsensu hoīs:ꝛ reuerētia quam dꝫ hō
deo inquantū est prima veritas.ģ trāsgres
sio voti est quedā infidelitas. ꝛ trāsgressio
iuramenti ē quedā irreuerētia contra deū:
Scđo sed infidelitas est grauior φ irreuerentia.
ad idē. ergo. Scđo.q: fortior est obligatio ex na
tura sua que nō fit nisi soli deo: φ illa que
interdū fit homini.votū aūt nunφ fit nisi
soli deo.iuramētū aūt fit homini: ergo ꝛc.
Propter ista tenent multi φ transgressio
Cōtra voti est grauior.Concordat sanctus Tho.
s. Tho. ij.ij.q.lxix.ar.vj. Sed ꝫ arguitur sic. to⸗
Primo ta ratio obligationis que est in voto: est in
iuramento: ꝛ aliqua est in iuramento/que
nō est in voto:ģ obligatio iuramēti est for⸗
tior.ꝯña pꝫ.Añs probo. nam obligatio q̄
in voto est:consurgit ex consensu post deli⸗
berationem quo ꝑmittitur aliqđ deo : sed
equalis deliberatio ꝛ equalis ꝯsensus ꝛ in
terior ꝑmissio mētis deo fit dū iuratur: et
vltra istā ꝑmissionē deliberatā est in iura⸗
mento inuocatio testimonij diuini : q̄ etiā
obligat.ergo oīa que sunt in voto obliga⸗
toria/inueniunƭ in iuramēto: vel inueniri
debēt.q: ʒm Hiero.iuramētum debite fa⸗
ctū dꝫ hr̄e tres comites.videlꝫ iudiciū : iu⸗
stitiā:ꝛ veritatē . iudiciū aūt includit deli⸗
Scđo berationē. Preterea plus de irreuerentia
fit deo in periurio φ in transgressione voti
simplicis:q: sponte transgrediens iuramē
tū licitū/imponit deo quātū in ipso est cri⸗
men falsitatis: ꝛ hoc est interptatiue blas⸗
phemare deū: ꝛ significare deū falsum esse
q: factū hoīs hꝫ suā significationē verita⸗
tē ꝛ falsitatē sicut ꝟba: sicut docet Anß. de
veritate.c.ix. Unde qui transgreditur iura
mentū:significat se esse falsum : ꝛ deū esse
falsum:quē adducit in testē.sꝫ ille qui trās⸗
gredif votū:significat se tantū esse falsum:
Tertio ꝛ nullo mō deū:ergo plus videƭ iuramētū
obligare φ votū. Preterea deliberet ali
quis de intrando religionē : ꝛ post delibe⸗
rationē voueat. deliberet ali⁹ de eodē equi
deliberatione:ꝛ assentiat equali assensu:et
post assensum iuret:hic ē equalis assensus
ꝛ equalis deliberatio vtrobiq:ꝛ vltra hoc
inuocatio dei in testimoniū: ergo videƭ φ
sit equalis obligationis vel maioris.Si di
catur φ iuramentū fit qñq homini:ꝛ vo⸗ Rñsio.
tum semp deo:ģ votū magis obligat.ꝯña
nihil valet:q: lꝫ in iurando iurans dirigat
sermonē ad hoīem in scđa persona : tñ vis
obligationis sue nō surgit ab illo cui loqui
tur:sꝫ a seipso ꝛ a deo de quo loquiƭ in ter
tia ꝑsona:qui adducaƭ ad testimonium: vt
obligationē causet in iurāte inquantū est
veritas. Ex quo pꝫ φ veniēs ꝫ iuramentū
licitū ꝛ expediens seruari/nō solū facit deo
irreuerentiā:immo cōmittit infidelitatē ꝫ
deū : falsificans tam se φ deū suū quantū
in ipso est.vnde ceteris paribus videƭ iura
mentum magis ligare. Quarto sic.votū Quar⸗
nō obligat nisi q: est ex veritate humana : to.
sed iuramentū obligat ex veritate diuina ꝛ
humana:ergo plus obligat.ꝛ hoc nunc ap
paret mihi verū.Cōfirmo istas euidentias Confir
q: cōuictus de periurio fit infamis ꝛ a testi mātur
monio expellendus. vj.q.j.quicūq . Sed arg. p̄⸗
votū vnius potest alius implere si ille ali⁹ missa.
voluerit.ex̄ de voto et voti redemptione.
Tertio ad principale.si sic:peccator tene⸗ Tertiū
retur ad condignam satisfactionē ꝑ pecca princi⸗
to ʒm leges institutas.ꝯña est falsum . q:
si sic:fur iuste damnatus ad mortem tene⸗
retur velle simpliciter se occidi ʒm legem.
ꝯña pꝫ:q: scit φ hoc est iustum; ꝛ sibi de⸗
bitum quantū ad satisfactionē ꝑ peccato.ꝛ
satisfactio nisi sit voluntaria:nihil valet.ģ
peccator iuste debet se velle occidi pro pec⸗
cato suo . Quidā dicunt φ hoc est verū de
iuste condemnato ita absolute/φ lꝫ talis Rñsio
post iudiciū datū posset se liberare a mor⸗ q̄rūdā.
te per fugam sine iniuria cuiuscūq ꝑximi:
nō tamen debet.q: tenetur nō impedire iu
stitiam scienter.sed scit φ iustū est eū mori.
ꝛ fiat argumentū de homicidio : q: quidā
dubitant an ʒm ius diuinū pro furto debe
atur mors. Unde dr̄ φ potius debet mor⸗
tem tolerare φ fuge consentire. Cōtra ar
guo sic.nō magis obligaƭ talis ad aliquā Repli⸗
mortē ꝑpter iudiciū datū:φ aliquis obli⸗ catur.
gatur ad aliquid per votū licitū vel per iu⸗
ramentū licitū:sed possibile est φ aliqs iu⸗
ste faciēs post obligationē per votū vel ꝑ
iuramentū licitū illud minus bonū cōmu⸗
tet in maius bonū:sicut qui vouit ire in ter
ram sanctā:potest licite intrare religionē.
ex̄ de voto ꝛ voti redemp.scripture.ergo si
talis damnatus ad mortē posset se libera⸗
re per fugā sine iniuria ꝑximi:vel intēdat

aliqd impendere reipublice qd plus valebit ꝙ sua mors valeret: ⁊ licite pōt illud eligere. ḡ si intēdat corrigere vitā suā: ⁊ intrare religionē pro salute reipublice: ⁊ pōt liberare se iuuare per fugā sine iniuria: pōt illud licite eligere sine iniuria proximi. Dico aūt ꝙ si nō possit fugere nisi interficiendo custodē suū: vel nisi qui custos suꝰ postea suspendatur pro eo: nō licet sic sibi fugere: qꝛ nō sunt faciēda mala vt eueniant bona. Ro.iij. Preterea ponaꝶ ꝙ sit talis hō pro cuiꝰ morte fiat schisma in ecclesia: vel bellū inter duo regna: ⁊ hoc sibi verisimiliter cōstat. ergo si sine iniuria possit fugere: videꝶ ꝙ sibi liceat. Preterea sit ꝙ apparitores vel executores sententie sint negligentes ⁊ tardi. nunqd debet de necessitate salutis expectare sub patibulo vt occidāt eū: certum est ꝙ nō. Et ideo pōt alicui videri ꝙ talis acceptatio mortis nō debet esse nisi sub cōditione iuris itellecta: volo subire mortē pro peccatis meis: nisi aliqd aliud possim facere p eisdē. Preterea esto ꝙ aliqs dāneꝶ vt fame occidatur: sicut fit de illis q̄ dicunꝶ positi ad penitentiam apud laicos: si talis habuerit panē: querꝶ nunqd pōt comedere: certū est ꝙ sic: immo forte teneꝶ: cū nullus teneaꝶ occidere seipsum. ergo eodē mō hoc faciendū est in fuga. qd concedo pro nunc.

Rūsio.

Quartū pn. Quarto ad principale si sic: tunc remissio culpe fieret p contritionē: que est prima pars penitentie: sicut patet de peni. distin. prima diuersis capitulis: ⁊ per magistrum di. xvij lib. iiij. p̄ns est falsum: qꝛ si sic: actus contritionis foret melior ⁊ vtilior hoī qui peccauit: ꝙ actꝰ martyrij ⁊ quicūqꝫ alius actus in charitate factꝰ. p̄ns ptꝫ: qꝛ plus boni cōferꝶ hoī pp̄ter actū contritionis: ꝙ pp̄ter aliqd aliud de lege statuta. Hoc pbaꝶ sic. pp̄ter actū cōtritionis debeꝶ hoī vita eterna: ⁊ remittiꝶ pena eterna. ḡ duo bona infinita danꝶ sibi p actu tali: sꝫ pro nullo alio existēti i charitate pferꝶ hoī tātū bonū. ptꝫ qꝛ si est in charitate: debeꝶ sibi vita eterna. ḡ qd sibi tunc debeꝶ: est meliꝰ ꝙ quodcūqꝫ aliud ab illo qd postea sibi irrogabiꝶ: vide licet intēsior gloria: vl' aliqd sīle. Silr nihil tale pōt sibi dari: qd sit ita bonū sicut remissio pene eterne: manifestum est. ergo ⁊c.

Quītū pn̄a. Quinto ad pn̄cipale: si pctōr teneret satisfacere deo p pctō: oporteret eū cōteri de suo pctō. ⁊ p p̄ns magꝭ deberet se velle nō esse ⁊ adnihilari: ꝙ recidiuare in pctū̄ mortale. p̄ns ptꝫ p Ans. j. cur deꝰ hō. c. xxj. ⁊. ij. cur deus hō. c. xij. vbi docet ꝙ si hō esset positus in ista necessitate: vel ꝙ faceret aliqd etiam modicū cōtra volūtatem diuinā: vel ꝙ totus mūdus ⁊ quicqd nō est deus, adnihilareꝶ: deberet potiꝰ eligere seipm in nihilū redigi ꝙ peccare. Hic dī a quibusdam ꝙ qlibet hō magis deberet eligere peccare ⁊ in ppetua pena manereqꝫ oīno non esse q̄ ad corpus ⁊ quo ad aīam: qd est adnihilari. Et hoc videꝶ probare Aug. de libe. arbi. c. viij. per tres rationes. Primo sic. qui dicit, mallē hoc ꝙ illud: eligit aliqd. non esse aūt non est aliqd: sed nihil. ergo nullo pacto pōt aliqs eligere: qn̄ eligit quod nō est. Scdō sic. aut debuisti velle esse cū sis miser: vel non esse: non esse quidē potiꝰ. Tunc arguit Augustinus. si hoc velle debuisti: h̄ est melius: qd aūt non est: melius esse non pōt. nō ergo illud velle debuisti. Tertio sic. qd quisquis eligit rōne petendū: cū ad illud peruenerit: necesse est vt melior fiat: melior aūt esse non poterit, qui non erit. nemo ergo pōt eligere vt nō sit. verba Augustini sunt. ⁊ p̄nter pp̄ter ista videꝶ multis ꝙ Aug. nitaꝶ pbare ibi ex intētione ꝙ hō non pōt appetere nō esse. ⁊ ꝙ includit contradictionē ꝙ hō velit se adnihilari. ⁊ consequēter obijciꝶ de multis exēplis hominū gentiliū: qui nullā vitā post istā sperabant qui seipsos interemerūt. sicut ptꝫ. v. de ciui. dei. c. xviij. de Curtio equite Romano: ⁊ cō similibꝰ. Rūdet Aug. ꝙ qlibet talis intendebat quietem ⁊ quietꝰ esse. ⁊ per p̄ns desiderabat esse. Unde in fine capituli concludit ꝙ nullo pacto fieri potest vt alicui libeat non esse. Sed ꝯ istū modū ponēdi arguo: ⁊ probo prīo ꝙ homo pōt ex certa deliberatione eligere se adnihilari. Secundo ꝙ hoc intēdit Aug. in re ibidem. Tertio applicabo verū intellectū dictis Augu. ne videantur habere cōtradictionem. Primo arguo sic. oē illud qd pōt iudicari esse melius vel minus malum, siue a rōne recta siue errāte: pōt cōformiter eligi: sed adnihilari est hmōi. ⁊ pōt iudicari ab hoī siue rōne recta siue erronea iudicante ꝙ ipsum adnihilari est minꝰ malū ꝙ eē miserū: ḡ adnihilari pōt a tali eligi. Maior ptꝫ: qꝛ oē qd intellectus iudicat esse bonū vel meliꝰ vel minus malum: pōt volūtas eligere: cū sit summe libera. Unde contradictionē includit ꝙ volūtas sit libera: et non possit libere velle

Rūsio qrūdā.

Probatur rn̄sio prio

Scdo.

Tertio

Cōtra rn̄sionē facit tria.

Prīo arguiꝶ oppositū rn̄sio perius date.

illud qđ rō dictat esse volēdū. Minor pba
tur: qꝛ possibile est deo causare tale iudiciū
in mēte alicui⁹: ꝙ ipm adnihilari sit meli⁹
ꝙ̄ ipsum esse miserū: vel min⁹ malū: quod
idē est ad ppositū. Silr est possibile ꝙ ali-
qs hō alteri hoi faceret rōnē aliquā bonā
vel sophisticā: q̄ sibi concluderet ꝙ minus
Scdo. malū est nō esse ꝙ̄ miserum esse. Scdo ad
idē arguo ꝙ etiā rōne nō errāte/si placeret
deo ꝙ dānat⁹ deberet ppetuo dānari: po-
ti⁹ deberet eligere adnihilari. Quero eñ
si adnihilari est summe fugibile: vtrū hoc
est qꝛ iudicat esse malū: an qꝛ est malū: pri-
mū rōnabiliter non pōt dici. si dicat ꝙ est
fugibile qꝛ est malū: vel ergo qꝛ est malum
culpe/pene/sensus/vel dāni. malū culpe eē
nō pōt. certū est. nec pena sensus: sicut ptꝫ
relinquitur ergo ꝙ sit pena dāni: sꝫ mai⁹ dānū
est pena corrūpēs oēm delectationē in sen-
sualitate ꝙ̄ nō eē: qꝛ arguo sic. magis discō
ueniens est dānato sua pena: ꝙ̄ suū esse sit
cōueniēs. pbo hoc: qꝛ si suū esse sibi sit ma
gis cōueniēs ꝙ̄ sua pena discōueniēs: pl⁹
haberet delectari de suo esse ꝙ̄ tristari de
sua pena: qđ nō credit de dānatis: ergo dāna-
tus apphendēs suū esse ⁊ suā penā/appre
hēdit sine errore ꝙ pena sua est appetitui
suo magis discōueniēs ꝙ̄ suū eē sit ꝯueni-
ens. ergo apprehēdit sine errore ꝙ suū nō esse
est min⁹ suo appetitui discōueniens ꝙ̄ sua
pena: ergo magis est eligibile: qꝛ minus discō-
ueniēs est magis eligibile: sicut minus ma
lū: qđ est principiū in practicis. Cōfirmat
illud p experientiā: qꝛ multos fideles audi
ui ꝙ sibi eligerēt si possent etiā nūc in hac
vita existētes nō eē: q̄ sunt totaliter incap-
ti pene illius. Et ego hoc ipse experior cōti-
nue quando de hoc delibero. qꝛ sine difficul
Tertio tate vnū pēligo: ⁊ aliud abhorreo. Preter
ea hō pōt velle aliquē hoiem adnihilari p
pter bonum reipublice: ita ꝙ solus zel⁹ rei-
publice causat in eo istam volitionem. igit
videtur pari ratione ꝙ homo possit velle
se nō esse propter bonū reipublice. Et puto
eos sic voluisse/q̄ existētes gētiles p bono
Quar- reipublice tn̄ se interficiēdos pmiserunt. Pre
to. terea hō pōt velle adnihilari p q̄nq3 dies:
ergo pōt velle adnihilari. ꝯñs ptꝫ. añs pbo
p ꝯscientiam cuiuslibet fidelis: si daret sibi
optio an vellet ppetuo dānari an nō eē per
Quito q̄nq3 dies tm̄. Preterea adnihilari potest
apprehēdi vt bonū: ⁊ vt mediū ad bonū si
ne etiā a rōne recta. ergo pōt esse appetibile.

Añs pbo. pono ꝙ de⁹ reuelet tibi ꝙ si vel
les adnihilari p q̄nq3 dies: reparabit te ad
vitā eternā. isto casu posito adnihilari esset
appetibile ⁊ bonum. Scdo principaliter Scds
ostēdet ꝙ hec est intētio Aug. ibidē ꝙ nō articls
esse quo ad corpus ⁊ aiam/ pōt qs eligere seu con
ex certa deliberatione. Et arguo sic. habēs clusio ꝯ
opinionē erroneā: ⁊ deliberās sm̄ eā: ⁊ as- rn̄sionē
sentiens alicui impossibili: qđ tn̄ putat esse datam
possibile: vere eligit hoc ⁊ veraciter hꝫ actū Proba
q̄ pōt vocari electio: sicut si forē mō in tali tur con
opinione ꝙ possem habere solē et lunā ad clusio p
portandū mecū vbi ⁊ quo vellē: ⁊ daret mi ma.
hi optio: ⁊ stante errore deliberarē ꝙ mal-
lē habere solē: qꝛ magis lucidus est: certum
est ꝙ hec foret vera electio: sꝫ pcedēs de opi
nione erronea. sꝫ sm̄ Augustinū ibidē: ha-
bēs erroneā opinionē de adnihilatiōe sua:
puta opinās ꝙ adnihilabit cū nō debeat
adnihilari: pōt eligere sm̄ illā opinionem.
ergo pōt eligere adnihilari. vñ Aug. ibidē
Neq3 eñ nos interimere ops eorū iudicio
q̄ vrgēte miseria se pemerūt. aut eñ eo cō-
fugerūt vbi melius fore putauerunt: ⁊ non
est ꝯtria rōni nostre quođ putauerunt: aut si
nullos se futuros credidissent: multo min⁹
falsa electio nihil eligentium commouebit.
quođ eñ sequar eligentem: a quo si queram
qđ eligat: rn̄debit nihil. Nam q̄ eligit non
esse: pfecto nihil eligere videt. et h̄ si velit
rn̄dere: cōuincat. Ecce dicit Augustinus ex-
presse ꝙ tales gentiles q̄ false opinabātur
se nullos futuros sm̄ aiam: elegerunt fal-
sa electione: hoc est electiōe fallente eos. Itē
c. xiij. dicit. Hinc fiet vt qui malint nō eē vt
miseri non sint: qꝛ nō esse non pñt: restat vt Terti⁹
miseri sint. Tertio dandus est intellectus articls
vt nūc occurrit pro Aug. et pōt dici pēsata qs sit i
serie lr̄e sue/ꝙ vult illic pbare duas cōclu tellect⁹
siones. Prima est: ꝙ stāte lege q̄ nūc est de auctori
immortalitate aie: nullus pōt vera electiōe tatis Au
idest electione sequēte verū iudiciū eligere gusti.
nō esse: cū iudiciū precedēs talē electionem Prima
dictet ꝙ aia est immortalis. Scda cōclu ꝯclusio
sio quā intēdit: est ꝙ nullus pōt eligere nō Augu.
esse per quācūq3 opinionē: nisi aliq alia in- Scda
tentio adiungatur illi intētioni q̄ est non ꝯclusio.
esse: puta intētio quietis vel carētia pene: Augu.
⁊ nemo hoc dubitat. Vñ dicit. xiij. c. docēs
quođ opinio vincit sensum ⁊ cōsuetudinem
aliqñ. Cū ergo quisq3 credit ꝙ post mortē
erit intolerabile tantas sufferre molestias:
ad tātā cupiditatē mortis impellit: ꝙ diser-

nit vel arripit mortē:in opinione hꝫ errorē
oīmode defectionis:in sensu aūt hꝫ natura
le desideriū q̄etis. Ecce expsse dicit ꝙ aliq̄s
ꝑ intolerabiles molestias īpellit̃ ad volen-
dū mortē:hñs tñ defectionis opinionē: si
apprehēdit simul cū hoc qđ est esse sub intē
Ad pri- tione quietis.i.carentie pene. Ad primā
mā q̄ p- rōnē dico ꝙ ꝑ eandē rōnē ꝓbarē ꝙ hō nō
bat̃ re- pōt fugere vel nolle vel detestari non esse:
spōsio qꝛ q̄ fugit:aliq̄d fugit vel detestat̃: sꝫ nō eē
ad ar. nō est aliq̄d. Simlr qñ arguit̃.nō esse nō ē
quinti melius q̄ꝫ esse: qꝛ nihil est. Eodē mō arguo
pūcti. nō esse nō est peius q̄ꝫ esse:qꝛ est nihil. Silr
de tertio cū arguitur: q̄ aliquid appetit:cū
ad id ꝑuenerit:necesse est vt melior fiat. Eo
dē mō arguo. q̄ recte fugit aliquid : necesse
est vt cū ad illud ꝑuenerit/fiat peior. vñ rō
E nes sunt ꝯ vtrāqꝫ ptē: vt videt̃. Vñ notan
Nota. dū ꝙ ꝑ vsum loquētiū bonū ⁊ malū habēt
quandā equiuocationē:qꝛ aliqñ predicant̃
de reb⁹:aliqñ de ꝟbis infinitiui modi. Exē-
plū primi cū dico:iste hō est bonū. vel iste ci
bus est bonū vel bonū quid. Exēplū secun
di:vt dicim⁹ deābulare post cenā est bonū
dare eleemosynā est bonū:edificare vnā ab
batiā est bonū:certū est ꝙ in talibus ꝓpō-
nib⁹ iste t̃min⁹ bonū ꝓ nulla re supponit:sic
ut nulla res est currere in Bellomonte. Et
ideo accipiendo ꝓprie illū terminū bonū:
ista stant simul:iste vult bonum: et tñ non
vult aliq̄d:⁊ iste eligit bonum: et tñ nō eli-
git aliq̄d. puta si dicat̃ tibi:elige sedere vel
surgere:seu eligas vnum seu reliquum:nul
lā rem eligis:manifestū est. Eodē mō est de
malo. Unde dico ꝙ qui eligit nō esse:eligit
malum.sed minus malū:⁊ aliquo mō bo-
nū:scđo modo capiendo bonum: ⁊ tñ nihil
eligit. Et hec de hac questione.

A
Ques- Queritur vtrū fi
tio viii nale premiū boni viatoris
Primū sit eterna btitudo? Et videt̃
pūcti. ꝙ non:qꝛ si sic: sequeret̃ ꝙ
premiū boni viatoris foret
gaudium infinitum.ꝯñs est falsum:qꝛ po-
tentia finita nō est capax alicuius infiniti:
nec etiā cuiuscūqꝫ qualitatis infinite perfe
ctionis.ꝯñam ꝓbo multipl̃r. Primo sic.
Proba actus quo distincte cognoscerētur infinita
tur ꝯñs si essent:esset infinite perfectionis:sed act⁹
quo distincte cognoscitur deus/est ꝑfectior
q̄ꝫ foret talis actus si esset:quo distincte co
gnoscerētur infinite creature. ꝗ actus quo
cognoscit̃ deus distincte: est infinite perfe-
ctionis. Maior ptꝫ:qꝛ maioris ꝑfectiōis ē
cognoscere duas ꝑsonas creatas q̄ꝫ vnā:⁊
tres q̄ꝫ duas.ergo infinite ꝑfectiōis est co-
gnoscere infinitas distincte. Minor osten-
dit̃:qꝛ actus cognoscendi deū clare vidēdo
est beatific⁹:⁊ ali⁹ nō: ꝗ multo melior quo-
cūqꝫ alio nō cognoscēdi deū. vñ Aug.v.cō
fes.c.iiij. Qui te nouit et alia:nō propter il-
la beatior:sꝫ ꝑpter solū te beatus. Scđo Scđo.
sic.ꝑfectioris obiecti ꝑfectior est cognitio.ꝗ
de aīa.c.j.sed de⁹ infinite excedit quodcūqꝫ
aliđ obiectū cognoscibile.ergo ei⁹ cognitio
est perfectionis infinite. Tertio sic. Ansel
mus de similib⁹.c.lx. In beatitudīe oēs an Tertio)
geli ⁊ singuli ab oībus cognoscent̃ : nec q̄cq̄
q̄ꝫ oīno latebit. imo dicit ꝙ oēs beati oīa
scient q̄ deus fecit scienda. Et ꝓsol.xv.dicit
ꝙ quilibet gaudebit de gaudio alterius nō
minus q̄ꝫ de ꝓprio gaudio. pono ꝗ Petrū
⁊ Paulū duos btōs:⁊ sit a gaudiū in Pau
lo de quo gaudet Petrus : ⁊ sit gaudiū illđ
b. Tunc sic. Paulus de nouo videt b in Pe
tro.ergo plus gaudet q̄ꝫ prius. sit aūt c gra
dus.⁊ istū gradū videt Petrus.ergo plus
gaudet q̄ꝫ prius. sit autē per d.⁊ sic isti duo
beati in infinitū sic intendant sua gaudia.
⁊ sic non est dare summum gaudium beati
nec summū gradū beatitudinis. Quar- Quar
to sub hac forma. si gaudiū qđ hꝫ beat⁹ de to.
deo/nō sit infinitū intensiue sꝫ finitū:sit ta
le gaudiū a.⁊ arguit̃ sic.creatura pōt causa
re aliqđ gaudiū puta b.ergo perfectior cre
atura pōt causare ꝑfecti⁹ gaudiū:ergo cū a
non excedat b in infinitū: et de⁹ pōt causa-
re perfectiorē vltra quācūqꝫ creaturā:seq̄t̃
ꝙ erit deuenire ad aliquā que poterit cau-
sare gaudiū tantū in hoīe quātū est a.et ꝑ
ꝯñs creatura causabit in hoīe tātū gaudiū
quantū habebit in beatitudine. Quinto Qu[i]to
sub hac forma. Petrus gaudet de sua visio
ne:sit illud gaudium a.quero vtrū gaudet
de a an non? Non pōt dici ꝙ nō:qꝛ ꝫm An
selmum.c.vij.de septem beatitudinib⁹:bea
tus nihil habebit vnde gaudere nō debeat
Si sic:quero vtrum gaudet de a per ipsum
a/an per aliud gaudiū? Si ꝑ aliud : eadem
ratione gaudebit de illo alio per tertium:
de tertio per quartum:⁊ sic in infinitum :
vel erit deuenire ꝙ habebit aliquod gaudi
um de quo non gaudebit. ergo in quolibet
beato erunt gaudia infinita. Si di- Rñsio
catur ꝙ beatus talis gaudet per ipsum:

Repli ⁊ nō ꝑ aliud: Cōtra hoc arguo: qꝛ tūc se
ca. quitur ꝙ idē gaudium habebit de deo ⁊ de
creatura: qđ esset deordinatū. ꝯña ptʒ: qꝛ
eodē gaudio formaliter non pōt gaudere
Scđo. magis ⁊ minus. Scđo. qꝛ vel gaudium
est actus volūtatis: vel passio. si actꝰ: ⁊ sm
Ans. de lib. arb. c. vij. voluntas quam voco
instrm̄/ vna ⁊ eadem est semper: quicqđ ve
limus. illa vero que est opus: est causa mul
tiplex ꝙ̄ multa ⁊ ꝙ̄ sepe volumus. ergo ad
diuersitatem obiecti sequit diuersitas gau
dij. sed a est aliud obiectū ꝙ̄ visio vel deus
ergo aliud gaudiū hʒ de a ꝙ de visione vel
de deo. ergo btūs per a nō gaudet de a. Si
dicatur ꝙ gaudiū est passio: tunc arguitur
sic. distincta obiecta delectabilia causant di
stinctas delectationes: sed a ⁊ visio ⁊ deus
sunt distincta obiecta delectabilia: g causa
bunt distinctas delectationes: ergo delecta
tio a non potest esse per ipm a. Preterea si
ue gaudiū sit actus voluntatis siue passio:
opʒ necessario ꝙ obiectū cōcurrat in rōne
cause partialis effectiue. sed nihil efficit se
partialiter. ergo gaudiū de a erat aliud ab
Sexto. a. Sexto sub hac forma. Si gaudiū bea
ti intenderet in infinitū: g est gaudiū virtu
tis infinite. Añs pbo: qꝛ dilectio dei inten
deretur in infinitū: sed quanto beatus ma
gis diligit: tanto magis gaudet. g gaudiū
beati intenderet in infinitū. Maior pbat:
qꝛ quero vtrū plato plus diligit deū hodie
ꝙ̄ fecit heri an nō? Si sic: pari rōne cras di
liget plus ꝙ̄ fecit hodie: ⁊ perdie plus ꝙ̄
cras: ⁊ sic in infinitū. Si nō diligit plus ho
die ꝙ fecit heri. Cōtra. plus obligatur deo
hodie/ ꝙ̄ tenebat heri: qꝛ tantū tenetur ho
die: ⁊ adhuc plus: qꝛ deus plus fecit ꝓ eo
hodie ꝙ̄ fecerit heri. hoc ptʒ: qꝛ deus ꝯser
uauit eū in beatitudine ꝑ vnū diem plus
ꝙ̄ fecerat: sed hoc est maius beneficium ꝙ̄
aliqđ beneficiū tpale in infinitū. g magis
tenet plato deo ꝓ ꝯseruatione btitudinis
per diē supra illud qđ tenebat heri: quātū
hō pōt teneri deo ꝓ quacūꝗ re tpali. sʒ ꝓ
beneficio tpali ꝯstat ꝙ hō obligatur deo: g
Petrus longe magis obligat deo hodie ꝙ̄
heri. g si nō est igratus: magis diligit deū:
⁊ maiori delectatione magis gaudet: g in
Septi eternū sic augebit suū gaudiū. Septimo
mo. sic sub hac forma. reuelatū est beato ꝙ erit
in gaudio in eternū: ergo quero vtrum ta
lis securitas causat in eo gaudiū infinitū
an tantū finitū? Si primū: habetur ꝓpositū.
Si scđm: sit a gradus intensionis illius
gaudij. Et arguo sic. securitas de duobus
diebus causat in eo aliqđ gaudiū: ⁊ securi
tas de tribus maius: ⁊ de quatuor maiꝰ. g
est deuenire ad securitatē ab aliquo nume
ro certo dierū: q tantū causabit quantū est
a. ⁊ sic sequit ꝙ aliqs tātū gaudebit si vide
ret deū ꝑ mille annos: sicut si videret deū
in eternū. qđ videt fatuū: qꝛ equalr gaude
ret de maiori bono ⁊ de minori: ⁊ de infini Octa
to ⁊ de transitorio. Octauo. aliqđ bonū uo.
obiectū est maxime ꝓportionatū intellectui
humano. sit illud a. cuius ꝓportio ad intel
lectum vocetur b. Tūc arguit sic. quāto ali
qđ recedit a ꝓportione b: tāto est minꝰ itel
ligibile ab intellectu hūano: sʒ deꝰ in infini
tum recedit a ꝓportione b: g est infinite dif
ficultatis intelligere deū. g ꝑ ꝯñs si btūs
intelligit clare deū: intellectꝰ beati erit infi
nite virtutis: qđ est ꝓpositū pncipale. No Nono
no sic. de aliquo malo rōnabiliter est tristā
dū infinite. g de deo clare viso est gauden
dū infinite. ꝯña ptʒ. qꝛ de nullo malo pene
est amplius tristādū/ ꝙ̄ de beatitudine est
gaudendū: qꝛ miseria pene nō est ita inten
se mala sicut beatitudo est bona. Añs pbo
qꝛ si ꝯstaret alicui de pena infligenda ꝑ du
os dies: deberet rōnabilr tristari ⁊ si ꝑ tres
dies: plus. ⁊ ꝑ quatuor adhuc plus. ⁊ per
ꝯñs si ꝯstaret ei ꝙ pena infernalis esset ei
infligenda ꝑ infinitū tps: deberet rōnabilr
magis tristari/ ꝙ̄ de tali pena infligenda ꝑ
quatuor dies tantū. Quero g vtrū infinite
magis an tantū finite? Si finite: habetur
ꝓpositū: ꝙ ꝓ aliquo malo pene dʒ hō tri
stari rōnabilr ifinite. Si ifinite: g rōnabilr
equalr deberet hō tristari de pena equali
ꝑ certū tps duratura: sicut de duratura in
ꝑpetuū. Decimo. aut deus ꝑ clarā visio Decio
nem apparet btō bonū infinitū aut finitū.
Si bonū finitū tantū: g cū deus pōt super
oē bonū creatū apparens beato facere bo
num ꝑfectius sm apparentiā eiusdē: sequi
tur ꝙ deꝰ pōt facere aliqđ bonū creatū ap
parere ita bonū beato sicut nunc apparet
ipse deus. g beatus licite pōt illud bonum
eque bonū diligere cū deo sm rectā rōnē.
ꝯñs est falsum. Si deꝰ apparet infinitum
bonū: g btūs cōprehēdit deū: qꝛ nihil latet
eū. Probo. qꝛ dr. vij. meta. Simplicia aut
totaliter ignorantur: aut totalr cognoscun
tur. Confirmatur ista rō sic. deus appa Confir
ret beato infinite bonus: g apparet beato matur.

ita bonus sicut est: sed impossibile est ali- quã creaturã apparere alicui ĩtellectui ita bonã sicut est: nisi appꝛehēdaf a tali intel- lectu: ꝗ eadē rõne si de⁹ apparet btõ ita bo nus sicut est: btũs appꝛehēderet deum. qḋ est impossibile: nisi sit ṽtutis ĩfinite: qḋ est

Undecimo. ꝓpositũ. Undecimo sic. oĩs potentia co gnitiua ꝗ põt sil' ꝛ semel eque distincte co- gnoscere octo sicut tria: vel mille sicut cen- tũ: ꝛ sic de quolibet numero finito sine sta tu: est ṽtutis infinite in cognoscēdo: ſꝫ oĩs intellect⁹ creat⁹ tã btũs ꝙ miser est hmõi: ergo oĩs intellect⁹ creat⁹ est ṽtutis infini te intēsiue. Maioꝛ p̃tꝫ ex mõ arguēdi p̃hi iiij. Phys. vbi ꝓbat ꝙ si duo coꝛpoꝛa p̃nt esse in eodē loco: pari rõne tria ꝛ infinita et ꝓcessu eiusdē. iij. de celo. vbi agit de de- terminatione potētie actiue ꝛ passiue. Mi noꝛ ꝓbo ex duab⁹ ꝓpõnibus: quarũ vna est ꝙ qlibet beat⁹ nouit gaudiũ alteri⁹: et gaudet de gaudio alteri⁹. Scḋa est ꝙ nõ opꝫ cognitionē vel gaudiũ beatoꝝ minui vel remitti p hoc ꝙ aliqs de nouo beatifi caf. ꝛ eodē modo suppono de miseris: ꝙ q libet tristaf de esse alteri⁹: ꝛ ꝙ tristitia eo- rũ nõ minuif: ſꝫ poti⁹ augef p hoc ꝙ aliqs de nouo dãnabit. Istis suppositis arguo sic. si oĩs ĩtellect⁹ tã btũs ꝙ miser eque di stincte ꝛ sil' cognoscit mille ꝛ vnũ sicut p̃us cognouit mille tm̃: ꝛ postea mille ꝛ duo: ꝛ postea mille ꝛ tria: eque distincte gaudet de eis si est btũs: vel dolet si est miser. ergo si ĩtellect⁹ creat⁹ põt dãnari vl' saluari ẽm positionē fidei: sequif ꝙ oĩs ĩtellect⁹ crea tus est ĩfinite potētie siue ṽtutis intēsiue.

Duodecimo. Duodecimo. vltra oēm gradũ beatitudi nis quē põt recipe intellect⁹ soꝛtis põt re- cipere maioꝛē: ꝗ est infinite ṽtutis vel infi nite capacitatis. Añs ꝓbo: qꝛ si nõ: aut est dare maximũ gradũ beatitudinis quē põt recipere: aut minimũ quē nõ põt. Si p̃mũ pono aliquē viatoꝛē q iam habeat gradũ meriti: cui tãta beatitudo corrñdet quãtã põt capere: ꝛ volo ꝙ deus ꝯseruet eũ via- toꝛem: quero tunc vtrũ ipse põt mereri p̃- miũ essentiale an nõ? Si sic: ꝗ gradus bti- tudinis sibi dat⁹ nõ fuit maxim⁹ quē p̃t re cipere. Si nõ: ꝯ. oĩs viatoꝛ liberi arbitrij ē deo magis accept⁹ ĩ maioꝛi charitate ex̃ns ꝙ̃ fuit qñ nõ habuit medietatē isti⁹ meri- ti. ꝗ sua opa nõ sunt eque ſꝫ magꝭ accepta deo nũc sicut p̃us. ꝗ põt mereri vltra gau- diũ datũ. Si dicaf ꝙ ē dare minimũ quē nõ põt recipe. Cõtra. vel ille gradus ē infi nit⁹ vel finit⁹. Si finit⁹: tũc nõ distat a gra du quē mõ hꝫ nisi p finitã bonitatem. ꝗ si de⁹ ꝯtinuet talē ĩ statu merēdi p tp̃s mai⁹ ꝛ mai⁹: poterit ptingere ad gradũ illũ. Si gradus sit ĩfinitus: ꝗ oēm gradũ circa illũ poterit recipe. sed circa illũ ꝯtingit recipe gradũ aliquãte pfectiõis: ꝛ sic ĩ ĩfinitũ. ꝗ ē capacitatis infinite.

Scḋm princi. Scḋo ad p̃ncipale: si btitudo foret finalē p̃miũ boni viatoꝛis: sequeref ꝙ oēs viatoꝛes p̃miarenf equalr

Pꝛobatur cõsequentia pꝛimo. ꝯñs est falsum: sicut notũ est. ꝯñam ꝓbo multiplr. Primo mõ sic. btitudo p̃ncipa- liter ꝯsistit in visiõe ꝛ dilectiõe dei: ſꝫ oēs videbũt deũ eqlr. Pꝛobo: qꝛ oēs videbunt deũ sicuti est: ſꝫ nõ ē nisi vno modo tãtũ. ꝗ oēs videbũt vno mõ equalr.

Confirmatur ratio. Confirmaf hec rõ p Aug. lxxxiij. q. q. xxx. eadē rem nõ põt ali⁹: alio meli⁹ intelligere: ꝛ hoc est mo tiuũ suũ: vel intelligit eam sicut est: vl' alr ꝙ̃ est. si intelligit alr ꝙ̃ est: nõ intelligit: ſꝫ fallif. ꝛ si vterqꝫ intelligit sicuti est: neuter melius alio ĩtelligit.

Scḋo. Scḋo sic. tãtũ gau- det Linus quãtũ btã ṽgo. ꝗ pari rõne oēs alij equalr gaudebũt seu gaudēt. ꝯñs p̃tꝫ gra materie. Añs pꝛobo: qꝛ si Linus hr̃et in se gaudiũ beate ṽginis: tãtũ gauderet tunc quantũ nunc gaudet btã virgo: ſꝫ Li nus nunc tantũ gaudet de gaudio btē vir ginis: quãtũ gauderet de illo gaudio si eēt in se: ꝗ nũc tãtũ gaudet quantũ btã virgo. Maioꝛ est manifesta. Et minoꝛ est Anſ. p sol. xxv. qꝛ si Linus non gauderet tantũ de gaudio btē ṽginis quãtũ faceret de eodē gaudio si esset suũ: ergo min⁹ diligit beatã virginē ꝙ̃ seipm̃. ꝯñs falsum: qꝛ sicut dicit ibidē Anſ. in illa charitate pfecta innume rabiliũ angeloꝝ ꝛ hoim vnus non diligit aliũ min⁹ ꝙ̃ seipm̃. ꝯñs falsum. qꝛ sicut di cit ibidē Anſ. ꝛ expssi⁹ habef eadē minoꝛ a mgr̃o li. iiij. di. xlix. c. iiij. vbi dic̄ sic. Tãtũ quisqꝫ gaudebit de bono alterius: quãtũ gauderet si in seipo hr̃et illud: qḋ est ꝓposi tũ.

Tertio. Tertio Aug. dicit in sentētijs Pꝛospe ri. Erit ibi omnibus in dispari claritate par gaudiũ. ꝛ allegaf a mgr̃o loco pꝛedicto: ꝗ oēs gaudebũt equalr.

Quarto. Quarto sic. oĩs hõ naturaliter appetit beatitudinē fm̃ Aug. xiij. de tri. c. iiij. ꝛ allegat mgr̃ lib. iiij. distin. xlix. c. ij. diffuse. sed illud qḋ oēs naturalr appetunt: equaliter appetunt: vt videtur. ergo equaliter appetunt vel diligent in pa tria: qꝛ gloꝛia nõ tollit naturam: sed perfi-

cit:ergo oēs equalr beatificabunt: qr na-
Confir- turalis appetit⁹ oīm satiabit. Cōfirmat
matur. ista rō. qr in Lino ē naturalis appetit⁹ ad
habēdā tantā gloriā quātā hʒ btā vgo: sʒ
Lin⁹ nō peccat si se ꝯformet appetitui na-
turali: volēdo illud libere qd appetit⁹ na-
turalis: qr est a deo: ḡ licet Lino appetere
appetitu deliberatiuo gradum btitudinis
btē vgīs: sʒ qcqd licebit Lino appetere: h
Quīto habebit: ḡ ꝛc. Quīto arguo sic. oēs cogno
scēt deū eqliter: ḡ erūt eqliter bti. ꝯña ptʒ
qr hec est vita eterna. Jo. xvij. aīs pbo. qr
obiectū qd est deus: est equalr pñs cuilibʒ:
ꝛ potentia cuiuslibet cognitiua pōt deū co
gnoscere equalr sicut aliq̄ potentia cogni-
tiua alteri⁹. ḡ eque perfectū actū elicit. Qr
aūt obiectū sit equalr pñs videtur: qr qui
libet videt ipm intuitiue: ꝛ btifice facie ad
faciē: sicut sacra scriptura loquitur. ꝛ essen
tia diuina naturalr repñtat quicqd repñ-
tat. Silr ꝙ qlibet intellectus pōt equalr
cognoscere deū sicut alius ptʒ sic. qr si nō:
sit ille intellectus Lini q nō pōt ita perfe-
cte cognoscere deū sicut intellectus Petri.
Et pono ꝙ deus faciat Linū viatorē: vel
aliquē intellectū equalē illi: non est cura:
tūc intellect⁹ Lini pōt mereri si cōseruet i
vita: tātū p̄uiū quātū meruit Petr⁹. Et p
rūsionē nō pōt hre tantā cognitionem dei
quātā hʒ Petr⁹: ḡ plus pōt mereri q̄ de⁹
possit sibi dare: qd nō apparet ꝯueniēs. ḡ
Confir- oīs intellect⁹ pōt cognoscere equalr deum
matur. sicut alius. Confirmat ista rō: qr oīs aīa
pōt equalr deū diligere: ergo equalr itelli
gere. aīs ptʒ. iij. de aīa. vbi dicit ꝙ aīa est
quodāmō oīa: ꝛ intellectus possibilis est i
potentia ad oīa intelligibilia. Silr qr oīs
aīa videt esse equalr imago dei: ḡ eque ca-
pax ſm Aug. qr eoipso mens imago dei ē:
qr capax eius est: ꝛ particeps eius pōt esse
xiiij. de tri. c. viij. ꝛ. xij. ꝛ ꝯña ptʒ: qr partes
imaginis possunt esse respectu dei. ḡ si vna
queq; aīa possit tantū deū diligere quātū
Sexto. vnaqueq; alia: pōt eū tātū cogscere. Sex
to sic. qlibet btūs diligit deū toto corde.
ꝛc. Et primo in patria iplebit preceptū de
dilectione dei ſm Aug. de perfectione iu-
stitie: ꝛ allegat magister lib. iij. dist. xxvij. c.
vj. ergo qlibet btūs pōt equalr diligere cū
alio. ḡ oēs equalr fruent deo. ꝛ p ꝯns oēs
Septi- erunt equalr beati. Septīo sic. si Linus
mo. videt beatā virginē esse in gaudio maiori:
ꝛ scit ꝙ tāti gaudij foret capax: ꝛ ꝙ tātū
gaudiū potuit meruisse: qr hoc nō fuissʒ i-
possibile. quero vtrū appetit hre tantum
gaudiū quantū gaudiū meruisset an non?
Si primū: ꝛ omne qd appetit a btō perti-
nens ad gaudiū essentiale: habet ab eo: ḡ
hʒ tantū gaudiū: quod est ꝓpositū. Si di-
catur ꝙ nō appetit hre gaudiū ita inten-
sum: qr ꝓpter cōformitatē voluntatis ad
iustitiā nō plus vult hre q̄ hʒ. Contra. re-
cta rō dictat sibi ꝙ btā vgo pl⁹ diligit deū
q̄ ipse: ꝛ plus honorat deū quāto est bea-
tior: ḡ si Linus nō debet appetere beatitu
dinem: minus dʒ gaudere. qr min⁹ diligit
deū q̄ btā virgo. Item qr videt ꝙ natura
sua plus posset beatificari ꝛ plus diligere
deum: ḡ naturalr hoc appetit. Confirma Confir- matur.
tur per modū arguēdi phi. j. meta. si hoīes
oēs naturalr scire desiderant: ḡ nobiliorē
sciam magis desiderabunt. Octauo sic. q Octa- uo.
libet btūs sciet oīa que deus fecit scienda
ſm Anſ. plo. xv. sed oēs conclusiones sci-
biles fecit: ꝛ oēs ꝓpōnes intelligibiles et
veras fecit deus: vt essent quedam sciēda:
ḡ quilibet btūs nouit oīa scibilia. ergo vn⁹
nō plus q̄ alius: ḡ sunt oēs equalr beati.
minor ptʒ de se. Maior est Anſ. qui dicit
de septem beatitudinibus. Btūs est q scia
vel perfecta sapientia replebit: eamq; fa-
cie ad faciē intuebitur: quā dū ita ꝑspere
rit: creature totius naturā videbit: que in
deo melius q̄ in seipā consistit. Tunc etem
iusti scient que deus fecit sciēda: tā ea que
preterita sunt q̄ ea que sunt futura. ibi a
singulis aīabus singuli cognoscentur: nec
quicq̄ oīno latebit: qua patria / qua gēte /
qua stirpe qs editus fuerit: ꝛ qd etiā in vi-
ta sua fecerit. Ecce in hac auctē habetur ꝙ
quilibet beatus replebitur sapientia q est
deus. ḡ quilibet tantā capiet de illa sapia
quantū capere pōt: qr alioquin nō replebi
tur sapientia: sed oīs aīa est equalr capax:
qr intellectus possibilis est oīa intelligere
Scdo dicit ꝙ quilibet btūs scit oīa q de⁹
fecit esse scienda tam preterita q̄ futura.
Ex quo sequitur ꝙ oēs scient equalia: ꝛ ꝙ
oēs scient infinita: qr constat ꝙ future co-
gitationes angeloꝝ ꝛ hominum ꝛ gaudia
ꝛ locutiones ac laudes dei: ꝛ silr tristitie
ꝛ afflictiones maloꝝ erunt infinita: ꝛ infi
nita scibilia possunt de eis formari. Tertio
dicit ꝙ nihil latebit illic quemq̄. ergo ni-
hil quod vnus sciet / latebit aliū: quod est
ꝓpositum. Nono sic: oēs hoīes natura Nono.

scire desiderant: sed gloria nõ tollit naturã sed perficit: ergo desideriũ sciendi vel satiabit in patria: vel manebit imperfectius & magis q̃ nunc: sed nõ est cõueniens q̃ ibi maneat desideriũ aliqd naturale imperfectũ: ergo totũ desideriũ humanũ sciendi perficietur: sed desideriũ illud est equale oĩ hoĩ: & nõ est vni⁹ scibilis tñ: q: nõ dicit q̃ oẽs naturalr desiderant geometricã vel arithmeticam sciam: sed naturalr desiderãt scire q̃ a rõne hoc scibile/& qlibet aliud: ergo quilibet sciet oĩa: q: xiij. de tri. ca. xvij. Nihil ibi desiderabit qd nõ aderit. Decimo

Decĩo. sic. oẽs hoĩes eque gloriosi erunt in corpibus sicut in dotibus corpis: ergo eadem rõne oẽs eque dotati in aĩabus. Añs pbo: quia oẽs erunt eque impassibiles. q: nullus eorum a quocũq̃ nocẽte poterũt ledi. oẽs eq agiles: q: quilibet poterit suũ corpus mouere p quantũcũq̃ spatiũ sine difficultate si volũtas volet. oẽs eque subtiles: q: nullũ poterit alicui resistere: sz cũ quolibet simul esse poterit. oẽs eque clari vt videtur. Ex quo sequit q̃ si sunt in alijs dotib⁹ corpois eq̃les: ergo silr in dotibus aĩe. Silr q: ſm Boetiũ. iij. de cõso. beatitudo est status oĩm bonoꝝ aggregatione pfectus. ergo

Tertiũ princi. qlibet btũs habebit statũ. ergo &c. Tertio ad principale arguo sic. beatitudo non est hoĩ possibilis: ergo nõ erit finale premiũ iusti viatoris. pña pz. Añs probo: q: ſm Aug. xiij. de tri. c. viij. & ix. Et Aug. de similib⁹. c. xlix. certitudo seu securitas de beatitudine ẽ maxima pars beatitudinis. vñ dicit sic. Omne qd ibi erit: bonũ erit. & summus deus summũ bonũ erit: atq̃ ad fruẽdũ amãtibus presto erit. & qd est oĩno beatissimũ: ita semper fore certũ erit. Sed ista certitudo siue securitas nõ est hoĩ possibilis: ergo nec beatitudo. Qr aũt securitas vel certitudo de eterna btitudine nõ sit creature rõnali possibilis: pbatur multiplr. Primo

B Proba tur as fũptũ scz q̃ securitas de eter na bti tudine non sit hoĩ pos sibilis. sic. sequitur vel q̃ deus sit impotẽs: vel q̃ pteritũ nõ esset preteritũ. pña pz: q: sit a securitas Petri de eternitate sue beatitudinis. quero vtrũ de⁹ põt adnihilare Petrũ an nõ? Si sic: ergo põt facere q̃ nunq̃ a fuit & a est securitas preterita: & nõ põt adnihilare Petrũ: ergo deus est impotens: & necessitatur ad cõseruandũ Petrũ. & silr istud est cõtra Aug. de lib. ar. c. viij. Totã substantiã quã de⁹ de nihilo fecit: põt redigere ad nihilũ. Silr si concedatur q̃ põt adnihilare Petrum: ergo põt facere q̃ Petrus existimauit falsum: ergo põt facere q̃ de⁹ decepit Petrũ. Silr si dicat ad istud q̃ deus nõ põt facere nõ qn b sit v a fuit: q: nõ depẽdet ab aliquo futuro. si nõ põt: tñ põt q̃ b nunq̃ fuit vera/a est securitas de eterna beatitudine. q: põt adnihilare Petrũ: & tũc a nũq̃ fuisset securitas Petri. Cõtra. possibile est q̃ b sit falsa/a fuit: q: ponat q̃ de⁹ destruxerit Petrũ: tũc ppono tibi illã/a fuit: manifestũ est q̃ hec est falsa: q: nullũ a fuit in Petro: nec a fuit in aliquo alio. ergo eadẽ rõne q̃ pcedit ista q̃ de⁹ põt facere q̃ a nũq̃ fuit securitas: potest facere q̃ a nũq̃ fuit.

Scdo de Preterea sequit: qñq̃ a fuit securitas: sz a nõ q̃ fuit securitas: ergo a nũq̃ fuit. Scdo sic. qlibet btũs desinet esse btũs: ergo nullus beatus est securus de sua beatitudine. consequentia pz. Añs probo: q: qlibet btũs est btũs ante diem iudicij: & imediate post hoc qlibet btũs nõ erit btũs ante diem iudicij: ergo qlibet btũs desinet eẽ beat⁹ añ diẽ iudicij. pña pz: q: añs est vna copulatiua facta de exponentibus pñtis.

Quartũ pn. Quarto ad principale. si beatitudo foret pmium cõueniens iusto viatori: tunc viator pmiaretur in sua operatiõe. pña pz: tum q: felicitas est sua operatio ſm pbm in ethicis. Tum q: beatitudo ẽ fruitio dei: & cõsistit in fruitione/in visione/& dilectione dei: que sunt operatiões: vt pz. Sed pñs est falsum: q: vel btũs eliceret actũ libere: vel naturalr. Si libere: ergo põt se nõ beatificare qñ sibi placeret. Si naturaliter: ergo nõ diligeret deũ spontanea voluntate.

C In oppositũ. Decisio qõnis. Ad oppositũ est scriptura sacra & doctrina sanctoꝝ & magister sen. specialr lib. iiij. di. xlix. In ista qõne tria breuiter fient. Primo exponã qsdam: cões distinctiones de acceptione isti⁹ termini beatitudo. Scdo formabo quosdã questiones. Tertio rñdebo ad principales rõnes.

Prim⁹ articl⁹. Btitudo qd sit. Circa primũ distinguitur cõiter sic: q̃ iste terminus beatitudo aliqñ supponit p deo: aliqñ p creatura vel creaturis. Vñ solet dici q̃ est duplex btitudo: increata que est deus: & creata q̃ nõ est deus. Itẽ loquẽdo de btitudine q̃ nõ est deus: diuersimode loquunt doctores. Nã aliqñ acceperunt btitudinẽ sic: q̃ qd nois istius termini beatitudo vel beatũ esse sit bñ esse. et sic loquit btũs Aug. xiij. de tri. & xi. de ciuitate dei & in multis locis. vbi dicit q̃ oẽs homines appetunt beatitudinem. Scdo

modo accipit iste terminus beatitudo pro visione matutina essentie diuine. et sic loquitur saluator Jo. xvij. Hec est vita eterna &c. Tertio modo accipit beatitudo pro amore dei: vel pro fruitione dei clare visi. et sic loquitur Aug. de moribus ecclesie et Manicheorum. li. j. ca. xiij. Perfrui sapientia increata est bene viuere. Et primo de doctrina christiana. Summa merces est amore inherere deo. Quarto modo accipit iste terminus beatitudo pro delectatione vel gaudio quod consequitur visionem dei clarā. et sic loquitur Aug. x. confes. c. xxiij. Beata vita quippe est gaudium de veritate. Quinto modo accipitur beatitudo pro aggregatione ex omnibus constituentibus beatitudinem. et sic loquitur Boetius tertio de conso. dicens quod beatitudo est status bonorum omnium aggregatione perfectus. Sexto modo loquitur Ans. libro suo de beatitudinibus. ij. de concor. c. xviij. secundum quendam modum quotidianum. vbi dicit quod beatitudo est sufficientia competentium commodorum sine omni indigentia. et hec descriptio plus mihi placet. Hoc enim omnes homines accipiunt communiter: quod beatus est qui habet omne commodum quod sibi competere potest. Sic ergo septem modis accipit beatitudo: pro deo: pro bene esse: pro visione dei: pro fruitione dei: pro delectatione consequente: pro statu perfecto omnium bonorum: et pro sufficientia competentium commodorum. Secundo iuxta illud sic formo hic

D Scđs articls aliquas conclusiones breuiter. Et prima est quod

Cōclo prima. visio dei per essentiam non est beatitudo hominis. Hoc probo quadrupliciter. Primo sic. cum

Proba tur cō. visione dei per essentiam stat indigentia multorum commodorum quae homo naturaliter appetit. stat

Primo enim cum visione dei clarissima pena sensus maxima. sic patuit in christo de facto. similiter mortalitas timor et pena.

Scđo. Secundo. quia cum visione dei clarissima stat tristitia: vel saltem carentia gaudij cuiuslibet delectationis de potentia dei absoluta. Cuius probatio est: quia delectatio est alia res a visione et posterior: quia a visione nata est causari.

Tertio Tertio. quia deus potest visionem conseruare: admihilando omne gaudium in creatura videre deum: siue sit angelus: siue sit

Quar/to. homo. Quarto sic. cum clarissima visione dei stat odium dei in videre: si deus velit coagere: ergo &c. Ans. probatur. Nam posito quod deus essentiam suam ostenderet damnato: continuando

E in eo actum odiendi deum. tunc patet possibilitas

Scđa oclusio assumpti. Secunda conclusio est quod fruitio dei non est perfecta hominis beatitudo. Patet hoc propter idem: quia cum fruitione dei stat multiplex

Proba tur cō. indigentia et insufficientia eorum que homo na-

Primo tus est appetere deordinate. Nam christus sum- me deo fruebatur: et tamen habuit indigentiam multorum commodorum. Similiter secundum Aug. paulus et Moyses fruebantur deo: et tamen neuter eorum habuit secum securitatem de beatitudine: nec de immortalitate futura: quae sunt duo valde appetibilia ab homine: ergo beatitudo non consistit precise in visione et in fruitione dei nec in illis conuenientibus: quia beatitudo excludit omnem indigentiam competentium commodorum. et cum fruitione dei que est quedam operatio anime: stat multiplex indigentia corporis et anime.

Secundo patet idem: quia anime que iam sunt beate: Scđo. non sunt liberate ab omni indigentia competentium commodorum: nec etiam angeli. et tamen illi deo fruuntur: et eum vident immediate. De animabus patet secundum Aug. xij. super Gen. c. vij. et allegat magister. iiij. li. di. xlix. c. v. Anime inest quidam appetitus corpus administrandi: quo retardatur quodammodo ne pergat tota intentione in summum bonum: donec ille appetitus conquiescat. De angelis per eandem rationem dici potest quod appetunt adimpletionem numeri predestinatorum. et tunc augebitur eorum beatitudo. vnde secundum istud nec anima christi nec angeli nec aliqua creatura est adhuc perfecte beata: quia nulla creatura habet adhuc sufficientiam omnium commodorum competentium. Ter- F

tia conclusio est: quod gaudium vel delectatio de Tertia deo viso non est beatitudo perfecta. Proba- oclusio

tur per idem medium: quia cum tali gaudio stat indigentia competentium commodorum ipsi gaudenti. patet de facto de christo Moyse et Paulo. G

Quarta conclusio est: quod beatitudo aliquo Quar/ta cō. istorum trium modorum accepta non est finale premium iusti viatoris. Hoc probatur sic. illud solum Proba tur pri mo. est finale premium iusti hominis: quod ponit eum in statu in quo habeat sufficientiam omnium commodorum sine vlla indigentia alicuius commodi sibi competentis: sed nullum premissorum trium: neque visio: neque fruitio: neque delectatio vel gaudium de deo est huiusmodi: vt probatum est. Pre- Scđo.

terea repugnat homini quod sit viator: et premietur finaliter premio totali: sed quodlibet istorum et omnia fuerunt de facto in viatoribus. patet de christo Moyse et Paulo. &c. Quinta conclu- H

sio est: quod beatitudo secundum descriptionem Boetij Quita oclu. accepta non est finale premium hominis vel angeli. Patet hoc: quia talis beatitudo non conuenit nisi deo. Cuius probatio est: quia inter illa bona quo- Proba tur pri mo.

rum aggregationem vocat beatitudinem: enumerat summam potentiam: que non potest conuenire nisi deo. ibidem etiam concludit quod beatitudo est diuinitas: et quod omnis beatus est deus per participatio

nē.hoc est:hꝫ aliquē modū diuinū essendi.
ergo beatitudo sic accepta nō ē finale ꝑmi
Scdo. um iusti viatoris:sꝫ ꝯuenit soli deo. Pre-
terea sicut argutū ē:si sic: quilibet btūs fo
ret habitur⁹ statū oim bonoꝝ aggregatio
ne ꝑfectū:ꝛ qꝛ q̄ oē dicit nihil excipit: sicr
perfectū est cui nihil deest.v.meta. seque-
ret ꝙ quilibet beatus foret alteri equalis
I in btitudine ꝛ in oibus circūstātijs status
Sexta sui. Sexta cōclusio est:ꝙ nulla res est ꝑ-
cōclu. miū finaleviatoris.ptꝫ inductiue:qꝛ vel fo
ret visio:fruitio vel gaudiū:sꝫ ꝓbatū est ꝙ
K nullū istoꝝ est:ergo ꝛc. Septima conclu-
Septi- sio est:ꝙ iste terminus btitudo creata ē no
ma cō. mē collectiuū:vel equiualens nomini colle
Proba ctiuo.cui⁹ ꝓbatio est: qꝛ significat multas
tio. res que cōstituūt aliquid ꝑ se vnū : quarū
etiā aliq̄ distinguunt ſm speciē:alique ſm
numerū:qꝛ significat deū:ꝛ significat crea
turā.Et ꝓ tāto vocat beatitudo creata:qꝛ
multa significata ꝑ nomē ſm istā acceptio
nem sunt creature : ꝛ significat visionē dei
clarā:ꝛ fruitionē eiusdē: ꝛ gaudiū ꝯns ad
illam visionē : vel ꝯiunctionē amātis cum
amato.ꝛ qꝛ ista sunt potissima cōmoda et
oꝑationes nobiliores beati: iō aliq̄n vnū-
quodq; istoꝝ a sctis per se vocat beatitu-
do:lꝫ ꝓprie loquēdo nullū istoꝝ sit beati-
L tudo. Et ꝑ ista rn̄deo ad formā questiōis
Rn̄sio ꝙ sic.videlicet ꝙ finale ꝑmiū hoīs viato-
ad qō- ris est beatitudo.ꝛ hoc accipiēdo terminū
nem. ſm descriptionē Anselmi positā supius in
septio mō distinctionis.videlꝫ ꝙ beatitu-
do est sufficiētia cōpetētium cōmodorum.
M ¶ Tertio restat ad rōnes rn̄dere. Ad ꝑmā
Rn̄det nego ꝯn̄am. Ad primā ꝓbationē qn̄ argui
ad ar. tur:actus quo distincte cognoscerent infi
Ad pri nita ꝛc. Pro ista rōne dico ꝙ īpossibile ē
mū pn. aliquid ꝟtutis finite cognoscere distincte
infinita cognoscibilia subvno actu vel plu
ribus:sed hoc pōt deus solus.concedo ma
iorem:ꝙ si esset talis actus : foret infinite
ꝑfectiōis:sꝫ īpossibile ē creaturā talē actū
elicere.Ad minorē qn̄ accipit ꝙ act⁹ vidē
di deū intuitiue est ꝑfectior : q̄ꝫ foret talis
act⁹ si esset.Dico ꝙ actui cognoscēdi attri
buitur duplex ꝑfectio.Una eētialis ꝛ in-
trinseca:ꝓ quāto est talis q̄litas. alia ē ac
cidentalis ꝛ extrinseca:ſm additionē obie
cti cui⁹ est.ꝯcedo ergo ꝙ priō mō loquēdi
actus talis si foret:esset ꝑfectior visione vł
quacūq; cognitiōe dei finita:ꝛ ſm hoc ar-
gumētū nō cōcludit:vt largius alꝰ dicet.

Ad scōm cū arguit:ꝑfectioris obiecti ꝑ- Ad se-
fectior est cognitio.Dico ꝙ dupliciter ē ali cundū
qua scientia honorabilis ꝛ perfecta.vel qꝛ ꝓbans
est certior:vel qꝛ est honorabilior vel nobi ꝯn̄aꝫ ꝑ
lioris obiecti.Pro isto argumēto ē sciēdū mi pn.
ꝙ anteq̄ȝ habeamus de deo in via aliquē
cōceptū ꝓpriū:cōcepimus eū per ꝯceptus
cōpositos ꝛ ꝑ ꝯceptus abstractos a creatu
ris:sicut nominam⁹ eū summū ens vł ens
infinitū.Tunc opꝫ dicere ꝙ ista notitia cō
posita nō est ꝑfectior q̄ȝ sue partes sił acce
pte:ꝛ tales intentiones modicā habent ꝑ-
fectionē intrinsecā:qꝛ sunt notitie creatu-
raꝝ:quaꝝ vtraq; nata ē abstrahi a creatu
ra:q̄ȝ simul accepte nō supponāt nisi ꝓ
deo.Et iō si aliqua cognitio quā habemus
de deo in via:nō est ꝑfectior ꝑfectiōe eēn-
tiali:qꝛ notitia creaturaꝝ:sꝫ extrinsece ꝛ de
nominatiue dꝛ ꝑfectior: qꝛ nihil aliud ē di
ctu nisi ꝙ est ꝑfectioris obiecti ꝛ ꝓ perfe-
ctiori supponit.Et isto modo solemus dice
re ꝙ vnū nomen ē nobilius alio ꝛ maioris
reuerentie.sicut dicimus ꝙ nomē regis est
nomē maioris reuerētie q̄ȝ nomē militꝭ:qꝛ
maior bonitas est ī vno homine q̄ȝ in alio:
qd̄ nō est nisi forte ī honore ꝑsonali ꝓ quo
supponit.Sꝫ qꝛ nomē regis ꝓ digniore ꝑ
sona supponit:iō nobilitas ꝑsone ꝓ q̄ sup
ponit/denominat nomē suū.ꝛ sic pōt dici
ꝙ imago crucifixi de lapide vel de ligno ē
nobilior imago q̄ȝ imago leonis de auro.
Sꝫ loquēdo de nobilitate vel de bonitate
intrinseca:imago canis de auro ē ꝑfectior
q̄ȝ imago cuiuscūq; hoīs de ligno.ſm istā
imaginationē ponam⁹ q̄tuor obiecta a b c
d:ꝛ sit b duplo ꝑfectius q̄ȝ a:ꝛ c ī duplo ꝑ-
fectius q̄ȝ b:ꝛ d q̄ȝ c.capiamus etiā q̄tuor
notitias correspondentes illis obiectis sic
eq̄lr:ita ꝙ vna sit distincta notitia ipsi⁹ a:
ꝛ alia ipsi⁹ b eque distincta:ꝛ sic de ceteris
Dico ꝙ loquēdo de ꝑfectiōe intrinseca ista
rū:nō ꝯuenit inuenire ꝯsimilē excessum in
notitijs q̄ est in obiectis sic.sed certe loquē
do de denominatiōe ꝑfectiori: bn̄ ꝯuenit :
qꝛ sint ista q̄tuor/obiecta q̄tuor albedines
etiā sic se habētes adinuicē ſm ꝑfectionē:
dicet iste q̄tuor albedines possunt distin-
cte videri quatuor visionibus equalibus
oīno. Sꝫ ꝯ istud arguit.qꝛ visio distincta Repli-
ꝛ perfecta ꝑfectioris obiecti excedit in ea- cat pri
dē ꝓportione in qua obiectū excedit subie mo.
ctū:puta si visiones istoꝝ quatuor obiecto
rum forent oīno equales inter se:ꝛ ſm eq̄-

le᷑ visionē indicab᷑ visa esse eq̄lia: s3 si iudicēt esse equalia: cognosceret distincte: q: distincta ⁊ pfecta cognitio nō est erronea. ꝑ quatuor cognitiōes date nō sūt distincte
Scdo. cognitiōes obiectoꝝ. Preterea maneat notitia ipsi᷒ ꝺ invidēte: ⁊ destruat a: ⁊ ponat de᷒ albedinē q̄ ē pfectissima albedo inter quatuor: loco ⁊ situ in quo a fuit. tūc si cognitio ipsi᷒ a sit equalis pfectiōis i gradu cū notitia ipsi᷒ ꝺ: sequit᷑ ꝙ vidēs p illā distincte ⁊ pfecte cognoscat. pn̄s est falsū: q: nō iudicabit se videre pfectiorē albedinē
Tertio ꝙ pri᷒. cui᷒ pbatio est: q: nō h3 aliū actū ꝙ prius habuit. Preterea qn̄ alique cause ꝯcurrūt ad ꝯstituēdū vnū effectū: ad meliorationē cuiuslibet cause in causando ceteris manētib᷒ in eq̄li pfectiōe ondit᷑ aliq̄ pfectio i effectu. ꝑ cū ita sit ꝙ obiectum cōcurrat sicut partiales cause ad causandū visionē: manēte eadē potētia ⁊ eodē mō disposita: ⁊ meliorato obiecto cābit perfectiorē visionē ꝙ c: ⁊ c ꝙ b: ⁊ b ꝙ c. qd est ꝓ positū. ꝑ ex eius pfectiōe i obiecto ⁊ subiecto ceteris paribus arguit pfectionē maio
Rn̄def rē etiā notitia pfecta. Iō omissa illa rn̄sio
aliter. ne pōt dici ad argu. qn̄ ꝺ: ꝙ pfectioris obiecti pfectior est notitia ꝙ impfectioris obiecti: ꝑ obiecti infinite pfectiōis ⁊c. Dicit᷑ ꝙ notitia est duplex: pfecta ⁊ distincta: impfecta ⁊ ꝯfusa. Si loq̄mur de pfecta notitia vtrobiq;: ꝯcedit᷑ ꝙ infiniti obiecti ē infinita notitia. Sed ita est dei: ⁊ nullo mō ꝯueniēs creature. ⁊ sic ꝓcedit argumentū Si loq̄mur de notitia ꝯfusa ⁊ impfecta notitia vel gn̄ali: sic eadē pfectiōe seu cognitione sm̄ numerū cognoscit᷑ obiectū infinite pfectiōis: sicut itellectio substātie itellectualis ꝯfusa tā dei ꝙ creature. ⁊ sic loquēdo pōt negari an̄s. q: nō semp obiecti pfectioris ē pfectior notitia ꝯfusa. De isto ar-
N gumento alr̄ dicet᷑: q: nō ē satisfactū. Ad
Ad tertium. tertiū qn̄ pbat᷑ ꝙ bti intēdēt sua gaudia i infinitū: q: q̄libet btūs gaudet de gaudio alteri᷒: ⁊ de maiori magis gaudet. ꝑ petr᷒ vidēs Paulū plus gauderet ꝙ prius: ⁊ sic intēderet gaudiū suū. ⁊ hoc fecit Petr᷒. ꝑ ⁊ ille eadē rōne intēder gaudiū suū. ⁊ sic vicissim intenderent in infinitū gaudia sua. Pōt dici ad istō ꝙ qn̄ vn᷒ btūs videt gaudiū essentiale alteri᷒ augeri: si hoc esset de facto possibile: tunc gaudiū suū augeret. S3 ad augmentationē gaudij accidētalis nō op᷒3 btm̄ augere gaudiū suū. vn̄ augmētatio gaudij bti pōt dupli᷑ intelligi. vel q: auget circa obiectū beatificū qd̄ est de᷒: vel circa creaturā. pmo mō in quocūq; alio btō auget᷑ gaudiū. Scdo mō gaudiū bti
Nota. nō auget: s3 statim ꝯferē sibi summus gradus quē vnq̄ habebit quē ꝺ meruit. Ad
Ad q̄rtum. quartū pōt dici ꝙ gaudiū causatū a deo i btitudine est alteri᷒ speciei a quocūq; gaudio causato a creatura: q: si i infinitū deus crearet creaturā pfectiorē: q̄ causet in mente hoīs gaudiū: nunq̄ ptingeret ad gaudiū qd̄ causat de᷒ clare visus: sicut si de᷒ cōferret forti potētiā causatiuā musce: ⁊ platoni potētiā causatiuā leonis: si loi. i infinitū causaret muscas pfectiores: nūq̄ cāret ita pfectū aīal sicut est leo quē plato creauit vna ꝓductiōe. ꝯ hāc rn̄sionē sunt bona argumēta: ⁊ trāseo ad pn̄s. Ad q̄ntū pōt
Ad. v. dici ꝙ btūs gaudet devisione dei distincte ꝓ gaudiū qd̄ est a: ⁊ p idē gaudiū gaudet de a. nō tn̄ distincte: s3 ꝯfuse in gn̄ali. ⁊ cōcedit᷑ ꝙ btūs sic btūs nō pōt distincte cognoscere quālibʒ itellectionē suā: q: act᷒ reflex᷒ distinguit᷑ ab actu recto q̄ p ipm̄ intelligit᷑ eodē mō nec btūs gaudet distincte de quocūq; suo gaudio: s3 distincte gaudet de deo: ⁊ idistincte de oībus que h3: ⁊ per pn̄s de
Ad. vi. gaudio quo gaudet. Ad sextū pōt dici negando istā ꝯnam. de᷒ fecit ꝓ Petro hodie pl᷒ ꝙ fecerit heri: ꝑ Petr᷒ pl᷒ obligat᷑ hodie ꝙ heri. Tū q: de᷒ nō vult plus eū obligari. Tū q: nō pt pl᷒ obligari ꝙ heri fuit obligat᷒. Tū q: de᷒ nihil nouū fec᷑ circa Petrum: qūin ꝯstabat Petro heri certa confidentia ꝙ faceret hoc hodie. Et iō tāta obligatio ꝯcta est in btificatione qn̄ certificauit Petrū ꝙ perpetuaret eū in btitudine. ⁊ iō nulla noua obligatio creuit in Petro: nec op᷒3 ꝙ plus diligat eū hodie ꝙ fecerat
Ad. vii. heri vel pridie. Ad septimū pōt dici ꝙ apphensio securitatis devisione dei p tps infinitū est cā partialis ꝯcausans gaudiū alterius rōnis: tn̄ apphensio eiusdē visionis p tps infinitū est vna res finita: sicut prius dictū fuit: ꝙ quātūcūq; fieret musca pfectior ⁊ pfectior: nunq̄ fieret ita perfectum aīal sicut leo. sic in ꝓposito: ⁊ i h leo est pfectionis finite. Ad octauū qn̄ ꝺ ꝙ infinite
Ad octauū. re difficultatis est intelligere deū: q: si accipiatur obiectū maxime ꝓportionatū intellectui humano: de᷒ in infinitū recedit ab illa ꝓportione. Potest dici ꝙ nihil in infinitū ab illa ꝓportione recedit. Ad nonum
Ad. ix.

dicendũ est ꝙ apphensio tristitie duratu-
re per tps ifinitũ causare põt rõnabiliter
vnã tristitiã hoĩs alteri⁹ rõnis equalẽ cau
sare ꝑ apphensionẽ pene transitorie. ⁊ ẜm
hoc opꝫ dicere ꝙ ille tristitie nõ sunt eius-
Alia re- dẽ rõnis: nec cõparabiles. Alr põt dici ꝙ
spõsio. hõ tñ põt dolere de apphẽsiõe pene tpal:
ꝙ nõ põt plus dolere de quacũq3 re: imo
moriet̃ ꝑ dolore. Et ẜm hoc hec est negãda
rõnabiliter dꝫ hõ dolere de maiori pena si
bi ĩfligẽda q̃3 de minori: qꝛ tm̃ doler de mi
nori ꝙ nõ põt plus dolere. Et eodẽ mõ di
ci põt de gaudio: ꝙ hõ põt tantũ gaudere
de securitate minoris tpis sicut de securita
te maioris: qꝛ potẽtia qua gaudet/ẽ finita

Ad de- Ad decimũ qñ arguit̃. aut de⁹ appet be
cimum atis bonũ finitũ vel infinitũ. Dico ꝙ infi-
nitũ bonũ appet sibi: ⁊ nego vlteri⁹ ꝯñam
igit̃ apphẽdet eũ: sed ꝯcedo ꝙ appet btõ
Ad vn- ita bonus sicut est: qꝛ infinite bonus. Ad
decimũ vndecimũ dico ꝓ nũc ꝙ nullus ĩtellectus
creatus põt eque distincte ĩtelligere plura
sicut pauciora: ⁊ ꝯcedo ꝙ in Xristo remittit̃
cognitio ꝑcedẽtiũ bonoꝝ qñ ĩtelligit actũ
de nouo beatificũ: vel forte totalr̃ dimitti
tur cognitio alicuius eoꝝ q̃ pri⁹ cognouit.
Dico tñ ꝙ cognitio de deo nunq̃3 in btõ di
mittit̃ nec remittit̃. Et iõ ꝯ̃rũ ad illud nõ
erũt ĩ patria volubiles seu mobiles cogni-
tiões ẜm Aug. Sꝫ loq̃ndo de cognitiõib⁹
quas beati hñt de creaturis: nõ video q̃n
ibi erũt successiões nouaꝝ ⁊ variaꝝ cogita
Repli- tionũ ĩ infinitũ. Vñ dicũt doctores ꝙ in-
ca. finite erũt future cognitiões angeloꝝ. Cõ
Rñsio. tra. ergo ĩ btõ põt esse obliuio. nego istam
ꝯñam: qꝛ hõ dr̃ obliuisci illud qd̃ nouit in
habitu: etiã si actu de eo nõ ꝯsideret. Dico
mõ ꝙ sicut hõ vtit̃ habitu acq̃sito: qñ vult
ꝯsiderare illud qd̃ ꝑus nouit ĩ habitu: ita
dico ꝙ btũs põt oẽ cognoscibile qd̃ appe-
tit cogitare ꝯsiderare qñ vult: nõ agẽte ha
bitu aliquo ad hoc: sꝫ obiecto btĩfico: qd̃ ẽ
Repli- deus. Sꝫ ꝯ̃ videt̃ qd̃ dr̃ ĩ litera. Qui cla
catur. ritatẽ dei vidẽt: nihil ĩ creatura agit̃: qd̃ vi
Rñsio dere nõ possunt. Dico ꝙ illa auctoritas est
ꝓ me: qꝛ nõ dicit ꝙ vidẽt q̃cq̃d in creatu-
ra agitur: sed qd̃ videre possunt. ⁊ hoc ẽ ve
Ad. xij rum. nõ tñ simul: sed successiue. Ad duo-
decimũ qñ arguit̃: aut ẽ dare maximũ gra
dum btĩtudinis possibilẽ ĩtellectui sonis.
⁊c. Põt dici ꝓbabilr̃ ꝙ sic: ꝙ est dare ma-
ximã cognitionẽ clarã quã iste ĩtellect⁹ ha
bere põt: ⁊ maximã delectationẽ; ⁊ maxi-
mũ lumen glorie. ⁊ sic de singulis partib⁹
btĩtudĩs. Et qñ arguit̃: ponat̃ ꝙ aliq̃s via
tor meruit tãtũ quãtũ potuit recipe: q̃rit̃
an possit mereri an nõ: Dici põt ꝙ põt ad
huc facere opa ṽtuosa ⁊ meritoria ẜm ge-
nus suũ: sꝫ nõ merebit̃ aliq̃d aliud: sꝫ illud
idẽ: sicut dr̃ de christo ꝙ illud idẽ qd̃ debe
bat̃ sibi vno mõ: fecit sibi debitũ alio mõ.

¶ Ad scd̃z ꝑncipale qñ arguit̃. ꝙ si sic: oẽs
Ad se- equalr̃ essent btĩ. nego ꝯñam. Ad ꝓbatio
cundũ nẽ ꝑ'mã ꝯcedo ꝙ videbũt eũ sicuti est. ⁊ ne
princi. go vltimã ꝯñam: ꝯ̃ eq̃lr̃. Ad ꝯfirmationẽ
de Aug. lxxxiij. q. q. xxxij. qñ dicit ꝙ eandẽ
rẽ nõ põt alius alio ĩtelligere meli⁹. veꝝ ẽ
de ĩtellectiõe diffinitiua. Sꝫ de ṽtute vocis
manifestũ est ꝙ ẽ falsum. Ad scd̃m qñ ar-
Ad se- guit̃: tãtũ gaudet Xri⁹ quãtũ btã ṽgo ⁊c.
cundũ nego. Et de auctẽte Anselmi dico ꝙ illa au-
ꝓbãs ctoritas vult dicere ꝙ ibi erit ꝑfectissima
ꝯclusio charitas: ⁊ nõ est veꝝ ad literã hoc qd̃ ibi
nẽ illi⁹ dr̃: sic arguit̃. sicut põt q̃ri alibi. Vñ nego
princi- illã: tãtũ gaudet gaudio btẽ ṽginis quan
palis. tũ gauderet si illud gaudiũ in se hẽret. Ad
Ad ter- tertiũ de ista auctẽte: Erit in dispari clarita-
tium. te par gaudiũ. Dico ꝙ Aug. vocat gaudiũ
nõ possessionẽ btĩ: sꝫ obiectũ btĩficũ: qd̃ ẽ
par hoc est vnũ oĩb⁹. Vñ dicit sic. Erit ĩ dis
pari claritate par gaudiũ: vt qd̃ habebũt
angeli sit oĩbus cõe: qꝛ etiã glĩa capitꝫ erit
Ad q̃r- oĩbus vinculũ charitatis. Ad q̃rtũ qñ ar
tum. guit̃ de appetitu naturali btĩtudĩs. dico ꝙ
appetit⁹ naturalis nõ põt eẽ nisi respectu
btĩtudinis: que est visio dei cũ ceteris: sed
ad btĩtudinẽ que dr̃ bñ eẽ. Silr̃ dico ꝙ eti
am btĩtudo nõ daret̃ ẜm appetitũ: sed ẜm
Repli- mensurã meritoꝝ. Sꝫ cõtra. incõueniẽs
ca. ẽ ponere illũ appetitũ nõ satiatũ in btĩtu
Rñsio. dine. Põt dici ꝙ satiat̃ in quolibet hoĩe:
lꝫ hoĩes inequalr̃ premiẽtur: qꝛ etiã ĩ quo
libet beato minimo totus appetitus satia
Ad q̃n- tur. Ad q̃ntũ qñ dr̃ ꝙ oẽs cognoscẽt deũ
tum. equalr̃: nego. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ lꝫ oẽs
aĩe sint eq̃ potẽtes ad intelligendũ ⁊ dili-
gendũ quãtũ ad naturalia: nõ iõ sequit̃ ꝙ
equalr̃ btĩficabũt̃. Tũ qꝛ lumen glorie co-
git ad cognitionẽ ⁊ dilectionẽ: ⁊ illud erit
diuersimode in diuersis. Tũ qꝛ obiectũ ipꝫ
volũtarie causat. Et quando accipit̃ ꝙ es-
sentia diuina naturaliter representat q̃cq̃d
repñtat: hec est falsa: qꝛ aliq̃d repñtare
naturaliter est causare illius notitiam sic-
ut causa partialis: ⁊ hoc non facit essentia
diuina. ꝯcedo etiã ꝙ oĩs anima est imago

dei equaliter cū alia: quātū ptinet ad natu
ralia: ⁊ equalr posset frui deo: sed nō eqlr
Ad sextum. fruit deo. Ad sextū dico ꝙ vnꝰ btūs plꝰ
poterit diligere deū ꝙ aliꝰ ꝓpter iuuamē
ex maiori lumine ⁊ ex maiori dei coactiōe.
Ad septimū. Ad septimū cōcedo ꝙ Linus nō appetit
appetitu absoluto plus honorari ꝙ hono
rat; ⁊ vult se minꝰ honorare deū ꝙ btā vir
Ad octauū go honorat. Ad octauū qn̄ dr̄ ꝙ quilibet
beatus sciret oīa sciēda ⁊c. Dico ꝙ hoc dʒ
itelligi: ꝙ q̄ cognoscet deū: pōt scire oīa sci
enda: si deꝰ velit sibi ista successiue reuela-
re. Et ad illud: replebit sapientia: ḡ capiet
quātū capere poterit. Pōt dici ꝙ in beato
est duplex capacitas beatitudinis: ꝓpinq̄
⁊ remota. q̄libet capiet quātū cape pōt po
tentia vel capacitate ꝓpinqua: que capa-
citas est aīa bti disposita p merita. Et qn̄
dicit ꝙ nihil latebit btm̄: hoc est dictu: ni-
hil qd vult scire latebit eū. vel dicendū ꝙ
deꝰ in btō est quasi loco habitꝰ. vn̄ nihil la
tet btm̄; sicut nihil ptinēs ad medicinā la-
tet habentē habitū medicine: tn̄ nō iō seq̄
tur ꝙ beatus oīa scit vno actu vel pluribꝰ
Imo nec pōt oīa scire habitu p aliq̄d crea-
tum: vt existimo. Ad nonum qn̄ dr̄ ꝙ oēs
Ad nonum. hoīes natura scire desiderāt. aīns ꝯcedo. s.
ꝙ illud desideriū quietabit: nō ꝙ actu sci-
ent oīa; sed qꝛ videbūt eū q̄ vult in eis cau
sare notitiā quātācūq3 volūt. vn̄ per quie
tationem dʒ satiari appetitꝰ naturalis: sic
ut est de appetitu naturali respectu cibi et
potus: q̄ satiabit postꝙ saturabit: cōcedo
tn̄ ꝙ bn̄ scient habitualr oēs conclusiones
geometricas ⁊ hmōi: sʒ ex hoc nō sequit ꝙ
sint equales ī beatitudine. Silr de forma
arguendi argumētū nō valet: qꝛ arguit ex
equalitate scie ad eq̄litatem btitudinis: qꝛ
nō sequit: isti duo sunt oīno equales in sciē
tia: ḡ sunt equales in oībus ad btitudinē
Ad decimum ptinentibus. Ad decimū dico ꝙ nō erūt
oēs equaliter dotati in corpe sicut in aīa.
sic tn̄ erunt dotati: ꝙ nihil corporeū pote-
rit eis resistere. vltra tn̄ illū gradū est ma-
gna latitudo: ſm quā vnū pōt esse subtiliꝰ
⁊ clarius. Silr ꝯn̄a nō valet: erūt eq̄les in
dotibus corporis: ḡ erunt equales in doti
Ad vndecimū bus mentis. Ad vndecimū ptʒ ꝙ btitudo
ſm determinationē Boetij nō ꝯuenit hoi
vel angelo: sed tātū deo: sicut dictū fuit in
P positione ꝯclusionis q̄nte. ¶ Ad tertiū pn
Ad tertiū pn. cipale qn̄ arguit de securitate: ꝯcedo ꝙ est
pars btitudinis. pars dico ſm imaginatio

nē: ⁊ nō ē potissima ps. h̄ est dictu: nō ē po
tissimū qd est ptiale significatū illiꝰ termi
ni btitudo: imo deꝰ est potior: tn̄ inter no-
titias cōplexas q̄ ptinēt ad btitudinē: for
te est pars potissima. Et qn̄ arguit ꝙ talis
securitas vel certitudo nō est creature rō-
nali possibilis: qꝛ redderet deū impotentē.
Dico ꝙ certitudo de beatitudine eternalr
duratura pōt dupliciter attribui alicui: vl̄
ꝙ credat se semp fore btm̄: ⁊ nunꝙ a bti-
tudine se casurū. vel qꝛ credat se semp fore
btm̄: ⁊ nō posse aliquo mō cadere a beati-
tudine. Pmo mō est attribuenda securitas
btitudinis creature btē. scdo mō nō ē pos-
sibilis creature btē certitudo btitudinis.
Et qn̄ arguit: tūc deꝰ posset facere pteritū
nō fuisse. nego ꝯn̄am. Et ad ꝓbationē qn̄
arguit. sit securitas Petri a ⁊c. Dico ꝙ de
us pōt facere ꝙ hec ē falsa: a est securitas:
⁊ ꝙ h̄ sit falsa: hec securitas ē. Sed dico ꝙ
īpossibile ē ꝙ faciat ꝙ h̄ sit falsa: h̄ res fu
it: demōstrata re q̄ ē mō securitas Petri. ⁊
iō ꝯcedēdū ꝙ aliq̄ scīa ē: ⁊ illa pōt nunꝙ
fuisse scīa: ⁊ pōt fuisse error: ⁊ ita pōt eē ꝙ
hec semp fuit falsa h̄ scīa est. ⁊ vlteriꝰ ꝯce-
do ꝙ btm̄ deus potuit semp decepisse ⁊ fe
fellisse si vult. Ad scdam formā que fuit ī Ad secundū.
hac ꝓpositiōe: q̄libet btūs desinet eē btūs
an̄ diē iudicij. h̄ ē distinguēda: eo ꝙ h̄ vbū
desinet pōt itelligi suū significatū ponere
circa totū qd sequit: ⁊ tūc est ꝓpō vā: sicut
ptʒ p exponētes. vl̄ pōt itelligi ponere suū
significatū pcise circa ptē illā eē btūs: ⁊ ꝙ
ly an̄ diē sit determiatio actꝰ desinēdi: ⁊ sic
falsa ē. vel sub forma alia pōt eadē ꝓpō di
stingui: eo ꝙ determiatio tpalis an̄ diē iu
dicij pōt determinare h̄ vbū desinet: vel h̄
cōplexū eē btūs. pmo mō ē falsa. scdo mō
vā: sensus patēt. ¶ Ad .iiij. princi. ꝯcedo ꝙ Q
viator pmiat p opationē sic p ptē sue bti- Ad q̄rtū pn.
tudinis: qꝛ btitudo est sufficiētia ꝯpetētiū
cōmodorꝫ. Et qn̄ q̄rit vtrꝫ btūs fruit libe-
re an nō libere: dico ꝙ si istud aduerbiū li-
bere sit idē qd indifferēter: sic ꝙ possit nō
frui: dico ꝙ nō libere sʒ naturalr: h̄ est mō
nature. Et qn̄ arguit: ḡ nō diligit spōtanea
volūtate: nego ꝯn̄am: sicut negat mgr̄ illā
ꝯn̄am. li. ij. d. vij. vbi dicit ꝙ ꝯfirmati spōtāea
volūtate ferūt ī deū nulla necessitate coa-
cti: ⁊ tn̄ nō pñt eū nō amare: q̄ ē bn̄dictꝰ ī
scl̄a sclorꝫ amē. Et sic est finis q̄stionū huiꝰ
q̄rti: ⁊ per ꝯn̄s totius operis sententiarꝫ.

¶ Sequuntur Conferentie.

gnificatū ppōnis ꝟe ē verū:igit̄ vtriusq̧
ptis ꝯdictiōis significatū ē veꝝ.igit̄ verū
q̧ ꝯdictorioꝝ foret veꝝ.ꝛ vltra. ꝯdicto-
ria sunt simul ꝟa. Si dat̄ ꝙ alia res ē signi
ficatū isti⁹ ppōnis de⁹ ē:ꝛ cōstat ꝙ nulla
res nisi deus poneret̄ significatū isti⁹ de⁹ ē
igit̄ aliq̄ creatura erit q̄ sit significatū isti⁹
deus nō ē.q̄ro vtꝝ subā an accidēs:siue sic
siue sic:destruat̄ ista creatura.ꝛ seq̄t̄ ꝙ fal
sitas hui⁹ de⁹ nō ē:ipa ppōne manēte de
struet̄.ꝛ sic possibile est ꝙ hec ppō de⁹ nō ē
maneat nec cadat a sua significatiōe p quā
cūq̧ nouā impositionē:ꝛ tn̄ nō sit falsa.et
Rñsio sic erūt simul duo ꝯdictoria de pn̄ti:quoꝝ
Repli- neutrū erit falsū:qđ ē ipossibile imaginari
catur. Si dicat̄ ꝙ altera significat aliq̄d.s.affir
matiua:sed negatiua nihil. Cōtra.ipe dicit
ꝙ significatū talis negatiue:hō nō ē asin⁹
nec hō est p̄cise nec asin⁹ p̄cise:sꝫ distinctio
hois ab asino.igit̄ pari rōne sigtū isti⁹ de⁹
nō ē:erit distictio dei a q̄cūq̧ ente.silr̄ veri
tas isti⁹ de⁹ nō est diabol⁹:ē distictio dei a
diabolo.nō est aliq̄ res:sꝫ ē de⁹ ꝛ diabolus
etiā ſm eū:q: negat relatiōes eē res distin
ctas ab absolutis.igit̄ hec ē ꝟa de⁹ ꝛ diabo
l⁹ sunt vna ꝟitas.ꝛ silr̄ destruat̄ diabolus
ꝛ tūc opꝫ eū cōcedere ꝙ ꝟitas isti⁹ ē destru
cta:ꝛ p ꝯn̄s si diabol⁹ eēt adnihilat⁹:ꝛ hec
ppō maneret:de⁹ nō est diabol⁹:idē signi
Rñsio, ficās cōtinue:sine noua ipositiōe hec non
foret ꝟa. Si dicat̄ ꝙ imo foret ꝟa:sed alia
Repli- ꝟitate:q: ꝟitas isti⁹ pri⁹ fuit de⁹ ꝛ diabo-
ca. lus:ꝛ nūc ꝟitas isti⁹ de⁹ nō ē diabol⁹:nō ē
nisi sol⁹ deus. Cōtra.tūc pari rōne falsitas
istius deus est diabolus:diabolo adnihila
to foret deus:ꝛ sic eēt cōcedendū ꝙ de⁹ eēt
falsitas infinitarū taliū ppōnū de⁹ ē An-
tichristus:de⁹ ē Cesar:de⁹ est Plato.qđ si
cōcedat̄:nimis pteruit̄ ꝯ rōnē.ꝛ silr̄ tunc
haberet cōcedere ꝙ ꝟitas isti⁹ de⁹ nō ē dia
bol⁹:ē falsitas isti⁹ de⁹ ē diabol⁹:ꝛ ꝙ simł
ꝛ semel ē falsitas ꝛ veritas duoꝝ ꝯdictorio
rū:ꝛ ꝙ ꝟitas vni⁹ est falsitas alteri⁹.et ha-
beret ꝯcedere ꝙ falsitas est colēda ꝛ sūme
diligēda:ꝛ ꝙ btitudo cōsistit in falsitate.ꝛ
multa alia facile est cōcludere de hoc dicto
quo cōcedit̄ ꝙ falsitas isti⁹ deus est diabo
lus sit de⁹. Si ꝟo dicat̄ ꝙ significatū istius
ppōnis de⁹ ē diabol⁹:nō sit p̄cise de⁹:sꝫ de
us ꝛ aliq̄d aliud.adnihilet̄ illud aliud qđ-
cūq̧ fuerit:tūc habebit̄ ppositū illo adni
hilato:vel seq̄tur ꝙ hec ppō erit nō muta
ta in significādo de⁹ est diabol⁹:ꝛ nō erit
falsa:vl̄ ꝙ erit falsa:ꝛ de⁹ erit falsitas isti-
us propōnis:vel necessitabitur redire ad
veritatē:ꝛ cōcedere ꝙ falsitas ppōnis fal
se nō est nisi ppō falsa. Preterea qđ est si-
gnificatū isti⁹ ppōnis chimera ē chimera:
chimera nō ē cesar.ꝛ q̄ res est veritas isti⁹
planū est ꝙ nihil fingi potest ſm eū. Pre Scđo,
terea si significatū isti⁹ ppōnis vel veritas
sit multitudo reꝝ significatarū p ptes pro
positiōis:seq̄tur ꝙ idē erit significatū isti⁹
ois hō est aīal:ꝛ isti⁹ aīal est ois hō:ꝛ isti⁹
ois hō ē aīal:ꝛ aīal ē null⁹ hō.ꝛ oēs propo
sitiones ordinate in figura habebūt idē si-
gnificatū:q: signa nullas res significāt:sic
ut ptꝫ.j.peri hermenias.ois' significat q̄d
vniuersalr̄.silr̄ nullus.sicut ptꝫ de talibus
ois senex erit puer.ꝛ null⁹ erit puer.ꝛ vni-
uersalr̄ ꝯdictoria habebūt idē significatū: Tertio
ꝛ ꝟitas erit falsitas. Preterea si significatū
ppōnis sit scitū vl̄ creditū:ꝛ nō ppō mēta
lis:seq̄t̄ ꝙ idē erit scitū ꝛ dubitatū silr̄ ꝛ se-
mel ab eodē.immo ꝙ oē scitū ab isto est ab
eo nescitū. Primū patet:sit tullius synoni-
m⁹ cū marco:ꝛ credas tu eū tm̄ vocari tul-
liū:ꝛ videas eū currere:tūc pponat̄ tibi/
tulli⁹ currit:hec est cōcedenda a te. Deinde
ista/marc⁹ currit:h̄ ē dubitāda.igit̄ cū idē
sit significatū vtriusq̧:idē simul scit̄ et du
bitat̄. Scđm ptꝫ ꝙ si significatū đr scitum
qn̄ ppō scitur:ergo etiā significatū đr ne-
scitū qn̄ ppō nō est scita. Tūc demus oēs
ppōnes scitas a te in latino:ꝛ equalētes
eis i greco:ꝛ sit a nomē cōe cuilibet latīo:ꝛ
b nomē cōe cuilibet greco:ꝛ c sit nomē cōe
cuilibet significato duaꝝ equiualētiū:qua
rū vna est greca:altera latia. Tūc arguo sic
qđlibet a est scitū a te.igitur quodlibet c ē
scitū a te.igitur qđlibet b ē scitū a te:et ex
alia parte sic:qđlibet b est nescitū a te:igit̄
quodlibet c est nescitū a te.ꝛ vltra igit̄ qđ- Resolu-
libet c scitū a te est nescitū a te. Ideo dico tio dđe
sicut alīs dixi:ꝙ cuiuslibet notitie assertiue
obiectū est complexū mētale:q: nō capitur
hic obiectū sicut in sensatiōe:vbi req̄ritur
cōiter ꝙ obiectū sit causatiuū sensatiōis.
Sed capit̄ obiectū p eo de quo p̄dicat̄ esse
scitū vel esse creditū:ꝛ pro eo p quod cōue
niēter respōdetur ad tales questiōes quid
scis:q̄d credis:q̄d dubitas:quid opinaris:
ꝛ q: nūq̄ ad tales rn̄det̄ nisi p cōplexa sic
dicēdo:scio deum esse:vel scio ꝙ deus est:
ideo obiectum scientie dicitur esse comple
xum, secus est si quereretur quid vides:

pōt eī cōuenienter rñderi foꝛtem vel lapi
dem. Et ideo obiectum viſionis ꝺꝛ res viſa

E Ad pꝛi mū argu. Ad pꝛimū argumētū dicendū eſt ꝙ tota
iſta ratio fundatur ſup falſam imaginatio
nē:q̄ ponit ꝙ nō eſt aliqua ꝓpoſitio menſ
talis:niſi illa q̄ eſt ſimilitudo ꝓpōnis voca
lis vel ſcripte. Uñ ponit vnā ꝓpōnē falſā:
ꝛ ſup illā ſibyꝑſi ꝯcludit ꝛ nulli alteri. Uñ
negata hac ꝓpōne:oīs ꝓpō mētalis ē na
turalis ſimilitudo vocalis vel ſcripte:q̄ ni
hil valet. deſtruitur totū fundamētū dicto
rū ſuoꝝ. Q aūt illud ſit oīno ꝫ rationē ptꝫ
ꝑ Ariſto. ſ. peri hermenias. q̄ ponit ꝓpōnē
cōponi ex naturalibꝰ cōceptibꝰ ꝛ naturali
bus ſignificationibꝰ. Itē hoc ptꝫ ex Aug.
xv. de trini. c. xij. in fine. De viſione ſcientie
viſio cogitationis exoꝛitur. qꝺ eſt verbum
lingue nullius:verbū verū de re ꝺa. ꝛ poſt
ea in eodē li. Gignitur tāꝙ verbū neceſſa
riū ꝙ nullius lingue ſit tāꝙ ſciētia de ſcia
ꝛc. Et. xxvj. c. de puis. Perueniendū ē igiꝭ
ad illud verbū hoīs:ad verbū rōnalis ani
mātis:ad verbū nō de deo nate:ſed a deo
facte imaginis dei:qꝺ neqꝫ eſt ꝓlatū in ſo
no:neqꝫ cognitū in ſimilibus qꝺ alicuius
lingue eſſet ſic:ſꝫ oīa quecūqꝫ ſignificātur
ſi ſignificatio ꝓceſſit ꝛ gignitur:ꝺꝛ ſcia que
manet in aīo qñ eadē ſcia inueniri ꝺꝛ ſicuti
eſt. idē habeꝭ. c. xxxiij. ꝛ ꝯiter ꝑ totū librū

Ad ſecundū Et Anſ. monol. in multis locis. Ad ſcdm
de puero dicēdū ꝙ foꝛmat cōplexū ꝑ phā
taſiā. ſicut bꝛuta nō ꝑfecte. Et ſic ptꝫ idem
de coꝛuis ꝛ agnis ſicut pꝛicipāt de pꝛuden
tia ꝭm Ariſt. ſ. Metaphy. ita cōcedendū ē
ꝙ cōponūt ꝛ diuidunt ꝛ foꝛmāt ꝓpoſitio

F nes nō mentales:ſed imaginatas. Cōtra

Arguiꝭ ꝫ ſcdm articulum; ſcdm articulū arguit idē ſocius:q̄ quidem
articulus eſt talis:ꝙ liberū arbitrium nō
ſufficit ad determinādū intellectū hoīs ad
actū creden di:ita ꝙ pꝛeciſe nō credat ali
qs aliquā pꝛopoſitionē eſſe verā:qꝛ vult
credere eā eſſe veram. Et adˀiſtū intellectū
dixi ꝙ nō eſt in libera poteſtate hoīs cre
dere articulos fidei:ſic ꝙ ſolum imperium
voluntatis ſufficiat ad cauſandum actū fi
dei:ſed actus fidei qui eſt credere:cauſatur
ab aliq̄ alio q̄ a volūtate:ſicut actus opi
nandi vel ſciēdi. vnde ſicut nullꝰopinaꝭ ali
quid eſſe verū pꝛeciſe:quia vult ſic opinari
ita nullus credit aliquid eſſe verum pꝛeciſe
quia vult credere illud eſſe verū. ꝛ ideo di
xi ꝙ non eſt in libera poteſtate hoīs crede
re articulū fidei eſſe verum qñ placet ſibi:

ꝛ credere eſſe falſum qñ ſibi placet. Unde
ꝯiter ad iſta dixi ꝙ pōt ꝓbabiliter dici ꝙ
homo nō libere credit articulos fidei:ſed
neceſſitaꝭ ad credendū quādo credit:lꝫ in
bono fidei cōcurrat gaudiū vel delectatio
ſiue applauſus mētalis de eo qꝺ credit. Et
ideo loquendo vnifoꝛmiter:ſimiliter ꝯce
diꝭ ꝙ homo neceſſitaꝭ ad ſciendū ꝙ trian
gulus hꝫ tres ꝑ demonſtrationē. Eodē igi
tur modo loquēdi cōcedo ꝙ hō fidelis ne
ceſſitaꝭ ad credēdū ꝙ deus eſt triñꝰ ꝛ vnꝰ:
ꝛ ad teſtimoniū multoꝝ hoīm quos repu
tat fide dignos:neceſſitaꝭ hō ad credendū Pꝛimo
dictū qꝺ ipſi teſtificanꝭ eſſe verū. Sed cō
tra illud arguit idē ſocius ſic. Eua libere
credidit diabolo dicēti:eritis ſicut dij ſciē
tes bonū ꝛ malū. Geñ. iij. igiꝭ in pꝛāte ſua
fuit nō credidiſſe:ſed qua rōne libere cre
didit dictū diaboli:pōt q̄libet hō credere
dictū dei. ḡ in pꝛāte cuiuſcūqꝫ hoīs eſt ꝙ
libere credat articulos fidei. Pꝛimū ante
cedēs ꝓbaꝭ:qꝛ ſi eua non libere credidit ſꝫ
neceſſitata:ḡ neceſſario peccauit. ꝯñs fal
ſum ſicut ptꝫ. Confirmaꝭ hec ratio:qꝛ ipſa
bene ſciuit ꝙ deꝰ dixerat oppoſitū:ꝛ ſciuit
ꝙ deꝰ fuit maioꝛis auctoꝛitatis q̄ diabo
lus. Scdo ſic ꝭm aplm. Ro. iiij. abꝛaam Scdo
meruit ſolo actu credēdi. vñ aplus allegat
ſcripturā Geñ. xvj. dicētē. Credidit Abꝛaā
deo:ꝛ reputatū eſt ei ad iuſtitiā. ꝛ infra. dī
cimꝰ eñ qꝛ reputata eſt Abꝛae fides ad iu
ſtitiā. vñ vult ꝙ ante circūciſionē fuit iu
ſtus ꝑ ſolā fidē. ꝛ accepit circūciſionē ſicut
ſignaculū:nō ſicut cām iuſtitie ꝓcedētis. ſic
ut dicit etiā mgr ſen. li. iiij. diſt. ſ. tunc pōt
argui ſic. Omnis actꝰ quo hō mereꝭ eſt li
ber:ꝑ actū credēdi hō mereꝭ:ḡ actꝰ ille ē li
ber. i. libere elicitus. Tertio ſic. ſi aliquid Tertio
cōpelleret aliquē ad credēdū:hoc maxime
dicēdum eſt de miraculis:ſed multi viden
tes miracula nō crediderūt:igiꝭ miracula
nō neceſſitant ad credendū. Quarto:quia Quarto.
aliq̄ apoſtatant a fide:vel igiꝭ hoc faciunt
volūtarie:ꝛ tūc credūt oppoſitū mere libe
re:qꝺ eſt ꝓpoſitū:qꝛ ſaltē libere credūt fal
ſum:vel faciunt hoc nō libere ſed neceſſita
ti:tunc nō peccant:ꝛ ſic heretici et apoſta Quīto
te a fide tunc nō peccarent. Quinto ſic. tu
q̄ opinaris ꝙ homo nō libere credit:ſed ne
ceſſitatus:aut credis hoc ꝑ rationē aut per
auctoꝛitatē:neutrū poteris iuenire:igitur
nō credis hoc. Sꝫ ꝑpꝭ iſtas rōnes iſte ſoci
us reuerendus tenet ꝙ mere libere hō cre

¶ Sequuntur sex articuli in libris Hollkot
recitati: ⁊ per eum in scholis disputati per
modum conferentie.

A Sex sunt arti-
Confe- culi q̃s in diuersis mate
rentiaꝝ rys dixi. Contra q̃s q̃dã
Sex ar- socij reuerendi insliterũt
ticuli. rõnabilr. Prim⁹ articu
Prim⁹ lus fuit ꝙ obiectũ fidei:
scientie: ⁊ opinionis: ⁊ vniuersalr oĩs noti
tie assensio est cõplexũ: ⁊ nõ est res signifi-
Scd̃s. cata ꝑ cõplexũ. Scd̃s arti. fuit ꝙ liberũ
arbitriũ nõ sufficit ad determinandũ intel
lectũ ad actũ credẽdi: vt ideo p̄ase aliquis
credat aliquã ꝓpõnem esse veram: q2 vult
Terti⁹. credere eam esse verã. Tertius arti. fuit
ꝙ oĩs cognitio creature est rõ naturalr di
Quar- stincta a creatura. Quartus arti. ꝙ oĩs
tus. cognitio creature causaꝭ effectiue a creatu
ra cognoscente: saltẽ sicut a cã ꝑtiali. ⁊ re-
Quit⁹. periꝭ in eadẽ sicut accidẽs in subo. Quin
tus arti. fuit dictus in materia de fruitiõe
vie. q. iij. sup primũ. ⁊ fuit talis: casu possi-
bili posito: põt hõ licite frui creatura ⁊ me
Sext⁹. ritorie. Sextus fuit ꝙ in casu possibili
posito idẽ act⁹ numero est meritũ ⁊ deme-
ritũ successiue. Et ꝯ tres primos articulos
arguit quidã socius reuerẽdus in sua ꝑma
Cõtra lectione super Bibliã. Et ꝑmo ꝯ primum
primũ cũ dr̃ ꝙ cuiuslibet notitie assertiue sicut sci
arguiꝭ entie vel fidei siue opinionis obiectũ ẽ cõ-
plexum: ⁊ nulla res extra aĩam significata
per terminũ vel terminos talis ꝓpõnis.
Primo Arguiꝭ primo sic. capiaꝭ aliquis q̃ a sua
natiuitate fuerit tam surdus q̃ȝ cecus. iste
nunq̃ȝ vidit ꝓpõnem scriptã: nec audiuit
vnq̃ȝ ꝓpõnem vocalẽ: igiꝭ nũq̃ȝ formauit
in se ꝓpõnem mentalẽ. Ista ꝓbaꝭ: q2 apõ
istũ opinantẽ suppono ꝙ oĩs ꝓpõ menta
lis est naturalis silitudo ꝓpõnis vocalis
vel scripte. Sȝ naturalis silitudo ꝓpõnis
vocalis nõ causaꝭ in hoĩe naturalr nisi ali
q̃n audierit: nec mẽtalis silitudo ꝓpõnis
scripte causaꝭ in aĩa hoĩs: nec causari põt
naturalr nisi viderit aliq̃n. igitur si iste nũ
q̃ȝ vidit nec audiuit: nec habuit in se ꝓpõ-
nem mentalem: ⁊ tñ certũ est ꝙ talis mul-
ta põt scire: puta ꝙ ignis ẽ calidus: ꝙ for-
ter est bon⁹ hõ: vel opinari vel credere. igi
tur põt aliq̃s credere scire vel opinari: et
Scd̃o. tñ nullũ cõplexum erit scitũ ab eo. Scd̃o
sic. recipio vnũ puerũ recenter natum: iste
nunq̃ȝ formauit ꝓpõnem mentalẽ: nec au
diuit vocalẽ: nec forte vidit scripturã: ⁊ tñ
scit vel credit ꝙ lac est dulce ad gustandũ:
igiꝭ nõ omne creditũ vel scitũ est cõplexũ.
Tertio sic. agn⁹ nunq̃ȝ vidit lupũ: ⁊ stati Tertio
credit esse eũ inimicũ suũ: ⁊ tñ agn⁹ nõ for
mat cõplexũ. Silr coruus faciẽs nidũ indi
cat ꝙ vna ꝟgula melius iacet vno mõ q̃ȝ
alio: ⁊ vna meli⁹ q̃ȝ altera: ⁊ nõ format ali
q̃d cõplexũ: nec hȝ notitiã alicui⁹ ꝓpõnis
cõplexe. Quarto ꝙ Judei credũt illud eẽ Quar-
futurũ q̃d nos credim⁹ eẽ p̄teritũ: sȝ illud to.
q̃d credũt eẽ futuꝝ/ nõ est ꝓpõ: q2 nos cre
dim⁹ incarnationẽ eẽ p̄teritã ⁊ mortẽ chri
sti: ⁊ multa q̃ nõ sunt ꝓpões. Silr credat
aliq̃s ꝙ aĩa christi erit in a: vel ꝙ ꝟgo pe-
perit. nõ p̄t dici ꝙ talis credat ꝓpões. et
ꝓpter ista motiua tenet iste socius ꝙ obm
cuiuscũq̃ȝ notitie assensiue siue sit scia siue
opinio siue fides: est res significata ꝑ ipaȝ
ꝓpõnem: ⁊ nõ ipsa ꝓpõ. Et ad argumen Arg. ꝓ
ta mea i oppositũ r̃ndet sicut audietis: ar- primo
guebã eñ ꝓ opiniõe mea. Primo sic. tñ ve articlo
rũ scitur: nulla res significata ꝑ ꝓpõnẽ ẽ Primũ
vera: igiꝭ nulla res significata ꝑ ꝓpões
scitur. Preterea scd̃o sic. capio hãc negatio- Scd̃m
nẽ: hõ nõ est asin⁹: ⁊ q̃ro q̃ res ẽ significa-
tũ istius ꝓpõnis: nõ hõ: q2 eadẽ rõne asin⁹
Si vtrũq̃ȝ: tũc aliqua res est hõ ⁊ asin⁹: q2
significatũ ꝓpõnis ẽ vna res sola ſm istos
⁊ sic aliq̃ res eẽt de⁹ ⁊ diabol⁹: q2 significa
tũ istius ꝓpõnis/ de⁹ est diabol⁹. Tertio Tertiũ
sic. si aliq̃s opinaꝭ ꝙ Cesar fuit ⁊ Antichri
stus erit. isti⁹ opinionis obiectũ ẽ aliq̃ res
alia a ꝓpõne. nõ nisi Cesar vel Antichrist⁹
g̃ Cesar ẽ res: ⁊ antichrist⁹ silr. ⁊ ꝯstat ꝙ si
sint res: nõ sunt aliud q̃ȝ hoĩes: igiꝭ Anti-
christ⁹ ⁊ Cesar sunt hoĩes. Quarto argue Quar-
bã sic. idẽ est ꝑmo dubiũ ⁊ post scitũ. q2 q̃d tum.
nes sunt eq̃les numero his q̃ vere scim⁹: sȝ
nullũ incõplexũ est dubiũ: sȝ tñ cõplexũ ẽ
dubiũ: g̃ tñ cõplexũ est scitũ. silr tñ ꝯclo
demõstrationis sciꝭ apud pħm. pȝ. j. poste
rioꝝ. ⁊ etiã. ij. g̃ ⁊c. Ad primũ istoꝝ r̃ndet B
negãdo istã minorẽ. s. nulla res significata R̃nsio
ꝑ ꝓpõnem ẽ vera. ⁊ ꝙ hec sit falsa ꝓpõ: ꝓ ad arg.
bat ꝑ diffinitionẽ ꝓpõnis quã dat Boeti⁹: ꝑ arti.
⁊ habeꝭ in summulis: ꝙ ꝓpõ est oratio ve Ad pri
rũ vel falsum ⁊c. igiꝭ significatũ alicuius mum.
ꝓpõnis est verũ vel falsum. ⁊ significatũ
ꝓpõnis est aliquid distinctũ a ꝓpõne. ⁊ iõ
nõ semꝑ cũ intelligiꝭ verũ: intelligiꝭ ꝓpõ
vera: sȝ res significata ꝑ ꝓpõnẽ erit vera: et

Ad se- illa intelligit⁊ scitur. Ad scđm rñdet ꝙ il
cundũ. le q̃ scit ꝙ hõ nõ est asin⁹:scit significatum
istius ꝓpõnis:⁊ illud est verũ. Et qñ q̃rit
que res est significatũ: Dr̃ ꝙ nec p̃cise hõ:
nec p̄cise asinus:sed distinctio essentialis
vel localis hoĩs ⁊ asini. Vñ bene ꝯcedit ꝙ
deus põt facere hoiem esse asinũ ꝑ hoc so-
lum ꝙ poneret hoiem ⁊ asinũ ĩ eodẽ loco.
Ad ter- Ad tertiũ qñ dĩ ꝙ aliq̃s hꝫ opinionẽ de
tium. ista Cesar fuit: cõceditur ꝙ obiectũ illius
opinionis est significatũ istius ꝓpõnis Ce
sar fuit. Et qñ q̃rit q̃d est significatũ isti
us ꝓpõnis Cesar fuit: Rñdet ꝙ preteritio
Cesaris. Et si querat̃ de significato istius
Cesar nõ est: q: verũ est ꝙ de illa negatiua
feci argumẽtũ. Rñdet ꝙ sicut significatũ
istius Cesar est: est exñtia Cesaris: vel copu
latio Cesaris ad instãs p̃ns: ita significatũ
istius Cesar nõ est: est non exñtia Cesaris:
vel nõ copulatio Cesaris ad instans p̃ns:
Sĩr de significato istius Antichristus erit:
dicit ꝙ significatũ istius ꝓpõnis est futu
ritio Antichristi: vel copulatio Antichristi
ad futurũ. Et si querat̃ q̃ res est futuritio
Antichristi. Dr̃ ꝙ est nihil. ⁊ tñ hec est v̄a
Antichristus erit: q: significat ꝙ illud ve-
rũ q̃d est significatũ huius ꝓpõnis vocal̃
Replica. Antichrist⁹ erit: est obiectũ opiniõis. Cõ
tra. aliq̃s opinat̃ ꝙ Antichrist⁹ erit: illud
tñ significatũ nihil est: ⁊ sic h̃ret ꝯcedere ꝙ
aliq̃d verũ nihil est. Ista scripsi cũ tedio: ⁊
cũ verecũdia recito: ne diceret̃ ꝙ nõ digna
rer recitare socij dicta ꝯ me: tñ nihil video
in istis q̃d quẽcũq̧ puerũ deberet mouere
nisi fortassis ad risum. Tñ ꝓpter reuerẽtiã
C dicentis recitabo sua dicta. Dicit enĩ pri
Primũ mo ꝙ significatũ ꝓpõnis est res distincta
dictum a ꝓpõne tam vocali q̃ scripta ⁊ mentali.
opi. al- Scđo ꝙ significatũ per ꝓpões est pri
terius. mo scitũ creditũ ⁊ opinatũ ac dubitatum.
Scđm Tertio ꝙ significatũ per ꝓpõnem ẽ ve
Tertiũ rum vel falsum. Quarto ꝙ est dare ꝓpõ
Quar- nem verã cuius significatũ nihil est: ⁊ in il
tum. lud significatũ est verũ: sicut dicit de talis
Quitũ bus Cesar fuit. Antichrist⁹ erit ⁊ hmõi. Cõ
D tra q̃d tñ nescio arguere: cũ ꝯcedat idẽ sit
Cõtra esse nihil ⁊ verũ: ⁊ apud me oẽ verũ est ali
primũ quid. Quinto ꝙ deus põt facere hoiem
dictũ. esse asinũ: ponendo hoiem ⁊ asinũ esse ĩ eo
dem loco. Cõtra primũ arguo sic. ⁊ quero
qñ dicit ꝙ significatũ ꝓpõnis est res disti
cta a ꝓpõne. vtrũ intendit ꝙ generalr̃ q̃d
libet significatũ ꝓpõnis sit aliq̃ vna res:

sicut dicimus ꝙ lapis est vna res: vel color
est vna res: an intendit ꝙ iste terminus si-
gnificatũ ꝓpõnis sit quoddã nomen colle
ctiuum: supponens ꝓ multitudine rerũ si
gnificatarꝫ per terminos: sicut dicimus ꝙ
multi hoies sunt vnus ppl̃s: ⁊ multi lapi-
des simul iacentes sunt vnus aceruus: an
intendit dicere ꝙ in q̃busdã ꝓpõnibus est
vna res sicut in istis: sortes est hõ: hõ ẽ ani
mal ⁊ ꝯsĩlibus: vbi non significat̃ nisi vna
res: ⁊ in quibusdã est due res: sicut in istis:
sortes est albus: aer est lucidus ⁊ in ꝯsĩlib⁹
vbi ĩportant̃ plures res: ⁊ in quibusdã est
neutro mõ. s. quarũdã ꝓpõnum significa-
tũ est nihil: Primũ est nimis extraneũ dice
re. s. ꝙ cuiusq̧ ꝓpõnis significatũ est vna
sub̃a vel accidẽs distinctũ a ꝓpõne. Nã ca
pio veritatẽ istius: hõ nõ est asinus. ⁊ po-
no ꝙ nullus hõ sit: nec aliq̃s asin⁹ sit: q̃ro
q̃ res ẽ significatũ isti⁹ ꝓpõnis: an de⁹ an
creatura: ⁊ patꝫ ꝙ nõ est maior rõ quare sit
deus q̃ creatura. nec ꝙ vna creatura ma-
gis q̃ alia: ⁊ sic q̃libet res vel nulla erit si-
gnificatũ istius ꝓpõnis: ⁊ nõ q̃libet: igit̃
nulla: ꝑut ipsemet ꝯcedit ꝙ quarũdã pro-
põnum significatũ ẽ nihil: sicut ẽ superi⁹
dictũ: ⁊ cũ hoc nõ stat ꝙ significatũ cuius-
libet ꝓpõnis ẽ aliq̃d: nisi idẽ sit aliquid ⁊
nihil. Si dicat̃ scđo mõ ꝙ gñaliter cuilibꝫ
ꝓpõni corñdet ꝓ significato vna multi-
tudo rerꝫ significatarꝫ ꝑ ptes ꝓpõnis illi⁹
hoc est ꝯ dictũ ꝓpriũ: dicentis ꝙ alicuius
ꝓpõnis nihil est significatũ. Sĩr est ꝯ illud
q̃d ipse dicit. s. ꝙ significatũ ꝓpõnis ẽ res
distincta: q: nulla multitudo rerꝫ disconti-
nuatarꝫ est res: sicut nulla res est ppl̃s. Vñ
multitudo significata ꝑ istã sortes ẽ alb⁹:
vel hõ nõ est asin⁹: nõ est aliqua res: q: sic
aliq̃ res esset sub̃a ⁊ accidẽs: ⁊ aliq̃ res eẽt
hõ ⁊ asinus: ⁊ aliqua res esset de⁹ ⁊ diabo
lus: q̃d est incõueniẽs. Nec sĩr aliqua mul
titudo est deus ⁊ diabolus. Vñ relinquit̃
incõueniens. Si tertio mõ intelligat̃ ista
positio: sic ꝙ alicuius ꝓpõnis significatũ
sit vna res: ⁊ alicuius ꝓpõnis significatũ
sit multitudo rerꝫ: ⁊ alicui⁹ ꝓpõnis signifi
catũ nihil est ⁊c. Sic intellecta ista positio
ne mirabili arguo sic. capio istas duas ꝓ-
põnes: de⁹ ẽ: ⁊ de⁹ nõ est: ⁊ q̃ro vtrũ signi
ficatum vtriusq̧ sit vna res an alia ⁊ alia?
Si vna res sit significatũ vtriusq̧: igit̃ si-
gnificatum vnius ꝯtradictoriorũ est signi
ficatum alterius. sed s̃m hanc opinionẽ si

dit. ꝛ actus credēdi est simpliciter in libera ptāte hoīs: iō dicit ꝙ non iō dꝫ aliquid in ptāte mea: qꝛ possum sine quocūꝗ alio illō dicim⁹ eñ ꝙ in ptāte mea est videre lumē solis: ꝛ tñ hoc nō possum: nisi sole exñte in hemisphērio nr̃o. ꝛ oculo bene disposito: ꝛ positis ꝗbusdā reqˀsitis ad videndū: adhuc ē in ptāte mea videre lumē solis vl̄ nō videre lumē solis. sic in ꝓposito positis ꝗbusdā reqˀsitis ad actū credēdi: adhuc est in ptāte mea credere vel nō credere. Sed ꝓ opiniōe opposita quā ego sine assertiōe grā dispu⸗tatiōis defendo: feci argumēta noue: de ꝗ⸗bus recitaui nō nisi tria: ad ꝗ sicut recitabo

Primū argu. ꝓ arti culo se cundo — rñdit. Argui eñ primo sic. nō est in ptāte hoīs causare in se actū opiniōis respectu ꝓ positionis dubie: igitˀ nō est in ptāte hoīs cāre i se actū fidei respectu eiusdē. ꝯñam ꝓ baui: qꝛ potētia ꝗ nō potest in illud qđ fa⸗cilius est: non pōt in illud qđ est difficilius Sed difficilius est deducere dubiū ad cer⸗tā adhesionē: sicut est in adhesione fidei: ꝙ de actu dubitādi ad actū opinādi: ꝗ secū ꝓ mittit formidinē. ꝛ sicut experientia satis ꝓꝫ: hō dubi⁹ de aliqua ꝓpōne/ nō pōt se li⸗bere determīare ad opinādū alterā ptē ꝓ so⸗lū imperiū volūtatis. igiˀ a multo fortiori nō pōt hō determīare se ad assensum fidei respectu alicuius ꝓpōis sibi dubie. igitur quicūꝗ credit: assentit ꝓpter aliquā euidē⸗

Scđo. — tiā: ꝛ nō ꝓpter solū īperiū volūtatis. Scđo sic. nō est in ptāte hoīs assentire ꝓpōnibus magis ineuidētib⁹: ꝛ dubitare min⁹ ineuī⸗dentes sibi de necessitate velit vel nolit: sed articuli fidei sunt maxime ineuidētes īter oēs ꝓpōnes ꝗb⁹ intellect⁹ humanus assen⸗tit. igiˀ si posset libere ꝓ solū imperiū volū⸗tatis assentire illis: posset a multo fortiori determinare se ad assentiendū isti vel consi

Tertio — mili: astra sunt paria: antichristus erit. Con⸗firmaˀ ista rō ꝑ rōnem Aristotelis scđo de aīa commēto. xv. vbi arguit sic. imaginari possumus cum volumus de re cuius habe⸗mus speciem: sed opinari nō possumus cū volumus: qꝛ opinio nō est nisi illius qđ ap⸗paret nobis verū: igitur opinio nō est ima⸗ginatio. Multa alia argumēta feci: de qui⸗

R — bus omnibus ista sunt maiores difficulta⸗

Ad pri mū ar⸗ gu. rñ⸗ det socij — tis. Ad primū argumētū respōdet quan⸗do accipitur. nō est in potestate hoīs du⸗bitantis de aliqua ꝓpositione causare in se opinionē illius libere. dicit ꝙ sic: qꝛ libere potest inquirere medium ꝛ causam illi⁹ de quo dubitat: ꝛ habito medio assentire. ꝛ ne⸗gat istam cōsequētiam. nō est in potestate hominis credere sine medio: ergo nō est in potestate hoīs credere libere. Ad secūdū dicit ꝙ illa cōsequentia nō valet. nō est in ptāte hoīs credere libere ꝓpōnes magis ineuidētes: igiˀ nō est in ptāte hominis cre⸗dere ꝓpōnes min⁹ ineuidētes. Causa ē: ꝙ ad ꝓpōnes magis ineuidētes hꝫ medium Sed ad ꝓpōnes min⁹ ineuidētes nullum hꝫ mediū. Et ad ꝯfirmationē de pħo ꝛ cō⸗mentatore respōdet ꝙ intelligunt ꝙ hō nō potest opinari qñ vult verū: ꝛ quādo nō ha⸗bet mediū ad causandum opinionem. Hec dicta sua diuiduntur in duas partes: qꝛ in prima pte arguit cōtra me: ꝛ in scđa respō⸗det ad quedā argumēta mea. vnde opponē⸗do bene tangit cōtra me quedam motiua: sed in respōdendo declinat simplˀr ad viam quā voluit expugnasse. dicit enim in respō⸗dendo sicut superius est recitatū: ꝙ ideo est in libera ptāte hoīs causare in se opinionē quia potest libere ꝗrere media ꝛ rationes causantes illā opinionē: sed sine medijs et rōnibus talibus ꝓ solum imperiū volūta⸗tis hoc non pōt facere. Et illud est oīno qđ ego in ista qōne declaraui: ꝙ sic est in ptā⸗te nr̃a credere articulos fidei: sicut scire ꝙ triāgulus hꝫ tres angulos: vel aliquā ali⸗am ꝯclonem: scꝫ ꝙ luna est eclipsabilis: qꝛ videlicet in ptāte nostra est addiscere cau⸗sas ꝛ demōstratiōes ad istas: sꝫ sicut ꝓpositā ista/ triāgulus hꝫ tres: hec ē mihi neutra si nūꝗ̄ didici geometriā: ꝛ vellem illi assen⸗tire: ꝙ vellem eām scire: ꝛ tñ manet neutra sicˀ est in ꝓpōnibus fidei. ꝛ sit ista grā exē⸗pli proposita: christ⁹ nat⁹ est de virgine: ali⸗cui homini: forte erit sibi neutra: vel credet eā forte esse falsā: ꝛ dico ꝙ talis homo non pōt per solum imperiū volūtatis facere ꝙ ista appareat sibi vera. Si tñ a multis fide dignis audierit ꝙ hoīes ꝗ iam ꝓcesserunt/ sunt iam beatificati: qꝛ hoc crediderūt esse verum: ꝛ multa mirabilia fecerūt: vel ma⸗gis deus ꝑ eos ꝗ talia crediderāt: possibile est ꝙ talia sibi sufficienter faciāt fidē de ve⸗ritate isti⁹ christ⁹ ē nat⁹ de vˀgīe. De isto ar⸗ticulo nō plus dicā mō. nā mihi apparet ꝙ oīs hō ꝗ nō vult prinaciter negare sensum experiˀ in seipso ꝙ nō pōt ꝓ imperiū volū⸗tatis determinare se ad sensum vnius ptis ꝯdictiōis qñ vtraꝗ ē sibi dubia: sꝫ expectat nouā notitiā que faciat illū qđ fuit dubiū

Ad se⸗ cundū.

Ad ter tium.

B esse certū Ad rōnes suas q̄ sunt bone. ad
Ad rō primā q̄n accipit ꝙ Eua credidit diabolo.
nes ꝯ Dico ꝙ iō ḋr ꝙ Eua libere credidit: quia si
dicta i fuisset vsa sciā sibi a deo tūc data: non opor
arti. tuisset ꝙ fuisset decepta nō tñ sic libere cre
didit: ꝙ ꝑ solū imperiū voluntatis elegerit
assentire dictis diaboli. sꝫ excecata ꝑ incōsi
deratione᷑ ⁊ negligētiā assensit dictis suis
que videbāṫ oīa credibilia esse: qꝛ neglexit
ea discutere. Vn̄ videtur mihi ꝙ p̄ma ratio
peccādi fuit incōsideratio vel negligentia
vtēdi naturalibus suis: ⁊ stāte illa negligē
tia credidit ꝓpter illā euidentiā q̄ apparu
it sibi: nec tñ iō excusatur a pctō: qꝛ potuit
istā negligentiā amouisse: q̄ amota nō cre
didisset. qḋ qꝛ nō fecit: peccauit. ⁊ iō fides
ista falsa nō causabatur directe ex impio vo
lūtatis: sꝫ indirecte ⁊ interp̄tatiue: qꝛ si vo
luisset dicta tētatoris examiasse: ⁊ ad diui
nū p̄ceptū cōtulisse: nō fuisset decepta. ⁊ iō
dicim⁹ ꝙ iterp̄tatiue libere decepta fuit:
nō tñ iō libere: qꝛ ꝑ solū volūtatis īperiū.
Vn̄ dico ad formā: q̄n q̄riṫ vtꝝ credidit li
bere an necessitata ad credēdū? Dico ꝙ cre
dere libere ē equocū ad credere libere vere
⁊ ad credere libere iterp̄tatiue. Et dico ꝙ
nō credidit libere vere: sꝫ libere interpreta
tiue. vn̄ stāte ista negligētia ꝯsiderādi ⁊ dis
cutiendi dicta tētatoris. fuit necessitata ad
credēdū sicut credidit. Exēplū pōt poni. po
naṫ ꝙ de⁹ p̄cipiat sorti ꝙ in vidēdo reovta
tur oc̄lis suis ₴m sitū eoꝝ naturalē: vel ꝙ
oīno caueat ne credat vnā rē eē duas. ⁊ po
naṫ ꝙ sor. sciat sic ponere vnū oc̄lm eẋ suū
sitū naturalē: ꝙ res vna appebit sibi due.
habito tūc p̄cepto de h̄ cauēdo: volo ꝙ fa
ciat ꝯ p̄ceptū sic ꝙ decipiaṫ. iste credit esse
duo vbi nūc est nisi vnū. quero vtꝝ libere
an necessitat⁹? Dico ꝙ interp̄tatiue libere:
⁊ nō v̄e libere: nec ꝑ directū impium volū
tatis. Sic dico in ꝓposito: ꝙ mulier habu
it p̄ceptū de bene vtēdo ī factis ⁊ cogitatio
nibus naturalib⁹ suis ⁊ sciā infusa: qḋ si fe
cisset: nunq̄ fuisset decepta: ⁊ qꝛ hoc nō fe
Ad se cit: ideo ₴m q̄d necessitata fuit ad credēdū
cundū. falsum. Ad secūdū q̄n ḋr ꝙ Abraā meru
R it ꝑ solum actum credēdi: qꝛ credidit Abra
Nota am deo: ⁊ reputatū est illi ad iustitiam. Di
de cre co ꝙ credere capiṫ multipliciter in scriptu
dere ꝙ ra. Uno mō ꝓ notitia p̄cise assensiua: ⁊ sic
accipit precise significat cognitionē. Alio mō acci
multi pitur credere ꝓ assensu cū amore: ⁊ sic cre
pliciter dere significat tā affectionē q̄ꝫ cognitiōē.

primo mō credere nō ē meritoriū nisi īpe
tur a volūtate. sicut scire pōt esse meritoriū
⁊ oīs act⁹ bene impat⁹ a voluntate. īmo sic
credere est in demonib⁹. Jaco. ij. Demones
credūt ⁊ ꝯtremiscūt. ꝯstat ꝙ ipsi nō credūt
voluntarie: sꝫ necessitati ꝑ miracula ⁊ ratio
nes ⁊ ꝑ notitiā intuitiuā dei. Scḋo modo
credere est merēdo sperare. ⁊ sic credere est
termin⁹ cōnotatiuus: supponēs ꝓ assensu
causato ex aliq̄ euidētia: ⁊ cōnotat actū vo
lūtatis amātis deū: ⁊ acceptātis assensum
fidei quē in se experiṫ. ⁊ hāc distinctionē in
nuit glossa sup illud Ro. iiij. Credēti aūt in
eū qui iustificat impiū: reputabiṫ fides ei⁹
ad iustitiā. ⁊ glossa est Bede. Aliud ē crede
re in eū: aliud est credere ei: aliud est crede
re eū. Nā ⁊ demōes credebāt ei: ⁊ nō crede
bāt in eū. ⁊ infra. Credere illi: ē credere v̄a
eē q̄ loq̄tur: qḋ ⁊ multi faciūt. sꝫ credere in
eū est credēdo amare: ⁊ credendo diligere:
⁊ credēdo in eū ire ⁊ ei īcorporari. Hec est fi
des quā a nobis exigit de⁹: ⁊ nō īuenit qḋ
exigat: nisi donauerit quod īueniat. Et isto
modo accipit Augustinus credere sup Jo
annem homil. xxvj. Intrare q̄sq̄ʒ ecclesiam
pōt nolens: accedere ad altare pōt nolens:
accipere sacramentum potest nolens: sꝫ cre
dere non potest nisi volens. qꝛ si acceperit
credere primo modo: nō foret dictū suū ve
rum: cū homo possit per testimoniū alienū
necessitari ad credēdū. ⁊ demōes inuite cre
dūt se semꝑ dānandos: qꝛ si libere hoc cre
derēt: possent facil'r liberari de magna pte
pene sue. nā vna falsa fide sine deo pene sue
vel de liberatione sua futura multū dimi
nueret penā eoꝝ. Si dicaṫ ꝙ demōes sunt
obstinati: ⁊ ideo nō possunt libere credere
⁊ discernere: saltē viator posset libere se cre
dere futurū episcopū in āno ꝓximo: ⁊ post
ea ita beatū sicut ē beat⁹ Paul⁹. ⁊ sic posset
homo libere causare in se tales falsas opi
niones: ⁊ credere ⁊ discredere: ⁊ de nullo du
bitare de toto mūdo: qḋ nemo expiṫ. Ad Ad ter
tertiū argumentū q̄n arguiṫ ꝙ si aliq̄d cō tium.
pelleret ad credendū: hoc videreṫ maxie eē
verū de miraculis. ꝯn̄s falsum: qꝛ nō oīs vi
dens miracula christi credidit. Dico ad illḋ
ꝙ actus actiuoꝝ sunt in patiente bñ dispo
sito. Et iō cū efficiēs aliq̄d causat ī vna ma
teria ⁊ nō in alia: īmo forte oppositū effe
ctū causat in alia: sicut sol ꝯstringit lutū: ⁊
dissoluit glaciē. Vn̄ dico ꝙ multi videntes
miracula nō ꝯtulerūt nec ꝯsiderauerunt. di

ligēter quō fiebāt: ⁊ iō nō credebant. sicut
si fiat duob⁹ vna demōstratio: ⁊ alter con-
fert maiorē ⁊ minorē ad se inuicē: ⁊ iō scit cō
clusionē: ⁊ alter nō ꝯfert maiorē ⁊ minorē
ad inuicē: ⁊ iō nō intelligit demōstrationē
nec addiscit. vñ nō seqtur: nō oēs videntes
miracula crediderūt: igit̄ miracula non ne-
cessitāt ad credendū. Sicut nō seqtur: non
oīs q̄ audit demōstrationē fit sciēs p̄ eā: ḡ
demōstratio nō est syllogism⁹ faciēs scire.
Nā pōt aliq̄s demōstrationē audire: ⁊ non
ꝯferre maiorē ⁊ minorē adinuicē: ⁊ nō effi-
cit̄ sciēs. Ideo dico q̄ si Judei ꝯsiderassent
quō miracl'a fiebāt: etiā necessitassent eos
ad credēdū. Ad q̄rtū de apostatis a fide ⁊
hereticis: vel libere credūt oppositū articu-
li vel necessitati. Si libere: hr̄ ꝓpositū. Si
necessitati: igitur nō peccāt. Illud argumē-
tū bñ est ꝯ viā meā. Rñdeo iñ sic: q̄ illi q̄
apostatant a fide: libere apostatāt vel vere
vel saltē interp̄tatiue. Sūt em̄ multi q̄ nō
soliciti sunt de salute sua. vñ qñ occurrunt
difficultates ꝯ fidē chr̄isti: nolūt soliciti eē
ad resistēdū. Et silr̄ nō curāt credere vel dis-
credere ea que fides hꝫ: ⁊ stāte illa negli-
gētia necessitant̄ ad credēdū p̄ aliq̄s appa-
rētias falsas ꝯ verā fidē. Et ista ꝯña nō va-
let: isti necessitāt̄ ad discredēdū ⁊ dissentiē-
dū: ḡ nō peccāt: q̄ ipsi p̄ negligētiā viuēdi
sunt sibi causa isti⁹ necessitatis. Silr̄ pono
q̄ aliq̄s peccet ita grauiter q̄ mereat̄ p̄mit-
ti a deo cadere a fide vera: qñ vnū peccm̄ est
pena inflicta a deo ꝓ alio p̄cedēte: sicut pa-
tet. ij. li. sen. dist. xxxvj. c. viij. ⁊ ī mltis alijs
caplis illi⁹ distinctionis. Tunc possibile est
q̄ infidelitas sit pena īflicta ꝓ homicidio
Tunc posset dici q̄ ista ꝯñtia nō valet: iste
necessitat̄ ad infidelitatē: igitur iste nō pec-
cat apostatando: q̄ ipse fuit cā sibi ꝓpsi illi⁹
necessitatis. Silr̄ q̄ vellet dicere q̄ oīa que
eueniunt: eueniunt de necessitate: nō ideo
haberet necessario negare meritū ⁊ deme-
ritū vituperabile ⁊ cōmendabile in actib⁹
humanis: q̄ si sortes occidat hominē: ne-
cesse fuit sortē occidere hoīem s̄m hāc viā.
tñ q̄ sortes hāc necessitatē sibi iminere nō
nouit: sed quantū in ipso fuit reputauit se
nullo mō ad hoc necessitari: elegit magꝫ i-
iuste occidere: ideo viciose ⁊ culpabiliter oc-
cidit: q̄uis vitare occisionē non potuit: sed
de necessitate fuit hoīem occisurus. hoc iō
dico vt impediā istam ꝯñam: iste fuit neces-
sitatus ad hoc: igitur non peccat faciendo
hoc: q̄ ipse fuit sibi causa illi⁹ illicite neces-
sitatis: sicut multi dicūt q̄ demones conti-
nue peccāt. ⁊ beat⁹ Aug. viij. ꝯfes. c. v. dicit
sic. Velle meū tenebat inimicus me⁹: ⁊ in-
de catenā mihi fecerat: ⁊ constrinxerat me.
quippe ex volūtate p̄uersa facta est libido:
⁊ dū seruit̄ libidini: facta ē ꝯsuetudo: ⁊ dū
cōsuetudini nō resistit̄: facta est necessitas
hec Aug. Si autem dicat̄ q̄ Aug. loqtur Rūsio.
large de necessitate: ponēdo vel vocādo dif-
ficultatem necessitatē. Si diceret̄ q̄ loq-
tur ꝓp̄e ⁊ stricte de necessitate: certū est q̄
talis necessitas nō excusaret pcm̄ nec a tā-
to nec a toto vt videt̄: q̄ aliter pctōr repor-
taret cōmodū ⁊ meritū de eo q̄ peccauit.
Sic igit̄ dico q̄ ī recedēdo a x̄pa fide est ta-
lis ꝓcessus. Primo aliq̄s credēs hꝫ quādā
negligētiā de sua salute: nec curat credere
vel discredere: vñ nō hꝫ velle credere ea q̄ p̄-
tinēt ad salutē: sic̄ scholares dyscoli nō hñt
velle addiscere. ⁊ stāte illa negligētia affe-
runt̄ mēti tales rōnes: q̄b⁹ assentit ꝓpter
aliquā apparētiā veri. Vñ īpossibile est q̄
hō aliq̄d credat: nisi appeat sibi verū. ⁊ īpos-
sibile est q̄ īperiū volūtat̄ sit cā tota q̄ ali-
quid appet hoī verū: lꝫ pōt eē ꝯcausa: sicut
auiditas volūtatis in scholari facit eū bñ
addiscere ⁊ firmi⁹ assentire: q̄ facit eū ma-
gis applicare ingeniū suū ad mediū ⁊ cām
assensus. Et sic dico q̄ iste apostatādo pec-
cat: q̄ interp̄tatiue vult discredere: q̄ non
vult credere: nec ē circa h̄ solicitus: ⁊ iō pec-
cat. vñ Anß. de ꝯcor. c. xvj. velle credere qō
credēdū ē: est recte velle. Cōtra ista arguo X Contra dicta in rñsione Arguit primo.
sic. datis istis: scꝫ q̄ oīs q̄ assentit vni ꝓpo-
sitioni assentit illi p̄ euidētiā vel aliquā ap-
parētiā: ⁊ nō mere p̄ imperiū volūtatis: se-
q̄ret̄ q̄ īpossibile eēt q̄ aliq̄s eēt heretic⁹
probo ꝯñam: q̄. xxiiij. q. iij. c. heresis. here-
sis grece ab electione dr̄: q̄. s. eā sibi vnusq̄-
q̄sq̄ eligat disciplinā quā putat eē meliorē
⁊c. Et ē dictū diui Hie. ī ep̄l'a ad Gal'. Item
sup̄ p̄mo ethicoꝝ. p̄heresis idē ē qō electio
igit̄ si nō ē īpossibile q̄ hō libere ⁊ mere ex
electiōe assentiat alicui errori ꝯ fidē catho-
licā: īpossibile est q̄ aliq̄s sit heretic⁹: sed p̄-
te nullus mere ⁊ pure ex electiōe volunta-
tis assentit alicui mere libere: sꝫ tm̄ ꝓpter
euidētiā rei: igit̄ null⁹ hō pt̄ fieri heretic⁹. Scdo.
Preterea sola p̄tinacia in errore fac̄ hereticū
⁊ nō simplex error: sicut pꝫ. xxiiij. q. iij. c. q̄
ī eccl'ia. capio igit̄ aliquē hereticū q̄ sit a. ⁊
tūc arguo sic. q̄ro vtrū credit eē verū illud

qd ipse defendit: an nõ credit illd eẽ verũ? Si nõ: est hereticus: qꝛ non credit aliter ꝙ eccl'ia credit: ꝛ in defendẽdo illud ꝙ nõ credit: saltẽ facto mentit. Si credit illud eẽ verũ qd ipse defendit: vel ideo credit illd tãtũ esse verum: qa vult credere illud esse verũ. Si scðm dicat: scꝫ ꝙ nõ credit pãse per electionẽ voluntatis: sed qa intellect⁹ suus iudicat sibi ita eẽ sicut ipse credit: igitur non est ptinax: sed decept⁹ ꝛ necessitatus ad errandum.

Tertio. Preterea aut hereticus credit se errare vel nõ: sed defendere ṽitatẽ. Primũ includit ꝯdictionẽ. s. ꝙ aliqs credat vnam ꝓpõnẽ: ꝛ credit se errare in credẽdo illã ꝓpositionẽ: qꝛ si sortes credit a: sor. credit ita esse sicut p a denotat. ꝛ si credit se errare in credẽdo a: credit ꝙ nõ est ita sicut p a denotatur; qd includit ꝯdictionẽ. Si dicatur ꝙ heretic⁹ nõ credit se errare sꝫ credit se credere veritatẽ: ergo inuite credit falsũ. Silr si nõ credit se errare: ḡ ignorãs errat. ꝛ seqtur: ignoranter errat: ḡ inuite errat. ꝛ seqt inuite errat: igit nõ ptinaciter errat: sꝫ inuolũtarie errat. ḡ nõ peccat mortalr: qꝛ inuolũtarium meret veniã: imo vitã: sicut natura nos nõ deserit dñ sum⁹ extra origīale pctm̃: qꝛ post baptismũ nõ nocet. ex̄ de summa tri. c. firmiter. qa diabolus. vide in apparatu: q sic incipit. creati sunt boni. ex̄ de sum. tri. firmiter. in glossa q sic incipit. de fide catho. Cõtra. notat iste glossator diffinitionẽ fidei quã dat apl's Heb. xj. Fides est suba sperãdarum rerũ ꝛc. Et dicit ꝙ est in epl'a ad Gal. ꝛ reprobat eã p duo argumẽta: tum qa tũc spes foret fides: tum qꝛ credimus pterita ꝛ p̄sentia. Et hec diffinitio tãtũ mẽtionẽ facit de futuris. Et ideo dicit ꝙ est notificatio: non diffinitio. sꝫ potest poni talis diffinitio magistralis ꝰm eũ

Fides qd sit. Fides est volũtaria certitudo absentiũ infra sciam ꝛ supra opinionẽ cõstituta. In q innuũtur due spẽs fidei: vna formata: quã hñt boni ꝛ scti: ꝛ alia informis: quã habẽt

Fides duplex. mali. prima est virtus: ꝛ põt sic diffiniri. Fides est q̄litas qua qs credit qd diligit ꝛc. Ponit etiã ꝙ principales articuli nõ sunt nisi septem. s. incarnatio siue natiuitas: baptism⁹: passio christi siue mors: descẽsus ad iferos: resurrectio: ascẽsus i celũ: aduẽtus eius ad iudiciũ. Et licꝫ qdã theologi dicãt ꝙ sunt plures. s. xiiij. est tñ verius ꝙ articuli veri sunt tm̃. vij. nota de peni. dist. v. in prin. tũ i glossa errat glossator de istitutõe sacramẽti ꝯfessiõis: dicẽs ipm nõ imediate institutũ a christo nec ab aliquo aplorũ sꝫ a q̄dã vniuersali eccl'ie traditiõe: poti⁹ ꝙ ex noui vel veteris testamẽti auctẽ: q traditio eccl'ie est obligatoria vt p̄ceptũ. ꝛ iõ necessaria ẽ cõfessio apud nos: sꝫ nõ apd Grecos: qꝛ nõ emanauit apud illos traditio talis. Dictũ aũt Jacobi. s. ꝯfitemini alterutꝝ pctã vr̃a. fuit quoddã piũ ꝯsiliũ: nõ p̄ceptũ qꝛ aliter ligaret Grecos. hec glossator: que sunt falsa apud theologos cõiter ponẽtes oĩa sacramẽta immediate instituta a deo.

Articulus tertius. ¶ Tertius articulus ꝯ quẽ iuehit: est ꝙ cognitio creature ẽ res distincta a creatura. Dicit em̃ iste soci⁹ subtiliter ꝙ oĩs cognitio ẽ potẽtia cognitiua. potentia aũt cognitiua hoĩs ẽ aĩa itellectiua: in q dicit verꝫ. Vñ infert ꝙ oĩs cognitio est potẽtia cognitiua. Ista via ꝛ oĩs consimilis p quã hõ reducat ad paucas res: sic ꝙ ponẽdo paucitatẽ reꝝ q nõ cadũt sub sensu: pñt saluari oĩa q ponit cõis pñia: q innitit experiẽtie: ẽ multũ acceptabilis imaginatiõ i hoĩs. Sꝫ ṽe istius positio nihil opat ad finẽ talẽ. nõ enim pauciores res ponit in aĩa ꝙ cõiter ponentes: sed forte plures. facit tamẽ nouas nominũ trãssũptiões: vel magis renouat ãtiquas.

Cõcl'o socij. Vñ p̄ncipalis ꝯcl'o quã iste iã p biẽnuũ nisus ẽ ꝓbare: est ista: ꝙ illud q hõ formaliter intelligit: ẽ aĩa hoĩs. ponit tñ spẽs subiectiue iherẽtes ipsi aĩe. Silr ṽbũ ꝓductũ ꝛ act⁹ volũtatis distictã rẽ ab ipa aĩa importat: quã vocat amorẽ spiratũ. ꝛ simlr cũ istis dicit ꝙ aĩa est potẽtia passiua mere: nec cõcurrit aliquo modo effectiue in ꝓductiõe ṽbi vel amoris spirati. Ponit etiã in materia ista ꝙ spẽs in aĩa intellectiua vl' in angelo est vere realr eiusdẽ spẽi cũ re extra. Et ꝯñter cõcedit ꝙ angel⁹ est aliqñ calidus aliqñ frigidus: aliqn alb⁹ ꝛ aliqñ niger. ꝛ ꝙ vera natura lapidis est in celo empyreo cũ angelo: nõ tñ quãtitas vl' accidẽs in angelo: sed est substãtia dependẽs ab angelo: sicut suba ignis in ferro ignito nec ẽ q̄litas nec accñs: sꝫ ṽa suba depẽdẽs a ferro: ꝛ ea exñs i eodẽ loco cũ ferro. Dicit etiã ꝙ aĩa est ṽe ꝛ realr colorata p colorẽ qñ intelligit colorẽ. ꝛ qñ itelligit nigrũ: ẽ nigra ꝛ fusca qñ itelligit fuscũ: ꝛ sic de alijs coloribus qs sentit. sicut dr siue vere siue fabulose de Chameleõte ꝰm Isidoꝝ etym. xij. ca. ꝙ vario modo mutat colorem ad inspectũ corporis qd videt. ꝛ Augusti. hoc dicit de

trinitate.ꝛ Ansel.c.ij.de magnis.ꝛ.ca.vij.
de paruis. Asserit etiā iste ꝙ nulla est ꝓpō
mētalis in hoīe nisi q̄ est naturalis silitu-
do ꝓpōnis vocalis ꝛ scripte:ꝛ que sunt dif
ferentie ꝓpōnū scriptarum in libro:qꝛ q̄-
dā sunt ꝓpōnes auree et quedā argentee:
quedā nigre:ꝛ quedā virides vel albe:ꝛ sic
de ceteris coloribus.tot ſm eū sunt ꝓposi
tiōes mētales in hoīe q̄ tales videt ꝛ legit
distincte ſm spēm:ita ꝙ in postrema cellu
la capitis sunt tales ꝓpōnes mētales: in
q̄busdā plures:ꝛ in q̄busdā pauciores:ſm
qȯ aliq̄ diuersos libros legūt diuersis colo
ribus descriptos.p̄ter istas ꝓpōnes vel cō
ceptus mētales qui sunt naturales silitu-
dines vocū vel scriptoꝝ:nō est aliq̄ alia ꝓ-
positio mētalis ponēda. Ex quo sequit̄ ꝙ
grecus q̄ nūq̄ȝ audiuit latinū:nec vidit scri
ptū:ꝛ latinus q̄ est cū greco catholicꝰ:nul-
lā hȝ ꝓpōnē cōem:nec vnꝰ vnā alteri simi
lē. Un̄ ſm eū cecus ꝛ surdus a natiuitate
nō possent aliquā ꝓpōnē mētalē habere.
Contra ista nolo arguere:cū sint ꝯ Aristo.
Au.ꝛ Anſ.ꝛ ꝯn̄ter ꝯ totā scholā.vn̄ Aris.
j.topi. Quolibet ꝯ̄ria opinionibꝰ ꝓferente
eē solicitū:stultū est. Articulus quartus *[¶ Articulꝰ q̄rtꝰ.]*
coincidit cū tertio:iō dicēdū sicut ad tertiū
Quītꝰ articlꝰ fuit: ꝙ casu possibili posito *[¶ Articulꝰ q̄ntꝰ. Probatur.]*
hō pōt meritorie frui creatura.casus fuit
positꝰ talis.ponat̄ ꝙ aliq̄s scȝ Jo.erret dis
cernēdo inter christū ꝛ Jacobum:ꝛ credat
Jacobum esse christū:ꝛ sint oēs tres viato
res:tūc arguit̄ sic. Joānes diligit Jacobū
sup oīa:ḡ fruit̄.ꝓbat̄:qꝛ vult Jacobū esse
deū:ꝛ p ꝯn̄s vult sibi summū honorē ꝛ sū
mū bonū.igitur summe eū diligit. Qꝛ autē
casu illo posito velit Jacobo summum ho-
norem patet;qꝛ isti vult summū honorem
demōstrato Jacobo:ḡ Jacobo vult sum-
mū honorē. Itē istū adorat adoratione la-
trie:igit̄ istū diligit sup oīa. Qꝛ aūt illud
totū faciat meritorie ꝛ ordinate ꝓbatur:qꝛ
error summe inuīcibilis ꝛ simplr̄ excusat.
Qꝛ aūt error suꝰ sit simplr̄ inuīcibilis:pꝫ
ex casu. Et sic ꝯn̄r dicebat̄ ꝙ si diabolꝰ trās
figuraret se in effigiē christi:ꝛ deo pmittē
te causaret firmā fidē in aīo alicuiꝰ simpli
cis ꝙ eēt christꝰ:ꝛ talis simplex adoraret
eū adoratiōe latrie:ꝛ frueret̄ eo:posset di-
ci ꝯuenienter ꝙ talis meritorie fruebatur
diabolo:ꝛ meritorie adorabat diabo.ū:ꝛ
peccasset mortalr̄ nisi h̄ fecisset.si addatur
ad casuȝ ꝙ ꝯsciā sua sic sibi dictasset faciē
dū:tūc nullo mō peccauit mortalr̄. Istud *[Cōtra articulum arguit quidā alius.]*
dictū nō placet cuidā alteri socio.imo dic̄
ꝙ includit ꝯdictionē:ꝙ aliq̄s fruat̄ diabo
lo:ꝛ mereat̄ p eundē actū. Qȯ ꝓbat multi
pliciter. Primo sic.seq̄tur:fruit̄ diabolo: *[Primo]*
igit̄ diligit diabolū ꝓpt̄ se:igit̄ amore ihe
ret diabolo ꝓpter se:igit̄ vtendis ꝛ nō fru
endis fruit̄.sed hoc est pctm̄:qꝛ ſm Augu.
oīs puersitas q̄ pctm̄ noīatur:est frui vten
dis ꝛ vti fruendis. Scdo sic.seq̄tur.iste *[Scdo.]*
meret̄:igit̄ est in charitate.ꝛ seq̄tur etiam:
iste diligit diabolū sup oīa:igit̄ peccat mor
taliter.ḡ simul meret̄ existens in grā:ꝛ pec
cat mortaliter. Tertio sic.si aliquid in ca- *[Tertio]*
su argumenti excusaret Joannē a pctō:fo
ret error suus:sed error in articulis fidei
nullū excusat.sicut pȝ.xxiij.q.ij.in ipsarū cō
sideratione.vbi habet̄ ꝙ in iis q̄ ad fidē p
tinēt:grauiꝰ est falli q̄ȝ alios decipe in aliis
ꝯtribꝰ:ꝛ expresse habet̄ sup ca.p̄cedēs ī ap
paratu:ꝙ fallere aliquē in ꝯctu aliq̄ minꝰ
pctm̄ est:q̄ȝ circa articulos fidei. cū igitur
iste fallat̄ circa articulū fidei:qꝛ credit dia
bolū esse deum: eoipso ꝙ fallitur peccat.
Quarto sic.dubius de aliquo actu an sit *[Quarto.]*
pctm̄ mortale an nō:ꝛ nō obstāte tali dubi
tatione cōmittēs actū talē:peccat mortali
ter:ḡ cū iste sit dubius an Jacobꝰ sit christꝰ
an nō:diligendo Jacobū sup oīa peccat:qꝛ
p̄ceptū dei est ꝙ nulla creatura diligat̄ su
per oīa. Preter ista tenet sociꝰ iste: ꝙ nul *[Cōclusio opposita alteriꝰ socij.]*
lo errore nec q̄cūq̄ȝ ignorātia exn̄te ī cā po
test hō meritorie frui creatura.ꝛ ad casum
rn̄det ꝙ Joan.in tali casu non dȝ diligere
Jacobū sup oīa absolute:sȝ sub ꝯditione.s.
si ipse sit decꝰ. Ista impugnatio satis ꝓce-
dit ꝯ ꝟba mea:sȝ nō ꝯ intellectum quē ha
bui qn̄ ea dixi.vn̄ laboramꝰ in vna equoca
tiōe de isto termino frui:q̄ q̄dē terminꝰ du
plr̄ pōt exponi. Uno mō ꝙ diffinitio ex *[¶ Declaratio articli distinguēdo de frui]*
primēs quid noīs istꝰ termini frui sit ista:
frui est amare aliq̄d ꝓpter se. Alio mō p̄t
exponi ſm cōem sensuȝ loq̄ntiū:vt diffini-
tio exprimēs q̄d importat̄ p nomē:sit ista:
velle alicui summū bonū:vel velle alicui
tātū bonū quatū tenet̄ deo velle. Prio mō
accipiēdo istū terminū frui:dico ꝙ errans
circa creaturā.s.eā putās esse deū:non pōt
frui creatura stāte casu argumēti:qꝛ Joā.
in casu isto non diligit Jacobū propter se:
sȝ qꝛ putat eū esse deū:nec adorat diabolū
ꝓpter se:certū est:sȝ accipiendo istū termi-
nū frui scdo mō:p eo qȯ ē velle alicui sum

mū bonū: vel tantū bonū quātū tenet deo velle. Dico q̄ p errorē vel ignorātiā inuincibilē hō pōt meritorie frui creatura q̄cūq̄. Ūn ad argumēta.

Q Rūsio ad ar. socijad primū

Ad primū qn̄ arguit ille fruit diabolo: igit diligit diabolū propter se. dico q̄ añs est distinguēdum: eo q̄ frui pōt accipi p̄mo mō vl' scđo mō. Si primo mō: añs est falsum: ⁊ ɔña ē bona. Si secūdo mō: añs ē verū ⁊ ɔcessum a me: ⁊ ɔña nō valet sicut pꝫ: q: nō sequit Joannes vult Jacobo summū bonū: igit Joannes diligit Jacobū ppt se. Et qn̄ arguit: quōcūq̄ accipiat frui: vt̄ fm Aug. q̄ frui vtēdis est puersitas summa. Ad pba. dico q̄ nō: sed scienter vtēdis frui siue p̄mo mō siue scđo mō: est puersitas ⁊ pctm̄: non aūt frui scđo mō aliq̄ quo vti dꝫ.

Ad secundū.

Ad scđm qū q̄rit supposito q̄ Joānes p errorē fruat scđo mō diabolo quē putat eē christū. dico q̄ meretur. ⁊ qn̄ dr̄: ḡ est in charitate: ɔcedo ɔñam ⁊ ɔñs. Et qn̄ dr̄: diligit diabolum sup oīa: ḡ peccat mortaliter. Pōt dici negādo ɔñam q: dilectio ista excusat p errorē inuincibilē in intellectu.

S Ad tertium.

Ad tertiū qn̄ dr̄ q̄ talis error nō excusaret eū in casu posito: q: error in articulis fidei nullū excusat. Potest dici q̄ imo in q̄busdā articulis errās ex simplicitate nō peccat mortaliter. sicut si vetula ex simplicitate crederet epō suo p̄dicanti errorē circa aliquē articulū subtilē: talis nō incurrit heresim: sicut pꝫ. xxiiij. q. iij. q̄ in ecclesia. Silr̄ error quo talis errat: nō ē ɔ articulū fidei: imo stat tal' error cū fide cuiuscūq̄ articuli. ⁊ qn̄ pbat q̄ sic: q: iste credit diabolū esse deū: hec est distinguenda fm modū antiquū loquēdi q̄ act⁹ credēdi pōt denotari trāsire in dictū vel in rē dicti: eodē mō quo solet hec distigui: angelos canere audit a te. si p istā Joannes credit diabolū esse deū: denotet q̄ actus credēdi trāseat in dictū: sensus est: hec est credita a Joāne: diabol⁹ est de⁹. Si vo denotet q̄ act⁹ credēdi trāseat i rē dicti: sensus est q̄ act⁹ credēdi trāseat in ppositionē cuius subiectū supponit p re q̄ est diabolus cuiusmodi est ista: iste est de⁹: demonstrato diabolo sic figurato: mō bn̄ stāt sil' q̄ aliquis credat istā: iste est de⁹: ⁊ tn̄ q̄ credat oēm articulū fidei. Silr̄ posito q̄ christus dimisisset hūanitatē quā accepisset de virgine: humanitate illa iā adulta: ⁊ latuisset hoc beatā virginē: certū ē q̄ ipsa illū vt filiū suū adorasset adoratiōe latrie: ⁊ p ɔñg credidisset esse deū: ⁊ optasset sibi summū honorē: ⁊ formasset tales affectiōes mētales: diligo te ppt te: fruor te: lꝫ errasset. ⁊ p tales act⁹ erroris tātū meruisset quātū meruit p affectiōes ex notitijs veris ⁊ nō erroneis. Ad glos. isti⁹ decreti dico q̄ hꝫ intelligi de errore nō inuincibili.

T Ad q̄rtum.

Ad quartū dico q̄ talis nō est dubi⁹: sed credēs determinate: licet erret. Sꝫ ɔ dicta supi⁹ i applicādo distinctionē de frui ad ppositū: adhuc pōt argui q̄tuor medijs: q̄ solui pn̄t ex predictis vel aliter: sicut placebit studēti.

Cōtra distinctionē datam de frui Primo

Arguo p̄mo sic. q̄ casu illo posito scꝫ q̄ si Joānes credat diabolū trāslatū esse deū: q̄ tūc diligit eū ppt se: ⁊ fruit eo p̄mo mō accipiendo frui. Ná pponat ista Joāni stāte casu: an Joānes fruit isto demōstrato diabolo: ⁊ accipiēdo frui primo mō: certū est q̄ Joānes ɔcederet istā: igit licet in casu hoī assentire talib⁹ ppōnibus: fruor te: diligo te ppt te: adoro te ppt te: opto brificari p te: ⁊ te eē rectorē gaudeo: q: tu es deus: demōstrata pura creatura: sꝫ oēs iste actiōes videtur eē fruitiōes p̄mo mō capiēdo frui igit p̄mo modo licet in casu frui creatura.

Scđo

Preterea: diligat idē Joā. postea deū consimilib⁹ affectiōib⁹ oīno: tunc arguitur sic cōsimilib⁹ affectionib⁹ oīno ⁊ eq̄ intense ⁊ tātū bonū optādo dilexit iste prius diabolū sicut mō diligit deū: sed nūc vere fruit deo: ḡ vere prius fruebat diabolo: p̄mo mō accipiēdo ly frui.

Tertio

Preterea videat aliq̄s ali⁹ puta sortes diabolū sic trāsfiguratū: ⁊ credat eū esse diabolū stāte Joāne in sua opiniōe: deo pmittēte ipm errare: cōminante sorte Joāni q̄ occidet eū si adoret eū: cōsciētia Joānis dictat sibi q̄ dꝫ eū adorare ponat igit q̄ sortes eū occidat p illa idololatria: q̄rit an Joānes dānabit: apparet q̄ nō: q: error fuit inuincibilis: nec tenebat cōsciētiā deponere. ista igit cōsciētia erronea obligauit eū. Silr̄ adorauit eū pp̄ter deum: putās se p̄stare obsequiū deo.

Quarto.

Preterea quero an possibile sit aliquē veraciter cōmittere idololatriā: pbatur q̄ nō: vel credit illud qđ adorat esse deū vel creaturā si deū: igit intēdit adorare deū: sed intētio format actū: igit nō est idololatra. Silr̄ si sic credit: ⁊ est error inuincibilis: tenet sic facere. si non credat illud esse deū: igitur non adorat corde sicut deū. igitur nō vere colit idolū. igit nō cōmittit veraciter idololatriā sꝫ ficte, igit nō contingit aliquē veraciter

x idololatrare. Preterea ꝙ hō pōt licite ado
Proba rare diabolū sic trāsfiguratū p errorē inuin
tur ad cibilem sine pctō: arguo adhuc sic. et pono
huc ar istū casum ꝙ sint duo hoīes Petrus ⁊ Jo
ticulus ānes: ⁊ ostēdatur christus Petro in certa
Primo effigie: ⁊ credat Petr⁹ eū eē vex deū: ⁊ ado
ret eū adoratiōe latrie. ostēdat de⁹ diabo⁊
lū in equali ⁊ sub eisdē signis oīno Joan⁊
ni: vt adoret eū Joānes. qro igit̄ vtx Joā
nes peccat an nō? si non: habet̄ ppositū. si
sic: igit̄ Petr⁹ peccat. pbat̄ ꝯña. nō maiorē
certitudinē hꝫ Petr⁹ de illo quē ipse ado⁊
rat: ꝙ sit christus: ꝙ hꝫ Joānes de illo quē
ipse adorat. igit̄ si Joanes errat: Petr⁹ er⁊
rat: vnde magister sentē. li. iij. di. xxx. ca. j.
Si diabolus transfiguràs se in angelum
lucis credatur bon⁹: nō ē error periculos⁹
Rñsio. Dicit̄ hic ꝙ neuter errat nisi sub conditiōe
posito casu tali. Unde dicere debet: adoro
te si tu es christus. Sed contra hoc ar⁊
Repli⁊ guitur sic. qui significat se dubitare vbi nō
cat pri dubitat: falso significat ad qḋ nō tenet̄: sꝫ
mo. iste Joānes nō dubitat: igitur nō dꝫ signi
ficare se dubitare. Preterea. aut illa cōdi⁊
Scdo. tio adiecta diminuit de adoratione vel nō
si nō: nō pdest sibi illā apponere. si diminu
it: igitur si iste in tali casu debet apponere
cōditionem: debet intendere diminuere de
cultu deo debito. ⁊ vltra: tenetur eū inten
dere adorare minori cultu ꝙ̄ latria: igitur
tenetur eū velle adorare sicut creaturā no⁊
bilem. ꝯña est omnino irrationabile: quia
qua ratione debet adorare eū sicut creatu⁊
rā nobilē: deberet eum adorare sicut deum
Scdo ⁊ si error vno excuset in vno: nec ī alio. Pre
princi⁊ terea. dictamen conscientie tantū obligat
paliter qñ est erroneū: sicut qñ est veridicū: sed con
sciētia sua erronea in casu errore inuincibi
li dictat sibi ꝙ est adorandū qḋ ipse ibi vi⁊
Tertio det. igit̄ si nō adorat: peccat mortal̄r. Pre
terea. oēm talē adorationē pōt hō licite fa
cere cū qua stat cōtinue talis itētio: tātum
vnū deū volo adorare. sꝫ cū oī actu quē iste
facit: stat apud eū veritas istius ppōnis⁊
tātū vnū deū volo adorare: igit̄ interim dū
nō intēdit ꝙ adorabit aliud a deo: hec nō
est concepta ab eo/ adorabo aliud a deo.
Quar⁊ Preterea. odiens deū errore inuincibili:
to vel interficiens deū putās eū maleficū: nō
peccat: nisi ipsemet fuerit in causa quare er
rat: igitur nec adorās nec diligēs diabolū
tātū p errorē inuincibilē peccat. ꝯña patꝫ:
qꝫ maius malū vel equale videt̄ odire deū

⁊ adorare creaturā: pōt dici ꝙ casus est Rñsio
impossibilis: ꝙ hō patiat̄ sic errorē inuin⁊
cibilē existens cōpos mentis sue: si ipsemet
nō fuerit in cā: qꝫ si iste nō prestet obstacu
lum: deus informabit eum de illusione ta⁊ Y
li: sicut de scō Martino legimus. Cōtra Repli⁊
pari rōne dꝫ dici ꝙ de⁹ nūꝙ̄ patit̄ hoīem catur.
esse in errore inuincibili de quocūꝙ faciēn Primo
do nisi propter peccatū suū. ⁊ sic nullus er
ror foret homini inuincibilis: quia posset
cōteri de peccato suo: ⁊ vitare errorē: ⁊ licꝫ
vex sit de facto ꝙ deus frequēter sanctos
in tali casu informauit de veritate p illud
donū spūssancti qḋ vocat̄ discretio spiritu
um: nō tamē includit ꝯdictionē ꝙ deus p
mittat hoīem sic errare: qꝫ libere facit ōcꝫ Scdo.
qḋ facit ad extra. Preterea. deus pōt cū
intellectu causare talē assensum erroneū:
⁊ manutenere p diē: qꝫ nō includit ꝯdictio Tertio
nē hoc fieri: ⁊ tūc illud potest facere. Pre
terea. ꝙ talis error simplr̄ excuset pbo per
exēpla: qꝫ ßm Aug. cōiugat⁹ qui adhibēs
debitā diligētiā accipit nō suā q̄ sibi dolose
supponitur: simpliciter excusat̄ a peccato. Quar⁊
Preterea. error iste causat inuoluntariū to.
respectu isti⁹ volitiōis in mēte volo adora
re diabolū: sed prestare honorē diabolo in
psenti non pōt: nisi assentiret isti/ volo ado
rare diabolū: cui nullo mō assentit per ca Quito
sum. Preterea cōtra istam viā arguo sic
si error talis excusaret Joannē in casu ar⁊
gumēti: ponatur igitur ꝙ ille apparēs pre
cipiat sibi ꝙ occidat seipsum. Uidet̄ ꝙ ipe
tenet̄ obedire ei: ⁊ si faciat: est excusat⁹. nec
pōt rñderi ꝙ p tale pceptū ita immane po
test deprehendi nō esse deus: qꝫ de⁹ est dñs
vite ⁊ mortis. ⁊ per ꝯñs pōt dare faculta⁊
tē cuilibet super vitā alterius: quantūcūꝙ
sit iustus: sicut fecit Abrae de filio suo. Cō
firmat̄. qꝫ ßm Aug. in li. j. de ciui. c. xxj. per
hoc excusatur Samson ꝙ seipsum occidit
cū alijs: qꝫ hoc intelligit̄ fecisse ex familia
ri cōsilio spūssancti. vbi dicit ꝙ de Samsone
aliud nobis non est fas credere: nisi ꝙ hoc Aliare
fecit iussu diuino. Ad istud nō tergiuer⁊ spōsio.
sando sꝫ dicendo pūter: admitto casum eē
possibilem. ⁊ concedo ꝯñam: ꝙ talis sicer⁊
rano nō peccat. Cōtra. ponatur ꝙ appari⁊ Repli⁊
tio talis fiat principi magno: ⁊ ꝙ diabol⁹ ca.
suadeat sibi destructionē ecclesie: si talis h̄
ad preceptum diaboli faceret: nō peccaret
Ad istā dico ꝙ fidelis audito tali prece⁊ Rñsio.
pto deberet adhibere diligētiā quā posset

ad percipiendū de illo apparēte an eſſet deus vt in caſu p̄dicto. ⁊ ſimiliter credendū eſt quod deus nō permitteret eū errare. ſi tamen deus permitteret: ⁊ ipſe ſub eodē errore putās ſe obſequiū preſtare deo eccleſiā deſtrueret: non video quod peccaret: quia nullus peccat niſi ſciēs ſe peccare: vel ignorās ignorātia vincibili: que nō reddit inuolūtariū ſecundum Ariſt. iij. Ethi.

Replica. Sed contra illud arguo ſic. Jo. xvj. Uenit hora vt omnis qui interficit vos: arbitretur obſequiū ſe preſtare deo. quod beatus Aug. pertractās ſuper Jo. homilia. xliij. dicit quod Judei occidentes chriſtū ⁊ perſequētes apoſtolos arbitrabātur ſe preſtare obſequiū deo vero: ſed gētiles occidēdo apoſtolos arbitrabantur ſe preſtare obſequiū dijs falſis. ergo Judei occidētes chriſtū nō peccauerūt.

Rñſio. Ad iſtud dico quod non ſequitur: quia ignorantia Judeorum fuit craſſa ⁊ affectata: nec fuerunt ſoliciti ad cōſiderandū facta chriſti ⁊ ſuam doctrinā per bonū iudiciū rationis. ⁊ ideo meruerūt excecari et nō illuminari. Unde eorum ignorantia nō excuſat. nec eſt ſimile ad caſum argumenti.

Quinto contra articulū principalē. Arguitur. Sed adhuc arguo cōtra concluſionē principalem de adoratione iſtius qui ſic decipitur. queſtio verū cōmittit idololatriā an nō: ſi ſic: ergo peccat. Si nō: contra. adorat creaturam adoratione latrie: igitur cōmittit idololatriam: large loquendo de idololatria. Confirmatur iſta ratio: quia gentilis adorās idolū aut credit ipſum eſſe deū vel nō credit. ſi nō: igitur nō exhibet ei cultū ſoli deo debitū: quia ille cultus exiſtit in deuotiōe cordis magis quam in obſequio corporis. igitur ſi nō credit idolū ſuū eſſe deum: nō exhibet ei cultū ſoli deo debitū. igitur nō eſt idololatra: quia nō eſt graue periculū exhibere creaturis reuerentiā: niſi cedat in dei preiudiciū. Et ſimiliter ſequitur. nō credit illud eſſe deū: igitur nō adorat illud ſicut deū adoratiōe latrie ⁊ vltra: ergo nō eſt idololatra. Si dicatur quod talis credit idolū illud eſſe deū ſicut aſſentit ipſe: igitur nō peccat: quia ſequitur dictamen cōſcientie erronee: ⁊ habet ignorantiā inuincibilē. ⁊ ſic aliquis homo poſſet per totā vitam ſuā adorare idola ſine peccato mortali: ſi talis error eū excuſaret.

Rñſio. Ad iſtud dico generaliter loquēdo de omni infidelitate ſiue ſit hereſis ſiue quecunque infidelitas: quod nunquam aliquis induci permittitur in contrariū errorē fidei: que fides eſt neceſſaria ad ſalutē ⁊ cōſequendā vitā eternā: niſi propter aliquā maliciā voluntatis: qua vel negligit ſtudere vel indagare circa ea ad que naturaliter ordinatur. ⁊ quicunque nō prebet tale obſtaculum diuine gratie: vbicunque fuerit ⁊ quomodocunque ſe habuerit: infundetur ſibi notitia ſufficiens ad ſalutē: ⁊ videbit veriſimilitudines ⁊ rationes ſufficienter cauſantes in eo aſſenſum. ⁊ ſic dependet fides a volūtate: preſupponēdo ſcilicet bonū vſum volūtatis. Tunc ad argumētū cōcedo quod verus idololatra credit illud quod adorat eſſe deum: ⁊ errat. ſed dico quod ipſe eſt cā illius erroris aliquo modo: ⁊ aliter nō peccaret. vnde propter volūtatem ⁊ negligētiam vincēdi ſecundum principia iuris naturalis incidit in talē errorē: ⁊ ita nō ſequitur: facit ſecundum dictamen cōſcientie: igitur nō errat: ſicut notū eſt.

Obiectio. Sed contra iſtud videtur eſſe intētio Augu. in homil. xliij. ſuper Jo. ſicut ſuperius allegatū eſt. gentiles in perſequēdo apoſtolos arbitrabantur ſe preſtare obſequiū dijs falſis: igitur iudicauerunt ſe adorare falſos deos.

Rñſio. Reſpondeo quod hec propoſitio ⁊ conſimiles gentilis ſe iudicat adorare deū falſum: eſt diſtinguenda: eo quod talis propoſitio denotat iudicare ſeu actū iudicādi trāſire in dictum propoſitionis vel in rem dicti: hoc eſt in aliam propoſitionē a dicto in ſua forma cuius tamen ſubiectū ſupponit pro eadem re pro qua ſupponit alterū extremum dicti: cuiuſmodi eſt iſta: gentilis iudicat ſe adorare iſtū: nō quod gentilis iudicet hanc eſſe veram/adoro falſum deū: quia ſicut bene argutum eſt: tunc non coleret eū cultu latrie qui requirit aſſenſum talis propoſitionis. ſed quia gentilis iudicat talē eſſe verā: iſte eſt deus: demonſtrato idolo quod adorat: ideo errat. ⁊ per conſequēs idololatrat. De ſexto articulo patuit alibi.

Finis.

¶ Hec ſunt que ſuper quatuor libros ſententiarū argute diſputata a magiſtro Roberto Hollkot de ordine predicatorū nationis Anglice inuenimus: quibus nōnullas eiuſdē cōferentias adiecimus: addituri que ſequuntur de imputabilitate peccati: ⁊ determinationes eiuſdem.

¶ Incipit eiusdem magistri Roberti Holkot de imputabilitate peccati subtilissima disquisitio.

Quō pn cipalis A

Argu. primū princi.

Utrum omne peccatum sit imputabile voluntati? Et arguitur q nō, q2 tunc omne peccatū originale foret imputabile volūtati. Pñs pater de se. et pñs est falsum. q2 arguitur sic. peccatū originale saltem nō quodlibet est in pōtate voluntatis: ergo nō quodlibet tale vitari pōt. ergo nō quodlibet tale efficit aīam infectā et reā. Assumptū pts de peccato originali alicuius paruuli: qui nec potest nec potuit illud vitare. et pñs pbatur per Aug. de duabus aīabus: vbi arguit ɔ̄ Manicheos: qui dixerūt aīas aliquas eē malas: et sic factas pncipes tenebraꝝ: et arguit sic. Si anime male sunt: aut ꝑ natura aut voluntate male sunt. Sed natura male eē se nequeūt: vt superius diximus ꝑ dispositionē voluntatis atqꝫ potestatis: q dicere aīas malas esse et nihil peccare/plenū est demētie. et dicere eas peccare sine volūtate/magnū de iramentū est. et sic peccato reum teneri quēq̄ qḋ nō fecit: et qḋ facere nō potuit: summe iniq̄tatis et demētie est. Et post. si libero motu ad faciendū vel nō faciendū carent: et abstinēdi nulla ptās cōceditur: nec peccat. Ex quo sequit q solum pctm̄ actuale volūtariū īputat ad culpā.

Scōm princi.

Scḋo arguit sic. Si oē pctm̄ sit imputabile ad penā: tūc omne pctm̄ veniale imputatur ad culpā. et tunc quodlibet tale remitteret charitatē: vel saltem natum foret remittere charitatē. Consequentiā pbo sic: q2 qḋlibet veniale foret alicuius malitie: et ita minus bonus foret qs habito aliquo veniali: q̄ subducto oī veniali: ceteris paribus. et tūc ꝑ pñs minus charus et accept⁹ deo foret qs ꝑ pctō veniali ceteris parib⁹. et ꝑ pñs minueret ei⁹ charitas aliquo mō: et sic pñs est falsum: q2 si quodlibet veniale remitteret charitatē: tūc sequeret q per venialia posset qs pdere charitatē: qḋ est falsum.

Tertiū princi.

Tertio sic. Si quodlibet peccatū sit īputabile ꝛc. tūc quodlibet pctm̄ mortale foret hmōi. et ꝑ pñs cū qḋlibet mortale ex hoc q mortale ē/sit maioris malitie q̄ oīa venialia possibilia: sequeret q quodlibet mortale ex hoc q mortale est/īputaretur ad maiorē culpā: vel magis imputaretur ad culpā q̄ omnia venialia simul coniuncta: pñs est falsum: quia tunc quodlibz mortale excederet quodcumqꝫ veniale, improportionabiliter: quod est falsum: q2 venialia possunt tantū multiplicari: q equabunt vni mortali: vt apparet per mgr̄m li. iiij. dist. xvj. c. f. et sumitur ab Aug. de igne purgatorij: vbi dicit magister q talia minuta peccata si collecta cōtra nos fuerint: ita nos grauabunt et opprimunt: sicut vnū aliquod grande pctm̄. et consimilis sententia frequenter innuit ab Aug. et ab alijs doctoribus. et per pñs nō quodlibet mortale excedit quodlibet veniale improportionabiliter.

Quartū pn.

Quarto sic. Si omne peccatum sit imputabile: tūc sequeretur quod omne peccatū ignorātie sit imputabile ad culpam: et per pñs quodlibet tale pctm̄ foret voluntariū. pñs probatur: vt in primo principali. sed pñs est falsum: p̄. dicit Aristo. iij. ethi. ca. iiij. Ubi dicit q peccata q̄ fiunt ex ignorātia: digna sunt venia: quia sunt inuoluntaria: et consimile habet mgr̄ expresse lib. ij. sen. dist. xxij. c. ix. et x. Ubi arguit sic. quādo aliqs male operat ex ignorantia: nō vult se peccare: ergo inuoluntarie peccat et nō voluntarie. Assumptū probatur: q2 talis nō nouit se peccare: ꝑ non vult se peccare. pñs nota est. et añs pts. q2 si sciret se peccare: tunc nō foret pctm̄ ignorantie. Sic ergo ex opposito: si peccat ignoranter: nō nouit se peccare: ergo nō voluntarie peccat.

Quintū princi.

Item si omne pctm̄ sit imputabile ad culpā: cum quelibet transgressio precepti sit pctm̄: sequitur q quelibet trāsgressio pcepti imputaret ad culpā. pñs est falsum: q2 aliqua sunt statuta: quoꝝ trāsgressio obligat solū ad penā et nō ad culpā nisi fiat ex contemptu. Sic eē̄ plati statuentes intendunt transgressores obligare: et q oīs transgressio talis pcepti sit peccatum: arguitur sic. Omnis talis trāsgressio obligat ad penā: ergo oīs talis transgressio pctm̄ est. pñs pbatur per Aug. li. lxxxiij q q. xxiij. vbi dicit. Omne meritū pene est peccatū: et meritū p̄mij recte factum. Sic eñ diffinitur peccatū: q ipm̄ est meritū pene. Similiter pīo retractationū ca. ix. dicit Aug. q omnis pena si iusta est: pena peccati est: et supplicium nominatur: ergo per pñs nihil aliud q̄ peccatū obligat hominē ad penam: et ita si transgressio

alicuius precepti vel obligat ad penam: se
Sextū quitur ꝙ illa trāsgressio sit peccatū. Sex
princi. to sic. Si omne peccatū sit imputabile vo-
luntati: sequitur ꝙ perplexus inter duo p̄-
cepta: quodcumq̄ illorum faceret: pecca-
ret: & culpā incurreret. consequens est fal-
sum quia consilium ecclesie est in casu per-
plexitatis ꝙ eligat minus malum: vt ptz
in casu distin. xiij. nerui. & sumitur origina-
liter a beato Gregorio. xxxv. mora. ca. xiiij.
Septi- mū pn. Septimo sic. Si omne peccatum sit im-
putabile &c. sequitur ꝙ peccatum finalis
impenitentie foret imputabile ad culpam.
consequentia patet: quia aliquod est tale
peccatū: vel saltem possibile est esse vt ha-
betur a magistro lib. ij. distin. xliij. sed con-
sequens est falsum: quia si tale peccatū im-
putaretur ad culpam: sequeretur ꝙ foret
demeritorium: & ita cum nullum sit pecca-
tum finalis impenitentie in vita ista: sequi-
tur ꝙ post vitam istam posset homo tale
peccatum cōmittere: & ita demereri. qđ est
falsum: qm̄ omne meritū in hac vita cōpa-
rat: & ita posset aliquis post hanc vitā sal-
uari vel releuari: vt ptz in multis alijs lo-
Octa- uū pn. cis. Octauo sic. Si omne pctm̄ sit impu-
tabile &c. tunc sequit̄ ꝙ omne pctm̄ omissi-
onis sit imputabile voluntati: & tūc cū ali-
qua omissio precepti illius ad qđ hō tene-
tur sit peccatū: sequit̄ ꝙ omissio pura ali-
cuius foret imputabilis volūtati: & ita ta-
lis omissio foret demeritoria: ꝯn̄s est falsū
q2 si sic: tunc eadē rōne omissio mali foret
meritoria: & ita quilibet haberet tantū me-
Nonū ritum vel tot merita quot omitteret mala
punct. qđ est falsum. Nono sic. Si omne pctm̄
sit imputabile &c tunc primi motus essent
imputabiles voluntati. cōsequentia patet:
quia tales motus sunt peccata: vt habet̄
ab Aug. in sermone de vtilitate penitētie:
vbi dicit sic. Inquantū ex occasione carna-
lis infirmitatis motus rep̄hēsibiles & im-
probi surrepunt: peccamus vtiq̄: & hoc fa-
teri cōuenit nos: ne dura ceruice nō lāguo-
ris nostri sanitatē sed damnationē superbie
mereamur. Et idē habet̄ a magistro lib. ij.
dist. xxi. c. ij. Ubi cum loquit̄ de duplici ge-
nere tentationis: quoꝝ vnum est ab hoste
aliud a carne: dicit ꝙ illa que est a carne:
nunꝙ̄ est sine peccato: etiam si sit absq̄ cō-
sensu voluntatis. & notum est ꝙ hmōi ten-
tatio vocatur p̄mus motus. ergo tales mo-
tus sunt peccata; & per ꝯn̄s iputabiles vo-
luntati: etiam si voluntas nō consenserit:
sed hoc est falsum: vt ptz per Isidorum de
summo bono lib. ij. c. xxv. vbi dicit sic. Non
est arbitrij nostri cogitationis praue sug-
gestiōibus preuenire: iacere aūt in animo
quodlibet ei imputatur. ex quo videt̄ ꝙ ta-
les motus nō imputantur ad culpam: nisi
adsit consensus voluntatis. Decimo ar- Deci- mū pn.
guitur sic. Si omne peccatū sit imputabile
&c. cū ois actio infideliū sit peccatū: sequit̄
ꝙ omnis actio eoꝝ imputaret̄ eis ad cul-
pam. ꝯn̄s est falsum & contra magistrū li.
ij. dist. xli. & cōsequentia ꝓbatur: quia ois
actio infidelium peccatū est: vt apparet in
glossa ad Ro. xiiij. super illud apostoli. Oē
quod nō est ex fide: peccatū est. & allegatur B
ij. sen. dist. xli. c. i. Ad oppositum potest Ad op- positū.
argui per magistrum lib. ij. dist. xxxix. per
totum: vbi videtur velle ꝙ actus volunta-
tis sit imputabilis: quia bonus vel malus
& actus aliaꝝ potentiarū nō. Ex quo sequi-
tur ꝙ si aliquid imputetur homini ad cul-
pam: hoc erit per voluntatem. Item Aug.
i de lib. ar. per magnum processum osten-
dit ꝙ sola voluntas increpanda est ꝓ pec-
cato: que a nullo cogi pōt vt peccet nisi a
se tantū. Item Ansel. de conceptu virgina-
li ostendit ex intentione ꝙ pctm̄ & iustitia
non sunt nisi in voluntate: nec imputātur C
nisi voluntati. & hoc. c. xcij. Ad questionē Decisio qōnis
distinguendum est de peccato. Sumit̄ em̄
peccatum ꝓprie ꝓ actu vel habitu vitioso Prima
voluntatis create. Alio modo generaliter distin.
ꝓ quocumq̄ vitio in quolibet subiecto in-
uentum fuerit. Hec distinctio sumitur ab
Augu. de adulterinis coniugijs lib. i. circa
medium. vbi dicit sic. Peccare proprie non
est nisi eius qui vtitur rationalis volunta-
tis argumento. Improprie aūt conuenit
etiam brutis aialibus. Primo dicitur ali- Quō a
quid esse pctm̄ dupl̄r. Uno modo: q2 reum liq̄s dr
facit aliquem. Alio modo dicitur ideo esse eē pec-
peccatum: q2 reatu factum. hec verba sunt cato.
Aug ij. contra Julianū. c. xvij. & primo mo-
do dicitur aliquid esse proprie peccatum. s.
quia reum aliquē efficit. vt dicit Augu. de
nup. & concupiscen. lib. i. Ubi dicit ꝙ non
habere peccatum proprie est nō esse reum
peccati. Ex quo videtur ꝙ hoc sit aliquod
peccatum qđ est reum facere: ita ꝙ iste ter-
minus peccatum nō dicatur in quid de ali-
quo: sed denominatiue. Et similiter. c. xiiij.
in princi. dicit. Tunc proprie peccatum di-

citur cū imputaf. Eadē distinctio ponitur
ab eodē libro. ij. de baptismo paruulorum
in responsione ad quartam questionē: ⁊ in
multis alijs locis. Similiter iste terminus
reatus non dicitur de aliqua re in quid: sed
Quid tm̄ denominatiue: q₂ non dicif reatus: nisi
sit rea- q₂ reū aliquē facit. Unde etiā actus qui
tus. iam trāsijt: dicitur manere quo ad reatum
nō quia reat⁹ sit aliqd: sed quia a tali actu
denominaf quis re⁹: ⁊ reprehēsibilis ⁊ re-
prehēsione dignus. Unde ꝙ istud sit verū
ostēdit Aug. vj. cōtra Julianum. Ubi que
rit ex intētione qd sit reatus: ⁊ ostendit ꝙ
nō sit substātia aliqua: ⁊ si dicaf ꝙ sit acci
dens: querit vbi est in subiecto: ⁊ si dicitur
ꝙ in cōsciencia rei: arguit cōtra hoc de rea
tu peccati cuius est aliqs oblitus: de quo
nullā hȝ ꝯsciētiā: ⁊ tandē dicit sic: ꝙ trās-
eunte actu manet reatus in occultis de le-
gibus: que leges scripte sunt quodāmodo
in mētibus angelorum: ne sit iniquitas ipu-
nita. Ex quib⁹ apparet ꝙ reat⁹ peccati nō
sit aliqua res: cū nec sit substātia nec acci-
dens. Sed ꝓ tāto dicitur manere: quia ta
lis adhuc reus ē apud deū ⁊ increpatiōe
dign⁹. ⁊ iō dicif ꝙ reat⁹ solū manet in oc-
cultis dei legibus ⁊ mētibus āgelorum: que
sm legē dei ⁊ iudicia angelica iudicant ꝙ
talis est vituperatione vel increpatiōe di-
gnus: qui nōdū penituit de commisso. Po
test ergo dici ꝙ reatus pcti nō est aliud q̄
effectus peccati: quo. s. efficitur qs vitupe
rabilis ⁊ arguēdus quousqȝ satisfecerit ꝓ
cōmisso. ⁊ sic transeunte actu dr̄ peccatum
manere quo ad reatum: q₂ si actus transijt
⁊ desinit esse: manet tn̄ ille effectus quo ali
qs est re⁹ ꝓ illo cōmisso. ⁊ sic intelligendū
est qd̓ cōiter dicitur: ꝙ peccatū sumif vno
modo ꝓ actu: alio mō ꝓ reatu. vt act⁹ pec
cati sit illud qd̓ fecit aliquē vituperatione
dignum: ⁊ reatus sit effectus illius actus
q manet desinēte actu: ⁊ ille effectus nihil
aliud est nisi ꝙ ille redditur redarguēdus
ex hoc ꝙ actū illū cōmisit ⁊ non penituit.
Sic ergo ptȝ ꝙ illa distinctio p̄allegata
cū dr̄ ꝙ pctm̄ aliqd̓ dupliciter dr̄: vno mō
q₂ reum facit: alio modo q₂ reatū efficit:
est eadem cū ista que dicit ꝙ pctm̄ vno mō
Scd̓a accipitur ꝓ culpa: alio mō ꝓ pena. Ulte
distin. rius etiā sciendū est ꝙ reatū aliquē facere
est imputari ad culpam. Silr̄ pctm̄ remit-
ti quoad culpam/est nullum reum facere
postq̄ reum aliquem effecit.

Ad primum principale

Ad pri mū p̄n.
cum dicitur: tunc omne pctm̄ originale fo
ret imputabile ⁊c. concedo. ⁊ cū arguitur
ꝙ nō: q₂ tale pctm̄ in puulo nunq̄ fuit in
eius ptāte vt vitaret. cōcedo. nego autē cō
sequentiā cum inferf: ergo nō est imputa-
bile volūtati. ⁊ hec r̄nsio ptȝ per Augu. de
natura ⁊ gratia. c. ij. ⁊. iij. contra hereticū
cōtra quē cōposuit illū librū: vbi dicit Au
gu. ꝙ multi damnantur nō solum q₂ sine
peccato nō fuerunt: sed etiā q₂ sine eo esse
non potuerunt. Cuius oppositū dixit here
ticus. Dixit enim ꝙ si peccatores aliq fue-
runt: ⁊ aliud esse non potuerunt: culpa ca-
rent. Sed Augustinus directe ibi dicit op
positum: ⁊ ratio est: q₂ si cōsequentia vale-
ret: sequeref ꝙ nihil esset iputabile ad cul
pam: nisi ex hoc ꝙ foret in potestate volū-
tatis illius cuius est. ⁊ hoc nō est verū: q₂
sicut quelibet iustitia ex hoc ꝙ est iustitia/
est imputabilis ad laudē: ita qlibet iniusti
tia ex hoc ꝙ iniustitia est: ē iputabilis ad
culpā. Sed non ex hoc solum dicif aliquid
esse iustum vel iniustum: q₂ est in potestate
voluntatis cuius est. igitur ex hoc solo nō
est aliqd imputabile ad laudē vel vitupe-
rium: q₂ est in ptāte voluntatis in qua est.
Qꝫ aūt nō ex hoc solū sit aliqd iustum vel
iniustū: q₂ est in ptāte eius in quo est: ap-
paret: q₂ sicut aliqua voluntas potest fieri
iusta ab alio q̄ a se etiam sine ꝓprio motu
ita etiā ⁊ eadē rōne potest fieri iniusta ab
aliq ⁊ sine ꝓprio motu. Sed voluntas par
uuli fuisset facta iusta ab alio q̄ a se si pri-
mus parēs seruasset iustitiā originalem ⁊
nō peccasset: sicut declarat Anß. primo cur
de⁹ hō. c. x. ergo eadē rōne pōt fieri iiusta
ab eodē: absqȝ hoc ꝙ illa iniustitia sit i sua
ptāte. Et causa totius est: q₂ oīs iustitia vl̓
iniustitia est ex se laudabilis vel vitupera-
bilis. Et aliqua est iustitia ⁊ silr̄ iniustitia
que nata est induci in subiectum ab extrin
seco: absqȝ hoc ꝙ sit in ptāte suscipientis.
Sed si arguif cōtra hoc per Anß. de casu
diaboli. c. v. vbi videf dicere ꝙ boni ange-
li si nō habebāt in ptāte iustitiā perdere:
non magis meruerunt seruādo iustitiā q̄
seruādo rōnabilitatē. Ex quo videf sequi
ꝙ nihil sit laudabile vel vituperabile nisi
qd̓ est in ptāte volūtatis. Ad hoc dicif ꝙ
nō sequif: quia Anß. non probat qn iusti-
tia ex se sit laudabilis. sed ꝓbat ꝙ nō fuis-

set laudabile in eis ꝙ starent/ ⁊ ꝙ iustitiã seruarẽt: nisi eã ꝑdere possent: ⁊ nisi ipsam seruare foret in eoꝝ ptãte. ⁊ hoc est verũ. Et eodẽ modo dico ꝙ paruuli q̄ nõ habẽt vsum rõnis: ꝙ nõ est laudabile in eis nec vituperabile ꝙ cadãt a iustitia: ⁊ ꝙ nõ resurgãt ab iniustitia. ⁊ hoc est q: non est in eoꝝ ptãte: s; tñ ipsa iustitia laudabilis est ⁊ iniustitia vituperabilis est: ⁊ h̃ ex se. Q: aũt ipsi seruẽt eã: hoc est: q: acceptã ꝑdere nõ pñt. ⁊ hoc nõ est in eis laudabile. ⁊ tũc

Ad auctoritatẽ Au. ad auctoritatẽ Aug. cũ dicit reũ eũ teneri q: nõ fecit qđ facere nõ potuit: summe iniq̄tatis ⁊ demẽtie est. Dico d; dici eodẽ mõ/ sicut ad Anselmũ: ꝙ si nulla ptãs abstinẽdi vel retinendi ꝯcedit: tũc abstinere vel retinere nõ fuisset eis imputabile. Ex hoc nõ sequit ꝙ iustitia vel iniustitia retenta vel absens ex se sit laudabilis vel vituperabilis. ⁊ ꝑ ꝯñs tã iustitia originalis q̃ iniustitia sibi opposita est imputabilis paruulis l; neutra sit in eoꝝ ptãte. ⁊ hoc dictũ sit ꝓ

Nota ꝓ materia ar. pmi primo argumẽto. Sed tñ ꝓ materia argumẽti videdũ ẽ de pctõ originali: nũqd aliqđ tale sit in paruulis. Scđo q̄d sit ipsum pctm̃. Tertio quõ a parẽtib⁹ traducat ĩ ꝓlem.

Nota. pmum Quantũ ad primũ nõ est magnũ dubiũ apud christianos: l; em̃ aliq̄n dictũ fuerit a q̄busdã hereticis ꝙ puuli nullũ tale cõtrahebãt pctm̃. vt recitat Aug. de heresibus. c. viij. tñ determinatũ est ab ecclesia illã opinionẽ fuisse erroneã: sicut pt; in canonibus. de ꝯse. di. iiij. placuit. ij. cũ suis concordantijs. De hoc etiam Aug. Greg. ⁊ Beda. ⁊ omnes doctores autentici satis expresse ⁊ diffuse locuti sunt. nec etiam est necesse coꝝ dicta ꝓducere. Ideo presuppono illud tanq̃ vnũ articulũ fidei: ꝙ aliquod

Scđm not. tale peccatũ sit in paruulis iam natis non tamen baptizatis. Sed tunc videndũ est

Quid sit pcti; origi. quid sit illud peccatũ. Aliqui aũt dixerũt illud nõ esse culpã: sed penã tantũ: vel obligationem ad penã. Sed istã opinionem improbat magister li. ij. di. xxx. c. vj. ⁊ Ans. de conceptu virginali. c. iiij. Alij vero qui concedunt peccatum originale esse culpã: diuisi sunt inter se: dicentibus quibusdam ꝙ peccatũ originale non est aliud q̃ peccatũ actuale primi parentis: qđ omnibus ab ipso descendentib⁹ imputatur: qđ iprobare videt Ans. de conceptu virginali. ca. xxvj. ex intentione. Alij dicunt peccatũ originale non esse peccatũ alterius: sed illius tantũ q̄ eo reus est: siue puulus siue adultus. Adhuc inter sic opinantes quidam dicunt peccatum originale esse puram priuationẽ iustitie originalis siue iniustitiã: que nihil est in rerũ natura: nisi pura priuatio ⁊ carẽtia iustitie in subiecto apto nato: sicut videtur velle Ans. de conceptu virginali quarto ⁊ sexto. Sed sicut alĩs dixi: nõ apparet mihi ꝙ aliqua talis priuatio pura sit peccatum nec originale nec actuale ⁊c.

Ideo videt mihi dicendũ sicut dicit magister: ꝙ pctm̃ originale sit habitus mal⁹ cum quo nati sumus: ⁊ quem ab ipso natiuitatis exordio trahimus: de quo dicit magister lib. ij. di. xxx. c. viij. sic. Concupiscẽtia cũ qua nati sumus: vitiũ vtiq; est qđ paruulum habilẽ ꝯcupiscere facit: adultũ etiã cõcupiscentẽ reddit. Sicut em̃ in oculo ceci in nocte vitiũ cecitatis est: sed nõ apparet: nec discernitur inter videntẽ ⁊ cecũ nisi luce veniẽte. Sic ⁊ in puero vitium non esse apparet donec etatis ꝓuectioris tp̃s occurrat. Illud sumitur ab Aug. de verbis apostoli homilia. xix. Quid sit pcti; origi. h; opi. mgri ⁊ docto.

Sed ꝯ istam viam arguit quidam magister reuerẽdus multipliciter. Primo sic. Sm̃ ipsam positionẽ tale vitiũ nõ contrahit nisi ex feruore libidinis in actu ꝓpagationis: ergo si aliq̄s conciperet sine tali libidine ⁊ feruore: nullum haberet pctm̃ originale. ꝯña p;: q: careret causa illius peccati. S; in multis casibus potest fieri talis cõceptio naturalis sine libidine huiusmodi ⁊ feruore: q: vt dicit magister iste: mulier posset cõcipere sine commixtione viri: ⁊ per ꝯñs sine tali libidine. pt; hoc vt dicit idem magister: de muliere q̄ cõcepit in balneo: ⁊ per ꝯñs paruulus ex ea natus nõ contrahit pctm̃ originale: qđ est falsum. Cõtra op. sua arguit auctor primo.

Scđo! Scđo sic. si deus causaret talẽ materiã qualis est caro in vtero ante infusionem anime: ⁊ infunderet in eam aĩam: tũc anima illius traheret partẽ ab illa materia: q: illa in omni qualitate ⁊ oĩno assimilat alteri materie: ⁊ est eiusdẽ nature cũ ea: ⁊ aĩa etiã sic creata est eiusdẽ nature cũ aĩa alia. g̃ esset eq̄liter actiua in illã animã sicut materia in vtero in animã infusam: g̃ ipsa aĩa ĩfusa in materiã sic a deo creatã macularet: ⁊ haberet pctm̃ originale. consequẽs est falsum: q: tũc libido in feruore ꝓpagationis nõ foret cã talis macule: cuius oppositum dicit hec positio.

Tertio Tertio sic. Beatus Aug. sepissime dicit ꝙ corpus

nihil agit in spiritū: quō ergo inducit caro infecta peccm̄ i aiam: nā hoc nō ꝯtingit nisi aliqd inducēdo in aiam: vel aliqd aufferēdo ab aia: s3 nullū illoꝝ ꝯtingit: cū nullo mō pōt agere i spm̄: ḡ caro qlitercūqꝫ disposita nō maculat aiam: ⁊ p ꝯñs aia non ꝯtrahit peccatū a carne.

Quarto. Quarto sic. Si nullꝰ hō vnq̄ peccasset: ⁊ forēt dispositi in corpe sicut nūc sūt: tūc semē decisuȝ ab eis esset dispositū sicut mō est: ergo tātā hrēt feditatē sicut nūc hȝ. q2 illa feditas nō est aliud q̄ aliqua qualitas mala in carne. ḡ cū caro sit res inanimata: quātū i ea esset causaret peccatum in aia: nec in ptāte aie eēt vitare qn macularet nō plus q̄ nunc est. ḡ si nullus hō vnq̄ peccasset: nec mō etia peccaret in actu: dūmodo tñ talis materia foret decisa qualis nunc est: sequeref q̄ paruulus ꝯceptus ex tali materia traheret peccm̄ quale nunc hñt infantes ante baptismū. ⁊ ita sequeret q̄ peccatū pmoꝝ parentū nō est cā pcise quare infantes trahunt peccatū originale. ꝯñs est falsum et contra beatū Aug. de baptismo paruulorum. ⁊ habetur vt dicit magister li. ij. dist. xxx. c. noie autem.

Quīto. Quinto arguif q̄ cōcupiscentia carnalis nō est cā peccti originalis in paruulis. Nā talis ꝯcupiscentia vel delectatio pōt p circūstantias bonas excusari: vt nec sit iputabilis: nec vituꝑabilis: sicut multa alia opa que alr eēnt mala nisi excusarenf per circūstantias bonas. ⁊ cū bonū matrimonij excusat illā concupiscētiam vt nō imputef ad culpā. vt dicit magister lib. iiij. dist. xxxj. ergo pari mō est inter cōiugatos: vbi habet talē actū totaliter ꝓpter amorē dei: ac si nulla ibidem foret ꝯcupiscentia. Sed tūc nullū foret peccatū puulis ꝯceptis ex tali actu. sicut nec christꝰ habuit pctm̄: tñ fuit ex gñe Ade. ḡ nullꝰ mō ꝯceptꝰ i matrimonio legitimo ⁊ totalr ꝓpter amorē dei ꝯtrahit aliqō pctm̄: qō est oppositū positionis.

Sexto. Preterea volo q̄ deus mūdificet materiā dispositā ad receptionē aie: vt nulla sit in ea feditas: cū h̄ stat q̄ nō infundif gratia in infusione aie: tunc ergo foret possibile q̄ aia induceref in materiā illā: absqꝫ hoc q̄ infunderetur gra. ḡ tunc aia illa nullū haberet peccatū originale: q2 nullū tale contraheret ex carne. sed consequens est falsum: quia si talis decederet sine gratia: eterna puniref pena dāni: sicut de facto puniunf aliq̄ paruuli: vt appet per Aug. de fide ad Petrū: ⁊ vbicūqꝫ loquif de ista materia.

Septimo. Itē si materia foret sic mundata: adhuc maneret obligatio ad iustitiā originalē: sed cū puatio iustitie originalis fiet cū tali mūditia carnis: sequeref q̄ peccatū originale nō causaf ex tali feditate carnis: vt dicit positio. ⁊ sequif q̄ amota tali feditate nō esset iniustitia vel peccatū illud originale. Sȝ consequēs est falsum: q2 iustitia originalis nō est aliqua qualitas carnis: nec aliq̄ dispositio sequēs dispositionem carnis seu complexionē. ḡ puatio illiꝰ iustitie stat cū qualibet dispositiōe carnis: ḡ cū eiꝰ mūditia.

Confirmatio. Preterea si iustitia originalis foret aliq̄ dispositio carnis: tunc posset talis iustitia carnis haberi ex naturalibꝰ: ⁊ ita possꝫ hō saluari ex puris naturalibꝰ: qō est falsum.

Nono. Itē illa ꝯcupiscētia i aia ꝯtra a carne nullo mō pōt vitari ab aliquo paruulo: nec illa ipotētia vitādi descēdit ex culpa paruuli. ḡ illa ꝯcupiscētia nullo mō ipūtanda est paruulo ad culpā. Itē ꝯcupiscentia illa vel ꝯhitur naturalr vel voluntarie ab illo paruulo. nō voluntarie: q2 tunc esset peccatū actuale: nec naturalr: q2 tunc nō esset culpādus ꝓpter eā: ḡ ⁊c.

Rñsio ad obiectum. Sed istis non obstātibus dico vt prius: q̄ pctm̄ originale est habitꝰ qdā vitiosus: quē ꝯtrahit aia ex carne. hoc eni videf sentire Aug. hypognosticon rñsione vltima: ⁊ in oibus libris suis quos cōposuit contra Pelagiū: ⁊ similr in omnibus libris suis contra Julianum: vbi multū tractat materiā istā. Hoc idē videtur esse de intentiōe Hiero. vbicūqꝫ loquitur de materia ista. ⁊ idē videf esse de intētiōne alioꝝ doctoꝝ. ideo rñdeo ad argumēta.

S Ad primum. Ad pmū qñ dicif: vitiū nō ꝯhif nisi ex feruore libidinis in actu ꝓpagationis. ꝯcedo hoc gratia disputationis. Dico tñ q̄ ꝯtrahi posset absqꝫ actu ꝓpagationis. q2 tale vitiū fm speciē fuit in aia pmi parētis ante ꝓpagationē. plis: tñ de facto ita est q̄ in paruulis nō ꝯtrahif nisi ex feruore libidinis in actu ꝓpagatiōis: ⁊ ideo de forma nego ꝯñam. qn arguif q̄ si aliquis ꝯciperet sine tali libidine ⁊ feruore: nullū haberet pctm̄ originale: q2 si ita sit de facto: alr tñ pōt esse. Unde verisimile ē mihi q̄ si talis materia per potentiā angelicam bonā vel malā sumeref de aliquo nō renato absqꝫ libidine actuali eiꝰ a quo sus ciperef; ⁊ nō foret mūdata ante inductiō

nem anime: tunc anima ipsa ex ipsa vnio-
ne cõtraheret vitium tale: licet tunc nõ fo-
ret peccatum originale: forte posset rõna-
biliter dici pctm̃ originale iuxta pcessum
Anß. de conceptu virginali. c. ij. vt intelli-
gatur illud peccatũ: quia contrahitur ab
initio illius persone: tamen pcedo q de fa-
cto ita est q tale pctm̃ nõ contrahitur nisi
ex feruore libidinis in actu ppagationis.
& hoc maxime in renatis. & concedo etiam
gratia argumẽti: q si aliquis pciperetur si-
ne tali libidine & feruore: nullum haberet
peccatũ originale. Et cum dicit q in mul-
tis casibus põt fieri talis conceptio: nego
hoc: loquẽdo de cõceptione naturali: nõ su-
pernaturali: quia aliter nõ esset ad ppositum.
Et cũ dicit: mulier pcepit in balneo.
Dico q si ita fuerit: tunc ipm̃ semen virile
quod suscepit: decisum fuit a viro cũ libidi-
ne & feruore tali qui sufficiebat ad fedita-
tẽ & maculã ipsius carnis. & forte etiã libi-
dinose susceptũ fuit a muliere: ita q nõ se-
quit materiã illã fuisse decisam & pceptam
sine libidine: l3 nõ fuerit pcepta p cõem p-
pagationẽ. & ita illud nõ pbat q paruul9
v ex illo semine natus nõ ptraxit originale.
Ad secundũ. Ad aliud cũ dicit: si de9 crearet aliquam
materiã similem illi materie oĩno: & infun-
deret in eã aĩam &c. Dico in illo casu q ta-
lis aĩa ex vnione cũ materia sic creata non
pheret maculam. Et cũ dr: materia sic crea-
ta in oĩ qualitate assimilat alteri materie:
et est eiusdẽ nature cũ ea: et silr aĩa creata
est eiusdẽ nature cũ alia aĩa: sed vna mate-
ria est eque actiua in suã animã sicut alia i
suã: & ecõuerso. pcedo cõclusionem. & dico
q habit9 creat9 ex materia ppagata na-
turaliter erit peccatũ: & alius habitus nõ
erit peccatũ. Et causa est: q habitus talis
nõ est essentialiter & p se peccatũ: tãtũmõ
a causa a qua fit habet q sit pctm̃: sicut ex
libidine parentum que peccatũ est ex hoc
q libido est: l3 nõ imputet parẽtib9. aliqñ
etiam ex affectu libidinis: qui est feditas
ipsius carnis. & ideo materia illa que crea-
ta est cũ consimili qualitate nõ erit effecti-
ua pcti: l3 sit effectiua consimilis qualita-
tis. & illud videt esse de intentione Augu.
hypo. rñsione quarta in pžn. Ubi dicit cõ-
tra eos qui posuerunt libidinẽ esse natura-
le bonũ sic. Nos aũt libidinẽ non natura-
le bonũ: sed naturale malũ esse dicim9 &c.
Et q non sit naturale bonum dat causam,

quia. s. nõ fuit in principio nature congeni-
tum. vbi videtur innuere q si fuerit talis
qualitas a deo indita anime in suo princi-
pio: tũc nõ fuisset malũ: s3 naturale bonũ.
& ita dico in pposito. & cũ dr: si deus nunc
crearet materiã similẽ materie ppagatio-
nis in omni q̃litate: adhuc in vna foret ali-
qua qualitas fetida & maculosa: & in alia
materia qualitas eiusdẽ speciei non foret
fetida: & similiter q habitus creat9 in aĩa
ab vna carne foret peccatũ: in alia nõ. Uel
alr posset dici: negãdo q hoc posito deus
posset creare materiã alteri in oĩ qualita-
te oĩno similem. & hoc quia qualitas aliq̃
creata in vna foret feditas & effectus libi-
dinis: & in alia consimilis qualitas ßm spe-
ciem nõ foret aliqua feditas: nec effectus
alicuius nisi solius dei: & ideo licet forent
similes ßm speciem: nõ tamẽ forent omni-
no similes: & ita nõ pcedit argumentum. Ad tertium.
Ad tertiũ cum dicitur q beatus Augu.
sepissime dicit q corpus nihil agit in spiri-
tum: dico q caro nõ causat peccatũ in ani-
mam: nec aliquid iducit in animam: quod
aliunde sibi nõ inest: nec aliquid ab ea au-
ferendo. Sed ideo dicit inducere pctm̃: q
fecit aliquid qð est in anima fore peccatũ:
qð aliunde nõ foret peccatum: si non foret
feditas carnis. Et quomodo istud sit dice-
tur expresse in articulo sequẽti: vbi tracta-
bitur quomodo peccatũ originale a paren-
tibus traducatur in prolẽ. Ad quartum Ad q̃rtum.
quãdo dicitur q si nullus homo peccasset
vnq̃: & forẽt dispositi in corpore sicut nũc
sunt: tunc semẽ decisum ab eis esset dispo-
situm sicut nunc est: ergo tantam haberet
feditatem sicut nunc habet &c. Dicendo sic-
ut dictum est ad tertium: dico q in eo ca-
su qualitas que nũc est macula: tũc non fo-
ret macula: & similiter habitus qui nũc est
vitiosus: tũc nõ foret vitiosus: quia iã nõ
est vitiosus essentialiter: s3 tñ q descẽdit
a vitio. & ideo licet materia omnẽ tunc ha-
beret qualitatem qualem nunc habet: & si-
militer anima: tũc tñ caro nõ ptraheret fe-
ditatem: nec aĩa pctm̃ sicut nũc. & ideo ar-
gumentũ nõ pcedit. Ad quintũ cum ar- Ad quintum.
guit q cõcupiscẽtia carnalis nõ est causa
peccati originalis in paruulis: quia talis
pcupiscentia põt excusari p bona opa & p
circũstantias bonas: vt non sit imputabi-
lis nec vituperabilis: sicut multa alia ope-
ra excusant: que aliter essent vitiosa &c. ne

go assumptū. et dico q talis cōcupiscentia est cū peccati originalis i paruulis. Et ad pbationē cū dicit q talis concupiscentia pōt excusari per opa bona vel circūstātias bonas: cōcedo q bñ potest excusari a culpa ne imputet ad culpam: sic eñ excusatur p bonū cōiugij: vt tactū est in argumento: nō tñ sic excusatur per illa bona opera vel alia: qn sit vel nata sit esse cū peccati anima sibi infusa et cōiuncta. et ideo inquātū ad culpā idem est inter coniugatos pter bona cōiugij tantū cōuenientes: ac n nulla in actu eoz foret ɔcupiscētia mala: quātū ad hoc. s. q ex cōcupiscētia illa nullā cōtrahūt maculā vel culpā: nō tamē perinde est quātū ad effectū sequētem ex cōcupiscētia. et ideo nō sequit quin paruulus cum hmōi ɔcupiscentia ppagatus ɔhit peccatum originale. Ad sextum cum dicit: volo q deus mundificet materiam ad receptionem anime: vt nulla sit in ea feditas adnixa: et cū addit q cū hoc stat q nulla infundatur gratia in animā in sui cōiunctione: loquendo de gratia gratum faciente: cōcedo. et vltra concedo q tunc alijs parib⁹ talis paruulus nullum contraheret originale: q: tunc nihil esset cū alicuius talis peccati. Et cū arguitur q sic: q: si talis decederet ante oēm gratiam et sine omni peccato puniret eternaliter pena dāni. Dic respondeo: et dico qcquid contingeret de tali: quia verū sic decederet an nō incertū est. sed tamē quicqd verū foret de suo processu: dico q in illo casu nō foret debitor mortis: vel dato q foret debitor mortis pter penam peccati primi parentis: qd non credo: dico q nō dānaret: q: si careret ppetua visione beatifica sine nō: tamen talis carentia nō foret sua dānatio. sicut angelis q steterūt: si deus nō ɔtulisset eis aliam gratiā q in creatione acceperunt: nō fuisset eis dānatio tūc carētia visionis quā nunc habent. Ita dico q si paruulus ille in illo casu post to sine gratia decederet: nec mors nec carētia visionis foret sua dānatio: q: nō dānaret quasi pter suā culpā. Existimo tñ cū nullus sit creat⁹ nisi ad beatitudinē: q si talis decederet vt positū est: non eternaliter careret visione beatifica: nec hoc pbat aliqua auctoritas quā vidi vel audiui. Sz tūc ɔ hoc directe videt esse aliud argumētum cū dicit. si materia foret sic mūdata: adhuc maneret obligatio ad iustitiā originalem. Sed priuatio iustitie originalis stat cū mūditia carnis: ergo nō causat talis priuatio ex immūditia carnis: cuius oppositum dr. Dic dico q si materia foret sic mūdata: adhuc maneret obligatio ad iustitiā originalē: et iō nego assumptū q priuatio iustitie originalis stat cū mūditia carnis: et hoc omnibus alijs stantibus de lege cōmuni: exceptis his que ponuntur in casu. Non eñ stat cū cōi lege q caro sit munda ab oī macula: et q aīa de nouo creata et infusa sit priuata originali iustitia. bñ tñ possibile est q nō obstāte macula carnis/deus infunderet anime in sua origine aliquā gratiam: et cū hoc q nullam sibi imputet culpā. hoc stat cū mundicia carnis: et cū imunditia carnis. Sed dico q alijs paribus si deus mūdet carnem ab oī macula: et infundat ei aiam de nouo creatā: necessario illa aīa habebit iustitiā originalē. Et cū arguitur q nō. q: iustitia originalis nō est aliq qualitas carnis: nec aliq qualitas sequēs cōplexionē carnis: ɔcedo q nō ē aliqua qlitas carnis: nec sequēs cōplexionē carnis tamē q sit in carne: sed dico q ipsa est aliq qualitas in aīa: que ex carne hz q sit iustitia: et similiter ex carne munda haberet aliqualiter q foret iustitia: sicut dicet postea. Et tunc vltra cū infert: tunc posset aliqs habere iustitiā ex naturalib⁹: et per ɔns saluari posset: concedo q aliquis ex naturalibus nō maculatis posset habere iustitiam originalē: sic eñ oēs paruuli habuissent si primus parēs nō peccasset: sicut vult Anselm. primo cur deus homo. c. xviij. sed nō sequitur ex hoc q naturalia sufficerent homini ad salutē: q: talis iustitia originalis nō sufficit ad meritum vite eterne. Ad octauū cū dicit: talis concupiscentia nullo modo vitari potest ab aliquo paruulo: ergo nō est sibi imputabilis. nego ɔnam. sicut eñ dictū est: concupiscentia in aīa paruuli est iniustitia: et ex hoc q iniustitia est: imputari debet ad culpā: saltem digna est imputari. Et si dicat q nō videtur quomodo posset esse iniustitia: nisi foret ex voluntate: hoc est falsum. sicut eñ iustitia est virtus quā solus deus in mente operatur: vt dicit magister lib. ij. dist. xxvij. in prin. Ita iniustitia pōt esse in aīa alicui⁹: absqz h q pueniat ab eius voluntate vel a motu sue voluntatis. et hoc maxime verū est in his q nati sunt accipere ab aliquo tā iustitiā q

Ad cōfirmationē

Ad octauū

in iustitiam: ⁊ habiles fieri iusti vel iniusti cuiusmodi sunt paruuli. Ad nonū cū dr: culpa originalis aut ꝯhitur naturalr aut volūtarie. Dico ꝙ pōt dici ꝙ ꝯhitur naturaliter: ꝑ tanto qꝛ ꝯhitur ꝑ naturalē ꝓpagationē: sꝫ hoc nō est ex prima ꝯditiōe nature: sꝫ ex ꝑuaricatiōe. ⁊ pōt dici ꝙ ꝯhitur volūtarie: nō qꝛ ꝯtrahitur ꝑ volūtatē pueri actualē: sꝫ primi parentis: sicut dicit magister li. ij. sen. di. xxxi. ⁊ tūc nō sequit: ꝯhitur naturaliter: ergo nō est imputabile ad culpā: qꝛ naturale est tali pctō ꝙ ꝯtrahit naturaliter isto modo quo dictū est. sicut naturale fuisset iustitie originali eo modo cōtrahi. ⁊ ex hoc nō sequit ꝙ nō sit imputabile: qꝛ vt dictū est: ex hoc ꝙ est iustitia vl iniustitia: est laudabilis vel vituperabilis.

Ad nonum.

3
De traductione pcti origi. Opi.

Modo restat videre quō pctm̄ originale a parētibꝰ traducat in ꝓlem. Unde videbat quibusdā impossibile ꝙ pctm̄ tale traducat: sicut Juliano: Pelagio: ⁊ coꝝ sequacibus. Alij aūt ad saluādū pctm̄ ponebāt ꝙ sicut caro paruuli traducit a parēte: ita aīa traducitur ab anima. ⁊ ita cū traducit anima: traducitur tale peccatum. Jsta opinio fuit multū famosa apud aliquos: ⁊ videbat necessaria ad saluandū peccatū originale. sicut videt Aug. innuere in multis locis. Hec tn̄ opinio videt esse cōtra intentionem ⁊ sententiam doctoꝝ ⁊ totius ecclesie. Dicit eñ magister lib. ij. dist. xviij. c. vlti. sic. Catholica ecclesia nec simul nec ex traduce factas esse animas docet: sꝫ in corporibus ꝑ coitū seminatis ⁊ formatis infundi: ⁊ infundēdo creari. ⁊ allegat Aug. de ecclesiasticis dogmatibus. ⁊ Hiero. in auctoribus illius epistole que dr dialogus Hiero. ⁊ Aug. Sed ad hoc respondet quidam sic: ꝙ traductio accipitur dupliciter: ⁊ ꝓprie: ⁊ improprie. Proprie sumitur pro generatione animatoꝝ per decisionem seminis. ⁊ sic loquēdo: ad hoc ꝙ aīa dicatur fieri ex traductione: oporteret ꝙ decideret in semine: ⁊ fieret ex preiacēti materia ⁊ ex aīa generātis. ⁊ isto mō nō fit aīa ex traductione. xxxij. q. ij. qō vero. in glos. ⁊ sic loqn̄do intelligit magr vbi allegat. Alio modo sumit traductio improprie: qn̄ aliquid generat a suo simili absqꝫ tali decisione: sicut ignis generat ab igne: ⁊ iste modus datur ꝑ beatū Aug. ⁊ Thomā super. iiij. sen. dist. xviij. ⁊ isto mō pōt concedi vt docet ille magister: ꝙ aīa filij fit ex anima parentis: nō tantū de substātia carnis: nec de alia materia: ꝯhil eñ sic vt dicit: ꝙ deꝰ pter aīas primoꝝ parentū nullam deinceps creauit nec facit ꝓprie loquēdo: sꝫ formata in vtero matris aīa generatur ex anima: sicut de alijs agētibꝰ naturalibꝰ videmꝰ: ꝙ cū materia fuerit disposita ad receptionē forme: ⁊ agēs fuerit approximatū: inducit formā similē sue forme. ⁊ sic de inductiōe anime. Et ꝓ ista positiōe multas adducit euidentias. ⁊ ꝓbat ꝙ deus nō creat aīas: nec de nihilo. ⁊ hoc semel improbato: cū illa via sit maxime iprobabilis: relinquit hec positio dicta. Arguit prio ꝑ auctoritatē Gen. ca. ij. vbi dr. Requieuit deꝰ die septimo ab oi ope ⁊c. sicut dicit Aug. ad Orosium. q. xli. Requiescere dr deꝰ a ꝯdendis nouis creaturis: qꝛ post editionē sex dierū nullā deinceps cōdidit creaturā. Jtē vel ꝯsimile dicit iiij. sup Gen. ad lrām. c. ij. ⁊ iiij. Si diximus deū nouas aīas nūc creare: cauēdū ē ne frustra scriptura tā diligēter cōmēdet sex diebus ꝯsummasse oīa opa sua. Et si dicat ꝙ h itelligēda sunt sic: ꝙ deꝰ post illos sex dies nō facit aliqd̄ nouū genus creature. Cōtra arguit magister: ꝙ deꝰ multa genera aīaliū postea fecit: que tūc nō erāt nisi in rebꝰ seminalibꝰ: cuiusmodi sunt aīalia que generant ex putrefactiōe: de quibꝰ li. ij. di. xvj. Similiter Exo. j. dr ꝙ oēs anime iuste q̄ egresse sunt ex femore Jacob ⁊c. vbi videtur ꝙ aīe traducantur a parentibus. Preterea beatus Aug. x. super Gen. quem adducit magister ad ptē istā: vbi dicit magister ex. c. iij. illius lib: i. Similiter Cassiodorus libro de aīa ca. ij. est istiꝰ opinionis: vt dicit magister. Jmaginat enim ꝙ oēs aīe preter aīam christi ⁊ primoꝝ parentū sunt traducte quodammodo: videlꝫ ex aīa parentū. Ubi ostendit ꝙ aīa christi nō habuit originale peccatum: et. ratio est: quia non fuit ex traduce. vbi ait sic. Jn hunc locum tenor disputationis nos perduxit: vt animas reas per traducem peccati diceremus. vbi vult vt expresse dicit magister: ꝙ anima non esset rea peccatj originalis nisi esset ex traduce. Jtē ad h est vt dicit Aldredus abbas in dialogo suo de aīa lib. j. circa finē. vbi videt approbare positionem q̄ dicit aīas filioꝝ esse a parentibus: ⁊ nō a deo de nouo creatas. ⁊ rō sua est. Si anime nō sunt ex traduce: quomodo peccauerunt oēs in Adā: vbi sm carnem tātū fue-

Arguitur pro opi.

Cōtra rōnem

Scdo

Tertio

Quarto.

runt: ⁊ caro sine aīa peccare nō pōt: ⁊ cum nouas deꝰ creat aīas: absit vt eas crearet peccatrices. Itē idē vult Aug. in dialogo de aīa inter ipsum ⁊ Hieronymū: ⁊ etiā in libro suo de origine aīe: ⁊ est ad Hieronymū: ⁊ in oībus alijs locis in quibus loquitur de materia ista: videtur plus fauere illi opinioni q̄ dicit aīam esse ex aīa: ⁊ nō de nouo creari. Itē ad hoc est Dam. in fine libri sui q̄ vocatur centū heres. Ubi expresse vult ꝙ deus dedit potentiā hoī generādi sibi simile: sicut arbores ⁊ herbe et aīalia aliqua sine aliquo extrinseco inducēte formā sibi vltimā generāt sibi silia.

Quito. Itē hō est aīal maxime perfectū: ergo sibi competit maxima pfectio naturalis: sicut habetur in ꝓlogo meta. tūc vnūquodqꝫ pfectū est: cū pōt generare suū simile: ⁊ etiā alie res naturales hoc pñt: sicut herbe et plāte: sic ut habetur in Gen. q̄ in se habēt semē suū. ergo ⁊c.

Confirmatio. Item qꝛ inductio forme vltime est proprie generatio: ergo si de se inducit deꝰ formā vltimā hoīs: ⁊ homo solū disponit materiā: veriꝰ diceret ꝙ deus generaret oēm hoiem: q̄ ꝙ hō generat.

Sexto. Itē in oī generatione vniuoca generās dat spēm suo generato: ⁊ agēs principale ⁊ finis generationis: vt habet scdo phy sico. ⁊ in parte a cōmētatore in. viij. ꝫ Auicē. ⁊ cū gñatio hoīs sit generatio vniuoca: ⁊ homo habeat speciē ex aīa sua: videtur ꝙ aīa filij sit ex parētibus. Preterea nullū incōueniens sequitur ponendo aīam ex aīa generari: quin consimile sequitur ponēdo ꝙ alia animalia sibi generāt simile: nec aliqua auctoritas expresse obuiat. vt pꝫ p Aug. vbi prius. x. super Gen. ergo illud ponere est catholicū. pbatur pña li. ij. dist. xviij.

Septimo. Item arguitur sic. Si aīe creātur a deo ex nihilo: tūc filius cō trahit carnē ⁊ non animā a parentibus. ⁊ tunc cū peccatū non sit in carne: sequeretur ꝙ filius non cōtrahit pctm̄ originale: qd̄ est falsum. cōsequētia ꝓbatur: ponatur ꝙ deus creet materiā in oībus similē materie q̄ est in muliere: ⁊ ꝙ infundat animam vtrique materie: tunc si vna cōtrahit peccatū: ⁊ alia. ptꝫ cōsequētia: qꝛ oīa sunt paria in vtraqꝫ materia. Sed aīa infusa in materia noua de nouo creata non cōtrahit peccatū: qꝛ nūqꝫ fuit debitrix iustitie nec in se nec in suis parētibus: ergo nec in se nec in alio potuit vitare pctm̄: ergo nullo modo cōtrahit pctm̄.

Octauo. Itē argumentū est: posito ꝙ deus subito adnihilaret materiā sic conceptam ⁊ dispositā immediate ad receptionē aīe: ⁊ crearet ibi similē materiā in toto: ⁊ infunderet aīam in illā materiā: tunc filius natꝰ nullū hr̄et pctm̄: qꝛ qcq̄d haberet: imediate a deo hr̄et. ergo eadē rōne nec filius conceptus ex sīli materia si deꝰ infunderet aīam. hāc rōnē vt dicit mgr̄: pōderāt doctores p dicti: videlꝫ btūs Aug. x. sup Gen. ⁊ Cassiodorus de aīa. c. ix. ⁊ Aldredus abbas. ergo ⁊c.

Preterea supposito cū materia fuerit in vtero disposita ad susceptionē aīe: ꝙ deꝰ nō infundat aīam: sed permittat eā cresce re ⁊ augeri bm̄ suā naturā. sicut eīn prius crescebat ex aliqua virtute intrinseca: ita ⁊ tunc cresceret: ⁊ tunc cū materia illa haberet formā corporis humani: lineamenta et quantitatē ⁊ etatē quā naturaliter exiret: nō ē dubiū quin natura expelleret illā materiā: et esset viuū vt priꝰ viuebat: ⁊ p pñs foret aīal habēs in toto formā hoīs saltē corporalē: ⁊ figurā qualē homo habet: ⁊ tamē foret aīal irrationale. Tūc si ex cōsequēti deus infunderet in illud aīal aīam rōnalē: tūc qd̄ prius fuit aīal irrationale mō fieret hō: qd̄ est falsum: qꝛ aīal qd̄ prius fuit nō est corruptū: sed adhuc manet: ⁊ nō est homo: sed est pars hoīs tantū. — Nono.

Decio. Itē volo ꝙ deus auferat illā aīam humanā: tūc maneret aīal illud viuum vt prius: ⁊ per pñs nunc ad ablationē anime intellectiue non sequitur quin corpus hominis possit mouere se: ⁊ oīa facere preter ea que spectant ad naturā aīe intellectiue: ⁊ ita posset comedere: ⁊ oīa facere in quibus cōmunicamus cū brutis: quod est falsum.

Undecimo. Itē si de nihilo deus crearet aīas filiorū: sequitur ꝙ aīe eorꝫ nō haberent pctm̄ in primo instanti sui esse: vel deus est auctor peccati: quorꝫ vtrūqꝫ est falsum. pña probatur per modū arguendi mgr̄i li. ij. dist. iij. c. alijs aūt videtur Ubi probat ꝙ angeli nō fuerunt creati mali. qꝛ aliter deus fuisset auctor illius malitie. Dicit eīn magister. Non potuit creator optimus auctor mali esse. ⁊ ideo totū bonū erat qd̄ ex ipso illis erat: ⁊ totū bonum erat: qm̄ ex ipso totū erat. ergo sīr erit de aīa in creatiōe prima: ex quo totū est a deo ergo tota bona ē ⁊ nō mala: ergo nō hꝫ pctm̄. pña pꝫ vt de angelis.

Duodecio. Itē ca. ij. Ipa nihil agit in aīa: nihil ergo aufert ab aīa: anima ipsa consentiendo carni nec delectando sibi peccat: ergo nullo modo anima ɔtrahit

peccatum.pña patet:q2 ipsa anima nec in se nec in aliquo alio vnqꝫ habuit iustitiam ergo priuatio iustitie in ea nō est plus peccatū ꝙ si foret creata ⁊ nō infusa corpori.

Tredecimo. Itē si aliqs hō infunderet corpori aiam: ex qua infusione haberet aia peccatū:tūc illo homine foret aia deterior:sed cū nullo sapiente fiat hō deterior:ergo a multo fortiori deo auctore nō fit hō deterior. Si tñ ifunderet sic aiam:ex qua infusione seque

Decimoquarto retur ipsam habere culpā:sequitur ꝙ deo auctore fieret hō deterior. Ultimo sic. Nō est dubiū quin deus posset dare hoi potentiā ⁊ virtutē talē ꝙ hō posset producere sibi simile.sicut est de aliis aialib9: nec alicubi in sacra scriptura inueni ꝙn sic fecit.pꝫ hoc q2 aliter btūs Aug nō dixisset ꝙ nūꝙ potuit aliqd liquide diffinire de hac materia ⁊ per pñs incertū est in scriptura quō iducitur aia.ergo cū nō sit alia ratio quare homo non pōt generare sibi simile sicut aia lia alia:nec opꝫ ponere datorē formarū:sequitur vt videtur ꝙ aie ducātur ex traduce. Iste sunt rationes ⁊ motiua ꝙ opinans

R Cōtra opinionem. inducat ꝑ ꝓpositione sua. Sed apparet mihi q2 hec positio sit dānata i sua forma vꝫ scilꝫ ꝙ iuxta sniam ⁊ intellectū doctoꝝ sit eadē cū illa ꝙ dānata est.dicit eñ ꝙ aia sit ex traductione:sed impropꝛie:q2 nō decidit cū semine ⁊ in semine:nec sit ex preiacenti materia.⁊ isto mō vt dicit negatur fieri ex traductione.xxxij.q.ij.qō vo.in gl. Ubi dicit sic. Quidā heretici dicunt aiam creari ex traductione:idest ex piacenti materia ⁊ ex aia generantis: ⁊ nasci cū corp9 nascitur.positio ista nōdiscrepat ab illa positione quā glossa hereticā vocat:nisi in h ꝙ hec nō dicit fieri aiam ex materia: neqꝫ nasci cū corpore.Sed ista diuersitas nō est in snia:sed in vbis tātū.Tum q2 doctores idem intendunt per vnā ⁊ per aliā.dicunt enim doctores ꝙ ista positio est heretica ⁊ dānata:ꝙ ponit aiam fieri ex aia sicut corpus ex corpore:sicut expresse dicit mgr sen. li.ij.di.xxxi.c.j.dicens sic. Putauerunt quidā fm aiam trahi originale pctm: nō solū fm carnē:q2 nō solum carnē:sed ⁊ aiam ex traduce esse arbitrati sunt:sicut eñ in generatione prolis de carne paterna substātialiter trahitur caro:ita etiā de gignētis aia aiam geniti essentialiter deduci ab his existimabatur.⁊ seqtur:hoc aūt fides catholica respuit:⁊ tāꝙ veritati aduersum dānat

ꝙ nō aias sed carnē solā ex traduce esse admittit.Expsse itaqꝫ dicit mgr nō solū illā opinionem que ponit animam fieri ex carne ⁊ decidi cū carne/esse hereticā:sꝫ etiā illā que ponit aiam fieri ex aia. hoc aūt dicit hec opinio expsse. Itē in dialogo illo ꝙ dicitur Hiero.⁊ Augu.⁊ ponit inter eplas Hiero.reprobatur hec opinio sub sua formaꝗ ponit aiam esse ex aia vt corp9 de corpore.Et ꝙ nō aliud intellexerunt illi quoꝝ opinio dānata est:ꝙ hec positio dicit.manifeste patꝫ ex hoc qō ibidē dr.dr enim sic. Aiam extraduce fieri est aiam cū aia nasci vt corpus ex corpore. Ubi expresse pꝫ ꝙ h positio in sua forma dānata est ꝙ ponit animā nasci ex aia sicut corp9 ex corpore. hoc aūt nō ponit ista positio: sꝫ tātū aiam nasci ex aia. Si dicatur ꝙ nō:imo illa sola dā- Euasio
nata est que ponit aiam nasci ex aia: sicut corpus ex corpore nascitur. Hoc autē non ponit ista positio. Istud nihil est:q2 ex h Reprehensio
dānata est ꝙ ponit aiam esse ex aia ⁊ non creari ex nihilo:pꝫ hoc:q2 est cōtra fidem. vt pꝫ in eadē glossa quā pro se allega.xxxij q.ij.qō vo.vbi dr sic:ꝙ fides nrā est ꝙ quotidie de9 nouas creat aias ⁊ creando ifundit.Ex quo apparet ꝙ opinio ista est contra fidem nostrā. Itē ꝙ quotidie sic de nihilo creātur:⁊ ꝑ pñs vna nō sit ex alia:habetur expresse sup illud Psal.xxxij. ꝙ finxit sigillatim corda eoꝝ. Ubi glossa interli.exponit illā literā:⁊ tandē exponēs ad literā dicit sic glos.finxit corda:idest creauit aias sigillatim.i.singulas per se ex nihilo:nō ex Adā:vt quidā dicūt putātes aiam ex aia esse:⁊ est in glos.Hiero.sup psalteriū.Ex ꝙ apparet ꝙ hec opinio in sua forma falsa ē ⁊ eius ꝯ̄ia vera. Itē fm istā positionē aia filij ꝙ fit ex aia parentis:haberet pctm in se:ex h ꝙ fieret ex anima parētis:absqꝫ hoc ꝙ tale peccatum cōtra haberet ex carne sicut ptꝫ:q2 ideo ponitur quod fit ex aia: sꝫ propter peccatum originale:vt allegat magister in argumento scdo prius facto:sꝫ cōsequēs est falsum.q2 peccati causa ex carne est nō ex aia fm Amb.de vbis aplī.⁊ ponitur in glos.ad Roma.vij.sup istā literā. cōdelector legi dei fm iteriorē hoiem. vbi dicit sic. Non habitat peccatum in aia sed in carne:quia peccati causa ex carne est nō ex aia.q2 caro est ex origine carnis peccati:et per traducē ois caro fit causa peccati: aia vero non traducit.⁊ ideo in se cām pecca-

ti nõ haberet. Ad idẽ est auctoritas Aug. expresse in quadã homil. de verbis apl'i: et ponitur i glos. ad Rom. vij. sup illud. Scio q nõ habitat in carne mea bonũ. vitium cõcupiscẽtie est qd aĩa non ex se sʒ ex carne contrahit. et vtraqʒ auctoritas ponitur a mgr'o lib. ij. dis. xxxj. c. iiij. Similiter ex hac positiõe sequit ista: quã ipse pcedit esse dãnatã ex testimonio glos. xxxij. q. ij. qd vero. videlicet q aĩa fiat ex preiacenti materia: qr arguo sic. qr si aĩa filij fiat ex aĩa parentis: aut de aliquo: aut de nihilo. nõ de nihilo: qr tunc crearet: et nõ otraheret culpã fm hanc positionẽ. Si fiat de aliquo: ergo fit de substãtia aĩe parẽtis: aut de substantia carnis. Nõ de sub a aĩe parẽtis: qr tunc aliqua ps aĩe decideret: que fieret aĩa filij sicut caro decidit a parẽte: q fit corp' filij: qd est falsum: qr aĩa est substãtia indiuisibilis: et nõ hʒ aliquã partẽ: vt notũ est. Si fiat de substãtia carnis: cũ hoc dicat positio quã iste magister cũ glossa allegata cõcedit eẽ dãnatã: seqretur q hec positio dãnata est: et est eadẽ cũ illa quã glossa allegata dicit eẽ hereticã: sequeret etiã q aĩa sic fit de origine carnis: et p ons forma educibilis de potẽtia materie. cõsequentia patʒ p Aug. in li. suo ad Renatum de origie aĩe Ubi versus finẽ eiusdẽ libri dicit sic. De q quisqʒ originẽ nature sue ducit: de illo nature sue genus ducere negari sob: ie nullo pacto potest. ergo si aĩa fiat ab aĩa pris vel matris de substantia carnis: seqretur q ipsa esset de genere carnis. Ad illud arguitur sicut prius. aĩa fit ex aĩa matris vt dicit hec positio: aut ergo fit de aliquo tãqʒ ex materia aut nõ: sic tñ q vel de nihilo vel de ipsa anima matris tãqʒ de materia. Non põt dici q fit de materia matris tãqʒ de materia: qr fm eũ agens et materia nõ coincidunt: nec fit de carne: vt ipse etiã dicit in positione. Ex quo sequitur necessario q fit de nihilo: qd est ppositum. Iste mod' arguẽdi habetur ab Aug. ad Renatũ cõtra Uincẽ. victorẽ: qui ponit aĩam a deo factã esse: et tñ q nõ est ps dei: nec natura ei': nec etiã ex nihilo est: nec dedit aliquid aliõ a deo ex quo fit tãqʒ ex materia. Cõtra quẽ argnit Aug. sic. si dicis eã ex nihilo nõ fieri: nec aliquã aliã creaturã vnde facta sit cõmemoras: ergo a deo facta est: et nõ nisi ex seipso: q ex deo tãqʒ ex materia fit aĩa: qd tñ ipse negas. Sic arguit in pro

Cõtra opinionem iterum arguit

posito. Aĩa fit ex anima matris effectiue fm hanc positionẽ. aut ergo fit ab eo tãqʒ ex materia: aut ab aliquo alio. Sed ex alio fieri negat hec positio: q ex aĩa matris fit vt ex materia: q ipsa est pars aĩe matris. Sic eñ arguit Aug. ibidẽ deducẽdo ex opinione q aĩa sit ps dei. Ideo dico aliter tenẽdo aliã viã: quã doctores dicũt esse catholicã et fidei consonã. videlʒ q aĩa nullo modo fit ex traduce: sed q qlibet de nouo et de nihilo creata est: et infundendo creata et creãdo infusa. et tunc respondeo ad euidẽtias inductas p opinione. Ad pmũ cũ dr q deus requieuit a pdẽdis nouis creaturis: qr post illos sex dies nullã deinceps cõdidit creaturã. Ad illud dico vt ibi dictũ est: q hʒ itelligi sic vt post illos sex dies nullũ genus creature de nouo creauit ex nihilo. Ita etiã respondetur ad instantiã ibidẽ factã cõtra responsionẽ cõem: que est q deus post illos sex dies multa genera animaliũ cõdidit: qr tunc nõ erãt nisi in rõnibus seminalibus. vt pʒ lib. ij. dist. iij. et xv. hoc cõcedo q illa genera post sex dies nõ creauit ex nihilo: sed potius ex materia quã prius creauerat ex nihilo pduxit. Ad aliã auctoritatẽ Exodi. i. vbi dicitur q oẽs aĩe q egresse sunt de femore Iacob: sunt. lxx. illud nõ videtur facere p eo: cũ ibi sumatur aĩa pro toto cõposito ex corpore et anima. Iste enim est modus loquẽdi scripture. sicut dicit Aug. lib. vij. de trinita. c. iiij. Ubi dicit sic qscdm modũ scripture nostre tres aĩas dicimus: cũ a parte meliori totũ appellari placet. idest ab aĩa et corpus et animã: qd ẽ totus homo. et sequitur ibidẽ. Ita quippe dictũ est in Egyptũ descendisse cum Iacob aĩas. lxx. p tot hoib'. Ex quo apparet q per illa auctoritate non sequitur q aĩa fiat ex aĩa. Sed iuxta literã magis videtur sequi q aĩa fieret ex carne: fm tñ rei veritatem neutrum sequitur. Ad secundũ de beato Aug. sup Gen. ad literã. dico q Aug. ibi recitat duas opiniones: et querit nunqd alia est alia probabilior ex testimonio scripture et tandem dicit. ca. xxix. q oĩa de scriptura possunt sufficienter euacuari quantum ad vtramqʒ opinionem. Hoc tamẽ falso q argumentũ de baptismo paruuloꝝ videtur euidẽtius facere pro ista opinione q ponit animã fieri ex traduce q pro alia: nec ideo tñ dicit opinionem illam esse verã: sed pcu satis omnibus que inueniunt in scriptura

Opi. ppria doctoris.

Ad primũ argu. opinionis pcedẽ.

Ad secundũ

sacra:oia equalia vel eq̄liter sustineri pos-
sunt ab vtraq3 opinione. Non tñ occurrit:
dicit Aug. aliq̄d de scriptura sacra:qd tā vi
def accōmodatū opinioni de creatiōe aia
rū:sicut illud de baptismo paruulo℞ videf
apparenter facere ꝓ opinione alia. Nec tñ
ideo intēdit dicere ꝙ ad illud nesciat respō
dere:sed tātū ꝙ nihil in scriptura sacra tā
apparens est pro opinione de creatiōe:sic-
ut est illud pro alia opinione. Et ꝙ hec sit
eius intentio apparet in eodem lib. c. xvj.
Ubi cōsimilem sententiam ponēs dicit sic.
Hic q̄d ꝓ sua cā rñdere possint qui ſm scri
pturas sanctas vel quod apud eas iuenia
tur:vel qd in eas nō aduersef: conātur as-
serere:aias nouas nō de parētib⁹ tractas
corporibus dari:nōdū me audisse vel q̄ppi
am legisse confiteor. Ex quo apparet ꝙ in-
tentio sua sit dicere ipm nihil inuenisse vel
legisse in scripturis sanctis qd alteri opi-
nioni sit tā cōsonū:sicut illud de baptismo
paruulo℞ est cōsonū opinioni de traduce
aia℞. cū hoc tñ stat ꝙ satis ꝓbabiliter pos
sit ad illud rñdere ſm aliā opinionē. immo
credo firmiter ꝙ Augu. alibi fuit alterius
opinionis; videlȝ q̄ ponit creationē aiarū.
Non enim credo eū finaliter hesitasse de il
lo:cū illud videatur sequi ex dictis suis. q2
enim aia nō est corpus;sicut liquet ex his
q̄ ipe tractat in diuersis locis;⁊ specialiter
de origine aie cōtra Uincē. victorem lib. ij.
vbi specialiter versef circa cōclusionē illā;
⁊ ꝓbat ꝙ nec est corpus nec forma educibi
lis de materia. illud seq̄tur ex dictis suis
de quātitate aie ⁊ de eius immortalitate ⁊
quasi vbiq3. Nec etiā credo ipm opinatum
fuisse aiam ꝓlis decidi ab aia parentis; sic
ut caro ꝓlis decidif a carne parentis: cum
aia sit substātia simplex indiuisibilis scdm
partes. Nec iterū credo eū voluisse ꝙ aia
filij foret ex aia parentis de nihilo tñ tāꝙ̄
de materia:q2 tūc fuisset creata:vt ipsemet
arguit;sicut dictū est prius in argumēto se
primo ꝫ positionē. Ex quo videf seq̄ neces-
sario ꝙ ipsa creata est de nihilo a deo solo
Silr ꝙ hoc idē aliquando intellexit/ vide
tur ex hoc ꝙ ipse opinatur de traductione
peccati originalis a parentibus in prolem
Uidef eñ vbiq3 dicere ꝙ aia paruuli non
trahit peccatū originale nisi ex carne. Si
tñ aia prolis fieret ex anima parētis sicut
caro ex carne:tunc multo magis verisimile
foret ꝙ ipsa aia filij traheret peccatū im-
mediate ab aia parētis:ꝙ̄ ab ipsa carne de
aisa:presertim cū opinef ipse ꝙ corp⁹ nihil
oino agit in spiritū:vt als allegaui de mul
tis libris suis. Nūc aūt non est dubiū quin
ipse velit peccatū originale solū traduci ꝑ
carnē:sicut ⁊ ceteri doctores autentici: hoc
eñ apparet cōtra Julianū de nuptijs ⁊ cō
cu. ⁊ de baptismo paruulo℞:⁊ superi⁹ alle
gaui dictū suū argu. vj. Nec credo ꝙ aliq̄s
q̄ viderit libros eius in quibus de hac ma
teria tractat;negabit q̄n ipe velit vtiq3 ma
culā originalē solū ꝑ carne traduci: qd tñ
nō esset verū;nec oporteret:si aia fieret ex
aia ad intellectū datū. Jdeo credo Aug. ſ
aliq̄n sensisse:licet illud expresse nō iuenia
tur in scriptis eius. Silr illa opinio q̄ dicit
oēs aias ex vna fieri:nō placet Augu. nec
oportet ita dici ad saluādū ꝙ oēs hoies in
pctō nascunf:imo alia opinio q̄ dicit omnē
aiam creari de nouo:si eidē articulo nō re
pugnaret:optime sibi placeret. ergo cū ſm
rei veritatē illud dictū eidē articulo nō re
pugnet:videtur ſm ipsum ꝙ ipsa sit ꝑelis-
genda. antecedens apparet in epla Augu.
ad Hiero. de origine aie. vbi dicit sic. Hoc
certe sentio:ꝙ singulas aias singulis na-
scentibus etiā deus modo faciat. ⁊ seq̄tur.
Ecce volo vt illa sententia etiā mea sit :sed
nondū esse confirmo. ⁊ tunc bene post seq̄-
tur versus finē epistole. Dānari aias si de
corpore exirent sine baptismo :sctā scriptu
ra et sancta est testis ecclesia. Unde illa de
aiarū nouarū creatione sententia si hāc fi-
dē fundatissimā nō oppugnat: sit ⁊ mea. si
oppugnat:nō sit etiā tua. Et post modicū
ante finē sequitur, Jlla vero opinionē ꝙ
ex vna fiant oēs anime : nō discutere volo
nisi necesse sit, atq3 vtinā ista de qua nunc
agimus:si vera est:abs te defendaf: vt hoc
necesse iā non sit. Ex istis iā oibus apparet
ꝙ opinio illa de creatione aiarū optime si
bi placet;dūmodo hoc nō repugnet tradu
ctioni peccati originalis:nec alia sibi place
ret;nisi oporteat eā opponere ad hoc susti-
nēdū:sed satis planū est apud doctores au
tēticos ⁊ modernos ꝙ creatio aiarū de no
uo nō repugnat traductioni pcti origialis
vnde hoc etiā videtur sequi:saltē bene pos
se saluari:ponēdo vt Aug. ponit:scȝ ꝙ illō
pctm̄ traducaf per carnē. ergo ipsa est pre
ferenda etiā ſm Aug. sententiā. Per hoc Ad ter
pȝ respōsio ad tertiū. ⁊ ideo credo magis tium.
hoc fuisse de intētiōe Aug. licet expresse nō

asseruit. dixit tñ se nõ inuenisse ad hoc auctoritatem sacre scripture exp̃ssam. ꝛ nihil aliud intẽdit ipse. x. sup Gen. vt dictum est

Ad quartum. Ad quartũ cũ dĩr ꝙ Cassiodorus videt̃ fuisse istius opinionis libro suo de aĩa. ca. ix. Ubi ostendit ꝙ oẽs aie p̃ter aiam christi ꝛ primoꝝ parentũ fiunt ex traductione ꝛc. Salua reuerentia mgr̃i: Cassiodorus videtur esse directe cõtrarie opinionis. Ibi em̃ recitat vnã opinionẽ q̃ ponit aĩas creatas corp̃ib⁹ dari: aliã q̃ ponit aiam generari ex aĩa. ꝛ dicit ꝙ scd̃e opiniõis motiuũ fuit originale pctm̃: q: scʒ nõ videt̃ quõ infans q̃ peccãdi non habet voluntatẽ: reus debeat inueniri: nisi aliqua ratione ex ipsa origine aĩarũ culpa videatur esse transfusa. ꝛ modicũ post respõdere videt̃: vbi dicit sic. Hoc aũt veraciter fixeꝗ credendũ est: ꝛ deum aĩas creare occulta quadã rõne: ꝛ iustissime illis imputari ꝙ primi hoĩs peccato teneãtur obnoxie. Melius est em̃ ĩ occultis cõfiteri ignorantiã: q̃ periculosam assumere audaciã. Cũ dicat apostol⁹. Quis cognouit sensum dñi: aut quis cõsiliarius ei⁹ fuit? Ubi exp̃sse fatet̃ credendũ esse deũ aĩas creare: licet ignoratur quõ sic create cõtrahunt pctm̃ originale. vnde nec hoc qḋ magister allegat ꝓ se: facit aliquid cõtra istũ sensum. dicit em̃ sic Cassiodorus. In hunc locũ tenor disputationis nos perduxit: vt aĩas reas ꝑ traducẽ peccati diceremus. Qui si dixisset aĩas reas ꝓduci per traducẽ aĩarũ: tunc colorem habuisset auctoritas sm̃ opinionẽ magistri. sed q: dicit per traducẽ pcti: nõ videt̃ esse aliquo mõ opinionis ꝙ pctm̃ traduci põt: ꝛ si aĩa nõ traducat̃: vt dicit alia opinio: ꝛ Cassiod. ibidẽ innuit: vt allegatũ est. ꝛ nõ est intentio Cassiodo. vbi allegatũ est magis ꝓ opinione cõtraria q̃ pro sua positione. Ad auctoritates Aug. p̃ʒ responsio supra. Ad aliud cũ arguit̃

Ad nonum. homo est animal maxime perfectũ: ergo sibi cõpetit maxima perfectio animalis: concedo ꝙ hoĩ cõpetit maxima p̃fectio aĩalis q: nulla p̃fectio creata cõpetit alicui aĩali sicut homini cõpetit: ꝛ cõcedo ꝙ homo potest generare sibi simile: nõ tñ sic ꝙ possit ĩducere formã vltimã: q: forma vltima hominis nõ est educibilis ab aliqua materia ꝑ aliquã potẽtiã creatã. Sed ideo dicitur posse generare sibi simile: q: põt disponere materiã tali dispositione q̃ nõ põt causari nisi a suo simili. nec põt aliť p̃fici nisi habita forma humana. ꝛ hec ẽ maior p̃fectio q̃ aliqua perfectio alicuius aĩalis alteri⁹ speciei. nõ tñ põt p̃ficere materiã tali p̃fectione q̃ sit perfectio sufficiens ꝛ dispositio cõueniens forme ĩmateriali. Siliť sicut dicit dñs Alber. li. j. de origine aĩe. c. vj. Ubi dicit sic: ꝙ licet dispositiones prime aĩe intellectiue ducãtur de potentia materie virtute formatiua: q̃ est gutta patris ꝛ matris: hec tñ virtus formatiua non educeret eas hoc mõ: put scʒ potẽtia rõnalis ꝛ intellectualis forme existũt: nisi sm̃ qḋ ipsa formatiua nõ formãtur ab intellectu vniuersaliť operãte in opatione generatiõis. Ex q̃ seq̃tur ꝙ tales dispositiões causari ĩ materia sit maioris p̃fectionis q̃ sit p̃fectio alicui⁹ alteri⁹ vegetabilis. vñ non sequitur ꝙ hõ sit ĩperfectior ceteris rebus q̃ pñt ĩducere formã sue speciei vltimã: sʒ magis seq̃t̃ oppositũ. Et tũc ad ꝯfirmationẽ qñ sic dĩr. Si

Ad confirmationẽ. de⁹ ĩducit formã vltimã: ꝛ hõ disponit materiã: ergo veri⁹ diceret̃ ꝙ deus generaret hoĩem q̃ hõ. Illud nõ seq̃tur: q: generare proprie est materiã decidere et infundere. Siliť deus facit aiam de materia: ideo non põt dici ꝙ generat hoĩem. homo autẽ tantũ facit ad generationẽ quãtũ ꝑ trãsmutationẽ materie põt fieri in generatione. ꝛ ideo vere dicitur ꝙ homo generat: ꝛ nõ de⁹. Ad

Ad sextum. aliud cũ dĩr: in omni generatione vniuoca generãs dat spẽm suo generato; nego. concedo tñ ꝙ generatio hoĩs est vniuoca. ꝛ ꝙ agens scʒ ip̃m generans cõicat spẽm cũ generato. ꝛ ex hoc nõ seq̃tur ꝙ aĩa habet fieri a parentibus. Et quare generãs nõ dat spẽm gñato in specie hoĩs; causa est: q: vltima forma hoĩs nõ est educibilis de potẽtia materie: sicut est in oĩbus alijs generationibus. ideo argumentum nõ procedit.

Ad septimum. Ad septimũ cũ dicitur: nullũ incõueniens seq̃tur ponẽdo aiam generari ex aĩa: illud nego. q: etiã ex hoc seq̃retur ꝙ ipsa tota anima parentis trãsfunderetur in animã prolis: quod est incõueniens: vel ꝙ aĩa foret educibilis de potẽtia materie: qḋ est etiã ĩcõueniẽs: vl' ꝙ aliq̃ ps parẽtis trãsiret in aiam ꝓlis: ꝛ ita aĩa parentis foret diuisibilis: ꝛ haberet p̃tẽ extra partem: quod etiã est inconueniens. Siliť ꝙ ipse dicit ꝙ nulla expressa auctoritas obuiat. Illud nego. Quia si nulla auctoritas in canone biblie exp̃sse obuiat: alij tñ doctores vt allegaui satis exp̃sse obuiãt. Ad aliud sic cũ dĩr

Ad octauũ.

Si aïe ex nihilo crearent̃:tūc fili⁹ solū trahit carnē a parētib⁹.cōcedo. ⁊ cū dr: ꝙ cū pctm̄ originale nō sit in carne:sequeretur ꝙ filius nō trahit pctm̄ originale a parentibus.nego ꝯñam quia licet pctm̄ nō sit in carne: per carnē tñ traducitur peccatū originale.⁊ cū ꝓbatur ꝙ nō:qꝛ ponat̃ ꝙ de⁹ creet materiā oīno similē carni q̄ ē in muliere:⁊ īfundat vtriqꝫ aīam:admitto:⁊ dico ꝙ tunc vna cōtrahit pctm̄: et alia non illa scꝫ que est decisa per naturalē ꝓpagationē/habet in se cām macule aīe sibi īfuse.⁊ alia materia nō habet talē maculam: habet tamē vna materia oēm qualitatem quā hꝫ alia vel ei cōsimilē: ⁊ tūc qualitas carnis decise per naturalē p:opagationem maculat aiam sibi coniunctā. ⁊ consimilis qualitas ꝺm speciem in materia de nouo creata nō maculat animā sibi cōiunctam. Unde in isto pūcto est tota difficultas de pctō originali: vel saltē maxima ps eius. Unde dico circa istā materiā:ꝙ qlitas ista carnis que ꝺm mgr̄m est causa pctī origi nalis ⁊ macule in anima:nō habet ex se ꝙ sit fetida:vel ꝙ aiam maculet:sed solū qꝛ vitiose nō naturaliter causat̃ in ipsa materia:ideo dr: esse fetida:nec foret causa maculeꝫ in aīa:īmo nec aliqd in aīa diceret̃ esse vitiosum vel habitus vitiosus rōne illius qualitatis.⁊ ideo si illa qualitas causaret̃ a deo:manifestū est ꝙ nō vitiose causaret̃: ⁊ per cōsequens nec aiam macularet :nec in se macula carnis foret . ⁊ iō aīa que tali carni cōiungeret̃ : nullā maculā traheret. nūc aut consimilis qlitas secundū speciem est in carne decisa per cōem ꝓpagationem sed qꝛ ea vitiose causat̃ scꝫ libidinose cū nō possit exerceri cōcubitus viri ⁊ mulieris sine libidine:⁊ iō qlitas illa carnis licet non sit vitiū:vitiose tū causatur. ⁊ ideo qualitas illa aiam sibi cōiunctā maculat. Istud expresse videt̃ esse de intentione Aug. vbicūqꝫ loqtur de tali cōcubitu:⁊ precipue de fide ad Petrū parte prima ārc mediū: vbi sic inquit.Dū sibi inuicē vir et mulier commiscēt̃ vt filios generent:sine libidine non est parentū cōcubitus : ⁊ ob hoc filiorū ex eoꝝ carne nascentiū nō potest sine peccato esse cōceptus:vbi pctm̄ in puulos nō trāsmittit ꝓpagatio:sꝫ libido. Nec fecunditas humane nature facit homines cū pctō nasci:sed feditas libidinis.hec est snīa magistri.li.ij.sentētia. Ideo dicit ꝙ si talis materia causaret̃ immediate a deo cum tali qualitate:tūc aīa filij cōiūcta nō traheret culpā nec maculā:etiam si de⁹ acciperet aliquā materiā talem cū tali qualitate ab aliquo alio hoīe vel muliere:ita ꝙ diuideret̃ ab ipso hoīe ꝑ potentiā diuinā vel operationē angelicā sine libidine ⁊ vitio:nullo modo traheret aīa maculā ex cōiunctione cū tali carne.⁊ ideo non est simile de carne decisa per cōem ꝓpagationem:⁊ de carne creata a deo in omni qualitate simili alteri materie.⁊ ideo argumentū non ꝓcedit.

Ad aliud argu.cum dr:ponat̃ ꝙ cū materia fuerit in vtero disposita ad susceptionē anime:ꝙ tunc de⁹ nō infundat animā ⁊c. admitto.⁊ vltra cum dr: ꝙ viueret ⁊ cresceret vt prius etiam post expulsionē a mr̄e:⁊ fieret animal irrationale ⁊c. Istud non est ꝯtra positionē nec ad ꝓpositū. Dico tamē ꝙ nō viueret nec cresceret:qꝛ nullā haberet aiam. ꝙ aūt pri⁹ vixit:hoc fuit ab aīa siue virtute ⁊ potētia vegetatiua matris. immo data cōclusiōe quā argumētū inducit:nihil facit ad positionem.⁊ ideo trāseo illud ⁊ argumentū imediate sequēs.s.x.qꝛ idem intendūt. Ad aliā cū dicit̃.si deus quālibet aīam creat de nouo:tūc seqret̃ ꝙ aīe eoꝝ habēt pctm̄ originale in p:imo instātisui eē.vel ꝙ de⁹ est auctor pctī. Nego ꝯñam:⁊ cū arguit̃ ꝯtra ꝑ modū magistri arguēdi de āgelis: ꝙ scꝫ aīa ī sui pria creatiōe tota est a deo.ergo tota est bona ⁊ nō mala. Dic dr: cōiter a doctoribus ꝙ omne illud qd̄ a deo est:bonū est:sꝫ aīa in primo instāti sui esse trahit a carne habitū malū qui est pctm̄.⁊ non a deo ⁊c. Sed istud dictū verū est si bene intelligat̃. Si eīm intelligat̃ sic:ꝙ in instāti infusionis ipsa caro aliqd agat in ipam aīam:ꝑducēdo ī eam aliquā formā:q ī ea nō foret nisi causaret̃ a carne:tūc nō videt̃ mihi illud esse verū qꝛ sicut alr̄s dictū ē:⁊ argumētū tāgit:corpus nihil oīno agit in spm̄. Si aūt sic itelligat̃:ꝙ aliqd creatum in aīa a deo ex sola ꝯiūctiōe cū tali carne fiat vitiū:illō vez ē vt mihi appet. Unde imaginoꝛ isto mō ꝙ aīa quo ad sui essentiā ⁊ q̄ ad esse positiuū ī se ē a deo creata. Sꝫ cū alio creato a deo ex ꝯsortio carnis fit vitiū ꝯcupiscētie:qd̄ ē originale pctm̄.⁊ verisile est mihi ꝙ illud nō sit aliō q̄ appetit⁹ habitualis administrādi ꝺm ea q̄ ipi carni cōueniūt.cū enim aīe insit naturalr appetit⁹ corp⁹ administrā

Ad no nā ⁊ad decimū

Ad vndecimum.

di manifestũ est ꝙ talis appetit⁹ est incli-
natio habitualis ad ea q̄ coueniũt corpi. ta
lis aũt appetit⁹ nõ põt eẽ alicuius viciosi:
q̄n sit vitiosus: nec etiã põt esse q̄n appeti-
tus ipsi⁹ aïe habitualis sit pctm̃. Sic g̃ dr̃
pctm̃ esse vl' fieri ex carne: nõ q: caro aliq̄d
pducat in aïa: vl' ĩ ea aliq̄d agat: sed q: ali
q̄d existẽs in aïa ex cõiũctione cũ carne ta
li vitiose ppagata vitiosum dr̃: q: ad vitiũ
inclinãs. ⁊ sic habit⁹ ille ex se nõ est vitium
sicut nec qualitas carnis dr̃ esse feditas et
macula aïe. q: nõ põt esse vitiose creata ⁊
ppagata: ita appetit⁹ aïe respectu talis fe
ditatis dr̃ esse feditas ⁊ macula aïe: q: non
põt esse appetitus feditatis vel macule: q̄n
Ad formã argumenti. sit macula. Et ideo ad formã argumẽti cũ
dr̃. Aïa in sui p̃ma creatione tota ẽ a deo
cõcedo: ⁊ cũ arguit̃. ergo tota bona ẽ a deo
Dico si loquamur de bonitate nature: totũ
est verũ. Si aũt de bonitate morali: sic dico
ꝙ nõ est tota bona a deo: q: nõ ẽ bona mo
raliter a deo: sed ẽ mala moraliter: ⁊ hoc a
carne. Nec est simile argumentũ de aïa cõ-
iuncta tali carni: ⁊ de angelo in prima sui
creatiõe: vel etiã de aïa p̃mi hoïs ⁊ mulie-
ris in sui prima creatiõe: q: ãgel⁹ in sui pri
ma creatiõe fuit talis p̃cise q̄lis a deo crea
tus. ⁊ silr̃ aïa primi hoïs ⁊ p̃me mulieris.
aïe aũt alioꝝ nõ sunt tales p̃cise q̄les effe-
cte sunt a deo p̃ma creatiõe. sicut dicit ma
gister li. ij. dist. xxxj. c. viij. ⁊ cã dicta est: q:
sicut aliq̄lis fit ipa aïa ex ꝯtactu carnis: q̄
caro nõ oïno talis est qualis a deo in p̃nci-
pio sui esse effecta est: ita aïa ab ipsa carne
aliq̄lis effecta est qualis non fuit a deo: q:
mõ moraliter est rea peccati. Et p hoc pz re
Ad duodecimum. sponsio ad aliud sequens: cũ dr̃. Caro ni-
hil agit in aïam: nec peccat cõdelectãdo vl'
cõsentiendo carni: ergo nullo mõ cõtrahit
pctm̃: cõcedo ꝙ aïa non cõsentit carni: nec
ei cõdelectatur saltẽ in paruulis: ⁊ etiã ꝙ
caro nihil agit in aïam p̃pe loquẽdo. Sz
nõ seq̄tur q̄n aïa ex carne cõtrahit pctm̃.
sicut dicit mgr̃ li. ij. di. xxxj. c. iij. aïa ex con-
sortio talis carnis maculatur. Et cũ argui
tur ꝙ aïa nũq̄ in se nec in aliquo alio ha-
buit iustitiã originalẽ hoc cõcedo. ⁊ cũ in-
fertur: ergo priuatio iustitie originalis in
ea nihil plus est peccatũ q̄ si aïa foret crea
ta: ⁊ iustitia originalis nõ infusa sibi. nego
ꝯñam: q: tunc priuatio iustitie originalis
h̄ret cãm iustã: q: deũ p̃cise: nũc nõ hz illã
causam: sed vitium libidinis. ⁊ ideo nõ est
sile. Ad aliud cũ dr̃. Si vn⁹ hõ infunde-   Ad tredecimũ
ret corpi aïam: ex qua infusiõe haberet aïa
pctm̃: tũc illo hoïe foret aïa illa deterior:
sed tñ nullo sapiente fit hõ deterior ⁊c. Di
co ꝙ ille ablatiuus casus absolutus põt ex
poni p si: p q: ⁊ p dũ. vt videlicet ipa pro-
positio sit cõditionalis: causalis: ⁊ tẽpora-
lis. Si sit conditionalis vel causalis: nego
ppõnẽ. Si tp̃alis: cõcedo eã. Et eodẽ mõ
dico ꝙ hoïe sapiente auctore fit hõ deteri
or. sz tũc nõ foret sapiẽs hõ auctor malitie
q̄d intelligit Aug. Nec in proposito deus
est auctor malitie vt sic. sicut patz ex dictis   Ad decimum quartũ
Ad vltimũ cũ dr̃: nõ est dubiũ q̄n de⁹ pos-
set dare hoï potentiã generandi sibi sile.
Dico ꝙ hõ põt generare sibi sile: nõ tñ po
test dare formã vltimã. nec video quõ de⁹
hoc posset sibi cõicare. Nõ em̃ video ꝙ sit
possibile hoïem aliq̄d de nihilo facere. ⁊ iõ
cũ aïa intellectiua nõ sit pducibilis de ali
qua materia: nõ videtur mihi possibile ꝙ
de⁹ posset hoï dare potẽtiã gñandi formã
q̄ est aïa humana. si tñ de⁹ daret potentiã
pducẽdi in esse talẽ formã: tũc dico ꝙ opor
teret ꝙ deus faceret talẽ formã eductibilẽ
de potẽtia materie. sed ꝙ hoc nõ sit verũ de
facto liquet ex multis auctoritatib⁹ sup̃i⁹
allegatis ⁊ ideo etsi de⁹ posset hoï dare po
tẽtiã talẽ: satis liquet ꝙ nõdũ fecit. Nunc
aũt videndũ foret nũ quid quilibet descen
dẽs ab Adã p ppagationẽ naturalẽ con-
trahit pctm̃ originale. Sed tamẽ ex cã dif
fero vsq̃ alias loqui de hoc: ⁊ vado ad ar
gumentum secundũ contra questionem.

Secundo fuit argutũ   Ad secundũ principale.

ad principale. Si oẽ pctm̃ sit ĩputabile ⁊c.
tunc pctm̃ veniale foret imputabile ad cul
pam. ⁊ ita peccatum remitteret in aliquo
charitatẽ: q: foret alicuius malitie: ⁊ p cõ-
sequẽs minus bon⁹ foret quis habito quo
cũq̃ veniali: q̄ꝫ eo amoto ceteris p̃ibus ⁊c.
Ad illud p̃mo videndũ est nũq̄d sit aliq̄d
pctm̃ veniale. Scdõ quõ distinguit̃ pecca-
tũ veniale a pctõ mortali. Quantum ad   Opinio q̄rundã.
primũ dicũt quidã ꝙ sumẽdo peccatũ pro
p̃ie p culpa: nullũ peccatũ est nec esse põt
nisi mortale. ita ꝙ distinguendo veniale cõ
tra mortale: nullũ est nec esse põt peccatũ
veniale: ⁊ hoc sumẽdo pctm̃ p culpa. Hec   Probatur opinio prima.
opinio multas hz euidẽtias. probatur er-
go primo sic. Pro enim peccato de condi-
gno debet̃ pena eterna ⁊ sepatio aïe a vi-

ta eterna: et illa separatio aie a vita pro tpe quo nata esset iã habere: est mors aie. et nihil separat aiam ab illa vita nisi pctm: qz si fiat istãtia de pena purgatorij: illa nõ proprie separat aiam ab illa vita: sz pctm: rõne cui9 ipa aia ibidẽ detinet: tũc arguitur sic. Oẽ pctm separat hoiem a vita sua: sed oẽ tale pctm est mortale: g oẽ pctm est mortale: ergo nullũ veniale. Scdo. Scdo sic. Oẽ peccatũ est finite malitie tãtũ intensiue: et nullũ finitũ est alio finito in infinitũ maius. nec aliqd pctm quod nõ est pctm mortale/ pôt eqri pctõ mortali. In qcũqz em pporti one finita est dare vnum mortale maius alio: et sic de veniali fi foret. g nõ posset eqri pctõ mortali in malitia: sz hoc est ipossibile: ergo ipossibile est qp sit aliqd pctm veniale: distinguẽdo ipm 3 mortale. Tertio Tertio sic. cũ omne pctm sit malũ malitia moris: tũc habẽs pctm actuale quãtũcũqz modicũ/ est magis mal9 pter illud: et p pñs est minus dign9 et min9 acceptus apud deũ: q nõ est acceptator psonarũ: nec errare pôt in acceptãdo: et sic pter qdcũqz pctm foret hõ min9 charus et minus accept9 deo: sed oẽ pctm pter qd hõ est deacceptus deo cũ fuit accept9 sibi et char9: est mortale: cũ pctm veniale nõ sit remissiuũ vel corruptiuum charitatis: ergo oẽ pctm est mortale. Et in h loco loqtur hec opinio cõiter quõ dicitur qp ille q est in pctõ/ ẽ min9 deo acceptus q̃ ille q est in charitate. Quarto Quarto sic Oẽ malũ est malũ q phibitũ. vel nõ est phibitũ qz malũ: et sic oẽ malũ est phibitũ. et cũ oẽ pctm sit malũ: g omne pctm est phibitũ: sed qlibet faciẽs 3 diuinã phibitionẽ peccat mortaliter: nisi aliud defcusetur ergo oẽ pctm ex se est mortale: ex quo idifferenter de oi pctõ phibet peccare: indifferenter et gñalr de oi pctõ debz intelligi preceptũ. et sic oẽ pctm est 3 diuinũ pceptũ Sub aliafor ma. g et c. Uel sic: ponat qp de9 pciperet alicui qp nullo pctõ peccaret: tunc quocũqz pctõ peccaret: ipse peccaret mortaliter: et talis nõ aliter obligaret q̃ nos mõ de facto obligamur. g et c. Uel detur preceptũ de nolle Sub aliafor ma. peccare: sicut dictũ est. vade: noli amplius peccare. Sed illud datũ sit in pcepto: tunc qcũqz volũtas peccãdi est pctm mortale. sed mõ sic obligamur idifferẽter ad oẽ peccatũ vitãdũ p pceptũ illud noli peccare. et venerabilis Anß. dicit expresse: qp deus pcepit nobis ne peccem9. ergo qcũqz homo peccat: ipse facit cõtra diuinũ pceptũ: qd de se est peccare mortaliter. iuxta illud numeri. xv. Uerbũ em dñi cõtẽpsit: et pceptũ eius irritũ fecit: idcirco delebitur et portabit iniquitatẽ suã: et peribit de pplo suo. g pceptũ diuinũ ind fferẽter obligat sub pena pcti mortalis g et c. Quinto sic. Nullũ Quinto est pctm nisi in volũtate: pprie loquendo et maxime de actuali: ita qp nũqz est pctm actuale nisi cõsentiẽte volũtate et libere: sz qñcũqz voluntas libere cõsentit illecebre vel illicite cogitationi: tũc pctm est mortale: vt deducit mgr li. ij. di. xxiiij. ergo omne pctm est mortale et c. Sexto sic. Illud est Sexto vniuersaliter et indifferenter verũ de omni pctõ siue magno siue paruo: videlz qp ipso manẽte p tũc rõne illius pcti est habens ipm indignus vita eterna: que est vita aie et manẽte illo pctõ dignus est separatione illius vite rõne illius pcti: et quocũqz pctõ dato magno vel paruo cũ sua sequela / est hõ indignus et nõ acceptus ad vitã eternã ergo paritas est ex parte ois pcti quo ad separationẽ a vita: que separatio est mors aie: licet aliter sit ex parte pene sensus debite iuxta grauitatẽ peccati: ergo indifferenter debetur p omni pctõ separatio vite ab aia: licet magis tñ p vno puniat vtpote p homicidio q̃ p alio. et sic p oĩ pctõ ipso manente debetur separatio vite. et sic si semp maneret pctm: semp separabitur a vita. g et c. Itẽ arguitur sic. Nulla est differentia formalis et essentialis q peccatũ veniale distiguit a mortali: ergo specifice nõ distinguitur. ptz assumptũ discurrendo p singula. et vltra: cũ nihil aliud sit pctm mortale nisi omne illud propter qd qs punieẽ eternaliter in inferno: et talia sunt mortalia magna dicente saluatore. Ite maledicti in ignẽ eternũ. ergo nullũ est pctm veniale: distinguẽdo veniale 3 mortale. Propter Septimo. hec argumẽta videt qbusdã qp nulla sunt peccata venialia: sed omne peccatũ ẽ mortale quantũ est de se. Ad idẽ addo qdã alia: et arguo sic primo. Si a iquod foret veniale pctm ex suo gñe: tũc tale pctm quantũ esset ex se nõ induceret mortẽ eternã. et cũ peccãs nõ possit hẽre vitã eternã sine satisfactione fm Anßel. sequeretur qp aliquis posset cõdigne satisfacere p tali peccato: et ita posset ex cõdigno mereri remissionẽ talis peccati. pñs est falsũ: qz subducta gratia remissionis: nullus potest satisfacere p Octauo.

quocūq; pctō: vt deducit Anß.j. cur deus homo a.c.xij. vsq; ad.xvj.⁊ a.xvj. vsq; in fi nē. Sīlr Aug. in libris suis de mēdacio et cōtra mēdaciū. vbi videt̄ declarare ꝙ pec catū leue nō deberet fieri ꝓ aliqua re crea ta: ģ ꝑ nullā rē aliā a deo pōt ꝓ eo satis
Nono. facere. Itē maior pena debet̄ ꝓ veniali etiā de mīa dei: ꝙ̄ aliquis sanctus est vnꝗ̄ passus in vita: vel ꝙ̄ aliqs cogitare pōt: qꝛ pena purgatorij. ģ de rigore iustitie nullꝰ pōt satisfacere ꝓ veniali si aliqđ tale sit. si ergo nullus pōt satisfacere in vita ista: ⁊ certū est ꝙ alibi nō pōt aliqs satisfacere: ergo si hō decederet cum solo veniali sine gratia: puniret̄ ⁊ eternalr̄ maneret in cul pa: ergo eternalr̄ deberetur sibi pena. pꝫ ꝯsequētia: qꝛ culpa ex se est meritum pene.
Decīo: Itē Aug. li. ij. de baptismo paruulorū bene infra principiū / ꝯtra illos qui dicunt hoīes posse nō peccare: qꝛ si nolūt nō pec cent. dicit ꝙ ad nōnulla superāda pctā vl̄
Assimi que male ꝯcipiunt̄: vel que male metiunt̄:
liātur. magnis aliqñ ⁊ totis viribus est opus vo luntatis: quas nos nō ꝑfecte in oībus ad hibituros preuidit ꝗ ꝑ ꝓphetā dici voluit. Nō iustificabit̄ in ꝯspectu tuo oīs viuēs. Tales itaq; futuros dn̄s ꝓuidēs: quedam salubria remedia ⁊ vinculū peccatoꝝ dare: ⁊ etiā post baptismū valere voluit: opera scꝫ misericordie: cū dicat. Dimittite: ⁊ dimit tet̄ vobis. date: ⁊ dabit̄ vobis. Ubi satis innuit peccata ab homine vitari nō posse: ꝙ talia forent mortalia quantū ex se est: ni si foret misericordia dei. ⁊ subdit immedia te post. Quis inquit cū aliqua spe adipi scēde salutis eterne de hac vita migraret: manēte illa snīa. Quicūq; totā legē imple uerit: in vno aūt offēderit: factꝰ est omniū reus: nisi post paululū sequeret̄: sic loqui mini: ⁊ sic facite tanꝗ̄ ꝑ legē libertatis in cipiētes iudicare ⁊c. Ubi satis apparet ꝙ nisi fuerit gratia ꝑ quā remittunt̄ peccata nullus quantūcumq; modicū peccaret: cū aliqua spe salutis ab hac vita emigraret.
Unde cimo. ergo ⁊c. Preterea sic. Si aliqđ esset ve niale ex genere: quodlibet bonum opus ex genere esset ꝓ eo satisfactoriū. ꝓbatur cō sequētia: quoniā quodlibet tale minueret mortale: igit̄ tolleret veniale: ⁊ ꝑ ꝯsequēs
Duode aliquod veniale posset totaliter excusari.
cimo. Itē si aliqđ foret peccatū veniale ex ge nere: tunc quelibet pena tali ꝯdigna foret minor omī pena mortali ꝯdigna: ergo nul la pena mortali cōdigna posset iuste ꝓ ta li peccato infligi. ꝯñs pꝫ: qꝛ quelibet talis foret maior ꝙ̄ aliqua sibi cōdigna: ⁊ ꝑ cō sequēs nullū tale veniale ex genere posset prohiberi sub pena peccati mortalis. ꝯñs est falsum: qꝛ illud qđ de se non est malum pōt ꝓhiberi sub pena peccati mortalis: vt pꝫ. viij. super Gen. c. v. Dic rñdetur sic. Rñsio.
ꝙ si illud qđ est veniale de se: ꝓhibeat̄ sub pena peccati mortalis: tunc cum cōmittit̄ / erit mortale nō ex suo genere: sed ex circū stantia precepti. Cōtra hoc arguit̄ sic. ꝓ Cōtra
batur ꝙ veniale ex genere possit ꝓhiberi rñsionē
sub pena peccati mortalis: qꝛ subducto sta Primo
tuto precepto / pena peccati mortalis foret maior ꝙ̄ aliqua cōdigna veniali tm̄: igit̄ talem penā infligere pro veniali tm̄ foret punire vltra cōdignum: ergo ꝓhibere pec catū veniale sub tali pena / est ꝓhibere il lud sub maiori pena ꝙ aliqua pena sibi cō
digna: qđ est irrationabile. Itē ƀm istam Scđo.
rñsionem ꝓ qualibet trāsgressione prece pti posset infligi pena quātacūq;. ergo cū quodlibet veniale ex genere sit ꝯtra prece ptū: sequit̄ ꝙ pro quolibet tali posset que cumq; pena infligi: ⁊ ꝑ ꝯsequēs pena eter na debita ⁊ ꝯdigna mortali. Qꝛ aūt quod libet veniale sit ꝯtra preceptū: apparet ex presse ꝑ beatū Augu. de baptismo paruu lorum. lib. ij. in responsione ad. iij. questio nem versus finē. vbi dicit sic. Nō est negā dum hoc deū iubere. i. nos in facienda iu stitia debere esse ꝑfectos: vt nullum habea mus omnino peccatū. nā nec peccatū erit aliqđ: si nō diuinitus iubeat̄ vt non sit ⁊c.
Item apparet ꝑ beatū Bern. de prece Tertio.
pto ⁊ dispensatione. c. vj. vbi dicit ꝙ omē peccatum cōtra dei mandatū presumitur.
Item de spiritu ⁊ litera. c. ij. dicit Aug. Quar
ꝙ illo precepto nō concupisces: ꝓhibetur to:
oē peccatū. Item Ambro. libro de para Quīto
diso dicit sic. Nō cōsisteret peccatū: si inter dictio non fuisset. Propter hec ⁊ alia que possunt adduci: dicunt aliqui ꝙ nullū pec catū est veniale ex genere: ⁊ hoc loquendo de peccato ꝓprie: ⁊ sumēdo peccatū ꝓ cul
pa. Sed tm̄ istud videt̄ mihi minus ve Cōtra
rū: ⁊ doctores vident̄ esse in cōtrariū. Ber opiniō
nard. eñ vbi allegat̄ de precepto ⁊ dispen satione. c. vj. videt̄ ostendere ex intētione ꝙ aliqua inobedientia sit peccatū veniale ⁊ nō mortale. ⁊ hoc sumēdo peccatum ve niale ꝓ reatu vl̄ culpa ꝓprie. Ibi eñ osten

dit q̄ nō oīs inobediētia sit pctm̄ mortale: per illud qd̄ dicit scriptura. Si qs peccauerit: aduocatū habem⁹ in celis apud deū patrem: et ipse est ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̄is. Et ꝓpha: inquit Bern. de christo dicit q̄ ꝓ transgressoribus orauit: nō tamen ꝓ cōtemptoribus legit̄ supplicasse. quō ꝗ perire potuerunt/ ꝓ quib⁹ saluator rogat ne pereāt? igit̄ videt̄ dicere q̄ christ⁹ orauit ꝓ peccātibus: nō tn̄ ꝓ peccantib⁹ mortalr̄. Siīr arguit alr̄. saluator in euang. sub noībus trabis et festuce graues leuesq̄ discernit inobedientie culpas: gradatim distinguens q̄ cuiq̄ reatui pena debeatur: cū aliū iudicio aliū gehenna: aliū ꝯsilio reū ꝓtestetur. nō ergo sequit̄ vt si superiorib⁹ diuina dect̄ ī p ceptis auctoritas: q̄ ideo nullū ī subditis sit leue aut veniale pctm̄. q2 si dect̄ mortale esse cui debet̄ gehēna: quale erit peccatum illud qd̄ reū tm̄ facit iudicio? nec tn̄ est esse reatū qd̄ aliquē iudicio reum statuit: et per ꝯ̄ns nec pctm̄. et omne pctm̄ quo cōtra dei mādatū ꝑsumit̄: inobediētia dicit̄. Ex quo sequit̄ q̄ aliq̄ sic inobediētia: et criminosa nō sit. et aliqd̄ est pctm̄ leue vel veniale: qd̄ tn̄ non humani sed diuini precepti statuit trāsgressorē. hoc satis exp̄sse dicit Bern. aliqd̄ esse pctm̄ siue reatū qd̄ nō est mortale: sed veniale tantū. Ad hoc videt̄ mgr̄ esse. ij senten. dist. xl. c. vij. vbi dicit sic. Pctōꝝ duo sunt genera: mortaliū. s. et venialiū. mortale em̄ est hoc per qd̄ quis mortē eternā meretur. veniale qd̄ hoīem vsq̄ ad reatū perennem mortis nō grauat: verūtn̄ penā meretur: sed facile indulgetur. et. iiij. lib. di. xxj. hec etiā est sententia Aug. de natura et gra fere in medio. vbi cōtra illū hereticū q̄ asserit multos iustos in hac vita fuisse sine peccato: ōndit nullū oīno fuisse excepta btā virgine/ imunē a pctō: et hoc dicit expresse de Abel: et post dicit q̄ multi iusti fuerunt: et sine pctō nō fuerunt: et certū est q̄ ipse sumit pctm̄ pro culpa. q2 alr̄ nō esset ad ꝓpositum sue intentionis. Item ad hoc est sn̄ia quasi omnium doctoꝝ: et ideo nō op3 plura ad hoc allegare. Ideo dico q̄ sumendo pctm̄ proprie ꝓ culpa siue reatu vel merito pene: aliqd̄ est pctm̄ veniale ex genere. et q̄ nō omne pctm̄ est mortale. Nunc respōdeo ad argumenta facta ꝓ parte illa. Ad primum cū dicitur: omne peccatū separat animā a vita sua: et oē qd̄ separat aīam a vita sua/ est mortale. ergo et c. nego maiorē. vide licet q̄ omne peccatū separat animā a vita sua. Et si arguitur sic. quodlibet peccatū est incōpossibile vite eterne. ergo quodlibet separat a vita eterna. Dico q̄ sumendo vitā eternā ꝓ beatitudine patrie: tunc ān̄s est verū: q̄ omne peccatū est incōpossibile vite eterne: quia nullū peccatū est cōpossibile beatitudini patrie. Sed tunc nō sequitur: omne peccatū separat a beatitudine patrie ergo omne tale est peccatum mortale: quia nō omne tale separat a charitate. et ideo cū charitas sit vita aīe: et post patebit q̄ aliqd̄ peccatū sit cōpossibile charitati: sequitur q̄ non omne peccatū separat animam a vita sua: ideo illa maior est negāda. Ad aliud cum dicitur. Omne peccatū est finite malitie intensiue: ergo et peccatū veniale si foret: foret finite malitie intensiue tantū. concedo totū istud: et concedo etiā q̄ omne mortale est finite malitie intēsiue. et dico q̄ quodlibet mortale excedit improportionabiliter quodcumq̄ veniale: sicut indiuiduum vnius speciei excedit indiuiduum alterius speciei. et ita nego istam: nullum finitum excedit aliud infinite. tn̄ hec pōt distingui et dupliciter intelligi. Uno modo vt sit sensus: nullū finitū excedit aliud ꝑ excessum infinitū: et iste sensus verus est. Aliter vt iste sit sensus: nullū finitū excedit aliud finitum infinite. i. nullū finitū excedit aliud improportionabiliter: vel vltra q̄ in aliqua ꝓportione numerali: et sic illa falsa est: et ideo neganda. Sic omne pctm̄ mortale excedit veniale. Et si arguitur sic. si aliqd̄ finitum excedit aliqd̄ infinite ad sensum datū: op3 q̄ ꝯueniant in aliquo vno in quo cōparetur: ita q̄ vnū illoꝝ excedit aliqd̄ infinite quo ad illud in quo cōparantur. et tunc cū vtrūq̄ illoꝝ habeat diuisibilitatē de illo in quo cōparantur: sequit̄ q̄ infinite maius alio ꝯtineat infinities plus de illo in quo ꝯueniūt q̄ aliud minus eo: ꝗ excederet ipm̄ ꝑ excessum infinitū. Ad illud dico q̄ vnū finitū excedit aliud infinite. et ꝯcedo q̄ talia duo ꝯueniunt in aliq̄ cōi: puta in aliq̄ cōceptu: vel potius seipsis ꝯueniunt in aliq̄ gn̄e. et ꝯcedo q̄ maius illoꝝ plus ꝯtinet de perfectiōe illius gn̄is q̄ aliud īproportionabilr̄: s3 tn̄ nullū ꝯtinet in se eq̄le minori: nec cōicans cū eo in spē. Si tn̄ ꝯtineret aliqd̄ cum eo et cōicans in specie: tūc argumētū foret bonū: sed hoc nō est verum: ideo argumētum nō ꝯcedit. Ad aliud cum dr̄. omne

Opīo doctō.

Ꝑ Rn̄sio. ad arg.

Ad primum.

Ad secundū.

Obiectio.

Rn̄sio.

Ad tertium.

pctm̄ est malum malitia mortis. Dic dico q̄ malitia dr̄ equoce de malitia mortali et ve-
niali. cōcedo tn̄ q̄ omne pctm̄ est malū ali-
quo mō: vel ſm q̄d vel ſimplr̄. Sed dico q̄
malitia venialis nō ſufficit ad denominan
dū aliquē malū moraliter. ꝛ hoc ex ſe. nec ꝑ
veniali est aliq̄s deacceptus deo poſtq̄ fuit
acceptus. concedo tn̄ q̄ est aliqualr̄ minus
Ad q̄r-tum. acceptus ꝓpter veniale: vt poſtea patebit
Ad quartum cum dr̄: omne malum vel est
malū q̄ ꝓhibitū: vel ecōtrario ideo est ꝓ-
hibitū q̄ malū: ergo omne malū est prohi-
bitū: hoc ꝯcedo. ꝛ cū arguit vltra: omne ma
lū est ꝓhibitū a deo: ergo quecūq̄ ꝛc. nego
ꝯſequētiā: q̄ ſicut allegaui a Bern. aliqua
inobediētia est venialis nō mortalis: et ta-
mē quelibet inobediētia est trāſgreſſio pre-
Ad q̄n-tum. cepti. ergo ꝛc. Ad aliud cum dicit: peccatū
nunq̄ est niſi in volūtate ꝛ ea cōſentiente.
hoc concedo: loquendo de peccato actuali:
Sed cū dr̄: q̄libet cōſenſus volūtatis est li-
ber: ꝛ oē tale reſpectu illiciti est mortale: ne
go vtrūq̄ illorum: q̄ nō omnis conſenſus
est liber: vel dato q̄ ꝯſenſus nō ſit niſi act⁹
liber voluntatis: adhuc nego ſaltē illud, q̄
omnis cōſenſus reſpectu illiciti est peccatū
mortale. hoc em̄ est falſum vt poſtea decla-
rabo: ꝛ hoc ſupponit argumētū: ideo nō ꝓ
Ad ſex-tum. cedit. Ad aliud cū dr̄: indifferenter verum
est de omni peccato magno vl̄ paruo, q̄ ha
bēs illud pro tunc est indignus vita eterna
ḡ quātū ad h̄ paritas est. nego ꝯñam: q̄ li-
cet hn̄s q̄ dcumq̄ pctm̄ ſit indign⁹ vita pro
tūc: id est nō ſit dign⁹ vita: h̄ ē tn̄ ꝺa, q̄ ali
qđ pctm̄ facit hoīem ſimplr̄ indignum vita
eterna: puta mortale: aliqđ ꝟo nō facit eum
ſimpliciter indignū vita eterna: puta venia
le. licet em̄ habēs veniale nō ſit dign⁹ habe
re vitā eternā ꝓ tūc: est tn̄ ſimplr̄ dign⁹ vi
ta eterna. ſec⁹ aūt est de habēte pctm̄ mor-
Ad ſe-ptimū. tale. Ad aliud cū dr̄: nulla est differentia
eſſentialis ꝛ formalis qua veniale differat
a mortali. id nego. que autem ſit differētia
dicet in ſcđo articulo principali hui⁹. Ad
Ad octauū aliud cū dr̄: ſi aliqđ foret peccatum veniale
ex genere: tūc tale pctm̄ quātū eſſet ex ſe nō
induceret mortem eternam. cōcedo q̄ tale
pctm̄ quātū est ex ſe nō inducit mortē pro-
prie loquēdo. ꝛ cū infert: ergo tūc peccans
tali peccato poſſet ſatiſfacere pro tali pctō
ad ꝯdignū: cōcedo q̄ exiſtens in charitate
pt̄ ſatiſfacere ꝯdigne ꝓ veniali. ꝛ cū arguit
q̄ ſine grā remiſſiōis nullus poſſet ſatiſfa-
cere cōdigne ꝓ quocūq̄ peccato: vt ſupra
argutū est ꝑ Aug. ꝛ Anſ. h̄ cōcedo: q̄ ſub-
ducta grā nō poſſet ꝓ eo ſatiſfacere. ꝛ non
ſeq̄tur vltra ex hoc q̄ q̄libet tale ſit pecca
tū mortale ex gñe: vt poſt dicet. Ad aliud Ad nonum.
cū dr̄: maior pena debet ꝓ veniali, q̄ vnq̄
paſſus est aliq̄s in vita iſta ꝛc. Dico q̄ ſi pe
na purgatorij debeat pro venialibus: non
ſequit q̄ nullus in vita iſta poſſit ſatiſface
re ad ꝯdignū pro veniali. ꝛ cā est: q̄ aliqua
operatio vite pñtis efficacior est ad ſatiſfa-
ctionē: q̄ aliqua opatio vel paſſio future vi
te: cū aliqua opatio vite pñt̄ est meritoria
remiſſionis culpe ꝛ diminutionis pene pur
gatorij. ſed cum nulla operatio nec paſſio
future vite ſit meritoria: ideo nō ſequitur:
de hoc tamē al's erit ſermo. Ad aliud de Ad decimū.
Aug. dico q̄ auctoritas vera est ad iſtū ſen
ſum q̄ nullus decedēs cū veniali quocūq̄
abſq̄ gratia, aliquam poſſet habere ſpem
adipiſcende beatitudinis. ꝛ hoc ſatis appa
ret: q̄ ipe vocat legem libertatis gratiam:
ꝛ dicit q̄ ſine lege libertatis non poſſet ali
quis habere ſpem beatitudinis. ꝛ ex hoc nō
ſequitur quin aliqđ ſit peccatum veniale ex
genere. Sed cōtra. imaginemur q̄ aliq̄s Cōtra r̄nſionē ad arg.
foret in pctō veniali ſine omni gratia gra-
tum faciente: ſine omni pctō mortali: hoc
em̄ est imaginabile: immo aliqui doctores
vident dicere hoc fuiſſe poſſibile ſm legē:
q̄ doctor ſubtilis dicit expreſſe q̄ Adā po-
tuit peccaſſe venialr̄ in ſtatu innocētie. po-
nat ḡ q̄ aliq̄s talis decedat: aut dānabit
aut ſaluabit: vt expſſe pz ex auctoritatib⁹
Aug. ꝛ r̄nſione iā data. ſi dānat: ꝛ non niſi
pro pctō ſuo: ḡ tale pctm̄ quātū est ex ſe, est
meritū dānatiōis. ḡ illđ pctm̄ imo qđcūq̄
est mortale quātū ex ſe est. ḡ q̄libet pctm̄
ex ſuo gñe mortale est. Ad illud dico q̄ in
Rñſio. illo caſu ſic decedēs dānabit. ꝛ dico q̄ ſuū
pctm̄ est veniale ex ſuo genere: per accidēs
tn̄ est mortale: q̄ ſeparat a vita: ꝛ hoc non
est niſi ꝑ accidēs. quātū em̄ ex ſe est, non re
pugnat charitati. ideo non est mortale niſi
per accidens. ſ. q̄ ſic decedens non habuit
charitatē anteq̄ deceſſit: ꝛ deceſſit in pctō:
ideo precluſa est ſibi via vite: ꝛ ideo cōcedo
q̄ aliqđ veniale ex gñe per accidens potest
eſſe mortale: ſicut econuerſo aliqđ mortale
ex gñe pōt eſſe veniale. et totū illud magis
patebit ex q̄rto articulo. Ad aliđ cū dr̄. ſi Ad vndecimū.
aliqđ foret veniale ex gñe: tūc q̄libet opus
bonū ex gñe poſſet ſufficere ad ſatiſfaciens

dũ ꝓ tali veniali. Dico ꝙ de forma nõ seq̄tur: lꝫ forte ꝯclusio sit vera. Et cum arguiẗ ꝙ sic: qꝛ quodlibet tale opꝰ minueret mortale cũ eo ꝯiunctũ. admitto h̄ grã argumẽti. ꝛ nõ sequiẗ ex hoc ꝙ tolleret veniale: sicut patet p cõem imaginationẽ de potẽtia motiua ꝛ de potẽtia resistitiua: ꝙ et si resisteretur, posset minui ꝛ fieri minor resistentia per aliquã potentiã motiuam: nulla tamẽ potẽtia motiua finita posset facere ꝙ nõ foret resistẽtia. ita in ꝓposito bonũ opꝰ vel circũstãtia bona posset minuere veniale: nõ tñ ex hoc sequiẗ ꝙ aliquod posset totaliter excusare: ideo argumẽtũ non valet.

ad duodecimũ Ad aliud cũ diciẗ: si aliqđ esset veniale ex genere: tũc omnis pena tali cõdigna foret minor omni pena mortali condigna. cõcedo. ꝛ cum arguiẗ ꝙ tũc nõ posset ꝓhiberi sub pena peccati mortalis: nego ꝯñam. ꝛ cũ arguiẗ ꝙ nõ: qꝛ talem penã statuere ꝓ tali pctõ foret punire vltra cõdignũ: qđ foret irrationabile. dico ꝙ nõ opꝫ. sicut enim deus iuste põt infligere penã sine merito pene si vellet: ita põt punire pctm̄ pena maiore q̄ sibi cõdigna: ideo argumẽtũ nõ ꝓcedit.

Resolutio doc. Teneo ergo ꝙ aliqđ est peccatũ veniale ex genere: ita ꝙ non omne peccatum quantũ ex se est, sit pctm̄ mortale. lꝫ tñ alia pars sit valde ꝓbabilis: vt mihi apparet: qꝛ tñ nõ videẗ esse consona dictis doctoꝝ: ideo teneo partem istam.

Articulus secũdus.

Nũc videndũ est in quo

differãt peccatũ mortale ꝛ veniale: ꝛ iste est secundus articulus. Circa qđ est sciẽdũ ꝙ doctores de hoc loquunẗ diuersimode. Dñs Albertꝰ sup scdm̄ sniarum. q. vj. dicit ꝙ difficile est dare differẽtiam iter veniale ꝛ mortale. verũtamen beatus Augu. primo de libe. arbi. docet itelligi per qđ vnum differt ab alio. vbi dicit ꝙ libido est causa omnis peccati. Est autem libido improba volũtas qua moraẗ aĩa rõnalis ad hoc ꝙ delecteẗ in creatura. tũc si illa volũtate diligit creaturã plus q̄ deũ: pctm̄ est veniale

Instãtia. Sed ex hoc videẗ sequi ꝙ nullũ est tantũ flagitiũ: qn etiam sciẽter posset fieri absq̧ pctõ mortali. ponaẗ eñ ꝙ aliq̄s velit adulterari ꝓpter deũ: qꝛ existimat ꝙ illud placet deo. tũc manifestũ est ꝙ illo actu diligit deũ plus q̄ creaturã: ꝯ illo actu nõ peccat mortaliter. Ꝙ aũt illo actu plꝰ diligit deum q̄ creaturam ptꝫ: qꝛ fruitur deo diligendo ipsum ꝓpter seipsum: ꝛ vtitur creatura. ꝛ quelibet fruitio vt sic, est maior dilectio q̄ aliq̄s vsus vt sic. ergo talis plus diligit deum q̄ creaturã. ergo nõ peccat mortaliter. qđ est falsum: qꝛ sic posset argui ꝙ illi q̄ occidebãt christũ, credẽtes se obseq̄ũ prestasse deo: nõ peccassent: ꝛ hoc mortaliter: qđ nõ est verũ.

Solutio. Sed forte diceretur ꝙ in casu illo aliq̄s vult adulterari vel occidere: q̄ credit se faciendo placere deo: ꝛ ꝙ põtest esse ꝙ peccet mortaliter: ꝛ posset esse ꝙ non peccet. Si eñ illa ignorãtia sit inuincibilis: excusat vel in toto vel saltem a culpa mortali. ꝛ possibile est satis ꝙ aliq̄s sic velit ex ignorãtia inuincibili. ideo conclusio est satis possibilis.

Cõtra solutionẽ pũs mo. Si istud non soluit: qꝛ ponaẗ ꝙ aliq̄s ex culpa sua icidat in ignorãtiam crassam: qua credit occidere christũ ꝓpter deum: plus diligit deum q̄ diligit occidere christũ: ergo nõ peccat nisi venialiter ex positione. ꝛ assumptum ꝓbatur vt prius. iste nõ diligit occidere christũ nisi ꝓpter deũ: ergo plus diligit deũ q̄ occidere christũ. ergo illud nõ soluit.

Scdo Itẽ ex hoc positiõe nõ sequiẗ ꝙ solũ illud peccatum vere foret veniale: quo q̄s plꝰ diligit deum q̄ creaturam. ergo tũc quilibet actus quo quis diligit creaturam: ꝛ nõ deũ: foret peccatũ mortale: qđ est falsum: qm̄ multi tam existẽtes i charitate q̄ existẽtes extra charitatem diligũt creaturã: qn̄ non cogitant de deo oĩno. ergo ꝛc.

Solutio. Hic forte diciẗ ꝙ illud est peccatum veniale: quando aliquis sic diligit creaturã: qꝛ si actualiter cogitaret de deo cum illa creatura: tunc ꝑponeret deũ illi creature.

Cõtra solutionẽ. Istud etiã non soluit: qꝛ tunc aliq̄s de facto peccaret. ꝛ tñ incertũ foret vtrũ peccaret venialiter an mortaliter. qđ est falsum: qꝛ tũc incertũ foret nunquid talis foret in charitate an extra charitatẽ. qđ est impossibile. ꝛ ꝯñam probo: qꝛ ponaẗ ꝙ aliq̄s existẽs in charitate vel nõ existẽs i charitate nõ est cura: diligat creaturã: ꝛ nõ cogitet de deo: tunc possibile est ꝙ si cogitaret de deo: ꝑponeret eũ tali creature. ꝛ possibile est ꝙ ꝑponeret creaturam deo: ꝯ contingẽs est q̄d illoꝝ duoꝝ ꝑponeret. ꝯ cõtingẽs ẽ si peccaret mortaliter vel nõ. nec potest dici ꝙ habitualiter preponeret deum: qꝛ cõtingẽs est vtrum actualiter eum ꝑponeret. ergo contingens est vtrum sit in charitate. Et si dicaẗ ꝙ sic existẽs in charitate: lꝫ diligat creaturã: dũ tñ nõ co-

gitat de deo: preponit tñ deū habitualiter.
istud est manifeste falsum: qꝛ tūc sequitꝫ ꝙ
nullus peccaret mortaliter: nisi qñ actualr
cogitaret de deo. ⁊ ita per ꝯñs qlibet exñs
in charitate/posset absqꝫ pctō mortali cō-
mittere qdcūqꝫ malum: dū tñ non actualr
Scdo. cogitaret de deo. qd est erroneū. Item si
esset aliqs q nullā hrēt de deo notitiā: qd-
cūqꝫ pctm̄ faceret: vel nō peccaret simplr:
vel nō peccaret nisi venialiter. ꝯñs est fal-
sum. ⁊ ꝯña pbat sic. qꝛ talis si foret: qdcūqꝫ
faciendo aut preponeret deo creaturā: aut
deū creature: aut neutrū. Manifestū est ꝙ
nō pponeret deū creature: qꝛ nō diligeret
deū: nec aliquā haberet de deo notitiam ex
casu. eadē rōne nec pponeret creaturam: et
ita p ꝯñs neutrū alteri pponeret. g ex posi-
tione sequit ꝙ nec peccaret venialiter nec
Tertio mortalr. g nō peccaret. qd est falsum. Itē
qlibet sciēter cōmittēs pctm̄ veniale pecca-
ret mortalr. ꝯñs est falsum vt pbabitur. et
ꝯñam pbo: qꝛ qlibet cōmittēs veniale sciē-
ter/agit sciēter ꝯ volūtatē dei ⁊ volūtarie.
g pponit volūtatē suā voluntati diuine: g
pponit creaturā creatori. ⁊ ita ex positione
peccat mortalr: sꝫ ꝯñs est falsum: qd pbat
ex hoc ꝙ ꝯiunx ꝯsentiēs in actū ꝯiugalem
cā lasciuie/nō pp̄ter bona ꝯiugij: ⁊ sciēs ta-
lē actū eē pctm̄ veniale ex gñe: peccat scien-
ter ⁊ nō mortalr: qm̄ excusat p fidē tori: vt
pꝫ per mgr̄m. g aliquis pōt scienter com-
mittere veniale ex gñe: absqꝫ hoc ꝙ peccet
Quarto. mortalr. g ⁊c. Itē habeat aliqs talem vo-
lūtatem/qua vellet preferre deū omni alij
a deo: cū sciēter aliqd veniale cōmittat. hoc
est possibile satis: vt pꝫ ex casu vltimi argu-
menti precedentis. tunc talis aut preponit
creaturā deo: aut nō. si nō: non peccat. ꝯña
pꝫ. primo de libe. ar. c. xxvj. vbi dicit Aug.
ꝙ peccare nihil aliud est q̄ preponere tpa-
les res rebus eternis. Si pponat creaturā
creatori: arguitur sic. Iste plus diligit crea-
turam q̄ deū: g peccat mortaliter ex posi-
Quinto. tione. ꝙ aūt preponit creaturā creatori: pꝫ
ex hypothesi. Item ex hac ppōne seque-
retur ꝙ nullus peccaret mortaliter: quod-
cūqꝫ malū faceret: stante volitiōe tali qua
vellet pponere deum omni creature. qd est
falsum. ⁊ ꝯña pbatur: qꝛ stante volitione
illa/preponeret creaturā creatori: vel nō. si
nō: habeo ppositū. si sic: g ⁊ vult nō prepo-
nere creaturā creatori: ⁊ nolendo preponit
creaturā deo. qd est falsum. Ideo dicitur

aliter: ꝙ ꝯsensus facit peccatū esse morta- Resolu
le. illud eīm qd fit absqꝫ cōsensu: solū est ve- tio alte
niale. Sed hoc etiā nō placet mihi: qꝛ sicut rius doc.
prius tactū est: tūc quilibet consensus i pec-
catum scitū esse tale/foret peccatū mortale:
⁊ ita nullus posset scienter peccare venialr:
qd est falsum: vt pꝫ de mendacio iocoso ⁊
in alijs multis. Sꝫ tunc vt prius quilibet
ꝯsensus in illecebras peccati carnalis/fo-
ret pctm̄ mortale: siue in delectationē car-
nalem: quod est falsum: vt apparet de actu
ꝯiugali vt prius. ⁊ Aug. cōtra Julianū. iij
c. xiiij. dicit sic: ꝙ si in ꝯiuge fit nō quidem
contra naturā: sed tñ ꝙ tabularum matrimo-
nialium limitē transeat: veniale apud apo-
stolū reperit. Itē pꝫ scdo contra Julianū
c. xvij. vbi exemplificat de peccatis veniali-
bus: ⁊ similr de igne purgatorio ⁊ diuersis
alijs locis. Item ex hac ppōne sequit ꝙ
quodlibet peccatū foret mortale: qd est fal-
sum. ⁊ ꝯña patet: qꝛ nunq̄ est aliqd venia-
le sine ꝯsensu. vt Aug. contra Julianum lo-
quēs cōtra ꝯcupiscentiā/dicit que sit causa
quare viuimus in hac vita sine pctō. ⁊ dicit
ꝙ causa illius dicti nō est/qꝛ ipsa concupis-
centia est peccatum .i. pena peccati: quia
tunc foret iste sensus. nō sumus sine pecca-
to. i. non sumus sine pena peccati: ⁊ ita ibi
sumeret pctm̄ p pena peccati: sꝫ cā quare
nō sumus sine pctō: est qꝛ nō sum⁹ sine cō-
sensu peccati qui est culpa: ⁊ reos nos fa-
ciens nō solū p eo qd reatu factū est. ergo se-
quit ꝙ nunq̄ est pctm̄ vel culpa aliqua si-
ne ꝯsensu. Vn̄ hec sunt v̄ba Augu. ibidem
In h̄ bello laborātes q̄diu tēptatio est vi-
ta hoīs sup terrā. nō ideo sine pctō sumus
qꝛ h̄ ex eo mō dr̄ pctm̄. qꝛ reatu factū ope-
rat in mēbris repugnās mētis legi: etiam
nō sibi ad illicita ꝯsentiētib⁹ nobis: inquā-
tū ad nos attinet: sine pctō semp essemus
donec saluaret hoc malū: ei nunq̄ ꝯsenti-
rem⁹ ad malū. Ecce hic dicit exp̄sse ꝙ quā-
tū in nobis est semp sine pctō essem⁹ si cō-
cupiscentie nūq̄ ꝯsentiremus. Ex quo se-
quit ꝙ nunq̄ est pctm̄ ⁊ culpa sine cōsen-
su. ⁊ addit. In qbus inqt ab illo rebellāte
et si nō mortalr: tñ venialiter vincimur in
his. vn̄ quotidie dicimus. dimitte nobis
debita nr̄a ⁊c. Ex quo sequit ꝙ nunq̄ pec- Resolu
camus nisi ꝯsentiendo. ⁊ ꝙ aliquis est con- tio alia.
sensus venialis solū: ⁊ nō mortalis. g non
pōt dici mortale ⁊ veniale per hoc diffe-
re/ꝙ cōsensus facit mortale: ⁊ veniale est

qd̄ fit sine ꝯsensu. Tum q2 nō oīs ꝯsensus
est mortalis: tū q2 vtriusq3 oppositū sequi
tur ex hac positiōe. Jō d2 aliter: ꝙ aliqs cō
sensus est venialis: ⁊ aliqs est mortalis. Cō
sensus venialis est in illud etiam qd̄ de se
est malū: ⁊ ille q̄ fit de sola correptiōe vo-
lūtatis: ⁊ p̄cedit oēm deliberationē intel-
lectus: ⁊ talis ꝯsensus d2 ꝓprie surreptio.
Cōsensus s̄ɓo mortalis q̄ fit ex deliberatio
ne rōnis: quo sc3 volūtas cōsēnit rōnē ⁊
ei9 dictamē. ⁊ illud est de intētione dn̄i Al
Cōtra tissio. di. sup. ij. sniaꝝ. q. x. fere in fine. Sed
primo. adhuc illud nō videt̄ gnalr̄ esse verū: q2 s̄m
istā positionē qd̄libet ex deliberatione cō-
missum foret mortale petm̄: qd̄ tm̄ est falsū
vt habet̄ exp̄sse i canonib9. di. xxv. vnū ora
riū. Criminis appellatio als̄ late p3: cōple-
ctens oē petm̄ qd̄ ex deliberatione ꝓcedit.
⁊ paucis interpositis dicit sic. Multa enim
ex deliberatione ꝓcedūt: q̄ nisi sepius reite
rata ⁊ i ꝯsuetudinē fuerint deducta: q̄uis
grauēt post mortē: nō tm̄ eternaliter ꝑdūt.
ex quo videt̄ ꝙ multa fiūt ex deliberatiōe:
⁊ tn̄ sunt venalia p̄aise: ⁊ nō mortalia: cui9
Scd̄o. oppositū dicit positio. Silr̄ s̄m hanc posi
tionē ꝯtēptus est cā peccati mortalis. cum
em̄ aliqs sciēter ⁊ cū deliberatione peccat:
videt̄ ꝯ: ēnere: ⁊ talis ꝯtēptus est mortale
ex se. ⁊ illud videt̄ eē de intētiōe btī Berñ.
de dispēsatiōe ⁊ p̄cepto. S3 tm̄ ex hoc sequi
tur ꝙ quilibet ꝯtēptus foret mortalis: qd̄
nō apparet verū: tūc em̄ app̄ciatio alicui9
rei minus q̄ꝫ valeat / foret petm̄ mortale ex
se. qd̄ est falsum: vt notū est. ⁊ ꝯña apparet
q2 talis app̄ciatio rei minus iuste foret cō-
temptus: sic. t dicit Altissio. in. ij. di. xxviij.
q. viij. Item ex hoc sequit̄ ꝙ nunq̄ȝ aliqs
peccaret mortaliter: nisi cū aliqd mali ex de
liberatione cōmitteret. ꝯña apparet ex posi
tione: q2 hoc solū est peccare mortalr̄. s. ex
deliberatione malefacere: vt dicit positio.
Sed ꝯñs est falsum: q2 tunc hō quodcūq3
malū faceret ex passione vehementi: nunq̄ȝ
peccaret mortaliter. ⁊ ita multoties posset
quis cōmittere furtū / homicidiū / ⁊ qd̄cūq3
aliud malū ex intentissima libidine: absq3
hoc ꝙ peccaret mortalr̄. imo videt̄ ꝙ nūq̄ȝ
incontinens peccaret mortaliter. ꝯña p3:
q2 incontinens est ille qui ex vehementia
passionis egreditur a ratione: vt declarat
Arist. vij. Ethicoꝝ. ergo cū talis nunq̄ȝ agit
ex deliberatione: sequeretur ꝙ talis nunq̄ȝ
peccaret mortaliter: quod non est verum.

Alia est positio: que dicit ꝙ veniale dif- Resolu
fert a mortali per hoc ꝙ mortale est contra tio alia
deū: veniale solū contra ꝓximū. Sed hec Cōtra.
positio etsi sit vera: tn̄ videtur mihi minus
ꝓbabilis: q2 manifestū est ꝙ omne peccatū
sit contra preceptū dei ⁊ a deo ꝓhibitū: vt
prius allegatū est expresse ꝙ omne petm̄ ē
contra deū immediate. Similiter si aliquis
furatus fuerit a diuitibus notabiliter: ⁊ tri
buat egenis ꝓpter amorē dei: ille nō videt̄
facere principaliter contra deū: q2 totū qd̄
facit / operatur ꝓpter amorē dei: immo ma
gis directe videtur agere contra ꝓximum
ꝙ contra deū: ergo sic faciendo non pecca-
ret mortaliter. qd̄ nō est verū. Ideo vide Resolu
tur mihi ꝙ oporteat aliā viam inuestigare tio pro
vnde dicat̄ aliquod petm̄ mortale: quo ha pria do
bito videbit̄ sequi ꝙ omne petm̄ quod nō ctoris.
est mortale: est veniale. Vñ suppono tamq̄ȝ
principiū in materia ista: ꝙ iustitia que re-
quiritur: sufficit ad salutem. Sicut chari-
tas que ab apostolo dicit̄ plenitudo legis
⁊ finis precepti. Distinguo igitur de chari- Chari-
tate. Vno modo sumitur generalr̄ ꝓ qua- tas mł
cūq3 dilectione siue carnali siue naturali si tifariā
ue spirituali: ⁊ sic inuenit̄ charitas tam in acapit̄
electis q̄ȝ in reprobis: tam in hoībus q̄ȝ in
brutis. Alio modo sumitur specialiter ꝓ di
lectione spirituali tantū: que. s. ex dono dei
⁊ speciale donū dei: ⁊ hoc scd̄o modo est ad
ꝓpositum solū. ista aūt distinctio sumitur
ab Aug. super. j. cañ. Jo. homil. ix. in prin.
Item sumendo charitatem in scd̄o modo pro
dilectione spirituali: adhuc tripliciter capi-
tur. Vno modo ꝓ illo habitu infuso: qui. s.
est donū: ⁊ preuenit omne meritū nostrum
actuale. Isto modo dicit Augu. super psal.
cxviij. ꝙ iustitia est magna virtus animi:
quā nemo facit in hoīe nisi solus deus. et
allegatur a mgr̄o lib. ij. dist. xxvij. c. j. Alio
modo sumitur charitas ꝓ actu voluntatis
licito s̄m inclinationem talis virtutis. ⁊ il-
lo modo dicitur charitas motus aīe. Ter-
tio modo sumitur charitas pro ope extrin-
seco procedente a tali virtute ⁊ eius vsu: sic
ut innuit mgr̄ lib. ij. di. xxvij. c. v. Vbi dicit
ꝙ ex virtute ⁊ libero arbitrio nascitur mo-
tus bonus: ⁊ exinde bonū opus ꝓcedit ex-
terius. ⁊ hoc tertio modo sumit̄ charitas i
euang. Jo. xv. vbi dicit dñs. Maiorē cha-
ritatē nemo habet vt animā suā ponat qs
ꝓ amicis suis. Ibi enim nō sumitur chari
tas ꝓ actu interiori: nec pro habitu; sed ꝓ

actu extrinseco: vt dicit magister li. iij. dist.
xxix. in fine. Quia opus extrinsecum maius
fieri nō pōt p amico ꝙ sit illud. His ergo
pmissis volo declarare breuiter aliquas cō
Cōclo prima. clusiones. Prima est hec: ꝙ habitꝰ chari-
tatis est vita aīe: ꝛ hoc ppie loquendo de
charitate aīe. Ista cōclusio pōt psuaderi: li
cet nō posset efficaciter demonstrari: quia
mors aīe est separari a deo: sicut vbiqꝫ ptꝫ
ꝛ iō sufficit allegare alicui. iiij. de tri. ca. iij.
vbi distinguit Aug. valde diffuse mortem
corporis a morte aīe. ꝛ inter cetera dicit sic
Sicut aīa deo deserēte moritur: sic corpꝰ aīa
deserēte moritur. et post eodē li. c. xiij. Mors
spūs est a deo deseri: mors autē corporis a
spū deseri. sꝫ manifestū est apud oēm theo
logū ꝙ deus nōn sic deserit aīam/ ꝙ ab ea
separetur: ita ꝙ ipsa aīa sit: ꝛ deū in se nō ha
beat: cū deus vbiqꝫ sit: ꝛ nusqꝫ desit. et sm
Aug. de vita btā: oēs hoīes tā boni ꝙ ma
li deū habēt: licet aliter ꝛ aliter: qꝛ boni pro
pitiū: mali vero deū habēt aduersum. ergo
nō pōt dici ꝙ mors aīe sit a deo separi sim
pliciter: qꝛ sic foret impossibile aīam mori.
ḡ oportet dicere ꝙ mors aīe sit aliq̄ specia-
lis separio a deo: ita ꝙ vita aīe nō est ipa
pn̄tia dei absolute: sed aliqualis pn̄tia spe-
cialis ipsius sm aliquē effectū eius specia-
lē: p quē effectū deus aīam viuificat. talis
aūt effectus nullus est nisi charitas: qꝛ nul
lus effectꝰ sine charitate valet: vt dicit apo
stolꝰ. j. ad Cor. xiij. ꝛ silr Aug. xv. de trini. c.
xviij. ꝛ sup. j. can. Jo. homil. v. dicit ꝙ sola
charitas diuidit filios regni a filijs perdi-
tionis. ḡ oportet ꝙ deꝰ pp̄ter effectū chari
tatis quē causat in aīa: dicatur vita aīe: ꝛ sic
p absentiā siue carētiā talis effectus dr̄ aīa
mori. Silr familiare est apud theologos ꝙ
deꝰ est aliter in reprobis ꝛ aliter in electis:
qꝛ in electis est p pn̄tiā ꝛ p spālē inhabita
tionē. In reprobis autē est p pn̄tiā tm̄: ita
ꝙ nō p inhabitationē. Hec aūt diuersitas
essendi in istis ꝛ in illis esse non posset: nisi
qꝛ aliqd donū spāle opatur in electis oībus/
qd nō opatur in reprobis. nec tale donū pōt
intelligi nisi donū iusticie et charitas: qd
solū diuidit filios regni a filijs pditionis:
vt dictū est: ḡ p illud donū dr̄ deꝰ electos in
habitare ꝛ aīam spūaliter viuificare: dicēte
Augu. in sermone de laude charitatis q̄ sic
incipit. Diuinarū scripturarū ꝛc. nec dubi-
tari vllo mō pōt ꝙ tēplū dei sit hō in q̄ ha
bitat charitas: ḡ p ɔn̄s illud donū est vita
aīe: ꝛ eius separatio est mors aīe. ꝛ h̄ credo
esse verū. Qd igitur cōiter dr̄. deꝰ est vita aīe
verū est: ꝛ dꝫ intelligi effectiue: ꝛ nō forma
liter. s. p ipm donū charitatis qd formali-
ter est vita aīe. Un̄ sicut in corpalibꝰ rebus
alia est pfectio materie prime: et alia scdē:
sicut aliqs actus est primus et aliqs scds:
ita imaginor in pposito ꝙ ipm donū cha-
ritatis est actus primꝰ anime: quo scꝫ ani-
ma iusta sit in actu primo: ꝛ perfectio secū-
da anime siue actus sit opatio pcedens ab Cōclo secūda.
illo dono. Secūda cōclusio est: ꝙ deus ab
anima vitā non subtrahit: nisi aīa prius vi
tā deserat. Hec etiā cōclo sicut pma demō-
strari non pōt nec efficaciter psuaderi: nisi
p auctoritatē beati Augustini de vera ꝛ fal
sa penitentia. vnde ante finē dicit sic. Deus
q̄ semel incipit bene facere ꝛc. derelinquimꝰ
eum eiusqꝫ beneficiū quod omnino nostrū
est: cū prius eius sit inspirādo: cogitur ex ne-
cessitate iuste misericordie neminem posse
prius relinqre. non enī sui est relinqre nisi
relinquētē se. Silr. iiij. cōfessi. c. xj. dicit sic.
A deo nō deseritur amor: si amor ipse nō de-
serit. Itē de natura ꝛ gratia dicit sic. Deus
nō deserit nisi deseratur: vt pie iusteqꝫ viuatur.
Itē de spū ꝛ aīa. c. ij. dicit sic. Semp deus
psentē se exhibet: semp sese paratū offert.
Si me paratū inuenerit: quocūqꝫ vertero
me: nō me deserit nisi prius ego eū deserā.
Item. xiij. de ciuitate dei. c. xv. dicit sic. Ab
anima deseritur vita sua que illi deus est. nō
enī deserta est vt desereret: sꝫ vt deseretur
deseruit. Ad malā qppe eius prius est vo-
lūtas eius: ad bonū xo eius prior est volun
tas creatoris. Itē Aug. de vera innocētia
ppositione. ciij. Pōt homo inuitus amit-
tere bona tpalia: nunq̄ vero nisi volēs per
dit diuina. Itē de correptione et grā dicit
Aug. ꝙ tale erat adiutoriū: si hō ille p libe
rū arbi. nō deseruisset deū: semp bonꝰ fuis-
set: sꝫ deseruit ꝛ desertꝰ est. Item de corre-
ptione ꝛ grā. c. lxvij. Oēs mali supplicijs
iudicādi sunt: q̄ grām dei suscipiūt. Sꝫ tē
porales sunt: nec pseuerāt: ꝛ deserūtur. Ex
his satis apparet ꝙ nō priꝰ deꝰ vitā aīe q̄
grā e subtrahit ab ipsa aīa: ꝙ ipa aīa dese Cōtra
rat vitā. Cōtra tamē istā cōclusionē vidē- conclu
tur esse quedam auctoritates. qꝛ videtur ꝙ sionē.
deus subtrahit gratiam suam anteq̄ ho-
mo peccet. Dicit enim Aug. de bono perse-
uerātie. c. xlv. ꝛ similiter. lxiiij. sic. Qui obe-
dītis ꝛ pdestinati estis rejciēdi subtrahentur

a vobis vires: vt obedire cesset; Hic videt dicere φ subtraherent vires ad illum effectū: vt scȝ cessent obedire: ⁊ ita cessare ab obediētia erit effect⁹ subtractiōis. ḡ subtrahet prius grā: φ̄ cesset obediētia. Silr gl. ad Ro. primo sup illō apli. Tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. dicit sic. Sicut de⁹ apponit grām: vnde inclinat volūtas hoīs ad bonū: ita subtrahit a qbusdaȝ qua subtracta īclinat eoꝝ volūtas ad malū. ex hoc videt inuere φ prius subtrahit gratia: φ̄ deserat a volūtate de⁹. Ad hoc etiā est Aug. de gratia ⁊ natura. vbi dicit ⁊ ostēdit ꝯ̄ hereticū pctā peccatis vindicari: ⁊ recitat rñsionē quā posset dare hereticus: dicēs φ de⁹ ad peccādū non cogit: sed dignos deseri tm̄ deserit: ⁊ tūc dicit Aug. sic. Si hoc dicit: verissime dicit. Ad ista

Rñsio ad auctorita tes ꝯ̄ se cūdam conclu sionem

rñdeo: ⁊ dico φ ista ⁊ oīa eis similia debēt sic intelligi. deus grām collatam a quibus subtrahit in penam peccati p̄cedētis ⁊ merito precedētis peccati: subtrahitur ab eis grā ⁊ eius vsus: ⁊ aliter nō. ⁊ hoc expresse pȝ p Isidoꝝ de summo bono li. ij. ca. xix. Nō inqt: cum aliqui iusti sunt: a deo impelluntur vt mali fiant. sed dū mali sunt: indurātur vt deteriores fiāt. ⁊ post sequitur. Facit ergo deus quosdā peccare: sed in quib⁹ talia peccata precesserunt: vt iusto iudicio ei⁹ mereātur in deterius ire. Quedā em̄ peccata de ira dei veniūt: que p merito alioꝝ cōpensant peccatoꝝ. vult dicere φ de⁹ nō facit hoīes deteriores: nec eoꝝ minuit bonitatem: nisi prius hoc meruerūt. ⁊ hoc est quod dicit. Ad hoc etiā est sententia beati Grego. ⁊ ponit in glossa. ad Ro. primo. vbi prius. Iusto inqt iudicio de⁹ eorum peccatis eos obnubilat: vt p̄cedētis peccati merito etiā in alia cadāt. Ex quib⁹ pȝ φ deus nō subtrahit grām ab aliquo nisi per meritū suum p̄cedēs. ⁊ p consequēs pri⁹ anima deserit iustitiā: φ̄ deus donum iustitie ab aīa subtrahit. Ex ista conclusione seqtur correlarie: φ prius saltē naturaliter dicat pctm̄ esse mortale: φ̄ de⁹ deacceptat illud ad penā eternā: vel ad subtractionem grē. ⁊ hoc sequit ex eo φ pri⁹ homo demeret grām subtrahi: φ̄ de⁹ eā subtrahit: vt dicit cōclusio. ergo pri⁹ naturaliter est peccatū mortale: φ̄ grā auferat. ergo non pōt dici φ ideo est mortale: qȝ deus illud deacceptat: sȝ magis ecōtrario. Alia conclusio

Correlarium

Tertia ꝯclusio

est: φ habita occasione opandi: vita aīe nō cōseruat sine cura vel zelo iustitie. Hoc aūt demōstrari non pōt: sȝ tm̄ p auctoritates p suaderi. Est aūt ad hoc auctoritas Augu. enchi. xxxi. vbi dicit sic φ non sufficit misericordia dei: si non adsit volūtas hoīs. hō enim credere vel sperare non pōt, nisi velit: nec puenire ad palmā nisi volūtarie currat. si nō pōt puenire ad palmā nisi volūtarie operet: ḡ nec pōt conseruare charitatē siue vitā suā, nisi cōformiter opet ad vitā. ꝯña pȝ ex opposito: qȝ si posset cōseruare vitā sine operib⁹ volūtarijs: sequit φ posset puenire ad gloriā sine talib⁹ opib⁹: cui⁹ oppositū dicit auctoritas. ⁊ cōsequētia pȝ: qȝ cuicūqȝ charitati corrñdet glia ⁊ palma. Idē etiā pȝ p Greg. in homil. de pētecoste. vbi dicit sic. Ad vosmetipsos fratres redite. Si deū vere amatis, exqrite: nec tm̄ si aliquis credat qcqd sibi anim⁹ sine opis attestatione rñdeat. ⁊ sequit. Nunqȝ amor dei otiosus est: operat em̄ magna si est. Si vero remittit: nō est. Item dns in euā. dicet reprobis in iudicio finali dānādis, p eo φ opa charitatis nō egerāt. Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Esuriui: ⁊ nō dedistis mihi manducare. Sitiui: ⁊ non dedistis mihi bibere ⁊c. Idē etiā apparet p illud qδ dicit Io. in j. can. sua ca. iij. Qui inqt habuerit facultates hui⁹ mūdi: et viderit fratrē suū necessitatē hr̄e: et clauserit viscera sua ab eo: quō charitas manet in eo? Ubi satis apparet φ charitas in illo casu nō conseruat sine ope ⁊c. Ad idē facit illud Grego. sup euā. Mat. Seruū vnum appoitato lucro remunerat: aliū aūt a bono ope torpētē dānat. Quarta ꝯclusio est de significato huius vocabuli pctm̄ mortale. et est hec in forma: φ ex hoc solū aliqd dr̄ pctm̄ mortale: qȝ eo sepat aīa a charitate. Hec videt eē manifesta ex terminis. qȝ hδ ē eē mortale qδ mortē iferre: et mortē iferre nō ē aliud q̄ȝ vita priuare. ḡ cū vita aīe sit iustitia siue charitas: vt dictū ē in pria ꝯclone: seqtur φ idē ē eē pctm̄ mortale, qδ aīam a charitate separi. Quinta

Quarta ꝯclo

cōclusio est: φ oē qδ repugnat opib⁹ reqsitis ad ꝯseruationē charitatis: ipsi repugnat charitati. Hec pȝ ex tertia: cū em̄ charitas nō cōseruet sine opib⁹ sibi ꝯuenietib⁹: seqt φ oē qδ repugnat talib⁹ opib⁹ repugnat etiā charitati. Sexta ꝯclo: φ nullū op⁹ extrinsecū p se repugnat charitati. hδ pȝ: qȝ si sic: tūc aliqδ op⁹ foret extrīsecū: sup quo nō posset fieri dispēsatio. ꝯña pȝ p Ber. de pre

Quita ꝯclusio

Sexta ꝯclusio

cepto ⁊ dispēsatiōe: vbi vr̄ dicere similiter ꝙ ea que per se requirunt ad charitatē: etiam nec ab ipso deo dispēsationē recipiunt. Ex quo seq̄tur per oppositū/ꝙ ea que ꝑ se repugnāt charitati: nullo mō dispēsationē recipiāt. Sed manifestū est ꝙ sup̄ quodlibet opus extrinsecū pōt dispēsatio fieri: vt apparet ꝑ ꝓcessum Ber. vbi declarat ꝙ in oībus p̄ceptis scd̄e tabule cadit dispēsatio q̄ tabula mētionē facit de opib⁹ extrīsecis: ḡ seq̄tur ꝙ nullū op⁹ extrinsecū repugnat charitati. Ad idē est vn⁹ ꝓcessus Aug. sup̄ cañ. Jo. homil. vj. vbi videt̄ illud expꝛsse deducere: sed omitto v̄ba sua ꝓpter ꝓlixitatē.

Septima cōclusio. Septima ꝯclo: ꝙ nō q̄ubet opatio intrinseca vitiosa repugnat charitati: qꝛ tūc nulla volitio vitiosa foret peccatū veniale ex gñe: ⁊ ita velle loqui qñ nō ꝯfer: ⁊ aliqñ tacere qñ nō expedit: vel plus q̄ꝫ expedit: foret ex se pctm̄ moꝛtale. ⁊ ita quilibet q̄ loquitur plus q̄ꝫ opꝫ: vel tacet plus q̄ꝫ expedit: peccaret moꝛtaliter. qḋ nō videt̄ verū. Qꝛ aūt talia sunt pctā ex gñe: apparet per Aug. de igne purgatoꝛio: vbi talia multa enumerat: q̄ dicit venialia eē ex gñe.

Octaua ꝯclo. Octaua conclusio est: aliqḋ est ꝑ se peccatū moꝛtale. hec ostēditur sic. Si nullū foret pctm̄ moꝛtale per se: tūc nullū ꝑ se contradiceret charitati. pꝫ ꝯña ex significato vocabuli huius noīs pctm̄ moꝛtale: ⁊ ex cōclusione. iiij. ⁊ ita qḋlibet pctm̄ foret cōpossibile charitati: ⁊ q̄dlibet pctm̄ posset stare cū charitate ⁊ dilectiōe fraterna. ꝯña pꝫ de se: ⁊ ꝯñs est falsum. sicut btūs Aug. declarat ex intētione sup̄. j. cañ. Jo. homil. vj. Ubi inuestigat veritatē ei⁹ qḋ dicit apl's in eadē cañ. c. iij. Omnis qui nat⁹ est ex deo: nō peccat qꝛ semen eius in eo manet: ⁊ nō pōt peccare: qm̄ ex deo natus est. Dec enim auctoꝛitas vr̄ dicere vt dicit Aug. ꝙ nō sit possibile ꝙ aliquis ex deo natus sit: ⁊ simul cum hoc peccet: ⁊ ꝑ ꝯñs omnis q̄ ex deo nat⁹ est sine pctō est. ergo sequeretur ꝙ null⁹ ex deo natus sit. quod est falsum. vel ꝙ aliquis sit in hac vita sine peccato. qḋ est cōtrarium illi quod dicit apl's in eadē cañ. c. j. Si dixerimus qm̄ pctm̄ nō habem⁹: ipsi nos seducimus: ⁊ veritas in nobis nō est. Istud dubiū mouet Aug. ⁊ ꝓ solutione dicit sic sententialiter: ꝙ illa ꝓpositio oīs q̄ nat⁹ est ex deo/ nō peccat ⁊c. nō debet intelligi vniuersaliter de omni peccato. sed particulariter de aliquo certo pctō: idest de aliq̄ gñe pcti: vel de aliquibus pctīs ⁊ non de omnib⁹: vt sit sensus: aliquod est certum pctm̄ vel certum genus peccati: quo nullus peccat q̄ natus est ex deo. ⁊ istū modū loquēdi ostēdit homil. vj. per illud dictū saluatoris in euā. Jo. vbi dicit. Si non venissem: ⁊ loquutus nō fuissem eis: pctm̄ nō haberēt ⁊c. Illud enim dictū non potest itelligi de omni pctō generaliter: qꝛ tunc daretur intelligi ꝙ Judei ante aduētū chꝛisti fuissent innocentes ⁊ per ei⁹ p̄sentiā facti fuissent pctōꝛes: qḋ nō est verū: ideo illud intelligitur de certo pctō. s. infidelitat̄ ꝙ in eū nō crediderūt: vel quē p̄sentē cōtēpserunt. Ita dicit Aug. In ꝓposito hec ꝓpō/ oīs q̄ nat⁹ est ex deo nō peccat: intelligit̄ de certo pctō saltē s̄m genus. Qui em̄: dicit Aug. in dilectione fraterna cōstitut⁹ est: certa sunt pctā q̄ nō pōt cōmittere: et hoc maxime ne odent fratrē. vult dicere ꝙ illud gen⁹ pctī qḋ est odium fraternū: nō est cōpossibile charitati. Ex q̄ sequitur ꝙ odiū fraternū est ꝑ se pctm̄ moꝛtale: qꝛ si nō sit cōpossibile charitati: tūc ex se repugnat charitati: ⁊ ꝑ ꝯñs ex se est pctm̄ moꝛtale.

Probatur secundo. Itē arguit̄ sic. si nullū pctm̄ foret ꝑ se moꝛtale: tunc q̄libet actus posset fieri sine culpa moꝛtali: ⁊ ita quilibet actus posset fieri absq̄ hoc ꝙ militaret cōtra charitatē: ⁊ ꝑ ꝯñs de omni actu ꝓhibito in quocūq̄ p̄cepto posset fieri dispensatio. patꝫ ꝯña ⁊ falsitas consequentis ꝑ Bern. de p̄cepto ⁊ dispensatione bene infra principiū Ubi dicit ꝙ aliqua opa hūana sunt ita necessaria ad salutē: vt nulla de causa possint etiā ab ipso deo aliquatenus immutari. et addit. Sub hoc inquā gñe ē oīs illa sermonis dñi ī mōte spiritualis traditio: ⁊ q̄cq̄d de dilectione/ humilitate/ mansuetudine/ ceterisq̄ virtutibus tā in veteri q̄ꝫ in nouo testō tradit̄ obseruādū. talia enim sunt dicit Bern. q̄ nec licent nec expediunt aliquādo nō haberi omni tp̄e moꝛte cōtēpta: custodita sanitate operātur. ex quib⁹ apparet ꝙ tales actus sunt per se ⁊ naturalr̄ req̄siti ad custodiā charitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs eoꝝ ꝯt̄rij act⁹ ꝑ se ⁊ naturalr̄ repugnāt charitati: qꝛ moꝛtē operātur: vt dicit auctoꝛitas. ḡ ex se sunt pctā moꝛtalia: qḋ fuit ꝓbandū.

Probatur tertio. Itē si nullū pctm̄ foret per se moꝛtale: tūc vt prius quodlibet moꝛtale ex aliqua circūstātia foret moꝛtale: ⁊ tūc magis videtur verum de hac circumstantia: ꝙ est cōtra p̄ceptū dei. patet consequentia: qꝛ amota illa: nul-

lum erit oino pctm̄. illud enim quod nō est
contra preceptum dei: est oino licitū: et per
ꝯn̄s ex hoc solo dicit aliquod esse peccatum
qꝛ est ꝯtra preceptū dei: tamꝙ̄ ex circūstan
tia qua posita ponit pctm̄: ꝛ qua remota re
mouet pctm̄. ꝛ assumptum ptꝫ p Augu. de
adulterinis cōiugijs li. j. vbi sic diffinit. Li
citum est qd̄ nulla lege est prohibitū. ergo
si aliqua circūstātia debeat facere peccatū
esse mortale: hoc maxime videt de ista cir-
cūstātia q̄ est cōtra p̄ceptū. Sed ꝯn̄s est fal
sum: qꝛ tūc cū oē pctm̄ sit cōtra preceptum
vt prius ostensum est: seq̄ret ꝙ omne pec-
catū foret pctm̄ mortale: qd̄ est improbatū
Proba tur q̄r-to. Itē si nullū foret p se pctm̄ mortale: tunc
sequit ꝙ nullus act⁹ vitiosus quantūcūꝙ
inordinat⁹ foret ex se meritū priuatiōis vel
carētie charitatis. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ ex opposito si
aliq̄s foret p se meritori⁹ talis priuationis
ille naturaliter repugnaret charitati: et se-
pararet a charitate: ꝛ ita ex se foret peccatū
mortale ex. v. cōclusione. sꝫ p̄mū ꝯn̄s est fal
sum. qm̄ ponat ꝙ vellet gratis nō hr̄e cha
ritatē: vel nō eē i charitate: tūc ille mereret
nō eē in charitate: ꝛ non aliūde nisi qꝛ vult
nō eē i charitate: g̊ nō eē i charitate ex se est
meritū carētie charitatꝭ. g̊ ꝛc. Qꝛ aūt talis
meret nō eē in charitate ꝓbat: qꝛ aliter stā
te illa volitione/posset eē in charitate ꝛ eē
fili⁹ regni: ꝛ p ꝯn̄s gr̄a sua pri⁹ collata suf-
ficeret adulto ad salutē: absꝙ ꝓpria volū-
tate ꝛ motu ꝓprio sue volūtatis: imo ꝯ vo
lūtatē suā: qd̄ est ꝯ Augu. enchi. c. xxxj. vbi
superi⁹ allegatū est: vbi dicit sic ꝙ nō suffi-
cit homini ad salutē mia dn̄i: si nō adsit vo
lūtas hoīs. g̊ a multo fortiori vbi volūtas
hoīs est dispositione ꝯria ad inchoationē
Proba tur. q̄n to. charitatis: cuius casus ponit in proposito.
Itē sic. odiū p̄rimi est p se pctm̄ mortale: g̊
aliqd̄ ex se est pctm̄ mortale. assumptū ostē
dit: qꝛ aliter eēt possibile ꝙ existēs in cha-
ritate odiret proximū suū. ꝯn̄a ptꝫ ex hypo
thesi: qꝛ odiū tale nō repugnat charitati. sꝫ
ꝯn̄s est falsum: vt apparet p apl̄m. j. Ioā.
iiij. Si q̄s inq̄t dixerit qm̄ diligo deū: ꝛ fra
trē suū odit: mēdax est. g̊ nō est possibile ꝙ
aliq̄s sil' odiat fratrē: ꝛ diligat deū ex chari
tate: g̊ odiū fratris est incōpossibile charita
ti: ꝛ p ꝯn̄s separat a charitate: ꝛ ita est pec
catū mortale ex cōclusione q̄nta. Istud con
firmat p btm̄ Greg. sup eua. i homil. pēte-
costes vbi dicit ꝙ nec de⁹ vere sine p̄rimo:
nec p̄rim⁹ vere sine deo diligit. g̊ nō est pos

sibile ꝙ existēs in charitate odiat p̄rimū. Euasio
g̊ ꝛc. Hic dicet forte ꝙ odiū p̄rimi nō ꝯdi
cat dilectioni dei: qꝛ nec dilectioni eiusdē p̄
rimi. oīs eīm p̄rim⁹ īquātū hō / diligēdus
est. g̊ cū oīs possit esse p̄rim⁹: ꝛ simul cū h̄
pctōr: sequit ꝙ idē sit ab eodē odiendus et
diligēdus. Sed istud nihil est: qꝛ nec p̄ri- Cōtra
mus est odiēdus quantūcūꝙ sit pctōr. nec euasio-
est idē odire p̄rimū/ꝛ odire eū esse peccato nem.
rem. de quocūꝙ p̄rimo odiēdū est eū esse
pctōrē: nec hoc est aliq̄ mō odire proximū:
ideo manifestū est ꝙ rn̄sio nō est ad ꝓposi
tū: immo ſm rei veritatē nihil simpliciter
est odiēdū: ꝛ nec diabol⁹: qm̄ de⁹ nihil eorū
odit q̄ fecit: vt dicit magister li. iij. di. xxxij.
c. j. Sed cū multa odienda sunt esse mala:
nō tn̄ sequit ex hoc ꝙ sint odienda. ideo re
spōsio nō valet. Alia cōclusio est: ꝙ aliqd̄ Cōclo
est pctm̄ mortale: qd̄ tn̄ ex se nō est mortale nona.
Hoc ostēdit sic. aliq̄s actus extrinsecus vo
lūtatis est pctm̄ mortale: et nullus talis ex
se est pctm̄ mortale. ergo aliquid est morta
le: qd̄ tn̄ ex se non est mortale. maior ptꝫ de
adulterio/homicidio/ꝛ hmōi. minor sequi
tur ex ꝯclusione. vj. q̄ fuit hec: ꝙ nullū op⁹
extrinsecū per se repugnat charitati. et sic
arguendo qd̄libet mortale ex se repugnat
charitati: nullū opus extrinsecū ex se repu
gnat charitati: g̊ nullū opus extrinsecū est
pctm̄ mortale. iste modus arguendi habet
in scd̄o mō scd̄e figure. ꝛ prima propositio
ptꝫ ex ꝯclusiōe. v. que est illa: ꝙ ex hoc dici-
tur aliqd̄ pctm̄ mortale: qꝛ separat aīam a
charitate. Habitis his conclusionibus ꝛ Decisio hui⁹ ar ticuli.
suppositis/ad inuestigandū pctm̄ mortale
ex se sumo ex prima cōclusione ꝙ vita aīe
nō est aliud q̄ donū charitatis ꝛ iustitie:
ꝛ p ꝯn̄s mors aīe nō est aliud q̄ carētia ta
lis doni in subiecto nato. ideo ꝙ pctm̄ sit
mortale pōt esse dupl'r. Uno mō ꝙ impe-
dit ne tale donū ꝯferatur. sic specialr pctm̄
originale dr̄ mortale. Silr eadem rōne qd̄-
libet actuale in nō renato pōt dici mortale:
qꝛ si originale natū sit impedire ne tale do-
num conferat: multo magis qd̄libet actua
le: qꝛ certum est ꝙ omne actuale est magis
imputabile volūtati q̄ originale. Scd̄o
mō dr̄ pctm̄ mortale: qꝛ impedit vel natum
est impedire ne gr̄a iam collata conseruet.
ꝛ iste modus bn̄ differt a primo: qꝛ habit⁹
vitiosus ꝯtus ex origine lꝫ ipediat ne gr̄a
ꝯferat: tn̄ si collata fuerit: cū ipso pōt con-
seruari. eodē modo est de multis actibus.

Ideo omne pctm̄ qḋ natū est ex se impedi/re ne gr̄a prius habita cōseruet̄: est mortale ex se. tūc ergo arguit̄ sic ad ꝓpositū. Aliqḋ est pctm̄ quod ex se est mortale: vt dicit viij. ꝯclusio: ⁊ nullū opus extrinsecū est de se pctm̄ mortale: vt dicit. vj. cōclusio: ġ solū opus intrinsecū voluntatis est de se pctm̄ mortale. Itē sola desertio gr̄e separat aīaꝫ a charitate/ex prima suppositione ⁊ prima ⁊ scḋa ꝯclusione: ġ omne qḋ per se separat aīam a charitate: est per se desertio gr̄e. ptꝫ ꝯn̄a ab exclusiua ad vniuersalē de terminis transpositis. ġ sola illa volitio intrinseca est per se pctm̄ mortale: per quā aīa per se deserit gr̄am siue charitatem. Si ergo poterimus discernere qn̄ anima ꝓprie ⁊ per se deserit gr̄am: ⁊ qn̄ nō: apparebit tūc qn̄ act⁹ voluntatis est ex se pctm̄ mortale ⁊ quando nō; sed satis manifestū est apud doctores ⁊ auctores ꝙ qn̄ anima operatur aliquid mali ex mera infirmitate ⁊ nō ex electione: nō per se deserit iustitiā: nec etiā mala: vt dicit Arist. v. Ethico. nec etiā quando aliqḋ iniustitie ex errore inuincibili operatur: est imputabile. ergo nihil qḋ operat̄ ex tali errore vel infirmitate/est per se pctm̄ mortale nisi illa infirmitas vel ignorantia sit imputabilis: hoc est per accidens ġ nullū op⁹ malū factū ex infirmitate vel ignorantia/est per se pctm̄ mortale. ġ opꝫ ꝙ illud fiat scienter. ꝯn̄a ptꝫ: q: quilibet actus voluntatis vel fit ex ignorantia: vel ex infirmitate: vel ex scientia. ⁊ hoc extendendo nomen scientie ad existimationē vel opinionē: vel saltem vocando scientiā illud qḋ distinguitur ꝯ ignorantiā. tunc vltra. nō omne malum scienter ꝯmissum est ex se desertio gr̄e per se ⁊ ꝓprie: sicut argutū est prius. ⁊ sic hoc videt̄ clarum ex alio casu. ponat̄ ꝙ aliquis sciat a esse aliqḋ peccatum veniale: et cū tentatus fuerit ad cōmittendum a: iudicet ꝙ vitare a nō requirat̄ ad ꝯseruationē vite. ġ cū sit solū pctm̄ veniale in hoc casu: potest scienter cōmittere a/absq; hoc ꝙ deserat gr̄am. q: pōt esse ꝙ nullo modo vellet cōmittere a/si foret desertio gratie. ġ pōt esse ꝙ aliquis scienter cōmittat pctm̄ veniale satū esse tale: absq; hoc ꝙ deserat gratiam. ergo sequit̄ ꝙ nō omne malū cōmissum scienter est per se desertio gratie: ⁊ per ꝯn̄s nec peccatū mortale. Et aūt in hoc casu posset cōmittere a absq; hoc ꝙ deserat gr̄am: ostēditur sic. q: cū cōmissione ipsi⁹ a stat ꝙ si oporteret alterū deserere: videlicet gr̄am vel a pctm̄: potius eligeret deserere a ꝙ gr̄am. ġ plus diligit gr̄am ꝙ cōmittere a. ⁊ volendo a nō deserit christū. ġ. ꝯn̄a ptꝫ per dictū Aug. de igne purgatorij: vbi docet quō diligere substantiā corporalem plus ꝙ oportet/sit peccatū: sed tantū veniale. Aliquando enim qui diligit substantiā temporalem plus ꝙ opꝫ: sic tamen vt si necesse foret/mallet ipsam substantiā perdere ꝙ christū: peccat inquit qui diligit rem tꝑalem plus ꝙ opꝫ: sed tamen venialiter. q: christū nō deserit: quem adhuc tenet in fundamento. Ita in ꝓposito possibile est ꝙ aliquis scienter cōmittat veniale: absq; hoc ꝙ charitatē vel iustitiā deserat. ptꝫ ġ ꝙ omne pctm̄ mortale ex se fit ex scientia. nec tamē omne pctm̄ scienter cōmissum est ex se mortale: ġ nō potest dici ꝙ circūstantia scientie facit pctm̄ esse mortale. Quid ġ est illud quod facit pctm̄ esse mortale? pro certo videtur mihi valde difficile assignare: tamen videt̄ posse dici sic: ꝙ illud idem qḋ facit actū voluntatis esse desertionem gr̄e: facit eundem actū esse pctm̄ mortale: q: idem est desertio gratie ⁊ pctm̄ mortale ex. v. ⁊. vj. conclusionibus. Uideamus ergo quid ꝓprie requirit̄ ad hoc ꝙ aīa deserat gr̄am: ⁊ ex iam dictis possumus inferre ꝙ tunc solū ꝓprie ⁊ per se deserit aīa gratiā: quando scienter facit aliquid per qḋ existimat se gr̄am perdere: vel incerta est vtrum gr̄am perdat. Exēplū. si aīa iudicet se per actū a perdere iustitiā: etiā si iustū est fieri. ⁊ cōmittat a scienter: videt̄ ꝙ ꝓpterea deserit iustitiā/q: nō habet curā vel zelū iustitie. ġ tunc perdit iustitiā ex tertia cōclusione: ⁊ per ꝯn̄s peccat mortaliter. ⁊ si ipse homo dubius vel incertus sit nūqḋ ex cōmissione a perdat gr̄am an nō: ⁊ hoc nō obstāte cōmittat a: iterū ꝓpterea deserit gr̄am: q: nō zelat ꝓ ea: imo omittit ⁊ renuit cōseruare gratiā: ex hoc ꝙ vult facere illud ex quo incertus est vtꝝ perdat gr̄am. ideo pōt dici sic: ꝙ solus ille actus voluntatis ex se est pctm̄ mortale: quo quis existimat se gratiam perdere: vel dubius vel incertus ē an gr̄am perdat. Ex quo sequit̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliqḋ sit pctm̄ mortale ex se: requirit̄ ꝙ aliquis existimet se gr̄am perdere siue iustitiā vel incertus sit nunquid iustitiā perdat. Et ad maiorē declarationē istius cōclusionis arguo contra eam per aliqua media. Pri⁹

R' Cōclu. princi. in h ar ti. intē ta.

Arguit̄ ꝯ ꝯclu. princi. primo.

mo sic. sola desertio gr̄e est pctm̄ mortale: ergo vbi nulla est desertio gr̄e: nullum est pctm̄ mortale. Sed vbi aliquis operatur quodcūq; malū: credens se obsequiū pstitisse deo: ibi nō est desertio gr̄e p vltimā pclusionem. ergo quodcūq; malū faciēdo: cū tali credulitate licet erronea/non peccat aliqs mortalr. qd est falsum: q: possibile est q cū tali credulitate cōmitteret aliquid qd ex se est peccatū mortale: sicut odiū fraternum. vt habet ex viij. pclusione.

Scdo. Scdo sic. ponat aliqs qui nullā notitiā hz gr̄e nec dei: sicut satis est imaginabile: tūc manēte eo ī illo statu: possibile est q peccet mortaliter. manifestum est: q: aliqn̄ posset vnum hoīem interficere τ seipm: vel aliqd tale scel9 opari: τ tn̄ manifestū est ex casu q nō existimaret se gratiā pdere: nec dubius foret nunqd gratiam perderet: q: nullā notitiā de gratia hret. ergo possibile est aliquē peccare: absq; hoc q existimet se iustitiā vel gratiā pdere: τ etiā absq; hoc q dubius vel incert9 sit nunqd gratiā perdat: ergo illa pclusio nō est vera.

Tertio. Item ponat q aliqs homo magne litterature sciat se esse in pctō mortali: τ grām perdidisse: τ iā nullā in effectu hre: τ iterū cōmittat aliqd grande pctm̄: vt stuprū vel blasphemiā: τ sciat illud esse pctm̄ mortale tunc non est necesse vt existimet se per illud pctm̄ gratiā vel iustitiā perdere: q: nullam existimat se hre: vel anteq illud committeret habuisse: ergo per pn̄s nō peccaret mortaliter illo actu scdo: qd est falsum. τ pn̄s patet ex vltima pclusione.

Quarto. Itē ex hac pclusione sequitur q nullus peccat mortalr: nisi qui credit se male facere: vel incertus est an male faciat. ergo si aliquis operetur quodcūq; malū ex passione: sicut incontinens: qui ex passione egreditur a rōne: nō peccaret mortalr. pn̄s ptz: quia talis nullam extimationem habet de peccato vel malitia. ergo nō pprie deserit iustitiā sic operādo. ergo nō peccat mortaliter. pn̄s est falsum.

Quinto. Item si nullus peccaret mortaliter nisi existimaret se iustitiā deserere: vel incertus vel dubius foret τc. tunc sequeret q nihil foret simplr pctm̄ mortale: nisi cōtemptus iustitie. ptz pn̄s: q: sic opari est iustitiā contemnere. τ ita vel quilibet conteptus foret peccatum mortale: vel aliqs τ aliquis nō. Non quilibet cōtemptus iustitie est pctm̄ mortale: quia tunc quilibet cōsensus in peccatū ex deliberatione foret pctm̄ mortale; cū quilibet talis sit cōtemptus iustitie: vt videtur. pn̄s est falsum: vt prius fuit ostensum. Si aliqs cōtemptus iustitie est pctm̄ mortale: τ aliquis nō: contra: quilibet contemptus iustitie excludit zelū iustitie: ergo quilibet contemptus iustitie est pctm̄ mortale. pn̄a patet ex positione. τ ans notum est: q: non stant simul q aliquis contemnat iustitiam: τ zelet p iustitia. manifestum est ergo q quilibet cōtemptus iustitie excludit zelum iustitie: τ ita est pctm̄ mortale. Ad primū cū dr̄: sola desertio gratie est peccatū mortale τc. vt prius dictū est. nunc etiā dico q sola desertio gratie est ex se peccatū mortale: nō tn̄ cōcedo q solū illud est pctm̄ mortale: q: pctm̄ originale nō pprie est desertio gratie: τ tamen est pctm̄ mortale. τ similr aliqua sunt pctā mortalia: quorum nullū est pprie desertio gratie. τ ideo nego pn̄am cū arguitur: vbi nulla est desertio gratie: ibi nullū est pctm̄ mortale. Sed vltra pro materia argumenti: cū dicitur q ille qui malū quantumcūq; graue operat credens bene facere τ obsequi deo: nō peccat mortalr: quia nō deserit gratiā. negat pn̄a vt prius: q: potest esse q aliqs operet malū credens obsequiū pstare deo: lz forte nō operet intentione obsequendi deo: τ idō cū tali credulitate stat q deserat iustitiā τ nō deserat iustitiā. si tn̄ aliquis credens se bene facere τ seruire iustitie/quātūcūq; malum operet: sola tn̄ intētione vt seruiat deo siue iustitie: tunc dico q ex hoc non peccat mortaliter: nec illud erit peccatum mortale ex se: q: tale pctm̄ non excludit zelū iustitie. immo fit mere zelo iustitie. τ ideo talis in illo casu si nullā habeat aliunde culpam nō incurrit culpā mortalem: ex quo nō perdit gratiā. τ nota super hoc Aug. super. s. cañ. Jo. homil. v. τ vj. τ tn̄ credat sic faciēdo seruire iustitie: sed nō facit intētione seruandi iustitiā. Itē pōt esse q pia intētione alia/vt alicuius cōmodi gratia illud facit solū. τ adhuc dico q nō peccat mortaliter pter eandē rōnem: q: s. talis operatio in illo casu nō excludit zelum iustitie. si tn̄ sic credens operet aliqua intētione puersa: q intētio nata sit excludere zelū iustitie: tunc ex se est peccatū mortale. τ ita forte fuit de iudeis qui occiderunt christū τ apostolos: τ tamen sic faciendo credebāt se bene facere. q forte τ si credebāt se bene facere: nō tn̄ fecerunt ea intentione sola vt bene fa-

Rn̄sio ad rōnes cōtra. ix. Ad primum.

terent:sed forte inuidia ꝛ alia intētione ꝑ-
uersa:ex qua forte equaliter fecissent si hoc
nō credidissent:ꝛ tūc illi peccauerūt mor-ta-
liter.si tñ aliqui christū occiderūt: et in hoc
bñ facere ꝛ deo placere crediderūt .si sola il
la intētione fecerūt vt deo placerēt:tūc di-
co ꝙ ex illo facto ꝑ̄se culpā mortalem nō
incurrerūt:nec peccauerūt nisi venialiter.
Sec⁹ aūt est si aliūde habuerūt culpā mor
talē. Vñ pro ista materia distinguā de cul-
pa mortali. Pctm̄ em̄ dicit̄ mortale dupli
citer. Vno mō proprie ꝛ ex se:ꝛ est illud qđ
nō potest fieri sine culpa mortali:cuiusmo-
di(vt dictū est)est oīs actus quo q̄s existi-
mat se iustitiā excludere:vel quo non curat
si eā excludat.talis em̄ operatio proprie re
pugnat zelo iustitie:cū nō sit possibile ali-
quē sic agere:ꝛ cum hoc pro iustitia zelare.
Alio mō dicit̄ aliqđ pctm̄ mortale eē ex ge
nere:ꝛ tale pōt fieri sine culpa mortali:ꝛ di
citur mortale ex genere:qꝛ ex suo genere tā
vitiosum est ꝛ inhonestū:ꝛ quantū ex se est
fieri non potest sine culpa mortali saltem si
ne vitio notabili ꝛ turpitudine graui:vt stu
prum/adulteriū/furtū ꝛ hmōi. Primo mō
sumendo peccatum mortale vt dictū est:nū
ꝙ̄ potest aliqđ fieri sine culpa mortali in ca
su predicto propter causam predictā. Scđo
modo fit peccatū mortale sine culpa morta
li in casu supradicto. Tūc ad propositū di-
co ꝙ qñ aliquis existens in culpa mortali
aliūde:si cōmittat peccatū mortale ex gñe:
etiā intētione seruiendi iustitie:adhuc in-
currit culpā mortalē. Rō est: qꝛ cū ipm̄ sit
mortale ex suo genere:nō hꝫ aliqđ qđ pōt
ipm̄ excusare a suo peccato mortali:nisi in-
tentionē piam:vel ignorātiā aliquam: vel
aliqđ hmōi.sed culpa mortalis quā aliūde
incurrit/est magis imputabilis ꝙ̄ intētio
pia sit excusabilis. ꝛ ideo licet intentio pia
in illo casu minuit malitiā ꝛ culpā illi⁹ pec
cati in suo genere:nō minuit genus suū qn
imputet̄ ſm malitiā sui generis.et ita exi-
stens in culpa mortali:et aliqđ committēs
mortale:licet hoc faciat quacūq̧ intētione
pia:incurrit culpā mortalē. Si tñ aliūde fo
ret in grā:ꝛ cū tali intētione seruiēdi iusti-
tie cōmitteret pctm̄ mortale ex gñe:tūc gra
tiā nō ꝑderet:nec culpā mortalē incurreret
qꝛ etsi faciendo peccaret:tñ iustitiā acceptā
ꝛ habitā nō desereret:cū actualiter ꝓ ea ze
laret:ꝛ ita patꝫ ꝙ multa pctā mortalia actua
lia sunt; quorū nullū est desertio iustitie et

¶ Conclusio de culpa mortali.

grē:ꝛ ꝙ oē mortale ex se est desertio. Ad se
cundū cū đr:ponat̄ ꝙ aliq̄s nullā notitiam — Ad secundū.
habeat grē nec dei ꝛc. Admitto:ꝛ ꝯcedo ꝙ
talis pōt peccare mortalr̄:existimādo se bñ
ꝛ iuste agere:sed tñ dico ꝙ nō pōt cōmitte
re aliqđ pctm̄ qđ esset mortale ex se:nisi exi
stimet se iustitiā relinq̄re:vel nō curet si iu-
stitiā relinquat.ꝛ siue sic siue sic:talis opa-
tio excludit ab eo zelū iustitie. Per idē pa
tet rñsio ad tertiū cū đr:ponat̄ ꝙ aliq̄s ma — Ad tertium.
gne literature sciat se esse in pctō mortali:ꝛ
grām ꝑdidisse: ꝛ iā nullā in effectu habere
ꝛ iterū cōmittat aliqđ grāde pctm̄ sciēs eē
tale.ꝛ sic admitto.et cū đr:nō est necesse ꝙ
existimet se gratiā ꝑdere ꝑ scđm pctm̄ quā
nō hꝫ:ꝯcedo:ꝛ ex hoc nihil sequit̄ ꝯ positio
nem:qꝛ ꝑinde est siue credat se grām ꝑdere
siue credat se iustitiā excludere: qđ ꝓ eodē
habeo.siue aūt habeat iustitiā siue nō:pōt
iustitiā ab eo excludere oꝑando aliqđ iniu-
stū vel malū:iō argumētū nō ꝓcedit. Ad — Ad quartum.
quartū cū đr:ex hac positione seq̄tur ꝙ nul
lus peccat mortalr̄ nisi qꝛ vult se male face
re:vel incertus est an male faciat:sit ita grā
argumēti:tñ hoc nō seq̄tur.tūc cū infert̄:ꝙ
aliq̄s operet̄ ex passione qđcūq̧ malū: sic-
ut est de incōtinente:nec peccaret mortalr̄:
nō seq̄tur vt dictū est in primo articulo: qꝛ
si nō incurrit culpā mortalē ex ista oꝑatiōe
ꝑ̄se:possibile tñ est ꝙ illa oꝑatio impute-
tur ad culpā mortalē ex aliq̄ merito ꝑ̄cedē
te vt dictū est. Dico tñ ꝙ si existēs in grā et
charitate patiat̄ aliquā tentationē: ex qua
ꝓcedat in actū quantūcūq̧ malū ex gñe:si
aliūde nō hꝫ culpā mortalē:sed talia pctā
sequunt̄:tales passiones vehemētes q̄ vo-
cant̄ preoccupationes:sicut dicit Aug. con
tra mēdaciū ca.xiij.in qb⁹ delinq̄tur dū q̄d
faciendū sit ad horā:dicit Aug.nō videtur:
aut q̄ viderit vincat̄ vt si hāc pctā .d. vel la
tet veritas:vel cōpellit infirmitas:sicut fu-
it volūtas ipsi⁹ Loth qñ filias suas voluit
ꝓstituere:ꝛ Dauid qñ voluit interficere Na
bal:vel forte qñ voluit ꝯcūbere cum vxore
Vrie ꝛ hmōi. Ista aūt hmōi pctā nō separāt
a charitate:patꝫ ꝑ dictū Aug. de baptismo
cōtra Donatistas lib.v.circa finē vbi dicit
Cū forte ipsi iusti preoccupant̄:reprimit̄ in
eis/non tñ extinguit̄ charitatis affectus.
rursusq̧ insurgens ꝛ inardescēs ꝑ̄stino cur
sui restituit̄. De pctō Dauid dicit Bern. de
amore dei.ca.xi.sic. Dauid cū peccauit: cha
ritatem nō perdidit:sed obstupuit quodā-

modo in eo charitas ad vehementē tētatio nis ictū: ꝛ charitas nequaꝗ̄ in eo ablata/ sed q̄si quodāmō sopozata fuit: ita vt mox cū ad vocē arguēdis ꝓphete euigilauit: cōtinue in illū ardētissime charitatis cōfessio nē erupit. Peccaui dn̄e ꝛc. Talis etiam fuit negatio Petri qua christū negauit terrore ancille: pꝛeoccupatus em̄ fuit terrore mortis vel passionis: vt christū ore negaret: non tn̄ corde. ꝛ licet ista negatio foret pctm̄ mortale ex gn̄e: q: fuit mēdaciū in doctrina religionis: quale est semꝑ mortale ex suo genere: vt dicit Aug. de mēdacio: tn̄ ista negatio Petri nō imputabat ei ad culpā mortalē: sicut dicit Ber. vbi pri⁹. Dicit em̄ sic. Petr⁹ cū peccauit: charitatē non amisit: q: peccauit poti⁹ in veritatē ꝗ̄ in charitatē: cū non esse ei⁹ mētit⁹ est oze/ cui⁹ toti⁹ erat in corde: ideoq̄ꝫ negationē falsitatꝭ ꝯtinue lachrymis latuit veritas charitatis ꝛc. Ex q̄bus apparet ꝙ existēs in charitate/ quātūcūq̄ꝫ malū ex gn̄e operet ex passione: q̄ impedit vel ꝑpedit vsum rōnis: nō imputat ad culpā mortalē. Sec⁹ tn̄ est de eo q̄ existens extra charitatē talia opat. Ad quintū cū dr̄ Si null⁹ peccaret mortaliter n: si existimaret se iustitiā perdere ꝛc. tūc seq̄ret ꝙ nihil foret simplr̄ pctm̄ mortale nisi ꝯtēptus iustitie. ꝛ vltra: aut ergo q̄libet cōtēptus iustitie est peccatum mortale: aut aliq̄s ꝛ aliquis nō. Dico ꝙ q̄libet contēptus iustitie ex se est peccatū mortale: q: sicut tangit argumētū/ nō stant sil' ꝙ aliq̄s simul zelet ꝓ iustitia ꝛ cōtēnat iustitiā: ꝛ ideo quilibet cōtemptus iustitie excludit zelū iustitie: ꝛ per ꝯn̄s ip̄am iustitiā ex. iij. cōclusione. ꝛ vltra cū arguit ꝙ nō: q: tunc quilibet consensus in pctm̄ ex deliberatione ꝓcedēs foret mortale: q: quilibet talis est cōtempt⁹ iustitie: nego: q: sicut dictū est/ nō quilibet consensus in pctm̄ scitū esse tale eit cōtēpt⁹ iustitie: q: nō q̄libet talis excludit zelum iustitie ergo ꝛc. Sic q̄ dictū est in quo peccatum veniale differt a mortali ꝛ ecōtrario: ꝓ hoc scꝫ (vt breuiter dicat) ꝙ omne illud qd̄ excludit zelū iustitie: ꝛ fit sciēter ex electione: est pctm̄ mortale: oē aūt qd̄ est peccatum: ꝛ nō excludit zelū iustitie: est veniale solū: licet forte aliqd̄ tale sit ex gn̄e mortale: vt dictū est: ꝛ q̄le pctm̄ excludit zelū iustitie: ꝛ q̄le nō. Jō restat r̄ndere ad argumentum pꝛincipale: q̄ fuit argutū ꝙ nullū est veniale ex genere: cū arguit sic: tunc tale peccatum veniale imputaret ad culpā: ꝛ ita tale peccatū in aliq̄ remitteret charitatē. ꝯn̄a fuit ꝓbata: q: peccatū illud foret alicui⁹ malitie. ꝛ ita min⁹ bon⁹ foret q̄s ꝓpter illud veniale: ꝗ̄ illo veniali subducto: ceteris paribus: ꝛ ita minueret charitatē. Ad illud dico vt pri⁹/ ꝙ aliqd̄ est veniale ex gn̄e: ꝛ ꝯcedo ꝙ tale remittit charitatē q̄ ad vsum: vel natū est remittere. ita ꝙ existēs in charitate quacūq̄ꝫ/ si peccaret veniali: nō minuit ipsa charitas in latitudine forme: ꝛ tamen nō pōt in oēm vsum in quē pri⁹ potuit: vel saltē nō pōt tā facilr̄ exeq̄ oēm actū quē ꝓducere nat⁹ est: sicut si haberet nullū pctm̄ ceteris parib⁹. Et cū arguit ꝙ pctm̄ veniale est alicui⁹ malitie ꝛc. Dic r̄ndēdo cōcedo ꝙ pctm̄ veniale est alicui⁹ malitie: sꝫ tn̄ illa malitia nō sufficit ad denominādū aliquē hoīem existentē in charitate malū: sicut dicit magr̄. li. iiij. di. xxj. c. vij. Ubi dicit ꝙ aliq̄s vere bon⁹ est: ꝛ charitatem hꝫ: ꝛ tn̄ pctm̄ veniale. Ex quo sequit ꝙ illud veniale nō sufficit ad denominādū eū malū: cōcedo tn̄ ꝙ minuit charitatē ꝛ bonitatē vt pri⁹ dictū est: quantū ad vsum ꝛ effectū aptū natū ex eo ꝓcedere. ꝛ ex hoc non sequit ꝙ minuit charitatē in latitudine forme. Sed tn̄ ꝯcedo ꝙ simplr̄ loquēdo min⁹ bon⁹ est q̄s existēs in charitate ꝛ veniali/ ꝗ̄ sine veniali ceteris parib⁹. et tūc vltra cū arguit ꝙ si per venialia minueret charitas: sequeret ꝙ ꝑ venialia aliq̄s pōt totā charitatē perdere. nego ꝯn̄am vt dictū est: q: nullā latitudinē charitatis tollit veniale: sꝫ tātū remittit q̄ ad vsum. ꝛ tunc si arguit sic. Si remitteret vsum charitatis: posset tollere totū vsum charitatis: q̄ ꝑ ꝯn̄s ꝛ charitatē. q: sicut dictū est in cōclusione tertia: charitas nō seruatur sine vsu: ergo redit argumentū. Dic pōt dici ꝙ ꝛ si veniale pōt tollere vsum charitatis quātū ad aliquā spēm act⁹: non tn̄ pōt tollere quātum ad oēm spēm act⁹: ita nec charitatē: imo meli⁹ pōt. Q: si veniale possit remittere vsum charitatis in aliq̄ spē act⁹: nō tn̄ pōt tollere totū vsum: sicut dictū est prius de actu bono ex gn̄e respectu pctī mortalis. q: licet posset minuere malitiam pctī mortalis: tn̄ totā tollere nō pōt: sic de aliq̄ certa resistētia ꝛ minori respectu maioris potentie actiue: nulla tn̄ potētia actiua finita pōt facere ꝙ ipsa non foret resistētia ceteris paribus: sic in proposito est in peccato veniali ꝛ charitate.

Margin notes: "Ad quintum." (beside "tra charitatē talia opat."); "Nota." (beside "tie: q: nō q̄libet talis"); "Ad secundū pn. ar." (beside "q̄le nō. Jō restat")

x Ad tertiū pn. Nunc restat tractare de peccato veniali in cōparatione ad mortale: ⁊ hoc est tāgere materiā tertij principalis: vbi fuit sic argutū. Si quodlibet pctm̄ sit imputabile ad culpā: tunc omne mortale foret īputabile ad culpam: ⁊ tunc cum oē mortale ī eo ꝙ mortale sit maioris malitie ꝙ̄ oīa venialia possibilia cōiuncta simul: ⁊ ita quodlibet mortale excederet quodlibet veniale improportionabiliter: qḋ fuit argutū esse falsum: q: venialia possunt tantū multiplicari/ꝙ equabunt vni mortali: sicut fuit allegatū. Prima via rñ. Hic ē triplex via respondēdi. Una enim positio cōcedit ɔclusionē. videlꝫ ꝙ venialia possunt tātū multiplicari: ꝙ equiualebunt vni mortali: Probatur primo. ⁊ hec hꝫ euidētiā a magistro lib. iiij. dist. x.c.x. Scdo Similiter vnū veniale pōt fieri mortale p circūstantiam sui auctā. i. per sue circumstātie augmētū aliqñ etiam in eadem specie. dicit em̄ magister lib. ij. dist. xxiiij. c. viij. ibi. Quando aūt mulier sine viro gustat ⁊c. quādo delectatio morosa nō diu tenet in mēte: sꝫ cito repellit: veniale est. Si ħo diu teneat in cogitatiōe: etiā voluntas pficiēdi desit: mortale est. Ex quo vꝫ in illo casu ꝙ cogitatio morosa q̄ in pncipio tpis est pctm̄ veniale: solum p lapsum tpis fiat mortale: ⁊ per ɔ̄ns pctm̄ mortale ⁊ veniale nō differunt nisi ƀm magis ⁊ minus: ⁊ ita nō differūt ƀm spēm. Tertio Siīr sit a aliqḋ veniale pctm̄: ⁊ b ɔsimile ex gñe: ⁊ phibeant sub pena ɔsimili in specie: scꝫ eterna: tūc cōmittens a peccat venialiter solū: ⁊ committens b peccat mortaliter. ergo a est veniale: ⁊ b mortale. ⁊ certum est ꝙ ista nō differunt nisi ƀm magis ⁊ min⁹. ergo ⁊c. Quarto. Similiter hec positio hꝫ euidentiā ex hoc ꝙ multa sunt venialia ex suo genere: si tñ deducant in ɔsuetudinē: sunt mortalia: sicut cōiter dr: ⁊ videt canon innuere distin. xxv. §. criminis appellatio. vbi dr sic. multa ex deliberatione pcedunt: que nisi sepius reiterata ⁊ in cōsuetudinē fuerint deducta: q̄uis grauent post mortē: non tñ eternaliter perdūt. Per ista videt innuere ꝙ ex opposito si sepius iterent ⁊ ducant in cōsuetudinem: post mortē eternaliter perdūt. et aliter nō. hoc enim signat p exceptiuā particulā extra captā. g̃ vt videtur: venialia si multiplicent: fiet mortale peccatū: vt dic hec positio. Cōtra rñsionē ƀm primā viā. Primo Sed ɔtra istā positionē argui pōtest multipliciter. Primo sic: q: sequitur ex hac positione/ꝙ aliquod veniale alicui mortali foret equale: qḋ est falsum. ɔ̄ña pbatur: quia peccatū mortale integratur ex multis venialibus ƀm istā positionem. Sumat em̄ aliqḋ mortale qḋ est pcise duplum ad suā medietatem: ⁊ sua medietas est peccatum veniale: q: cōponit ex venialibus pcise ex hypothesi: ergo cū ad quodlibet mortale sic inuenit aliud mortale subduplum: sequit ꝙ medietas illius mortalis dati qḋ est veniale pcise: sit equale alicui mortali: qḋ fuit pbandum: ⁊ eadē rōne posset argui ꝙ aliquod veniale sit aliq̄ mortali grauius: vt satis ptꝫ: quod tñ manifeste falsum est. Q aūt ad oē mortale sit deuenire ad mortale subduplū: pbabit inferius. Scdo

Item sit a vnū veniale: et quero an quodlibet veniale additum a faceret illud mortale an nō: Si sic: sequitur ꝙ a est maximū veniale quod fieri pōt: ⁊ per ɔ̄ns sibi debet pena maxima que non sufficit p mortali. ⁊ per ɔ̄ns omni pena finita extensiue sibi data debet maior. ergo infinita pena extensiue sibi debetur. quod est falsum. Si alia pars detur. s. ꝙ nō quodlibet veniale additū a facit ipm̄ mortale: tunc cōtingit imaginari maximum veniale quod nō sufficit ad faciendū mortale: vel minimum quod sufficit. pꝫ ɔ̄ns per cōmunē deductionem. Si primū detur. s. ꝙ sit aliquod maximū veniale quod nō sufficit cū a ad faciendum mortale: sit b illud veniale. ⁊ sequitur compositū ex a ⁊ b est maximū veniale possibile. ptꝫ ɔ̄ns: quia quodlibet peccatū maius eo composito foret peccatū mortale. sed ɔ̄ns est falsum: vt prius argutū est. Si detur secundū: ꝙ. s. aliquod sit minimū veniale quod sufficit cum a ad faciendū mortale tunc vt prius sit illud b. ⁊ pbo ꝙ nō: quia quodlibet mortale sufficit cū a ad mortale: ⁊ aliquod est mortale minus b: g̃ b non est minimū peccatū quod sufficit cū a ad faciēdū mortale. ɔ̄ns ptꝫ de se. assumptū pbat: q: quelibet pars b est minor b. ⁊ quelibet eius pars est mortalis. ergo ⁊c. Q aūt quelibet pars b est mortalis ptꝫ: q: certū est ꝙ aliqua pars b est mortalis: ⁊ eadem ratio est de vna ⁊ alia vt notū est. ergo quelibet eius pars est mortalis. Sed dicitur ꝙ licet quelibet pars vt inexistit toti/est mortalis: Rñso. non tamen esset mortalis si esset per se: et ideo non quelibet pars sufficit

Cōtra respon. cū a ad faciēdū mortale. Cōtra. ex hoc cō
tingit inferre φ aliqd sit vel esse possit mi-
nimū mortale: qd̄ est falsum: vt dictū est:
⁊ postea magis patebit. ⁊ ꝯña ostendit eo-
dem mō quo argutū est. aliqua pars b suf
ficit cū a ad faciendū mortale: ⁊ alia non: ḡ
est dare maximā que non sufficiat: vel mi-
nimam que sufficiat. ⁊ siue sic siue sic: redit
argumentū in sua forma: ideo rn̄sio nulla.

Tertio Itē arguit sic. peccet a vno veniali: et b
cōsimili p omnia: et c tertio consimili p oīa
alteri eoꝝ: ⁊ peccet d equalr cū illis tribus
⁊ sit φ illa tria peccata si essent insimul/fa
cerent vnū mortale: tunc ex casu ⁊ hac posi
tione sequit φ d peccat mortaliter: qr illa
tria peccata si forent simul/integrarēt vnū
mortale: ⁊ d peccatū est equale illis tribus
simul sumptis: ergo d peccatū est mortale:
sꝫ ꝯñs est falsum. Quis arguo sic. qr pecca
tum d est equale illis trib⁹ peccatis simul
sumptis: ⁊ ita cetera peccata simul sumpta
nō equiualebūt vni mortali: ergo nec d est
mortale. Cꝫ aūt ista tria simul sumpta nō
equiualebunt vni mortali: arguo sic. Quia
tunc pena illis tribus debita esset equalis
intēsiue ⁊ extēsiue alicui pene debite ⁊ suf-
ficienti ꝓ mortali: ⁊ illa pena illis trib⁹ de
bita foret infinita extēsiue. ꝯñs est falsum.
qr q̄libet tertia est tꝑalis tātū: qd̄ pꝫ: qr q̄-
libet tertia malitie d est equalis alicui ma-
litie illarū triū precise ex casu: ergo ipsa to-
ta sunt ꝑcise equalia. ꝯña pꝫ iuxta imagi-
natione in quātitatibus: qr si a.b.c. forent
tres quātitates: ⁊ d foret vna quātitas eq̄-
lis illis tribus simul ꝯiunctis: tūc sicut to
tum d ad totū a.b.c. ita quelibet ei⁹ pars
ad similē eius partem: sicut demōstratiue
pꝫ ex ꝑma ꝯclusione qninti Euclidis: que
est ista. Si fuerint quotlibet quantitates:
aliaꝝ totidē eque multiplices aut singule
singulis equales sint necesse est: quēadmo
dū vni eaꝝ ad sui cōparē: totūqꝫ aggrega-
tū ad oēs pariter acceptas similiter se hr̄e.
ergo iuxta eandē imaginationē eodem mo
do erit ⁊ in qualitatibus ⁊ alijs in q̄bus cō
similis imaginatio habet: sicut est tam in
Quarto. peccatis φ̄ in penis: Itē arguit sic. non
est dare maximū pctm̄ veniale qd̄ esse pos-
sit in aliqua specie: nec minimū qd̄ non est
veniale: ergo peccatū veniale in sua specie
pōt augeri in infinitū. ergo vnum veniale
pōt augeri in sua specie vltra quācūqꝫ lati
tudinē malitie eiusdem speciei; ergo nulla
latitudo malitie venialis equiualebit vni
mortali. pꝫ ꝯña. qr quacūqꝫ latitudine ma
litie data: alia maior illa foret venialis: er-
go nec illa foret mortalis. ḡ nec aliqua mul
tiplicatio pctōꝝ quoꝝ qd̄libet est ꝑ se venia
le: facit vnū mortale. Cōtra hoc qd̄ dr̄ ali Cōtra scd̄ꝫ di
qd̄ veniale ex genere pōt fieri mortale per ctū rō-
augmentū alicu⁹ circūstantie in eadē spē/ nis pri
sicut ex circūstantia tp̄is. Arguit sic. Si h̄ me ar:
esset verū: sequeret in casu φ cōtinuare ve primo.
niale per tp̄s certū/foret peius φ̄ ꝯtinua-
re vnū certū mortale per idē tp̄s alijs pari
bus. qd̄ ē falsuꝫ: sicut notū est per se. ⁊ ꝯña
ostendit sic. sit a pctm̄ veniale ex genere: et
ꝯtinuetur ex circūstantia tp̄is vsqꝫ quo fi-
at mortale: ⁊ sit φ in fine hore fiet mortale
si ꝯtinuet ꝑ horā: tūc in fine hore erit alicu
ius malitie mortalis. pono tūc φ b sit mor
tale subduplū in malitia/ad malitiā quam
habebit a in fine hore: ⁊ augeret ex circūstā
tia tp̄is vsqꝫ quo sit tante malitie qualis
erit a in fine tp̄is: qr malitia nō augebitur
nisi ex circūstantia tp̄is b. sit ergo illud tē-
pus c. ⁊ arguo sic. min⁹ tp̄s φ̄ c sufficiat ad
augendū aliqd̄ veniale ad tantā malitiam
quantā habebit a in fine hore: ⁊ nō minus
φ̄ c sufficit ad augendū mortale ad equalē
malitiā quā habebit a in fine hore. ḡ in mi
nori tp̄e fiet aliquod veniale tante malitie
quante erit a in fine hore/φ̄ b mortale fiet
equalis malitie cū a in fine hore: ergo com
mittere pctm̄ veniale per tp̄s minus c erit
peius ceteris paribus in fine tp̄is/φ̄ com
mittere pctm̄ a mortale per idē tp̄s: qd̄ ꝓ-
bandū fuit. Cꝫ aūt minus tp̄s φ̄ c sufficiat
ad augendū aliqd̄ veniale ad tātā malitiā
quantā habebit a in fine hore: ꝓbatur: qr
a erit veniale vsqꝫ in finē hore exclusiue: ḡ
in scd̄a medietate c tp̄is aut erit veniale: et
ex sola continuatione fieret mortale in fine
hore. ergo secunda medietas c tp̄is sufficit
ad augendū malitiā venialem ad tantam
malitiam quantā habebit a in fine hore. er
go cū secunda medietas tēporis est minor
φ totū c tēpus: sequitur φ minus tēpus
φ̄ c sufficit ad augendum aliquod veniale
ad tantā malitiā quantā habebit a in fine
hore: qd̄ fuit ꝓbandū. Itē si aliqd̄ pctm̄ Scd̄o.
veniale posset fieri mortale ꝑ augmētū ali
cuius circūstantie sue in eadē specie: tūc ea
dē rōne pōt imaginari ꝯ̄rio φ aliqd̄ mor-
tale alicui⁹ spēi posset fieri veniale stati ꝫm
imaginationē ꝑ remissionē alicui⁹ circūstā

tie in eadē specie: q2 habito certo augmento alicuiꝰ circūstantie fiet veniale mortale ceteris pibꝰ: ꝗ eadē rōne amoto augmēto illo ꝛ ceteris pibꝰ ipm̄ idē pctm̄ foret veniale ꝑ ſe. ꝛ ita ſequit ꝙ pctm̄ vnius gn̄is poſſit equari pctō alteriꝰ generis per aliquā circūſtantiā bonā / ꝛ etiā q̄ nō variaret genus pcti. ꝛ ita pctm̄ grauius ex genere poſſet equari pctō minus graui ſm̄ genus ꝑ aliquā circūſtātiā q̄ nō variaret genus pcti. ꝛ ita per ꝯn̄s adulteriū poſſet eē minoris malitie ꝙ̄ vna certa fornicatio. Silr̄ etiā ꝙ̄ furtū. puta ſi aliquis cōmitteret adulteriū ſola intētiōe pia: vt. ſ. ſaluaret vitā alicuius: vel q̄cūq3 alia intētione bona. ꝛ aliꝰ cōmitteret furtū intētiōe quātūcūq3 peruerſa: tūc foret poſſibile ꝙ tale adulteriū foret minꝰ pctm̄ ꝙ̄ illud furtū: ꝛ ita de alijs generibꝰ. ſ3 ꝯn̄s eſt falſum: q2 vbi eſt ita ꝙ aliqđ pctm̄ eſt alio grauiꝰ ſm̄ genꝰ: ipm̄ ī ſuo gn̄e minui nō pōt vt ſit minus pctm̄ ꝙ̄ vnū pctm̄ alteriꝰ generis inferioris. ſicut expſſe vult Aug. ꝯ mēdaciū. ꝛ eſt. c. v. vbi dicit ꝙ quedā pctā ſunt alijs grauiora. nā ipſa furta leuiꝰ puniunt lege ꝙ̄ ſtupra. ꝛ ſequit. In ſuo qppe gn̄e alijs eiuſdem generis pctā ſunt leuiora q̄ bono aīo vident admitti: cū tn̄ ꝛ ipſa alteriꝰ generis pctis ipſo ſuo gn̄e grauioribꝰ inueniunt grauiora eſſe: grauior em̄ eſt auaritia ꝙ̄ miſericordia furtū facere. Itē ſtuprū grauiꝰ ē ꝙ̄ luxuriā mīa ꝑpetrare: ꝛ tn̄ grauius eſt adulterari mīa ꝙ̄ furari auaritia. Ex q̄ vr̄ ꝙ nūꝙ̄ vnū pctm̄ grauiꝰ ſm̄ genꝰ pōt minui in ſuo gn̄e ad eq̄litatē pcti alterius gn̄is. ꝗ eadē rōne nec pctm̄ minꝰ graue ſm̄ ſpeciem pōt augeri in ſua ſpecie ad eq̄litatē alicuiꝰ pcti grauioris ſm̄ genꝰ: ꝛ ꝙ nunꝙ̄ veniale fieret mortale ſm̄ genus ꝑ augmētationē cuiuſcūq3 circūſtantie in eadē ſpē: nec etiā quantūcūq3 multiplicet aliqđ pctm̄ veniale ex gn̄e in ſua ſpecie nūꝙ̄ integrabit ex eis aliqđ mortale: qđ eſt oppoſitum huius: ꝛ hoc credo eſſe verum.

V

Ad primā probationem dicti rn̄. Ideo rn̄deo ad euidētias adductas ꝓ poſitione iſta. Ad primū de mgr̄o vbi allegatur dico ꝙ nō ītelligit ꝙ venialia quātūcūq3 multiplicata ſint equalēt vni mortali: ſ3 ꝙ in aliquo vno effectu vel duobus vel pluribꝰ equiualēt vni mortali: ꝛ hoc ē ſatis poſſibile. Exēplū vnū veniale quātūcūq3 modicū intēdit cupiditatē: ꝛ duo amplius intēdūt eadē: ꝛ ſic deinceps, veriſile eſt ꝙ aliqs numerꝰ venialiū tātū intēdit ipſam cupiditatē quātū vnū certū mortale intēderet: ꝛ iđ quātū ad hoc tantū grauāt ꝛ opprimūt ſicut illđ mortale faceret alijs paribꝰ: ſ3 tn̄ talia infinita venialia ſi forēt nō facerēt ſubiectū ita malū ſicut vnū mortale: nec forēt ita īputabilia ad culpā ſicut vnū mortale quātūcūq3 modicū. Ideo dicit doctor cōis ſuper. iiij. ſen. diſt. xvi. q. ij. in rn̄ſione ad articulū tertiū ꝙ veniale in infinitū diſtat a mortali: ꝛ ꝙ nulla pena ſatiſfactoria taxata eſt ꝓ veniali: q̄libet em̄ talis ſufficere poſſit pro mortali aliq̄: ꝛ iđ nulla rn̄det alicui veniali. Ex quo ſequitur ꝙ etiā ſi venialia multiplicent in infinitū adhuc nō eq̄ualēt vni mortali: ꝛ hoc eſt verum. Silr̄ ꝙ foret vt dictū eſt aliquo vno effectu vel pluribꝰ bn̄ poſſunt eq̄ri venialia mortali vel mortalibꝰ.

Ad ſecundū. Ad aliud cum đr pctm̄ veniale pt̄ fieri mortale ꝑ augmētū alicuiꝰ circūſtātie ſue in eadē ſpecie. Nego. q2 tūc veniale ꝛ mortale nō differrent niſi ſm̄ maius ꝛ minꝰ: qđ ē falſum. Ad ꝓbationē de delectatiōe moroſa: dico ꝙ delectatio talis q̄ eſt pctm̄ veniale nunꝙ̄ per lapſum tp̄is vel ſui durationē fiet mortal' alijs paribꝰ: nec hoc ītelligit mgr̄ / nec etiā Aug. xij. de tri. Sed intelligit mgr̄ ꝙ ꝯſenſus mulierū in illecebram pcti ſiue in delectationem turpē pctm̄ veniale eſt. ꝛ ſi aſſit viro: tūc erit mortale: viri aūt cōſenſus ex mora tp̄is: ſicut mgr̄ innuit / cū dicit: q2 vir non ſicut debuit mulierē cohibuit. vn̄ pōt dici ꝯſenſiſſe ſatis expſſe. videt velle ꝙ nō ex ſolo lapſu tp̄is: ſ3 ex ꝯſenſu viri dicatur cogitatio pctm̄ mortale. ille aūt cōſenſus nō ſequit ex mora tp̄is: manifeſtū eſt: ſ3 tn̄ ex ea pſumit. quō aūt ꝛ q̄ rōne dicat veniale fieri mortale ꝓ tali ꝯſenſu poſtea dicet.

Ad tertium. Ad aliud cū đr. Si a ꝛ b ſint venialia ex gn̄e: ꝛ a ꝓhibeat ſub pena tp̄ali ꝑ ſe: ꝛ b ſub pena eterna ꝛc. dico ꝙ pena debita nō arguit pctm̄ eſſe mortale vel veniale: q̄m̄ rōnabile ꝛ imaginabile eſt: ꝙ ꝓ veniali debeatur pena eterna ipſo exiſtente veniali. Sz ex hoc arguit pctm̄ mortale eſſe ꝓprie: q2 repugnat formalr̄ cōſeruationi charitatis ꝛ iuſtitie vt ex ꝑcedentibus pt3: ꝛ ideo illud argumētū nō ꝯcludit. Nō em̄ ſequit cōmittēs pctm̄ b meret penā eternā: ergo pctm̄ b ē mortale: īmo oppoſitū ꝯn̄tis ſtat cū antecedente. ꝛ iđ argumentū nō valet. Ad aliud qđ allegat ex can. ꝙ aliqua ſunt

venialia ex se: si tamen in consuetudinem ducantur: fiūt mortalia. dico sicut dictum est: q sola ꝯsuetudo nō facit pctm̄ mortale: ꝛ hoc vocādo ꝯsuetudinē frequētiā peccādi: sꝫ tātū intēdit canon q ex ꝯsuetudie ꝓsumit pctm̄ esse mortale: nō quidē ꝓpter solā ꝯsuetudinē: sꝫ ꝓpter ꝯtemptū vel aliquā aliā circūstantiā malā: sine qua nō ꝓsumit ꝯsuetudo: nec eē ꝯsueuit. ꝛ eodē mō dicēdū est ad illud qd̓ allegatū est a nigro. vn̄ btūs Ber. de pceptis ꝛ dispensatione. vbi enumerat multa pctā q̄ dicit eē venialia ex gn̄e. dicit ea ipsa esse mortalia: qn̄ p ꝯtemptū vertunt in ꝯsuetudinē: ꝛ tūc nō peccati spēs: sꝫ peccātis intērio pensat. idō videt mihi q nunq̄ veniale p ꝯsuetudinē solā fit mortale: sꝫ ꝓpter ꝯtēptū vel intentionē puersam a qua ꝓcedit ꝛc. Alia est positio q̄ videt huic ꝯria. dicit eni q nullū pctm̄ veniale pōt aliquo mō fieri mortale: qꝛ cū veniale ꝛ mortale sic specifice differant: nihil est oīno qd̓ spēm poterit pmutare. Vn̄ si aliqd̓ pctm̄ veniale fieret ex cōtemptu: tūc nō ipm veniale fiet mortale: sꝫ solū ipse cōtēpt᷒ erit pctm̄ mortale. Ista positio nō videt vera: qꝛ ꝑm eā nullum peccatū foret mortale: nisi illud qd̓ ex se et sua specie foret mortale. nec etiā aliqd̓ peccatū posset eē veniale: nisi qd̓ ex se foret veniale. ꝛ ita actus malus extrinsecus si fit mortalis: ex se foret pctm̄ mortale. ꝛ si fit venialis: ex se foret veniale. qd̓ est ꝯ nonā ꝯclusionē in ordine q̄ fuit ista: q aliqd̓ est pctm̄ mortale: qd̓ tn̄ ex se non est mortale. Vlr si nullum foret pctm̄ mortale: nisi qd̓ ex se ꝛ sua specie foret mortale: tunc nullū opus indifferēs ex suo gn̄e posset esse peccatū mortale. ꝛ eadem rōne nec aliqd̓ tale opus pōt esse pctm̄ veniale. ꝛ p ꝯn̄s nullū opus bonū ex gn̄e nec indifferēs posset eē pctm̄: qd̓ est ꝯ Aug. lib. suo ꝯ mēdaciū. c. x q act᷒ indifferētes ex suo gn̄e ex intentiōe iudicādi sunt. ꝛ etiā q actus boni ex gn̄e pctā sunt: si malo aīo fiāt. Ea inq̄t opa hominum si causas habuerint bonas vel malas: nūc sunt bona nūc mala: q non sunt p seipa peccata. sicut victū pbere paupibus bonū est: si fiat cā mīe cū recta fide. ꝛ cōcubitus ꝯiugalis qn̄ fit cā generandi: si ea fide fiat vt gignant regenerādi. hec rursus mala sunt si malas habeāt causas: velut si iactantie cā pascit paup: aut lasciuie causa cum vxore concumbit ꝛc. ꝛ allegat. q. sex. di. xl. c. iij. Ex quibus apparet q aliq̄ opa siue pctm̄: que tn̄ ex sua specie nō est peccatum. eadē rōne aliqd̓ pōt esse mortale: qd̓ tn̄ ex se nō est mortale: ꝛ aliqd̓ veniale qd̓ tn̄ ex se nō est veniale: qd̓ est ꝯ positionem istā. Itē verisile est q aliqs pōt mereri opus suū extrinsecū esse mortale vel veniale: qd̓ tn̄ ex se nec est veniale nec mortale: ergo eadē rōne pōt mereri q aliqd̓ cōmissum ab eo fit mortale: qd̓ tn̄ ex suo gn̄e est veniale dūtaxat: ꝯn̄s videt esse nota ex se. ꝛ an̄s probat: qꝛ manifestū est q aliqua ignorantia vel impotentia que descēdit ex culpa: aliqn̄ imputat ad culpā mortalem: vt declarat Ans. ij. cur deus hō. ꝛ certū est q talis ignorantia ꝛ impotentia ex se non est aliqua culpa. ꝙ pōt aliqd̓ esse pctm̄ mortale vel etiā veniale: qd̓ tn̄ ex sua spē non est mortale vl̓ veniale. Ideo ē alia opinio q̄ ponit q veniale ex gn̄e pōt fieri mortale: ꝛ ꝯtrio mortale ex gn̄e pōt fieri veniale. sicut eni mortale pctm̄ fit veniale recepta pn̄ia: vt habet de pn̄ia dist. j. serpens. ꝛ sumit ab Aug. de vera ꝛ falsa pn̄ia. c. ix. sic ꝯtrio veniale pōt fieri mortale p ꝯtemptū. ꝛ h̄ positio sicut ꝛ scd̓a recitat i glos. di. xxv. §. criminis appellatio. Hanc positionē credo esse verā. vn̄ ad ei᷒ expositionem dico ꝯsequēter ad ꝓcedētia: q multa sunt pctā que tā venialia q̄ etiā mortalia: q̄ tn̄ ex se nō sunt mortalia: sꝫ tn̄ possunt esse mortalia ꝛ etiā venialia: sicut actus indifferētes extrinsecus. ꝛ etiā act᷒ boni ex gn̄e pn̄t esse pctā mortalia: ꝛ etiā possunt esse pctā venialia. ꝛ q sint mortalia vel venialia h̄ hn̄t ex ipsa volūtate siue ab ipo actu extrinseco a quo ꝓcedūt: sicut etiā ab ipso hn̄t q sunt pctā vel nō: sicut satis pꝫ ex ꝓcessu Aug. sup. j. cañ. Jo. ho. v. ꝛ. vj. Ideo q aliqd̓ pctm̄ hoīs sit mortale vel veniale nullus hō iudicare pōt infallibiliter: nisi ille qui peccatū ipm cōmittit: nec ipse hoc aliñde iudicare pōt nisi ex ꝯsciētia sua: id est ex modo faciendi: nō tn̄ intendo dicere q hō semp hꝫ ꝯsciam rectā de opib᷒ suis. sed de hoc alīs erit sermo. Ideo cōcedo q esse mortale vt sic est maioris malitie vt sic q̄ oīa venialia possibilia si forent. ꝛ cōcedo q venialia infinita si aggregarentur ꝛ nō equiualerēt vni mortali vt mortale est: iuxta illud qd̓ dictū est ad primam euidentiā adductam pro probatione: ꝛ sic respōsum est ad tertium principale ꝛc.

Marginal notes: Alius mod᷒ rn̄dēdi. — Cōtra secūdā responsionē. — Tertia rn̄sio. — Rn̄sio docto.

Z Ad q̄rtū p̄n. **Quarto fuit argutum ad**
cōclusionē principalē sic. Si oē peccatū sit
imputabile voluntati ⁊c. tunc sequeretur ꝙ
omne pctm̄ ignorantie sit imputabile ad
culpā: ⁊ ꝑ ꝯñs quodlibet tale foret volūta
Solutio q̄rūdam. riū: qḋ est cōtra Arist. iij. Ethi. Hic dicunt
aliq̄ ꝙ nullus peccat ex ignorantia saltem
mortaliter. immo vbicūqꝫ est peccatū mor
tale: ibi est aliquis remorsus ꝯsciē: ⁊ ꝑ ꝯse
Probatur primo. quēs quilibet talis agit cōtra ꝯscientiam.
ergo sciēter peccāt. Hec hꝫ euidētias quas
dā. dicit enim Bernar. de pceptis ⁊ dispensa
tione. vbi loquitur de crucifixoribꝰ christi: ꝙ
ipsi erāt digni venia: q̄ hoc fecerūt ignorā
ter. si hoc sit verū in illo magno facto. l. ꝙ
ignorātia excusat a mortali pctō: a multo
Scdo. fortiori videtur sic de quolibet alio. de hoc plꝰ
dicitur inferius. Itē ad hoc facit ꝓcessus
Arist. iij. Ethi. Ubi dicit ꝙ pctā ex ignorā
Tertio tia sunt inuolūtaria: ⁊ ipsa digna sunt ve
nia. Itē ad hoc est auctoritas Grego. in
prologo moraliū sup illud Jo. xxvij. neqꝫ
enim reprehēdit me cor meū in oī vita mea.
Ubi videtur Greg. dicere ꝙ nō stāt simul ꝙ
aliq̄s peccet: ⁊ eūdem cor suū nō reprehen
dat. dicit enim sic. Quo pacto a corde suo nō
reprehēditur qui peccasse publica voce testa
Quarto. turꝰ Neqꝫ enim simul vnq̄ conueniūt culpa
operis ⁊ irreprehensibilitas cordis. Itē. j.
Jo. iij. Si cor nostrū nos nō reprehēderit:
fiduciā habemus ad deū: ⁊ quicq̄d petieri
mus accipiemus ab eo: q̄m mādata eiꝰ cu
stodimus: ⁊ que placita sunt coram eo faci
mus. Ex quo sequitur ꝙ si cor nostrū non re
Quinto prehēdit nos q̄n peccamus ex ignorātia: ḡ
nullū pctm̄ ignorātie est mortale. Itē ad
hoc est auctoritas in epistola ad Demetria
dem: que iponitur Hieronymo ab aliq̄bus:
vbi sic dicitur. Ad omne pctm̄ erubescamus
⁊ timemus: ⁊ culpā facti nunc rubore vul
tus nūc pallore monstramus: ac trepidan
ti aīo etiā in minimis delictis testem effu
gimus: cōscientia remordemur. Hic videtur
dicere ꝙ nō solū in pctīs mortalibus: verū
etiā in oībus peccatis minimis torq̄mur
Cōtra solutionē primo. remorsu ꝯscientie. ⁊ sic nō peccamus igno
ranter ⁊c. Sed ꝯtra istā opinionē est au
ctoritas Greg. in moralibus. c. vj. sup illō
Jo. xiij. Scelera mea atqꝫ delicta ostende
mihi. Ubi dicit sic. Intueri necesse ē quanta
peregrinationis nr̄e pena pertulit: qua in
eā cecitatē venimꝰ; vt nosmetipsos ignore
mus: ꝑpetremꝰ mala: nec tñ hoc scelus de
prehendimus vel ꝑpetrata: exclusa quippe
mens a luce veritatis nihil in se nisi tene
bras inuenit: ⁊ plerūqꝫ in peccati foueā pe
dē porrigit: ⁊ nescit. Itē magister lib. iiij. Scdo.
di. xix. c. viij. dicit sic. Deest fides: cū pctī cō
scientia nō subest. Nā cū delicta omnia ne
mo intelligat: est aliq̄n in hoīe pctm̄ cuius
nō hꝫ ꝯsciam. ⁊ allegat illud apli. j. Cor.
iiij. Nihil mihi cōscius sum: sed in hoc iu
stificatus nō sum. Item Aug. de baptis Tertio
mo paruulorum libro primo bene ante finē
dicit sic. An nullū est ignorātie malū: ⁊ iō
nec purgandū est. ⁊ sequitur. si dānabiliora
sunt peccata que a scientibus cōmittuntur:
cū si ignorantie peccata nulla essent: nec di
ceretur. delicta iuuentutis mee ⁊ ignoran
tias meas ne memineris dñe. Ubi videtur
Aug. recitare opinionē hanc ⁊ reprobare
eandem. Ubi etiā multipliciter loquitur de
ignorantia paruulorum: ⁊ quare Adā nō
fuit creatus in ignorantia: et quare christꝰ
videtur ignorans quasi ad tempus: ⁊ mul
ta alia que possunt in ꝓposito suffragari:
sed transeo ꝓpter breuitatē. Item Aug.
de libertate arbitrij ad Ualētinum distin Quarto.
guit de multiplici ignorātia: ⁊ ōndit ex in
tentione ꝙ etiā ipsa ignorantia aliq̄n im
putatur ad culpā mortalem. Et magister
ij. senten. distin. xxij. tenet eandem conclu
sionem. Item beatus Bernar. super cañ. Quinto
sermone. xxxv. dicit duplicem esse ignoran
tiam: ⁊ vtrāqꝫ damnabilem. dei ⁊ sui ipsiꝰ.
⁊ vtrāqꝫ dicit ad dānationē sufficere. hoc
ostendit per auctoritatē scripture ibidem.
Idem etiā vult sermōe. xxxvj. ⁊. xxxvij. vbi
declarat ꝙ ignorantia sui parit superbiā:
⁊ ignorantia dei desperationē parit. Hoc
idem etiā declarat sermone. xxxviij. Item Sexto
beatus Aug. ij. super Geñ. ad litt. c. xliij.
dicit ꝙ si mulier fuisset oblita precepti: ad
maximā pertineret culpam dānabilis ne
gligentia. Item ad hoc est auctoritas bea
ti Ambrosij libro de spiritusancto. ca. iij.
vbi ostendit ꝙ aliqua ignorantia sit dam
nabilis. dicit enim sic. Si q̄s corporis specie
deceptus humani/ remissius aliq̄d sentit
de christi carne q̄ dignū est: hꝫ culpā: non
tñ exclusus a venia. Et sequitur. si q̄s xpo spi
ritussancti dignitatē/ maiestatē/ ⁊ ꝑtātem
abneget sempiternā: ⁊ putat nō i spūsctō
eijci demonia: sed in beelzebub: nō ꝑsumitur
exoratio venie vbi sacrilegij est plenitudo.

Ex qua auctoritate pꝫ ꝙ aliqua ignorãtia
imputaṫ ad culpã venialẽ: ⁊ aliqua ad cul
Septimo. pã mortalẽ. Itẽ Isido. de summo bono
li. ij. c. xvij. dicit sic. Nemo de ignorantia se
excuset. qꝛ deꝰ nõ solũ eos iudicat q̃ a cogi
tatiõe sua reuertunṫ: sꝫ ⁊ illos q̃ nescierũt
dño testãte ꝑ ꝓphetã. disperdã inq̃t homi
nes a facie terre: ⁊ eos qui auertunṫ post
Octauo. tergũ dei: ⁊ q̃ nõ inq̃sierũt deũ. Itẽ Au.
lxxxiij. q. q. xxviij. distinguere docet inter
peccata venialia ⁊ mortalia: ⁊ ꝓ quibꝰ est
pena luctuosa imponẽda: ⁊ ꝓ q̃bꝰ nõ: ⁊ di
cit ꝙ alia sunt imperitie alia infirmitatis
alia malitie. imperitiã vocat ignorãtiã. Ex
quo sequiṫ ꝙ aliq̃ sunt pctã procedentia
ex ignorantia. Idẽ etiã habeṫ in cañ. xj. q.
iij. Excellẽtissimus rex Karolus. Ubi dꝛ ꝙ
aliqua sunt pctã ex ignorãtia: aliqua ex ne
cessitate: ⁊ aliqua ex studio. Ex quibꝰ satis
apparet: ꝙ aliqua pctã fiũt ex ignorãtia.
⁊ pꝫ etiã ꝙ aliq̃ ex ignorãtia peccãt mor
taliter ⁊ damnanṫ: qꝺ credo esse verũ. Et
qm̃ ista positio satis est difficilis ⁊ litigio
sa: ponã distinctionẽ de ignorãtia: ⁊ appli
Distinctio de ignorãtia ẜm iurist. cando mẽbra distinctionis adinuicẽ: dicã
que ignorantia sit mortalis: ⁊ que non. ni
hil tñ asserendo: sed tantũ inq̃rẽdo. Sci
endũ ergo ꝙ canoniste distiguũt de igno
rãtia dupliciter: qꝛ quedã est iuris: quedã
facti: aliqua est eiꝰ qꝺ oportuit scire: ⁊ ali
qua qꝺ nõ oportuit scire. hec distinctio po
nitur. j. q. iiij. homini q̃ similis est. Notãdũ
est quoq ꝙ ignorantia facti aliqua est v̾a
nõ simulata: que nõ ex voluntate ꝓcessit:
in qua ꝓcedendũ est ignorãtia: vt dꝛ. xj q.
iij. excellentissimus. Alia est ignorantia su
pina: ⁊ est ista q̃ factũ publicũ est ignoratũ
cuiusmodi est ignorãtia iudeoꝝ: qua vsq
nũc ignorãt christũ in carne venisse: de qua
habeṫ. j. q. iiij. c. vl. ⁊ in multis locis. Item
aliter distinguũt ꝙ q̃dã est ignorãtia sim
plex: quedã ꝓbabilis: ⁊ quedam supina. ⁊
oẽs iste distinctiones de ignorãtia magis
sunt ad ꝓpositũ eoꝝ qui spectãt ad forũ li
tigiosum q̃ ad ꝓpositũ nostrũ qꝺ fuit in
dagare ⁊ inq̃rere que ignorãtia sit impu
tabilis ad culpã mortalẽ ⁊ q̃ nõ. Ideo iu
xta modũ theologorũ aliter distinguo de
Scḋm theologos. ignorãtia. Sumiṫ eñ apud theologos
cõiter ⁊ ꝓprie. cõiter sumiṫ ꝓ quolibet er
rore: ⁊ sic aliq̃n imputaṫ ad culpã aliquan
do nõ. Aliqua eñ sunt in quibus nihil in
terest ad capessendũ regnũ dei vtrum cre

danṫ an nõ: ⁊ vtrũ vera puteṅ an falsa: ⁊
in his errare nõ est pctm̃. Hec sunt verba
Aug. enchi. ⁊ allegaṫ hec auctoritas. xxij.
q. ij. in q̃bꝰ. Proprie sumiṫ ignorãtia ꝓ er
rore vel nescitia eorum dumtaxat que scire
iubet deus: ⁊ que teneṫ scire: vel saltẽ eoꝝ q̃
lex scire iubet: ⁊ hec sola dꝛ ignorantia ꝓ
prie sicut exp̃sse dicit magister lib. ij. di. xx.
c. ix. Non omnis inquit q̃ aliquid nescit vl̃
minus ꝑfecte aliq̃d scit: statim ignorantiã
habere vel ignorãs esse dicẽdus ẽ: qꝛ igno
rantia nõ dꝛ nisi cũ id quod sciri ⁊ nõ igno
rari debet nesciṫ. Isto modo intẽdo loqui
de ignorantia: nõ aliter. qꝛ sic est ad ꝓposi
tum. Qꝫ aũt aliq̃s ignoret illud qꝺ scire
dꝫ: põt ↄtingere tripliciter. Uno mõ ex im Primo modo.
potentia qua etiã quis scire nõ põt: ⁊ si vel
let qualis: reperiṫ in fatuis ⁊ in paruulis ĩ
quibus ratio velut quedã scintilla sopita
est excitanda etatis accessu: sicut dicit Au.
de p̃ntia dei ad dardanũ post mediũ: ⁊ h̾
vocatur ignorantia inuincibilis: ⁊ nõ im
putatur ad culpã. vt dicit magister li. iij.
di. xv. c. iiij. ⁊ lib. ij dist. xxij. c. x. Alia est Scḋo modo.
ignorantia eoꝝ que sciri debent que ꝓce
dit a volũtate: ⁊ est qñ quis renuit scire ea
que debet. ⁊ talis ignorãtia est pctm̃ mor
tale: nõ quidẽ ex se: sicut nullo mõ aliquod
est pctm̃ ex se. Sed ideo est pctm̃ mortale:
qꝛ est effectus voluntatis: qui est mortale
pctm̃. ⁊ hec ignorantia dꝛ vincibilis: qꝛ est
in potestate voluntatis ignorare vel non
ignorare. Alia est ignorantia eorũ que Tertio modo.
sciri debent: que tamen nõ ꝓcedit a volun
tate. ⁊ vocatur talis nescientia quãdo quis
nescit qꝺ scire debet. Sed tamẽ nec renuit
scire nec ꝓponit illꝺ scire: ⁊ hec ẽ vicibil̾.
Tunc cõparando illa membra distinctiõis
adinuicem. Dico ꝙ ignorantia simplici Cõclo.
ter nullo modo imputatur ad culpam: vt
prius dictum est. Ignorantia vero que est Scḋa.
ex voluntate semper imputatur ad culpã:
aliquando ad culpã mortalem: aliquando
tantũ ad culpam venialem. Si enim ꝓce
dit a voluntate que est culpa mortalis: tũc
ipsa est mortalis. Si voluntas a qua ꝓce
dit sit culpa venialis solũ: tunc ⁊ ipsa igno
rãtia est venialis p̃cise: sicut prius dixi de
oĩbus actibus exterioribus. Ignorantia Tertia.
vero tertio mode dicta: ẜ est pctm̃ nunq̃ Cõtra
est mortale immo veniale p̃cise. Contra ꝑmam
primã conclusionem arguitur: ꝓbando ꝙ cõclu.
ignorantia inuincibilis aliq̃n imputatur primo.

ad culpā. q2 ponat̄ ꝙ aliq̄s ex culpa sua ca-
dat in talem ignorantiam inuincibilē. tūc
arguit̄ sic. Illa ignorantia inuincibilis ꝓ-
cedit a voluntate culpabili: ergo imputat̄
ad culpā. ꝯña ostēditur per ea que iam di-
cta sunt in secūda ꝯclusione: imo ex ipsa se-
Scdo. cunda ꝯclusione. Itē arguit̄ a simili: im
potētia resurgendi a culpa imputatur ad
culpā: q2 talis impotētia descēdit a culpa:
sed talis impotētia est inuincibilis: q2 ex
hoc ꝙ est impotētia est inuincibilis. si em̄
esset in ptāte resurgendi: tūc nō foret ipo-
tentia resurgendi: ergo eadē ratione igno-
rātia imputat̄ ad culpā: licet sit inuincibi-
lis. Assumptū patet per Ans. .j. cur deus
homo. c. xxiij. in fine. Ubi declarat ꝙ cum
precipit̄ alicui aliq̄d facere: si ex culpa sua
cedat in impotentiā illud ꝑceptū pficiēdi:
talis impotētia nō alleuiat nec excusat: i-
mo aggrauat ꝙ ipsa imputat̄ ad culpā: g̃
Tertio eadē rōne de ignorantia inuincibili. Item
peccata multa sunt tā originalia q̄ actua-
lia: que de necessitate fiūt: ⁊ vitari nō pos-
sunt: ⁊ nulla est cā quare talia imputātur
ad culpā: nisi q2 descendunt ex culpa: ergo
eadē rōne ipsa ignorātia inuincibilis cul-
pa est ex hoc ꝙ descendit ex culpa. Assum-
ptum appet ex multis locis in cōibus au-
AA ctoritatibus. Ad ista dicitur vt prius: ꝙ
Rñsio ignorantia inuincibilis simpliciter nullo
ad 6 ar modo imputat̄ ad culpā. cū ergo arguitur
gu. oīa supponendo ꝙ aliquis ex culpa sua deci-
simul. dat in ignorātiam inuincibilē: dico ꝙ hoc
est impossibile: q2 est oppositio in adiecto.
si em̄ sit ex culpa sua: sequit̄ ꝙ nō sit inuin-
cibilis: nō em̄ dicit̄ ignorātia inuincibilis
q2 nō est in ptāte voluntatis: sed q2 nec est
nec fuerit aliquādo. sicut pctm̄ actuale qḋ
homo actualiter cōmittit: nō est in pote-
state volūtatis: nec tamen dr̄ pctm̄ inuin-
cibile: sed qḋ nec est nec aliquādo fuerit in
potestate voluntatis / illud est inuincibile
q2 qḋ nec est nec aliquādo fuit in potesta-
te voluntatis: illud est inuincibile: si aliq̄d
tale fuerit: sic in ꝓposito. Si em̄ aliquis ca-
dat ex culpa sua in furiā vel ignorantiam
vel in aliā quācūq3 penā: a qua resurgere
nō sit in eius ptāte: nō ꝓpter hoc dicit̄ il-
la furia vel ignorātia esse inuincibilis: idō il-
lud argumētū nō valet. Eodē modo dicit̄
Cōtra ad scd̄m ⁊ tertiū. Contra scd̄am cōclusio-
scd̄am nem vbi dicit̄ ꝙ nunq̄ aliqua ignorantia
conclu. est peccatū mortale: nisi ꝓcedat ex volūta-
te que est peccatum mortale. Cōtra. tūc Primo
sequit̄ ꝙ nullum opus ꝓcedens ab igno-
rātia tali foret pctm̄ mortale: ⁊ ita si aliq̄s
credēdo se benefacere: ⁊ adhibēdo diligen-
tiā quā posset vt benefaceret: cognosceret
alienam credēdo se ⁊ volēdo cognoscere ꝓ-
priā: nec peccaret mortaliter. ꝯña patet de
se: ⁊ ꝯñs est falsum: q2 sicut dicit Bernar.
de precepto ⁊ dispensatione ante mediā.
adulteriū quocumq3 modo perpetret̄: tur-
pe flagitiū est ac criminale pctm̄. Itē tunc Scdo.
posset quis ignorare deū ⁊ articulos fidei
absq3 pctō mortali: ⁊ per ꝯñs saluari poss3
absq3 fide christi. ꝯña patet ex tertia con-
clusione: q2 possibile est ꝙ ignorantia in-
esset voluntati nō renuenti eos scire nec ꝓ-
ponenti eos scire: sicut est in cōmuni casu
de paruulo baptizato ⁊ nutrito inter pa-
ganos: vbi nihil audiuit de talibus articu-
lis. ⁊ hoc est magis possibile de aliquo nō
baptizato. videlicet ꝙ non tenetur credere
in christū sub pena peccati mortalis. s3 cō-
sequens est falsum: q2 si aliquis posset sal-
uari sine fide christi: ergo meritū christi nō
fuit necessarium ad salutem hominū: ergo
gratis mortuus est cōtra aplm̄. cōtra hoc
etiā sunt auctoritates quasi infinite. Itē Tertio
si ignorantia tertio modo dicta que est sim- ꝯ tertiā
pliciter nescientia: ⁊ nō ꝓcedit a volunta- cōclu.
te: sit peccatū ⁊ nō mortale: vt dicit tertia
conclusio: tunc sequit̄ ꝙ talis ignorātia eo-
rum que sciri debent / excusaret a pena eter-
na. ꝯña ptz: q2 si foret ex voluntate: tunc ei
deberetur pena eterna. ergo ꝙ ei nō debe-
tur pena eterna: hoc est quia nō procedit a
voluntate: ⁊ ita excusat ab illa pena. Sed
ꝯñs est falsum: ⁊ contra beatum Augu. de
gratia ⁊ libero arbitrio ad Ualentinū. vbi
dicit ꝙ ignorantia que non est eoꝝ qui sci-
re nolunt: sed eorum qui tamē simpliciter
nesciunt: nullum sic excusat vt eterno igne
non ardeat. Et hoc ponitur. ij. sen. di. xxij.
ca. x. Item contra hoc videtur esse aucto- Quarto.
ritas Isidori de summo bono. lib. ij. vbi di-
cit. Nemo de ignorantia se excuset: q2 deus
non solum eos iudicat: qui a conuersione
seu cognitione sua reuertuntur: sed ⁊ illos
qui nec inquisierunt et nescierunt. Ex quo
videtur ꝙ non solum ignorantia affectata
damnabilis sit: sed ⁊ ista que simpliciter ē
nescientia: ⁊ non procedit a volūtate: mul-
ta alia possunt adduci. Sed respondere ad
ista est respondere ad omnia similia ⁊c.

Rñsio ad ar. ꝯ acceptionē ignorātie.

His ergo ⁊ similibus nō obstātibus: dico vt prius dictū est in vtraqꝫ conclusione.

Ad primū.

Ad primū rñdeo. cōcedo ꝙ nullū opus ꝓcedens ex ignorantia que nō est ex volūtate: est pctm̄ mortale: nisi cū hoc procedat a voluntate q̄ est pctm̄ mortale. ⁊ cū arguitur ꝙ tunc foret aliqḋ adulteriū: ⁊ tn̄ non foret pctm̄ mortale. ꝯcedo ꝙ hoc est possibile. ⁊ ad Bern̄. dico ꝙ ista auctas sic intelligenda est: adulteriū quocūqꝫ mō perpetretur / turpe flagitiū est ex suo gn̄e: ⁊ criminale pctm̄. Ex hoc tn̄ nō seqꝫ ꝙ quodlibet adulteriū sit mortale pctm̄. qꝛ sic ꝓus dictū est: aliqḋ est mortale ex gn̄e: qḋ pōt fieri sine culpa nisi veniali ꝓcise: ⁊ forte sine culpa: sicut ecōuerso aliqḋ pctm̄ qḋ solū veniale est ex gn̄e: ⁊ etiā aliq̄s actus qui ex suo genere est indifferēs: pōt eē pctm̄ mortale.

Alia respōsio ad idē.

Aliter pōt dici ꝯcedēdo ꝙ qḋlibet adulteriū turpe flagitium est ⁊ criminale pctm̄: ⁊ negeꝫ ꝯña: ꝫ qḋlibet adulteriū est mortale pctm̄. aliqn̄ em̄ sumiꝫ crimen ꝓ oī siue mortali siue veniali: vt pꝫ in can̄. dist. xxv. §. Criminis appellatio.

Cōtra rñsio. secūdā

Contra illud pōt argui sic. aliqḋ furtū vel aliqua fornicatio simplex est pctm̄ mortale: et qḋlibet adulteriū quocūqꝫ modo perpetreꝫ: tamē est grauius pctm̄ ꝙ aliqḋ furtū vel fornicatio simplex. ergo quodlibet adulteriū est pctm̄ mortale. Maior manifesta est: et minor habeꝫ ab Aug. ꝯ mēdaciū: ⁊ superius allegatum est. sicut dicit ꝙ vnū pctm̄ alio grauius ẜm genus quocūqꝫ aīo perpetretur: grauius est ꝙ aliqḋ pctm̄ generis inferioris. Dicit em̄ sic. In suo quippe genere alijs eiusdem generis peccatis leuiora sunt que bono animo videnꝫ admitti: cum tamen ⁊ ipsa alterius generis ipso suo genere grauioribus inueniātur esse grauiora. Grauius em̄ est auaritia ꝙ mīa furtū facere. Itē stuprū grauius est luxuria ꝙ misericordia ꝑpetrare: ⁊ tn̄ grauiꝰ est adulterari mīa ꝙ furari auaritia.

VB Qꝫ adulteriū nō semper sit mortale flagitium.

Illud nō videꝫ esse verū. qꝛ si posset esse veniale pctm̄: tūc hoc maxime videretur verū in aliquo casu vbi solū fit ꝓpter mīam ⁊ finem piū: et nullo modo ꝓpter malū. ergo ⁊c. Si diceretur ꝙ hic nō sumitur grauitas peccati ꝓ grauitate culpe: sed tantū ꝓ grauitate generis. Ideo videꝫ esse verū ꝙ adulterium quocūqꝫ mō ꝑpetretur: simplr̄ grauius est ẜm genus ꝙ aliquod furtū vel fornicatio simplex: nō tn̄ est maioris culpe.

Solutio.

Istud nihil est: qꝛ si Aug. sic intelligeret: assumeret qḋ ꝓbare vellet.

Cōtra solu.

supponit em̄ ꝙ adulteriū solū sit grauius peccatum ẜm genus ꝙ aliqḋ furtū vel fornicatio simplex. ⁊ ex hoc arguit ꝙ quacūqꝫ intētione ꝙ̄ iīcūqꝫ pia fiat: semꝑ tn̄ erit grauius pctm̄ ẜm genꝰ ꝙ aliquod furtū: cū hoc sit suppositū. tunc illḋ supponeret qḋ ꝓbaret qḋ nō est supponendum: iō illa rñsio nulla: iō opꝫ aliter dicere: lꝫ sit difficile bene dicere.

Resolutio doctoris.

Dico ergo ꝙ Augu. intelligit ꝙ semper adulteriū quacūqꝫ intētione fiat: semꝑ ē grauioris culpe ꝙ furtū: ceteris paribꝰ ab his que ponūꝫ in casu. ponaꝫ em̄ ꝙ aliq̄s fureꝫ auaritia: alius adultereꝫ mīa: cū hoc possibile est ꝙ etiā intētione libidinis ille hō adultereꝫ: ⁊ certū est. tūc verū est ꝙ adulteriū est grauius ꝙ furtū: nō obstāte intētiōe pia. Iō illud dictū Aug. semꝑ dꝫ sic intelligi: qn̄ tale adulteriū vel pctm̄ cōsimile procedit ex radice mala ⁊ ex voluntate mala / que est pctm̄ mortale. tunc em̄ licet minuaꝫ in suo gn̄e ꝓpter circūstantiā piā ⁊ intentionem coniunctā: nō tn̄ minuiꝫ ad equalitatē alicuius peti generis inferioris. Vult ergo dicere ꝙ acceptis duobus peccatis: ⁊ vtrūqꝫ sit mortale ⁊ vnū ẜm genus supius ad aliud. tunc quecūqꝫ circūstantia bona addita pctō mortali de genere superiori nunqꝫ illud minuet ad equalitatē peccati generis inferioris. secus aūt est vbi pctm̄ de genere supiori est veniale: nec intendit Aug. negare quin aliqḋ adulteriū vel incestus posset fieri cū culpa veniali ꝓcise: qm̄ hoc videꝫ velle: vt apparet in multis locis ⁊c.

Ad secundū.

Ad aliud cū dꝛ ꝙ ex conclusione sequiꝫ ꝙ aliquis posset ignorare deū ⁊ oēs articulos fidei absqꝫ pctō mortali: concedo hoc. cū em̄ fides sit ex auditu: si nunꝙ̄ aliq̄s audisset aliquē docentē articulos fidei: tunc ignorantia illoꝝ non foret imputabilis ad culpam. Ponaꝫ ergo ꝙ aliq̄s infās fuerit baptizatus: ⁊ ex tūc fuisset in aliquo loco vbi nihil audierat de fide christiana vsqꝫ ad eiꝰ senectutē: tunc ꝯcedo ꝙ ignorātia articuloꝝ nō foret sibi culpa: ⁊ dato ꝙ adultꝰ decederet sine pctō mortali aliunde cōtracto qḋ est satis imaginabile: dico ꝙ saluareꝫ nō obstante ignorantia fidei: ⁊ tunc cū inferꝫ ꝙ aliq̄s adultus posset saluari absqꝫ fide christi: nego ꝯñam: qꝛ sine fide christi baptizari nō possꝫ: iō q̄cquid sit de ꝯclusione: ꝯña tñ nō valet: nec argumentum ꝓcedit.

Cōtra solu. Sed contra hoc arguit̄ sic. si in illo casu
posset adult⁹ saluari cū ignorātia fidei: nō
tñ sine fide christi: seq̄t̄ φ tali adulto suffi
ceret fides parētū cū sacro ad salutē. ꝯña
pꝫ de se: ꝛ ꝯñs est ꝯ magistrū li. iiij. di. iiij.
ca. ij. Ubi videt̄ innuere φ sicut in paruu-
lis baptizatis sine fide aliena q̄ ꝓpriā ha-
bere nequeūt: nō cōferat̄ gratia remissio-
nis: ita nec adultis sine fide ꝓpria. ḡ nulli
adulto sufficit ad salutē sacr̄m cū sola fide
aliena: ergo ꝓpria req̄rit̄ fides. ergo eius
Rñsio. ignorātia dānabilis est in adulto. Ad il
lud cōcedo φ in casu posito ꝛ consil̄i suffi-
cit adulto fides aliena cū sacro ad salutē.
Et ad magistrū. Dico φ ipse intelligit de
adulto baptizādo: non de baptizato. ꝛ de
tali verū est φ gratia sacri sibi nō confert̄
sine fide ꝓpria ꝛ preuia: sicut magister de-
ducit p̄ auctoritates. secus aūt est de adul
to iā baptizato: cuiusmodi ponitur ī casu.
Ad tertium. Ad tertiū cū dr̄ φ ignorātia eoꝝ que sci-
ri dñt: que tñ non ꝓcedit a voluntate: sed
est simplex nescientia: excusare a pena eter
na. Dico φ talis ignorantia nō excusat ꝓ-
prie: cū sit imputabilis ad culpā: tñ si foret
a voluntate: sibi deberet̄ pena eterna. in ca
su aūt cōcedo φ ideo non debet̄ sibi pena
eterna: q2 nō ꝓcedit a voluntate mortal̄r
mala: nec seq̄t̄ ex hoc φ excuset a pena eter
na nisi isto mō φ decedēti in peccato mor
tali cū tali ignorātia minus debeat̄ de pe-
na ceteris parib⁹: q̄ʒ si ignorātia illa fieret
ex voluntate mortal̄r mala. Exemplū for-
te aliq̄ Judei q̄ occiderūt christū: ignoraue
rūt eū eē deū: ꝛ h̄ tali ignorātia q̄ fuit sim
plex nesciētia: ꝛ nō ꝓcessit a volūtate ma-
la: tñ ꝛ si ignorātes fecerūt: nō tñ ex igno-
rātia: sꝫ forte ex malitia h̄ fecerūt: minus ḡ
peccauerūt q̄ʒ si sciētes ipm̄ eē deū ita fe-
cissent. ī illis ḡ ignorātia excusat in pte: sed
nō sic q̄n eterno igne ardeāt: sꝫ tm̄ vt min⁹
ardeāt q̄ si sciēter h̄ egissent ceteris pari-
bus. ꝛ h̄ est qd̄ dicit Aug. in auctoritate al
legata: φ videlꝫ neminē excusat sic vt eter-
no igne nō ardeat: sꝫ sic forte vt minus ar-
deat. nō aūt ex hoc seq̄tur φ ꝓ tali ignorā
tia debeat̄ pena eterna: q̄ est pēa pcti mor-
talis: nec etiā φ ipsa ꝓprie excusat a pena
Ad q̄rtum. eterna. Ad aliud cōcedo φ deus iudicat
tam illos q̄ reuertunt̄ a cognitione sua: q̄
etiā illos q̄ nō inq̄rūt deū: ꝛ ꝯcedo etiā φ
tā nescia simplex q̄ etiā affectata pctm̄ ē:
ꝛ iudicio dignū p̄ ꝯñs: sꝫ ex h̄ nō sequit̄ φ
ignorātia illa q̄ nō ē ex volūtate sit pctm̄
mortale: iō argumētū nō est ꝯ cōclusionē.
Ad formā q̄rti pn. Per h̄ ḡ rñdeo ad formā factā in ꝑncipa
li: ꝯcedo φ oē pctm̄ ignorātie est imputa-
bile ad culpā: ꝛ nego ꝯñam cū arguitur φ
tūc oē pctm̄ ignorātie foret volūtariū: ꝛ ad
Ad aliam formā q̄rti pn. ꝓbationē rñsum ē ī p̄so ꝑncipali de pctō
originali. Ad aliā formā cū dr̄ φ q̄n aliq̄s
male opatur ex ignorātia: nō vult se pecca
re ꝛc. Hic dico φ ois peccās volūtate pec-
cat: ꝛ volens facit: vñ pctm̄ ꝯbit. ꝛ cū dr̄ φ
nō nouit se peccare: ḡ nō vult se peccare. cō
cedo: nec tñ sequit̄ q̄n volūtarie peccat: q2
volēs facit qd̄ imputat̄ ad culpā: nō tñ vo
lēdo se peccare: sꝫ est ibi volūtas facti: non
peccati. Sic em̄ dicit Aug. j. retractationū
ca. xv. Qui enim inquit nesciēs peccat: non
in cognitiōe etiā peccat: peccasse volens di
ci pōt: q̄uis ꝛ ipse nesciēs qd̄ fecit volens
tñ fecit: ita nec tale pctm̄ sine volūtate esse
potuit: sed volūtas facti ibi fuit: nō volun
tas pcti: qd̄ tñ factū fuit pctm̄. ꝛ allegat̄ h̄
auctoritas. ij. sen. dist. xxiij. ca. viij. Et vltra
cū arguit̄: nō vult se peccare: ḡ inuolūtarie
peccat. nego ꝯñam: vt dictū est: q2 volūta
rie peccat: licet nō velit se peccare: q2 volū
tarie facit aliquid quod est peccatum: ꝛ si-
bi imputatur ad culpam.

CC

Ad q̄ntū pn. Quinto fuit argutum ad
cōclusionē sic si oē pctm̄ sit iputabile ꝛc. cū
quelibet transgressio p̄cepti sit pctm̄: sequi
tur φ q̄libet transgressio p̄cepti iputaret̄
ad culpā. qd̄ argumentū ꝯstat eē falsum:
q2 aliq̄ sunt statuta: quoꝝ trāsgressio solū
obligat ad penā: ita φ nō ad culpā nisi fue
rit ex ꝯtēptu: ꝛ φ ois trāsgressio p̄cepti sit
pctm̄ arguebat̄: q2 ois talis trāsgressio ob
ligat ad penā: ḡ est pctm̄. ꝯña fuit arguta
sic φ meritū pene idē est qd̄ pctm̄ fm̄ Au.
lxxxiij. q. q. xxiiij. ꝛ j. retractatio. c. xviij. dr̄.
Ois pena si iusta ē: pena pcti ē: ꝛ suppliciū
nominat̄. ḡ nihil aliud q̄ pctm̄ obligat ho-
minē ad penā: ꝛ ita si trāsgressio alicui⁹ p̄-
cepti obligat ad penā: sequitur φ ipsa sit
pctm̄. Ad illud dr̄ φ quedā sunt precepta
nō illa intētione vt seruent̄: sed ad cautelā
aliquā vel mysteriū: sic fuit illud p̄ceptum
Mar. vij. quo p̄cepit discipulis ne cui dice
rent miraculū qd̄ ipse sanando fecerat sur
dū vl̄ mutū: ꝛ tali p̄cepto ꝯtrū facere nō ē
ꝓprie transgressio. vñ nec ꝓprie trāsgressi
sūt p̄ceptū dei: ex h̄ φ quāto magis p̄cipie

bat:tāto magis plus predicabant:dicētes bene oia fecit. Alia sunt precepta que ideo ꝑcipiuntur vt seruent: ⁊ talibus ɔ̃rium facere est trāsgredi ꝑceptū ꝓprie. Sed tunc cōiter dicit ꝙ in talibus intētio precipientis attendenda est. si enim intēdat obligare transgressorē ad culpā: erit culpa. si nō: nō. Sꝫ ɔ̃ istud videt esse processus beati Aug. viij. sup Geñ. ad lr̄am. c. xi. Ubi videtur dicere ꝙ ɔ̃seruatio ꝑcepti ex se ē bona: ⁊ trāsgressio mala: ⁊ satis ptꝫ ex eius processu ꝙ loqt de malo culpe. tūc arguit sic. Si trāsgressio ꝑcepti ꝑ se mala est: ḡ trāsgressio ex se culpabilis est: ḡ oīs trāsgressio ꝑcepti culpa est: ⁊ ad penā obligat. Itē cū quelibet transgressio precepti sit inobedientia: sequit ꝙ aliqua foret inobedientia q̄ nō foret culpa. ɔ̃ns est falsum: ⁊ ɔ̃ Aug. sup Geñ. ad literā. c. x. Ubi ostendit ꝙ sola obedientia virtus est: ⁊ maximum vitiū est inobedientia. Silr̄ hoc videtur esse contra beatum Bern. de preceptis ⁊ dispensatione. c. iij. Ubi dicit ꝙ quoties obedientia interrumpitur: inobedientia dr̄ ⁊ pctm̄: seu transgressio ⁊ ꝑuaricatio frequenter. et in eodem libro cōcedit oēm inobedientiā esse pctm̄ ⁊ culpam. Respondeo saluo meliori iudicio: ɔ̃cedendo ꝙ cuiuslibet ꝑcepti trāsgressio est pctm̄: qḋ ideo ꝑcipitur vt obseruetur. ⁊ ɔ̃cedo ꝙ quelibet transgressio talis quātū est ex se / est īputabilis ad culpā. ⁊ cū arguit ꝙ nō: q2 aliq̄ sunt statuta: quorum trāsgressio tm̄ obligat ad penā: ita ꝙ nō ad culpā: illud nego: q2 sicut tactū fuit in argumēto: trāsgressio precepti est inobedientia ex se. ⁊ oīs inobediētia ex se est culpabilis. iō oīs trāsgressio precepti est ex se imputabilis ad culpā. nō tm̄ ex h̄ sequit ꝙ iō sit pctm̄: q2 obligat ad penā: q2 multis modis pōt hō obligari ad penā absq3 culpa aliqua. pōt em̄ incurrere irregularitatē absq3 culpa: ⁊ forte excōicationē ⁊ alias penas. ⁊ verū est ꝙ apḋ religiosos sunt multe ɔ̃stitutiones penales: in quib9 hō īcurrit penā: in qb9 tn̄ nullā īcurrit culpā. ⁊ iō si ille ɔ̃stitutiones nō obligāt ad culpā: sed tm̄ ad penā: tū eaꝝ trāsgressio obligat ad culpā: vel poti9 ē culpa. tūc vltra ad argumētū cū arguit ꝙ nō: q2 meritū pene ē culpa. cōcedo: sꝫ nō vniuersaliter: q2 nō oē meritū pene est culpa: nec hoc innuit ab Aug. vbi allegat. ⁊ ad aliud de p̄mo retractationum: vbi dr̄ ꝙ oīs pena si iusta est: peccati pena est: ⁊ suppliciū noīatur. Ibi dico ꝙ illa auctoritas frequēter allegat: ⁊ tn̄ nūq̄ inueni talē textū in originali. hec aūt ē auctoritas quā ego vidi ⁊ inueni. oīs pena si pcti pena est: iusta est: ⁊ suppliciū noīatur. ⁊ hoc est veꝝ. s. oīs pena peccati iusta est. ⁊ cū hoc stat ꝙ debet alicui etiā absq3 pctō ex quo ptꝫ ꝙ illud dictū in cōstitutionib9 nostris: videlꝫ ꝙ aliquę ɔ̃stōnes nr̄e obligant ad penā ⁊ nō ad culpā: intelligendū est ꝙ nō obligant ad culpā mortalē. ⁊ hoc videt eē veꝝ ex snīa lr̄e q̄ sequit: dr̄ em̄ sic. Cōstitutiones nr̄e quedā obligāt ad penā nō ad culpā nisi sit ɔ̃temptus: q2 si ɔ̃tēpt9 ibi fuerit: tūc erit pctm̄ mortale: vt expsse dicit Bern. de ꝑceptis ⁊ dispēsatione: ⁊ iō ꝑ hoc qḋ dr̄ nō obligant ad penā nisi adsit cōtemptus virtute acceptāris: videt ꝙ debeat ītelligi de culpa mortali. ⁊ sic est veꝝ.

Sexto fuit argutum sic.

Si omne pctm̄ sit imputabile volūtati: sequitur ꝙ ꝑplexus inter duo pctā qḋcūq3 illoꝝ faceret: pctm̄ ⁊ culpā incurreret. ɔ̃ñs est falsum: q2 ɔ̃siliū ecclesie est in casu ꝑplexitatis: ꝙ perplexus eligat minus malum: vt pꝫ in cañ. di. xiij. c. nerui. ⁊ est text9 beati Greg. xxxv. moraliū. Ad illud dicunt aliq̄ ꝙ nullus pōt esse perplexus iter duo pctā ꝯm rei veritatē: pōt tn̄ aliq̄s existimare ⁊ credere se esse perplexū: ⁊ hec positio ponit ī glos. di. xiij. placuit oībus. ⁊ est opinio glossatoris Barptolemei. ⁊ ponit ad h̄ duas rōnes. Prima est h̄: ꝙ si aliq̄s posset esse perplexus inter duo pctā: sequit ꝙ ex necessitate tenet facere malū: ɔ̃ns est falsum: q2 si esset ex necessitate: iā nō esset malum īputabile: q2 vt ipse allegat / de9 nūq̄ interitū redderet hoī: nisi spōtaneū reperiretur h̄re delictū ⁊c. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor: ꝟ. vasis ire. Preterea si tenet q̄s ex necessitate male facere: lex q̄ illud ꝓhibet / esset impossibilis: cū tn̄ oīs lex debeat esse possibilis: vt dist. iiij. erit. perplexitas ergo / dicit glos. quantū ad rem nihil est: sꝫ solū quantū ad animū ⁊ quantū ad stultā opinionē hominū. Sed videt ꝙ aliq̄s potest vere esse perplexus: q2 est vere perplexus qui sic ligatus est: vel sic ligatum se videt: vt in qualibet partem declinet a pctō liber nō est. sic aūt aliq̄s ligari pōt: vt videtur in multis casib9. Ponat em̄ cōis casus ꝙ Petrus sciat a esse pctm̄: puta aliquod.

Cōtra solut. Primo

Scḋo.

Rñsio.

Ad primum.

Nota de irregularitate.

DD Ad sextū pri.

Probatur primo.

Scḋo.

mendaciū:⁊ h₃ ꝯsciētiā vrgentē se ad faci-
endū a. que ſm reiveritate erit ꝯscia erro-
nea: tūc arguo sic. in illo casu Petrus sic li-
gatus est: ⁊ se sic ligatū videt: vt quācūq₃
partē ꝯdictiōis eligat/pctm̄ nō euadet. er
go ipse est ꝟe ꝑplexus. ꝯn̄a p₃ q₂ sicut pōt
elici ex dictis Greg. xxxij. moral. ca. xi. Per
plexitas est qn̄ aliq̄s videt se sic esse ligatū:
vt in quācūq₃ partē ꝯdictionis declinet: si
ne peccato nō erit. S₃ stāte casu illo Petr⁹
erit sic realiter ligat⁹: g̃ in illo casu Petrus
est vere ꝑplexus. Cꝫ aūt in illo casu Petrus
nullo modo pctm̄ euadet. arguit̄ sic. Petrū
peccare seq̄tur in isto casu ex vtraq₃ pte ꝯ-
dictionis: g̃ Petrū peccare i isto casu est ne
cessariū. Assumptū patet: q₂ seq̄tur: si Pe-
tr⁹ nō mētit̄: Petr⁹ difformat se ꝯscie sue:
ergo aliquid facit directe ꝯtra ꝯscientiā. er
go peccat. Et silr si Petrus mentit̄: seq̄tur
g̃ Petr⁹ peccat: ⁊ ita Petrū peccare seq̄tur
in isto casu ex vtraq₃ pte ꝯdictionis: ergo
in quācūq₃ ptē ꝯdictionis declinet: pctm̄
nō euadet: ⁊ ita Petr⁹ ꝟe ꝑplexus est ⁊ hoc
dico esse verū general'r: ꝙ homo pōt ꝟe esse
ꝑplexus: ita ꝙ sit ꝑplexitas vera. Et ad rō
Rn̄sio ad rationes q̄bus ꝓbat̄ ꝙ nullus possit esse ꝑplexus. nes q̄bus ꝓbat̄ ꝙ nō. Ad ꝓbationē cum
ōr ꝙ si aliquis erit ꝟe ꝑplex⁹: ex necessitate
tenereſ facere malū. dico ꝙ nō sequitur:
q₂ in casu dicto Petr⁹ vere ꝑplex⁹ erit: s₃ tn̄
nullū malū teneſ facere: nō eīn teneſ face-
re a: q₂ a malū est. immo q₂ magis malū te
netur fugere a: nec teneſ agere ꝯtra ꝯscien
tiā: immo teneſ nō facere ꝯtra ꝯscientiam.
cōcedo tn̄ ꝙ in illo casu peccabit de necessi
tate: ⁊ male faciet. S₃ tn̄ in illo casu nō te-
Cōtra rōnem argu. netur magis male facere. Si arguitur sic i
illo casu aut teneſ vitare pctm̄ a: aut nō. si
vitabit: aget contra cōscientiā: ⁊ peccabit.
si nō teneſ vitare a: ergo pōt facere a licite
qđ est falsum. Dico ꝙ in casu teneſ vitare
Solutio. a: sicut ⁊ extra casum illū tenetur vitare a.
⁊ vltra cū ōr: si vitet a: aget cōtra cōsciētiā
hoc cōcedo: ⁊ dico ꝙ in casu illo nō pōt vi
tare a q̄n peccet. ⁊ ideo in illo casu teneſ fa
Replica. cere quod tn̄ nō potest facere nisi ipse pec-
cet. Si tamē arguitur sic. si vitet a in ca-
su ꝓposito: ergo peccat ⁊ teneſ ad antece-
dēs: ergo tenetur ad ꝯn̄s: ergo in illo casu
Rn̄sio. tenetur peccare. Hic respondeſ cōceden
do ꝙ illo casu stante ꝯn̄a est bona. Petrus
vitat a: ergo peccat: ⁊ hoc gratia materie:
sed tamen de forma nō valet. ⁊ vltra cum
arguitur. Petrus teneſ ad ātecedēs: ergo

ad ꝯn̄s. nego ꝯn̄am. ⁊ cā est: q₂ eadē lege q̄
tenetur ad assumptū: tenetur in opposituʒ
cōsequētis: ideo nō sequitur: teneſ ad an̄s
Ad aliam formam. ergo teneſ ad ꝯn̄s. Sed tn̄ ad aliā formā q̄
videſ directe esse cōtra istā responsionem
qua arguit̄: q₂ stāte casu impossibile est ꝙ
vitet a ⁊ ꝙ nō peccet: ergo si ſm legē tene
tur vitare a ⁊ cū hoc teneſ ad oppositū cō
sequētis sc₃ ꝙ nō peccet; seq̄tur ꝙ ſm legē
Rn̄sio tenetur ad impossibile. Ad illud respon-
deo sic: ⁊ dico ꝙ vitare pctm̄ a ⁊ nō pecca-
re sunt compossibilia ſm legē: sed vt nunc
sunt incōpossibilia; ⁊ hoc nō est nisi ꝓpter
cōscientiā erroneā: ideo cōcedo ꝙ lex eā ob
ligat ad impossibile vt nunc: idest ad illud
qđ vt nūc est sibi impossibile: nec sequitur
ex hoc ꝙ lex sit iiusta. Et cū arguitur ꝙ sic
q₂ omnis lex debet esse possibilis. dico ꝙ h̄
est verū ad istum sensum: ꝙ lex nihil debet
p̄cipere nisi qđ absolute possibile est fieri.
⁊ ita est in proposito vt dictū est: sed tn̄ sa-
tis possibile est ꝙ lex obligat aliquē ad il-
lud qđ est sibi pro certo tēpore impossibile
sed hoc nō erit ex obligatione legis precise
sed cōcurrente culpa vel defectu proprio:
sicut est in ꝓposito. Exēplū: ſm legē quili-
bet homo tenetur esse in pctō: sicut allega
ui frequenter: ⁊ tn̄ impossibile est ꝙ homo
in vita ista sit sine oī peccato: ⁊ ita lex obli-
gat ad impossibile: nō simpl'r: sed vt nunc.
nec est h̄ ex natura legis ꝙ obligat ad im-
possibile: sed hoc est ex culpa vel defectu eo
rū qui subijciunt̄ legi. Qđ igit̄ glossa reci-
tat ⁊ dicit opināꝫ ꝙ ꝑplexitas nihil est ni
si apud stultam opinionē: ita ꝙ subducta
opinione stulta cū omni errore intellectus
nūq̄ erit aliquis ꝑplexus. hoc verū est. ⁊ ita
intelligendi sunt doctores q̄ dicūt nullū ve
re esse ꝑplexū. quin tamē stāte tali opiniōe
erronea possit aliq̄s vere esse perplex⁹ nō
video. ⁊ hoc q₂ stante opinione impossibi-
le est ꝙ alterū contradictoriorꝫ faciat nisi
peccet: ergo vere ꝑplexus est. ꝯn̄a nota est
ex diffinitione perplexitatis supra dicta.
Addūt tn̄ alij ꝙ si aliq̄s fuerit perplexus
inter duo pctā: siue sit perplexitas ꝟa siue
opinata ⁊ credita: tn̄ si eligeret minus ma
Nota opinionem. lū iuxta ꝯsciam suā: nō peccaret. Rō est; q₂
verisimile est ꝙ aliq̄ sit regula recte viuēdi
in tali casu: ⁊ non pōt dari aliq̄ regula nisi
Probatur primo. ꝙ eligaſ illud qđ est minus malū. ergo eli
gere minus malum est rectum in casu illo:
g̃ i casu illo eligēdo min⁹ malū nō peccat.

Sexto Itē.xxiij.q.v.miles.dicit glos. ꝙ ratiõe
mãdati excusatˀ aliqs: etiã si cõtra ɔsciētiã
faciat.ꝛ eadē causa.q.j.Quid culpatˀ.dicit
ter.ꝙ vir iustꝰ si forte sub rege etiã sacrile
go militet:recte põt ipso iubente bellare.
si qḋ sibi iubetur:vł nõ esse ꝫ preceptũ dei
cõstet:vel vtrū sit certũ nõ est.ergo ꝑ obedi
entiã principis etiã sacrilegi põt aliqs sine
pctõ agere ꝫ ɔsciam:multo magis videtˀ ꝙ
Confir aliqs possit absqꝫ culpa cõmittere minus
matur. malũ sola intētiõe vitãdi pctm̃ maiꝰ. Cõ
firmatˀ ꝑ illud qḋ dr ex̄ de offi.iuđ.dele.pa
sto:alis.§.qꝛ ṽo.Ubi dr sic..Qꝛ ṽo sepe cõ
tingit ꝙ executio late snīe ordinario demã
datur:q̃sluisti an si ipsam iniustã eē cogno
uero:debeat eã execution̄i mãdare:an sit ei
potius subsistendũ.attendētes itaqꝫ ꝙ nõ
cognitio:sed executio tãtũ demãdatˀ eidē:
respõdemꝰ ꝙ cũ ordinarius teneatˀ obseq̃
delegato:ꝛ si sciat sniam illã iniustã : exeq̃
nihilominus tenetˀ eandē:nisi apud eũ pos
sit efficere vt ab hoc onere ipm̃ absoluat.
Ex quo expresse videtur ꝙ obedientia ali
quē excusat in casu vbi agit cõtra ɔsciētiã
vel inobedientē fore supiori faciẽdo cõtra
cõscientiã:vt vitetˀ inobediẽtia vitatˀ culpa
ꝛ ꝑ ɔñs omittẽs minꝰ pctm̃ sola intentiõe
vt vitetur maius: si alio mõ vitare nõ põt
nullã incurrit penam. Aliter põt argui ad
Cõtra istã cõclusionē:sed ista sunt meliora q̄ au
opinio diui pro parte ista quã recolo. Cõtra istã
nem opinionē arguo sic:ꝛ pono ꝙ a sit peccatũ
minus:ꝛ b pctm̃ maius:ꝛ ꝙ Petro existen
te ꝑplexo inter a ꝛ b cõmittat in fugam b.
tũc ẜm istã positionē excusatur a culpa.q̃
ro ẜ q̇d excusat eũ a culpa an sola intentio
pia:an impotentia alio modo euadēdi: an
vtrãqꝫ simul.Qꝛ aũt sola intentio nõ excu
sat eũ manifestũ est:qꝛ tũc subducta ꝑple
xitate si cõmitteret a in fugã b cũ eadē in
tētione q̃ nũc cõmittit:nõ peccaret: et tũc
qḋcũqꝫ malũ cõmittere illa dñtaxat inten
tione vt maiꝰ pctm̃ vitaretˀ: nõ foret pctm̃
qḋ est falsum. Nec impotẽtia alio mõ eua
dēdi excusat:qꝛ possibile est ꝙ talis impo
tentia descēdit ex culpa. Nec intẽtio pia sił
cũ impotẽtia alio mõ euadendi excusat.tũ
qꝛ tũc iã nõ esset ꝑplexus inter duo pctã:
qꝛ tũc cõmittere a nõ foret pctm̃:qḋ est ꝫ
hypothesim.tũ qꝛ intẽtio illa nõ videtˀ eē
pia:cũ nõ sit itẽtio recta:qꝛ nõ est regula
ta recta rõne.Siłr si sic ꝑplexus iudicaret
pctm̃ minꝰ b fore:ꝛ cõmitteret illud ĩ fugã
pcti:aut peccaret aut non peccaret. Si pec
caret stãte ɔscientia ipa:ergo itẽtio pia cũ
impotẽtia euadēdi saltē estimata nõ eum
excusaret a culpa:ergo nec eadē rõne ĩ pri
mo casu.nec excusabitˀ ne peccet ꝑ intẽtio
nē piã etiã cũ tali impotẽtia:sꝫ forte vt mi
nus peccet. Si nõ peccaret: sequeretˀ ꝙ in
tali casu ꝑplexitatis posset qḋcũqꝫ faciꝰ
facere sine culpa. ꝛ ita in illo casu qḋcũqꝫ
malũ ex genere cõmittere:foret opus meri
torium vel indifferens. qḋ est falsum:et ꝫ
Aug.ꝫ mẽdaciũ ãte mediũ.vbi dicit ꝙ ea
que cõstãt ꝑ se esse pctã:nullo bono fine fa
cienda sunt.ꝛ allegat mgr̃.ij. sentē.di.xl.ꝑ
magnũ ꝓcessum. Ubi videtur satis innue
re ꝙ ea q̃ cõstãt esse pctã: quãtũcũqꝫ fiant
intentione bona:sunt tñ pctã ꝛ demerito Rũsio
ria. Dico ergo aliter:scꝫ ꝙ perplexus iter hoc.
duo pctã qḋcũqꝫ illoꝝ fecerit peccat:qꝛ ali
ter nõ esset ꝑplexus:ptꝫ ex predicta diffini
tione ꝑplexitatis. Ad primũ in opposi Ad ar
tũ cũ dr ꝙ in tali casu aliqua est regula re gumen
cte viuēdi ꝛc. Dico ꝙ nõ est possibile ꝙ ha ta opi.
bēs ɔsciam erroneã habeat regulã recte vi
uēdi ꝛ sine pctõ:qꝛ ponatˀ ꝙ Petrꝰ habeat
ɔsciẽtiã erroneã de aliquo faciendo: tũc re
cta rõ iudicat ꝙ nõ recte regulatur in agē
dis:cũ sit regula sua erronea.ꝛ ideo siue eli
gat illud qḋ est minꝰ malũ:siue illud quod
est maius malũ:vtroqꝫ mõ peccabit. iõ ne
gatˀ illud assumptũ:ꝙ in casu ꝑplexitatis
aliq̄ est regula recte viuēdi. Ad scḋm cũ
dr ꝙ rõne mãdati excusatˀ q̇s si ꝫ cõsciẽtiã Ad se
facˀ:nego illḋ:qꝛ dico ꝙ oē illḋ qḋ aliqs facˀ cundũ
ꝫ ɔsciam:est pctm̃. Sꝫ tñ glos. hꝫ intelligi
quantũ ad leges humanas:q̃ multa ꝑmit
tũt impunita:que tñ apud deũ nõ sunt si
ne culpa.sicut est illud qḋ dicit apłs.j.Coꝛ.
vij.de viro ꝛ vxore. Nolite fraudare inuicē
nisi forte ex cõsensu ad tempus vt vacetis
orõni.ꝛ iteꝝ reuertimini in idipsum. ꝛ seq̃
tur. Hoc aũt dico ẜm indulgentiã:ꝛ nõ se
cũdũ iperiũ.idest ꝑmisit apłs ꝙ vir ꝛ vxor
simul cõmisceantˀ ꝓpter incõtinẽtiã vitan
dã:nõ tãq̃ talis cõmixtio q̃ est non causa
ꝓlis generãde:sed ꝓpter cõcupiscẽtiam ex
plendã:sit licita ꝛ oĩno carēs culpa : sed qꝛ
illud est minoris culpe q̃ cõtingeret si hoc
nõ fieret.hoc etiã est illud qḋ dicitˀ prime
ad Coꝛ.vj.Ubi videtur dicere ꝙ fidelē ali
quē trahere ad iudicium sit alicuius culpe
ꝛ tamē hoc permittit etiã propter infirmi
tates hoĩm:nõ tãq̃ simplr licitũ: sed tãq̃

minus malū. Sic aliqū ꝑmittit̃ in ecclesia ꝙ aliqs agat ɔtra cōsciētiā ꝓpriā ad euitandū inobediētiā: nō tñ ꝙ hoc fit oino sine culpa: sꝫ tñ indulget ecclīa in illo casu ⁊ eodē mō dicit̃ ad aliā auctoritatē allegatā de milite bellāte ⁊ de executione sententie.

Replica. Sed si arguit̃: ecclīa cōsulit in casu ꝑplexitatis ꝙ de duobus malis min⁹ malū eligendū est: ergo sine culpa fieri pōt. ⁊ sequitur oppositū hui⁹ positiōis. Si aūt illicitū ē hoc fieri: ḡ ecclesia ɔsulit illicite agere ⁊ peccare.

Rñsio. Ad illud dici pōt ꝙ ecclesia nō cōsulit in casu perplexitatis minus malū facere: sꝫ tñ dispēsat cū sic faciēte: ne ꝓ minori culpa penā infligat: ⁊ hoc in foro iudiciali. immo verius cōsulit ꝙ neutrum malū faciat: vl' ꝙ cōsciētiā dimittat. Si tñ cōsciētiā dimittere nequeat: tūc cū minori culpa dispensat. ⁊ ideo dicit ꝙ in illo casu vtile est min⁹ malū cōmittere: non tñ dicit ꝙ hoc est licitū: vel pōt dici ꝙ min⁹ malū facere est licitū quātū ad forū iudicij legalis vel publici: nō tñ quātū ad forū cōsciē.

EE Ad septimū princi.

Septimo fuit argutum

ad principale. si oē pctm̄ sit imputabile ⁊c. tūc pctm̄ finalis ipenitētie foret imputabile ad culpā. sed ɔñs est falsum. qꝛ tūc tale pctm̄ foret demeritoriū: ⁊ ita cū nullū sit peccatū finalis impenitētie in vita ista: sequit̃ ꝙ post hāc vitā posset homo cōmittere peccatū ⁊ ita demereri: qđ est falsum: qꝛ omne meritū in hac vita ɔparat̃ ⁊c. Ad id ɔcedo ꝙ aliqđ est pctm̄ finalis impenitentie: vel esse pōt: qꝛ omne tale est demeritorium. ⁊ cū assumit̃ qꝛ nullū est tale pctm̄ ī vita ista. istā nego. dico enī ꝙ aliqđ est vl' cē pōt pctm̄ finalis ipenitētie in vita ista. verisile est enī ꝙ aliqs in vita ista existēs hꝫ pctm̄ mortale de quo nūq̄ penitebit. Tūc dico ꝙ oē tale est pctm̄ finalis impenitentie: ⁊ tūc si arguit̃ ꝙ nō: qꝛ tunc tale ɔmittēs pctm̄ foret finaliter ipenitēs: ⁊ ita haberet pctm̄ irremissibile: qđ nec hic posset remitti neq̄ in futuro. ⁊ ita pro nullo tali foret orandū. ⁊ ita de quolibet tali foret desperandū: qđ est falsum. Hic dicit̃ ꝙ sic: ꝙ tale habēs peccatū est finaliter impenitēs ⁊ tunc cū infert̃: ḡ habet pctm̄ irremissibile. Dico ꝙ dupliciter dr̄ pctm̄ irremissibile Dicitur enī vno modo qđ nūq̄ remittetur ⁊ sic dico ꝙ habet pctm̄ irremissibile. Alio modo dr̄ irremissibile: quia remitti nō pōt ⁊ sic nō sequitur: iste est finaliter ipenitēs: ḡ habet peccatū irremissibile: qꝛ etsi pctm̄ suū sit finalis impenitētie: ⁊ ideo nūq̄ hꝫ remitti: possibile tamen est ꝙ remittat̃. et ideo non sequitur ꝙ pro nullo tali sit orādum: ⁊ silr' ꝙ de aliquo sit desperandū in vita ista: non sequitur.

FF Ad octauū princi. de omissione.

Aliter fuit argutum ad

octauum principale sic. Si omne peccatū sit imputabile ⁊c. tūc peccatum omissionis imputaret̃ ad culpā: ⁊ cum aliqua omissio pura illius ad qđ hō tenetur sit pctm̄: sequitur ꝙ omissio pura alicuius foret imputabilis volūtati ad culpā. ⁊ ita talis omissio foret demeritoria. ɔñs est falsum: qꝛ si sic: tūc eadē ratione omissio alicui⁹ mali foret meritoria. ⁊ ita tot haberet homo merita quot omitteret mala: quod est falsum. Hic dr̄ quantū ad materiā argumenti: ꝙ sola ⁊ pura omissio illius ad qđ homo tenetur nō est peccatū: nisi procedat a volūtate: sic scꝫ vt homo vellet omittere vel nollet facere qđ facere tenetur.

Cōtra solutionem. Cōtra istā positionē pōt argui sic. qꝛ si omissio sola est pctm̄: tunc si quis omitteret aliquid ad qđ tenet̃ per tps aliqđ ⁊ per oēs partes illius tēporis peccaret peccato infinito intensiue in malitia: quod est falsum. ɔñs ostendit̃ sic. quia pro qualibet parte temporis est omissio culpabilis: ergo pro qualibet plus demeretur q̄ ante demeruit. Aliter nō plus demereretur qui aliquod tale semper omittit ceteris paribus: qđ est falsum.

Scđo. Item si omissio sola sit culpabilis: tunc ceteris paribus grauius peccaret qui maius bonum omitteret. ɔñs est falsum: qꝛ vna omissio cū sit pura priuatio: q̄ nihil est: nō est alia melior vel peior. nec pōt dici ꝙ omissio dr̄ peior ratione illius cui⁹ est omissio. qꝛ tūc omissio rei melioris foret peior gñaliter q̄ omissio rei min⁹ bone: qđ est falsum in multis casib⁹: vt dicet̃ inferius.

Tertio. Itē si omissio sola foret pctm̄ ⁊ culpa: tūc qui aliquid omitteret ad qđ tenetur, peccaret: ⁊ culpā icurreret. ɔñs est falsum: qꝛ pono ꝙ Petr⁹ omittat aliqđ ad qđ tenet̃: ⁊ nullū actū oino habeat. ⁊ ꝙ Paul⁹ sit ad idē obligatus ⁊ omittat idē: ⁊ cū h' habeat actū nolēdi illud facere: tunc sequeret̃ ꝙ peccatū Pauli sit infinite malitie: qđ est falsum. ⁊ ɔñs ꝓbatur. quia si esset finite malitie ꝑ se: posset minui ad duplum et triplum et sic deinceps

ceps quousq foret eqlis malitie cū omissione sola: qđ est falsum. qꝛ talis actus quo modocūq remissus includit malitiā omissionis ⁊ aliquā aliā. igit̃ ⁊c. Itē nulla pe

Quarto. na dāni debetur omissioni: qꝛ ista tātū debetur originali: nec aliqua pena sensus: qꝛ tūc in casu equalis debetur actuali: qđ est falsum. ⁊ ꝯña pꝫ ex cōi deductione. Itē

Quīto tūc omissio cōsiliꝫ eēt magis malū ꝙ omissio precepti: qđ est falsum. ⁊ arguit̃: qꝛ iplere ꝯsiliū est magis bonū ꝙ iplere p̄ceptū: cū implere cōsiliū sit implere vtrūq. Itē si aliqua omissio illi⁹ ad qđ hō tenetur/ sit pctm̄: eadē rōne quelibet omissio illius ad qđ homo tenet̃/ est pctm̄: maxime vbi non interuenit aliquid qđ excuset. Sed ꝯña est falsum: vt pꝫ in cōi casu vbi quis tenetur actualiter diligere deū: sic tñ ꝙ ad nullam latitudinē dilectiōis teneat̃: nec ad aliquē gradū dilectionis. tunc si omitteret diligere deū: peccat ex hypothesi. sꝫ probat̃ ꝙ nō qꝛ nullū gradū omittēdo peccat: ergo nullā dilectionē omittendo peccat. tenet ꝯña ꝑ hoc mediū. oīs dilectio est alicuius gradus. ⁊ antecedēs est verū: qꝛ arguitur sic. ad nullū gradū dilectionis tenet̃: ergo nullū gradū omittēdo peccat. Sed cōtra istā

Cōtra opi. arguo. opposita solutionis pu momō opinionē arguo: licet sit probabilis vt videtur: arguo tñ cōtra eā sic. vbi est act⁹ malus ⁊ omissio boni debiti: aliqua pena debetur ꝑ actu precise: aut ergo eadem pena precise debet̃ ꝑ actu ⁊ omissione: aut non. si sic: ergo eque malū est velle omittere et omittere sicut velle omittere ⁊ nō omittere ꝯña pꝫ: qꝛ si ex opposito magis esset malū maior pena deberet̃. ꝯña est falsum: qꝛ sic foret eque malū precise velle furari ⁊ furari/ sicut velle furari ⁊ nō furari. ꝯña est falsum: qꝛ qui furatur: tenetur ad restitutionē: ⁊ alius nō. Si aūt dicatur ꝙ non ea

Rñsio. dē pena debeatur pro actu ⁊ omissiōe: tūc

Replica. arguo sic. aliqua pena est alicui debita pro actu: ⁊ nō tota: ergo residua pena debetur pro omissione sola. ergo omissio sola ē culpa. Si dicatur ꝙ nulla pena debeatur ꝑ

Euasio omissione sola: sed tota debet̃ ꝑ actu: sꝫ tñ maior debet̃ actui ꝑpt̃ omissionē: qꝛ omissio est circūstantia aggrauans: istud nō habet euidentiā: qm̄ in casu illo quo solū aliquis peccat volendo omittere ⁊ omissio nō

Replica. est circūstantia peccati: sed est de essentia pctī: qꝛ ea posita pctm̄ est: ⁊ ea remota peccatū nō est. ergo nō est circūstantia. Item

ista positio videtur esse cōtra Aug. in ser. de vtilitate agēde pnie: vbi exponēs illud euangelij. dñe mnā tuā reposui in sudario ⁊c. dicit sic. Nō putet homo satis esse seruare integrū qđ accepit: ne dicatur sibi: serue nequā ⁊ piger dares pecuniā meā ad mensam: ⁊ ego cū vsuris veniens exegissem eā: ⁊ ne auferatur ab eo qđ accepit: ⁊ ꝓiciat̃ in tenebras. quā vehementissimā penā si timere debēt q̄ seruare integrū possunt qđ accepērūt: q̄ spes illoꝝ est q̄ b̄ impie sectātē disperdūt? vbi videt̃ dicere ꝙ si integre seruet q̄s qđ accepit: ⁊ adhuc nō ꝓficiat: tenebras habebit exteriores. ⁊ ita ꝑ ꝯñs nō solū bene agere sed etiā omittere actum bonū aliqñ est dānabile pctm̄. ꝯña pꝫ: quis nullus seruat īntegre qđ accepit qui peccat q̄ nō cōmittendo actū malū potest q̄s peccare. Itē ignorātia eoꝝ q̄ q̄s scire tenet̃ est pctm̄: ⁊ hoc loquēdo de ignorātia q̄ est simplex nesciencia: ⁊ certū est ꝙ illa nō est pctm̄ cōmissionis: ergo omissionis solū. assumptū pꝫ: qꝛ si ignorantia illa non foret pctm̄: tūc nō teneret̃ ignorās ea scire. Silr ꝙ ignorantia sit pctm̄ superius fuit allegatū ab Aug. ⁊ mgro li. iij. dist. xv. c. iiij. et li. ij. dist. xx. c. ix. Itē videtur in euāgelio ꝙ deus infligit penā ꝑ sola omissiōe. dicit eīn sic. Esuriui: ⁊ nō dedistis mihi māducare. sitiui: ⁊ nō dedistis mihi bibere ⁊c. et seqtur: hi ibunt in suppliciū eternū ⁊c. Itē arguitur sic. teneatur aliquis dicere psalmos aliquos cū deuotione: ⁊ dicēdo distrahatur a deuotione: tunc talis peccat: quia nō facit illud ad qđ tenetur: ⁊ nulla cōmissio imputatur ad culpā: ergo sola omissio: assumptū pꝫ: qꝛ nō cōmittit nisi qđ licet ei cōmittere. Hic pōt dici multis modis. Primo ꝙ talis distractio nō est pctm̄: sumēdo pctm̄ pro culpa: qꝛ talis distractio non est in potestate voluntatis. Cōtra. si ista responsio valeat: tūc nihil imputaret̃ ad culpā qđ erit in ptāte voluntatis: qđ est falsū vt vult Aug. de natura ⁊ gratia circa. ij. c. vel. iij. vbi Aug. obuiat cuidā heretico dicēti ꝙ si peccatores aliqui fuerunt: ⁊ aliud esse nō potuerūt: culpa carēt. cui⁹ cōtrarium dicit Aug. ꝙ scꝫ multi dānātur nō qꝛ sine peccato nō fuerūt: sꝫ qꝛ etiā nec esse potuerūt. vbi expresse vult ꝙ aliqd est imputabile volūtati: qđ nō est in potestate voluntatis. Itē primo retractationū capitulo ix. sunt quedam necessitate facta impro

Margin notes (right column): Scđo — Tertio — Quarto. — Quīto — Sexto — Rñsio prima. — Cōtra rñsio. — Scđo

banda ꝛc. ꝛ mgr̃. li. ij. di. xxxvj. c. ꝙ autem
quedã pctã. Itẽ ꝙ talis omissio in casu dis
tractiõis ꝑdicto sit pctm̃ apparet ꝑ Aug.
vbi prius de natura ꝛ grã. vbi heretic⁹ niti
tur ostendere multos fuisse q̃ nullũ habue
rũt oĩno pctm̃: inter quos noĩat abel cuius
vt dicit sctitatẽ scriptura cõmẽdat nullam
de pctõ faciẽdo mẽtionẽ. ꝯ quẽ dicit Aug.
ꝙ ex h̃ nõ seq̃t ipm fuisse sine pctõ: q̄ scri-
ptura nullã fecit mẽtionem de pctõ suo: q̄
nec h̃ cõmemorãdũ erat. multis modis pec
casse poterat licet nõ grauiter peccasse nec
leuia pctã sua fuerũt ꝯmemorãda. vult em̃
dicere ꝙ nulla cõmemorãda fuerũt nisi fu
issent grauia. ꝛ iõ ex hoc ꝙ scriptura nullũ
pctm̃ cõmemorat: nõ seq̃t illũ nullũ pctm̃
habuisse. Vñ ad ꝓpositũ numerãdo mul-
ta gña pctõꝝ qb⁹ verisimile fuit eũ peccasse
inter cetera numerat omissionẽ talẽ q̃ cõ-
tingit ex distractione. ꝛ dicit. Nec cõmemo
radũ fuit si abel q̃uis iust⁹ merito appella
tus paulo immoderati⁹ aliq̃n risit ꝛ animi
intermissione iocat⁹: vel vidit aliq̃d ad cu-
piendũ: vel aliq̃n ĩmoderati⁹ poma distra
xit: vel plusculo cibo crudior als tardior fu
it: vel cũ oraret cogitauit aliq̃d vnde ei⁹ in
tẽtio vacaret ad aliõ: ꝛ quoties ipsi ista sur
reperẽt pctã fuerũt ꝛc. videt hic expsse vel
le oĩa enumerata ꝛ singula eẽ pctã de qui-
bus oĩb⁹ etiã remissio petẽda ẽ. ergo talis
Alia re- distractio pctm̃ est. Ideo aliter dicit ad
spõsio. argumentũ ꝙ in casu posito cõmissio ĩpu-
tatur sibi ad culpã ꝛ nõ seq̃tur omissio. q̄
licet dicat ꝙ in rei veritate tenet: nõ tñ di
cit, sicut tenet. ꝛ ideo dicẽdo peccat cõmittẽ
Cõtra do aliter q̃ licet. Cõtra sic dicẽdo min⁹ pec
rñsio. cat q̃ de facto peccaret si nihil diceret cete
ris paribus: ergo sic dicere primo est circũ-
stãtia minuens culpam. ergo sic dicere non
imputatur ad culpã. assumptũ ꝓbo: scꝫ q̄
sic dicendo minus peccat q̃ ceteris parib⁹
si nihil diceret: q̄ sic dicẽdo soluit partẽ de
biti. ergo si nihil diceret ad plus teneretur
ergo nunc minus est obligatus: ergo nunc
minorẽ incurrit culpã. Et illud cõfirmo sic
q̄ nihil dicere foret maioris culpe q̃ sic di
cere: quia magis repugnaret precepto: er-
go nihil dicere foret maius peccatũ. ꝯña
apparet per Aug. in epistola ad Hierony.
de eo q[uod sc]riptũ est: qui offenderit in vno
factus est omniũ reus. Vbi dicit ꝙ illa pec
cata sunt grauiora que magis repugnant
precepto: vel magis sunt cõtra charitatem
ꝛ simr dicit Bernar. de pre. ꝛ dis. vt notũ est
ergo ꝛc. Itẽ arguitur sic. si omissio ĩ hoc Scdo
casu imputatur ad culpam: ergo ceteris pa ꝯ rñsio
ribus subtracta omissione tollitur vel sal- nẽarg.
tẽ minuitur culpa. ꝯña ptꝫ de se. ꝛ ꝯñs est
falsum. q̄ subtracta omissione ceteris pari
bus magis obuiaret precepto. qd̃ patꝫ: q̄
subtracta cõmissione nec preceptũ diceret
vt tenetur nec deuotionẽ haberet. ergo tũc
plus obuiaret precepto q̃ modo obuiat ex Tertio
hoc ꝙ solũ alterum eorum nõ habet. Si
militer cõtra ista põt argui ex positiõe sic.
Iste nõ peccat nisi quia facit contra prece-
ptum: ergo si magis obuiaret precepto ma
gis peccaret: sed deuotionem non habẽs ꝛ
omissionẽ magis contrauenires precepto:
ergo plus peccat. Itẽ omissio ꝛm positio Quar-
nẽ istã nõ est malitia: ꝛ certũ est ꝙ nec est to.
bona: ergo nihil est oĩno pertinẽs ad actũ
vel est circũstãtia indifferẽs siue sic siue sic
iste actus nõ est peccatũ propter istã omis- Rñsio.
sionẽ. Ideo dr̃ sic. ꝙ si aliquis distrahat
a deuotione in casu posito: tunc oportet ꝙ
cogitaret de aliquo alio: ꝛ ita cogitatio im
putabilis est ad culpam: quia ad eã sequi-
tur absentia ꝛ omissio deuotionis debite. Repli-
Contra hoc posito ꝙ cogitet de aliquo ca.
bono quod aliunde foret bonum vel meri
torium si non esset omissio illa: tunc si ta-
lis omissio sit culpabilis: sequeret ꝙ aucta
cogitatione ceteris paribus augeretur et
culpa ꝛ ecõtrario diminuta diminueret. cõ
sequentia patꝫ: q̄ aucta cogitatiõe auget
distractio. ꝛ ꝯñs est falsum: q̄ minus ma-
lũ est cogitationẽ habere ĩtensiorem q̃ in-
obedientiã ceteris paribus: ergo cũ omis-
sione ista minus malũ est intensiorẽ cogita
tionẽ habere. ergo si intendat cogitatio il-
la ceteris paribus nõ auget malitia nec ꝫ Scda.
aliqua culpa. Itẽ si retẽto casu cogitatio
illa foret meritoria si nõ foret distractio: ar
guitur tunc sic omissio tollit meritũ: ergo
eadem ratione meritũ tollit culpã omissio
nis patet ꝯña; q̄ aliter nõ tantum valeret
iustitia ad vitandũ peccatum quantum in-
iustitia ad alligandũ in culpa: quod est cõ- Tertia
tra Ans primo cur deus hõ. c. xviij. Itẽ
cõtra positionẽ arguit sic. vt cõtra precedẽ
tẽ. omissio ex se nõ est mala nec etiã bona:
ergo vel omnino impertinens actui vel in-
differens ad bonũ ꝛ ad malum: ergo actus
nullo mõ est culpabilis ꝓpter istã omissio
nem. ergo cum distractio sit culpabilis ve

videtur velle auctoritates allegate cōtra ꝓ
mā viā. Nec pōt dici ꝙ actus dicēdi prece
ptū sit distractio: nec etiā ꝙ actus cogitā
di de aliquo quē habebit in illa distractio
ne sit pctm̄: ideo videt necessario sequi ꝙ
ipsa pura deuotiōis omissio sit ipsa distra
ctio: ⁊ ꝑ ꝯñs culpa. qd̄ cōcedo ad plenū: et
respōdeo ad euidentias adductas ꝓ posi
tione ꝯria. Ad primā cū dr̄: si omissio so

Ad pri
mam.

la foret culpa: tūc q̄ omitteret aliqd̄ ad qd̄
tenet ꝑ aliqd̄ tēpus: ꝑ oēm partē huius tē
poris peccaret pctō infinite malitie intēsi
ue. negat ꝯña. ⁊ ad ꝓbationē cū dr̄ ꝙ pro
qualibet pte tpis plus demeret q̄ prius de

Demes
reri po
test ins
telligi
dupl'r.

merebat: pōt intelligi dupl'r. Uno modo
vt dicat plus demereri. i. ꝙ maiorē penam
demereatur: ⁊ tūc negāda est ꝯña: q: sicut
als dixi de cōtinuatione pcti omissiōis vni
formiter ꝑ aliqd̄ tps: nō maiorē penā de
meret per circūstantiā tpis q̄ in principio
tpis meruit: ita nec in ꝓposito. Aliter pōt
intelligi vt dicat aliqd̄ pctm̄ demereri: q:
aliquo mō plus demeret idē suppliciū vel
eandē penā. ⁊ sic cōcedo ꝙ omissio ꝓ qua
libet pte tpis plus demeret q̄ prius: q: scȝ
frequētius idē demeret: ⁊ ex hoc nō sequi
tur ꝙ pctm̄ sit maius: nisi forte extensiue.
Ad scdm̄ cū dr̄: tūc grauius peccaret qui

Ad se
cundū

maius bonū omitteret ceteris parib⁹. con
cedo. ⁊ cū ꝓbatur ꝙ nō; q: vna omissio cū
sit pura priuatio: nō est alia melior vel pe
ior. illud nego: q: ꝓportionabiliter priua
tio rei melioris peior est: vbi vtraqȝ est ma
la: sicut di. Aug. de duabus aīab⁹: vbi dicit
ꝙ auro virtus prestat: et tanto est virtute
prestantior quanto auri carētia miserior. ⁊
vltra cū arguitur ꝙ nō semꝑ carentia me
lioris boni est peior. dico ꝙ ceteris parib⁹
hoc falsum est: q: semꝑ carētia melioris rei
peior est: ⁊ hoc vbi vtraqȝ est mala. Con

Instā
tia.

tra. habere iustitiā est melius q̄ solū posse
habere iustitiā: ⁊ tñ peius est carentia po
tētie habendi iustitiam q̄ carere iustitia.
Antecedens patet ex hoc: q: carētia poten
tie habēdi est carētia iustitie: vel saltē in

Rñsio.

fert eam. Ad aliud dico ꝙ argumētum
soluit se. cōcedo eīm ꝙ habere iustitiā est
melius q̄ȝ posse habere: ⁊ cōcedo etiā ꝙ im
potentia habendi iustitiā est magis mala
q̄ carere iustitia. et idem est carere potētia
habendi iustitiā: ⁊ carere iustitia: sed ex ca
rentia potentie sequit carentia iustitie: et
iustitiam includit: ideo etsi habere iustitiā
sit melius q̄ posse habere iustitiā: loquen
do semꝑ de potentia ⁊ actu: nō tñ peior est
quecūqȝ carentia iustitie q̄ quecūqȝ caren
tia potētie habēdi iustitiā. Ad tertiū cū

Ad ter
tium.

dr̄ ꝙ tūc q̄ aliqd̄ omittit ad quod tenetur:
peccatū ⁊ culpā incurreret. cōcedo. ⁊ vltra
admitto casum ꝙ Petrus omittat illud ad
qd̄ tenet: ⁊ ꝙ nullū habeat oino actū: et
Paulus idē omittēdo hȝ actū volēdi illud
facere. ⁊ dico ꝙ non sequitur: pctm̄ Pauli
foret infinite malitie intēsiue. ⁊ cū arguit
ꝙ sic: q: si esset finite malitie precise: posset
remitti ad subduplū ⁊ ad subtriplū: ⁊ ita
cōtinue vsqȝ dū foret equalis malitie pre
cise cū omissione sola. dico ꝙ nō sequit: ni
si omissio foret eiusdē coordinatiōis cū il
lo actu: qd̄ nō est verū: ⁊ ideo nō sequitur.
Ad aliud cū dr̄: nulla pena est debita pro

Ad q̄r
tum.

omissione sola: q: nec pena sensus nec pena
dāni. nego illud: ⁊ dico ꝙ tā pena dāni q̄
pena sensus in casu debetur omissioni. ⁊ cū
dr̄ ꝙ pena dāni debet solū originali: illud
est falsum. immo illa pena ꝓprie debet cui
liber peccato: q: quelibet culpa incōpossibi
lis est beatifice visioni. Et vltra cū dr̄ ꝙ si
pena sensus debet pro omissione: tūc in ali
quo casu equalis pena debetur pro pctō cō
missionis sicut pro vno actu culpabili. cōce
do cōclusionē: ꝙ in aliquo casu tāta debet
⁊ aliqua maior. Ad aliud cū dr̄: tūc omis

Ad q̄n
tum.

sio cōsilij foret maius pctm̄ q̄ omissio pre
cepti. nego ꝯñam: q: nō oportet ꝙ omissio
cōsilij sit mala adeo argumentū nō valet.
Ad aliud cū dr̄: tunc quelibet omissio il

Ad sex
tum.

lius ad qd̄ homo tenetur foret mala ⁊ cul
pabilis: maxime vbi nō interuenit aliud q̄
excessus. cōcedo: ⁊ admitto casum positū.
⁊ tūc dico ꝙ talis omissio cōtra dilectionē
dei peccat: q: aliquē gradū omittendo pec
cat: sit ille gradus a: tūc arguitur sic. a gra
dū omittēdo peccat: ergo omissio gradus
a est pctm̄: ergo ad gradū a tenetur sub pe
na peccati. ꝯñs est falsum ⁊ ꝯ casum. ergo
assumptū. ergo hec est falsa: a gradū omit
tēdo peccat. ⁊ eadē rōne arguit de oī gra
du: ⁊ ita infert ꝙ nullum gradum omittē
do peccat. Ad aliud cū dr̄ ꝙ aliquem gra
dū omittendo peccat: sit ille gradus a: ad
mitto: ⁊ vltra concedo ꝙ omissio gradus
a est peccatū in illo casu posito [illegible] in illo
casu quo omittit diligere deū. [illegible] tūc cū ar
guitur: omissio gradus a est peccatū. ergo
ad gradum a tenetur sub pena peccati; neg

go ꝯñam: ⁊ rõ eſt: qꝛ omiſſio gradus a eſt pctm̄: nõ qꝛ ẽ omiſſio ipſius a pa ſe: ſed qꝛ ẽ omiſſio ipſius a ⁊ cuiuſlibet alterius grad⁹ ab a. ſi tñ ſic foret omiſſio a: ꝙ nõ cuiuſlibet alterius: nõ foret peccatum; qꝛ tũc haberet aliquẽ gradũ dilectionis: ⁊ nõ omnẽ dimitteret: ⁊ ita non peccaret: ⁊ ideo tunc omiſſio gradus a nõ foret peccatum. nunc autẽ in caſu ipſa omiſſio gradus a eſt peccatũ: qꝛ ipſa eſt omiſſio cuiuſlibet gradus: nõ quia ipſa eſt omiſſio ipſius a preciſe: et ideo nõ ſequitur: omiſſio gradus a eſt peccatum: ergo ad a gradũ tenetur ſub pena peccati: quia quicũqꝫ gradus quẽ haberet faceret ꝙ omiſſio a non eſſet peccatum.

BB Ad nonũ principale.

Nono fuit argutũ cõtra cõcluſionẽ ſic. ſi omne pctm̄ ſit imputabile volũtati ad culpã: tũc ṗmi motus eẽnt imputabiles voluntati. ꝯña fuit probata: qꝛ tales motus ſunt pctã: vt fuit oſtenſum ꝑ auctoritates Aug. ⁊ falſitas ꝯñtis fuit arguta per auctoritates Iſido. de ſummo bono. lib. ij. ca. xxv. Hic primo videndũ eſt qui ſunt primi mot⁹. ſcd̃o an illi ſunt pctã. ⁊ per hoc reſpondebitur ad argumentum.

De primis motibus.

Quantũ ad primũ dico ſequẽdo dñm Altiſſiod. ſup ꝯm ſenten. vbi tractat de motibus primis: ꝙ motus ṗmi pñt intelligi tã ſenſualis ꝙ̃ rationalis partis. ſicut enĩ ſenſualitas corrupta eſt ꝑ pctm̄ ⁊ maculata: ita ⁊ rõ eſt. idõ enĩ aliqñ ãte oẽm deliberationẽ ex ſola propria corruptione procedit in cogitationẽ ⁊ delectationẽ ſcꝫ ad actionẽ illicitã ⁊ ſibi cõuenientẽ: ⁊ tales cogitationes ſeu delectationes volũtatis rõnalis ꝯñtes talẽ apprehenſionẽ rõnis vocantur primi motus: ſicut delectationes in parte ſenſitiua que ſequuntur primas apprehenſiones ſenſitiuas: vocãtur ſiliṙ primi mot⁹ ſenſualitatis. Dico tunc generaliter ꝙ primi mot⁹ ſenſualitatis nõ ſunt pctã: ꝓprie ſumẽdo pctm̄ ꝓ culpa: ṗmi tñ mot⁹ in parte rõnali aliqñ ſunt pctã: aliqñ nõ. Si enĩ precedãt oẽm cõſenſum volũtatis: tũc nõ ſunt pctã. Si tñ adſĩt ꝯſenſus: tũc ſunt peccata. Illud enĩ videṫ eſſe de ĩtẽtione Aug. vj. cõtra Iulianũ. vbi loqtur expꝛſſe de materia iſta: dicẽs de motibus illis qñ ſũt peccata ⁊ qñ nõ. imaginatur enĩ ꝙ ex macula originali maneret in hoĩe habit⁹ vitioſus: qui ad apprehẽſionẽ alicuius delectabilis ſcḋm carnẽ cõmouet deſideria actualia: ideſt actuales delectationes carnales: dicit enĩ ſic. Cõcupiſcẽtia manet in hoĩe quo ad eius reatus trãſeat. actu enĩ manet: nõ quidem abſtrahendo ⁊ alliciendo mentẽ eius: ſꝫ cõſenſui parendo peccat: ſed mala quib⁹ mẽs heſitat cõmittendo. ⁊ ſequiṫ. ipſe quidem motus actus eſt eius: ꝙuis mẽte cõſentiente deſit effectus. vbi expreſſe diſtinguit inter habitũ eius ⁊ actũ. ⁊ addit. Ineſt enim hoĩ malũ ṗter iſtũ actũ. ſcꝫ preter iſtũ motũ: ex quo malo ſurgit hic motus: quẽ motũ dicim⁹ deſideriũ: nõ enĩ ſemꝑ eſt deſideriũ ꝯ qḋ pugnem⁹. Sed ⁊ ſi tunc nõ ſit qñ occurrit qḋ ꝯcupiſcaṫ aĩo cogitãtis vel ſenſui corpis: fieri põt vt inſit qualitas mala ſi nulla ſit tẽtatione cõmota: ſicut ineſt hoĩ timido timiditas ⁊ qñ nõ timet. imaginaṫ etiã ꝙ habita apprehenſione taliũ: iſte habit⁹ nõ põt cõmouere tales motus malos ⁊ dicit ſic. Cũ ḋo occurrit qḋ cõcupiſcatur: nec deſiderantur mala nobis etiã nolẽtib⁹ cõmouẽtur: ſanitas plena eſt. iſti ergo vocãtur primi mot⁹ iſta ſcꝫ deſideria ⁊ actuales ꝯcupiſcẽtie. ⁊ iſti motus nũqꝫ ſunt pctã niſi adſit ꝯſenſus volũtatis: qḋ etiã ipe declarat eodẽ li. c. vj. circa mediũ. vbi dicit ꝙ cõcupiſcẽtia pariens eſt pctm̄ partũ: ſed cõcupiſcẽtia nõ parit niſi cõceperit: nec concipit niſi intellexerit. hoc eſt: dicit ipſe ad malũ perpetrãdũ obtinuerit volũtas conſenſum. qḋ ergo aduerſus eã dimicãtur: ħ agitur: ne cõcipiat pariatqꝫ pctm̄. Hic expreſſe dicit ꝙ actuales delectationes carnales nõ ſunt pctã niſi adſit cõſenſus volũtatis ⁊ hoc ſupius in eadẽ auctoritate parꝫ: vbi dicit ꝙ mẽte nõ cõſentiẽte deeſt effectus: ideſt pctm̄. hoc idẽ dicit cõtra Iulianũ ca. xvij. vbi loquens de iſta cõcupiſcẽtia ⁊ motibus ſuis: dicit ꝙ quãtũ ad nos attinet: ſine pctõ ſemꝑ eſſem⁹ ſi ei nũqꝫ cõſentirem⁹. Ad hoc etiã eſt Iſidorus lib. ij. de ſummo bo. ca. xxv. vbi dicit ꝙ nõ poſſumus ꝑuenire ſuggeſtionib⁹ cogitationis praue. Sꝫ tñ ꝙ iſte cogitationes maneãt in mẽte noſtra hoc eſt in poteſtate: ⁊ ideo illud ad culpã nõ redigiṫ: illud proprie ad culpã imputatur. Ex quo videtur ꝙ tales mot⁹ nõ imputãtur ad culpã niſi adſit cõſenſus volũtatis. Per hoc ad argumentũ cũ ḋr. Si oẽ pctm̄ ſit imputabile voluntati: tũc ṗmi motus ſunt imputabiles volũtati. nego cõſequentiam de forma. Et ad probationem dico ꝙ tales non ſemper ſunt peccata. et ad

Rñ. ad formã argu.

Aug. vbi dicit in sermone de vtilitate agē
de penitentie ꝙ inquātū ex causatione car
nalis infirmitatis mot⁹ rephensibiles sunt
iprobiqꝫ surrepūt: peccam⁹ vtiqꝫ ⁊ hoc fa-
teri nos cōuenit ⁊c. Dico ꝙ hoc intelligen
dū est qn̄ talib⁹ motib⁹ adest ꝯsensus vo-
Replica. lūtatis. aliter nō sunt reprehēsibiles. Sed
ꝯ hoc videt̄ esse alia auctoritas allegata li.
ij. dist. xxj. c. v. que dicit ꝙ tētatio q̄ est ex
carne nūqꝫ ē sine pctō. etiā si fiat absqꝫ cō
Rn̄sio sensu voluntatis. pōt dici ꝙ cōsensus du-
plex est. vnus in opus exteri⁹: ali⁹ in cogi-
tationē solā vł in delectationē ⁊ nō in op⁹
⁊ illud dictū magistri intelligitur de con-
sensu volūtatis in opus extrinsecū cū actu
interiori. si tn̄ vterqꝫ ꝯsensus deesset: nū ꝙ
fuisset pctm̄. vel pōt dici ꝙ ibi sumit̄ pctm̄
nō ꝓ reatu sine culpa: sed ꝓ eo reatu ex q̄
factū est cuiusmodi est vitium illud ex quo
oritur talis motus. ⁊ est tunc consensus ꝙ
nūqꝫ est tentatio carnis sine vitio: ⁊ hoc est
certum: q: vitiū vt dictū est cōmouet ⁊ sus
citat tales delectatiōes carnales que sunt
tentationes. Ex hoc tamen nō sequitur ꝙ
semper tale vitium imputetur ad culpam
nec est actus sequens ex eo.

Ad vltimum principale

vv Ad decimum princi. fuit sic argutū. oē pctm̄ si sit iputabile ⁊c.
tūc oīs act⁹ infideliū cū sit pctm̄ imputare
tur ad culpā. ꝯn̄s est falsum vt fuit argu-
tū. Ad illud pōt dici dupl'r. Uno mō cōce-
dēdo cōclusionē ꝙ oīs actus infideliū est
pctm̄ iuxta opinionē mgr̄i quā recitat lib.
ij. dist. xlj. c. j. Dicit em̄ Aug. sup illud apl'i
ad Ro. xiiij. Omne qd̄ non est ex fide pctm̄
est. Et oīs vita infideliū pctm̄ est et apl's
Jacob. ij. dicit. Qui offenderit in vno fact⁹
est oīm re⁹. Sil'r Aug. sup Eplam ad Gal.
dicit ꝙ qui nullū implet mādatū nullum
opus bonū facit: q: fidē ⁊ charitatē nō hꝫ.
Itē Aug. ꝯ Julianū. ca. xij. per rōnē ꝙ oīs
actio infideliū est peccatū: q: nullus act⁹
eoꝝ bene fit: sed male: q: recta carens intē
Rn̄sio. tione. Ubi videtur esse illius opinionis ex
magno processu. Sed tamē opinio huic cō
traria verior videt̄ mihi esse. scꝫ ꝙ oīs act⁹
infideliū sit peccatū: qm̄ tunc nullū opus
eoꝝ foret bonū moraliter. ꝯn̄a satis appa
ret ex opposito: q: omne opus bonū mora
liter dignū est laude: sed manifestum est ꝙ
nullū pctm̄ dignū est laude: cū pctō nō de
beatur nisi pena. quia scd̄m Aug. impij non
est premiū: sed pena debetur. ergo nullum
peccatū dignū est honore vel laude ꝙ nul-
lū peccatū est bonū moraliter: ⁊ per conse-
quens nullū opus infidelis esset bonū mo
raliter. ꝯn̄s est falsū: q: Aug. ꝯcedit multa
eoꝝ opa bona esse licet nō fiant in fide sup
illum locum psalmi. turtur inuenit sibi ni-
dū ⁊c. Ubi dicit ꝙ Judei ⁊ heretici ⁊ paga
ni multa opera bona faciūt. licet non iudi
cio ecclesie: q: vestiunt nudos ⁊ pascūt pau
peres ⁊c. Itē si oīa opa eoꝝ forent pctā: ra
tione maiori opera hereticoꝝ vel schismati
corū forent pctā. ꝯn̄s est falsum: q: aliqua
opa eoꝝ digna sunt laude sicut vult Aug.
in sermone de patientia ⁊ ponitur īter ser-
mones suos volu. j. ⁊ est sermo. iiij. vbi di-
cit. Si quis non habens charitatē q̄ perti
net ad vinculū veritatis ⁊ pacis quo eccle
sia in aliquo schismate cōstituta ne christū
neget patitur tribulationes: famē: persecu
tionē flāmas vel bestias vel crucē vł ipam
mortē a timore gehēne: nullo modo culpā
da sunt ista: imo ex hoc laudāda est patien
tia. Ex hoc apparet ꝙ talia opera sunt bo
na moraliter ⁊ laudabilia: qd̄ nō esset veꝝ
si essent peccata. ideo dico ꝙ talia nō sunt
pctā: immo multa opera infideliū sunt bo
na ⁊ meritoria. nō quidē vite eterne sed di
minutionis pene eterne seu boni tēporalis Ad rōnes rn̄deturj primo
Ideo ad rōnes euidentias siue auctorita-
tes pro ista parte. dico ꝙ Augu. aliquādo
dicit opa infideliū oīa esse pctā. nō q: pec-
cant ex hoc ꝙ sic faciūt: sꝫ q: oīa admixta
sunt cū pctō: vel q: oēs infideles in omni
actu eoꝝ peccāt nō quidē malefaciendo. i.
nō q: male faciūt: sed quia male omittunt
finē debitū ad quem referre deberēt oīa
opa sua scꝫ charitatē. hoc sentit magr̄ sen.
li. iiij. dist. xxxix. ca. viij. Ubi dicit sic. omne
quod non est ex fide: peccatum est. qd̄ non
sic intelligendū est vt quicqd fit ab infide
libus pctm̄ sit: sed omne quod fit contra fi
dem idest contra cōscientiam male fit / et
ad gehennā edificat: vel in omni eo qd̄ in-
fidelis facit peccat: nō quia illud facit: sed
quia non eo modo illud facit quo debet nō
referens ad debitū finē. Et sic ptꝫ ad que-
stionem ⁊ ad argumenta.

¶ Finis decisiōis subtilissime magistri Ro
berti holkot de imputabilitate peccati.

¶ Sequuntur determinationes quarūdā
questionū eiusdem mgr̄i Roberti Dolkot:
quas licet nōnulle earum semiplene sint:
pretermissas tñ : vt in epistola nostra diri-
mus: nō oportuit. Uerūtamē nō desunt q̄
eas a discipulis Dolkot collectas putent:
aut ab ipso inter ꝓfitendum in gymnasio
publico dictatas: cum alij etiā scriptas ab
eo velint: postmodū: qd̄ neglexisse videt̄: re
cognoscēdas ꝛ perficiendas. verū vtcūqꝫ
id se habeat: boni equiqꝫ consulas lector
optime: ꝛ ꝓ tua vtilitate audacius susce-
ptū munus benignius amplectare.

¶ Determinatio holkot. Questiōis p̄me.

A Q̄ō.j. Argu. primū punci. Utrū aliq̄s ī ca
su possit ex p̄cepto obli-
gari ad aliq̄d qd̄ est con
tra cōscientiā suā: Qz nō
qꝛ si sic: ergo aliquis ha-
bens ꝯsciam erroneā ꝙ
nō est obediēdū prelato de studio in sacra
scriptura: posset obligari ex precepto prela
ti ad sic studendū. ꝯña est plana: ꝛ ꝯñs fal
sum: ergo illud ex quo sequitur. s. conclusio
Falsitatem ꝯñtis ego ꝓbo tribus medijs.
Primo sic: qꝛ si posset sic obligari: aut erit
Probatur falsitas ꝯsequētis primo. dare maximū actū studij quo posset se con
formare illi precepto: aut minimū quo nō
posset se cōformare illi precepto. alterū il-
lorum dari opꝫ: vt videtur: ex quo non est
virtutis infinite: sed nec sic: nec sic. ḡ ꝛc. Qz
nō est dare maximū quo potest: nec mini-
mum quo nō potest: ꝓbatur sic. in infinitū
potest ipse intendere actū studij: ergo nul-
lus est actus maximus studēdi quē potest
habere: nec minimus quē nō. ꝯña est bo-
na: ꝛ añs est verū: ergo ꝛ ꝯñs. ꝯña probat̄:
qꝛ si in infinitū pōt augere actū suū: vltra
quemcūqꝫ actū potest habere maiorem: et
per ꝯñs nullus erit actus maximus quem
potest habere: ergo nec minimus quē nō:
qꝛ quemcūqꝫ demonstres: illū potest habe
re: ergo nullus est actus quē nō pōt habe
re: ꝯña est bona: ꝛ añs ꝓbatur. s. ꝙ in infi
nitum pōt augere actū: qꝛ ceteris paribus
cū pfectiori obiecto pōt habere perfectio-
rem actū ꝛ meliorē: qꝛ quāto est causa pfe
ctior: tāto ꝛ effectus. cū ergo talia obiecta
in infinitū possunt multiplicari: ergo ha-
beo ꝓpositum. Preterea. si posset sic ob
Scdō. ligari ex p̄cepto ꝛc. ꝙ hoc esset: qꝛ licitum
est ꝛ nō cōtra salutē talr̄ studere; vt suppo
no: ꝛ per ꝯñs pōt obligari ad hoc ex prece
pto. ꝯña ꝓbatur: qꝛ ex regula. Nam tene-
mur obedire prelatis in ijs que nō sunt cō
tra regulā ꝛ salutē anime: ꝛ tñ multa sunt
talia que nō possunt precipi. ptꝫ ergo ꝯña
Sed falsitatē ꝯñtis ego ꝓbo: qꝛ aliq̄ sunt
licita: ꝛ nō contra salutē aīe: ꝛ tñ non pos-
sunt precipi. Exemplū. violari est licitū : et
tñ nō pōt precipi: qꝛ non pōt p̄cipi nisi qd̄
pōt velle licite: cuiusmodi nō est istud: ergo
nec aliqua licita possunt precipi sicut stude
re: qꝛ nō est maior ratio de vno licito q̄ꝫ de
alio ꝙ sic preciperet̄. Preterea nō esset Tertio
rōnabile tale preceptū dari habenti talem
ꝯsciam: ergo tale preceptū eū non obligat
ꝛ per ꝯñs nō obligaret̄ talis ex precepto.
Cōsequentia ꝓbatur. qꝛ nullū preceptum
irrationabile obligat. ꝛ añs ꝓbatur. qꝛ ta
le preceptū nō est rationabile: ex quo seq̄t̄
ꝙ ille cui datur tale preceptum: necessario
peccat. sed sic est in ꝓposito. ḡ ꝛc. Maior
ꝓbat̄. qꝛ si fecerit iuxta preceptū: peccabit Probatur maior.
contra ꝯsciam suā: ꝛ iterū peccabit contra
preceptū nō faciendo: sed necessario faciet
ſm ꝯsciam vel ſm preceptū: ꝛ siue sic siue
sic, peccabit. ḡ necessario peccabit. ꝯñs fal
sum: qꝛ tunc nō peccaret: qꝛ ſm Aug. nul-
lus peccat in eo qd̄ vitare nō pōt. Ad op
positū. Nisi aliquis in casu possit obligari In oppositū.
ad aliq̄d qd̄ est ꝯ ꝯsciam suā: sequit̄ ꝙ pre
latus nūq̄ꝫ p̄ciperet subdito de quo stat ꝙ
sic subditus posset facere sibi ꝯsciam in op
positum: ꝛ tunc nō teneretur obedire. ꝯñs
manifeste falsum. ḡ. In ista questiōe sunt
quatuor articuli iuxta tria argumenta. et B
in quarto r̄ñdebo ad questionem. Primus Decisio q̄ōnis ꝯtinēs q̄tuor articu.
articulus: qꝛ argumentū tangit de illa di-
uisione pbi de maximo ꝛ minimo: est inqui
rere vtrū illa diuisio sit bene data. Scdō
articulus: qꝛ tangitur in scdō argumento
ꝙ illud pōt precipi qd̄ est licitū ꝛ nō ꝯ sa-
lutē aīe: quer̄et̄ de illo. Tertius articul⁹:
qꝛ tangit̄ in tertio argumēto ꝙ habēs ta-
lem ꝯsciam: necessario peccabit si det̄ sibi
p̄ceptū: querit vtrū talis ꝯscia obligat ad
oppositū p̄cepti. Quarto r̄ñdēdum est ad
q̄ōnem. Circa primū articulū sic ꝓcedā:
primo dandus est intellectus taliū termi-
noꝝ. scdō ponēde sunt ꝯclusiōes. tertio ar C
guendū est ꝯtra illas. Circa intellectum Prim⁹ ar. ꝯtinēs .iij pticu.
terminoꝝ est aduertendū ꝙ duplex ponit̄
diuisio in ista materia. Una ꝑ affirmatio-
nē de maxio ꝛ ꝑ negationē de minimo. se- Prima

cundo fit diuiſio ꝑ negationē de maximo ⁊ affirmationē de minimo. Exēplū de pri-mo: qꝛ potētia ſoꝛ. ad poꝛtādū lapidē finita eſt: ergo eſt dare maximū lapidem quē ſoꝛ. pōt poꝛtare: vel minimū quē non pōt poꝛtare. Nec alia diuiſio ꝑ negationē de maximo ⁊ affirmationē de minimo hꝫ locū hic: vt poſtea patebit. Exēplū de ſcdo ꝑ negationē de maxīo: ⁊ affirmationē de minimo vt qꝛ non oē ꝯtinuū eſt viſibile a ſoꝛte: oportꝫ dare maximū qḋ pōt: vel minimū qḋ non pōt videre. Eſt ergo vt appꝫ duplex diuiſio: vna ꝑ maximū in qḋ pōt aliqua potentia: vel minimū in qḋ non pōt talis potentia. Alia eſt ꝑ maximū in qḋ nō pōt aliq̄ potētia talis: vel minimū in qḋ pōt. Maximū aūt in qḋ pōt talis potētia: ē illud quo nō eſt maiꝰ inter oīa illa q̄ pōt talis potētia. Maximū in qḋ nō poteſt: eſt illud quo nō eſt maiꝰ inter oīa illa in que nō pōt. Minimū aūt in qḋ nō pōt: eſt illud qḋ minꝰ ē inter oīa illa in que pōt. Iſtis ꝓſuppoſitis ponēde ſunt ↄcluſiones alique.

D Secūda ꝑticula. Prima ↄcluſio.

Prima ē: ꝙ ille diuiſiones iam date ſunt bone. Probatur diuiſio prima ſic: qꝛ ē dare aliquē lapidē quē ſoꝛ. pōt poꝛtare. ⁊ ille lapis ſic pōt augeri ꝙ ſoꝛ. nō pōt eū poꝛtare. Iſta duo ↄdictoria verificant̄ ſucceſſiue .ſ. iſte lapis pōt poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ iſte lapis nō pōt poꝛtari a ſoꝛte. accipio ergo totū tēpus in quo verificat̄ primū iſtoꝝ: ⁊ totū tēpus in quo verificatur reliquū: ⁊ accipio mediū. Quero vtrū lapis iſte poſſit poꝛtari a ſoꝛte an nō? Si primū detur: ſequit̄ ꝙ lapis iſte erit maximus qui pōt poꝛtari a ſoꝛte: qꝛ immediate poſt nō poterit poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ etiā in illo inſtāti poterit poꝛtari: ⁊ nūq̄ poſt: ergo in illo inſtāti erit lapis ille maximꝰ poꝛtabilis a ſoꝛ. Si detur alia pars: ꝙ nō pōt poꝛtari a ſoꝛte: ſequit̄ ꝙ ille lapis erit minimꝰ q̄ nō poterit poꝛtari a ſoꝛte: qꝛ tunc nō poteſt poꝛtari a ſoꝛte: ⁊ immediate ante potuit poꝛtari a ſoꝛte. Sequit̄ ꝙ per viā ↄdictionis eſt dare maximū lapidē quē poteſt poꝛtare: vel minimū quē nō pōt poꝛtare. ⁊ ita ſequit̄ per viā ↄdictionis ꝙ illa diuiſio per maximū qḋ pōt: vel minimū qḋ nō pōt: fuerat bene data. Secūda diuiſio ꝓbatur. Qꝛ illa diuiſio que fit per maximū qḋ nō: vel minimū quod ſic: ſit bene data. hoc probat̄ de potētia viſiua ſoꝛtis: qꝛ eſt dare aliquā rem que per ſe exiſtēs ꝓpter ſuam paruitatē nō pōt videri a ſoꝛte ꝑ in diſpoſitiones quas nūc hꝫ ſoꝛtes: illa res poteſt ſic augeri ꝙ pōt ſic videri a ſoꝛte: tunc iſta ſunt ↄdictoria. iſte lapis pōt videri a ſoꝛte ⁊ iſte lapis nō pōt videri a ſoꝛte. ⁊ accipio totū tp̄s ſicut prius ⁊c. Et quero an in illo inſtanti medio poterit videri an nō? ſi ſic: cū immediate ante nō potuit videri: ſequitur ꝙ in illo inſtanti medio ē minimū viſibile. Si non pōt videri: ⁊ immediate poſt poterit videri: ſequit̄ ꝙ in illo inſtanti medio hoc eēt maximū nō viſibile: quia hoc tunc nō poterit videri: ⁊ oē maius eo poterit videri: nec tn̄ eſt alia diuiſio ꝑ maximum quod pōt: vel minimū qḋ nō pōt: qꝛ in illo inſtāti erit dare maximū qḋ poterat videre: nec minimū quod nō pōt. ergo per viā ↄdictionis ſequit̄ ꝙ illa diuiſio per maximū quod nō: vel minimū ꝙ ſic: ſit bū data.

E Secūda ↄcluſio.

Secūda ↄcluſio: ꝙ ad inferēdū illas diuiſiōes per maximū quod ſic: ⁊ minimū quod nō: ⁊ maximū quod nō: ⁊ minimum quod ſic: requirit̄ vna copulatiua vera ex ſubcōtrarijs. quelibet eñ potentia ex hoc finita eſt: qꝛ in aliqd pōt: ⁊ in aliqd nō. Exemplū de prima diuiſione: ex hoc ꝙ potentia ſoꝛtis ad agendū puta ad poꝛtandū eſt finita: ⁊ aliquod pondus pōt poꝛtare ipſe mediante ſua potentia: ⁊ aliquod non: ex hoc finita eſt. Si aūt poſſet quodlibet poꝛtare: puta hoc pondus: ⁊ adhuc duplum: ⁊ adhuc triplū: ⁊ ſic in infinitū; nō eſſet ſua potentia finita: ſed infinita. Ex illo ſequit̄ ꝙ vbi eſt ꝓceſſus in infinitū: nō contingit inferre illā diuiſionē: qꝛ talia ⁊ ſubcontraria ex ſubcōtrarijs nō poſſent ibi verificari. verbi gratia: ſi ſoꝛtes eſſet tāte virtutis ꝙ poſſet poꝛtare a lapidē: ⁊ duplū ad a: et ſic in infinitū: nō eſſet dare maximū lapidem quē poſſet poꝛtare: nec minimū quē nō poſſꝫ poꝛtare: ergo iſto poſito quēcūq̄ lapidē poſſet ſoꝛtes poꝛtare: ⁊ ꝑ ↄñs nullꝰ eſſet maximus quē ſoꝛtes poſſet poꝛtare: nec minimus quē ſoꝛtes nō poſſet poꝛtare

F Tertia ↄcluſio.

Tertia ↄcluſio: ꝙ talis copulatiua ex talibus ſubcōtrarijs nō eſt per ſe ſufficiens ad ſemꝑ inferendū illas diuiſiones ꝑ maximū. Exēplū de prīa diuiſione: vt ſi ponat̄ vt veriſimile eſt/ ꝙ indiuidua alicuiꝰ ſpeciei ſicut hoīs nō poſſunt eſſe ſub quacūq̄ parua quātitate: nec ſub quacūq̄ magna: ⁊ cū hoc ꝙ nulla ſit minima quātitas nec maxima cōpetens tali ſpeciei: ſicut poſſibile eſt: ⁊ foꝛte ſic de facto eſt; ⁊ tunc agēs na

turale aliquā quantitatē pōt producere in
indiuiduo talis spēi ⁊ aliquā nō: sicut p₃:
⁊ tñ nō ē dare maximā quātitatē quā pōt
b pducere. De secunda diuisione p₃ hoc
Deſcđa idē. ponaṫ q̄ a sit aliquod calidum vnifor
pbaṫ miter difforme in calore: cuius vtrumq̄ ex
q̄ sit tremū termineṫ exclusione ad calorē: ita q̄
bona. gradus caloris ad quē terminaṫ extremū
calidi⁹: sit gradus remissior inter illos gra
dus: quoꝝ q̄libet est intensior q̄̄ aliq̄s gra
dus qui sit in illo sic difformiter calido: et
gradus ad quē terminatur remissius/ sit
gradus intensior inter illos gradus: quoꝝ
quilibet est remissior q̄̄ q̄ est in isto corpe
difformiter calido: tunc aliquis gradus ca
loris est in isto calido q̄ sic difformiter ē ca
lidus: ⁊ aliq̄s nō est in illo sic: nō tñ mini
mus gradus caloris q̄ sit in illo: nec maxi
mus qui nō sit in illo. Et patet hec ɔclusio
ex quo terminaṫ ex vna parte ad gradū re
missiorē q̄̄ sit in illo: ⁊ ex alia parte ad gra
dū aliquē intensiorē q̄̄ sit in illo. sequiṫ g̃
c q̄ talis copulatiua nō est p se sufficiēs ad
Quar inferēdū talē diuisionē. Quarta ɔclusio
ta ɔclo quo ad hoc q̄ prima diuisio q̄ datur p ma
ximū qd̄ sic vel minimū quod nō: inferaṫ
ex tali copulatiua: oportet q̄ talis particu
laris affirmatiua huius copulatiue ex ta
libus cōtrarijs verificeṫ p aliquo: ⁊ p oī
minori illo pro quo sic verificaṫ: ⁊ q̄ parti
cularis negatiua possit v̄ificari p aliquo:
⁊ p omni maiori illo p quo sic verificatur:
⁊ q̄ quodlibet p quo particularis verifi
catur: sit maius oī alio pro quo verificatur
affirmatiua. Et quādo ita est: ex tali copu
latiua inferṫ illa diuisio q̄ daṫ p maximū
Proba qd̄ sic: ⁊ minimū qd̄ nō. Et pbaṫ hec cō
tur con clusio: nā accipio hāc copulatiuā: aliquem
clusio lapidē pōt sortes portare ⁊ aliquem non.
quarta que copulatiua sufficiēter īfert q̄ aliquis
lapis est maximus quē sortes pōt portare
mediante sua potētia quā tunc habet: vel
minimus quē nō potest portare mediante
sua potētia quā tūc habet: particularis af
firmatiua istius copulatiue p aliquo lapi
de verificatur: ⁊ p omni lapide minori: q₂
si potest quod mai⁹ est: pōt ⁊ quod minus
est portare. Particularis aūt negatiua ve
rificaṫ semp p aliquo ⁊ oī lapide maiore il
lo: q₂ si nō pōt portare illud qd̄ minus est:
nec illud qd̄ maius est. ⁊ quodlibet p quo
verificaṫ negatiua: est maius omni illo p
quo verificaṫ affirmatiua: q₂ q̄libet lapis

qui nō pōt portari a sorte mediāte sua po
tētia quā h₃ ex sᷓ maior omni lapide qui po
test portari a sorte. Oēs ergo conditiones
req̄runṫ ad hoc q̄ talis diuisio possit infer
ri ex tali copulatiua ex subcontrarijs: sicut
iam ī ista copulatiua. Ubi aūt iste cōditio
nes nō apponunṫ: nō inferṫ illa diuisio p
maximū qd̄ sic ⁊ minimū qd̄ nō. Uerbi gra
tia. aliq̄ virt⁹ pōt portare lapidē: ⁊ aliqua
nō: q₂ ē ita parua ⁊c. Nō est dare maximā
que pōt portare a. q₂ quacūq̄ v̄tute data
que pōt portare a: etiā minor v̄tus potest
portare a. q₂ qd̄ minor potest portare vel
facere: potest ⁊ maior. Nec ē dare minimā
virtutem que nō pōt portare a: q₂ si sic illa
v̄tus minima q̄ nō pōt portare a sit b. tūc
sic: b nō pōt portare a: ⁊ per ɔñs nec aliq̄d
minus b pōt portare a. q₂ quod maius nō
potest facere: nec minus facere potest. ergo
b nō est minima v̄tus q̄ nō pōt portare a.
Et tota causa quare nō infertur hmōi iam
dicta diuisio per maximū quod sic vel mi
nimum quod nō: est q₂ particularis affir
matiua nō verificaṫ p aliquo ⁊ oī maiori
eo. Nec etiā pticularis negatiua verifica
tur p aliquo ⁊ omni maiori eo: sicut pbat
ideo talis diuisio nō inferṫ ex tali copula
tiua. Quinta ɔclusio: q̄ ad hoc q̄ ista di f
uisio scđa que est data p maximū qd̄ nō et Quīta
minimū qd̄ sic: inferaṫ ex tali copulatiua: ɔclusio
op₃ q̄ particularis negatiua verificeṫ pro
aliquo ⁊ pro omni maiori illo p quo sic in
fertur. ⁊ q̄ illud p quo verificaṫ illa parti
cularis affirmatiua: sit maius omni eo p
quo verificaṫ negatiua. Uerbi gratia: hec
copulatiua/ aliqd̄ est visibile ita paruū q̄
nō pōt videri a sorte: ⁊ aliquid pōt videri
sufficienter. infert illā diuisionē per maxi
mū qd̄ non ⁊ minimū qd̄ sic: q₂ est dare ma
ximum visibile qd̄ non pōt videri a sorte:
vel minimum quod sic: ⁊ si negatiua verifi
catur p aliquo visibili ⁊ pro omni minori
illo visibili: q₂ si sit aliquod visibile qd̄ nō
potest videri a sorte pp̄ter suā paruitatē:
nec illud qd̄ esset minus illo posset vide
ri a sorte. Silr̄ hec particularis affirmati
ua verificaṫ p aliquo ⁊ p omni maiori il
lo p quo sic verificaṫ: q₂ si sortes pōt vide
re illud qd̄ ē minus a: pōt videre illud qd̄
est maius a. ⁊ quodlibet p quo verificatur
illa affirmatiua: est maius oī illo p quo ve
rificaṫ negatiua. ⁊ iō sufficiēter inferṫ ta
lis diuisio ex tali copulatiua. Si aūt iste cō

ditiones nō apponunt cū tali copulatiua: ꝛ ex subcōtrarijs nō opꝫ ꝙ illa diuisio bñ inferat. Verbi gratia. ponat ꝙ hic sit vnū corpus: cuius vna medietas sit alba ꝛ alia nigra: ꝛ sic aliquam albedinē hꝫ in se illud corpus ꝛ aliquā nō: ꝛ sic nulla est minima albedo quā hꝫ illud corp⁹: nec maxia quā nō habet. Et nulla sit minima quā hꝫ ptꝫ: nec maxima quā nō hꝫ: etiā quacūqꝫ accepta quā nō habet: ex quo cōtingit dare albedinem minorē ꝛ maiorē in infinitū quā non hꝫ: qꝛ quacūqꝫ data quā nō hꝫ: adhuc est dare albedinē in duplo maiorē ꝛ in triplo maiorē quā nō hꝫ: ergo illa data nō fuit maxima albedo quā nō hꝫ in instāti: qꝛ si illam nō habet: adhuc est vna maior quā nō habet. Et tota causa quare nō infert diuisio/est: qꝛ cōditiones supradicte nō sunt

K Sexta cōclu. apposite vt dictū est. Sexta conclusio est ꝛ sequit ex duabus immediate precedentibus: ꝙ opposito modo est de copulatiua illa ex subcontrarijs q̄ infert talē diuisionē per maximū. Probat: affirmatiua verificatur ꝑ aliquo ꝛ ꝑ omni minori illo ꝑ quo sic verificat ꝛ ꝑ quo sic infert illa negatiua est maior. Sed in illa copulatiua que infert illā diuisionē per maximū qd non: est totalr equalr. Ptꝫ ꝙ hec cōclusio ex duab⁹ cōclusionibus ꝑcedentibus.

L Tertia ꝑticula Cōtra cōclu. primā ar. ꝓn. de q̄ vide D. Cōtra pmā ꝯclusionē videt ꝙ in his casibus predicte diuisiones nō sunt bñ date: qꝛ capio calorē vniformē aliquē actu: tunc iste calor aliquē calorē potest ꝓducere ꝛ aliquē nō: et tn vt videtur nō est dare maximū calorem quē potest ꝓducere: nec minimū quē non pōt ꝓducere. Primū nō pōt dari .s. maximus quē potest ꝓducere: qꝛ accipio calorē illū sic maximū: tunc ille calor pōt produci in aliquod subiectum: ꝛ per ꝯñs illud subiectum est maximū calefactiuū ab illo calore: tunc quero vtrū ille calor in extremo illius sic calefacti magis distantis ab agente sit aliquis calor an nō? si non: ergo illud nō fuit maximū qd pōt calefieri ab illo calore. Si sic: quero vtrū ille calor est alicui⁹ certe intēsionis: an infinite remissiōis? Secundū nō potest dari: qꝛ nullus talis calor est: ergo opꝫ dare primum .s. ꝙ est alicuius certe intēsionis in extremo. ꝛ si sic: ergo remissiorem calorem poterit vlterius causare: ꝛ per ꝯñs non fuit maximum quod pōt calefieri ab illo. Patet ergo ꝙ nō est dare maximū calorem quē potest ꝓducere: nec minimum est dare quē nō potest ꝓducere: ꝛ per ꝯñs omnem minorē potest ꝓducere ꝛ omnem maiorem: qꝛ illud calidū vniforme pōt sibi assimilare aliquod passum sibi equale: ꝛ illa duo tertiū: ꝛ sic in infinitū: ergo nullus calor erit minimus quem nō potest producere: quia omnem calorem potest ipse ꝓducere ꝛc. Adhuc cum arguit de calore vniformi vtꝝ sit dare maximū calorem quē pōt ꝓducere. Ad idē

Dicunt aliqui ꝙ est dare maximū calorem quē a pōt producere. Hoc ꝓbatur sic: qꝛ arguit. Nullus calor potest esse precise duple virtutis in causando alium calorē. Cōsequentia est bona: ꝛ ꝯñs falsum: ergo ꝛ añs. Falsitatem consequentis ꝓbo: qꝛ aliquo calore vniformi totum est precise duple virtutis in causando alium calorem ad suam medietatē: vel ad calorem equiualentem sue medietati. Probo ꝯñam: qꝛ si non esset dare maximū qd a calidum potest ꝓducere: ergo nullum potest dari tale qd potest precise ꝓducere/ duplū ad illū calorem qui esset productus ab a. ꝛ per ꝯñs nullus calor produci pōt q̄ esset precise duplum ad totū ꝓductū ab a. ergo nullū calidū possit dari quod precise possit ꝓducere duplū ad illud quod ꝓducibile esset ab a, ꝛ ita nihil pōt dari qd precise eēt duple virtutis ad a. Preterea Scdo. si nō esset dare maximū calorem quē a posset ꝓducere: sequitur ꝙ aliquod calidū qd nō esset ita calidū sicut a/ possit tātū ꝓducere de calore sicut a. qꝛ accipio vnū calidū qd habeat vnū gradū caliditatis citra gradū summū ipsius a. qd sit b. tūc b pōt tātū ꝓducere sicut a. nisi detur ꝙ aliqs sit gradus maximus caloris quē pōt a ꝓducere. ergo nisi a possit ꝓducere gradū sibi equalem: sequit ꝙ tantū possit b sicut a. Preterea. Tertio per ꝓbm potētia actiua terminatur per maximū in quod potest; ergo est dare maximū calorem in quē potest a. Sed ꝯ illud, si aliquis esset calor qui sic esset maximus ꝓducibilis ab a: sit ille calor c. ꝛ quero vtrū c in extremo remotiori suo ab a terminetur ad aliquē gradū intrīsece: an nō? Si nō: ergo sequit ꝙ nullus sit maximus gradus caloris q̄ sit in c; qꝛ quocūqꝫ accepto ille calor hꝫ in vtroqꝫ extremo certā intensionē. Si sic; ergo gradū intensiorē pōt c vlterius causare. Replicat primo ꝯ dictas rōnes.

Preterea sic ad principale. Si sit dare sic maximū calorē ꝓducibilē ab a: ponatur ergo ꝙ ꝓducat: accipio Scdo principaliter

illud qd̄ p̄ale est calefactiuū p calorē illū
sic maximū p̄ductiuū: ꝛ q̄ro sic p̄ius: vtrū
in supficie remotiori ab a sit aliq̄s grad⁹
caloris an nō: Si sic: cū non sit infinite in-
tēsiōis in illo extremo: seq̄t ꝙ erit alicui⁹
certe itēsiōis: ꝛ p ꝯn̄s itēsiore calorē pote-
rit vlterius p̄ducere: ꝛ sic arguit̄ de q̄cūq;
ergo nullus erit maxim⁹ p̄ducibilis: si in
illo extremo modo nō sit caliditas. ꝛ in oī
puncto citra illud extremum est caliditas.
ergo illud totū est minimū calefactū: quia
hoc nō erit calefactū: ꝛ om̄e minus eo nō
terminatū ad extremū remissius est cale-
M factum. Ex quo sequit̄ ꝙ nullus erit maxi-
Corre- mus calor p̄ductus: q̄ nihil est maximum
larium vltra illud totū qd̄ sit calefactū ab a: ꝛ per
primū. ꝯn̄s nullus esset maximus calor p̄ductus:
q̄ nihil est maximū citra illud qd̄ agit ca-
lefactū ab a: ꝛ p ꝯn̄s a est maximus calor
Item dicet̄ al̄r ꝙ est dare minimū calorē
quē a nō pōt p̄ducere: ꝛ nō maximū quē
pōt: ꝛ hoc p̄pter rationes adductas cōtra
illam que ponit maximū calorē qui pōt p
Corre- duci ab a. Contra. ex isto sequitur ꝙ nō
larium posset sibi assimilare aliqd̄ passum. ꝯn̄s est
secūdū falsum: vt videt̄. Probatur ꝯn̄a. da ꝙ pos-
set: tunc illa pars sic assimulata que sit b:
cū ipso a posset assimilare c partē que esset
equalis ipsi b: ꝛ sic in infinitū: cū quilibet
calor p̄ductus ab a sit ita potens ad p̄du
cendū calorē sicut a pōt. ꝛ p ꝯn̄s cū b fue-
rit assimilata: poterit ipsa cum a assimila-
re c: ꝛ a b c poterūt assimulare d: ꝛ sic in in-
finitū: ergo nullus erit minim⁹ calor quē
N nō pōt p̄ducere a. Pro solutione istius
Resolu dubij est notandū ꝙ quidam sunt effectus
tio du- p̄ducibiles: qui dum p̄ducunt̄: cōcurrunt
bij. cū ipsis agentibus ad p̄ducendū consimi-
les effectus: sicut p̄z ex calore de frigidita
te ꝛ multis similibus. Similiter hoc idem
in aliq̄bus effectibus substātialibus: sicut
p̄z de igne. Ignis enim dū p̄ducit̄: p̄du-
cit ignem cū principali agente. Aliq̄ sunt
effectus qui dum p̄ducunt̄: nō producunt
cū principali agente cōsimiles effectus: sic
ut patet de albedine ꝛ nigredine. Non eī
quādo albedo p̄ducitur: tunc p̄ducit ipsa
albedinem. Similiter aliqui effectus sub-
stantiales sunt tales: qui nō producunt cō
similes effectus cū principalibus agenti-
O bus. ꝛ s̄m hoc ponent̄ hic alique cōclusio-
Prima nes. Prima est: ꝙ loquendo de talibus
ꝯclusio effectibus qui producunt similes effectus
cum principalibus agentibus: nō est dare
maximū effectū quem possunt talia agen-
tia p̄ducere: nec minimū quē non possunt
p̄ducere. Probat̄ per hoc: q̄ agēs princi- Proba
pale in talibus pōt sibi assimilare aliqd̄ tur cō-
passum. ꝛ illud passum cū principali agen- clusio.
te sibi pōt assimilare equale. ꝛ sic in infini Prima
tum. ergo nō est dare maximā quā pōt assi
milare: nec minimā quā non pōt assimila-
re. quia vbi est p̄cessus in infinitum: vt p̄z
supra: ibi non potest terminari copulatiua
facta ex subcōtrarijs: q̄ particularis nega
tiua nō potest ibi verificari. ꝛ tamen ad in
ferēdum talem diuisionem: vt p̄ius dictū
est: requirit̄ talis verificatio talis copula-
tiue. Preterea. scd̄o de anima cōmen. xlj Scd̄o
probat ph̄s ꝙ ignis non potest esse causa p̄bat̄
nutrimenti. s. quare animal nutritur: quia ꝯclusio
est talis modus alterationis quo alterat̄
nutrimentū in subiectū h̄mōi: q̄ animalia
essent infinita: q̄ ignis pōt in infinitū cre
scere si apponatur cōbustibile. ergo ignis
nō est talis modus cause: cū s̄m cōmenta-
torem ibidem: omnis talis modus finitus
sit: ꝛ nullus talis modus poterit esse infi-
nitus. ꝛ dicit cōmētator ibidē: ꝙ ignis est
talis nature: ꝙ nō cessabit actio sua in ali
quo dū cōbustibile fuerit. Ex qua auctori-
tate p̄z ꝙ quantū est ex natura ignis: nō
est dare maximū ignem quē ignis iste pōt
causare. ꝛ totalis cā est: q̄ ignis q̄n p̄duci
tur: p̄ducit ignē: ꝛ assimilat sibi passum.
Scd̄a ꝯclusio: ꝙ loquēdo de effectibus P
talib⁹ q̄ nō totalr̄ cōproducūt effectus cō- Scd̄a
similes dū p̄ducunt̄: videndū est si particu ꝯclusio
laris affirmatiua huius copulatiue ex sub
contrarijs verificat̄ p aliquo: ꝛ omni ma-
iori eo p quo sic verificat̄: ꝛ quodlibet sub
quo verificat̄. sic ꝛ particularis negatiua
sit maior oī eo p quo sic verificat̄ affirma-
tiua. ꝛ si sic: semp est dare minimū effectū ī
talibus quē nō pōt p̄ducere: ꝛ hoc si par-
ticularis affirmatiua ꝛ negatiua fiant sine
oī termio distributiuo. Quare aūt dr̄ hoc:
dicet̄ post in solutiōe vnius argumēti. ver
bi grā de albedie b. Albedo est vna res ta
lis q̄ nō p̄ducit albedinē q̄n p̄ducit̄. ꝛ de
aliquo albefactiuo: puta de a est verū dice
re ꝙ aliquā albedinē pōt ipsa p̄ducere: et
oēm minorē vel ꝯsimilē: ꝛ aliqua non pōt:
nec aliquā maiorē: ꝛ non est dare maximā
quā pōt p̄ducere. ḡ est dare minimā albe-
dinē quā nō p̄t p̄ducere. Q2 nō sit dare ma

ximam probatur sic: qꝛ a fortius causat al
bedinem in partē ꝓpinquā ꝙ̄ remotā: er-
go quāto ptes passi plus distant ab a: tan
to remissiorē albedinē causabit a. cū ergo
nō sit dare albedinē infinite remissionis:
sequit̄ ꝙ a quātūcūqꝫ intēsiorē causabit
albedinē. ⁊ per ꝯñs nulla erit albedo ma-
xima que poterit causari ab a: qꝛ si ponat̄
ꝙ sic: quero vtrū illa est infinite remissio-
nis in extremo remotiori ab a: an non? primum
nō cōtingit dare: qꝛ nulla talis est: ergo
opꝫ dare ꝙ sit certe remissionis: ⁊ per ꝯñs
remissiorem albedinē vlterius causat vel
potest causare: ⁊ per ꝯñs prima albedo da
ta nō fuit maxima. Relinquitur ergo ꝙ sit
dare minimā albedinē quā a nō potest ꝓ-
Scdo pbat pclusio ducere dupliciter: quia et duplam non po
test: ⁊ quamlibet minorem potest. Pre-
terea ꝓbatur ꝙ in talibus effectibus qui
dum producuntur non producūt effectus
consimiles: non sit dare maximam sed mi-
nimam quā non: ⁊ hoc si pticularis affir-
matiua verificatur pro aliquo ⁊ omni ma-
iori eo: quia alia diuisio per maximum qd
nō ⁊c. nō hꝫ hic locū. Probatur hoc sic: qꝛ
si esset dare maximū effectum quem posset
tale agēs ꝓducere in isto casu: et pro quo
posset illa particularis affirmatiua verifi-
cari: sit ille effectus b: ⁊ agens a. tunc b est
effectus maximus quem a potest produce-
re. accipio tunc totā resistentiā passi que est
in productiōe ipsius b ad a. ⁊ sit illa resistē
tia tota c. tunc quero vtrū c sit maior ꝙ̄ to
ta potentia actiua ipsius a: an equalis: an
minor? Si maior: ergo a pro tūc non ꝓdu-
cit totū b. quia resistētia est maior quam a
nō potest vincere. Si sit equalis: ergo c est
minima resistentia quā a nō pōt vincere:
⁊ oēm minorem potest: ⁊ per ꝯñs adhuc se
quitur ꝙ nō potest producere b: qꝛ resistē
tia c est tanta sicut potentia actiua ipsius
a. Si minor: ergo sequit̄ ꝙ potentia acti-
ua ipsius a excedat c resistentiā: ⁊ per ꝯñs
in aliquo: sed nō in aliquo indiuisibili: er-
go in aliquo diuisibili. ergo per ꝯñs si ex-
cederet per medietatem huius excessus: ad
huc posset vincere c resistētiam: ⁊ per ꝯñs
b non fuit maximus effectus quem a pōt
producere: ergo a potest ꝓducere maiorē
resistentiam ꝙ̄ sit illa tota resistentia que
erit in productione ipsius a. Sequitur er-
go ꝙ nō sit dare maximum effectū quem a
potest producere in isto casu: ⁊ per ꝯñs est

dare minimū quem nō potest ꝓducere ⁊c.
Tertia conclusio est ꝙ loquendo de tali- Tertia pclusio
bus effectibus qui nō comproducunt effe-
ctus consimiles dum producuntur: si parti
cularis negatiua verificat̄ pro aliquo ⁊ oī
minori eo: ⁊ particularis affirmatiua pro
aliquo ⁊ omni maiori eo: ⁊ cū hoc si quod-
libet pro quo verificat̄ affirmatiua sit mi-
nus omni eo pro quo verificat̄ negatiua:
⁊ etiam si talis particularis negatiua ⁊ af
firmatiua fiant sine omni termino distri-
butiuo: semper est dare maximū quod nō
potest producere: ⁊ nō minimū. Quod pro
batur: quia in tali casu semper infert̄ talis
diuisio per maximū qd nō: vel p minimū
qd sic: sicut prius ostensum est. ⁊ nō est dare
minimū: ergo est dare maximum. Et nō sit
dare minimū probat̄ per exemplū: quia ali
quid est continuū respectu partium: quod
ꝓpter suam paruitatē si per se existat: nō
potest videri a sorte sm dispositiones quas
tunc habet sortes: ⁊ per ꝯñs nec aliqd con
tinuum minimū: ⁊ aliquod potest videri: ⁊
per ꝯñs omne maius potest videri. ⁊ omne
illud quod potest videri a sorte/est maius
omni illo continuo quod nō potest videri.
Hic infertur illa diuisio per maximū quod
nō ⁊ minimū qd sic: sicut patet in istis ter
minis. Qꝛ nō sit dare minimū cōtinuū qd
potest videri a sorte: patet: qꝛ tunc aliquid
videretur a sorte: cuius nulla pars pōt vi-
deri a sorte sm dispositiones quas tūc hꝫ
sortes: qd videt̄ inconueniens: ergo est da
re maximum continuū qd nō pōt videri a
sorte sm dispositiones quas tunc habet.
Preterea si sit dare minimū quod potest
videri: sequit̄ ꝙ particularis negatiua ve- Scdo probat
rificatur: ⁊ tunc erit dare minimū pro quo
verificatur talis particularis affirmatiua
sit illud ergo a: ⁊ potētia actiua b: si ergo a
sit minimū in qd pōt b: ergo potētia resisti
tiua ipsius a est maior ꝙ̄ potētia b vel eq-
lis vel minor. Si maior: ergo b non pōt in
illud: ⁊ ita non est minimū in qd potest b.
Si equalis: ergo est minima in quā nō po
test b. ⁊ per ꝯñs a nō est minimū in quod
potest. Si minor: ergo potentia b excedit
potentiā resistitiuā a: ⁊ per ꝯñs in aliquo:
ergo si excederet medietatē hmōi excessus
adhuc posset b in a. ergo b pōt in minus ꝙ̄
in a. ergo a non fuit minimū in quod pōt
b. Ex prima conclusionū istarū triū patet
quid sit dicendū ad illud dubium: ꝙ. s. non

est dare maximū calorem quem a agēs potest producere quātū est ex se: nec minimū quem non. Quilibet enim calor quādo producitur: compro ducit calorem: vt dictū est in talibus vero non est dare maximum qd sic: vt ibidem etiam dictum est.

Ad ar. princi. Ad argumenta principalia ꝙ sit dare maximū. Ad primū dicitur

Ad pri mum. ꝙ aliquod agēs est precise duple virtutis ad aliud: sic ꝙ a quocumqꝫ pducatur vnū: potest aliud produci: quod .s. sit precise duplum ad illud. ꝛ ppter hoc potest vna potentia precise dici dupla ad aliā. Et sic nullum est dare maximum pducibile ab alio:

Replicatur. quia nullum tale maximū potest dari. Cōtra. Ex isto sequitur ꝙ virtus minor esset dupla ad maiorem virtutem: quia in casu arguendo: in quemcūqꝫ calorē potest a calor maior: potest in illum calor minor: ꝛ in duplum ad illum: quia accipio aliquem calorem qui sit a: in quemcumqꝫ calorem potest a: ꝛ pars a concurrit cum toto a in causando calorem saltem partialiter. Cum ergo in infinitum potest calor extensiue augeri: sequitur ꝙ in quemcūqꝫ calorem potest a: in illius duplum potest pars a: ꝛ ecōtrario: ergo per illam oportet ꝙ virtus mi

Rūsio. nor esset dupla ad maiorem. Ideo dicitur aliter: quia accipiendo virtutem agentis penes illud qd ipsa potest: sic dico ꝙ nulla virtus est precise duple virtutis ad aliam: quia demonstrata quacūqꝫ virtute: nō est dare maximum in quod potest: ꝛ per pñs nullum in quod potest vnum illorum: est precise duplum ad illud in quod potest aliud: quod tamen requiritur ad hoc ꝙ ali-

Ad secundū. quid esset precise duple virtutis ad aliud. Ad aliud dico: quia si ponatur ꝙ a sit vniformiter calidum aliquo certo gradu: ita ꝙ non habeat aliquem gradum maiorem in se illo gradu: ꝛ b habeat in se omnē gradum citra gradum ipsius a: tantum calorem extensiue potest b causare sicut a: quia ad quamcūqꝫ distantiam potest a causare calorem intensiue: ꝛ b potest: licet intensiue b non potest tātum calorem intensiue causare sicut potest a: qꝛ a potest causare gra-

Ad tertium. dum pprium: b non potest tantū causare: quia non habet tantū gradū. Ad tertiū de philosopho: dico ꝙ non est intentionis Philosophi. i. de celo dicere ꝙ est dare simpliciter maximum per quod potentia actiua terminetur: ita. s. ꝙ in tantum potest ꝛ nō in maius. Sed intentio sua est ibi ponere. s. ꝙ est dare maximū numerū taliū per quem potentia actiua terminetur. Et hoc patet per exempla sua. Nam postqꝫ posuit diffinitionem naturalis potentie actiue: ꝛ ꝙ potest dari per vltimū quod est in re de potentia prima: ꝛ per vltimū quod potest talis res. Exemplificat: vt si quis pōt perambulare decem passus: potest perambulare duos passus. Et qui pōt decem libras ferre: potest duas libras ferre. Ecce ꝙ exempla philosophi vadunt ad hoc ꝙ est dare maximum numerū taliū in quem pōt. Unde sic loquendo est dare maximū in qd potest potentia actiua: id est maximū numerum taliū in quem potest potentia actiua. Uerbi gratia: ponatur ꝙ possem portare centū libras ꝛ non plures: ꝛ sic centenarius librarū esset maximus numerus taliū in quē possem: ꝛ vna libra est numerus talium in quē nō possem. Uñ est dare maximū numerū taliū in quē potest talis potētia: ꝛ minimū numerū in quem nō potest. Cum isto stat ꝙ nō est dare maximū qd potentia potest portare: quia cū isto stat centenarius librarū: ꝛ vna libra ē minima quā non pōt portare: ꝛ omne minus potest: et per pñs potest portare centū libras ꝛ medietatem vnius libre: vel centum libras ꝛ tres tertias vnius libre: ꝛ sic in infinitū: ꝫ sequitur ꝙ nullū est simpliciter maximum qd pōt portare. Hoc idem ptꝫ de potentia passiua: diffinitur enī per minimū eius in quod pōt. Ponit exemplū: vt si nō pōt ferre centū libras: ipse nō pōt ferre centum ꝛ vnā: ita ꝙ vult phs ꝙ est dare minimū numerum taliū per quē terminatur potentia passiua: ꝛ nō minimū simplr per qd terminatur: ita ꝙ si centū libre terminant potētiā passiuā alicuiꝰ: minor numerus nō terminabit eius potentiā passiuā. Uñ idē numerus erit minimus nūerus terminās potentiā passiuā eiusdē. Sed hic est dubiū.

Oritur dubiū. Dicebaƒ enī in secūda pclusione de effectibus nō pducēribꝰ effectus pſſes dū actu pducunƒ: vtputa de albedine: ꝙ nō sit dare maximā albedinē quā a agēs pōt pducere: qꝛ hoc dato illa esset infinite remissionis in extremo remissiore ab agēte: qꝛ dato ꝙ nō: vel ꝙ esset certe intēsionis in illo extremo: seqꝛ ꝙ remissiorē albedinē causasset. Ulterius illa pria data nō fuisset sicuƫ.

maxima:vel ꝙ p tp̄s egiſſet in illud extre/
mū inducendo albedinē:nō augēdo partē
cōtinuatā illi extremo inducēdo albedinē
remiſſiorē.Et ſic diceref ꝯñter de oī parte
illius:ꝙ ſic a albefit vt a:qꝛ agēs prius in
duxit albedinē ad aliquē certum gradū in
totā illā partē ꝯtinuatā illi parti:ꝛ ita nul
la erit ps eius qꝺ dꝫ ſic albefieri cōtinue ꝛ
per aliqꝺ tēpus:qꝺ eſt incōueniens. Sed
cōtra.ex hoc ſequif ꝙ ſi aliqꝺ corpus dꝫ ſic
albefieri per motū per partē ante partē:ꝙ
nō cōtingit dare primū inſtans a:in quo b
pars vel illa eſſet albefacta:tunc ſit illa ps
a:tunc eſt dare primū inſtans quo a pars
ē albefacta.ꝛ ſi ſic:ſequif ꝙ in illo inſtāti
eſſet albedo infinite remiſſiōis in extremo
remotiori ipſius a ab agente:qꝛ ſi eſſet ī il/
lo inſtanti alicuius certe intenſionis albe/
do minor in illo extremo: ſequeref primo
ꝙ albedo prius fuiſſet cauſata in illo extre
mo ſm medietatē huius intēſionis ꝙ̄ ſm
illā totā intenſionē:qꝛ agens vniformiter
intendit albedinē ī extremo remotiori ipſi
us a:ꝛ in extremo ꝓpinquiori ipſius a.mo
do in extremo ꝓpinquiori a nulla albedo
cauſaf ibi ſm aliquā intenſionē: quin in il
lo extremo prius fuit cauſata albedo minꝰ
intenſa:ergo eodē mō in extremo remotio
ri.ꝛ per ꝯñs nō eſt dare primū in quo hec
pars erit albefacta.Et conſilr arguif de q̄/
cūqꝫ parte ſicut arguitur de illa.Et ita ptꝫ
ꝙ illud non fuit primū inſtans in quo hec
Pro ſo- pars fuit albefacta. Pro ſolutione iſtius
lutiōe dubij ponēde ſunt alique cōcluſiones.Pri
dubij. ma:ꝙ nullius partis eius qꝺ dꝫ albefieri
Prima eſt dare primū in quo ipſa ſit albefacta p
ꝯcluſio motū.Hec cōcluſio ꝓbatur per argumētū
Scḋa immediate precedens. Scḋa cōcluſio hec
ꝯcluſio eſt:ꝙ nō eſt dare primū inſtans in quo ali
quis gradus albedinis ſiue albedo induci
tur in aliquā partem illius quod ſic debet
albefieri::qꝛ ſi ſic:ponaf ꝙ a eſſet illud in/
ſtans:tunc in a eſſet primoverum dicere ꝙ
nūc inducaf aliqs gradus albedinis in ali
quā partē ipſius quod ſic debet albefieri :
ꝛ nunq̄ prius inducebaf aliquis gradus
albedinis in aliquam partem huius quod
dꝫ ſic albefieri:qꝺ eſt indubitanter falſum.
qꝛ ante quēcūqꝫ gradū inductū in aliquā
partem ipſius prius inducebatur aliquis
gradus remiſſus.ꝛ per ꝯñs nō eſt dare pri
Tertia mum in quo aliquis gradus albedinis in
ꝯcluſio ducitur ſic per motum. Tertia concluſio
eſt:ꝙ vniuſcuiuſqꝫ albedinis eſt dare pri/
mum inſtans in quo aliquis gradus albe/
dinis ſiue albedo inducaf per motū:qꝛ niſi
cuiuſlibet albedinis gradus eſſet dare pri
mum in quo inducitur per motū:ſequitur
ꝙ opꝫ dare vltimū in quo nō inducatur ta
lis albedo per motū:ſit a ergo aliqua albe
do vel aliquis gradus inducēdus per mo/
tum:ꝛ ſit b vltimū in quo nō inducitur ta/
lis albedo vel talis gradus per motū:ꝛ im
mediate poſt erit albedo per motū vel ta/
lis gradus inductus per motum: ꝛ ſit mō
b inſtans.iſto caſu poſito ſequitur hec con
cluſio : ꝙ aliquid erit inductū per motum
poſtq̄ non fuerit inductum per motum: ꝛ
nunq̄ deſinet induci per motū : puta ipm
a.ꝯñs falſum. Qz autem hec concluſio ſe/
quatur ptꝫ per hoc:qꝛ ſi a deſinet induci p
motū:aut ergo in b: aut in aliquo inſtanti
poſt b.nō in b:qꝛ tunc arguitur ſic: hoc da
to a nunc hic nō inducitur per motū puta
in hoc inſtanti b:ꝛ a inducetur per motū .
quod eſt inconueniēs. Si aūt dicatur ꝙ a
deſinit induci per motū non in iſto inſtāti
b:ſed in aliquo inſtanti poſt b.Contra : qꝛ
inter quodcūqꝫ inſtans poſt b eſt tempus
mediū.ergo ſi b ſit vltimū in quo a nō in/
ducitur per motū :ſequeref ꝙ immediate
poſt b a inducef p motū:ꝛ nō in aliquo in/
ſtanti poſt b:vt ꝓbatum eſt.ergo in b a de
ſinet induci per motum:ꝛ in b a incipit in/
duci per motum: ergo in eodem inſtanti a
deſinit induci per motum; ꝛ incipit induci
per motum.Qz aūt in b a incipit induci p
motū ptꝫ per te:qꝛ dato ꝙ in b a nō indu/
citur per motum:ꝛ immediate poſt induci
tur per motū:ergo in b a incipit induci p
motū.Preterea ſi ſit dare vltimum in quo
nō inducitur ipſum a per motū:ſit illud in
ſtans b:ſicut prius:ꝛ ſit mō inſtans b.tunc
quero vtrū in iſto inſtanti b eſt aliquid ac/
quirendū de a an nō?Si nō ſit aliqd acqui
rendum de a:ergo illud inſtans b non erit
vltimū in quo nō inducitur ipm per motū
cū nihil reſtat nūc acquirēdū de ipſo a.Si
ergo dicatur ꝙ eſt aliquid acquirēdum de
ipſo a:cū illud nō ponaf aliqꝺ indiuiſibile
ipſius a.ergo ſequif ꝙ erit aliqꝺ diuiſibi/
le:ꝛ per ꝯñs tēpus erit anteq̄ illud acqui
ref ſiue inducef in hoc inſtāti b.ꝛ per cōſe
quens erit vltimū in quo nō inducef primo Quar/
ipſum a per ipſum motū. Quarta cōclu/ ta ꝯclo
ſio eſt quā in hac materia etiā ꝓbabiliter

teneo: ꝙ q̄diu aliquid quod sic albefit per motũ per partem ante partem: manet vniformiter difforme in albedine: ꝙ ſm se vel aliq̄d sui nulla erit maxima albedo q̄ erat etiã in toto subiecto: dũmodo ipm̄ vel aliquid sui sic manet vniformiter difforme albũ. Hec cõclusio pꝫ: q: accipio aliq̄d sic vniformiter difforme albũ: ⁊ diuido in duas medietates: ⁊ sit vna medietas a: ⁊ alia b. quo sic accepto ⁊ diuiso ꝓbabiliter arguit sic. Cuiuscꝫ partis ipsius q̄d debet sic albefieri vniformiter difforme per motũ: est dare primũ instans in quo illa pars ſm extremũ remoti⁹ ab agente est albefacta sub tali gradu: ⁊ nõ prius. Probo: q: qñ habet illum gradũ ⁊ non maiorem: tunc est albefacta tãto gradu ⁊ nõ maiori: ⁊ ꝑ ꝯñs ipsius partis q̄ est medietas illius toti⁹ q̄d sic vniformiter difforme albefit est dare pmũ in quo ipsa est albefacta ſm extremum remotius ab agẽte sub tãto gradu ⁊ nõ maiori. Sit ergo mõ primũ instans in quo illa medietas ẽ albefacta sub isto gradu certo ⁊ nõ maiori. Argumẽtor: tũc sic: isto gradu nũc pmo est albefactũ ſm illud extremũ remoti⁹ ab agente: ergo nũc est a albefactũ sub tanto gradu ⁊ nihil vltra: ⁊ per ꝯñs nihil ipsius b est nũc albefactũ sub tãto gradu: ⁊ imediate post hoc aliquid ipsius b erit albefactũ sub tanto gradu: g̃ cum in illo extremo ipsius b ꝯtinuãdo ad ipm̄ a est modo alius gradus cõtinuãs istũ gradum qui est in extremo ipsius a copulato ad ipm̄ b: opoꝛtet ꝙ sit minus intẽsa ⁊ sub minori gradu: cũ quicꝫ duo gradus distãt diuisibiliter: seq̄tur ꝙ tẽpus foret anteꝙ̄ induceretur gradus eque intensus in extremo ipsius b copulato ad ipsum a: cum illa albedo nõ est intensa sicut illa albedo que nũc inducetur in extremo ipsius a copulato ad ipsum b: opoꝛtet ꝙ sit minus intensa ⁊ sub minori gradu. Cum ergo quicumcꝫ duo gradus distent diuisibiliter: seq̄tur ꝙ tempus erit anteꝙ̄ inducetur gradus eq̃ intensus in extremo ipsius b copulato ad ipsum a: sicut est gradus ille qui modo est in extremo illius a copulato ad ipsum b. ⁊ per ꝯñs ꝙ non immediate inducetur gradus consimilis siue eque intensus in extremo ipsius b copulato ad ipsum a: sicut est gradus maximus qui est in extremo ipsi⁹ a copulato ad ipsum b. q̄d falsum est. Seq̄tur ergo ꝙ b in extremo illo habet omnẽ gradum citra illum qui est in extremo illius a copulato ad ipsum b: ⁊ nõ habet illũ gradũ: ⁊ per ꝯñs nulla est albedo maxima quã habet b in illo extremo: ⁊ per ꝯñs nulla est albedo que ẽ in b. ⁊ ita nulla erit maxima albedo q̄ erit isto modo cõstituto ex a ⁊ b. q̄d fuit probandũ. Et sic arguitur de quocũcꝫ vniformiter albo: probãdo ꝙ nulla erit maxima albedo que erit in illo vel in composito ex illo ⁊ vniformiter albo

Cõtra primã ꝯclusionẽ arguit primo.

Cõtra primã conclusionem que fuit talis: ꝙ nullius partis eius q̄d dꝫ albefieri est dare primũ in quo ipsa sit albefacta ꝑ motum: q̄uis sit mihi probabilis: tamẽ arguitur primo. quia si non sit dare primũ in quo hec pars sit albefacta: ergo opoꝛtet dare vltimũ in quo hec pars nõ erit albefacta. alterũ opoꝛtet dare: vt pꝫ per viã contradictionis: accipiendo totum tempus in quo erit albefacta: ⁊ totum in quo nõ erit albefacta. ⁊ queratur vtrum in instãti medio erit illa pars albefacta an non erit. Patet ꝙ opꝫ dare primum in quo primo erit illa pars albefacta: vel vltimum in quo nõ erit illa pars albefacta. Ex quo ergo nõ est dare primum in quo hec pars erit albefacta: sicut prius est ostensum: sequit ꝙ opoꝛtet dare vltimũ in quo nõ erit hec pars albefacta. Accipio ergo aliquam partẽ que debet albefieri: ⁊ sit illa pars a. ⁊ sit modo illud instans vltimũ in quo non erit albefacta pars: ⁊ immediate post pars erit albefacta. Et quero tunc vtrũ totũ a sit albefactum an non. Si totum a sit nũc albefactum: ⁊ certum est ꝙ prius non fuit albefactum: ergo est nunc albefactum post: ⁊ nõ vltimũ in quo non. Si non sit modo albefactum ipsum a: ergo adhuc restat aliquid ipsius a albefaciendum. Et cum illud quod est albefaciendum de ipso sit sibi diuisibile ⁊ non indiuisibile: seq̄tur ꝙ tẽpus erit anteꝙ̄ totum a erit albefactum. Patꝫ ergo ꝙ opoꝛtet dare primũ in quo hec ps est albefacta. ⁊ nõ vltimũ in quo hec pars est albefacta.

Scđo.

Preterea sit b vnum nigrũ: ⁊ a vnum album: ⁊ agat b in a coꝛrumpendo nigredinem ⁊ inducendo albedinẽ. Arguitur sic. cuiuscꝫ partis ipsius a est dare primum in quo nigredo totaliter coꝛrumpatur: in illa parte etiam est dare primum in quo aliqua pars est albefacta: g̃ cuiuscũcꝫ ptis ipsius a est dare pmũ in q̃ ipsa erit albefacta. Cõsequentia est bona; et antece

dens verū:ergo ꝛ consequēs.Consequentia ꝓbaẜ:quia accepta aliq̄ parte ipsius a que debet albefieri ab ipo b:si esset dare: pmū in quo nigredo tota corrūperet in illa parte:nisi illud instans esset primū in q̄ illa pars esset albefacta:sequitur ꝙ in illo instanti illa pars nō esset alba nec nigra. ꝛ ita esset dare vnum instans in quo subiectum non esset sub aliquo terminoꝝ immediatoꝝ:qđ est incōueniēs. Ponatur ꝙ albedo ꝛ nigredo sunt omnino īmediata. Et ꝓbatur consequēs:ꝙ sit dare primū in quo nigredo totaliter corrumpiẜ.qꝛ si nō: ergo esset dare vltimū in quo nō corrumpitur nigredo totaliter in illa parte.Et si sic:sequiẜ ꝙ nigredo aliqua est in illa parte:ꝛ per cōsequēs tempꝰ erit anteꝙ̄ in illa parte nigredo totaliter corrumpaẜ:cū quelibet nigredo sit diuisibilis ẜm extēsionē:qꝛ nulla nigredo existere potest in subiecto indiuisibili:ꝛ per consequēs non est dare vltimū in quo non corrumpaẜ nigredo in illa parte.ergo est dare primū ī quo nigredo totaliter corrumpaẜ.Et ita vt ꝓ

Tertio batū est:sequiẜ ꝙ est dare primū in quo illa pars est albefacta. Preterea probo ꝙ sit dare primū in quo non hec pars est albefacta per motū. Ponatur ꝙ sit vnū spatium:ꝛ moueatur a super b cōtinue albefaciendo ipm b per partem ante partem: ita ꝙ a habet solam virtutē albefaciendi partem ipsius b super quam superponiẜ: et nō maiorem:tunc cuiusꝙ̄ partis ipsius b est dare primū in quo ipsum a superponitur ipsi parti:ergo cuiuslibet partis est dare primū in quo ipsa erit albefacta per

Quarto. motū ab ipso a:quod fuit ꝓbandū. Preterea.Si nō sit dare primū in quo hec pars erit albefacta per motū:ergo eadē ratione in motu locali non erit dare primū in quo hec pars vel illa erit pertrāsita ꝑ motum localem. Consequens falsum:ergo il-

ꝙ lud ex quo sequitur. Ad ista argumenta

Ad primum. posset faciliter respōderi:nō eñ videntur magni ponderis:quia tamē ꝓposita sunt respōdebo ad ipsa. Unde dici potest ad ꝑmū quando arguitur:aut est dare primū in quo hec pars est albefacta:vel vltimū in quo hec pars non erit albefacta:dicitur ꝙ est dare vltimū in quo a non est albefacta.Et cum ponitur ꝙ sit modo illud in-

Obijcitur. stans.Et cum arguitur:aut est modo totaliter albefacta aut non.Dico ꝙ nō:sed immediate post.Et cū arguitur:si nō sit modo albefactum totū ipsum a: ergo adhuc restat aliquid ipsius a albefaciendū quod adhuc non est albefactum. Conceditur ꝙ infinite partes ipsius a restāt adhuc albefaciende:quia quelibet pars terminata ad extremum remotius ipsius a ab agente restat:quia nulla talis pars est albefacta:q̄libet tamē pars ipsius a non terminata ad illud extremum est albefacta. Unde nō est imaginandū in isto casu siue imaginabile ꝙ sit aliqua pars ipsius a albefacta ẜm se ꝛ quidlibet sui: quia in isto instanti nō est aliqua pars quin sit ipsa albefacta ẜm aliquid sui:multe tamen sunt partes ipsius a que nunc nō sunt albefacte: puta quelibet ipsius a terminata ad extremum remotius ab agente. Sed contra.ex quo cōtradictoria nunꝙ̄ verificantur pro eadem re:cū esse albefactum ꝛ non esse albefactū sint cōtradictoria:sequitur ꝙ non verificantur ꝓ eadem re. Potest ergo deus conseruare in isto instanti omne illud pro quo verificaẜ contradictorium illud quod est nō esse albefactum:corrumpendo omne illud ꝓ quo verificatur hoc contradictorium quod est esse albefactum.Et tunc quero isto posito vtrum illud positum pro quo verificatur contradictoriū quod est non esse albefactū diuisibile sit an indiuisibile? Primum non potest dari:hoc est non dare ꝙ sit diuisibile.ꝛ per consequens est indiuisibile: quod nunc est albefaciendū ẜm se ꝛ quidlibet sui queritur ex quo nūc per positum in isto casu instantis destruitur omne illud pro quo verificatur esse albefactum:sequitur ꝙ aliquid illius pro quo verificatur prima hec contradictoria quod nō est esse albefactū: sit dealbatū:ꝛ per consequens in illo instāti aliquid est dealbandū secūdū se ꝛ quidlibet sui:qđ est propositū. Ad istud dicitur ꝙ impossibile est cum isto casu ꝙ deus separet omne albefactum a non albefacto: quia in isto instanti quodlibet non albefactum est albefactum pro aliqua parte sua: quia quelibet pars terminata ad extremū remotius ipsius a ab agente habet partē terminatā per partē suam. Unde sicut non est possibile ꝙ deus destruat oēm partem non terminatam ad illud extremum seruādo totum;quia tunc conseruaret aliqđ totum sine suis partibus ita impossibile est ꝙ destruat in isto instanti omnē partē al- Rōdet

befactã ipsius a: ⁊ cum hoc cõseruaret aliquam nõ albefactam: quia queĺibet q̃ non est albefacta: habet infinitas ptes albefactas.

Ad secundũ. Ad secundũ ponatur ille casus ibi positus ad argumentum ꝙ cuiusqꝫ partis ipsius a est dare primũ in quo nigredo totaliter corrũpitur in illa parte: tunc conceditur. ⁊ cum infertur vlterius: ergo cuiuslibet partis ipius ẽ dare p̃mũ ĩ quo ip̃a erit albefacta: negatur ꝯña. Ad probationẽ autẽ qñ sic arguitur: ꝙ aliter sequeretur ꝙ in illo instanti illa pars non esset alba nec nigra: conceditur ipsa cõclusio: qm̃ ex quo nõ est dare primũ in quo est albefacta: sequit̃ ꝙ est dare vltimũ in quo nõ est albefacta illa pars in illo instanti: oportet necessario ꝙ nulla sit nigredo in illa parte: quia tunc nigredo adhuc postea esset in illa parte: ex quo queĺibet nigredo corrumpitur ꝑ partẽ ante partẽ. sequitur ergo manifeste ꝙ illa pars in illo instanti nõ erit alba nec nigra. Et tunc concedo vlterius ꝙ de talib⁹ cõsequentijs inducẽtibus per motũ ꝙ oĩa sunt immediata: ꝙ est dare vnũ instans in quo nõ denoĩabitur iste ab vno cõtrarioꝝ nec ab alio. Unde notandũ ꝙ aliqua dicũtur contraria immediata: nõ quia subiectũ potest semper denoĩari ab altero istoꝝ: sed ꝓpter hoc dicũtur cõtraria immediata: q2 quãdo primo est verũ dicere non est subiectũ sub isto cõtrarioꝝ ẽm se vel aliquid sui ꝙ immediate post denoĩabitur ab altero contrarioꝝ. ⁊ hoc est contraria esse immediata.

Ad tertium. Ad tertium ponatur casus ibi positus: ⁊ cũ arguitur ꝙ cuiuscũqꝫ partis ẽ dare primũ instans in quo a sibi superponit̃: ⁊ per ꝯñs isti⁹ partis ipsius b est dare primũ in quo a superponitur ⁊c. illud antecedens est verum: in quo ad extremũ alteri⁹ ipsius a eque proceditur cum parte: ergo cum extremum vnius nõ producitur vltra extremum alterius: ideo nõ sequitur: est dare primum instãs in quo superponitur isti parti: ergo est dare primũ in quo ista pars est albefacta ab ipso a. sed in illo instanti hec pars nõ erit albefacta: sed quelibet ꝑs huius partis que nõ terminatur ad finem huius partis: erit albefacta in illo instanti ⁊ nõ illa pars: q2 si esset albefacta in illo instanti ista tota pars: seq̄tur ꝙ albedo esset infinite remissionis in extremo illius sup quo ponitur a. sicut prius deductũ est frequenter.

Ad q̃rtum. Ad quartum quando arguitur. si nõ sit dare primũ in quo hec pars erit albefacta per motũ: eadem ratione in motu locali non erit dare primũ in quo hec pars vel illa erit pertransita per motum localẽ. Dico ꝙ ꝯña non valet: ista scilicet: si nõ est dare primũ in quo hec pars ẽ albefacta ꝑ motum: ergo nõ est dare primũ in quo huiusmodi pars est pertransita per motũ localẽ. ⁊ causa est: quia in motu locali est spatium sicut forma in motu alterationis: q2 sicut in motu alterationis forma acquirit̃ partibiliter per motum: sic ⁊ spatiũ. vnde sicut cuiuslibet albedinis est dare primũ in quo ipsa per motum acquiritur: ita cuiuscũqꝫ partis spatium est dare primũ in quo ipsa est pertransita per motum: non tamẽ propter hoc sequitur ꝙ in motu alterationis non est dare primũ in quo hec pars est albefacta: ita nec ĩ motu locali est dare primũ in quo hec ꝑs est ptransita. Unũ nõ est simile de partibus spatij que acquiruntur per motum: ⁊ partibus huius quod debet albefieri per motum: quia partes spatij se habent sicut illa que debent acquiri ꝑ motum. Partes autem subiecti que dicuntur albefieri: non se habẽt sicut illa que debẽt acquiri per motum: sed sicut illa quibus debent alia acquiri per motum: ideo non est simile de vno et de alio: ergo ⁊c.

Cõtra scd̃am cõclusionem arguit̃ primo. Contra secundam conclusionem pono ꝙ b passum habeat in suo extremo propinquiori ipsi a agenti omnem gradum album citra c gradum albefaciendum: ⁊ incipiat a inducere c gradum albefaciendum in primo extremo ipsius b: ita ꝙ intensiorem gradũ q̄ c. ⁊ tunc si non sit dare primum in quo c gradus induceretur in illud extremum: sequitur ꝙ erit dare vltimum in quo non inducetur c gradus in illud extremum: ⁊ immediate post c gradus desinet induci in illud extremum: quia immediate post inducetur: ergo incipiendo induci gradus c desinet induci in illud extremum: sicut a inducet c vt gradus gradum. quod est inconueniens vt videtur.

Scd̃o. Preterea. Si nõ est dare primum in quo c gradus inducetur in illud extremũ: ergo non prius inducet c gradum in partem terminatã ad extremũ q̄ in partem distantem ab extremo: quia tũc immediate post inducet c gradum in partẽ distantẽ ad extremũ: ⁊ immediate post inducet c gradũ in partẽ distantẽ ab extremo: ⁊ ꝑ cõsequens ita cito ip̃m agens age

ret in partē distātem sicut in partē ppinquā.qd est ɔtra pbm.viij.physico.c.iij.vbi dicit ꝙ frigidū magis frigescit per partes exteriores fugiēdo calorē ipsarū:qd nō contingeret si ita cito ageret in partē distantē sicut in partem propinquā. Preterea.est dare primū in quo iste gradus c inducet: ergo est dare primū in quo c gradus inducet.Cōsequentia est bona:& antecedēs probatur.q: gradus albedinis nihil aliud est ꝙ albedo sub tali intēsione vel tali:& est dare primū:sicut pꝫ ex tertia cōclusione:ergo cuiuscūꝙ gradus q est c gradus:est dare primū in quo c gradus inducit:& ita nō vltimū in quo nō:qd fuit pbandū. Ad primū ponatur iste casus:& cōcedo ꝙ in isto casu posito nō est dare primum in quo c gradus inducit:c eīn est termin9 cōis ad oēm albedinem inducendā que erit precise certe intensionis. Unde sicut nō est dare primū in quo inducetur albedo sub tali intēsione:sed vltimū in quo nō inducitur albedo sub tali intensiōe in illo extremo:ita nō est dare primū in quo nō inducitur c gradus:sed est dare vltimū in quo nō inducit c gradus:cuiuslibet tamen c gradus est dare primū in quo ipsa inducet:q: cuiuslibet albedinis sub tali intensione est dare primū sub quo inducetur ipsa:& per ɔñs isti9 c gradus & illius est dare primū:ex quo isti c gradus & illi c gradus non sunt nisi albedo sub tali intēsione:& illa albedo sub consimili intensione.Et nego istam consequentiā illatā:q: ita cito desinet c gradus induci in illud extremū sicut inducetur in illud extremum: q: c gradus inducetur in illud extremū:& nūꝙ desinet c gradus in illo extremo:quomodocūꝙ exponatur ly desinit postꝙ c gradus īducetur in illud extremū semp erit altera exponens falsa. Si eīn ly desinit exponatur per positionē de presenti & negationē de futuro:sic videlꝫ. Nūc inducet c gradus:& nūꝙ post. Patet ꝙ hec copulatiua nūꝙ erit vera:q: nō in illo instanti in quo incipit c gradus induci: q: in illo instanti hec est falsa:c gradus inducit & per cōsequens in illo instanti c grad9 nō desinit induci in illud extremū:exponendo ly desinit per positionē de presenti: nec in aliquo instanti post illud ꝙ c gradus sit in illo extremo:erit vera exponens sua.Si ly desinit exponatur per remotionem de presenti sic scꝫ: nunc non inducitur c gradus: & immediate ante inducebatur. Patet ꝙ: diu c gradus erit in aliquo illo extremo:ꝙ negatiua exponens erit falsa. Ad secundū concediturꝙ non prius inducet c gradum in partem terminatā ad extremū: ꝙ in partem distantē ab extremo.& ita quandocūꝙ inducet albedinem distantē ab extremo:verum est dicere ꝙ primo īducet in partes exteriores fugando aliū colorem.

Ad tertium dicitur ꝙ est dare primū in quo ille gradus c primo inducetur: q: isti9 albedinis sub intensione tali est dare primū in quo ipsa inducetur:& nō sequitur:ergo est dare primū in quo c gradus inducitur: q: istius albedinis sub intēsione tali est dare primū in quo ipsa inducetur.& bene sequitur:ergo est dare primum in quo albedo inducetur sub tali intensione: q: quādocūꝙ albedo inducetur sub tali intensione: et ꝙ nō potest induci sub tali intensione nisi in subiecto indiuisibili. Unde hic est fallacia cōsequentis.est dare primum in quo iste c gradus inducetur:ergo est dare primū in quo c gradus inducetur. Sicut hic est fallacia cōsequentis:ergo nunc primo inducitur albedo sub tali intensione:& hoc ppter negationē inclusam in ly primo. Contra tertiā cōclusionē:cum dicitur ꝙ cuiuslibet albedinis est dare primum in quo ipsa inducitur per motum:& totius albedinis acquirende per motum erit dare primū. Cōsequētia probatur per hoc:quia nō est maior ratio quare vnius albedinis acquirēde per motū erit dare plus primū ꝙ alterius acquirende per motū.Sic ꝙ si alicuius acquirende per motum esset dare primum:& totius albedinis.Et tunc falsificatem consequentis:scilicet ꝙ totius albedinis acqrēde per motum sit dare primum: probo: q: pono ꝙ sortes & plato simul incipiāt dealbari:& dealbentur continue & vniformiter. vsꝙ ad a instans:ita ꝙ b gradus albedinis foret summus gradus quem sortes haberet per motum & a instans. Cū hoc etiā pono ꝙ quelibet albedo que esset acquirē de in platone:corrumpitur primo in a: ita ꝙ nihil eius erit in a. Isto casu posito arguitur sic.si ita diu mouebitur plato ante a in acquirendo albedinem sicut sortes: et quocumꝙ motu moueatur sortes ante a:, tanto et consimili mouebatur plato ante a:ergo quamcumꝙ albedinē acquiret sortes per motum: acquiret plato per mo-

tum. ex quo neuter istoꝝ habebit aliquam albedinē que nō erit acquisita per motum igitur. ⁊ ꝑ ꝯñs si sortes acquisiuerit b gradū albedinis vel consimile: ⁊ plato. sꝫ non in a: ergo immediate ante a. Qꝫ nō in a: patet per casum: quia tota albedo que erit in platone corrumpatur in eo in a: ita ꝙ nihil albedinis erit in a: sꝫ sic acquiret sortes aliquid albedinis immediate ante a: ⁊ per ꝯñs nō primo erit b gradus albedinis acquisitus in sorte in illo instanti a: ⁊ per ꝯñs huius totius albedinis acquisite in sorte per motum/non est dare primū in quo illa albedo est per motum acquisita in sorte: qđ

Scđo. est oppositū positi. Preterea. ꝙ nō cuiuslibet albedinis sit dare primum probo: qꝛ ponatur ꝙ sortes ⁊ plato sint eque albi: puta precise a albedine: ⁊ incipiant simul intendi eorum albedines: ⁊ dealbetur sortes continue in duplo plus ⁊ velocius platone quousqꝫ fuerit albus gradu precise duplo ad platonē: ⁊ foret albus precise in duplo ad a: tunc si esset dare primū in quo sortes fuerit albus ipso b qui erit quadruplo ad a: ⁊ in illo instanti plato foret albus precise in duplo ad a. Qꝫ aūt seq̄tur apparet ex hoc ꝙ ex quo sortes precise ꝑ illud tēpꝰ cōtinue dealbatur in duplo velocius platone ⁊ sortes in fine illius tēporis erit tūc albꝰ quadruplo gradu ad a. sequitur: vt videt: ꝙ in fine illius temporis plato erit albus subduplo gradu albedinis vt sortes: ⁊ per ꝯñs plato erit tūc albus precise gradu duplo ad a. Sed hoc ꝯñs est falsum: qꝛ in illo instanti plato esset albus: ergo precise duplo ad a. ergo illud ex quo sequitur: ꝙ cuiuslibet albedinis sit dare primū. Qꝫ autē p. in illo instanti nō esset albior p̄cise ad duplū gradū ad a: ꝓbat: qꝛ ex quo sortes in duplo velocius alterabitur ad albedinē ꝑ totū tps q̄ꝫ plato: seq̄tur ꝙ in fine illius tēporis plato erit albus medio gradu albedinis inter a albedinē ⁊ b albedinē qui est quadruplus ad a. ⁊ cū hic precise sit mediꝰ inter a ⁊ b: sequitur ꝙ esset multo minor q̄ꝫ duplus ad a: qꝛ in sesquialtera proportiōe sicut patebit in respondendo; ergo in fine huius tpis Plato nō habebit p̄cise subduplam albedinem ad sortē. nā erit in duplo

Tertio minus albus q̄ꝫ sortes in illo instāti. Preterea. si cuiuslibet esset dare primū; seq̄tur ꝙ alicuius albedinis infinite intensionis esset dare primū. Hec ꝯña est bona; ⁊ ꝯñs falsum: ergo ⁊ antecedens. Qꝫ autē consequentia sit bona probatur. Nā pono ꝙ sortes ⁊ plato sint eq̄ albi c gradu albedinis: ⁊ volo ꝙ albedo corrumpatur vniformiter per partem ante partem in sorte. ⁊ volo cū hoc ꝙ sicut albedo in sorte corrūpatur: ita proportionabiliter augeatur albedo ī platone: ⁊ sic cū sit dare primū in quo albedo in sorte corrūpitur vsqꝫ ad gradum subduplū: ⁊ ex subduplatione seq̄tur ꝙ in illo instanti augebitur albedo in platone subduple: sicut corrūpit in sorte: ⁊ tn̄ albedo corrūpitur ad gradū quadruplū: ⁊ sic in infinitū: ergo cū sit dare primū totaliter corruptū: scꝫ albedo in sorte: sequitur ꝙ est dare primū in quo plato habebit albedinē infinitā; qđ fuit ꝓbandum. Ad primū respōdetur concedendo qđ primo īfert: scꝫ ꝙ totius albedinis acq̄rende ꝑ motū erit dare primū in quo ipsa acquiritur per motū siue inducetur. Et ad argumētū in oppositū qđ probat ꝙ illius albedinis non sit dare primū: admitto casum: ⁊ positū totum. Et ad argumentū vltra cū arguit: ita diu mouebit plato ante a: sicut sortes in acquirendo albedinē. Cōcedo ꝙ illo casu posito quādocūqꝫ mouebitur sortes ⁊ plato: ⁊ cōcedō quocūqꝫ motu ⁊ quāto sortes mouebit ante a: ꝙ in tali ⁊ in tanto mouebitur plato ante a. Et nego cōsequentiā q̄n vlterius infertur: ergo quantā albedinē acq̄ret sortes per motū: tantā acquiret plato per motū: qꝛ ad hoc ꝙ plato illo casu posito tantam acq̄ret: opꝫ ꝙ in a sicut sortes. Unde illo casu posito nulla erit albedo maxima quam acquiret plato per motum: aliqua tamen erit maxima quam acquiret sortes: puta illa quam habebit primo in illo instanti. Ex isto sequitur ꝙ aliquid posset cōtinue alterari vniformiter ꝑ albedinē ꝑm aliqđ tempus. ⁊ tamen plus acquiret de albedine in vna medietate tēporis q̄ꝫ in alia. Concedit cōclusio ꝙ ponat ꝙ plato vniformiter dealbetur quādo dealbatur sortes: tūc nulla erit maxima albedo quā babebit plato in prima medietate huius temporis: qꝛ excedit illā albedinem quā habebit in medietate huius temporis; ⁊ quālibet albedinem quā habebit plato in secūda medietate huius tēporis excedit illa albedo quā habebit in ipsa medietate huius temporis. Unde ad hoc ꝙ tantam albedinē haberet plato in secūda medietate sicut in ꝑma: opor⸗

II Rñdet ad primum.

fuit ꝙ plato fuit in illo instãti terminanti
secũdam medietatẽ huius tpis:qḋ est con-
tra casum. Cõtra:ex isto seqtur ꝙ Plato es-
set premiãdus a deo:⁊ tñ de⁹ nesciret quã-
to premio premiaret eũ:qꝛ ponatur ꝙ so-
lũ mereatur per aliquod tēpus terminatũ
ad primum suum non esse:⁊ hoc vniformi-
ter. tunc sequitur ꝙ nullum esset maximũ
premiũ platonis::⁊ per ꝯñs si deus pmia-
ret eũ ſm merita:nullũ esset maximũ meri
tũ quo premiaretur plato pro suis meritis
⁊ ita deus nesciet quantũ eũ pmiaret:ita
ꝙ tãtũ et nõ plus. Ad illud ꝯcedo ꝯclusio
nem:si deus precipue premiaret eũ ſm me
rita sua:tñ illo casu posito nullũ esset maxi
mum premium quo eũ premiaret:⁊ per cõ
sequẽs nesciret quanto premio: ita vt non
maiori eum premiaret. cum illo tamen stat
ꝙ quãto premio deus eũ premiabit:tanto
premio scit eũ se premiare:qꝛ illo premio q̃
Cõtra quartã conclusionem arguit. eũ premiat deus scit se premiare eũ:⁊ sic de
singulis pmijs q̄bus deus eũ pmiabit. Et
sic pꝫ solutio ad reliqua argumenta. Cõ
tra quartã cõclusionẽ arguitur sic. Si nul
la esset maxima albedo isto casu posito que
Primo esset in tali subiecto vniformiter difformi-
ter albo ſm se totũ vel aliquid sui: seqtur
ꝙ infinita albedo esset in tali subiecto. cõ-
Scḋo. sequens falsum. Preterea. scḋo sequit ꝙ
a esset albũ:⁊ b etiã esset albũ:⁊ a esset al-
bius q̃ b. ⁊ tamen in nulla proportiõe: qꝛ
sint a ⁊ b due medietates alicuius que sint
vniformiter difformes in albedine: ⁊ sit a
medietas illa que sit alba:⁊ sic ex quo nul-
la est maxima albedo illo casu posito q̃ sit
in b:vt probatũ est: ⁊ sit b remissius albũ
q̃ꝫ sit a. seqtur ꝙ a sit albius q̃ sit b:⁊ ta-
men in nulla proportione erit albius q̃ b.
Ad primũ. Ad primũ concedo ꝙ in tali subiecto qḋ
est vniformiter difformiter album vel ſm
se totum vl' ſm aliqḋ sui:nulla est maxima
albedo que sit in illo subiecto:qꝛ vltra quã
cũqꝫ albedinem que in tali subiecto est:erit
albedo maior:⁊ vltra istam est albedo ma-
ior:⁊ sic in infinitum:⁊ per consequens per
illum modũ infinita albedo est in tali sub-
iecto:licet infinita albedo nõ sit in tali sub
iecto:p istũ modũ ꝙ vbi sit albedo aliq̃ du
pla ad istã:⁊ quadrupla ad illã:⁊ sic in in-
Ad secundã. finitũ:per illum modũ infinita albedo nõ
est in tali subiecto. Ad secundũ cõcedit
cõclusio qua infertur ꝙ a est album:⁊ b est
album:⁊ tamen in nulla proportione a est

albius q̃ b:qꝛ nulla est albedo maxīa quã
habet b. quod tamen requiritur ad hoc ꝙ
a esset albius q̃ b in aliqua certa propor-
tione. cum illo tamen stat ꝙ cuiuscũqꝫ al-
bedinis in a ad quãcumqꝫ albedinem in b
est certa proportio. ergo ⁊c. Secũdo pn Scḋo principaliter.
cipaliter contra quartam cõclusione. quia
si nõ esset dare ⁊c. pono tũc ꝙ pla. quiescat
⁊ volo ꝙ nõ quocumqꝫ gradu velocitatis
imaginabili poterit sortes moueri veloci⁹
q̃ poterit plato. sed quolibet gradu vltra
d gradũ:⁊ nõ d gradu: tunc sortes in aliq̃
gradu põt attingere platonẽ:⁊ in aliq̃ nõ
⁊ tamen non est dare maximum in quo po
test eum attigere:nec minimum in quo nõ
põt. Et probatur sicut alibi. Ad hoc dico Rñsio.
ꝙ casu posito est dare maximũ tempus in
quo sortes nõ põt attingere platonẽ:⁊ cau
sa est: quia est dare vltimũ instans in quo
non potest eum attingere: ⁊ in omni vlte-
riori illo potest eum attingere. Concedo
ꝙ sortes ita cito potest attingere partẽ re-
motiorẽ platonis sicut propinquã:nullam
tamen remotiorem poterit ita cito attinge
re sicut propinquiorem sibi: qꝛ immediate
post c poterit sortes tangere partes remo-
tiores siue exteriores platõis. quelibet enĩ
pars platonis terminata ad supficiẽ suam
versus sortem est propinquior q̃ alia non
terminata: ⁊ tamen ita cito poterit sortes
tangere partẽ platonis non terminatã ad
istã supficiẽ sicut terminatã. Contra. non Obiectio.
est possibile ꝙ mõ ita cito tãget partẽ pla
tonis nõ terminatã ad istã superficiẽ sicut
terminatã. Conceditur conclusio:qꝛ equi Rñsio.
ualet isti propositioni: hoc nõ est possibile
ꝙ ita cito tangat partem ipsius platonis
nõ terminatã:cũ illo tñ stat ꝙ ita cito sor-
tes põt tangere partẽ platonis nõ termi-
natã ad istã superficiẽ sicut terminatã. Cõ Replica.
tra. nã isto casu posito/esset dare instans in
quo sortes nõ põt attingere platonem. sit
illud instãs c sicut prius:tũc sic. c ẽ vltimũ
instãs in quo sortes nõ põt attingere:⁊ im
mediate post c sortes põt attingere: ⁊ non
in c:nec ante c:ergo sortes pus poterit at-
tingere platonem:q̃ꝫ esset possibile ꝙ sor-
tes tangeret platonem. Hec ꝯñs vltima ꝓ
batur:qꝛ immediate post c instans poterit
tangere:⁊ nõ est possibile ita cito:ergo pri
us poterit plato. tangere:q̃ est possibile.
Minor probatur: qꝛ da oppositum:ꝙ sit
possibile ꝙ immediate post tangat plato-

nem: tunc in c non tanget. et per pñs in c distabit per aliquam certam distantiam a platone: et per consequens tempus erit an teq3 distantia illa erit pertransita. et ita nõ est possibile q sortes tangat platonẽ imme diate post c.

Rñsio Ad illud respondetur negã do pñam istã: immediate post c instãs: nec ante c instãs: ergo sortes prius poterit pla tonẽ tangere q̃ esset possibile q sortes tã geret platonem. Ad probationem cõseque tie concedo q non est possibile q sortes tã gat platonem immediate post c. sicut pro bat argumentum. cũ hoc tamen stat q im mediate post c sortes põt attingere plato nem.

Iterũ arguit Secũdo arguitur. a calidũ põt age re in b frigidum inducendo calorem: et ta men nõ esset dare maximũ tempus in quo potest agere: nec minimũ in quo nõ: nec est dare maximum in quo nõ: nec minimum in quo potest: ergo diuisio nulla. Et pro batur vt supra.

Rñsio. Ad illud concedo q a ca lidũ põt agere in b frigidũ: et q erit dare maximũ tempus in quo non põt inducere et in omni tẽpore maiori põt. Et cõcedo q in a terminante illud tempus non aget in ducẽdo calorẽ. sed immediate post aget in ducẽdo calorẽ. et tñ si queritur vtrũ in illo instanti erit aliqua frigiditas: an in illo in stanti extremo versus a agens. Dico q sic. vnde quia multe sunt partes sic protense vsq3 ad finẽ talis corporis: in omni parte sua non protensa vsq3 ad finẽ habet frigi ditatem: sicut quodlibet extremũ illius cor poris habet in se vel in aliquo frigiditatẽ. Nec tamẽ illa pars est in illo instanti frigi da: q2 in nulla tali parte ptenditur frigidi tas vsq3 ad finẽ talis partis que est frigi da. nec etiã totũ cuius ille sunt partes erit in illo instanti. Sed põt dici non frigidum aliquo modo: q2 hoc non erit frigidũ in il lo instanti: et quodlibet huius qd ante non erit terminatũ sine nõ protẽsum vsq3 ad fi nẽ talis corporis est frigidũ. vnde in illo in stanti nulla erit maxima frigiditas q̃ non est in illo subiecto. Sed aliqua põt dici fri giditas minima que nõ est in illo: sed quelibet frigiditas minor vel sibi equalis est in illo subiecto. Unde in illo instanti tale sub iectũ nec est frigidũ nec calidũ: quelibet ta men pars subiecti huius non protẽsa vsq3 in finem versus agens est frigida.

Tertio pncl. Ter tio principaliter arguo sic. Intellectus sor tis alicuius pfectionis põt attingere intel lectionem aliquã et aliquã non: et tamẽ nõ est dare maximam intellectionẽ quam in tellectus sortis potest attingere: nec mini mam quam non potest attingere: ergo illa diuisio per maximũ qd sic et per minimum quod nõ: non habet locum. Primũ p3: q2 infinitam intellectionem potest attingere: igitur nulla est maxima quã ipse potest at tingere. Cõsequentia nota. antecedẽs pro batur: q2 intellectus põt elicere in aliquo: vt suppono: intellectionẽ mediante aliquo conatu. volo: ex quo tunc põt intendere a ctum suum: q sortes intendat actũ suũ cũ equali conatu per aliquod temp9 quantũ ipse elicit modo actum suũ. sequitur tũc q a actus suus erit infinite perfectiõis: q2 in qualibet parte huius per qd sic cõtinue in tendit actum suum: tantũ causabit de actu suo sicut fecit in primo: q2 si aliqua virtus potest aliquid causare in minore mensura tanta virtus põt tantũ in maiori mensura. Cum ergo infinite sint partes in illo tẽpo re: sequitur q in qualibet parte taliũ partiũ tẽporũ causabit sicut in primo instanti. et ita actus iste erit infinite perfectiõis.

Rñsio. Ad illud dico q intellectus sortis põt attinge re intensionẽ alicui9 perfectionis. et cũ qri tur vtrũ est dare maximã intensionẽ quã põt an minimã quã non põt: dico q maxi mã quã nõ põt causare: et illa erit minima cuius perfectionis ipse intellectus nõ põt causare intellectionẽ: cũ illud est propria p fectio ipsius intellectus. Unde quãtũ est de natura intellectus sortis: non repugnat sibi cuiuscũq3 perfectionis citra perfectio nem propriã causare: quia omnẽ pfectionẽ citra intensionem ppriam excedit intelle ctus sortis. Et ipse intellectus sortis est mi nima pfectio quam nõ excedit: ex quo quã libet pfectionem citra perfectionem ppri am excedit: apparet q cuiuscumq3 pfectio nis citra pfectionem ppriam põt causare quia non apparet ratio quare alicuius pfe ctionis citra ppriam potest ipse causare in tensionem q̃ cuiuscumq3 citra perfectionẽ ppriam. Ad argumentum quod pbat q non est dare maximam intentionem quam põt: nec minimam quam non potest: et q per hoc infinitũ potest causare. dicitur ne gando istam propositionem infinitam in tensionem potest intellectus sortis causare: et hoc negando illam propositionem. Ali quã potest causare et duplam et triplã ad

istā:⁊ sic in infinitū:qꝛ aliqua possent dari que esset tāte ꝑfectiōis sicut ipse intellect⁹ vel maioris. Et ad ꝓbationē cū arguit:po sito ꝙ intellect⁹ sor. intendat intētionē suā quā elicit in illo instāti mediāte toto cona tu:sicut nūc itēdit. seqᷓtur sicut argumentū ꝓbat:ꝙ in īfinitū pōt causare. i. ꝙ duplā ad istā:⁊ sic in infinitū. Ad illud dꝛ ꝙ non est possibile qđ ponit̄. immo si intellectus sortis vel alicuius creature eliciat mō ali quā intellectionē mediante aliquo conatu si debet istā itellectionē immediate post b intēdere:opꝫ ꝙ immediate post remitteret eius conat⁹. Aliter/vt ꝓbat argumētū:in finitā intellectionē causaret imediate post b:qꝛ idē intellect⁹ in aliquo tꝑe eodem co natu plus causabit in quocūqꝫ tꝑe ꝑuo ꝙ̄ in instāti:vel saltē equale:⁊ quodcūqꝫ illo rū detur:opꝫ ꝙ infinitū causabit.

Replica pria. Cōtra istā rñsionē. si nō esset aliq̄ ꝑfectio citra ꝓ priā ꝑfectionē:qn possit intellectus sortis causare intēsiorē:seqᷓtur ꝙ posset dari acci dēs qđ excederet substātiā in perfectione. Cōsequētia ꝓbat̄:qꝛ multe sunt substātie que sunt maioris vel minoris perfectionis ꝙ̄ sit intellectus sortis:ex quo ipse intelle ctus sortis est minima ꝑfectio:cuius perfe ctionis itellectus sortis nō pōt causare in tensionē. sequit̄ ꝙ intellectus sortis vltra oēm ꝑfectionē citra ꝓpriā poterit causare intēsiorē:⁊ ꝑ ꝯñs intellectus sortis poterit causare intēsionē que sit maioris ꝑfectiōis ꝙ̄ sit illa supra data:⁊ que est minoris per fectionis ꝙ̄ sit intellectus sortis.

Secūda. Item scđo cōtra illud quod ponitur in responsio ne:ꝙ immediate post remitteret conatum suū:si immediate post deberet itendere a ctū suū:qꝛ ex isto sequitur ꝙ nullus potest mediante actu suo intendere conatū suum per aliquod tempus:quia si sic:ponatur ꝙ ꝑ a tēpus possit intendere actum suum per b conatum: accipio tunc instans medium ipsius a:⁊ sit modo illud instans:tūc ī isto instanti intendit actū suum mediante b co natu. ⁊ sicut argutū est:idē intellectus me diante eodē conatu plus vel saltē equale causabit:vel plus ꝙ̄ in illo instanti medio ⁊ cū infinite sint partes huius medietatis tꝑis:sequitur ꝙ causatus actus erit infini tus:ex quo in qualibet medietate ꝑtis hu ius causabit tantū sicut causat in isto instā ti. Preterea. intellectus talis in quolibet

Tertiā. instanti post illud instans qđ est medium ipsius a:erit ita potens ad intendere actū suū mediante illo conatu:sicut est in illo in stāti medio:igit̄ in quocūqꝫ instāti post tā tū causabit sic intēdendo actū mediante il lo conatu:sicut est in illo instanti medio. et cū infinita essent instātia post illud instās sequitur ꝙ in fine a erit ille actus infinit⁹

Z. Ad primū ponit. iij. conclusiones. Ad primū istoꝝ ꝯcedit̄ ꝯclusio. Vñ pono hic tres cōclusiones. Prima:ꝙ oī acciden te de facto est aliqua substātia imꝑfectioꝛ. qꝛ accipio vnū accidēs quātecūqꝫ imperfe ctionis:⁊ accipio vnā substātiā. hec substā tia ita diuidi pōt:ꝙ tandē deuenit̄ ad ali quā partē ita paruā illius substantie:ꝙ nō erit maioris ꝑfectiōis ꝙ̄ illud accidēs da tum.

Prima ꝯclo. Euasio. Ad istud pōt dici ꝙ quātūcūqꝫ di uidat̄:nō deueniret̄ ad aliq̄d qđ erit ita ꝑ ue perfectionis sicut illud accidens datum

Impugnatio. Cōtra. sit illud accidēs datū a. in illa sub stātia sunt infinite partes:tūc q̄ro vtrū q̄ libet illoꝝ sit ꝑfectioꝛ ꝙ̄ a:an nō:si sic:ergo illa substātia b est infinite perfectionis:qꝛ infinite partes sunt in b:quaꝝ quelibet est ꝑfectioꝛ ipso a:ergo b est infinite ꝑfectiōis ⁊c.

Secūda cōclo. Secūda cōclusio est:ꝙ nō est aliqua sub stantia ita ꝑfecta citra deū:qn deus pōt fa cere vnū accidens ita ꝑfectū:ex quo q̄libet talis substātia est finita. qꝛ aliter sequitur ꝙ quātūcūqꝫ tale accidens augeretur bm duplū ⁊ triplū ⁊ sic in infinitū:ꝙ nūꝙ̄ de ueniret̄ ꝑ talē augmētationē ad ꝑfectionē talis substātie:⁊ ꝑ ꝯñs talis suba esset in finite ꝑfectionis:qꝛ esset perfectioꝛ ꝙ̄ hoc accidēs:⁊ ꝙ̄ duplū accidēs eiusdē speciei: ⁊ ꝙ̄ quadruplū:⁊ sic in infinitū:⁊ ꝑ ꝯñs es set infinite perfectionis. quecūqꝫ enim per fectio excedens in infinitū aliam perfectio nem est infinita:⁊ hoc si excedit aliam illo modo:puta in duplo ⁊ triplo ⁊c.

Tertia cōclo. Tertia est sequens ex dictis:ꝙ vna nō est ꝑfectioꝛ alia specie:quin perfectiora indiuidua pos sint esse in illa spē que est ꝑfectioꝛ alia. Pa tet:qꝛ nō est ita ꝑfectū indiuiduū in specie hoīs siue angeli:quin albedo possit intēdi ꝑ potentiā dei intantū ꝙ esset ita ꝑfectum ens in sua entitate vt illud indiuiduū da tū. Propter quid ergo dicitur vna species ꝑfectioꝛ alia:dicetur in ista materia de infi nito.

Ad secundā replicā. Ad secundū dico sicut prius:ꝙ si in tellectus sortis eliciat modo aliquem actū mediāte aliquo conatu:ꝙ immediate post remitteret illum conatum:si imediate post intendit actum illū. Et tūc quādo arguitur

ꝙ nō posset intellectus sortis mediāte ali-
quo conatu intendere actum suū per aliqđ
tp̄s. nego ꝯñam. et cū dr: sit instans mediū
talis tp̄is: ponat. ⁊ qñ arguit: in illo instā-
ti intēdet actū suū mediāte illo conatu: cō-
cedo. nō tñ intendet sic actū suū: ꝙ aliquē
gradū habet illiusmodi actus ſm se ⁊ qđli
bet sui: ita ꝙ nihil huius gradus prius ha
buisset: quia nihil penitus habet modo de
illo actu: quin partē illius prius habuit. et
qñ arguit vlterius ꝙ in quacūq; pte illius
tp̄is sequētis illud instans de actu illo ha-
bebit quod modo causabit de illo actu pro
parte sua. ⁊ ideo nō sequitur ꝙ in fine ille
Ad tertium. actus erit infinitus. Ad tertiū rñdetur p
idem penitus. Quarto pncipalr arguit
Quarto principalr arguit primo. sic. Ponat ꝙ sortes sit modo: pbo tunc ꝙ
nō sit dare maximū tp̄s ⁊c. qꝛ tunc esset in
vltimo instanti tp̄is: ⁊ per ꝯñs postea erit:
qꝛ nō est dare vltimū rei pmanētis: nec est
dare minimū tp̄s per quod nō potest esse:
qꝛ sit illud tp̄s a. tunc in q̄libet instāti illi⁹
tp̄is erit sortes: ergo ⁊ in toto illo tpe: ergo
illud tempus nō erit minimū tp̄s quod nō
erit. Preterea per aliqđ tp̄s sortes pōt esse:
⁊ per aliquod tempus nō: ⁊ tñ nō est maxi
mum tp̄s per quod tp̄s pōt esse: nec mini-
mū per quod nō: nec aliqua diuisio h₃ hic
Rñsio. locum. Ad istud dico ꝙ de virtute vocis
nec est dare maximum tp̄s per qđ pōt esse:
nec minimū per qđ nō pōt esse: qꝛ de virtu
te vocis sortes nō pōt esse per tēpus: qꝛ q̄-
cūq; tpe accepto ꝗtumcūq; paruo, in nul
lo instanti intēto erit ipse per illud tp̄s: qꝛ
in nullo instanti huius erit totū tp̄s. Pre-
terea. Cōtinue erit etiā ipse per instans p̄-
cise: ergo nō per tp̄s: vnde tñ nō est dare ali
quod tp̄s: in quo in quolibet instāti intrin
seco erit sortes: ⁊ in vltimo extrinseco hui⁹
tp̄is nō erit sortes: puta annus vel aliqđ
Obiectio. aliud tp̄s. Cōtra. Quia tūc sequit ꝙ sor
tes in quolibet instanti huius anni erit: et
tñ nō erit per totū istū annū: qꝛ in nullo in
stanti erit verū dicere ꝙ iste annus modo
est: ergo per ꝯñs illud instans nō est instās
huius anni. ⁊ ita in q̄libet instanti hui⁹ an
ni erit sortes: ⁊ tñ nō erit per totū istū an-
Rñsio. num. Ad illud dr concedēdo cōclusionē:
ꝙ in quolibet instanti ⁊c. ⁊ tamen nō erit
per totū illū annū: qꝛ nūꝗ durabit iste an
nus, qñ ipse erit per totū istū annū: ꝗ nec
Replica. postꝗ pertransibit iste annus: ergo nunꝗ
erit ⁊c. Contra. ex illo sequit ꝙ sortes nō
erit per horā: qꝛ dū a hora durat: ille non
est per aliquā horā: nec postꝗ pertrāsierit
illa hora: ipse erit per illā horā: ergo nunꝗ
erit per horā. ⁊ ita nullū tp̄s erit per qđ sor
tes pōt esse: nec maximū nec minimū. Ad Rñsio.
illud de virtute vocis cōceditur conclusio:
qꝛ cōtinue erit hec vera: est precise p instās
⁊ per ꝯñs nunꝗ erit ipse per tēpus. Unde
dr istā ꝙ copulatiua ex qua inferri dicit di-
uisio, nō est vera: qꝛ hec est falsa: per aliqđ
tēpus sortes potest esse. Aliter aūt pōt
dici ꝙ sit dare minimū tēpus per quod sor
tes nō potest esse: saltem per naturā nō per
miraculū: qꝛ per quodcūq; tempus sortes
potest esse quod est minimū: non per mira
culum: quia annus vel aliquod aliud tp̄s
potest esse tempus minimū per quod non
potest esse. Unde cū ad hoc ꝙ aliquod tp̄s
sit minimū per quod sortes nō potest esse:
requiritur nihil aliud nisi ꝙ in quolibet in
stanti illius anni vel illius tp̄is intrinseco
poterit sortes esse per naturā: ⁊ in vltimo
instāti extrinseco talis tp̄is nō poterit esse
per naturā: ⁊ ita annus talis vel illud tp̄s
erit minimū per qđ nō potest esse. Similr
sortē fore per aliqđ tempus, nihil aliud est
nisi ꝙ in quolibet instanti huius tp̄is erit
sortes: ⁊ sic nō erit per annū: qꝛ non erit in
vltimo extrinseco huius anni: ⁊ tñ per qđ-
libet tēpus vno anno erit ipse. qꝛ quocūq;
tpe accepto minore anni in instanti huius
tp̄is quolibet erit sortes: qꝛ in quolibet in-
trinseco: ⁊ in vltimo extrinseco. Quinto Quintū princi.
ad principale sic. Aliqua est potentia que
sufficit portare a graue per se per tp̄s: ⁊ ali
qua nō: ⁊ tamen nō est dare maximā potē
tiam que possit portare a per tp̄s: vel mini
mam que non sufficit portare a per tp̄s: ꝗ
diuisio nō habet hic locū. Qꝛ nō sit dare p̄-
mum, patet: qꝛ difficilius est portare: ⁊ ma
ior potentia requiritur ad portandū a per
maius tp̄s ꝗ per minus: ergo videtur ꝙ
si illa potētia minima est sufficiens porta-
re a per maius tp̄s: posset portare p min⁹
tp̄s: ꝗ minor potētia posset portare adhuc
per minus tp̄s: ergo ista data nō erit mini
ma. Nec est dare maximā potentiā que nō
pōt portare illā per tp̄s: qꝛ tunc illa poten
tia ⁊ potentia resistitiua essent equales: qꝛ
quanta esset potentia sortis ad resistendū
ipsi a: tāta esset potentia lapidis ad descen
dendū. ⁊ ita si esset superius: nunꝗ descen
deret. nec est dare maximā potentiā q̄ po-

test portare a:qꝛ ſi iſta poteſt: ꝛ maioꝛ illa
poterit.nec eſt dare minimã que non põt:
ꝛ o minoꝛ põt: qꝛ ſi iſta nõ põt: nec minoꝛ
Rñſio illa põt:igiť diuiſio nulla.Rñdeo ꝙ nõ eſt
dare maximã que nõ ſufficit portare a per
tẽpus: ꝛ o potentia minoꝛ ſufficit portare
a p tẽpus. Et ad argumentũ dico ꝙ imme
diate poſt deſcendet a graue cũ fuerit ſur-
ſum:qꝛ imediate poſt debilitať potẽtia foꝛ
tis: ꝛ ita immediate poſt erit potẽtia ipſi⁹
a maioꝛ ad deſcẽdendũ:ꝙ ipſius foꝛtis ad
reſiſtendũ ne cadat. Et vlterius dicitur ꝙ
infinita tarditate deſcendet:ſi continue po
tentia foꝛtis remittatur per quam poteſt:
nunꝙ tamen deſcendet tarditate infinita.
Et ſic eſt finis de iſto articulo.

AA Scđa Secũdus articulus iſti⁹

qõ q̃ ẽ ſnnera puoꝛi. qõnis eſt: q̃rere vtrũ oẽ qõ eſt licitũ ꝛ non
cõtra ſalutẽ aĩe/poſſit p̃cipi rõnabiliter a
deo. Circa iſtũ articulũ ſic procedã. Primo
ponenda eſt vna diſtinctio de iſto termino
licitũ. Scđo ex illa diſtinctiõe elicičde ſunt
quedã ꝯcluſiones. Tertio mouẽda ſunt du
BB bia ꝛ ſolutiones. Eſt igiť talis diſtinctio
Prime ꝙ aliq̃d eſt licitũ ƀm legẽ ſtatutam dei:qõ
particu hõ põt licite velle. Aliq̃d eſt licitũ ƀm legẽ
le diſti- ſtatutã dei:qõ hõ nõ põt licite velle ƀm le-
ctio. gem dei ſtatutã. Exemplũ de primo: dare
eleemoſynã ad honoꝛẽ dei eſt licitũ:ſic ꝛ il-
lud velle eſt licitũ. Silr ire ad eccľiam eſt li
citũ ƀm legẽ dei ſtatutã:ſic ꝛ illud velle eſt
licitũ. Exemplũ ſecundi:dãnari ꝓ pctõ moꝛ
tali eſt licitũ:qꝛ alr deus illicite faceret qñ-
cũꝗ dãnaret hoĩem: ꝛ tñ nullus poteſt vel
le licite dãnari ꝓ pctõ. Silr licitũ ẽ alicui
vt nõ det eleemoſynã indigẽti in extrema
nec̃tate: puta nõ habenti aliq̃d ad dandũ
ꝛ tñ nolle dare in illo caſu/nõ eſt ſibi licitũ
Silr patrẽ alicuius occidi ꝓ enoꝛmi deli-
cto eſt licitũ: ꝛ tñ nullus põt hoc licite velle
de patre ſuo ƀm legẽ ſtatutã. Multa etiã
CC alia ſunt licita: q̃ ſunt licita de ſe: ꝛ tñ ea
Scđe velle nõ eſt licitũ ƀm legem ſtatutã. Iſta
pticule diſtinctiõe poſita: pono aliq̃s ꝯcluſiones.
Prima Prima eſt. Omne p̃ceptũ p qõ p̃cipiť mihi
ꝯcluſio aliq̃d licitũ:quod eſt in ptãte mea:qõ licite
poſſim velle ƀm legẽ ſtatutã ſine pctõ ali-
quo:eſt preceptũ rõnabile ƀm legẽ ſtatutã:
ꝛ hoc ſi ſim potẽs ad implendũ ſine graui
diſpendio. Graue aũt diſpendium voco ex
quo ſequitur moꝛs vel aliqõ aliud infoꝛtu
nium maximũ:qõ quilibet rõnabiliter dz

cauere ƀm dictamen recte rõnis. Hec cõ Proba
cluſio ꝓbať. Omne p̃ceptum per qõ mihi tur con
precipiť illud quod poſſum ſine pctõ velle cluſio.
poſt p̃ceptũ ſicut ante illud p̃ceptũ: videť
rationabile:ſed oẽ preceptũ p qõ precipiť
mihi quod licite poſſum velle ƀm legẽ ſta-
tutã:eſt hmõi:ergo. Maioꝛ probať:qꝛ nul
lũ ſequiť peccatũ ex tali precepto. Minoꝛ
etiã eſt manifeſta: qꝛ omne illud qõ licite
poſſum velle ſine pctõ ante preceptũ: etiã
poſt poſſum facere: niſi ꝓhibeť explicite:
ſed qñ p̃cipitur mihi aliquid qõ poſſum ſi-
ne pctõ facere ƀm legẽ ſtatutã: nõ ꝓhibeť
mihi velle per tale preceptũ: g̃ per ꝯñs oẽ
tale poſſum velle ſine pctõ: ꝛ licite poſt pre-
ceptum ſicut ante. g̃ ꝛc. Secundo ſic. Oẽ Scđo
tale preceptum eſt rationabile/cui poſſum ꝓbať
me licite confoꝛmare volendo illud: ſed oẽ ꝯcluſio
preceptũ per quod precipiť mihi illud qõ
eſt licitũ mihi velle ƀm legem ſtatutam:eſt
hmõi:ergo ꝛc. Maioꝛ probatur: qꝛ ex hoc
dicitur preceptũ rationabile: qꝛ homo po-
teſt licite ſe confoꝛmare illi precepto. Et mi
noꝛ probatur:quia nõ põt ſe cõfoꝛmare illi
p̃cepto:niſi volendo illud quod fieri precipi
tur:ſi licite poteſt ſe cõfoꝛmare illi p̃cepto.
Secunda concluſio eſt:ꝙ nullum prece- Scđa
ptum eſt rationabile ƀm legem ſtatutã:per ꝯcluſio
qõ mihi p̃cipitur aliqõ licitũ qõ nõ poſſuz ꝓbať.
licite velle ƀm legem ſtatutã: abſꝗ hoc ꝙ
mihi p̃ceptum ſit. Probatur: qꝛ illud prece
ptum nõ eſt licitũ ƀm legem ſtatutã:cui nõ
poſſum licite confoꝛmare me ƀm legem ſta
tutam. Sed omni p̃cepto per quod mihi p̃
cipitur quod nõ poſſum licite velle ƀm le-
gem ſtatutã: abſꝗ hoc ꝙ eſſet mihi prece-
ptum: nõ poſſum modo licite confoꝛmari
ƀm legẽ ſtatutã: ergo nullũ tale preceptũ
eſt mihi rõnabile. Maioꝛ eſt manifeſta: ꝛ
minoꝛ ꝓbatur:quia ex quo nõ poſſum licite
ƀm legẽ ſtatutã velle reſpectu talis liciti:
nõ poſſum ƀm legẽ ſtatutã me licite cõfoꝛ-
mare illi p̃cepto per qõ preciperet tale lici
tum:qꝛ nõ poſſum me cõfoꝛmare illi prece-
pto/niſi volendo illud licitũ quod ſic mihi
p̃ciperet: ergo nõ poſſum ƀm legẽ ſtatutã
velle illud licitũ: ergo ꝛc. Tertia conclu- Tertia
ſio:ꝙ nõ omne qõ nõ eſt contra ſalutẽ aĩe ꝯcluſio
põt p̃cipi ƀm legẽ ſtatutã. Probať: qꝛ ali- ꝓbať.
quod eſt tale: qõ nõ eſt cõtra ſalutẽ anime
mee:qõ nõ poſſum licite velle ƀm legẽ ſta-
tutam: abſꝗ hoc ꝙ eſſet mihi preceptum.
et per conſequens tale non poteſt precipi

ßm legē statutā. Patet exēplū. Nō ē ꝫ sa lutē ꝟgīs alicui⁹ vt violēter violeē: sicut ap paret de btā Lucia: que dixit ad iudicē. Si inuitā īnqt me feceris violari: castitas mi hi duplicabitur ad coronā. Et ponit in ca none.xxxij.q.v.c.s. Et tñ nulla ꝟgo pōt lici te velle inuite violari ßm legē statutā: qꝛ si posset licite velle inuite violari ßm legē sta tutā: ex quo nō potest inuite violari nisi vi oletur: seqꝛ ꝙ possit velle licite violari ßm legē statutā: qđ est falsum. ꝛ ꝑ ꝯñs hoc nō

Quarta conclusio. potest ꝑcipi ßm legē statutā. Quarta cō clusio: ꝙ oīe qđ ꝓ salute aīe alicui⁹ ē: pōt

Probatur primo. sibi p̄cipi rōnabiliter: qꝛ ꝓ salute virgi nis est sic violenter violari: ꝛ tñ hoc nō pōt sibi rationabiliter p̄cipi ßm legem statu tā. Qꝫ aūt talis violenta violatio esset pro salute talis virginis pꝫ: qꝛ rōne hui⁹ du plabitur sibi corona. Vñ etiā Aug.xiiij. de ciui. dei. c. xiij. Expedit eīn vt audeo dicere multis: vt cadant in aliquod aptū man fe stūqꝫ pctm̄: qꝛ ex tali casu habebūt notitiā de p̄pria fragilitate: ꝛ corrigent se. ꝛ per ꝯñs ꝓ salute istarū aīaꝝ est ꝙ sic cadāt in pctm̄: ꝛ tñ ꝙ sic cadant nō pōt rationabilr̄ p̄cipi ßm legem statutā. Ex quo sequitur correlarie ꝙ nō oīe qđ meritorie pōt fieri potest rationabilr̄ ꝑcipi ßm legem statutā

Quinta conclo. Quinta cōclusio est: ꝙ de dei potētia ab soluta omne illud quod est licitū scđo mō: pōt esse volitū a me: accipiendo licite voli tū ꝓ eo qđ pōt licite esse volitū sine pctō: ꝓ q̄ q̄s fit dign⁹ aliqua pena. Probatur qꝛ nō est aliqđ licitū scđo mō: quin de⁹ de sua potētia absoluta posset ordinare ꝙ si illud vellem nō essem dign⁹ aliqua pena: immo p̄mio eterno: ex quo libere acceptat qđ acceptat. ꝛ ꝑ ꝯñs nullū est licitū secun do mō: quin possim velle licite absqꝫ hocꝙ essem dignus aliqua pena: ꝛ ꝑ ꝯñs absqꝫ hoc ꝙ peccarē: qꝛ peccare nihil aliud est ꝙ facere vel omittere ꝓ qua omissione essem

DD

Tertia ꝑticula scđi arti culi. dignus aliqua pena. Cōtra primā cōclu sionē arguo sic. Si sic omne tale preceptū esset rōnabile/quo ꝑcipit̄ alicui illud qđ li

Contra primā conclusionē arguitur primo. cite posset velle ßm legē statutā: seqtur ꝙ si esses in maxima deuotione: ꝛ velles libē ter cōtinuare illā: si p̄latus p̄ciperet ꝙ omitteres: ꝛ ires ad habendū aliquod so latium paruum corporale de quo nō indi geres: puta ad comedēdū carnes vł hmōi seqtur ꝙ p̄ceptū suū esset rationabile: qꝛ posses licite velle habere solatium tale ßm

legem statutā: qđ suppono: ꝛ sic sit ꝙ tene ris in tali casu dimittere deuotionē totā ꝛ actū cōtēplandi deū: ꝛ facere illud quod ꝑ lat⁹ tibi p̄cepit: ꝛ ita seqtur ꝙ ex p̄cepto tu teneris diminuere tibi meritū vite eter ne: qꝛ magis meritoriū esset vite eterne sic feruēter ꝯtēplari deū: ꝙ comedere carnes vel facere cōsimile. Et ita seqtur vlteri⁹ ꝙ ex p̄cepto p̄lati tu teneris facere cōtra sa lutē aīe tue: quia contra salutem aīe tue est diminuere meritum vite eterne. Secundo quia nō mereri actu elicito est alicui licitū: Scđo.

p̄mo modo accipiēdo istū terminū licitū: ꝛ tamē illud nō pōt tibi p̄cipi rationabi liter ꝛc. Qꝫ aūt nō mereri actu elicito sit li citū ꝓbaꝫ sic. Tu dormis: ergo nō mereris actu elicito. Hec consequentia est bona: fa cta a te eē bona: ꝛ licite potes velle ātecedēs ergo et cōsequēs. s. nō mereri actu elicito. Sed probo mō ꝙ nō pōt rationabiliter ꝑ cipi: quia sic seqretur ꝙ aliquod esset p̄ce ptū quod non posses transgredi nisi meri torie. Consequens falsū: ꝛ ꝯñam probo: qꝛ si tale p̄ceptū pōt transgredi: aut igit̄ ali quid faciendo/aut n hil faciēdo. Nō nihil faciēdo: qꝛ seqtur: hic nihil facit: ꝫ nō mere tur actu elicito. Hec cōsequētia est bona: fa cta a te esse bona: ꝛ aūs est veꝝ per te ꝛ ꝯñs ꝛ vltra: ꝫ tūc nō mereē actu elicito: igit̄ nō trāsgredit̄ illud p̄ceptū quo sibi solū ꝑcipi tur nō mereri actu elicito: ꝛ per cōsequens nihil faciendo nō trāsgredit̄ p̄ceptū de nō merendo actu elicito. Nec etiā pōt illđ trāsgredi aliquid faciendo: qꝛ nō faciendo actū demeritoriū qꝛ sequit̄: solū facit actum de meritoriū: ꝫ non mereē actu elicito. Aūs ꝓ bo.: ꝛ suppono ꝙ nullū actū habeat: nisi il lū per quē debet transgredi p̄ceptū: ergo ꝯñs est veꝝ/ꝙ non mereē actu elicito. ꝛ vl tra: ergo nō trāsgredit̄ illud p̄ceptū de nō merēdo actu elicito. Relinqtur ꝫ si ds illud p̄ceptū transgredi: hoc erit per actū: et per ꝯñs aliqđ p̄ceptū est/qđ nō pōt trāsgredi: nisi meritorie. Tertio sic: aliqs pōt ßm le gē statutā non penitere nisi quando teneē Tertio.

penitere: quia nūꝙ aliquis tenetur penite re nisi qñ est in peccato: ꝛ ꝑ ꝯñs ßm legem statutam nūqꝫ tenetur velle penitere: nisi qñ est in pctō: ꝛ ꝑ ꝯñs nunqꝫ tenetur peni tere velle nisi pro tunc tenetur penitere per te: ꝫ pōt sibi p̄cipi non velle penitere nisi quando tenetur penitere: p̄cipiatur ergo hoc sorti: ꝙ non velit penitere nisi pro tunc

teneť penitere:⁊ ꝙ tunc teneť penitere: et
volo ꝙ sortes sit ĩ grã:⁊ nõ in aliquo pctõ
qñ dať sibi illud preceptũ. Tũc quero vtrũ
isto p̄cepto dato: sortes potest velle peni-
tere an nõ:si nõ:cõtra. sortes post tale pre-
ceptũ datũ potest ita libere penitere sicut
potuit ante preceptũ:q2 p̄ceptũ tale in nul
lo necessitat volũtatẽ sortis:s3 ãte preceptũ
tale potuit penitere velle: g̃ post p̄ceptũ. et
si sic:ponať:⁊ sequiť ꝯdictio. pbo: q2 aut
iste sic volens penitere debet penitere: aut
nõ debet penitere. si sic:ergo iste debet peni
tere solum/q2 vult penitere qñ debꝫ peni-
EE tere:⁊ p ꝯñs transgrediť p̄ceptũ: ⁊ sic debꝫ
Rñdeť penitere:ergo si nõ dꝫ penitere: debet peni
ad pri- tere. Ad primũ istoꝝ ꝯcedo ꝙ in tali casu
mum. sortes tenetur dimittere actũ illũ maxime
deuotionis:⁊ facere illud qd̃ est sibi solatiũ
⁊ hoc si tale precipiť ab illo q̃ potuit hoc in
ste p̄cipere:puta a prelato suo:q2 talis obe
dientia facit illud quod sibi precipiť ita me
ritoriũ/sicut esset actus ille cõtẽplandi sine
precepto:⁊ ita nõ demiť de merito. Verũ-
tñ si nõ adderetur circũstãtia talis obediẽ
tie vł aliquid aliud eq̃ualẽs:nõ esset ita me
ritoriũ:veluti facere illud qd̃ est sibi solatiũ
Obie- sicut esset constituere illũ actũ contẽplandi
ctio pri deũ. Cõtra;si talis act9 paruus põt fieri
ma. equalens sic in merito alteri propter circũ
stantiã obedientie:seq̃tur ꝙ quicq̃ talis
actus minimus cadẽs sub p̄cepto/ equiua-
leret tali actui maximo sine p̄cepto: ⁊ ita se
quitur ꝙ qui faceret ꝓ solatio precepto me
Scd̃a. lius faceret ⁊ plus mereretur q̃ si se expo-
neret martyrio. Preterea tũc circũstantia
obedientie foret infiniti meriti:⁊ esset illud
p qd̃ hõ infinite mereretur p quẽcũq̃ actũ
cadẽtẽ sub obedientia:q2 ꝓ omni tali cadẽ
te sub precepto tenetur ipse dimittere actũ
suũ meritoriũ ⁊ duplũ ad istũ ⁊ quadruplũ
Ad pri ⁊ sic in infinitũ:ergo ⁊c. Ad primũ dico
mam. ꝙ circũstantia obedientie facit actum cadẽ
tem sub precepto magis meritorium. Et vl
tra cõceditur ꝙ nõ est aliq̃s actus ita par-
ui meriti sine obediẽtia:quin possit fieri eq̃
meritorius cũ circũstantia obedientie:sicut
q̃cũq̃ act9 q̃tũcũq̃ meritorius sine obedi
entia. ⁊ cõcedo ꝙ aliquis act9 q̃ est ꝓ sola-
tio põt fieri ita meritori9 sicut sustiere mar
tyriũ sine obedientia:si p̄ciperetur alicui ꝙ
nõ sustineret martyriũ:q2 sic velle nõ susti-
nere martyriũ nõ esset meritorium: sed tñ
in casu vbi sic nõ p̄cipereť martyriũ ab illo

qui posset hoc rite p̄cipere: ⁊ solũ p̄ciperet
facere sibi solatiũ:nõ esset ita meritoriũ fa-
cere illũ solatiũ sibi sicut velle sustinere mar
tyrium sine precepto. Ad secundũ dicitur Ad se
ꝙ circũstantia obediẽtie nõ est illud quare cundũ.
homo infinite meretur p quẽcũq̃ actũ ca-
dentẽ sub obedientia:imo est dare actũ qui
nõ cadit sub obedientia meliorẽ ⁊ eq̃ bonũ
Bñ tñ cõcedo ꝙ infiniti meriti põt quicq̃
actus esse cadens sub obedientia:quia non
est tanti meriti quin põt duplari et triplari
⁊ sic in infinitũ. Et cõcedo ꝙ in casu ipse te
netur dimittere aliquem actum meritoriũ
ꝓ impletione talis meriti:⁊ quadruplũ ad
istũ ⁊ sic in infinitũ. ⁊ tñ ꝓpter hoc nõ seq̃-
tur ꝙ talis actus esset infiniti meriti. ver-
bi grã. si p̄cipereť alicui ab illo q̃ hoc posset
precipere ꝙ p a mensurã nõ faceret nisi b
actũ meritoriũ. ⁊ sic in illo casu virtute ta-
lis p̄cepti ip̄e teneť dimittere aliquẽ actum
meritoriũ aliũ a b:⁊ actũ etiã in duplo ma
gis meritoriũ:⁊ in triplo:⁊ sic in infinitum
q2 in illo casu esset sibi demeritoriũ facere p
a mensurã aliũ actũ a b:⁊ tñ b nõ est in infi
nitũ meritorius ex tali precepto. Ad secũ FF Ad se
dum principale cõtra primã conclusionem cũdum
dico vno modo ꝙ illud preceptũ est rõnabi prin
le/qd̃ põt trãsgredi p actũ meritoriũ:puta
p vnũ actũ volẽdi mereri actu elicito. tali
enĩ actu q̃ sic vellet mereri actu elicito con-
tra p̄ceptũ:trãsgrediť ipse tale p̄ceptũ:⁊ ta
le velle esset sibi demeritoriũ. Vñ sic q̃s vo
lens fornicari/etsi nõ fornicеť:transgrediť
preceptũ de nõ cõcupiscendo vxorẽ ꝓximi
sui:ita in proposito volendo mereri actu eli
cito trãsgreditur illud p̄ceptũ qd̃ sibi p̄cipi
tur nõ mereri actu elicito. Contra:aut vel Obie-
le sic mereri est volẽti meritoriũ:vel demeri ctio.
toriũ. Si meritoriũ: ⁊ p te transgrediť hoc
p̄ceptũ:igiť merẽdo p hoc transgrediť p̄ce
ptũ. Si demeritoriũ:tũc sic. ille actus volẽ
di est demeritori9:ergo ille demeretur actu
elicito:ergo nõ transgrediť preceptũ: q2 ni
hil aliud est sibi preceptũ:nisi ꝙ nõ mereať
actu elicito:⁊ hoc facit: ergo nõ trãsgrediť
preceptũ:igiť. Aliter dicať ad argumẽtum Rñsio
concedendo cõclusionẽ illatã:ꝙ aliqd̃ est p̄
ceptũ qd̃ nõ põt transgredi:⁊ ideo non põt
transgredi nisi meritorie transgrediatur:
cuiusmodi preceptũ est de non merẽdo actu
elicito:illud preceptũ nõ põt transgredi:vt
argumentum probat. Contra:quia tunc Repli.
sequitur ꝙ esset aliquod preceptum diui-

num: per cuius obseruationē nō pōt mereri: qꝛ sicut nullus peccat in eo qđ vitare nō potest: per beatū Aug. sic nec aliqs meret per hoc quod nō potest vitare. sed per te necessario seruat illud preceptū. Cōfirmat: (Confirmatur.) qꝛ nullus meret nec demeret in se per illud qđ nō est sibi imputabile: sed obseruatio talis p̄cepti nō est sibi iputabilis: cū necessario obseruat: ḡ per tale p̄ceptū non pōt qs mereri. (Rñso.) Ideo dico alr iuxta opinionē prime cōclusionis p̄ncipalis: ꝙ nō pōt hoc alicui precipi rōnabilr ꝟm legem statutā. s. ꝙ nō mereat actu elicito: qꝛ nullus pōt hoc licite velle/ ꝙ hoc esset sibi preceptū ꝟm legē statutam. Et aūt hoc nō pōt velle licite/ patet: quia nullus potest velle licite ꝟm legem statutā proximū suū nō mereri actu elicito ergo nec de seipso. (Ad formā argumēti) Et tunc ad argumentū qñ đr: tu dormis: ergo nō mereris actu elicito: cōcedo: ꝛ negatur ꝯña. Hec ꝯña est bona ꝛ scita esse bona: ergo si licite possum velle antecedens: ꝛ ꝯñs. quia hec cōsequentia est bona ꝛ scita a te esse bona: iste egit pn̄iam de pctō suo: ergo fuit in pctō: ꝛ licite posset velle añs: ꝛ nō ꝯñs: qꝛ licite possum velle penitere de pctō: ꝛ tamen nō possum licite velle esse in pctō. Ad tertium

66 (Ad tertiū pn.) principale contra primā conclusionē concedo p̄mū quod infertur: ꝙ ille deberet penitere: quia vult penitere qñ debet penitere. Et nego qđ vlterius infertur: ꝙ ille debet penitere qꝛ implet preceptū: quia lꝫ impleat p̄ceptū iuxta formā verboꝝ: propter hoc nō debet penitere: sed ꝑpter qđ transgredit preceptū illud ad intentionē precipientis. Ad implendū eñ preceptū ꝟm formam verboꝝ/ trāsgredit illud p̄ceptū quo ad intentionē p̄cipientis. Intētio eñ precipientis in illo casu nō est aliud/ nisi ꝙ non vellet eū penitere: nisi quando debet penitere ꝓ alio pctō ꝙ̄ sit illud pctm̄ quod est velle penitere in illo casu. Et qꝛ iste in illo casu vult penitere: anteꝙ̄ sit in aliquo pctō ꝓ quo debet penitere aliquo pctō: iđ trāsgredit ille preceptū illud ad intentionē p̄cipientis: ꝛ nō ad virtutē verboꝝ: qꝛ in ea veritate ille solū vult penitere quando debet penitere: ꝛ nihil aliud est sibi p̄ceptū. ḡ implet preceptū quoad formam verboꝝ. Unde concedo istam conclusionē: ꝙ est aliquod preceptū/ qđ dū adimpletur ad virtutem vocis: transgreditur ad mentē precipiētis: cuiusmodi est illud preceptū. Unde negatur ista ꝯña: iste implet p̄ceptum ad virtutem verboꝝ: igitur nō debet penitere qꝛ talis penitere debet in illo casu: qꝛ trāsgreditur illud p̄ceptum ad intentionē precipientis. Iuxta hoc soluitur illud. Ponat illud ꝙ sortes sit p̄latus platonis: ꝛ ꝙ faciat talem legē ꝙ tenebitur quilibet implere p̄ceptum suū in a premio ꝛ solū tali. Et ponatur ꝙ sortes precipiat platoni ꝙ studeat solū circa verū: ꝛ stante p̄cepto tali/ studeat plato circa istā ꝓpositionē: sortes non tenetur platoni in a premio. Tūc quero an sortes tenet platoni in a premio tūc sic studenti circa istā ꝓpositionē: an nō? Si sic: ergo plato implet preceptū. ꝛ cum nihil aliud sit p̄ceptum platoni/ nisi ꝙ studeat circa verū: ergo sortes tenetur platoni in a premio: cū plato nō studet nisi circa istam ꝓpositionem/ sortes tenet platoni in a premio: sequitur ꝙ hec est vera: sortes nō tenetur platoni in a premio. Si dicat ꝙ sortes nō tenetur platoni in a premio: ergo cū plato studet circa aliquā ꝓpositionem: sequitur ꝙ nō studet circa ꝓpositionē veram: ḡ sortes tenetur platoni in a p̄mio: ꝛ nō tenetur. quod implicat. Rñdetur ad hoc admittendo totū casum argumenti. ꝛ tunc vltra cū queritur an sortes tenet platoni sic studenti an nō? Dico ꝙ nō: nisi aliunde teneatur sibi in a p̄mio ꝙ̄ ꝓpter studiū circa istā ꝓpositionē. Et qñ arguit. Sortes nō tenetur platoni in a premio: ḡ plato studēs circa istā ꝓpositionē studet circa verū: ꝯcedo. Qñ tunc arguit. ḡ plato implet p̄ceptū sortis: nego ꝯñam. Et hoc accipiendo implere p̄ceptū/ ꝓ implere illud qđ p̄cipitur ad intentionem p̄cipientis: si intētio p̄cipientis sit rōnabilis: qꝛ intentio p̄cipiētis puta sortis si sit rōnabilis: oportet ꝙ sit talis. s. ꝙ plato studeat circa tale verū/ ex cuius studio sequit ꝙ sortes tenet sibi i a p̄mio. nūc ex illa ꝓpōne/ sortes nō tenet platoni in a p̄mio: nō sequit ꝙ sortes tenet platoni i a premio: quia in illo casu sortes nō tenetur cuiqꝫ implenti p̄ceptum ad virtutē verborum in a premio. Et hoc qꝛ licet implet preceptum ad virtutē verboꝝ: non tamen ad mentem p̄cipientis. Per istud soluitur sophisma cōmune de transeunte pontē: quia ponatur ꝙ oīs dicēs verū/ transeat pontē. ꝛ dicat sortes istā: non transibo pontem. Tunc queritur vtrū dicat verū an falsum? Hic dicitur ꝙ si dicit verū dicendo sic: non

transibo pontē: nō ppꝫ hoc sequiꝫ ꝙ trāsi
bit pontē. ⁊ cā ē: q2 si pceptū est rōnabile
siue admissibile: opꝫ ꝙ qlibet dicēs verum
ex cuiꝰ dicto seqꝫ ꝙ sic dicēs trāsibit pōtē:
ꝙ solū talis trāseat pontē: sꝫ sic dicēs: non
transibo pontē: etsi dicat verū: nō tamē di-
cit aliqđ verū ex quo formalr pōt inferri
ꝙ transibit pontē: q2 nūꝙ vnū opposito-
rū sequiꝫ formaliter ex altero. Per hoc ēt
soluiꝫ sophisma cōe: ponaꝫ ꝙ oīs dicēs ve
rū habebit decē: ⁊ dicat sortes: non habe-
bo decē: soluiꝫ recte eodē mō sicut prius:
q2 ꝙuis sortes sic dicēdo diceret verū: nō
tn̄ sequiꝫ ppꝫ hoc ꝙ habebit decē. Vn̄ in
oībus talibus ad hoc ꝙ pceptū siue posi-
tū sit rōnabile: opꝫ ꝙ limiteꝫ. Ubi grā de
trāseūdo pōtē: si ponaꝫ ꝙ oīs dicēs verū
transibit pontē: si illa ppositio dꝫ admitti
tāꝙ rōnabilis: opꝫ ꝙ limiteꝫ ad solū tale
verū: ex quo dicto sequiꝫ ꝙ transibit pon-
tē. Et sicut dr̄ de isto: dicendū est de oibus
alijs cōsimilibus. Vn̄ si arguiꝫ sic. Oīs di-
cēs verū transibit pontē: sortes dicēs nō
trāsibo pontē dicit verū. ergo sortes dicēs
nō trāsibo pontē trāsibit pontē. Dr̄ ꝙ dis-
cursus ille non valet illo casu posito: q2 ly
verū in minore supponit p aliquo p quo
nō fit distributio in maiore: iō variaꝫ me-
Cōtra diū: ⁊ est fallacia accidentis. ergo. Con
scđam tra secundā conclusionē principalē arguo
cōclu. sic. Quia aliqđ qđ non pōt qs licite velle
pȳna. ꝫm legē statutā absqꝫ hoc ꝙ esset sibi pre-
Argui- ceptū: pōt rōnabiliter pcipi: q2 nullus pōt
tur pri- licite mentiri: ex quo mentiri est peccatū: ⁊
mo. tn̄ mentiri possit sibi precipi. Patet: q2 qcq
qđ rōnabiliter fieri pōt in casu: rōnabili-
ter pōt pcipi: sed aliquis in casu rōnabili-
ter ⁊ cū bona ꝯsciā pōt mētiri: ergo pōt sibi p
cipi. Assumptū pbatur: q2 ponaꝫ ꝙ sortes
sit tm̄ in vno pctō: puta in a pctō: ⁊ veniat
ad confessionē: ⁊ dicat se esse in aliqđ pctō
ab a: ille cōtra consciam suā dicit se esse in
pctō ab a: ⁊ per ꝯn̄s ille mentitur: ⁊ tn̄ rō-
nabiliter ⁊ bona conscientia dicit se esse in
pctō: ⁊ per ꝯn̄s bona ꝯsciēntia mentiꝫ. Et
arguiꝫ sic. Iste cōtra consciam suā dicit se
esse in aliquo pctō ab a: igitur sortes in il-
lo casu scit se dicere ꝯ ꝯsciam suam: cū scie
se nō esse in aliquo pctō ab a. ⁊ p ꝯn̄s hoc
an̄s est scitū a sorte dicēte ꝯ ꝯsciam: ergo ꝯn̄s
est scitū ab eo: ⁊ per ꝯn̄s non dicit contra
ꝯsciam suam se esse in aliquo pctō: ex quo
Scđo. scit se esse in aliquo pctō. Secundo arguiꝫ
sic. Nullus pōt licite velle occidere innocē-
tem ꝫm legem statutā: ⁊ tn̄ hoc pōt sibi pre
cipi. probo ⁊ arguo sic. Iste iudex pōt licite
velle occidere innocentē ꝫm legē statutam:
quē tamen scit innocentē: ergo hoc pōt sibi p-
cipi. Consequētia est bona: ⁊ an̄s est verū:
igitur ꝯn̄s. Qz an̄s sit verū arguiꝫ sic. Iste
pcedit ꝫm allegata contra sortem quē scit
innocentē: ergo occidit eū. Probatur: q2 ta-
lia sunt allegata p quibus sortes dꝫ mori
ꝫm legem statutā. Hec ꝯn̄a est bona: scita
a te esse bona: ⁊ an̄s pōt licite esse volitum:
ergo ⁊ ꝯn̄s. Qz ꝯn̄a sit bona patet manife
ste: quia procedere ꝫm allegata in illo casu
contra sortem, non est nisi occidere sortem:
ex quo talia allegātur p quibus debet mo
ri ꝫm legem statutam. Qz aūt potest esse li
cite volitū a tali iudice, patet de facto: eccle
sia pcedit contra innocentē ꝫm allegata in
multis effectibus excōmunicando ⁊ condē
nando morte: quod non faceret nisi esset li
citum: ergo ꝯn̄s potest esse licite volitum: ⁊
per ꝯn̄s pōt precipi. Qz aūt hec ꝯn̄a sit bo-
na: licite potest velle antecedens: ergo ⁊ cō
sequens. Et hec est consequentia bona: sci-
ta a te esse bona: patet ex quo cōsequens nō
est minus licitum ꝙ an̄s: ⁊ tamen an̄s est
causa ꝯn̄tis: sequiꝫ ꝙ potest velle ꝯn̄s sicut
Tertio. an̄s. Tertio sic. Nolle peccare est licitum
ꝫm legem statutam: ⁊ tamē peccare potest
sibi precipi rationabiliter. Quod pbatur.
Ponaꝫ ꝙ plato sit in extrema necessitate:
⁊ occurrat sorti diuiti: ⁊ habeat sortes fir-
mā ꝯsciam ꝙ nō sit subueniendum plato-
ni: ista ꝯsciā stante potest pcipi sorti ꝙ ve-
lit subuenire platoni in illo casu necessita-
tis posito. Tunc arguitur sic. Velle subue-
nire platoni potest sorti precipi: ⁊ velle sub
uenire platoni est in ipso sorte pctm̄ morta
le: ergo peccatum mortale pōt soz. precipi.
Quarto sic. Nullus potest licite velle esse Quar-
deus qui est alius a deo ꝫm legē statutā: to.
q2 ideo primus angelus cecidit: ⁊ cum hoc
pōt sibi pcipi, puta ꝙ velit se esse deū: q2
nō maior ratio videtur de vno impossibili
ꝙ de alio: sed aliquid simpliciter impossibi
le pōt sibi pcipi: ergo. Probaꝫ minor: q2 ad
hoc ꝙ aliquid sit rōnabiliter pceptum: suf
ficit ꝙ sit aliquid tale qđ pōt implere vel-
le: licet non possit actualiter ponere in effe-
ctum qđ sibi precipitur: q2 voluntas repu-
tatur p facto. aliter enim abdicatio oīum
diuitiarū diminueret de merito; q2 reddiꝫ

volem impotentē ad exequēdū: ex quo sic
potest sibi ꝑapi rōnabilr ꝙ possit velle il-
VV lud facere si posset. Ad primū rñdeo ꝛ di
Ad pri co ꝙ nō est rationabile ꝙ aliqs mentiatur
mum. ẜm legē statutā: tñ pōt tale ꝓceptū imple-
re si detur. Et qñ arguit ꝙ aliqs bona con
scientia pōt mentiri ꝛ rōnabilr: per illū ca-
sum de sorte: ꝙ sortes sit tm̄ in vno peccato
puta in a pctō. Et ponat siſr ꝙ vadat ad cō
fessionem: ꝛ dicat se esse in aliquo peccato
ab a: tunc dico ꝙ est in aliquo pctō ab a: qꝛ
dicit cōtra cōsciētiā. Et quādo arguit vltra
Sortes cōtra ꝯsciētiā suā dicit se esse ī ali-
quo pctō ab a. Hec cōsequētia est bona: sci
ta a te esse bona: ꝛ ab eo scit añs: ergo ꝛ cō
sequēs: ꝛ ꝑ cōsequēs nō dicit se esse in ali-
quo pctō ab a. Dico ꝙ illa consequētia est
bona: scitā te tamē illa cōsequētia nō ista cō-
sequētia esset bona scita a te esse bona: ꝛ cū
hoc añs est licitū ab eo: quia tūc cōsequens
esset licitum ab eo. s. ꝙ esset in aliq̄ pctō ab
a. Et si querit a me vtrū sortes dicat se esse
in aliq̄ peccato ab a: an nō? Dicit ꝙ nō. im-
mo impossibile est isto posito ꝙ h̄ sciat stan
te prima conscientia. Et si adhuc arguitur.
Contra: si sortes scit se dicere cōtra cōscien
tiam isto casu posito: hoc satis est possibile:
nec repugnat ꝙ sciat se dicere cōtra cōsciē
tiam suā: sed tūc nescit consequētiā valere:
sicut ego dico me esse in peccato alio ab a cō
Obie- tra conscientiam meā: ergo sum in alio pec
ctio pri cato ab a. Cōtra istā responsionē ponit
ma. casus ꝙ sit vnus magnus theologus qui
non habet conscientiam nisi de vno pecca-
to: puta ab a: ꝛ veniat ad confessorē suum.
Tūc quero vtrū iste pōt dicere cōtra ꝯscien
tiam suam se esse in aliq̄ pctō ab a: an non?
Si sic: tunc arguit sic. Iste dicit contra con
scientiā suā se esse in aliquo pctō ab a: ꝛ per
consequēs sic dicēs habet illā cōsciētiam
ꝙ nō est in aliq̄ peccato ab a: aliter em̄ non
diceret contra cōsciētiā suā: ꝛ dūmodo sic
dicit: hec consequētia est scita a se esse bona
ex quo est magnus theologus: dico contra
cōsciētiā me esse ab a in aliq̄ peccato. ergo
sum in aliquo peccato ab a. Et antecedens
est verum: ex quo dicit se esse in aliquo pctō
ab a: ergo ꝛ ꝯñs. Si nō potest dicere cōtra
cōsciētiam suā istā: sequitur ꝙ aliqs habe
at cōsciētiā vnā: contra quam nō pōt dice
re: qđ non videt conueniēs: qꝛ ita possibile
esset ꝙ aliqs haberet vnā cōsciām q̄ pos-
set necessitari; quia nō videt plus possibi-
le ꝙ possit necessitari ꝯ vnā ꝙ ꝯtra aliam.
Scđo sic. Iste theolog⁹ pōt sic cōfessori Scđo.
suo dicere: sum in pctō aliq̄ ab a: ꝙuis ha-
beat cōsciētiā ꝙ non sit in pctō ab a. ponat
ḡ ꝙ sic dicat: aut igit dicit ꝯ cōsciām in sic
dicendo aut nō. Si sic: habet ꝓpositū. Si
nō: cōtra. talis dicit ꝯ cōsciām suā: ergo ꝛc.
Ad primū dico ꝙ talis theolog⁹ nō di- Rñsio
cit ꝯ cōsciām illā ipsa cōsciētia stāte: qꝛ im ad pri-
possibile est stāte illa cōsciētia, ꝙ sic dicen- mā ob
do se esse in aliquo pctō dicat ꝯ cōsciētiā iectio-
istā qua iudicat se non esse in aliquo pecca- nem.
to ab a ipsa cōsciā stāte: qꝛ statim sic dicen-
do destruitur ista cōsciētia qua iudicat se
non esse in aliq̄ peccato ab a: ita ꝙ in tali
magno theologo non stat siſr ꝙ sic dicat: et
ꝙ habeat vnā cōsciām ꝯ quā est impossi
bile sic eū dicere ipa stante: stāte etiā cōsciā
q̄libet. nec sequit: nō pōt dicere contra istā
cōsciām: ḡ nec contra aliquā aliā: qꝛ in sic di
cēdo generatur in eo alia cōsciētia: ꝛ ideo
impossibile est ꝙ dicat cōtra istā cōsciām
primā ipsa stāte: qꝛ sic siſr haberet cōscien-
tias oppositas: qđ nō est dandū: alie tamē
sunt: ꝛ si homo dicit cōtra eas: non genera
tur in eo cōsciā opposita: cuiusmodi est ista
conscientia qua quis iudicat nō esse forni-
candū: non tñ in eo generat cōscientia op
posita ex eo ꝙ sic dicit: ideo non sequit: nō
pōt in casu isto nō dicere contra cōsciām
istā: ḡ nec cōtra aliquā aliā. Ad scđm cōce Ad se-
do ꝙ talis theolog⁹ habēs talē cōsciētiā cundū.
pōt sic dicere se esse in aliq̄ pctō ab a ipsa
stante: ꝛ cū hoc stāte dū talis theolog⁹ sci-
at ꝙ dicēs cōtra cōsciām peccat in sic dicē-
do. nec est possibile ꝙ talis theologus di-
cat oppositū dictato ꝑ talē cōsciām q̄ iudi
cat ꝙ non est in aliq̄ peccato ab a: qꝛ statim
eo ipso quo dicit, destruit ista cōsciā q̄ iudi
cat se non esse in aliq̄ pctō ab a: et generat
in eo cōsciā opposita: qua iudicat se non
esse in aliq̄ pctō ab a: sed non stat siſr ꝙ di-
cat oppositū hmōi cōsciē durante modo
illa cōsciā: cū hoc ꝙ sciat se peccare in dicē-
do aliqđ cōtra cōsciām: qꝛ sequitur tunc vt
deductū est: ꝙ simul haberet cōsciās op-
positas. Sed hic est dubium vtrūquid talis
theologus potest scire se peccare in sic dicē
do ꝙ nō est in alio peccato ab a. Dicitur ꝙ
sic. Et tūc q̄rit vtrū hoc potest scire cōscien-
tia ista amota qua indicaret ꝙ nō est in ali
quo peccato ab a an illa stante? dicit ꝙ illa
amota ꝛ nō stāte. Vt aūt illa stante nō pōt

hoc scire ptz: qꝛ tūc haberet ꝯsciētias op-
positas: ꝗ̄ opꝫ ꝙ hoc sciat consciā amota.
Cōtra: qꝛ tūc sciret se peccare in dicēdo ve
rū cū cōsciētia: quia talis dicit verū sic di-
cēdo: ⁊ hoc bene sciret: ⁊ nihil aliud ꝗ̄ ve-
rū. Dico ꝙ isto casu posito iste in sic dicen-
do non diceret verū. Et causa est q̄re dicit
falsum: qꝛ hoc verbū peccatū in suo dicto
non pōt supponere pro ipsomet dicto quo
dicit se esse in aliq̄ peccato ab a: qꝛ pars nō
potest supponere ꝓ toto cuius est pars: et
qꝛ nō est aliqđ aliud pctm̄ pro quo pōt il-
lud vnū pctm̄ supponere in aliq̄ ꝓpositio
ne sic dicta a sorte: cū dicit se esse in aliquo
peccato ab a: ideo suū dictū est falsum: cū
dicit ꝙ est in alio peccato ab a. Qꝫ autem
pars nō pōt supponere pro toto cuius est
pars patet: qꝛ alr̄ sequit̄ ꝙ contradictoria
essent simul falsa: qꝛ si sortes dicat illā: hoc
est falsum: demōstrādo ipsam ꝓpōnē: ⁊ cū
hoc dicat contradictionē illius hoc non est
falsum. Sit prima a: ⁊ secunda b: ⁊ tunc a
est falsum: vt patet. ⁊ ꝙ b sit falsum patet
qꝛ supponit ꝓ a: ergo ⁊c. Preterea in alqs
ꝙ in insolubilib⁹ pars nō potest suppone
re pro toto cui⁹ est pars. Et si sic: sequitur
ꝙ aliq̄ pars esset vera: que nō posset habe
re cōtradictionē falsam: vt patet de illa ꝓ-
positione si sit vera: ōis ꝓpositio est vera.
Preterea accipio istā ꝓpositionē mentalē:
ōis intētio materie quā non intelligo alia
intētione / est in mente mea. hec est vna ꝓ-
positio si format̄ in mente mea: ⁊ tamē nō
potest supponere pro ipsa tota ꝓpōne: qꝛ
si sic: tūc illa singularis in mēte erit vera:
in qua demōstrat̄ hec ꝓpō: ⁊ ita hec singu
laris esset vera. hoc intelligo qđ nō intelli
go alia intellectione ⁊c. demonstrando ali
quā ꝓpositionē nullo mō pōt dare: qꝛ eo-
ipso ꝙ ego demonstro illā: intelligo istam
alia intellectione ab ipa: puta ꝑ ipm ꝓno
men demonstratiuū: ⁊ ꝑ ꝯñs demonstran
do illā vniuersalē illa singularis includit
cōtradictionē. Preterea ens infinitū signi
ficat ōia entia: ⁊ tamen supponit pro deo.
YY Ex isto infero ꝓpōnes correlarias. Pria
Primū est ꝙ pars ꝓpōnis non pōt supponere ꝓ
correla- cōtradictorio ad illam ꝓpositionē cui⁹ est
rium. pars: patet: qꝛ ad hoc ꝙ aliq̄ ꝓpōnes ꝯdi
cant inter se: oportet ꝙ termini ꝓpositio
nū supponāt ꝓ eodē: cū ꝗ̄ termin⁹ propō-
nis nō pōt supponere ꝓ tota illa ꝓpōne
cui⁹ est pars: nec termin⁹ illi⁹ propōnis q̄
cōtradicit pōt ꝓ illa supponere: et ita ter-
minus vni⁹ partis cōtradictionis non pōt
supponere pro altera parte cōtradictionis
ab illa parte cui⁹ ille termin⁹ est pars. nec
etiā pars ꝓpōnis pōt supponere respectu
hmōi termini verū / ꝓpōne significante il-
lam ꝓpōnē cui⁹ illa est pars eē falsam: im-
mo etiam multi dicūt ⁊ forte bene / ꝙ pars
ꝓpōnis nō pōt supponere cōuertibilr̄ pro
toto. Scdm correlariū: ꝙ due ꝓpōnes om- KK Scdm correlarium.
no siles in voce sic se habēt ꝙ vna est vera
altera existēte falsa: sicut ptz: si sortes dicat
hāc ꝓpōnē sortes dic̄ falsum: ⁊ nihil aliud
tūc hec propō dicta a sorte est falsa: qꝛ nihil
est aliud dictū a sorte ꝓ q̄ pōt iste termin⁹
falsum supponere in suo dicto: cū iste termi
nus falsum in suo dicto nō pōt supponere
ꝓ toto illo dicto cui⁹ est pars: vt ꝓbatū est
Et qꝛ nullū est aliud falsum pro q̄ pōt iste
termin⁹ falsum supponere qđ sit dictum a
sorte: iō illud falsum dictū est falsum: ⁊ tn̄ si
plato dicat ꝓpōnē cōsimilē: sic dicendo / sor
tes dicit falsum: plato sic dicēdo dicit verū:
qꝛ sic est totaliter sicut significat̄ ꝑ ꝓpōnē
platonis. Tertia cōclusio sequēs ex imme ZZ
diate ꝓcedēti ꝙ aliq̄ ꝓpōnes apparēt cō- Tertiū
tradictorie: ⁊ tn̄ nō ꝯdicūt: qꝛ ꝓpōni dicte correla
a platone q̄ est / nullū falsum dr̄ a sorte: vi- rium.
detur ꝯdicere ꝓpō dicta a sorte que est: fal-
sum dicit̄ a sorte: ⁊ tamē nō ꝯdicunt: qꝛ ad
hoc ꝙ ꝓpōnes cōtradicāt / oportet ꝙ ter-
mini vni⁹ partis ꝯdictionis ⁊ partes alte
rius ꝯdictionis supponāt ꝓ eodē. qđ non
est in ꝓposito: qꝛ iste termin⁹ falsum in ꝓ-
positione illa que cōtradicit ꝓpōni dicte a
platone: supponit ꝓ illa ꝓpōne falsa dicta
a sorte: sicut facit in ꝓpōne dicta a platone
sed in ꝓpōne dicta a sorte iste termin⁹ fal-
sum nō supponit ꝓ illo falso dicto a sorte
cuius est pars: ergo nō sunt cōtradictorie.
Quarta est: ꝙ hec cōsequētia non valet MM
de forma: est totaliter a parte rei sicut signi Quar-
ficat hec ꝓpō dicta a sorte: sortes dicit fal- tū cor-
sum: igit̄ est vera. quia ista ꝓpō sic dicta a relariū
sorte / nihil aliud significat nisi ꝙ falsum dr̄
a sorte: ⁊ sic est in re totaliter sicut per illā
significat̄: ⁊ tamē ista ꝓpō nō est vera: qa
predicatū non est alicubi ꝓ quo subiectum
supponit. His cōclusionibus leuiter potest
patere quid sit dicēdū ad alia insolubilia.
Primo cū arguit̄ de isto cōi insolubili: po-
nat̄ ꝙ sortes dicat istā propositionē: sortes
dicit falsum ⁊ nihil aliud: ⁊ cū hoc pono ꝙ

hec ppō nihil aliud significat nisi ꝙ sortes
dicit falsum. Tūc ꝗrit̄ vtrū sortes dicat ve-
rū an falsum? Dico ꝙ sortes dicit falsum:
⁊ cā est: q2 aliter est ex parte rei ꝙ̄ ista signi-
ficat. q2 ipsa ppositio sic dicta a sorte nihil
aliud significat nisi sortē dicere falsū: ⁊ sic
est: ⁊ tamē hec ppō est falsa: q2 nullū falsū
est quod dictū est a sorte: pro quo pōt predi-
catum verificari de subiecto: quod requirit̄
ad veritatē ppositionis affirmatiue: sicut
est ista: sortes dicit falsum: nā iste termin9
falsum est pars: vt p3 ex prima cōclusione
q2 nullū aliud falsum dicitur a sorte p quo
possit iste termin9 falsum in ista ppositiōe
supponere. Cōtra. Si ista ppositio dicta a
sorte est falsa: ergo hec est vera: hoc falsum
dicit̄ a sorte: demōstrando hoc dictū a sorte
Tūc arguit̄ sic. Hoc falsum dicit̄ a sorte: er-
go falsum dicit̄: ista cōsequētia est bona: et
antecedēs verū: ergo ꝯñs: ⁊ ꝯñs est dictū a
sorte: ergo illud cōsequens dictū a sorte est
verū: et per cōsequēs illud dictū a sorte nō
est falsum. Ad illud dicit̄ ꝙ si cōsequēs hu-
ius consequentie sit ista propositio dicta a
sorte: dico ꝙ cōsequētia nō valet: q2 vt di-
ctum est in propositiōe dicta a sorte iste ter-
minus falsum nō supponit p illa ppositio-
ne dicta a sorte. Ex quo manifeste sequitur
ꝙ illa cōsequentia non valet: si consequēs
est illa propositio dicta a sorte: q2 ad hoc ꝙ
consequentia sit bona: oportet ꝙ termini sup-
ponant pro eodem: ⁊ maxime vbi arguitur
ab iferiore ad superius vt in proposito. Si
autem consequēs sit alia ppositio ꝙ̄ dicta
a sorte puta illi simile: concedo consequenti-
am ⁊ consequēs: ⁊ negatur qđ infertur ꝙ
hoc consequens est dictum a sorte: quia il-
la ppositio que est consequens in illa cōse-
quentia: non dicitur a sorte: sed est sibi simi-
le. Et sicut p3 in tertia propositione: due p-
positiones omnino similes possunt esse ꝙ
NN vna sit vera et alia falsa. Modo respon-
Ad se- deo ad secundū principale contra secūdam
cundū conclusionē: iuxta quā pono aliquas ppo-
pncī. 3 tiones. Prima est ꝙ nō est sententia eccle-
secūdā ꝙ iudex potest licite procedere secundū alle-
conclu- gata quandocūq3 sciat oppositum verum:
sionem quicquid dicāt isti canoniste: q2 si sic: sequit̄
Prima ꝙ ecclesia iudicaret ꝙ homo secundū legē
ꝯclusio illā posset in casu licite facere oppositū hu-
OO ius quod dictat sibi conscientia: quod non
Scđa est cōcedendum de ecclesia. Secūda: ꝙ li-
ꝯclo. cite potest procedere secundū allegata con-

tra innocentē si nesciat eum esse innocentē:
ꝙ̄uis habeat credulitatē et credat eū esse
innocētē: q2 licite pōt deponere credulitatē
⁊ pcedere scđm allegata: dūmō habeat istō
ꝙ semp nollet pcedere cōtra eū sm allega-
ta: si sciret illa allegata eē falsa: q2 talis nol-
let male facere aliquo modo sic sententian-
do: si igitur male faceret pctm̄ nolēdo: pec-
caret ⁊ inuite peccaret: ⁊ per hoc p3 ad ra-
tionem. Ad tertiū concedo ꝙ velle pecca- PP Ad ter- tium.
re nō est licitū: ⁊ ideo nō potest licite alicui
precipi. Ad argumentū i oppositū: illo ca-
su posito cōcedo ꝙ tenetur subuenire pla-
toni: ꝙ̄uis habet cōsciam ꝙ nō sit sibi sub-
ueniendū. Et cū arguit̄ vltra: ergo ꝙ sortes
sic velit pōt precipi sibi stante cōsciētia sor-
tis. cōcedo. ⁊ ad formā in oppositū que p-
bat ꝙ pctm̄ pōt sorti precipi: concedo: quia
ponatur ꝙ pcipitur sorti ꝙ haberet vnum
velle subueniēdi platoni: qđ foret a grad9:
tunc si sortes eliciat tale velle stante cōsciē-
tia sua: peccat in sic volēdo. Arguitur tunc
sic. Hoc velle pōt sibi precipi: hoc velle est
pctm̄: q2 cōtra ꝯsciām: ergo pctm̄ est sibi p-
ceptū: ⁊ p ꝯñs in illo casu pctm̄ potest sibi
pcipi. In casu tñ argumēti pctm̄ nō pcipit̄
q2 nullū tale velle precipit̄: s3 precipitur sibi
ꝙ velit subuenire platoni: vnde in illo casu
deus precipit sibi velle aliquod: nullū tamē
velle sibi precipit: ⁊ ideo nullū pctm̄ sibi p-
cipit: ⁊ per cōsequēs nullū peccatū sibi pre-
cipitur. Cōtra: ex ista rñsione seqtur ꝙ in Obie- ctio.
casu sortes tenetur ad pctm̄ scđm legē sta-
tutā: q2 ponat̄ ꝙ sortes habeat consciētiā
prius dictā. s. ꝙ in nullo modo est volendū
subuenire platoni: ⁊ p te illa cōsciētia nō
obstante pōt sibi precipi ꝙ velit subuenire
platoni: ita ꝙ volitio sua sit a gradus: ⁊ vo-
lo ꝙ sortes eliciat istā volitionē in a gradu
stante sua consciētia. Arguitur tunc sic. Ad
istā volitionē tenetur: ista volitio est pctm̄:
igitur tenetur ad pctm̄. Rñdet̄ negādo dis- Rñsio.
cursum: q2 in tertia figura cōclusio est indi-
recta. vñ cōclusio que debet inferri est ista:
ad peccādū tenet̄: pōt etiā cōcedi ꝙ in casu
tenetur ad pctm̄: q2 ad illud qđ est pceptū:
nō tñ ppter hoc tenetur peccare: q2 licet in
casu sortes tenet̄ ad pctm̄: tenetur tñ facere
ꝙ illud ad quod sic tenet̄ non est peccatū:
quia tenet̄ deponere cōsciētiam istā ex qua
consciētia hoc est peccatū: et p consequens
nō tenet̄ peccare: licet in casu bñ cōcedit̄ ꝙ
tenet̄ ad pctm̄: ideo pōt cōcedi ꝙ pctm̄ po-

test sibi precipi: nō tn̄ peccare: qꝛ pctm̄ pōt
licite ⁊ bene fieri maxime qḋ potest esse pec
catum: sed tunc non esset illud pctm̄: sed ꝙ
hō peccet nullo modo potest bene fieri: et
ideo ꝺm legē statutā tam illud qḋ est pecca
tum / ꝙ̄ illud qḋ potest esse peccatū / pōt sibi
precipi: sed peccare non: qꝛ non pōt pcipi ꝙ
hō peccat: qꝛ ista duo noīa pctm̄ et peccare
idē penit⁹ significāt: ideo si vnū non potest
QQ pcipi: nec reliquū. Ad quartū cōtra secū-
Ad q̄r⁹ dā cōclusionē cōcedo: ⁊ dico ꝙ esse deū nō
tum. pōt alicui rationabiliter pcipi ꝺm legē sta-
tutam: sicut nec quodcūq̧ impossibile pōt
pcipi: saltē scitū esse impossibile: qꝛ pceptū
esset irrōnabile p qḋ preciperet: quia bene
sciret ꝙ nō potest implere: cuiusmodi prece
ptum est hoc preceptū p quod preciperetur
Obie- alicui fore deū. Cōtra. Omne preceptū ta
ctio pri le est rōnabile / p qḋ cōtingit hoiem mereri
ma. vel demereri: volēdo illud vl nolēdo illud.
sed per tale preceptū p quod tibi pciperet
ꝙ esses de⁹: pciperet tibi aliqd p qḋ posses
mereri vel demereri: qꝛ hoc fecit prim⁹ an-
gel⁹ qui demerebat circa hoc: ergo tale pre
Confir ceptum est rōnabile. Cōfirmat: qꝛ ad hoc
matur. ꝙ aliqs meret circa aliqd sibi preceptum:
nō oportet ꝙ illud qḋ sibi pcipit sit in sua
ptāte: sicut ptz de pcepto Abrae de imola-
tione filij sui: licet nō fuerat in ptāte sua eū
imolasse: quia si de⁹ occidisset eū in via: vel
si de⁹ noluisset cōcurrisse cū Abraā ad actū
imolādi filiū suū: adhuc nō minus meru-
isset in volendo cōformiter ad pceptū diui
Obie- num: volēdo. s. imolasse filiū suū. Preter-
ctio se- ea aliqd est premiādū de facto / qḋ nō est in
cunda. ptāte hoīs: ergo hō pōt mereri circa illud
quod nō est in ptāte sua: qꝛ propter hoc ꝙ
homo habet maiora naturalia / est ipse pl⁹
premiādus: qꝛ ex hoc ꝙ habet perfectiora
naturalia / ipse pōt pfectiorē actū elicere: et
per consequēs est dignus maiori premio.
Tertia Preterea aliquid pcipit hoī de facto / qḋ
nō est in ptāte sua: puta ꝙ opet oēs actus
suos in charitate siue in grā: ⁊ ꝙ sic opere
tur in gratia nō est in ptāte sua: qꝛ non pro
isto tpe pro quo est in culpa: ergo aliqd qḋ
non est in ptāte hoīs / potest sibi pcipi: ergo
⁊ quodcūq̧ qḋ nō est in ptāte sua. Pro so
RR lutione istorū ponēde sunt alique ppositio
Cōclu- nes. Prima est: licet aliqḋ impossibile po
sio pria test tibi precipi ꝺm legē statutā: hoc tamen
rūsiōis impossibile te fore deū nō potest tibi ratio-
nabiliter precipi ꝺm legē statutā: patet: qa
nō pōt hoc licite velle ꝺm legē: ergo nec li-
cite precipi. Preterea ex isto pcepto contin
git te solū demereri: ⁊ nullo modo mereri.
Secūda ppositio: ꝙ nullum simpliciter SS
impossibile potest alicui precipi scitū ab eo Scda
esse impossibile. Patet: quia ille cui datur pclusio
preceptū istud: nō potest rationabilr velle
facere: ergo nec hoc potest sibi rōnabiliter
pcipi. Consequētia ptz: ⁊ antecedēs est no-
tū: qꝛ null⁹ potest efficaciter velle illud qḋ
bene scit se nō posse exequi: qꝛ si sic: possem
laborare efficaciter ad istud exequēdum qḋ
scirem me nullo modo posse exequi: qḋ nul
lus sane mentis diceret. Tertia proposi- TT
tio: ꝙ oē illud preceptū per qḋ pcipit mihi Tertia
aliqḋ possibile p naturā qn̄ preceptū mihi pclusio
dat: ꝙ̄uis istud fiat mihi post ipossibile an
temp⁹ impletionis precepti: nō ppter hoc
erit illud preceptū irrōnabile: ⁊ hoc si istud
singulare sub quo cadit pceptū / sit tale qḋ
ego possum licite hoc velle ꝺm legē statutā
Probat: qꝛ per tale pceptum non obligor
ad aliqḋ pctm̄: nec ad aliqd mihi impossibi
le: ergo est rationabile. Nā si Abraam dum
fuerat in eūdo ad imolādū filiū suū: fuisset
occisus a latronib⁹: tūc fuisset sibi impossi-
bile immolasse filiū suū: ⁊ tn̄ preceptū illud
de imolādo filiū suū nō min⁹ fuisset ratio-
nabile / ꝙ̄ pro tunc qn̄ pceptū illud dabat.
Ex ista ppositione sequit ꝙ aliqḋ pceptū Corre-
est rōnabile ⁊ cōpossibile: qꝛ illud obligat p larium
illo tpe p q̄ est rōnabile. Ad primū argu- Ad pri
mentū patet ex prima cōclusione quid sit di mā ob-
cendū. s. ꝙ te fore deū non potest tibi preci- iectio-
pi: ꝙ̄uis aliquod impossibile potest tibi pre nem.
cipi. Ad cōfirmationē patet p tertiā ppo Ad con
sitionē. Ad secūdū dico ꝙ bona natura- firma
lia nō sunt premianda: sed act⁹ bene operā tionē.
tis ex naturalib⁹: ⁊ illi act⁹ sunt in potesta- Ad se-
te habētis talia naturalia. Ad tertiū dico cundā.
ꝺm illos q̄ ponunt ꝙ p oī instanti pro quo Ad ter
est extra grām / pōt esse in grā: qꝛ pro omni tiam.
instāti p quo est extra gratiā ⁊ est in pctō:
potest facere se esse in grā. Scḋm istos qui
ponunt ꝙ p omni instanti p quo est extra
grām ⁊c. esset dicēdū ꝙ tale preceptū p qḋ
pcipitur hoī ꝙ omnes actus suos faceret
in gratia: esset preceptū rationabile: qꝛ ꝺm
illos in instāti p quo facit actū demerito-
rium: posset illū actū tunc nō facere: s. actū
meritoriū. Scḋm aūt illos qui ponunt ꝙ
p isto instāti p quo actualr peccat: non est
possibile ipm̄ esse in grā: ꝺm illos est dicend

dum ꝙ tale p̄ceptum non est rōnabile da-
ri vni tali qui sic actualiter peccaret: q: p̄-
ceptum non est rōnabile/quo p̄ciperetur ꝙ
tunc esset in gratia: qn̄ esset in culpa. Ali-
ter potest dici ꝙ nō sequitur: hoc qd̄ nō est
in potestate sua/potest sibi rōnabiliter pre
cipi. s. vt faciat omnes actus suos in grā: g̃
ꝛ quodcūq;. q: hoc nō esset impossibile sim
pliciter: sed solum vt nunc: puta per tēpus
Cōtra vel per instans ꝓ quo est in culpa. Con-
tertiā tra tertiā conclusionem que ponit ꝙ nō oē
ꝯclonē illud quod est contra salutem anime potest
arguit tibi precipi. Contra: q: omne illud quod est
p̄mo. mihi augmentū meriti: pōt rōnabiliter p̄-
cipi: sed violenta violatio est hmōi: g̃. Mi-
nor ptȝ sicut prius: q: est illud quo duplabi
Scd̄o. tur corona castitatis. Preterea si nō po-
test precipi violari: cū sic violenter violari
esset sibi meritoriū: sequit ꝙ aliquid esset
tali virgini meritoriū: quod tenetur nolle:
Tertio. puta talis violēta violatio: ergo ꝛc. Pre-
terea. Omne illud quod placet deo potest
p̄cipi: sed violenta violatio est hmōi: ergo
Ad pri ꝛc. Ad primū istoꝝ negatur qd̄ assumit
mum. scȝ ꝙ omne illud qd̄ pōt mihi esse augmen
tum meriti: potest mihi p̄cipi: q: violenter
violari ꝛ multa hmōi nō possunt mihi pre
Ad se cipi. Ad scd̄m concedo ꝙ aliquid potest
cundū. esse meritoriū tali virgini: quod ipsa tenet
Ad ter nolle. Ad tertiū negatur istud qd̄ assumi
tium. tur. s. ꝙ omne illud quod placet deo potest
p̄cipi: q: multa sunt hmōi que placent deo
que nō possunt licite velle s̄m legem statu
tam: ꝛ per ꝯn̄s non possunt rationabiliter
VV p̄cipi s̄m legem statutā. Contra quartā
Cōtra conclusionē ꝓbatur ꝙ omne illud qd̄ est ꝓ
quartā salute anime tue: potest tibi p̄cipi: q: si no:
ꝯclonē hoc maxime esset in casu argumēti. xiiij. de
arguit ciui. de illo cui expedit ad salutē anime ca-
p̄mo. dere in aliqd̄ pctm̄ magnū. In isto casu ma
xime apparet ꝙ sic cadere nō potest s̄m le-
gem statutā p̄cipi. Sed videtur ꝙ sic: quia
talis potest licite velle cadere s̄m legem sta
tutam: ergo hoc potest sibi precipi. Conse-
quentia est bona: ꝛ an̄s est verū: ergo ꝯn̄s.
Antecedens ꝓbatur sic: q: qd̄ quis necessa
rio vult: licite vult: q: tale nō est sibi impu
tabile: q: necesse: sed talis necessario vult ca
dere in pctm̄ tale: ergo sic cadere est licitū.
Et aūt necessario vult cadere in pctm̄: pro-
batur sic. Iste omnino vult habere beatitu
dinem: ꝛ nō potest habere nisi cadat in pec
catum: ergo iste vult cadere in pctm̄. Conse-
quentia videtur plana: q: exquo omnino
vult habere beatitudinem: vult illud sine
quo nō potest habere beatitudinē. Et aūt
talis nō potest habere beatitudinē nisi ca-
dat in pctm̄: ptȝ per beatū Aug. xiiij. de ci.
c. xiij. ergo necessario talis vult illud tāꝙ
mediū ad beatitudinē: ꝛ per ꝯn̄s licite vult
peccare tali peccato per te: ergo potest rō-
nabiliter precipi. ꝛ si sic: ergo quodcūq; ali
ud a multo fortiori quod nō eēt pctm̄ pos-
set precipi: si esset expediens saluti anime
sue: ergo quodcūq; expediens potest p̄ci-
pi. Ad illud dicit ꝙ sic cadere in tale pec XX
catum nō potest rationabiliter p̄cipi s̄m le Rūsio.
gem statutam. Et ad argumentū in oppo-
situm: qn̄ arguitur ꝙ talis licite potest vel
le in pctm̄ cadere s̄m legem statutā: g̃ licite
potest sibi p̄cipi s̄m legem statutam. Cōce
ditur ꝯn̄a: ꝛ negatur antecedens. Ad pro-
bationem quando arguitur: quod quis ne
cessario vult: licite vult: ꝛ licite potest p̄ci-
pi. Dicitur ab aliquibus ꝙ maior est negā
da: q: s̄m eos quando aliquis vult pecca-
re: necessario ꝓtunc vult peccare: ꝛ tamen
non licite vult: ꝛ sic volēdo potest peccare.
Concedo tamen istā maiorē. sed negat mi-
nor: scȝ ꝙ iste necessario vult cadere in tale
pctm̄. Ad ꝓbationem cū arguitur: iste vult
omnino beatitudinem: ꝛ non potest habe-
re nisi cadat in tale peccatum: ergo ꝛc. Ne-
go minorem: quia ꝙuis talis de facto nō
habebit beatitudinē nisi cadat in tale pec-
catum: tamen satis possibile esset ꝙ habe-
ret: licet nō caderet in tale pctm̄: ꝛ ideo sic
cadere nō est necessarium ad habere beati-
tudinē: ꝛ ideo satis bene potest velle beati
tudinem: ꝙꝙ non velit sic cadere. Aliter
potest dici ad formam argumenti negādo
ꝯn̄am: omnino vult habere beatitudinem:
ꝛ non potest habere nisi cadat in pctm̄: igi
tur iste sic vult peccare: quia nō oportet ꝙ
sciat ꝙ ipse non poterit alr̄ habere beatitu
dinem nisi cadat: ꝛ ideo hic oportet addere
in minore si ꝯn̄a valeret sic: sed ꝛ hoc bene
scit: ergo: sed tunc minor esset falsa. Con VV
tra quintam conclusionem: si omne licitū se Cōtra
cundo modo potest esse volitū a me de po- quintā
tentia dei absoluta: tunc non diligere deū ꝯclonē
pōt esse volitū: exquo potest esse alicui lici- arguit
tum scd̄o modo loquendo de licito: quia li p̄mo.
cite potest aliquis non diligere deum ꝓ ali
qua mensura: puta ante annos discretio-
nis; quia impeditur ꝙ non diligat: ꝛ etiā.

post: quia possibile est satis ꝙ quis dñ͂ peruenerit ad annos discretionis: impediat̃: ne diligat deũ vsqꝫ ad mortẽ: qꝛ satis possibile esset ꝙ perderet vsum rõnis per totũ tempus quo haberet annos discretionis: vel ꝙ licite esset occupatus in alijs. ⁊ sic ꝑ totũ tempus vite sue potest licite nõ diligere deũ. Sit igit̃ ꝙ tale licitum posset licite velle de potentia dei absoluta: tunc sequit̃ ꝙ de potentia dei absoluta potest vni tali precipi ꝙ non diligeret deũ: qꝛ omne illud qd̃ quis põt licite velle ꝺm legem statutã: potest sibi rõnabiliter p̄cipi ꝺm legem statutam: p̄cipiatur ergo sorti ꝙ non diligat deũ: tunc si conformat se tali p̄cepto recte p̄cipientis: sequitur ꝙ faciat sibi reuerentiã ⁊ diligit deũ: qꝛ talis cõformatio ad istud p̄ceptum nõ est nisi volitio qua vult facere quod sibi p̄cipit̃: ⁊ talis volitio est dilectio: ergo si implet istud p̄ceptum de nõ diligendo deũ: in sic ꝯformando diligit deũ. qd̃ nõ potest dari si nõ conformat se illi precepto de nõ diligendo deũ: ⁊ vult diligere: ergo contemnit p̄ceptũ dei de nõ diligẽdo deũ: ⁊ ita sequitur ꝙ diligit deum: ⁊ nõ diligit deũ. Sequitur ergo ꝙ non omne licitũ de potentia dei primo modo absoluta potest

Alia forma arguẽdi. fieri licitũ secundo modo. Uel fiat argumentum sic. Dato tali p̄cepto: aut sortes diligit deũ aut nõ. Si sic: ergo facit contra p̄ceptum illud. Si non diligit: cõtra. implet p̄ceptum: ergo diligit. ⁊ ita si diligit: nõ di-

Rñsio. ligit. quod est cõtradictio. Ad illud dico ꝙ de potentia dei absoluta potest alicui p̄cipi ꝙ non diligat deum. Et tunc ad argumentum quando queritur vtrũ conformabit se illi precepto an nõ: dico ꝙ cõformare se p̄cepto negatiue implẽdo potest esse dupliciter. Uno modo ꝙ nõ faciat sibi ꝓhibitum. Alio modo dicitur conformare: ꝙ cũ hoc ꝙ non facit ꝓhibitũ: nõ vult facere ꝓhibitum. Primo modo loquendo de cõformare se/dico ꝙ argumentũ non valet. Si aũt accipitur conformare se precepto secundo modo: dico ꝙ argumentũ est bonũ: qꝛ non potest se conformare ad volendum nõ facere ꝓhibitum nisi diligat: erquo talis volitio est dilectio. Unde potest concedi ꝙ aliquod est preceptũ diuinum rõnabile de potentia dei absoluta: cui nõ potest homo conformare se: accipiendo cõformare se secundo modo: nisi transgrediatur illud preceptum saltem ꝺm formam verboꝝ: ꝙ quis forte nõ ad intentionẽ precipientis: qꝛ forte mens precipiẽtis in illo casu si debet esse rationabilis: opꝫ ꝙ intendat cui datur preceptum istud/ꝙ non diligeret deũ alia dilectione ab illa: qꝛ sic se conformat illi precepto. que quidem dilectio est quedã volitio: qua vult nõ diligere deũ. Unde in casu isto conceditur ꝙ talis volendo nõ diligere deũ/diligeret deũ: ⁊ tamen nõ sequit̃ ꝙ inuite diligeret: qꝛ libere poneret istã voluntatem qua sic vellet nõ diligere. Se- Arguit̃ secũdo.

cundo arguo sic. De dei potentia absoluta illicitũ potest fieri licitũ: ꝙ si quis velit illud: non peccaret aliquo peccato quo esset dignus aliqua pena. Et per ꝯñs odire deũ potest fieri licitũ de potentia dei absoluta. Et ita de potẽtia dei absoluta deus potest dare preceptũ sorti ꝙ odiret deũ: quod est falsum: ⁊ cõtra beatũ Bern̄. de dispensatione. vbi dicit. Aliquod est necessariũ immobile ⁊ super quod nõ cadit dispẽsatio ab homine sed a deo: talia sunt precepta decalogi. Aliquod est necessarium quod nullo modo capit dispensationem qualitercũqꝫ: sicut sunt ista que christus docuit in mõte: que spectant ad charitatem ⁊ humilitatẽ: cum odium maxime sit contra charitatem: nullo modo cadit super hoc dispensatio: ita ꝙ licite quis potest hoc facere: ⁊ per cõsequens potest precipi de potentia dei absoluta sorti ꝙ odiat deum. Ad istud ar- ZZ Rñsio.

gumentum dicitur ꝙ odium dei potest precipi de potentia dei absoluta. ⁊ ad Bernardum dico ꝙ super omnia que christus docuit in monte: non cadit dispẽsatio aliquo modo de potentia dei ordinata: vt ꝙ homo non sit in charitate nõ potest fieri dispensatio: sed tamen de istis omnibus de dei potentia absoluta potest fieri dispensatio: ⁊ ideo de potentia dei absoluta potest deus precipere alicui ꝙ odiat deum. Super precepta autẽ decalogi fieri posset dispensatio quantum ad formam verborum ꝙ homo potest licite transgredi saltem aliqua precepta decalogi: vt de non occidendo ⁊ de non concupiscendo de potẽtia dei ordinata: quia homo licite potest occidere hominem in casu: sicut pꝫ de iudice: ⁊ per consequens licite potest facere contrarium huic precepto de non occidendo: ⁊ hoc ꝺm formã verboꝝ. Et sicut ẽ de isto p̄cepto: ita de multis alijs decalogi. Tertio contra istam conclusionem arguitur sic. Non im- Arguit̃ tertio.

plere ꝑceptū dei eſt licitū: q2 qñ hō dormit nullū preceptū dei implet: q2 nullū ꝑceptū affirmatiuū vel negatiuū: q2 ad tale preceptū iplendū tenet aliqs actu volēdo facere qḋ ꝑcipit: vel volēdo nō facere qḋ ꝓhibet. Aliter eñ lapis obſeruaret ꝑceptū de nō occidēdo.

Confirmatur. Siłr ꝙ nō eſt obſeruandū iſtud ꝑceptū; q2 qḋ nihil eſt/ nō occidit: cū ḡ licitū ſit hoi dormire: licitū ſibi eſt actualiter nō iplere aliqḋ ꝑceptū: cū de⁹ de potētia ſua abſoluta pōt ꝑcipere ſortē nullum ꝑceptū implere: ꝛ vellet ꝙ ſortes ꝯformet ſe volēdo nullū ꝑceptū iplere. Quero tunc vtrū ſortes implet ꝑceptū an nō? Si ſic: ꝛ ſortes vult nullū ꝑceptum iplere: ḡ ſortes vult iſtud ꝑceptū nō iplere: ḡ ꝑ ꝯñs ſi implet iſtud ꝑceptū: iplet volēdo illud nō implere. Si nō iplet illud ꝑceptū: ꝯ. nihil ſibi ꝑcipit/ niſi ꝙ velit nullū ꝑceptū iplere: et hoc facit: ḡ implet iſtud ꝑceptū.

Rñſio. Ad iſtud dicit ꝙ de potētia dei abſoluta pōt deus ꝑcipere ſoꝛ. ꝙ nullū ꝑceptū ſuū impleat: ꝛ tūc cū ponit ꝙ ſortes ꝯformet ſe volēdo nullū ꝑceptū implere: admittit. Et tūc cū qrit vltra vtrū ſic volendo implet ꝑceptū an nō? dicit ꝙ trāſgredit iſtud ꝑceptū ad formā verboꝝ: q2 ſic volēdo vult illud preceptū implere: ꝛ ꝑ cōſequēs vult aliqḋ preceptū implere: ḡ nō vult nullū ꝑceptū implere: q2 ſunt oppoſitū: ꝛ ſequit ꝙ vult nullū ꝑceptū implere: ꝛ ꝙ vult aliqḋ ꝑceptū iplere: nō tñ trāſgredit iſtud ꝑceptum ad mentē ꝑcipiētis: q2 mens ꝑcipiētis in iſto caſu ſi eſt rōnabilis: opoꝛtet ꝙ ſit talis/ ꝙ velit illū cui dat iſtud ꝑceptū: nullū aliud ꝑceptū ab illo implere: ꝛ ideo volēdo nullū ꝑceptū implere ad mentē ꝑcipiētis/ implet aliqḋ ꝑceptū. Unde cōcedēda eſt hec cōcluſio: ꝙ aliqḋ eſt preceptū rōnabile de potētia dei abſoluta: qḋ non pōt impleri ad mentē precipiētis: niſi trāſgrediat ad formā verboꝝ. Ex iſtis patet quid ſit dicēdum ad iſtum articulum. De reliquis autem articulis nihil ad preſens.

¶ Sequit queſtio ſecūda principalis.

Qō. ij. principalis.

VTrū vie viuendi q̄s chriſt⁹ docuit: ſint meritorie vite eterne? Et videt ꝙ nō: quia ſi ſic: ſequeretur ꝙ viatoꝛ exiſtens in gratia per boni vſum liberi arbitrij poſſet mereri vitam eternam viuendo conformiter ad illas vias.

Primū princi. Conſequētia patet de ſe: ſed falſitas conſequētis oſtēditur multipliciter.

Prima probatio. Primo q2 ſi ſic: ſequeret ꝙ q̄diu hō viueret habēs gratiam in vſu liberi arbitrij tamdiu poſſet augere merita ſua: ꝛ acquirere ſibi plus de premio eſſentiali. Ponamus aūt ꝙ aliquis cōtinuet vitā ſortis in ſtatu viatoris: poſſibile eſſet ſortē mereri oēm gradū beatitudinis etiā in infinitū: et ſic poſſet acqrere btitudinē maioꝛem q̄ hȝ humanitas chriſti; imo ſequit ꝙ aīa ſortis eſſet infinite virtutis intēſiue: quia nō eſſet dare clariſſimā viſionē quā poſſet mereri: qm̄ oī viſione poſſibili data poſſet recipere ꝑfectioꝛē ꝛ clarioꝛē: ꝛ per cōſequēs non foret capacitatis finite: q2 ei⁹ capacitas nullo mō terminaret ꝑ maximū. Iſta cōſequētia patet. j. de celo. vbi vult Ariſt. ꝙ oīs potētia actiua terminat per maximū. Si dicat ad illā ꝯſequētiā negādo ꝑmā cōſequētiā: videlicet iſtā. ſi hō pōt mereri: ḡ q̄diu viueret in ſtatu viatoꝛis: habēs grām ꝛ vſum liberi arbitrij: poſſet augere merita ſua: ſȝ contingit dare gradum puta ſoꝛ. poſſibilē ad quē dū ꝑtigerit: nullum gradū nouū itrinſecū poterit acqrere. Cōtra. ex iſta rñſione ſeqret ꝙ hō pl⁹ pōt mereri q̄ de⁹ pōt remunerare: qḋ apparet incōueniēs. Cōſequētiā ꝓbo: q2 ſm rōnē datā pono ꝙ ſortes habeat gradū iſtū meriti quē tu dicis eſſe maximū poſſibilē platoni: cōſeruet eū de⁹ in ſtatu viatoꝛis ꝑ mille ānos: ꝛ volo ꝙ deus creet in hoc platoni eq̄lē in naturalib⁹ ſuis: ꝛ det ſibi grām ad merēdū: tūc arguo ſic. Soꝛtes ꝑ illos mille annos hȝ vſum liberi arbitrij: ꝛ erit in ſtatu viatoꝛis: ḡ ꝑ illos mille annos poterit facere tot bonas operationes ſicut plato. Ponatur ḡ ꝙ ita faciat: ꝛ q̄ro vtrū ꝓ illis debetur ſoꝛti nouū premiū an nō? Si ſic: hr̄ ꝓpoſitū: ꝙ nō eſt dare ſtatū in merito viatoris: qn vltra quēlibet gradū premij poſſet acquirere maioꝛē: ſi conſeruet in ſtatu merēdi. Si nō debet ſoꝛti ꝓ bonis factis mille annoꝝ pl⁹ de ꝑmio q̄ debebat āte: ergo fruſtra bñ opatus eſt ꝑ totū illud tp̄s mille ānoꝝ: q2 fecit tot bona opa q̄t deus nō pōt ſibi recōpēſare ad plenū. Siłr ſeqtur q2 de⁹ iniuſte fecit: q2 platoni ꝓ cōſimilibus operationibus dat premiū: ſȝ bona opera ſoꝛtis ſunt equalia bonis opationib⁹ platonis: ḡ equaliter merētes inequaliter premiat: qḋ nō pōt rationabiliter poni: ergo nec ſtatus

Scdo. in merito viatoris. Scdo si viator posset p gratiã ꝛ vsum liberi arbitrij mereri vitã eternã: ergo hõ posset facere ꝙ vita eterna foret sibi debita. Cõsequẽtia ista pz: qꝛ nihil aliud dicimꝰ posse mereri: nisi facere ꝙ aliqd bonũ fit sibi debitũ opanti/ qd prius nõ fuit debitũ: ꝛ si priꝰ fuit debitũ: facere illud magis debitũ. Sed falsitas ꝯñtis ostenditur qꝛ si hõ posset facere ꝙ vita eterna foret sibi debita: ergo posset facere aliquẽ debitorem suũ ad dãdũ sibi vitã eternã: ꝛ nõ nisi deũ: qꝛ nullꝰ aliꝰ dare põt ꝙ deꝰ: ergo hõ posset facere ꝙ deꝰ eẽt debitor suꝰ ad dãdũ sibi vitã eternã: sꝫ ꝯñs est falsum: ergo ꝛ añs. Falsitas illiꝰ ꝯñtis ostendit: qꝛ capio sortẽ: et sit ita ꝙ deꝰ det sibi vitã eternã: quero ergo vtrũ deus de potẽtia sua absoluta posset subtrahere sorti vitã eternã an nõ: Si nõ: ergo deus non est oipotẽs: qꝛ nõ põt adnihilare sortẽ. Silr si nõ: tunc nõ daẽ sorti beatitudo libere et de grã: sꝫ deꝰ necessitaẽ ad dãdũ sorti beatitudinẽ. cõsequẽs est falsum: gratiã dei euacuans. Sed si sic: ergo deꝰ põt facere iniustitiã. Cõsequẽs est falsum: ꝯña patet: qꝛ si nõ facit illud qd debet facere: facit iniustitiam. Silr ꝙ deꝰ non posset fieri debitor hoĩs: qꝛ arguiẽ sic. Quia eadem rõne qua posset fieri de non debitore debitor: posset fieri de nõ amico amicꝰ: ꝛ p ꝯñs põt mutari. Illa vltima ꝯña patet p beatũ Augu. v. de trini. c. xvj. Nullus incipit esse amicꝰ sine aliqua mutatione volũtatis. Si eñ est amicꝰ nũc ꝛ nõ prius: igiẽ intelligiẽ mutatꝰ cum amorẽ receperit: fit ergo aliqua mutatione

Tertio vt amicꝰ dicaẽ. Preterea cõsequẽtia probatur: quia certũ est ꝙ deꝰ non fit debitor contra voluntatẽ: sed volũtarie ꝛ ex amore Si ergo de nouo fit debitor vite eterne: de nouo amat etiã ad vitã eternam: qꝛ eñ de nouo fit amicus: ergo mutaẽ p conclusionẽ

Quarto. Augustini. Quarto si hõ p gratiã ꝛ liberũ arbitriũ posset mereri vitã eternã: sequitur ꝙ homo posset libere ꝛ meritorie diligere deũ. Consequens est falsum: quia vel apprehendit deũ esse bonũ finitũ vel bonum infinitũ. Si bonũ finitũ: ergo si diligit eum sup oĩa: peccat: quia nullũ bonũ finitũ est diligendũ super omnia: ergo si apprehẽdit deum vt quoddã bonum finitũ: ergo oportet ꝙ vtatur deo vt ente aliquo quod iudicat esse bonũ finitũ. Sed si dicaẽ ꝙ viator fruens deo/ apprehẽdit deũ sicut bonũ infinitum; ergo necessario ꝛ nõ libere diligit deũ. Probo istã consequẽtiã sic. Bonũ apprehẽsum inclinat illã volũtatẽ ad diligendũ deum: ergo qd apprehẽditur vt magis bonũ/ magis inclinat: igiẽ quod apprehenditur vt bonũ infinitum/ infinite alliciat: sed bonũ quod allicit vel inclinat infinite: necessitat volũtatẽ ad diligendũ: ergo si deus apprehendaẽ vt bonũ infinitũ: apprehensor necessitaẽ ad diligendũ: ergo nullꝰ apprehendẽs deũ/ libere diligit deũ: qd est p positũ. Secundo ad principale: si vie viuẽdi quas christus docuit/ essent meritorie: Scdm princ. hoc maxime foret verũ de via mandatorũ: iuxta illud. Si vis ad vitam ingredi: serua mandata. Mt. xix. Et sic foret quilibet viator obligatꝰ ad seruantiã mandatorũ. Consequẽs est falsum: qꝛ quero vtrũ obligatio viatoris ad seruãtiã mandatorũ extẽdit se solũ ad substantiã actus cadẽtis sub mandato: an non solũ ad substantiã actus: sed etiã ad modũ exequendi mandata: puta ꝙ actus vel omissio inclusa in mãdato fiat in charitate: Si obligatio ad mãdata intelligitur primo mõ: igiẽ naturaliter posset implere mandata: ꝛ p ꝯñs sine grã posset hõ mereri vitã eternam. Si secũdo mõ: contra hoc arguo sic. Nihil debet imponi sub precepto: nisi qd hõ põt exequi virtuose. Sed dato ꝙ modꝰ includaẽ in pcepto: puta ꝙ obseruet pcepta viator: iste hõ nõ põt tale pceptum exequi virtuose: qd irrõnabile est ꝙ pceptũ sic hoĩ imponaẽ. Maior pꝫ de se. Minor pbaẽ sic. Quicqd hõ virtuose facit scienter ꝛ cũ electione facit. ij. Ethi. c. iiij. sꝫ si modus includatur in pcepto: impossibile est ꝙ hõ scienter impleat preceptum: ergo si modus sit in pcepto: impossibile est ꝙ hõ impleat pceptũ virtuose. Minor istius rationis pbaẽ: qꝛ ĩpossibile est ꝙ hõ sciat se esse in charitate ex naturalibꝰ suis ꝛ sine reuelatione: ergo nõ põt naturalr sciẽter pceptũ implere: qꝛ pceptũ vult ꝙ actꝰ pcepti fiat in charitate. Secũdo si sic: sequitur ꝙ Scdo. existẽs in furto peccaret mortaliter honorãdo parẽtes; nec posset vitare quin trãsgrediatur illud preceptũ: immo quodlibet aliud: si transgrederetur solum quantum ad substantiã actus illud. Nõ facies furtum. quia in quolibet precepto includitur modus: ergo carens charitate preceptũ omne trãsgrediẽ. Tertio si sic: hõ obligaẽ ad impossibile: qꝛ quilibet viator obligatur ad habendum testimonium conscientie sue Tertio

de obſuatiōe mādatoꝝ: ſ; impoſſibile eſt ꝙ hō habeat teſtimoniū ꝯſcīe ꝓprie de obſuātia mādato. ū de lege cōi: ſi ita ſit ꝙ modus cadat ſub ꝑcepto: ꝙ hō obligaꝛ ad impoſſibile: ꝯñs ē falſū ꝛ ꝯ hiero. li. ij. ſniaꝝ di. xxxvj. c. viij. Execram᷒ iq̄t eoꝝ blaſphemiā: q̄ dicūt īpoſſibile aliq̄d hoī eſſe a deo
Quarto. ꝑceptū. Quarto ſic: ſi grā vl' charitas non reddit actū cadētē ſub ꝑcepto in aliq̄ ītēſiorē: ḡ nō reddit adipletionē mādati. Añs p; q: ita intēſum actū diligendi deū vel honorādi parētes pōt hō habere in ſuis naturalibus ſicut īformat᷒: q: alioquin hō ꝑ intēſiorē actū experiretꝛ ſe eē in charitate: ꝛ poſſet naturalr̄ ſcire qñ caderet a charitate: ꝛ
Quinto. qñ haberet charitatē. Quinto ſic: q̄ro vtꝝ gratia facilitat voluntatē ad implendū precepta: ꝛ iuuat an non? Si non: fruſtra daꝛ. Si ſic: ſeq̄retur ꝙ hō illā facilitatē perciperet
Sexto. Sexto ſequiꝛ ꝙ diminueret difficultatē implendi precepta: ſed ſi diminuit: diminuit de circumſtantia meriti. Et tunc arguo ſub hac forma. Quāto minor ē difficultas ī impletione mādati: tāto min᷒ ē ꝟtuoſum illud implere. ſed quāto maiorē grām habꝫ viator: tanto minorē difficultatē ſentit implendi: ḡ quāto viator maiorē hꝫ grām: tāto minus ꝟtuoſe īplet mādata: ḡ grā non ꝓficit: ſed officit ad obſeruantiā mādatoꝝ.
Tertiū princ. Tertio ad principale. Si vie viuendi q̄s chriſtus ꝛc. ſequiꝛ ꝙ penitēs de pctō commiſſo poſſet per viā pnīe mereri vitā eternam: ꝛ maxime ꝑ illud qd̄ ait auctor pnīarum Mat. iij. Agite pniam: appropinquabit eñ regnū celoꝝ. Conſequēs eſt falſum: q: ſi ꝯñs foret verꝝ: ſequeretꝛ ꝙ de᷒ melius faceret cū penitēte q̄ cū inocēte: vtroqꝫ tñ exiſtente in equali charitate: ꝛ vtroqꝫ faciēte eque virtuoſe: ꝛ ſic ꝑ ꝯñs penitēs reportaret lucrū de pctō cōmiſſo: qd̄ videꝛ iniuſtū. Jſtā ꝯñam ꝓbo ſic: ꝛ pono ꝙ ſortes ſit innocēs ꝛ plato penitēs: ꝛ ſint in eq̄li charitate ꝛ in oīb᷒ circūſtātijs pares: hoc excepto ꝙ plato eſt obligat᷒ ad penā hic vel in purgatorio: ſortes vero innocēs: volo ergo ꝙ vterqꝫ eq̄li conatu det paupi eleemoſynā ſm oēs circūſtātias eque bonas: plato tñ det ideo q: ſibi fuit impoſitū a cōfeſſore ſuo in ſatiſfactionē: ſortes vero mere libere intuitu vite eterne acquirēde. Jſto caſu poſito: q̄ro vtꝝ platoni dabiꝛ eq̄le pmium cū ſorte an min᷒? Si eq̄le: habeo ꝓpoſitū: videlicet ꝙ plato reportabit lucrum de pctō ſuo: q: plus boni perciperet de ſuo facto q̄ ſortes de ſuo. Cui᷒ ꝓbatio eſt: q: ꝛ ꝑ illud factū reciperet relaxationē a pena ad quā obligaꝛ: ꝛ illud eſt magnū bonū: ꝛ vltra ſibi retribueꝛ de pmio eſſentiali ſicut ſorti: ḡ plus pciperet q̄ ſortes: ḡ equale op᷒ plus valet penitēti q̄ innocēti. Si dicaꝛ ꝙ plato minus recipiet de pmio eſſentiali q̄ ſortes. Cōtra: ḡ iniuſte agiꝛ cū platone. Probo ꝯñam ſic: q: capio exceſſum premij eſſentialis quod dabitur ſorti/ſuper premium quod dabiꝛ platoni: ꝛ ſit a. tunc arguo ſic. Nihil equiualēs a dabitur platoni: cū plato fecerit opus tam bonū ſicut ſortes: ḡ iniuſte agitur cū platone. Q auꞇ nō equiualens a datur platoni aliud a premio eſſentiali platonis: probo: q: totum quod datur platoni preter ſuū premiū eſſentiale/eſt relaxatio pene tēporalis: ſed nulla relaxatio pene temporalis eſt equiualens ipſi a: ergo nihil datur platoni vltra premiū ſuū eſſentiale/quod poteſt equiualere ipſi a: ergo tota retributio platonis aggregata ex pmio eſſentiali ꝛ relaxatione pene debite eſt minor premio ſortis: ꝛ tamen opus fuit equalis meriti: ergo deus equaliter merentes/inequaliter remunerat. Si dicaꝛ ad iſtud ꝙ opus platonis non fuit tam bonū ſicut opus ſortis: q: plato eſt obnoxius pene et ſortes nō: ꝛ ideo opera platonis ſunt deo minus accepta: donec platōis pena fuerit expleta. Contra. Jllud dictū eſt irrationabile: q: pctm̄ platonis in contractione fuit dimiſſum: ꝛ poſſibile eſt ꝙ plato tranſiret in equali gratia cū ſorte. ḡ eſt eque charus deo: ꝛ opa ſua eque accepta deo. ꝛ ita ſtat Quartū principale.
argumentū. Quarto ad principale. Si vie viuēdi quas chriſtus ꝛc. ſequiꝛ ꝙ magis meritoriū foret cōtinuare bonā opationem per diem q̄ per horā ceteris circūſtantijs oībus. ſ. intētione: conatu: difficultate: manētibus vniformiter. Cōſequēs eſt falſum. Cōſequētia pꝫ: q: ceteris paribus bonum diuturnius eſt melius: ꝛ malū diuturnius ceteris paribus eſt peius. Falſitas ꝯñtis ꝓbaꝛ ſic. Quia ſi melius eſſēt opari per diē q̄ ꝑ horā ceteris parib᷒: ꝛ ꝑ duos dies velle opari meli᷒ q̄ ꝑ vnū: ꝛ ꝑ tres adhuc melius: ḡ velle opari ꝑ infinitos dies eque ꝟtuoſe ē meriti infiniti intenſiue. Cōſeq̄ns eſt falſum: q: firmiter poteſt hoc hō velle: ꝛ tñ nō eſt capax meriti infiniti intenſiue. Confirmatur iſta ratio per hanc formā. Si

Confir- melius est velle opari virtuose per diẽ vnũ
matur. q̄ p horã: capio istũ excessum p̃cise quẽ ad-
dit excellẽtia tp̃is: ⁊ sit a. ergo cũ excessus
a sequit̃ ex eo q̃ circũstantia tp̃is ẽ maior:
ponamus q̃ sortes velit eque ṽtuose opa-
ri p duos dies: illa volitio erit maior p du-
plum ad a: qꝛ cũ tantũ tp̃s dat tantã boni-
tatẽ: duplũ tp̃s dabit duplã bonitatẽ: ⁊ tri-
plũ dabit triplã bonitatẽ: ⁊ vltra / infinitũ
infinitã dabit bonitatẽ: quod est ꝓpositũ.

B

In op- In oppositum est sacra
positũ. scriptura in ps̃. Beati immaculati in via q̃
ambulãt in lege dñi. In ista q̃stiõe suppo-
no ꝓtestationẽ cõmunẽ quam volo facere:
q̃ lꝫ per ignorantiã vel indeliberationẽ in
quẽuis errorẽ faciliter labi possem: tamen
in nullo errore ꝑtinaciter defendẽdo volo
Rñsio. ꝯsentire. Qua supposita: breuiter ad q̃stio-
nem dico q̃ sic. Cũ enĩ finis hoĩs sit aliq̃d
supnaturale: necessariũ fuit vias homini su-
pernaturalr̃ eẽ reuelatas per q̃s ad finem
istũ attingere posset. Vie aũt iste sunt in scri-
ptura spũsancto reuelante cõtente: ꝓpter
qđ sine dubio asserendũ est q̃ vie q̃s docet
Decisio sacra scriptura: sunt meritorie vite eterne.
q̃onis. Pro materiis tactis in arguendo q̄tuor
faciã. Primo disquirã vtrũ viator cõserua-
tus a deo in statu viatoris: posset vltra quẽ-
cũqꝫ gradũ augere meritũ suũ. Sc̃do an
opus penitẽtie sit meritorium vite eterne.
Tertio an sola ꝯtinuatio tp̃is addat boni-
tatem vel malitiã operationi morali. Quar-
C to rñdebo ad rõnes p̃ncipales. Est igitur
Prim⁹ p̃mus articulus ꝑtractãdus iste. Utrũ via-
arti. tor ꝯseruatus a deo in statu suo vltra qđ-
cũqꝫ tp̃s finitũ signabile: vltra quamcũqꝫ
grãm posset augere meritũ suum? Et circa
istũ articulũ sic ꝓcedã. Primo ponã illud
qđ mihi nunc apparet ꝓbabilius dicendũ
ad articulũ. ⁊ sc̃do recitabo circa eundẽ ar-
D ticulũ opiniones modernoꝝ. Primũ pono
Conclo sex ꝯclusiones. Prima est: q̃ viator ꝯserua-
prima. tus a deo in statu viatoris vltra qđcunqꝫ
tp̃s finitũ: põt vltra quẽcũqꝫ gradũ fin[i]tũ
Sc̃da augere meritũ suũ. Secunda: possibile est
q̃ viator sic conseruatus a deo in statu via-
toris: vltra quemcũqꝫ gradũ finitũ augeat
meritũ suũ: sine hoc q̃ augeat in aliq̃ p̃miũ
suũ: sed idẽ p̃dlẽ sit p̃miũ maiori merito ⁊
Tertia minori. Tertia ꝯclusio est: q̃ possibile est q̃
viator sic ꝯseruat⁹ a deo in statu viatoris:
vltra quẽcũqꝫ gradũ finitũ augeat meritũ
suũ ⁊ p̃miũ cõsilr̃ in eadẽ portione. Quar- Quar-
ta ꝯclusio: ex hoc nõ sequit̃ viatorẽ esse infi- ta.
nite virtutis agnoscẽdo vel volẽdo. Quin- Quita.
ta ꝯclusio est: q̃ ex hoc sequit̃ q̃ viator ta-
lis est infinite capacitatis. Sexta cõclusio Sexta.
est: q̃ talis infinitas capacitatis nõ arguit
subiectũ capax infinite ṽtutis: sed bene ar-
guit vel augẽtia vel illã capacitatẽ: vł agẽs
aliqđ esse infinite ṽtutis: qđ istã capacita-
tem põt sic vltra quẽcũqꝫ gradũ perficere.
Prima igit̃ ꝯclusio est ista. viator ꝯserua- Repeti-
tus a deo vltra qđcũqꝫ tp̃s finitũ signabi- tio p̃me
le: põt vltra quẽcũqꝫ gradũ datũ finitũ au- cõclu.
gere meritũ suũ. Ad hui⁹ ꝓbationẽ suppo-
no p̃mo q̃d noĩe istius termini mereri esse
tale. Mereri est aliquẽ ṽtuose operantẽ fa- Quid
cere de non debito bono bonũ debitũ sibi: sit me-
vel illud bonũ debitũ multiplicius sibi de- reri.
bitũ. Sc̃do suppono q̃ ille termin⁹ meritũ
aliq̃n accipit̃ ꝓ vno termino collectiuo: et
sic supponit ꝓ multitudine bonoꝝ actuũ:
quẽadmodũ dicimus q̃ sctũs Tho. est ma-
gni meriti apud deũ. aliq̃n accipit̃ ꝓ vno
noĩe appellatiuo cõi: quẽadmodũ dicimus
q̃ facere elemosynã ẽ vnũ meritũ seu sub-
iectũ debile: martyriũ est magnũ: sꝫ i p̃cedẽ-
tibus ꝯclonibus accipio meritũ p̃mo mõ.
Quib⁹ suppositis arguo sic ad p̃mã ꝯclonẽ Prima
Sit sortes viator ꝯseruatus a deo ẽm casũ ꝓbatõ
articuli: ⁊ sit aliq̃s gradus finitus meriti
quẽ sortes nõ habet: ⁊ vltra quẽ nõ potest
hr̃e maiorẽ ẽm aduersariũ: tũc sic sor. põt
augere vltra gradũ a: g̃ a nõ est maximus
grad⁹ quẽ põt hr̃e. Assũptũ ꝓbo: qꝛ sor. vi-
uet ⁊ erit viator p ãnũ post b: ⁊ ẽ potẽs ad
diligẽdũ deũ: ⁊ in tãta charitate sicut p̃us
fuit: g̃ põt facere aliqđ op⁹ meritoriũ circa
finẽ ãni p dei grãm. ponat̃ g̃ i eẽ q̃ faciat
aliqđ op⁹ meritoriũ: ⁊ sit b. Et arguo sic. b
est op⁹ meritoriũ: g̃ ei corr̃ndebit aliqđ no-
uũ p̃miũ: vel idẽ p̃miũ ex noua cã: ⁊ p ꝯñs
mł̃tiplici⁹ sibi debitũ. sꝫ siue sic siue sic: sor.
ẽ maioris p̃mij q̃ p̃us: g̃ auxit meritũ suũ:
⁊ vltra seq̃t̃ q̃ sor. sit maioris p̃mij q̃ p̃us.
Si dr̃ q̃ nouũ meritũ corr̃ndet sup idem
multiplici⁹ ꝓbo: qꝛ mł̃titudo meritoꝝ p̃ce-
dẽtiũ cũ b est maior q̃ p̃us fuit multitudo
a sine b. sic meritũ p̃mo mõ nõ est nisi mul-
titudo meritoꝝ sc̃do modo: g̃ sortes auxit
meritũ suũ: g̃ a nõ fuit summus grad⁹ me-
riti: ⁊ sic p descriptionẽ isti⁹ termini mere-
ri: mereri est facere de nõ debito debitũ: ⁊
de debito p̃ius reddere idẽ multiplicius

debitū:ergo siue fiat vnū siue aliud: est me
ritū nouū.sʒ sortes p opus b facit vnū vel
aliud:ergo faciēdo b facit nouū meritū: sʒ
omne nouū meritū addēdo ad antiquū au
get:hoc est facit totū resultās maius.ğ sor.
p b auget meritū suū.ꝛ pari rōne vltra b
pōt facere c ꝛ c d:ꝛ sic siue stabit siue proce
det in infinitū:ğ ꝛc. Uñ ista est manifesta:
non est aliud augere nisi facere multiplica
tionē merit orū esse maiorē:sic tñ ꝙ nullū
de pcedentibus diminuat. ꝛ manifestū est
ꝙ ɔdictionē includit sortē ponere in statu
viatoris:ꝛ tñ nō posse facere actus nouos
meritorios vno mō vel alio mō.

F Repetitio scde cōclu.

Secūda ɔclusio est ista: ꝙ possibile est ꝙ viator sic
ɔseruatus a deo/pōt vltra quecūqȝ gradū
finitū augere meritū suū;sine b ꝙ augeat
premiū:sʒ idē pmiū pcise corrūdebit maio
ri merito vel minori.

Probatio ei9.

Ista ɔclusio ptʒ:qr po
namus ꝙ deus acceptat oīa merita sortis
q facit in vita sua ad gradū pmij qō nō hʒ
ptes pcise.ꝛ simul tunc pono ꝙ sortes ha
beat meritū cui correspondet tm̄ premiū:ꝛ
ꝙ ɔseruabit vlterius in statu viatoris bm
casum articuli:tūc arguo sic. Premiū illud
a sortes pōt facere ꝙ sibi multiplicius de
beatur ꝙ modo debetur: ğ pōt augere me
ritū suū p primā suppositionē:sed non pōt
mereri stante ista lege:que est satis possibi
lis plus ꝙ a premiū:ergo posito illo casu/
est possibile ꝙ sortes augeat meritū vltra
quecūqȝ gradū datū; ꝛ tñ cū hoc in nullo
auget premiū suum.

G Repetitio tertie ɔcl.

Tertia ɔclusio que
est difficilior ꝛ magis ad ppositā difficul
tatē est ista: possibile est ꝙ viator ɔseruat9
a deo bm casum articuli:vltra quecūqȝ gra
dū finitū augeat bm eādē pportionē tam
meritū ꝙ premiū: sic ꝙ semp vltra pmiū
antiquū debeat nouū premiū.Et ad pban
dū illā ɔclusionē/pmo excludo impedimē
tū ppter qō apparet quibusdā ꝙ cōclusio
nō sit vā.Scdo per istā cōclusionē inferam
directe ꝙ ɔclusio sit vera. Uidet enī qbus
dāqȝ ideo viator sic non possit augere pre
miū ꝛ meritū vltra oēm gradū finitum:qr
sequitur ꝙ talis causa scda posset diligere
deū intensius ꝛ intensius in beatitudine.ꝛ
hoc sine statu.ꝛ eodē mō cognoscere deum
pfectius ꝛ vltra quecūqȝ gradū finitū: et
eodē modo gaudere vltra oēm gradū fini
tum.ꝛ sic p ɔñs non esset dare pfectissimū
actū cognoscendi vel diligēdi deū quē ista
creatura hre posset circa deum. ꝛ cū maio
ris virtutis sit in creatura rōnali pfectiorē
actum elicere ꝙ imperfectiorē siue diligen
di siue cognoscendi circa idem obiectū:opʒ
concedere vt videtur/ꝙ possit vltra quem
cūqȝ actū datū in actū pfectiorē sine statu:
qō arguit potētiā talē virtutis infinite in
tensiue.qō nullo mō cōpetit creature. ɔñs
patet:qr virtus que nō finit p maximū: ē
infinita ex primo de celo in fine: sed illud p
dictam conclusionem in nullo impedit. cu
ius ratio est:qñ due cause partiales cōcur
runt ad eundē effectū pducēdū:ad augmē
tationē virtutis in alterutra/vel ad forti
tudinē actiōis in alterutra/sequit ꝙ effe
ctus pduct9 esset pfectior:alia cā in nullo
mutata.vñ si a ꝛ b possint ɔiunctim in ali
quē effectū:ꝛ b fortificet in agendo:sequit
ꝙ pfectior effect9 pducet.ꝛ si b adhuc pl9
fortificet:adhuc pfectior poterit prouenire
effect9.ꝛ sic si b sine statu possit fortificari:
sequit ꝙ ista ɔña est cōcedēda: ꝙ a pōt in
pfectiorē effectū ꝛ pfectiorē in infinitū sic
ut cā ptialis: ꝛ tñ nō est nisi virtutis fini
te.Similr aliud est notandū:ꝙ qñ aliqua
potentia actiua agit in aliqd supnaturalr
qō certā dispositionē reqrit: subiectū quā
to magis est dispositū ad recipiendū actio
nē illi9 potētie agētis:tāto actionē pfectio
rē causat in eodē. ppter qō sit a talis vna
potētia actiua:ꝛ b subm receptiuū actiōis
ipsius a:ꝛ c sit dispō reqsita in b: sequitur
ꝙ ad augmentationē ipsi9 c sequit ceteris
parib9 augmētatio actiōis a in b:a ī nullo
mutato.si ğ b subiectū possit recipe duplū
ꝛ triplū ꝛ quadruplū ꝛ sic sine statu: sequi
tur ꝙ a ī nullo mutatū vel fortificatū itri
sece possit in duplū effectū in triplū ꝛ in qa
druplū ꝛ sic sine statu causandū in b subie
cto:ꝛ tñ a nō est nisi perfectionis finite. Ex
istis sequit ꝙ ista ɔña/a pōt in effectū du
plo pfectiorē effectu dato ꝛ triplo ꝛ qdru
plo:ꝛ sic sine statu:ğ est infinite pfectionis
vel ϑtutis in agēdo:nō valet:nisi addat ꝙ
a sit totalis cā illi9 effectus: ꝛ ꝙ cetera oīa
sint paria.Uñ qñ phs primo de celo docet
mēsurare potētiā p maximū p qō pōt: in
telligit b debere fieri p maximū in qō pōt
potētia talis:ceteris parib9: respectu cui9
maxime iudicat talis potentia cā totalis.
Modo ad ppositū tam meritorij ꝙ pmij
sunt opatiōes elicite a creatura merēte vel
lucrāte:sicut a cā ptiali ex vna pte:ꝛ a deo
etiā spālr coagēte ex alia; subiecto dispositꝰ

to circa hmōi potētiā merēdi: puta mēte īformata grā in via: et lumine glie ī patria Deus aūt pōt augere pfectiōem in duplo et triplo et sic sine statu. ergo deus et hō pūt in pfectiorē q̄litatē duplo et triplo: et tñ ī nullo se quitur hoiem esse infinite virtutis in agēdo Sīlr si loquitur de merito: deus pōt cōstituere cū forte talē legē: q̄ si diceret orōnem dñicā vno die: sic certi meriti: scdo die duplice tur: tertio die triplicē: et sic sine statu: similr ptinuaret vitā fortis in statu merēdi vltra quēcūq3 diē determinatū vel signabilem. tūc manifestū est q̄ for. poterit mereri duplū et triplū: et sic sine statu; et tñ ex grā vel actiōe illius meriti infiniti nulla infinitas virtutis ponetur in forte: nec vnq̄ merebitur pmiū infinitū. Jtē lumē glie est dispō necessaria intellectui terminato ad hoc q̄ eliciat actū vnicū habentē finitatiōnē circa deū: ergo intellectus creatus vidēs deū peccaret. sicut cū pcipit actū pfectiorē in seipso: sm qd esset magis dispositus vel eleuatus p lumen glorie: pōt intēdi in infinitū. sequitur q̄ nō est dare pfectissimū actū quē intellectus vidēs pōt hēre circa deū de potētia dei absoluta: et tñ stat q̄ intellectus creatus sit virtutis finite tātū. Ex istis pz q̄ illud motiuū de infinite virtutis potentia in casu verisimili pter infinitatē meriti sm casum argumēti nō valet. Et igitur amoto argumēto sic dico ad pclusionē: et pbo q̄ viator pseruatus a deo pōt vltra quēlibet gradū finiti meriti augere meritū suū: et pportionabiliter etiā pmiū corrñdēs. q2 si nō: accipiatur pfectissimus gradus btitudinis possibilis forti sm positionē aduersarij: et sit a. et arguo sic. a puenit ex trib9 causis puslibus: puta deo mēte et lumine glorie: quarū vna pōt agere pfectius in duplo q̄ agit: q2 ē virtutis ifinite itēsiue: et agit volūtarie: et illa fortitudo in augēdo oēs tres esse posset in actū pfectiorē q̄ sit a. ergo lz a sit actus pfectissimus in quē talis intellectus beatus nūc pōt: ita q̄ sine diuina opatiōe sit intēsior nō q̄ nūc est: nō tñ a actus est pfectissimus in quē pōt de potētia dei absoluta. ergo possibile est q̄ fortes eliciat actū pfectiorē q̄ sit a. et a fuit actus datus pfectissimus possibilis. ergo nō ē dare actū pfectissimū finitū quē fortes pōt elicere. ergo nec actū pfectissimū meriti si pseruatur in vita et in statu viatoris. ergo possibile est maiorē vltra quēlibet gradū meriti dati finiti augere meritū suū et pportionabiliter pmiū. Quarta pclusio est ista: q̄ ex tali augmētatiōe meriti vel pmij in infinitum nō sequitur aliqua infinitas virtutis intēsiue in creatura rōnali: sz tm̄ infinitas duratiōis. Hoc pbo p mediū pris9 pceptū et declaratū. Ex augmētatione pfectionis in effectu/nō arguit augmentatio pfectionis in q̄libet causaꝝ partialiū illius effectus: sz est potius fallacia pntis. sed tā meriti q̄ premij creatura rōnalis est vna cā partialis: vt declaratū est: ergo ex neutrius augmētatiōe arguitur formalr augmētatio vtutis in creatura rōnali. Sz ex augmētatiōe effectus nō sequitur augmētatio illius cause: nec ex augmētatiōe in infinitū illius effectus sequitur infinitas infinita illius cause: ergo ex tali pcessu in infinitū meriti vel pmij nō arguit infinitas intēsiue creature rōnalis in cogscendo et volēdo: qd est ppositū. Quinta conclusio: q̄ ex concessis sequitur q̄ ois creatura rōnalis est infinite capacitatis. Jstā tñ pbās expono pmo: et postea expositionē probo. Expono pmo sic. intelligo p capacitatē infinitā/nō rē que pōt capere aliā rē vel formā infinitā sibi inherentē: sz rē que potest capere aliā formā et aliā duplo pfectiorem prima: et tertiā duplo pfectiorē secunda: et sic sine statu. Quo supposito: arguo. ois creatura rōnalis pōt recipe deo coopante actū fruitionis duplo pfectiorē isto dato quē hz de potētia dei absoluta: et aliū actū duplo pfectiorē: et sic vlterius sm pmissam deductionē in infinitum: et ois talis cā est capacitatis infinite ad expositionē datā. ergo ois creatura rōnalis est infinite capacitatis. Maior est pbata superius in pclusiōe tertia. Minor pz in expōne tituli quā pfiri. ergo et c. Preterea ois creatura rōnalis pōt alteri coopari in cognitiōe: si deus voluerit ad hoc coagere. nā oēm notitiā cōplexā quā hz supmus angelus de deo: posset deus reuelare vel infūdere cuicūq3 intellectui creato. cuius pbatio est: q2 ois intellectus inquātū potētia intellectiua/est in potentia ois intelligendi: ergo in omni intellectu creato potest deus creare equalē notitiā notitie q̄ est in supremo beato. et cū intellectus nullus sit capax tot notitiaꝝ: qn deus potest tales pfectiores creare: sequitur q̄ cuiuslibet intellectus capacitas est infinita ad intellectum dictū. Sexta et vltima cōclusio est q̄ talis infinitas capacitatis nō arguit rē capacem esse infinite vtutis intēsiue. Hec pclo ex

Probatio.
J Quinta pclusio Probatur conclusio.
Sexta pclusio

precedētib⁹ satis liquet: nā si ponam⁹ deū
posse causare vltra quālibet formā mate-
rialē pfectiorē: ḡ vltra quācūqꝫ albedinē p-
fectiorē: cū materia sit capax cuiuslibet for-
me materialis ꝛ cuiuslibet albedinis: seqꝛ
ꝙ iam materia q̄libet est capacitas infini-
ta: qꝛ capacitas nō est nisi res capax: l3 aliō
īportat vel cōnotat. Silr si de⁹ posset crea-
re vnū aliū solē perfectiorē isto: ꝛ tertiū p-
fectiorē secūdo: ꝛ sic sine statu: tūc constat
ꝙ quilibet eoꝝ pōt illuminare istū orbē: q̄
nō est sine quacūqꝫ augmentatione virtu-
tis isti⁹ aeris: ḡ iste aer iā est infinite capa-
citatis ad intellectū datū: ꝛ tñ nō est: s3 val
de finite pfectionis. Isto mō ōis locus est
infinite capacitatis ad intellectū datū. cu-
ius rō est: qꝛ in quolibet loco pōt de⁹ pone
re quocūqꝫ corpore dato mai⁹ corpus ꝯm
fidē. Silr in oī loco nō pōt ponere tot cor-
pora: q̄n plura si velit: ḡ ꝛc. Iste cōclusiōes
sunt pbabilr, s3 sine assertione recitate: do
Cōtra tertiā conclusionem nec aliquid verisimilius de eisdē occurrat.
S3 restat ad maiorē euidētiā ꝯ̄ ista argu
ere ꝛ soluere. Arguit̄ specialr ꝯ̄ cōclusionē
Arguitur primo. tertiā. pmo sic. si ista esset vera: seqret̄ ꝙ ca
piendo impfectissimā creaturā rōnalē: hec
foret cōcedēda: de⁹ nō pōt creare creaturā
maioris capacitatis ꝙ̄ ista est respectu gra
tie in pñti: ꝛ pmij vel glie in futuro. ꝯ̄ñs fa
tis pt3 ex ꝯ̄ñtib⁹: qꝛ cuiuslibet grad⁹ grē fi
nite ista est capax: ꝛ silr cuiuslibet grad⁹ vi
sionis in btitudine. ꝛ sic ī patria essent oēs
bti equalis capacitatis btitudinis. Istud
Scdo. est argu. eiusdem valentissimū: nec tñ pro-
bat vlteri⁹ falsitatē ꝯ̄ñtis. Scdo sic. ea-
dē rōne ponendū esset ꝙ ōis creatura rō-
nalis nō esset tāte capacitatis respectu pe-
ne: quin posset p se capere maiorē. ꝯ̄ñs est
falsum. falsitas cōsequentis pt3: qꝛ si nō sit
dare summū dolorē quē sortes pōt sustine
re: ergo actus doloris ꝛ passi pōt esse sen-
sibilior ꝛ sensibilior, ꝛ hoc sine statu, in sor-
te: ḡ sortes est virtutis infinite in sentiēdo
Prima ꝯ̄ña pt3: qꝛ sicut viator conseruatus
a deo in statu merēdi, pōt mereri vltra gra
dū istū ꝛ istum: ꝛ sic in infinitū: ita pōt ea-
dē facultate demereri. ꝛ per consequēs non
est dare summū gradū potentie cui⁹ est ca
Tertio pax. Tertio sic. si illa sint vera: sequitur ꝙ
ōis creatura rōnalis esset capax tante bea
titudinis gratie ꝛ glorie: ꝙ cum eam habe
ret: esset oībus maior: et ꝯm meritum suū
equalis merito christi: imo duplare tripla
re centuplare millecuplare ꝛ sic sine statu.
consequens est inconueniens. nā ꝯm magi
strum. iij. sentē. di. xiij. c. j. christ⁹ habuit tā-
tā capacitatē, qua maior esse nō valet. Itē
ꝙ ipsius aīa melior fieri non possit: osten-
dit idem eodē lib. di. xviij. c. fin. Item tāta
fuit plenitudo ꝛc. Quarto si sic: sequeret̄ Quarto.
ꝙ charitas in viatore intendi posset intan
tum, ꝙ capacitas cōtraria que est ex fomi
te: totaliter extinguetur. consequens est fal
sum: vt pt3 p magr̄m. li. ij. di. iij. c. viij. Ipse
qui ꝯcupiscit: inq̄nat. ꝛ finiri nō pōt: q̄diu
viuimus: cōtinue minui pōt: finiri nō pōt.
cōsequētia pt3: qꝛ ista cupiditas est finita.
ꝛ ꝯm Au. aucta charitate minuit̄. ḡ cū cha
ritas possit augeri vltra quēcūqꝫ gradum
datū: poterit sic augeri ꝙ extinguat totam
cupiditatem. cōsequens est falsum: qꝛ tunc
posset hō equari btō in charitate: ꝛ imple-
re primū pceptū in statu viatoris cōtra Au
gustinū de perfectione iustitie: sicut allegat Quinto
magr̄ sniarū. Quinto sic. si omnis creatu
ra rōnalis esset equalis capacitatis respe-
ctu gratie ꝛ glorie: sicut innuit̄ in probatio
ne conclusionis: sequit̄ ꝙ oēs angeli essent
equales in naturalib⁹: qō est cōtra magr̄m
in sentētijs: q̄ oppositā opinionē approbat
li. ij. sen. distin. iij. Item hic est dānat⁹ Pa-
risijs error. cxxiij. ꝛ dat̄ pro rōne: qꝛ sic aīa
christi non esset nobilior aīa Iude. Sex Sexto
to cōtra illud quod dicit̄ de augmēto me-
riti in cōclusione prima: qꝛ si q̄libet q̄ mul-
tiplicius facit meritū quod sibi prius est de
bitū: auget meritū: sequit̄ ꝙ christ⁹ pficit
in merito. ꝯ̄ñs est falsum: ergo ꝛc. Itē Gre
go. in homilijs: quē allegat magr̄. iij. sentē.
di. xviij. c. ij. Nō habuit oīno christus iuxta Septimo.
meritū aīe q̄ potuisset pficere. Septimo
si cōclusio tertia foret vera: sequeret̄ ꝙ nō
esset dare pfectissimā cognitionē quā sor.
posset habere de deo. ꝯ̄ñs est falsum. ꝯ̄ña
pt3: qꝛ si nō ē dare pfectissimā beatitudinē:
ergo nec perfectissimā cognitionē. falsitas
ꝯ̄ñtis pt3 p Aug. lib. lxxxiij q. q. xxxij. Non
est (inqt) dubitādū esse pfectā intelligētiā
qua prestātior esse nō potest. ꝛ iō nō p in-
finitū ire ꝙ queqꝫ res intelligat̄: nec eam
posse aliū alio plus intelligere. Ad pri- Ad primum.
mū istoꝝ cōcedo ꝙ cōclusio ad quā dedu-
cit est bona. videlicet ꝙ oēs creature rōna
les sunt eq̄lis capacitat3 respectu grē ꝛ glie
ꝛ hoc loquendo de capacitate remota. ad
istum intellectum ꝙ quātam gratiam pōt

deꝰ infundere supreme creature rõnali: tã-
tã põt infundere infime. hoc ꝓbo sic. ⁊ ca-
pio supremã ⁊ infimã. ⁊ pono ꝙ deꝰ faciat
istã infimã esse viatricẽ. tũc possibile est ꝙ
ipa tũc tãtũ mereat: quãtũ nũc hꝫ supma:
ergo tãtũ põt recipere de pmio. Silr christus
põt iam tantã gratiã ei cõferre: quãtã con-
tulit aie christi: sicut minimꝰ bõ põt equari
in merito summo angelo. Silr non inclu-
dit ꝯdictionẽ ꝙ deꝰ tantã gratiã infundat
ergo nõ includit ꝯdictionẽ ꝙ aia tantã re-
cipiat. ergo hꝫ capacitatẽ respectu oĩs gra-
Ad se-cundũ tie quam põt sibi infundere. Ad scḋm qñ
arguit de capacitate pene. Dico ad p̄sens
ꝓportionabiliter sic esse de capacitate pene
sicut est de capacitate glorie. Et concedo ꝙ
dolor glorie põt esse sensibilior vltra que-
libet gradũ finitũ: nihiloꝫ valet ꝯña facta
vlteriꝰ. ergo sor. est virtutis infinite in sentien
do: q2 nõ fit actꝰ sentiẽdi vel dolendi sensi-
bilior vltra quẽlibet gradũ sola virtute so-
ris dolẽtis: sꝫ dei intẽsiꝰ coagẽtis. Et apud
illos q̃ dicũt actũ dãnatorũ ⁊ reproborum
⁊ beatificũ bonorũ totaliter esse ab extrin-
seco: ista ꝯña nihil valet: actꝰ ĩo põt eẽ sen
Ad ter-tium. sibilior. Ad tertiũ qñ arguit ꝙ sic oĩs crea
tura rõnalis esset tãte btĩtudinis: quantã
hꝫ mõ aia christi ⁊c. cõcedo istã ꝯclusionem
q2 oppositũ repugnat diuine oipotẽtie vt
mihi videt. nã oĩs intellectꝰ põt oĩa intelli
gere. ergo oĩs intellectꝰ põt intelligere deum
nude ⁊ clare: ⁊ eque clare vnꝰ sicut aliꝰ: nisi
aliq̃s istorũ sit virtutis infinite: qḋ dico ꝓ
intellectu diuino. ⁊ si deꝰ põt eq̃lem notitiã
sui cuilibet intellectui creato cõicare de po-
tẽtia sua absoluta: ꝯña est ꝙ põt quẽlibet
eq̃liter btĩficare. vñ nõ includeret ꝯdictio-
nẽ ꝙ deꝰ oẽs intellectꝰ sic sibi vniret ꝑ oĩa
sicut iã de facto sibi vniuit intellectũ chri-
sti. Et qñ vlteriꝰ arguit ꝙ sic oĩs viator cõ-
seruatꝰ ẜm casum articuli/ posset cẽtupla-
re meritũ christi: ⁊ accrescere charitatẽ maio-
rẽ q̃ꝫ habuit aia christi: ꝯ magistrũ q̃ dicit
lib. iij. di. xviij. c. ij. Tãta eñ plenitudo spi-
ritualiũ charismatũ fuit i eo: ꝙ ꝓficere nõ
potuit: ⁊ iḋ melior ipsiꝰ aia fieri nõ potuit/
q̃ꝫ ab initio ꝯceptionis extitit: q2 ꝓficere in
meritis nõ valuit. hec magister. Dico iuxta
ista duo ꝯña q̃ inferunt. quãtũ ad pmũ de
excessu meriti christi: nego: q2 natura huma
na in christo fuit acceptata vt esset media-
trix ⁊ redẽptio totiꝰ gñis humani. Vñ pos-
sumꝰ ꝑ imaginationẽ distinguere i christo
duo merita diuerse speciei: vt vnũ dicat me
ritũ singulare ipsiꝰ nature in christo: cui rñ
det aureã siue beatitudo que est in aia btã.
aliud dicat meritũ publicũ q̃ meruit ꝓ no-
bis. Et licet nos possumꝰ sic dicere ẜm ima
ginationẽ duplex meritũ in christo: posset
tñ valde ꝓbabiliter dici ꝙ prĩo gñe meriti
nõ meruit: q2 nullꝰ pro tali merito meruit:
nisi q̃ est viator carẽs pmio qḋ meret: chri-
stus ĩo prĩo fuit beatꝰ: ⁊ nunq̃ viator sim
pliciter. Si aũt tenet ꝙ meruit scḋo mõ si-
ue nõ: ꝯcedo ꝙ illud meritũ prĩo mõ posset
aliq̃s viator purus adequare ꝑ multiplica
tionẽ meritorũ: si in via viatoris conseruet
vltra qḋcũq tẽpus finitũ: sꝫ ad meritũ se-
cũdo mõ acceptũ nunq̃ ptingeret in eter-
num: ⁊ ita simplr loquẽdo/ ad totale meri
tum christi nunq̃ ptingeret aliq̃s viator:
nisi lege mutata. Qḋ ideo dico: q2 nolo ne-
gare qñ loquẽdo de potẽtia dei absoluta:
possibile sit aliquẽ viatorẽ adequare tota-
le meritũ christi: ⁊ etiã excedere aliq̃ mõ: sꝫ
hoc nõ est ex casu articuli quẽ mõ discutio.
Sꝫ si ponamꝰ ꝙ deꝰ creet vnũ aliũ mũdũ
⁊ hoiem ꝯsimilẽ ipi Ade ꝑ oĩa: dãdo sibi si
mile p̄ceptũ: ⁊ ponamus ꝙ ipe peccet eq̃li
ter sicut iste. ⁊ creet hoiem vel angelũ cuiꝰ
merita acceptet ad redẽptionẽ illiꝰ gñis hu
mani dãnati: nõ video ꝙ includat ꝯdictio
nem. sed tunc esset possibile ꝙ talis adeq̃-
tur christo i merito eq̃li ⁊ merito cõi. Quã
tum tñ attinet ad cõclusionẽ de cõseruato
in statu viatoris augẽte merita sua ẜm le-
gẽ cõem: dico sicut dixi: ꝙ talis nunq̃ ade-
quaret totaliter merita christi. Quãtũ vero
ad illud qḋ infert: ꝙ aliq̃s posset excedere
charitatẽ christi: ⁊ habere vnã q̃litatẽ q̃ vo
cat charitas intẽsior q̃ꝫ illa q̃ est nũc in aia
christi: nõ habeo h̄ ꝓ incõueniẽti: imo ma
gister sniarũ non reputat christũ minꝰ bo
nũ q̃ꝫ nũc est: si simplr nullã talẽ haberet:
q2 adeo charꝰ posset christꝰ eẽ sine illa sicut
cũ illa. Vñ ad auctoritates magistri qñ di-
cit ꝙ christꝰ habuit tãtã charitatẽ ꝙ ma-
ior ea nõ valeat poni: dico ꝙ nõ loquit de
illa quã doctores moderni ponũt vnã q̃li-
tatẽ: q2 ipe talẽ nõ posuit sicut lib. j. p15 di.
xvij. Sꝫ vult dicere ꝙ natura hũana i chri
sto fuit tã grata ⁊ accepta deo quãtum ad
grãm vnitionis ꝯposite: ꝙ magis charus
esse nõ potuit: ⁊ ꝙ de potẽtia dei ordinata
cooperari nature hũane i christo ad maiorẽ
btĩtudinẽ nõ p̄destinauit. ideoq proficere

R nõ potuit de potẽtia dei ordinata. Sed 3.
Questi quero vtrũ de⁹ tñ cooperabat nature hũa
uncula ne ad vniendũ eã in christo quãtũ potuit:
an min⁹ ꝙ̃ potuit? Nõ videt ꝙ pcise tãtũ.
qꝛ videt ꝙ esse posset plus de potentia dei
absoluta: cũ sit infinite virtutis: sꝫ videt ꝙ
tũc nõ habuit btitudinẽ infinitã. Si min⁹
ꝙ̃ potuit: ꝛ nõ dilexit christũ: h̃ est naturã
assumptã tãtũ quãtũ potuit: ğ min⁹ ꝙ̃ po
tuit: q̃ro tũc an in infinitũ min⁹ ꝙ̃ potuit?
ꝛ hoc nõ apparet ꝯueniẽs: qꝛ si christi hũa
nitatẽ dilexit infinite min⁹ ꝙ̃ potuit: ğ nõ
minus potuit eã diligere ꝙ̃ fecit: sicut seq̃
tur. dilexit eã min⁹ ꝙ̃ potuit: ğ dilexit: ꝛ in
nullo dilexit: qꝛ si aliquatenus dilexit: saltẽ
tantũ diligere potuit. Prima ꝯña patet:
qꝛ ly ꝙ̃ ꝯfundit confuse ꝛ distributiue. ğ
nec potest dici ꝙ finite dilexit minus ꝙ̃ po
Rñsio. tuit: nec infinite minus ꝙ̃ potuit. Ad istud
dico ꝙ deus nõ cooperabat tantũ quantũ
potuit ad aliquẽ itellectũ: nõ eñi coopaba
tur tantũ quin pl⁹ potuit. Et nego vlteri⁹
ꝯñam: ergo minus cooperabat: vel igit mi
nus dilexit eã ꝙ̃ potuit: qꝛ ista est simpliciter
falsa ꝑpter ꝯfusionem confuse ꝛ distributi
ue ꝓbatã in ista ꝯiunctione ꝙ̃. Sed dimit
to istud: ꝛ redeo quantũ ad affirmationes
magistri sen. quando dicit ꝙ christus tan
tam habuit charitatẽ ꝙ maior esse nõ va
luit: hoc est, ita fuit accept⁹ deo ꝙ magis
acceptari nõ potuit quãtũ ad gratiã vnio
nis: de qua Aug. xiij. de trini. c. xiij. In reb⁹
eñi per tps ortis ista est summa gra: qua
homo in vnitate psone deo ꝯiunct⁹ est. ꝛ sic
intelligit magister lib. iij. dist. xviij. c. ij. ꝙ
eius anima melior fieri nõ potuit. hoc est
Alr ad accepta est ad statũ quo melior nullus cõi
primã cabilis est in tpe. Aliter de prima aucto
auctori ritate dici põt: ꝙ ibi loquit magister de di
tatem. lectione christi qua voluit mori ꝓ redẽptio
ne generis humani: ꝙ illa fuit in eo tanta
ꝙ maior esse nõ potuit ꝭm circumstantias
q̃ tunc in christo fuerũt. Ad tertiã auctori
tatem q̃ ponit ibidẽ: ꝙ tanta fuit plenitu
do ꝛc. voluit dicere ꝙ aliter fuit ĩ christo ꝛ
in nobis: qꝛ in nobis actus possunt intẽde
re habit⁹ ꝙdiu viuim⁹: ĩ christo aũt nõ. sed
habit⁹ fuerũt statim infusi tanta intẽsione
ꝙ habit⁹ ꝑ act⁹ seq̃ntes intẽdi nõ potue
Adq̃r rũt. Ad quartũ põt dici ꝙ non sequit. si
tum. tanta charitas diminuit de cupiditate, ꝙ
duplũ diminuit duplum: sed diminuit ꝭm
aliã ꝓportionẽ: sicut augmẽtatio in motu
diminuit de tpe quo mobile mouet. Ad Ad q̃n
quintũ dico ꝙ ꝯña nõ valet: sicut nõ sequi tum.
tur. Quilibet hõ cũ adiutorio dei põt por
tare tãtũ quãtũ ali⁹: ğ est eque fortis cum
alio. de ꝯclusionibus tñ ad quas deducitur
tamꝙ̃ ad incõueniẽtia: nõ intromitto me
ꝓ nunc. Ad sextũ dico ꝙ magister soluit Ad sex
ibidẽ: dicẽs ꝙ christ⁹ profecit quãtũ ad nu tum.
merũ meritorũ. nõ quãtũ ad virtutẽ meri
ti. Ad aliã auctoritatẽ Augustini ꝙ est Ad se
locut⁹ de pfecta ꝛ cõphensiua notitia dei: ptimũ.
qualẽ nemo hr̃e põt de deo. Posita via Decisio
q̃ ꝓnũc saltẽ recitari põt: ꝛ eadẽ facilita articli.
te si oporteat retractari: iã ponẽdi sunt cir
ca articulũ duo modi dicendi aliquoꝝ, vi
delꝫ modernoꝝ circa articulos. Vñ iuxta
modernos est duplex modus. Unus est Prim⁹
ꝙ si viator ꝯseruaret a deo vltra qõcumq modus
tps determinatũ in statu viatoris: semper dicendi
posset ꝓficere in augmẽto meriti: ita ꝙ vl
tra quẽcũq gradũ meriti acquisiti posset
acq̃rere pfectiorẽ ꝑ duplicationem meriti.
Et si hoc sequeret ꝭm istos ꝙ natura hu
mana esset infinite capacitatis: immo per
ipsos ista stant simul, ꝙ aĩa semꝑ possit ꝓ
ficere de bono in melius: ꝛ meli⁹. ꝛ sic sine
statu: ꝛ ꝙ nihilomin⁹ sit capacitatis fini
te tãtũ. Ad qð ꝓbandũ euidentius ponũt
exempla. Dicũt eñi simile esse aliquo modo
de repletione corpis vel vasis ꝭm extensio
nẽ: sicut est de repletione spũali aĩe ꝭm in
tẽsionẽ. modo capiendo vas quodcũq, be
ne verum est ꝙ illud põt repleri aqua vel
alio liquore ꝭm extẽsionẽ: ita ꝙ sine mira
culo non possit plus illius vel alterius li
quoris ꝯtinere: tñ manẽte eodẽ liquore in
illo vase deus põt aliũ ibidẽ ponere ꝑ mi
raculũ. s. secundũ tertiũ ꝛ quartũ: ꝛ sic sine
statu. Ita stant bñ simul: ꝙ capacitas isti⁹
vasis que nõ est aliud nisi vas: ꝛ tñ põt re
cipere in infinitũ plura corpora: ꝛ sic sine
statu. Eodem modo dicũt ꝙ capacitas aĩe
nõ est nisi ipsa aĩa. vñ est finita capacitas.
ꝛ ideo põt sic impleri gratia: ꝙ non potest
plus de tali gr̃a ꝭm speciẽ recipere natu
raliter: supnaturaliter tñ ꝛ ꝑ miraculũ. si
mile de corporibus ꝓportionatis põt de⁹
in ea si ipsa hec vnit: ponere equalitatem
glorie: ꝛ sic tertiã ad secũdã: ꝛ quartam ad
tertiã: ꝛ sic sine statu. Et sic volũt isti eua
dere vtrũq eoꝝ incõueniẽtiũ: qꝛ nec aĩa ẽ
capacitatis infinite: nec plus põt mereri ꝙ̃
deus possit sibi tribuere; vl manere ĩ statu

viatoris: et tamen non posse mereri. Aliud exemplum ponunt: quod dicunt esse subtilius: quod est sine miraculo: et est tale. Videmus quod vas licet non possit magis recipere de liquore quocumque nisi unum scyphum una vice: potest tamen post scyphum aque abiecta tantundem de meliori liquore puta de vino recipere: et adhuc isto abiecto tantundem de tertio liquore meliori: et sic ulterius de quarto et quinto: et sic in infinitum: cum deus posset ultra quecumque liquorem datum creare perfectiorem. Item denarius argenteus est melior cupreo: et aureus est melior argenteo. et sic deus posset creare aliud metallum melius auro: et aliud melius illo: et sic sine statu. Isto modo ad propositum de anima viatoris dicunt quod in ea recipi possunt diverse perfectiones secundum speciem: respectu diversi et diversi amoris fruitivi secundum speciem respectu dei in anima: potest deus in eadem corrupta illa creare perfectiorem alterius speciei: et ponere in anima viatoris. Ex quo sequitur quod nec est dare perfectissimam charitatem receptibilem in anima viatoris: nec perfectissimam beatitudinem receptibilem in patria in eadem.

2 Secundus modus dicendi

Hec est opinio in isto articulo. Alius modus dicendi est: quod est dare maximum meritum et gratiam receptibilem in anima viatrice: et consequenter gradum maximi premii quem potest recipere in patria. Et hoc principaliter ponitur propter lumen potentie anime ad cognoscendum deum et fruendum eo. Et dicunt consequenter quod si deus hominem conservaret in statu viatoris ultra quecumque terminum istius temporis vel illius: talis cito devenirent ad summum gradum meriti sibi possibilem. tunc si diutius viveret: et actus ulterius exerceret: talis mereretur multiplicius quam prius meruit: sed nullum novum premium novis actibus correspondet: sicut ponit magister lib. iij. dist. xviij. ubi dicit quod illud bonum quod christus meruit a principio sue conceptionis: postea meruit multiplicius: sed nihil novum: unde dicunt. Non ergo proficeat secundum anime meritum quantum ad intensionem meriti: proficit tamen quantum ad numerum meritorum. Isti sunt duo modi dicendi in hoc articulo. Sed contra secundum modum dicendi arguitur primo sic. sequitur si propter novum meritum bonum non debeatur novum premium: quod pari ratione nec propter novam malitiam nova pena. Et sic sequitur quod aliquis bonus homo posset tantum mereri: quod deus non posset retribuere: et malus tantum continuando demereri: quod deus non posset eum pena condigna punire: quia secundum istam viam non esset peccans capax maioris pene quam fuit pena quam prius meruit. et sic quantum de viatore/quanto opus bonum procedit ex maiori charitate ceteris paribus: tanto est deo acceptius: ergo quando iste viator perveniret ad charitatem quam ponitur in eo maxima: tunc foret opus consequenter elicitum ab eo in tanta charitate deo acceptum: sed hoc frustra fieret: nisi sibi aliquod novum premium correspoderet: ergo etc. Secundo arguitur contra secundum per unam decretalem que ponitur in. vi. de hereticis. ad nostrum. in qua damnatur sententia Begardorum dicentium quod homo in hac vita tam perfectum gradum virtutis posset acquirere: quod amplius in gratia proficere non valeret. quia si sic: ut dicunt: tunc posset aliquis christo perfectior inveniri. Ad hoc autem quod secunda opinio allegat pro exemplo secundum magistrum quod quod prius meruerat/postea novis actibus multiplicius meruit: dicunt isti quod christus post primum instans conceptionis sue fuit comprehensor in statu: non in statu viatoris ad merendum aliquid sibi ipsi: sed tantum aliis: sicut sunt sancti in celo qui nobis mereri possunt: et non sibi. In hoc ergo articulo ad presens sufficiat mihi recitasse sententias aliorum: quas nunc subtilioribus discutiendas relinquo.

Secundus articulus est

inquirere utrum opus penitentie sit meritorium vite eterne. Intelligendo autem per opus penitentie opus impositum homini penitenti in satisfactione pro peccato commisso. Et est difficultas talis in isto articulo: sicut tactum fuit in tertio argumento principali: an duo homines equalia opera facientes: quorum unus est obligatus ad penitentiam sustinendam: alius non: per illa opera mercantur equaliter de premio essentiali: et equaliter remunerentur in celo an non. idest utrum opus satisfactorium factum a penitente absoluto a pena sit sibi meritorium in vita eterna: ac si nunquam peccasset: nec ad aliquam penam obligatus fuisset. Et in hoc articulo tantum dicam duas conclusiones. Prima est: quod opus satisfactorium impletum ex charitate est meritorium vite eterne. Secunda conclusio est quod opus satisfactorium non est minus meritorium vite eterne ex hoc quod est satisfactio pro peccato: quam si non esset satisfactio: sed tantum sibi correspondebit de premio essentiali in celo: quantum sibi deberetur si persona que meretur nulli pene foret obnoxia. Istas conclusiones probabo primo per rationes. secundo obijciam contra eas: et solvam. Prima itaque conclusio est: quod opus impositum homini in satisfactionem pro commisso/est sibi meritorium vite eterne: si compleatur in charitate. Hanc probo multipliciter

Secundi articuli quod quidem incidens talis.

Prima conclusio responsiva.

Prime conclusionis Prima probatio

τ primo sic. Omnis actus ꝓcedēs ex chari
tate in viatore est meritorius vite eterne:
sed satisfactio in pnīa est hmōi: ğ τc. Mi
nor ptȝ: qꝛ penitēs ex vi cōtritionis statim
Scđa. est in charitate. Scđo sic. implens id ad
qđ tenet: τ sicut tenet: meret vitā eternam.
sed penitēs satisfaciēdo implet id ad quod
Tertia tenet: τ sicut tenet: ergo τc. Tertio sic. ni
hil posset impedire qn ista satisfactio esset
meritoria vite eterne: nisi ꝙ sufficiēter pre
miaret p relaxationē pene debite: sed h nō
sufficit: qꝛ pena relaxata si esset: esset malū
finitū intēsiue τ extensiue. τ p ꝯñs relaxa
tio est bonū finitū intensiue τ extensiue: cū
sit quoddā bonum tpale minus bonum ꝙ̄
minimus gradus beatitudinis. τ per ꝯñs
nō est sufficiēs p̄miū ꝓ actu meritorio vi
Quar te eterne ex natura sui cōsimiliter innocen
tā. tie. Quarto sic. aliqs sponte faciēs op⁹ cō
simile: puta orat/ieiunat/vł dat elemosy
nā: meret vitā eternā: ğ faciēs cōsimile op⁹
ex impositione τ ex obediētia magis mere
tur vitā eternā. Consequētia probat: qꝛ sa
cramētū penitētie τ obediētia τ q̄ adueni
unt operi s. bone circūstātie: augēt bonita
Quīta tē opis. Quīto sic, si eēt ita ꝙ opa satisfa
ctoria nō essent meritoria vite eterne: seq̄
ret ꝙ aliqs posset facere tot bona opa q̄
fecit btā virgo: τ ꝙ tm̄ ꝓ oīb⁹ illis nō ma
gis premiaret ꝙ̄ infans nouiter baptizat⁹
nec tm̄ faciēs ista opa post pctm̄ mortale se
quens. Istam ꝯñam probo. pono aliquē q̄
a pncipio quo habuit vsum liberi arbitrii:
multiplicauit semꝑ pctā: ita ꝙ oīa merita
sua a tempore cōtritionis nō sint tāte con
tritionis τ intēsionis in bonitate/sicut fue
rūt sua pctā in malitia: si ergo sit sufficiens
recōpensatio ꝓ meritis sola relaxatio pe
ne: seq̄tur ꝙ talis moriēs nō plus p̄miare
tur/ꝙ̄ p premiū qđ habuisset si decessisset
ante vsum ratiōis: τ tm̄ fecit tot bona opa
Sexta ex genere quot fecit btā virgo. Sexto sic.
si ita esset: deus crudeli⁹ ageret relaxando
penitētiā correspondentē in purgatorio ꝙ̄
infligendo istam penam. qꝛ relaxādo pena
cōtraheret gradū beatitudinis qui corrñ
det operi. τ manifestū est ꝙ melius eēt pe
nitēti ad tempus sustinere penā in purga
torio: ꝙ̄ carere tali gradu beatitudinis in
Scđe ꝑpetuū: ergo misericordia dei verteret pe
conclō nitēti in crudelitatē τ in iniustitiā. Se
nis re cūda cōclusio est ista: ꝙ satisfactio est opus
petitio ita meritoriū p̄mij in vita eterna/ sicut il
lud opus esset si nō esset satisfactio eidem
operāti. Ista cōclusio ꝓbat primo sic. nisi Proba
ista cōclusio esset vera: fatuū τ indiscretum tio pri
esset imponere penitētib⁹ aliqua bona opa ma.
in satisfactionē. Cōsequētia pꝫ: qꝛ per talē
impositionē minuet de valore operis qui
deberet ꝯuenire ipsi operāti: qꝛ si istud op⁹
fieret sine impositione τ sponte: mereretur
vitā eternā: ğ talis īpositio nō valeret: im
mo noceret contrito. Scđo sic. si op⁹ bo Scđa.
nū qđ fit ad satisfaciendū ꝓ pctō: foret mi
nus meritoriū vite eterne ꝙ si nō esset: tūc
talis gradus beatitudinis diminuatur ta
li opi: τ sit ille gradus a: τ infinitū premiū
qđ dabit isti sit b. ita ꝙ totū premiū corre
spōdēs isti operi si nō eēt satisfactio sit a b
τ p̄miū qđ nō dabit de facto b. τ volo ꝙ c
sit bonū tpale: scꝫ relaxatio pene ꝓ isto tē
pore faciēda: tūc arguo sic. Illud op⁹ est ita
bonū sicut aliud cui debet a b: ğ sibi debet
aliquid equalēs a b: sed b c nō est equiua
lens a b: ergo minus tribuit isti opi ꝙ̄ de
betur: qꝛ si b c τ a b essent equalia: sequitur
ꝙ c τ a essent equalia: τ sic bonum tēpora
le τ aliqs gradus beatitudinis essent equa
lis bonitatis. Consequentia ptꝫ: quia si ab
equalib⁹ equalia demas: vel idem eis cōe
ꝙ relinqueretur: vel essent equalia: ergo b
c est minus ꝙ̄ a b. τ ita iniuste premiat de⁹
illud opus. Et aūt illud opus sit ita bonū
mō sicut si non esset satisfactio: ꝓbatur: qꝛ
ꝓcedit ab equali conatu τ ab equali gra Euasio
tia. ğ τc. Si dicat ꝙ illud op⁹ non est eque
acceptū deo sicut esset in ꝑsona nō obliga Impu
ta penitentie. Cōtra. ista ꝑsona est ita cha gnatio
ra deo: ex quo tota culpa est remissa: τ ha
bet ita intēsam grāz/sicut qñ fuit innocēs:
ponat. hoc enim certum est ꝙ frequenter
contrit⁹ resurgit τ adipiscit maiorem gra
tiam ꝙ̄ cū fuit innocens: τ opus suū nunc
est equalis meriti sicut fuit in statu sue in
nocētie. sicut p Augu. ptꝫ qui dicit. Sed in
hoc differt charitas a fide τ spe: qꝛ simplici
ter ille melior est in quo charitas maior est
ergo ille cōtritus melior est ꝙ̄ fuit ante la
psum: nō obstāte ꝙ obliget ad penitentiā
Sed contra istas conclusiones arguitur sic Argu
Opus satisfactoriū in penitēte sufficienter mentū
remuneraf per remissionē pene: ergo nihil primū.
debet ei de p̄mio vite eterne. añs ꝓbatur τ
ꝯñs. Antecedens ꝓbat sic. pena ei debita
ꝓ peccato nō est in infinitū minus mala ꝙ̄
gradus p̄mij ē bon⁹: sꝫ tm̄ finite deficit ab

eq̄litatē malitie:ꝙ̄ pena posset sibi īntantū augeri:ꝙ perueniret ad equalitatē: ita ꝙ pena debita peccatori foret tantum malū quantū bonū.ergo tā bonū esset illa pena carere:sicut habere illud gaudiū: igit recō/pensando opus satisfactoriū ꝑ solam rela/tionē hmōi pene/sufficiēter ⁊ proportio

Scdm̄ nabiliter recōpensat illud opus:ergo nihil debet sibi de vita eterna. Preterea satisfa/ciēs operat timore pene ⁊ affectione prius ti:q: satisfacit vt liberet a pena: ꝙ̄ non tm̄

Tertiū meret sicut si cōsimile op⁹ faceret sine intē tione euadēdi penā. Preterea ꝯ vtramq̧ cōclusionē videt esse: maxime cōtra secūdā ꝙ ſm ipsam deus plus tribueret hoī ali/cui ꝑpter pctm̄ suum ꝓcedens: ⁊ sic pctōr cōsequeret meritū de eo ꝙ peccauit. Con/sequētia pꝫ:q: plura bona sibi tribuuntur ꝑ equali opere ꝙ̄ innocēti:q: equale p̄miū in celo: et vlterius relaxatio grauis pene.

Ad primū istorum dr̄ ꝙ procedit ex falsa

Ad pri mum. imaginatione. Nā argumentū imaginatur ꝙ satisfaciēs sit obligatus ad penam eter/nam:⁊ ꝙ ꝑ opus satisfactoriū consequat relaxationē illius pene:⁊ vtrūq̧ est falsum q: statim in primo motu cōtritionis cōseq̄ tur remissionē pene eterne:⁊ cōmutat obli gatio que fuit ad penam eternā/in obliga tionē ad penā tēporalē tm̄:⁊ istius pene tē poralis remissionē cōsequit penitēs ꝑ ope ra satisfaciendi. Unde si imaginatio quam supponit argumentū/foret vera:argumen tum bene cōcluderet ꝙ sufficiēter premia/ ret satisfactio ꝑ remissionē pene tm̄:⁊ ꝙ ni hil ei correspōderet de p̄mio vite eterne.

Ad se/ cundū. Ad secundū dr̄ ꝙ satisfaciēs ordinate nō intēdit principaliter ad cōmodū ꝑpriū: sꝫ intēdit deo cōiungi per amorē beatificum Et q: in se perpēdit quēdam reatū:ꝑ quem retardari videt ab illa fruitiōe:ideo ex con sequēti vult illum delere. Principalis aūt intētio ꝑ se formare dꝫ opus ⁊ denomina/

Ad ter tium. re. Ad tertium dici pōt ꝙ deus de p̄mio essentiali vel de beatitudine non plus tri buit penitēti ꝙ̄ innocenti ꝑ equalib⁹ ope/ ribus.modo premiū est ꝑ se correspondens operi meritorio:⁊ ideo in premio qđ per se debetur operi/seruat equalitas. in premio āo qđ debetur ꝑ accidens/non:quia circū/stātia est in penitēte:puta obligatio ad pe/ nam:que nō est in innocēte. Et ergo dimit titur sibi pena ꝑ accidens:q: nō posset intē di debitum p̄mij in eo:nisi remitteret obli/

gatio ad penitētiam:que nō est in ipso non peccante. Ad istud ponuntur exempla. Si igni applicent duo corpora: quorū vnū sit frigidum ⁊ humidū:aliud vero frigidum ⁊ siccū:primū recipiet ab igne calefactionem ⁊ desiccationē:secundū vero nō: sed tm̄ ca/lefactionē:q: est siccū per se. Itē obuiēt di/uiti duo nudi:quorū vn⁹ est turpis corpo/ris:⁊ alter honesti: equaliter tamē patiun tur frigus:induat diues vtrūq̧ equali in/dumento:⁊ tm̄ stat ꝙ plus facit ꝑ turpi:q: operit ei⁹ turpitudinē: ⁊ pellit ab eo frig⁹: ab honesto aūt tm̄ amouet frigiditatem. Et hec de secundo articulo.

Terti⁹ articulus est que/ rere vtrum sola cōtinuatio tpis addat bo/ nitatē vel malitiā operationi morali:intel/ ligendo sic ꝙ oēs circūstantie operationis maneant vniformiter sub aliqua intensio/ ne:puta ꝙ difficultas sit equalis:⁊ conat⁹ volūtatis eque intēsus:nec deliberatio vel iudiciū euidētius vel obscurius: sed oīa ta lia maneant vniformiter: tūc est dubiū an sit maius meritū operari tm̄ per duas ho/ ras an ꝑ vnā tm̄. In isto articulo q̄ est val de difficilis:tm̄modo recitatiue ꝓcedā po/ nēdo rōnes ꝓ ⁊ ꝯ:que maxime mouēt mo dernos in hac materia. Videt primo ꝙ nō augeant opera in bonitate vel merito ex sola circūstantia maioris tēporis. Nam primo sic.ponat ꝙ aliq̄s velit bene facere aliquo genere meriti vna die sub certo gra duꝫ iste aliq̄d meret rōne tāti tpis: ꝙ̄ si ali⁹ eisdem circūstātijs velit bene facere cōdi/ tionē si deus mili actu apponat talem cōditionē:si deus volitionē respectu talis actus acceptaue/ rit:merebit eq̄le: rōne aliarū circūstātiarū: ⁊ rōne talis duplū. Et vltra si velit exerce/ re sub eisdē circūstantijs talē actū per tēp⁹ infinitū:merebit infinitū augmētū premij ad premiū. Ad istud argumētū dicit cōiter sic:ꝙ nō pōt fieri additio equalis in meri/ to ſm equalem additionē tēporis:q: mul/ titudo tpis per maius ⁊ maius tps magis cōfuse cognoscit:⁊ ideo ex duobus diebus nō addit ad meritū duplū vnius diei. ⁊ sic de alijs consequenter. immo min⁹ additur ex appositione quatuor dierū ad additum duob⁹ dieb⁹:ꝙ̄ ex illis duob⁹ dieb⁹ ad me ritū correspōdens vni diei tm̄:et ideo non oportet ꝙ ex additione infinitorū addito/ rū infinitū meritum sequat. ꝙ qū aliquis

Tertij articuli Qō q̄ē inaddē talis.

Primū princi pale ꝓ bās ꝙ non.

Solu/ tio.

habet volitionē respectu act⁹ infiniti: puta ꝙ vult peccare p infinitos dies: tūc ꝓpter confusam cognitionē vniuscuiusq; diei ex isto die surgit aliqđ precisum meritū: sicut surgit ex vno die determinato aggregato. Sed ꝫ solutionē arguit primo sic. Tota rō quā ista rńsio assignat: quare ꝑm augmentationē tpis nō augmētet meritū in equali ꝓportione: sicut auget tps: puta ꝙ ex additione dupli tpis tenebit duplū meritum ad meritū corńdens primo tpi: est ꝓpter cōfusionē cognitionis respectu maioris tēporis. tūc tota rō est cōfusio cognitiōis q̄n nō auget meritū ꝓportionabilr ad tpus. ꝗ ꝑm augmētationē ꝯfusionis respectu tpis diminuet augmētatio meriti: ergo cōfusio dupla duplū diminuit de augmētatiōe meriti. ⁊ vltra. infinita cōfusio totā augmētationē meriti tollet: ⁊ nō foret meli⁹ velle bñ viuere p tps infinitū ꝙ̄ p vnam horā: nec graui⁹ foret velle peccare p dies infinitos ꝙ̄ p dies finitos: imo ecōtrario foret. Secūdo ꝫ hoc ꝙ dī ꝙ nō est aliqua aggrauatio in volente peccare p infinitum respectu vniꝰ diei. Arguit sic. Ponan⁹ duos eque volētes peccare in oīb⁹: excepto ꝙ vn⁹ vult peccare incipe post lapsum illi⁹ diei ⁊ peccare oībus diebus sequentibus: ⁊ alius vellit toto illo die ⁊ oīb⁹ sequentibus peccare sub hac forma equalr volēdo: volo semper et nūc peccare. ſi ꝗ ꝑm rńsionē datam nō fit aliqua aggrauatio respectu vnius diei: precipue ꝑm quā nō grauius peccaret volens grauius peccare de tpe ⁊ citius incipere et equalr continuare. Tertio ad idē: si dies determinatus non adderet precisam aggrauationē: sequitur ꝙ nō foret graui⁹ peccare die solēni ceteris paribus: ꝙ die feriali. ꝯñs est falsum ꝑm cōiter opinantes. Cōsequētia ꝓbatur sic: ponat ꝙ eccl̄ia ex causa statuat ꝙ aliquo āno certo nullus dies seruetur festus. ſint ergo duo volentes equaliter peccare p oīa: excepto ꝙ vnus vult p vnū annū peccare: in quo nullus dies fest⁹ seruetur: ali⁹ vult alio anno: in quo multa festa celebrabuntur: ⁊ neuter ponat intentionem suam de se maiorem super vnū diē anni sui: sed eque confuse sup oēs dies: tūc arguitur sic. Ex nullo die fit aggrauatio determinata ⁊ precisa: ergo non plus die festo ꝙ̄ alio. igitur nō grauius peccat q̄ vult peccare anno habente festa: ꝙ̄ alius: quod est propositū. Secundo ad principale arguitur sic. Si circūstātia tpis ⁊c. tūc eliciēs aliquē actū dilectiōis subito remissum: nō mereret sicut si cōtinuaret cū eisdē circumstantijs cuiuscūq; rei. ⁊ per ꝯñs sub quocū ꝗ gradu eliciat actū dilectionis subito: nō tantū merebit quantū si continuaret p tēpus. Consequētia ptz: q: deest circumstantia tpis que p se agit ad meritū. Cōsequēs tñ est falsum: q: si sic: chūst⁹ meruisset post principiū cōceptionis sue: q: fecisset cū pluribus bonis circūstātijs actum suum: et sic cōtinue profecisset in merito: ꝫ magistrum sniaꝝ li. iij. di. xviij. Tertio sic. Si ex maiori tpe augeret meritū: tunc ex multitudine gratie augeret meritum: ⁊ sic cū quolibet tēpore esset infinitū meritū. ꝯñs est falsum ⁊ ꝯña ptz: q: in quolibet tpe sequēti tantū mereretur sicut in presenti: posito ꝙ ex eq̄li deliberatione continuet per tempus intermediū. Quarto si sic: tunc iste actus dilectionis remissus continuatus p tps posset fieri ita meritorius sicut actus eiusdē generis intēsus respectu eiusdē generis alijs oīb⁹ circūstātijs parib⁹. ⁊ sic posset aliqua dilectio viatoris remissa per solā cōtinuationē equari dilectioni aīe christi. ⁊ sic faciens maximos actus virtutū: sicut moriens p christo nō tātū ꝑmiabit sicut cōtinuans remissā dilectionē p tps magnū. Cōseqns est falsum. ⁊ contra Aristo. ix. Ethico. vbi dicit ꝙ studiosus eligit magis per paucū tempus valide agere: ꝙ̄ per multum tēp⁹ quiete: ⁊ viuere bñ p paucos dies ꝙ̄ quali tercūq; p multos: ⁊ actionē vnam bonam facere ꝙ̄ multas paruas. Quito si sic: tūc posset deus aliquē cōseruare in statu merēdi vltra q̄cumq; tps futurū finitū signabile: ⁊ sic talis vltra meritum finitū posset plus mereri: quātū aīa sua ꝑm intentū in volūtate foret manēte capacitate: ⁊ sic posset p̄cedere meritū christi nō aucta capacitate sue: ⁊ oporteret dicere ꝙ attinget maximā charitatē cui⁹ est capax hic in via: qđ est cōtra Aug. in epistola quadā: vbi dicit ꝙ pessima charitas est que nō vltra in via augeri inuenit. Sexto ꝙ circūstātia tēporis ceteris parib⁹ nō auget meritū vl̄ demeritum arguitur sic. Ponam⁹ ꝙ oīa q̄escant ⁊ petrū viatorem habentē p̄ceptū de actu dilectionis. ſi igit tps aliqđ faciat ad meritum: sequeret ꝙ petr⁹ reb⁹ q̄escētib⁹ non tātū posset mereri sicut si aliq̄ mouerētur. ꝯñs ptz: q: si oīa q̄escerēt: nō esset tēp⁹ ꝑm

Marginal notes: Impugnatio solutionis. Prima — Secūda — Tertia — Secūdum principale — Tertiū — Quartū — Quītū — Sextū

Augustinū. Si dicat̄ ꝙ sit tp̄s ꝓprium illi
us dilectiōis: ⁊ illud augebit meritū. Con
tra. act⁹ pri⁹ est naturalr̄ ad illud meritum
q: ille act⁹ p̄supponit̄ discretiōi q̄ ptes sue
Septi- acapiātur s̄m pri⁹ ⁊ posteri⁹: q̄ ille act⁹ sit
mum. tp̄s. Septimo ꝑ auctoritatē Hugonis de
sacramentis. li. ij. pte. xiiij. ca. vj. vbi dicit ꝙ
opus extrinsecū nihil addit ad meritum su
pra voluntatē: nisi voluntas cū ope augea
tur: quā difficile ē nō augere cū ope siue in
bono siue in malo. ⁊ addit ꝙ quātū crescat
voluntas bona: tātū crescit ⁊ meritum. Et
si cōtinuaret tantā esse voluntatē quāta est
in illo q̄ opus exercet: q: voluntas est in eo
dē: difficile esse non posset. ex hoc dicto ar-
guitur ꝑ locū a multo fortiori. si op⁹ nihil
addit qd̄ tp̄s nō addit: nec cū tpe crescat
O volūtas: nec s̄m se nec s̄m aliquā circūstā-
In op- tiā eq̄ie tp̄s auget: seq̄tur meritū augeri cu
positū. iuslibet circūstantie. ergo ⁊c. Ad partē op-
Primo positā arguitur sic ꝑ media. x. Primo sic: si
circūstantia tp̄is nō augeret meritū ceteris
circūstātijs parib⁹: nō grauius peccaret q̄
cū ceteris circūstantijs continuaret volun
tatem suā peccādi vniformiter per diē q̄ꝑ
horā: aut ꝑ qd̄cūq̄ magnū tp̄s q̄ per mi-
nimū signabile. ꝯn̄s est falsum: q: sic nō es
set maior penitentia iniūgenda tali diuti⁹
peccāti q̄ alteri: nec sepius delinquēti aliq̄
vno genere peccati/ q̄ si eisdē circūstantijs
vna vice tantū delinqueret. cuius cōtrariū
Scd̄o. sn̄ tenet ecclesia ⁊ magister sniarum. lib. iiij
di. vj. Secundo si cōtinuatio tp̄is nō ag-
grauaret: seq̄tur ꝙ peccās semel aliq̄ pctō
per horā: post horā nō penitens: sed tūc ꝑ
residuū v. te faciens multa bona de suo ge
nere: ⁊ sic decedens: ita grauiter puniretur
eternaliter/ sicut alius continuans primū
Tertio genus actus peccati per totum tēpus ⁊ ꝑ
residuū vite sue. quod est absurdū. Tertio
sic. continuans pctm̄ per tempus mai⁹ pl⁹
de tp̄e sibi concesso ad bene viuendū inuti
liter cōsumit: ergo ceteris parib⁹ plus pec-
cat. Confirmatur. si plus temporis inutili-
ter expendens non grauius peccaret: pari
ratione/ nec plus de pecunia dn̄i sui inutili
ter expendēs maiorem iniustitiam faceret
Quar- Quarto sic. quanto aliquis magis certis
to. circūstantijs diu peccat continuans actum
peccandi: tanto magis disponit se ad peccā
dum ex habitu: ⁊ forte induat consuetudi-
nē: ergo grauius peccat. Consequētia pꝫ:
q: consuetudo facit peccatū apparere ma-
gis delectabile: ⁊ plus disponit ad finalem
impenitentiā. Quinto sic. incipiēs pecca- Quito
tum cū aliquib⁹ circūstantijs certis: si non
aggrauaretur ex tpe augmentato: si in me
dio tp̄is cessaret ab isto peccato: vel incipe-
ret peccare pctō leuiori: nō meret̄ augmen
tū pene pri⁹ debite. consequens est falsum
Consequentia patet: q: tunc si isto tpe pec-
casset continuādo peccatū grauius ex deli-
beratione: non ꝓpter hoc meruisset maio-
rem penā q̄ meruit a pn̄cipio illius act⁹: ḡ
ꝑ illud tp̄s incipiēdo ⁊ ꝯtinuando minus
peccanti nō augebit̄ pena. Cōsequētia pꝫ
q: iniustum esset ꝙ minus peccans punire
tur plus: ⁊ grauius peccās min⁹. Sexto Sexto
sic. faciēs op⁹ seruile in sabbato/ graui⁹ pec
caret si cōtinuaret opus ꝑ totum sabbatū:
q̄ si cessaret cito post pn̄cipiū: sed sicut p̄-
ceptū de obseruatione sabbati obligat pro
certo tempore: ita cetera precepta eius que
sunt. Non mechaberis. non furtum facies:
obligant pro omni tempore. ergo plus pec
cat magis violans de tpe ⁊ transgressione
illorū preceptorū. Septio sic. pono ꝙ de⁹ Septi
precipiat aliquibus duobus equalibus in mo.
oībus naturalib⁹/ ꝙ ipsi incipiāt aliquod
opus certū: ⁊ continuent per vnā horā inte
grē: ⁊ incipiant simul: ⁊ cesset vnus multo
citius q̄ alius: tūc vterq̄ cōtra pctm̄ cesset
ante finem hore: ⁊ ex equali voluntate. tūc
arguit̄ sic. primū cessans pl⁹ peccat: q̄a mi-
nus adimplet de isto qd̄ pceptū fuit: sꝫ hoc
nō eēt cū cetera sunt paria/ nisi tp̄s aggra-
uaret. ḡ ⁊c. Octauo sic. si nō: tūc penitēti Octa-
iniungat̄ aliqua pn̄ia continuanda per cer uo.
tū tp̄s: si aliūde actus penitētie fuerit fini-
tus circūstantijs paribus: ꝑ totū illud tem
pus nō plus meret̄ q̄ si in medietate isti⁹
tp̄is actum illū egisset: si tamē solum vnus
actus fuisset sibi iniunctus. ꝯn̄s est falsum
q: tunc discreti cōfessores ꝓrogarēt h̄mōi
penitētias. Si dicat̄ ꝙ imo: q: difficili⁹ est Euasio
per multa tp̄a continuare actū: ⁊ ideo ma-
gis meritorium. Contra. ista r̄n̄sio concedit Repre
ꝓpositū: ꝙ illa difficultas nō crescat de du hensio
ratione in maiori tempore ceteris paribus
⁊ hoc est ꝓpositū. Nono sic. tunc incipiens Nono.
aliquē actū meritoriū/ ⁊ cōtinuās istū per
aliqd̄ tp̄s magnum cum ceteris circūstan
tijs parib⁹/ nihil mereret̄ nouū post pn̄ci-
piū act⁹: q̄ diu cōtinuaret sub circūstantijs
ergo si nō hꝫ melius de cōtinuādo: melius
esset cessare statim post pn̄cipiū: ⁊ incipere

nouū actū in alio interuallo quātūcūq3 re
missum: si ꝑ actū ɔtinuatū nō augeat me-
Decio. ritū. ɔñs falsum. Decimo si diligēs meri
torie ꝑ aliqd tps ɔtinue bene vtit tota par
te tpis: ⁊ nō sicut de quolibet potentia sal
tem noua rōne iustitie: meret nouum meri
Prima tū. ergo ⁊c. Iste sunt rōnes ꝓ ⁊ ꝯ. Iam
distin. ponā distinctiones quorūdā: quarū prima
est ꝙ duplex ē tps: videlʒ tps cōe quo oīa
mēsurant̄ ſm eoꝝ duratione: qd est mot⁹:
⁊ tps cōpositū quo vnaquecq3 res quoad
suā duratione mensurat̄: qd tps nō differt
Scda ab ipsa re. Scda distinctio est ꝙ tps cir-
distin. cūstat actū mortalē tripl'r. Prio mō sic ꝙ
cū tpe aucto augetur difficultas ɔtinuan-
di actū fatigantē virtutē opatiuā: vel pro-
pter alteratione ad diminuendū actū: vel
circūstātia alia retrahentia ab actu. Secūdo
modo tps sic circūstat actū/ꝙ post actū in
choatū vtilitas sit cā motiua ad operādū.
Tertio mō ɔtingit/licet raro/ꝙ tps sic cir
cūstat actū: ꝙ nō cū quocumq3 augmento
tpis crescit aliqd augmētū meriti. ⁊ tunc
ex circūstantia tpis nihil circūstat nouum
Tertia actū: nisi bon⁹ vius noui tpis. Tertia di
distin. stinctio: ꝙ tps pōt intelligi circūstare actū
meritoriū dupl'r. Uno mō sicut aliquid de-
putatū vel debitū determinate ex precepto
vel consilio diuino ad mensurandū actum.
Alio modo ꝙ ex libertate volūtatis sit as-
sumptum ad mensurandū actū qui posset
fieri in nō tpe: vel minori vel maiori ad pla
Quar- citum. Quarta distinctio est: abusus tem
ta dist. poris/vel bonus vsus pōt intelligi duob⁹
modis: q2 aut tpis in actu: aut tpis in po-
tentia. Abuti aūt tpe in actu/non est aliud
ꝙ numerata duratione ex electione velle
actū malū tanto tpe durare. Abuti vo tpe
in potentia non est aliud ꝙ abuti actu mē
surabili ⁊ numerabili ab aīa ſm pri⁹ ⁊ po-
sterius. Nam tps in potētia nihil addit in
potentia super motū mensurabilē: sicut pʒ
iiij. physicoꝝ. Istis ꝑsuppositis dico ad pū
ctum istius articuli: ⁊ loquar de tpe cōmu-
ni vel ꝓprio: ⁊ de tpe in actu si circumstat
actū meritoriū vel demeritoriū primo mo-
do scde distinctiōis. videlicet ꝙ crescat alia
⁊ alia circūstantia: puta diffinitiua operan
di: aut intentio voluntati: aut auctio dura-
tioni: tunc bene verū est ꝙ causet meritum
vel demeritū ex augmēto tpis: ⁊ hoc dupl'r
pōt esse. Uno modo q2 aucta deliberatiōe
vtit̄ ista causa sibi cōcessa in vsum actu nu
merādo durationem alterius. Alio modo
causa ex tēpore: q2 ab initio tpis aucti cepit
augmentari bona vel mala circumstantia
alia a tpe: aut de nouo incepit. Si vo tps
circūstat sic actū ꝙ nō crescat cū actu bona
circūstātia vel mala: videlicet tertio modo
secunde distinctionis: tunc nō est crementū
nisi ex vsu bono tpis vel malo: ex quo cre-
mento nō sequitur nisi possibilis infinitas
meriti: sed difficile aut impossibile videtur
augere tps mēsurās actū: nisi bonitas ali-
unde augeatur. Uñ finaliter dicit ꝙ videt̄
assentiendū parti affirmatiue cōclusionis:
videlʒ ꝙ circumstantia tpis auget meritū
vel demeritū opationis: circūstantijs ma-
nentibus eisdē. Hec sunt dicta de vbo ad
verbū in rñsione ad qōnem: rñdēdo ad ar
gumenta ꝓ parte negatiua. ⁊ finaliter ad
multa argumēta cōtra eū replicata videt̄
dicere ɔtrariū. videlʒ ꝙ sola circumstantia
tēporis non auget meritū vel demeritum
opationis: nisi aliūde aliqua circumstantia
crescat bona vel mala. Uñ in rñdendo ad
argumentū cuiusdā ɔtra eū replicantis di
cit hec est positio mea: ⁊ fuit in isto articulo
ceteris manētibus paribus sic: ꝙ cum tpe
nō crescat aliqua alia circūstantia in bono
vel in malo: circūstātia vel augmentū tpis
nō auget meritū vel demeritū opationis.
Unde ɔtra hanc negatiuā ꝙ circūstantia
tpis nō auget meritū: ꝓcesserūt argumen
ta diuersoꝝ facta ꝯ eum: nō ꝯ affirmatiuā.
Unde obscure videt̄ scripsisse ⁊ quasi ɔtra-
rie: ergo tenet partem negatiuā: nō obstan
te ꝙ argumēta ꝓ ista parte soluat: mani-
feste pʒ ex dictis suis ad argumenta illa.
Ad primū rñdet sic: quādo arguit̄ sic ꝙ Ad pri
si circūstantia tpis auget: tunc maius tem mum.
pus magis augeret. Dicit ꝙ verū est si cū Rñsio
tpe crescat aliqua alia circumstātia. si non cuiusd.
crescat circūstantia nisi bonus vsus tpis:
tunc ex illa solum crescit. ⁊ cū dr ꝙ ita cre-
sceret meritū in infinitū: si ideo voluerit be
ne agere per infinitos dies: non sequitur:
q2 qui vult bene vel meritorie vti aliquo
tpe quātūcūq3 paruo sub aliq certo gradu:
ɔstat ꝙ tūc nō vult aliq tpe futuro abuti: ⁊
⁊ ꝑ ɔñs interꝑtatiue vult ⁊ cēsendus ē be
ne velle vti omni tpe futuro: si de⁹ h vellet
volūtate ꝑcepti. ⁊ idē est meritū correspon
dēs bone voluntati q̄ q̄s vult vti aliq tpe
quātūcūq3 paruo: ⁊ qua vult vti infinito. bo
nus tamē vsus de facto maioris tpis est vt

cōiter maioris meriti: ꝓpter difficultatē ꝛ alias circūstantias q̄ nunc crescūt cū tpe: ſʒ nō ꝯtinue. Idem dicendū est de volēte pec care: vel de volūtate peccādi per vnū diem ꝛ ꝑ infinitos. q̄ eñ voluerit ꝑ vnū diē pec care mortaliter: tollit sibi ptātē bene agen di ꝑ infinitos dies si possit durare. ꝛ ita tā ta est volitio respectu vni⁹ diei: sicut respe ctu omniū. vsus tamē de facto diuturnior peior est vt cōiter: ꝓpter incrementū cōmu niter ꝯtingēs de facto circūstantiaꝝ mala rū ꝛ volitiōis in se: q̄ crescat vel in bono vel in malo vt cōiter cū cōtinuatione operatio nis ꝛ tpis. Si arguat̄ ꝯtra istam rn̄sionē sic. peius est peccare diuturnius q̄ꝫ breuius ceteris paribus. ergo peius est velle pecca re diuturnius q̄ꝫ breuius. negat ꝯn̄am; qꝛ q̄ vult peccare per vnū diē: vult interpreta tiue peccare ꝑ tp̄s infinitū.

Q Ad secundū. Ad scd̄m qn̄ deducit̄ ꝙ eliciens actū remissum subito/ nō tātū meret̄ quantū mereret̄ ꝯtinuādo actū ꝑ tp̄s. Cōcedit. si tn̄ ille qui meret̄ sit capax ꝯtinue maioris meriti ſm intensio nē. ꝛ sic si cū hoc crescat alia circūstātia bo na. Si ṽo alterū illoꝝ deficiat: nō sequitur. In christo aūt defecit ptās plus capiēdi q̄ꝫ habuit in principio sue cōceptionis. ꝛ ideo nō potuit in merito ꝓficere.

Ad tertium. Ad tertium qn̄ arguitur ꝙ ex multitudine ꝛc. Dicit ꝙ verū est eo modo quo dictū est de tpe: vide licet si positis duob⁹ instātib⁹ alia circūstā tia augeat̄: nō tn̄ est possibile ꝙ hoc fiat in quolibet instāti sequēti: ꝛ ideo ſʒ sit multi tudo infinita instantiū: nō tn̄ sequit̄ infini tas meriti: nec bonus vsus instantis sequē tis quicq̄ꝫ addit sup̱ vsum primi instantis: nisi sit aliqua alia circūstantia aucta: quā necesse est augere: si fuerit aliq̄ꝫ diu ꝯtinua tio actionis. Ecce in rn̄sione ista ꝛ argumē ti p̄cedētis satis expsse dicit ꝙ bonus vsus tpis vel instantis posterioris nō auget me ritū actiōis: nisi aliq̄ alia circūstātia augea tur. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ceteris paribus ꝯtinuatio tem poris nihil facit ad meritū vel demeritū. ꝛ hec est ps negatiua articuli ad cōclusionē quā tenet.

R Ad quartum. Ad quartū qn̄ arguitur ꝙ fa ciēs aliquē actū remissum in aliquo gene re meriti ꝯtinuādo ꝑ tp̄s possit tm̄ mereri faciēdo actū eiusdē gn̄is intensissimum ali quo tpe. Rn̄det ꝙ hoc est bn̄ possibile: nec tn̄ sequit̄ ex hoc ꝙ omnis viator plus re misse diligēs/ꝑ ꝯtinuationē tpis solā pos sit diligere deū equalr̄ cū christo: qꝛ nullus ſm legē ordinatā attinget tantā capacita tē quantā habuit christ⁹: ꝛ null⁹ poterit ꝑ oīa circūstātiare ita actū suū. ꝛ cum hoc di ctū est pri⁹ ꝙ maius tp̄s nō plus addit in tētioni meriti q̄ꝫ minus aucta alia circum stātia. Et ad pħm lib. Ethi. ꝙ melius ē mo dico tpe magnū agere q̄ꝫ diu remisse: patet.

S Ad quintum. Ad quintū qn̄ arguit̄ ꝙ tūc causato esse alicui⁹/de potētia dei absoluta vltra quod cumq̄ꝫ tp̄s signabile talis pōt mereri vltra quodcūq̄ꝫ meritū signabile: quātūcūq̄ꝫ eēt remisse charitatis ſm intellectū volentem: aut posset venire in vna ad tantū meritum ꝙ maius nō posset mereri. Rn̄det ꝙ scd̄a pars est possibilis de potētia dei absoluta ꝯseruāte sic creaturā: ꝛ nō augēte ipsius ca pacitatē. talis eñ post impletā charitatem merebit̄ idē pluribus actibus: sicut fuit in auctē Aug. in ep̄la ad Hiero. ꝛ alie similes intelliguntur de lege statuta que iam cur rit de duratione.

T Ad sextum. Ad sextū qn̄ arguitur ꝙ si deus faceret oīa quiescere ꝛc. Rn̄det̄ du pliciter. Primo modo ꝙ illa actio fieret in tpe: qꝛ illa actio numeralis esset tp̄s in po tentia: ꝛ vt actu numerata ſm prius ꝛ po sterius esset tp̄s in actu: sicut de motu tene tur: qui vt est actu numeratus ſm prius ꝛ posterius/est tp̄s suū propriū: tn̄ ista decla ratio presupponit̄ diuisioni sue ſm prius ꝛ posterius. verū est ꝙ presupponit̄ priori tate materie ad formā: ſʒ diuisio ſm prius ꝛ posterius presupponit̄ sibi ꝯ̄trio priorita te forme ad materiā. ꝛ talis prioritas du plex est inter motū celi ꝛ tp̄s. Alio modo di cit ꝙ dici posset rōnabilr̄: ꝙ si oīa quiesce rēt preter Petrū elicientē illū actū ꝙ nullū tp̄s foret: ꝙ nullus motus esset; qꝛ posito isto actu nō foret Petrus mutatus ꝑ illum qꝛ per illū in nullo se haberet diligens ali ter q̄ꝫ prius respectu vllius rei.

V Ad septimum. Ad septi mum de auctoritate Hugōis dicit ꝙ facit ꝓ opinione dicta: si intelligit̄ ille ꝓportio nabiliter de tpe. Neutrū eñ addit de boni tate vel malitia: nisi quātū eoꝝ vsus est bo nus vel mal⁹: quātū cū ipsis crescit aut cir cumstantia bona vel mala: nec est possibile aliter esse nisi ꝓ modica miseria vel misera bili quasi vt dicit Hug. Argumēta eñ dicis ꝓ parte affirmatiua: quā teneo ad sic dicē dū in pte ꝯclusiōis supius posita. Vn̄ nō op; ea soluere hic; nec ad pn̄s ea discutio.

X Ad primū pn. Ad rōnes principales. Ad primā qn̄ ar guitur ꝙ quantūcūq̄ꝫ homo viueret in sta

tu ⁊c. Potest cōcedi tenēdo viā scđam po-
sitā in primo articulo: ꝙ nō esset deuenire
ad summū gradū sibi possibilē: ⁊ tunc pos-
set facere opera meritoria: ⁊ nihil nouū ei
correspōderet de ꝑmio essentiali: sꝫ idē qđ
pridē sibi debeť multiplicaꝰ: ⁊ alii mō de me
rito: ⁊ tūc oportet cōcedere ꝙ nō plꝰ aliqͥs
punieť in casu ꝓ pluribꝰ pctīs ꝗ̄ ꝓ paucio
ribꝰ: ⁊ forte nō est incōueniēs: qn̄ ita est ꝙ
ille q̄ peccauit tātā penā meruit quātā po-
tuit sustinere. tūc eñ nō plꝰ pōt sibi infligi
⁊ hec rn̄sio fuit data in arguēdo. Un̄ ad re-
ductionē qn̄ arguiť ꝯ illud: seqͥtur ꝙ aliqͥs
plus posset mereri ⁊c. qꝛ ponatur ꝙ sortes
habeat nunc summū gradū meriti. Ad ista
ꝯñter pōt dici ꝙ ista ꝯn̄a nō valet: si est da
re summū gradum meriti in sorte: ꝗ̄ sortes
pōt plus mereri ꝗ̄ deꝰ pōt sibi recōpensa-
re: illo casu ꝙ sortes habeat summum gra
dū meriti: cōcedo ꝙ post si stet in statu via
toris: poterit facere opera bona et merito-
ria: sed nulliꝰ ꝑmij noui ſm vnā opinionē
quā ponit in li. ij. di. xſ. ꝙ angeli nihil nunc
seruiēdo mereň ad beatitudinē quā prius
acceperunt. Et qn̄ arguiť ꝙ tūc sortes post
summū gradū sibi possibilē ꝑmij adeptum
frustra bene viueret: nego. Nā quia tūc te-
neť totis viribus diligere deū: si remisse vi
ueret: intraret pctm̄ mortale vel veniale:
ideo ad cōtinuandū summū gradū iā acce-
ptū teneť bn̄ viuere. Silr̄ isto casu posito:
forte deꝰ daret sibi nouū ꝑceptū. vnde ista
merita nō faceret frustra. Unde quādo ar-
guiť ꝙ talis fecit plura merita ꝗ̄ deꝰ pos-
set recōpensare. falsum est. immo oīa meri-
ta que posset facere in infinitū: eēnt digne
cōpensata minimo gradu beatitudinis: si
placeret deo. Silr̄ dico ꝙ si cōcederetur ꝙ
deꝰ nō posset eū premiare nouo ꝑmio pro
illis nouis meritis: nulla ex hoc arguiť im
potētia in deo: sed hoc est ex impotētia me-
rētis q̄ nō pōt plura recipere ꝓpter suam
finitā capacitatē. Ad tertiū qn̄ arguiť ꝙ

y Ad tertium.

silr̄ homo posset mereri tpe. Dico ꝙ aliquē
esse debitorē est duplr̄. Uno mō obligatur
ad reddendum mercedem operāti ex certo
operis valore absolute. ⁊ sic nō est possibi-
le ꝙ homo faciat deū debitorē ad dādam
vitam eternam. Alio modo pōt homo face
re debitorem aliquē extensiue ex cōuentio-
ne ⁊ acceptione alterius volētis sibi obli-
gari. ⁊ sic est possibile ꝙ deꝰ sit debitor ho-
minis: qꝛ sic statuit cū homine: ꝙ si serua-
uerit legem suā: reddet sibi vitā eternā. Et
tunc vlterius arguendo: aut potest deꝰ pre
miū reddere isti: aut nō potest. Dico ꝙ de
potentia dei absoluta pōt non reddere isti:
quia non est debitor hominis nisi qꝛ vult
esse debitor. ⁊ ista stant simul: vult sibi ⁊ de
bet sibi vitam eternam: ⁊ tamen pōt nūꝗ̄
voluisse sibi vitam eternam: et potest nūꝗ̄
fuisse suus debitor. Un̄ sicut patebit: qn̄ di
cetur deo dante de futuris contingētibus:
ista cōsequentia non valet: deus potest fa-
cere vel nō facere quod debet: ergo deꝰ pōt
fieri iniustus: qꝛ antecedens est contingēs
⁊ consequens impossibile. debet eñ modo
aīe christi vitā eternā: extendendo nomē de
biti. Silr̄ qn̄ arguitur: si deꝰ est debitor vi-
te eterne: ergo nō datur de gratia. Patꝫ ꝙ
ꝯn̄a nō valet capiendo debitorē scđo mō.
Ulterius qn̄ arguitur ꝙ deus possit fieri
de non ⁊c. Dico ꝙ non est simile de isto ter
mino amicus. Nam bene concedendum est
ꝙ iste terminus debitor de nouo pōt cōpe
tere deo per solam mutationē sortis incipi
entis bn̄ viuere: sed nō est sic de isto termio
amicus: ⁊ ideo vna denoīatio istius termi
ni amicus de nouo arguit mutationem in
denoīato ⁊ non alio: ⁊ hoc si ille q̄ de nouo
dr̄ amicꝰ priꝰ fuit. ⁊ sic loqͥtur Aug. qꝛ verū
ē ꝙ satis cōcedēdū est ꝙ deꝰ fit de nō ami
co amicus. Nā dato ꝙ nūc creet vnā aīam
intellectiuā ꝑdestinatā. Dico ꝙ nūc primo
est deꝰ amicꝰ illius aīe: qꝛ non pōt amicus
esse ad nihil. Ad tertiū pōt dici ꝙ antece

Z Ad tertium.

dens est falsum: videlicet istud qđ apprehē
diť vt maius bonū: magis inclinat semper
volūtatem. Nam demones apprehendunt
deū vt bonū infinitum: ⁊ peccantes in via
similiter: ⁊ tñ non diligunt eum. sicut inui-
dus apprehēdit ꝓximū meliorē se: tamen
illa apprehensio nō causat dilectionem: sed
odiū. Ad secundū ꝑncipale qn̄ arguitur

A A Ad secundum princi.

ꝙ si vie viuēdi ⁊c. tūc hoc maxime esset de
via mādatorū: cōcedo. Ad improbationem
aūt qn̄ dr̄: ergo hō obligať ad obseruantiā
mādatorū in charitate: vel tantū ad facien-
dū substātiā actus cadentis in mādato: vel
ad omittendum sicut mādatum iubet. Di-
cendū ꝙ hoī non solū sufficit obseruantia
mandati quantū ad substātiam actꝰ: qꝛ sic
existens in peccato mortali pōt obseruare
mādatū. Et quādo arguiť contra illud sic:
quia sic homo non posset implere mādatū
virtuose. Dicendū ꝙ prima cōsequētia nō

valet. Ad dictū Arist.iij.Ethi.c.iiij.ꝙ virtuosus agēs ꝛc. Dico ꝙ Aristoteles extendit nomen sciētie ad fidē ꝛ opinionē. vnde non requirif ad hoc ꝙ homo agat virtuose:ꝙ sciat oēs circumstantias actus sui sciencia proprie dicta. sicut non est necesse ꝙ homo dans eleemosynā/sciat scientia proprie dicta ꝙ ille cui dat sit indigēs: sȝ sufficit fides vel opinio. Et eodē modo ad hoc ꝙ hō virtuose obsequaf ꝛ obseruet diuina mādata:nō oportet ꝙ sciat se esse in charitate sciētia ꝓprie dicta:sȝ sufficit ꝙ credat.

Ad secūdum argu. Ad scōm qñ arguitur. q: si sic: tunc existens in furto ꝛc. Dico ꝙ duplex est transgressio. vna cōpleta: alia diminuta. Cōpleta est quādo totū preceptum quantum ad substātiam actus ꝛ modum pcepti ptermittitur. Diminuta quādo aliquid qđ includitur in pcepto ptermittif. Primo modo nō trāsgredif oīa precepta q̄ trāsgredif vnū: ideo non est nisi vnū pctm̄ ꝛ vnus reatus. Secūdo mō transgreditur omnia q̄cumq peccat mo: tali:et ptermittit vnū generale quod est inclusum in oī mādato.

Ad tertium. Ad tertiū quādo arguitur ꝙ si melius caderet in pcepto christi ꝛc. Dico ꝙ illud testimoniū nō habet fieri per scio: sed p credo: sicut in purgationib⁹ ꝛ depositionibus de literatura ꝛ de morib⁹ apud alios obseruatores.et tale testimoniū cōsciētie habet homo: qñ non est sibi cōscius de mortali.

Ad q̄rtum. Ad quartū quādo arguif ꝙ gratia nō reddit actum volūtatis. ergo nō requirif ad cōpletionē precepti. Potest dici negādo ꝯñam. iō eñi requirif ꝙ placeat deo de facto: q: homo per actus liberi arbitrij nō meretur: nisi sic ꝙ aīa sua tali habitu informetur.

Ad quītum. Ad quītum quādo arguif: aut grā satiat animam ꝛc. Dicēdum ꝙ satiat ꝛ adiuuat ad implendū ꝛ ad bene opandū: sicut expresse patet secundo sentētiarū. ꝛ neganda est cōsequentia:iuuat ꝛ satiat:ergo hō pōt perpēdere se habere grām. Dico ꝙ licet hō non perpendat se perfecte habere grām:loquendo de perpēsione sciētifica: potest hoc tamē p cōiecturas ꝓbabiliter cōijcere.s. ꝙ est in gratia:quādo experif se promptum: ꝛ delectatur implere mādata vel velle implere mādata. Unde dato ꝙ gratia non iuuet ad intēsiorem actum: tamē non sequif ꝙ non iuuat: q: iuuat ad hoc ꝙ ille act⁹ q̄ nō foret accept⁹ ad vitam eternā quantūcūq intensus sine gratia:iam existēte gratia est dign⁹ vita eterna ex lege statuta que nunc currit. Sed quādo vlterius arguitur: quanto minor est difficultas in impletione mādati ꝛc. Dicendū est ad maiorem ꝙ non omnis difficultas circa actum auget meritū: nec oīs facilitas diminuit meritū: alioquin habituat⁹ qui facilius opaf virtuose q̄ non habituat⁹: minus meretur ceteris paribus.cōsequēs est falsum: q: si ista difficultas augeret precise sibi meritum: sequeretur ꝙ ex mora actionis vel obstaculo cēt perfectio operantis:quod non est verum:si operās fuit causa illi⁹ difficultatis. sicut assuetus ad peccandum/ patitur difficultatē in abstinendo se a peccato:sed ista difficultas non auget meritum: immo est culpabilis difficultas: q: ipsum in voluntate fuit illicite causa illi⁹ difficultatis. sicut nec oīs impotētia excusat hominem ab actu respectu cuius est impotens: q: impotentia q̄ in homine fuit illicite causata: nō excusat ꝑm Ans.primo cur deus homo.c.xiiij.sed ipsa ipotētia in culpa est. Sic pz ad istū dicendum: ꝙ cōcessa minore maior est neganda ꝛ etiā absolute. BB

Ad tertiū pn. Ad terciū principale cōcedendū est ꝙ p viā pñse hō pōt mereri vitā eternā. ꝛ ad totū illud argumētū pz p ea q̄ dicta sunt in scōo articulo cōclusionis

Ad q̄rtum. Ad quartū sīlr pncipale qñ arguif: si sic tūc magis esset meritoriū bonū opus per diē ꝙ p horā ceteris circūstantijs paribus dictum est ad illud in tertio articulo.

Z Qō.iiij Primū princi. Utrū volūtas humana in vtēdo creaturis sit libera:ꝛ videf ꝙ nō: q: sic se q̄ref ꝙ volūtas creata esset īfinite ṽtut(.ꝯñs falsum: q: sic foret deꝰ.ꝯñam ꝓbo: q: volūtas ītēdo creaturis ordinate patitur difficultatē. Uñ Arist.ij.Ethi. Uirt⁹ ꝯsistit circa difficile.q̄ro ḡ vtrū volūtas pōt sup difficultatē maiorē ꝛ maiorē in infinitū an nō? Si primū: habeo ꝓpositū. Si scōm: ḡ aliqua difficultas vincet volūtatē: ḡ nō semp libere vtif creaturis.

Scōm Scōo sic. fortiori tentationi resistit volūtas:ḡ prima volūtas sup fortiorē tentationē ꝛ fortiorē:ꝛ sic sine statu:vł nō. si sic:ergo est infinite ṽtutis. si nō: ḡ potest vinci a tētatione.ꝯñs cōtra Ans.de libero arbi.c.vj.vbi inquit. Difficultas nō pimit volūtatis libertatē.impugnare namq pōt inuitā volūtatē:expugnare nequit inuitā

Tertiū Tertio sic. inter quecūq; duo est resisten-
tia: ibi est ꝓportio infinita: q2 si alterū eēt
infinitū: alterū sibi nō resisteret: ergo cū in
ter tentationē ꝛ voluntatē sit actio ꝛ resistē
tia: qn̄ volūtas resistit tentationi: sequit̄ ꝙ
inter voluntatē resistentē ꝛ tentationē eli-
cientē est ꝓportio finita: ergo vna poterit
sic excedere aliā/ꝙ vincet ipsam: igit̄ volun
tas pōt vinci: ergo nō est libera in vtendo.
Quar- Quarto sic. si volūtas esset simul libera:
tum. nec aliquā difficultatē ī eliciēdo act⁹ suos
sentiret: sequit̄ ꝙ nō esset difficilius velle
subire martyriū q̄ꝫ leuare festucā. Confir-
mat̄ rō: q2 si volūtas pōt eque facil̄r agere
circa materiā difficilē sicut circa materiam
facilē: sequit̄ ꝙ non erit magis virtuosum
seruare p̄cepta ꝛ ꝯsilia/q̄ꝫ seruare precepta
tantū. ꝯn̄s falsum: ꝛ ꝯ sctōs: ꝛ etiā Arist. q̄
dicit. iij. Ethi. in fi. Difficilius est sustinere
terribilia: q̄ꝫ abstinere a delectabilib⁹. ꝛ iō
ꝯcludit ꝙ fortitudo est melior tēperantia.
ergo voluntas pōt difficultari: ꝛ plura vin
ci: nisi ponat̄ infinite resistētie: qđ est ꝓpo
Quītū situ̅. Quīto. si sic: tūc volūtas libere ꝓnci
piaret actū suū. ꝯn̄s falsum. q2 vel qn̄ act⁹
est: vel qn̄ nō est. Nō qn̄ est: q2 omne quod
est/qn̄ est: necesse est esse. primo peri herme
nias. Sed liberū arbitrium non est respectu
p̄sentis vel preteriti: sꝫ tm̄ futuroꝝ ꝯm ma
gistrū libro. ij. dist. xxv. vbi vult ꝙ volūtas
libere causat actū suum. Nec qn̄ actus non
est: q2 qđ nō est/nō causatur: vt notum est.
Sextū Sexto sic. voluntas nihil pōt velle: nisi
sit sibi cōmodū ꝛ bonū: ergo non est in sua
Septi- ptāte qđ velit aut qđ diligit. Septimo
mum. quero que est causa ꝙ volūtas ponit̄ ꝓdu
cere libere actus suos? ꝛ nō videt̄ alia nisi
ꝙ si nō causaret libere actus suos: nō esset
ꝓpter eos laudabilis nec vituperabilis: nec
mereret̄ nec demereret̄. sꝫ ista cā nō est vā:
q2 sic si deus immediate causaret actū dili-
gendi se: per ip̄m homo non posset mereri.
Et sil̄r sequit̄ ꝙ ꝓducere talem voluntatē
esset magis meritoriū q̄ꝫ ipsamet dilectio.
ꝛ sic agere dilectionē mai⁹ eēt q̄ꝫ diligere.
Octa- Octauo q̄ro an voluntas est cā sola sue
uum. volitionis: an aliqđ aliud opꝫ cōcurrere? si
detur scđm: tunc opꝫ aliā correspōdentem
necessario cōcurrere ad causandum volitio
nem: ergo volitio nō est in mera ptāte vo-
lūtatis: nec causat̄ sil̄r a potētia libera. Si
non: ꝯ. nihil amat̄ nisi cognitū: ḡ cognitio
requirit̄ necessario ad dilectionem, q2 ꝯm
Aug. oīs amor ꝓcedit ex aliqua notitia: ḡ
notitia concausat amorē: sed notitia est cā
naturalis ꝛ nō libera. ergo dilectio causa-
tur a causa naturali: saltē sicut a cā partia
li: ḡ cū actus volūtatis nō dependet a sola
volūtate: voluntas non erit simpl̄r libera. B
Ad oppositū arguo sic: nisi voluntas hu In op-
mana posset libere vti creaturis: frustra da positū.
ret̄ hoī preceptū de vsu creaturarū: dat̄ eñ
a deo p̄ceptū de dilectiōe ꝓximi. ꝛ constat
ꝙ nō dꝫ illo frui: ergo ꝛc. Preterea nisi vo-
luntas libere act⁹ suos causaret: nō rōna-
biliter ponerent̄ leges: ꝛ imponerent̄ pene
vel p̄mia. ꝛ hoc etiā tenet Aug. de lib. ar. ꝛ
Ans. ꝑ totū. In ista qōne pono tres con C
clusiones: Prima est: ꝙ volūtas est cā libe Prima
ra suoꝝ actuū saltē aliquoꝝ. que ꝯclusio pꝫ ꝯclusio
experimēto ꝛ auctoritate. experimēto sicut
vult Arist. in exēplo ij. phys. Capio aliquē
qui pōt ire ad foꝝ: ꝛ pōt non ire ad forū: si
talis vadat: peto que est cā īmediata illi⁹
itineris? Nō pōt dici ꝙ aliqđ aliud q̄ꝫ volū
tas: q2 sicut hō experit̄ in se: si aliqs sibi di
cat ꝙ illo vadat: potest libere nō ire si vult.
Simil̄r si aliqs sibi dicit ꝙ nō eat: pōt li-
bere ire si vult. Unde talis experientia sa-
tis rōnabiliter persuadet arbitrij libertatē
Itē pꝫ auctoritate Aristo. viij. metaphy.
ꝛ secundo peri hermenias: ꝙ est vna diffe-
rentia inter potentias rōnales ꝛ irrōna-
les: ꝙ positis oībus que req̄runt̄ ad actio-
nem naturalē. s. approximatione agentis
ad passum: ꝛ medio disposito: ꝛ cessante
oīni īpedimento extrinseco: nō est in ptāte
agentis quin sit actio: sicut ignis approxi
mat⁹ ligno cessante īpedimēto statim agit
ꝛ illud dicit Arist. ꝙ potētie irrōnales de-
terminant̄ ad vnū: ꝛ nō valent ad oīa: sed
potentia rōnalis sic se hꝫ ꝙ positis oībus
req̄sitis ad eandē oꝑationē: sicut cognitio-
ne rei ꝛ virtute agnoscēdi sufficiēte: adhuc
remanet in potētia volūtatis elicere oꝑa-
tionē vel nō elicere. Et iō dicit Arist. ꝙ po
tētie rōnales valēt ad oīa: sꝫ volūtas ē po
tētia rōnalis sicut patebit ī tertia ꝯclusio-
ne ꝛc. Scđa ꝯclo: ꝙ volūtas nō solū est D
cā suoꝝ actuū passibilis: sꝫ etiā actiua. Hec Scđa
ꝯclusio ꝓbat̄ sic. ꝓpter solā receptionē ab ꝯclusio
extrinseco nō debet̄ illi recipienti laus vel
vituperatio: sꝫ ꝓpter act⁹ volūtatis debet̄ vo
lūtati laus vel vituperiū: igit̄ actus volū-
tatis non recipiuntur mere ab extrinseco.
Confirmat̄. q2. ij. Ethico. nullus laudatur

ꝓ eo qḋ nõ est in ptāte sua. Scḋo sic. illud qḋ alicui imprimit mere ab extrinseco: non est dicendū in eius ptāte: sed actus volun-tatis aliqñ saltem est in eius ptāte: dicente Aug. in lib. de trini. ⁊ retracta. Nihil est tā in ptāte volūtatis sicut ipsamet volūtas: hoc est volitio: ḡ respectu alicuius act⁹ est voluntas actiua. Et etiā illr sit passiua re-spectu eorūdem/manifestū est: cū sit eorum subiectū: cū sint opatiões in mente ⁊ meta phorice. Tertio sic. null⁹ effectus vel opera tio ḋz magis esse passiuí ꝙ̄ actiui: sed voli-tio ḋz esse volūtatis: ⁊ sibi imputatur sicut cause principali: ḡ volūtas eius est cā effe-ctiua. Quarto sic. si volūtas mouet ab ex-trinseco: ḡ nullo modo est causa effectiua sui actus: cū nõ sit de ptāte volūtatis ipe-dire illa que mouēt ab extrinseco, qꝛ enim mouent naturalr: nõ est in ptāte volūtatis quin actus suus sit in ea. ꝯñs est falsum. Quinto pꝫ hoc de intētiõe Aug. in de tri. vbi dicit ꝙ possibile est esse duos eque dis-positos aīo ⁊ corpe naturalr ab extrinseco: ⁊ eque tentatos de eiusdem corporis pul-chritudine ab extrinseco: ⁊ tñ vnus mouet ad illicite fruendū: ⁊ alius pseuerat in volū tate pudica: ḡ huius voluntatis vel illius nulla põt poni causa effectiua extrinseca: qꝛ omnis causa extrinseca equaliter agit i vtroqꝫ per casum: ⁊ ꝯtingentē diuersitatē opꝫ reducere ad diuersas voluntates sicut ad causas efficientes: quod est ꝓpositum.

E Tertia ꝯclusio Tertia ꝯclusio: ꝙ voluntas non est tota lis causa effectiua sue operationis. Hoc ꝓ batur sic. oīs actus volūtatis presupponit aliquā notitiā: qꝛ nihil amat nec odit nisi sit aliquo modo cognitū: ḡ talis notitia p̄-supposita est aliquo modo causa effectiua partialis actus voluntatis. ꝯña pꝫ: quia nulla res ab alia dependet: nisi aliquo mō illa sit sua causa: qꝛ aīa hic sufficienter con-firmat in esse ꝑ suas causas: qꝛ actus volū tatis depēdet in esse a notitia: ergo ille est ipsius causa: non materialis nec formalis nec finalis: ḡ efficiēs. sed nõ totalis: vt ma nifestū est: ⁊ prius ꝓbatū est: qꝛ voluntas est causa sui actus: ergo notitia est cā effe-ctiua partialis. Scḋo sic. appetibile mouet appetitū. ij. de aīa. ḡ res extra ꝯcausat vo-luntatē vtplurimū: tñ hoc nõ est semp con cedēdū: cū voluntas sit impossibiliū, vt ḋz iij. Ethi. põt causari volitio respectu cuius nulla res extra manet: sꝫ causat ab aīa in formata ceteris cognitiõib⁹ abstractis. sic ut aliquis nulla rosa existēte recordat⁹ ꝙ rosa fuit pulcher flos: appetit hre rosam: nulla rosa concausante illū appetitū. Un-de qñ Arist. dicit. Appetibile mouet appe-titum: ⁊ quod est mouēs primū est mouēs ⁊ nõ motū. accipit appetibile ꝓ re qua ap-petitur: vel pro notitia talis rei. Tantū enī valet notitia rei ad causandū appetitū sic-ut ipsamet res: qꝛ ipsa nunꝙ̄ causat appe-titū nisi ꝑ notitiā sui. ḡ pꝫ ꝙ aliqḋ aliud absolute ꝯcurrit sicut causa partialis effe-ctiua voluntatis. Tertio hoc expresse dicit Ans. de libe. arbi. c. iij. Nullā inquit volun tatem habemus: vtputa que sola sibi suffi-ciat ad actū. Rursus patet illud per Aug. ix. de trin. in diuersis capitulis. Memoria in nobis tenet rõnem patris: intellectus fi lij: amor: spūssancti. ergo amor: procedit ab alio ꝙ̄ a sola voluntate. Quarto pꝫ hec cõ clusio de actu beatifico ⁊ actu dānato repro boꝝ: qꝛ si isti essent totales cause illoꝝ actu um: posset beatus se nõ beatificare: ⁊ dam natus se a pena liberare. ꝯñs falsum. Cõ tra illas ꝯclusiones arguit: ⁊ specialiter ꝯ scḋam ⁊ tertiā. Primo sic contra scḋam. si voluntas foret actiua sue operationis: ali-quid moueret se: ⁊ deduceret se de potētiā ad actū: ⁊ esset in actu ⁊ in potentia respe-ctu eiusdem. ꝯñs falsum: ⁊ ad qḋ deducit cõmentator tāꝙ̄ ad impossibile. ix. Meta. cõmen. ij. Secundo sic. Non stant simul ꝙ voluntas sit causa libera ⁊ actiua: sed est libera respectu sui actus: ergo nõ est effecti ua eius: maior ꝓbatur per cõmentatorem ij. de aīa. cõmen. xlviij. Cõtingens nõ equa liter inuenitur in potentijs agentibus per se: sed in potentijs passiuis: ⁊ earū quarū preparatio ad receptionē duoꝝ cõtrarioꝝ est equalis siue sit intelligentia siue aīa. ḡ voluntas nõ possit esse ꝯtingēs equaliter respectu sui actus: ⁊ tñ actiua eiusdē. Ter tio. si sic: esset ꝓcessus in infinitū in volitio nibus. qꝛ quicquid volūtas ꝓducit: volen do ꝓducit: ergo si actū ꝓducit: volendo ꝓ-ducit actum: ergo per aliā voluntatē: ⁊ il-lam aliā ꝑ tertiā: ⁊ sic i infinitū. Cõfirmat ista rõ ꝑ illud Ans. de casu dia. c. xij. Quic-quid mouet se ad volēdū: prius vult se ita mouere: ergo voluntas ante actum suū co gnoscit ⁊ vult primum actum. ꝯñs falsum: Quarto voluntas habita cognitiõe põt indifferēter velle vel nolle illud: ḡ non ḋz

Cõtra scḋam cõclu. Argui-tur pri mo. Scḋo. Tertio. Quar-to.

Quito terminatur magis ad velle ꝙ nolle. Quito p diffinitionē potētie actiue q.ij.meta. cōi ter ponit.potētia actiua est pncipiū trans⸗ mutādi alterū inquātū alterū: ḡ nulla res trāsmutat se. Cōfirmat p dictū cōmentato ris.ix.meta. Potētia agens est illud qd̄ est pncipiū transmutatiōis. Et aliud ħm qd̄ est aliud:cū sit manifestū ꝙ nihil agit in se

Cōtra tertiā ꝑdu. ipsum. Contra tertiā arguo sic. deus est causa totalis volitionis: ergo volūtas nō est causa partialis. ꝯña ptz.ꝛ antecedens

Arguit primo. pbo p descriptionem cause totalis:que est hec.Causa totalis est qua posita ꝛ omibus alijs circūscriptis/ponit eius effectus: ꝛ q̄ nō posita oībus alijs positis/nō ponit effe ctus.sed posito ꝙ deꝰ actū voluntatis cau set:omni alia causa circūscripta: actus iste erit.Et posito ꝙ velit actū istū nō esse:omi alia cā posita:actus ille nō erit: ḡ deus est

Scdo. causa totalis istius actus: Scdo pbo ꝙ dato hoc sequit ꝙ crescente notitia augme tetur dilectio necessario. ꝛ sic voluntas ve lit intensius ꝙ prius inuite.Consequentiā primā pbo: qꝛ quādo cā alicuius effectus crescit:que cā naturalr agit: ꝛ ħm vltimū qd̄ pōt/opꝫ effectū crescere. capio tunc istū gradū:iste gradus est a sola notitia:qꝛ vo luntas manet vniformiter: ergo sola noti tia est causa totalis alicuiꝰ gradus dilectio nis:sed q̄libet gradus dilectionis est eiuſ dem rōnis cū alio:ergo qua ratiōe notitia causat istū:posset causare quēlibet.ergo ali

Tertio. qua est dilectio totalis sine volūtate. Ter tio sic.stante notitia eadem/ pōt voluntas amare ꝛ odire eundē:ergo si notitia sit cau sa voluntatis actus volūtatis: sequitur ꝙ idem agens naturale erit causa cōtrarioꝝ naturaliter in passo vniformiter dispositio.

Rūdet ad pri: Ad primū qn̄ arguit ꝙ si voluntas fo ret ꝛc. Dico ꝙ nō est incōueniens ꝙ idem reducat se de potētia ad actū scdm. sed ad actū primū nihil reducit se: qꝛ nihil gene rat se:nec trāsmutat se vt cā totalis.Ad cō firmationē ꝯsequētis que dicit esse incon ueniēs idē esse in potentia ꝛ actu: cōcedo: ꝛ ꝙ voluntas qn̄ est in potētia ad actū: sic ut est anteꝙ velit: non est in actu respectu istius actus ꝯtinuās i lū actualiter: vnde solet dici ꝙ ꝯtinuat actū virtualiter: ſꝫ nō formaliter anteꝙ actus pducat:ergo pōt

Obiectio pri ma. se sicut causa ptialis trāsmutare ad actum Cōtra arguit sic.aliqd̄ potest moueri a se: nec valet ꝓcessus per philosophum dicen tem.Omne qd̄ mouet:mouetur ab alio. a qua ꝓpōne cū nō sit ꝓcessus in infinitum in motibus ꝛ motis:ꝯcludit ꝙ est deueni re ad vnū immobile.Itē.viij.phys.cōmē to.ij.Illud qd̄ mouet: debet diuidi in mo torem ꝛ motum.ꝛ motor debet ducere gra dum a moto aut ħm diffinitionē ꝛ esse sit aut ħm diffinitionē tantū.Ad ista dicendū ꝙ nō sunt ad ꝓpositū:qꝛ ꝓcessus philoso phi de motu locali sunt: non aūt de motu

Replica. alterationis. Sed cōtra.vij.phys.pbat ꝙ in parte intellectiua nō est alteratio: er go volūtas nō pōt se trāsmutare ad quali

Rūſio. tatē. Ad illud rūdet cōmentator.ij.de aīa cōmēto.lvij.distinguens alterationem: qꝛ quedā est cū corruptione alicuius dispoſi tionis pcedētis: ꝛ quedā est sine corruptio ne tali:ſꝫ simpliciter additio pfectionis ad pfectionē.Unde in fine cōmēti dicit sic.Est alteratio que est euasio passibilitatis.s. al teratio de nō esse ad pfectionē: ꝛ alteratio de pma pfectione ad vltimā.ꝛ hec est addi tio quā innuit Aristo. Aliter pōt ad istud dici.Omē qd̄ mouet:ab alio mouet.vez ē de virtute vocis:ꝙ oē qd̄ mouet/mouetur a deo:qui est causa pncipalis oīs motionis: vt dicit Aug.iij.de tri.c.vj.Nā sine illa mo tione nihil pōt mouere vel se vel aliud. Ali ter pōt dici. Nihil mouet seuel alterat se sic ut cā totalis.sed sicut causa partialis be ne pōt.ꝛ sic volūtas causat in se actū suū.

Ad secundū. Ad secundū qn̄ arguit ꝙ nō stant simul ꝙ volūtas sit potētia actiua ꝛ libera. Dicē dum ꝙ hoc est falsum: immo magis perti net ad libertatē agere ꝙ pati: vt nulli du bium est. Ad auctoritatē cōmē. dicendum est ꝙ simpliciter falsum est: qꝛ in deo ꝯtin gens equaliter inuenit: in quo est prima li bertas ꝛ ꝯtingentia:tn̄ quātū ptinet de vo luntate:ex eo ꝙ voluntas est potētia passi ua.Dictū est enī ꝙ sit potētia actiua ꝛ sit passiua. Ad tertiū qn̄ arguit . voluntas

Ad tertium. nihil agit nisi volēdo ꝛc. Dico ꝙ hec est ve ra:voluntas nihil agit nisi volendo: qꝛ qn̄ agit volitionē:agit volendo:nō q̄de illā vo litionē:ſꝫ aliqd̄ aliud.vnde volūtas nō ꝓ ducit sic suā volitionē sicut edificator do mū:nec requirit alia prius cognitio vel vo litio actus pducēdi determinata distātia: sed cognitio respectu obiecti cū voluntate sufficit ad pducendū volitionē. Ad ꝯfirma tionē Anš.qcq̄d mouet se ad volēdū: pu vult se ita mouere. Dicendū ꝙ Anš.equo

cat velle iuxta istā equocationē quā ponit
de libero arbitrio: ꝙ volūtas accipit tripli
citer: ꝓ iusta mēte/affectiōe/ꝛ vsu. vñ sens
sus sui ē: qcqd mouet se ad volendū: prius
vult se mouere: ita qcqd mouet se ad actū
vel vsum volēdi: pꝰ voluit se ita mouere
i. pus habuit affectionē cōmodi vł iusti: ꝙ̄
potuit se sic mouere. Sed ꝫ est illud eiusdē
de lib. arb. Nullus pōt velle nolēs velle. nā
oīs volens ipm suū velle vult. Dicendū ꝙ
velle dr dupliciter. ꝓ̄e vel interp̄tatiue. ꝓ̄e
dr hō velle illud qđ est obiectū actus volē
di. interp̄tatiue ꝟo qñ vult illud ad qđ seq
tur aliud. dr tunc illud aliud velle interp̄ta
tiue. Et qꝛ ad voluntatē velle currere sequi
tur volūtatē velle: ꝛ ad volūtatē velle sede
re sequit voluntatē velle: ꝛ sic ad quodlibꝫ
volitū sequit volūtatē velle. iō dicit Anß.
ꝙ oīs volēs/ipm suū velle vult. nō tñ itel
ligit ꝙ oīs volēs/suū velle vult volitione
determinata q̄ est cū actuali notitia voliti.
qꝛ cū dicat deteriatoꝝ obiectoꝝ ꝛc. si distin
ctas volitiōes hret: ꝯtingeret ex illa ꝓpō
ne ponere infinitas volitiōes simul. Dicit
eñ de lib. arb. c. vij. Volūtas quā voco in
strm volēdi: est semꝑ vna ꝛ eadē: qcqd vo
lumus/ꝙ̄ multiplr ꝛ ꝙ̄ sepe volumus. ꝛ sic
ꝑ ꝯñs illaꝝ volitionū sunt distincte volun
Ad q̄rtum. tates in infinitū. Ad quartū ꝯcedo ꝙ vo
lūtas habita cognitiōe pōt īdifferēter i cas
su ad velle ꝛ ad nolle. Et qñ dr: nō deteria
tur magis ad ꝓducēdū volitionē ꝙ̄ noliti
onē: ꝫ ꝓducit vtrūqꝫ sil vel neutrū. Nego
ꝯñam in agēte libero: sꝫ de agēte naturalr
añs pōt eē veꝝ sine ꝯñte ꝭm cōem cursum
nature. Vñ volūtas añq̄ velit: nō magis
determinat ad velle ꝙ̄ ad nolle: qꝛ tñ ē suf
ficiētis ꝟtutis ad vtrūqꝫ: libere fert ī vtrū
K vult. Ad q̄ntū qñ arguit ꝑ diffinitionē po
Ad q̄ntum. tētie actiue: ꝯcedo ꝙ est p̄ncipiū transgre
diēdi alterū ꝭm qđ alteꝝ. ex hoc nō sequit
quin sit p̄ncipiū transgrediēdi. ꝛ ad aliud
verbū ꝯñter: qñ dicit ꝙ est manifestū ꝙ ni
hil agit in seipm. dicit ꝙ verū est ꝙ nihil
agit in seip̄m sicut agēs illius qđ agit: sed
sicut agēs partiale nihil ꝓhibet illud age
re in se. Vel sic. nihil agit in seip̄m: verū est
X per se corrūpendo se: vel generando se. Et
Ad primum ꝫ tertiā conclu. ad rōnem ꝫ tertiā conclusionē qñ arguitur
ꝙ voluntas ꝛc. Nego istud. ꝛ qñ ꝓbat per
descriptionē cause totalis: q̄ est ꝙ illud est
cā totalis ꝛc. ꝯcedo ꝙ descriptio est bona.
Et qñ dicit ꝙ deus pōt facere actū volūta
tis archiscripta omni alia cā ꝛc. Dico ꝙ rē
que est actus volūtatis: deus posset facere
sine voluntate ꝯcausante: sꝫ nō pōt facere
ꝙ illa res sit actus volūtatis volūtate nō
causante. Unde hec est ꝯcedēda: actū volū
tatis pōt deus facere sine voluntate ꝯcau
sante. Et hec est neganda: deus pōt facere
actum volūtatis voluntate nō cōcausante
Similr ꝙ deus pōt si velit esse causa tota
lis illiꝰ actꝰ: nō infert ꝙ sit de facto: sꝫ tātū
de possibili. Hic posset esse dubiū an pos M Dubiū
set ꝓbari euidēter ꝙ aliqua res posset esse
causa effectiua alterius rei. Dicit hic quidā
ꝙ hec est regula qua illud sciri pōt. Illud Rñsio cuiusdā
ad cuius positionē ponit ꝛ p̄supponit na
turaliter aliud: quicquid naturaliter causa
tur: illud est causa eiꝰ: vt si a p̄supponit na
turaliter añ b: ꝛ ad positionē a sequit b po
ni: ꝛ b naturalr causat: igitur b naturaliter
causat ab a. Addit ꝙ effectus naturaliter
causet: qꝛ ponat ꝙ deus ad p̄sentiā solis
causet lumen in medio: ita ꝙ nollet causa
re lumē in medio nisi ad p̄sentiā solis. cum
ergo lumē nō possit esse nisi ꝑ presentiā so
lis: tūc qꝛ illud lumen nō causat naturalr:
ergo sol nō erit eius causa in ꝓposito. Sed Cōtra opin.
ista regula ad cognoscēdū de causa effecti
ua nō est euidēs. Probat. qꝛ nulla res est
ad cuius positionē sequit aliqd aliud poni
quod nō est pars ipsius nec deus: ꝫ nulla
res est quin pōt poni in effectu: licet nihil
demonstrat in esse. Antecedēs ꝓbo: qꝛ solē
deꝰ posset seruare sine hoc ꝙ aliqđ lumen
eēt in medio. ꝛ aquā sine hoc ꝙ frigidum
eēt. ꝛ generaliter ex isto p̄ncipio qđ puto
esse verissimū: deus pōt sepāre omnē rem
ab alia que nō est deus neqꝫ est pars eius:
ꝛ ꝯseruare eā in esse sine quecūqꝫ alia re q̄
nec est deus nec pars eiꝰ. Ex isto principio
sequit ꝙ nullius rei positio infert formali
ter aliquid aliud poni super effectum. ꝛ cō
stat fideli ꝙ deus potest causare quācūqꝫ
rē effectiue sine creatura: ergo nō est possi
bile scire an deus esset an creatura: qꝛ eodē
modo pōt deus causare sicut creatura. Cō
firmat ista rō: qꝛ quādo aliquid eodē mo
do pōt fieri a natura vel ab ente: nō est via
possibilis discernendi an illud factū fuerit
a natura an ab ente ipsum effectū: qꝛ effe
ctus nō vniformiter ex vtraqꝫ ꝓuenit: qđ
est ꝓpositū: ergo pari rōne cū omne produ
ctum a natura possit eodem modo ꝓduci a
deo: nō pōt sine alia euidentia ad sciēdum

ꝙ natura ꝓduxit hec sicut causa. ⁊ sic cōstat fidei ꝙ deꝰ pōt manutenere ignē: ⁊ suspēdere ipsius actionem passo approxima to: ergo non seqtur: ignis est approximatꝰ cōbustibili: ergo cōburit: ⁊ simul cū h̄ possibile est ꝙ deus creet ad p̄sentiā ignis calorem sine igne: ergo non est possibile homini scire q̄ res est causa effectiua alteriꝰ: vel scire an aliqua res creata sit causa alterius. Ideo dico in hoc articulo ꝙ nulla est regula ad ꝓbandū certitudinaliter vnā rē esse causam effectiuam alteriꝰ. sed tenetur probabiliter ꝙ a est causa b: quando videmus posito cōiter in diuersis locis et tēporibus aliquo tali quale est a: statim inuenit̄ aliqđ tale qđ est b. tunc dicimus ꝙ a est causa b: sicut qz in diuersis temporibus ⁊ regionibus applicato igne hō sentit calorem vniformiter adesse: dicimus ꝙ ignis est causa caloris naturaliter.

Ad secundū argu. Ad scđam rationem cōtra tertiam cōclusionē: qn̄ dicitur ꝙ notitia est concausa actus voluntatis. dicitur ad illud ꝙ tali casu posito / bene verū est ꝙ oportet actū augeri. ⁊ ꝙ crescente scīa cresceret amor. Uñ dicit̄ ꝙ in tali casu ꝑ cremētum sciētie oēs alie cause agunt vehementiꝰ ⁊ efficacius. Et qn̄ arguitur ꝙ tunc voluntas inuite vellet per illū gradum dilectionis: qz vellet diligere nisi gradu priori quē continuat. Respondet ꝙ sicut possibile est volūtatē nullum actum habere: ⁊ tamen ꝙ habeat actum illū quo vellet nullū actum habere: ita possibile est ꝙ habeat talem gradū: ⁊ tamen non velit ita intēsum gradū habere. a casu est si casus iste augeatur: nec volūtas necessitat̄ ad illū gradum nisi ſm qđ: tamē voluntas isto casu posito nō impediet qn iste actus intēdet̄. sed ista responsio non apparet mihi conueniēs: qz intelligēdo ꝙ intēsio in forma est per additionē partiū ipsiꝰ: ꝙ diuersi gradus sint forme diuerse partes forme. sed ꝯstat ꝙ tales partes non sunt alterius speciei a toto: qz tunc nō causaret aliqđ intensiue. vñ relinquit̄ ꝙ q̄libet ps charitatꝭ est charitas: sicut q̄libet pars albedinis intensiua est albedo. eodē modo q̄libet pars dilectionis siue gradus dicēte sancto Thoma sup quartū in solutione secūde q̄stionis. gradus cuiuslibet rei est pars illius rei. q̄libet inquā pars dilectionis est dilectio: ergo gradꝰ q̄ ponit̄ causari precise a scientia aucta / est quedam dilectio: ꝗ est aliqua dilectio cuiꝰ voluntas non est causa partialis actiua: qđ est ꝯ positionē quā tueri deberet. Preterea sicut volūtas nullo actu pōt velle quē illa nō causat: ita nullo gradu actus pōt intēsius velle ꝙ̄ potēna q̄ non causat gradū. Preterea rn̄sio videt̄ dicere opposita. Dicit em̄ ꝙ gradus talis sit a sola notitia: ⁊ tn̄ dicit ꝙ ad augmētū notitie oēs cause ꝑtiales actꝰ efficaciꝰ agunt: sed cōstat volūtatē esse vnā de causis partialibꝰ sui actus: igit̄ illa volūtas efficacius agit in se actū suū ꝙ̄ prius ergo iste gradus causatꝰ est a volūtate sicut a scīa. Preterea ꝯ rn̄sionem. cā partialis non pōt agere sine sua totali: sicut si decem homines trahūt nauē sicut decē cause partiales tractꝰ: nullus de decē poterit mouere nauē nisi alijs coagētibꝰ: ergo nō est conueniēter dictum ꝙ notitia est causa partialis actꝰ: ⁊ tn̄ ꝙ pōt intēdere actū ꝑ se nullo alio secū ad illū gradū coagēte.

Alia responsio. Ideo pōt aliter dici ꝙ nō est necessariū ad augmentū notitie de obiecto / augeri actū dilectionis i volūtate. Et qn̄ dr̄ ꝙ ad augmētū cause totalis sequit̄ ⁊c. Pōt dici ꝙ illa forma arguendi bene tenet: vbi oēs cause partiales sunt naturales libere. Ubi vero causa partialis est voluntas: ⁊ ipsa est p̄ncipalis vtēs alijs intēsiꝰ ⁊ remissiꝰ sicut vult: nō tenet argumentū: ꝙ ad augmētū cause partialis seqtur intēsior actꝰ. Exēplū: habitus grāmatice est intēsior in sorte ꝙ̄ in platone: ⁊ vterq̄ vult cōsiderare: igit̄ sor. intēsiꝰ cōsiderat ꝙ pōt velle remissius vti habitu suo vel eque remisse vt aliꝰ considerat. Sic ergo dici pōt ꝙ non est necesse ꝙ crescente sciencia crescat amor.

N Ad tertium. Ad tertiū qn̄ dicit̄ ꝙ si notitia esset causa partialis actus: seqtur ⁊c. Dico ꝙ illud nō est incōueniens in ꝓposito de tali causa partiali ꝙ agat i passum qđ est posterior causa ꝙ̄ sit alia. Un cū volūtas sit causa libera ⁊ p̄ncipalior respectu sui actꝰ: ⁊ continens effectus contrarie virtutis: puta odire ⁊ amare: nō est incōueniēs vt cū ea cōcurrat alia causa partialis ad ꝓducendū ista cōtraria in passo tali: ꝙ sit sic passum ⁊ libere agens actū partialr̄.

O Ad primum princi. Ad primū argumētū qn̄ arguit̄ ꝙ si volūtas hūana libere vtat̄ creaturis: sequit̄ ⁊c. nego cōsequentiā: quando querit̄ vtrū possit semꝑ maior esse in infinitum? potest dici ꝙ nō. quia ex hoc sequitur ꝙ esset infinite virtutis: et vltra quando arguitur ergo aliqua difficultas potest vincere vo

luntatē: pōt intelligi dupl'r. Uno modo φ cogaſ cōtra ꝓpriā intētionē. Alio modo φ determineſ ad certā inclinationē: ſic φ nō poſſit in oppoſitū. Primo nō volūtas nō pōt vinci: q: tunc poſſet velle inuita. Scdo neceſſario eſt dicere φ voluntas vincaſ qñ cōfirmaſ in beatitudine: vel induraſ in mi ſeria: q: determinaſ ad vlteri⁹ actus ſuos elicere mō nature: ſicut dicūt illi modo qui tenēt φ volūtas nō poſſit clare videre deū niſi amaret eū. tunc poſſet dici φ deus vin cit voluntatē in amore. ita dici pōt φ diffi cultas pōt ſic augeri: φ voluntas dimittat ſpōte reniſum ſuum τ reſiſtentiam ſuam. τ ſic diceſ vinci a difficultate. Ad ſcdm qd eſt cōtra idē: qñ arguiſ de tentatione ſi vo luntas τc. dico φ poſſibile eſſet tentationē intātū augeri: φ volūtas relicta in ſuis na turalib⁹ nō poſſit reſiſtere: tñ non cogereſ q: iſte terminus cogere impoꝛtat aliqd fie ri in aliquo cōtra eius voluntatem: et hoc nō pōt eſſe in volūtate niſi vellet inuita: qd includit ꝯdictionem. et illud ſatis innuit apl's. j. ad Coꝛ. x. Fidelis eſt deus qui non permittit vos tentari ſuper illud qd pote ſtis: ſꝫ faciet cū tentatione etiā prouentum vt poſſitis ſuſtinere. Ad Anſ. qñ dicit φ ħ difficultas nō perimit libertatē volūtatis: q: impugnare pōt inuitā: expugnare nō po teſt: qd verū eſt: q: quando voluntas tenta tioni aſſentit: dato φ eſſet ita intēſa φ nō poſſet reniti: manifeſtū eſt φ non eſt expu gnata inuita: q: vult aſſentire: τ licet nite retur ante reſiſtere: creſcente tñ difficultate eligit nō reſiſtere. Unde nō expugnatur in uita: ſed volūtarie aſſentit nō coacta. Con tra. dato iſto ſequiſ φ volūtas pōt neceſſi tari ad peccādū: nego ꝯñam: q: cōſequēter dicendū eſt φ non obligaſ ad reſiſtendum niſi vſqꝫ ad certū gradum tentationis vel difficultatis: q: non poteſt vlterius: τ ſi tñ vlterius tētatio inualeſcat: vel deus faciet prouētum: hoc eſt pueniet ſm gradū tēta tionis: vel ſine pctō tentationi cedeſ: vt nō perdaſ. Ad tertium quando arguitur φ inter voluntatem reſiſtentē τ tentationem elidentē nō eſſet ꝓpoꝛtio: τ per ꝯñs ſic po teſt augeri tentatio τc. ptꝫ per pꝛedicta φ hoc eſt verum. Et quando infertur: igiſ vo luntas nō vtitur libere creaturis. Patet φ cōſequētia nō valet. uā licet tētatio poſſet ſic excreſcere vltra quēcūqꝫ gradū datū: nō tñ creſcit ſic ꝓ ſemꝑ de facto: ſicut notū eſt

Ad ſecundū

Ad ter tium.

Ad quartū ptꝫ ex dictis φ in actib⁹ volū tatis eſt difficultas: vt materia circa quam operaſ/eſt magis triſtabilis vel min⁹: τ iō ſm hanc viā manifeſtū eſt: et cōcedi debet φ velle ſubire martyriū magis difficile eſt φ̄ leuare feſtucā. Ad quītū qñ arguitur. ſi volūtas libere pncipiaret act⁹ ſuos: aut igi tur qñ act⁹ eſt: aut qñ actus nō eſt. Dico φ qñ actus eſt: q: qñ actus non eſt: non pnci piaſ nec cauſaſ: ſicut dictū fuit in arguen do. τ qñ arguiſ p iſtā cōem ꝓpōnē. Oē qd eſt: qñ eſt: neceſſe eſt eē. Dico φ iſta eſt fal ſa de virtute vocis. q: ex illa ſeqtur φ oē qd eſt: neceſſe eſt eē: nec illā ꝓpoſitionē Ariſt. ponit in lr̄a pꝛio peri hermenias: ſed iſtā Omne qd eſt: neceſſe eſt. τ nō eſſe qd nō eſt qñ nō eſt/neceſſe eſt. ecce plane dicit oppo ſitū illius ꝓpōnis. τ ſubdit. nō eſt idē eſt eſſe/qd neceſſe eſſe qñ eſt: τ ſimiliter eſſe ex neceſſitate. δꝫ aūt τ in eo quod non eſt. Ex iſto videſ φ nihil aliud vult dicere: niſi φ ħ eſt neceſſaria: oē qd eſt: eſt qñ eſt. τ hec ē neceſſaria: oē qd nō eſt: nō eſt: qñ nō eſt: τ tūc nihil facit ꝓpoſitio ad argumentū. Ad magiſtrū aūt dico φ vult nihil aliud dice re: niſi φ volūtas nō eſt libera ad ponēdū actū in eſſe quādo eſt nec qñ preterijt: ponit tñ actū in eſſe libere a libertate precedente. Uñ qñ pꝛoducit actū: tūc δꝫ libere pꝛoduce re. q: potuit prius ꝓducere τ nō ꝓducere: etiā oib⁹ cōcurrētib⁹ q̄ ad actionē cōcurrūt τ iō φ ponit liberū arbitriū reſpectu futu ri: τ oē futurū aliqñ erit ꝓſens. ꝯñs dicere eſt φ liberū arbitriū libere cauſat illud re ſpectu cuius dicebaſ liberum. Aliter di cūt quidā φ volūtas pꝛo alio ꝓ quo ꝓdu cit hꝫ indifferētiā pꝛiorē naturaliter i actu τ p iſtā indifferētiā pōt illū actū vel alium indifferēter elicere: τ ſic ſaluaſ libertas vo lūtatis etiā reſpectu ꝓſentis: nō q: dū cau ſat pōt nō cauſare: ſed q: pōt prius natura nō cauſare. Sed ꝯ hoc arguo ſic. in ħ vo luntas habet indifferentiam pꝛiorē natu raliter iſto actu: ergo in hoc habet indiffe rētiā ad iſtū actum. ꝯñs ptꝫ ab inferiori ad ſuperius affirmatiue: q: illa determinatio pꝛiorē naturaliter iſtum actū nō eſt detra hēs. ſed ꝯñs eſt falſum: q: in hoc hꝫ iſtum actū: ergo per hoc nō habet ad iſtum actū indifferentiam. Preterea ſi in hoc inſtan ti poteſt iſtum actum elicere indifferenter: τ in hoc inſtanti iſte actus eſt: ergo iſtum actum indifferēter pōt elicere qñ eſt: quod

R Ad quar tum.

S Ad quin tum.

Rñſio alia.

Obie ctio.

Scda.

Tertia nō est intelligibile. Preterea qñ dicit ꝙ in hoc instanti voluntas pri⁹ natura est indifferens ad actū/ꝙ eliciat actū. quero qd intelligit p istā prioritatē nature? Et apud Arist. nihil aliud pōt intelligi: nisi ꝙ voluntas est causa sui actus. ⁊ causa est prior natura effectu necessario: licet nō ꝓ tpe. ⁊ certe ad istū intellectū hec nō est intelligibilis voluntas prior est natura indifferens ad actū in hoc instāti: qꝛ talis prioritas nō potest assignari aduerbialiter: sꝫ tm̄ nominaliter ſm mentē Aristo. lib. pdica. vbi dicit illud prius eē alio: qđ ē ꝯuertibile cū eo ſm ꝯñaꝫ essendi: ⁊ aliq mō cā illius: sicut esse hoiem ſm ꝯñam essendi ꝯuertit cū vna de se oratiōe. Nā si est hō: vera est oratio qua dr ꝙ est hō. ⁊ si vera est oratio qua dr ꝙ est hō: est hō. sꝫ res est cā ꝙ orō est vera: sꝫ orō nō est cā vt res sit ⁊c. Sꝫ iō verū est dicere: res est pri⁹ natura veritate orōnis. ⁊ res est cā veritatis orōnis. ⁊ tunc si dicat sic. si voluntas est cā act⁹ indifferēs in hoc instāti: manifestū est ꝙ ꝓpō est falsa. ⁊ ideo talis modus loquēdi de tali ꝑoritate nature in eodē instāti friuolus e:t ⁊ vanus. Ad sextū

Ad sextū pn. principale qñ arguit: nō est in ptāte voluntatis ⁊c. nego ꝯñam: qꝛ nō est necesse ꝙ velit esse ꝙ appareat sibi bonū: imo illud qđ apparet sibi bonū: qꝛ pōt deliberare super eo qđ ꝑmo aspectu erroris apparet malū: ⁊ p maiorē intētionē videbit ꝙ est bonū: ⁊ sic est aliquo modo in ptāte voluntatis ꝙ illud appeat sibi bonū: sicut dato ꝙ nō eēt in sua ptāte: ꝯñā forte nō valeret: qꝛ nō sequit: illud apparet volūtati bonū: igit vult illud. Et ad illud qñ dr ꝯ cām assignatam quare dicim⁹ voluntatē esse liberā: videlꝫ nisi hoc esset: nō esset hō laudabilis nec vituperabilis in factis suis ⁊c. ꝯcedo ꝙ hoc est verū. Et qñ arguit ꝯ: ꝙ tūc si deus causaret in volūtate dilectionem sui: volūtas mereat. Pōt dici ꝙ impossibile est deū causare in voluntate dilectionē siue cognitionē sicut cām totalē: tm̄ rem que est dilectio vel cognitio causare pōt sicut cā totalis: sꝫ tūc talis qualitas causata nō esset dilectio vel cognitio: qꝛ isti importāt qualitatē: et cōnotāt ꝙ causent a cognoscēte ⁊ opatione cognoscētis. Unde sicut impossibile est ꝙ de⁹ causet sicut cā totalis actionē ignis: puta calefactionē in aqua: ⁊ tm̄ istū calorē qui est in aqua pōt causare: ita impossibile est ꝙ deus causet hanc operationē que est dilectio: ⁊ tm̄ hanc dilectionē pōt causare: sꝫ tunc nō erit dilectio. Un̄ cōcedo ꝙ per talē qualitatē hō mereretur: nec diligeret deū nisi ly per dicat circūstantiā habitus: sicut dicimus ꝙ p charitatē hō diligit deū: sed nullo mō ſm ꝙ ly p dicat circūstātiā actus vel operationis. Et qñ vlterius infertur ꝙ tūc magis esset meritoriū ꝓducere dilectionem ꝙ̄ diligere. nego. qꝛ diligere est producere dilectionē: ⁊ agere dilectionē est diligere. Ad vltimū principale pꝫ per ea que dicta sunt in ꝯclusione tertia: ⁊ in responsione ad rōnes que fiebant cōtra illā ⁊c. Ad vltimum

Q ō. iiij Primū principale

Utrū viator existēs in gratia/ordinate vtēdo ⁊ fruendo posset vitare oē pctm̄? Et arguitur ꝙ nō. Quicūqꝫ incitat ad aliquid faciendū qđ est cōtra rectā rationē ordinabile: incitatur ad peccatū: sꝫ viator existens in gratia nō pōt ita ordinate vti ⁊ frui: qn incitet ad aliquid qđ est contra rectā rationē ordinabile: ergo. Maior est manifesta: qꝛ nihil est contra rectā rationē ordinabile nisi pctm̄. Minor ꝓbat per illud Ro. vij. Nō enim quod volo bonū hoc ago: sed qđ odi malū illud facio. ergo apostolus non obstante ordine quem habuit in vtendo ⁊ fruēdo: necessitabat ad pctm̄. Preterea tentationē carnis hō nō pōt vitare de lege etiā existēs in grā: sꝫ quātūcūqꝫ ordinate vtat ⁊ fruat: tentatio carnis nō est sine pctō ſm magistrū libro. ij. dist. xxj. c. v. ergo pctm̄ hō non pōt cauere: quātūcumqꝫ bene vtat ⁊ fruat. Maior pꝫ. qꝛ de lege fomes nō extinguit. qꝛ ſm Aug. minui vel frenari cōcupiscētia in hac miseria potest: extingui nō pōt ⁊c. Ad oppositū est Augu. lxxxiij. q. q. xxx. ois humana peruersio que vitiū vocat: est fruēdis vti velle: atqꝫ vtendis frui. Et rursum ois ordinatio que etiā virtus vocat: est fruendis frui: ⁊ vtendis vti: ergo viator existens in grā potest ordinate vti ⁊ frui: ergo pōt vitare omnē peruersitatē que dicit peccatū. In ista questione quattuor faciā. Primo recitabo duos modos dicendi. scđo eligam illū qui apparet mihi rationabilior ꝓ nunc. tertio obijciā cōtra istā viā. quarto dicam ad rationes principales. Circa primum dicit quidā modernus positionē hāc. Nō est in ptāte naturali hoīs etiā existentis in gra

Scđm In oppositū Resolutio qōnis Rñsio cuiusdā

tia/trāsire vitā istā sine peccato veniali: nisi fiat aliqđ speciale miraculū circa eū: quale factū fuit circa virginē gloriosam: non tn̄ negat quin hō pōt esse sine pctō per aliqđ tempus. Ad istā conclusionē arguit pri- mo multipliciter: ꝛ hoc sic. Augu. in libello de bono virginali nō multū ante finē ibi, nō ꝯcedo.. dicit. Qui asserunt hoīem posse in hac vita sine vllo pctō viuere: nō ꝯcedo: ꝛ nō contradico. ꝛ parū ante. dicit sic. Uigi- lantibus nobis pctā subrepūt ꝛc. Un̄ licet Aug. dicit se ibi ve le cōtendere ꝯ dicentes ꝯrium: sn̄ia sua est ꝙ: ta est: ꝙ hō nō pōt vitare oē pctm̄: ſm qđ ibidē ꝓbat Aug. p illud. j. Jo: j. Si dixerim⁹ ꝙ pctm̄ nō habe mus: ipsi nos seducimus ꝛc. nō dicit illis vel illis: sed christianis oībus. Scđo ad idem p Aug. de li. ar. c. xix. Sunt inqt q̄- dā necessitate facta iprobāda: vbi vult hō recte facere: ꝛ nō pōt: vñ sunt iste voces. Nō qđ volo bonū hoc facio: sȝ qđ nolo ma lū hoc ago. ꝛ dicit plane ꝙ de talibus nō intelligit: qñ dicit ꝙ nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt. Similr̄ p̄mo retracta. c. xj. dicit ꝙ hoc nō intelligit de pctō qđ etiam est pena pctī. Quarto p illud de fide ad Petrū. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubi tes: etiā iustos atq̄ sctōs hoīes exceptis paruulis iā baptizatis/sine pctō hic nemi- nē viuere. Quinto Greg. Quedā sunt pec cata que a iustis vitari possunt: quedā que nō. ꝛ exēplificat de peccato cogitationis. Sexto sic. Bern̄. sup canti. Quātūlibȝ in corpe manēs ꝓfeceris: erras: si vitia putas emortua. Nā intra fines tuos habitat ro- bustus. subiugari pōt: nō extirpari. Se ptimo magr̄. ij. senten. dist. xxvj. voluit ꝯdi ctionē quādā: que videt esse inter Hiero. ꝛ Aug. dicit em̄ Aug. in retracta. ca. ix. ꝛ. iij. de lib. ar. ca. xix. Sunt quedā necessitate. dicit ea vitari nō posse. Pn̄s magistrū vero Hiero. dicit in explanatiōe fidei: sic. Execra mus inquit eorū blasphemiā qui dicūt ali- quid homini esse impossibile a deo pceptū. ꝛ paulo post. Et tam illos errare dicimus qui cū Manicheo dicunt hoīem pctm̄ vita re nō posse: ꝙ illos qui cū Jouiniano asse- runt hoīem nō posse peccare. Istā ꝯtrouer siam soluit mgr̄ dupl'r. vno modo ꝙ Aug. inclusit in suo dicto pctā venialia. Hiero. vero loquitur tantū de mortalibus. Aliter aūt ipse loquitur de statu hoīs ante pctm̄. Isti ergo ꝯcedūt ꝙ quodlibet pctm̄ potest

Arguit̄ primo.

Scđo.

Ro. vij

Quarto.

Quinto

Sexto.

Septimo.

homo vitare: sed nō pōt vitare quodlibet: qꝛ q̄libet singularis antecedentis est vera: igit̄ ipsa est vera. pn̄s falsum est. ꝛ h̄ est via cōis antiquoꝝ doctoꝝ. Ali⁹ modus dicē- di posset esse: tenēdo oppositū: videlȝ ꝙ hō existens in grā pōt vitare quodlibet pctm̄ tā veniale ꝙ mortale. Sȝ qꝛ mihi illa via ꝓnūc nihil⁹ placet: adducā circa h̄ quasdā rōnes. Scđo ponā circa eā q̄sdā ꝯclusiōes ꝛ tertio rn̄debo ad rōnes iā factas in ꝯꝛiū.

Alia responsio

Arguit̄ primo sic. Deus pcipit homini: ꝙ ꝯsulit ꝙ vitet omne pctm̄: ꝙ hō pōt hoc fa cere cū adiutorio grē: pn̄a videt eē nota: qꝛ irrōnabile esset ꝙ deus pciperet aliqđ ho- mini quin illud sibi ꝯsuleret. añs pꝫ: qꝛ si deus nō preciperet aliqđ hmōi vitare vel sub pena eterna vel sub pena tpali: illō nul lū pctm̄ foret: nec veniale nec mortale: sicut nullū pctm̄ est leuare festucā: vñ nō pl⁹ fo ret pctm̄ dicere verbū ociosum/nisi esset a deo ꝓhibitū. sed oē ꝓhibitū a deo homi- ni/pōt ab hoīe vitari: ꝙ hō pōt vitare oīe pctm̄. Scđo sic. creet deus hoīem pfectū in naturalibus. iste statim pōt incipe mere ri si habeat grām: ꝛ pono ꝙ deus confer- uet vitā illius p vnū diē tm̄: tūc arguo sic. p primā huius diei horā pōt vitare omne pctm̄: manifestū est etiā ſm eos. dicūt em̄ ꝙ hō p aliqđ tp̄s pōt esse sine q̄cūq̄ pctō. ſȝ eadē rōne pōt vitare pctm̄ scđa: sub ea- dē rōne ꝛ tertia: ꝛ sic p totū diē: ergo p to- tā vitā suā. est sīlis rō de quocūq̄ adulto. Tertio manifestū est ꝙ phrenetici ꝛ mori- entes sub baptizāte istā vitā trāseūt absq̄ quocūq̄ pctō: ꝙ saltem est possibile ꝙ exi- stens in grā transeat vitā istā sine pctō ve- niali. Quarto ꝙ ista logica nihil valet qua vtunt̄ dicētes ꝙ quodlibet pctm̄ pōt ho- mo vitare: sȝ nō pōt vitare quodlibet pec- catū. Nam arguo sic. hoc pctm̄ pōt vitare hō: demonstrato verbo ocioso: ꝛ hoc pctm̄ pōt vitare: demōstrata leui detractione: et vitatio vnius stat cū vitatiōe alteri⁹: ergo ista duo pōt vitare. eodē mō demōstrādo tertiū pctm̄ arguit̄: ꝛ ita similr̄ de quarto ꝛ de quinto ꝛ sic de cibus. ꝛ p pn̄s hec est vera. Ista pōt hō vitare. ꝛ similiter ista pōt sor. vitare: igit̄ sortes vitare pōt ista ꝛ ista. Et vltra: ergo sortes vitare pōt quodlibet ij orū. Si dicat̄ ꝙ aliqđ pctm̄ veniale est: cui⁹ vitatio nō stat cū vitatiōe alterius: sȝ eo mō q̄ vitat illud/incidit in aliud venia- le. Istud est irrōnabile dictum: qꝛ vtrumq̄

Prima ratio.

Scđa ratio.

illoꝝ tenet vitare: ꝛ tñ ſi vitaret alterũ: ſcã-
dit in reliquũ: ꝛ ſic foret obligatꝰ ad ĩpoſſi-
bile. Quinto ꝙ iſta poſitio facit legẽ chriſti
q̃ dr ſumma iuſticia: nimis onerosã: quia
illa lex eſt oneroſa / quã nemo põt ſeruare
etiã adiutꝰ p grãm: ſꝫ p hanc poſitionẽ ne-
mo põt ſeruare legẽ chriſti: q̃ fuit hereſis
Manichei quã Hieronymꝰ vocat blaſphe
miã explicite: ſꝫ de chriſtianis ſicut ſupius
fuit allegatũ: dr ꝙ hñ verũ ẽ ꝙ hõ põt obſ-
uare legẽ chriſti: p quãto obligat trãſgreſ
ſores ad penã eternã: nõ tñ p quãto obli-
gat trãſgreſſores ad penã tpalem: ꝛ ita põt
hõ vitare ne peccet mortaliter: nõ tñ põt vi
tare ꝙ nõ peccet venialiter: illud eñ nõ eſt
rõnabile. nam nulla pena ĩfligit hoi ppter
id qđ nõ fuit in ſua ptãte vitare: neqꝫ enim
laudamur neqꝫ vituperamur p hĩs q̃ non
ſunt in nr̃a ptãte: ſicut dr. ij. Ethi. Sexto ſic
capio aliquẽ exiſtentem in purgatorio pro
pctõ aliq̃ veniali. q̃ro autẽ vtrũ illud pctm̃
potuit vitaſſe an non? ſi nõ: irrõnabiliter
punit p eo: qꝛ ſicut hõ in nullo eſt laudã-
dus: qꝛ ſeruat rõnabiliter q̃ nõ põt amitte
re: ita in nullo eſt vituperãdus ſi aliq̃d fe-
cerit qđ nõ põt vitare: qn aliq̃d illoꝝ com-
mittat. Probo ꝯñam. neceſſe fuit eũ aliq̃d
iſtoꝝ cõmittere: qꝛ ĩpoſſibile fuit aliquod
illoꝝ vitare: g̃ licuit ſibi aliq̃d illoꝝ commit
tere: qꝛ cuilibet liceret facere ſm oĩa iura.

Scdm punctũ. Scdo circa illũ modũ dicẽdi quẽ nunc
teneo: pono in oppoſitũ ꝯcluſiones.

Concluſio prima. Pri
ma eſt: ꝙ ſine miraculo de lege cõi hõ põt
vitare qđcumqꝫ veniale p liberũ arbitriũ
adiutũ p gratiã.

Scda ꝯcluſio. Secũda eſt: ꝙ dubium
eſt an hoc aliq̃s fecerit de facto.

Tertia. Tertia
eſt: hoc facere eſt multũ difficile. Prima cõ
cluſio probat per ſex rõnes q̃s feci ꝯ cõem
modũ dicendi. Pro rõnibus opiniõis ꝯtrie
eſt notãdũ ꝙ aliq̃d dr impoſſibile dupr.
Uno mõ ppꝛie: qđ nullo modo poteſt fie-
ri. Alio mõ tranſſumptiue: qꝛ vix ꝛ cũ diffi
cultate põt fieri. membra illius diſtinctio-
nis habent. iiij. Phy. c. de infinito. Nam in
finitũ vno mõ dr qđ nullo modo põt ptrã-
ſiri. Alio modo qđ vix ꝛ cum difficultate.
Quãdo ergo ſancti videnť dicere ꝙ homo
nõ põt vitare qđlibet pctm̃ veniale: capi
unt impotẽtiã vel ĩpoſſibilitatem p diffi-
cultate: ꝛ nõ ppꝛie. eodem mõ qñ dicũt ꝙ
q̃dã ſunt neceſſitate: nõ accipiũt neceſſita
tẽ p neceſſitate abſoluta. Et ineuitabilita
tẽ p difficultate vitãdi, ita ꝙ facultas hu
mana difficultať ad vitãdũ qđlibet pctm̃.
Aliud eſt notandũ: ꝙ vitiũ vel pctm̃ iuxta
doctores capiť tripliciter. Uno mõ pro ope
ratione illicita cõtra legẽ dei. Alio mõ pro
illicito ppinquo ad tale pctm̃ ſic dictũ. illo
modo fomes põt nominari peccatũ: et ſic
accipit aplˢ pctm̃ Roma. vij. multotiẽs lo
quens de inclinatione fomitis et dicẽs. Nõ
enim quod volo bonũ hoc ago. ſꝫ qđ odio
malũ illud facio. Si aũt qđ nolo illud facio
conſentio legi: qm̃ bona eſt. Nunc aũt iam
nõ ego operor illud: ſꝫ quod habitat in me
peccatum. ꝛ parũ ãte in eodẽ capitulo. Pec
catum vt appareat peccatũ per bonũ ope-
ratum eſt mihi mortem: vt fiat ſupra modũ
peccans peccatum per mandatum ꝛc. vide
gloſ. cõem loquentem apertiſſime. Tertio
modo dicitur paſſio cauſata a fomite. ꝛ ſic
dicuntur motus primi peccata. ꝛ ſic vocat
apoſtolus malũ qñ dicit. Quod nolo malũ
hoc ago. ꝛ dicit ꝙ illud malũ creať a pctõ.
i. a fomite. Per illas duas diſtinctiones pꝫ
ad omnia illa argumenta que ille opinans
adducit pro ſe.

Ad primum. Ad primum. ſi Aug. in il-
lo dicit ꝙ homo non põt vitare quodlibet
peccatum: accipit non poſſe non pro omni-
no non poſſe: ſed pro difficulter poſſe.

Ad ſecundũ. Ad
ſecundum quando dicit Aug. ꝛ probat hoc
per dictum illud apoſtoli. ſi dixerimus ꝛc.
planũ eſt auctoritas eſt gloſſanda. Nã ipſe
dicit ꝙ per aliquod modicum tempus ho-
mo põt eſſe ſine peccato: tunc in iſto tẽpore
verum eſſet dicere ꝙ peccatum nõ haberet
ſicut recenter baptizatus ꝛ bene contritus. ꝛ
non eſt dicendũ ad auctoritatẽ ſm gloſſam
cõem que planiſſima eſt: ꝛ excludit diffi cul
tatem: ſi autem dixerimus. gloſ. interlinia-
ris de iuſticia: qꝛ nõ habemus ꝛc. ꝓ planũ
ꝙ quicũqꝫ iactat ſe p tale ꝙ pctm̃ nõ habꝫ
veritas in eo nõ eſt: qꝛ dicit falſum: qꝛ ela-
tionẽ habet: quin tñ iuſtus poſſet hoc dice
re veraciter: nõ eſt impoſſibile.

Ad tertium. Ad tertiũ
de btõ Aug. dico ꝙ loquiť de neceſſitate q̃
eſt difficultas: ꝛ pctõ tertio modo qđ nõ eſt
peccatũ proprie: ſed eſt paſſio ſequens po-
tentiã pcti. Signãter dicit aplˢ ꝙ ipſe nõ
operatur illud. i. nõ ꝯ voluntate efficit tales
motus ſenſualitatis in ſe: ſed peccatũ / dicit
ipſe / illud operatur qđ habitat in carne. i.
fomes cauſat tales paſſiones motus pctõ
rũ in aĩa. ꝛ ideo merito dicũtur paſſiones:
qꝛ nõ eliciuntur volũtarie ꝛ libere ab aĩa. ꝛ
ſic auctoritas nõ eſt ad ppoſitũ cõcluſiõis

qr loquit in cõclusiõe de pctõ primo modo
Ad quartum. accepto et pprie. Ad quartũ dico ꝙ equi
uocat de pctõ: aliter auctoritas esset cõtra
eũ: qr ſm eũ aliq̃s per modicũ viuit hic sine
peccato: et tñ qr semp in fomite durat: non
Ad reliqua tria. semp caret pctõ. Ad q̃ntũ sextum et septi
mũ pꝫ p illud quõ Aug. et magr̃m debere
mus exponere. Sed dictũ Hierony. addu
ctũ dꝫ intelligi ꝙ iustissimũ et rõni cõsenta
neũ etc. Et sic finaliter rñdeo ad formã que
C stionis ꝙ sic. Sed adhuc cõtra istã viam
Rñsio auctoritates. quã ego teneo/sunt due auctoritates expres
se in scriptura sacra. Prĩa est Prouer. xxiiij
Auctoritas prima in oppositum. Septies in die cadit iustus et resurgit. vbi
dicit glos. ꝙ textus loq̃tur de leuibus pec
catis: sine q̃bus ista vita nõ ducit. Peccant
enĩ iusti p omissionẽ: p surreptiones: p ne
cessitates: per ignorãtiam. Talia enĩ verba
ponunt ibi in glos. qr nullus hõ põt vitare
Secunda. qõ est pctm̃. Alia auctoritas est illa. Nul
Tertio arguit. lus sine pctõ est: nec infans vni' diei. Itẽ
tertio arguo sic: ꝙ ex lege christi aliq̃s obli
gat ad impossibile: qr pono ꝙ sortes peccã
do pdit grãm in hoc instãti: tũc arguo. Sor
tes peccat nunc: qr non seruat rectitudinẽ
in hoc instanti: sed sortes obligatur ad ha
bendã rectitudinẽ in hoc instanti: ergo sor
tes obligat ad impossibile. Vel sub ista for
ma potest argui. de quocumq̃ existente in
pctõ mortali quero vtrũ iste tenet in h ins
tanti habere grãm: an nõ tenet in hoc ins
tanti habere? Si nõ: igit omittit illud ad
qõ nõ tenet: igit nõ peccat. Sed manifestũ
est ꝙ hoc est falsum: qr quilibet obligatur
ad habendã grãm per totã vitam suã. Si
sic: et impossibile est eũ habere grãm: ergo
obligat ad impossibile. qõ est ppositũ. Pa
tet qr in hoc instãti caret gratia: igit impos
sibile est ꝙ in hoc instãti habeat gratiã: ni
Quarto. si simul habeat grãm et careat gratia. qõ
includit cõtradictionẽ. Quarto sic. demõstra
to sorte peccante: sortes tenet nunc esse ex
Quinto. pctm̃ mortale: et hoc est ĩpossibile: ergo etc.
sicut prius. Quinto sic. demonstro aliquẽ
sentientẽ motũ libidinis insurgentẽ: tunc
sic. iste tenet reprimere motũ libidinis: ne
faciat pctm̃ mortale sub reatu pene eterne:
quero igit vtrũ tenet sic reprimere anteq̃
sit peccatũ mortale: an postq̃ est peccatum
mortale? Nõ prius: qr semp est ante pecca
tũ veniale: et nullus tenet reprimere pctm̃
veniale sub reatu pene: ergo etc. Si secũdo
mõ: habet ppositũ. s. ꝙ obligat ad impossi
bile. Sexto ponat ꝙ aliqua vouerit vir Sexto.
ginitatẽ: et postea fornicet: tũc sic. ista vouit
virginitatẽ: et nõ est absoluta a voto suo p
pctm̃ suũ: qr sic reportaret lucrũ de peccato
suo: ergo adhuc tenet ad votum virginita
tis: ergo ad ĩpossibile: qõ est ppositũ. Ista
q̃tuor argumẽta facit Altissiod. li. ij. c. xxx.
Pro istis oĩbus addo adhuc vnam distin
ctionẽ de peccato. qr peccatũ quãtũ ad pro
positũ ptinet/capit dupliciter. vno modo
p actu vel commissione libere deordinata
cui correspondere debet potẽtia. et sic capit satꝫ
pprie. Alio mõ capit pro quocumq̃ facto
quod non fit ita bene sicut fieri põt: sicut q̃
põt dare in eleemosynã pauperi indigenti
tria: et dat sibi duo: vnde nõ tenet ad hoc:
sed facit hoc libere amore dei: bene facit. et
tamen non facit ita bene sicut potest. ideo
potest suus actus dici diminutus vel defe
ctuosus: et tñ nulla pena illi defectui corre
spondet: qr non tenet melius facere q̃ fa
cit. et sic loquũtur sancti frequenter: quãdo
dicunt ꝙ oẽs actus nostri sunt defectuosi:
nec est aliquis q̃ fiat ſm omnes bonas cir
cumstantias sicut fieri potest: et sicut nobis
expediret: et sicut tenet: licet nõ ex debito p
cepti: tñ ex debito vel honestate gratitudi
nis. et illo modo loquendo de peccato/con
D cedendũ est ꝙ ista vita non põt fundi sine
Ad primum. pctõ. Per hoc ad primum. septies in die
cadit iustus etc. Hec de textu conceditur ad
literã: qr est vna indefinita vera. ad gl. que
dicit ꝙ homo peccat p necessitatem: vel eq̃
uocat de peccato: vel accipit necessitatẽ pro
difficultate. Similiter de surreptione cre
Ad secundũ. do: nisi forte fuerit peccati prioritas: sed de
hoc alias dicet. Ad scdm̃ pꝫ ꝙ glos. que di
cit nec infans vnius diei: dicitur ꝙ peccare
sumit multum large. Capit enĩ peccare p
sustinere penas: et hoc facit quilibet iustus
Ad tertium. homo siue infans vnius diei: alioquin fal
sum diceret de christo et pueris baptizatis:
et de sanctificatis in vtero. Ad tertiũ quã
do arguit ꝙ aliq̃s ex lege christi obligatur
ad ĩpossibile: põt dici ꝙ aliq̃d obligari ad
impossibile est dupl'r: vel p se vel p accidẽs
per se dicit sor. obligari ad impossibile: vt
si deus p̃ciperet ei ꝙ ipse curreret: et desce
ret vel aliq̃d tale. Per accidẽs põt obliga
ri ad aliq̃d qõ per lapsum vel p causam il
li' et p culpã ppriã deuenerit ad impossibi
le: qr obligatur ex lege dicta. Secundo pos
set dici ꝙ aliq̃s posset obligari ad impos

ßibile: qꝛ oīs homo obligaṫ ad habendum
gratiā vite sue. ꝛ p ꝯñs obligaṫ in hoc in-
stāti pn̄ti in quo est in pctō mortali: ad ha-
bendā grām: ꝛ hoc est īpossibile p accidēs.
Et pōt ꝯfirmari ista rñsio p sniam Anß. ij.
cur deus hō. c. xxiiij. vbi dicit. Si hō dicit
iniustus q̄ hoī reddit qđ non debet: multo
magis iniust⁹ est q̄ nō dat qđ dꝫ. Rñdet. si
pōt: ꝛ nō reddit: vere iniust⁹ est. Ansel. ait.
Si nulla est in eo potentia: aliqualr excusa
ri pōt. sꝫ si in eo īpotentia culpa est: sicut si
nō plāgat pctm̄: ista nō excusat non reddē-
tē debitū. Anß. subdit exēplū. nā si dñs in-
iungat aliqđ opus seruo suo: ꝛ p̄cipiat illi
ne se p̄iciat in foueā quā illi demonstrat:
vñ nullatenus exire possit: ꝛ seruus ille cō-
tēnens mādatū dñi sui spōte in minatā se
mittat foueā: vt nullaten⁹ possit opus ei⁹ si
bi iniūctū efficere: putas aliq̄ten⁹ impoten
tiā istā ad excusationē valere / cur op⁹ iniū
ctū nō faciat? Dis. Nō: sꝫ poti⁹ ad augmen-
tum. infra Anß. ita hō q̄ spōte se obligauit
illo debito qđ soluere non pōt: ꝛ culpa sua
deiiat se in hāc impotētiā: vt nec illud pos-
sit soluere qđ dꝫ ante pctm̄. i. ne peccaret:
in hoc ꝙ peccauerit inexcusabilis est. Ipsa
nāq̧ imputāda est: qꝛ nō dꝫ eā hr̄e: imo dꝫ
eā nō hr̄e. Nā sicut culpa est nō hr̄e qđ ha-
bere dꝫ: ita culpa est hr̄e qđ dꝫ nō habere.
ꝛ cōcludit in fine. Quapropter impotentia
reddendi deo qđ dꝫ ꝛ nō reddit: nō excusat
hoīem si nō reddat. iniustus ergo est homo
qui nō reddit deo qđ dꝫ. hec Ansel. q̄ sunt
notabilia. Ecce hic satis dicit ꝙ hō obliga-
tur ad impossibile p accidēs: ꝛ nō pōt sol-
uere illud ad qđ obligaṫ: ꝛ tñ impotentia
ista nō excusat eū: sed est culpa. ꝛ sic ptꝫ ad
Ad q̄r- tertiū ꝛ ad quartū silr: qꝛ cōcedēdū est ꝙ q̄
tum. peccat: obligaṫ ad īpossibile per accidens.
E
Ad qn- Ad quintū de eo q̄ dicit ꝙ sentit insur-
tum. gere motū pcī: dicendū ꝙ teneṫ reprime-
re anteq̧ fiat mortalis. h̄ est anteq̄ sit cau
sa cōsensus mortal. Et qn̄ arguiṫ: nullus
teneṫ reprimere pctm̄ veniale sub pena pec
cati mortalis. dico ꝙ sic: qm̄ ex veniali seq̄-
Obie- tur mortale: si non reprimaṫ. Sed ꝫ. pono
ctio. ꝙ fortes sensit talē motum: ꝛ nō repressit
nisi in a instanti: tunc probo ꝯm datam re-
sponsionem ꝙ peccauit mortaliter ante a.
qꝛ ante a tenebaṫ rep̄mere: ꝛ nō fecit: ergo
F peccauit mortaliter. Ad illud pōt dici vno
Rñsio. mō negādo ꝯñam: tenebaṫ reprimere ante
a: ꝛ nō fecit: g̃ peccauit ante a. sꝫ dꝫ g̃ pecca
uit in a vel ante a. ꝛ idō nō est idē teneri ad
iniunctū: ꝛ ad alterā ei⁹ partē determinate
ꝛ idō peccauit p̄sio in a: qꝛ non repressit: nec
ante a. Aliter pōt dici cōcedēdo ꝙ teneṫ re
primere in a. ꝛ vlteri⁹ ꝯcedo ꝙ obligaṫ ad
impossibile: ꝛ tñ illa impotētia nō excusat
pctm̄: sicut dictū est. Ad sextū de vouente G
virginitatē ꝛ frangēte votū: pōt dici ꝙ vo Ad sex
tū virginitatis recte cadit sup vitationem tum.
actus carnalis: quā comitaṫ virginitas. ꝛ
ad vitandā istā postea teneṫ soluta virgini
tate: ꝛ nō portat lucrū de pctō suo. Aliter
pōt dici ꝙ soluta ꝟginitate teneṫ ad virtu
tē istā: qꝛ īpossibilitas nō excusat eā: qꝛ ip̄a
fuit causa hui⁹ īpotētie. vñ pōt dici ꝙ ip̄a
manet obligata ad hn̄dum ꝟginitatē: do-
nec p cōtritionē istā obligationē dissoluat:
nam certū est ꝙ deberet esse virgo: ꝛ nō est
ꝛ sic cōcedendū ꝙ obligaṫ ad impossibile p H
imaginationē Ansel. Sciēdū ꝙ doctor q̄ Nota.
p̄dicta argumēta facit: ꝫ illā rñsionē argu
it: que ponit hoīem obligari ad impossibile
aliq̄ mō siue per se siue p accidens. Et pōt
extrahi de verbis suis vna distinctio de isto
termino omittit vel omittere. q̄a pōt vno
mō exponi p nō facere: alio mō p non face
re qđ facere dꝫ. ꝛ illa est omissio deordina-
ta: qđ est pctm̄. Primo mō hec est possibilis
fortes omittit: sicut dū ego scribo: omitto
currere. Scđo h̄ est īpossibilis: for. omittit
qꝛ tunc significat ꝙ fortes modo non facit
qđ nūc facere dꝫ. ꝛ hoc est sibi īpossibile: ex
q̄ nūc omittit p positū. Alio mō iste termi-
nus omittit / ꝯm eū significat tm̄ defoirmi-
tatē vel culpā omissionis. et sic dicit ꝙ hō
pōt omittere. Vñ q̄ est in pctō mortali in h̄
instanti: omittit: qꝛ nō cōteriṫ. ꝛ tñ non te-
neṫ cōteri in instāti: qꝛ īpossibilitas eū ab-
soluit. Sed idō ostendit maculā omissionis
ꝯhi: qꝛ nō cōteriṫ in hoc instāti vel ante. Et
qn̄ arguiṫ sic. isto demōstrato: teneṫ nunq̄
peccare mortaliter. Rñdet ꝙ hoc verbum
peccare teneṫ ibi ī futuro tm̄: nō p ohcī. si-
ue sit affirmatio: siue sit negatio. Vñ sicut
nullus tenetur nō peccasse: qꝛ nō subest li-
bero arbitrio. ꝛ ista respōsio hꝫ bonū colo-
rem. De fracta ꝟginitate post votū: dīc sicut
primo illud dictū fuit. Silr de repressione
dicit Aug. ꝙ tenetur reprimere anteq̄ sit
mortalis: ꝛ non postq̄ est mortalis: qꝛ hoc
dicere est ridiculosum. Idē enim dicere est.
iste tenetur cauere ne cadat in foueā: qui
iam cecidit in foueā. Et ad illud argumētū

ſile tenet̃ reprimere motũ illicitũ anteq̃ ſit mortalis: ⁊ non reprimit: ergo omittit anteq̃ ſit mortalis. Rñdet ꝙ diſcurſus non valet ſm qd̃ verbũ omittit iportat diffoꝛmitatẽ ⁊ principaliter ſignificat carentiã actus de biti. Dicit em̃ ipſe ꝙ carentia act⁹ debiti ⁊ difficultas q̃ inde prouenit: nunq̃ ſunt ſil. Unde dicit: impoſſibile eſt aliquẽ omittere ſm iſtã ſignificationẽ: ſed omittere ꝓut iportat diffoꝛmitatẽ vel difficultatẽ omiſſio nis tm̃: tũ: dicit ꝙ iſte qui nõ reprimit mo tum libidinis: omittit: ⁊ ideo in aliquo mo tus incipit eſſe mortalis: nõ tamẽ ex hoc ꝙ omittit facere in hoc inſtãti qd̃ tenetur fa cere in hoc inſtãti: ſʒ ex hoc ꝙ nõ facit i hoc inſtãti/ qd̃ pri⁹ debuit facere in h̃ inſtãti vl̃ ante. ſicut ſi eſſet p̃ceptum alicui ꝙ cogita ret de deo ante terminum iſtius diei: ſi non cogitat: tũc nõ eſt culpa ante terminũ diei: aut in aliq̃ inſtãti ante terminũ illius diei ꝯtͥhit diffoꝛmitatẽ illi⁹ omiſſionis: qꝛ inter illud inſtans ⁊ terminũ illius diei eſt aliqd̃ tp̃s: quõcũq̃ inſtãs detur: in q̃ tpe põt im plere p̃ceptũ. Unde iſta argumentatio nõ valet. iſte tenebat̃ cogitare de deo ante ter minũ illi⁹ diei: ⁊ nõ cogitauit: ergo omiſit an te terminũ hui⁹ diei: dʒ addi: vel ꝯtͥit macu lã omiſſionis in termino hui⁹ diei. De iſtis rñſionibus nõ plus ad p̃ns.

I Ad primum princi. Ad primum principale qñ arguit̃: quicunq̃ incitat̃ ad aliqd̃ ꝯ rectam rõnem ⁊c. nego: qꝛ nõ ſolũ pctm̃: immo occaſiones ⁊ mot⁹ ad peccan dum dʒ hõ odire. Apl̃s aũt in hac auctori tate: Qd̃ odio malũ illd̃ facio. vocat malũ paſſionẽ inſurgentẽ in carne cõtra volũta tem: ⁊ dico ꝓ nunc ꝙ tales paſſiones non ſunt peccata ſemp gnaliter.

K Ad ſecundũ. Ad ſcdm̃ de dicto mgr̃i ⁊ ſancti Thome: ꝙ tentatio car nis nõ eſt ſic: videt̃ ꝙ illud ſit falſum ⁊ ne gandũ: ſi intelligit̃ ꝙ nunq̃ eſt ſine pctõ: cum primi motus pctõrũ hoc eſt cogitatio de pctis nõ ſit in hoĩs ꝑtãte: frequenter tm̃ ſunt cũ pctõ propter negligentiã hoĩs non curãtis p̃uenire ⁊ reprimere vel p̃oꝛdinare tales motus. Dicit em̃ Thomas ꝙ licet nõ ſit in ꝑtãte hoĩs vitare oẽm tẽtationẽ car nis: ita ꝙ nullã habeat: põt tm̃ hanc et illã vitare ſingulariter. vnde tẽtatio eſt i hoĩs ꝑtãte. Pro modo ego dictũ illud nõ intelli go: non ꝙ includit oppoſita: ſed qꝛ q̃libet tentatio ſit in hoĩs ꝑtãte: ⁊ ꝙ hõ nõ poſſit vitare quamlibet: ⁊ tamen tenetur vitare quamlibet: vt prius fuit dictum.

A Qõ.v. Primũ princi. Verũ anima chri ſti fruẽs deo/ fruat̃ ex ipo ne ceſſario q̃libet qd̃ eſt deus: ⁊ arguit̃ ꝙ non: qꝛ q̃libet pſo na diuina eſt de⁹: ſed non oĩs creatura fruẽs fruit̃ qualibet pſona: ergo nõ oĩs creatura fruẽs deo/ fruit̃ q̃libet qd̃ eſt de⁹. Maioꝛ eſt nota. Minoꝛ ꝓbat̃: qꝛ eſſen tia diuina põt intelligi a creatura: ſine hoc ꝙ aliq̃ pſona diuina intelligat̃: ⁊ diligi. Aſ ſumptũ pꝫ. qꝛ gẽtiles Judei ⁊ pħi intelle xerãt deũ: ⁊ tm̃ nõ cognouerũt trinitatẽ: ſʒ magis negant. ſicut pꝫ de cõmẽtatoꝛe. xij. meta. cõmẽto. xxix. Eſt ergo vn⁹ de⁹ ſapi ens. ⁊ putauerũt antiq̃ trinitatẽ eẽ in ſub ſtãtia. ⁊ voluerunt dicere ⁊ euadere: qꝛ fuit vn⁹ de⁹: ⁊ tres: ⁊ neſciuerũt euadere: qꝛ cũ ſuba fuerit nũerata aggregatiue: erit vnũ ꝑ itellectionẽ additã aggregato. Recte ꝓce dit deũ eſſe vnã ſubam: et negat trinitatẽ eũ eſſe: ⁊ illã ſubam potuit diligere ſicut p̃ ceperã: licet nõ diligeret trinitatẽ.

Scdm. Preter ea oĩs res diſtincta põt intelligi abſq̃ hoc ꝙ intelligat̃ alia res que nõ eſt pars ei⁹: ſʒ pater diſtinguitur a filio: ergo põt intelligi nõ intellecto filio. ⁊ vltra diligi nõ dilecto filio. igit̃ ⁊c.

Tertiũ. Tertio ſic. vna perſona poteſt incarnari abſq̃ hoc ꝙ alia incarnetur: er go intelligi. ans manifeſtum eſt ex fide. cõ ſequẽtia aũt: qꝛ ſi fili⁹ incarnat̃ non incar nato patre: ergo quis bene apprehendit filiũ incarnatũ nõ apprehẽſo patre.

Quartum. Quarto ſic filius põt odiri nõ odito patre: ergo ⁊ dili gi. ꝯñа eſt plana: qꝛ eadẽ rõ eſt de vno ⁊ de alio. Antecedens probo: qꝛ Judei oderunt chriſtũ: ⁊ tm̃ non patrem. ergo. Quod aũt Ju dei oderũt chriſtũ ⁊ nõ deũ ꝓbat̃: qꝛ multi inter eos minores putauerũt chriſtũ blaſ phemare in deũ: qui dixit ſe eſſe filiũ dei ⁊c.

Quintũ. Quinto arguit̃. de facto aliq̃ nõ fruebã tur ſpũ ſancto: q̃ tm̃ fruebant̃ deo: ergo nõ oĩs creatura fruẽs deo/ fruit̃ q̃libet qd̃ eſt de⁹ Antecedẽs ꝓbo ꝑ diſcipulos illos q̃s Pau lus inuenit in Epheſo: ſicut dꝛ Actuũ. xix. a quib⁹ cũ queſiuiſſet an ſpm̃ ſcm̃ accepiſſent credẽtes. At illi dixerũt ad eũ. Sed neq̃ ſi ſpũſſctũs eſt audiuimus. Nihil ergo intel lexerãt de ſpũſctõ: ⁊ tm̃ intellexerũt deũ eẽ: ⁊ chriſtũ eſſe deũ: ⁊ fruebant̃ deo: alš non fuiſſent diſcipuli: ergo ⁊c.

B Argumentũ i oppoſitum. Ad oppoſitum. ſi aliq̃ creatura poſſet frui deo: ⁊ nõ q̃libet qd̃ eſt de⁹: ergo aliqs põt frui eſſentia: ⁊ non frui

psona: vel frui vna psona nõ fruendo alia. 9ña pz: s3 9ñs est falsum p vtraqz pte. qz si sortes fruit eēntia: arguo sic. hec essentia est dilecta a sorte: hec essentia est trinitas: ergo trinitas est dilecta a sorte. hic est syllogismus expositorius: ꝛ pmisse sunt vere: ergo 9clusio vera: ꝛ discursus bonus. Et q 9ñs sit falsum p scda pte pbo. Nã sequit: diligit hāc psonā: ergo diligit hanc essentiā. et vltra. ergo diligit hāc trinitatē. 9ña pz: qz esse patrē dilectū cōuenientēs psone vel psonis essentie nō iportat actū repugnantem essentie. Unde 9ceditur q essentia diuina est incarnata: qz filius est incarnat⁹: ergo si patrē esse dilectū vel intellectū 9uenit psone: 9uenit essentie. Ad primū dico q sic intelligēdo: q sgnū distributiuū positum a pte pdicati nō distribuat niā p essentia ꝛ psonis: ita sicr de fruitiōe determinata ad deū rōne diuinitatis nō rōne nature alicuius assumptiue. sicut si fili⁹ dei vniret sibi aliquā naturā q̄ fruor nūc: tunc p cōicatiōnē idiomatū statim foret verū ꝛ 9cedendū q fruet deo. Un presentē 9clusionē ad istū sensum nō accipio: vt videlz aliquē dicā frui deo: qz fruit creaturis vnitis: sic dicimus p cōicationē idiomatum: iste occidit deū: iste odiuit deū: demōstrato aliquo qui odiuit vel occidit hūanitatē christi. Sic igitur intellecta 9clusiōe: pono pmo q̄tuor 9clusiones. scdo mouebo 9tra eas aliquas dubitationes ꝛ soluā. tertio dicā ad rōnes pncipales. Prima cōclusio sit ista: q iste due ppōnes nō stant simul: sortes diligit platonem: ꝛ tñ aliquā rē que est plato sortes nō diligit. Probo istā: qz ea infert oppositā prime: ergo nō stant simul. 9ña nota. Antecedēs pbo sic. sequit: aliquā rē q̄ est plato sortes nō diligit: ergo hanc rē q̄ est plato sortes nō diligit demōstrato platone. 9ña pz: quia opposita antecedētis ꝛ 9ñs 9uertunt: ꝛ pdicata sitr: qz omē qd est aliq res q̄ est plato: est hec res q̄ est plato ꝛ ecōtrario. oē qd est hec res q̄ ē plato: ē aliq res q̄ est plato. tunc arguo ex isto cōsequēte vlteri⁹: hāc rē que ē plato sortes nō diligit: ergo platonē sortes nō diligit. ꝛ vltra. ergo sortes nō diligit platonē: qd ē oppositū pmi antecedētis. Scda 9clo. q iste bñ stant simul: sortes diligit platonē: ꝛ tñ nō credit se diligere platonē. Ista 9clusio statim pz ponendo diuersos casus. Unus pōt eē iste: sortes videt platonē a remotis

ꝛ putat eū esse ciceronē: sit ita q dictet sortes istū a se visum esse diligendū sūme: ꝛ nihil aliud eē diligēdū. isto casu posito arguo sic. Illud visum summe diligit: ꝛ expono ly summe negatiue: qz nihil magis diligitur a sorte: s3 hoc est plato: ergo plato summe diligitur a sorte: ꝛ tñ sortes nō credit se diligere platonē sūme: qz si ponat ista štāte casu isto: sortes diligit sūme platonē: sortes negabit: qz per casum sortes nō credit se diligere aliud q̄ illud visum. Ali⁹ casus ad idē sint plato ꝛ cicero noīa eiusdē: ꝛ nesciat hoc sortes: ꝛ diligat in rei veritate illā rem q̄ est plato ꝛ cicero. Et tunc pz q hec copulatiua est vera: sortes diligit platonē: et tamen nō credit se diligere platonē. Probatio secūde ptis: qz si proponat ista: sortes diligit platonē: sortes dubitat istam: qz nō credit se diligere platonem. Tertio arguo sic. hec duo stant simł: sortes odit platonē: ꝛ sor. non credit se odire platonē: ergo pari rōne illa duo possunt stare simł. 9ña pz in casu valde cōiter possibili: sit ita q plato sit multū familiaris sorti ꝛ dilect⁹ a sorte: ꝛ sit in rei veritate q plato occiderit patrem sui: ꝛ lateat hoc sortē. volo etiā q sortes velit interficere interfectorē patris sui. Isto casu posito arguo sic. omnē interfectorem patris sui odit sortes: sed plato est interfector pris sortis: ergo platonē odit sortes: et tñ non credit se odire platonē: ergo ista duo stāt simul. Quarto fm Aug. Deū nemo occidere scienter saltē posset. Un dicit ad idem aliegāa apłi: q si Judei cognouissent christū eē deū: nūq ipm crucifixissent: ergo Judei volueŕūt occidere christū: ꝛ tñ nesciuerūt se occidere deū: ꝛ oderūt deū: ꝛ nesciuerūt odire eū: qz si alicui eoꝝ fuisset hec ppō pposita tu odis deū demōstrato christo: negassent: qz nō crediderūt christū eē deū. Pz ergo satis q iste due ppōnes bñ stāt simul: sortes diligit plato. ꝛ tñ nō credit se diligere platonem. Juxta istas duas cōclusiones formo tertiā ꝛ quartā ad ppositū. Tertia cōclusio. ois creatura diligens deū diligit quodlibet quod est de⁹. Quā probo sic: istud est quodlibet quod est de⁹: demōstrata eēntia diuina: sed ois creatura diligens deum diligit hoc: ergo ois creatura diligēs deū diligit quodlibet qd est de⁹. Scdo pbo idem sicut creatura diligēs deū aliqd qd est de⁹ nō diligat: ꝛ sit ista creatura sortes: ꝛ vocetur non dilectum a: tunc hec est vera: a est

deus: τ a est nõ dilectũ a sorte: ergo de⁹ est
nõ dilectus a sorte: τ de⁹ est dilect⁹ a sorte:
ergo deus est dilectus a sorte: τ de⁹ nõ est
dilect⁹ a sorte. Si dr̃ ꝙ ista stant simul: de⁹
est dilect⁹ a sorte: τ de⁹ nõ est dilectus a sor
te: q: subiecta in istis ꝓ diuersis supponere
possunt: ita ꝙ in prima subiectũ supponat
ꝓ prẽ: τ in scđa ꝓ filio: τ tũc bñ stãt simul:
pater est dilect⁹ a sorte: filius nõ est dilect⁹
a sorte. Si inquã sic dicat̃. Contra hoc ar-
guo sic: demõstrãdo patrẽ: pater est dilect⁹
a sorte: g̃ eẽntia diuina est dilecta a sorte. τ
tũc demõstrãdo filiũ arguo sic. filius nõ est
dilect⁹ a sorte: g̃ hec essentia diuina non est
dilecta a sorte. g̃ hec stabũt simul: hec essen-
tia est dilecta a sor. hec essentia diuina non
est dilecta a sorte: qđ est impossibile. Ex hoc
p3 ad q̃õnẽ formalr̃ ꝙ ipsa est vera. Nam
sequit̃: oĩs creatura diligẽs deũ diligit quod-
libet qđ est de⁹: sed oĩs creatura fruẽs deo
est creatura diligens deũ: ergo omnis crea
tura fruẽs deo diligit quodlib3 qđ est de⁹:
s3 nõ diligit dilectione viue: ergo fruitur.

Quarta ꝯclusio sit ista. ista duo stãt bene
Quar- simul: aliqua creatura fruit̃ deo: τ tñ aliq
ta ꝯcl. qđ est deus: nõ credit se frui. hec ꝓbat̃: q:
ista stãt simul ꝙ aliqs gentilis fruit̃ deo: τ
tñ nõ credit se frui trinitate. τ p ꝯñs negat
hãc sibi ꝓpõnẽ. frueris trinitate. ista satis
p3 p colẽtes deũ τ negãtes trinitatẽ. oẽs
tales fruunt̃ trinitate: τ tñ non credunt se
frui trinitate. vñ ꝯcedẽdum ꝙ oĩs fruens
deo fruit̃ quolibet quod est de⁹: non tñ oĩs
fruẽs deo/scit se quolibet qđ est deus frui.

Secũdus articulus est

Scđi artic. mouere dubia ꝯ istas ꝯclusiões. Et primo
Primũ dubiũ. dubitat̃ de pͣma. Nã si dent̃ iste due stare
simul: sor. diligit platonẽ: τ aliquã rẽ que
est plato sor. nõ diligit. tũc arguo sic. Ista
ꝯñs est bona. aliquã rẽ que est plato odit
sor. g̃ aliquã rẽ q̃ est plato non diligit. ꝯñs
p3. q: odire nõ est diligere. ergo q̃cq̃d stat
cũ antecedẽte: stat cũ ꝯñte. sed hec sor. dili-
git pla. stat cũ isto antecedente: aliquã rẽ q̃
est plato sor. odit sicut p3 ex tertia ꝓbatio
ne scđe ꝯclonis. g̃ iste simul stãt: sor. diligit
platonẽ: τ sor. odit platonẽ. Et vltra. g̃ iste
simul stabũt: sor. diligit platonẽ: τ sor. non
Scđm diligit platonẽ. Scđo cõtra tertiã prin-
cipalẽ ꝯclusionẽ dubitat̃. Si oĩs creatura
diligẽs deũ/diligeret quodlibet qđ est de⁹:
ergo pari rõne omnis creatura intelligẽs
deũ/cõciperet etiã trinitatẽ: qđ est falsum:
q: qñ intelligo ꝙ essentia diuina est sum-
mũ bonũ: τ ꝙ trinitas est summũ bonum.
quero vtr̃ idẽ ꝯceptus subijciat̃ in istis dua
bus ꝓpõnibus mẽtalibus: an ali⁹? Si ali⁹,
hr̃ ꝓpositũ: ꝙ possum hr̃e ꝯceptũ de essen
tia diuina: sine h̃ ꝙ habeã ꝯceptũ de trini-
tate: τ sic itelligere p istũ ꝯceptũ deũ: τ nõ
intelligere trinitatẽ. Si sic idẽ ꝯceptus in
istis duab⁹ ꝓpõnib⁹ mẽtalib⁹ ꝯm ipẽ3 suã
nõ posset aliqs naturalr̃ intelligere deũ eẽ
summũ bonũ. ꝯñs falsum: q: gentiles itel-
Tertiũ ligunt vnũ τ nõ reliquũ. Tertio. aliquis
fruit̃ essentia: τ vult ꝑsonã nõ esse: q: aliqs
fruit̃ deo: τ vult spm̃scm̃ nõ esse: sicut he-
retici negãtes spm̃scm̃. Silr̃ q̃ dicũt spm̃
scm̃ esse creaturã: fruunt̃ deo: τ vtunt̃ spũ
scõ. g̃ ₇c. Si dicat̃ ꝙ talis vult spm̃scm̃
eẽ: τ nescit se spm̃sanctum velle eẽ. Contra:
dicat ꝙ spũsscũs nõ est: vel vult vel velle
põt ꝯformiter iudicio suo: g̃ vult spm̃scm̃
Quar- nõ esse. τ vltra. igit̃ nõ fruit̃ eo. Quarto
tum. quero vtrũ idẽ est ꝯceptus essentie τ pr̃is
an alius τ alius? Si scđm: igit̃ vnum põt
haberi sine alio de potentia dei absoluta.
Si vn⁹ τ idẽ: ergo ꝯceptus essentie est con
ceptus relatiu⁹. ꝯñs falsum ꝯtra Aug. vij.
de tri. c. j. vbi dicit. Si essentia diuina rela
tiue dicat̃ eẽntia: ipsa nõ ẽ eẽntia. Quin-
Quintũ to sic. Aug. ibidẽ eodẽ ca. Oĩs essentia q̃ re
latiue dr̃: est aliqđ excepto relatiuo: qua ꝓ-
pter pr̃ si nõ est aliqđ ad seipm̃: nõ est oino
q̃ relatiue dicat̃ ad aliqđ. Ex isto arguit̃ ꝙ
essentia diuina est aliqđ obiectũ ꝯceptibile
in cuius ꝯceptu nõ includit̃ relatio. τ sic po
test ꝯcipi a viatore. sed essentia sic cõcepta
h3 rõnem summi boni: ergo eẽntia dei põt
summe diligi: nõ cõdilecta aliqua alia per-
Sextũ sona: τ hoc inordinate. Sexto sic arguit̃.
triũ personar̃ sunt tres distincti articuli: g̃
vna persona cui correspondet vnus articu
lus: põt cõcipi: alia nõ ꝯcepta cui correspõ
det scđs articulus: τ cũ quelibet persona sit
summũ bonũ: licite potest apprehendens
Scđo ꝯ. frui illa persona. Si dicat̃ ꝙ ꝑsona est re
latiua: ergo vna nõ põt cõphendi sine alia
nihilominus vnũ relatiuor̃ põt diligi alio
nõ dilecto. Silr̃ licet nõ possum apprehen
dere deũ esse creatiuũ vel creatorẽ: non ap-
prehendẽdo creaturam: tamẽ possum frui
deo nõ fruẽdo creatura: q: cũ pr̃ non dicat̃
relatiue inquantũ pater ad spm̃scm̃: ergo
pater põt apphẽdi nõ apphenso spũscõ.

Septimum. Septimo sic. iste discursus nõ valet: essen
tia nõ cognoscit: trinitas est essentia: ergo &c.
q2 ibi est fallacia accidẽtis. sicut hic: veniẽs
cognoscitur a te: coruscus est veniens: ergo co
ruscus cognoscit a te. hec est fallacia ɔsequẽtis
sm Arist. in li. elenchoꝝ: q2 si forma arguẽ
di eẽt bona: ista esset eq̃ bona: essentia ẽ pr̃
essentia est fili9: ergo fili9 est pr̃: & ista: essentia
est incarnata: demõstrata essentia q̃ est pa
ter: ergo pr̃ est incarnat9: q2 in ista essentia co-
gnoscitur: est sumpta denomĩatio ab extri
seco. Et q̃n dr̃ pr̃ vel filius: est denoĩatio in
Octauum. trinseca: ergo &c. Octauo. pbi naturaliter
intelligũt trinitatẽ. & ĩpossibile est ꝙ sciant
se naturalr̃ intelligere trinitatẽ: ergo naturali
ter intelligũt aliq̃d qð impossibile est eos
scire se intelligere naturalr̃. ɔñs vr̃ incõue
niẽs: q2 incõueniens est habit9 esse nobilis-
simos in nobis & latere nos: & a multo for
Nonũ. tiori incõueniens est actũ nobilẽ esse in no
bis: & tñ latere nos. Nono sic. superius in
improbatione scðe conclusionis acceptum
fuit ꝙ Judei odiũt christũ: sed nullã aliam
Decimum. psonã odiũt: ergo ɔsilis rõ est de possibilitate
diligẽdi & fruẽdi. Decimo sic: esse creatiuũ
prius cõuenit cõceptui essentie ꝙ cõceptui
psone: ergo nõ est idem conceptus essentie
& psone. ɔña videt manifesta. añs pbo: q2
hec est primo naturalr̃ essentia creat: nõ au
tẽ hec pater creat. & vltra. ergo aliq̃s cõce-
ptus representat essentiam: qui nõ repñsen-
tat psonã: ergo essentia põt intelligi nõ in-
tellecta persona: & etiam diligi non dilecta
Undecimum persona. Undecimo sic. capio hanc propo
sitionẽ mentalẽ: pr̃ gñat. & q̃ro vtrũ subie-
ctũ eius significat quãlibet personã an tñ
vnã: si tantũ vnam: ergo vna põt intelligi
alia nõ intellecta: q2 h3 cõceptũ distinctum
a cõceptu cuiuslibet alterius psone. si subie
ctũ significaret quãlibet personã: ergo hec
est cõcedẽda: pr̃ ẽ trinitas. & silr̃ hec eẽt fal
sa: pr̃ generat: q2 denotaret ꝙ fili9 gene-
raret: & silr̃ spũsctũs. Duodecĩo sic. vidẽs
Duodecimum clare essentiã diuinã / videt patrẽ distinctũ
a filio et spũsancto: vel ergo p eundẽ conce
ptũ facit: vel per diuersos. nõ per eundem
q2 per eundẽ conceptũ nõ possunt diuersa
iudicari esse diuersa. si per diuersos: habeo
ppositũ: videlicet ꝙ videns clare essentiã
diuinã: h3 tres distinctos conceptus trium
psonarũ: ergo deus de potentia sua abso-
luta potest adnihilare vnũ eorũ: seruando
reliquos duos; & duos / seruando tertium;

& tertiũ / seruando nullũ: & sic deus intelli-
get clare: & vna psona tantũ: & nulla alia.
Ad ista dicendũ ad primũ ꝙ isti termini I
nõ sunt cõuertibiles / odire & non diligere Ad primum.
manifestũ est ꝙ lapis nõ diligit: & tñ nõ o-
dit. silr̃ nec se hñt sicut supius & inferi9: q2
nõ sequitur: sortes odit platonẽ: ergo non
diligit: q2 eãdẽ rẽ põt idẽ hõ odire & dilige
re: sicut in isto exẽplo posito in tertia pba-
tione scðe cõclusiõis p3. Et q̃n arguit: odi- Obiectio.
re est nõ diligere: vel odiũ est non dilectio: Rñsio.
ergo q̃ odit / nõ diligit. Dicendũ ꝙ ɔñtie
nõ valẽt. sicut nõ seq̃tur. Intelligere est nõ
sentire: vel intellectio nõ est sensio: ergo qui in
telligit / nõ sentit: vñ bene stãt sil' ꝙ sortes
odiat platonẽ per vnã apprehensionẽ: et p
aliã notitiã vel actũ diligat eum: sed nullo
modo stant simul ꝙ sortes diligat eũ et nõ
diligat eũ: q2 cõtradicũt. Unñ argumẽtum
nõ cõcludit. Ad scðm dr̃ cõcedẽdo primã K
ɔñam & antecedẽs. videl3 ꝙ quilibet intel Ad secundũ.
ligens deũ intelligit trinitatẽ eodẽ actu: q2
intelligit rẽ q̃ est trinitas. Et q̃n querit de
istis ppõnibus mẽtalibus: essentia diuina
est summũ bonũ: & trinitas est summũ bo-
nũ: aut idem cõceptus subijcitur in vtroq3
&c. Dico ꝙ ali9 subijcit in vna: & ali9 ĩ alia
vtroq3 tñ est cõcept9 essentie et trinitatis.
Unñ cõcedo ꝙ hẽm9 multos ɔcept9 de deo
q̃lib3 tñ q̃ est cõcept9 dei: ẽ ɔcept9 patris &
filij & spũssancti. & ecõuerso: q̃libet cõcept9
alicuius persone est cõceptus dei & conce-
ptus trinitatis: q2 est cõceptus alicui9 rei:
demõstrata essentia diuina: q̃ est silr̃ vna p
sona & tota trinitas. Est notãdũ tñ ppter
illud argumẽtũ et quedã alia sequentia: ꝙ
nõ oĩs cõceptus significãs sic plures res: q̃
est cõmunis cuilibet illarum: semper suppo
nit & pro quolibet qð significat: s3 aliq̃n p̃-
cise p vna: aliq̃n p duab9: aliq̃n p tribus:
aliq̃n p oĩbus. Uerbi grã: cõceptus corre-
spondens huic voci aĩal / significat oẽ aĩal
naturalr̃: q2 ɔcept9 mẽtalis sic sibi correspõ
det: vt p3 primo peri hermenias. & tamen
aliq̃n supponit p hoĩe: vt in hac indefini-
ta: aĩal currit: supposito ꝙ nullũ currat nisi
hõ. aliq̃n p hoĩe & asino: vt hec: aĩal currit
tali casu posito. aliq̃n p oĩb9: sicut apposi-
to signo vniuersali. Unñ p3 ꝙ nõ op3 semp
cõceptũ rei p q̃libet re supponere cui9 est
cõcept9. Scðo vlteri9 est notandũ ꝙ nõ ẽ
idẽ aliquẽ cõceptũ esse cõceptũ a: & esse con
ceptũ quo a cõcipitur esse a: nec est idẽ ali-

q̄ iā cognitionē esse cognitionē a: ⁊ esse cognitionē qua a cognoscit̄ a. Uerbi grā. sicut in speculo video albedinē a: ⁊ nō discerno ꝑ visionē ꝙ illud qḋ video/ est albedo: scio tn̄ ꝑ istā visionē ꝙ illud qḋ video est color: tunc manifestū est ꝙ illa visio est visio albedinis: q2 ꝑ istā visionē video albedinē ⁊ tn̄ ꝑ hāc visionē nō video albedinē eē albedinem. Simile est si videā sortē a lōge: ⁊ sciā ꝙ sit aial: ⁊ nō ꝙ sit hō: tūc manifestū est ꝙ intelligo sortē: ⁊ habeo ꝯceptū sortis ⁊ etiā cōceptū hoīs. Un̄ vere per hāc intellectionē intelligo h̄ qḋ video esse aial. et iō nō oīs cōcept⁹ certificat de re cui⁹ est cōcept⁹ quātū ad oēm cōceptū essentie rei. Ecōuerso applicādo illa duo notabilia ad ꝓpositū: dicēdū ꝙ oīs cōceptus rei q̄ est de⁹ est cōcept⁹ cuiuslibet qḋ est de⁹. ⁊ iō paternitas est ꝯcept⁹ filiationis: q2 est ꝯcept⁹ rei q̄ est filiatio. ⁊ ꝯcept⁹ pr̄is ⁊ ꝯcept⁹ trinitatis ꝓpter eādē causam. videlicet ꝙ est ꝯceptus hui⁹ rei: demōstrata eēntia diuina q̄ est trinitas ⁊ pr̄ ⁊ filius ⁊ spūsctūs. ⁊ ideo oīs ꝯcept⁹ q̄ est ꝯcept⁹ alicui⁹ qḋ est de⁹: est cōcept⁹ cuiuslibet qḋ est de⁹: nō tn̄ oīs ꝯcept⁹ q̄ est cuiuslibet qḋ est de⁹: supponit pro q̄libet qḋ est deus. Un̄ in ista ꝓ͏̄ōne pr̄ est summū bonū: obijcit̄ cōcept⁹ trinitatꝭ: hoc est rei q̄ est trinitas: ⁊ tn̄ nō supponit nisi ꝓ eēntia pr̄is. Silr̄ in ista/ fili⁹ ē incarnat⁹ est cōcept⁹ cuiuslibet rei q̄ est de⁹: ⁊ tn̄ nō supponit nisi ꝓ ꝑsona filij. Aliquos tn̄ ꝯcept⁹ habem⁹ de deo: q̄ sunt cōes cuilibet qḋ est de⁹: ⁊ semꝑ supponūt: vel saltē in diuersis ꝓpōnibus supponere pn̄t pro quolibet qḋ est: vt iste conceptus qui corn̄det isti termino de⁹ vel essentia diuina. Sed ꝯ͏̄ illud

Obiectio. statim occurrit talis obiectio. Si q̄libet cōcept⁹ quē habem⁹ de deo: significat qḋlibet qḋ est de⁹: ǧ oēs cōcept⁹ q̄s habem⁹/ sunt cōcept⁹ synonymi: q2 quicq̄d significat̄ per vnū/ ⁊ ꝑ qḋlibet. Ad istud dr̄ p̄rio ꝙ ꝓpꝛie loquēdo cōcept⁹ nō sunt synonymi: sed voces vel signa ad placitū instituta: nec sunt vniuoci nec equiuoci ꝓpꝛie. dato tn̄ ꝙ argumētū fiat de vocibus: dicendū ꝙ ista ꝯn̄a

Rn̄sio. non valet: isti cōcept⁹ idē significāt: igitur sunt synonymi. requirit̄ eīm ꝙ concept⁹ idē significēt: ⁊ eodē modo significandi: ita ꝙ sicut nihil significat̄ ꝑ vnū qḋ non significatur ꝑ reliquū: ita nullus modus significandi ꝯueniat vni q̄ nō cōueniat alteri. Si imponat̄ a ad significandū albedinē in recto: ⁊ subiectū in obliquo: econtrario aūt significet albū. tūc bn̄ eēt verū ꝙ q̄cq̄d significaret̄ ꝑ albū/ etiā significaret ꝑ a: ⁊ econuerso. ⁊ tn̄ a ⁊ albū nō essent ꝓpter h̄ noīa synonyma. Silr̄ q̄cq̄d significat̄ ꝑ vnū correlatiuoꝝ: significat̄ ꝑ reliquū: sicut pr̄ significat ꝑ posteri⁹ illud idē qḋ significat filius ꝑ pri⁹ ⁊ ecōtrario. Un̄ obiectio non valet. Iuxta scḋm notabile notādū ꝙ licet ei aliq̄s cōcept⁹ q̄ ē ꝯcept⁹ dei/ sit ꝯcept⁹. p. f. ⁊. sſ. vna etiā itellectiōe q̄ intelligit̄ trinitas: non tn̄ etiā ꝑ oēm talē cognitionē cognosco deum esse trinū: nec apphēdo trinitatē esse deum nec cognosco me apphēdere trinitatē: sicut si cec⁹ tāgat albū: etiā ista est ꝯcedenda/ cecus sentit albū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s cognoscit album: ⁊ tn̄ nescit se cognoscere album: nec cognoscit album esse albū. ⁊ eodē modo ꝑhi cognouerūt deū: sʒ tn̄ nō cognouerūt trinitatē esse deū: sicut aliq̄ volūt dicere: q̄ negant ꝑhos habuisse cognitionē de trinitate: ⁊ tn̄ habuisse cognitionem de deo. Uolunt eīm dicere ꝙ habuerūt notitiā cōpleram de deo talē ꝙ de⁹ est summū bonū: de⁹ est ꝑ͏̇ma causa ⁊ hmōi. nullā tn̄ talē habebāt de⁹ est trin⁹ ⁊ de⁹ est trinitas: ⁊. p. ⁊. f. ⁊. sſ. ⁊ sic de consimilib⁹. Nolāt tn̄ negare quin concept⁹ dei sit cōcept⁹ trinitatꝭ: nisi vellēt dicere ꝙ de⁹ non est trinitas. Tunc ad formā scḋi argumēti rn̄dēs/ ꝯcedo ꝙ in istis duab⁹ ꝓpōnibus mētalibus: de⁹ est summū bonū: trinitas est summū bonū: subijciuntur distincti cōcept⁹. ⁊ ꝯcedo ꝙ vn⁹ pōt haberi sine hoc ꝙ alij habeant̄: ⁊ nego vltra ꝯn̄am: qn̄ infertur ǧ possum ꝑ vnū ꝯceptū intelligere deū nō itellecta trinitate. ꝯn̄a nō valet: q2 vterq̄ ꝯceptus est vtriusq̄ dei ⁊ trinitatis: q̄a trinitas est de⁹. Ad tertiū qn̄ arguit̄: possibile est ꝙ aliq̄s fruat̄ essentia: ⁊ velit ꝑsonā nō esse: ǧ pōt frui eēntia nō fruēdo ꝑsona. nego ꝯn̄am. ⁊ ad possibilitatē casus: q̄a **Z Ad tertium.** hō ꝑ diuersas apphēsiones pōt aliquā rē odire ⁊ velle nō esse: quā tn̄ vult summe nō eē. ⁊ h̄ ꝯcedit̄ ꝑ errorē: q2 putat ꝑ diuersos ꝯcept⁹ significari diuersas res: q̄ tn̄ supponūt ꝓ eadē re: q2 sicut sortes summe diligit platonē quē videt vicinū suū: ⁊ summe odit interfectorē pr̄is sui. habet eīm cōcept⁹ qui supponūt ꝓ eadē re: q2 ꝓ platone. ⁊ ipē nescit hoc: iō vult ipossibilia. Et eodē mō aliq̄s apphēdit deū: putat tn̄ ꝙ ipossibile est deū genuisse filiū: vl̄ spirasse spm̄sctm̄. ⁊ iō existimās ꝙ spūsctūs nō sit de⁹: fruit̄ deo

⁊ tñ vult. ff. nõ esse: ⁊ ita ĩpossibilia. Uñ ad
istã: iste fruiꝛ essentia: ⁊ vult ꝑsonã nõ esse:
ergo fruiꝛ essentia nõ fruẽdo ꝑsona. Nego
ꝯñaꝫ: q2 fruiꝛ essentia: ⁊ fruiꝛ ꝑsona: ⁊ vult
ꝑsonã nõ esse: ⁊ vult essentiã non esse: sꝫ tñ
nescit se velle essentiam nõ esse: q2 nescit ꝙ
M essentia est ꝑsona realr. Ad q̄rtũ dico ꝙ
Ad quartum. idẽ ꝯcept⁹ est ꝯcept⁹ eẽntie ⁊ ꝯcept⁹ pr̄is: ⁊
tñ aliq̄s est ꝯcept⁹ relatiu⁹ ⁊ ali⁹ ẽ absolut⁹.
Dicaꝛ eñi iste ꝯcept⁹ absolut⁹: q̄ sic sig̃t deũ
ꝙ si esset ĩpossibile deũ nunq̄ ꝓduxisse ad
intra: ad hoc ꝯcept⁹ cõpeteret deo: cuiusmo
di sunt ꝯcept⁹ sapiẽs: bonus: intelligẽs: et
hmõi. Relatiu⁹ ꝯcept⁹ dr̄ q̄ nõ põt deo ꝯue
nire nec alicui supposito: nisi de⁹ ꝓduxisset
ad intra: puta ꝙ genuisset filiũ: ⁊ spirasset
ff. iste eñ ꝯceptus ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter signi
ficaret diuinã ꝑsonã ⁊ oẽ qđ est deus. Tũc
ad argumentũ. si essent idẽ ꝯcept⁹ eẽntie ⁊
pr̄is: tũc ꝯcept⁹ essentie eẽt relatiu⁹ ꝯ Au.
dico ꝙ si q̄libet ꝯceptus eẽt relatiuus: hoc
eẽt ꝯ Aug. tñ aliq̄s ꝯceptus eẽntie est rela
tiuus: ⁊ aliq̄s absolut⁹. Sꝫ Aug. spãlr loq̄
tur de ꝯceptu eẽntie q̄ cõpeteret deo: dato
ꝑ ĩpossibile ꝙ in diuinis nõ eẽt emanatio.
⁊ de tali ꝯceptu verũ est ꝙ sit mere absolu
N tus. Ad q̄ntum q̄ñ arguiꝛ de auctoritate
Ad quintum. Aug. oĩs eẽntia q̄ relatiue dr̄ ⁊c. Uult dice
re ꝙ oĩs res q̄ põt ꝯcipi in cõceptu relati
uo: põt cõcipi ꝯceptu absoluto: in quo non
fiat significatio expꝛessa sui correlatiui: sꝫ si
gnificet ac si suũ correlatiuũ nõ esset: sicut
eadẽ res q̄ significaꝛ per istũ terminũ dñs
ꝯnotãdo hꝛiꝫ: ꝯsignificat seruũ. Stat aũt
ꝑ istũ terminũ hõ absolute ꝙ null⁹ ali⁹ hõ
esset sibi subdit⁹. ⁊ eodẽ mõ eadẽ res q̄ si
gnificaꝛ ꝑ istũ terminũ pr̄ in diuis: denotã
do ꝙ de⁹ genuit ⁊ hẽat filiũ: significaꝛ per
istũ terminũ de⁹ absolute ꝙ nunq̄ genuis
set: ⁊ iõ vnũ nomẽ dr̄ relatiuũ ⁊ absolutũ.
ꝑ vtrũqꝫ tñ significaꝛ oẽ illud qđ ẽ de⁹: q2
O oẽ qđ est de⁹ est essentia diuina. Ad sextũ
Ad sextum. q̄ñ arguiꝛ. triũ ꝑsonaꝝ sunt distĩcti articu
li: ꝰ vna ꝑsona põt distincte cõcipi alia nõ
ꝯcepta. Nego ꝯñam: q2 ꝯm oẽs de pr̄e ⁊ fi
lio sunt distincti articuli. s. ꝙ genuit filiũ:
⁊ fili⁹ est incarnat⁹: ⁊ tñ fili⁹ nõ põt cõcipi
ꝯceptu relatiuo ꝯm aliq̄s: nisi ꝯcipiaꝛ pr̄:
cũ vn⁹ ꝯcept⁹ relatiuus nõ põt esse in mẽte
nisi ali⁹ sit naturalr simul. vñ posito ꝙ de⁹
adnihilaret alterũ ꝯceptũ de duobus cõce
ptibus relatiuis nũc existentibus in mente
sortis; ⁊ ꝯseruaret reliquũ; ille manens nõ
eẽt cõceptus relatiu⁹ ꝯm quosdã: sicut nec
volitio foret volitio: si poneretur a solo deo
in volũtate ꝯm opinionẽ quã supius tenui
q. ij. ad. s. ꝯ. iij. ꝯclusionẽ. sꝫ forma arguẽdi
nõ valet: q2 de essentia sunt distincti articu
li: ⁊ tñ essentia diuina nõ põt ꝯcip. ipsam ⁊
nõ cõcepta. añs ptꝫ: q2 ipsa essentia diuina
est creatrix mundi. ⁊ essentia diuina nõ ge
nerat. isti duo sunt duo articuli. silr de filio
sunt multi articuli: sicut ꝯceptus est de spũ
sctõ ex Maria virgine ⁊c. sicut ptꝫ in sym
bolo. Ad septimũ q̄ñ arguiꝛ. iste discur- P Ad septimum.
sus nõ valꝫ: essentia cognoscitur: trinitas est
essentia: ꝰ trinitas cognoscitur. ⁊ tñ sup hãc
rõnem fundaꝛ ille mod⁹ dicẽdi. Dico ꝙ dis
cursus est satis bon⁹: q2 isti termini essen
tia: trinitas: accipiuntur sicut termini singu
lares: ⁊ iõ ille discursus nõ ẽ ex indefinitis
sicut iste: veniẽs cognoscitur a te ⁊c. ⁊ iõ hic ẽ
fallacia accidẽtis: ⁊ nõ ibi. Et q̄ñ arguitur
cõtra: q2 tunc esset illa forma bona: eẽntia
est pr̄: eẽntia est fili⁹: igiꝛ fili⁹ est pr̄. Nego
ꝯñam: q2 ĩter maiorẽ extremitatẽ ⁊ mediũ
est relationis oppositio. nec inter minorem
extremitatẽ ⁊ mediũ: sꝫ ĩter maiorẽ ⁊ mino
rem ẽ in ꝯclusione relatiõis oppositio: ille
discursus nõ valꝫ. sic nõ ẽ ĩ argumẽto alio:
q2 inter trinitatẽ ⁊ essentiam nulla est rela
tionis oppositio. sicut ptꝫ. Nec alia forma
valꝫ. eẽntia ẽ ĩcarnata: pr̄ ẽ eẽntia: ꝰ pr̄ ẽ ĩ-
carnat⁹: q2 eẽntia accipiꝛ in ꝑmissis ad mo
dũ termini cõis: ⁊ supponit ĩ maiori ꝓ ꝑso
na filij: ĩ minori ꝓ ꝑsona pr̄is. vñ iste dis
cursus ẽ de ĩdefinitis: ꝰ fallacia accidẽtis.
Tñ de istis formis nõ multũ seriose mõ tra- Q Ad octauũ
cto: sꝫ de illis ĩfra tractabiꝛ: q̄ñ ageꝛ de ar
ticulo trinitatis. Ad octauũ ꝯcedo ꝙ ꝑhi
naturalr ĩtelligũt trinitatẽ: si tñ naturalr
ĩtelligũt deũ. ⁊ ꝯcedo ꝙ ĩtelligũt aliq̄d qđ
est de⁹: qđ est ĩpossibile eos naturalr scire
se ĩtelligere: sicut cec⁹ tãgit albũ: tñ ĩpossibi
le est eum scire tãgere albũ: nisi miraculose
reciperet visum: ⁊ tũc videret ꝙ tactũ ab eo
eẽt albũ: nec tñ act⁹ ille latuit ꝑhos absolu
te ꝙ sciuerũt se hr̄e actũ illũ: q̄ in rei ꝟitate
fuit cognitio trinitatis: latuit tñ eos ꝙ fu
it cognitio trinitatis. Ad nonũ dico ꝙ si R Ad nonum.
Judei oderũt ꝑsonã filij ꝑ se ⁊ ꝓprie: odiũt
eodẽ actu pr̄eꝫ ⁊ filiũ. si tñ filiu odiũt ꝑ ac
cidens tñ ⁊ ꝑ cõicationẽ idiomatũ: tũc nõ
sequiꝛ: nec ẽ ad ꝓpositũ. Nã illũ sensum ex S
clusi a q̄õne ĩ ꝑncipio rõnis. Ad decimũ Ad decimum
q̄ñ arguiꝛ ad ꝓbandũ ꝙ ꝯceptus essentie

differt a ꝯceptu ꝑsone: rñdeo iuxta ꝓdicta ad q̄rtū argumētū: ꝙ aliq̄s ꝯcept⁹ dr̄ ee͂ cō cept⁹ ee͂ntie dupl̄r. Uno mō q: est ꝯceptus absolut⁹: ⁊ ꝯuenit ee͂ntie: etiā si ꝑ īpossibile nō ee͂t emanatio diuia nec origo. Alio mō dr̄ ee͂ ꝯcept⁹ ee͂ntie: q: significet eā: ⁊ nō si gnificaret eā nisi ee͂t origo aliq̄. ⁊ talis ꝯce pt⁹ dr̄ relatiu⁹. vñ p̄rnitas sigt̄ ee͂ntiā diui nā: sȝ nō sig̃ret eā nisi ee͂t de⁹ gignens filiū. Eodē mō aliq̄d dr̄ esse ꝯcept⁹ ꝑsone dupl̄r. Uel q: ē ꝯcept⁹ rei q̄ ē ꝑsōa relatiua: signs ꝓncipal̄r creaturā esse ꝑsonā relatiuā: ⁊ sic ꝯcept⁹ p̄ris ē ꝯcept⁹ ꝑsōe. Alio mō dr̄ aliq̄s ꝯcept⁹ ee͂ ꝯcept⁹ ꝑsone: ꝙuis nō sig̃ret puta rē ee͂ ꝑsonā relatiuā: sȝ iō ē ꝯcept⁹ rei q̄ est ꝑsona relatiua ⁊c. Dico igit̄ ꝙ ꝯceptus ee͂ntie scd̄o mō nō ē ꝯcept⁹ p̄io mō: sȝ ꝯce pt⁹ ee͂ntie scd̄o mō. Et ad formā argumēti illa ꝯña nō valet: isti duo ꝯcept⁹ itelligūt̄: ḡ illō itelligit̄ ꝑ vnū qd̄ nō itelligit̄ ꝑ istū: sic

U

Ad. xi. locuti sum⁹ i scd̄o arg. Ad. xi. qn̄ dr̄ p̄r gñat ⁊c. Dico ꝙ supponit ꝓ vno: sȝ significet sic ꝙ oīs intelligēs suū significatū intelligat

X

ꝗlibet ꝑsonā: q: suū sigt̄ū ē res q̄ ē q̄libet

Ad. xii. ꝑsona. Ad. xii. dico ꝙ vidēs clare essentiā diuinā vna cognitiōe ītuitiua/distīguit pa trē a filio ꝑsonal̄r: ⁊ videt eū ee͂ idē ee͂ntial̄r ⁊ h̄ȝ vnū ꝯceptū q̄ rep̄ntat clare ee͂ntiam ⁊ tres ꝑsōas: q̄ ē ꝯcept⁹ miraculosus ⁊ b̄tific⁹

Y

Terti⁹ articu.

Tertius articulus est rñ

dere ad argumēta ꝓncipalia. Ad p̄mū ꝙ

Ad pri mū pn. ꝓbi ⁊c. dictū ē ꝙ sic cognitiōe icōpleta: nō tm̄ cognouerūt trinitatē ee͂ deū. Ad scd̄m

Ad se cundū. qn̄ dr̄: p̄r differt real̄r a filio: ḡ p̄r itelligit̄ nō itellecto filio. nego ꝯñam: q: nō obstāte ꝙ distinguat̄ real̄r ꝑsonal̄r a filio: ē tn̄ idē ee͂ntia. ⁊ iō itellecto p̄re itelligit̄ de⁹ ⁊ q̄dli bet qd̄ ē de⁹: sicut dato ꝙ vna ꝑsona pōt i telligi sine alia: nō tn̄ esset ꝯcedēdū ꝙ vna

Ad ter tium. pōt diligi alia nō dilecta. Ad tertiū nego ꝯñam: sic nec valet: ꝑsona vna pōt īcarnari alia nō īcarnata: ḡ vna pōt creare alia nō creāte: vl̄ vna pōt op̄ari alia nō op̄ante: i mo eadē rōne q̄ diceret̄ ꝙ vna pōt ītelligi alia nō intellecta: ⁊ diligi alia non dilecta:

Z

possȝ dici ꝙ vna possȝ creare dilectōeȝ alia

Ad q̄r tum. nō creāte. ⁊ iō nego ꝯñaȝ. Ad q̄rtū de odio Judeoꝝ ad christū ⁊ nō ad p̄rem dictū ē. s

Ad qn tum. Ad quintū dico ꝙ illi discipl̄i nihil audi uerūt de h̄ noīe. ff. diligebāt tn̄. ff. ⁊ itellige bant: q: diligebāt deū q̄ ē sp̄ūs: sed tn̄ nesci uerūt se cognouisse. ff. nec diligere. ff. Nota ꝙ istā q̄ōnē ꝑtractās Scot⁹ sup p̄mū di. i. te net ꝙ viator nō solū pōt itelligere ee͂ntiā: ⁊ frui ea nō fruēdo ꝑsona: imo ꝙ hō possȝ licite ⁊ ordinate frui vna ꝑsona nō fruēdo alia. ⁊ ꝙ btūs de potētia dei absoluta pōt frui ee͂ntia ⁊ nō frui ꝑsona: ⁊ vna ꝑsona nō fruēdo alia: que oīa reputo ee͂ falsa. Et ad argumēta sua que vident̄ habere aliquem colorē: p̄ȝ per ea que dicta sunt ⁊c.

a

Queritur vtrū crea

Q̄ō. vi. tura rōnal' sit a deo facta ad fru

Primū princi. endū final̄r solo deo. Et arguit̄ ꝙ nō: q: si sic: tunc q̄libet ꝑsona

Primo diuina foret summe ⁊ eq̄liter diligēda a cre atura rōnali. ꝯñs falsum: ⁊ ꝯña p̄ȝ: q: q̄li bet ꝑsona diuīa ē vn⁹ de⁹ ⁊ eque ꝑfect⁹ cū alia. Falsitatē ꝯñtis ꝓbo: q: q̄libȝ hō tenet̄ diligere filiū tātū sicut p̄rem: q: creator ē cū p̄re. ⁊ vltra h̄ tenet̄ diligere filiū q: redem ptor ē: qd̄ nō ē p̄r. ḡ cū debito q̄ adstringit̄ ad p̄reȝ diligēdū: obligat̄ ad filiū diligēdū ⁊ alia rōe sp̄ali obligat̄ filio ꝑꝑ quā nō ob ligat̄ p̄ri: q: p̄r nō redemit hoīeȝ: nec mor tu⁹ ē ꝓ hoīe: q̄re q̄libȝ hō tenet̄ pl⁹ dilige re filiū ꝙ̄ p̄rem vel. ff. Cōfirmat̄ rō ꝑ illō

Confir matur. Ber. meditationū. ij. vbi cōparās opus re demptionis ad op⁹ creationis: dicit ꝙ op⁹ re dēptiōis reddit filiū amabilē: ⁊ cū h̄ strin git eū forti⁹ ad diligēdū: ḡ magꝭ dilexit deū ꝓpter redēptionē: q̄re magis dilexit filiū ꝙ̄ p̄reȝ. Scd̄o sic. btā v̄go pl⁹ tenet̄ dilige

Scd̄o. re filiū ꝙ̄ p̄rem: q: tenet̄ diligere filium: q: fuit fili⁹ suus. ⁊ oī alia rōe debuit diligere filiū: q̄ debuit diligere p̄reȝ: ḡ plurib⁹ rōni bus debuit diligere filiū ꝙ̄ p̄rem. Tertio

Tertio sic. hō tenet̄ diligere filiū duplici precepto: videlicet p̄cepto de dilectiōe dei: per qd̄ an̄ incarnationē tenebat̄ diligere deū. ⁊ simil̄r nunc precepto de dilectiōe p̄rimi: sȝ p̄rem vel sp̄m̄sctm̄ hō nō tenet̄ diligere nisi eodē p̄cepto q̄ p̄ius: ḡ ⁊c. Quarto sic. hō magꝭ

Quar to. obligat̄ ad diligēdū filiū ꝙ̄ angelus. vt vi detur ap̄ls affirmare ad Heb. i. sed hoc nō est nisi ꝓpter assumptionē nature hūane. Unde allegat ibidē. c. ij. ꝙ nusq̄ angelos apprehendit: sȝ semen Abrae. Sȝ ꝓpt̄ hāc rōnē hō nō pl⁹ obligat̄ patri ꝙ̄ angel⁹: q: p̄r nō plus apprehendit semē Abrae ꝙ̄ na turā angelicā: ḡ maior est obligatio qua te net̄ hō plus ꝙ̄ angelus respectu ꝑsone filij ꝙ̄ patris: ergo ⁊c. Scd̄o ad principale sic.

Scd̄m princi. si solus deus sit determinatū obiectū frui

tiõis: q̄ro vtrū hō tenef eū diligere finite: an ĩfinite? Nō ĩfinite: q2 h̄ ē sibi ĩpossibile. Nec finite: q2 ꝫm Ber. mod⁹ diligendi deū debit⁹ est diligere deū sine mō: ğ sine mēsura: ğ ĩfinite.

Tertiū. Tertio sic: q̄ro vtrū hō pōt diligere deū q̄tū p̄t an nō? si p̄t: ponat in eē ⁊ seq̄t ꝙ hō in hac vita ĩplet p̄ceptū de dilectiōe dei. ꝯn̄s falsū ⁊ ꝯ̄ Aug. de ꝑfectiōe iustitie: ⁊ allegat mgr̄ sen. si nō p̄t diligere deū q̄tū p̄t: ğ pōt diligere deū magꝫ ⁊ magis ĩ ĩfinitū. ğ est ꝟtutis ĩfinite ĩ diligēdo

Quartū. Quarto si sic: tūc hō teneref magis diligere deū q̄ seip̄m. ꝯn̄s falsū: q2 tūc eēt obligat⁹ ad ĩpossibile. Hoc ꝓbo sic: q2 deū p̄t hō nō diligere: semetip̄m nō pōt nō diligere: ğ magis diligit se q̄ deū. Minorē ꝓbo ꝑ illud Aug. xiij. de tri. c. v. ⁊ allegat mgr̄ iiij. sen. di. xlix. c. ij. q̄ dic̄. Oēs hoies bti eē vellēt: illudq; ardētissimo amoie appetūt ⁊ ꝓpt̄ h̄ cetera q̄q; appetūt. Ex hac auct̄e duo ꝓbāt.

Scdo. prīo ꝙ hō amet se magꝫ q̄ deū q2 iste amor q̄ amat se eē bn̄/ē ardētissim⁹ ⁊ nō p̄t amitti. Scdo ꝙ eē btm̄ nō ē de⁹. ⁊ illud ꝓpt̄ se amaf ꝫm Aug. ⁊ oē aliud ꝓpter illud: ğ si de⁹ amaf: amaf ꝓpt̄ illud: ğ de⁹ nō est obiectū fruitiōis: sꝫ magꝫ btitudo creata.

B

In oppositū. Ad oppositū ē btūs Aug. j. de tri. c. viij. ⁊ ix. sic̄ magr̄ in scdo dist. ij. allegat.

Rn̄sio ad questionē. Ad qōnē dicēdū est ꝙ sic. sic̄ Aug. determinat: ⁊ ponif in lr̄a. Tamē ad maiorē euidētiā ꝯclusiōis tria faciā. p̄mo pono q̄sdā ꝯclusiōes. scdo obijciā ꝯ̄ eas ⁊ soluā. tertio dicā ad rōnes p̄ncipales.

C

Prima ꝯclusio p̄mi ar. Prima ꝯclusio sit ista: ꝙ nō p̄t naturali rōne ꝓbari ꝙ solus de⁹ sit obiectū fruitiōis hūane ĩ via. Hoc ꝓbaf: q2 nō pōt ꝓbari rōne naturali deū eē vl̄ datorē vel redēptorē: vel ꝙ hō ĩ aliq̄ alicui rei sensibili tenef: ğ ⁊c. Assūptū ꝓbo. nā ois nr̄a cognitio ortū nō hꝫ nisi a sensu: ğ qd̄ nō p̄t ꝑ aliquē effectū sensibilē ꝓbari: nō pōt cognosci ab hoie rōne naturali: sꝫ nihil insensibile ꝓbari pōt eē ꝑ aliquē effectū sensibilē demōstratiue: ğ nō p̄t rōne naturali ꝓbari deū eē sup oia diligēdū. vn̄ Bern. Si nō pōt ꝓbari deū eē cām efficiētē hois vel finalē vel q̄uis aliā: seq̄t ꝙ nec ꝓbari pōt rōne naturali deū eē debitū fruitionis obiectū: sꝫ ꝙ primū nō p̄t ꝓbari: p꒾ ꝑ copiā argumētoꝝ adductoꝝ.

D

Scda ꝯclusio. Scda ꝯclusio est: nō pōt rōne naturali ꝓbari ꝙ fruitio beatifica q̄ est amor dei clare visi: sit hoi possibilis. Ista p꒾ ex dictis Aug. xiij. de tri. c. viij. ⁊ ix. vbi loquēs de ĩmortalitate sine qua non habef btitudo: dic̄ sic. Hāc vtꝝ capiat hūana natura quā tn̄ desiderabilē cōfitef: nō parua q̄stio est: sed si fides adsit: q̄ inest eis q̄b⁹ dedit ptātē Jesus filios dei fieri: nulla q̄stio est: q̄ppe argumētationib⁹ h̄ inuenire conātes vix pauci magno p̄diti ingenio abūdātes otio: doctrinisq; subtilissimis eruditi: ad indagādā soli⁹ aīe ĩmortalitatē ꝑuenire potuerūt. cui tn̄ aīe beatā vitā nō īuenerūt stabilē. i. verā. Ad miserias eā q̄ppe vite hui⁹ etiā post btitudinē redire dixert. Et infra. Fides aūt ista totū hoiem ĩmortalē futurū: q̄ vtiq; ꝯstat ex aīa ⁊ corpe: et ob hoc vere btm̄ nō argumētatiōe hūana: sꝫ diuia auct̄e promittit. Ex isto arguif sic. Fruitio btifica dei ē ꝑpetua ⁊ ĩmortalis: sꝫ nō p̄t ꝓbari ꝙ hō ē vel erit ꝑ illā ĩmortal': ğ nō pōt ꝓbari ꝙ hō btificef ꝑ dei fruitionē.

E

Tertia ꝯclusio. Tertia ꝯclusio est: ꝙ lꝫ nō pōt oino demōstrari a viatore deū sup oia diligēdū eē nec etiā ꝙ ei⁹ fruitio sit futura hois btitudo: vtrūq; tn̄ eoꝝ est ꝟissima fide tenēdū. p̄mū ex euāgelio ⁊ doctrina christi: cui⁹ p̄ncipiū ē dilectio dei sup oia. ⁊ ꝑ aplꝫ ĩ diuersis locis dicētē ꝙ plenitudo legꝫ ē dilectio scdm p꒾ ex euāgelio Jo. xvij. ca. vbi d2 sic. Hec ē vita eterna: vt cognoscāt te solū deū veꝝ ⁊c. sꝫ cognitio sine dilectiōe nec ē delectabil': ⁊ iō ꝑ cognitionē etiā ĩtelligit fruitionē. Idē clamāt oēs scti ꝙ iō ꝯdita ē rōnalis creatura: vt deo ꝑpetuo fruaf. Ans. cur de⁹ hō. li. ij. ⁊ monol. c. vij. vide ꝑsuasionē bonā ꝙ de⁹ se amāti retribuit btitudinē: ⁊ nihilominus se dabit pro premio.

Secundus articulus: ꝙ

F

Scds arti. Argu primū. nō ē necesse poni ꝙ fruitio habēda de deo sit futura btitudo. i. visio: ꝑ argumēta que cōiter fiunt in scholis. primo sic. Appetit⁹ hūanus pōt satiari aliquo finito: ğ p̄t btificari aliquo finito. ⁊ vltra. ğ ꝑ aliq̄d citra deū pōt btificari. ꝯn̄a p꒾: q2 q̄cq̄d pot satiare appetitū hūanū: pōt hoiem btificare: q2 habito tali bono nihil ampli⁹ posset desiderari. Ans eiusdē ꝯn̄e ꝓbo dupl'r.

Probatio prima. primo q2 volūtas est natura finita: ğ ⁊ ei⁹ capacitas.

Scda. Scdo appetit⁹ sensitiuus pōt satiari aliquo finito: ğ ⁊ intellectiu⁹. ꝯn̄a pꝫ: q2 appetitus ĩtellectiuus nō excedit in infinitū sensitiuū. ğ obiectū satiatiuū vnius nō excedit obiectū alteri⁹ in infinitū. ğ ⁊c. ꝯn̄a pꝫ. ans ꝓbo: q2 nulla creatura excedit

Scdm ãliã in infinitũ. Scdo essentia diuina nõ
ẽ ab hoĩe cognoscibil᷑: ergo nõ ẽ hoĩ fruibil᷑. ꝯña
pꝫ. añs pbat᷑: qꝛ aliqđ ẽ obiectũ marie p-
portionatũ ĩtellectui hũano: ergo qcqđ ab illa
ꝓportiõe recedit: min⁹ ẽ ab hoĩe cognoscibi-
le q̃ obiectũ datũ: ergo qđ ĩfinite ab ista ꝓpor-
tiõe recedit: ĩ ĩfinitũ ẽ min⁹ cognoscibile: ergo
nullo mõ cognoscibile: sꝫ de⁹ ẽ hmõi: qꝛ acce-
pta ꝓportiõe cuiuscũqꝫ creature ad ĩtelle-
ctũ: ꝓportio dei ad ĩtellectũ excedit illã: sic
Tertiũ ut deus excedit illã creaturã. ergo ꝛc. Tertio
sic. Augu. lxxxiij. q. q. xiij. Oĩs hõ q̃ viuit vt
vult: btũs ẽ: sꝫ aliqs pt viuere vt vult: ꝛ nõ
videre deũ: hꝫ pbat᷑: qꝛ multi reputãtes ĩpos-
sibile esse talẽ visionẽ hr̃e: putauerũt se nõ
posse viuere meli⁹ q̃ vixerũt: ergo vixerũt vt vo-
Quartum. luerũt. Quarto sic: si tal᷑ fruitio foret hoĩ
possibil᷑: possꝫ aliqs intellect⁹ creat⁹ ꝯcipe
deũ: ꝯñs falsũ: qꝛ sic vt⁹ finita adeq̃ret᷑ v-
Probatio secũda. tuti ĩfinite. Scdo sic. qꝛ cognitio vnifor-
mit᷑ se hñs ĩ ĩtellectu obiecto mutato ẽ co-
gnitio falsa: sicut notitia q̃ dic᷑ sor. sedere ipo
sedẽte: si vniformit᷑ maneat erit falsa ipso
surgẽte: ergo pari rõe obiecto mutato ꝛ hñte
vniformit᷑ se cognitiõe cognitio erit falsa:
ergo vniformit᷑ cognitiões de eodẽ subo: q̃rũ
vna eẽt clarissima: ꝛ alt̃a min⁹ clara: nõ pñt
eẽ cognitiões eiusđ obiecti: sꝫ alt̃a erit fal-
sa nõ clarissima: ergo relinq̃ mõ q̃ oĩs creatu-
Quintũ re de deo ẽ cognitio erronea possibil᷑ ꝛ defe-
ctiua. ergo ꝛc. Quĩto. cognitio ẽ hoĩs btitu-
do: qꝛ ꝯtẽplatio vl᷑ visio ẽ tota merces fm
Aug. sꝫ visio pt eẽ falsa: qꝛ sũt distĩcte res:
ergo vna pt ꝯseruari sine alia. ergo nõ est nec̃aria
Sextũ ad btitudinẽ. Sexto sic. pono q̃ de⁹ det
alicui viatori dotes corpis: ꝛ creet ĩ aĩa ei⁹
tm̃ gaudiũ q̃tũ hꝫ mõ Lin⁹ btũs: ꝛ silr cũ
istis faciat eũ certũ q̃ eũ ĩ illo statu sp ꝯs-
uabit: nõ tñ videat clare eẽntiã diuinã: illđ
totũ appꝫ eẽ possibile de potẽtia dei abso-
luta. q̃ posito arguit᷑ sic. ille hõ ẽ btũs sine
visiõe dei: igit᷑ btitudo põt esse sine visiõe.
Q᷑ sic btũs pꝫ: qꝛ hꝫ tãtã securitatẽ quãtã
hꝫ Lin⁹ q̃ ẽ btũs. ergo ꝛc. Cõsili argumẽto p-
bo q̃ hõ põt eẽ btũs sine fruitiõe dei p so-
lã visionẽ: qꝛ aliqs põt ꝯsuare visionẽ sine
fruitiõe: cũ sint res distĩcte: ꝛ tũc sic visio ẽ
Septimum. tota merces. Septio sic: si lumẽ intẽsus ꝛ
lumẽ remissus debẽt videri: opꝫ q̃ lumẽ ĩ-
tẽsus videat᷑ p intẽsionẽ pfectiorẽ: ꝛ lumẽ
remissus videat᷑ p ĩtẽsionẽ remissiorẽ: ꝛ sic
tertiũ lumẽ pfecti⁹ dꝫ req̃rere intẽsionẽ ad-
huc pfectiorẽ. igit᷑ adhuc lumẽ infinitũ re-

quirit intensionẽ infinitã: sed ĩpossibile est
hoĩem recipe intẽsionẽ infinitã: imo ĩpos-
sibile est aliquã intẽsionẽ eẽ ĩfinitã: ergo frui-
tio dei clara non est hoĩ possibilis. Octa- Octauum.
uo sic. eiusdẽ pfectiõis est clare cognoscere
infinita ꝛ ĩfinitũ. sꝫ clare cognoscere ĩfini-
ta arguit ĩfinitã pfectionẽ: ergo ꝛc. maior p-
bat᷑: qꝛ infinita si eẽnt: nõ eẽnt maioris p-
fectiõis deo: ergo nõ est maioris pfectiõis co-
gnoscere ĩfinita deo. Minor pbat᷑: qꝛ acce-
pto vno istoꝝ: illud cognoscere ẽ alicui⁹ p-
fectiõis: ꝛ cognoscere duo est maioris pfe-
ctiõis: ergo cognoscere infinita est infinite p-
fectiõis. Nono sic. si fruitio dei esset hoĩs Nonũ.
btitudo futura: sequit᷑ q̃ aliqs ĩ vbo vide-
ret infinita. ꝯñs falsum. ꝯña pbat᷑: qꝛ viso
vbo clare / essentia diuina cognoscit᷑ in vbo:
sꝫ nõ ẽ maior rõ de vna q̃ de alia: ergo q̃libet
res cognita deo cognoscat᷑ ab hoĩe btõ: ergo
q̃libꝫ sctũs hꝫ cognitionẽ infinitã. Si dr̃ q̃
nõ opꝫ: qꝛ vbũ est speculũ volũtariũ: ꝛ cui
vult repñtat. Cõtra. in q̃tũ ẽ talis eẽntia:
intm̃ est repñtatiua oĩm. ergo naturalr̃: ergo nõ
est in sua ptãte repñtandi vnũ ꝛ nõ aliud
intellectui videnti eã. Decimo sic si ꝯtũc pt Decimum.
creatura certificari de sua btitudine. ꝯñs
ẽ falsum. ꝯña pꝫ p Au. xiij. de tri. Securi-
tas est potissima ps btitudinis. sꝫ falsitas
ꝯñtis ostẽdit᷑: qꝛ talis act⁹ est certitudo de
sua pmanentia: ergo nõ posset destrui a deo:
nec btũs posset adnihilari: qꝛ da q̃ sic: tũc
illa securitas nunq̃ fuit: ergo ponẽdo q̃ iste
act⁹ sit securitas: ꝛ q̃ de⁹ possꝫ eũdẽ destru-
ere: ẽ ponere q̃ de⁹ possꝫ facere pteritũ nõ
q̃ fuisse pteritũ. ꝯñs falsum: qꝛ. vj. Ethi. c.
ij. recte dixit Agathon. Hoc solo puat᷑ de⁹:
q̃ facere nõ põt ĩgenita q̃cũqꝫ facta sunt.
Ad rõnes istas: ad pmũ qñ dr̃ q̃ apperi- B
tus volũtatis ꝛc. hꝫ ẽ distinguẽda: eo q̃ ab Ad primũ ar.
latiu⁹ iste aliq̃ finito põt ꝯtrui in rõne cãe
formal᷑ vel in rõne cause efficiẽtis. Si ĩ rõe
cause formalis: verũ est: qꝛ iste opationes
q̃bus hõ formal᷑r bñ fruit᷑: sunt finite per-
fectionis. s. intellectio: volitio: lumen glie:
ꝛ oĩa hmõi. Si in rõne cãe efficiẽtis: ꝓpõ
est falsa: qꝛ nullũ finitũ põt effectiue satia-
re voluntatẽ humanã. Silr̃ ad ꝓbationẽ D
qñ dr̃: volũtas humana est finite capacita- Ad primã probationem.
tis: qꝛ est natura finita. dico q̃ capacitas
volũtatis est ipsamet voluntas. vnde iste
terminus capacitas supponit p volũtate:
ꝛ ꝯnotat q̃ possit alia a se cape. Est aũt vo-
luntas capax aliqđ cape dupl᷑r. Vel subie-

ctiue vt subiectũ capit accñs. Ul' obiectiue
sic cognoscẽs dr̃ cape cognitũ. ⁊ illo mõ capa
citas volũtatis ẽ ĩfinita. nã sic imaginor ꝙ
oĩs aĩa capax ẽ capax dei. sꝫ p̃mo ẽ verũ ꝙ
capacitas volũtatis ẽ finita: h̃ ẽ nihil põt
Ad se- cape nisi finitũ. Ad scđam pbationẽ qñ
cundã. arguit': appetit' sensitiu' ⁊c. Dico sic prius: si
p añs denotet circũstãtia cãe efficiẽtis: ne
go ɔñas: q2 appetit' ĩtellectiu' ẽ capax dei
⁊ satiabil' p visionẽ diuĩe essentie: sensitiu'
nõ. vñ possꝫ cõcedi ꝙ isti duo appetit' di-
stãt ĩ infinitũ: sic linea a pũcto: ⁊ tñ vtrũq3
I est finitũ. Ad scđm dr̃ ꝙ loquẽdo de ĩtel
Ad se- lectu separato q̃ ĩ nullo depẽdet a corpe cor-
cundũ. ruptibili ĩ sua cognitõe: nõ ẽ dare obiectũ
magis pportionatũ illi vnũ q̃ aliud. ⁊ eo
dẽ mõ ẽ de aĩa vnita corpi ĩmortali: sic erit
ĩ pr̃ia. Et lꝫ argumẽtũ pcedit de cognitõe
sensitiua vel ĩtellectiua ĩ via: nõ tñ ĩ pr̃ia.
Uel alr̃ sic: ꝙ hoĩ est duplex cognitio possi
bil': vna p sensũ: alia p ĩtellectũ. In p̃ma co
gnitiõe ẽ dandũ maximũ pportionatũ: q2
obiectũ aliqđ maxĩe pportionatũ vt nunc
ẽm istas circũstãtias ad potẽtiã sensitiuã.
⁊ tũc ɔcedit' vlteri' ꝙ q̃cq̃d recedit ab illa
pportiõe: ẽ min' cognoscibile tali cognitiõe.
sꝫ de' nullo mõ sic de' ẽ tãgibil'. si loq̃mur
de cognitiõe ĩtellectiua: siue sit dare maxi
mũ pportionatũ obiectũ siue nõ: nihil est
nec eẽ pt qđ ab illa pportiõe recedat ĩ ĩfi-
nitũ. vñ ista pportio hꝫ magnã latitudinẽ
ĩtra quã oĩs res finita ⁊ ĩfinita ɔtinet': q2
illa ẽ pportio cognoscẽtis ad cognitũ: vl' potẽ
K tie ad obiectũ. Ad .iij. dicẽdũ ꝙ illa auctas
Ad .iij. Aug. oĩs q̃ viuit ⁊c. nõ ĩtelligit' de actuali
volitiõe: sꝫ de habituali. vñ oĩs q̃ hꝫ q̃cq̃d
hr̃e voluerit: ẽ btũs: sꝫ nõ habuit aliq̃s in
L vita ista vnq̃: cũ oĩs hõ appetat ĩmortali
Ad q̃r- tatẽ. Ad .iiij. negat' ɔña. Ad p̃mã pbatio
tum. nẽ qñ dr̃: videt deũ sicuti ẽ. Dico ꝙ aliquo
mõ videt deũ sicuti ẽ: aliq̃ mõ nõ. nã de' ẽ
ĩmaterial': ⁊ act' vidẽdi deũ ẽ silr̃ ĩmateria
lis: de' tñ ẽ ĩtãgibil' vl' incãbil' vel ĩcreabil'
cũ act' vidẽdi sit cãt': iõ ista cognitio cũ sit
ĩcõpleta: nõ seq̃t' ꝙ sit falsa: lꝫ nõ sit õ deo
Ad .ij. oĩ mõ sic de'. Ad scđaꝫ pbationẽ qñ argu
pbatõ itur de notitia manẽte vniformit' obiecto
nẽ q̃rti mutato ⁊c. Dr̃ ꝙ duplex ẽ notitia: ɔplera
⁊ ĩcõplera. notitia aũt ĩcõplera nec est ɔa
nec falsa. ⁊ iõ ad mutatiões obiecti pt fieri
ĩpfecta respectu obiecti: si obiectũ ĩtelliga
tur: sꝫ nõ erit falsa: silr̃ de notitia cõplera.
nã nõ oĩs variatio circa rẽ ĩportatã p ter-
minos pponis causat falsitatẽ in ppõne.
sꝫ alia ⁊ alia nõ. sic si habeã notitiã ꝙ sor.
currit: ⁊ ip̃e iterũ ɔtinue alteret': illa muta-
tio nihil facit ad falsificandũ ppõnẽ. sꝫ qñ
fit mutatio ꝙ nõ ẽ ita ĩ re vt p ppõnẽ de-
notat': talis mutatio cãt falsitatẽ ĩ ppõni
bus ⁊ ĩ notitia cõplera: sꝫ nõ ĩ notitia bti-
fica: q2 ẽ notitia ĩcõplera: vñ remissior vel
min' dara cognitio lꝫ sit ĩpfectior: nõ ẽ fal M
sa. Ad q̃ntũ dicẽdũ ꝙ visio nõ est pfecta Ad q̃n
btĩtudo: sꝫ ẽ vna ps ipsi' btĩtudis ẽm ima tum.
ginationẽ. Est em̃ iste termin' btĩtudo no
mẽ collectiuũ significãs aggregationẽ mlt'
torũ bonorũ: iter q̃ vna est visio: ⁊ scđa frui-
tio: ⁊ sic de alijs. Et q2 de factõ iste ptes nõ
separant' abinuicẽ: iõ scti noĩando vnũ ĩtel-
ligũt oĩa. Uñ qñ Aug. dicit ꝙ visio ẽ tota
merces: ĩtelligit p visionẽ oĩa q̃ circũstant
visionẽ: ⁊ nõ vnã ptẽ btĩtudis tñ. Ad sex O
tũ qñ dr̃ ꝙ btĩtudo põt eẽ sine visiõe. Dicẽ Ad sex
dũ ꝙ nõ: nec sine fruitione: nec sine securi- tum.
tate: delectatiõe ⁊ hmõi. Uñ ɔcesso ꝙ sint
distincte res ꝙ de' vnã cõseruet aliã adni
hilando. Dico ꝙ illud qđ remanet: nõ erit
btĩtudo. Silr̃ ablata visiõe a Lino: dico ꝙ
Lin' nõ frueret': lꝫ illa q̃litas q̃ fuit fruitio
ɔseruaret' ĩ mẽte Lini. nã p istã hõ nõ fruit'
nisi p̃supposita visiõe. sine em̃ ɔseruata visio
ne ⁊ adnihilata fruitiõe illa visio nõ esset
btĩfica. Ad istđ argu. ɔcedit Hibernic' ꝙ
aliq̃s de potẽtia dei absoluta posset hr̃e il
lum gradũ quẽ vnus hr̃et in patria: ⁊ hoc
eternalr̃: ⁊ securitatẽ de eternitate illius
gaudij nõ fruẽdo deo. Sꝫ illa r̃nsio mihi
nõ placet: q2 sicut p̃us dictũ est: btĩtudo ĩ-
cludit essentialr̃ multa: eo mõ quo dicim'
aggregatũ includere multa: quocũq3 sub-
tracto de aggregato: est aliud aggregatũ
q̃ prius: ⁊ ideo cũ iste terminus btĩtudo im
portat ẽm oẽs sctõs nõ solũ gaudiũ sꝫ etiã
visionẽ intuitiuã dei ⁊ eiusdẽ dilectionem
pp̃ter se: impossibile est creaturã rõnalem
esse beatã sine oĩb' illis. Preterea q̃rovtrũ
talis sic de potẽtia dei absoluta sciret ꝙ p
fectio sue nature cõsisteret ĩ fruẽdo deo an
nõ: si sciret: ⁊ nõ fruit': g̃ nõ ẽ pfecte btũs:
si nesciret hoc: g̃ nõ haberet pfectã notitiã
sui. ⁊ per ɔñs nõ esset perfecte btũs: ideo
p̃or responsio plus valet. Ad septimũ di P
citur ꝙ illud argumentũ cõcluderet: si ob Ad se-
iectũ infinitũ videri deberet apprehẽsiue: ptimũ.
non tamen si attingatur: vel alio modo co
gnoscatur. Silr̃ dicit' ꝙ argumẽtũ pcedit

O de potētia q̄ req̄rit determinatā ꝓportio-
Ad o- nē in obiecto:s alia nō. Ad octauū d̄r ꝙ
ctauū. cognoscere infinita ē dupl'r: vel ꝯfuse: vel
determinate. Silr cognoscere ē dupl'r: vel
adeq̄te vl' distin̄r. Dr̄ ḡ ꝙ cognoscere infini
ta determiate ⁊ ifinitū adeq̄te sunt eiusdē
ꝑfectiōis:s cogscere ifinitū cognitiōe idi-
stincta adeq̄te i ifinitū deficit a cognitiōe
disticta finitoꝝ: mō sicut disticta cognitio
infinitoꝝ hoim ē ipossibilis: ita ⁊ adeq̄ta
R cognitio dei:⁊ hoc ꝓbat argumētū. Ad
Ad no nonū d̄r ꝙ v̄bū nō representat ꝑ modū spe
num. culi natural'r repūtantis:s causat libere i
vidēte se cognitionē quā vult:⁊ cui⁹ cogni
tionē vult nō causat. Un̄ possibile eēt itel
ligere v̄bū:⁊ tn̄ nullā creaturā actual'r in-
telligere: ⁊ eēt nihilomin⁹ btūs quātū ad
p̄ncipalē p̄tē btitudinis. Un̄ nego ꝙ essen
tia diuia natural'r repn̄tet creaturā itelle-
ctui btō:s tm̄ volūtarie:q: essentiā diuinā
repn̄tare creaturā nō est aliud nisi cāre no
titiā illi⁹ creature itellectui. ⁊ nō pl⁹ creat
S de⁹ talē notitiā natural'r q̄ lapidē. Ad vl
Ad de timū d̄r: cōcedēdo ꝙ btūs h̄z securitatē de
cimū. sua btitudine:q: credit ꝙ semp erit btūs:
⁊ ita ē ꝙ semp erit btūs:scit tn̄ bn̄ ꝙ possi
bile est ꝙ nō sit btūs. Un̄ btm̄ eē certū de
sua btitudine pōt dupl'r itelligi. Uno mō
ꝙ sciat se esse btm̄: ⁊ ꝙ ipossibile est eū nō
eē btm̄. Alio mō ꝙ sciat se btm̄:⁊ poterit
al'r eē:s tn̄ ꝙ al'r nō erit. Pria certitudo ē
impossibilis creature: cū sit impossibile ꝙ
creatura maneat nisi a deo ꝯseruet':ipossi-
bile est deū al'r q̄ulibȝ ꝯseruare creaturā:
s scd̄o mō creatura ē certa de sua btitudi-
ne. Ulteri⁹ ad argumētū cōcedēdū ꝙ act⁹
ille q̄ est mō securitas:pōt nō esse ⁊ nunq̄
fuisse securitas. Sz ex hoc nō seq̄t' ꝙ deus
pōt facere p̄teritū/nūq̄ fuisse p̄teritū. vn̄
demōstrato actu q̄ ē mō securitas i mēte
Zini:iste act⁹ pōt nō eē: ⁊ p ꝯn̄s ita pōt eē
ꝙ iste act⁹ nūq̄ fuit. tn̄ impossibile est q̄n
iste actus fuit. Sz de talib⁹ pleni⁹ patebit:
q̄n aget' de futuris ꝯtingentibus.

T
Ad p̄i **Tertius articulus est re-**
mū p̄n. spondere ad rōnes. Primū p̄ncipale tēdit
Ad p̄i ꝑ q̄tuor formas ad ꝓbandū ꝙ vna ꝑsona
mā for in diuinis d̄z diligi plus q̄ alia. Dicendū
mam. est ꝙ nō. Ad p̄mā formā q̄n arguit' ꝙ fili⁹
d̄z diligi:q: fili⁹ est redēptor. Cōcedo:s ita
d̄z diligi p̄r sine ꝑp' eādē cām:videlȝ ꝙ fi
lius ē redēptor. nā ꝙ fili⁹ redemit: equal'r

fecit p̄r sicut fili⁹:s nō sit stricte loquendo
redēptor. redēptionē misit populo suo. Et
ad auctorem Bern̄. alioꝝq̄ sctoꝝ. veꝝ est ꝙ Ad cō-
in suis cōtēplationib⁹ magis valent ad de firma.
uotionē q̄ ad disputationē. Un̄ ad excitā-
dū affectū vtunt' locutiōib⁹ figuratiuis:
⁊ dimittūt' locutiōes cōfusas. Cōcedo aūt
ꝙ op⁹ redēptiōis reddit chr̄istū sup oīa di
ligendū:⁊ pl⁹ q̄ op⁹ creatiōis. ⁊ dico cōse
q̄nter ꝙ sicut reddit amabilē:ita ⁊ p̄rem
eq̄liter amabilē:⁊. ſſ. sil'r. Et q̄n d̄r ꝙ op⁹re
deꝑtiōis ⁊c. capiendo redēptorē stricte. s.
ꝓ ꝑsona q̄ patiēdo redemit. Dicēdū ꝙ nō.
imo illud op⁹ fuit eq̄ cātū a ꝑsona p̄ris et
ſſ. sicut a ꝑsona filij: ⁊ ita eq̄'r reddit oēs
diligibiles:cū oēs vnus fuerint redēptor:
extendēdo nomen redēptoris ad facientē
vel causantē redēptionē. Ad scd̄m de btā Ad se-
v̄gine dico ꝙ oī rōne qua debuit diligere cundā.
filiū suū: debuit etiā diligere patrē et. ſſ.
non tn̄ debuit diligere patrē aut. ſſ. q: aut
pater aut. ſſ. fuerit filius ei⁹:s q: vnū sunt
pater ⁊. ſſ. ⁊ is q̄ fuit filius suus. Ad ter- Ad ter
tium de duplici p̄cepto de diligendo chr̄i- tiam.
sto ⁊c. pōt dici ꝙ scd̄m p̄ceptū ē solū de hu
manitate chr̄isti:nō de diuinitate chr̄isti: ⁊
illud p̄ceptū nō obligat hoiem ad diligen
dū obiectū ipsius p̄cepti: quantū obligat
p̄mū p̄ceptū ad diligendū obiectū cadens
sub illo p̄cepto. Un̄ cōseq̄nter dico ꝙ de-
buit diligere filiū:q: de⁹ fuit ⁊ q: hō: non
tn̄ plus ꝑp' vtrūq̄ q̄ ꝑp' p̄imū tm̄. vn̄
nō sequit':plurib⁹ p̄ceptis teneor diligere
chr̄istū q̄ patrē:igit' teneor chr̄istū pl⁹ di-
ligere q̄ patrē. Sil'r pōt dici ꝙ ly plus pōt
determinare ly teneor vel ly diligere i hac
ꝓpōne:teneor pl⁹ diligere filiū q̄ patrē. p̄
mo modo est vera:quia plurib⁹ p̄ceptis ob
ligor. scd̄o mō falsa:q: nō teneor sibi mai⁹
velle nec intēsius velle. Ad quartā formā Ad q̄r
ꝯcedo ꝙ hō magis tenet' diligere filiū q̄ tam.
angelus ꝑp' icarnationē:eodē mō quoq̄
magis tenet' diligere patrē ⁊. ſſ. q̄ angel⁹
ꝑpter eandē cām:sicut superius dictū est.
Ad secundū p̄ncipale q̄n q̄rit' vtrū hō V
tenet' diligere deū finite an ifinite:dico ꝙ Ad se-
illa aduerbia p̄nt determinare actū diligē cundū.
di rōne act⁹ vel rōne boni voliti. nā q̄cūq̄
diligit aliq̄d:vult dilecto bonū aliquod. si
p̄imo mō:tunc tenet' hō diligere deū fini
te tm̄. si scd̄o mō:infinite:q: tenet' sibi vel-
le bonū infinitū:videlicet beatitudinē di-
uinā. Et ad Bern̄. quando dicit ꝙ modus

diligēdi deū est diligere sine mō. Ptz: q2 h
verbū ē excitamētū deuotiōis: nō enūcia-
tiuū ꝯtrarꝫ: vt ly sine mō determiat bonū
X qḋ debem⁹ deo optare: qḋ ē bonū sine mō
Ad ter- ꝛ sine mēsura: qḋ est bonū infinitū. Ad
tium. tertiū pōt dici ꝙ capiēdo hoiem viatorē ī
certa dispōne ꝛ certis circūstātys: hō talis
pōt diligere deū quātū pōt illis circūstan
tijs nō augmētatis: ita ꝙ ampli⁹ vel pfe-
ctius nō pōt iuxta viā expositā ī pmo arti
culo qn̄ dicebaṫ ponaṫ in esse. ꝛ qn̄ inferṫ:
ġ iplet pceptū sicut īplebiṫ in patria. nego
ꝯñam: q2 quātūcūqꝫ diligat: diliget min⁹
intense q̄ꝫ faciet in patria: ꝛ tñ diliget in-
quātū pōt nunc. iō īplebit pceptū in pleni
Y tudine vie: nō in plenitudine patrie. Ad
Ad q̄r- quartū ꝯcedo ꝙ obligaṫ hō diligere deū
tum. plus q̄ se. ꝛ qn̄ arguiṫ ꝙ h est īpossibile:
q2 seipm nō pōt hō nō diligere. Dicēdū ꝙ
si loquamur de dilectiōe actuali: q̄ est act⁹
elicit⁹ a volūtate cognoscēte actualr̄ obie
ctū dilectū: manifestū ē ꝙ hō pōt se nō di-
ligere: sicut pōt se nō cogitare. Silr̄ ad for
mā qn̄ arguiṫ: seipꝫ nō pt nō diligere: deū
pōt nō diligere: ġ magis diligit se q̄ꝫ deū.
Forma arguēdi nō valet: nisi ly magis sit
idē qḋ firmi⁹. ꝛ sic ꝯclusio est ꝯcedēda. Vñ
dr̄ coīter ꝙ magꝭ aliqd alio diligi dr̄ mul-
tiplr̄. pmo mō q2 firmi⁹ diligiṫ. scḋo mō q2
intēsiori actu elicito. tertio mō q2 magis
bonū sibi optaṫ. pmo mō hō nō teneṫ ma-
gis diligere deū q̄ꝫ se: nec scḋo mō: q2 eq̄
intēso actu pōt licite diligere deū ꝛ crea-
turā: sꝫ tertio mō dr̄ homo magis diligere
Z deū q̄ se: ꝛ sic magis etiā teneṫ diligere hu
Ad se- manitatē christi ꝙ se. Ad scḋam formam
cundā qn̄ arguiṫ: esse beatū nō est de⁹: ꝛ illud ꝓ-
formā. pter se amaṫ ꝛc. Pōt dici ꝙ esse btm̄ inclu
dit habere deū ꝛ frui deo: ꝛ rōne illius in-
clusi diligiṫ ꝓpter se: ꝛ ꝓpter se appetiṫ.
super hoc tamē statim mouebitur questio
q̄d sit obiectū īmediatū fruitionis.

A Queritur vtrū obie
Qō. vij ctū fruitiōis beatifice sit deus
Primū an aliud a deo? Qz aliud a deo
princi. ꝓbo: q2 idē est obiectū fruitio-
nis beatifice qḋ est obiectū desiderij viato
ris. h ptꝫ: q2 illḋ qḋ viator sūme desiderat:
dabiṫ sibi ꝓ mercede: sed obiectū desiderij
viatoris nō ēst de⁹. cui⁹ ꝓbatio est: q2 desi-
deriū ē respectu nō habiti. Vñ si q̄raṫ a via
tore q̄d desideret; rn̄det; desidero hr̄e deū:
vel videre deū: vel frui deo: sed nullū illoꝝ
est de⁹: ġ obiectū fruitiōis est aliud a deo.
Ad oppositū. illud est obiectū fruitiōis B
qḋ est ꝓpter se sup oīa diligēdū: tale nō ē In op-
nisi de⁹: sicut ptꝫ p b. Aug. j. de tri. c. viij. et positū.
ix. ġ ꝛc. In ista qōne duo faciā. primo de- Decisio
scribā duas vias in articulo ꝯclusionis: et qōnis.
rn̄debo ad motiua eoꝝ. scḋo dicā aliter ad
questionē. Quātū ad primū est vna opi- Proba
nio q̄ ponit ꝙ obiectū immediatū fruitio tio pri-
nis est ipa visio quā hꝫ ipse btūs ad deū: ma.
ꝛ nō ipse deus. Quā ꝓbat magr̄ pmo sic. Opin-
delectatio est de ista visione: delectatio est primo.
fruitio: ġ fruitio est de ista visione. Scḋo Scḋa
sic. sicut fruitio se hꝫ in via ad suū obiectū
sic fruitio in patria ꝓportionabilr̄: sꝫ frui-
tionis in via obiectū ꝛ cā est intellectio: et
nō res extra: ġ eodē mō obiectū ꝛ cā frui-
tiōis in patria erit visio vel cognitio: ꝛ nō
de⁹ īmediate. Tertio sic. deus nō est obie Tertia
ctū fruitiōis nisi q̄ten⁹ cognit⁹: ġ īmedia-
tū obiectū fruitiōis est cognitio. Quar- Quar-
to sic. desideriū est respectu cōplexi: ꝛ nō re ta.
spectu incōplexi: sicut hō nō desiderat vi-
nū: sꝫ desiderat bibere vinū: ergo hr̄e vinū:
de⁹ aūt nō est aliqd cōplexū: ġ ꝛc. Quin Quīta
to sic. desideriū est respectu futuri: sꝫ deus
nō est futur⁹: ergo ꝛc. Alia opinio est. ꝙ Scḋa
actus beatific⁹ ē visio ꝛ fruitio: nec tñ illa opinio
visio hꝫ deū ꝓ obiecto īmediato: sꝫ act⁹ vi
dendi deū. Vñ actus beatificus est vnus
actus reflexus. Nā ideo dr̄ creaturā rōna-
lis beata: nō q2 videt deū: sed q2 videt se vi
dere deū: ꝛ diligit se diligere deū. Hec opi Proba
nio ꝓbatur multiplr̄. pmo sic. in actu bea tio pri-
tifico perfectissimo ꝯsurgit beatitudo: sed ma.
hmōi actus est act⁹ reflexus. q2 sicut diciṫ
viij. phys. posteriora gn̄atione sunt priora
perfectiōe: sed actus reflexus est posterior
gn̄atione actu recto: ġ pfectior. ꝛ sic p actū
pfectissimū distinguiṫ potentia īmateria-
lis a materiali. sꝫ hmōi actus est reflexus:
q2 potētia īmaterialis: nō ergo illud est p
fectius qḋ hꝫ actū reflexū: ergo in illo ꝯsi-
stit beatitudo. Scḋo sic. actus reflexus Scḋa
magis quietat q̄ act⁹ rectus: q2 hō videt
deū desiderat videre: ꝛ qn̄ videt se videre:
non desiderat vlterius. Ex quo arguiṫ sic. Tertia
Illud qḋ vltimo quietat: est actus beatifi
cus: sed illud est actus reflexus quo hō vi-
det se videre deū: q2 tunc cōplete satiaṫ ei⁹
appetitus: ergo ꝛc. Quarto sic. ille actus Quar-
est beatificus quē maior sequiṫ delectatio ta.

ſed maioꝛ delectatio ſequit̃ actũ reflexũ q̃ꝫ
actũ rectũ. Quod ꝓbatur per illud .x. ethi.
vbi dicitur ꝙ delectatio ſentit ſe hr̃e ſenſi-
bilitatē: ſed nullus pōt ſentire ſe hr̃e niſi p
Quita actũ reflexũ. ergo ⁊c. Quinto. actus refle
xus includit in ſe tam actũ rectũ q̃ꝫ ei⁹ ob-
iectũ: ſicut viſio qua video me videre lapi-
dem: ſi tñ aīa talis apphendit tam viſionē
q̃ꝫ lapidē: viſio ergo eſt pfectioꝛ actu recto
Sed ſicut frequēter acceptũ eſt: in pfectiſ-
E ſima cognitione ꝯſiſtit beatitudo: ꝰ ꝯſiſtit
Cōtra in actu reflexo. Sed neutra illaꝝ opinio-
ambas num eſt vera: nec cōſona mēti beati Aug.
opi. Unde ꝯ pꝛimam arguit̃ dupliciter. Pꝛimo
ſic. ſi illa eſſet vera: ſequeret̃ ꝙ aliqđ aliud
a deo eſſet ſup oīa diligendũ. ꝯñs falſum.
ꝯña ꝓbat̃ ex hypotheſi opinionis. nā viſio
eſſet īmediatũ obiectũ. Falſitas ꝯñtis ꝓ-
batur: qꝛ omne aliud a deo eſt ꝓpter deũ
finaliter diligendũ. Silr̃ ⁊ eſt ꝯ btm̃ Aug.
dicentē. j. confeſ. c. j. ꝙ nihil aliud pōt ſa-
tiare coꝛ noſtrũ. Feciſti nos inquit dñe ad
te: ⁊ inquietũ eſt coꝛ noſtrũ donec requieſcat
in te. Cōtra ſcđam arguit̃ ſic. nā ſequit̃
ꝙ viſio ſolius dei nō ſufficeret ad beatifi-
candũ hoīem ſine cognitione alicuius crea
ture. ꝯñs eſt ꝯ Aug. j. confeſ. c. iiij. Btūs q̃
te ſcit: ⁊ ſi alia neſciat: q̃ ⁊ te ⁊ alia nouit:
nō ꝓpter hoc beatioꝛ: ſed ꝓpter te ſolũ be
Cōtra atus. Sed ꝯ dictā rōnem ꝙ nec rō iſta
rōnes. nec auctas mouet: qꝛ ꝯñs nō eſt impoſſibi
le: imo verũ. Nam impoſſibile eſt ꝙ de⁹
beatificet creaturā ſine notitia ſui: hoc eſt
ipſius eſſe: vel ſine notitia actus beatifici.
Silr̃ niſi apphendat ſummũ gaudium ⁊
ſummā ſecuritatē. Hmōi auctas eſt Aug.
v. confeſ. licet nō de beatitudine patrie: ſed
de bonitate moꝛali quā chꝛiſtianus đꝫ hr̃e
in via. Eius pmiũ eſt videndo: ſicut dicitur
Mat. v. Beati paupes ſpiritu. vnde loqui
tur Aug. ibidem de ſcientijs ſecularibus:
⁊ ſpecialr̃ de aſtrologia ⁊ cognitione ſenſi
tiua. Et vult dicere lꝫ hō ſciat iſta: ⁊ igno-
ret legē chꝛiſtianā: infelix eſt: qui vero iſta
nouit ⁊ deũ ſilr̃. i. legē dei: ⁊ gloꝛificat deũ:
iuxta iſtā cognitionē beatus eſt: nō ꝓpter
illā ſcientiā: ſed ꝓpter cognitionē dei. hoc
eſt beatitudinē cōſequit̃: nō ꝓpter ſciētiā
taliũ rerũ: ſed propter legē dei obſeruādā.
Et ideo illa auctoꝛitas nō loquit̃ de cogni
tione dei beatifica in patria: ſed de cogni-
tione enigmatica hic in via tātũ. Scđo ar
guitur ſic. ſi btitudo cōſiſteret in actu refle

xo: ſequit̃ ꝙ btūs vel eſſet nō btūs: vel ha-
beret actus reflexos infinitos. ꝯña ptꝫ: qꝛ
ſicē qñ hꝫ actũ pmũ pceptiuũ q̃ videt deũ:
nō eſt pfecte btūs: donec hēat actũ reflexũ
q̃ eſt pfectioꝛ illo: ita nec qñ hꝫ iſtũ actũ re
flexũ: erit pfecte btūs: donec hũerit actum
reflexũ reſpectu illi⁹ q̃ đꝛ pfectioꝛ illo. ꝙ q̃
rōne act⁹ pm⁹ đꝛ pfectioꝛ reflex⁹ illo actu
recto: qꝛ includit pfectionē actus recti: ita
alius reflexus eſt pfectioꝛ actu pmo refle-
xo: ⁊ eodē mō ali⁹ reſpectu iſti⁹: ⁊ ſic in infi
nitũ. Et ſequit̃ ꝙ vel nō erit pfecte btūs:
vel hēbit act⁹ īfinitos: qđ ē īpoſſibile. Ter
tio ſic. ſi act⁹ reflex⁹ ē pfectioꝛ recto: q̄rit̃ a
q̃ hꝫ illā pfectionē: an ab obiecto an a po-
tentia: nō a potētia: qꝛ eadē ē. nec ab obie-
cto: qꝛ obiectũ act⁹ recti ē infinite pfectio-
nis: ꝰ nulli⁹ act⁹ obiectũ ē eo pfecti⁹: ꝰ fun
damentũ iſti⁹ poſitionis eſt falſum: ꝙ act⁹ D
reflex⁹ ſit pfectioꝛ actu recto. Ad pmũ ar Ad pri
gumētũ qđ ē: delectatio ē ex ꝯiũctiōe ꝯue mum
niētꝭ cũ ꝯueniēti: qđ ē delectatio ⁊ ꝯiũctio Pꝛime
btī ad deũ. Cōcedo: qꝛ viſio vl̃ cognitio bñ opis.
ē cā fruitiōis: ſꝫ nō ē obiectũ qđ diligit̃ p
iſtā fruitionē: nec argumētũ h̃ ꝓbat. vñ qñ
accipit̃: delectatio ē de viſiōe: ē q̃ſi ōrō trũ
cata: ⁊ đꝫ pficī addēdo terminũ denotantē
obiectũ viſiōis: qꝛ delectatio ē de viſiōe dei
h̃ ē cauſat̃ de deo viſo. Ad ſcđm facile eſt E
rñdere: ꝙ. ſ. nō pl⁹ ꝯcludit̃ niſi ꝙ cognitio Ad ſe-
ē cā fruitiōis ſaltē ptial̃: tā ī via q̃ꝫ ī pr̃ia: cundũ.
⁊ h̃ eſt veꝝ. Ad tertiũ ꝯña nō valet: ſicut F
nō ſequit̃: ſoꝛtes nō ē dilect⁹ a me niſi qꝛ co Ad ter
gnitus: ꝰ obiectũ dilectiōis mee ē cognitō tium.
ſoꝛ. ⁊ nō ſoꝛ. Ad q̄rtũ qñ đꝛ ꝙ deſideriũ re G
ſpectu cōpleri: dico ꝙ h̃ ē falſũ: qꝛ ego hēo Ad q̄r
qũ mihi placet foꝛmare ī mēte mea: ⁊ deſi tum.
deriũ ē reſpectu nō hiti: vl̃ nō eo mō hiti q̃
deſiderat: ſic cōit̃ ſumit̃ dato ꝙ obiectũ de
ſiderij nō pt ſigr̄i ꝯueniēt̃ p orōnē ꝯplexā:
ita ꝙ tal̃ locutio ſit ꝯueniēs: deſidero vide
re deũ: vel hr̃e deũ: vel dicere ꝙ tm̄ de⁹ ſit
pncipale obiectũ hui⁹ deſiderij: ⁊ viſio ſecũ
dariũ: ita ꝙ deſiderat hr̃e vnā viſionē: ⁊ ꝙ
de⁹ ſit obiectũ illi⁹ viſiōis: ⁊ ꝓpt̃ eũ ſolũ de
ſiderat̃ illa viſio: ⁊ iđ pncipale obiectũ illi⁹
viſiōis ē de⁹. Ad q̄ntũ ꝙ deſideriũ aliqñ H
eſt reſpectu futuri: ⁊ aliqñ reſpectu pñtis. Ad q̄n
nā aliq̄s aliqñ deſiderat ſic⁹ vl̃ poma qñ nl̃ tum.
la ſũt: ⁊ aliqñ deſiderat ea corā ſe ī arboꝛe
pñtia: pꝫ qꝛ deſiderat ea hr̃e: ⁊ cōedere ea.
Et eodē mō ꝯcedēdũ ē ꝙ deſideram⁹ vide
re deũ: ſꝫ ꝓpter deũ: ⁊ nō ꝓpt̃ viſionē ī ſe.

I — Ad primũ secunde opin.

Ad primũ alteri⁹ opiniõis: ꝙ act⁹ reflex⁹ nõ est magis pfect⁹ in btitudine ꝙ̄ actus rect⁹. Nã adhuc ẽ dubiũ an sit act⁹ ali⁹ rectus ⁊ reflexus: ⁊ de hoc dicet̃ ĩfra. Dato ꝙ sit ali⁹: dici possʒ ꝙ nõ erit pfectior. Et ad dictũ pħi dicẽdũ ẽ ꝙ aliqñ ẽ vez: ⁊ aliqñ est falsũ. nã pri⁹ pducit̃ aĩa ĩtellectiua: posteri⁹ accidẽtia q̃ recipiunt̃ in aĩa .s. cognitiões: habit⁹: ⁊ passiões. sʒ ponẽdo plures formas: vez ẽ assumptũ: ꝙ pfectior forma posteri⁹ ĩducit̃: ⁊ pcedẽtes sũt dispões ad illã.

K — Ad secundũ.

Ad scðm dico ꝙ potẽtia materialis distiguit̃ ab ĩmateriali p actũ rectũ vel reflexũ: nec ecõuerso: qꝛ q̃cũqꝫ res distinguit̃ ab alia: distinguit̃ p seipam. ⁊ ꝯcedit̃ ꝙ h̃ ẽ ꝓpriũ potẽtie ĩmaterialis: ꝙ possit cognoscere actũ suũ: sʒ ex h̃ nõ sequit̃ ꝙ act⁹ quo cognoscit actũ suũ: erit pfectior quocũqꝫ alio actu.

L — Ad. iij.

Ad tertiũ qñ arguit̃ ꝙ act⁹ reflexus magis q̃etat appetitũ. Dico ꝙ hoc est falsum. nec sequit̃: magis q̃etat̃ intellectus qñ videt se videre deũ: ergo magis quietat̃ p actũ istũ: qꝛ efficacius multo causat̃ illa q̃etatio ab obiecto ⁊ ab actu recto: licʒ nõ cõplete causet̃ donec hẽat̃ tal' act⁹ reflexus. vñ cãlitas illius quietationis potissimũ debet̃ obiecto.

M — Ad q̃rtum.

Ad q̃rtũ ꝙ maior delectatio sequit̃ ad actũ reflexũ. Dicendũ ꝙ siue sequat̃ maior delectatio actũ reflexũ siue nõ: q̃ titas illi⁹ delectatiõis nõ ẽ ex actu reflexo: sʒ ex obiecto ⁊ actu recto. Et si cõcederet̃ ꝙ aliq̃s possʒ esse btũs: ⁊ tñ nesciret se esse btm̃: loquẽdo de btitudine essentiali: sicut dicũt quidã: tũc argumẽta ista oĩa essent euacuata facili⁹ ꝙ̄ alr̃.

N — Ad quĩtum.

Ad q̃ntũ qñ dr̃ ꝙ act⁹ reflexus includit pfectionẽ tam act⁹ recti ꝙ̄ obiecti: h̃ est falsa: qꝛ tũc aliq̃ creatura includeret deũ. Silr̃ dato ꝙ act⁹ rect⁹ sit cognitio vtriusqꝫ obiecto: videlʒ tam act⁹ ꝙ̄ cognitio erit cognitio cõplexa vtriusqꝫ ⁊ indistincta: ⁊ sic imperfectior erit cognitio dei ꝙ̄ act⁹ rect⁹: ⁊ iõ minus beat⁹.

O — Ad ar. prin.

Ad argu. principale qñ dicit ꝙ desideriũ nõ est respectu habiti: ꝯcedit̃: ⁊ de⁹ est non habitus. ⁊ qñ vlteri⁹ dr̃ ꝙ inconuenienter rũdet̃ q̃rẽti q̃d hõ desiderat: dicendo ꝙ desiderat deũ: sʒ dʒ dici desiderat videre deum vel frui deo: existimo ꝙ si p tale debeat rũderi: nõ ideo sequit̃ ꝙ pncipale obiectũ desiderij humani sit aliud a deo: sicut nõ sequit̃: auarus summe desiderat aurũ: igitur aliq̃d aliud desiderat ꝙ̄ aurũ. vñ habere aurũ nihil ẽ. vñ ꝯũter dici dʒ vel ꝙ desiderat nihil: vel ꝙ desiderat aurũ. vñ cõissime dicitur: auarus desiderat aurum ⁊c.

A — Q. viij. Primũ princi.

Vtrũ fruitio possit manere in volũtate ⁊ nõ esse fruitio. Et arguit̃ ꝙ nõ: qꝛ h̃ pdicatio est essentialis: hec fruitio est fruitio. ergo existẽte re q̃ est fruitio: nõ põt ista ꝓpõ ẽẽ falsa: qꝛ si fruitio posset manere ⁊ nõ esse fruitio: tũc ille ꝓpões ẽẽnt cõpossibiles: fruitio illa est: ⁊ nõ est fruitio. ꝯñs falsum sicut pʒ.

B — In oppositũ. Primo

Ad oppositũ arguit̃ sic. fruitio distiguit̃ a cognitiõe: ergo fruitio põt destrui manẽte cognitiõe: vel res q̃ nũc est fruitio de potẽtia dei absoluta. q̃ posito: q̃ro vtrũ talis creatura fruit̃ an nõ: si nõ: habet̃ ꝓpositũ: ꝙ manet res q̃ est fruitio: ⁊ nũc nõ est fruitio. Si sic: ergo aliq̃s diligit summe aliq̃d incognitũ. ꝯñs falsum: ⁊ ꝯ Aug. x. de tri. c. vij. in fine. Qð q̃sqꝫ penitus ignorat: amare nullo mõ põt. Et alibi. Inuisa diligere possum: incognita nequaq̃.

Scðo.

Scðo sic. nullus act⁹ ĩ volũtate est fruitio nisi sit eliciẽt⁹ a volũtate: nec vsus ĩmo nec opatio volũtatis nisi eliciat̃ a volũtate vel ꝯseruet̃: ergo de⁹ põt esse cã totalis cõseruãs rẽ q̃ est fruitio sine volũtate: ergo res illa põt manere ⁊ esse in volũtate: absqꝫ h̃ ꝙ sit fruitio: ergo fruitio põt manere: ⁊ nõ ẽ fruitio.

Decisio q̃õnis.

In ista q̃stiõe duo fient. Priõ volo inq̃rere vtrũ fruitio btitica sit aliq̃ mõ effectiue a volũtate fruẽtis. Scðo dicet̃ ad q̃stionẽ.

C — Opinio prima. Probatur primo.

De pmo est opinio ꝙ volũtas nõ elicit actionem diligẽdi deũ q̃ beatificat̃: sʒ ꝓpt̃ sui pfectionẽ causat̃ a solo deo. Ad h̃ arguit̃ multipliciter Primo sic. qñ sunt aliqua duo supnaturalia: vnũ pfecti⁹ ⁊ aliud impfecti⁹: si illõ qð impfecti⁹ ẽ nõ possit creari nisi a solo deo: ⁊ illud qð pfecti⁹ est: sʒ sic se hñt habitus charitatis: lumẽ glie: ⁊ fruitio: ꝙ fruitio inter ista est pfectior: ⁊ tñ ista ĩpfectiora non pñt causari nisi a deo solo: sic oẽs ꝯcedũt: ergo.

Scðo.

Scðo sic. potẽtia libere ⁊ ꝯtingẽter agẽs põt de sua potẽtia absoluta mediate vel imediate cessare ab actu suo: sʒ volũtas respectu cuiuscũqꝫ libere ⁊ ꝯtingẽter agit: ergo silr̃ põt cessare ab actu respectu cuiuscũqꝫ obiecti: ergo volũtas põt facere se libere nõ beatã.

Tertio.

Tertio sic. nõ minus repugnat volũtati beate recipere actũ volũtatis a solo deo ꝙ̄ volũtati dãnate: sʒ volũtas dãnata nõ põt hr̃e se actiue respectu sue volũta

tis: q̄ tūc pōt se facere sine illo actu: et per
ꝯn̄s sine tristitia ⁊ pena: quod est falsum.
Quarto. ꝑ ⁊c. Quarto sic. si fruitio ꝓduceret effe-
ctiue a voluntate: tunc hn̄s meliora natu-
ralia: stāte influētia gn̄ali, meliorem causa
Quīto ret fruitionē. ꝯn̄s falsum. Quinto. solus
de⁹ hꝫ reddere p̄miū ꝓ labore: sꝫ fruitio est
Sexto p̄miū ꝓ labore: ꝑ ⁊c. Sexto sic. ix. de tri. c.
x. de magnis. xij. de paruis. Justitiā tamē
hō cū creet accepit: ⁊ post casum vtiqꝫ ꝑdi
dit. Accepit igit̄ iustitiā: ꝓpter quā btitu
dinē accipe mereat̄. Et parū ante. Qui ani
mā faciet beatā: accipit meritū suū ⁊ p̄miū
dn̄i sui. ergo sicut solus deus est cā p̄mij:
ita solus deus est cā btitudinis et fruitio
nis: ergo fruitio nō est alia a voluntate.
D Alia opinio. Sed ꝯ istā opinionē arguūt
Scd̄a alij sic. nō minus ꝑfecta est imago in beato
opinio q̄ in viatore: sꝫ ꝑfectior: sꝫ in viatoris ima
Primo gine volūtas est cā sui amoris: q̄ aīa ē cā
arguit̄ effectiua sue volitiōis s̄m eū: ꝑ ⁊ in p̄ria.
ꝑ sicut in imagine viatoris est parēs: ꝓles
⁊ amor ꝓcedens de parente: ⁊ notitia illa
Scd̄o. erit in patria: ꝑ ⁊c. Secundo sic. Aug. j. de
tri. Sic deus res q̄s condidit administrat:
vt eas ꝓprios motus hr̄e sinat: ergo quan
to magis res est in statu ꝑfectiori: tāto ma
gis hr̄e pōt ꝓpriū motū: sed ꝓprius mot⁹
voluntatis est dilectio: ergo cū in via ī sta
tu imperfectiori possit efficere partibiliter
Tertio motū illum: multo magis in patria. Ter-
tio sic. q̄n volūtas vult aliquid ∴ vult illud
sub ratione boni: ergo quanto aliq̄d osten
ditur voluntati sub ratione maioris boni:
tanto magis pōt illud velle. ergo si volun
tas potest elicere dilectionē ad deū cogni-
tum sub ratione alicuius boni in via: mul-
to magis hoc poterit circa eū clare cogni-
tum in patria: q̄d est ꝓpositū. Quarto sic.
Quar- q̄cq̄d rationabilr̄ agit ad augmentū gau-
to. dij in natura rationali: dꝫ poni esse in bea
titudine creature rationalis. sed ꝙ volun-
tas pōt causare actū suū: ⁊ non solū recipe
magis ad augmētū gaudij est in creatura
Quīto rationali: ꝑ dꝫ hoc ibi poni. Quinto sic. ix
de tri. c. iij. Liquide tenēdū est ꝙ oīs res
quam cognoscimus: aggenerat in nobis
notitiam sui; ab vtroqꝫ em̄ notitia pari-
tur: a cognoscente ⁊ cognito: ergo quanto
ꝑfectius cognoscit̄: tanto ꝑfecti⁹ aliq̄d no
titiā causare pōt: ⁊ pari rōne dilectionem.
Sexto Sexto sic. ꝑfectio charitatis vel fruitiōis
nō impedit: q̄ btā virgo in via dilexit deū
forte equali dilectiōe cū aliquo nūc in pa-
tria: ⁊ tn̄ ipsa suas dilectiōes effectiue cau
sauit. Septimo sic. nulla dilectio est meri Septi
toria que nō elicitur a volūtate effectiue: mo.
q̄ talis non est in ptāte libera volūtatis:
sed dilectio aīe christi q̄ dilexit deū sup oīa
fuit meritoria: ⁊ fuit effectiue a volūtate:
ꝑ nobilitas actus sui seu ꝑfectio nō impe-
dit quin possit causare a voluntate. ⁊ silr̄
ista dilectio fuit fruitio. ꝑ ⁊c. Octauo sic. Octa-
rō bti pōt dictare ꝙ deo est fruendū: ꝑ vo uo.
lūtas pōt ꝯformiter velle nō minus in pa
tria q̄ in via: ꝑ pōt elicere actū fruēdi deo
alr̄ volūtas non ageret conformiter. Jn E
isto articulo apparet mihi ꝓbabilius dice Resolu
re scd̄o mō dicendo ꝙ ꝑticulariter causet tio que
a voluntate bti sicut in via. Unde notitia: stionis
obiectū: volūtas: sunt tres cause partiales
fruitiōis beatifice: alioq̄n nō esset actio i-
manēs: immo trāsiēs. q̄ hec est differētia
inter actionē imanentē ⁊ trāseuntē; vt ptꝫ
p̄mo Ethi. ⁊. ix. meta. ꝙ actio imanēs ma
net in agente. Ex quo videtur ꝙ aīa sit ali
quo mō actiua respectu cuiuslibet cogniti
onis sue; ⁊ volūtas silr̄: nisi aīa btā esset ha
bitura aliā oꝑationē in beatitudine intelli
gendo ⁊ vidēdo illud obiectū q̄d est deus:
frustra crederet ecclia ꝙ aīa indigeret lu-
mine glorie ad fruendū deo. Un̄ ideo poni
tur a doctorib⁹ lumen glie: vt aīa fortifice
tur ⁊ iuuet̄ ad eliciendū circa illud obiectū
excellēs: circa q̄d in lumie sue nature oꝑa-
ri nō posset. Si dicat̄ q̄d illō ē verū: q̄ aīa
btā vere fruit̄ deo fruitione elicita: tn̄ illa
nō est btifica: sꝫ vna alia. Un̄ hꝫ vnā natu
ralē: ⁊ aliā supnaturalē q̄ nō est in sua po-
testate: sꝫ tm̄ passiue recipit a deo; ⁊ ista est
btifica. Jllud non appet rōnabile: q̄ si eq̄
intēse diligeret ꝑ vtraqꝫ: tūc altera superflu
eret. Nec ē imaginabile ꝙ hō diligat dua-
bus dilectiōib⁹ eq̄ intēse idē obiectū ꝑ eā-
dē notitiā: vel remissius diligeret ꝑ elicitā
q̄ ꝑ infusam; ⁊ tūc verisilr̄ ꝙ illa remissio
sibi displiceret: ⁊ frustra illā eliceret. Ad F
rōnes. ad p̄mū q̄n dr̄ ⁊c. Dicēdū ē ꝙ inde Ad pri-
dr̄ talis fruitio btifica supnaturalis: q̄ hō mum.
nō pt̄ suis naturalib⁹ ponere se ī tali statu Prima
ī quo eliciat illā oꝑationē: tn̄ cū lumie glo opinio
rie ex collatiōe diuina ⁊ cognitiōe clara de
deo naturalr̄ pōt aīa illō obiectū diligere.
Un̄ fruitio nō ē ita supnaturalis sicut cha
ritas vel grā vel lumē glorie: imo partim
est naturalis ⁊ partim supnaturalis: vt si

aliqs cecus esset totus: et de⁹ illi miraculo⁹ se ꝯferret potētiā videndi:tūc visio elicita esset naturalis. ſꝫ potētia visiua esset ſupnaturalis:vt ponendo ꝙ charitas vel grā fit cā ꝑtialis act⁹ meritorij:adhuc ille act⁹ nō eēt ſupnaturalis mere. Silr illa pña nō valet:imꝑfecti⁹ creaſ a deo:igiſ ꝑfectius:q2 bō nō ē ꝑfectior effect⁹ ꝙ aīa ⁊ ꝙ grā. Ad

B Ad secundū. scdm negatur minor: q2 volūtas creata respectu dei clare visi nō agit libere ⁊ indifferēter:sed necessario diligit deū clarevisum sine aliq rōne penitētie vel tristātis. Ilrda to ꝙ volūtas quantū est de ſe :posset actu fruēdo libere dimittere. de⁹ aūt sic ad cōtinuationē isti⁹act⁹agit:ꝙ vult volūtas istū actū ꝯtinuare. Ūn ꝯcedi pōt ꝙ volūtas necessitaſ a deo ad illū actū habēdū. nō tñ cogiſ. q2 act⁹ iste ē volūtati summe ꝯueniēs.

Ad tertium. Ad tertiū de volūtate dānati:ꝙ volūtas dānati alios act⁹ hꝫ necessario deo sic volēte:nō tñ sunt illi act⁹ a solo deo: ſꝫ a deo et a dānato. Cōtra. act⁹ tales de⁹ necessitat volūtate creata sicut suo ministro: ⁊ iō stāte cāūtate ꝑncipalis agētis nō est i ꝑtāte istū cessare:tñ q2 nō oīs volitio pōt cāri stāte quacūqꝫ notitia in intellectu:al's absente qcūqꝫ notitia:indifferēter. Pōt ḡ dici ꝙ de⁹ dānato aliā notitiā erroneā vl naturā ꝯtinuat:tñ stat electio bn̄ ⁊ ordinate volētis: ⁊ sic dicūtur obtenebrari in intellectu.

Ad quartum. Sed de h̄ forte ſup scdm diceſ: qn̄ ageſ de obstinatione āgeloꝝ maloꝝ. Ad qrtū nō est dubiū qn̄ si de⁹ eq coageret oībus btis tūc habēs meliora naturalia meliorē fruitionē eliceret:sed q2 de⁹ sic statuit:ꝙ reddit ꝑmia ſm bonitatē moralē ⁊ valorē meritorū:nō aūt ſm bonitatē ⁊ valorē naturalē: iō qbusdā debilioris nature vt forti⁹ agāt pl⁹ de lumie glie tribuit:itaqꝫ pñt excellenti⁹ deū diligere. Ad qntū dicēdū ꝙ ꝑmiū

D Ad quintum. iustoꝝ est ipemet de⁹: ⁊ stat⁹iste i q̄ bō pōt frui deo: ⁊ h̄ hꝫ bō a solo deo: ⁊ nō a se: ⁊ iō nō seqtur ꝙ aliqs pōt se btificare. Ad sex

E Ad sextum. tū de auctoritate Aug. dicēdū ꝙ nō seqtur accipit ꝑmiū suū a deo:ḡ non effectiue elicit fruitionē:q2 fruitio accipiſ a deo sicut a cā ꝑtiali: ⁊ a se sicut a causa partiali. Unde stant bene simul ꝙ accipiāt ꝑmiū suū a deo: ⁊ tñ ꝙ ipse sit causa partialis iustitie sue:tñ illā habet a deo:ita cāliter erit i beatitudine. multa tñ sunt in btitudine:q non essent ab hoīe aliquo mō nō effectiue:sicut lumen glorie:dotes corporis. ⁊ huiusmodi

K Secundi articuli. Secundus articulus est dicere ad formā qōnis: ⁊ ſuppono pmo hic qtuor ꝓpōnes. Pria est:ꝙ fruitio est operatio mētalis ⁊ immanēs in creatura intellectuali. ⁊ h̄ ptꝫ ꝑ mentē Aug. q̄ posuit fruitionē eē actū volūtatꝭ. Et ſm pħm. x. Ethi. Felicitas ꝯsistit in operatione itellectuali. Prima propositio.

L Secunda. Scda ꝓpō est:ꝙ opatio intellectualis est vna qlitas distincta a natura operante:vt ōndeſ infra:qn̄ ageſ de opatiōe intellect⁹ Ex hoc ad pñs ptꝫ ꝙ nīa oēs suas recipit opationes:q2 sunt immanētes:sicut ptꝫ. ſ. Ethico. ⁊. ix. meta. Nihil aūt recipit ſe:ergo opatio nature intellectualis differt a natura opante:ſꝫ nō sicut ſuba a ſuba:sed sicut qualitas a substātia. Itē ſm cōiter loquentes natura intellectualis est causa sue dilectionis:vel est cā suppleus.

M Tertia. Tertia ꝓpō ē: ꝙ nulla qlitas est cā alicuius operātis:nisi causeſ ab ipso operāte. Hec vr̄ rōnabilis q2 illud est actu aīam operari ⁊ hr̄e operationes:ḡ nō opaſ nisi causando talē qlitatē ḡ nō hꝫ opationē. Ūn si volitio fieret totaliter ab extrinseco:nō plus video ꝙ posset dici illius operatio mētis in qua ect:ꝙ plus posset dici opatio aeris:vel calor i aq opatio aq. Itē inter opationē imanētē ⁊ trāseūtē nulla est differētia:nisi ꝙ vna maneat in suo efficiēte:alia trāsit in passum distinctū ab efficiente:sed impossibile est ꝙ calor aq dicaſ calefactio ignis vel opatio ignis: nisi causeſ ab igne. ḡ nec eadē rōne dr̄ volitio imanēs in agēte:nisi agaſ ab eo cui dr̄ imanere:nec aliter eius operatio nūcupaſ

N Quarta. Quarta est:oēm rē causabilē deus potest cāre nulla creatura ꝯcausante: ⁊ oēm effectū iā ꝓductū sol⁹ ꝯseruare:nulla creatura ad illā ꝯseruatione coagēte. Hec ꝓpō apd theologos ē satꝭ nota:q2 alioqn nō eēt ibi oīs sufficiētia ꝑtātis ⁊ potētie ad faciēdū miracula multa q̄ visa sunt supra ⁊ q̄ possibilia sūt. Silr suppono ꝙ ſuba habeat aliquā cāūtatē effectiuā ſup suū accidēs: ⁊ nō sit mere in potētia ꝯdictiōis ad suā ꝓpriā passionē:q2 tūc posset ignis carere suo pprio calore: ⁊ coru⁹ nigredine: ⁊ cygn⁹ albedine: ⁊ sic de alijs. ḡ pari rōne vino ē dare aliquē saporē ꝓpriū cātū a ſuba vini:q̄ carerē nō pōt ⁊ eē vinū. Quo posito:māifestū est ꝙ de⁹ in sacramēto altaris ꝯseruat effectū cāe:q2 ſubam vini :ipa ſuba destructa. Silr deus pōt suspendere actionem poten

tie actiue create ne agat in passum approxi
matũ: sicut credit fecisse de trib⁹ pueris in
camino ignis. Daniel. iij. ergo cã põt ꝓducere
effectũ ignis igne non coagente: põt igne
approximato cãre calorẽ sine igne ꝯcausã
te. ⁊ eadẽ rõne cõseruare effectũ ab igne ꝓ
O Correlarium duc: si igne nec ꝯcausante. Ex isto sequit
ꝙ eadẽ res põt esse opatio ignis: ⁊ postea
manere sine hoc ꝙ sit opatio ignis. Patet
ꝯña: qꝛ si ignis ꝓducat calorẽ in ligno per
horã: verũ est ꝙ opat ⁊ calefaciat lignũ. sup
pleat igit de⁹ vicẽ ignis ꝯseruãdo istũ ca
lorẽ: tũc iste calor q̃ prius fuit opatio ma
net: ⁊ iã nõ est opatio ignis: ⁊ prius patie
bat ab igne: ⁊ mõ nihil patitur ab igne. Et
pari rõne põt de⁹ facere ꝙ ignis iterũ pari
rõne sicut cã ptialis ꝯseruet calorẽ quẽ ꝓ
duxit: ⁊ tũc erit calor iste iterũ opatio ignis
⁊ sic põt vna qualitas infinities si de⁹ vo
luerit/esse nũc opatio ignis: nũc nõ eẽ opa
tio ei⁹ manẽs tñ eadẽ qualitas oĩno. Re
linquitur igit ꝙ de⁹ põt supplere vicem in
agẽdo: ⁊ suspendere ꝓ libito suo actionẽ ⁊
cãlitatẽ cuiuslibet cãe respectu sui effect⁹ ⁊
P Rñsio ad q̃stionem. manutenere effectũ. Istis q̃tuor suppositis
ꝓpõnib⁹: p̃z quid est dicẽdũ ad articulum
questionis. Nã ex prima ꝓpõne h̃r ꝙ frui
tio ẽ operatio fruẽtis. Et ex scd̃a ꝙ fruitio
est vna qualitas distincta absolute ab illa
fruitiõe. Et ex tertia ꝙ q̃litas nõ est opera
tio: nisi teneat effectiue ab operante. Et ex
quarta ꝙ eadẽ q̃litas vna vice põt habere
creaturã operãtẽ ꝓ cã partiali: ⁊ alia vice
deũ ꝓ cã totali. ⁊ sic nõ est opatio creature
postq̃ fuit opatio creature. Jdõ regula ista
ꝯcedit ad pñs; ꝙ fruitio põt manere i mẽ
te creata: sine h ꝙ sic res q̃ est fruitio mane
bit in volũtate: ⁊ nulla volũtas per istã rẽ
fruet. ⁊ eodẽ mõ res q̃ ẽ visio dei manife
sta: põt esse in aĩa christi vl̃ Petri: aĩa non
vidẽte deũ ꝑ istã rẽ q̃ nũc est visio. Cui⁹ cã
ẽ: qꝛ illa nõ d̃r visio nisi q̃ñ ẽ opatio: nec est
Arguitur primo. opatio q̃ñ ẽ totalr̃ a deo. Sꝫ ꝯ illõ argui
tur primo sic. impossibile est esse trãsitũ de
ꝯdictorio in ꝯdictoriũ sine ꝓductiõe vl̃ cor
ruptiõe alicui⁹ rei: vel motu locali vl̃ lapsu
tpis: sic ꝙ iste lapsus sit cã inferẽs ꝓpõnis
de nouo: sꝫ data scd̃a ꝓpõne hec ꝓpõ ẽ fal
sa: igit illa positio nõ est bona. Cñ aũt data
hac positiõe posita supius: falsificet ista re
gula: p̃z manifeste: qꝛ possibile est ꝙ idem
ignis nõ calefacit hoc lignũ: ⁊ nũc nõ cale
facit hoc lignũ sine corruptiõe vel ꝓductio
ne noue rei: qꝛ nihil corrũpit i ligno: qꝛ idẽ
calor manet q̃ pri⁹ fuit: ⁊ oĩa alia nec ignis
est mot⁹ localiter nec lignũ: sed sunt peni
tus vt prius. Nec lapsus tpis sufficit ad ve
rificãdũ ista ꝯdictoria successiue. Manife
stũ est: qꝛ nõ est maior rõ quare lapsus tem
poris sufficeret ꝙ ignis calefacit h lignũ
q̃ quãcũq; aliã ꝓpõnẽ de toto mũdo: ergo re
linquit ꝙ si dicta positio sit vera: ista famosa
ꝓpõ est falsa: vel opꝫ redire ad antiquos
reales: ⁊ dicere ꝙ actio ignis corrũpit i ca
su tali: ⁊ ꝙ est res alia a calore in igne: ⁊ a
calore in ligno: qđ est verisimile. Pꝫ illud
de istis ꝯdictorijs: iste calor est calefactio:
iste calor nõ est calefactio: illud lignũ pati
tur: illud lignũ non patit: ⁊ sic de infinitis Scd̃o.
ꝯdictorijs seq̃tur idẽ. Scd̃o seq̃tur ꝙ de
us põt facere de nõ btõ btm̃: ⁊ de btõ non
btm̃: nullã rem adnihilãdo: vel nullã rẽ ꝓ
ducẽdo: qđ videt magnũ inconueniẽs. ꝯña
p̃z: qꝛ põt facere de nõ vidẽte vidẽtẽ: ⁊ de
nõ fruẽte fruẽtẽ: ⁊ ꝯtrio nullã rẽ adnihilã
do corrũpẽdo vl̃ ꝓducẽdo: sed solũ h ꝙ de
us se facit de cã totali ptialẽ: ⁊ ꝯtrio ⁊ sus
pẽdat actionẽ creature: ⁊ reddat ei actionẽ
suã: ꝯña p̃z. Ad primũ istoꝝ dicẽdũ sine Q Rñsio ad primum.
assertione: cõcedẽdo tñ ꝙ illa regula ẽ fal
sa quã dicit: etiã si intelligat de quocunq;
trãsitu a ꝯdictorio in ꝯdictoriũ: a quacũq;
cã fiat. Si v̾o intelligatur stricte de trãsitu
naturali ⁊ ꝑ causas creatas agẽtes sine mi
raculo: ꝓpositio est vera. Vñ dico ꝙ virtu
te diuina põt fieri trãsitus de verificatiõe
vnius cõtradictoꝝ ad veritatẽ alteri⁹ sine
aliquo istoꝝ supius positoꝝ: videlicet cor
ruptiõe ⁊ ꝓductiõe ⁊c. saltẽ in duob⁹ casi
bus vt videt. Unus est de vnione cõposita
ad quãcũq; naturã totã. Unde de⁹ posset
facere trãsitũ. s. a cõtradictorio isto: de⁹ nõ
est lignũ: ad cõtradictoriũ: deus est lignũ.
⁊ sic de quacunq; alia causa: nullã rẽ cor
rũpendo vel ꝓducendo vel transmutando
localiter: nec laps⁹ tpis facit h: manifestũ
est. Assumptũ probat ꝑ scholã cõem negã
tẽ respectus: ꝙ verbũ põt dimittere huma
nitatẽ: ⁊ nulla re deperdita vel de nouo ad
ueniẽte fieret hõ: ⁊ denuo remutari ⁊ fieri
nõ hõ: ⁊ sic verificantur multa ꝯdictoria: si
ne hoc ꝙ aliqđ illoꝝ quatuor esset in causa
Alius casus est q̃ñ deus de agẽte totali fit
partiale: vl̃ de partiali agens totale: sicut R
exẽplificatum est. Ad secundũ dicẽdum Ad secundũ.
cõsimiliter cõcedendo cõclusiones: qꝛ argu

mēta cōcludūt verā. Sed ꝯ illud est argu mētū qđ Achilles credit: actionē ꝛ passio nē eē res distinctas ab agēte ꝛ patiente: et oib⁹ reb⁹ absolutis arguit sic. Quādocꝫ ꝓ positio verificat̄ ꝓ reb⁹: ꝛ duab⁹ reb⁹ exi stētib⁹ manet ꝓpō falsa: ops ponere aliam rē ad h̄ ꝙ ꝓpō sit vera: sed ista ꝓpō ignis calefacit lignū: īfert ꝓ reb⁹: posito ꝙ ignis sit debite app:oximat⁹ ad lignū: ꝛ ipm be ne positū ad patiendū: verificat̄ ista, ignis calefacit. ꝗ ops ponere actionē reseruatam qua posita hec deuenit vera, ignis calefa cit. Ad illud argumentū qđ multū mouet pōt dici negando assumptū: qđ est funda mentū toti⁹ positiōis: ꝛ pbo ꝙ est falsum Ubicūcꝫ ꝓpositio infert de nouo per solū motū localem: sicut hic sortes desīt: sortes nō desīt: sortes est in domo: sortes nō ē in domo: ꝛ siles. Silr vbicūcꝫ alia ꝓpō infer tur ꝑ lapsum tpis sicut hic: ille lapis iacuit hic ꝑ trienniū: ille lapis nō iacuit ꝑ trienniū isti debet vnus denarius: isti nō debet vn⁹ denarius. ꝓmittat sortes platoni si vixerit cras hora prima: ꝙ dabit sibi vnū denariū ꝛ in talibus casibus infinitis. Silr in istis: hec natura est vnita verbo: hec natura nō est vnita verbo. vñ ꝓpōnes multe nō veri ficantur solum ꝓ rebus pro quib⁹ termini syncategorematici supponūt q̄ ponuntur in ꝓpōnib⁹: sed qꝛ hec est de illis rebus sic ut ꝑ terminos seu concept⁹ syncategorema ticos positos in ꝓpōib⁹ denotat̄: ꝛ econ uerso. vñ si oēs res sint pro quibus ꝓpō dꝫ verificari: si non sit ita: tunc res illa ꝑ syn categoremata posita vel inclusa in ꝓpōē ne denotat̄ ꝙ illa ꝓpō deuenit falsa q̄ prius fuit vera. ꝛ ideo in ista ꝓpositiōe: ignis ca lefacit lignū: nō solum ponuntur termini categorematici sicut ignis ꝛ lignū. sed po nitur vnū verbū cui⁹ diffinitio exprimens q̄d importatur per nomen qđ cōtinet ter minos syncategorematicos: qꝛ illud verbū calefacit importat calorē esse ab aliq̄ qđ dꝫ calefacere. ꝛ ideo dico ꝙ licet ignis sit: ꝛ li gnū sit ꝛ calor: dūmodo tamen nō sit ita ꝙ calor sit ab igne: nō est hec vera, ignis cale facit. sed pōt fieri vera: a deo tn̄ solo sine cu iuscūcꝫ rei nō ꝓductione. si ignis aūt fue rit impeditus ab agente ab ipso deo ꝑ hoc solū ꝙ deus ignē motū suū naturalē ꝑmit tat exercere: sed de his nō plus ad p̄sens

S

Ad pri mū pn. Ad rōnes: ad primū qñ dicitur ꝙ hec est ꝓdicatio essentialis: fruitio est fruitio. Di cendū ꝙ hec est cōtingēs: ꝛ per ꝯñs non ꝑ se stricte loquendo de ꝓpositione per se. Nā per Aristo. que per se insunt: necessario insunt: sicut hec est contingens: creatio est creatio. non ergo valet. Unde illa ꝓposi tio: fruitio pōt esse qñ nō erit fruitio: non debet sic poni in esse: fruitio est ꝛ fruitio nō est: sed sic. hec res demonstrata que fuit fruitio: est: ꝛ hec res non est fruitio. vnde il la consequentia non valet.

A Qō. ir. Primū princi.

Utrum āgelus nō cōfirmatus vidēs deū posset deū nō diligere stāte illa visio ne: Et arguitur ꝙ nō: qꝛ q̄libet videns cla re deum necessario gaudet: ergo necessario diligit. ꝯñs tenet: qꝛ si nō diligeret visum: nō gauderet de viso. Antecedēs ꝓcedit a mgro. iiij. sen. dist. xlviij. vbi dicit ꝙ impij in iudicio nō videbunt deitatē christi: sed humanitatē tātū. vñ dicit. Humanitatē vi debūt vt timeant: diuinitatē vero non ne gaudeāt. Diuinitas vero sine gaudio vide ri nō pōt. Scdō sic. si aliqs posset vide re summū bonū: ꝛ illud nō amare: eadē rō ne aliquis posset videre summū malū: ꝛ il lud nō odire. ꝯñs est falsum: qꝛ tūc diabo lus posset libere odire suā penā: ꝛ nō odi re: ꝛ sic per ꝯñs facere ꝙ aliquando eēt pe na ꝛ aliquando non: qꝛ nihil est penale vo luntati nisi cōtrariū voluntati ꝑm Ansel. de cōcep. virgi. c. iiij. ꝯñā ptꝫ: qꝛ tantū alli cit summū bonū videntē illud clare ad fru endū vel diligendū: quātum summū malū ad detestādū. ergo si voluntas possit actū suū suspendere ne diligat summū bonum clare visum: pōt etiam non odire summum malū. Ad oppositū. si videns deū vtiqꝫ frueretur deo: seqtur ꝙ angeli nō meruis sent diligēdo deū sup oīa. ꝯñā ptꝫ ꝑ Ans. de casu diaboli: qꝛ si nō potuerunt nō dili gere deū: ergo necessario dilexerunt deum ergo necessario seruauerunt iustitiā. ꝛ si ne cessario seruauerunt iustitiam: nō plus me ruerunt ꝙ seruando rationabilitatē. ergo ꝛc. Prima consequentia patet: quia angeli in illo statu innocentie clare viderunt deū vt innuit Aug. super Gen. Secundo sic: si volūtas clare frueretur deo viso: seqtur ꝙ voluntas non esset volūtas. ꝯñs falsum ꝯñā est beati Augu. iij. de libe. arb. vbi di cit sic. Si necesse est vt volūtas velit: vnde volet voluntas erit, tamen non erit. et in

Scdm

In op positū.

Scdo.

fra. Volūtas nec volūtas eēt nisi libera eēt ḡ p̄ni eēt si volūtas necessario velit: volūtas nō erit volūtas: vt erit in p̄ńte nr̄a.

B Decisio q̄ōnis.

In ista q̄ōne erūt duo articuli. Primus: an aliquo mō possunt stare simul ꝙ creatura rōnalis clare videat deū: ꝛ tn̄ nō fruatur eo. Scd̄s: an sit absolute in p̄ńte voluntatis create suspēdere actū suū ne fruat deo stāte eadē visione clara.

Prim⁹ articl's. Quantū ad primū dico duas cōclusiōes. Prima conclusio. Prima est: ꝙ possibile est ꝙ creatura rōnalis videat clare deū: ꝛ nō fruatur deo. Scd̄a conclusio. Scd̄a: ꝙ possibile ē creaturā rōnalē habere claritatē ꝛ lumē glie ꝛ clarā visionē dei: ꝛ tn̄ nō fruat deo.

C Probatio p̄me cōclusiōnis. Prima p̄bat multiplr̄: primo sic. visio dei non est essentialiter fruitio: sꝫ visio prior saltem causaliter ꝛ fruitio posterior sunt res distincte: ḡ possibile est de natura tenere visionē sine fruitione. ɔn̄a p꞉ꝫ: qꝛ sunt due res distincte totaliter: ḡ deus pōt separare vnam ab alia. Scd̄o sic: q̄ncūq̄ vna res hꝫ duas op̄ationes distinctas realiter: possibile est deo cōcurrere ad vnā nō causando aliā: ꝛ maxime causando priorē sine posteriore: sꝫ creatura rōnalis existēs in statu in quo pōt videre: nata est elicere duas op̄ationes: scꝫ cognitionē ꝛ dilectionē mediate cognitione. ḡ possibile ē deo cōcurrere ad eādē op̄ationē primā: ꝛ suspendere scd̄am: ḡ ꝛc. Tertio sic. deus pōt facere q̄cq̄d fieri nō includit ɔ̄dictionē: sꝫ ꝙ aliq̄s deū clare videat: ꝛ nō diligat: nullā ɔ̄dictionē includit: ḡ hoc est possibile deo. Sed videt ꝙ ista argumēta equaliter p̄bāt fruitionē posse esse sine visione: similiter ꝙ visio pōt esse sine fruitiōe p̄ easdē formas. Sed dicēdū ꝙ nō: sꝫ equaliter p̄bāt ꝙ res q̄ est fruitio: possit esse sine alia priori que sit visio. Silr̄ ecōtrario ꝙ visio pōt esse sine fruitiōe. Ulteriusḡ cōcludūt ꝙ visio pōt esse visio qua aliq̄s videt deū: licet nō in eadē natura sit fruitio respectu dei: sed īpossibile est ꝙ fruitio sit fruitio dei in creatura rōnabili: nisi ī eadē sit visio dei vel aspect⁹ dei: siue illa visio sit alia res a fruitione siue non. vnde ista conclusio est bene possibilis: creatura rōnalis videt deū: ꝛ tn̄ nō fruit deo. sed hec ē īpossibilis: fruitur deo: ꝛ nō videt deū: ꝛ hoc p̄suadent rōnes infinite.

D Probatio scd̄e conclusionis. Scd̄a cōclusio .i. ꝙ possibile est creaturā rationalē hr̄e charitatē informantē: ꝛ eleuari per lumē glie ad clarā visionē dei: ꝛ tamē ꝙ nō fruit deo probat sic. qꝛ fruitio talis est res posterior ꝛ operatio distincta ab alijs: ꝛ ideo sine cōtradictiōe quacūq̄ pōt deus manutenere oēs res illas simul in mēte b̄ti: ꝛ tn̄ suspēdere actū fruendi. Unde de istis cōclusionibus nō apparet magna difficultas.

Obijcitur primo. Tamē ɔ̄ ista cōclusionē arguit sic. si de⁹ cōicat sor. aliquā charitatē: lumē glorie ꝛ claram visionē essentie diuine: ḡ deus diligit sor. ꝛ si diligit sor. sortes diligit eū: qꝛ aliter sortes p̄deret charitatē ɔ̄ casum: qꝛ de⁹ aliter irrationabiliter diligeret eū q̄ nō diligeret se. ꝛ q̄ nō diligit: cadit a charitate: ergo nō stant simul ꝙ sit in charitate: ꝛ vidēs deū nō diligit eū: ḡ ꝛc. Assumptū per Aug. p꞉ꝫ j. de trini. c. xiij. Ipsa visio est facie ad faciem: qua summū premiū p̄mittitur iustis.

Scd̄a. Scd̄o meditationū. c. xxxix. Que ē vita eterna: nisi illa visio que cōceditur iustis: ꝛ nō cōceditur impijs: In multis etiā alijs locis idē dicit ꝙ tota cōtēplatio est tota merces: ḡ ꝛc.

Tertio. Tertio q̄ clare videt deum: videt ipsum esse summe diligendū. ḡ si nō diligit eū: omittit ɔ̄ iudiciū rationis. ergo peccat: ꝛ cadit a charitate: ḡ ꝛc.

Quarto. Quarto sic. xij. meta. cōmēto. xxxix. Voluntas eni facit cōprehensionē sicut mēbra corpus: sed posito lumine et corpore opaco necessario sequit vmbra: ergo posita apprehēsione voluptatis ac delectabilis: necessario sequitur delectatio: ergo et fruitio.

Quito. Quinto. si non: sequitur ꝙ voluntas talis pōt odire deū simul cū illis habitibus existētib⁹ in se: ɔn̄s falsum: qꝛ odiū dei ꝛ charitas dei nō stant simul.

E Ad primum. Ad ista. ad primū pōt dici accipiēdo dilectionē dei p̄ acceptione ad beatitudinē, vel ad fruitionē sui: p̄ma ɔn̄a nō valet: nec scd̄a: ista videlꝫ: deus diligit sor. ḡ sor. diligit deū: qꝛ pōt esse sicut denotat p̄ an̄s ꝙ tn̄ nō sit sicut denotatur p̄ ɔn̄s: quātum ad virtutē sermonis loquendo de dilectione actuali: qꝛ sor. dormiens diligitur a deo ꝛ tn̄ ipse dormiēs nō diligit deū. Ad p̄bationē q̄n sic d̄r. Si sor. nō diligit deū: ergo p̄dit charitatē: nō sequitur: sicut p꞉ꝫ: nisi intelligatur de dilectiōe habituali. Et silr̄ loquendo de potentia dei absoluta: deus potest ponere charitatē in odiente se si vellet qꝛ hoc fieri nullā cōtradictionem includit.

F Ad secundū. Ad scd̄m dico ꝙ illud assumptū est falsū de virtute sermonis: qꝛ nec visio est beatitudo nec fruitio nec dilectio: sed beatitudo est vnū aggregatū s̄m imaginationē ex oībus istis. Un̄ Boeti⁹. iij. de ɔsola. Beatitu-

do est status oīm bonoꝝ aggregatiōe pfe-
ctus. Et anb. de ꝯcor. Btitudo ē sufficiētia
cōpetētiū cōmodoꝝ. tñ dictū Aug. in ꝓpo
sito v̄ificaṫ p synecdochē: q2 accipit ptē ꝓ
toto: q2 de facto nō separanṫ in btīs: s3 q cū
q3 videt clare: est btūs. ⁊ siṙ q fruiṫ: ē btūs
B ⁊ sic de alijs. Ad tertiū qn̄ dr ꝙ oīs q vi
Ad ter det deū ⁊c. Dicēdū ꝙ nō est ita: cū visio in-
tium. tuitiua dei sit notitia icōplexa: ⁊ oē iudiciū
sit notitia ꝯplexa: pōt de⁹ cōsuare clare vi
sionē dei in mēte alicuius sine tali iudicio.
Quātū ad pmā rōnē argumēti qn̄ arguit
vlteri⁹ ꝙ si nō diligit ⁊c. Dicēdū ꝙ etiā po
sito ꝙ videret deū eē diligēdū sup oīa: ad-
huc eēt possibile ꝙ de⁹ suspēderet actū di
ligēdi qd̄ seq dr: ⁊ tūc talis nō faciens ꝫm
iudiciū in nullo peccaret: q2 eēt ꝓpedit⁹ a
deo ne talē actū eliceret. Scđo pōt dici ꝙ
ista ꝯña nō valet. nūc peccat: ḡ cadit a cha
ritate: q2 deus posset ponere charitatē in
D damnatis si vellet. Ad quartū de aucto
Ad qr ritate ꝯmē. dicēdū ꝙ locus a simili frequē
tum. ter facit fallaciā ꝯñtis. tñ ipse ibi loqṫ de
volūtate siue dilectiōe pmi pncipij qd̄ est
deus: sicut posito corpore opaco in lumine
⁊c. dicēdū ꝙ nō ē necessariū ꝙ fiat ibi vm
bra si de⁹ velit. pōt em̄ de⁹ cāre lumē ad lu
mē: vel facere ꝙ lumē penetret corp⁹ quā-
tūcūq3 opacū: ⁊ causet tūc lumē vltra illd̄
E corp⁹: ⁊ nō erit aliq vmbra. Ad qntū pōt
Ad qn dici: nō video ꝯdictionē qn illa quatuor cō
tum. patianṫ se v̄tute diuina: habit⁹ charitatis:
lumē glorie: clara visio dei: ⁊ odiū dei: etiā
in eadē volūtate creata. vñ simul possunt
poni in eadē mēte v̄tute diuīa: nec est for-
malis repugnantia inter charitatē ⁊ pcm̄
mortale: nec iter habitū charitatis ⁊ odiū
dei. Siṙ nō est semp necessariū ꝙ odiū dei
semp sit pcm̄. posset em̄ deus odiū suū ac
ceptare ad bonū si vellet: ⁊ haberet ꝓ in-
differēti: sicut mō habet pro indifferēti ꝙ
leuet festucā: ⁊ moueat digitum vel aliud.
Tertiū nō apparet mihi euidēter ipossibi-
le: qn deus posset quecūq3 cōseruare ꝯtra-
ria re absoluta distincta ab inuicē: ⁊ hoc ꝓ
tāto q2 ista nō sunt nata se inuicē corrūpe-
re nisi per mutuā actionē. modo possibile ē
manutenere duo cōtraria approximata ad
inuicē: ⁊ suspendere eoꝝ actionē: nō volen
do eis coagere. ⁊ sic pꝫ ꝙ de⁹ posset in ea-
dē aīa conseruare odiū ⁊ amorem respectu
eiusdē forme: sicut fuerūt simul in aīa chri
sti summum gaudium cum intenso dolore

Secundus articulus est R Scđs articl's

ꝙ volūtas creata habeat ꝫ ex sua ꝓpa li-
bertate: ꝙ pōt suspendere actū diligēdi: ⁊
ponere eū in effectu vt sibi placuerit respe
ctu dei clare visi. Ad istū intellectū tractaṫ
ista qstio frequēter in scholis: vt nō sit du-
bitatio qn pōt fieri circa hoc v̄tute diuina
impediēte causare actionē volūtatis: s3 in
hoc poniṫ dubitatio qd possit volūtas crea
ta stāte influētia de sua ꝓpa libertate cir-
ca deū visum: an possit eū diligere an non:
vel odire. Et iste articulus pōt dupliṙ ptra
ctari. Uno mō de volūtate creata nuda si-
ne habitu glorie ⁊ charitatis: q2 licet deus
nō cōicet de facto visionē sui nō habenti lu
mē glorie ⁊ habitū charitatis: nō tñ inclu-
dit ꝯdictionē eū hoc facere. Alio modo po
test ptractari iste articulus de volūtate in-
formata istis habitibus. In isto articulo L
pmo dicam qd̄ mihi nūc apparet melius. Decisio
Scđo obijciā ⁊ soluā dubiū. Ad primum articu-
pono tres ꝯclusiōes. Prima est: ꝙ talis po li.
test esse visio dei clara cōicata creature rō- Prima
nali: ꝙ creatura talis pōt libere nō dilige- ꝯclusio
re deū stante illa visione. Scđa est: ꝙ ta
lis pōt esse visio vel cognitio clara dei cōi- Scđa
cata volūtati create: ꝙ volūtas nō pōt li- ꝯclusio
bere odire deū: sed cōicabit dilectionē na-
turaliter: sicut ignis cōicat calorē in cōbu-
stibili nō libere: s3 naturaliṙ. Tertia ꝯclo: Tertia
ꝙ talis pōt esse visio dei clara cōicata vo- ꝯclusio
lūtati: ꝙ volūtas pōt etiā libere odire deū
clare visum. Suppono etiā in oībus istis
cōclusionib⁹ ꝙ nō sit in volūtatis potesta
te dimittere intētū a cognitiōe vel visione
dei: q2 sic esset facile voluntati non diligere
deū: sed ꝙ manuteneat cognitionē vel vi-
sionē sui deus ꝫm intentū. Primā cōclu M
sionē psuadeo sic. cū clara visiōe dei stat er Proba
ror circa aliquā veritatē. Hec ꝓpositio pꝫ: tio pri
q2 si esset falsa: opꝫ clare videntē deū scire me cō-
oēm veritatē. ꝯñs falsum: q2 tunc nō sciret clusio-
vnus beat⁹ aliquā veritatē quā ali⁹ igno- nis.
raret: ⁊ sic aīa christi nullā veritatem sciret
quā pōt āgelo vel alteri reuelare: ⁊ sic peri
ret illuminatio in beatis. ꝯñs falsum. ⁊ sic
oīs beat⁹ tot veritates sciret quot ipse de⁹
qd̄ est incōueniens: ergo oportet dicere ꝙ
cū clara visiōe dei stat ignorātia circa mul
tas veritates: ⁊ pari ratione errores. Posi
to ergo ꝙ cū clara visiōe dei stat iste error
in mēte videntis deū clare: nisi suspēderet

actū diligendi ad tempus:erit miser in per petuum:cū stāte isto errore:aut pōt hec vo lūtas suspendere actū suū vel nō.si non: g̃ pōt scienter velle vnde miser esset:ꝛ sic pos set velle miseriā ꝫ Aug.ꝛ Anß.si sic:habet͛ propositū:ꝙ pōt suspendere actū suū. Si dicat͛ ꝙ non est possibile ꝙ talis error stet cū visione dei. Cōtra:possibile esset ꝙ de⁹ vellet aliquā volūtatē clare videntē deum nolle se diligere deū stante illa visiōe:ꝛ tūc posset hoc reuelare ꝛ ꝑcipere illi voluntati ergo volūtas posset se conformare illi pre cepto:ꝛ nollet se nō diligere deū:ergo ma le vult diligere deū stante nihilominus vi sione illa.ꝛ sic simul starent ꝙ aliq̄s clare videret deū:ꝛ vellet se nō diligere deū:igit͛ male vult diligere deum: ergo non diligit deū:ꝛ vult male diligere deū: ergo vult di ligere deū:q2 oīs volens vult suū velle. Si militer si vellet nō diligere deū: tū dilige ret deum:vellet aliq̄d inuite:ꝛ diligeret de eodē qđ vellet:ꝛ vellet qđ nō vellet:q̄ sunt impossibilia. Scđo arguo sic. supponitur opinio mgr̄i sentē.ꝛ Hug.q̄ ponit.ij.sentē tiaꝛ dist.iij.ꝙ nō oēs angeli sunt equales in libertate:sed ꝙ vn⁹ sit liberior alio. Ca pio ergo tres:quoꝝ vnus habet minimā li bertatē:scđs maiorē: terti⁹ maximā:q̄ sint ꝺm ordinē:a:b:c.tūc sic:capio remississimā dei visionē clarā quā a pōt habere si est da re talē:q̄ro tūc vtrū illa necessitat ad dili gendū deū:an nō.si nō:habetur ꝓpositū. si sic:pono ꝙ illa visio equalis sit c.ꝛ arguo sic.c est liberior a:igitur nō oīs visio q̄ ne cessitat a ad diligendū:necessitabit c.g̃ c po test nō diligere:vel visione aliqua remissio re ipsi⁹ b. Si dicatur ꝙ visio nō necessitat ad diligendū:sed obiectū visum. Cōtra.ob iectū visum nō necessitat nisi per visionem sed visio causatur libere remissior: vel cau sat maiorem remissionē in vno vidente q̄ in alio:ergo possibile est sic ex vna parte re mittere visionē in c: ꝛ ex alia parte sic intē dere libertatē ipsius c:ergo c relinquit͛ sue libertati ad diligendū vel nō diligendum: qđ est propositū. Licet iste rationes possunt faciliter impediri:tū sufficiunt ad presens: q2 cōclusio apparet mihi vera etiā sine eis.

ij Proba tio scđe conclu sionis. Secundā ꝯclusionē videlicet ꝙ talis cō gnitio vel visio dei pōt creature cōmunica ri naturaliter ꝙ diligit deū ꝛ non libere:ß est indifferenter:persuadeo sic.volūtas po test difficultati in respuendo bonū cognitū ergo possibile est ꝙ aliquod obiectū sub tā ta intensione boni representetur volūtati: ꝙ voluntas nō poterit illud respuere. Et voco illud respuere nō solū odire:immo ne gligere vel nō diligere. Ista ꝯña p3:q2 alio quin voluntas esset infinite virtutis in re spuendo quodcūq; bonū:q2 duplū bonū pōt respuere:ꝛ triplū:ꝛ quadruplū:ꝛ sic in in finitū:ergo sequit͛ ꝙ impossibile esset volū tatē aliquā difficultatē sentire in respuen do quodcūq; bonū:q2 potētia infinita nul lā difficultatē sentit:s3 aliquod obiectū est sic ꝙ possit sub tam intensa intēsione boni representari ꝙ nō possit a volūtatem hoc cognoscēte respui: sed cōstat voluntati ꝙ deus est ta'e obiectū:ergo. Scđo sic secūdū Anß.de magnis.c.xij.nulla voluntas hu mana possit velle nisi habeat quid ꝛ cur. Dicit eñ sic. Quapropter oīs voluntas hꝫ q̄d ꝛ cur.oīno nāq; nihil volumus: nisi sit cur volum⁹.ergo ad hoc ꝙ volūtas volēs vidēs deū velit nō diligere deū:req̄rit cur: hoc est aliquā causam vel rationem quare vult nō diligere deū. sed possibile est deum representari volūtati sic ꝙ nullū cur habe bit:ergo possibile est deū sic videri a volun tate ꝙ ipsa nō poterit velle eū nō diligere Nō facio vim in loquēdo an dicā volūtatē dirigere vel itellectū:q2 dicūtur eē termini ꝯuertibiles:licet nō sunt synonimi isti duo termini intellect⁹ ꝛ volūtas. Assumptū se cūde videlꝫ ꝙ de⁹ pōt sic represētari volun tati create:ꝙ ipa nō videbit cur debeat eū non diligere:q2 pōt representari sub rōne delectabilis oīno:sine hoc ꝙ volūtas vide at aliquā rationē terribilē incōmodi vl͛ no ciui:sed nihil aliud pōt esse cur volūtati ta li:ergo volūtas talis pōt carere ratiōe seu cur nō debeat deū diligere:sed sine cur ni hil valet:ergo ꝛc. Contra hec dicta videtur ꝺm imaginationē quorūdā modernorū ꝙ sufficit ad rationem volendi pro causa cur ꝙ voluntas vult experiri propriā liberta tē. Unde dicunt ꝙ volūtas potest velle mi seriā ꝛ dānationē perpetuā: si ponat se ad experiendū propriā libertatē. Et si arguit͛ ꝙ voluntas nihil pōt velle nisi sub ratione boni alicuius delectabilis vtilis vel hone sti. Dicunt ꝙ hec diuisio de bono nō est suf ficiens nisi quantum ad voluntatem or dinatam. Sed voluntas deordinata qua vult se ponere ad volēdum quicquid illud sit:eoipso ꝙ appetitur: eo ipso est bonū:

Et sic miseria vel pena summa est bonum si appetatur: q2 eoipso ꝙ aliqd appetit: eoipso est bonū. tamē hanc ꝑpositionē distinguunt: volūtas vult male esse: ꝫm cōpositionē ꝛ diuisionē. Sensus cōpositus est ꝙ voluntas velit ꝛ feratur in hoc totū quod est male esse: ꝛ est falsus. Sēsus diuisus est ꝙ volūtas feratur in illam rem qua voluntas male habet. Dicunt ergo isti ꝙ voluntas potest velle miseriam quantum ad hoc contra intentionē importatam per istū terminum. exemplifica hoc per intentionē q̄ est esse nolitū: qd verū est: quia in isto termino includitur ꝙ illud quod est miseria alicuius: sit ab eodem nolitū: ꝛ id non pōt simul ab eodem esse volitum ꝛ nolitū. ideo quantū ad hanc intentionem nō potest volūtas velle miseriam propter inclusionem cōtradictionis. Potest ergo dici ad rationē ꝫm hanc viā: ꝙ quandocunq3 volūtas viderit deū: pōt percipere propriam libertatem: ꝛ sic poterit velle experiri propriam libertatē ad nō diligendū deum: ꝛ illa ratio potest sibi esse cur ad modū loquendi venerabilis Anselmi. Sed de ista positione videbitur infra: tamē quantū ad rationē factam pertinet/nō impedit eā: q2 certum est ꝙ clara visio dei stare potest in voluntate: sine hoc ꝙ voluntas habet aliquā cōsiderationē de sua libertate: ergo causata tali cognitione ista voluntas nullum cur habebit: sicut argutū est: ꝛ stat ratio in robore suo. Tertio patet ista conclusio: ꝙ ita est de facto ꝙ volūtas beatoꝝ diligit deū: et nō pōt nō diligere: alioquin nō essent cōfirmati in beatitudine. Cuius oppositū dicit mgr. ij. senten. distin. vij. ꝙ boni angeli adeo sunt confirmati in gratia: ꝙ non possunt fieri mali. iiij. senten. dist. xlv. ꝙ beati sunt addicti sic diuine volūtati: ꝙ nihil preter eam velle possunt vel ꝫ eam. Sed dicit ad illud ꝙ hoc nō est ex necessitate obiecti visi vel visionis: sed sic miraculose deo non volente coagere ad aliquam volitionem nisi ordinatam: eo ꝙ manutenet voluntatem in actu suo: ꝛ ideo non relinquitur volūtas sue proprie indifferentie siue libertati sue. Sed quia contra hanc responsionē non potest efficaciter argui nisi ab illo qui deū vidisset: ideo transeo: ꝛ sufficiunt mihi ꝓbabilitates: quia conclusiones quas persuadeo: sunt extra experientiam naturalem: et sunt mihi fere ꝓblemata neutra: ꝛ nimis difficile arbitror: quare assignare sicut dicitur primo topicoꝝ.

O Obiectio.

Arguo sic. talis apprehensio alicuius tristabilis potest esse creature rationali cōicata: ꝙ illa creatura necessitabitur ad nolēdū: sicut existimo ꝙ est de facto in dānatis: ergo pari ratione aliquid pōt ostendi sub tali cōuenientia bonitatis vel diligibilitatis: ꝙ voluntas necessitabitur ad diligendum.

Rn̄sio.

Sed ex hoc nō sequitur coactio voluntatis: q2 nō est contra impetum vel instinctū seu inclinationē voluntatis. Unde stant simul ꝙ naturaliter ꝛ tamē nō coacte velit aliquid voluntas qd nolit voluntas.

P Repetitio ꝛ ꝓbatio tertie conclusionis.

Tertia cōclusio est: ꝙ talis pōt notitia voluntati create cōicari de deo clare viso: ꝙ illa volūtas poterit ipm odire stante illa visione. Hoc probo sic. de9 clare visus potest apprehendi sub ratiōe summi nociui: quia stante tali visione pōt deus reuelare videnti ꝙ vult eū adnihilare vel dānare: vel sub aliqua alia intentione quā voluntas potest odire per sequitur ꝛc.

Rn̄sio.

Dicitur ad illud ꝙ licet deus presentetur alicui sub ratione punitiui: nō sequitur ꝙ voluntas potest odire deum: sed illā punitionem.

Jmprobatio.

Sed ista responsio non videtur valida: quia si voluntas odit istam punitionē: ꝛ scit ꝙ deus vult eam inferre: ergo odit ꝙ deus infert. Ponam9 igitur ꝙ summe odiat ꝙ illa pena sibi inferatur: ꝛ simul cū hoc sciat ꝙ si deus sit deus: ipse sustinebit: ꝛ ꝙ deus volet sibi inferre. ergo potest velle deum non esse citius q̄ sustinere istam penā. ergo si non possit odire deum punientem: nihil impediret: nisi ꝙ videret iustum formaliter sibi quicquid deus vellet fieri circa eum: sed si talis amor iustitie posset fieri: ꝙ voluntas acceptaret ꝙ deus eum summe puniret: sequitur ꝙ habita continue tali volitione deus non potest punire eam: q2 nihil est penale voluntati nisi qd contra eius affectionem est secundū Ansel. iiij. ca. de conceptione virginis. nec sequitur ꝙ voluntas videns deū nullo modo potest inuite puniri a deo. consequēs est falsum: q2 prima affectio incommodi fortius mouet ꝙ secunda affectio iusti sicut patet permutabiliter. ponatur igitur ꝙ reueletur clare videnti deum: ꝙ vel nolet deum esse: vel damnabitur eternaliter vt superi9 ad primam conclusionem argutum fuit: ꝛ sequitur ꝙ vel odibit deum: vel volet miseriam. Preterea deus potest reuelare alicui cla-

re vidēti deū: ꝙ ipse vult ꝙ odiat ipm̄ sub
pena eterne miserie ad horā: ergo volūtas po
terit hoc affirmare stāte tali visiōe. Sic ergo
in presenti articulo teneri posset: ꝙ cū cla-
ra visiōe dei stat fruitio ꝛ odiū ſm diuer-
sas noticias cōicabiles creature: ꝛ puto ꝙ
cōclusiones sunt vere: licet sint min⁹ suffi-
ciēter ꝓbate: sꝫ ꝓ nūc melior ꝓbatio non
Cōtra primā ꝯclonē arguit̄ primo. occurrit. Sed ꝯ istas ꝯclusiones sunt ar-
gumēta multa. Primo ꝯ p̄mā: ꝙ nō pōt es-
se visio clara dei nisi adsit dilectio. arguit̄
primo sic. Angelus vidēs deū necessario di
ligit deū: ergo pari rōne quecūqꝫ volūtas
alia. ꝯña ptꝫ. añs ꝓbatur: qꝛ motor cōiun
ctus necessario mouet orbem suū: qꝛ aliter
posset libere inficere orbē: sed nō mouet: ni
si qꝛ amat primū mouens semꝑ actu: quod
mouet sicut amatū ꝛ desideratū. xij. meta-
physice. cōmēto. xxxvj. ergo motor cōiūct⁹
Scḋo necessario diligit motorē p̄mū. Scḋo sic
summū bonū nō necessario diligitur: ergo
nec summū tristabile necessario odit̄. ꝯña
ptꝫ. qꝛ si pena magis sit odibilis ꝙ̄ gloria
diligibilis: sequeretur ꝙ deus magis puni
ret ꝙ̄ premiaret: ꝛ ꝙ esset magis timēdus
ꝙ̄ diligēdus. Et ꝙ creatura rationalis ma
gis deberet seruire deo propter fugā pene
ꝙ̄ assecutionē glorie. ꝯñs est falsum: qꝛ pe
na necessitat volūtatem ad odiēdū ipsam
Tertio quia aliter non esset sibi pena. Tertio si
videns deum posset eum non amare: ergo
nec ab eo delectari. ꝯñs videtur falsum. Et
probatur ꝯña: quia ponatur ꝙ stāte tali vi
sione qua nō diligit nec delectatur vidēdo
deū: reueletur illi de malo inferendo sibi ꝑ
vnum gradum: deinde per duos ꝛ per tres
ꝛ per quatuor: ꝛ sic paulatim: videt̄ ꝙ iste
summe dolebit: ꝛ sic stabūt simul summus
Quarto. dolor ꝛ clara visio dei. Quarto. si sic: nō
appareret ratio ꝙ beati sint cōfirmati libe-
Quīto re nō diligere deū. Quinto sic. beatitudi
nem in vniuersali apprehensam nullus po
test non velle: ergo a multo fortiori nec de-
um clare visum. Antecedens patet ꝑ btm̄
Aug. in diuersis locis. xiij. de trini. Cui. c.
iij. dicit de Ennio poeta: ꝗ dixerat ꝙ illud
est quod volunt omnes laudari: qꝛ si dixis-
set omnes beati esse vultis: ꝛ miseri esse nō
vultis: dixisset aliqd qḋ nullus in sua nō
cognosceret voluntate. Quicquid em̄ aliud
quisqꝫ latenter velit ab hac voluntate que
omnibus ꝛ in omnibus nota est: nō recedit
Eodē lib. ꝛ eodē cap. paulo ante recitat di
ctum mimi cuiusdā qui repromiserat se di-
cturum omnibus ad ludum confluentibus
quid vnusquisqꝫ vellet. ꝛ cum venissent: di
xit. Uili vultis emere: ꝛ care vendere. Dixit
Augu. tam de isto ꝙ̄ de Ennio: quia vterqꝫ
dixit falsum. Sed si dixissent ꝙ oēs volunt
beatitudinem: dixissent verum. Unde dicit
ibidem ca. v. Quapropter qm̄ verum est ꝙ
omnes homines esse beati velint: idqꝫ vnū
ardentissimo amore appetunt ꝛc. Itē. xij.
cōfes. ca. xxj. Ipsa est vita beata quam oēs
volūt ꝛc. Itē Enchiriō. c. ciiij. Multo ꝗp-
pe liberius erit arbitrium qḋ omnino non
poterit seruire peccato. Neqꝫ aut volun
tas nō est: aut libera dicēda nō ē: qua bea-
ti esse sic volumus: vt esse miseri nō solum
nolimus: sed nequaꝙ̄ prorsus velle possi-
mus. Et ponitur hec auctoritas. ij. senten.
dist. xxv. c. v. ergo nemo pōt nō velle beati
tudinem in vniuersali apprehensamꝫ: ergo
nec deū clare visum. Sexto sic. beat⁹ Hu Sexto
go de ar. Noe lib. j. Deus est talis: ꝙ neqt
sciri ꝛ non amari. tanta em̄ est species pul-
chritudinis eius: vt qui potuerit eū videre
nō possit eū non diligere. Contra scḋam Cōtra secūdā conclusionem arguit̄
cōclusionē arguitur multipliciter. Primo
sic. volūtas ꝛ natura habent modos oppo
sitos principiandi actus suos necessario ꝛ
libere: ergo sicut natura nunqꝫ pōt libere
ꝑncipiare: ita volūtas nūꝙ̄ pōt necessario Primo
principiare. Secūdo sic. omne naturale Scḋo.
agens agit ſm vltimū sue potentie: ideo si
volūtas ferretur naturaliter in deū clare
visum: ferretur intensissime ꝛ ſm sue potē
tie vltimū: ergo ꝑfectior in naturalib⁹ ꝑfe
ctius deū diligeret: sed ꝗ perfectius deū di
ligit: magis a deo diligit̄: ꝛ magis ē beat⁹
ergo beatitudo cōferret̄ ſm capacitatē natu-
raliū. ꝯñs falsum: qꝛ dat̄ meritū iuxta oēs
Tertio sic: potencia libera per participa
tionē nō magis necessario tendit in perfe Tertio
ctius obiectū: ꝙ̄ in obiectū minus ꝑfectū:
vt visus nō magꝭ necessario videt pulchrū
ꝙ̄ turpe: ergo a multo fortiori potentia li-
bera ꝑ essentiam non magis tendit in obie
ctū ꝑfectius ꝙ̄ in obiectū minus perfectū
Quarto: capio aliquem Iudeū qui odi- Quarto.
uit christū: ꝛ ostendatur sibi deus clare: tūc
ille odiuit christū: ꝛ clare vidit deū: ergo odit
deum clare visum. Quinto sic. tūc Moy- Quīto
ses ꝛ Paulus qui viderunt deū ꝑ essentiā:
necessario dilexissent deū intensissime: igi-
tur in separatione ab illa visiōe habuissent

maximam penã. Consequẽtia ptꝫ: q2 si na⸗
turaliter est mihi maxime delectabile vi⸗
dere deũ: est ꝙ̃ mihi maxie penale carere il⸗
la visione. Non ergo dicat ꝙ in nullo do⸗
luissent de amissione illius visionis ꝓpter
oĩmodam cõformitatẽ ad volũtatẽ dei: q2
cõtra illud qđ est naturale volũtati: nõ po
test volũtas se cõformare libere: sicut nec
libere põt dominari potẽtijs anime vege⸗
Sexto tatiuis. Sexto. nõ magis naturaliter volũ
tas diligit deũ clare visum: ꝙ nũc diligit
beatitudinẽ in vniuersali apprehensam: sꝫ
beatitudinẽ sic apphensam põt nõ velle:
ergo ⁊ deũ clare visum. Maior ptꝫ: q2 dili
git naturaliter ⁊ ardentissime beatitudi⸗
nẽ. ſm Aug. iij. de trini. c. v. ⁊ fuit superi⸗
allegatũ. Minor ostendit: q2 possibile est
ꝙ aliquis erronee existimet istam solum vi
tam esse possibilẽ: ⁊ tũc potest ſm talẽ er⸗
rorem nolle aliquid aliud a vita ista: ⁊ tũc
si beatitudo sibi offerret: posset nolle istã
sic apphensam: q2 posset nolle esse: qđ isti
statui repugnat. Itẽ sic q2 aliqui credẽtes
se ꝯsequi beatitudinẽ si nõ peccẽt ⁊ nõ ali
ter: eligũt carere beatitudine: ergo ptꝫ mi⸗
Septimo. nor. Septimo. nõ magis diligit volun⸗
tas deum clare visum: ꝙ̃ odit miseriã clare
apprehensam: sꝫ apprehẽdẽs clare miseriã
põt eã velle: ergo ⁊c. Minorẽ ꝓbo: q2 det
optio diabolo vel adnihilari vel manere
in miseria: ꝑterea quero quã partẽ eliget:
nõ primã: q2 nullus põt eligere nõ esse: er⸗
Octauo. go eliget secundã partẽ. Octauo. si visio
dei clara põt necessitare voluntatẽ ad eli⸗
gendũ actũ circa deũ: sequit ꝙ apprehen⸗
sio actus illecebre põt necessitare volunta
tẽ ad volẽdũ istã. ꝯñs est falsum: q2 sic põt
necessitari ad seruiendũ libidini. ꝯ Aug. j.
de libe. arbi. ꝯñam probo: q2 deus clare vi
sus vel bonũ infinitũ apprehẽsum nõ cau
sat nisi actũ infinitum: quia actus actiuoꝝ
sunt in patiente disposito. sed patiens nõ
põt recipere actũ infinitũ: ergo ⁊c. Simili
ter illecebra apphensa mouet finite: ⁊ cau⸗
sat actum volẽdi finitum: ergo inter illos
duos actus est alia ꝓportio: sed ille qui est
respectu dei: est maior: pono ergo illecebrã
precedentẽ. igit eadẽ ꝓportione in q̃ act⁹
respectu dei excedit actũ datũ prime illece
bre: tunc illecebra causabit actũ essentialẽ
respectu sui obiecti: sicut actus quem cau⸗
sat summũ bonũ/ est respectu summi boni
ergo si summũ bonũ intelligat actũ volun

tatis: aliq̃ illecebra necessitabit eadẽ rõne.
Ad ista argumẽta rñdeo: sꝫ difficultates
tangunt circa materiã actionũ: tamen nõ
ꝯcludũt directe ꝯtra ꝯclusiones. Ad pri
mum qñ dr ꝙ angelus qui est motor con⸗
iunctus ⁊c. cõceditur ꝙ sibi est talis noti⸗
tia creata: ꝙ nõ põt nõ diligere deũ. habꝫ
enim tale dictamen ꝯscientie: ꝙ si non di⸗
ligeret deũ: nec se conformaret volũtati di
uine: damnaret in perpetuũ: ⁊ cũ hoc non
sit sibi eligibile: nullo mõ põt aliquid vel⸗
le qđ existimet esse añs ad illud: ⁊ tale di⸗
ctamen ponit Hybernicus cãm cõfirmatio
nis in angelis beatis. Sed ex his non seq̃⸗
tur ꝙ quecũq3 clara visio dei sic necessitet
volũtatẽ: sꝫ tñ ꝯcludit ꝙ aliqua est talis.
⁊ hoc est verũ: vt dicit scđa ꝯclusio. Ad se
cundum qñ arguitur sic. summũ tristabile
necessitat odire. Põt dici ꝙ summũ trista
bile sic põt apprehẽdi: ꝙ necessario odit: ⁊
etiam sic ꝙ nõ. Nã manifestũ est ꝙ volun
tas apprehẽso summo bono sub aliqua in
tensione generali: põt remouere intentũ a
ꝯsideratione illius: ⁊ põt voluntas indire
cte suspẽdere actũ suũ. Silr indirecte põt
suspẽdere actũ suum: volẽdo se nihil velle
nec nolle circa illud. Unde cõformiter di⸗
ci põt de miseriis sicut de summo bono: ꝙ
aliqua notitia sufficiat ad necessitãdũ vo⸗
luntatem ad odium: ⁊ aliqua non sufficit.
Ad tertiũ ꝙ posito casu ⁊c. Cõcedi põt
ꝙ cũ aliqua visione dei clara stare põt do⸗
lor: ⁊ cum aliqua non potest. vnde est dare
aliquã notitiã ita clarã ⁊ certã beatitudi⸗
nis: ꝙ talis notitia stare nõ põt cũ reuela
tione quacũq3 de malo pene inferẽdo: qua
lis notitia est modo in beatis. Concedi tñ
põt ꝙ deus notitiã clarã essentie sue poss3
cõmunicare creature dãnande: ⁊ reuelare
sibi dãnationẽ: ⁊ ipsa tũc vidẽs deũ trista
retur. Cõtra. magis auget qđ adest ⁊c. Po
test dici ꝙ hoc verũ est qñ adest sine impe
dimẽto ꝯtrario: vel qñ adest ꝑ ꝑsentiã suf⸗
ficientẽ ad necessitandũ volũtatem: sicut
dicit scđa ꝯclusio. Ad quartũ verum est
forte si nulla esset notitia necessitãs ad di⸗
lectionẽ: nõ faciliter põt assignari rõ cõfir
mationis: sed maneret libertas ꝯtinua in
volente ad cõtinuandã actũ sue volũtatis
ad diligendũ deũ. Ad quintum quando
arguit ꝙ beatitudinem in vniuersali ⁊c.
Dicendum ꝙ Aug. ⁊ omnes homines vul
gariter equiuoce loquuntur de velle. Nam

Q Ad ar. ꝯ pmã cõclu. Ad pri mum.

R Ad se cundũ.

S Ad ter tium.

Ad qr tum.

T Ad qn tum.

vno modo capiunt ꝓ habitu vel affectiōe
volūtatis qua hō faciliter inclinat̄ ꝛ red-
ditur aptus ad volendū aliqd qn̄ cogitat
de illo. ꝛ tale velle dicit̄ esse in dormiente.
Alio mō capiunt ꝓ actu elicite volūtatis.
q actus est nunq̄ sine cogitatione accidē
tali. Silr̄ est notandū ꝙ velle beatitudinē
nō est aliud q̄ cogitando optare vel acce-
ptare tales ꝓpōnes mentales: vtinam mi
hi bene esset semꝑ: volo semꝑ valere: bene
viuere: vel btūs esse: vel nihil mali sustine-
re: ꝛ ꝯuertibiles ꝓpōnes cū istis. Dicēdū
est ergo ꝙ beatitudinem in vniuersali po-
test volūtas nō velle: satis bene loquendo
de velle secundo mō: q potest nō cogitare
de talibus ꝓpositionibus: sicut pꝫ ad sen
sum. Similiter quando actualiter cogitat
illas ꝓpōnes: pōt se diuertere: nec opꝫ ꝙ
assentiat eis actu distincto. vnde nō neces-
sario ad talem apprehensionē: sortes erit
btūs: soꝛ. est futurus felix: hꝫ sortes actum
voluntatis acceptantē tales ꝓpositiones.
sed verum est ꝙ habitualiter assentit: quia
si actū volūtatis eius vertit circa eas: in-
uenit se ꝓmptū ad acceptandū eas. ꝛ ideo
dicit̄ eas velle ad mentē Augustini ꝛ san-
ctorum. ꝛ simili modo ꝯcedo ꝙ habituali
ter volo beatitudinē in particulari. ꝛ ꝫm
ista pꝫ quomodo accipit̄ velle primo mo-
do nō nisi in vltima auctoritate: quādo di
cit ꝙ miseri esse nequaq̄ velle possumꝰ: ca
pit velle cōiter ꝓ vtroq̄ modo: ꝛ ibi mani
feste patet ꝙ illi qui dicūt ꝙ volūtas pōt
velle miseriā ad experiendū ꝓpriā liberta
tem: ꝯdicunt plane Augu. ꝛ Ansḃ. de casu
Ad sextum. diaboli. c. xiij. Ad sextū de dicto Hug. de
quo dubito an sit dictū Hugonis: q nō vi
di istā auctoritatem in libro suo: sed reperi
eam scriptam ꝛ allegatā alibi: ideo eā hic
posui. Dicendū ꝙ loquitur de visione bea
tifica: qualis permittitur sanctis. vel forte
fuit illius opinionis: ꝛ nullū periculū est
eū negare. Uel potest dici ꝙ ponit vnam
de possibili ꝓ vna de inesse: q illa de inesse
semper est vera. vnde hanc: qui pōt deum
videre/nō pōt eum nō diligere: ponit pro
U ista: qui videt deū/diligit deū: ꝛ ita est de
facto vniuersaliter: ꝛ hoc intēdit. Ad rō-
Ad primum ꝯ secundā ꝯclu. nes ꝯ secundam ꝯclusionem. Ad primum
illud est argumētū socij: licet nō sit forma
sua. Dicendū ꝙ voluntas respectu vnius
obiecti habet modū principiandi natura-
liter: tamē cognitione determinata; ꝛ etiā
alia cognitione respectu eiusdē obiecti ha
bet modū principiandi actū suū libere et
indifferenter: sicut pꝫ ꝫm cōiter loquētes
ꝛ ꝫm Arist. vij. Ethi. quando volūtas vult
dictatū in vniuersali ꝛ in particulari: sta-
tim opat̄. Un̄ ad volitionē maioris ꝛ mi-
noris scito discursu ꝛ volito discursu: neces
sario vult cōclusionem. Un̄ volūtas cū sit
causa partialis sui actus: vt superius pro-
batū fuit: pōt ꝯtingere ꝙ talis notitia vo
litionis p̄cedat in volūtate ꝙ ipa necessa-
rio elicit aliquā volitionē: sicut si volo effi
caciter sanitatē: ꝛ nō possum hr̄e sine poti
one amara: manifestum est ꝙ naturalr̄ vo
lūtas ꝑ seipām ꝛ p̄orē volitionē necessario
elicit volitionē circa potionē amaram: ꝛ iō
p̄ncipiū illius socij est simpliciter falsum:
q eadē natura nō pōt hr̄e respectu diuer-
soꝝ aliquos modos principiandi: ꝛ ideo
manifestum est ꝙ p̄ncipiat ad media ꝛ ad
extrema necessario libere. Unde natura et
volūtas nō opponūt̄: sed se habēt sicut su
perius ꝛ inferius: q oīs volūtas est natu
ra: ꝛ nō conuertit̄. Et ideo ꝯcedendū est ꝙ
natura pricipiat libere: q indefinita vera.
ꝛ voluntas principiat necessario respectu
alicuius obiecti: ꝛ ecōtrario ꝯcurrentibus
oppositis causis. Similiter dicendū est X
ad scdm qn̄ arguit̄ ꝙ omnis ignis natura Ad se-
liter agit ꝫm vltimū potētie sue. Concedo cundū.
ꝙ agens naturaliter stante influentia ge-
nerali: ꝛ deus nō īpediat: agit quātū sinit̄
illis dispositiōibus quas habet. ita ꝙ for-
tius agere nō pōt stātibus illis dispositio
nibus: ꝛ ꝯcausis nō mutatis: ꝛ iō volūtas
beati elicita ꝑ lumē glorie: ꝛ habens noti-
tiam determinatā de deo: ita intēse diligit
deū sicut pōt cū tali lumine ꝛ tali visione
ꝛ tali opatione dei. si tn̄ dispōnes ꝛ circū-
stātie iste intēderent̄: tūc volūtas pōt intē
siorē actū elicere: sicut visus videns ꝑ me-
diū densum obiectū: qḋ videri pōt stāte il
la densitate: clarius tn̄ videri posset in me
dio rariori. Quia ergo volūtas beatoꝝ nō
fruit̄ deo ꝫm possibilitatē naturalē: sꝫ ꝫ
facultatē gratuitoꝝ adiūctoꝝ: ꝛ gratuita
sunt inequalia: sicut merita sunt iequalia.
ideo fruitio in diuersis volūtatibus est in-
equalis. Ad tertiū de potētia libera ꝛc. Y
Nego ꝯnām: cuius causa est: quia visus hꝫ Ad ter-
vnā potētiā supiorem eo: ideo in omnibꝰ tium.
actibus suis ꝫm illā libere agit. sed volun
tas nō pōt respectu sui aliquē superiorem

habere. Et iō pōt obiectū sic esse ꝓportio-
natū respectu volūtatis: ꝙ volūtas nō ha
bebit indifferētiā respectu isti⁹. sȝ nullum
obiectū visibile visu corpali posset sic eē ꝓ
portionatū respectu volūtatis: qn̄ volūtas
possit libere imperare nō visionē: ⁊ silr vi-
Ad q̄r-tum. sionē: ⁊ iō nō est simile. Ad quartū pōt di
ci de Judeo ꝙ talis odit deū ꝑ cōicationē
idiomatū: sicut hec est v̄a s̄m cōicationem
idiomatū: iste odit deū: ⁊ sil' stāt ꝙ iste sum
me diligit deū. Silr iste stant simul: iste oc
cidit deū: ⁊ impossibile est occidere deū: cū
sit immortalis. Alr pōt dici ꝙ nō pōt ali-
quis clare videre deū nisi videret christum
īcarnatū. nec diligere summe deū s̄m visio
nem talem: nisi eodē actu summe diligeret
Ad qn̄tum. christū incarnatū. ⁊ iō argumentū fundat̄
super casum īpossibilē. Ad qn̄tū de Moy
se ⁊ Paulo: cōiter tenet̄ s̄m Aug. xij. super
Gen̄. ꝙ viderūt deū per essentiā ⁊ clare: tn̄
certū est ꝙ beati nō fuerunt: q̄ caruerunt
securitate: cōcedit̄ tn̄ gratia argumenti vt
habeat tantā euidentiā quantā h̄re potest
ꝙ habuerunt necessitatē ad fruitionē dei.
Et qn̄ arguit̄: ḡ doluissent in absentia illi⁹
visiōis ⁊c. Nego ꝯn̄am. q̄ facile finit̄ deo
sic volente sine dolore finire illā visionē. sic
ut naturaliter si sibi dimittatur: hō dolet
ad diuisionē carnis viue qn̄ vulnerat̄: ⁊ tn̄
deus vulnus sine dolore pōt inferre. Silr
pōt dici ꝙ in eadem grā qua viderūt deū
per aerem: videbant etiā ꝙ nō debuerunt
istam visionē cōtinuare per totum tp̄s. Et
ꝯsimili modo isti dictamini volūtas natu-
raliter dilexerit per tantū tp̄s precise: ⁊ sic
cessante visione cessabat dilectio sine quas-
cūq; molestia. Aliter dico ꝙ illā fruitionē
vel ablationē gaudij deberet naturaliter
secutus fuisse itēsus dolor. in p̄tāte tn̄ dei
fuit facere ꝙ dolor remissus sequebat̄ vel
nullus in eis. Vn̄ in miraculis nō pōt ar-
gui effectus ex cōditionib⁹ rex̄ extra quas
Ad sextum. fiūt miracula: sȝ ex oīpotentia dei. Ad sex
tū qn̄ d̄r: nō magis naturalr̄ diligit ⁊c. Di
cēdū ꝙ hoc est falsum in casu: ⁊ loquēdo
de velle qd̄ est actus elicitus sicut superi⁹
dictum est; q̄ talis pōt esse notitia de deo
clare viso: ꝙ volūtas necessario concausa-
bit actū fruēdi: sȝ circa beatitudinē in vni
uersali apprehēsam nō opȝ volūtatē ī via
elicere actū diligēdi sicut nec cogitandi: sic
Ad. vij ut ibidē dictū fuit. Ad septimū qn̄ d̄r sic:
nō magis naturaliter diligit volūtas crea
ta deū clare visum ⁊c. cōcedit̄. ⁊ qn̄ impro-
bat ꝙ miseriā clare apprehēsam ⁊c. Dico
ꝙ intētio Aug. ibidē est ꝙ nullus pōt vel
lē nō esse p̄cise ꝓpter nō esse: ergo sub hac
intentione precise nō pōt velle nō esse: sed
sub intentione carendi miseria bene pōt.
Vn̄ data a deo optione tali diabolo: ipse
eligeret vel eligere deberet adnihilari. Vn̄
Arist. ix. Ethi. c. v. s̄m Tho. In omni rōne
vbi est dare maius malū ⁊ minus malum:
minus malū est magis eligibile maiori. et
certe minus malū est esse in miseria perpe
Ad. viij tua q̄ȝ adnihilari ⁊ semp̄ nō esse. Ad octa
uum qn̄ d̄r: si sic tunc posset aliq̄ illecebra
esse tanta ⁊c. Cōcedo ꝙ est aliqua illecebrā
esse tantā: ꝙ necessitaret volūtatē illā. ma
nifestū est eīn per experientiā ꝙ aliqua il-
lecebra pōt esse tam vehemens in alliciēdo
ꝙ ponit hoīem in amentiā: ⁊ per ꝯn̄s pri-
uat vsu recto liberi arbitrij: ⁊ tunc tendit
more bestie quo ferūt illecebre. Et sic assen
tire illecebre nullū esset pctm̄: q̄ excederet
vires liberi arbitrij: nisi qn̄ hō meret̄ vul-
nerari in naturalibus: sicut dānati merue-
runt: q̄ actus habent deordinatos ꝓcedē
tes a volūtate obstita nō libere mō nature Z
Ad argu. prīncī; in perpetuū. Ad rōnes. q̄libet vidēs deū
clare necessario gaudet: ergo necessario di
ligit. Nego aīs si capiat̄ ꝓ ista: hec est ne-
cessaria/quilibet videns deū. tn̄ ad verita
tem vocis debet concedi ꝯn̄a: ⁊ ꝯn̄s simili
ter: q̄ sicut de facto de alijs qui nō vident
deum: sequitur ꝙ non sit possibile ꝙ aliq̄s
clare videat deū: ⁊ tn̄ nō diligat eū. Et ad
auctoritatem magistri in qua est tota vis
argumenti: quando dicit ꝙ diuinitas sine
gaudio videri nō potest. debet glossari sic:
ꝙ deus sic ordinauit ꝙ homo diuinitatem
videre nō potest quin gaudeat: ideo de po
tentia ordinata est conueniens ꝙ damna-
Ad secundū. ti in iudicio nō videbunt diuinitatē. Ad
scdm̄ argumentum concedo totū: ꝙ est da
re aliquā visionē cū qua nō stat contingen
tia diligendi in volūtate: sicut declaratum
est in secūda cōclusione. Et concedo ꝙ dia
bolus non potest nō odire penam suā: sed
necessario odit eam: ⁊ ideo est sibi maxima
pena. Similiter quia teneo ꝙ voluntas
creata s̄m aliquam notitiam potest neces-
Ad rōnes in oppositum. sario frui deo: ideo habeo respondere ad
rationes in oppositum conclusionis addu
ctas. Ad primam. si quilibet videns deū
necessario fruit̄ ⁊c. Potest dici ꝙ angelus

ante visionē nō habuerit visionē ita clarā
que necessitaret volūtatē: nec fuit visio bti
tudo nec cū securitate: sicut notū est. ⁊ iō
Ad se- nō debet dici ꝙ qlibet videns deum neces
cundā sario frueretur. Ad scdm qn̄ dr per Aug.
iij. de lib. ar. Si voluntas de necessitate ve
lit: nō erit voluntas ⁊c. Dico breuiter Au.
accipit ibi voluntatē pro coactione: ⁊ non
ꝓ naturali inclinatione: vt ego loquor in
ꝓposito. Et silr loquitur qn̄ dicit ꝙ volun
tas necessario vult beatitudinē: ⁊ necessa-
rio fugit miseriam. Unde ibi equiuocat ne
cessitatem: ⁊ contradicit sibiipsi ⁊c.

A
Qō. x.
Prima
puncį.

Utrū cū essentia

diuina stat pluralitas psona-
rū? Et arguo ꝙ nō: vt argu-
it mgr. j. sen. distin. c. j. ⁊ hoc
sic. Ad ꝓducendā vnū deū:
si eēnt duo dij: aut aliqd deesset vni qd ha
beret alter: vel nihil deesset vni qd hret al
ter. si primo mō: illi deesset summa perfe-
ctio. si scdo mō: alteri supflueret de pfectio
ne. Silr arguo de personis. Aut aliqd pfe
ctiōis deest vni psone qd hȝ altera: aut ni
hil. si pmo mō: tūc illi psone deest summa
Scdm pfectio: si scdo mō: tūc altera psona supflu
eret. Scdo sic. si cū vnitate essentie diuīe
staret pluralitas psonaꝝ: tūc iste tres eēnt
tres res: vt innuit Aug. j. de doct. christi. ⁊
mgr li. j. dist. j. c. ij. Res inqt qbus fruendū
est: sunt pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus: sed il
lud ꝯns est falsum: ⁊ contra Aug. v. de tri.
ca. viij. Illud precipue teneamus: quicqd
ad se dicitur: pstantissima illa ⁊ diuina sub
limitas substantialr dici ⁊c. Et infra. Quic
quid de singulis ad seipsas dr: nō pluralr
sed singulariter accipit: sed certū est ꝙ iste
tres res dicuntur substantialr ⁊ ad se: ergo
Tertiū non pluraliter: sed singulariter tantum: g
iste tres persone nō est res. Tertio sic: se
queret ꝙ tota forma syllogistica esset defe
ctiua: qr vbi cū veritate premissaꝝ stat fal
sitas cōclusionis: ibi forma arguēdi nō va
let. qr in quacūqȝ materia forma bona te-
net in oī materia: sed si cū vnitate essentie
staret pluralitas psonaꝝ: prima forma syl
logistica quā ꝓprie vtitur Arist. ꝓpter sui
notitiā pmo prioꝝ: anteqȝ aliqd determi-
nat de syllogismo ad pbandū ꝯuersiones:
nō valeret: g cū vnitate essentie nō stat plu
ralitas psonaꝝ. Assumptū ꝓbo: qr hec est
forma syllogismi expositorij. Iste pater ge
nerat: iste pater est essentia. g essentia gene
rat. Silr hic. ista essentia ē pr: ista essentia
est filius: g filiꝰ est pater. sed in oībus istis
pmisse sunt vere: ⁊ cōclusiones false: g ⁊c.
Ad oppositū. j. Jo. v. Tres sunt qui testi- B
monium dant in celo: pater verbū: ⁊ spūs- In op-
sanctus: ⁊ hi tres vnū sunt. ⁊ magr. j. sen. positū.
⁊ per totū. In ista questione primo dicam Decisio
ad titulū questionis. Scdo inquirā vtrum qōnis.
logica Aristotelis sit formalis: ⁊ an teneat
in omni materia vniuersalr. Tertio soluā C
qsdā dubitationes. Quarto dicā ad rōnes Prim⁹
pncipales. Quantū ad primū dico breui- arti.
ter duo. Unū est: ꝙ titulus questionis nō
est apud catholicū questio vt dubitabilis
ꝓpositio: sȝ est radix ⁊ principalis articu-
lus fidei: vt ptȝ ex determinatiōe ecclie. ex
de summa tri. ⁊ fide catho. dānamus. ⁊ in
symbolis aploꝝ Niceni cōcilij: ⁊ Athana
sij. absqȝ vlla dubitatiōe credendū ē ꝙ cū
vnitate ⁊ summa simplicitate essentie stat
trinitas psonaꝝ. Scdo dico ꝙ illud suffici
enter demōstrare excedit naturale ingeni-
um creature. vn̄ canit in sequētia de trini-
tate. Digne loq de psonis vim transcendit
rōnis: excedit ingenia. Quid sit gigni: qd
ꝓcessus: me nescire sum professus ⁊c. Ista
nō dicunt in psona alicuiꝰ laici: sȝ in perso
na cuiuscūqȝ theologi: ⁊ cuiuslibet viato-
ris q nō est illuminatus aliqua reuelatiōe
singulari. ⁊ iō de primo articulo nō plꝰ di- D
co. Secūdo est inquirendū an logica Ari Scdo
stotelis ⁊ q cōiter tradit in scholis: sit for- arti.
malis an non. Et non: qr pauce regule vel
nulle qs ponit in libro prioꝝ ⁊ alibi: tenēt
in oī materia. Causa est: qr Arist. nō vidit
ꝙ vna res esset vna ⁊ tres. ⁊ ideo dicit ta-
les regulas. Medio existēte hoc aliqd: ne-
cesse est extrema coniūgi. Et quecūqȝ vni ⁊
eidem sunt eadem: ipsa inter se sunt eadē.
Et ꝯdictoria non verificant de eodem. Et
alias multas dedit: que nō sunt vere in oī
materia. quia capiunt instantiā in termi-
nis quibus vtimur in diuinis: ⁊ ideo dicit
ꝙ ille regule non sunt formales: qr sermo
cōcludens per se concludit in oī. Uel sicut
dicit ꝯ Parmenidem. j. Phy. cōmento. xxv
vbi sic arguit. Si vidisset aliquas res fuis-
se tres res ⁊ tamen vnā: excepisset illā rē a
regulis istis ⁊ cōsimilibus. Respondentes
aūt ad formā arguēdi in diuinis: dicūt ꝙ
forma tradita ab Arist. est diminuta: ⁊ dȝ
perfici duabus regulis: quas ponit venetꝰ

rabilis Anß.de processione sanctispiritus:
que sunt iste. Unitas tenet suum ꝯu͂s: vbi
nõ obuiat relationis oppositio. Et relatio
tenet suũ locũ: vbi nõ obuiat vnitas essen-
tie. Propter primã nõ valet iste discursus.
essentia est pater: essentia est fili⁹: ḡ pater
est filius. qꝛ inter patrẽ ⁊ filiũ: hoc est iter
maiorẽ extremitatẽ ⁊ minorẽ obuiat rela-
tionis oppositio: sed inter extremitates et
mediũ nõ: qꝛ essentia nõ opponiꝛ relatiue
ad ꝑsonas. Propter secũdam nõ valet iste
discursus. pater nõ est fili⁹: pater ē eẽntia:
ergo essentia non est filius. qꝛ in ꝯclusione
obuiat vnitas essentie. Unde ex istis ꝯclu-
dunt ꝙ catholicus obligat⁹ ad tenẽdũ ꝓ
principio ꝙ vna res est tres res: nõ est ob-
ligat⁹ ad sustinendũ tales regulas logica-
les. Nec dꝫ admittere formas argumento-
rum: nisi in illa materia ꝓ qua dabanꝛ ab
Arist. qꝛ nõ ab eo dabãtur nisi in materia
Terti⁹ articl's certa. Tertio mouebo quedã dubia. Pri-
mũ est de forma syllogismi expositorij: an
Primũ dubiũ. valeat in oĩ materia. Et arguiꝛ ꝙ nõ. Primo
sic. nõ tenet in diuinis: ergo nõ est forma-
Argui tur pri mo. lis. Assũptũ ꝓbaꝛ ꝑ tertiũ ꝑncipale. nã
nõ sequiꝛ: iste deus est incarnat⁹: iste deus
est pater: ergo pater est incarnatus. Aliter
iste deus generat: iste de⁹ est filius: ergo fi-
lius generat. Sꝫ qꝛ forte diceret ꝙ mino-
res iste sunt false: fiant tales forme. Ista
paternitas distinguiꝛ a filio: ista essentia
est paternitas: ḡ ista essentia distinguitur
a filio. Similr̃ sic: illa paternitas generat:
illa paternitas ē essentia: ḡ illa essentia ge-
nerat. Et similr̃ sic demonstrato spatio in-
tercepto inter aliqua duo: arguo sic. Istud
spatiũ est hec distantia: ⁊ illud spatiũ est
ꝓpinquitas: ḡ hec ꝓpinqtas est ista distã-
tia. ꝯclusio est falsa: qꝛ si ꝓpinquitas est di-
stãtia: ergo maior ꝓpinquitas ē maior di-
stãtia: ꝯns falsum. Consequentiã ꝓbo: qꝛ
si hec ꝓpinquitas est hec distãtia: ḡ aucta
Scd̃o. ꝓpinquitate augeꝛ distantia. Itẽ si ꝓ-
pinquitas sit distantia: sit a distãtia peda-
lis inter duo corpora: ⁊ sit b distãtia bipe-
dalis iter alia duo corpa. Et arguo sic. b ē
maius spatiũ ꝙ̄ a: ergo b est maior distan-
tia ꝙ̄ a. sed omnis distantia est ꝓpinqui-
tas: ergo b est maior ꝙ̄ a: ergo ista sunt ꝓ-
pinquiora iter q̄ est distãtia bipedalis: ꝙ̄
sint ista inter que est solũ distãtia pedalis.
Tertio Tertio sic. dicat sortes istud tãtũ: sortes
dicit falsum. Et arguiꝛ. hoc est dictũ a sor-
te: ⁊ hoc est falsum: ergo falsum dictũ est a
sorte. premisse sunt vere: conclusio falsa.
Quarto sic. hec aĩa est intellect⁹: hec aĩa Quarto.
est volũtas: ergo volũtas est intellect⁹. cõ-
clusio est falsa: qꝛ sequiꝛ: volũtas itelligit:
⁊ intellectus vult. Uel sic. hec volũtas per
se vult: hec volũtas est intellectus: ergo in-
tellectus per se vult. Quinto sic. demon- Quito
stratis duab⁹ albedinibus arguiꝛ sic. Illa
duo sunt hec dualitas: illa duo sunt hec si-
militudo: ergo hec similitudo est hec duali-
tas. Cõclusio est falsa: qꝛ similitudo ⁊ dua- Sexto
litas sunt ĩ diuersis ꝑdicamẽtis. Sexto
sic. demõstro aliquã voluntatẽ malã q̄ est
peccatũ. Et arguo sic. hoc est a deo: hoc est
peccatũ: ergo peccatũ est a deo. ꝯclusio fal- Septi mo.
sa. Septimo. demõstrato toto ⁊ partib⁹:
iste ptes cõponũt suũ totũ: iste ptes sunt Octa uo.
suũ totũ: ergo totũ cõponit se. Octauo.
hoc est volitũ a te: demonstrato hoc qđ est
esse in luto cũ centũ marcis: ⁊ hoc est eẽ in Nono.
luto: ḡ eẽ in luto est volitũ a te. Nono tu
vis credere hãc ꝓpõnẽ: ⁊ credere hãc ꝓpõ- Deci.
nem est errare: ḡ tu vis errare. Decimo
sic. tu vis hoc: demõstrato fornicari: ⁊ hoc Scd̃m dubiũ.
est mereri penã: ergo tu vis penã. Secũ-
dũ dubiũ est vtrũ aliqua res creata sit de
qua possunt verificari ꝯtradictoria pura. Primo
Et arguiꝛ ꝙ sic. nã demõstrato sorte hec ē
vera: sortes est pater: sortes nõ est pater. ꝓ-
bo: qꝛ sequiꝛ: est nõ pater platonis: ergo ē Scd̃o.
nõ pater. Et demonstrato aliquo corpore
hec est vera: hoc est duplũ: qꝛ ad suã medie-
tatẽ: ⁊ similr̃ illud nõ est duplum ad aliud Tertio
maius se: ergo ⁊c. Tertio illud est album: ⁊
nõ est albũ: ḡ. ꝓbaꝛ assumptũ demonstra-
to vno scuto: cui⁹ medietas est alba ⁊ alia
nigra. tũc sic: iste due medietates sunt al-
bum ⁊ nigrũ: iste due medietates sunt hoc
scutũ: ergo hoc scutũ est albũ ⁊ nõ album.
Quarto sic. sortes est similis: qꝛ platoni: et Quarto.
sortes nõ est similis: qꝛ Ciceroni: ergo est si-
milis ⁊ nõ similis. Tertiũ dubiũ est/an Tertiũ dubiũ.
ista debeat cõcedi: deus nõ generat. Et vi-
deꝛ ꝙ sic: qꝛ est vna indefinita cuius due
singulares sunt vere: ergo est vera. Assum-
ptum ptꝫ. nam sequiꝛ: filius nõ generat: er-
go deus nõ generat. ⁊ similiter de spũsan-
cto. Quartũ dubiũ quare ecclesia negat Quartũ du.
tales ꝓpositiões: essentia diuina generat:
essentia diuina generaꝛ: sicut ptꝫ lib. j. de- Argui tur pri mo.
cretaliũ ca. Damnamus. ⁊ videꝛ ꝙ hec est
vera: essentia diuina generat. ⁊ hec similis

ter.essentia diuina est pater:ergo generat.
Uel sic.essentia diuina est res generās:er-
go essentia diuina est generās:ꝯña ptz: qꝛ
sicut illa ꝯña est bona:sortes est homo al-
Scḋo bus:ergo ē homo. Scḋo sic:qñ ṗdicatum
predicatur de aliquo: pōt supponere ꝓ eo
dem:sed essentia ṗdicatur de patre. Nā pa
ter per se est essentia:igitur pōt supponere
Tertio pro patre. Tertio.de quo predicatur sub
iectum:⁊ eius ꝓpria passio: sed pater ē sic
ut subiectū:⁊ generare eius passio:⁊ pater
predicaẛ de essentia:ergo hec est vera:essen
Quarto. tia generat. Quarto sic.essentia est pater
filij:ergo essentia generat.añs patet: quia
Quīto sua conuersa est vera. Quinto sic. Augu-
stin⁹.in lib.de tri. Multi inquit de parti-
bus nostris non audent substantiā genitā
affirmare:sed qḋ periculosius est/sanctoꝝ
auctoritates negare:ꝙ sub̄a gignit substā
tiam particulariẛ negāt:qḋ ecū affirmāt.
Sexto Sexto sic. filius generaẛ ab aliquo:ergo
a substātia vel ab accidente: sed nō ab acci
dente:qꝛ nullū accidens est in deo. li.v. de
tri.c.v.ergo a substantia:⁊ nō nisi a substā
tia diuina:ergo substantia diuina generat
Septimo. filium. Septimo.posse generare est me-
lius ꝙ̄ nō posse generare. qꝛ deo nihil at-
Octauo. tribuitur nisi qḋ est melius. Octauo sic.
essentia diuina nō est genita:ḡ deus nō est
genitus:ꝯña patet:qꝛ sequitur:deitas nō
Nono. est genita:ergo deus nō est genitus. No-
no sic.essentia spirat spiritūsanctum: ergo
pari ratione generat filiū:ꝯña ptz.añs ꝓ-
bo.qꝛ aliquid spirat spm̄sanctum.sed non
pater nec fili⁹:sed ambo. Unde ex̄ de sum-
ma trini.c.damnamus.pater ⁊ filius sunt
vnum principiū .ss. ergo essentia cōis spi-
Decīo. rat spm̄sanctum. Decimo sic.omne gene
rans aliquo generat.sed pater generat : ḡ
aliquo generat.vel igitur essentia:vel rela
tione. non relatione : quia relatione non
est principium operandi vel producendi :
ergo generat essentia: ergo generatio at-
tribuiẛ essentie. ergo sicut hec est vera/al-
Undecimo. bedo disgregat : ita hec/essentia gene-
rat. Undecimo.si pater generat deum :
ergo relatiue dicitur filius ad patrē: sicut
arguit magister dist.v. ꝙ pater nō arguit
essentiā;qꝛ si pater generat essentiā: essen-
tia dicaẛ relatiue ad patrē . ⁊ ideo videtur
ꝙ omnis ratio que impedit ne ista cōceda
tur:pater generat essentiā:impedit ne ista
cōcedatur:pater vel deus generat deum;

qꝛ si dicaẛ ꝙ nō:qꝛ ex hoc arguitur distin-
ctio inter patrem ⁊ essentiam : eodē modo
diceẛ ꝙ ex parte ista arguiẛ distinctio īter
patrem ⁊ deū. Duodecimo discurrendo Duodecimo.
per rōnes magistri ostendiẛ ꝙ nihil valēt.
Prima est talis:dist.v.ca.j. Si pater genu
isset diuinā essentiā:ipsa relatiue diceretur
ad patrē:⁊ si tunc nō indicat essentiā. Un-
de Aug.v.de tri. Qḋ relatiue dicitur : non
indicat essentiā. Scḋa:ꝙ si pater esset ge-
nitor diuine essentie:pater esset genitor ei⁹
rei que ipse est:⁊ eadem res seipsam genu-
isset. Tertia est:si pater generet essentiā di
uinam;cum pater sit essentia diuina:⁊ de⁹
sit:igiẛ eo ꝙ generat:⁊ est:⁊ deus est.ergo
generās ē per genitū:⁊ genitū est causa gi
gnentis:vt sic:⁊ vt deus est . Sed ṗma de
istis nō valet. Tum qꝛ similis forma fit de
deo:vt argutū est. Tū qꝛ hec ꝯña nō valet:
ꝓlatio ponitur:igitur nō idicat essentiā.
Nam cū deus genuit deū:tam spm̄ ꝙ̄ filiū
ꝓlatio ponitur. Silr hec species genuit
sapientem:⁊ sic de alijs. Tamen qꝛ in rōne
est equiuocatio. Nam primo ly essentia di-
uina supponit significatiue:⁊ postea mate
rialiter.sicut in ista: diuina essentia nō in-
dicat essentiā:si supponat significatiue: ꝓ
positio est vera. Item scḋa forma nō videẛ
valere:qꝛ arguo sic.ꝙ deus genuit deū:qꝛ
si sic:genuit aliquā rem que ipse est:qꝛ seq
tur:pater genuit deū : ergo genuit aliquā
rem que est deus:ḡ genuit aliquā rem que
est essentia diuina:⁊ oīs res que est pater:
est essentia diuina:ergo genuit aliquā rem
que est pater. Item iuxta tertiā formā ar-
guo sic.pater est deus: ergo si genuit deū :
genuit qḋ est deus. Similiter sic. pater ge
nuit deū:sed nullū nisi deū qui est pater:ḡ
genuit deū qui est pater.⁊ vltra. ḡ genuit
deū q̄ est ipse. Quintū dubiū est/an con Quītū dubiū.
tradictoria sint ꝯcedenda in diuinis.vide-
tur ꝙ sic.qꝛ ꝯdictio pura verificaẛ pro ter
minis supponentibus ꝓ eadē re: sicut pa-
ter in istis:pater generat:essentia nō gene
rat:pater distinguiẛ a filio:essentia nō di-
stinguitur a filio:ergo nihil deest ad ꝯdi-
ctionem verā nisi identitas nominis vel ter
mini significatiui in affirmatiua ⁊ in nega
tiua.sꝫ illa nō impedit: qꝛ ista opponunẛ.
ista relatio distinguiẛ: eēntia nō distingui
tur.sicut ista:homo currit: ⁊ nullū animal
rationale currit. ⁊ tamen termini signifi-
catiui in illa nō sunt ijdē in voce. Scḋo sic

omnia posita in symbolo sunt cōcedēda: sȝ
aliqua ꝯdictoria sunt posita in symbolo: ḡ
sunt cōcedēda. Maiorem ꝓbo. q: in sym-
bolo Athanasij dicit. pater ꝛ filius ꝛ spiri
tussanctus non tres eterni: sȝ vnus etern⁹.
Et infra dicit ꝙ pater ꝛ filius ꝛ spūsctūs
sunt coeterni. Et sequitur: sunt coeterni: ḡ
Sextū dubiū. sunt eterni. Sextū dubiū est an in patre
sit aliquid ꝓprium patri ꝯstitutiuū pris:
distinctū aliquo modo ab essentia. ꝛ argui
tur ꝙ sic. vij. de tri. c. j. Ois eētia q̄ relati-
ue dr: est aliquid excepto relatiuo: sicut hō
dñs: hō seruus: ḡ pater est aliqua essentia
distincta a relatione. Scdo sic. aliqd cōsti
tuit patrem in esse patris: sed nihil est cōe
tribus: ḡ aliqd qđ non est cōe tribus: ergo
aliquid ab essentia. Tertio sic. nullū notio
nale est essentia: sȝ in patre est notiōale et
aliquid essentiale: ergo in patre ē aliqd cō
stitutiuū patris: qđ est notiōale distinctū
ab essentia. Quarto sic. filius distinguit a
filio: ḡ paternitas distinguit ab eētia in
patre. ꝯña ptȝ. aūs ꝓbo: q: filiatio termi-
nat vnitatē nature se hñe ad verbum: ꝛ nō
essentia diuina saltem immediate. ergo ꝛc.
Quinto sic. idē cōstituit patrē in esse pris:
ꝛ distinguit patrē ab alijs personis: sȝ eēn
tia nō distinguit patrē: ergo aliud ab eēn-
tia. sed nihil extrinsecū patri: ergo intrinse
cum patri. Ad oppositū istius est: q: tunc
pater esset cōpositus ex distinctis rebus.
Septimū du. Septimū dubiū: an sit aliqua ꝓductio i
diuinis. videtur ꝙ nō: q: nihil est ꝓducibi
Arg. j. le in diuinis ad esse: igit nulla est ibi ꝓdu-
ctio ad esse. aūs ꝓbo: quia omne quod est
deus de se: necesse ē esse: ergo nihil tale ac-
Scđm cipit esse ab alio. Secūdo sic. omne produ-
cibile ad esse pōt esse in potentia ad esse: sȝ
deus nō potest esse in potētia ad esse: ḡ ꝛc.
Octauū du. Octauū dubiū est de ista regula Ansel.
scȝ vnitas tenet suum ꝯñs: vbi nō obuiat
relationis oppositio. videt ꝙ sit falsa: q:
tunc hec esset cōcedenda per hanc formam
arguendo. pater generat: essentia ē pater:
ergo essentia generat: q: inter generare et
essentiā nō obuiat relatiōis oppositio: ma
nifestū est: similr nec inter patrem ꝛ essen-
tiam. Scdo sic. Ans. de ꝓcessu spūsancti
probat ꝙ spūssanctus est a patre. ꝛ arguit
sic. spūssanctus est a deo: pater est deus: ḡ
spūssanctus est a patre. Tertio sic. deus est
incarnatus: pater vel spūssanctus est de⁹:
igitur pater vel spūssanctus est incarnat⁹.
nō obuiat relatiōis oppositio. Quarto sub
hac forma. essentia est trinitas: pr est essen
tia: ergo pater est trinitas. inter patrem ꝛ
trinitatē nō obuiat relationis oppositio.
Nonum est: an pater est aliud a filio. ꝛ vi Nonū dubiū.
detur ꝙ sic. Nam pater est aliud suppositū
a filio: ergo est aliud a filio. ꝯña ptȝ: q: ex
opposito ꝯñtis infertur oppositū aūtis:
vt pater est alia res a filio: ergo est aliud a
filio. ꝯña ptȝ: q: aūs ꝛ ꝯñs conuertuntur.
Ad oppositū ex de summa tri. ꝛ fide cath.
Damnamus. licet alius sit pater: alius fili Decimum
us: alius spūsctūs: nō tamen aliud. Deci
mum dubiū est: an hec sit cōcedenda: deus
est trinitas. videt ꝙ nō: q: ꝓdicatum non
videtur inesse alicui supposito subiecti: er
go est indefinita falsa. Assumptū ptȝ: quia
nec patri nec filio nec spūisancto inest hoc
predicatū trinitas: ꝛ subiectū nō hȝ plura
supposita. Si dicat ꝙ est ꝓpō singularis.
Contra. igitur iste terminus deus esset ter
minus singularis: ꝛ sic esset quelibet talis
singularis: deus generat: ꝛ sic iste termin⁹
nō esset cōis tribus personis. Scdo. si sic:
deus nō esset summe vnus. ꝯñam ꝓbo: q:
nulla trinitas est summe vna: sed deus est
trinitas: ergo ꝛc. Silr dualitas est minus
diuisibilis ꝙ trinitas: q: trinitas pōt diui
di in tria: dualitas nō: ergo ꝛc. ꝛ ideo non
est summe simplex. Tertio. si sic: essent qua
tuor psone: q: oē qđ est deus ꝛ rōnalis na-
ture in diuina substantia: est psona: trini-
tas est deus: igit psona. sed nulla psona de
istis est trinitas: demōstrato patre filio et
spūsancto: ḡ quatuor psone ē trinitas. Si
negetur maior: cōtra. oē qđ est deus: ē sub
stātia intellectualis p se subsistens: ꝛ oē ta
le est psona: ḡ trinitas est persona. Restat
ad illa dubia rñdere. Ad primū de forma
syllogismi dicendū ꝙ ista tria requirūtur Ad primū du.
ad formā syllogismi expositorij. Primo ꝙ
sit ex duabus pmissis singularibus: quarū
subiecta sunt duo ꝓnomina demōstratiua
cū aliquo termino cōi. Scdo requiritur ꝙ
ipsa demōstrent vnā rem numero: que sic
sit vna ꝙ nō sit plura ꝛ quelibet illarū: nec
idem sic acceptū ꝙ est multe res: ꝛ queli-
bet illarū. quod dico: q: omne continuū est
plures res: sed nō est aliqua istarū: sicut to
tum est sue medietates simul accepte. de⁹
aūt est plures res: q: plures persone: ꝛ ei⁹
qlibet illarū: ꝛ sic intelligit Ockā: licet mi-
nus distincte hoc exprimat. Tertio reqrit

ꝙ habeat dispositionē tertie figure: cuius
ratio est. qꝛ de natura eius est ꝙ deducen-
do ponat mediū terminū subiectū maiori
⁊ minori in premissis: ⁊ ita solū est disposi-
tio tertie figure. Sic igit̃ ista tria sunt que
req̄runt̃ ad formā syllogismi expositorij. ⁊
h̄ forma tenet vniformit̃ in q̄cūq; materia
s̄m ista syllogismus expositori⁹ nūq̄ pos-
set fieri ex terminis supponentibus ꝓ deo
vel diuina eēntia: qꝛ eēntia diuina est realr̄
plures res ⁊ quelibet ꝑsona diuina. Cau-
sa aūt quare ex talibus terminis nō possꝫ
fieri syllogismus bon⁹: ē eadē cū illa qua-
re ex particularib⁹ nō posset fieri syllogis-
mus bon⁹ in quacūq; figura. Et est cā quā
do sic arguit̃. homo currit: hō est sortes: ḡ
sortes currit. subiectū maioris supponit ꝓ
vno supposito: videlꝫ pro platone: ⁊ subie-
ctū alterius ꝓ alio. ⁊ iō nihil cōcludit̃. Eo
dē mō est hic: hec essentia est pater: h̄ essen
tia est filius: ergo pater est filius. Maior
posset verificari de vna re: ⁊ minor ꝓ alia:
⁊ iō nihil inde concludi pōt. Sīr si eadē hu
manitas numero esset sortes ⁊ plato: ⁊ sīl
cū hoc sortes ⁊ plato essent plures hoīes
per impossibile: tunc ille syllogismus non
valeret. hec humanitas est sortes: h̄ huma
nitas est plato: ḡ sortes est plato: qꝛ maior
esset vera ꝑ vna re: ⁊ minor ꝓ alia: ideo nō
cōcludit̃. Ex istis pꝫ ad primā formā in pri
mo dubio. Ad secundū de ꝓpinquitate
⁊ de distantia dicat̃ vno modo: hec ꝓpinq̄
tas est hec distantia: demonstrato spatio
intercepto inter duo corpora. Et qn̄ argui
tur vlterius. ꝓpinq̄tas est distantia: ḡ ma
ior ꝓpinquitas est maior distantia. Dicit̃
ad illud negando ꝯn̄am: sed bene conceditur
ꝙ est aliquid maius: sꝫ nec est maior ꝓpin
quitas: nec maior nō ꝓpinq̄tas: sicut nec
est aliq̄d magis bonū: sꝫ bn̄ est aliquid ma
ius bonū. Eodē mō hic: ꝓpinquitas est bn̄
maius spatiū: sed nō est maior ꝓpinq̄tas:
nec est maior nō ꝓpinq̄tas. Sed illa rn̄sio
nō videt̃ esse ꝯueniens. nā concedo ꝙ spa
tiū interceptū est ꝓpinq̄tas: ⁊ similiter di
stātia: sicut ipse cōcedit. Pono ꝙ inter a ⁊
b sit maius spatiū q̄ prius fuit: qd̄ sit c. et
sit d spatiū qd̄ est mō inter a ⁊ b. ⁊ arguo
sic. d est maius spatiū q̄ c ergo hec ꝓpinq̄
tas demōstrata d est maior illa: demōstra
ta c. ⁊ vltra: ergo maior ꝓpinquitas ē ma
ior distantia. Silr̄ sic expositorie. hoc spa-
tiū est mai⁹: h̄ spatiū ē hec ꝓpinquitas: ḡ
hec ꝓpinq̄tas est maior. Itē exēplū suū est
ꝯtra seipm̄: qꝛ demonstrato magno lapide
⁊ margarita: arguo sic: hoc est maius: hoc
est bonū: ergo hoc bonū est maius bonum
verū est ꝙ iste discursus nō valet de forma
sicut nō sequit̃: ille est cleric⁹: ⁊ ille est me-
lior: ḡ ille est melior clericus: sꝫ sequit̃: ergo
iste melior est clericus. Et iō ad argumen-
tum pōt dici tenendo sicut prius: ꝙ illud
spatiū est ꝓpinquitas. ⁊ vlteri⁹ ꝙ maior
distātia est ꝓpinquitas maior: sed nego vl
terius istā ꝯn̄am: ꝓpinq̄tas istoꝝ maior ē
ḡ ista sunt magis ꝓpinqua. sicut ponendo
ꝙ similitudo sit albedo: non sequit̃: ista si-
militudo est maior: ḡ iste est magis silis: qꝛ
pono ꝙ sortes ⁊ plato sint eque intēse al-
bi: ⁊ ꝯinter albedo in sorte intendat̃ in du-
plo q̄ ante fuit. ⁊ tūc manifestū est ꝙ hec
similitudo ē maior q̄ ante fuit: tūc sortes
fuit magis similis q̄ nūc est. vn̄ debet con
cedi maior ꝓpinq̄tas: nā sequit̃ igitur est
maior ꝓpinq̄tas. Et si arguat̃: vel est ma-
ior vel minor. Dicendū ꝙ neq; sic neq; sic:
qꝛ non est diuisio ꝑ opposita: sed debet sic
diuidi: aut ē maior: aut nō est maior ꝓpin
q̄tas: ⁊ ista est v̄a. Similr̄ si teneret̃ ꝙ ꝓ-
pinq̄tas nihil est nisi res ꝓpinque: ⁊ distā
tia nihil aliud q̄ res distās: tūc manifestū
est ꝙ ꝯn̄a ista nihil valet: illa distantia est
maior: ergo magis distant; qꝛ si sortes au-
geatur sine hoc ꝙ elonget̃ a platone: tunc
sortes distans est ista distantia: ⁊ sortes est
maior: ḡ distātia est maior: tn̄ non magis
distat a platone q̄ prius. Aliter posset di
ci in ꝑncipio ad argumentū tenēdo ꝙ nul
la res est ꝓpinq̄tas. Unde talia abstracta
de terminis syncategorematicis pro nulla
re supponūt: sicut nec termini a q̄bus sub
trahunt̃. Unde sicut iste terminus ꝓpe de
nulla re predicat̃: sic nec ꝓpinquitas: ⁊ si-
militer distantia. Similr̄ si dicat̃ ꝙ est abs
tractum de illo termino propinquus: vel
nihil significabit: vel significabit idē qd̄ ꝓ
pinq̄tas. Secūdo sic. siue vno modo dicat̃
siue alio: hec est neganda: hoc spatiū est ꝓ-
pinquitas: sed ista ꝓpinqua sunt: ⁊ ꝓpin-
quū illud est sua ꝓpinq̄tas vtroq; demon
strato. Connotat̃ tn̄ per illū terminum ꝙ
inter ꝓpinqua est parua distantia: ⁊ inter
remota ē remota. sed importat̃ per termi-
nū ꝙ inter ea que dicuntur remota: sit ma
gna distantia. Ad tertiū de illo insolubi
li: qꝛ ponatur ꝙ sortes dicit tantum istam

Marginalia (left): B / Ad secundū argu.
Marginalia (right): D / Ad.iij.

dictū a sorte est falsum &c. Dico ꝙ syllogismus expositorius est bonus: & cōclusio vera: & pmisse sūt. Et si arguatur cōtra. cōclusio est vera: & sortes dicit illā: ergo sortes dicit verū. Dicendū ꝙ minor est falsa: quia sortes nō dixit illā: sed vnā aliā similē isti: pro qua supponit subiectū cōclusionis: & ideo cōclusio est vera. Sed cōtra. ille due propositiones falsum est dictū a sorte: & sortes dicit falsū sunt cōuertibiles: ergo si vna est vera: & reliqua. Dico ꝙ in virtute nō sunt semp conuertibiles. Nā si dicāt sortes & plato simul & semel illas ꝓpositiones: tūc sortes dicit falsum: & plato dicit verū. Et cā est: quia propositio quā sortes dicit: denotat se esse veram & falsam: & ideo est falsa. sed ꝓpō platonis denotat ꝙ ꝓpositio quam sortes dicit est falsa: & hoc est verū. Ad quartū qn concluditur: voluntas vult: & volūtas intelligit. cōcedo oēs tales ꝓpositiones: intellectus p se intelligit: volūtas per se vult. vnde syllogismus est bonus: & ꝯclusio est vera. Ad quintū concedit ꝙ hec dualitas est similitudo. et qn arguit ꝙ ꝓpositio est falsa: quia subiectū est in vno pdicamēto: & pdicatum in alio. Nego cōsequentiā: sed bene sequitur ex hoc ꝙ ꝓpositio nō est p se primo modo. Ad sextum cōcedo ꝙ peccatum est a deo: & tamen nō est causa quare homo peccat: & ideo non est auctor peccati. Ad septimum quādo arguitur de toto & de partibus. Dico ꝙ iste discursus non valet: propter equiuocationem illius ꝓnominis iste in medio termino: cum dicitur iste partes Nam in prima accipitur diuisiue: & in scdā collectiue. Ad octauū qn arguitur. hoc est volitum a te demonstrato qd est esse in luto cū cētū marcis: & hoc est esse i luto: ergo esse in luto est volitū a te. Pōt vno modo dici ꝙ vtraqȝ propositio est falsa: quia quero quid denotat p subiectū maioris qn dicit hoc est volitū a te: si dicat ꝙ hoc cōplexū qd est esse in luto: falsum est: quia hoc non est volitū a te. si dicat ꝙ ibi demonstrat significatū istius complexi: quero qd est illud? manifestū est ꝙ nulla res est subiectū totale istius cōplexi. vnde quocūqȝ demonstrato hec est falsa. Silr dato ꝙ subiectū maioris supponit p eo qd est esse i luto cū cētū marcis: tūc hec est falsa: videlicet minor demonstrato hoc cōplexo: esse in luto cū cētū marcis: & nō hoc cōplexū esse in luto debet demōstrari. Aliter pōt dici de vtute sermonis si premisse sint vere: conclusio est concedēda: ita ꝙ illa via est bona ad formā verborum: volo esse in luto cū cētū marcis: ergo volo esse i luto: quia quicqd vult ita esse sicut denotatur per vnam copulatiuam: vult ita esse sicut per vtrāqȝ partem eius denotat. modo de virtute vocis debet exponi añs p istam copulatiuam: volo esse in luto et habere mecū centū marcas: & p ꝯñs qui vult esse in luto cum cētum marcis: vult esse in luto. Ad nonū: tu vis credere hanc ꝓpositionē: & credere hāc ꝓpōnē est errare: ergo tu vis errare. Dico vno mō negādo ꝯñam isto casu posito. Aliter distinguēdo conclusionē ꝑm cōpositionē & diuisionē: sicut distinguimus istā: tu scis sortē currere. ponat ꝙ vides sortem currētem: sed nescis ꝙ sit sortes. In sensu cōposito ꝓpō est falsa: quia denotat ꝙ hec est scita a te. In sensu diuiso denotat ꝙ tu scis istum currere q est in rei veritate sortes. sic in ꝓposito hec ꝓpō tu vis errare: in casu posito est falsa in sensu cōposito: quia tūc denotat ꝙ hec est volita a te: tu erras. & dicitur hic sicut de alia. Ad decimū pōt dici eodē modo ꝙ cōclusio est distinguenda: & vera vel falsa sicut cōclusio pcedēs. Aliter pōt dici tā ad nonū ꝙ ad decimū: ꝙ premisse sunt affirmatiue: & oēs tales ꝓpones sunt affirmatiue: quarū subiecta vl pdicata sunt ṽba vel dicta ꝓpositionū: sicut tales ꝓpones: fornicari est mereri penā eternā: credere hoīem esse albū est errare. Sed in vsu loquentiū isti actus exerciti accipiūtur pro actibus signatis: sicut ad octauū dictū fuit. Ad scdm dubiū vtrū de aliqua re creata debēt cōcedi ꝯdictoria. dicēdū est ꝙ p verbū substantiuū mere de pñti nūqꝫ de re creata debēt cōcedi ꝯdictoria pdicata. per verbū aūt de preterito vl futuro ptꝫ ꝙ sic. sicut cesar fuit albus: cesar nō fuit albus. Sed de re q est deus: opꝫ concedere ꝑm fidē contradictoria: quia in istis pater est generans: essentia est nō generans: subiecta supponunt pro eadem re: quia quodlibet qd est deus: est idem realiter cuilibet quod est deus: & tñ nō quodlibet qd est deus: est qdlibet quod est deus: quia pater non est filius. Sed cōtra. si de re que est deus cōceduntur cōtradictoria ꝑm fidē: habemus concedere cōtradictoria simul esse vera. cōsequentia probatur: quia affirmatiua de predicato negato infert vnam negatiuam: sicut sequitur. sortes est non iustus: ergo sor

Ad quartum.

Ad quintum.

Ad sextum.

Ad septimū.

Ad octauū.

Ad nonum.

Ad decimum

Ad secundū dubiū.

tes non est iustus. igit. si iste sunt sil' vere: essentia est pater: eentia est non pater: ille crūt simul vere: essentia est p̄r: eēntia non est pater. Dicendum ꝙ fides non obligat ad concedendū contradictoria pura: sed tn̄ obligat ad cōcedēdū p̄dicata ꝯtradictoria. Unde si concedāt iste due esse simul vere: essentia est pater: essentia est nō pater: capiendo non patrem vt negatio infinitat: negāda est cōsequētia: ḡ eēntia nō estpater. Unde ista regula de predicato ⁊c. habꝫ intelligi de terminis supponentib' p rebus quaꝝ q̄libet est vna: sic ꝙ nō est plures res Si aūt in hac ꝓpōne: essentia est nō pater stat negatio nō īfinitās: sꝫ absolute negās Pōt dici ꝙ illa est negāda: nec seq̄t: eēntia est filius: igit essentia est non pater. Ad

M Ad p̄mū ar. argumenta illius dubij dicendū est ad p̄mū ꝙ illa ꝯña nō valet. hoc est non duplū ad hoc: ergo hoc nō est duplū. Iste non est pater platonis: igit nō est pater. Unde tales de predicato negāte sunt false oēs: vn̄ affirmatiue sunt vere: negatiue false. Patꝫ

Ad secundū ad p̄mum ⁊ scdm. Ad tertium quando arguit: hoc est albū: hoc est albū: demōstrato scuto ⁊c. Dicendum ꝙ hec est distinguēda: q: pōt esse copulatiua: vel de copulato extremo. si sit copulatiua: ⁊ sensus diuisus erit falsus. si de copulato extremo: etiā sensus cōpositus erit ver'. ⁊ sic cōcedēdū est ꝙ idē corpus est calidū ⁊ frigidū

Ad tertium. Ad q̄rtum. albū ⁊ nigrū. Ad quartū sicut ad p̄mū ⁊ ad secūdū dicendū est nō eni hꝫ aliā difficultatē. Ad tertium dubiū quādo querit

Ad tertiū dubium. quare hec non conceditur: deus non generat: cū videt essevna indefinita: habemus duas singulares veras. Dicēdū est ꝙ apō theologos non sumitur pro indefinita: sed magis pro singulari supponente p psona absoluta. de qua dicetur in solutiōe vltimi dubij. ⁊ ideo equiualet isti: nihil qđ est de' generat. Si autē placeret eis dicere ꝙ iste terminus deus est vere terminus cōmunis: faciens propositionem in qua subijcit indefinitam: ratio bene procederet in illo dubio; sed tamen iste terminus deus non sic: cū non sit denominatiuū: vt sicut gen' nec sicut species. sicut probat sanctus Augu. in de trinitate. non videtur rationabile quomodo posset facere propositionē indefinitā: nec eē terminus cōis: nisi sit aliqua cōmunitas termini alia ab istis q̄tuo: p̄numeratis: tn̄ saltē sic dictū est ad istō dubiū ꝙ vult dicere ꝙ iste terminus deus sit terminꝰ cōis: pōt cōcedere hanc negatiuā deus nō generat deū: sꝫ ecclia vitat ꝑpter hereticos vel vsum cōem quo de' concipit supponere p tali psona absoluta: q̄ est realiter idē cuilibet psone. Ad quartū dubium qñ querit quare ecclesia negat tales ꝓpōnes: essentia generat. Pōt dici sine assertione ꝙ nō negant ꝑpter aliquā rōnē naturalē cogentē: sed sicut reuelatū est ecclie de re q̄ est deus ꝙ est res vna: etiā ita reuelatū est ecclesie q̄bus ꝓpōnib' ꝯs vti in loquēdo de trinitate: ⁊ istr q̄b' terminis. sic ut reuelatū credim' sctis patrib' ꝙ vti debem' hoc noīe psona qñ q̄riturq̄ tria vl' q̄ tres: debemus eni dicere ꝙ deus est tres p sone. ⁊ sic est reuelatū ecclesie ꝙ iste debēt negari: essentia generat: essentia generatur Rones tn̄ a doctorib' assignātur: q̄ valde parū mouēt. Dicit eni Scotus ꝙ qn subiectū est abstractū vltimata abstractiōe: et p̄dicatū ex sua rōne non pōt predicari nisi formaliter: nō pōt eē ꝓpō vera: mō iste terminus eēntia est termin' abstractus vltimata abstractiōe: ⁊ h' p̄dicatū nō pōt p̄dicari nisi formalr qđ est generat: quare ⁊c. Ocñā tenet sic. aliqua sunt p̄dicata q̄ solū v̄ificātur de istis terminis de q̄bus īmmediate dictū est: sicut distingui ab alio: pducere: generare: produci: generari: ⁊ hmōi. Unde q: isti termini nō predicātur in diuinis immediate nisi de suppositis: ideo non predicātur de essentia: q: de nullo p̄dicant nisi de quo immediate p̄dicātur. Ad p̄mū

O Ad argumentū p̄mum. argumentū in oppositū hui' qñ arguebat eēntia diuina est pater: igitur essentia diuina ē generans. Dicūt ad ātecedēs antiqui theologi ꝙ ē distinguendū: eo ꝙ p̄dicatū pōt accipi substātiue vel adiectiue. primo mō ꝓpō est vera: ⁊ denotat ꝙ eēntia ē illa psona q̄ est p̄r: scdo mō falsa: q: denotatur ꝙ p̄dicatū illud p̄dicat suū significatū formaliter circa eēntiā: ⁊ sic ē falsum. Eodem mō ad ꝯñs. vn̄ p istā: essentia ē generans: si ly generans sumat adiectiue: intelligitur hec: essentia generat. si substātiue: essentia ē persona que ē res generans. Ulterius qñ arguitur: essentia diuina ē res generans: igitur essentia ē generans. Poteit dici distinguēdo cōsequēs sicut dictū ē. Aliter respōdet Ocñā: q: ꝺm eū quando ita ē ꝙ p̄dicatum in propositiōe affirmatiua ē determinabile sumptū cū determinatione: req̄ri

tur veritas triū ꝓpositionū:qꝛ requirit ꝙ determinatio predicet de determinabili:⁊ ꝙ tam determinatio ꝙ determinabile de pdicent de subiecto. Vñ ad veritatē istius ꝓpōnis:sortes est hō albus:reqrit ꝙ qlibet illaꝝ sit vera:sortes est hō:sortes est albus:⁊ hō est albus. Ita ad veritatē istius: eēntia est res generās:reqrit ꝙ ꝟitas oim illaꝝ:essentia est res:essentia est generans:⁊ res est generās:q̄ est falsa. Sꝫ ꝯtra illā rñsionē arguit pmo sic.illa ꝯña nō valet:iste est optim⁹ cleric⁹:ḡ est optim⁹. Scdo sic:cōmuniter dr: iste est albus ꝭm dentes:ḡ est albus.⁊ hic arguit a determiabili sumpto cū determinatione. Vñ illa instantia est ꝯ vtrāqꝫ rñsionē. Tertio īfert in talib⁹:iste est bonus faber:iste est bon⁹ cithared⁹. sortes est magnus clericus:sit ita ꝙ sit paru⁹ corpe:⁊ in talib⁹ similibus. Quarto sic.iste est optimus faber totius Anglie.⁊ tñ non opꝫ ad veritatē illius ꝙ iste sit optim⁹ totius Anglie. Itē de ista:sortes est optimus clericus mūdi:est vera.tñ nō infert illā ꝙ sit optimus mūdi. Quito.illud dictū est directe ꝯ Arist.ij.peri hermenias:⁊ ꝯ Odrā in illa pte q̄ correspondet li.topicoꝝ.c. vj. Dicit em̄ ꝙ nūq̄ est ꝯsequentia bona ex aggregato ex determinabili ⁊ determiatione ad vtrāqꝫ partē indifferēter:nisi vtraqꝫ pars pdicetur de toto aggregato: ⁊ sic de istis responsionib⁹ pōt nihil firmū haberi Nec est mirū si in theologia logica singulari vtamur:qꝛ sermo rei debet esse subiect⁹.

Ad secundū Ad scdm verū est ꝙ illud qd̄ predicat de aliquo:pōt supponere pro eodem respectu alicuius predicati: sed nō opꝫ respectu cuiuslibet predicati: ⁊ ideo essentia pōt supponere ꝓ patre.

Ad tertium. Ad tertiū. vel ista regula nō tenet in diuinis:vel ꝓpria passio pdicatur de essentia aliquo modo:sed nō in quolibet casu. Unde posset dici ꝙ hec est vera:filius est generare.⁊ hec est falsa:fili⁹ generat.

Ad qrtum. Ad quartū distinguo istā:essentia est pater:sicut dictum est ad pmū argumentū de ista ātiqua respōsione theologorū.⁊ ad ꝓbationē antecedētis concedo ꝯñam.

Ad qntum. Ad quintū de auctoritate que videtur dānare eos q̄ negant substantiā gignere substantiā in diuinis. Respondēdū vt respondet magister in.ij.ad consimiles auctoritates.⁊ si forte nō sit ad mentē Augu.tunc opꝫ eas negare ꝓpter determinationē ecclesie: qꝛ quātū attinet ad mētem Augu.⁊ alioꝝ sanctoꝝ: nisi esset posterior determinatio ecclesie:ista posset satis bene ꝯcedi:essentia generat essentiā: ⁊ deberet glossari sicut ista:deus genuit deū. Vñ de isto articulo expediuit se breuiter Hybernicus p vnā talē distinctionē:dicit em̄ ꝙ iste terminus essentia pōt habere diuersitatē suppositionū. Vnā simplicē:⁊ aliam psonalem. quādo supponit simpliciter:supponit pro essentia diuina que est cōis trib⁹ psonis. Quādo supponit personaliter:supponit ꝓ vna persona in diuinis.⁊ ꝭm hoc istā ꝓpōnē/essentia generat:ipe distinguit eo ꝙ subiectū pōt supponere simplr ⁊ personaliter. si psonaliter:ꝓpō est ꝟa:qꝛ habꝫ vnā singularē verā:videlꝫ istā/deus pater generat:⁊ duas falsas. Si simplr:ꝓpō est absolute falsa.⁊ sic vtit magr illo termino essentia dist.v.li.j.c.j. Hic autē noie essentie itelligimus diuinā naturā que cōis est tribus ⁊ tota in singulis.⁊ sic ꝭm istam expositionē singularē capiendo terminū loqtur decretalis. Licet aūt illa logica nihil valet in terminis:qꝛ nūq̄ terminus supponit simpliciter:nisi quādo supponit pro cōceptu mentis:tñ si placet oībus: pōt valere in terminis quibus vtimur de deo propter cōitatē essentie diuine que est realiter in tribus:de qua necesse est habere logicā singularē.

Ad sextum. Ad sextū ꝯcedendū est ꝙ filius generatur a substātia.i. a patre qui est substantia diuina.

Ad septimū Ad septimū ꝙ posse generare attribuitur essentie.i. patri q̄ est essentia.

Ad octauū. Ad octauū qñ arguit sic.eēntia diuina nō est genita: ergo deus non ē genitus. Negat ꝯña. Aliter pōt dici nisi esset malus intellect⁹ hereticoꝝ:ꝙ ꝯña eēt vna indefinita vera:qꝛ hꝫ duas singulares veras:qꝛ pater est de⁹ nō genit⁹:⁊ spūssctūs similiter.

Ad nōnum. Ad nonū negatur ista:eēntia spirat spūmsctm: ⁊ si qratur vtrū aliqd spirat spūmsctm an nihil. pōt dici ꝙ aliqd:qꝛ deus. Similr pncipiū spūssancti spirat spūmsctm.⁊ pater ⁊ filius sunt vnū principium spūssctī:sicut allegatur:sed negāda est ꝯña ergo spiritussanctus spirat.

Ad decimum Ad decimū qñ arguit.omne generans ⁊c. Concedo:et dico ꝙ pater generat seipso:⁊ sic generat essentia sicut qua generat essentiā.⁊ essentia est quod generatur:qꝛ est pater. ⁊ cum queritur ⁊c.negāda est essentia generat: si subiectū supponat simpliciter.

Ad vndecimū Ad vndecimū quādo dicitur ꝙ deus dr relatiue ad

patrē. Dicēdū est ꝙ qn̄ iste terminus deus dr relatiue: supponit ꝓ patre. Quantū ad rōnes mgr̄i q̄ ponūtur ꝓ duodecimo argumēto: ꝯcedo ꝙ nō demostrāt: sꝫ determinatio ecclesie fuit sic ꝛ definitio.

Ad qn̄tū dubium. Ad qn̄tū dubiū de cōtradictorijs dictū est supra in responsione ad scd̄m dubiū ꝙ nō.

Ad primū ar. Ad primā rōnē qn̄ arguit̃ ꝙ in diuinis ꝯdictoria ꝛc. verū est de terminis supponētibꝰ ꝓ eadē re q̄ deus est: verificantur ꝯdictoria pura: hoc tn̄ nō infert ꝯdictoria esse simul vera. Unde licet cōcedamꝰ ꝓpōnes ex q̄bus videnẗ sequi ꝯdictoria: nō tn̄ cōcedimꝰ cōtradictoria: qꝛ negamꝰ ꝯn̄as oēs qbꝰ ꝓbātur ꝯdictoria esse simul vera. Unde eadem fide qua tenemus illas esse simul veras: pater generat: essentia nō generat: credimus etiā ꝙ ista ꝯdictoria nō sequunẗ. Si dicaẗ ꝙ sequiẗ ex eis: aliqua res generat: ꝛ istaeadē nō generat: vt iste: marcus erit: ꝛ tullius nō erit. Dicendū ꝙ illud nō est verum nā iste due nō possunt simul eē vere: ꝛ due sunt simul note. Et si arguaẗ: subiecta supponūt ꝓ eodē: ꝛ p̄dicata ꝯdicūt: igiẗ saltē inferūt ꝯdictoria. Dicendū ꝙ si in illa negatiua: eēntia generat: essentia nō gn̄at: essentia supponit ꝑsonaliter: satis bn̄ est cōtradictio. si ꝓ essentia cōi: non: ꝛ sic accipimus tātū qn̄ negamꝰ istā: essentia generat

Ad secundū. Ad scd̄m qn̄ arguitur ꝙ fides ponit et predicat ꝯdictoria in symbolo: dicendo ꝙ sunt tres coeterni: ꝛ tn̄ ꝙ nō sunt tres eterni ꝛc. Firmiter pōt dici ad mētē cōditoris symboli ꝛ de esse symboli credētis ꝙ in rei veritate tres ꝑsone sunt vnus deus eternꝰ ꝛ tn̄ sunt tres ꝑsone coeterne ꝛ coequales. ꝛ illa duo nō plus repugnant: q̄ꝫ dicere ꝙ deus est tres persone ꝛ vnus deus. Un̄ qn̄ dr: ꝛ tamen non tres eterni: supplendū est dij: ꝛ ita litera plana est: ꝛ nō ꝯdicunt. Un̄ in isto posteriori versu principaliter intelligit asserere coequalitatē ꝑsonarū. vn̄ dicit ꝙ in hac trinitate nihil prius aut posterius ꝛc. ita ꝙ affirmatio nō cadit sup pluralitatē personarū eternarū vel equaliū: sed sup equalitatē que importaẗ in illa cū dicitur coeterne ꝛ coequales. Aliter dicẗ ꝫm Thomā ꝙ iste terminus eternus pōt capi adiectiue vel substantiue: si substantiue: nō predicatur nisi in singulari. si adiectiue: sic pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus sunt tres eterni: ꝛ tres persone habentes eternitatē

Ad sextū dubium. Ad sextū qn̄ado dubitatur an in patre sit aliquid ꝓpriū patri cōstitutiuū patris distinctū aliquo modo ab essentia diuina. ꝛ illud dubiū cōtinet duos articulos. Unꝰ est an paternitas distinguatur aliquo mō ab essentia: quasi aliquid concurrens cum essentia ad ꝯstitōnem persone patris. Scd̄s articulus est an persona patris sit aliq̄ mō ꝯstituta.

Prima ꝑticula. Quātū ad primū dico ꝙ paternitas nullo mō distinguitur ab eēntia diuina: qꝛ si sic: faceret cōpositionē ab eēntia cū nō distinguitur ab ea: sꝫ ꝑsona ab alia. Et est argumētū Ockā sup sniās. li. q. dist. ij. q. ij. ꝙ inter patrē ꝛ essentiā nō est aliq̄s modus idētitatis. Et pōt dici ad bonū intellectū ꝙ formaliter distinguiẗ: q̄uis nō realiter.

Scd̄a ꝛc. Ad scd̄m articulū dubij dicit sic distinctio formalis est distinctio aliquorū: quoꝝ vnū formaliter nō est reliquum. Distinctio formalis aūt semp p̄supponit idētitatē realē illoꝝ que distinguūtur formaliter: ꝛ nulla est ibi ponēda ī creaturis nec in diuinis: nisi tātū īter naturā ꝛ suppositū vel inter essentiā vel relationē ꝫm eū dist. ij. q. ij. ponit opinionē ꝓpriā: vbi īprobat Joānē Scotū de dist. formali inter attributa: qꝛ ista distinctio p̄cise ponēda est ꝫm eū in sacra scriptura: ex qua seq̄tur euidenter ꝙ essentia non est formaliter relatio: qꝛ distinctio nō est aliud sicut ipse ītelligit distinctionē formalē: nisi ꝙ oim̄ illorū ē alia res ab alia: ꝛ cū sunt vna res pater ꝛ essentia: ꝛ tn̄ essentia est alia res sicut filius: et iō opꝫ dicere ꝙ eēntia ꝛ pater distinguūẗ formaliter ꝫm Ockā. Est em̄ quoddā syntagma vñtatū Joānis Scoti: q̄ tn̄ non exponit sic terminū istū: sꝫ ꝑ esse idem intellexit formalr̄ esse idē ꝑ se p̄mo mō. vn̄ ꝫm eū qū vnū p̄dicatur de alio ꝑ se primo modo: ista sunt idē formaliter: qn̄ aūt aliqua sūt idē realiter: ꝛ vnū tn̄ nō predicaẗ de alio ꝑ se primo modo dicendi ꝑ se: vnū illorū nō est aliud formaliter. ꝛ ideo qꝛ illa nō est ꝑ se: essentia est paternitas: qꝛ per se p̄supponit de omni: ꝛ sic omne quod esset essentia esset paternitas: ꝛ sic filiꝰ esset paternitas iō paternitas ꝛ essentia distinguūtur formaliter.

Cōtra scotum. Sed cōtra modū hunc ponēdi arguo primo ꝙ snīa sua est impropria. secūdo ꝙ includit repugnātiā. tertio ꝙ ē ficta ꝛ frustra adinuēta. Primo arguo sic. si dicto mō ista distinguunẗ: q̄ro q̄d demonstrareẗ ꝑ subiectū illiꝰ ꝓpōnis: an demonstrareẗ vna res an plures: si plures: hec ē in.

congrua qua ponitur plurale pro singula-
ri:debet enī dici ꝙ ista res distinguit for-
maliter a seipsa. Scḋo sic.ipe dicit ꝙ disti-
ctio formalis est distinctio aliquoꝝ:quorū
vnū est formaliter reliquū.tunc arguo sic.
oīs distinctio aliquoꝝ est distinctio aliqua
rū rerū:sed distictio inter prēm ⁊ essentiā
est hmōi:ģ ⁊c.ģ pr̄ ⁊ essentia sunt distincte
res realiter. Tertio.de q̄bus cōtingit vere
dicere ꝙ sint vnū ⁊ reliquū:de illis veꝝ est
dicere ꝙ nō sunt tres res : sed de p̄rnitate
⁊ essentia ipse concedit in singulari ꝙ sint
vnū ⁊ reliquū:⁊ ƀm modū loquēdi ei⁹ pa-
ternitas ⁊ eēntia sunt due res:⁊ ģnal'r oīa
distincta sunt distincte res:ģ manifeste di-
cit repugnātia:qū dicit ꝙ aliqua sunt idē
realiter:⁊ tñ distinguūtur formal'r. Quar-
to q̄ro vtrū ista ꝯña valet:ista distinguunt
formal'r:ģ distinguūt:si nō:ģ oppositū cō-
sequētis stat cū ātecedēte:ģ ista stabunt si-
mul.ista distinguunt:ista nō distinguunt.
sed seq̄tur:ista nō distinguunt: ģ nulla di-
stinctione distinguunt:q₂ negatio p̄cedēs
ꝯfundit verbū cōfuse distributiue:sicut sor-
tes nō currit:ģ nullo cursu currit.et sequit
nulla distinctione distinguit: ergo non for-
mali distinguitur.ergo sequitur:ista distin
guuntur distinctiōe formali:⁊ tñ nulla for-
mali distinctione distinguuntur:q̄ sunt cō-
tradictoria.si illa ꝯña est bona: ⁊ añs ē ve
rū:igit ꝯñs est veꝝ:ģ datis duob⁹ hec est
vera:ista distinguūtur:ergo sunt distincta
⁊ igitur sunt disticte res:⁊ ģ realiter distin
guūtur. Quīto ipse vtitur in arguēdo hac
ꝓpōne.q̄ñcūq₃ aliqua sunt idē ex natura
oībus modis:q̄cq̄d cōpetit vni cōpetit al-
teri:nisi aliq̄s modus grāmaticalis impe-
diat.sed illa includit ꝯdictionē: q₂ ꝯdictio
est:ꝙ aliqua sint aliqua : ⁊ tñ idem oībus
modis:⁊ tñ ꝯdictio est ꝙ oē qḋ cōpetit vni
cōpetit alteri ab ista re:q₂ si hoc est vnū: et
illud est alterū:ģ hoc demōstrato vno / est
alterū ab hoc:q₂ reliquū est alterū ab hoc.
Sexto sic.si essentia nō est eadē formaliter
quero cui vtrū sibiipsi an alteri: si sibiipsi:
ģ essentia nō est eadē formaliter sibiipsi: ⁊
per ꝯñs nulli rei:qḋ nō est intelligibile. si
alteri:certū est ꝙ oē alterū ab essentia di-
uina est creatura.vñ Augu.j.de tri.ca.vij.
Oīs substātia que deus nō est:creatura ē:
⁊ q̄ creatura nō est:deus est.ģ soli creature
est essentia diuina nō eadē formaliter : sed
omni creature nō est eadē formaliter:ģ cui

cūq₃ nō est eadē formaliter:est eadē etiam
realiter:ģ distinctio nihil valet. Septimo
frustra iste modus loquēdi fingitur in ma
teria ista:q₂ in nullo euacuat difficultatem
plusq̄ q̄cūq₃ alius modus loquendi ꝯsue-
tus theologoꝝ. Nā oēs cōcedūt ꝙ ista con
ueniūt huic noī essentia:q̄ nō cōueniūt pa
tri:sed ibi est difficultas quō hoc est possi-
bile:ex quo essentia ⁊ pr̄ supponūt ꝓ eadē
re:⁊ ipse assignat ꝓ causa:q₂ essentia ⁊ pr̄
distinguunt formaliter:vel non sunt idem
formaliter:hoc est dictū ƀm eū/aliq̄d p̄di-
catur de eēntia qḋ nō p̄dicat de pre. Ecce
istud assignatur ꝓ causa ipsius: ⁊ illud est
sicut si q̄reret q̄d est hō: rñdetur:hñs ani-
mā intellectiuā:q₂ est aīal rōnale. Et si q̄-
ratur q̄d est aīal rōnale: rñdet:aīal habēs
aīam intellectiuā.vñ nihil est nisi multipli
catio vl' inculcatio terminoꝝ frustra.vñ ea
dē facilitate possum fingere ꝙ paternitas
⁊ essentia distinguūtur: vel nō sunt substā
tialiter idē. Possum enī dicere ꝙ q₂ aliqua
oratio est vera in qua subijcitur iste termi-
nus essentia:que esset falsa si subijceret ibi
iste terminus paternitas:ideo pr̄ ⁊ essentia
distinguuntur essentialiter ⁊ substantiali-
ter. Dico igit ad articulū istū:ꝙ essentia ⁊ ℟
relatio nō distinguunt in diuinis realiter: Rñsio
nec modaliter:nec formaliter :nec cōuerti- auctoris ad
biliter:nec aliquo mō. Rō est:q₂ sic distin- articu-
gui infert distingui.seq̄tur enī:distinguun lū pri-
tur rōne:igit sunt distincta rōne:⁊ vltra: mū sex
igit sūt alia ƀm rōnē. Scḋo dico ꝙ hec nō tidubij
est cōcedēda:essentia ⁊ relatio sunt idē pro
prie loquēdo.q₂ seq̄tur:sunt idē:ģ sunt vna
res.⁊ vltra:sunt vna res:ergo sunt:⁊ vltra
sunt:ģ sunt aliqua:⁊ ita non sunt vna res.
ꝯña p₃:q₂ illud verbum sunt est pluralis
numeri:⁊ iō significat multas res. Tertio
dico ꝙ nec hec est ꝯcedēda:eēntia ⁊ relatio
nō sunt idē:ꝓpter eandē cām de ṽbo plu-
ralis numeri:q₂ hec est vera:eēntia ⁊ rela-
tio nō sunt:sicut hec est falsa:marc⁹ ⁊ tulli⁹
sunt. Quarto dico ꝙ nec hec est ꝯcedenda:
inter essentiā ⁊ relationē est aliq̄ idētitas:
q₂ nihil est inter aliud ⁊ seipm. Quīto ꝙ h̄
nō est ꝯcedēda:relatiōis ad eēntiā ē oīmo
da idētitas:q₂ equalet isti:relatio ē oīmo-
da idētitas eadē essentie:qḋ est falsū. Sex
to ꝙ hec est cōcedenda : relationis aliquo
modo siue proprie siue improprie est identi-
titas aliqua ad essentiam : quia equiualet
isti:relatio est aliquo modo eadem essentie

ꝛ hoc est verū:ꝛ hec est neganda relationis ad essentiā est aliqua nō idētitas. ¶ Scđs articulus istius dubij est an aliquid consti tuat ꝑsonā:ꝛ an aliquid in persona patris sit requisitū ad constitutionē pris. Et hic est imaginatio quorūdā ꝙ ad cōstituendū personā in diuinis cōcurrunt essentia ꝛ re latio personalis:ita ꝙ in patre est essentia cōis qua pr̄ hꝫ ꝙ sit de⁹:et pr̄nitas q̄ ē re latio ꝑsonalis:qua ꝯstituit pr̄ in esse pris: ꝛ sic in filio est eēntia ꝛ filiatio:ꝛin spūscto essentia cōis ꝛ ꝓcessio. Sed iste modus lo quendi nō est conueniēs. Tū qꝛ in persona ponit pluriū rerū aggregationē:qđ tn̄ nō est verū. Tū qꝛ oē quod cōstituitur ꝑ aliud cōstituitur ꝑ illud ꝫm aliqđ genus cause: videlicet efficientis/formalis/ꝛ finalis: sꝫ in deo nulla istarū poni dꝫ ad intra. Un̄ di co ꝙ nō cōstituitur de⁹ vt aliqua ꝑsona ꝑ aliqd:sed sine quacūqꝫ cōstitutiōe siue cau salitate ad intra deus est pater ꝛ fili⁹ ꝛ spi ritusscтūs.

Ad se cundū articu. sexti dubij.

¶ Ad argumēta huius dubij di cendū est. Ad primū qn̄ arguit per Augu. vij. de trini. Oīs essentia que relatiue dicit est aliqd excepto relatiuo. Uult dicere ꝙ de quocūqꝫ termino supponēte personaliter verificatur aliquod relatiuū:de eodē sup ponente personaliter verificatur aliqs ter minus absolutus: vt sicut si hec sit vera: sortes est aīal:hec est vera:soꝛ. est substantia ita si hec sit vera:deus est pr̄: hec est vera: deus est suba. Nō aūt Augu. vult intelli gere ꝙ in ꝑsona pris sunt due res: quarū vna est relatio ꝛ alia substātia:qꝛ sic neces sario esset in patre aggregatio rerū vel cō positio:qđ Aug. nullo mō cōcederet. Et si arguitur ꝯ per eundē. vij. de trini. ca. ij. Eo quippe filius quo verbū:ꝛ eo verbū quo fi lius. Et infra. Non eo verbū est quo sapien tia dicitur. Et alibi. Non eo pater quo de⁹ Dicendum ꝙ nullū illoꝝ intendit Augu. esse duas res in vna ꝑsona: sed vult ꝙ ter minoꝝ predicabiliū quibus vtimur in di uinis:aliq̄ ꝯuertunt ita ꝙ ab vno ad aliū affirmatiue ꝛ negatiue est bona ꝯn̄a. et de quocūqꝫ in diuinis verificat vnus eorum: ꝛ ali⁹ eoꝝ verificat de eodē:sicut se habēt isti duo termini filius ꝛ verbū. ꝛ ideo illa causalis est vera:filius est filius in diuinis quia verbū diuinū. ꝛ ecōuerso:verbū diui nū est verbum diuinum:qꝛ filius dei. ꝛ oē quod est filius est verbū et ecōtrario in di uinis;sed de quibusdā terminis quib⁹ vti mur in deo:nō est sic. generaliter enī duo bus generibus terminoꝝ vtimur ad expri mendam ineffabilē trinitatem. s. terminis absolutis ꝛ respectiuis. ꝛ isti termini abso luti ꝛ respectiui nō sunt simpliciter cōuer tibiles. sic igitur dicit Aug. nō eo verbum quo sapientia. hoc est deus nō dicit verbum absolute:sed relatiue. eodē mō non pr̄ quo deus. hoc est non absolute:sed relatiue.

Ad pri mum argu.

Ad scđm qn̄ arguit:aliqd cōstituit patrē i esse patris:sed nō essentia:ergo aliud ab essen tia. Dicendum si minoꝛ accipitur ꝓprie:fal sum est:qꝛ nec pater cōstituitur in esse pa tris:nec est ille modus loquendi extēdend⁹: sed potius exponēdus: qꝛ est improprius: licet doctores nō autētici sic locuti sunt:sic ut Henri. ꝛ Sco. ꝛ Hybernic⁹:sꝫ iō sic dicūt: ꝙ si ꝑ impossibile paternitas differret ab essentia in deo:tunc in persona pris essent duo:quoꝝ vnū esset cū ꝑsonis:ꝛ aliud dif ferret. ꝛ iō ꝫm modū loquēdi quē hic habe mus:dicunt ꝙ paternitas cōstituit patrē in esse patris. hoc est:iō est pater:qꝛ genu it filiū:nō ideo est pater qꝛ deus:qꝛ sic qli bet eoꝝ esset pater.

Ad se cundū.

Ad tertiū qn̄ dꝛ ꝙ in pr̄e esset aliquid essentiale ꝛ aliqd notiona le:qꝛ de patre predicatur esse deū ꝛ esse pa trē:ꝛ tn̄ paternitas non dicit aliā in deo a deitate.

Ad ter tium.

Ad quartū qn̄ dicit ꝙ filiatio ter minat imediate vnionē nature assumpte: ꝛ nō essentia diuina. Dicendū ꝙ de virtute vocis assumptū est falsum:qꝛ ita imediate est essentia diuina īcarnata sicut filius dei licet sit facta personaliter ad ꝑsonā: ꝛ non ad eēntiā. hō est dictu:vnio facta est sic ad ꝑ sonā filij:ꝙ oē qđ est filius est incarnatū ꝛ homo:sed nō vnio facta ꝑsonaliter ad eēn tiam:vt oē qđ est essentia dicat homo vel incarnatū:sed de causa nemo illud nouit ex primere sufficienter.

Ad qr tum.

Ad quintū qn̄ acci pitur ꝙ aliquid constituit prēm in esse pa tris ꝛc. Dico ꝙ hec est metaphorica ꝛ īpro pria locutio:aliqd distinguit patrē a filio: qꝛ ꝓprie loquēdo pater distinguit seipm a filio:ꝛ nihil distinguit prēm a filio:sꝫ bene pōt dici ꝙ filiū aliquid distinguit a patre qꝛ pater qui generat/distinguit filiū origi naliter a patre.

Ad qn tum.

¶ Ad septimū dubiū an sit aliqua ꝓductio in diuinis:verum est ꝙ do ctores isto termino sepe vtuntur ꝓducere ꝛ ꝓduci sicut alij:sꝫ in rei veritate opꝫ eū accipi improprie: proprie enim producere est aliquid extrahere de potētia ad actum;

Ad se primū dubiū.

quod nullo modo ꝯuenit deo. Uñ licet oīs
generatio in creaturis ſit quedā ꝓductio:
nō ideo ſeq̄tur ꝙ diuina generatio ſit pro-
ductio: ſicut nec eſt mutatio. ⁊ ideo ſine p̄-
iudicio apparet verius dicēdū ꝙ deus eſt
tres ꝑſone: ſcʒ gignēs genita ⁊ producens
nec tñ filius generatur per ꝓductionē: nec
ſpūſſctūs ſpirat̄ ꝑ ꝓductionē. Ad argumē-
Ad pri mū ar. ta ꝯñter reſpōdeo. Ad primū qñ arguitur
ꝙ nihil qꝺ de ſe eſt ⁊c. Uerū eſt loquendo
de acceptione que fit ꝑ extractionē de po-
tētia ad actū. ſic aūt nō accipit filius a pa
tre quicq̄ actu accipiendi generatiōe ineſ
fabili qua gignēs ⁊ genitū ſunt vnū: ⁊ tñ
Ad ſe cundū argu. genitū eſt a gignēte: qꝺ credēdū eſt in via:
vt videatur in patria. Ad aliud p̄ʒ per
p̄dicta ꝙ non eſt ibi talis ꝓductio. Ad
X octauū dubiū qꝺ ē de regula Anſel. vnitas
Ad o ctauū dubiū tenet ſuū ꝯñs: vbi nō obuiat relatiōis op-
poſitio. Sciendū ꝙ Anſel. de ꝓceſ. ſpūſſcti
duas regulas ponit ca. ij. Una eſt quātum
ad vnitatē eſſentie in diuinis: ꝙ vnitas te
net ſuū ꝯñs: vbi nō obuiat relationis op-
poſitio. Alia eſt quātū ad pluralitatē ſigni
ficatoꝝ: ꝙ pluralitas tenet ſuum ꝯñs: vbi
nō obſtat ſingularitas vnitatis. Preterea
illa regula pōt ſic exponi: quādo duo termi
ni p̄dicātur de tertio: ꝯñs eſt: ꝙ vnꝰ con-
cluditur de alio: ⁊ hoc verū eſt: niſi obuiat
Ad pri mū ar. relationis oppoſitio. Ad rōnes in oppo
ſitū. Ad primū ſi iſte diſcurſus eſſet bonus
pater generat ⁊c. Poteſt dici ꝙ iſte due re-
gule efficiūt vnā cōpletā regulā. vnde ſecū
da pars obſtat in iſto argumento: q̄ licet
inter eſſentiam ⁊ generare nō ſit oppoſitio
tamen vnitas eſſentie impedit ne cōcluſio
ſequatur: q̄ ſi eſſentia generaret: eēntia dif
ferret a generato: ⁊ ſic genitum nō eſſet eſ-
Ad ſe cundū ſentia diuina. Ad ſcḋm concedo: q̄ for-
ma Anſel. nunc nō valet gratia forme: ſed
Ad ter tium. Anſel. arguit gratia materie. Ad tertium
poteſt dici ꝙ in differente obuiat relatiōis
oppoſitio: quia cū ſolus filius ſit incarna-
tus: patrē incarnatū nūc infert ſicut filiū.
⁊ ideo nō ſeq̄tur ꝓpter primā partē regule
Ad q̄r tum. Ad quartum manifeſtum eſt ꝙ ibi etiam
obuiat relatiōis oppoſitio: q̄ licet iſte res
non dicantur relatiue ad patrem: in intel-
Y lecta tamen dicit filiū ⁊ ſpiritūſanctū que re
Ad no nū du bium. feruntur ad patrem. Ad nonū dubium
qñ queritur quare nō dicimus ꝙ pater eſt
aliud a filio: dicendum ꝙ ſiue ꝓprie ſiue
improprie hoc inoleuit: ꝙ dicatur ꝙ pater

eſt aliud ſuppoſitū: ⁊ tamen nō ꝙ ſit aliud
a filio: q̄ ly aliud dicit diuerſitatē eſſentie
ita ꝙ iſta pater ē aliud a filio: intelligitur
ꝙ ſit alia res et alia eſſentia a filio. Itē q̄-
uis poſſet concedi ꝙ pater eſt alia res a fi-
lio: quia pater ⁊ filius dicuntur relatiue: ⁊
pater ⁊ ſpirituſſanctus ſunt tres res: non
tamen concedit eccleſia ꝙ pater ē aliud a
filio vl' a ſpirituſancto. Ad primū argu- Ad pri mum. argu.
mentum in oppoſitum: pater ē aliud ſup-
poſitum a filio: igitur eſt aliud a filio: ne-
gatur conſequentia. quia plus intelligitur
per conſequens q̄ per antecedens. Ad ſe Ad ſe cundū
cundum dico ꝙ aliter exponunt theologi
iſtum terminum aliud quādo applicatur
ad perſonas diuinas q̄ʒ grāmatici: ſecūdū
iſtū modū loquendi cōſequēter habent cō
cedere theologi tales: tantū pater creat: tā
tū filius eſt ſapiens: tātum ſpirituſſanctus
eſt ſumma bonitas. Cauſa huius p̄ʒ: q̄ ex
ponētes eſſent ſm modum loquendi de ly
aliud affirmatiue: manifeſtū eſt: ⁊ ſicut ne
gatiue nihil aliud a patre creat: nihil aliud
a filio ē ſapientia diuina: nihil aliud a ſpū
ſancto ē ſumma bonitas: ſed q̄ exceptiuas
iſtas nō ſic exponūt: ideo eas cōiter nō cō- Z
cedunt. Ad decimū dubiū ⁊ ad vltimum Ad de cimum dubiū.
qñ dubitatur an hec ſit cōcedēda: deus eſt
trinitas: dico ꝙ ſic. ſicut vbiq̄ p̄ʒ in dictis
ſanctorum. Ad primū in oppoſitū qñ ar Ad pri mū ar.
guitur ꝙ p̄dicatū nō cōicat alicui ſuppo
ſito ſubiecti. pōt dici ꝙ ſic. nā iſta res deus
aliqñ ſupponit pro patre ⁊ filio et ſpūſctō
⁊ pōt dici ꝙ iſte tres res relatiue diſtincte
ſunt vna ꝑſona abſoluta ⁊ vnū ſuppoſitū.
Uñ hoc nomē deus aliqñ ſupponit ꝓ ſup
poſito relatiue tm̄: vt dicēdo deus gignit
deū: aliqñ ādo cōiter ꝓ relatiuo ⁊ abſoluto
vt cū dicitur: deus creat: deꝰ gubernat. ali
qñ ꝓ abſoluto ſuppoſito tātū: vt deꝰ ē tres
perſone. Ad ſecundū dicendū ꝙ hec tri- Ad ſe cundū
nitas eſt ſumme vna res abſoluta: ⁊ tamē
pluraliter relatiue dicitur. Ad tertiū cō Ad ter tium.
ceditur ꝙ trinitas eſt perſona: ſed nō eſt ꝑ
ſonaliter: q̄ nō diſtinguitur ab aliquo triū
⁊ ideo nō ponit in numerum cū eis. Ad AA
rationes principales. Ad primum dicēdū Ad pri mū pn.
ꝙ argumentum eſt bonum ad probandū
ꝙ nō ſunt plures dij: ſed ad probādū ꝙ nō
ſunt plures perſone non valet: cuius cauſa
eſt: quia ſi eſſent plures dij: eſſent plures
potentie: ⁊ tota perfectio que eſſet in vno:
eſſet duplicata: et ſic alter eorum ſuper-

fueret: sz hoc nõ est verũ de psonis: qz I tri
bus psonis nõ est vnica pfectio oĩno. ⁊ idõ
cõcedendũ est ꝙ nulla pfectio q̃ est in vna
BB deest alteri: ⁊ nõ seq̃tur: vltra: igit̃ vna su-
Ad se- perfluit. Ad scõm ɔcedit̃ ꝙ tres psone sũt
cundũ tres: sicut cõcedit mgr̃ dis. xxv. ad Aug. qñ
dicit ꝙ noĩa dicta ad se nõ dicũtur plurali
ter de personis: intelligendũ est de noĩbus
que nõ sunt cõia ad noĩa absoluta ⁊ ad no
mina relatiua: cuiusmodi est iste terminus
res: ⁊ sicut ẽ de isto termino psona: q̃ d̃z ad
CC se ẽm Aug. lib. vij. de trini. ⁊ tñ p̃dicat̃ de
Ad ter patre ⁊ filio ⁊ spũscrõ in plurali. Ad ter-
tium. tiũ quãtũ ad formã syllogismi expositoꝝ:
dictũ est in solutione pmi dubij: qz ipsa est
gñalis: si obseruat̃ forma talis in his ter-
minis supponẽtibus p deo. Notandum
est tñ ꝙ aliqñ est bonus discursus in tali
syllogismo: puta sic arguẽdo. iste pater est
deus: iste pater est psona: igitur aliqua per
sona est deus. sed hoc est gratia materie.
Unde discursus qui tñ in forma est ei simi-
lis: nihil valet. iste pater distinguit̃ a filio:
iste pater est deitas: igitur ⁊c. Quantũ ad
formas prime figure que regulãtur imme
diate per dici de omni ⁊ de nullo in termi-
nis istis supponentibus p deo ⁊ personis
diuinis: vide Ockam.

A Qõ. xi. Circa principiũ se-
cũdi libri in quo agit̃ de causa
litate dei respectu creature q̃ro
istã questionẽ. Utrũ deus ẽ cã
Primũ princi. effectiua oĩm alioꝝ a se? Et arguit̃ ꝙ non
qz tũc deus creasset mundum naturaliter:
⁊ nõ libere. Nã sicut intelligendo se intelli
git oĩa alia: ita volẽdo se vult oĩa alia: sed
naturalr̃ vult se: ita ⁊ alia: sz nõ naturalr̃:
qz tunc nõ posset adnihilare mundũ cõtra
Ansel. de libe. arbi. c. viij. ⁊ Aug. iiij. super
Gen. c. xiiij. Tum qz tũc mundũ ab eterno
Scõm fecisset. Scõo. nihil qd̃ est necesse eẽ: for
maliter de se hñet cãm effectiuã: sed multa
alia a deo sunt de se necesse esse: sicut ange
li ⁊ corpora celestia. Et ista sunt necesse eẽ
pbat̃. qz nõ habẽt potentiã ad nõ esse: qz
carẽt materia: q̃ est potẽtia ad esse ⁊ ad nõ
B esse. Ad oppositum Gen. j. In principio
In op- creauit ⁊c. In ista q̃õne videndũ est de q̃ns
positũ q;. Primo videndũ quid de illa questione
Decisio senserint philosophi. Scõo quid tenendũ
q̃õnis. est in re. Tertio qualiter deus sine sui mu-
tatione potuit creare de nouo. Quarto an

causet naturaliter. Quinto an causet imme
diate in actione cuiuscꝫ creature. Quan C
tũ ad primũ dicit Ockam ꝙ intẽtio philo Prim᷒
sophi est ꝙ sic. ⁊ hoc probat tali ratiõe ẽm articl᷒
Arist. intelligẽtie dependẽt a deo. q̃ro vtꝝ
in genere cause efficientis? ⁊ habet̃ ppositũ:
an in genere cause finalis? ⁊ sequitur p
positũ: qz deus cuiuscꝫ est causa finalis et
efficiens. Cuius probatio est: qz causalitas
cause finalis nõ est nisi mouere efficiẽs ad
causandũ: igitur si intelligentia habet cau
sam finalẽ: ita mouebit efficiẽs ad causan
dũ: sed nõ possunt effici nisi a deo: igitur si
deus est causa finalis: erit ⁊ efficiens. igit̃
ẽm eũ deũ esse causam omniũ potest pba-
ri per istã rationẽ: ⁊ hec est intẽtio philoso
phi: sed tamẽ deũ esse causam omniũ alio-
rũ a se de nouo nõ potest probari: qz tunc
põt pbari ꝙ causaret cõtingenter ⁊ libere
Sed cõtra illa arguo ꝙ non est de mente Argui
Arist. intelligentiã habere causam efficien tur pri
tẽ: pprie loquendo de causa efficiente. hoc mo.
pbatur sic. illud nõ fuit de mẽte Arist. po
nere creaturã: sed magis negare: sicut patz
v. phys. vij. metaphy. ⁊ ij. de generatione.
In istis em̃ locis intendebat sufficiẽter di-
stinguere oẽm factionẽ vel pductionẽ pos
sibilẽ: sed si posuisset intelligentias esse p-
ductas: posuisset eas simplr̃ creatas: igitur Scõo.
hec nõ posuit. Scõo sic. principiũ est apõ
eũ: ꝙ nulla suba põt esse possibilis de se: ⁊
acq̃rere ppetuitatẽ vel necessitatẽ ab alio:
sed omnis intelligentia habuit necessitatẽ
essendi de se: ergo nõ habuit hoc ab alio se
cundũ eũ: igitur habent de se necesse esse. g
nõ habẽt aliquã cãm effectiuã. Primũ as-
sumptũ. xij. meta. cõmento. xlj. dicit cõmen
tator sic. ꝙ nõ est timendũ celũ quiescere.
⁊ dicit corrumpi. corruptio em̃ in eo nõ est
possibilis sicut quies. Et in eo nõ est verum
dicere aliquid de se posse esse eternũ: ⁊ ne-
cessariũ ex alio: ⁊ ꝙ necessarioꝝ quoddã ẽ
nõ necessariũ per se: ⁊ necessariũ per aliud
nõ est nisi in motu cause tantũ: aut aliquid
sit possibile in substãtia sua: ⁊ per aliud sit
necessariũ in esse impossibile. Impossibile
est enim vt aliquid idẽ sit in esse in substan
tia sua: et recipiat ab alio necessarium esse:
nisi esset possibile ꝙ natura eius transmu
taretur. motus autem possibile est vt sit ne
cessarius ex alio: et possibilis ex se: ⁊ causa
est in hoc: quia habet esse ex alio: scilicet a
motore. Ecce expressum iuxta commentũ

apud Arist. ꝙ est impossibile aliquid pos-
sibile esse ex se/ et necessariū ex alio: nisi mo
tus. et causa illius est: q: motus h; esse ex
alio. vnde dicit infra. Impossibile est inue
niri substātiam possibilem ex se: et necessa-
Tertio riā ex alio: qđ est possibile in motu. Ter
tio dicit idē cōmen. quarto ce. Res eterne
nō habēt agēs nisi ꝫm similitudinē: neq;
habēt ex quatuor causis nisi formalē et fi-
nalē. et si habuerint aliqđ qđ est agēs: non
erit hoc nisi quātū forma est ibi et ꝯseruās
ergo ꝓprie loquēdo res eterne ꝫm eū non
Quarto. hñt cām effectiuā. Quarto sic. xij. meta.
cōmen. vj. si sunt entia celestia imobilia:
vt declaratū est alibi: nullū eoꝝ acquirit
esse necessariū ab alio in eis. igit̄ ꝫm eum
Quīto quodlibet eoꝝ est de se necesse esse. Quin
to sic. Arist. ij. celi ponit diuersos gradus
entiū: quoꝝ prim⁹ gradus essendi est ipsi⁹
optimi. Unde dicit ꝙ illi quod est optime
dispositū: inest suū optimū sine actione. et
ꝯmētator. Prim⁹ ordo entiū ē: ꝙ cōphen
dūt nobilitatē ꝑfectā sine actiōe: et diuersi
ficat̄ ꝫm magis et minus: cuiusmodi sunt
entia absoluta ꝗ ꝫm Arist. pͥma cā non est
Sexto effectiua: nec h; aliquā actionē. Sexto
sic. q̄ro si Arist. ponit deū eē cām effectiuā
intelligētiaꝝ: vtrū ponit deū causasse eas
libere an necessario an naturalr̄? Si libe-
re: igit̄ libere posset non causasse eas ꝗ in-
telligētia est possibilis non esse. vel h; esse
necessariū: igit̄ est possibile nō esse de se: et
habet necessitatē essendi ab alio. Similr̄
si libere: nō est necesse mundū esse eternū:
sed oīa pōt libere adnihilare sicut libere ꝓ
duxit. s; naturaliter certū est ꝙ posuit eū
esse infinite v̄tutis intensiue. igit̄ ꝓduxit
infinitū effectū. ꝯña ꝓbat̄. q: virtus infi-
nita agens/ naturaliter agit infinite. igit̄
produxit omnia equalia: q: omnia infini-
ta: qđ cōstat esse falsum. Si dicitur quare
nō ꝓduxit nisi vnū infinite: saltem de illo
nō potest dici rō quare nō sit infinitū: vel
quare nō sit perfectius quasi incerto qua-
re dato si causabit a virtute infinita agēs
Septimo. naturaliter. Septimo hec videt̄ esse in-
tentio Ari. xij. meta. vbi vult ꝙ pͥmus mo
tor mouet sicut amatū et desideratū: igitur
Octauo. nō effectiue. Octauo sic. xij. meta. cōmen
to. xli. Ab agēte nihil ꝓuenit: nisi extra ha
bere id qđ ē in potētia ad actū: s; in pͥnci-
pijs eternis nō ē potētia: vñ nec agēs: sed
tantū ē illic itelligēs et itellectū ꝑficiēs. et
ꝑfectū. Et supius in eodē cōmēto dͬ ꝙ in
eternis nō est ꝓuentus neq; actio. Uerū ē
ꝙ ille auctoritates nō multum mouēt ad
negandū titulū q̄stionis: sed rōnes pͥma et
sexta bene mouēt. Suppono enim ꝙ po-
suit deū agere naturalr̄ et nō libere: q: alr̄
habuit mūdū ponere esse ꝯtingēter. et pos-
sibile esset oīa nō eē motū/ tp̄s/ celū/ et ele-
menta. et ꝯñter oēs ꝓpōnes cathegoricas
affirmatiue formatas habuit ponere esse
ꝯtingentes: que oīa sunt ꝯ intētionē suā.
Unde cōiter ponit̄ deū posuisse agere ex
necessitate nature. Secūdo suppono ex
viij. phys. et xij. meta. ꝙ posuit deū esse in-
finite virtutis intēsiue. Si igitur ista sunt
de intētiōe sua: nō video qn̄ potuit ꝯñter
dicendo ponere eū cām efficientē aliorū a
se: vel etiā eū esse cām totalē vel partialē
alicui⁹ mot⁹: q: ponēdo eū motorē natura
liter et infinite v̄tutis intēsiue: seqt̄ ꝙ nō
ageret in nō tp̄e. et nō videt̄ ꝙ ipse voluit
deū esse pͥmā cām et pͥmū motorē: s; ꝙ tm̄
mouet metaphorice motiōe finis: et nō mo
tiōe efficiētis. Ad rōnē quā adducit: osten
dēs ꝙ si ponat̄ in esse cā finalis: erit ꝯñter
cā efficiēs: ꝯña nō valet. Et qn̄ dicit̄: cā fi-
nalis mouet efficientē: ꝯcedo: nō sicut effi
ciens: s; sicut finis. vnde de⁹ mouet motio
ne finis itelligētias ad agendū. Uñ argu-
mētū assumit ac si cā finalis deū moueret
ad agēdū: qđ falsum ē: s; mouet illa respe
ctu quoꝝ dͬ finis intētus. Uñ sicut pecu-
nia mouet auaꝝ ad laborādū: tñ in nullo
est causa efficiēs neq; sui neq; motus sui.
ita pōt poni de⁹ cā oīum finalis: s; nulli⁹
sit cā efficiēs. In hoc ergo argumēto non
qđ sentiūt vniuersi pͪhi volui enumerare:
s; tantū qđ illi sentiūt q̄s in vsu habem⁹. s.
Ari. Auerrois suus cōmētator. Plato vo
posuit mūdū a deo ab eterno ꝓductū: sic-
ut dicit Aug. in de ciui. dei. cū tñ Arist. di-
cit de Platone. viij. phy. c. iij. ꝙ solus Pla
to inter oēs pͪhos antiquos generat tp̄s.
simul eñ factū eē cū celo: celū eñ factū eē
dicit cōmētator cōmēto. x. Platoni eñ ac
cipiendū ꝯtrā ei qđ accipiūt antiq̄. ꝯcessit
eñ tp̄s sequi motū celi: s; non ꝯcessit ipm̄
eē eternū: s; gnatū. Ecce plane ꝯdicūt Ari
sto. et Auerrois positiōi Platonis. Quātū
ad op. Auicēne px. viij. me. cō. iiij. ꝙ ponit
subiectū pͥmū esse necesse: et oēs naturas
alias possibiles esse ex se: et ꝙ esse aliorum
fluit a deo imediate: nō est nisi vnū. ix. me-

D Supponit auctor primo.

Scđo.

taph.c.iiij. Itē ꝙ tantū vnū est: necesse eē lib.ij.c.vij. Itē oē qḋ incipit esse post non esse: h3 materiā.iiij.metaph.c.ij. Ūn̄ p3 ꝙ ponūt deū eē cām effectoꝝ effectiuā oīum remotā: ⁊ ḃm ordinē ꝙ imediate ꝓduxit intelligentiā primā: ⁊ ista aliam: ⁊ sic vsq3 ad aīam orbis ⁊ mundi. s3 de positionibus philosophoꝝ nō plus: qꝛ multa varia scri pserunt. Scḋs articulus est dicere qḋ sit dicendū in rei veritate. Dico igit̄ ꝙ illud tenendū est qḋ scribit̄ in symbolo Niceni cōcilij. s. ꝙ credendū est deū eē factorē celi ⁊ terre: visibiliū ⁊ inuisibiliū: ⁊ oīm alioꝝ a se.

E Scḋs arti.

F Terti⁹ arti.

Terti⁹ articul⁹ est videre quō deus sine sui mutatione pōt causare aliud de no uo: ⁊ maxime de nihilo. Et arguit̄ ꝙ non: qꝛ omne qḋ vniformiter se h3 nūc sicut pri us: si modo causat ⁊ prius causauit: ⁊ si pri us nō causauit ⁊ modo nō causat: igitur si deus de non causante fit causans de nouo ops necessario ꝙ mutet̄.

Argui tur pri mo.

Scḋo Scḋo sic. omne qḋ est semp eque determinatū ad agedū: agit semp equalr̄: vel nō agit: s3 deus non potest incipere vt determinet̄ ad agendū: igit̄ nō potuit incipe agere.

Tertio Tertio idem manēs idem/⁊ silr̄ manens: semp natū est facere idē.ij.de generatione. igit̄ nulla va riatio pōt esse in effectu: nec inceptio cir ca effectū: nisi ꝓcedat ex mutatione aliqua circa cām. Si dr̄ ꝙ ista rō bn̄ tenet de agē te naturali: ⁊ nō de alio. Cōtra. nullū agēs volūtarie differt actionē suā: nisi expectā do opportunitatē tpis que non consistat ad actionē suā: sed deus nō indiget aliqua vi cissitudine tpis: nō igit̄ h3 rationem expe ctādi. Et hāc rationē vehemēter ponderat cōmētator.viij.phys.cōmen.xv. vbi oīno ex intētione arguit cōtra fidē christianoꝝ de inceptione mundi a deo. Sed ad ista di cendū ꝙ voluntas dei sine sui mutatione pōt causare de nouo. Unde sicut voluntas mea pōt pducere velle aliqḋ cras ista ho ra: ⁊ istā volūtatē ꝯtinuare: ⁊ tn̄ nō statim causat: ⁊ tunc adueniēte hora cras causat̄ ꝓpositū sine sui mutatiōe qn̄ effect⁹ pdu cetur: ⁊ ita ꝙ nulla variatio sit in cā: s3 tā tū circa effectū: ita volūtas diuina p velle eternū pōt nūc aliqḋ de nouo ꝓducere si ne sui mutatione: quātūcūq3 male opinat̄ iste blasphemus cōmētator. Quare autem tūc potius ꝙ alīs placuit deo ꝓdere: videa mus Aug.xj. de ciui.dei.c.iiij.v.⁊.vj. q̄ nō arbitrantur deum de nouo posse ꝓducere sine noua voluntate. dicit.c.v. ꝙ simile est querere quare deus potius tūc ⁊ nō antea voluit mundū creare: ⁊ quare potius hic ⁊ nō alibi: de loco loquēdo: voluit mundū creare. qꝛ sicut possunt cogitari infinita tē pora ante mundi cōstitutionē: ita possunt cogitari infinita mūdi spatia locoꝝ extra spatiū in quo mundus est: iō rn̄det Aug. infra ꝙ mundus nō est factus post tps: s3 cum tpe. vnde idē de gen. cōtra Manich. lib.ij. cito post princ. ⁊ allegat magister in j. dist.xlv.c.iiij. Si qui dixerint: quid pla cuit deo facere celū ⁊ terrā: vide ibi. volu it ꝙ voluntatis diuine nō d3 queri causa.

Ad primū negat̄ antecedēs: qꝛ deus vni formiter se habens nūc ⁊ prius/⁊ voluntas creata similr̄ pōt de nouo causare: cū est li bertas voluntatis q̄ libere causat qn̄ vult: ⁊ cessat qn̄ vult. G Ad pri mū ar.

Ad scḋm nego illā ꝯnas deus nō pōt incipere vt d3 ⁊c. ꝓprie eīn lo quēdo deus nō pōt incipere determinare nec determinauit esse ad ꝓducēdū ex tpe. tales eīn ꝓpones importāt deū aliquādo indifferēter elegisse mundū ꝓducere ex tē pore: ⁊ hoc nō possum⁹ imaginari: nisi po namus in deo nouā electionē: ⁊ deū habe re actū elicitū: ⁊ mutari sicut nos mutamur: qḋ totū falsum est de deo. Ideo dicēdum ꝙ de⁹ libere ab eterno voluit mūdū ꝓdu cere ex tpe: nunꝙ tn̄ se determinauit ad h̄. Nā p determinare ops intelligere incipe in tpe opationē elicitā. Ūn̄ qn̄ dicimus ꝙ deus ab eterno libere voluit: nō ponimus in deo aliquā deliberationē: sicut fit i acti bus nr̄is: s3 ab eterno libere voluit. ⁊ si h̄ est difficile ad imaginādum: nō sit difficile ad credēdū credēti maiora. H Ad scḋm.

Ad terciū cō cedo ꝙ idē semp manēs idē semp est natū facere idē: s3 nō semp facit idē: sicut dictū est. Arist. intelligit de agēte naturali: sicut dicet̄ in rn̄dēdo ad cōmētatorē: ꝙ agēs vo lūtariū nō differt actionē suā ⁊c. Pōt dici ꝙ hoc est falsum si accipit̄ vniuersalr̄: sed de nobis cōiter ita est. Silr̄ qn̄ dicit ꝙ vo litū nō postponit̄ volūtati: nisi ꝓpter defe ctū aliquē in volūtate: falsum ē: s3 postpo nitur ideo qꝛ nō placet aliter volūtati ḃm imaginationē: qꝛ regulariter postponi est esse post continue: sed sic mundus non fit postpositus diuine volūtati siue volitiōi. I Ad ter tium.

Quartus articulus est videre quomodo de⁹ agit: naturaliter an libere. Ad hoc di co dupl'r: ꝙ de⁹ agit quicqd agit libere, Di K Quar tus ar.

eo ꝙ hec nõ põt demõstrari: quin infide-
lis posset ad eam respõdere. Primũ patet
satis: q2 cõsequẽs est ad ea que fidei sunt.
tenet em̃ fides deum potuisse ꝓducere an
teꝙ̃ ꝓduxit: ſm imaginationẽ: capiendo
ly ante: sicut dicim⁹ ꝙ põt modo ponere
vnum mundũ extra istũ capiẽdo ly extra
vt importat spatiũ imaginarũ: ideo si pro
duxisset: naturaliter ꝓduxisset. Oppositũ
tenet fides: dicẽs durationẽ mundi esse iã
fere. M.dxxxij. annorũ. sicut si produxisset
naturaliter: nõ põt adnihilare mũdũ. Si
militer si sic: hõ ꝛ angel⁹ in nullo sibi pro
sua ꝓductione tenerent̃: qđ est absurdum
catholico. Scđo oñdo ꝙ hec veritas sola
fide tenẽda est: nec rõne cõuinci põt respu
enti ea q̃ fides credit. hoc aũt indirecte ꝓ
Ratio bo. Pono rõnes doctoꝝ: applicando ad
prima eas rõnes phi. primo arguit Scot⁹ sic. j. sẽ.
scoti. di. viij. q. v. de imutatiõe dei. Illđ qđ sum
me necessariũ est: nõ põt nõ eẽ ꝓpter non
existẽtiã cuiuscũqȝ alteri⁹ a se: sȝ de⁹ ẽ hu-
iusmodi: ğ ꝛc. ptȝ: q2 si haberet necessariã
habitudinẽ ad causandũ aliqđ: necessario
depẽderet ad istud ꝛ ad istud nõ eẽ: seqtur
Scđa. deũ nõ eẽ: qđ est ĩpossibile. igit̃ ꝛc. Scđo
aliqđ cõtingẽter est in entib⁹: igit̃ prĩa cã
causat cõtingẽter. añs cõcedit̃ ab oibus:
ğ ꝛc. ꝯña tenet: q2 scđa cã nõ agit nisi vir-
tute prime: ğ si prĩa causa necessario agit:
seqtur ꝙ oĩs causa scđa necessario agit.
Tertia Tertio. malũ fit in vniuerso: ğ de⁹ non
necessario agit. ꝯña ptȝ: q2 agẽs necessario
ꝓducit tãtũ effectũ quãtũ põt susceptiuũ
recipere: sed effect⁹ dei est bonitas: ğ ꝓdu
Quar- cit in vnoquoqȝ bonitatẽ quãtũ vnũqđqȝ
ta. põt recipere. Quarto. oĩs causa agens
necessario/agit ſm vltimũ sue potentie. si
igit̃ deus agit necessario: agit ꝛc. Confir-
matur: q2 si sic: cũ sit in eius ptãte causare
oẽ causabile: deus causabit oẽ causabile. ꝛ
sic nulla cã scđa causat aliqđ. Primũ as-
sumptũ ptȝ: q2 sicut nõ est in ptãte agen-
tis naturalr̃ agere ꝛ nõ agere: ita nõ est ĩ
sua ptãte agere intẽse ꝛ remisse: igit̃ agit
Quĩta ſm vltimũ potẽtie sue. Quinto. sicut ar
gutũ est supra: ageret in non tpe: ꝛ moue-
ret celũ in nõ tpe. Sanct⁹ Tho. cõtra Ge-
ne. lib. ij. c. xxiij. adducit ad idẽ octo ratio-
Prima nes. Prima sic. oĩs agẽtis ꝑ necessitatẽ
rõ scti nature virtus determinat̃ ad vnũ effectũ
thome sed de⁹ est causalis oĩm: ergo nõ determi-
Scđa. nat̃ ad vnũ. Scđa sic. qđcũqȝ coꝝ q̃ põt fa

cere/qđdã facit: ꝛ qđdã nõ facit: agit libere
ꝛ ꝑ electionẽ: sȝ multa nõ fiũt ĩ reb⁹ q̃ de⁹
posset facere: vt ptȝ in figuris corpoꝝ ꝛ in
motibus siderũ. igitur deus non oĩa facit
q̃ facere posset. ergo q̃ facit: facit libere. q̃
omittit: omittit libere. Tertia sic. intelle- Tertia
ctus nullũ effectũ facit nisi mediante vo-
luntate: sed deus est essentialiter intelle-
ctus: ergo deus quicqđ agit: agit ꝑ volũ
tatẽ: ꝛ nõ per necessitatẽ nature. Quar- Quar-
ta sic. oẽ agẽs vel est ĩmanens vel trãsiẽs. ta.
ix. meta. sed actio dei non est transiens: q2
actio dei est sua sub͠a: igitur est ĩmanẽs: sȝ
actio ĩmanẽs ĩ substãtia simplr̃ spũaliter
nõ est nisi cognoscere ꝛ velle: ergo de⁹ qc-
quid agit: agit cognoscẽdo ꝛ volẽdo: non
ergo per necessitatẽ nature. Quinta sic. Quĩta
omne agẽs agit ꝓpter finẽ: vel cognoscit
finem: vel dirigitur ab alio cognoscẽte fi-
nẽ in illũ finẽ: sȝ primũ nõ dirigit̃ ab alio
in finẽ: ergo cognoscit finem: ergo agit ꝑ
intellectũ ꝛ voluntatem. Sexta sic. agẽs Sexta
per se est pri⁹ agente per aliud. sed agens
naturaliter ꝛ necessario nec habẽs dñium
sui actus/est agẽs ꝑ aliud: immo actũ ab
alio: ergo deus cũ sit primũ agens: nõ erit
agẽs ꝑ aliud: nec actus ab alio: sed agens
ꝑ se habẽs dñium sui act⁹: igit̃ ꝛc. Septi Septi
ma prima actio debet̃ primo agẽti: sȝ actio ma.
volũtatis ẽ prior actu nature: q2 pfectior.
quod ex hoc ptȝ: q2 pfectiora sũt ea q̃ agũ-
tur per volũtate: ꝙ ea que agunt̃ per ne-
cessitatẽ nature: sed de⁹ est agẽs pfectissi-
mũ: igit̃ sibi debet̃ actio perfecta. Octa- Octa-
ua sic. sicut bonũ vle ad bonũ pticulare: sic ua.
agẽs vle ad agẽs pticulare. sȝ bonũ vle ẽ
subiectũ agẽtis vniuersalis: ꝛ bonũ pticu
lare agẽtis particularis: ğ agens particu
lare est posteri⁹ agẽti vniuersali ꝛ sicut ei⁹
instrumẽtũ: ergo primũ agẽs est agẽs bo
ni. Ad istas rationes rñderet faciliter L
phs aliqs qui principia fidei nõ haberet.
Ad primã diceret ꝙ de⁹ haberet neces- Ad pri
sariã habitudinẽ ad mundũ. ꝛ concederet mã ra-
ꝙ ad mũdũ nõ esse/sequit̃ deũ nõ esse: et tionẽ
econtrario. sicut ex impossibili quilibet cõ scoti.
cederet: diceret em̃ deũ esse summe necesse
eẽ: q2 est necesse eẽ in se ꝛ causa aliis mul-
tis: vt corpib⁹ celestib⁹ ꝛ elemẽtis: ita ista
cõditionalis est v͠a: si mũd⁹ nõ est: de⁹ nõ ẽ
sed rã ãtecedẽs ꝙ ꝯñs est ĩpossibile apud M
eũ. Ad scđam negat̃ prĩa ꝯña: q2 oẽ corp⁹ Ad se-
celeste agit necario; ꝛ cum hoc libere agit. cundã

Unde bene stāt simul: ꝙ de⁹ causet libere
corpa celestia ⁊ intelligētias: ⁊ ꝙ tñ non
causet effect⁹ hoim ⁊ intelligentiarū: ⁊ iō
respectu aliq̄rū effectuū pñt tales esse cō-
tingētes. licet de⁹ agit necessario aliq̄s ef
fect⁹: sicut ipsemet de⁹ pōt cogitari pduce
re q̄dā libere: quedā necessario. Un̄ forma
arguēdi nō valet: sicut nō sequit̄: de⁹ agit
libere: ḡ oīs cā secūda agit libere. nec itez
seq̄tur: oīs cā scḋa agit cōtingēter: igitur
N
Ad tertiam.
de⁹ agit contingēter. Ad tertiū, preterea
ꝯña nō valet: ⁊ si valet: cōcludit pari rōne
ꝙ de⁹ agit libere: sic. malū est in vniuerso:
ḡ de⁹ nō agit libere: q: sicut arguit effect⁹
dei: ⁊ de⁹ volūtate agit: ⁊ causat oē q̄d fit
ḡ tātū dȝ vnicuiq̄ȝ de bonitate, quātū vult
ꝙ hȝ: sȝ nihil q̄d tātū de bonitate hȝ quā
tum de⁹ vult ꝙ hȝ, est malū: ḡ malū non
est in vniuerso. Diceret̄ igitur ꝙ de⁹ age-
ret naturaliter quicq̄d agit imediate: sed
ꝙ malū in vniuerso cōtingeret ex defectu
causarū: ⁊ scḋo malū morale ex libero ar-
bitrio. malū nature ex indispositione agē
tis partialis: vel inobediētia materie: vel
impedimēto ꝯrij agēti pticulari. Un̄ deus
ꝫm eos nullo modo esset causa: nisi vellē
O
Ad q̄rtam.
dicere ꝙ Adā fuisset cā act⁹ mei. Ad q̄r-
tū diceret̄ ꝙ de⁹ nō egisset quātū potuisset
qñ accipit̄ ꝙ tūc de⁹ causaret oē causabi-
le: negat̄ ꝯña: q: de⁹ nō pōt ꝫm p̄hm cau
sare oē causabile imediate. nō em̄ causaret
hoīem sine celo ⁊ elemētꝭ. ꝯcedit̄ respectu
illoꝝ q̄ causant imediate: nō pñt intēsius
P
Ad q̄ntam.
⁊ remissi⁹ agere. Ad q̄ntū ꝙ mouet celū
in nō tpe: ꝯña nō valet: q: nō pōt mouere
celū naturaliter ⁊ necessario: sȝ libere: im-
mo ꝫm aliq̄s hec ē necessitas: q: Auerrois
Q
attribuit celo duplicē motorē. s. cōiūctum
Ad primā scti tho.
⁊ separatū. Ad sextū posset dici ꝙ assum
ptū falsum: q: celū agit de virtute nature
⁊ ignis sicut sol ⁊ luna ⁊ stelle: ⁊ tñ mul-
tos effectus inter se distinctos pduxit. sic
diceret̄ ꝙ de⁹ partes integrales mūdi sic-
ut corpora celestia ⁊ elemēta imediate p-
duxit: ⁊ q: virtute illoꝝ oīa alia produxit
R
cōtingēter: ideo dr̄ de⁹ cā mediata ⁊ remo
Ad secundā.
ta. Ad septimū si concedit̄ tam maior q̄ꝫ
minor: nō ꝯcederet̄ argumētū: nisi ꝙ de⁹ li
bere ageret a natura: ⁊ omitteret actu. et
cū hoc tñ stat ꝙ libere causaret ista: vt do
ctor ille ponit: ꝙ volūtas creata naturalr̄
causat actū volēdi respectu finis ⁊ respe-
ctu alioꝝ libere. Idē diceret̄ apud istos q̄

ponūt deū nihil imediate causare in istis
inferioribus: nec oppositū illi⁹ pōt proba
biliter ostēdi. Ad octauū qñ dicitur ꝙ in
S
tellect⁹ nullū effectū causat nisi mediante
Ad tertiam.
volūtate: dicit̄ ꝙ hec est falsa: q: itellect⁹
ē, volūtas. ⁊ sic volūtas nō intelligit inter
se: ⁊ seipm̄ similiter sicut cā partialis non
cōcurrēte naturalitate. sicut manifeste ex
primit̄ ꝙ intētiones habeam⁹ ante actū
volūtatis: vñ nō est in potestate nostra q̄-
bus visis tangamur p Aug. de libero arbi
trio. Itē oīs hō ꝫm Aug. xiij. de tri. c. v. ar
dētissimo amore appetit btitudinē: q̄d nō
pōt nisi per intellectū ⁊ voluntatem. ergo
hō vult naturalr̄ ⁊ necessario: ⁊ sic appe-
titum btitudinis necessario causat. Tertio
q: beatus in patria per intellectū ⁊ volū-
tatē fruitur deo: ⁊ nō libere: hoc est indif-
ferēter: ⁊ miser odit deū ⁊ miseriā suā ne-
cessario ⁊ modo nature. Quarto. oēs phi-
T
losophi ponūt deū cognitiuū ⁊ itelligibi-
lē: ⁊ tñ nō ponūt eū libere iō causare. Ad
Ad q̄rtam.
nonū argumētū pōt dici satis bona ꝯsciē
tia, ꝙ argumentū quātū ad vtrūq̄ȝ gen⁹
actionis accipit falsum: nā nulla est actio
dei immanēs ppꝛie loquēdo. q: oīs actio
immanēs recipit̄ in agēte: nihil aūt i deo
recipi pōt: sicut idē doctor bene nouit. silr̄
idē dicit ꝙ actio ē sua substātia: sȝ substā-
tia dei nō manet i substātia dei: notū est.
silr̄ quātū ad actionē trāseūtē manifestū
est ꝫm principia fidei, ꝙ ita libere pōt de⁹
cōburere sine igne: sicut cōburit mō ignis
⁊ ifrigidare sine aqua: ⁊ hmōi q̄ sūt actio
nes trāseūtes. Itē dato ꝙ totū eēt licitū:
vt in argumēto assumit̄: nihil aliō ꝯcludit̄
nisi ꝙ de⁹ ageret cognoscēdo ⁊ volēdo: ex
quo in nullo seq̄tur ꝙ agit libere: sicut ad
V
octauū dictū est. Ad decimū dicendū ꝙ p
Ad q̄ntam.
bat idē: scȝ ꝙ de⁹ agit p itellectū ⁊ volūta
tē: ⁊ hoc est concedendū ab omni homine
⁊ ꝙ presciuit sicut finē naturaliter suam
bonitatem. iuxta Boetiū iij. de consolati.
vbi vult dicere ꝙ solus amor ppꝛie carēs
inuidia mouet deū ad producendū mun-
dum. ⁊ sic videtur ꝙ ille finis nō sit sibi
libere presciti⁹: sed naturaliter: ideo argu-
mētū nō minus cōcluderet oppositū q̄ꝫ p
X
positū. Ad vndecimū qñ dicitur ꝙ agēs
Ad sextam.
libere est prius agens ꝙ agens naturale:
⁊ ꝙ oē agens naturale agitur ab aliquo.
ista forte negarentur. sed dato ꝙ concedū
tur: non sequitur plus nisi ꝙ deus respe-

ctu aliquoꝝ effectuū hꝫ se libere: ꝛ cū hoc
Y stat ꝙ respectu aliquoꝝ se hꝫ naturaliter
Ad se- ꝛ de necessitate. Ad duodecimū dꝛ verisi
ptimā militer ꝙ agere naturaliter est maioris ꝑ-
fectionis ꝙ̄ agere libere ꝛ indifferenter: ꝛ
ideo respectu eoꝝ que perfectissima puta-
mus: ꝯditionē tribuimus: sicut ꝓductionē
ꝑsonaꝝ in diuinis: ꝛ opatiōes beatificas
nō ponimus libere licite in tpe causari: et
ideo sine dubio diceret vnus pħs/ꝙ maio
rem ꝑfectionē arguit in deo ꝙ non potest
cessare a causando ꝛ influendo bonitatē:
ꝙ̄ libere posse desistere ꝛ totū adnihilare
quod est. Silr ꝓbatio quā ponit: nihil va
let. s. ꝙ intellectus est nobilioꝛ aīa vegeta
tiua. nō video quō istud bm sua principia
hꝫ veritatē: cū intellectus apud eū sit acci
Z dens aīe vegetatiue: ꝛ aīa vegetatiua sit
Ad ipsa aīa intellectiua. Ad vltimū est bene
octauā difficile rūdere: qn̄ dicit: bonū vniuersale
est obiectū agētis vniuersalis. vult dicere
ꝙ agens vniuersale vult bonū omnibus
que causat qn̄ est agēs ꝑ intellectū: ꝛ hoc
est verū. ꝛ tūc concludit ꝙ deus cognoscit
bonū: ꝛ hꝫ naturalia agentia ꝓ instrumē-
tis suis: ꝛ totū est idē. ꝛ similr ꝙ est agens
bonū: hoc est habēs voluntatē: sed ꝙ oīa
AA que sunt in mūdo/causet libere: in nullo se
Quar- quit. Quartꝰ articulꝰ est videre an deꝰ
tus ar. concauset in omni opatione cause: in quo
ostendo duo. Primū est ꝙ pħi hoc nō con
cederēt: sic satis ex p̄cedētibꝰ pꝫ. Scdm:
ꝙ ex principiis fidei opꝫ dicere ꝙ sic. Vn̄
Aug. iij. de trini. c. iiij. Volūtas dei est pri
ma ꝛ summa cā oīm corporaliū specierum
atqꝫ motionū. Nihil eni fit visibilr ꝛ sensi
biliter: qꝺ nō de interioꝛe inuisibili ꝛ incō
mutabili ꝛ in intelligibili aula summi im-
peratoris aut iubeat aut ꝑmittat. Itē su
per Gen. iiij. c. xiiij. dicit ꝙ deus est causa
subsistendi omni creature: ꝛ ꝙ si v̄tus eiꝰ
a regimine creature cessaret: simul istoꝝ
cessaret species: omnisqꝫ natura ꝯcideret.
ꝛ infra. Credimus ꝛ dicimus in iis q̄ creat
deus indesinenter operari. ꝛ allegat illud
Actuū. xvij. In illo viuimꝰ: mouemur: ꝛ su
mus. Et illud Io. v. Pater meus vsqꝫ mō
operat: ꝛ ego operoꝛ. Dico igit ꝙ deꝰ con-
causet imediate oē causatū a creatura. qꝺ
ꝑsuadet sic. Illa causa dꝛ imediata: q̄ posi
ta ponit effectꝰ: ꝛ qua nō posita nō potest
poni effectus: sꝫ deus est hmōi respectu cu
iuslibet creature: ergo est cā immediata respe
ctu cuiuslibet creature ꝓducte a cā scḋa.
Scḋo magis depēdet qlibet effectus a cā
prima ꝛ vniuersali ꝛ illimitata: ꝙ̄ a cā li-
mitata. Sꝫ de cā vniuersali limitata sic est
ꝙ nisi ipsa sit p̄sens: imediate causans: nō
ꝓducitur effectus: ergo eodē modo ꝛ de cā
vniuersali simplr illimitata: ꝙ nisi imme-
diate causet: nullꝰ effectꝰ ꝓducet. pꝫ ma-
ioꝛ. minorē ꝓbo ꝑ experiētias: qꝛ quātūcūqꝫ
cā prima approximet hic inferius alicui
passo: nunqꝫ ista cā q̄ dꝛ prima/ꝓducit ta
lē effectū: nisi sol sit i debita primatiōe. sic
ut pꝫ in estate sole accedente: ꝛ in hyeme
cū ipse recedit: agētia manēt infinita ap-
proximata vniformiter. igit ꝯstat ꝙ sol est
cā vniuersalis ꝛ imediata cuiuslibet corpo
ralis effectꝰ hic inferiꝰ. Tertio sic. suspēsio
actionis cause scḋe: sicut ignis in camino
triū pueroꝝ. Dan. iij. nō est aliud ꝙ̄ deum
nō coagere cū igne. iō si ignis debeat age-
re: opꝫ deū coagere cū igne. Ex istis sequit BB
ꝙ creatura nō est cā totalis sed partialis Conclu
sui effectus: qꝛ deus est cā partialis cuius- sio auc
libet effectus cause scḋe. iuxta illud qꝺ de
hoie dꝛ Io. xv. Sine me nihil potestis fa-
cere. Sed ꝯ illā ꝯclusionem arguo sic. Si Argui
esset vera: sequit ꝙ deus esset imediate cā tur pri
effectiua pcti ꝯtra Aug. q̄ dicit in multis mo.
locis malū nō esse a deo: nec deū eē aucto-
rē peccati. Scḋo ista ꝯclusio nō stat cū li- Scḋo
bertate arbitrij: ꝛ ita nō hret actū ꝓpriū
in sua ptāte. ꝯn̄a pꝫ: qꝛ si volūtas nō pōt
in actū ꝓpriū sine coopatiōe diuina: ꝛ non
est in sua ptāte ꝙ deꝰ sibi coopet: qꝛ si deus
vult/coopat: ꝛ si nō vult/nō coopat. ergo
actꝰ volūtatis nō ē i sua ꝓpa potētia. Ter Tertio
tio sic. sequeret ꝙ deus coageret ad opus
qꝺ est iniustū: vt ad homicidia: adulteria
ꝛc. Quarto. tūc deꝰ imediate affligeret Quar-
dānatos: ꝛ ꝯcederet ꝙ deꝰ imediate occi- to.
dit christū: imo ꝙ ꝯtinue occidat hoies: qꝛ
cū oi actiōe corrūpente hoiem deꝰ coagit
imediate. Quinto. qꝛ capio aliquē effe- Quito
ctū indiuisibilē: sicut intellectionē vel voli
tionē: hmōi effectꝰ deꝰ nō pōt esse cā par-
tialis. qꝛ iste effectꝰ nō hꝫ ptes. Ad ista di
cēdū ꝙ nō obstātibꝰ istis: ꝯclusio est tenē
da: alioqn nō satis dicet ꝙ deꝰ esset cā effe
ctiua oīs rei. Ad p̄mū ꝯcedēdū est ꝙ deꝰ CC
est cā pcti: sꝫ nō dꝛ auctoꝛ pcti: qꝛ hō ē spā'e Ad pri
in libero arbitrio ꝯstitutū: ꝙ si hō vult ali mum.
qd: deꝰ coagit cū volūtate illā volitionē: sic
tn̄ ꝙ p̄ma causalitas hmōi volitiōis ē vo

lūtas. vnde hec ꝓpositio est vera: volūtas
vult: igit̄ deus vult hāc volitionē esse: q̄
volūtas sic vult siue sit bona siue mala de
lege cōi: q̄ aliq̄n causat spāli⁹ volūtas vo
litiōes: ⁊ ꝯtinuat eas: sic ꝙ nō est in ptāte
volūtatꝭ illas dimittere. q̄: igit̄ de⁹ statuit
q̄ncūqꝫ hō voluerit vti aliq̄ arbitrio suo:
deus vult sibi coagere: ⁊ nō cogit liberū ar
bitriū hoīs agere: nisi hō spōte velit: ideo
pctm̄ dr̄ esse ab hoīe sicē auctore: ⁊ nō a deo:
⁊ tn̄ ab vtroqꝫ est sicut a cā effectiua ꝑtia-
li. Oēs aūt auctes q̄ sonāt ꝙ de⁹ nullo mō
est auctor mali: sic debēt intelligi: ꝙ deus
nō est cā totalis vel p̄ma q̄re hō peccat: ꝙ
necessitet hominem ad peccādū. No. hic ꝙ
Ocħā in sum. c. de amphi. dicit ꝙ oēs san-
cti q̄n negant deū esse cām pcti vel facere
pctm̄: itelligūt ꝑ istā: de⁹ facit pctm̄: vnam
aliā. s. istā deus peccat. vel istā: deus facit
aliqd qd̄ nō deberet facere: vel aliquā cōsi
milē: que sunt false, ⁊ iō ad talē intellectū
negāt deū facere pctm̄. Sed ista expositio
non est vā: nec ad istū intellectū negāt san
cti deū facere pctm̄: imo de ista nemo hesi
tat/ de⁹ peccat: nisi forte ꝑ cōicationē idio-
matū verificat: qd̄ nō est ad ꝓpositū. de h̄
vide alibi de eodē quō hec est vera: deus
peccat: de⁹ odit. Unde posito ꝙ de⁹ cōpel-
leret hoīem ad peccandū ꝑ īpossibile: non
sequit̄ ꝙ deus peccaret: cū nihil pōt pecca
re nisi qd̄ pōt esse sub lege: imo volūt san
cti auferre causalitatē respectu peccati: q̄
causalitas inducit hoīem ad peccandū. ec
ista est mēs Aug. lib. lxxxiij. q. q. iij. nam ꝓ
bat ꝙ deo auctore nō fit hō deterior. ⁊ al-
legat magister. ij. dist. xlvj c. xij. Itē de na-
tura boni. c. ij. Cū audim⁹ oīa ex deo oēsqꝫ
naturas: intelligere debemus etiā oīa que
naturaliter sunt. Nō eīm ex ipso sunt pctā
que naturā nō seruāt sꝫ vitiāt: que ex volū
tate peccātiū nascunt̄. vnde manifestū est
de. lxxxiij. q. q. iij. ⁊ lib. ij. de libero arbitrio
q̄ liber vocat̄. vii malū ⁊ de natura boni. ⁊
multis aliis locis: ꝙ apud beatū Aug. ma
gna difficultas fuit de causa ⁊ origine pec
cati. ⁊ hoc satis ptꝫ per auctoritates mgr̄i
adductas. ij. dist. xxxv. Unde melius est di
cere ꝙ deus nō est causa totalis pcti: nec
p̄cipit pctm̄ fieri: q̄ p̄cipere aliqd fieri ē
dare auctoritatē ꝙ illud fiat: ⁊ deus nō p̄
cipit: imo ꝓhibet pctm̄ fieri: ideo negatur
ꝓprie esse auctor peccati: tn̄ est causa effi- Ad se-
ciens actionis q̄ est peccatū. Ad secundū cundū.
dico ꝙ actus volūtatis est in sua ptāte de
lege cōi: q̄ lꝫ nō pōt in actū suum sine deo
coagente: deus tn̄ paratus est coagere ei
q̄n placet voluntati. Ad tertiū: ꝯclusio Ad ter
nō est incōueniens ꝓ operibus que ipse ti- tium.
met fecit sicut causa partialis ⁊ hoc iuste.
q̄: idē opus iuste fit a deo/ ⁊ ab hoīe inius-
ste. Ex isto sequit̄ ꝙ omne qd̄ fit in mūdo
iuste fit: ⁊ omne qd̄ iniuste fit iuste fit. sunt
eīm iustū ⁊ iniustū termini relatiui vt ma-
gnū ⁊ paruū. vn̄ idē opus fit iuste a deo:
⁊ iniuste ab hoībus: quib⁹ preceptū est ne
tale opus faciāt. Ad q̄rtū: si nihil aliud Ad q̄r-
iportat nisi esse cām effectiuā mortis: cōce tum.
dendū est ꝙ christ⁹ occidit seip̄m. Nā ꝯstat
ꝙ fuit cā mortis sue. si aūt in argumento
cōnotet̄ ꝙ sit cā totalis: nō sequit̄ ꝙ deus
occidit christū vel aliq̄s hoīes. Ad quin Ad qn
tū dico ꝙ illud argumētū ꝓcedit ex mala tum.
imaginatione: ac si ideo vocaretur aliq̄ cā
partialis: q̄ causat partē rei: qd̄ nō est ve
rū: sꝫ q̄ cū cā eiusdē generis concurrit ad
causandū. Un̄ lꝫ intellectio non est res di-
uisibilis: nihilominus pōt causari a mul-
tis causis partialibus. Ad rōnes p̄ncipa DD
les. Ad primū dico ꝙ deus libere crea- Ad pri
uit mūdū. ⁊ q̄n arguit̄ ꝯ: q̄ sicut naturalr̄ mū p̄n.
intelligēdo se intelligit alia: ita silr̄ volen-
do se vult alia. dicendū ꝙ nō est verū: sed
se vult necessario esse: ⁊ alia ꝯtingēter vel
libere. Ad scd̄m dico ꝙ nihil aliud a deo Ad se-
est de se formalr̄ esse necessario: sed oē aliud cundū.
a deo est possibile esse ⁊ possibile nō esse. ⁊
q̄n arguitur ꝙ angeli ⁊ corpora celestia nō
habent in se potentiā nō esse: q̄ carent ma
teria: quare possunt esse ⁊ nō esse: cōcedo:
sunt tn̄ possibilia esse ⁊ nō esse per poten-
tiam facientis ea esse cōtingenter ⁊ libere.
¶ Sequit̄ quoddā fragmentū questionis
in quo sex articulos auctor se executurum
pollicet̄: quoꝝ duos dūtaxat nec eos satis
plene ꝓsequit̄: sed nec plura repert: nec ab
eo confecta crediderim.

VTrum deus fue- A
rit causa effectiua mūdi per Cō. xij
creationem? Et arguitur ꝙ Argu.
nō: q̄ capio primum instās p̄nci.
esse mūdi. Et quero vtrū in
eodē instāti fuit nō eē ipsius mūdi: an in
aliquo alio? si sic: ergo mūdus simul fuit ⁊
nō fuit. si in aliquo alio: cū inter quelibet
duo instantia cadit tp̄s mediū; sequuntur

duo incōueniētia. Primū: q tps fuit āte mūdū: aliud q in isto tpe medio. neutrū istorū ↄdictorioꝝ fuit verū: dato q fuissent: mūdus est: mūdus nō est. ↄñs falsum. igitur ⁊ añs. Ad oppositū est Gen̄. j. In principio creauit deus ⁊c. In ista q̄stiōe sex fient.

In oppositū

Decisio q̄ōnis. Primo exponā istos terminos creare vel creatio. Scḋo inq̄rā vtrū creatio actio differt a deo. Tertio an creatio passio differat a creatura. Quarto an creatio sit mutatio. Quinto an creatio distinguit a conseruatione. Sexto dicēdū est ad formam.

C

Primus articulus. Circa primū ē aduertēdū q creatio ē productio alicuius de nouo nō ex subiecto. Unde ꝓprie loquēdo creare importat aliq̄d producere nō ex subiecto vel materia p̄cedente. Scḋo sciēdū q diuersimode loquūtur sancti de istis terminis creatio ⁊ creare et similib⁹. Un̄ vno mō accipit creare ꝓ agere ⁊ facere: ⁊ creatio ꝓ actione vel factione. Un̄ Gen̄. j. Masculū ⁊ fe. ⁊c. Scḋo mō accipit creatio ꝓ informatione alicuius forme de nouo: q forma cōfert dignitatē ⁊ nobilitatē informato. ⁊ sic loq̄tur Anß. iij. de fili. ca. ij. vbi dicit q deus i angelica natura creat cognitionē: q cognitio illi eēt ab informitate ↄuerti ad iformātē deū: ⁊ creari atq̄ formari. Tertio mō metaphorice dr̄ creatio i ꝓmotionib⁹ hūanis: qn̄ aliq̄s assumit ad aliquē statū nobilē. vt dicimus papā creari ⁊ cardinales. Quarto mō naturalr̄ qn̄ aliq̄d ꝓducit de nō eē ad eē sine materia vel subiecto p̄cedēte. ⁊ sic dicimus q creare est producere aliq̄d ex nihilo.

Tertio sciēdū q ducere aliq̄d ex nihilo pōt q̄drupl̄r itelligi. Uno mō dr̄ aliq̄d fieri ex nihilo: ita q exponat h̄ qḋ est nō fieri de aliq. ⁊ sic pōt dici q summa essentia esset facta de nihilo. Alio mō pōt itelligi aliq̄d fieri de nihilo: q̄si ipm nihil eēt aliq̄d ex q̄o vn̄ aliq̄d posset fieri: ⁊ iste mod⁹ includit ↄdictionē. Alio mō dr̄ aliq̄d ideo fieri de nihilo: q itelligit eē factū: ⁊ tñ nō eē vl̄ fuisse aliq̄d vn̄ fiat: sicut dicimur cōtristari de nihilo: q sine cā. ⁊ hos tres modos ponit Anß. Quarto mō dr̄ aliq̄d fieri ex nihilo: vt iste ꝓpōnes ex vl̄ de nō denotēt circūstātiā cause materialis: sz tm̄ circūstātiā ordinis tpis vel durationis imaginate: sic dicim⁹ fieri diuitē ex paupe: sanū ex insano: ⁊ istis duob⁹ modis possumus satl̄ ꝓpe dicere mūdū eē creatū ex nihilo: q factus est: ⁊ de nihilo: ⁊ pri⁹ nō fuit aliq̄d: capiēdo pri⁹ ⁊ post h̄m qḋ dicūt durationē imaginatā.

D

Scḋs articlꝰ. Circa scḋm articlm dico tria. Pmo q creatio actio nihil aliud ē q̄ᷓ deus. Un̄ iste t̄min⁹ creatio siḡt eēntiā diuinā: ⁊ cōnotat creaturā creatā eē ab ea de nouo postq̄ᷓ nō fuit. ⁊ h̄ loq̄ndo ꝓpe: vt ē distictio iter subiecta istoꝝ t̄minoꝝ creatio ⁊ ↄseruatio. Scḋo dico q creatio actio ꝓpe loq̄ndo nec ē i deo: nec ē a deo. pꝫ ꝑmū dictū: q ē eēntia diuina q̄ nec ē i deo. Tertio dico q creatio actio nō ē mediū aliqḋ iter deū ⁊ creaturā: sicut imaginat. Pe. aureoli. Probat: vl̄ eēt deus: vl̄ alid a deo. si deus: tūc nō eēt mediū iter deū ⁊ creaturā. Si aliud a deo: tūc aliq̄d differt a deo: qḋ nullo mō eēt effectū a deo. qḋ nō ē catholicū: vt ꝓbatū est i q̄ōne p̄cedēti. Quarto sicut eēt causatū a deo: esset creatio large loq̄ndo: sic ↄsueuim⁹ dicere q oē qḋ ē: deus ē vel creatura. Sꝫ ↄ illḋ arguo sic: nihil qḋ est deus pōt nō eē: creatio actio pōt nō eē ḡ creatio actio nō est deus. minor pꝫ: q h̄ pōt eē falsa: creatio actio ē: ⁊ sua opposita vera maior pꝫ: q ex opposito seq̄tur ipossibile sicut arguēdo: aliq̄d qḋ est deus pōt nō eē: ḡ deus pōt nō eē: q añs ⁊ ↄñs couertūtur.

A

Questio xiij

Argu. pnci.

Utrū christ⁹ cōuenienter redemit gen⁹ hūanū: ⁊ arguit q nō: q non redemit gen⁹ hūanū: ḡ nō couenienter. Añs ꝓbat q null⁹ hō redemit gen⁹ hūanū. Ad oppositū ē Aug. li. xiij. de tri. c. x. vsq̄ꝫ. xvj. vt allegat a mḡro s̄e. Ad illḋ dr̄ q sic: ꝓpt auctoritatē fidei quā tenꝫ ecclia. sic enī cātat ecclia. Famulis tuis subueni ⁊c. Itē christus crucifix⁹ surrexit a mortuis. Ad rōnē i oppositū negat añs: ⁊ sil̄r ei⁹ ꝓbatio. in sup s̄nia. di. xx. i pn. Si vo q̄rat vtrū alio mō deus hoiem liberare posset q̄ᷓ ꝑ mortē xp̄i. Dicitur aliū modū fuisse possibilē deo cui⁹ ptati cūcta subiacēt: sꝫ nre miþie sanāde ↄuenientiorē modū aliū nō fuisse. Cōtra auctoritates pmo nō iferūt titulū ↄclusionis: ḡ nō ꝓbāt cōclusionē. Añs pꝫ: nā arguēdo ab alterutra illaꝝ ad ↄñs ē fallacia ↄñtis. nō enī seq̄tur: redemit nos: igit ↄuenienter redemit nos: sicut nō seqt: christ⁹ vult aliq̄d: ḡ ↄuenienter aliq̄d vult. Itē ex vtraq̄ auctoritate seqt oppositū ↄclonis: igit icōueniēt adducit ad ꝓbādū eā. Nā si christ⁹ redēit p̄cioso suo sāguie: ḡ icōuenienter redemit: q in ifinitū pl⁹ dedit de

In oppositū

B

Rñsio

C

Ad argu pn.

Obiectio pma.

Scḋa.

sanguine:q̄ oportuit siue suffecit eū dedis
se:igit̄ icōueniēter. Añs p̄bo. q2 in īfini-
tū min⁹ suffecisset p̄ redēptiōe:ḡ. Probat̄
q2 quācūq̄ gutta sanguinis ei⁹ accepta:
ea suffecisset:ergo ₇c. Itē christus nesciuit
quātū sanguinis debuit solui p̄ redēptio
ne generis humani:ḡ nesciuit quātū cōue
Tertia niēter debuit soluere. Añs patʒ: q2 nulla
Quar- quātitas sanguinis debuit solui. Itē non
ta. redemit nos sanguine suo p̄cioso: sed sola
morte. Itē ex scd̄a auctoritate arguit̄ q̄ p̄
crucifixionē christi sum⁹ redēpti: sʒ cruci-
fixio christi fuit pctm̄ mortale.ḡ p̄ pecca-
Primū tū mortale sum⁹ redēpti:ḡ incōuenienter.
princi. Ad principale sic.ergo puuli iniuste dā-
Scd̄m nant̄. Itē si sic:iniuste infligit̄ pēna p̄ pec
Tertiū catis. Itē si sic:min⁹ meret̄ christian⁹ post
Quar- redēptionē ceteris parib⁹ q̄ ante.ɔ̄ñs est
tum. falsum. Itē si sic: christ⁹ nobis p̄ mortem
Primū meruisset.ɔ̄ñs est falsum. Reduco p̄ter
ɔ rōnē ea rōnē primā:₇ p̄bo añs primū.₇ hoc sic
nulli hoies sunt redēpti:ḡ nec gen⁹ huma
num. Añs ptʒ: q2 nō sum⁹ redēpti h̄m ge
nus a[l]s sʒ redimēdi:vt dicit magr̄.iij.dis.
xix.c.vj. Probationē añcedēt[is] p̄bo sic: q2
sua opposita est falsa:aliquis hō redemit
gen⁹ hūanū: q2 in instanti redēptionis h̄
fuit v̄a:nullus hō redemit gen⁹ humanū
in a. sit a instās redēptionis:q2 in a hec fu
it v̄a:ois hō est aliq̄s:demōstratis alijs a
Scd̄m deo. Item si hō fuit redēpt⁹:aut p̄ hoiem
aut p̄ nō hoiem.nō p̄ nō hoiem:q2 nullus
nō hō redemit gen⁹ humanū.nō p̄ hoiem
q2 q̄libet q̄ fuit hō in a: fuit redēpt⁹ in a.
Tertiū Itē hō fuit redēpt⁹ anteq̄ christus fuit
redēptor:ḡ hō nō fuit redēpt⁹ p̄ christum
Añs ptʒ:q2 in hora mortis christi hec fuit
vera:hō est redēpt⁹:sʒ hec nō fuit v̄a chri
stus est redēptor vsq̄ ad istās resurrectio
nis:ḡ hō fuit vere redēpt⁹: qn̄ nullus hō
fuit redēptor. Volo q̄ iste termin⁹ christ⁹
supponat pro p̄sona constituta in duab⁹
₇ ex duab⁹ naturis:tūc sic.si christ⁹ te re-
demit:tu fuisti redēpt⁹ in a. ₇ vltra:tu fu
isti redēpt⁹ in a:ḡ fuisti redēpt⁹ anteq̄ fu
isti cōposit⁹. Ad principale.aīa Ade fuit
beatificata p̄ redēptionē:q̄ro ḡ vtrū ī eo-
dē instāti q̄ christ⁹ moriebat̄ an in alio: si
in eodē:ergo pri⁹ fuit beatus Adā in lim
bo:q̄ christ⁹ descēderet ad libū. hec ɔ̄ña
ptʒ. Nā aīa christi descēdit successiue:alās
nō descēdisset. Nā descēdere est moueri lo
caliter. Si in alio:igit̄ tp̄s fuit iter instās

redēptionis ₇ instās beatitudinis. ɔ̄ñs ē
falsum:q2 tūc caruisset Adā iniuste visiōe
btifica. Nec pōt dici q̄ ī instāti mortis in-
cepit eē btūs.q2 tūc act⁹ btific⁹ fuit in eo D
successiue creat⁹:₇ sic itēsiue: ₇ p̄ ɔ̄ñs tp̄s Ad pri
fuisset anteq̄ fuisset btūs sicut pri⁹. Ad mā ob
p̄mū dr̄ q̄ ista ɔ̄ña est bona: christ⁹ vult h̄ iectio-
ḡ vult h̄ ɔueniēter. Ad scd̄m negat̄ ɔ̄ña nem.
in infinitū plus dedit: ḡ incōueniēter:sed Ad se-
cōcedit̄ añs. Ad tertiū:sola morte rede- cundā.
mit:ḡ nō sanguine:negat̄ añs ɔ̄ña ₇ ɔ̄ñs. Ad ter
Ad q̄rtū:crucifixio christi fuit pctm̄ mor tiam.
tale.ɔcedit̄ añs ₇ ɔ̄ñs:ad istū intellectum Ad q̄r-
q̄ p̄ istud qd̄ fuit pctm̄ sum⁹ redēpti.₇cō tum.
cedit̄ ɔ̄ña isti⁹ argumēti. Ad tria prima E
p̄ncipala negat̄ ɔ̄ña. Ad quartū cōcedi ad tria
tur ɔ̄ña ₇ ɔ̄ñs. Ad p̄mū ɔ rōnē: Ad ar- princi.
gumētū negat̄ añs:₇ negat̄ q̄ hoies non Ad q̄r-
sunt redēpti:sʒ redimēdi. Ad aliud qn̄ dr̄ tum.
si aliq̄s hō redemit gen⁹ hūanū: redemit Ad pri
illud ī istāti mortis christi.negat̄. Ad vlti mū cō-
mū negat̄ illa.hō fuit redēpt⁹ anteq̄ ali- tra ra-
q̄s hō fuit redēptor:q̄ fuit añs. Sʒ ɔ pri tionē.
mā:si ista ɔ̄ña eēt bona:tūc etiā ista eēt bo Ad sec
na:de⁹ vult h̄ fieri:ḡ iustū ē hoc fieri:quā Ad ter
ɔ̄ñam negat Anh.ī.cur de⁹ hō.c.ij. Nō em̄ tium.
seq̄t̄:si de⁹ vult mētiri:iustū ē mētiri:sʒ po F
ti⁹ seq̄t̄:iustū est deū nō eē. Itē si ista ɔ̄ña Repli-
eēt formalis:de⁹ vult h̄:ḡ ɔueniēter vult ca p̄ma
h̄:ḡ q̄cq̄d formalr̄ añcedit ad añs/añcedet ɔ solu-
formalr̄ ad ɔ̄ñs:sʒ sequit̄ formalr̄:de⁹ icō tionē.
ueniēter vult h̄:ḡ de⁹ vult h̄:ḡ illa ɔ̄ña est ad pri-
formalis:de⁹ incōueniēter vult h̄:ḡ deus mā ob
vult h̄ cōueniēter. Cōtra rn̄sionē secūdi iectio-
cōcedētē hāc in infinitū pl⁹ dedit christus nem.
de sanguie q̄ suffecit.ɔ.si īfinitū ₇c. ₇ me Scd̄a.
dietas toti⁹ sanguis suffecit:ḡ in infinitū G
pl⁹ dedit q̄ medietatē: ḡ aliqd̄ totū ē ī in Cōtra
finitū pl⁹ q̄ sua medietas. Itē capio totā solutio
latitudinē p̄cij qd̄ suffecisset. ₇ arguo sic. nē scd̄e
ista latitudo suffecisset:sʒ christ⁹ dedit pl⁹ obiecti
q̄ suffecit:ḡ dedit plus q̄ istā latitudinē. onis.
Itē si ī īfinitū pl⁹ dedit q̄ suffecisset:ḡ nō Repli-
exercuit actū iustitie. añs p̄bat̄:q2 ois af- ca p̄ia
flictio debet eē iuxta mēsurā delicti.ī.cur Scd̄a.
de⁹ hō.c.ij.ḡ in īfinitū pl⁹ excessit q̄ debu- Tertia
it:nec exercuit op⁹ liberalitat̄:nec magni
ficentie:nec alicui⁹ virtutis:q2 ois virt⁹ cō
sistit in q̄dā medio.ij.Ethi.c.viij. Itē ipse Quar-
cte redemit:q2 nō dedit quantū oportuit. ḡ ta.
₇c. Aliter dr̄ a p̄ncipio negādo istā:ī īfini-
nitū pl⁹ dedit ₇c. Cōtra.ī īfinitū min⁹ suf
fecisset;q2 ī duplo min⁹ ī triplo;₇ q̄druplo.

⁊ sic in infinitū: ergo in infinitū plus dedit ⁊c.
Quinta Itē nō seqᷓ: christ⁹ redemit famulos su-
os igiᷓ redemit gen⁹ hūanū: sicut nō seqᷓ:
christ⁹ brificabit famulos suos: igiᷓ gen⁹
Sexta hūanū. Itē demōstratis oibus hoibus b
est vera: isti sunt gen⁹ hūanū. ⁊ tūc sequiᷓ ꝙ
Cōtra tm̄ isti sunt redēpti. ꝯña est falsus. Cōtra
sol. scdi rñsionē ad vltimā ꝓbo istā: ꝙ hō fuit redē
ꝯ rōnē ptus anteꝗ̃ aliqs hō fuit redēptor. ꝓbaᷓ
primo. triplici forma. Primo sic. hō fuit redēpt⁹ in
instāti mortis christi: sꝫ null⁹ hō fuit redē
ptor añ instās resurrectiōis: qꝛ christ⁹ i il-
lo triduo nō fuit hō: iuxta scholā cōem ⁊c.
Scdo. Itē Adā fuit btūs añꝗ̃ christ⁹ redemit
eū: igiᷓ Adā fuit redēpt⁹ añꝗ̃ christ⁹ fuit
redēptor. Añs ꝓbo sic. ista copulatiua est
vera: Adā ē btūs: ⁊ Adā fuit redēpt⁹. tūc ar
guo sic. hui⁹ copulatiue pma ps fuit vera añ
ꝗ̃ scda erat vera: ergo fuit ita ꝙ Adā fuit btūs
añꝗ̃ fuit ita ꝙ fuit redēpt⁹. Añs ꝓbo sic.
qꝛ pma ps fuit vera i istāti mortis christi. ⁊
Tertio scda ps nō fuit vera: ergo pma ps fuit vera añꝗ̃
scda ps fuit vera. Itē iste due ꝓpōnes ꝯuer
tunt: christus redemit gen⁹ humanū: ⁊ ita
fuit ꝙ redemit genus humanū: igiᷓ Adā
fuit btūs añꝗ̃ redemit gen⁹ hūanū. Prīa
ꝓpō ptꝫ: qꝛ seqᷓ: ita fuit ꝙ christ⁹ redemit
gen⁹ hūanū: igiᷓ christ⁹ redemit gen⁹ hūa
nū. Cōtrio scdaꝫ ꝓbo: videlꝫ ꝙ adā fuit btūs
añꝗ̃ ita fuit ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū
Nā Adā fuit btūs i istāti q̄ icepit ita eē ꝙ
christ⁹ redemit gen⁹ hūanū: qꝛ i istāti mor
tis christi. tūc arguo sic. In instāti mortis
christi Adā fuit btūs: ⁊ i istāti mortꝫ chri-
sti icepit ita eē ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūa
nū: igiᷓ Adā prius fuit btūs: ꝙ̃ illō ita fuit
ꝙ christ⁹ redemit gen⁹ hūanū. ista ꝯña est
bona: i a istāti icepit ita eē ꝙ christ⁹ rede-
mit gen⁹ hūanū: ergo i a instāti nō fuit ita ꝙ
christ⁹ redemit gen⁹ hūanū: ⁊ immediate
V Cōtra sol. ter tie obie ctiōis. post a istās fuit ita. Cōtra rñsionē ad ter
tiū ꝓbo istā quā negat: christ⁹ sola morte
redemit gen⁹ hūanū: arguo rōne ⁊ auctē.
Rōne sic. redemit hoiēs morte: ⁊ nullo alio
a morte: ergo sola morte. ps negatiua ptꝫ: qꝛ
q̄cūqꝫ re demōstrata b ē falsa: b ē aliud a
morte christi: qꝛ nulla res ē aliō a puatiōe
sicut b ē falsa: lapis ē aliud a cecitate. qꝛ ꝫ
Arist. iiij. meta. isti termini idē: aliud: indiffe
rēs: ⁊ diuersuꝫ nō dicūᷓ nisi de entib⁹. ꝯña
pma pncipalis pꝫ: qꝛ infantes nō dānanᷓ
nisi ꝓ pctō mortali: ergo nō dānaᷓ nisi ꝓ isto
ꝓ q̄ christ⁹ satisfecit. Cōsequētia scdi pnci-
palis pꝫ: nā ꝯtritiōi nr̄e cooparᷓ pena mor
tis christi. tūc arguo sic. Ista duo sufficiūt
ad delēdū pctm̄ nr̄m: imo oia pctā mūdi:
iō supfluū eēt ponere aliā pniam. Añs pꝫ
p mgrꝫ li. iij. di. xix. c. iiij. Pctā nr̄a. i. penā
pctōꝝ nostroꝝ dr in corpe suo sup lignum
portasse: qꝛ p ipsi⁹ penā quā in cruce tulit:
ois pena tpalis q̄ ꝓ pctō ꝯuersis debeᷓ: i
baptismo penit⁹ relaxaᷓ: vt nulla a bapti-
zato exigaᷓ: ⁊ i pnia minoraᷓ: nō em̄ suffi-
ceret illa pena q̄ penitētes ligat eccl'ia: nisi
christi pena cooparetᷓ quā ꝓ nobis soluit.
Ex hoc arguo sic. ois pena quā christus sol
uit ꝓ pctis tuis: sufficeat ad deletionē pctō
rū tuoꝝ oim: aliquā penā christ⁹ soluit pro
pctis tuis q̄ portat in corpe suo: ergo. minor ē
mgr̄i in fine auctis. Itē si cooperaᷓ ad mi
nuēdū: capio totā latitudinē pnie debite ꝓ
pctō mortali. ⁊ arguo sic. hui⁹ latitudinis
partē pt recōpēsare pena nr̄a: ergo pena chri-
sti q̄ in infinitū plus pōt recōpēsare: minu
it nō solū: imo absorbet. Itē si ista pena co
operaᷓ ergo ꝫm suū totū laborē cooperaᷓ: igi
tur infinite cooperaᷓ. Consequentia tertij
principalis ptꝫ p mgr̄m. iij. di. xix. c. j. Licet
inquit diabolus nos tētet post christi mor
tem: q̄bus modis ante tētauit: nō tn̄ vince
re pōt sicut ante vincebat. ergo aliqō adiuto
riū nobis ꝯferᷓ p mortē christi ad vincēdū
oēm ptātem diaboli. pono ergo Petrū tenta-
turū de illecebra equalr sicut Iudei ante
mortē christi: ⁊ sint oia eq̄lia pter iuuamē
qō petro accreuit de morte christi: tūc sic.
iste Iude⁹ vincit p se quātū Petrus per se
⁊ per meritum mortis christi: ergo magis
virtuose: ⁊ ita meritū mortis christi nō ꝓ-
desset Petro. Et hec de questione.
¶ Sequiᷓ aliud fragmentū q̄ōnis oīno i-
perfectū: qō si q̄d ptermissum voluissēꝫ: ma
xime ptermisissem: sꝫ equius iudicaui au-
ctoribus fidē seruare: eos vbi ipfecti sunt
cū ptestatione ponēdo: ꝙ̃ omittēdo.

U Trum deus sit a

nob cogscibilis? Tenet Ockā Q. xiiij.
primo ꝙ nec qō est de⁹ vel q̄d Opin. 1
ditas vel essentia diuina: est a Ockā 2
nobis cognoscibilis naturalr in se: ita ꝙ
nihil aliud cōcurrat in rōne cogniti. Scdo
ꝙ deus ē a nobis cognoscibilis in aliquo
sibi ꝓprio competente: cuius partes sunt
abstrahibiles a reb⁹ naturalib⁹. Et tertio
ꝙ in aliquo cōceptu simplici ad significan

dum ad placitū deū: ꝛ hoc ꝯceptu cōnotatiuo vel negatiuo. Ad declarationē primi nota ꝙ illud qḋ terminat actū intelligendi est vnus ꝯceptus quo vtimur ꝓ deo: q̄ est sibi ꝓprius. ꝛ q̄cq̄d pōt ꝓbari de deo: ꝓbari pōt de isto ꝯceptu: nō ꝓ se: sed pro deo: ꝛ ſm hoc dicim⁹ ꝙ hoc ꝯceptu intellecto intelligit̄ de⁹ mediate: licet iste ꝯcept⁹ sit creatura.

Obijcitur. Cōtra istud in nullo assignatur differentia inter cognitionē de creatura saltē absoluta ꝛ cognitionem de deo: q2 quascūq̄ cognoscimus rē absolute: cognoscimus vnū cōceptū ꝓpriū illi rei quo vtit̄ intellect⁹ vice cause: ꝛ idem est ſm multos in cognitione intuitiua.

Rňsio. Pōt dici ad istud ꝙ creatura in se agit ad causandū istū conceptū mediāte cognitiōe intuitiua sensitiua: sed hoc nō facit deus ꝛc. Non plura de hoc fragmento reperi.

A

Qō. xv ꝛ vltia. Primū pňcipiū.

Utrum doctrina

euangelica bti Mat. de christo sit gñaliter vera tota? Et arguit ꝙ nō: q2 tūc christus fuisset nutritus ꝛ auct⁹ ꝑ nutrimētū sicut alij hoīes: ꝯñs ē falsum: igit̄ ꝛ añs. Cōsequētia pꝫ: q2 ſm doctrinā euāgelicā christ⁹ more alioꝝ hoīm de ꝑuo puero fuit factus vir ꝑfectus. Falsitas ꝯñtis pꝫ: q2 vel mansit eadē humanitas in principio augmentationis ꝛ in fine: vel nō. Si sic igitur idem cōpositū ex materia ꝛ forma sui. s. hūanitas christi erit idem in fine ꝛ in principio augmētationis. Cōsequens est falsum: q2 demonstrato cōposito qḋ est hec hūanitas in ṗncipio augmētationis: hec est vera: hoc compositū erit pars illius cōpositi qḋ erit humanitas christi in fine augmentationis.

Probatur primo falsitas ꝯñtis. Cuius probatio est: q2 materia aliq̄ aduenit isti cōposito: ꝛ faciet cū isto vnū aliud cōpositū qḋ erit humanitas christi in fine augmentationis. tūc arguo sic. Hoc cōpositū erit pars cōpositi qḋ erit humanitas christi: hoc cōpositū est humanitas christi: ergo hūanitas christi erit pars humanitatis christi. Si igit̄ manet eadem humanitas: eadem pars erit pars suipsius. si nō: sequit̄ ꝙ in christo fuissent infinite humanitates. ꝯñs est falsum: vt videtur.

Scdo. Scdo ꝓbat̄ falsitas illius ꝯñtis. s. ꝙ sit nutritus ꝛ auctus per nutrimentum Mat. xv. Omne qḋ in os intrat: in ventrē vadit: ꝛ per secessum emittitur, igit̄ nihil transit in naturā humanā: igit̄ christ⁹ non fuit auctus ꝑ nutrimentū. illa vltima ꝯña pꝫ ꝑ phm ṗmo de gñatione: q2 ad augmētati: nē sequit̄ ꝙ alimētū ꝯuertat̄ in naturā rei alēde.

B

In oppositū. Ad oppositū est fides catholica. q̄ euāgeliū Mat. recipit ꝑ totū. ꝛ beatus Aug. in quadā ep̄la ad Petrū dicit ꝙ si vnū nō sit verū eoꝝ q̄ scriptura dicit de christo: nec aliq̄d alioꝝ opꝫ dicere veꝝ esse. Itē Aug. de ꝯcordia euāgelioꝝ. Inter oēs diuinas auctēs euāgeliū merito precellit.

Decisio qōnis. Ad istā qōnem breuiter dicendū ꝙ sic: nec hoc apud catholicū dꝫ esse dubiū. sed q2 qō mota supponit difficultatē tactā in arguendo: videlꝫ an in augmētatione maneat idē hō in ṗncipio augmētationis ꝛ i fine: sic procedā. Primo ponā viā quā reputo veriorē: ꝛ eam ꝓbabo. Scdo recitabo rōnes cuiusdā socij quib⁹ ꝯ me in illa materia replicauit: ꝓpter quas rōnes istā materiā tracto: quā alš ista vice nō tetigissem. Tertio dicā ad rōnes ṗncipales.

C

Prim⁹ articl⁹. Quātū ad primū alš in quadā disputatiōe tenui partē negatiuā istius articuli: videlꝫ ꝙ in augmētatiōe hoīs nō manet idē hō in ṗncipio ꝛ in fine: sꝫ i fine est vn⁹ nou⁹ q̄ in ṗncipio nō fuit. Consilr̄ dico ꝙ in diminutione hoīs desinit esse idem hō in termino a quo: ꝛ alius est hō in termino ad quē. An vero augmētatio sit vnus motus ꝯtinuus an nō: nō curo ꝓ nunc. Istā ꝯclusionem teneo in augmētatione ꝛ diminutione: imo in omni nutritione ꝛ deperditione cuiuscūq̄ ꝑtis essentie vel nature humane. Uñ nulla difficultas maior est de augmētatione q̄ de sola nutritione: vbi nulla est augmētatio: q̄uis manifestius appareat additio rei noue ad sensum. hec est igit̄ cōclusio quā volo vniuersalr̄ defendere: ꝙ non manet idem hō in ṗncipio augmētatiōis ꝛ in fine: in principio diminutionis ꝛ in fine: in principio nutritionis ꝛ in fine.

Premittit ꝑsupposita. Ad illā faciliter persuadēdam ṗmitto quasdā petitiōes q̄s volo supponere: ꝛ postea formabo ſm illas quasdā rōnes. Prima petitio. oīe totū a qualibet sui parte realiter differt. Scda est ista: nulla pars cōstituēs aliqḋ totū cū alia parte/est pars illius ꝑtis condiuise cōtra seipsum. Tertia: omnis natura humana est composita ex corpore ꝛ anima. patet hec. Quarta: oīs anima intellectiua est tota in toto ꝛ tota in qualibet parte. Quinta est ista: omnis pars infor-

mata aïa intellectiua ē pars alicuius hoīs. Sexta: alimētū vere trāsmutaſ in v̄tutem nature humane. p3 ista p pħm ⁊ cōmen. j. de generatiōe. Septima: ꝙ oīs nutritio vl' augmētatio fit p additionem noue rei ad ipm qḋ nutriri vl' augeri ḋr: ⁊ oīs diminutio p deperditionē alicui⁹ rei q̄ fuit ps illi us rei. Ista p3 sīlr p̄mo de gñatiōe. ⁊ ij. de aīa. Octaua: ꝙ in augmētatione ⁊ diminutione manet aliq̄d idē in termino a quo ⁊ in termino ad quem. Istis suppositis arguo. capio sortē q̄ debet nutriri in termino a quo: hoc est qñ sortes icipit nutriri: ⁊ impono istū terminū ad significandū p̄cise hoc cōpositū ex hoc corpe ⁊ hac aïa intellectiua: demōstrato corpe sortis ⁊ aïa in eodē instāti: ⁊ impono b sīlr ad significandū p̄cise illud qḋ additur sorti in nutritione vel augmētatione. deinde pono c ad significandū p̄cise illud cōpositū qḋ p̄fuit in termino a q̄: ⁊ manebit in termino ad quē: ⁊ ex illo qḋ de nouo euenit: ⁊ significet d instans terminās augmētatione: tūc arguo sic. Sortes in d istāti erit c: sortes est a: igiẗ a erit c in d instāti. ⁊ vltra: a erit c in d istāti: ⁊ a erit ps c in d instāti per positū: q2 a ⁊ b cōponūt c in d instāti: igiẗ pars erit totū cuius est ps in d istāti. ꝯñs est falsum: ⁊ ꝯ p̄mā petitionē. Itē eodē casu posito c nūq̄ fuit ante d: q2 hoc cōpositū ex a et b nūq̄ fuit āte d: sed sequitur c nūq̄ fuit ante d instans: igiẗ iste hō nūq̄ fuit ante d instans. ⁊ vltra: igiẗ iste hō nūq̄ fuit aliquid qḋ fuit ante d instans. Mō sequiẗ: iste hō nūq̄ fuit aliq̄d ante d instans: igiẗ iste hō de nouo nō est hō: ergo iste hō non fuit in principio vel in termino a q̄ augmētatiōis qḋ est ꝓpositū. Preterea arguo sic. a erit c in d instanti: igiẗ sortes est ps c in d instanti. ⁊ vltra: sortes erit ps c in d instanti: sed impossibile est ꝙ idē sit ps suipsi⁹: igitur sortes erit ps alterius hoīs ab illo hoīe q̄ est a. Sed diceret forte socius p̄dict⁹ ꝙ verū est ꝙ in augmētatiōe est aliqḋ totū: qḋ fuit illud totū qḋ p̄fuit ante augmētationē: s3 tñ ex hoc nō seq̄tur ꝙ sit alius hō in fine q̄ fuit in principio: s3 est idē hō. vnde cōcedit ꝙ sortes aucto sorte ē aliud totum q̄ prius fuit: sed nō est alius homo. Sed illa rñsio mihi videẗ includere ꝯdictionē. q2 eadē res denotaẗ per istū terminū cōplexū hoc totū: ⁊ per istū terminū ꝯplexū ille hō igitur cuicūq3 iste hō est idē: hoc totum est idē. ⁊ cui fuit idē hō: hoc totū fuit idem. s3 per te iste homo demōstrato sorte aucto fuit idē sorti non aucto: igiẗ hoc totū fuit idē illi toti: ⁊ hoc totū non est aliud totum q3 fuit illḋ totū qḋ p̄fuit: qḋ negat rñsio. Preterea p te in fine augmētatiōis demōstrato sorte aucto hec est cōcedēda: hoc totū ē nouū: capiēdo ly totum categorematice. tūc arguo. hoc totū est nouū p augmētationē: hoc totū est compositū ex corpe ⁊ aïa intellectiua: igiẗ aliqḋ totū cōpositum ex corpe ⁊ aïa intellectiua est nouū p augmētationē: qḋ ē ꝓpositū. Preterea arguo sic: b totū demōstrato sorte aucto nō ē idē totū qḋ p̄fuit. igiẗ nō est illa res q̄ p̄fuit. ⁊ vltra: igiẗ non ille hō qui p̄fuit. Preterea ista rñsio destruit augmētationē ⁊ diminutionē: q2 s̄m istā viā augmētatio nō est nisi rarefactio. Probo sic. qñcūq3 eadē res p̄cise est primo minor ⁊ postea maior: ibi est rarefactio. hec ꝓpositio p3 p pħm. iiij. physi. c. de augmētatiōe. p3 manifeste ꝙ augmētatio nō est nisi p additionē noue rei. s3 in tali augmētatione s̄m dictū socij manet p̄cise eadē res que est p̄io minor ⁊ postea maior: igiẗ talis augmētatio nō ē v̄a augmētatio s̄m mentē Aristo. s3 est rarefactio tm̄. Si dicaẗ ꝙ nō manet eadē res p̄cise primo minor ⁊ postea maior. Cōtra. s̄m te manet idē hō p̄io minor ⁊ postea maior: ergo eadē res. ꝯña p3: q2 arguiẗ ab inferiori ad supius affirmatiue. Nam si nulla res manet eadē primo minor et postea maior: igiẗ null⁹ hō. Preterea ipossibile ē per naturā vnā rem cōuerti in aliam: puta ꝙ nō corrūpatur ⁊ cōuertatur in rem que p̄fuit: q2 sic erit corruptio alicui⁹ rei p naturā sine generatiōe cuiuscūq3 alteri⁹ rei: qḋ nō est cōcedendū. p3. j. physico. ⁊. vij. meta. s3 p corruptionē vni⁹ subē est gñatio alteri⁹. Manifestū igiẗ est ꝙ alimētū nō cōuertiẗ in materiā rei alēdē: ⁊ p tāto dicit ꝙ ꝯuertiẗ in eādē naturā s̄m spēm. Vñ Arist. di. primo de generatiōe. ⁊ ij. de aïa ꝙ alimentū est dissimile rei alēde in p̄ncipio: ⁊ sīle ī fine: ita ꝙ caro trāsmutat panē ī carnē: et os trāsmutat panē ī os: ⁊ gñaliter oē mēbrum humiditatē cibalē que est alimētum proximū in speciem membri alēdi. tūc arguitur. alimētum nō cōuertitur in aliquid p̄existēs: s3 totū dissimilaẗ alicui p̄existēti. igiẗ ex alimēto nō ē aliqua ps p̄existēs rei alēde. igiẗ est aliq̄d nouum a qualibet pre

preexistente in re alēda. Sed cōstat ꝙ illud nouū ꝛ nouiter de alimēto generatū nō facit vnū hoiem q̄ tota natura pfuit: igit̄ cōstituit aliū hoiem ab illo q̄ pfuit p partes pexistētes: qd̓ est ppositū. Sed ad istā rōnē dr̄ ſm via cōem quā postea reprobo: ꝙ nō ois corruptio ſube ē gnātio alteri⁹ ſube ſed forma q̄ pfuit in re alēda / eadē numero extēdit̄ in materia alimenti: ita ꝙ corruptio vni⁹ forme ſubālis fit ſine pductione alicui⁹ noue forme. Preterea ꝙ est impossibile augeri ſm istū intellectū: ꝙ eadē res fit pcise minor primo ꝛ postea maior: pbatur sic: qꝛ capio illud qd̓ augef̄: ꝛ q̄ro de illo q̄ res ē: an ē illa res pcise q̄ pfuit: an illa q̄ aduenit: vel cōpositū ex vtraqꝫ. Si dr̄ ꝙ illa res augef̄ q̄ pcise pfuit ſm ſe ꝛ ſm qd̓libet sui. Cōtra. vel est in maiori loco: vel nō. Si nō: tūc nō ē auctū. qꝛ ſm pħm pmo de generatione. oē qd̓ ē auctū: ē necessario in maiori loco: nō tn̄ oē qd̓ alteratum ē. sic eni differt augmētatio ab alteratione ſm eū. si fit in maiori loco: ꝛ manet precise eadē res: igitur nō est nisi rarefactio: sicut superius argutū ē. Si dr̄ ꝙ illud precise qd̓ pfuit nō dr̄ augeri precise: ſed cōpositū ex isto qd̓ aduenit ꝛ ex illo qd̓ pfuit. Contra. oē qd̓ augef̄: augef̄ p aliquid adueniēs ſm pħm: ſed isti cōposito ex eo qd̓ pfuit ꝛ ex eo qd̓ aduenit / nihil addit̄. Tū qꝛ illud qd̓ augef̄: manet. Tum qꝛ tale compositum non est primo in minori loco ꝛ postea in maiori: igitur impossibile ē rē augeri ad talē expositionē termini: qꝛ aliqua res fit primo minor: ꝛ postea maior p additionē alteri⁹ rei additā. ppter qd̓ ait pħs: iō dr̄ aliqua res puta sortes posse augeri: qꝛ sor. pōt cōedere ꝛ alimētū assimilare ptib⁹ suis: cōtinuādo materiā alimēti materie suarū priū: sic ꝙ resultans ex pexistēte cōposito et alio nouo generato resultabit vnū cōtinuum eiusdē spēi cū isto qd̓ fuit ī pncipio: differens tn̄ ab eo numero. nō sic tn̄ totalr̄ ꝙ in nulla pte cōicēt: ſꝫ solū ptialr̄ ꝛ p ptes materiales. Preterea ad pncipale arguit̄ sic. in diminutiōe capio istās in quo sor. incipit diminui: arguo sic. hoc cōpositū ē: demōstrato sor. ꝛ imediate post / hoc cōpositū nō erit: igit̄ hoc cōpositū desinit esse. scd̓a pars ātecedētis ptꝫ: hec. s. ꝛ imediate post nō erit hoc cōpositū: ꝛ vltra imediate post hoc illud cōpositū nō erit: igit̄ immediate post hoc nō erit sor. ꝯn̄a ptꝫ a negatiōe superioris ꝛc. Silr̄ seqt̄ur hoc cōpositū desinet esse: ergo sortes desinet esse. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ in subiecto antecedētis ꝛ in subiecto ꝯn̄tis pcise demōstrat̄ eadē res. Preterea pono ꝙ manus hoīs āputef̄ successiue: ꝛ sit a instans terminās illā amputationē: tūc in a demōstro residuū manus: ꝛ sit illud b. q̄ro vtrū in a b incipit eē hō an nō exponēdo ly incipit p positionē p̄ntis ꝛ negationē preteriti sic. b ē hō: ꝛ imediate ante hoc nō fuit hō: si nō ſm viā socij cōstat ꝙ in a est hō: ꝛ post āputationē man⁹ manet idē hō: ergo b prius fuit hō: ꝛ nō fuit aliq̄s hō nisi sortes: ergo b prius fuit hō sortes. ꝛ cōstat ꝙ b īmediate ante hoc fuit pars sortis: ergo sortes fuit ps sortis. Ad itellectū istū si hec fuisset formata fuisset vera: sortes ē ps sortis. seqt̄ ꝯn̄s ipossibile: qꝛ in rei veritate sic ē ꝙ qn̄ sortes diminuit̄: in fine diminutionis ꝙ iste hō fuit pars hoīs: ꝛ silr̄ ꝙ sortes fuit pars sortis: qꝛ hec res q̄ nūc est sortes: fuit pars alterius hoīs partibiliter distincti ab isto qui hō vocabatur sortes: ſed nūqꝫ ē hec vera: pars hoīs ē hō: licet h̄ sit vera: ps hoīs pōt esse hō. Silr̄ si b in a istāti nō incipit eē hō: ſed prius fuit hō: qn̄ fuit ps sortis: opꝫ cōcedere ꝙ sortes fuisset cōpositus ex infinitis hoībus: qd̓ nō est cōueniens. igit̄ relinquitur ꝙ in a b incipit eē hō. Tunc arguo sic: b incipit esse homo in a: ergo b nō fuit sortes immediate ante a instans: ꝛ per te sortes fuit immediate ante a: igitur b incipit esse alius homo q̄ꝫ sortes fuit ante a. Silr̄ nimis absurdū est dicere ꝙ aliqd̓ incipit esse homo: ꝛ immediate illud idem ante fuit homo: qꝛ includit contradictionem. Preterea demōstro totā materiā que ē sub aīa sortis: ꝛ arguo sic. Quelibet pars materie illius est de essentia illius materie: ſed hec materia est de essentia sortis: igitur q̄libet pars: ergo deperdita quacūqꝫ pte isti⁹ materie minuitur vel corrūpitur eēntia sortis: ꝛ si sic: minuitur eēntia: qd̓ nō est dicendū: qꝛ eadem eēntia nō est primo maior et postea minor naturaliter: nisi p cōdēsationē. Maior patet: quia hec materia est hec essentia: igitur quelibet pars huius materie est pars huius essentie. Minor ptꝫ: videlicet ꝙ hec materia est de essentia sortis ſm philosophum in multis locis ꝛ ſm fidem: ꝛ ad sensum homo componitur ex corpore ꝛ aīa. cōmentator. vij. meta. cōmento xxxix. homo autem ꝛ animal est totum cō-

gregatū ex corpoꝛe ꝛ aīa.ꝛ.ij.de aīa pꝫ ꝙ corpus ꝛ aīa cōstituunt per se vnū:q2 hoc est potētia:ꝛ hec est actus. Preterea ſi aliqua pars pōt corrumpi ſorte nō corrupto ſꝫ manēte:tūc quero vtrū est dare maximā partē qua corrūpit̄ ſortes:an minimā ſortis corrupti:ꝛ voco nūc ſoꝛ.corrumpi ſoꝛ.nō manere eādē numero.Si ē dare maximā qua corrupta ſortes nō corrūpit̄ ſꝫ manebit idem:ꝛ quātūcūq; magna corrupta ſortes corrūpit̄.ſit illa ps maxima: gratia exēpli brachiū.capio tunc vnū mēbrū ſenſibile vltra brachiū cōtinuatū brachio:ꝛ ſit cōpoſitū ex illo ꝛ brachio.ꝛ volo tūc ꝙ aliqđ agēs īcipiat a corrūpe:īcipiēdo a digito ꝟſus coꝛpꝰ:ꝛ quero vtrū brachiū corrūpit̄ anteꝗ̄ ꝗlibet pars eiꝰ corrūpat̄: an nō:ſi nō:igit̄ relicto vno minimo ſenſibili de brachio:adhuc brachiū maneret ꝫ ſenſum manifeſte.ſi ſit ita ꝙ brachiū corrūpit̄ qn̄ eiꝰ medietas fuerit corrupta:tūc ꝗro de illa medietate vtrū corrūpit̄ poſtꝙ ꝗlibꝫ eiꝰ medietas corrūpit̄ an nō:ſi nō tūc ꝫ.corrupta illa medietate pter mīmū ſenſibile/adhuc maneret illa medietas. ſi ſit ita ꝙ illa medietas corrūpatur qn̄ ſua medietas corrūpit̄:ꝛ tūc arguo de illa medietate ſicut.ꝛ ſic tandē deueniā ad quācūꝗ medietatū quātitatē in digito:qua corrupta corrūpit̄ vna medietas:ꝛ illa corrupta corrūpit̄ brachiū:ꝛ brachio corrupto corrūpit̄ a:ꝛ a corrupto corrūpit̄ ſoꝛ.ergo corrupta quācūꝗ̄ pte ſoꝛ.corrūpit̄ ſortes qđ est ꝑpoſitū. Si ḋr ad argu.in pricipio ꝙ est dare minimā partē ſoꝛtis qua corrupta ſoꝛ.corrūpet̄:ſiſis est deductio. Preterea illā viā inducerē p oēs realiter opinātes ſm naturā augmētatiōis.pꝛio Ariſt. ij.de gn̄atiōe.vbi ponit modū quo auctū manet idē:ꝛ vult dicere ꝙ manet idē ſm ſpeciē ꝛ nō ſm materiā.ꝛ ponit exemplū de mēſurāte ſucceſſiue diuerſa mēſura manet idē:ſic est i re aucta:ꝙ formaliter ſpēs manet eadē:materia nō.Vn̄ dicit ſic.c.viij Opꝫ aūt intelligere queadmodū ſi ꝗs mēſurabit eadē mēſura aquā:ſemp ꝗdē alia ꝛ alia gn̄atur:ſic vtre augeretur materia. i.p materiā carnis.vbi dicit cōmē.ꝙ imaginandū est de forma vt de aliquo mēſurāte:ꝙ aliqn̄ creſcit qn̄ aliqđ itrat ip̄am ꝛ aliqn̄ diminuit̄.ſic est imaginādo diſpōnē forme in ſuo cremēto reſpectu materie ꝛ hoc recte imaginaberis qn̄ ſic imaginaberis.Utrē em̄ qn̄ itrat aq̄ pauca:tūc ipſe diminuit̄.ꝛ qn̄ multa:creſcat:ꝛ ſemꝑ obſuat figurā ſuā.Ex illo exēplo pꝫ manifeſte ꝙ Ariſt.nō vult dicere ꝙ totū cōpoſitum ex materia ꝛ forma manet in fine augmētatiōis ꝛ in pncipio:ſꝫ tm̄ ſpēs ſiue forma. Vn̄ manifeſtū est ꝙ aggregatū ex coꝛio ꝛ illa aq̄ nō est aggregatū ex coꝛio ꝛ illa aq̄ alia totaliter diſtīcta.Aliud exēplū ponit Ariſt.de igne nutrito p ſucceſſiuā appoſitionē lignoꝝ.vbi manifeſtū est ꝙ non est idē ignis numero. Itē de pplo ciuitatis. ꝗcūꝗ̄ em̄ moriat̄ ꝛ ſuccedat ꝛ de nouo generent̄:tm̄ manet ꝯtinue eadē ciuitas. Ad hoc iter moderniores doctores duo ſunt modi dicēdi.

Duo opiniones modernorum.

Vnꝰ ꝗ ponit ꝙ augmētatio ſit p hoc ꝙ forma augēdi extēdit̄ p hoc in plurali materia poſt augmētationē ꝙ āte ita ꝙ eadē forma numero pmo pficit paucioꝛē materiā:poſtea plurē:q2 materiā pcedētē ꝛ aduenietē.Aliꝰ modꝰ dicēdi ē:ꝙ eadē forma numero extēdit̄ i pluri materia p modū iſtū.dicit em̄ ꝙ alimētū recipit̄ in poꝛis coꝛpis.ꝛ deīde ſit alimētū poꝛoſū: ꝛ mutuo ſiūt foramina : ita ꝙ tā materia adueniēs ꝙ pcedēs diuidunt̄ ſm oīa ſua pūcta:ꝛ ſic corrūpit̄:ꝛ generat̄ vna tertia noua:in qua extēdit̄ vltima forma aucta. De iſtis opinionibꝰ:lꝫ vtraꝗ; mihi appet falſa quātū ad modū quē ponūt i augmētatiōe:tm̄ h̄ est manifeſtū ꝙ nō ſaluāt idētitatē numeralē illiꝰ qđ pexiſtit i pncipio ꝛ in fine augmētatiōis. Et breuiter nulla est opinio ꝗ ſaluat idētitatē numeralē hominis:niſi illa quā tenēt ꝗdā theologi ſicut Hug.de ſctō Uictoꝛe.iij.ſen.c.xxiiij.ꝛ mgr Pe.ij.ſen.ſuaꝫ ſeqn̄s ſniam Hugo.ꝛ mgr Pe.comeſtoꝛ in hiſtoꝛia ſcholaſtica.frater Euuardꝰ exponēs illđ Mat.xv.Oē qđ intrat ꝑos ꝛc.videlꝫ ꝙ nihil trāſit de alimēto in ꝟtutē nature hūane:ſꝫ tm̄ illđ est de ꝟtute nature hūane:qđ a pmo parēte lege ꝑpagatiōis in ſe augeṫ:ꝛ multiplicat̄ i natura exterioꝛi ſubā in illđ trāſeūte. has tm̄ opiniōes alij ſufficiēter repꝛobant.Vn̄ pꝫ ꝙ nulla est opinio moderna i ſcholis: nec ātiq̄ phica:ꝗ ſaluet numeralē idētitatē hoīs exn̄tis i pncipio augmētatiōis ad hoīem ꝗ est in fine:ſꝫ ſociꝰ nr̄ vnā viā īueniet forte deo dāte.Sꝫ vt āiq̄s pribꝰ reuerētiā faciā:volo h̄ exponere vnū articulū dānatū Pariſiꝰ ꝗ dicit ꝙ erroꝛ ē dicere ꝙ hō p nutritionē pōt fieri aliꝰ numeralr

⁊ idiuidualiter. Istū articulū q̄ dicit̄ ꝯ me
p̄ria facie expono sic. Error ē dicere ꝙ hō
ꝑ nutritionē pōt fieri ali⁹ numeralr̄ ⁊ in-
diuidualr̄: supplēdū est totalr̄: sic ꝙ fit ꝑ
nutritionē ali⁹ numeralr̄ ab illo q̄ p̄fuit:
sicut sortes est numeralr̄ ali⁹ a platone: q̄z
hō nō pōt ꝑ nutritionē ali⁹ fieri formalr̄:
q̄z aīa intellectiua manet eadē. Aliter pōt
dici ꝙ articulus sicut sonat est ver⁹: q̄z nul-
lus hō ꝑ nutritionē pōt fieri ali⁹ hō a se:
pōt tñ fieri ꝑ nutritionē ꝙ iste q̄ est hō sit
pars alteri⁹ hoīs: ⁊ nō sit hō: ⁊ ꝙ cōposi-
tū ex isto ⁊ nouo aggenerato ex alimento
sit ali⁹ hō q̄̄ iste fuit. Istā positionē de di-
minutione ⁊ augmētatione sequunt̄ q̄dā
incōueniētia manifesta ⁊ ꝯ sensum. Primo
seq̄t̄ ꝙ corp⁹ sortis pōt eē Rome ipo exi-
stēte hic. Qđ ꝓbo: q̄z digit⁹ sortis pōt esse
Rome: eodē digito exñte hic. ⁊ sic man⁹ ⁊
brachiū: ⁊ ꝯñter ꝑ eādē rōnē totū corp⁹.
arguo de digito sic. Per te, posito ꝙ cēte-
sima ps auferat̄: ⁊ fiat restauratio ꝑ alimē-
tū: manet idē digit⁹ nūero. pono: tūc cēte-
sima ps auferat̄: ⁊ ponat̄ Rome: ⁊ fiat ei⁹
restauratio: adhuc est idē digit⁹ nūero. au-
fer aliā cētesimā: ⁊ adde illi exñti Rome:
⁊ fiat idē digit⁹ nūero ꝑ restaurationē. et
sicut pri⁹ aufero tertiā ⁊ q̄rtā: ⁊ sic vsq̄z ad
cētesimā. igit̄ cū iste digit⁹ ꝑ ablationem
p̄se cētesime sit idē q̄ fuit imediate ante:
⁊ post ablationē scđe cētesime idē q̄ fuit i-
mediate: ⁊ sic ꝯñter de alijs: igit̄ post abla-
tionē centesime idē erit q̄ in p̄ncipio fuit.
Sz ꝯstat ꝙ ī p̄ncipio fuit ille digit⁹ q̄ nūc
est Rome: igit̄ idē digit⁹ q̄ est hic ē Rome
⁊ eadē rōne totū corp⁹. Scđo ipē ꝯcedit ꝙ
aīa christi iformat aliquā partē quā chri-
st⁹ sibi nō assumpsit: q̄z ꝯstat ꝙ aīa christi
iformat aliqđ corp⁹ ꝑ aliquā p̄tē, q̄ nūq̄̄
fuit ī vtero v̄ginis: q̄z alr̄ christ⁹ nunq̄z fu-
isset nutrit⁹: vel opz dicere ꝙ materias pa-
nis ⁊ vini ⁊ agni pascalis ⁊ piscis q̄s legi-
tur cōedisse christ⁹, sumpsit in vtero v̄gi-
nis: qđ est absurdū: ꝯñops: q̄z ipē christ⁹
nullā assumpsit nisi q̄ fuit in vtero virgi-
nis. Tertio hz ꝯcedere ꝙ aliq̄d est minus
calidū q̄̄ imediate āte fuit: cum quelibet
pars ei⁹ est magis calida q̄̄ vnq̄̄ pri⁹ fuit
q̄z sit sor. calid⁹ vniformiter: sz remisse per
totū excepta manu. sit man⁹ excepta cali-
dior residuo. pono ꝙ aliqđ agēs corrūpat
manū in vna hora: ⁊ in eadē hora intēdat̄
caliditas in toto residuo a manu: nō tñ ad
tātā intēsionē, q̄n tota caliditas p̄cedens
cōposita ex remissa caliditate ⁊ intēsa fue-
rit maior. quo casu posito: p̄tz expsse ꝙ in
fine hore si sor. manet idē: ꝙ sor. est minus
calidus q̄̄ imediate ante fuit: ⁊ tñ q̄libet
pars sor. est magis calida q̄̄ imediate an-
te fuit. Quarto hz cōcedere ꝙ debilissim⁹
hō portat vnū hoīem potentē: quē vix po-
test equ⁹ portare. sil'r ꝙ aliquis portauit
istā quercū ī bursa sua: demōstrata quer-
cu quā decē plaustra nō portarēt. ꝯña p̄z
q̄z ꝑ eū si dicit ꝯñter: ista querc⁹ fuit vna
plāta digitalis quātitatis ī bursa sua ī ca-
su. ⁊ ꝙ vn⁹ passer portauit vnū lignū qđ
x. hoīes nō mouerēt. ⁊ hoc sine miraculo.
vulg⁹ tñ de hoc cōmotū traho. q̄z in rei ve-
ritate tenēs quācūq̄z p̄tē illi⁹ articuli, hz
cōcedere multa incōueniētia: q̄z vn⁹ nō re-
putat ꝯueniēs aliq̄d nisi qđ ꝯsueuit audi-
re. vt dicit Arist. ij. meta. in noua transla-
tione. Scđs articulus in ista questione ē — D Scđs articulus.
respōdere ad argumēta q̄dā q̄ iste socius
reuerendus inducit cōtra me: ⁊ sunt bene
xxij. Ducūt em̄ ad multa absurda: sicut di-
cit: si in augmētatione sit alius ⁊ alius hō
cōtinue. q̄z si sic: sequitur ꝙ infiniti hoīes
essent: ⁊ tñ nō ꝑ ḡnationē. ⁊ sic eēt plures
modos dare q̄̄ q̄tuor. ꝯ Ans. ij. cur deus — Primū ar. socij
hō. c. viij. Propter illud argumētū ⁊ alia
q̄ sequunt̄: p̄mitto quasdā distinctiōes nō
multū proprias in rei veritate: sz valēt tñ
ad satisfaciendū modo loquendi quorūdā
hoīm. Prima est hec: ꝙ fieri aliquem ho-
minē ꝑ augmentationē pōt duplr̄ intelli-
gi. Uno mō ꝙ fit totalis alius ⁊ ali⁹. sicut
sortes ⁊ plato sunt duo hoīes. Alio mō i-
telligit̄ partialiter: hoc est dicere ita ꝙ in
vno instāti est vn⁹ hō in alio instāti alius
hō ꝓpter aliquā partē additā q̄ non fuit
pars precedētis hoīs. ⁊ sic ꝯcedo. si tamē
nutritio ⁊ augmētatio sit cōtinuata: infi-
niti hoīes fuerūt ibi ꝑpt īfinitas nouas
partes q̄ infinitos nouos hoīes ꝯstituūt:
⁊ illo mō intelligo ꝯclusionē quā teneo ꝙ
ꝑ oēm nutritionē fit homo nouus: sicut ⁊
ꝑ ꝯñs in omni augmētatione: q̄z in oī au-
gmentatione est nutritio. ⁊ vtrū augmen-
tatio sit aliq̄d aliud q̄̄ nutritio ⁊ rarefactio
an nō: nihil curo ad p̄ñs. Aliud est notan-
dū: ꝙ de idētitate vel diuersitate hoīs alr̄
iudicat metaphysic⁹ ⁊ alr̄ politic⁹ vel ta-
lis. Nā metaphysic⁹ q̄ ꝯsiderat rei v̄itatē
absolute: hz dicere ꝙ diuerse partes red-

dant diuersum totā indifferēter: q̄lescūq; fuerint: siue materiales siue formales. Politicus aūt hō hꝫ iudicare de idētitate: nisi ꝓ quāto hō fuerat actu politic⁹. Uñ ad finē politicā: q̄ est facere hoīes ꝯuiuere ꝟtuose: ⁊ iō eos punire vel p̄miare: nō refert an hō puniēd⁹ ꝓ criē p̄dere oculū suū: sit idē hō post crimē ꝯmissum an nō. Manet eñ eadē aīa: q̄ ē ps p̄ncipalis hoīs: ⁊ p̄ncipaliter vituperāda vel laudanda ꝓ bono vel malo. Uñ bñ iudicat suspēdere hoīem monoculū ꝓ homicidio vel furto ab hoīe habēte duos oculos: ⁊ iudicat hoīez monoculū eūdē hoīem q̄ habuit duos oculos: qđ tñ nō est verū: sicut ptꝫ isti q̄ ḃm totā essentiā rei iudicat. Istis itellectis: dico ad formā argumēti qñ arguit: si in augmētatione ⁊c. Dico ꝙ ꝓprie loquēdo ⁊ ad virtutē vocis ꝯcedo ꝯñaꝫ ⁊ ꝯñs: q: infiniti hoīes ꝑ ptes materiales eēnt ibi: ⁊ tñ nō ꝑ gñationē loquēdo stricte de gñatione hoīs: q̄ est ꝑ actū carnalis cōmixtionis. Et qñ arguit ꝙ ꝯñs est ꝯ̄ Ans. dicēdū ē multiplr. Prio ꝙ Ans. loquit de factiōe q̄ fit totalr de nouo tā ḃm corp⁹ ꝙ̄ ḃm aīam. Scđo dicendū ꝙ Ans. in rei ꝟitate nō negat ibi a deo q̄n plurib⁹ modis ꝙ̄ q̄tuor possit facere hoīem: ⁊ fecit de facto. Uñ dicit sic. Quatuor modis pōt de⁹ facere hoīem: videlicet aut de viro ⁊ femina: aut nec de viro nec de femina: sicut creauit Adam: aut de viro nec de femina: sicut fecit Euā: aut de femina sine viro: qđ nōdū fecit. i. ante incarnationē. vnde bene ponit ꝙ quatuor modis de⁹ pōt facere hoīem. Sed tñ ꝙ nō posset pluribus modis/nō dicit: teste libro suo. Ecce pono alios modos deo possibiles faciendi hoīes. Primo eñ posset deus creare hoīem ex nihilo: qđ etiā ḃm Ans. nō est dubiū. ⁊ tñ sic nō fecit Adā: q: fecit eū de limo terre. Gen. ij. Scđo posset deus facere hoīem de lapide: sicut vxor Loth conuersa est in statuam salis. Gen. xix. Tertio posset deus resuscitare mortuos: sicut fecit multos. Si dicat forte: iste nō est modus faciendi de nouo: q: isti q̄ sunt resuscitati: fuerunt ante hoīes. Ponat ꝙ deus cōbinet aīam sortis corpori platōis: ⁊ aīam Petri corpori sortis: ⁊ tunc ⁊c. Quarto mō possꝫ facere hoīem creādo semen in matrice mulieris sine decisione a quocūq; viro. ⁊ idem posset multis alijs modis. nō est dubium.

E Ad secundū.

Ad scđm: qñ arguitur ꝙ si in augmētatione ⁊c. Dicendū hic est negando ꝯñam: q: si oīa alia ꝯseruarent ab hoīe in eodem statu: ipse nec augeret: nec diminueret: nec nutriret: q: nullū alimētū ibi trāsmutaret ⁊ iō si pater ⁊ mater alicuius ꝯseruarent in eternū ⁊ oīa alia ab eo sicut ipse: in eternū hrēt patrē ⁊ matrē. Uñ manifestū ē ꝙ ꝯñā in forma q̄ ꝓponit: non valet: q: ains infert directe oppositū ꝯñtis. Sꝫ ad intentionē suā dico ad argumentū: q̄rendo q̄d intēdit ꝑ hoīem istū auctū hre prēm ⁊ matrē: si itelligit ꝙ fecerāt ꝑ actū generādi ꝙ aīa istius hoīs fuit prius vnita isti corpori: ꝟtute cuius aīe ⁊ corpis illud corpus informat nūc partē aliā: istā cōcedo ꝙ hꝫ patrē ⁊ matrē: q: isti generauerunt aliqđ corpus: qđ aliqñ fuit sub aīa ista: virtute cuius aīe hoc nouū corpus ꝑ nutritionē ē creatū: qđ est nūc ps isti⁹ corpis.

F Ad tertium.

Ad tertium qñ arguit ꝙ sic nullus poterit esse senex: ⁊ nullus hō durat nisi ꝑ instans. Dico negādo ꝯñam iuxta intentionē quā vulg⁹ hꝫ per hanc ꝓpōnem: iste hō est senex: non itelligit vulgus ꝙ iste hō per magnū tps durauerit totalr: sed partialr. si alr intelligitur: ꝯñs foret ꝯcedendū: videlicet ꝙ nullus hō pōt esse senex si debet ꝯtinue nutriri.

G Ad q̄rtum.

Ad quartū cū arguit ꝙ nullus pōt viuere per vnū diē vel per vnā horā. Dico ꝙ posito cōi cursu nature quē videm⁹ de nutritione: ꝯñā hec est ꝯcedenda. nullus hō viuet per vnū diem de virtute vocis: loq̄ndo de vita naturali ⁊ mortali. ꝯcedim⁹ tñ ꝙ iste hō viuet per decē annos: ꝓ tāto q: post decē annos ab hoc instanti viuet vn⁹ hō solū partibilr ⁊ per partes materiales alius ab isto: nō per aīam.

H Ad q̄ntum.

Ad quintum ꝙ nullus hō posset esse virtuosus: q: ꝟtus recipit multū de tpe. Dicendū ꝙ illa ꝯñā nō valet: q: virtus est qualitas in aīa: que multo tpe manet eadē numero.

I Ad sextum.

Ad sextū ꝙ tunc nulla res aucta ꝯtinue mouebitur q: motus est in instanti. ꝯcedo ꝙ ꝓprie loquendo nulla res que auget/mouet continue: q: nulla res ad intellectū suūvt d: cōiter ꝙ nulla forma intēdit: ita ꝙ nulla res est primo minor ⁊ postea maior nisi ꝑ rarefactionē: qđ nō est ad ꝓpositū. Dicimus tñ ꝙ sortes est auctus ad intellectū istū: q: aīa sortis p̄mo iformat puū corp⁹: ⁊ postea intrinsece ꝟtute sua naturali trāsmutat alimētū: ⁊ efficit ex corpe paruo alimento addito maius corp⁹: ⁊ informat illud cor-

R pus:qḋ quidē cōpositū vocaṫ sor. Septi
A 1 se/ mo qn̄ arguiṫ:illa ɔ̄na nō valet:b mouet:
primū. ꝙ hoc mouebiṫ:qḋ est ɔ̄ pbm.vj.phy.Dicē
dū ꝙ ɔ̄ua est bona quā facit pbs:nec seqṫ
oppositū ex ista via:qꝛ quocūq̄ demōstra
Z to ā b mouet:idē postea mouebiṫ. Octa/
Ad uo.ā sic:sequereṫ ꝙ chꝛist⁹ q̄ nō est in celo
octauū nō fuit fili⁹ virgīs. Probo.qꝛ nullus fuit
fili⁹ v̄gis ali⁹ ab eo q̄ nasciṫ ab ea. ſ₃ q̄ na
sciṫ ab ea:nō māſit nisi p instās:vel saltē p
Rn̄sio. modicū tps. Ad illud dico negādo p̄ima
ɔ̄nam:qꝛ alr̄ loquēdū est de hūanitate per
se exn̄te:ꝛ hūanitate vnita:vbo i chꝛisto.nā
ā fiat augmētatio ī hūanitate p se exn̄te:
hūanitas ɔ̄tinue erit alia ꝛ alia partibili/
ter:ꝛ sīr ali⁹ ꝛ ali⁹ hō.ſ₃ ā fiat augmētatō
in hūanitate chꝛisti:ɔ̄cedēdū est ꝙ hūani/
tas chꝛisti fuit alia ꝛ alia ptibilr̄ vt ī alijs
hoib⁹:ſ₃ tn̄ nō fuit ali⁹ hō ꝛ ali⁹:ſ₃ idē hō
ɔ̄tinue. Dui⁹ rō ē:qꝛ b ɔ̄cretū hō qn̄ dr̄ de
chꝛisto:semꝑ supponit ꝓ subiecto diuio. ꝛ
iō chꝛist⁹ fuit ɔ̄tinue vn⁹hō:ꝛ iō qn̄ assum
psit ī argumēto/ꝙ nō māsit nisi p instās:
falsum ē:cū fuerit ab eterno. Et iō nō ē di
cēdū ꝙ ī chꝛisto ex deitate ꝛ hūanitate re/
sultat vnū vex cōpositū:cui⁹ vna ps ē dei
tas ꝛ alia hūanitas:qꝛ tūc illud a:ꝛ q̄ro an
sit de⁹ an hō:an tertiū distictū sp̄e ab vtro
q̄:puto ꝙ b nō ē dādū.ā deṫ ꝙ a sit de⁹:
ꝙ de⁹ ē cōpositus ex deitate ꝛ hūanitate.ā
hō:sīr seqṫ.ꝛ sic seqṫ ꝙ aliqḋ nobili⁹ hūa
nitate chꝛisti fuit destructū ī morte:qꝛ illō
M tūc nō fuit:qꝛ hūanitas fuit destructa.Itē
Nonū oē p se vnū cōpositū ex ptib⁹ etheronomi
arg. cis differt specie ab vtraq̄ cōponētiū.ꝛ sic
illud cōpositū differt specie tā a deo q̄ ab
Rn̄sio. hoīe.q̄ro igiṫ cui⁹ speī eēt?Ad illō pꝫ rn̄/
sio sicut ad ɔ̄cedēs:qꝛ p̄ma ɔ̄na nō valet. ꝛ
illud qḋ assumiṫ ad ꝓbationē eius.s.iste q̄
passus est ꝛ ascēdit:fuit ali⁹ hō a filio v̄gi
nis. Nā de isto ɔ̄cedendū est ꝙ iste hō fuit
in vtero matris sue.iste hō fuit vbi corpus
suū nūq̄ fuit.ꝛ tn̄ hūanitas illa q̄ nūc est
N in celo:nunq̄ fuit in vtero v̄ginis tota: vt
X.arg. manifestū ē. Decio ā sic:chꝛist⁹ infinities
fuisset hō:ā iste q̄ nō est in celo fuit ali⁹ et
Rn̄sio. ali⁹ hō. Ad hoc eodē mō pꝫ ꝙ ɔ̄ne est fal/
sum ꝛ a me negatū:ꝛ ɔ̄ns de vi vocis nō ē
incōueniēs:qꝛ chꝛist⁹ ī ifinitis instātibus
fuit hō.ɔ̄cedo ɔ̄nam ꝛ ɔ̄ns:qꝛ ifinitas hu
manitates sibi vniuit distinctas,tn̄ parti/
bilr̄ ꝛ p materiā.nō tn̄ totalr̄ necq̄ formā
vltimā q̄ est in hoīe. Manifestū est eī ꝙ

absurdū esset dicere ꝙ illa magna hūani/
tas q̄ pepēdit in cruce:fuit tota assumpta
de btā v̄gine:cū nō fuerint assumpte de ea
nisi pauce guttule sanguis ad formādū ꝑ/
mū corp⁹ qḋ aīa chꝛisti iformauit bm Dam
iij.sen.c.ij. Undecio sic:ꝛ est q̄ā idē:sequi O
tur ꝙ illa natura passā nō est:ꝛ fuit assum Xj.ar.
pta in celū:q̄ fuit in vtero v̄ginis p b me/
diū:qꝛ in augmētatiōe hoīs est alia natu/
ra ꝛ alia:ꝛ nulla fuit in vtero v̄ginis nisi
vna.Unde dicit ip̄e ꝙ lꝫ hec sit possibilis:
plures hoies fuerūt in vtero v̄ginis: non
tn̄ hec videṫ possibilis:ꝙ due nature fue/
rūt i vtero v̄ginis. Ad illō ɔ̄cedo ɔ̄nam Rn̄sio.
ꝛ ɔ̄ns:vt supius ostensum ē.ꝛ ꝙ ista nō so
lū est possibilis:ſ₃ imo necessaria:ā illius
nature que p̄i⁹ fuit assumpta/fuit alia nu
tritio:vt ɔ̄stat ꝙ fuit:qꝛ alr̄ nō fuisset btā
v̄go vera mr̄ chꝛisti:vn̄ infinite nature di/
stincte fuerūt in vtero v̄ginis distincte par
tibiliter:ꝛ p materiā:ā nutritio fuit conti/
nua p aliqḋ tps: sicut manifestū est ꝙ est
satis possibile de hūanitatib⁹ totalr̄ disti/
ctis ꝛ p formā:ꝛ hūanitates fuerūt in vte
ro virginis. sicut eīm mulier naturalr̄ pōt
cōcipere gemellos: ita posset deus facere
ꝙ verbo opere spiritussancti cōtinuet ge/
mellos ꝛ multo plures.Simılr̄ cū de⁹ pos
set infinitas humanitates ponere in codē
loco quantūcūq̄ modico bm principia fi/
dei:nō est dubiū quin oēs hoies posset po
nere in vtero v̄ginis: ꝛ tn̄ eas educere vir/
ginitate manēte.vnde nimis de facili pro/
nuntiat illā ꝓpositionē impossibilem esse.
Duodecimo sequiṫ ꝙ nō baptizati ꝛ tn̄ P
adulti q̄bus inotuit de lege chꝛisti dicētis Xij.ar.
nisi qs renatus ꝛc.saluabunṫ.vel de nouo Rn̄sio.
ɔ̄tingeret eos necessario rebaptizari. Di
co ꝙ ɔ̄ns nō est incōueniēs:ꝙ q̄dam adul
ti saluenṫ q̄bus innotuit in lege chꝛisti. et
tn̄ nō fuerūt baptizati in aq̄ ad inētē suā:
tn̄ deduco illō argumētū manifesti⁹:vt ap
pareat ei⁹ difficultas tā ꝓ eo q̄ ꝓ me.ꝛ po
no ꝙ aliq̄s puer paru⁹ recēter nat⁹ bapti/
zeṫ in vna olla pedalis quātitatis: crescat
ꝛ augeaṫ:ꝛ fiat corp⁹ suū magnū ꝛ pfecte
stature:ꝛ demōstro corp⁹ suū:tūc q̄ro vtr̄
illud corp⁹ fuit baptizatū an nō? Si dr̄ ꝙ
sic:sicut dr̄ ex via sua: tūc bꝫ ɔ̄cedere ꝙ il/
lud corp⁹ fuit septē pedū in illa olla peda/
lis quātitatis:ꝛ tūc fuit valde ɔ̄densatū.
et impossibile est ꝙ ex nunc talis homo
nō fuit deinceps simul de noꝛy vagis. Si

dz ꝙ illud corpus fuit in illa olla: et non in aliquo ꝯdensatū vel densius ꝙ mō: igitur corpus cū tota quātitate fuit in illa olla: et sic locatū fuit in septuplo maius bm extē sionē ꝙ locus: qđ videt mirabile. Et ideo dicendū ad argumētū: ꝯcedo ad lrām de ꝟtute vocis ꝙ hec est verissima: illud corpus nunꝙ fuit baptizatū: nec per ꝯñs iste hō: sꝫ vnū aliud corpus fuit baptizatū: qđ fuit subm aīe hoīs: exñte ī hac aīa forma corpis parui istiꝰ: ꝟtute cuiꝰ aīe factū est hoc magnū corpus ꝑ nutritionē et augmē tationē. et hoc sufficit loquendo figuratiue et quodam modo ꝑ synecdochē: ꝙ iste hō est baptisatꝰ. Vñ qꝛ vnꝰ hō fuit baptisatꝰ q̄ habuit eandē formā cū isto: et nō differt ab isto nisi ꝑ partes materiales additas ꝑ nutritionē et augmētationē: ideo iudicio ciuili vel morali dicimꝰ ꝙ iste hō fuit baptisatus: et tñ in rei veritate illa propō apud pbm est falsa. Decimotertio arguit sic. sequitur hac via posita, ꝙ nunꝙ aliqs hō merebit vel demerebit: cū meritum vel demeritū nō fiat in instanti: sed in tpe: et per ꝯñs nunꝙ aliqs damnabit nec saluabit.

Q Xiij. argumē. Rñsio.

Ad illud ꝯcedo primā ꝯñam et ꝯñs: sicut ponendo meritū esse successiue ꝑductū: et hoiem ꝯtinue nutritū: aīa tñ hoīs mereri pōt vel demereri. et nego vlteriꝰ aliā ꝯñas: sꝫ ꝙ nullus merebit vel demerebit: igit nullus hō saluabit vel ꝯdemnabit. et ꝯcedo ꝙ aliqs hō damnabit: quo demonstrato verū erit dicere, nūꝙ peccauit hic. et aliquis hō saluabit: de quo verū est dicere, iste hō nunꝙ meruit. qꝛ tñ voluntas illius meruit: et voluntas alteriꝰ demeruit ideo hoc cōpositū iuste damnat. Vñ nūꝙ dixi ꝙ opa meritoria eliciunt ꝑ hoiem: et tñ ꝑ nullā hoīꝫ opa meritoria eliciunt vt reuerēdus soci recitat: qđ qdā dicūt: nec vsus sum logica in loquendo. Sꝫ dico ꝙ opa meritoria et demeritoria causant a sola voluntate bm Anß. de. l. reg. ca. iiij. vbi vult ꝙ sola voluntas premiabit et puniet Verū est: prīo et ꝑ se hō videbit deū et gaudebit: hec est vera: sꝫ ꝑ partē tantū: et non primo bm modū loquēdi Arist. v. phy. c. l.

R Xiiij. argumē. S Xv. ar. Rñsio.

Decimoquarto aliqs damnabit sine de merito suo. nego ꝯñam: qꝛ demeritum aīe est demeritū illius hoīs qui resuscitabit. Decimoquinto opoꝛteret ꝙ hō confiteretur de peccato qđ nunꝙ cōmisit contra Aug. de vera et falsa penitentia. ꝯcedo: qꝛ tenet confiteri de omni pctō cuius voluntas fuit sua ex deliberatione causa. et sic iubet Aug. ꝙ hō nō tenetur ꝯfiteri de pctō quod nec ipse nec eius voluntas cōmisit.

T Xvj. argumē. Rñsio.

Decimosexto seqtur ꝙ nō est determinatus numerus saluādorū: qꝛ nō eēnt tot quin plures. nego cōseqntiā: qꝛ tot saluabūtur hoīes: quot imediate essent aīe brē in die iudicij. Decimoseptimo ꝙ aliquis est adscriptus catalogo sanctorū: et tñ nūꝙ meruit. Ponat ꝙ a scribat sic. Joānes vel Guilielmus de loco A qꝛ nullus est talis. Illud argumentū nō plus cōcludit: nisi ꝙ nō oīa que scribuntur in libris meruerūt et hoc cōcedo.

V xvij. argumē.

Decimoctauo. nullus pōt per gratiā et liberū arbitrium resurgere a peccato: qđ est heresis Pelagiana: qꝛ non habebit tempus in quo possit deliberare: qꝛ statim post esse desinet: et illud ꝑtinet ꝑ ditioni. Dicit: qꝛ aīa illius pctōris in principio peccauit: et resurgere pōt a pctō. nec refert an in tpe cōtritiōis habuerit nouū digitū an nō. et oēs tales sūt ꝑ accidēs: et ꝑ partē: hō non meretur: sed hō penitet: homo gaudet: hō dolet et c. et iste sunt primo vere: aīa peccat: aīa meret: dolet et c. Cōcedo ergo: sed nō est. qđ additur: qđ ergo est heresis Pelagiana: ꝙ nullꝰ hō pōt per liberū arbitriū resurgere a pctō. Itē decimonono sic: tūc hō nūꝙ potuit vitare peccatū aliquod: qđ ꝑꝫ per ꝑdicta: qꝛ cū aīa hoīs peccat: per synecdochē dicitur ꝙ hō peccat. Itē vigesimo sic. illud argumentū pretendit vnā phalerā magni pōderis sequtur eni bm istā viā, ꝙ licet vnicuiqꝫ ducere mulierē in vxorē: nisi clericꝰ dei semp obstaret: qꝛ nō ipediret cōsanguinitas vel cognatio spūalis: qꝛ semp esset alia et alia mulier: et ille aliꝰ et aliꝰ hō: nec esset alicui cōiugata cōiugio: et sic puertent oēs decretales et cōstitutiones ecclesie materiā talē cōcernentes: nec esset agēdū cōtra aliquē iniustū in foro seculari aut ecclesiastico: cū esset semper alius et alius hō: qꝛ semp ille posset dicere et iurare ꝙ nihil tale fecit. Ad illud argumentum non possum sufficienter dicere: fuerūt eni multe cōsequētie: et nulla earū valet. prima est ista: bm viā meam licet vnicuiqꝫ ducere et c. ꝯñs nihil valꝫ planū est. Et cū ꝓbat: qꝛ nō impediret cognatio vel cōsanguinitas. Hoc assumptū est falsum. et dato ꝙ esset verū: cōsequentia vlterius nihil valet: cū sint multa alia

V Decimum octauū argu.

Decimum nonū.

X Uigesimum.

impedimēta que impediāt cōiugiū: vt debet satis religiose occurrere. ⁊ qñ assumit illud qḋ facit totā vim argumēti. s. q: ē ptinue alia ⁊ alia mulier. tūc quo ad ꝓpositū igit̄ licet sibi capere vbicūq; inueniret eā. negat̄ pña. causa dicta est superiꝰ in principio: q: illa iudicat̄ eadē mulier ciuiliter loquēdo: q: nō est alia ⁊ alia mulier nisi per nutritionē. sic psanguinitas nō depditur ꝓpter nutritionē: nec cognatio: nec aliqd tale: s; fit aliꝰ hō in augmētatione: nō tñ dico ꝙ sortes est aliꝰ ⁊ aliꝰ hō cōtinue: sed in augmētatione est ibi aliꝰ ⁊ aliꝰ hō. Uigesimoprimo. tūc liceret vnicuiq; iurare: ⁊ nunq̄ peccaret quācūq; ptē assereret: dūmodo laberet̄ tp̄s: ⁊ hō est auctꝰ. pña nō valet ad cōem itellectū pñtis: q: si aīa alicuius vellet iurare: ⁊ moueret partes corporis ordinatas ad iurādū ꝙ deꝰ nō est: diceret̄ in fine ciuiliter loquendo: iste hō est periurꝰ: ptꝫ p p̄dicta. Uigesimosecūdo sequit̄ ex illa via ꝙ nullus posset esse monogamus s; bigamꝰ: q: qlibet q̇ duxit vnam vxorē/duxit plures. nego pñam. Nā bigamia non surgit nisi ex diuisione carnis in plures mulieres distinctas formaliter vel totaliter: ⁊ nō solū materialr. Tertiꝰ articulꝰ est iste: videlicet rñdere ad rōnes pncipales: ⁊ verū est ꝙ ptꝫ p p̄dicta satis ad primū. Ad scdm qḋ fuit de ista auctoritate: oē qḋ intrat ⁊c. Rñdet sctūs Tho. sic exponēdo: de qlibet cibo separat̄ aliqd impurū: ⁊ nō dr ꝙ omne qḋ in os intrat: intrat in ventrē. i. de qlibet cibo aliqd in secessum emittit̄ per sudores ⁊ varias euacuationes nature ⁊c. Finis

Huiꝰ opis Lugduni i edibꝰ Joānis Clein impressi. Anno salutis nr̄e. M. quingētesimo decimooctauo ad kalēdas Septembres regestū. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. A. B. C. D. E. F. G. H. J. K. oēs sunt quaterniōes exceptis. q. ⁊. K. qnterniōibꝰ

